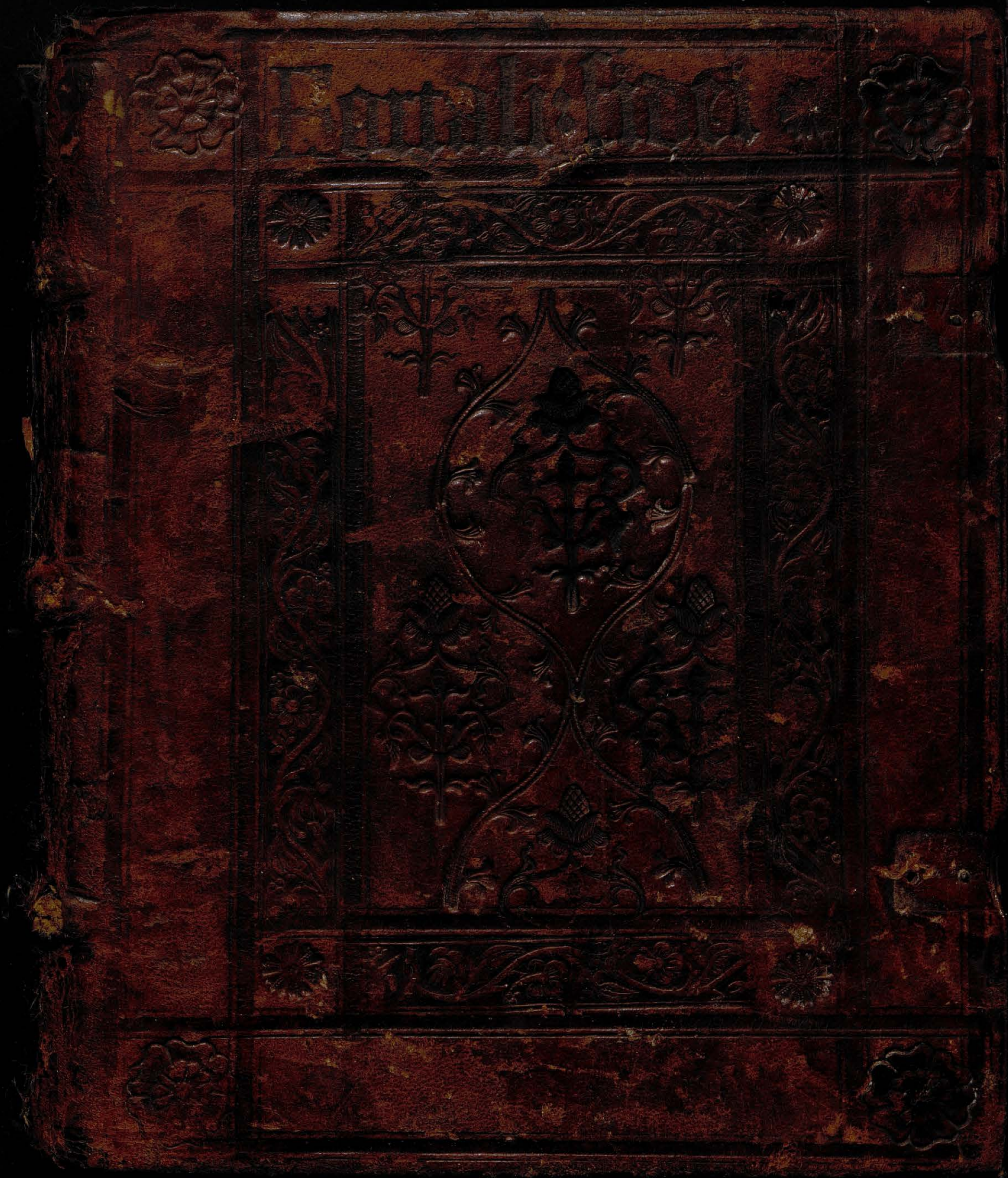

V
B J
C

...e ... tuis
...dine dicens
...e ...
...cos hec
...us tenus
...

...inquinatis abhominacionibus
Oculos suos non precat n...
ydola egypti relinquerunt et
dixi ut effunderem indignacionem
meam super eos et implerem iram
...

lazarus qui iacebat ad ianuam
eius ulceribus plenus cupiens
saturari de micis que cadebant
de mensa divitis et nemo illi
dabat Et ... canes
...

...
nam magnam et vocavit multos
Et reliqua Gregorius
Quis iste homo est nisi ille
de quo per prophetam dicit Et
...

ncio omnium nullius ter-
rat Et recedunt dei omnium
ii nobis i ceteris inhabitan-
tium sunt ut hec non prodi

dum Responsum dum Gla et laudes
post more solito fiat cum [illegible]
ary et coll' Rogum a laus
et premis Cap [illegible] sub q

Ascendus et dicis Montes israel au-
dite verbum dum hec dicit dns
ceris montibus et collibus et ru-
pibus et vallibus Ecce ego

At displi-
cuius sup-
ceruit et vi-
omnibus suis

Datus pro lyge[?] studij Cracovien[sis]

Fortalicium fidei contra iudeos saracenos aliosq3 christiane fidei inimicos.

Fortalicium contra inimicos fidei christiane

Tabula fortalicij fidei incipit.

In qua primo ponūt cuiuslibet libri ꝯsideratiões cū suis articulis. alijsue punctis ⁊ capitulis in eisdē cōsideratōibus cōtentis. Demū foliorū numerus quibus ipe effectus in tabula notatus depingitur. pestremo vo eiusdē folij locus quadripartitis iuxta lr̃as alphabeti quatuor capitales spaciolis distinguit. ita videlicet si post foliorꝫ numerꝫ illa lr̃a A ponit. id i pma. B secūda. C tercia. si D q̄rta columna eiusdem folij quod requirit significat fore sc̄ptū. Si vo E id eodē folio ⁊ eadem columna que antea clausula pximiori ponit intellige notatū. Premittit etiam ꝓhemiū in quo diuine annotant laudes. Innititꝗ querela añ maiestatis dei thronū. Intentio ⁊ ponitur scribentis. In primo itaꝗ libro cōtinētur tres cōsideratōes.

Prima cōsideratio tractat de armatura oim̄ fideliū in generali. ⁊ ibi ponunt sex genera armorꝫ spūalium. ij. C
Secunda cōsideratio tractat de armatura verorꝫ p̄dicatorꝫ in speciali in q̄ declarāt q̄tuor pncipalia. iij. D
Quid est p̄dicatio. E
Qualis debet esse p̄dicatio. iiij. A
Cui ꝓdest p̄dicatio. iiij. D
Qualis debet esse p̄dicator. ⁊ hec querūtur. v. A
Qual' dꝫ eē p̄dicator i hitu exteriori. v. C
Qualis dꝫ eē p̄dicator i ꝯuersatōe. v. D
Qual' dꝫ eē p̄dicator in p̄dicatōe. vj. A
Qualis dꝫ eē p̄dicator in aio. E
Qualis dꝫ eē p̄dicator in p̄mio. vj. B
Tercia consideratio tractat de nobilitate ⁊ excellentia fidei catholice in ꝑticulari i q̄ sex articuli declarāt. vij. A
Primus articulus ē ꝙ iesus xp̄c est filiꝰ dei viui. ⁊ iste articulus declarat q̄druplici examine. E
Primū examen fuit factū ꝑ iudeos quousqꝫ occiderūt xp̄m. vij. B
Secundū examen fuit factū ꝑ eosdē iudeos post xp̄i morte insurgendo cōtra discipulos xp̄i. viij. B
Terciū examen fuit factū ꝑ gentiles contra discipulos xp̄i. viij. C
Quartū examen fuit factū ꝑ tyrānos tēpore pacis eccłe. ix. C
Secundus articulus est ꝙ fides xp̄i est lege moysi antiquior. x. C
Tercius ꝙ fides xp̄i est lege moysi stabilior. xj. A
Quartus est ꝙ fides xp̄i est lege Moysi nobilior. xj. D
Quintus est ꝙ fides xp̄i est lege Moysi vtilior. xij. D
Sextus articulus est ꝙ lex moysi iaꝫ nō est lex sed cessauit esse lex in quo ponūtur quatuor puncta. xv. A
Primꝰ est ꝙ iudei iā nō hn̄t legē. xv. B
Secundus est ꝙ ꝓpter circūcisionē qua vtūt iudei semꝑ sunt in maiori ira dei: ⁊ abominatōe. xvij. D
Tercius est ꝙ oia in figurā contingebāt ill'. vbi duo pncipal'r declarāt. xviij. B
Primū est ꝙ in lege veteri sub figurarūꝫ inuolucris quatuor figuranbant que sunt xp̄ianis tp̄e gr̄e reuelata. s. credenda cauenda inimicorꝫ fraudētia efficatia. primū cōtinet. xiij. ca. xviij. B
De ꝑfiguratōe sctissime trinitatis ⁊ vnitatis essentie p̄mū capłm. xviij. D
De ꝑfig. dn̄ice incarnatōis. ij. ca. xix. A
De ꝑfi. natiuitatis dn̄i. iij. ca. xix. B
De ꝑfi. vite ⁊ ꝯuersatōe xp̄i. iiij. ca. xix. C
De ꝑfi. doctrine ⁊ p̄dicatōis xp̄i. v. c. xix. D
De ꝑfi. passionis xp̄i. vj. ca. E
De ꝑfigura. descensus xp̄i aie ad inferos vij. ca. xx A
De ꝑfi. resurrectōis xp̄i. viij. ca. E
De ꝑfi. ascēsionis xp̄i. ix. ca. xx. B
De ꝑfi. aduētꝰ xp̄i ad iudiciū. x. ca. E
De ꝑfi. resurrectōis general'. xj. c. xx C
De ꝑfi. vite eterne quā electi post morteꝫ

cōsequentur ca.xvj. E
De pfi.vnitatis eccie ca.xiij.xx. D
De pfi.cauendo℞.s.septē capitaliū vicio rū ⁊ transgressionis.x.pceptorum ca.viij. xxj. A
De pfi.malicie inimicorum spūaliū. E
De pfi.virtutis ⁊ efficacie sacro℞.vij.capitula.xxj. B
De pfiguratōe baptismi.ca.j. E
De pfiguratōe cōfirmatōis.ca.ij. E
De pfi.sacri eucharistie ca.iij.xij. C
De pfiguratōe sacri pnie ca.iiij. E
De pfi.sacri ordinis ca.v.xxj. D
De pfi.sacri mrimonij ca.vj. E
De pfi.vnctionis extreme ca.vij.xxij. B
De pfi.septē dono℞ spūssācti c.j.xxij. C
De pfigu.septē virtutū ca.j. E
De pfiguratōe septē bono℞ spūaliū. hic sunt septem capitula. E
De pfiguratōe bonitatis crucis ⁊ passionis xpi caplm septimū. E
De pfiguaratōe bonitatis virtutis ⁊ orōnis mris xpi ce.ij.xxij. D
De pfi.bonitatis virtutis ptātis siue auctoritatis eccie in orando ca.iij. E
De pfiguratōe virtutis orōnis sctō℞ noui testamenti ca.iiij. E
De pfi.bono℞ pasto℞ eccie.xxiij. A
De pfiguratōe bonitatis diuine inspiratōis.vj.ca.xxiij. B
De pfiguratōe bonitatis discrete cōsideratōis hois ca.vij.xxiij. B
Secundū principale tercij puncti est de figuratōne correctiōis nre in tpe grē. ⁊ continet.xij.ca. E
De pfi.correctōis supbie ca.j.xxiij. E
De pfi.ad correctōem inuidie ca.ij. E
De pfigura.ad correctōz iracūdie.ca.iij. xxiij. D
De pfi.ad correctōez auaricie.c.iiij. E
De pfi.ad correctōz accidie.c.v.xxiiij. A
De pfi.ad correctōz gule.ca.vj. E
De pfi.ad correctōz luxurie.c.vij. E
De pfiguratōe correctōis transgrediētiū decē pcepto℞.ca.viij.xxiiij. B
De pfi.ad correctōem malo℞ principū. ca.ix.xxiiij. C
De pfiguratōe correctōis malo℞ plato℞ capi.x. E
De pfigura.correctōis malo℞ sacerdotū ca.xj. D
De pfiguratōe correctōis generalit oīm pdicto℞.ca.xij.xxiiij. D
Quartus ⁊ vltimus punctus sexti articuli declarat quō oīa que scripta erant de messia venturo impleta fuerunt in xpo iesu saluatore nro vbi aperiuntur duodecim thesauri.xxv. A
Primus thesaurus q messias debebat venire in destructōe secundi tēpli vl pe. ⁊ in ablatōe sceptri isrl ⁊ impletōne lxx.hebdomadarū danielis. E
Secūdus thesaurus q verus messias debebat esse de genere trib⁹ iude pcedēs de medio filio℞ Jacob vbi declarantur quinq passus.xxxj. B
Primus q verus messias inchoādo int deū ⁊ hoiem exiuit de medio.xxxj. D
Secūdus passus q verus messias ordinando pacē stetit in medio.xxxij. C
Tercius passus q verus messias consumando pacē ordinatā stetit in medio. xxxij. A
Quartus passus q verus messias publicādo pacem ordinataz stetit in medio. xxxiij. B
Quintus passus q verus messias əseruando pacē publicatā int deū ⁊ hoiem stat in medio vsq i finē seculi.xxxiij. C
Tercius thesaurus q verus messias debebat esse silis moysi in dando legem. ⁊ h declarant qtuor punctis.xxxiij. D
Primus punctus q moyses fuit singularis in dando legem.xxxiiij. A
Secuudus punctus q Jesus xpc verus messias silis moysi in dando legem debuit dare aliā legem a lege moysi. ⁊ ibi ponunt.xv.drie legis xpi a lege moysi ⁊ ibi declarat quare voluit fieri xpc sub lege moysi.xxxiiij. D

Tercius pũnctus ꝙ verus messias non debuit ꝑ seipm̃ scribere legẽ suã in aliquib⁹ extrinsecis sed solũ in cordib⁹ hominũ.xxxvj. A
Quartus punctus ꝙ lex noua est excellentissima qđ declarat̃ ex sex gradibus ꝑfectõnis.ꝛ quõ lex vetus quo ad totũ corpus fuit imꝑfecta.ꝛ quare euangeliũ dei dicit̃ lex.xxxvj. B
Quartus thesaurus ꝙ verus messias debeat nasci in bethleẽ.xlij. C
Quintus thesaurus ꝙ nomen messie debuit esse nouũ.ꝛ illud nomẽ ẽ iesus. E
Sextus thezaurus ꝙ messie in lege promisso in eius aduentu ꝑ reges debebãt sibi offerri munera.xliij. D
Septimus thezaurus ꝙ verus messias debebat viuere pauper ꝛ mansuetus.xliiij. A
Octauus ꝙ verus messias debebat mori in maxima hũilitate ꝛ inter sceleratos.xliiij. C
Nonus thezaurus ꝙ ver⁹ messias debebat mori ꝑ pctã hoim. E
Decimus ꝙ ver⁹ messias debebat resurgere tercia die.ꝛ ascendere in celũ ꝛ sedere ad dexterã patris.xliiij. D
Undecimus thesaurus ꝙ verus messias debebat dare suis credentib⁹ in pñti grãm suã.ꝛ in futuro gloriã sempiternam.xlv. B
Duodecimus thesaur⁹ ꝙ ꝑsecutores veri messie a ꝑpetua pena in pñti non debebãt releuari.nec ĩ futuro a damnatõne eterna.xlvj. B

A secundo libro

qui est de hereticoꝝ bello cõtinet̃ xij.cõsideratões.xlviij. C
Rima cõsideratio est đ quiditate heresis ꝛ quõ differt ab errore.xlviij. D
Ecunda consideratio est de origine heresis.ꝛ quõ repellit pót.xlix. A
Ercia cõsideratio oñdit sex modos ex quibus conuincit̃ ꝙ aliquis sit hereticus.xlix. B
Uarta cõsideratio oñdit qnq₃ modos hereticoꝝ.ꝛ quõ heresis se extẽdit ad tria genera credibiliũ.ꝛ quid ꝓprie de hereticis est sentiendũ.l. C
Uinta cõsideratio declarat ꝙ vtile est hereses esse in eccia dei lꝫ in se hereses male sint.lj. D
Exta cõsideratio ostendit ꝙ.xiiij.sꝫ hereses repullulantes istis temporibus.lij. B
Prima heresis ꝙ xp̃iani q̃ vtunt̃ circũcisione carnali post euangeliũ publicatõ nẽ sunt heretici reputãdi ꝛ vt tales puniendi.lij. C
Secũda heresis est eoꝝ q̃ dicunt euãgelium esse falsum.lviij. A
Tercia heresis est eoꝝ q̃ negant cõfessionẽ valere ad remissionẽ pctõꝝ.lix. C
Quarta heresis est eoꝝ q̃ negant ꝯfessionẽ debere fieri homini.lx. A
Quinta heresis est eoꝝ qui dicunt ꝙ cõfessio solũ est fienda curato sicut ꝓprio sacerdoti.lxj. A
Sexta heresis est eoꝝ q̃ dicũt ꝙ nõ tenetur quis cõfiteri sacerdoti si laicus sit ꝑsto.lxj. C
Septima heresis ẽ eoꝝ q̃ dicũt ꝙ nõ est obediendũ nisi soli deo.lxj. D
Octaua heresis est eoꝝ q̃ dicũt ꝙ nõ est obediendũ ꝓlatis existentib⁹ in peccato mortali ꝛ ꝙ tales nõ hñt ꝑtãtẽ ligãdi ꝛ soluendi.lxij. C
Nona heresis est eoꝝ qui dicũt ꝙ nõ officiũ ꝛ ordo sed meritũ bone vite hꝫ potestatẽ ligandi ꝛ soluendi cõsecrandi ꝛ benedicendi.lxiij. B
Decima heresis est eoꝝ q̃ dicũt ꝙ nõ est vera indulgentia vel relaxatio epi ĩ cõsecratõe eccie vel al's indulgentias cõcedendo.lxiij. C
Undecia heresis ẽ eoꝝ q̃ dicũt ꝙ orões ꝛ suffragia ꝓ mortuis ab exñtib⁹ in peccato mortali nõ ꝓficiũt.lxiiij. A
Duodecia heresis ẽ eoꝝ q̃ negãt purga-

toꝛiū eſſe.lxiiij. C
Decimatercia hereſis ē eoꝝ q̄ negāt aliā vitā pꝰſeparatōem aīe a coꝛpe q̄ erroꝛ īmprobat ex dictis phoꝝ ⁊ rōnibus.⁊ auctoꝛitatibus veteris ⁊ noui teſtamenti ⁊ doctoꝝ eccie.lxv. D
Decimaq̄nta hereſis ē eoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō pn̄t euitare pctā.q̄ꝛ fuerīt nati in tali cōſtellatōe vel ſigno.⁊ iꝑobat ꝑ tres famoſos doctoꝛes.lxix. D
Eptima cōſideratio oſ̄dit ad quos ꝑtinet diffinire q̄ aſſertō ē catholica vel hētica.vl' vtꝝ.ſ.ad canoniſtas vl' ad theologos ⁊ declarat.lxxj. C
Ctaua ꝯſideratio declarat quō heretici ſunt vitandi.lxxiij. C
Ona cōſideratio oſ̄dit vtrū cū hereticis vl' infidelibus ſit publice diſputātandum.lxxiij. D
Ecia ꝯſideratio demōſtrat q̄s ē modus inquirēdi hereticos.lxxiiij. A
Ndecima ꝯſideratio oſ̄dit quali pena ſunt heretici puniendi.lxxiiij. C
Vodecima cōſideratio declarat q̄s pōt capere hereticos ⁊ toꝛmētis expo nere ⁊ mouet ibi.xv.difficl'tates ſingulares.lxxv. A

A tercio libro qui est de bello iudeoꝝ continent.xij. cōſideratōes.lxxvij. A

Rima ꝯſideratio tractat d̄ iudeoꝛū cecitate ⁊ quō reduci pn̄t ad lucē. E
Ecūda cōſideratio tractat d̄ iudeoꝝ parētela ſm̄ doctrinā talmut.lxxix. A
Tercia ꝯſideratō tractat de iudeoꝝ diuerſitate ī ſua fide ⁊ credētia.lxxix. C
Quarta ꝯſideratio tractat de iudeoꝝ bello ꝑ argumēta ſūpta ex lege moſaica.⁊ ſūt ī nūero.xxiiij.argum̄.lxxx. B
Primū argumētū ꝯtendit ꝙ lex moyſi ſit ꝑpetuo duratura.lxxx. C
Secundū ꝙ lex moyſi nō eſt abolita ſed adhuc obſeruanda.lxxxiij. A
Terciū ꝯtendit ꝙ diuine ſanctōes veterī teſtamenti nō ſunt mutate.lxxxiij. C
Quartū ꝯtendit ꝙ circūciſio erat perpetuo duratura.lxxxiiij. B
Quintū cōtendit ꝙ ſi ſabbatū ceſſat lex noua nō eſt a deo.lxxxiiij. C
Sextū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias q̄ꝛ nō venit in nouiſſimis diebus.lxxxviij. A
Septimū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.q̄ꝛ mons ſyon nōdū eſt eleuatus in vertice montiū.lxxxviij. D
Octauū cōtēpit ꝙ n̄ ē verꝰ meſſias.q̄ꝛ ad eū nō fluxerūt oēs gentes.lxxxix. A
Nonū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē meſſias. q̄ꝛ in eiuſ aduētu nō ē dictū venite aſcēdamus ad montē dn̄i.lxxxix. B
Decimū cōtendit ꝙ ieſus xp̄e nō ē verꝰ meſſias.q̄ꝛ in eius aduentu gladij non ſunt cōuerſi in vomeres.⁊ lācee in falces.lxxxix. C
Vndecimū cōtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.q̄ꝛ in eiꝰ aduētu nō habitauit lupꝰ cū agno ⁊ pardꝰ cū edo.xc. B
Duodecimū cōtendit ꝙ ieſus nazarenꝰ nō ē verꝰ meſſias.q̄ꝛ iudei nō ſūt liberati a captiui.nec reducti ad patriā.xcj. A
Decimūterciū contēdit ꝙ ieſus xp̄c non eſt verus meſſias.q̄ꝛ nō cōgregauit iudeos in irl'm.xcij. B
Decimūquartū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verꝰ meſſias.q̄ꝛ nō fuit tēplū in eiꝰ aduentu reedificatū ſʒ deſtructū.xcij. C
Decimūq̄ntū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.q̄ꝛ ī eiꝰ aduētu iuda ⁊ irl'm nō hitauit ꝯfidēter ſʒ ī miſeria.xciiij. D
Decimūſextū cōtendit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.q̄ꝛ nō habet filios nec ſemen.xcv. A
Decimūſeptimū ꝯtendit ꝙ ieſus xp̄c nō eſt verus meſſias.q̄ꝛ lux lune nō eſt facta ſicut lux ſolis.nec lux ſol' ſicut lux ſeptē dierū.xcv. B
Decimū octauū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.q̄ꝛ in eius aduentu ſceptrū in iſrl' nō eſt ablatū.xcv. D
Decimūnonū ꝯtēdit ꝙ ieſus xp̄c nō ē verus meſſias.q̄ꝛ n̄ venit in tp̄e q̄ fuit ſce

ptrũ israel sublatũ.xcvj. B
Vicesimũ argumẽtum ptendit q iesus xpc nõ est verus messias. qꝛ nõ venit ĩ nubibus celi.xcvij. B
Vicesimũ primũ cõtendit q iesus xpc ñ est verus messias. qꝛ regnũ romanorũ adhuc pmanet.xcvij. C
Vicesimũsecũdũ ptẽdit q iesus xpc nõ est verus messias. qꝛ xpiani affirmant ipm eẽ deũ.xcix. D
Vicesimũterciũ ptẽdit q lex euãgelij ñ ẽ a deo.qꝛ ponit trinitatẽ psonarum.cij. A
Vicesimũquartũ ptendit q xpiani sunt idolatre.qꝛ adorant sacrm altaris ꝛ venerantur imagines.cv. C
Quinta cõsideratio tractat de bello iudeorum p argumenta sumpta ex lege euãgelica.ꝛ sũt i nũero.xxiiij.cviij.B
Primũ argumentũ ptendit q iesus xpc nõ ẽ verus messias. qꝛ i eius genealogia ponuntur mulieres meretrices. E
Secũdũ argumẽtũ ptẽdit xpianos esse imundos.qꝛ comedũt carnes suillas ꝛ alia in lege phibita.cx. A
Terciũ ptẽdit q iesus xpc nõ ẽ verus messias. qꝛ i eius genealogia nulla mulier sancta ponitur.cx. B
Quartũ cõtendit q iesus xpc nõ ẽ verus messias.qꝛ non est filius dauid sine de genere dauid.cxiij. A
Quintũ argumentũ ptẽdit q iesus xpc nõ est verus messias.qꝛ fuit peccator ex hoc q fuit baptizatus.cxiij. D
Sextũ argumentũ ptẽdit q iesus xpc ñ habuit spmscm añ baptismũ.cxv. B
Septimũ ptendit q iesus xpc nõ ẽ verus deus.qꝛ esuriit.cxvj. A
Octauũ ptẽdit q iesus xpc nõ ẽ deus.qꝛ nõ dixit diabolo temptanti.ß in oi verbo qđ pcedit de ore meo.cxvj. B
Nonũ ptẽdit q iesus xpc nõ ẽ verus deus qꝛ nõ misit se deorsum duz erat in pinnaculo.cxvj. C
Decimũ ptẽdit q lex euãgelica nõ ẽ lex dei.qꝛ ꝯdicit legi moysi cũ dicit non iurare omnino.cxvij. B
Undecimuz ptẽdit q lex euãgelica nõ ẽ vera.qꝛ destruit legez iusticie oculũ p oculo dentẽ p dente.cxviij. B
Duodecimũ ptẽdit q lex euãgelica nõ ẽ vera.qꝛ dat cõsiliũ dilectõis inimicorum. cxviij. D
Decimũterciũ ptendit q iesus xpc nõ ẽ verus deus.qꝛ relaxauit obseruantiaz sabbati.cxix B
Decimũquartũ q iesus xpc nõ est deus vnus cũ pre.qꝛ cõfitetur. ꝛ qꝛ dixit oia sibi tradita a patre.cxx. B
Decimũquintũ cõtendit q iesus xpc nõ est deus.qꝛ ꝯdixit sibi vt dicũt ꝛ est instabilis.cxx. D
Decimũsextũ ptendit q pr filius ꝛ spũssanctus nõ sunt vnius essentie ex eo q aliqđ peccatũ dimittitur ab vno qđ nõ dimittitur ab altero sicut patz de spũ blasphemie.cxxj. B
Decimũseptimũ q iesus xpc nõ ẽ verus deus.qꝛ dicẽs q venit saluare qđ pierat ꝯdicit sibiþi loquẽs pabolice.cxxij. B
Decimũoctauũ ptendit q iesus xpc nõ est deus qꝛ orauit.cxxij. D
Decimũ nonũ ptendit q Jesus xpc nõ ẽ deus.qꝛ fuit tristis ꝛ timuit. E
Vicesimũ ptendit q iesus xpc nõ ẽ deus. qꝛ iuit ad ficulneã ad pquirẽdũ fructus que nõ habebat nisi folia. ꝛ qꝛ maledixit ei cuz nihil nocumenti sibi fecerat. cxxiij. B
Vicesimũprimũ ptẽdit q iesus xpc nõ ẽ deus.qꝛ accepit ab alio ptãtẽ dicẽs.data ẽ mihi omis ptãs in celo ꝛ in terra. cxxiij. C
Vicesimũscđm ptẽdit q ihs xpc nõ est vnus deus cũ pre ꝛ spũscõ.qꝛ ipe descẽdit i vterum vginis ꝛ ñ pr ꝛ spũscus.cxxiij. D
Vicesimũterciũ ptẽdit q iesus xpc nõ ẽ deus qꝛ fuit missus sine mittẽs.cxxiiij. A
Vicesimũqrtũ ptendit q iesus xpc nõ ẽ deus.qꝛ locutus ẽ sathan studet ad interficiendũ me.cxxiiij. C

Exta cōsideratio tractat de bello iu-
deoꝝ ꝑ argumēta sumpta ex natu-
ra. ⁊ allegant cōtra legē xp̄i etiā. xxiiij.
impossibilia. cxxiiij. D
Primū impossibile ē deū inquinari q̇ō
tn̄ sequeref si incarnaref in corpe mu-
lieris. E
Secūdū impossibile q̄ corp⁹ xp̄i sit eius-
dē rōnis cū nr̄o cum nō sit ex maris se
mine generatū. cxxv. D
Terciū ipossibile q̄ mors xp̄i sit satisfa-
ctio ꝑ peccato originali cum ipe nō sit
mortuus s̄m naturā diuinā sed hūanā
s̄m quā alij hoies nō erant sufficiētes
ad satisfaciendū. cxxvij B
Quartū impossibile est q̄ xp̄c sufficiēter
satisfecerit ꝑ peccatis hūani generis ex
quo hoies adhuc penas patiūf quas ꝑ
pctō iductas scptura diuia ꝯmēorat. E
Quintū ipossibile ē q̄ xp̄c sufficiēter sa-
tisfecerit ꝑ pctis ex q̄ q̄runf remedia ꝑ
abolitōe peccatoꝝ. cxxviij. A
Sextū impossibile est q̄ xp̄c abstulit po-
testatē diaboli. cui⁹ post eius aduentū
nō dimiserit facere peccare hoies sicut
prius. cxxviij. B
Septimū ipossibile ē de morte discipu-
loꝝ xp̄i q̄ si fuit a deo vel a diabolo ad
vtrunq̄ sequif impossibile vt dicūt. ⁊
q̄ peccant xp̄iani odiendo iudeos q̄ in
morte xp̄i impleuerunt voluntatē dei.
cxxviij. C
Octauū impossibile q̄ iesus nazarenus
sit deus cū fuerit in loco determinat⁹.
sc3 in vtero virginis in nazaret in gal-
lea ⁊c. sicut sunt alia corpa. cxxix. A
Nonū impossibile est q̄ nouē mēsibus
tota diuinitas staret in vtero mare. q̄a
tūc totus mūdus fuiss3 priuatus diui
nitate. cxxx. A
Decimū impossibile est q̄ in sacro altar
est verū corpus xp̄i cū locutus sit xp̄c
significatiue ⁊ nō realiter dicēs. hoc ē cor-
pus meū. cxxx. D
Vndecimū impossibile ē q̄ corpus xp̄i
sit in sacro altaris ꝑ miraculū cum ad
oculū nō appareat. cxxxj. C
Duodecimū impossibile est q̄ corp⁹ xp̄i
incipiat esse in altari. q2 nec ꝑ motū lo
calē nec ꝑ cōuersatōem alteri⁹ in ipm.
cxxxij. C
Decimūterciū q̄ corpus xp̄i sit integrū
⁊ q̄ caro ⁊ sanguis maneāt in locis se-
patis sub spēb⁹ panis ⁊ vini. cxxxiij. A
Decimūquartū est q̄ corpus xp̄i in tā-
ua hostia cōtineat cū maius in minori
nō capiaf. cxxxiiij. E
Decimūq̄ntū q̄ vnicū corpus xp̄i sit sil' i
diuersis altaribus cū nō possit vnū cor
pus sil' eē in diuersis locis. cxxxv. C
Decimūsextū impossibile ē q̄ caro xp̄i ⁊
sanguis sint sub spēb⁹ panis ⁊ vini cū
sit impossibile duo corpa sil' eē in eodē
loco. s. suba panis ⁊ vini cū carne ⁊ san
guine xp̄i cū illa accidentia vt dicūt nō
sint ꝑ se nec in aere nec in carne ⁊ san-
guine xp̄i sed subiectiue in suba panis
⁊ vini. cxxxvj. B
Decimūseptimū est q̄ in sacramento al-
taris sit corpus xp̄i incorruptibile cū
possit putrefieri incinerari ⁊ a murib⁹
comedi. cxxxvij. A
Decimūoctauū impossibile ē q̄ corpus
xp̄i sit in sacramento cū illud frangaf
in partes. cxxxvij. D
Decimūnonū est q̄ corpus xp̄i sumaf ⁊
consumaf ⁊c. cxxxviij. B
Vicesimū impossibile est q̄ manducās
ptem sacramēti manducet totū. cū ois
pars sit minor toto. cxxxviij. D
Vicesimūprimū est q̄ illud sacrm̄ sit ve
rus deus ⁊ vna pars maneat in altari.
⁊ altera cadat in terrā. E
Vicesimūsecundū ē q̄ xp̄c in sacramēto
sit verus deus. ⁊ tn̄ cadens in terrā nō
eleuet se ⁊ pmittat se ab imūdis sacer-
dotibus ptractari. cxxxix. A
Vicesimūterciū impossibile est q̄ in illo
sacro sit verus deus. ⁊ q̄ descendat in
stomachū cū sumif. cxxxix. C

Vicesimumquartum impossibile est q in illo sacramento sit verum corpus xpi p miraculum quotidie i ecclesiis cum sit z non pluries accidit miraculum.cxl. A
Septima psideratio tractat de crudelitatibus iudeorum z explicat tribus punctis principalibus.cxli. A
Primus punctus est de crudelitate iudeorum erga xpm messiam suum.cxli. B
Secundus de crudelitate iudeorum erga se ipsos quo ad captiuitatem et damnationem eternam.cxlij. A
Tercius punctus est de crudelitate iudeorum erga christianos. z ponunt. xvij. crudelitates famose.cxlij. C
Prima crudelitas iudeorum facta est in ciuitate toleti cum oes xpiani gladio saracenorum sunt trucidati eorum ca.cxlij. D
Secunda crudelitas iudeorum fuit in regno francie cum occiderunt infantes pter qd expulsi sunt a rege.cxliij. A
Tercia crudelitas fuit i eode regno vbi flagellatum z spinis coronatum suspenderunt vnum xpianum.cxliij. B
Quarta crudelitas in pdicto regno attetata fuit in occisione oim xpianorum vnius puincie.cxliij. C
Quinta crudelitas iudeorum fuit in alemania vbi quandam puellam occiderunt. z ibi declarat quare iudei in omni puincia quam inhabitant christianum sanguinem fundunt.cxliiij. A
Sexta crudelitas iudeorum in alamania fuit cum intoxicauerunt omnes puteos et fontes.cxliiij. C
Septima crudelitas iudeorum etiam in alamania fuit vbi tres infantes christianorum occiderunt E
Octaua crudelitas iudeorum i ciuitate pauie accidit vbi iudeus qdam medicus occidit vnum xpianum infantem.cxliiij. D.
Nona crudelitas iudeorum in saona ciuitate accidit. vbi iudei occiderunt vnum infantem christianum z coicauerunt cum sanguine eius.cxlv. B
Decima crudelitas iudeorum in regno castelle accidit in loco q dicit tauara vbi iudei seminauerunt aculeos incenderunt christianorum domos.cxlv. D
Undecima crudelitas iudeorum in pdicto regno accidit vbi iudei occiderunt vnum infantem xpianum z coicauerunt cum cineribus cordis eius.cxlvi. A
Duodecima crudelitas iudeorum in eodem regno ciuitate taure. accidit vbi psciderunt carnem cum sanguine de crure cuiusdam puuli xpiani z secum deduxerunt.cxlvi. C.
Decimatercia crudelitas iudeorum e in medicinis vbi assignant tres rones qre non expedit xpianis vti medicinis iudeorum cxlvi. D
Decimaquarta crudelitas iudeorum est in venenis ppinandis.cxlvij. D
Decimaquinta crudelitas iudeorum est in orationibus in quibus quotidie orant p destructione ecclesie christi z principum christianorum.cxlviij. B
Decimasexta crudelitas iudeorum est i eorum doctrina ptra xpianos.cxlix. B
Decimaseptima crudelitas iudeorum e in vsuris qbus expoliat xpianos.cl. A
Octaua psideratio tractat de iudeorum fatuitatibus que sex passibus mensurat.clj. A
Primus passus est de fatuitatibus iudeorum contra charitatem. E
Secundus passus est de fatuitatibus iudeorum ptra legem nature.clj. B
Tercius passus est de fatuitatibus iudeorum ptra diuinam pfectionem. et ibi explicant quinque fatuitates.clij. A
Prima fatuitas q deus est corporeus. E
Secunda fatuitas est q deus tantum est in occidente.clij. D
Tercia fatuitas est q semel in die quotidie deus irascit.cliij. D
Quarta fatuitas est q deus semel die qtidie plorat.cliiij. A
Quinta fatuitas est q deus dimisit vnum foramen in celo non valens pficere f...

v

mamentū.cliiij. D
De aliis fatuitatib⁹ plurimis ꝯ diuinam ꝑfectionē ⁊ in eius offensam.clv. A
Quart⁹ passus est de fatuitatib⁹ iudeoꝝ ꝯ legē mosaicā ⁊ ꝯtra ꝓphas.clvj. C.
Quintus passus est de fatuitatib⁹ iudeoꝝ quo ad claues thore.clvij. D
De fat.iudeoꝝ dicētiū dan ꝑscidisse lapidē magnū ⁊ silr og rex basan. clviij. A
De fatuitatibus iudeoꝝ dicētiū moysen in celū ascēdisse.⁊ ibi deuictis angelis legem accepisse.clviij. C
De fatuitatibus iudeoꝝ dicentiū quēdā noie iosue decepisse angelū mortis.⁊ i celū saltasse ac ibidē dei sententia remāsisse.clviij. D
De fatuitatibus iudeoꝝ dicentiū mortuos suos in aduētu messie suscitandos. vt iterū terrā incolāt vbi plurima de resurrectiōe tractant in ꝯfutationē errorū ⁊ fatuitatis iudeoꝝ.clix. A
De residuis fatuitatib⁹ iudeoꝝ.clxj. C
Sextus passus est de fatua expectatiōe iudeoꝝ circa aduētū messie q̄ fatuitas tripliciť ondit.s.diuisiōe.tpis determinatiōe ⁊ exempli manifestatiōe.clxij.D.
Vna ꝯsideratio tractat de iudeoꝝ expulsionibus vbi quattuor principales expulsiones notant.clxiiij. A
Prima expulsio iudeoꝝ fuit a terra sctā. vbi quattuor puncta agunt. E
Primus punctus est de signis q̄ ꝑcesserūt excidiū hierosolymitanū. E
Secūdus punctus de calamitate obsessoꝝ ⁊ obstinate malicie iudeoꝝ q̄s fuerit finis ⁊ q̄ pietas tyti.clxiiij. D
Tercius punctus est quō mulier quedā vrgente fame occidit ⁊ manducauit filiū suum.clxvj. A
Quartus est de numero captiuoꝝ ⁊ occisoꝝ ⁊ ꝑemptoꝝ fame.clxvj. C
Secunda expulsio iudeoꝝ facta fuit a regno francoꝝ ⁊ anglie vbi tres cause diuersim assignant.clxvij. B
Tercia expulsio iudeoꝝ facta fuit a regͦ anglie vbi due cāe assignāt.clxviij. C
Quarta expulsio iudeoꝝ facta fuit ab hispania.clxix. D
Ecima ꝯsideratō tercij libri tractat de iudeoꝝ mirabiliū ⁊ sua obstinata malicia vbi.xj.mirabilia explicant. clxx. A
Primū mirabile est de aqua dispēnte iudeo ficte ad baptismū accedēte. E
Secundū mirabile fuit de deceptione iudeoꝝ ꝑ dyabolū eis apparētem in specie moysi.clxx. B
Terciū mirabile ē de sanguie imaginis xpi cruētāť iudeū telo eū trāsfigētē. E
Quartū mirabile de puero iudeo q̄ cōicauit cū xpianis. ꝑp q̄ a p̄re in fornacē ardētē missus illesus exiuit. E
Quintū mirabile est de sanguine ⁊ aqua que exierūt de latere imaginis xpi q̄ lancea iudei aperuerūt.⁊ quō suppositū vas fuit impletū.clxx. C
Sextuʒ mirabile fuit de iudeo qui signatus signaculo crucis a demonibus fuit liberatus.clxx. D
Septimū mirabile est de sanguine gutturis imaginis xpi quo aspsus fuit iudeus scire ⁊ capite q̄ eam gladio in gutture ꝑcusserat.clxxj. B
Octauū mirabile in libro i medio rupis solide a iudeo inuento in ciuitate toletana in quo de triplici mūdo scribebatur.⁊ in tercio de filio dei nasciturо ex virgine maria.et quō ꝓ salute hoim pati debebat.clxxj. E
Nonū mirabile ē de iudea ꝑcipitata i ciuitate sogobeñ.⁊ ꝑ v̄ginē liberata. E
Decimū mirabile ē de signaculis crucis in vestimētis iudeoꝝ impssis.clxxj.D
Undecimū mirabile de iudeo medico q̄ emit corpus xpi a q̄dā. et postea visis miraculis redditū fuit fratribus predicatoribus ⁊c̄.clxxij. D
Undecima ꝯsideratio tractat de iudeoꝝ obligatōe ex iure canonico ⁊ ciuili ac de ordinatōe regia q̄ octo arti

culis explicant.clxxiij. B
Primus articulus pmittunt viuere inter
christianos. E
Secundus articulus q sunt illa q pmittu
tur iudeis de iure clxxiij. D
Tercius articulus q sunt illa q no pmit
tunt iudeis de iure.clxxiiij. A
Quartus articulus que sunt illa in qbus
cristiani no debent cu iudeis conuersa
ri clxxiiij. E
Quintus articulus est de his ad que co
pellendi sunt iudei de iure.clxxv. A
Sext9 articul9 est de penis iudeoz blas
phemantiu nome xpi vel attentatiu sb
uertere baptizatos.clxxv. D
Septimus artirulus est de his q tenent
iudei ex regia ordinatone regni vbi ex
plicant xxiiij.ordinationes. E
Prima ordinatio est de habitatioe infide
liu.clxxvj. B
Scda or.e de his q circa medicinas z co
mestibilia interdicut iudeis.clxxvj. C.
Tercia ordinatio q infideles q voluerit
9uerti p nullu impediant. E
Quarta ordinatio de loco comedendi in
fideliu z de seruitorib9 eoz.clxxvj.D.
Quinta ordinatio est de interdictione of
ficioz infidelibus. E
Sexta ordinatio est q no habeant iudei
plateas nec foros.clxxvij. A
Septima ordinatio est quo iudeis inter
dicunt iudices. E
Octaua or.q interdicunt infidelib9 diuisio
nes tributoz inter se.clxxvij. B
Nona ordinatio est q vltra ad qd a rege
pncipaliter no debent infideles aliqd
colligere inter se.clxxvij. C
Decima ordinatio est quo interdicit iu
deis medicina z psentatio siue oblatio
comestibiliu ipis xpianis. E
Undecima ordinatio est quo interdicit q
buscuqz mulieribus xpianis ingressus
in circulis infidelium. E
Duodecima ordinatio est q interdicit in
fidelibus no noiari.clxxvij. D
Decimatercia ordinatio e q iudei habe
ant habitu signatu q cognoscant. E
Decimaquarta ordinatio e de habitu iu
deoz z saracenoz. E
Decimaquinta q no habeant vestes preci
osas. E
Decimasexta q no recedant de valle ei9
nec de aliqua alia pte.clxxviij. A
Decimaseptima ordinatio est q interdicit
militibus z alijs xpianis receptio infi
deliu in suis terris q hitat in alijs. E
Decimaoctaua ordinatio est q infideles
no radat suas barbas. E
Decimanona ordinatio e q infideles no
habeat oparios xpianos.clxxviij. B
Vicesima ordinatio e q interdicunt infide
li oia officia erga christianos. E
Vicesimaprima ordinatio est q interdi
cuntur infidelibus venditiones trapa
zetarum. E
Vicesimasecunda ordinato est de psona
que accusare debet transgressores infi
deles.clxxviij. C
Vicesimatercia ordinato est de penis in
fideliu fugientiu extra regnu. E
Vicesimaquarta ordinatio est q i penis
infidelium nulli inferiores possunt di
spensare. E
Octau9 z vltim9 articul9 est de statu iude
oz nunc in regno castelle.clxxviij. D
Duodecima psideratio z vltima tra
ctat de iudeoz 9uersione in fine se
culi q octo punctis explicat.clxxx. A
Primus punctus est quare iudeoz com
munitas non 9uertitur ad fidem chri
sti.clxxx. B
Secundus punctus est de iudeis qui vo
lunt 9uerti ad fidem vtrum sint recipi
endi.clxxxj. B
Tertius punctus est de modo q det 3 te
neri in receptione iudeoz q voluerint
9uerti ad fide iesu xpi. E
Quartus punctus est an iudei sint com
pellendi ad recipiendum baptismum.
clxxxj. D

Quintus punctus est de pena q̄ est ferienda iudeo ɔuerso redeunti ad ꝓpria instituta.clxxxij. A

Sextus punctus est quō iudei recipient antixp̄m ꝛ decipient ab eo vbi agit de aduentu antixp̄i.clxxxij. D

Septimus punctus est quō iudei cognoscent se deceptos p antixp̄m ꝛ conuertent ad viā veritatis fidei domini nostri iesu christi. vbi etiā agit de fine et morte antixp̄i.clxxxiij. B

Octauus et vltimus articulus est an tempus antixp̄i possit determinate cognosci.et de nouem signis eius ꝓpinq̄ aduentus.clxxxiiij. B

In quarto libro qui

est de bello saracenoꝝ sunt.xij.cōsiderationes.clxxxv. C

Prima consideratio est de origine machometi que tribus explicatur articulis.clxxxv. D

Primus articulus est de origine machometi quo ad genus et locum. E

Scd̄s articulꝰ est de origine secte machometi quo ad auctorē.clxxxvj. A

Tercius articulus est de origine machometi ꝛ eiꝰ secte q̄ ad tp̄s.clxxxvj. C

Secunda ɔsideratio tractat de vita ꝛ moribus machometi que tribus explicat punctis.clxxxvij. C

Primus punctus est q̄ vita machometi fuit bestialis ꝛ libidinosa. E

Scd̄s punctus est q̄ vita machometi fuit ambitiosa.clxxxviij. A

Terciꝰ punctꝰ est q̄ vita mochometi fuit morbo epilētico mōstruosa.clxxxix. A

Tercia ɔsideratio tractat de qualitate doctrine ꝛ legis machometi q̄ septē passibus ptransit.clxxxix B

Primꝰ ē de mō q̄ fuit data lex macho. E

Secundus passus est de erroribus legis machometi.clxxxix. C

Tercius passus est de fatuitatibus ꝛ fabulis legis machometi.cxc. A

Quartus passus est de maliciis leg̃ machometi.cxcj. A

Quintꝰ passus est q̄ lex machometi nō est ɔfirmata miraculis.cxcj. B

Sextus passus est q̄ lex machometi est lex ɔtradictionis.cxcij. B

Septimus passus est q̄ lex machometi nō est lex dei.q2 in multis est p hoiem reuocata.ꝛ quō dyabolus fuit p̄ncipalis actor alchorani.cxcij. D

Quarta ɔsideratio tractat de fundamēto legis machometi vbi narrat fictio scale sui ascēsus in celū ꝛ illoꝝ q̄ mendacit finxit se vidisse.cxciij. D

Quinta ɔsideratio tractat de concordia ꝛ discordia leg̃ machometi cū lege christi in articulis fidei p̄mittunt et tractatur diffuse de duodecim articulis fidei f'm compatōem.xij.lapidū p̄ciosoꝝ moraliter.cxcviij. A

De p̄ articulo fidei q̄ est.Credo i deū patrē oīpotētē creatorē celi ꝛ terre ꝛ de ꝓprietatibus iaspidis.ꝛ de discordia saracenoꝝ a xp̄ianis.cxcviij. C

De.ij.arti.q̄ ē credo i iesū xp̄m filiū eiꝰ vnicū dn̄ʒ nr̄m.ꝛ d̄ ꝓpetatibꝰ saphiri ꝛ de totali discordia saracenoꝝ a xp̄ianis in eodē.ꝛ quō ex alchorano ōndit q̄ iesus xp̄s est filiꝰ dei.cxcix. D

De tercio ar.fidei q̄ est.q̄ ɔceptꝰ ē de spū sctō natꝰ ex maria v̄gine.ꝛ de ꝓprietatibus calcidonij.ꝛ quō iesus xp̄s est verꝰ messias saracenoꝝ. vbi ōndit latissime nccitas incarnatiōis filij dei.q̄ nec p̄mꝰ hō nec oēs puri hoies nec oēs angeli bōi nec oēs diabli sil' fuerīt sufficientes satisfaciēdū p pctō origiali.ccj. B.

De.iiij.arti.fidei q̄ ē.passus sb poncio pilato crucifixꝰ mortuꝰ ꝛ sepultꝰ.ꝛ de proprietatibus smaragdi ꝛ concordia ꝛ discordia machometi in eodē.cciij. D

De.v.arti.fidei q̄ ē.Descēdit ad inferos.tercia die resurrexit a mortuis.ꝛ de ꝓprietatibus sardonici cui non ɔcordat machometus.ccv. B

De sexto articulo fidei qui est ascẽdit ad celos sedet ad dextrã dei p̃ris oĩpotentis. ꝛ de ꝓprietatibus sardij. ꝛ de cõcordia ꝛ discordia machometi in eodem. vbi declarãt tres difficultates de ascẽsione xp̃i.ccv. D
De septimo articulo fidei qui est. Inde venturus est iudicare viuos ꝛ mortuos. ꝛ de ꝓprietatibus Crisoliti. ꝛ de discordia machometi ab eodẽ.ccvj. C
De octauo articulo qui ẽ. Credo in sp̃m sanctũ. ꝛ de ꝓprietatibus berilli. ꝛ d̃ cõcordia ꝛ discordia machometi in eodẽ ccvij. A
De nono articulo fidei qui est credo sanctã ecclesiam catholicã. ꝛ de ꝓprietatibus tapasij cui nõ cõcordat machometus.ccvij. C
De decimo articulo fidei qui est. Credo sanctorum cõionẽ. pctõꝝ remissionẽ. ꝛ de ꝓprietatibus crisoprassi cui etiã nõ cõcordat machometus.ccviij. A
De vndecimo articulo fidei qui ẽ credo carnis resurrectõem. ꝛ de ꝓprietatibus iacincti cui concordat machometꝰ. E
De.xij. articulo fidei q̃ ẽ vitã eternã amẽ ꝛ de ꝓprietatibus ametisti. ꝛ de concordia ꝛ discordia in eodem machometi. ccviij. D
De discordia machõeti in p̃ceptꝭ.ccix. B
De p̃ p̃cepto machometi in orõnibꝰ. E
De.ij. p̃cepto machometi in loctõibus suis anteq̃ orent.ccix. C
De.iij. p̃cepto machometi in p̃conisatõe alte vocis. E
De q̃rto p̃cepto machometi in ieiunijs. ccix. D
De.v. p̃cepto machometi in obseruatõe pasche. E
De sexto p̃cepto machometi in peregrinatione ad mecham.ccx. A
De.vij. p̃cepto machometi in p̃datõibꝰ. captiuatõibꝰ ꝛ occisiõibꝰ ꝯtrarioꝝ.ccx. C
De octauo p̃cepto machometi in licentia cõmestibiliũ.ccx. D
De nono p̃cepto machometi circa pluralitatẽ vxoꝝ. E
De.x. p̃cepto machometi circa ꝓhibitõem aliq̃ꝝ m̃lieꝝ d̃ ꝓpria cognatõe.ccxxj. B
De.xj. p̃cepto machometi circa obseruatõem die veneris. E
De.xij. p̃cepto machometi in orãdo versus meridiem. E
De.xiij. p̃cepto machometi circa iudicialia.ccxxj. C
De.xiiij. p̃cepto machometi de abstinentia a vino.ccxxj. D
De.xv. p̃cepto machometi circa modũ hereditandi. E
De.xvj. precepto machometi circa testimonia. E
De.xvij. p̃cepto machometi circa ꝓhibitiões disputatõis cũ quocũq̃ extraneo a lege sua.ccxxij. A
De.xviij. p̃cepto machometi circa circũcisionẽ. E
Sexta consideratio de vilissima morte machometi tractat.ccxxij. B
Septima ꝯsideratio tractat de successoribus Machometi que quatuor punctis explicat.ccxxij. C
Primus pũctus ẽ de astutia diaboli ne periret secta machometi. E
Secũdus pũctus ẽ de successoribus machometi caliphis / egyptio orietali ꝛ mira occidentali.ccxxij. D
Tercius punctus est de diuersitate gentiũ que legẽ machometi suscipe noluerunt.ccxxiij. B
Quartus punctus est de diuersitate paganoꝝ. qui in aliq̃bus imitant sarracenos. ꝛ in alijs differunt.ccxxiij. C
Octaua ꝯsideratio tractat de bello saracenoꝝ p argumẽta ꝯ fidei fortaliciũ. ꝛ faciũt in numero decem argumẽta.ccxxiiij. D
Primũ argumẽtũ cõtendit q illi q̃ vocãtur xp̃iani nõ sunt xp̃iani vbi multiplicit̃ õndit irrõnabilitas dei hꝰ.ccxxv. A
Secundũ argumẽtũ cõtendit ꝯ xp̃i con-

ceptióem p spūsanctū q̃ sq̃ssanct⁹ nō sit tercia i trinitate psona ꝫ materialis flatus.ccxvij. B
Terciū argumētū cōtendit q̃ xp̄c nō sit deus cū hoc expsse dixerit in euāgelio. ccxviij. A
Quartū argumentū ptendit q̃ xp̄i mortē cū afferant ipm imortalē. q₂ pceptū de dei flamine.ccxviij. B
Quintū argumentū cōtendit ꝯ trinitatē psonarū q̃ tñ pbat ex verbis alchorani ccxviij. C
Sextū argumētū cōtendit cōtra beatitudinē eternā in dei visione cū ipi illā ponant in corpali refectōe cibi ꝛ pot⁹. vbi latissime improbat hec bestialis beatitudo.ccxix. B
Septimū argumentū ptendit ꝯ mr̄imoniū vnius vxoris tm̄.ccxx. B
Octauū argumentū ptendit ꝯ baptismū qn̄o ad ablutōem interiorē.ccxx. C
Nonū argumentū ptendit cōtra veneratōem imaginū.ccxxj. A
Decimū argumētū ptendit q̃ lex mosaica ꝛ lex euangelica sunt corrupte p iudeos ꝛ xp̄ianos ꝛ q̃ nihil veritatis est in lege nisi quātū est in alchorano vbi latissime pbatur iste error.ccxxj. B
Vna psideratio tractat de bellis et triūphis saracenoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ p arma corpalia a tp̄e machometi vsq̃ ad pn̄s tp̄s. ꝛ enumerant. clvij. bella. ꝛ pmittit cā quare deus pmittit ppl'm saracenoꝝ ꝛ aiacio principū xp̄ianoꝝ ad bella cōtra eos.ccxxij. D
Primo bello vicūt saraceni fugato theodoro ꝛ aufertur tributum romanorum ccxxiij. A
Secūdo bello vincunt saraceni ꝛ aufert obedientia impatoris romanoꝝ in africa.ccxxiij. B
Tercio bello vincunt xp̄iani ꝛ rex saracenoꝝ captiuat.ccxxiij. C
Quarto bello vincunt saraceni ꝛ trāsfertur lignū sancte crucis a irl'm in cōstantinopolim. E
Quinto bello vincunt saraceni ꝛ capit ciuitas siracusana.ccxxiij. D
Sexto bello vincunt saraceni ꝛ fugit imperator romanoꝝ licꝫ bonus ꝛ iustus. ccxxiij. B
Septimo bello vincunt saraceni ꝛ pdit totaliter nomen christianoꝝ in affrica. .ccxxiij. C
Octauo bello vincunt xp̄iani ꝛ saraceni efficiunt tributarij. E
Nono bello vincūt xp̄iani ꝛ cremāt naues saracēoꝝ sb regi baiula.ccxxiiij. D
Decimo bello vincūt xp̄iani multis militib⁹ saracenoꝝ occisis in syra. E
Vndecio bello vicūt saraceni i hispania ꝛ occidit psobrin⁹ regis roderici. E
Xij. bello vincunt saraceni ꝛ pdit hispania sub rege roderico vltimo rege gothoꝝ.ccxxv. A
Xiij. bello vincunt xp̄iani in aquitanea ꝛ perimit aldramanus cū.ccclxxv. militibus saracenoꝝ.ccxxv. C
Xiiij. bello vincūt xp̄iani ꝛ capit ciuitas āmoneñ. de ptāte saracenoꝝ.ccxxv. D
Xv. bello vincunt xp̄iani pemptis duobus regibus saracenoꝝ. ꝛ capit narbona ꝛ plures alie ciuitates ꝛ loca a karolo marcello.ccxxvj. A
Xvj. bello vincunt xp̄iani ꝛ incipit recuperatio hispanie cum mirabilibus dei occisis plusq̃.lxx. milibus saracenorū xp̄e onetum. E
Xvij. bello vincunt xp̄iani in aqtanea et perimunt. ccclxxxv. milia saracenoꝝ. ccxxvj. C
Xviij. bello vincunt xp̄iani pempta innumerabili multitudine saracenoꝝ. ꝛ destructis tribus milib⁹ nauibus quinq̃ solum exceptis liberat constantinopolitana ciuitas. E
Xix. bello vincunt xp̄iani in aquitanea ꝛ perimit rex samma cordubeñ. cū suis. ccxxvj. D
Xx. bello vincūt xp̄iani ꝛ pimit abdera-

mē dux saracenoꝝ in aq̄litanea a karolo marcello. E
Xxj.bello vincunt saraceni fugato endone duce francoꝝ ꝛ ꝑempta multitudie xp̄ianoꝝ in francia.ccxxvij. A
Xxij.bello vincunt xp̄iani ꝛ fugat secundus endo dux in francia.ccxxvij. B
Xxiij.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimit p̄dict⁹ aderamē in francia cū multitudine saracenoꝝ p karolū marcellū. E
Xxiiij.bello vincunt xp̄iani ꝛ fugatur rex abdemelich cordubeñ.p francos ꝑempta multitudine saracenoꝝ.ccxxvij. C
Xxv.bello vincūt xp̄iani in regno castelle.ꝛ occidit thebā rex cordubeñ. ꝛ oēs saraceni q̄ cū eo venerant. E
Xxvj.bello vincunt xp̄iani ꝛ claret rex alfonsus catholicus. E
Xxvij.bello vicūt xp̄iani fugato meaph. rege cordubeñ.ꝛ pimunt.liij. milia saracenoꝝ sub rege fruela.ccxxviij. A
Xxviij.bello vincūt xp̄iani ꝛ capit galliana ac efficit xp̄iana p karolū magnū.E
Xxix.bello vincūt xp̄iani ꝑemptis pluribus regibus saracenoꝝ ac pluribus ciuibus captis p karolū francoꝝ regem ccxviij. D
Xxx.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimūt.lx.milia saracenoꝝ p regē alfonsum castum ccxxix. A
Xxxj.bello vincūt saraceni ꝛ portāt saracenoꝝ terrā a morbana vsq ad ciuitatē cordubeñ.p mesquita saracenoꝝ construenda. E
Xxxij.bello vincūt xp̄iani ꝛ capit narchimona a karolo magno.ccxxix. B
Xxxiij.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimit exercitus magnus saracenoꝝ duces sub rege alfonso casto.ccxxix. C
Xxxiiij.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimit ores rex meride p regem alfonsum. E
Xxxv.bello vincunt xp̄iani ꝛ occidit rex badayos p regē alfonsum castum. E
Xxxvj.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimunt vltra.xij.milia saracenoꝝ p regē alfonsū castum.ccxxix. D
Xxxvij.bello vincūt xp̄iani ꝛ pimit ꝓditor machomet⁹ ꝛ castrū scte cristine capit p regē alfonsum castum. E
Xxxviij.bello vincūt xp̄iani ꝛ capit iterū ciuitas barchinonie.ccxxx. B
Xxxix.bello vincunt xp̄iani sub rege ramiro occisis.lxx.milibus saracenoꝝ.ꝛ declarat se beatus Jacobus custodem hispanie. E
Xl.bello vincūt xp̄iani.lxx.nauibus paganoꝝ igne solutis in galecia p regem ramirū.ccxxx. D
Xlj.bello vincunt xp̄iani occisa plurima saracenoꝝ multitudine sub rege ordonio.ccxxxj. A
Xlij.bello vincūt xp̄iani captis duobus ducibus saracenoꝝ in ꝓuincia ꝛ francia.ccxxxj. B
Xliij.bello vincunt xp̄iani ꝑemptis innumerabilibus saracenis. ꝛ capit toria a rege ordonio. E
Xliiij.bello vincūt xp̄iani occiso rege corie saraceno.ꝛ capitur a rege ordonio. ccxxxj. C
Xlv.bello vincūt xp̄iani ꝛ capit ciuitas salmantina a rege ordonio.ccxxxj. D
Xlvj. bello vincūt saraceni ꝛ occidunt p pe toletū octo milia xp̄ianoꝝ. E
Xlvij.bello vincunt saraceni ꝛ capit roma ac magna pars tuscie a soldano babilonie deuastat.ccxxxij A
Xlviij.bello vincunt christiani ꝛ expellūtur a roma ꝛ tuscia saraceni.ccxxxij. B
Xlix.bello vincunt christiani occisa saracenorum magna multitudine ꝛ edificatur ecclesia sancti Jacobi ex lapidibus per regem Alfonsum magnum. ccxxxij. C
L.bello vincunt christiani ꝑemptis pluribus saracenis per regē alfonsum magnum. E
Lj.bello vincunt christiani sub Bernardo delcorpio. ꝛ capitur balbastrum et alia loca in aragonia.ccxxxij. D

Lij.bello vincunt xp̄iani sub rege alfonso magno ⁊ liberat coymbra ab obsidione saracenoꝝ. E

Liij.bello vincunt xp̄iani sub rege alfonso magno. ⁊ edificat castruz magnū de gordon tuitōe patrie.ccxxxiij. A

Liiij.bello vincunt xp̄iani ꝑ regē alfonsuz magnū ī senectute sua.ccxxxiij. B

Lv.bello vincunt xp̄iani ꝑ regē gersiam capto ayolas rege saracenoꝝ. E

Lvj.bello vincunt xp̄iani sub rege ordonio.ij. ⁊ capit ciuitas rogel.ccxxxiij. C

Lvij.bello vincūt xp̄iani sub rege ordonio secūdo ⁊ capta talauera ignib⁹ crematur. E

Lviij.bello vicūt xp̄iani ꝑ regē ordoniū scdꝫ. ⁊ capit castrū albanie.ccxxxiij. D

Lix.vincunt xp̄iani ꝑ regē ramirū scdm occisis.lxxx.milibus saracenoꝝ. ⁊ captiuato rege sesar augustano ꝓditore. ccxxxiiij. A

Lx.bello vincunt xp̄iani sub rege ramiro scdo ꝑempta multitudine saracenorū sup castrū de cala treba.ccxxxiiij. B

Lxj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit castrū de carato ꝑ comitem fernandū gundisalui. E

Lxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat almāsor cum.xij.legionib⁹ bellatoꝝ ꝑ comitē fernandū gundisalui cū.ccc. equitibus ex reuelatōe sibi facta ꝑ monachū pelagiū.ccxxxiiij. C

Lxiij.bello vincūt xp̄iani ꝑ comitē fernādū gundisalui trucidatis captiuatisq̄ plurimis saracenis.ccxxxvj. A

Lxiiij.bello vincunt xp̄iani per comitez fernādū gundisalui ⁊ fugat scdo almāsor ꝑempta innumerabili mltitudie saracenoꝝ.ccxxxvj. B

Lxv.bello vincūt xp̄iani ⁊ pugnat angelus dn̄i ꝓ milite missas audiēte cuz deuotione.ccxxxviij. C

Lxvj.bello vincunt xp̄iani ꝑcussis saracenis ḡuissima infirmitate meritis apl̄i iacobi.ccxxxviij. D

Lxvij.bello vincūt xp̄iani ꝑ regē beriundo. ⁊ iterū a saracenis vincunt in eodē bello ꝑ almansor.ccxxxix. A

Lxviij.bello vincūt saraceni ⁊ capit ciuitas legioneñ. ꝑ almansor. E

Lxix.bello vincūt saraceni ⁊ occidunt ꝓditorie septē ifantes ď lara.ccxxxix. B

Lxx.bello vincunt saraceni ⁊ cōburit ciuitas sanch Jacobi ab almanzor. ⁊ deducunt campane ad mesquitā corduben. ꝓ lampadibus.ccxl. A

Lxxj.bello vincunt xp̄iani ꝑempta multitudine saracenoꝝ ꝑ comitem castelle garsias fernandi.ccxl. B

Lxxij.bello vincūt xp̄iani mortuo almāsor ac ꝑemptis innumerabilib⁹ saracenis ꝑ regē beriundo.ccxl. C

Lxxiij.bello vincunt saraceni ⁊ capit ciuitas abuleñ. moriturq̄ in carceribus comes garsias fernādi.ccxlj. A

Lxxiiij.bello vincūt xp̄iani ꝑ regē alfonsum q̄ntū. ⁊ vindicat mors comitis garsie fernandi. E

Lxxv.bello vincūt xp̄iani ⁊ liberat pampilona a manibus saracenoꝝ. instituit etiaz prius rex castelle. ⁊ iungunt duo regna castelle ⁊ legionis.ccxlj. B

Lxxvj.bello vincūt xp̄iani ⁊ capiunt q̄nq̄ reges saracenoꝝ ꝑ rodericū ď viuar ⁊ quō recepit beatuz lazarū sub specie leprosi.ccxlj. C

Lxxvij.bello vincunt xp̄iani ⁊ occiditur alymaymon rex saracenoꝝ ꝑ regē garsiam nauarre.ccxlij. B

Lxxviij.bello vincunt xp̄iani peremptis plurimis saracenis per Rodericum de viuar. E

Lxxix.bello vincunt christiani per regez fernandum magnū ⁊ capitur viseum. ccxlij. C

Lxxx.bello vincunt christiani ⁊ capitur lamegū ⁊ plura alia loca ꝑ regem fernandū magnum. E

Lxxxj.bello vincūt xp̄iani. ⁊ p⁹ septē annos capit conubra ꝑ regem fernanduz

magnū aperiēte sancto iacobo portas ciuitatis.ccxlij. D
Lxxxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiūtur ac destruūt plurima loca p regē fernādū magnū.⁊ efficit tributarius rex toleti.ccxliij. B
Lxxxiij.bello vincunt xp̄iani p regē fernandū magnū ⁊ efficit tributarius rex hispaleñ.ac defert corpus beati Isidori in ciuitatē legioñ..ccxliij. C
Lxxxiiij.bello vincūt xp̄iani p regem fernandū magnū.⁊ subiugat celtiberia et carpentania.ac liberat hispania a subiectione imperatorum romanorum. ccxliiij. A
Lxxxv.bello vincunt xp̄iani ⁊ efficit tributarius rex cesagarustanus p regem sanciū castelle.⁊ quō pditorie p vellido dolpho occidit rex iste sancius secūd⁹ rex castelle.ccxliiij. C
Lxxxvj.bello vincunt xp̄iani p regem alfonsum sextū.⁊ ostendit cōfirmatio iuramenti in libertate.ccxliiij. D
Lxxxvij. bello vincunt xp̄iani ⁊ efficiūt tributarij oēs saraceni hispanie p regē alfonsum sextū.ccxlv. A
Lxxxviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ imponit nomē roderice ð biuar cū cāpeator. E
Lxxxix.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiunt septē milia saracenoꝝ p Cid campeatorem.⁊ quō p inuidiam expellitur a regno.ccxlv. B
Xc.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit alcaac p Cid campeatorē.ccxlv. C
Xcj.bello vincūt xp̄iani fugatis ⁊ vulneratis duob⁹ regib⁹ p Cid cāpeatorē. E
Xcij.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat rex demie ac comes eromani capitur per cid campeatorē.ccxlvj. A
Xciij.bello vincūt xp̄iani ⁊ fugat iteruꝫ rex demie p cid campearorē. E
Xciiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit castꝛ ð rudea per cid cāpeatorē qui obtinuit priuilegia magna pro nobilibus ⁊ ciuibus castelle.ccxlvj. B
Xcv.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat rex demie ⁊ capit rex aragonū p cid campeatorem.ccxlvj. C
Xcvj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit toletū ac plurima loca p regem alfonsum sextum.ccxlvj. D
Xcvij.bello vincunt xp̄iani cruce signati transeuntes in terrā sanctā ⁊ capiunt ciuitates ricia ⁊ laudicia.ccxlvij. A
Xcviij.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit antiochia.ccxlvij. D
Xcix.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat corboranus cū exercitu suo antiochia ab ei⁹ obsidione liberat. ⁊ inuenit lācea qua pforatū fuit latus xp̄i in cruce. E
C.bello vincūt xp̄iani cruce signati ⁊ capit ciuitas sancta irl̄m.ccxlviij. A
Cj.bello vincunt xp̄iani cruce signati cesis centū milib⁹ saracenoꝝ.ccxlviij. C
Cij.bello vincunt saraceni in hispania ⁊ occidit infans sancius alfonsi. pditur concha ⁊ plurima alia loca.⁊ destruūt oia balnea regni.ccxlviij. D
Ciij.bello vincūt xp̄iani sub principe godofrido de bullon. ⁊ capiunt plurime ciuitates.ccxlix. B
Ciiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ obsidet ciuitas corduben̄.ac membratim diuidit p ditor saracenus.qui regē hispaleñ.infecerat p regē alfonsuꝫ sextū.ccxlix. E
Cv.bello vincunt saraceni sub yncaf rege marrochioꝝ ⁊ vulneratur rex alfonsus sextus.ccxlix. D
Cvj.bello vincunt xp̄iani p regem alfonsum sextum destructa saracenoꝝ terra ccl. A
Cvij. bello vincunt christiani ⁊ capitur ciuitas nobilis Valencie per cid campeatorem. E
Cviij. bello vincunt christiani fugato et vulnerato rege hispaleñ. hac pemptis quasi.xxix.milibus saracenoꝝ per cid campeatorem.ccl. C

¶ix.bello vincunt xp̄iani fugato ⁊ vulnerato ymes myramamolim ac ꝑemptꝭ xl.⁊ octo milibus ⁊ q̄ngētis saracenis per Cid campeatorē.ccl. D
¶x.bello vincunt xp̄iani ⁊ fugat Bucar rex marrochioꝝ vulneratis cum alijs. xxx.regibus per Cid cāpeatorē.cclj. A
¶xj.bello vincunt xp̄iani fugato rege bucar cū alijs.xxxvj.regibus.viginti eoꝝ interfectis ꝑ Cid campeatorē nō viuū sed mortuū.cclj. C
¶xij.bello vincunt saraceni ⁊ occidit rex alfonsus arragonie.q: spoliauit ecclesias.cclij. D
¶xiij.vincunt xp̄iani cruce signati. ⁊ capit ciuitas vlixbona.ccliij. A
¶xiiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit ciuitas boecie ꝑ īpatorē hyspanie alfonsuz septimū.ccliij. B
¶xv.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit ciuitas almerie ꝑ imꝑatorē alfonsum septimū ccliij. C
¶xvj.bello vincūt xp̄iani trucidatis plurimis saracenis.⁊ liberat ciuitas roderici ab obsidione saracenoꝝ ꝑ regē fernandū legionis.cclíiij. A
¶xvij.bello vincunt saraceni ⁊ vulnerat rex alfonsus octauus.ccliiij. C
¶xviij.bello vincunt saraceni ⁊ ꝑdit ciuitas sancta irl'm ⁊ plures alie ciuitates ⁊ loca.ccliiij. D
¶xix.bello vincunt xp̄iani cruce signati. ⁊ efficit secundū passagiū ad terrā sanctā sine cōsecutōe finis capit tū ciuitas acon.cclvj. A
¶xx.bello vincūt xp̄iani ⁊ capit ciuitas damiata ꝑemptis.lxxx.milibꝰ saracenorum.cclvj. C
¶xxj.bello vincūt xp̄iani ꝑemptis.cc.milibus saracenoꝝ ꝑ regē alfonsum octauū in nauibus tholose. E
¶xxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit regnū maioritarū ꝑ regem iacobū arragonie cclvij. D
¶xxiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit ciuitas valētie ꝑ regē iacobū arragonie. E
¶xxiiij.bello vincūt saraceni vastatꝭ pluribus ꝓuincijs E
¶xxv.bello vincunt xp̄iani cruce signati ⁊ capit ciuitas damiata ꝑ regē frācorū ludouicū.cclviij. A
¶xxvj.bello vincunt saraceni ⁊ captiuat rex francoꝝ ludouicus cū fribꝰ suis. E
¶xxvij.bello vincunt xp̄iani cruce signati ⁊ fugant seraceni ⁊ tyranni de p̄rimonio eccie.cclviij. B
¶xxviij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit ciuitas murcieñ.ꝑ regē Jacobū arragonie.cclviij. C
¶xxix.bello vincunt xp̄iani occisa multitudine saracenoꝝ ꝑ infantē alfonsum filiū regis fernandi secūdi. E
¶xxx.bello vincunt saraceni ⁊ capit antiochia ꝑ soldanū babylonie.cclviij. D
¶xxxj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit vbeda ꝑ regē fernandū secūdū. E
¶xxxij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit carthago ac efficit tributarius rex Tunicij regno francoꝝ. E
¶xxxiij.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit ciuitas cordubeñ.⁊ plura alia loca ꝑ regez fernandū secūdū. ⁊ remittūt campane ad sanctū iacobum.cclix. A
¶xxxiiij.bello vincunt saraceni ⁊ ꝑditur trypolis ciuitas. E
¶xxxv.bello vincunt xp̄iani ⁊ capitur ciuitas hispaleñ.ꝑ regē fernādū scōm. E
¶xxxvj.bello vincunt xp̄iani ⁊ capiunt plura loca ꝑ regē alfōsū nonū.cclix. C
¶xxxvij.bello vincunt saraceni ⁊ occidit donus raminus ꝑ abenyncaf regem vltramarinum.cclx. A
¶xxxviij.bello vincunt saraceni ⁊ occiditur infans sanciꝰ archiep̄s toletanꝰ. E
¶xxxix.bello vincunt saraceni ⁊ ꝑdit ciuitas acon.cclx. C
¶xl.bello vincunt xp̄iani ⁊ capit insula rodi ac destruit ordo templarioꝝ. E
¶xlj.bello vincunt xp̄iani ⁊ occisis plurimis saracenis capiunt cambil ⁊ alba.

ns p infantē petrū. E
Cxlij. bello vincunt xpiani fugato rege granate z pluribus cesis saracenis per dn̄m Johānem manuel.cclx. D
Cxliij.bello vincunt xpiani z soluit classis saracenoz p alfonsum infre ad mirandū maris. E
Cxliiij.bello vincunt xpiani z occiditur infans picato cuz multitudine saracenoz. E
Cxlv.bello. vincunt saraceni z occidit alfonsus infra admirād9 maris.cclxj. A
Cxlvj.bello vincunt xpiani cesa innūera multitudine saracenoz z fugatis regibus bena marini tunicis z bugie p regem alfonsum nonū. E
Cxlvij.bello vincunt xpiani z soluit classis magna saracenoz sub rege alfonso quarto.cclxj. E
Cxlviij.bello vincunt xpiani z capit aliezira p regē alfonsum quartū. E
Cxlix.bello vincunt saraceni z pdit aliezira.cclxj. D
Cl.bello vincūt xpiani z soluit classis saracenoz.cclxij. A
Clj.bello vincunt saraceni z pdit vtrera z machena. E
Clij.bello vincunt xpiani pemptis duobus milibus saracenoz sub rege henrico tercio.cclxij. B
Cliij.bello vincunt xpiani z capit cepta p regē iohannē portugalie. E
Cliiij.bello vincunt xpiani z capit antequera p infantē fernandū.cclxiij. B
Clv.bello vincūt xpiani z fugant saraceni p regē iohānē secundū occisis pluribus saracenis. E
Clvj.bello vincūt saraceni z pdunt ciuitates pera z constantinopolis.z de tribus mirabilib9 q̄ pcesserūt.cclxiij. D
Clvij.bello vincunt xpiani cruce signati fugato turcho z cesis.lxxx. milib9 turchoz p iohannē vayuoda orante deuotissime pre frē iohāne de capistrano ordinis minoz nomen iesu deuotissime inuocante.cclxiiij. C
Clviij.bello vincunt xpiani z capit alcacerzagner i affrica p regē alfonsuz portugalie.cclxv. A
Ecima consideratio tractat de possessiōe terre sancte p saracenos que duob9 explicat punctis.cclxv. B
Primus est quare saraceni tenent terrā sanctā vbi tres rōnes assignant. E
Secūdus punctus est ꝙ nulla ē terra ex pte xpianoz aptior ad terrā sanctā expugnādi q̄ hispania.cclxvj. C
Ndecima cōsideratio tractat d' his ad que cōpelli debent saraceni viuētes inter nos de iure z ex ordinatōe regni.cclxvij. A
Dodacima z vltima cōsideratio tractat de fine legis saracenoz z de eorū ppetua seruitute sub iugo xpianoz q̄ quatuor passibus ptransit.cclxvij. C
Primus passus est d' castigatōe finali fienda p saracenos in populo xpianoz.cclxvij. D
Secūdus passus est de cessatōe legis saracenoz.cclxviij. C
Tercius passus est de tēpe q̄ lex machometi z eius dn̄iū dz cessare.cclxviij. D
Quartus passus est de ppetua seruitute saracēoz sub iugo xpianoz.cclxix. B

N quito libro qui

est de bello demonū ꝯ fidei fortaliciū.xij.sunt cōsideratōes.cclxix. C
Rima cōsideratio est z tractat quatuor puncta.cclxix. D
Primus punctus est an sint demones i mundo z q̄ sunt noia eoz. E
Secundus punctus est de quiditate demonū q.d.s.sunt demones.cclxx. A
Tercius punctus est d' nobilitate demonum.cclxx B
Quart9 pūct9 est de nā demonū.cclxx. C
Ecunda consideratio tractat de sciētia demonū que tribus explicat pūctis.cclxx. D

Primus est de scientia demonū ante ca
sum ⁊ post casum vbi etiā declarat an
habuerūt noticiā ꝓphiaꝝ aduētus xpi
⁊ an cognoscant cogitatōes nr̄as. E
Secundus punctus est ꝙ artes magice
exercent scientia demonū. ⁊ an aliquo
casu sine pctō possint exercēi.cclxxj. C
Tercius punctus est ꝙ ars notoria est il-
licita ⁊ nulla scia infusa pōt haberi a de
monibus.cclxxij. B
Ercia cōsideratio tractat ō bello de
monū in celo.⁊ qūo ante casum eo
rū de celo fuit mora septē dierū. ⁊ quō
quinq; peccata cōmisit lucifer in celo.
⁊ de numero cadentiū ⁊ remanētiū an
geloꝝ ac numero saluādoꝝ.cclxxij. D
Uarta cōsideratio tractat de habita
tōe demonū post casum.⁊ an vbicū
q; sint demones puniant igne materia
li.cclxxiiij. B
Uinta cōsideratio tractat de ptāte
demonū.⁊ de eoꝝ p̄sidētijs siue pn
cipatu ⁊ q̄ gens est in mundo sup quā
diabolus hꝫ maiorē ptātē.cclxxiiij. D
Exta cōsideratio tractat de bello de
monū ꝯ genus humanū postq; ceci
derunt de celo vsq; ad aduentum xpi.
cclxxvj. A
Eptima cōsideratio tractat de perdi
tione dominij demonū ꝑ iusticiam
in aduentu xpi.cclxxvij. B
Ctaua cōsideratio tractat de ꝓprieta
tib⁹ ⁊ malicia demonū.cclxx viij. A
Ona consideratio tractat de bello
demonū post aduentuꝫ xpi vsq; ad
diem iudicij.cclxxix. B
Ecima cōsideratio tractat de diuer-
sitate demonū. ⁊ si pn̄t hr̄i spūs fa-
miliares que decē explicabit differen-
tijs.cclxxxj. D
Prima dr̄ia ꝙ fata que vident ab hoib⁹
nō sunt mulieres sed demones. E
Secūda dr̄ia ꝙ illi dicūt vulgariter tras-
go ł duen ō casa st demōes.cclxxxij. A
Tercia dr̄ia ꝙ inueniūt succubi ⁊ incubi
generātes hoīes q̄ non sunt filij demo
nū sed hominū.cclxxxij. C
Quarta dr̄ia est de demonib⁹ qui vident
facere p̄lia.cclxxxiij. A
Quinta dr̄ia est de demonib⁹ q̄ in hūana
forma apparēt comedentes ⁊ bibentes
cclxxxiij. B
Sexta dr̄ia est ō demonib⁹ q̄ in somnijs
apparēt terrentes hoīes.cclxxxiij. C
Septima dr̄ia demonū est eoꝝ q̄ generā
tur ex cōiunctōe viri ⁊ mulieris vel ex
odore seu ex radijs planetarū. E
Octaua dr̄ia est eoꝝ qui in specie mascu
li vel femine apparent. E
Nona dr̄ia est eoꝝ qui dicunt mūdi vel
vel immundi.cclxxxiij. D
Decima dr̄ia est eoꝝ qui illudūt femias
que bruxe vel xurgine vulgariter nun-
cupant.cclxxxiiij. A
Secundū principale tractat de spiririti-
bus familiaribus.cclxxxiiij. D
Undecima cōsideratio tractat de q̄li
tate corpoꝝ in q̄bus demōes appa-
rent.⁊ si pn̄t hūana corpa vel aīas sub-
intrare q̄ trib⁹ explicat pūctꝭ.cclxxxv. A
Primus pūctus est de q̄litate ⁊ figuris
corpoꝝ in quibus demones apparent
cclxxxv. B
Secūdus pūct⁹ ē de subintratiōe demo-
nū in corporib⁹ obsessoꝝ.⁊ quō nullus
hō viuus nec mortu⁹ ambulat in alio
hoie sicut diabolus.cclxxxvj. A
Tercius pūctus ē ꝙ demōes nō pn̄t eēn
tiā aie intrare qḋ ē eēntie aie illabi nec
ꝓprie malas cogitationes immittere.
cclxxxvij. D
Duodecia ꝯsideratio tractat q̄ fine dꝫ
terminari bellū demonū q̄ trib⁹ me
surabit passibus.cclxxxviij. C
Prim⁹ passus ē q̄re demōes st i mūdo. E
Scd's passus ē de cessatōe pncipat⁹ ⁊ bel
li demonū ꝯ gen⁹ hūanū.cclxxxviij. D
Terci⁹ passus ē de retrusione ꝑpetua de-
monū in inferno.cclxxxix. A
Explicit tabula.

**Incipit ꝓhemiū Fortalicij fidei.
cōſcripti ꝑ quendā doctorē eximiū
ordis mioꝝ. Anno dñi. M.cccclix.
in ꝑtibus occidentis. Et primū po
nit̄ ſcribentis intentio.**

Vrris fortitu-

dis a facie inimici. Tu es
dñe deus meus. qui facis
magna ⁊ īſcrutabilia ⁊ mi
rabilia: quoꝝ nō eſt numerus. Tu ex-
tendiſti celos ſolus: ⁊ gradieris ſuper
fluctus maris. Tu ambulas ſuꝑ pen-
nas ventoꝝ. Tu feciſti arcturū ⁊ orio-
nas ⁊ interiora auſtri. Tu es celſior ce
lo. ꝓfundior inferno. longior terra. et
latior mari. Tu es in cuiꝰ manu eſt aīa
oīs viuētis: ⁊ ſpūs vniuerſe carnis. Tu
auris verba diiudicas: ⁊ faucis come-
dētis saporē. Tu es qui cognoſcis de-
cipiētē: ⁊ eū qui decipit̄. Tu adducis
malos cōſiliarios in ſtultū finem: ⁊ iu
dices in ſtuporē. Tu baltheū regū diſ-
ſoluis ⁊ p̄cingis fune renes eoꝝ. Tu
ducis ſacerdotes eoꝝ inglorios: ⁊ opti
mates ſupplantas. Tu ꝯmutas labiū
veraciū: ⁊ doctrinā ſenū aufers. Tu es
dñe qui effundis deſpectōem ſuꝑ prin
cipes: ⁊ eos qui opp̄ſſi fuerāt releuas.
Tu reuelas ꝓfunda ď tenebris: ⁊ ꝓdu
cis in lucē vmbram mortis. Tu es do
mine q̄ multiplicas gentes ⁊ ꝑdis eas
⁊ ſubuerſas in integꝝ reſtituis. Tu im
mutas cor principū ppl'i terre: ⁊ deci-
pis eos vt fruſtra incedant ꝑ inuium.
Tu facis eos palpare quaſi ī tenebris
⁊ nō in luce: ⁊ errare facis eos q̄i ebri-
os. Tu ſolus es oīpotēs. Tu ſolus oē
bonū. Tu ſolus omiſciens. Tu ſolus
noſti corda filioꝝ hominū. Tu ſolus te
ipm cōprehendis. Tu ſolus es vbiqꝫ
pñs. Tu ſolus creas res de nihilo. Tu
ſolus in inſtanti oꝑaris. Tu ſolus ſta
bilis manens das cuncta moueri. Tu
ſolus ex auctoritate miracl'a facis. Tu
ſolus de qualibet creatura facis quod
vis. Tu ſolus voluntateꝫ hoīs cogere
potes. Tu ſolus potes eſſentie anime
illabi. Tu ſolus potes peccata dimit-
tere. Tu ſolus potes gr̄am infundere.
Tu ſolus potes in igne ꝑpetuo corpꝰ
ſeruare. Tu es corā quo nudus eſt in-
fernus: ⁊ nullū eſt opimentū ꝑditioni
Tu extendis aq̄lonē ſuꝑ vacuū: ⁊ ap-
pendis terrā ſuꝑ nihilū. Tu ligas aq̄s
in nubibus vt nō erūpant pariter deor
ſum. Tu detines vultū ſolij tui: ⁊ expā
dis ſuꝑ illō nebulā tuā. Tu dñe termi
nū circūdediſti aquis vſqꝫ dū finiat̄ lux
⁊ tenebre. Tu es ad cuius nutū colū-
ne celi cōtremiſcunt ⁊ pauent. Tu es
in cuius fortitudine maria cōgregata
ſunt repente: ⁊ prudētia tua ꝑcuſſit ſu-
perbū. Tu es cuius ſpūs celos orna-
uit: ⁊ obſtetricante manu tua eductus
eſt coluber tortuoſus. Tu es deus ex-
celſus in fortitudine tua: ⁊ nullus eſt
tibi ſimilis in legiſlatoribꝰ. Tu es cu-
ius numerꝰ annoꝝ ineſtimabilis. Tu
aufers ſtillas pluuie: ⁊ effundis ym-
bres ad inſtar gurgitū qui ď nubibus
fluunt qui p̄texunt cuncta deſuꝑ. Tu
ſi volueris extendere nubes quaſi ten
toriū tuū ⁊ fulgurari lumine tuo: deſu
per quoqꝫ cardines maris opies. Tu
das eſcam oībus mortalibꝰ. Tu dñe ī
manibus tuis abſcōdis lucē: ⁊ p̄cipis
ei vt recurſus adueniat annūciās ď ea
amico tuo qꝫ poſſeſſio tua ſit ⁊ ad eam
poſſit aſcendere. Tu ſuꝑ oēs celos cō-
ſideras ⁊ lumen tuū ſuꝑ terminos ter
re. Tu poſuiſti fundamēta terre ⁊ eius
menſuras. Tu tetendiſti ſuꝑ eā lineā
⁊ baſes eius cōſolidaſti. Tu es quem
laudent aſtra matutina. ⁊ ante quē iu-
bilāt filij dei. Tu cōcluſiſti hoſtijs ma-
re circūdās illud terminis tuis. poſui-
ſti vectem ⁊ hoſtia ⁊ dixiſti huc uſqꝫ ve-
nies ⁊ non ꝓcedes amplius: ⁊ hic cō-

stringes tumẽtes fluctus tuos: Tu oñ- disti aurore locũ suuz. Tu fecisti auro raz ⁊ solẽ: Tu cõcussisti extrema terre ⁊ excussisti impios ex ea. Tu igressus es ꝓfundũ maris ⁊ in nouissimis abis- si deambulasti. Tu es cui apte sũt por te mortꝭ ⁊ hostia tenebrosa vidisti. Tu dñe cõsideras latitudinẽ terre. Tu no- nosti in qua via habitat lux ⁊ tenebra- rũ quis sit locus. vt ducas vnumqđq ad termios suos. ⁊ intelligas semitas domus eius. Tu scis qñ nascituri sũt hoies: ⁊ numerũ dierũ eoꝝ nosti. Tu ingressus es thezauros niuis. ⁊ thesau ros grandinis aspexisti. q̄ ꝑparasti in tp̄s hostis i die pugne ⁊ belli. Tu scis ꝑ quã viã spergit lux ⁊ diuidit estꝰ sup terrã. Tu dñe dedisti vehementissimo ymbri cursum. ⁊ viã sonantis tonitrui vt plueret sup terrã absq hoie in deser to. vbi nullus mortaliũ cõmoratꝛ vt im pleret inuiã ⁊ desolatã. ꝓduceretq her bas virentes. Tu es pluuie pr̃. Tu ge ris stillas roris: a te egredit glacies ⁊ gemuisti gelu de celo. Tu iduras aq̄s in siĺitudinẽ lapidis. ⁊ supficiez abissi cõstringis. Tu es q̄ coniungere potes micantes stellas pliades. ⁊ girũ arctu ri potes dissipare. Tu ꝓducis luciferũ in tpe suo ⁊ vesperũ sup filios terre cõ surgere facis. Tu nosti ordinez celi et pones rõnẽ eius i terra. Tu numeras multitudinẽ stellarũ ⁊ oibus eis noia vocas. Tu dimensus es altitudinẽ ce- li. latitudinẽ terre ⁊ ꝓfũdũ abyssi. Tu dñe dinumeras arenã maris ⁊ pluuie guttas ⁊ dies seculi. Tu immittis ful- gura ⁊ vadunt. ⁊ reuertentia dicunt ti- bi assumus. Tu posuisti in visceribus hois sapiam. Tu dedisti gallo intelli- gentiã. Tu enarras celoꝝ rõnẽ ⁊ cõcẽ tum celi dormire fecisti, qñ fundebas pulverẽ in terra ⁊ glebas cõpingebas Tu es dñe q̄ mensus es pugillo aq̄s ⁊ celos palmo ꝑpõderas. Tu appendis

tribus digitis molem terre ⁊ libras in pondere mõtes ⁊ colles in statera. Tu fecisti celũ ⁊ terram cũ oi ornatu eorũ Tu oia in numero pondere ⁊ mensu- ra disposuisti. Tu es quẽ celũ: ⁊ celi ce loꝝ cape nequnt. Tu es oipotens sup oia opa tua terribilis dñs ⁊ magnꝰ ve- hementer ⁊ mirabilis potentia tua. qꝛ si fortitudo querit robustissimꝰ es. Tu dñe si subuerteris oia vel in vnũ coar- taueris: a nullo ꝯdicet: nec quis dice- re poterit cur ita facis. Tu si destruxe- ris: nemo est qui edificet, si incluseris hoiem: nemo est q̄ apiat. Tu dñe si cõ tinueris aquas oia siccabunt. ⁊ si emi- seris eas subuertẽt terram. Tu es dñe apud quẽ est fortitudo cuiꝰ ire resiste- re nemo põt. ⁊ sub quo curuant q̄ por tant orbẽ. Tu es cui milia milium assi stunt angeloꝝ ⁊ decies centena milia ministrant. Tu es ante cuius ꝯspectũ centũ. xliiij. milia sunt citharizãtes in citharis suis. Tu es ante cuiꝰ thronuz turba magna quã dinumerare nemo põt grãs agit. Tu vite ⁊ mortis habes ptãtẽ. Tu es dñe quẽ laudat ois mili- cia celestis exercitus ⁊ omis creatura. Tu es maior oi laude. Tu es dñe cuiꝰ ĩmensa est ⁊ inuestigabilis mia ꝓmissi onis tue. qm̃ tu dñe altissimꝰ sup oẽm terrã lõganimis ⁊ multũ misericors. ⁊ penitens sup malicias hoim. Tu vis oẽs hoies saluos fieri. ⁊ in agnitõz ve ritatis venire. Tu es qui in rebus per tp̄s ortis summã grãm fecisti. cum ꝓ- pter salutẽ humani generis. qđ nimia charitate dilexisti. misisti filiũ tuũ vni genitũ eternaliter generatũ in plenitu dinis tpe. in maria virgine hũanatuz. quẽ veꝝ deũ ⁊ hoiem cõfitemur. factꝰ tibi obediens vsq ad mortẽ crucis vt nos redimeret a pctõ. Hec ẽ fides no stra. Hec cõsolatio nr̃a. Hec vita nr̃a. Hec spes beatitudis nr̃e firmior q̄ ce lũ ⁊ terra. Sed o altissime deus multi

hec cõfitentur labijs quorum cor longe est a te. Alij nitunt euertere hanc veritatẽ et verbis et factis quorum quidã sunt heretici et puersi xpiani. Alij sunt iudei. alij saraceni. alij vero diaboli. De errore hereticorum nullus est qui inquirat. intrauerũt dñe gregẽ tuum lupi rapaces. qa pauci sunt pastores: multi mercenarij et qr mercennarij sunt nõ est eis cura de ouibus tuis pascẽdis sed tondẽdis. Vident. n. lupos veniẽtes et fugiũt. Cadit asina et est qui subleuet. perit aia et nõ est q̃ adiuuet. De pfidis iudeis blasphemantibus nomẽ tuũ et inaudita crudelita. latenter facientibus infidelibus tuis nullus est vt plurimũ qui recogitet. qr munera eorum excecauerũt oculos iudicũ et psidentiũ in clero et pplo. Sed et absona saracenorum viuentiũ inter nos ex interesse pdictorum iudicũ obliuioni data sũt. Predicatores tui licet pauci clamãt sed a veritate tua auditum auertunt et ad fabulas cõuertunt. Impletum est dñe verbũ tui pdicatoris eximij. Erit enim tps cũ sanã doctrinã nõ sustinebũt hec velut quandã querelam dñe. ex pte diligentiũ te mitto ante thronũ tuum et agni immaculati. Succurre ergo dñe gregi tuo quẽ pcioso sanguine filij tui emisti. Sanguineos fontes lacrimarum emittit cor meũ. qr neminẽ video cõsolatorẽ gementiũ: et fere neminẽ zelatorẽ tue fidei catholice spãliter i hac misera hispania. in qua sicut in fine mundi sita est. sic in ea cõgregate sunt oẽs feces tuorum inimicorum. Inimicus est hereticus. inimicus iudeus. inimicus saracenus. inimicus diabolus. Cogitaui ergo dñe deus meus pp gloriã et honorẽ tue sancte fidei catholice. et in remissionẽ delictorum meorum hũc librum scribere quẽ fortaliciũ fidei nomino. meũqz intellectũ tue maiestati cõmẽdo. et sic cũ splendoribus lucis tue illuminare digneris. vt illa scribã que tue sint placita voluntati ad cõsolatõem fideliũ. et pro defensione tue sanctissime fidei. In quo quicqd bene dictum inueniatur tibi tribuatur a quo oẽ bonũ est. Si quid vere minus caute dictũ fuerit beniuolum peto correctorẽ. in oibus me submittens determinatiõi eccie catholice tue imaculate spõse. Sumẽs in tuo noie pro fundamento nri inexpugnabilis fortalicij verbũ p̃assumptũ. Turris fortitudinis a facie inimici. psal. lx. Et premittitur figura pugne. in qua fortaliciũ qnqz turriũ cum eius ornatu et armatura deseruit primo libro. Heretici fodientes sine p iuuiũ fortaliciũ pforantes deseruiunt secundo. Iudei vero signati velati et cathenis vinculati deseruiunt tercio. Bellum sarracenorum et christianorum deseruit quarto. Demões vero ab angelis pstrati deseruiũt quinto libro

Incipit liber primus in quo continentur tres consideratiões.

Tdet ordo in pñti libro qnqz erũt prtiales libri quasi qnqz turres fortalicij fidei inexpugnabiles. Primus erit de vera xpi militũ armatura et de fidei catholice excellentia. Secundus erit de bello falsorum xpianorum et hereticorum contra eam: et eorum astutia. Tercius erit de bello iudeorũ contra eam. et eorum crudelitatibus: et malicia. Quartus erit de bello saracenorum cõtra eandẽ et de eorum et sue legis imũdicia. Quintus erit de belo diabolorum contra eandẽ: et de perditõne dominorum eorum et miseria. Circa primũ librum tres erunt principales consideratões. Prima erit de armatura omniũ fide-

liū in generali. Secunda de armatura verorum predicatorum in speciali. Tercia erit de nobilitate et excellentia fidei catholice in particulari.

De armatura omnium fideliū in generali. et ponunt hic sex genera armorum spūalium.

Circa primā cōsideratōem

que est de armatura fideliū in generali. hoc est oēs fideles cuiuscunque status cōprehendēdo sequamur apl'm ad Ephe. vi. c. Qui spūsancto illustratus docuit qualiter fideles debent armari in spūali bello. et ponit sex armorum genera, quorum quinque sunt ad resistendū. vnū ad impugnandū. s. verbū dei. Prima armatura est studium cōtinentie. Secunda est virtus iusticie. Tercia est exempla scōrum. Quarta armatura est scutū fidei. Quinta ē galea spei. Sexta est gladius verbi dei

De prima armatura dicit apl's state succincti lūbos vrōs in veritate. hac muniunt fideles cōtra hostē familiarē. s. contra luxuriā. de qua dr Job. xl. Fortitudo eius in lumbis eius qm̄ in eis est vis generatiua. et debent fideles vt bene sint muniti hac armatura accingi zona quintuplici. Primo debēt accingi zona pellicea. que est mortificatio carnis. hac accincti sunt Johes baptista et helias. Secundo debēt accingi zona iusticie que est exercitiū boni opis. de qua dr Esa. xi. Erit iusticia cingulū lumborum eius. Tercio debent accingi zona fortitudinis vt pmis motibus viriliter resistant de qua dr Prouer. vl. Accingit fortitudinē lūbos suos. Quarto debent accingi zona hūilitatis. hoc est lintheo quo dn̄s accinct⁹ lauit pedes discipulorum suorum. Jo. xiij. Quinto debent fideles accingi zona veritatis: s. euāgelice pmissiōis. math. xix. sunt eunuchi qui se castrauerūt propter regnū celorum. Qui hac quintuplici zona accinctus fuerit erit vere armatus studio cōtinente.

De secūda armatura que est virtus iusticie, subdit apl's. c. eodē. et iduti lorica iusticie. hac muniunt fideles cōtra hostē auaricie. de qua dr eccīastici. iiij. nihil iniquius quam amare pecuniā. Et dicit lorica iusticie. qr sicut lorica munit totū corp⁹ sic iusticia reddendo vnicuique qd̄ suū est vniuersaliter soluit oē qd̄ dz vt nullus possit agere cōtra eā. Esa. lix. Indut⁹ ē iusticia et lorica. Est. n. iusticia in corde in ore et in ope. in corde ē tripliciter Primo p amorē Math. xxij. Diliges pximū tuū sicut teipm. Scdo ē iusticia in corde p cōpassionē. Job. xxx. cōpatiebat aīa mea paupi. Est tercio iusticia in corde p iniuriarū dimissionē. Math. vj. Si dimiseritis hoibus pctā eorum dimittet et vobis pr vr celestis delicta vrā. Est etiā iusticia in ore tripliciter. Primo p dulcē correctōem. Eccl'i xix. Corripe proximū antequam cōmineris. Secūdo est iusticia in ore p consiliuz. Prouer. xxvij. vnguento et varijs odorib⁹ delectat cor. et bonis amici cōsilijs aīa dulcorat. Est tercio iusticia i ore p feruētē orōnē. Jaco. vl. orate pro inuicē vt saluemini. Est vltio iusticia i manu. i. in ope etiā tripliciter. Primo p donū. Prouer. xviij. donū hois dilatat viā eius et an̄ principes spacium ei facit. Est aūt donū datio irrepetibil' Scdo ē iusticia in māu p mutuū. deutero. xxiij. fratri tuo absque vsura q̄ indiget cōmodabis vt bn̄dicat tibi dn̄s deus tu⁹ in oī ope tuo. Tercio ē iusticia i manu. i. in ope p auxiliū. ad gal'. v. per charitatē spūs seruite iuicē. Predicti nouē grad⁹ iusticie. s. tres in corde. tres in ore. tres in ope. sūt q̄i q̄dā annuli fortissimi quibus lorica iusticie ptexitur. vt illos hn̄s merito dicat armatus lorica iusticie. De tercia armatura q̄ ē

sanctoꝝ exempla. Apl's subiungit capitulū eodē. Et calciati pedes in p̄paratione euangelij pacis. Dicunt autē sanctoꝝ exempla calciamenta. q: his muniunt fideles cōtra affectū terrenorū. Quatuor aūt facit calciamentū. Primo valet ad defensionē. s. frigoris spinarū ⁊ luti. Sic ⁊ bonū exēplū defendit cōtra frigus infidelitatis. cōtra spinas cupiditatis ⁊ cōtra lutū libidis. Vn̄ dic̄ dn̄s Luce. x. Ecce dedi vob̄ potestatē calcandi supra serpētes ⁊ scorpiones ⁊ supra oēm virtutē inimici et nihil vobis nocebunt. ⁊ psalmista ait psal. lxxxix. Sup aspidē ⁊ basiliscum ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. Secūdo calciamētū velat a puluere. sic ⁊ sanctoꝝ exēpla velant a puluere vane glorie siue laudis hūane. vn̄ Hiere. ij. Prohibe pedē tuū a nuditate. Tercio valet calciamētū ad calefactionē. Sic sanctoꝝ exēpla calefaciūt affectū nr̄m erga deū ⁊ p̄ximū diligēdū. Vn̄ ⁊ qui edunt agnū paschalē iubent eē calciati Exo. xij. Quarto valet calciamētū ad ornatū. Sic ⁊ sanctorū exempla ornāt nos decore virtutū. vn̄ Cantic. v. Q̄ pulcri sunt gressus tui in calciamentis filia p̄ncipis. Judith vl. Sandalia illius rapuerūt oculos ei9. i. excecauerūt oculos holofernis per quē intelligit diabolus. Inde ē q̄ sandalia pontificis auro ⁊ gēmis ⁊ diuersis coloribus adornant. Pro mēoria p̄dictarū p̄prietatū calciamēti ē versus iste. defendit. velat. calefacit. calci9 ornat. De armatura que est scutū fidei ait apl's ca. eodē. In oibus sumentes scutū fidei. scutū est fides incarnatiōis. Est. n. scutū triangulū lz sup vnū. ita ⁊ xp̄c est vna p̄sona triplicē tn̄ hz subam. i. deitatē carnē ⁊ aiam. Itē in scuto coreū desup extendit in ligno ⁊ pingitur extra. ita ⁊ caro xp̄i extensa fuit i ligno cruc̄. Hiere. xj. Venite mittam9 lignū in panē eius. Pictura ē effusio sanguis p̄ diuersas p̄tes corpis. Esaie lxiij. Quare rubꝝ ē indumētū tuum. Hoc scutū dz geri a sinistris. q: ibi est cor hois. Prouer. iiij. Oi custodia serua cor tuū ⁊c. Tren. iij. Dabis eis scutū cordis laborē tuū. Hoc scuto muniunt fideles ꝯ tela diaboli. Vnd̄ scribit ab apl'o. In quo possitis oia tela neq̄ssimi ignea extinguere. nequā ē caro. nequior ē mundus. sed nequissimus diabolus. Dicunt aūt tēptamēta diaboli tela p̄p subtilitatē. Gen̄. iij. Serpens erat callidior cūctis aiantib9 terre. Dicunt ignea succēsione. vn̄ Job. xlj. Alitus eius prunas ardere facit. prune sūt carnalia desideria que diabol9 toto conamine in nr̄is mentib9 intendit accēdere. Esa. liiij. Ecce ego creaui fabrū flantē in igne prunas. His igit opponenda ē fides q̄ acuto visu inuisibilia cōp̄hendit. ⁊ subtilitates tentationū p̄spicit. vn̄. ij. Coꝝ. ij. Nō. n. ignoramus cogitatiōes eius. Est etiā prima gratia vn̄ ⁊ dr̄ ros matutinus. ⁊ iō feruorē tētatōis extinguit. vn̄ Ecci. xliij. Ros obuians ab ardore venienti hūilē efficiat eū. De q̄nta armatura que est galea spei. addit apl's in ca. eodē. Et galeā salutis assumite. Hac armatura muniūtur fideles ꝯ vana h9 mūdi. q̄. n. sperat eterna de facili ꝯtemnit t̄palia. vn̄ Esa. iiij. Qui sperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē. vt sint fortes in sp̄ualibus assument pennas vt aquile. vt p̄ spem ⁊ desideriū volēt ad celestia. Galea caput p̄tegit. q: spes eternoꝝ ab aduersitatū ictibus mentē illesam custodit. Est āt triplex spes. Prima dicit spes venie d̄ q̄ dr̄ ezechiel. xviij. Quacūq3 hora peccator igemuerit vita viuet ⁊ nō moriet. Hec defendit ab ictu desperatōis. Secunda dr̄ spes gr̄e. j. Pe. j. Sperate in eā que offert vobis grām in reuelatōē iesu xp̄i. hec defendit a torpore pusilla

nimitatis. Tercia dr̄ spes glorie ꝺ̄ qua ad Roma. v. Gloriamur in spe glorie filioꝝ dei. hec defendit a pōdē obstina tōis. Ecōtra spes ⁊ desideriū reproboꝝ versat̄ circa q̄tuor. de q̄bus Sap. v. Spes impij tanq̄ lanugo est. i. flos cardui q̄ a vento tollit̄. hec est carnalis voluptas q̄ modica egritudie vel molestia tollit̄ ⁊ tabescit. Sequit̄ secūdo ⁊ tanq̄ spuma gracilis q̄ a ꝓcella dispgit̄. hec ē fauor vel gloria tp̄alis q̄ brevis eē ꝓbat̄. Subiungit̄ tercio. ⁊ tanq̄ fumus qui a vento diffusus est. hoc ē ambitio dignitatis q̄ in ip̄o ascēsu deficit. Cōcludit quarto ⁊ tanq̄ mēoria hospitis vnius diei p̄tereuntis. hec est ꝓsperitas tp̄alis. De quinta armatura que est gladius verbi dei. ꝯcludit apl's. Et gladiū spūs qꝺ̄ est verbū dei. ad Hebre. iiij. Viuus est sermo dei et efficax ⁊ penetrabilior oī gladio ancipiti. Viuus autē est in p̄ceptis ⁊ ꝓhibitōib⁹. q2 ꝑ hec viuificat. Jo. vj. Verba q̄ locutus sum vobis spūs ⁊ vita st̄ . i. sp̄ualis vita. ⁊ psalmista. Eloquiū tuū viuificauit me. Efficax ē in ꝓmissionibus ⁊ cōminatōibus. q2 oīa cōplebunt̄ tp̄e suo. Math. v. Iota vnū aut vn⁹ apex non p̄teribit a lege donec oīa fiant. Penetrabilior ē oī gladio in iudicijs ⁊ dānatōibus. q2 ꝑdit corpus et aīam in gehennā. Apoca. j. De ore ei⁹ exibat gladius ex vtraq̄ ꝑte acutus. H armatura est ad ꝑcutiendū. ꝑcutit em̄ carnem. q2 docet illius mortificatōem vñ Canti. iij. Vniuscuiusq̄ ensis suꝑ femur suū ꝑꝑ timores nocturnos. Secundo ꝑcutit mundū q2 docet illi⁹ cōtemptū. vñ Math. x. dñs dicit. nō veni pacē mittere sed gladiū. Percutit tercio diabolū. q2 detegit astutias ei⁹. vñ Job. xl. Cōscident illū amici. diuident illū negociatores. Dicit̄ aūt gladius spūs. q2 spūssc̄ūs dat ip̄m. math. x. nō. n. vos estis loquimini ꝫ spūs patris vr̄i q̄ loquit̄ in vobis. Itē dr̄ gladi⁹ spūs q2 spūs ducit ip̄m. vñ Greg. Nisi intus sit spūs q̄ doceat ligua doctoris i vanū laborat. psalmista. dabit voci sue vocē virtutis. Et q2 veri p̄dicatores in bello spūali singularissimum bellū gerūt ⁊ nimiū vtile in eccia dei. Ideo habita armatura fideliū in generali. de p̄dicatoꝝ armatura in sequēti cōsideratōe singulariter est dicendū.

De armatura veroꝝ predicatorū in speciali.

Circa secundā cōsideratōē h⁹ p̄mi libri q2 vera armatura militū xp̄i ad extirpandū p̄dictos errores ⁊ ad crimina increpanda cōsistit in p̄dicatōe verbi dei. qꝺ̄ est q̄si ignis ardēs: ⁊ q̄si malleus cōterens petras. Hiere. xxiij. Ideo vt p̄dicatores euāgelici p̄dictū bellū securi possint itrare cū spe victorie obtinēde. q̄tuor debent diligēter attendere. in q̄b⁹ cōsistit eoꝝ armatura. Primū q̄d ē p̄dicatio. Secūdū q̄lis dꝫ eē p̄dicatio. Terciū cui ꝓdest p̄dicatō. Quartū qual' dꝫ eē p̄dicator. Ad primū rñdet Alanus q̄ p̄dicatio ē manifesta ⁊ publica morū instructio ⁊ fidei ⁊ hoim informatōi deseruiēs. ex rōnū semita ⁊ auctoritatū fonte ꝓcedēs manifesta dꝫ eē p̄dicatio: q2 in manifesto ꝓponēda est. vñ xp̄c ait math. x. q̄ dico vobis i aure p̄dicate suꝑ tecta. Si etiā occulta esset p̄dicatio. suspiciosa eēt sicut lati⁹ declarabit̄ in tercia ꝯsideratōe h⁹ p̄mi libri. imo tal' p̄dicatio videt̄ redolere heretica dogmata. In ꝯciliabul'. n. suis latēter p̄dicāt heretici vt facili⁹ illos decipiant. Publica dꝫ eē q2 nō vni ꝫ pluribus ꝓponēda. si. n. tātū vni ꝓponeret̄ n̄ eēt p̄dicatio ꝫ doctrina. Hec ē. n. dr̄ia int̄ p̄dicatōē ⁊ doctrinā. q2 p̄dicatio est illa instructio q̄ plurib⁹ fit ⁊ i manifesto ⁊ ad moꝝ instructōē. Doctrina vo

q̄ a plurib⁹ vel vni fit ad scie eruditõez Per hoc qd sequit instructio moꝝ et fidei insinuāt due ptes theologie. vna rõnalis q̄ diuinoꝝ sciam ꝓsequit. alia moral' q̄ moꝝ informatõz pollicet. ꝑdicatio. n. nūc de diuis instruit. qd significat p angelos ascēdētes. nūc de hūanis qd significat p descēdētes in scala iacob Gen. xxviij. Angeli. n. ascēdentes ꝛ descēdētes sunt ꝑdicatores q̄ tūc ascēdūt dū celestia ꝑdicant. descēdunt qn̄ p moralia se inferiorib⁹ cōformant Per hoc qd sequit hoim informatiõi deseruiēs significat cā final' siue vtilitas ꝑdicatiõis. ꝛ qꝛ rõnib⁹ subnixa dz eē ꝑdicatio ꝛ auctoritatib⁹ roborata. ꝓsequēter ānectit ex rõnū semita ꝛ auctoritatū fonte ꝓcedens.

Qualis debet eē predicatio

Circa scōm hui⁹ secūde ꝯsideratõis. s. q̄lis dz eē ꝑdicatio. Rn̄det qꝫ vera euāgelica ꝑdicatio dz q̄lificari trib⁹ cōditõib⁹ negatiuis ꝛ totidē affirmatiuis. Procedēdo primo de negatiuis dico qꝫ ꝑdicatio euāgelica nō dz in se hr̄e aliq̄ scurrilia vel puerilia vel rigmoꝝ melodias ꝛ metrorū ꝯsonātias q̄ potius sunt ad aures demulcēdas qꝫ ad aios informādos. ꝛ iō oi forte ꝯtēnēda. De tali ꝑdicatõe dr̄ a ꝓpha. Caupones vr̄i miscēt aquā vino. in illa ꝑdicatõe mixta ē aq̄ vino in q̄ puerilia ꝛ scurrilia verba ꝛ anios quodāmō effeminātia ponūt. Scdo ꝑdicatio nō dz splēdere fabul' verboꝝ purpuramētis coloꝝ. nec min⁹ ex anguib⁹ verbis dz eē directa. ꝫ mediū renuere beati. qꝛ si nimijs eēt coloribus picturata. videt nimio studio eē excogitata. ꝛ potius elaborata ad fauorem hoim qꝫ ad vtilitatē ꝓximoꝝ. ꝛ ita minus moueret anios auditoꝝ q̄ sic ꝑdicāt pharisei cōpant q̄ ampliabāt fimbrias. ꝛ dilatabāt filateria sua Math. xxiij. Talis. n. ꝑdicatio supstitiosa pōt dici nō ꝯtēnēda ꝫ sustinēda. Vn̄ aplūs ait ad phil'. j. Quacūqꝫ occasiõe xp̄c ꝑdicat in hoc gaudeo ꝫ gaudebo. Tercio nō debēt in ꝑdicatõe euāgelica interseri falsa ad maiorē xp̄iane religionis laudē. qꝛ nō minus irascit xp̄c de falsa laude qꝫ de negata veritate. Tal' aūt ꝑdicatio hereticoꝝ solet eē q̄ vera ꝓponūt ꝛ ꝯsequēter falsa ꝯcludunt. de q̄bus dicit Treñ. iiij. Lamee denudauerūt māmas lactauert catulos suos lamee virgineas hn̄t facies ꝫ pedes eq̄nos. pedes equei vngulas nō findūt. ꝫ firmiter se terre infigunt. Per lamees intelligunt heretici q̄ ꝓponūt faciez virginis ꝫ ꝯcludūt aculeū scorpionis Primo. n. ponunt vera. ꝯsequēter assumūt falsa. pedes vo hn̄t eq̄nos. qꝛ affectus mentis in dei dilectiõe ꝛ ꝓximi nō diuidūt ꝫ oēs affectus terrenis delectatõibus infigunt. talis ꝑdicatio oino abijcienda est ꝛ oino est pniciosa.

Secūdo qualificatur ꝑdicatio euāgelica tribus alijs cōditõibus affirmatiuis. Prima est vt initium fit ab auctoritate theologie tāqꝫ a sui ꝓprio fūdamento maxime ab euangelijs psalmis pauli epistolis ꝛ libris salomonis quia in istis specialiter resultat moral' instructio. Si ergo fundamentū ꝑdicationis quis poneret dicta phoꝝ vel ꝓcardica ꝓuerbia que in vsu cōi habētur potius talis ꝑdicatio eēt ridiculosa qꝫ euāgelica. nec debet ꝑdicator petere thema cum pulpitū ascendit a populo. sicut vidi de quodam cum talis modus magis videat ꝑtendere ostentatõem qꝫ edificatõem. licet crederem illum ex simplicitate facere. ꝛ deinde sumpto themate si fuerit necesse de libris sacre pagine sumende sunt auctoritates ad ꝓpositū vtiles. ꝛ pōt inserere dicta gentilium vera. sicut ꝛ paulus in epistolis suis aliquādo phoꝛꝫ auctoritates interserit. qꝛ tūc accipiātur

ab eis tanq̃ ab iniustis possessoribus. ⁊ debet cauere ꝙ fundamētū sue p̄dicatiōis nō sit ꝓpositio nimis obscura vel difficilis ꝓposita. ne auditores eā fastidiant ⁊ ita minus attente audiat. Secūda cōditio affirmatiua est ꝙ habeat in sentētijs pondus vt virtute sententiarū aīos auditoꝝ emolliat. ad lacrimas moueat. excitet mentē. pariat cōtritōem cōpluat doctrinis. intonet minis. blandiat ꝓmissis. ⁊ ita tota tēdat ad vtilitatē proximoꝝ. Et sunt p̄dicatōis tres spēs. vna q̄ est verbo. de q̄ Mar. vl. Predicate euangeliū omni creature. alia scripto. vñ apl'us dicit se p̄dicasse corinthijs. qñ eis epl'as scribit Alia est in facto. vñ dicit greg. Omis xp̄i actio nr̄a est instructio. ſ3 illa est ꝑfectissima vbi ad minus occurrūt duo .s. doctrina ⁊ opus. exēplo xp̄i qui cepit facere ⁊ docere Act. j. hec. n. cōiter faciunt pondus p̄dicatōis. q2 cui⁹ vita despicit restat vt eius p̄dicatio contemnat. Itē cōfirmat p̄dicatōem. operū ꝑfectibilitas. ⁊ exemploꝝ virtuositas. q2 qui fecerit ⁊ docuerit h magn⁹ vocabit i regno celoꝝ Math. v. Hec est em̄ lex predicatoꝝ vt impleant qd docent. cū turpe sit doctori si culpa redarguit ip̄m vt catho ait. Tercia cōditio p̄dicatōis affirmatiua est ꝙ sit breuis. vñ ad Corinth. xiiij. dicit apl's. In eccia volo q̇nq̧ verba magis loqui. i. pauca sensu meo. i. vt intelligam ⁊ ab alijs intelligar. ⁊ sic eos instruā q̄3. x. milia verboꝝ in lingua. i. q̄3 maximā3 verboꝝ copiā sine hmōi intellectu.

Sciendū aūt ꝙ apl'us spāliter se dicit hic velle loqui q̇nq̧ verba. q2 p̄dicatores eccie debent annūciare q̇nq̧. sc3 credenda. agenda. vitanda. timenda ⁊ speranda. q2 p̄dicatio d3 eē de his que ꝑtinent ad fidē. ⁊ sic hr̄ primū. ⁊ d his q̄ ꝑtinent ad mores ⁊ sic habēt alia q̄tuor. s. virtutes ⁊ vicia. pena ⁊ gloria. Et q2 ista debent p̄dicari cū breuitate sermonis. Ideo dicit apl's q̇nq̧ verba .i. pauca. Similē doctrinā tradidit p̄dicatoribus pr̄ nr̄ seraphicus frācisc⁹ dicens in regula. Moneo quoq̧ ⁊ exhortor frēs meos vt in p̄dicatōe quā3 faciunt sint examinata ⁊ casta eoꝝ eloquia ad vtilitatē ⁊ edificatōe3 ppl'i annūciando eis vicia ⁊ virtutes penā3 ⁊ gloriā cū breuitate sermonis. q2 v̄bu3 abbreuiatū fecit dñs sup terrā Esa. x. Fm aliā translatiōe3 exēplū hui⁹ ponitur in libro de vita ⁊ moribus apl'orū vbi dicit ꝙ sermotionatus est quidā3 corā alexandro ⁊ longū egit sermonē ⁊ tedio affectus alexander dixit. Non est laudabilis p̄dicatio que iuxta p̄dicantis vires asserit. ſ3 iuxta possibilitatē audientiū cōmendabilis potius reputat. hec ibi. Ex quibus oibus clare patet qualis debet eē p̄dicatio euangelica.

Qd etiam nolentibus audire ꝓdest euangelica p̄dicatio.

E tercio huius secūde ꝯsideratōis. s. cui ꝓdest p̄dicatio. Rñdet ꝙ euāgelica p̄dicatio n̄ solū ꝓdest volentibus audire ſ3 etiam nolentibus. vñ dicit apl's. ij. ad Thio. iiij. Predica verbū insta oportune. importune argue obsecra increpa in oī patientia ⁊ doctrina. Erit. n. tp̄s cu3 ⁊ sanā doctrinā nō sustinebūt. ſ3 ad sua desideria coaceruabūt sibi mg̃ros prurientes aurib⁹. ⁊ a veritate q̇dē auditū auertēt. ad fabulas aūt cōuertēt. Qd exponēs nicolaus de lyra dicit sic. p̄dica verbū. s. euangelicū. insta. i. instāter facias hoc. oportune. i. illis q̄ desiderant audire. importune. i. etiā illis q̄ accipiūt gratiose. q2 aliqñ ē ibi ꝑfect⁹ magn⁹. sicut dicit aug. de seip̄o audiēte p̄dicatōem sci ambrosij ex curiositate motus ⁊ nō ex vtilitate. Cunq̧ intē

dere͂ ꝙpulcre diceret me inuito intra uit ꝙ veru͂ dicebat. ⁊ sic ꝯuersus ad fidem multu͂ ꝓfecit in eccia dei. Argue peccantes ex ignorantia. obsecra peccantes ex infirmitate vt abstineāt ꝑꝑ reuerentiā rei sacre. s. passionis eis in baptismate cōicate. Increpa vbis du ris peccātes ex certa malicia in oī patiētia ad repugnātes. ⁊ doctrina ad recipientes ipos diligenter instruēdo. ⁊ subuīt rō ꝑdicte monitōis dicēs. Erit eni͂ tps cu͂ sanā doctrinā n͂ sustinebu͂t. .q.d. ꝑꝑ hoc instandu͂ ē doctrine veritatis ꝙdiu sunt aliq volētes audire. ⁊ an͂ ꝙ veniat tps in quo sana doctrina nō sustiebit ꝫ ꝭm sua desideria coaceruabunt sibi mgr̄os loquētes sibi tm̄mō placentia ꝑrurlētes auribus. i. desiderantes audire ab istis doctoꝛib⁹. ⁊ a veritate quidā. i. a doctoꝛib⁹ veritatis auditu͂ auertent reputātes eoꝝ doctrinā nimis durā. sicut Joh. vj. Dixeru͂t aliqui de sermone xp̄i durus ē hic ꝭmo. ⁊ qs pōt eu͂ audire. ad fabulas au͂t cōuertent. i. ad doctrinā hu͂anitus cōfictā ⁊ veritate carentē. ex quibus clare ptꝫ quibus ꝑdicatio est fienda ⁊ quibus ꝓdest.

Qualis debet eē ꝑdicatoꝛ.

Irca quartu͂ ⁊ vltimu͂ h⁹ secunde ꝯsideratōis videndu͂ ē qual' dꝫ eē ꝑdicatoꝛ. Ad hoc rn͂detur dupliciter. ꝓmo in generali. secu͂do in spāli. De pꝛimo dico ꝙ generaliter loquendo optꝫ ꝙ verus ꝑdicatoꝛ sit sanctus. qꝛ pctōꝛi dixit deus. q̄re tu enarras iusticias meas ⁊ assumis testame͂tu͂ meu͂ ꝑ os tuu͂. psal. xlix. ꝑdicatoꝛes eni͂ sunt oꝛganu͂ veritatis. ⁊ aliqn͂ subtrahit ꝭmo ꝓ culpa ꝑdicatoꝛis. aliqn͂ ꝓ culpa auditoꝝ. ꝓut ait greg. moꝛal'. iij. in fine. Tu͂c. n. ē sermo viuus ⁊ efficax cu͂ ē ꝑdicatoꝛis pura scitas ⁊ vtuosa ꝑfectibilitas. sicut fuit de beato stephano Act. vj. de quo dī ꝙ nō poterāt resistere sapie͂ ⁊ spu͂i q̄ loquebat. De q̄ hꝫ pulcꝛ exemplu͂. x. li. eccīastice historie. vbi dꝛ ꝙ cu͂ sancti patres cōuenissent ad ꝯciliu͂ nicenu͂ ⁊ ibidē eēnt ph̄i ⁊ dialetici. quoꝝ vnus cōflictu͂ cu͂ episcopis mouebat in dialetica intātu͂ ꝙ fiebat ingens spectaculu͂ cōuenietib⁹ ad audiendu͂. nec poterat ph̄s cōcludi a quoꝙ aut constringi. tanta enim dicendi arte obiectis qōnibus occurrebat. vt vbi maxime putaret obstrict⁹ velut anguis lubꝛic⁹ laberet. qđ vidēs quidā ex cōfessoꝛibus vir simplex ⁊ nihil aliud sciens nisi iesum ⁊ hu͂c crucifixu͂. poposcit se posse cu͂ ph̄o ꝭmocionari qđ vidētes illi q̄ nouerāt ei⁹ simplicitatē noluerūt pati ne risui haberetur scā simplicitas. Ille tn͂ ꝑstitit mouens sermonē ac dicens. In noīe iesu xp̄i. ph̄e audi que vera sunt. Deus vn⁹ est qui fecit oīa. ⁊ creauit virtute verbi sui. hoc verbu͂ ⁊ sapīa quā nos dicim⁹ caro factu͂ est ⁊ filius natus est. ⁊ ꝑ passionē suā nos a moꝛte liberauit ⁊ resurrectōnis sue nobis vitā eternā ꝓmisit quē expectamus iudicē oim. Credis ita ph̄e. At ille. velut nu͂ꝙ vllu͂ ꝯdicēdi sermonē didicisset ita obstupefact⁹ virtute verboꝝ: ac mutus ad oīa h̄ solu͂ potuit rn͂deri ita sibi videri nec aliquid posse esse magis veru͂. Cui senioꝛ si hec ita credis surge ⁊ sequere me. ⁊ huius fidei signaculu͂ suscipe. Et ꝯuersus ph̄s ad hoīes ait. Audite o viri eruditi du͂ verbis mecu͂ res gestu͂ est. verba verbis opposui. ⁊ que dicebant dicēdi arte subuerti. vbi vo ꝓ verbis virtus ꝓcessit ex oꝛe dicentis. nec resistere verba virtuti nec aduersari hō deo potuit. Et iō siqs vr̄m potuit sentire que sensi in his que dicta sunt credat xp̄m ⁊ sequat hunc senē in quo locutus ē deus. ⁊ ita ph̄s xp̄ianus effectus est. ⁊ tandē. gratulat⁹ ē se eē victu͂. Sāctitas ergo ⁊ vite ꝑfectibilitas magis efficiu͂t

in p̄dicatore. vt vtiliter p̄dicet q̄z scie ln
minositas, ꝑpter qḋ ait dn̄s Esa. xxxv.
Sup montē excelsum ascende tu qui
euangelizas syon. i. sup eminentiā vi-
te, pur exponit greg. sup Ezech. omel.
x. ⁊ iō dicit speculator Ezech. iij. Spe
culatorē dedi te. Beatus aūt hiero. in
in ep̄la ad nepotianū monachū elegā
ter scribit qualis debeat eē p̄dicator in
sermone dicens. Nolo te declamato-
rē esse ⁊ rabolū garrolūq; sine rōe sed
mysterij peritū ⁊ sacramentoꝝ dei tui
eruditissimū. verba voluere ⁊ scelerita
te dicēdi apud imperitū vulgus admi
ratiōem sui facere indoctoꝝ hoim est.
Preceptor quōdā meus greg. nazan-
zenus rogatus a me vt exponeret. qḋ
sibi vellet in luca. Sabbato ḋ vtero ꝑ
thopon eleganter lusit. Docebo te in
quiens in eccia vbi oi ppl'o acclaman
te cogeris inuitus scire qḋ nescis. aut
si certe solus tacueris ab oibus stulti-
cie deputabis. Nihil tāfacile q̄z vilem
plebiculā ⁊ indoctā cōtōem lingue vo
lubilitate decipe. que quicqḋ nō intel-
ligit miratur. hec ille. Nunc descēdo
magis in spāli qualis debeat eē p̄dica
tor verbi diuini vbi qnq; sunt p ordinē
declaranda. Primū qualis debeat eē
p̄dicator in habitu exteriori. Secūdū
qualis debet eē p̄dicator in ꝯuersatōe
Terciū qualis p̄dicator dꝫ eē in p̄dica
tōe. Quartū qualis in aio. Quintū q̄-
lis dꝫ eē p̄dicator in p̄mio. Ad p̄mū
dico q p̄dicator verbi diuini dꝫ eē i ha
bitu exteriori camelus. i. dꝫ indui vesti
bus pauprimis ⁊ despectis in quo re-
luceat mūdi cōtemptus. Talis appa-
ruit mundo p̄mus p̄dicator pnie Jo-
hannes baptista tanq̄z forma ⁊ exem-
plar oim p̄dicatoꝝ qui vēturi erant sic̄
ptꝫ Math. iij. vbi dr̄. Erat iohānes in-
dutus pilis cameloꝝ qḋ est vestimētū
vile ⁊ asperū. q2 magis mouēt facta q̄z
verba in moralib9, ⁊ vita scā q̄z eloquia

Clamore

cōposita. Attendat etiā p̄dicator n̄ so-
lū habitū in iohāne ſ; ⁊ victum. s. locu
stas ⁊ lactucas siluestres agrestes. qa
debita dispō p̄dicatoris est mortifica-
tio carnis. vt sit sb̄dita spūi. f̄m q pau
lus dicit. j. Coꝝ. ix. Castigo corp9 meū
⁊ in seruitutē redigo ne forte cū alijs p̄
dicauerim ip̄e reprob9 efficiar. Sic ēt
xp̄c incōpabilis p̄dicator indutus fuit
pauprimis vestimētis. q2 inquit ip̄e q̄
mollib9 vestiunt in domib9 regū sunt.
Math. xj. Sic beatus pr̄ nr̄ francisc9
pauper p̄riarcha noluit frēs suos ap
parere mūdo dicens. ⁊ frēs oēs vesti-
mentis vilibus induant vt possint ea
repetiare de saccis ⁊ alijs pecijs cū be
nedictōe dei. Tales. n. petie ⁊ repetia-
tōes velut margarite fulgēt in habitu
fratrū minoꝝ ostendentes mūdi cōtem-
ptū in q̄ ꝯdemnāt p̄dicatores q̄ curio-
se molibus vestiunt spāliter minores.

De secundo. s. qualis debeat eē p̄di-
cator in ꝯuersatōe. R̄ndeo q p̄dicator
euangelicus in sui cōuersatōne dꝫ esse
agnus vt possit ḋ eo dici. Ecce agnus
dei cauens sibi a pctō. ⁊ p̄rimo a scan
dalo. studeat amare ⁊ amari blandum
se ⁊ affabilē exhibere cū omi castitate.
nec sp sit inter turbas: ſ; aliqn̄ recedat
ab eis ⁊ vadat in desertuꝫ locū exēplo
xp̄i Math. xiiij. vbi dr̄ q cum audisset
iesus mortē. s. iohānis pp doctrinā ve
ritatis secessit inde in desertū locū. se-
cessit nō timens mortē, sed ōndit q ali
qn̄ cedendū sit malicie hūane. ⁊ vt da
ret exemplū p̄dicatorib9 verbi diuini.
aliqn̄ recedēdi a turbis ⁊ redire ad lo-
cū solitariū pp duo. p̄ ad recolligendū
ꝓprios defectus qui ꝯhunt in cōuersa
tōe cū hoibus. scd̄o ad vacandū orōni
vt ibi p̄dicator hauriat qḋ postea po-
pulis effundat. Dꝫ etiā i sua ꝯuersatōe
fugē ppl'i applausuꝫ sic̄ legim9 de xp̄o
Mar. j. q cū multa demōia eijcēt ⁊ de
monia clamarēt ⁊c̄. nō sinebat ea loq̄.

Sequit᷑ ꝛ diluculo valde surgēs egres
sus abijt in desertū locū. in hoc dans
exemplū vt p̄dicator mirabiliū diuio-
rū operato. debeat fugere mōi applau-
sum. verūtñ q2 nō dꝫ dimittere salutē
aiarū sequit᷑ eamus in ꝓximos vicos
ꝛ ciuitates. Circa terciū.s. qualis dꝫ
eē p̄dicator euangelicus in p̄dicatiōe.
dico ꝙ debet eē martha ꝛ ignis. mar-
tha in sollicitudine. q2 p̄dicator verbi
diuini retardans opus p̄dicatiōis pro
amicis carnalibus vel terrenis nego-
cijs ineptus est regno dei. Et ponitur
exemplū de arante ꝛ retro aspiciente.
Luc. viij. Nemo mittēs manū ad ara-
trū ꝛ aspiciens retro aptus ē regno dei
Secūdo dꝫ eē ignis in feruore vt pos-
sit inflāmare corda audientiū. exēplo
helye de quo dr̄ Ecci. xlviij. Surrexit
helyas q̄si ignis ꝛ verbū eius q̄si facula
ardebat. q2 vt dicit Bern̄. q̄ ardet incē
dit. De quarto.s. qualis eē debeat p̄
dicator in aio. R̄ndeo ꝙ p̄dicator euā-
gelicus dꝫ eē aio leo. q2 nō dꝫ aduersi-
tate terreri. cogitās ꝙ est missus sicut
agnus inter lupos. Math. x. nec debꝫ
turbari si nō habeat tp̄s p̄cogitādi q̄d
r̄ndeat ꝑsecutorib⁹ duplici de cā. Pri-
mo. q2 in tali casu sufficit fidē ꝯstanter
cōfiteri corā ꝑsecutorib⁹ qd̄ pōt facere
quilibet xp̄ianus quātūcūq3 simplex.
Secundo q2 hoibus de deo cōfidenti
bus spūssc̄us nō deficit in necessitate:
dicente saluatore Math. x. Cū autem
tradēt vos nolite cogitare quō aut q̄d
loquamini. Dabit᷑ n. vobis in illa ho-
ra q̄d loquamini. Et pꝫ ex p̄dictis ꝙ n̄
loquit᷑ hic xp̄c de verbo p̄dicatōis sed
cū fuerint traditi ante iudices. q2 p̄di-
cator verbi diuini p̄cogitare dꝫ quō de
beat verbū diuinū p̄dicare siue ꝓpone
re. fm ꝙ dr̄ ꝓuer. xvj. hois ē aim p̄pa-
rare ꝛ dei gubernare linguā. aliter ten-
taret deū si negligenter de hoc cogitet
dū tū hēat tp̄s oportunū. Sit ḡ aio
leo iperterrit⁹ ꝛ nō turbat⁹ ponēs añ ocu
los suos cū pctā publica habuerit rep̄
hendere illud verbū Johis baptiste
Mar. vj. Nō licet tibi hēre vxorē fratr̄
tui. ꝛ verbū petri ad principes sacerdo
tū. Act. v. Obedire opꝫ deo magis q̄3
hoibus. Et verbū dei ad hieremiā Hie
re. j. Accinge lumbos tuōs ꝛ surge ꝛ
ꝛ loquere ad eos oia q̄ ego p̄cipio tibi
ne formides a facie eoꝝ. ego q̄ppe de-
di te hodie in ciuitatē munitā ꝛ in co-
lūnā ferreā ꝛ in murū ferreū sup oēm
terrā regibus iuda ꝛ principibus eius
ꝛ sacerdotib⁹ ei⁹ in oi pplo terre ꝛ bel-
labūt aduersum te ꝛ nō p̄ualebūt. q2
ego tecū sum ait dn̄s vt liberē te. Cir
ca q̄rtū.s. qual' debeat eē p̄dicator in p̄
mio. vtrū debeat attēdere ꝓ p̄mio sui
laboris tp̄ale emolimētū. R̄n. ꝙ verus
p̄dicator euāgelic⁹ n̄ dꝫ attēdere aliq̄d
aliud nisi gloriā dei ꝛ salutē aiaꝝ. Sūt
eñ q̄dā q̄ finē sue p̄dicatiōis cōstituūt
mercedē trenā. hoꝝ aūt p̄dicatio sum-
ptuosa ē. ꝛ tales poti⁹ mercenarij q3 p̄-
dicatores sunt. Sicut accidit istis tpi
bus q̄ñ sic ꝯducūt p̄dicatores ꝓ pecu
nia q̄rūdā bullarū colligēda. ac si eēnt
operarij q̄ ad vineas excolēdas ꝯducūt
in platea vt ꝓ q̄libet bulla quā dederit
recipiāt tm̄. vt ex hac auaricia dissolu-
te sunt multe religiones in isto regno
p̄dicatio tñ illoꝝ suscipiēda ē ꝛ audiē
da. vñ dn̄s de talibus p̄dicatorib⁹ dicit
math. xxiij. Que dicūt facite q̄ āt faci-
unt nolite facē dicūt. n. ꝛ nō faci. Sꝫ d̄
q̄ dꝫ viuē p̄dicator euāgelic⁹. R̄n. ꝙ p̄-
dicatores sumptus debent hr̄e a pplo
cui p̄dicant. sicut oñdit apl's. j. Cor. ix
dupl'r. Pmo auctē vsus publici ꝛ rō-
nabilis. Scdo auctē diuīe legis. Pri-
mū oñdit sic dicēs. Quis militat suis
stipendijs vnq̄3. q. d. nullus. imo mili
tes sumūt stipendia a pplo terre quas
defendūt. Idē oñdit d̄ agricolis ꝛ gre
gū pastorib⁹. De agricol' dicit. Quis

plantat vineā ꝛ de fructu eius nō edit
De gregū pastoribus dicit. Quis pa-
scit gregē ꝛ de lacte gregis nō mandu
cet. Apl'i ꝟo fuerūt milites ꝯ hereticos
insurgentes ꝛ in vinea dn̄i cultores et
gregis dn̄i pastores ꝓpterea a ppl'o eis
sumptus dabant. Secundū ꝓbat sic
dicens. Nūquid ƒm hoīem dico.i.ex
auctē cōsuetudis hūane tm̄.s. q̄ p̄dica
tores sumptus hr̄e debeant a ppl'o.q.
.d.imo cū hoc auctoritate legis diuine
Scriptū ē.n. Deutro.xxv. Nō alliga-
bis os boui triturāti.i.p̄dicatori labo-
ranti in area dn̄i. Cōfirmāt p̄dicta ex
p̄cepto xp̄i qd̄ dedit apl'is qn̄ misit eos
ad p̄dicandū verbū dei Math.x.dicēs
Gratis accepistis.s.grām vobis colla
tam siue sit gr̄a gratū faciens siue gr̄a
gratis data. gratis date eodē mō sicut
accepistis ꝓ spūalibus eius actibus vt
ꝓ administratōe sacroꝝ ꝛ p̄dicatōne ꝛ
sil'ibus nō dz quicq̄ postulādo recipi:
quasi p̄ciū. ꝛ sic tollit cupiditas p̄dica
toꝝ male accipiendo. Tollit etiaz xp̄c
cupiditatē p̄dicatoꝝ in male possiden
do ibidē dicēs. Nolite possidere aurū
neq̄ argentū neq̄ pecuniā in zonis ne
q̄ perā neq̄ duas tunicas.i. vestes su-
ꝑfluas. neq̄ calciamēta.s.integra. quia
apl'i vtebāt sandalijs. vt hr̄ Math.vj.
ꝑ que oīa dat intelligere q̄ p̄dicator
euangelicus dz eē absolutus a sollici-
tudine mundiali vel tꝑali. q̄ tꝑalia in
sui acquisitōe molestāt. ꝛ adhuc plus
in sui possessione. q̄ sunt iam q̄i mem
bra incorꝑata ip̄i habenti. ꝛ iō magis
trahunt hoīs aīm ad deordinatā dile-
ctōem sui. ꝛ q̄ hoc suffocat verbū dei.
iō nō dz eē in p̄dicatoribus euangelij.
Sz attēdēdū q̄ xp̄c negauit p̄dicatori
bus euntibus ꝑ viā virgā. Math.x.et
cōcessit eis Math.vj. que videt̄ ꝯria.
Dicēdū q̄ virga hic ꝛ ibi accipit̄ equi
uoce. q̄ Math.x. virga accipit̄ meta-
phorice. vn̄ sensus est neq̄ virgā.i.nō
innitamini subsidio tēꝑali. sicut corpꝰ
innitit̄ baculo sustētanti. In Marco
accipit̄ virga ad lr̄az cū dr̄ q̄ nō porta
rent i via nisi virgā tm̄. q̄ doctores he
breoꝝ in signū doctrine portabant vir
gā in manu. q̄ consuetū erat apud iu-
deos ꝓuideri eis de victu a ppl'o quez
docebant. iō xp̄c voluit q̄ hoc suffice-
ret apl'is ꝓ sua ꝓuisione. ꝑ hoc.n. ostē-
debat q̄ ppl's cui p̄dicabant dz eis ꝓ-
uidere. ꝛ iō sequit̄ dignus est oꝑarius
cibo suo. q̄ de iure naturali ꝛ diuino
ꝛ hūano illi qui seruiunt cōitati in spi
ritualibus ꝛ in diuino cultu ꝛ vera do
ctrina debent a cōitate de tꝑalibꝰ ꝓui-
deri. dignus est ḡ oꝑarius.i. p̄dicator
q̄ operat̄ opus dei ad vtilitatē ppl'i ci-
bo suo.i. victu ꝯueniēti. ꝑ qd̄ etiā intel-
ligit̄ vestimētū ꝛ domiciliū sine q̄bus
nō viuit decenter genus hūanū. Et iō
dicit apl'us.j.Coꝝ.ix. q̄ dn̄s ordinauit
his qui euangeliū annūciant de euan
gelio viuere. vbi dicit glo. p̄dicatoribꝰ
ordinauit viuere de euāgelio vt expe-
ditiores sint ad p̄dicandū verbuz dei.
quā licētiā dedit eis dn̄s qn̄ misit eos
ad p̄dicandum dicēs. Ecce ego mitto
vos ꝛc̄. ꝛ paulopost. In quācunq̄ do-
mū intraueritis in eadē manete eden
tes ꝛ bibētes que apud illos sunt. di-
gnus est eñ oꝑarius mercede sua. hec
ibi. Verus p̄dicator euangelicus ꝓ p̄
mio dz expectare vitā eternā. sicut eis
ꝓmittit̄ a sapiētia infinita Ecci.xxiiij.
Qui elucidant me vitā eternā hēbunt
Veri p̄dicatores sunt diuine sapientie
ꝓ salute hoīm elucidatores. Dz etiaz
verus p̄dicator ex hoc officio vltra p̄-
miū eēntiale qd̄ metaphorice dicitur
corona expectare p̄miū accidētale. nō
qd̄libet sed illud qd̄ correspondet siue
debet̄ oꝑi excellēti ꝛ priuilegiato. scz
martirio virginitati p̄dicationi. Et sic
triplex distiguit̄ aureola ƒm q̄ tres st̄
hostes quos ꝑ pugnā vincimꝰ q̄ sunt

aureola

caro mundus et demonia. Martires enim vincunt mundum, et ita debetur eis prima aureola: quia vincunt hostes inferentes passiones ad extra. Virgines vincunt carnem, et sic eis debetur secunda aureola, quia superant passiones innatas, et sicut est ista excellentior victoria sic et excellentior aureola. Predicatores vincunt diabolum et sic debetur eis tercia aureola que pro tanto est excellentissima, quia crudeliorem et fortiorem vincunt inimicum expellentes non solum de se sed etiam de cordibus audientium nec etiam dicendum est ut dicunt quidam quod aureola predicatorum debetur prelatis solummodo quibus competit ex officio predicare et docere. Sed quibuscumque qui licite exercent actum istum Prelatis autem non debetur aureola hec quamvis habeant officium predicandi nisi actu predicent, quia aureola non debetur auditui sed actui pugne secundum illud apostoli .ij. Thimo. .ij. Non coronabitur nisi qui legitime certaverit Patet igitur ex predictis quid est predicatio, qualis debet esse et cui prodest ac qualis debet esse predicator evangelicus, in quibus consistit armatura spiritualis viri predicatoris cum quibus ad pugnam potest exire impavidus contra hostes annunciando populo dei scelera eorum et domui iacob peccata eorum.

De nobilitate et excellentia fidei catholice.

Circa terciam et ultimam consideracionem huius primi libri que est de excellentia et nobilitate fidei catholice in particulari, in qua velut in speculo mundissimo milites christi se intuentes optime et delectabiliter armari poterunt. Sex sunt articuli per ordinem declarandi. Primus est quod iesus christus est filius dei vivi. Secundus quod fides christi est lege moysi antiquior. Tercius est quod fides christi est lege moysi stabilior. Quartus est quod fides christi est lege moysi nobilior. Quintus est quod fides christi est lege moysi utilior. Sextus est quod lex moysi iam non est lex sed cessavit esse lex. Primus articulus est totius religionis christiane fundamentum, et ideo eum voco turrim omenagij nostri fortalitij. Reliqui quinque articuli sunt ad eius ornatum. Hunc ergo cum sit principalior inimici tam iudeorum quam saracenorum timentes per eum devinci, ut eum destruant corde et opere sapientes utrorumque ad hoc applicant totum suum studium. Verumtamen lapides et sagitte suorum argumentorum ad eius propriam lucem amovendam non ascendunt adhuc tam alte quantum nebula celo loco ubi est substantia solis existente altiore in mille et pluribus gradibus quam ascendit nebula in aere. Unde quantum potest ignis unius crucibili puissimi contra aurum quod iam fuit multotiens appuratum transeundo per magnos ignes fornacis, tantum possunt omnia argumenta non solum accepta ex omnibus scientijs humanitus acquisitis adinventis, sed etiam accipiendo dicta sacre scripture sicut sepe faciunt iudei saraceni et heretici cogirando ex eadem posse iuvari contra eandem. et iam sunt ultra mille.cccc.lx.anni quod multi posuerunt omnes vires suas ad destruendam hanc altissimam turrim sive hanc veritatem, scilicet quod iesus christus est filius dei vivi certissime firmius fundata quam celum et terra et preciosior quam aurum in pluribus fornacibus depuratum quod evidentissime declaratur testimonio quatuor examinum publicorum super eo factorum.

Primum examen.

Primum examen fuit factum per iudeos quousque occiderunt christum iesum, ex quo dederunt causam quod predicta veritas esset magis fortificata. Est ergo hec veritas quod Jesus christus filius marie est verus deus et verus homo, verus homo quia verus filius marie, verus deus quia verus filius dei, verus dico non per graciam vel per verbum sed suam naturam, quia sua natura essentia, substantia, et vita est ipsamet natura essentia, substantia, et vita dei sicut quia est ex eadem natura qua ma

ria dicit verus filius marie. hec veri-
tas fuit totiens disputata ⁊ examiata.
ꝙ securissime dico ꝓciosiorē ⁊ purio-
rē eē ꝗ̄ aurū. quod ꝑ plures magnos
ignis fornaces transiuit. Et fuit ꝓmuz
examen ꝑsonale inter ipm ⁊ sapiētes
legis iudeoꝝ vltimis tribus annis vi-
te sue. quos expendit ꝓdicando publi
ce nō solū in sinagogis iudeoꝝ in hie-
rusalē ⁊ alijs ciuitatibus locis ⁊ castel
lis sed etiā in campis ⁊ etiā ꝺ mari cō
primente eū multitudine gentiū i ter-
ra vt accederet ad eū ⁊ hoc rōnabiliter
faciebant .s. volentes ad eū accedere.
exquo quotiēscūqꝫ aliquis accedebat
⁊ tangebat vestimenta sua statim sanꝰ
erat quacunqꝫ infirmitate detineretur
Disputādo etiā cū sapientioribꝰ quoꝝ
studiū erat postqꝫ viderūt tantā multi
tudinē gentiū sequi ꝓdicatiōes eiusdē
obseruare si possent eū cape in aliquo
verbo maledicto. ⁊ vltra hoc in specia
li studiū eoꝝ erat obscurescere ꝓdictā
veritatē in cuius confessione est salus
oim hoim. s. ꝙ eēt filius dei viui. Vn̄
ꝯ ipm arguebant sicut hoies parui in
tellectus attēdentes ad quattuor regu
las ꝑ quas regunt hoies fructus terre
elementa ⁊ celi dicēdo sibi. Exquo hō
erat. quō se faciebat deū. i quo blasphe
mabant ꝯ totā ptātē dei. q̄ cū possit oia
facere. ꝙ nō possit facere ꝙ ipe sit hō.
exquo esse hoiem est vna de excellēti-
oribus rebus ꝑ deū factis. Vn̄ q2 pri-
mo est credere factū ꝗ̄ modū eius in-
telligere. xp̄c rn̄dit eis verū eē qꝺ ipse
dicebat allegando q̄tuor testimonia q̄
rū neutrū iudei potuerūt negare. s. te-
stimoniū dei p̄ris qꝺ dedit de suo filio
Testimoniū Joh. baptiste testimoniū
operū suoꝝ q̄ faciebat. ⁊ testioniū qꝺ i
multis suis passibus dabat de eo scri-
ptura vera. ⁊ reputata ꝑ iudeos vera ⁊
autentica dicendo eis ꝙ moyses eēt ac
cusator eorūz. q2 si credidisset suis lr̄is

crederent ei ex q̄ ille dabāt testimoniū
de illo. ⁊ postqꝫ totiens viderūt se cōfu
sos in publico ante pplm. cuius lau-
dē ⁊ honorez plusqꝫ dei desiderabant.
nō potentes rn̄dere replicato. ꝙ si so-
lūmō erat filius dauid quō dauid vo-
cauit eū dn̄m suū: Math. xxij. Ab illa
die nūqꝫ amplius fuerūt ausi interro-
gare eū. sed vt liberarēt se a sua doctri-
na. studiose ordinauerūt mortē suam:
sicut ꝑ examinatōe vltime sue doctrie
dicendo. ꝙ si erat filius dei ipe libera-
ret eū de manibꝰ eoꝝ. ⁊ sic dicebant qn̄
erat in cruce. descende ⁊ credimus tibi
Math. xxvij. ⁊ Mar. xv. cū tn̄ ei leviꝰ
esset descendere ꝺ cruce ꝗ̄ resurgere ꝺ
sepulchro post mortē. Et ꝓbauerūt eo-
rū posse nihil valere. si iam ei non pla
cuisset qn̄ eū apphēderūt. q2 nō posue
rūt in eū manus nisi qn̄ ipe voluit. in-
terrogati. n. ꝑ eū que quererēt ⁊ ipi rn̄-
dentes ꝙ iesum nazarenū. qn̄ dixit ego
sum abierūt retrorsum ⁊ ceciderūt i ter
ra. Joh. xviij. stupefacti siue attoniti.
Et ꝓ secunda vice dedit eis licentiā ꝙ
ipm solū capent. ⁊ nō aliquē suoꝝ di-
scipuloꝝ. volendo in hoc implere qꝺ
ipi nolebant attendere. s. ꝙ ipe erat in
lege sua in ꝓphetis ⁊ psal. de eo scptū.
ꝙ oportebat eū ꝓmo pati mortē igno-
miniosam ⁊ postea intrare in gl̄iaz suā
quā mortē ipe recepit cū multa hūili-
tate ⁊ obedientia. sciens ꝙ ei fuerit per
deū p̄rem suū mandatū. Vn̄ ad iplen
dū mandatū dei p̄ris sui cōfessus ē li-
bere in iudicio illud in quo ipi intēde
bant cōdēnare eū. s. ꝙ erat filius dei vi
ui ⁊ rex iudeoꝝ. quas duas cōfessiōes
fecit interrogatus qn̄ eis defecerunt ⁊
erant iudicata vana allegata ꝯ eū testi
monia. Prima cōfessio sua erat per iu
deos reputata blasphemia. ⁊ secunda
per gentiles erat reputata iniuria cesa
ris. q2 existēte eius lege nullus debebat
dici rex sine suo mandato. Vn̄ primā

suā cōfessionē fecit in cōsilio iudeorū. vt nō intelligerent q̄ p mortē suā peri bat doctrina sua audierūt ab eo. Amodo videbitis filiū hois venientē in nubib⁹ celi Math. xxvij. ⁊ Mar. xiiij. qui fuerunt ⁊ sunt sui pdicatores. pp qd ipi bene senserūt q̄ ad obscurandū ⁊ ad annihilandū doctrinā xpi ihu parū pderat eis occidere mgrm. plurib⁹ q̄ p eū cōuersis ad suā doctrinā p pdicatōes suoꝝ discipuloꝝ. ⁊ sic nō potuerunt extinguere lucē d̄ qua loquimur scz q̄ iesus filius marie est verus fili⁹ dei. Item ꝯfessus ē libere in iudicio pilati locū cesaris tenentis secundā veritatē. s. q̄ erat rex iudeoꝝ cuius ꝯfessione audita pilatus rn̄dit q̄ nō inueniebat in eo cām mortis. Certissime sciēs q̄ p inuidiā pcurabāt mortē suā ⁊ quō cōfessus est se esse regē q̄ declarauit regnū suū nō esse d̄ hoc mūdo. Et sic añ q̄ daret sniam cōtra eū ꝯfitendo eū eē iustū ⁊ innocētē. Iudei q̄ tm̄ desiderabant mortē suā publice se obligauerunt q̄ peccatū mortis sue eēt sup eos ⁊ sup filios suos dicētes. Sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nr̄os Math. xxvij hac obligatione ⁊ pctō exn̄te cā q̄diu mundus durauerit exn̄tibus in eo iudeis ⁊ filijs eoꝝ ira dei sp erit sup eos. qui manifestissime vident q̄ ad annullandam doctrinaꝫ iesu xpi nihil pfuit mors p eos pcurata: qn̄ in pūcto quo dedit aīam suā in manib⁹ patris audierūt dici a centurione q̄ executōem faciebat p pilato q̄ ille hō crucifixus vere erat filius dei. vn̄ examē mortis sue fortificauit plus doctrinā suā q̄ gentiles qui eū crucifixerūt cōfessi sunt euꝫ esse verū filium dei.

Secundum examen.

Nō minus cō firmata fuit pdicta veritas in secundo examine post mortē suam qn̄ iudei vidētes q̄ xpiani sic cōuersi de iudeis sicut de gētibus attendebāt. plus ad doctrinā iesu q̄ moysi cōiuncti in multis cōsilijs ⁊ habitis plurimis ꝯsilijs nunq̄ potuerūt tantū facere q̄ apli nō pdicarent in eius noie. a quibus audierūt q̄ magis cōueniens erat obedire deo q̄ eis mandauit pdicare q̄ hoibus mandantibus ꝯtrium Act. v. ⁊ quō sub celo nō esset datuꝫ aliud nomen in quo oporteret hoies saluos fieri. nisi in noie iesu xpi. qd ipi nō possent nō manifestare veritatē quā viderant ⁊ audierāt Act. v. ⁊ sic deuicti rōnibus aploꝝ q̄s pmo cognouerant hoies ideotas ⁊ laicos. Postq̄ pbauerūt q̄ non pficiebant in suis publicis mandatis. ordinauerūt vnā subtilē incooptāqꝫ telā q̄ videbat̄ satis rōnabilis. qn̄ multi de suis maioribus receperūt ficte baptismuꝫ. m oti ex hoc fine q̄ xpiani intelligerēt q̄ ipi habebant bonū zelū ⁊ affectōem ad fidē xpi iesu. Hos vocat scriptura pseudo aplos siue deceptōis aplos. q̄ de subtus siue p minerā factaꝫ in muro intrauerūt in eccia ad pscrutādam libertatē xpianoꝝ p doctrinā iesu xpi. liberatorū de seruitute legis moysi cuius iugū ferre nō potuerūt nec ipi nec pr̄es eoꝝ. Isti ergo ficti apli cuꝫ essent magis phi. magis rhetorici. magis lrati in lege. ⁊ vltra sicut in consuetudine phariseoꝝ magnā sanctitatē fingentes facta sua diligentia cū maiori astutia qua potuerant vidētes q̄ nō curabāt xpiani de rōnibus suis quibus arguebant: per phiam esse impossibile. q̄ infinitū ⁊ finitū tempale ⁊ eternū. causa ⁊ effectus dominus ⁊ seru⁹ essent vna res. ⁊ sic q̄ deus ⁊ homo non poterat eē vna psona fili⁹ marie. plus credētes verba xpi q̄ ois sua argumēta. vsi sunt

alia astutia magis ꝓfunda qn̄ vidēdo
ꝙ ex quo nō poterāt facere ꝙ xp̄iani n̄
obseruarēt legē grē q̄ est euangelij lex.
dicendo ꝙ lax data p̱ Moysen eq̄ erat
lex dei multū laborauerūt vt seruaren
tur ambe ꝯiunctim siue in simul ⁊ ali-
q̄ tēp̱e tm̄ p̄ualuerūt ꝙ multi etiam de
maiorib⁹ xp̄ianis et rectorib⁹ aliorū in
parte eis ꝯsentiebant nō comedendo
cibos qui p̱ moysen defendebant. ⁊ sic
erant dantes exemplū gentib⁹ ꝯuersis
similia facere sicut si illud ꝓ eoꝝ salu-
te eēt necessariū. Sȝ facta declaratiōe
ꝙ seruatio vni⁹ legis ꝯdicit obseruatōi
alteri⁹. ⁊ ꝙ lex data p̱ moysen q̄ erat s-
uus dei nō pōt ꝯpari legi date p̱ dn̄m
suū. sed ꝙ ē ei subiecta. ⁊ cuȝ lex moysi
esset figura s̄m ꝙ cū dei adiutorio de-
clarabit in alio passu. ꝙ habita verita-
te figurata p̱ eam debebat cessare figu-
ra. ꝑsecutio iudeoꝝ nō potuit p̄ualere
qn̄ solūmō cū hac veritate ꝙ fili⁹ ma-
rie est verus fili⁹ dei cessauerūt oīa ꝯsi-
lia minatōnes incoep̱te ꝓhibitōnes ⁊
disputatōnes quib⁹ vsi sunt iudei pro-
pter multa dāna. ꝓpterea ex toto ꝯfu-
si videntes ꝙ cū rōne nō poterāt p̄ua-
lere. vsi fuerāt vi sicut vtit tyrānus. qn̄
aliq̄s dat ei bonū ꝯsiliū ꝙ vt nō audi-
at eū. licentiat eū de domo sua vel ex-
pellit eū p̱ vim. Sic fecerūt iudei cum
apl̄is. ꝙ nolētes eos audire in synago
gis suis licentiauerūt eos extra terraȝ
suā. Et sic pȝ veritas examinata ꝙ pt⁹
q̄ȝ xp̄c ascendit ad celos iudei insurre-
xerūt cōtra suos discipulos quos non
potentes ꝯuincere verbis. nō dimittē-
tes eos p̄dicare in suis synagogis pro
pter hoc eo doctrina semper magis ac
magis crescēs p̄dicata fuit gentilibus

Tercium examen.

Pcccessit huic examini aliud
fortius examē. ⁊ multo maiori
tempe agentibus cōtra discipu
los xp̄i iesu. quoꝝ cum iudeis vna so
la erat p̄ncipalis differētia. s. ꝙ messias
promissus eis in lege ⁊ prophetis iaȝ
venerat. sed q̄r interfecerant euȝ maio
res eorū videndo se dānatos si confite
rent ꝙ ip̄e esset suus messias. suus rex
suus dn̄s. restiterunt quātū potuerūt.
faciendo illud qđ erat peius ꝓ eis. no
lendo audire eos q̄ de hoc loquebant
sic ꝙ sua ꝓpria voluntate manserūt sp̱
in cecitate. ꝓpter qđ cū cecus nō sit di
gnus magno regimine expulsi đ ciui
tate irl̄m. p̱diderūt dn̄iū qđ primo ha
bebant. vbicunq̄ȝ sint sp̱ subiecti existē
tes eis qui tenent dominiū temp̱ale. ⁊
sic erunt q̄ȝdiu mūdus durauerit in h̄
cōtra totā voluntatē suā verificato ver
bo quā vt occiderēt xp̄m dixerūt ante
pilatū. ꝙ nō haberēt aliū regē nisi cesa
rē imp̱atorē ꝓ tp̱e regnantē. ⁊ cogitan
tes ꝙ nō audiēdo discipulos iesu xp̄i
cessaret lux veritatis. cōtra quā vt non
intrarent in eorū domibus clauserunt
ianuas ꝓ ip̄omet facto dederunt occa
sionē vt amplius predicta veritas splē
deret. quia ipsi habitando in toto mū
do dispsi inter gentiles isti audiētes ꝙ
erant inter iudeos ⁊ apostolos questō
nes. voluerunt scire causaȝ suarū que
stionū. ⁊ sic audierunt doctrinā hiesu
xp̄i quā non audierant si apostoli vo
luerāt p̄dicare in templo suorū deorū.
s̄m ꝙ in quacunq̄ȝ domo ciuitate. pro
uincia vel regno nolunt audire alium
esse dn̄m suū nisi illum quem pro tali
ip̄i hn̄t. Iste fuit finis ꝑsecutōis iudeo
rū ꝙ veritas p̱ ip̄os cōtēpta. fuit forti
ficata ⁊ exaltata in m̄ltomaiori gradu
qm̄ multomaior ppl̄s gentiliū q̄ȝ esset
iudeorū eā receperunt de q̄ facto ma
iores eorū. s. imp̱ator ⁊ illi q̄ erant đ se
natu romano displicuerūt vidētes ꝙ
illi qui efficiebant xp̄iani nō curabāt
de sua ordinatōe. s. ꝙ null⁹ deberet esse
recept⁹ ꝓ deo sine suo examie ⁊ māda
to ex q̄ erāt gubnatores toti⁹ mōi. Na

nifestat sup hec passu vnū secretū ꝛ veritas facti qd homo intelligens ꝗ scit romanoꝝ historias. ꝛ qualiter incepit multoꝝ deoꝝ adoratio ꝑ seipm potest cognoscere ꝛ hoc est secretū ꝙ nō erat difficile posse habere ꝯsensuȝ a senatu romano vt ihs xpc reciperet in deum sm ꝙ erāt illi mlti ꝗs ipi adorabāt ex ꝗ multo maiores excellētie fuerūt in eo ꝗ in quocūqꝫ aliorū. Sed gentiles regebant illis tēpibus ꝗtum spectat ad adorationē suorū deorū duplici sentētia suorū sapientū. Prima ꝙ null⁹ de⁹ deberet eē refutat⁹. Scḋa ꝙ sm quod ille deus vellet deberet esse adoratus ꝛ honorat⁹. ꝛ cum esset doctrina ihu xpi ꝙ erat vn⁹ solus de⁹ ꝛ ꝙ illum solū debebant adorare ꝛ ei soli seruire. videntes ꝙ in hoc facerēt ꝯtra id qd tota vita sua ipi ꝛ sui añcessores habuerūt ꝓ fide. qꝛ adorando ihm xpm anullabat seruitiū oīm deorū suorū. fecerūt ordinatōnes ꝛ mandata ꝙ oms qui adorarent ihm xpm. ex ꝗ reprobabāt religionē deoꝝ suoꝝ ipo facto bōa deoꝝ eēnt ꝯfiscata. ꝛ ipsi occiderent crudelioꝛib⁹ ꝛ fortioꝛibus que possent excogitari tormentis. quas ordinatōes ꝛ leges fecerant ꝑ vim ꝛ nō spontanee. qꝛ quanto plures occidebant xpianos tanto amplius amittebant suū dominiū. soluētibus xpianis integre omnia tributa ꝛ onera eis imposita ad hoc expresse se scientes obligatos sm doctrinā sancti pauli. faciēdo etiā in reb⁹ eis mandat̃ fidele seruitiū. Itēȝ gentiles qꝛ sic pl⁹ faciebāt ad suā laudem ꝛ gloriā ꝛ suorum deoꝝ. multo amplius voluerant ꝙ deuicti ꝑ disputatōes cōformauerāt se eis adorando quos ipsi ꝓ dijs adorabant. Sȝ quasi pro vltimo remedio fecerūt leges mortis videndo manifeste ꝙ sui sapientes phi. nec plati tēplorū deorū suoꝝ ꝛ ydolorū nō poterāt resistere nec ꝯtradicere rōnibus ꝛ aucto

ritatib⁹ ꝑdicatis ꝑ discipulos ihu xpi: quib⁹ cū dedit mandatū ꝑdicādi doctrinam suā ꝓ singulari ꝯsolatōe dixit eis ꝙ mittebat eos sicut agnos int lupos. ꝛ cū isti nō essent nisi. xij. ꝛ septuaginta duo ꝛ sic paucissimi. Et illi quib⁹ eos mittebat erāt iudei atqꝫ gētiles tal't ꝙ sine ꝯpatōne alicui⁹ ꝯpori sm modū loquēdi erāt infiniti lupi. cū tñ vn⁹ lupus sit sufficiēs ꝯtra magnā agnorum multitudinē. Hec fuit veritas maximi miraculi ꝙ pauci agni victoriā habuerūt de infinitis lupis. qñ tot⁹ mūd⁹ firmissime credidit verū esse qd ꝑ habebat pro incredibili ꝛ sm suos sapiētes phos pro impossibili. ꝙ iesus xpc hō ꝗ fuit mortalis ꝛ mortuus resurrexit ꝑ se viu⁹ et ꝙ in fine mūdi hȝ resuscitare oms mortuos. ꝛ ꝙ nō min⁹ est admirabile ꝙ ista duo incredibilia fuerūt a toto mundo credita firmiter ꝑ doctrinaȝ duodecim hominū scȝ apostoloꝝ hiesu xpi quorum multi fuerūt ydeote et piscatores. ꝛ sic crediderunt sine donis tempalib⁹ qꝛ erant pauperrimi. crediderūt sine aliqua deceptōne. qꝛ ꝑdicabant in publico. crediderunt sine aliꝗ vi. quia nō legit de aliqua guerra per eos facta vel ꝓcurata ꝛ ꝙ plus est absqꝫ positōne timoris alicui⁹ guerre sup hoc factis principibus xpianis seruādo doctrinā iesu xpi suā legē esse libertatis qui voluerit credere euāgelio saluabit qui vo non ꝯdemnabit Marci xvj. ꝛ sic durante vita aploꝝum in toto mundo splenduit ꝛ fructificauit doctrina hiesu xpi. Et fuit hoc admirabile. ꝙ nō obstantibus omnib⁹ ꝑsecutoribus. vt ꝯmuniter oms ipsi receperūt martyriū ꝯpletis dieb⁹ senectutis eorū In quoꝝ tpe ꝛ ducent' seqntib⁹ annis paucos dicā. si dico centū mille xpianos ꝓ ꝯfessiōe vitat' quā tractam⁹ scilȝ ihm xpm filiū marie eē verū deū voluntarie ipimet se offerēdo cū magnis tor

b

mentis fuerūt mortui. Etiā dicā pau-
cū si dico vnū milionē gentiliū viden
do firmitatē martyꝝ in dicto tēpe rece
pisse baptismū ⁊ cōbustis suis ydolis
factos eē veros xp̄ianos ꝙ nō solū ac-
cidit rome in grecia in ytalia in ptibus
occidentis ꝫ etiā in toto mōo impato-
ribꝰ illiꝰ tpis exn̄tibꝰ dn̄is totiꝰ mūdi. ⁊
si in aliq̄bus regionibꝰ erāt diuersa do-
minia ip̄imet p̄ncipes faciebāt ꝯ xp̄ia
nos sil'es psecutōnes. Sp̄aliter de h̄
sunt manifeste historie actoribꝰ earum
mortuis. iam sūt elapsi mille anni ꝙ d̄
arabia ⁊ de psia q̄ sūt prima dn̄ia habi
ta p sectatores leg̃ machometi fuerūt ꝗ̄
plurimi gloriosi martyres sc̄ti quoꝝ fe
stiuitates vbicūq; sunt xp̄iani celebrat
eccl'ia. vn̄ multi principū ⁊ sp̄aliter im
peratoꝝ m'lti videntes ꝙ nō diminue-
bant p̄dictā sc̄tām veritatem. ꝫ ꝙ p sua
tormēta eā fortificabāt multiplicat̃ cō
fitentibꝰ tandem cessauerūt aliq̄ tpe ex
ecutare suas ordinationes crudeles et
mandata in xp̄ianis. Ista tercia psecu
tio tyrānoꝝ fuit maximū examen veri
tatis quā ego p̄dico ⁊ om̄s sui fideles.
scʒ ih̄m filiū marie eē verū filium dei.
Istud terciū examē in tanta ꝯfirmatō
ne ꝓfuit huic veritati ꝙ destruct̃ tem-
plis ydoloꝝ fuerūt in toto mūdo edifi
cate solēnes eccl'ie. In quibꝰ cum ma-
gnis laudibꝰ ymnis ⁊ singularibꝰ can-
tibus septē horis diei publice confitet̃
p̄dicta veritas. Cantoribꝰ assignato sa
lario de publico sufficienti et multum
honorabili sp̄aliter in eccl'ijs cathedra
libus ⁊ sic patet terciū examen. in q̄ ex
plicat̃ vnū secretum ꝙ om̄s principes
mūdi nō potuerūt extinguere lucē pre
dicte veritatis data p eos mortē pluri-
bus ꝗ̄ centūʒ mille martyribꝰ ⁊ ꝙ illo
tempe fuerūt cōuersi ad fidem plures
ꝗ̄ vnꝰ milio gentiliū.

Quartum examen.

Qum xp̄iani iam fuissent in pa-
ce ⁊ tranq̄llitate ast fidē cōuersi
⁊ sic cessante psecutōne gentili-
um cōtra eos ex inter semetip̄is natuʒ
est quartū examē ꝙ p̄dictam veritateʒ
scʒ ih̄m filiū marie esse verū deū appu
rauit vsq; ad vltimū punctū. Hac pse
cutōne existente piculosissima q̄r ē in-
ter eos q̄ sunt eiusdē domꝰ q̄n plurimi
magis irati q̄ erant de principalibꝰ ec-
clesie. p̄triarche. archiep̄i, ep̄i. p̄sb̄ri ⁊ di
aconi ⁊ nō minꝰ laici. cū multis ⁊ ma-
gnis argumentis no. ⁊ ve. testa. qd̄ gen
tiles facere nō poterant q̄r nesciebant
nec iudei allegabant cōtra xp̄ianos. ꝙ
cōfitendo p̄dictam veritatē stabant in
magno errore exq̄ ipsa nō approbatur
p scripturā eoꝝ habita ꝓ sc̄tā. imo alle
gabant multos passus eiusdem f̄m ꝙ
ipsi exponebāt q̄ videbant̃ ꝯtrariū di-
cere. quoꝝ rōnes ⁊ argumēta etiā mul
toꝝ doctoꝝ catholicoꝝ in ph̄ia et me-
thaphisica fundatoꝝ ⁊ in theologia p
fectissimoꝝ vt ampliꝰ predicta veritas
appuraret̃ facta. habemꝰ scripta in tan
ta abundantia ꝙ om̄ia argumēta que
fiūt p infideles ꝯtra eandē faciūt puis-
simū volumē ⁊ paruā empesiam. Sic
ꝙ p apparentiā eoꝝ dicta veritas q̄ntū
ad studiosos in lege dei sit nec in mini
ma pte obscurata. ꝙ p seipsum quilibʒ
q̄ntūcunq; infidelis posset videre si vel
let attendere etiā quo tpe cū pura intē
tione cognoscēdi veritateʒ ⁊ ea cogni-
ta amare eā ⁊ amādo ꝯfirmando se illi
⁊ defendere eā. hoc dicto in oibus na-
tionibus mūdi ⁊ inter om̄s sapientes
sciaꝝ exn̄te approbato ꝙ multa repu-
tant̃ falsa et adhuc impossibilia q̄ exa-
minata diligenti studio inueniunt̃ ve-
ra ⁊ multum necessaria ⁊ per contrari
um de alijs multis. Unde quia circa
examen altissimarū veritatum delectā
tur q̄plurimum clarissimi intellectus
hominum. ⁊ ex alia parte quo ad cog

nitionem veram illaꝝ multū prosunt volūtates pure ⁊ damnāt affectionate ⁊ quanto plus durat mundꝰ ꝓpter nimiam ꝯtinuatōnem exercitioꝝ verita tes scientiarū plus declarant̄ ⁊ q̄tidie appurant̄. Et ideo examen p̄dicte veri tatis scꝫ ꝙ ih̄s filius marie: est verus fi lius dei: sicut principale omniū in ec clesia dei durauit maiori tp̄e: q̄ꝫ tria p̄ ma examina ⁊ durabit vsqꝫ ad finē mū di. Tūc in maiori fortitudine q̄n illud qḋ machometus bestia q̇ ascendit de terra nō fecit. bestia q̄ ascendet de ma ri ⁊ extollet̄ sup̄ om̄e qḋ dicit̄ ⁊ honora tur sicut deꝰ sedebit in templo ⁊ ōn̄det se sicut si esset deus. Vn̄ studiū huius bestie erit ad hoc vt ponet om̄es vires suas ꝙ sit vt deꝰ reputata. ꝯsequens est ꝙ faciet crudelissimā ꝑsecutōnem con tra om̄s ꝯfitentes ꝙ ih̄s filius Marie: est filiꝰ verus dei ⁊ ipemet deꝰ. Super qua veritate ꝓ tp̄e illo quo plus vl'iter hec quarta ꝑsecutio durauit: vt nō pre ualeret. facta fuerunt multa ꝯsilia aliq̄ ꝑticularia aliq̄ generalia. Item multe ꝯuentiones aplazate an̄ principes vel ꝯmunitates quibꝰ habitis magnis di sputatōnibꝰ allegantes ꝯtra p̄dictā ve ritatem fuerūt ꝯfusi ⁊ dimiserūt errorē suū. multi illoꝝ quos ipsi ꝑuerterāt et in fauorē suū venerāt ad dicta consilia vel ꝯgregatōnes. ⁊ q꞉ aliqui pauci re manebant. vel cū fauore aliquoꝝ prin cipū vel sicut est ꝯditio falsa ꝓbatarum scientiarum nō general'r ⁊ in publico. Sed nūc isti: nūc illi p̄dicādo ad par tem: iterū reuiuebāt sui errores. Et iō in illis tp̄ibus plusq̄ꝫ in alijs ante nec post fuerūt q̄ꝫplurima cōsilia. Hoc re putato ꝓ sano remedio ⁊ singulari de fensione fidei catholice: ꝙ veniat ad lu cem et ōn̄dat̄ in publico quicq̇d cōtra eā dicit̄ in abscondito ⁊ nō solū huius veritatis de q̄ ad pn̄s loq̄mur: ꞩ ⁊ cu iuscūqꝫ veritat̄. ē hec sua ꝓpria cōditō ꙑ quāto plus tractat̄ ⁊ reuoluit̄ tanto ampliꝰ lucet: similis lapidi vere p̄cio so q̇ quanto plꝰ polit̄ tanto plus lucet. Est ēt sil'is auro ꝙ si sel' bn̄ appuratū fu erit: quāto pluries ponit̄ in fornace ig nis. tanto sine aliq̄ diminutōne sui pō deris efficit̄ p̄ciosius. Vnde sicut dicit dn̄s iohes de zegobia archiep̄s cesari ens̄. in tractatu cōtra saracenos vbi tā git p̄dicta p̄dicta examīa. Ego vidi mł ta examina multaꝝ veritatum catholi caꝝ tempe meo ⁊ fui ꝑticeps in illis. Sed de illo quod magis publicum est possum dare exemplum. Homo qui dam cuiusdam magni dominij super certos articulos affirmatos per eos es se veritates euangelij post habitas per eos aliquas magnas victorias contra fideles quando venerunt ad consiliū auditis suis disputationibus quantum voluerūt dicere senserūt veritatē ꝓ taꝫ forti suo ꝯtrario ꝙ ampliꝰ nō eleuaue rūt caput ꝑdita tota sua elatōne. Vn de cū nos sciamꝰ certissime veritatē de qua loq̄mur transisse ꝑ tam multa. taꝫ grandia. tam fortia. tam notoria. et taꝫ examina cōtinuata: ⁊ ꝙ quāto plus de ea tractat̄ ⁊ cōtra eam disputat̄ vel ali quid dicit̄: tanto ampliꝰ inuenit̄ clari or purior ⁊ firmiꝰ fundata nō possumꝰ p̄dictā veritatē abscondere: dn̄o ihesu xp̄o cui seruire debemꝰ fideles mādan te discipulis suis ꙑ illud qḋ fuisset eis in secreto dictū manifestarēt in publi co. ⁊ quod audissent in aure. id ē in ab scondito predicarent super tecta. quia qui incendit lucernaꝫ in domo sua nō ponit eaꝫ sub modio vel sub lecto. sed super candelabrum in alto vt clare vi deantur que sunt in ea quicūqꝫ ingre diunt̄ in domo sua. Et sic magister ve ritatis ⁊ ꝓpriꝰ loquar si dico mgr̄ qui ē ipsa veritas. postq̄ꝫ fuit captus quādo interrogauit eū iudex de doctrina sua ⁊ de discipulis dixit. Ego palā locutꝰ sū

műdo. Ego semp docui in sinagoga et in templo q̄ oēs iudei ɔuenerūt et in occulto locutꝰ sum nihil. vt subuersor. Interroga eos q̄ audierūt q̄d locutꝰ sum ipsis. ecce hi sciūt q̄d dixerim ego Jo. xviij. In istis vbis ondit totā fiduciam sue innocētie qn̄ acceptabat ɔtra se totum mundū in testimoniū. sic etiā qn̄ ascendit ad celos dedit mandata suis discipulis q̄ darent testimoniū de factis suis et dictis in iudea et irlm in samaria et vsq̄ ad vltimū terre. i. vsq̄ ad fines totius műdi: et rōnabiliter hoc p̄cepit ex q̄ recepat a pr̄e suo in hereditatem: dn̄ationē totius műdi. et nō solū in hoc hēat firmū testimoniū q̄ deus pr̄ ɔstituit eū heredē oim suoꝝ faciēdo caput et principiū non solū oim hoim s̄ etiā angeloꝝ minorū et maiorū q̄ sūt in celo. et ɔ̄nter oim diabolorū q̄ angelis sūt subiecti ad colocen̄. j. et ad phil. ij. Propterea ḡ que dicta sūt in his q̄tuor examibus fideles xp̄iani p̄dicant publice. et ɔfitent ihm xp̄m filiū marie esse verū filium dei.

Q̄ fides xp̄i est lege moysi antiquior siue prior.

Secundꝰ articulꝰ ē. q̄ fides xp̄i ē lege moysi antiquior siue por. Ad cuiꝰ euidentiā duo sunt notanda. Primū est q̄ abrahā an̄ legem imo et an̄ circūcisionē iustꝰ fuit et nō fuit iustꝰ nisi merito fidei vt p3 gen̄. xvj. credidit abrahā deo et reputatū ē ei ad iusticiā. Item merito fidei fuit sibi fc̄a repromissio. et spāliter illa: semine tuo bn̄dicent omes gentes vt p3 gen̄. xxij. Sequit ḡ ex his q̄ fides xp̄i fuit ipsa lege moysi tp̄e prior. Et q̄uis aplus h̄ spāliter pbet ad gal. iij. exemplo abrahe. tn̄ hoc idem pbat ad heb. x. p plura exempla sicut patet de Abel Enoch Noe Sara Isaac Jacob Joseph et moyse. Isti em̄ et multi alij iusti fuerūt ante legem iustificati vt patet ibidem.

Secūdo notandum q̄ deus pmisit abrahe inter cetera q̄tuor. Primo hereditatis successorē. Scd̄o hereditatis adeptōnem. Tercio seminis multiplicationē. Quarto vniuerse gentis benedictionē. Et licet ad lr̄am ista q̄tuor ei pmissa fuerint de aliq̄ tpali principaliter tamen deus spūalia intelligebat.

Primo ḡ pmisit sibi deꝰ heredē scilicet ysaac gen̄. xv. Sed i hoc principaliter pmisit sibi xp̄m qui pro tanto heres abrahe dicit. q2 ex eo s̄m carnē descendēs. in eiꝰ regnauit. ragnat. regnabit hereditate. Vn̄ gabriel ait de xp̄o. regnabit in domo Jacob ineternum. Lu. j. Scd̄o pmisit sibi hereditatem tempale3 sc3 hereditatē chanaan a fluuio egypti vsq̄ ad fluuiū eufraten. vbi supra. nō q̄ ipse vnq̄ illam possederit nisi in semine suo. vn̄ et semini suo dicebat. et dabo tibi terram hāc. In hoc autez spūaliter sibi pmittebat spūalis hereditas. s. vniuersa ɔgregatio fideliū tam iudeoꝝ q̄ gentiliū cuiꝰ ipse per fidem pr̄ est. Promittebat etiā sibi hereditas glorie qui ɔpter fidem eiꝰ sinus abrahe nuncupat. Tercio promisit ei seminis multiplicatōnem sicut stellas celi et sicut harenā maris gen̄. xxij. Boni qui ex ipso descendūt p ysaac et iacob sunt sicut stelle celi. Sed precipue veri christiani qui sunt eius semen spirituale et semen dei repromissum inquantum eius fidem imitant. Sed mali q̄ ex eo descendūt p ysmahelē et filios sethure et p esau fuerūt sicci et steriles velut harena maris. s̄ p̄cipue mali xp̄iani q̄ si h̄nt fide3 abrahe noie fidei: tn̄ eiꝰ opibus ɔtradicūt. Quarto promisit ei deus oim gentiū bn̄dictōnem bn̄dictōe3 quidē gr̄e in p̄senti et glorie in futuro. nō q̄ p eum esset danda vl̄ fienda hec benedictio. sed p semē non p q̄ocūq̄ semē s̄ p vnicū q̄d ē xp̄s. Non enim in ysaac iacob vel ioseph vel mo

yse dauid vel salomone vel in aliq̃ alio homie potuit h' verificari in semie tuo bn̄dicent oms gentes.gen̄.xxij. qd̄ declarat apl's ad gal.iij.dicens Abrae dicte sunt pmissiones ⁊ semi ei⁹ nō dicit in semib⁹ q̄si in mult. ꝫ q̄si in vno ⁊ semini tuo q̄ est xp̄c. Nota abrae cui deus nō falleret ꝑpter ei⁹ fidelitatē ⁊ amiciciā dicte sūt supple a deo merito sue fidei repromissiones: loq̄tur in plurali ꝑpter pmissiones supradictas .vel q̄a s'm glo.freq̄nter idē.i. etna beatitudo ē sibi pmissa.⁊ semini ei⁹.i.xp̄o nonq̄ ad xp̄m fieret pmissio ꝫ q̄ ad eū ptinebat q̄ p eū pmittebat danda bn̄dictio ⁊ q̄ illud semē sit xp̄c et non ali⁹ notat ex vbis scripture: q̄ ē in semie tuo bn̄dicent oms gētes nō solū iudei. Vnd̄ ait nō dicit supple scptura in semibus q̄si in multis q̄ facēt si de multis vellet intelligi: ꝫ dicit q̄si in vno ⁊ semini tuo q̄ est xp̄c. Vn̄ de vno solo vult intelligi ⁊ illud vnū ē xp̄c. Si ei de multis vellet intelligi dixisset in seminib⁹ tuis bn̄dicent ⁊c. ꝫ dixit ibi semini. volens de vno intelligi xp̄m qd̄ dicit apl's ⁊ semi tuo. Pꝫ igit q̄ cū pmissio fc̄tā fuerit abrae merito sue fidei: sicut ipse apl's innuit ad hebr.x. Et ista pmissio fuit facta diu an̄ legis datōnē. q̄ fides xp̄i pmissi pcessit legē moysi. Et sic ex p̄dicta scriptura pauli q̄si ex quadā aureola aromatū collegi. hūc florem pulcerrimum.s. q̄ fides xp̄i est lege moysi antiquior.

abrae dicte sunt promissiones

Qd̄ fides christi est lege moysi stabilior

Tercius articul⁹ ē q̄ fides xp̄i est lege moysi stabilior. Ad cui⁹ euidentiam duo sunt notanda. Primū q̄ sicut dicit apl's vbi supra a tempe facte pmissionis abrae vsq̄ ad temp⁹ q̄ lex moysi fuit data fluxerunt anni.cccc.⁊.xxx. quos sic ꝯputat Raban⁹ sicut dicit mgr in historijs Actuū vij. Dicit em̄ raban⁹ q̄ a tpe pmissiōis p' facte abrae fluxerūt vsq̄ ad ingressū egypti anni.cc.xv. qd̄ verū est q̄ tempore future pmissionis erat abraā. lxxv. annoꝝ: ⁊ ab illo tpe vsq̄ ad natiuitatem ysaac. fluxerūt.xxv. anni ⁊ ab illo tpe vsq̄ ad natiuitatē iacob fluxert. xl. anni. Et ab ab illo tpi vsq̄ ad ingressum iacob in egyptū fluxerut ān̄i.lxxv deinde ab ingressu iacob. vsq̄ ad mortem Joseph anni.lxxj. deinde vsq̄ ad exitum filioꝝ isrl' de egypto ān̄i.cxliiij. ⁊ quinquagesimo die egressionis data est lex Exo.xix.⁊.xx. ⁊ sic sūt.cccc.xxx. anni. Et si dicat ꝯtra apl'm id qd̄ dicit dom⁹ abrae gen̄.xv. q̄ semē ei⁹ esset futurū pegrinū in terra non sua .cccc. annis. Idem dicit stephan⁹ Act. vij. non faciendo mentionem de.xxx. ān̄is. Dici pōt q̄ scriptura nō ꝯputat inimicicias. Dicit etiam august. q̄ hec ꝯputatio debet ꝑndi vsq̄ ad mortē Seon regem amorreorum. et og regem basan.

anni abrae — data lex

Secundo est notandum q̄ promissio facta abrae que fuit iuramento dei confirmata Gen̄.xxij. Per memetipsum iuraui dicit dominus ⁊c. sequitur in semine tuo benedicent omnes gentes terre. ⁊ Luce.j. Iusiurandū quod iurauit abraam: fuit dictum ꝑpter sui stabilitatem ⁊ firmitatem testamentū. Est em̄ testamentum scriptura autentica ⁊ solida. ⁊ talis fuit illa pmissio: q̄ fuit summe auctoritatis ⁊ summe stabilitatis. Vnde tante fuit firmitatis: q̄ lex post data non euacuauit ipsam. Sed potius semen pmissum euacuauit legem sicut declarabitur articulo. vj. de cessatōne legis. Si enim lex euacuasset pmissionem. tūc hereditas glorie non essꝫ ex promissione: sed ex lege ⁊ si esset ex lege. cum Abraam ysaac et iacob fuerunt ante legem tunc non haberent istam hereditatem cum tamen dicat christus Mathei.xij. adducens

testamentum quid est

Illud Exo.iij. Ego sum deꝰ abraā ⁊ deꝰ ysaac. ⁊ deꝰ iacob nō est deus mortuorū ſʒ viuoꝝ. Viuūt ꝗ illi: nō vita nature: ꝗ vita glorie. qḋ plane dicit christus Math.viij. Dico aūt vob ꝙ multi ab oriente ⁊ occidēte veniēt ⁊ recūbēt cuʒ abraā ysaac ⁊ iacob in regno celorum. Idō hec hereditas nō ē ex lege ſʒ ex promissione q̄ cuʒ fuerit merito fidei xp̄o ꝓmissi. qꝛ illā ꝑ promissionē hʒ iā abraam ⁊ nō hʒ eā ex lege qꝛ diu añ legē fuit mortuꝰ. ꝗ hʒ eā ꝑ ꝓmissionē. ꝗ cum ꝓmissio fuerit facta ⁊ iurata vt predictū est merito fidei. sequit̄ ꝙ fides xp̄i est summe stabilitatis et stabilior lege moysi cū illa sit euacuata ꝑ semē promissum. Hec oīa pulcherrime ponit paulꝰ apl's ad gal.iij. Hoc aūt dico vobis testm̄ ꝯfirmatū a deo ꝙ post.cccc.⁊ xxx.ānos facta est lex: nō irritum facit ad euacuandā ꝓmissionē. nam si ex lege hereditas iā nō ex ꝓmissione abrae aūt ꝑ repromissionē donauit deus. qḋ sic explicat̄. Hoc autē.i. ꝓmissionem abrae factā. dico.i. affirmo testm̄ confirmatū a deo etiā ꝑ iuramenta, qḋ scilicet testm̄ post.cccc.xxx. annos post q̊s supple facta est lex. nō irritū facit. id ē nō euacuat. qḋ quidē faceret si ꝑ eam daret̄ benedictio. nō ꝗ lex irrituʒ facit. ꝑdictum testm̄ ad euacuandū.i. vt euacuet promissionē supple abrae factam nō igit̄ ꝑ legem benedictio est: qꝛ data est lex post multū tp̄us a promissione facta. que quidē ꝓmissio non dixit ꝙ ꝑ legem eēt promissio ſʒ ꝑ semen. Si em̄ ex lege eēt hereditas: nō eēt ex promissione: ⁊ tūc abraā nō haberet eaʒ qḋ est falsum vt supra dictum. ꝓpter qḋ dicit apl's. Lex nō euacuat promissionem. Nam si ex lege hereditas: qḋ oporteret si lex euacuaret ꝓmissionē: iam nō esset supple hereditas ex ꝓmissiōe qḋ probat dicens. Abrae aūt donauit deꝰ supple istā hereditatē ꝑ repromissiōeʒ

ꝓmissio facta abrae

Constat em̄ ꝙ abraam iam hʒ eā: ⁊ nō hʒ eam ex lege. qꝛ diu añ legē fuit mortuus ꝗ habet eā ꝑ promissioneʒ. Ergo cuʒ promissio fuerit facta merito fidei sequit̄ ꝙ fides xp̄i ꝓmissi ē summe stabilitatis ⁊ stabilior lege moysi. Hecq̧ veritas tanq̄ vna pulcherrima flos colligit̄ ex ꝑdictis v̄bis apl'i. q̄si ex quadaʒ areola aromatū ⁊ ꝓpterea fideles xp̄iani ꝯfitent̄ fidem xp̄i stabilissimaʒ et lege moysi stabiliorem.

Q fides xp̄i ē lege moisi vtilior et ꝑfectior.

q Uartus articulꝰ est ꝙ fides xp̄i est lege moysi nobilior ⁊ perfectior. Ad cuiꝰ euidentiā quattuor sunt notanda. Primum ꝙ q̄uis lex moysi non sit effectiua iusticie: nec meritoria b̄ndictōnis glorie. nō tm̄ frustra fuit data. Fuit ei data ꝓpter q̄tuor cās q̄s breuiter glo. tangit. Prima ꝑꝑ pcti ꝓhibitōneʒ vt saltem timore pene hoīes cessarēt transgredi vt hec tandeʒ facerēt voluntate. Scōa ꝓpter populi eruditionē ⁊ dispositōneʒ vt.s. ꝑ legem morbū suū agnoscerēt de cuiꝰ ignorantia in lege nature ꝯuictus erat vt scilicet ppl'm dei erudiens ip̄m dignū faceret ad ꝑcipiendū ꝓmissionē q̄ est ꝑꝑus Tercia ꝓpter remediꝫ flagitatōeʒ vt scʒ homo sup̄be in suis viribꝰ fidens ꝑcepta accipet. in quibꝰ deficiens factꝰ preuaricator liberatorē saluatorēq̧ requireret. Data est em̄ lex vt dicit augus. vt ceruix sup̄boꝝ q̄ tm̄ sibi arrogabant vt liberū arbitriū sibi putarēt ad iusticiā sufficere q̊s cum lex transgredi faceret humiliaret̄ ⁊ sic medicus optaretur. Quarta ꝓpter futuroꝝ significatōneʒ. Legalia em̄ fuerūt quedā vmbra futurantem significans. quedamq̧ figura futuram veritatem presignans vt infra videbitur. Scōo notandū ꝙ lex fuit ordinata, id est ordinabiliter ange-

lex ordinata ꝑ moyse

lox ministerio data et bene ordinabiliter. quia inter abraam et xpm. inter promissionem et semen. inter tps legis nature et tps gratie. Magno enim cōsilio factum est vt nō statim post hois casum veniret mediator. Sed quia primo humanū genus conuinceretur de ignorantia tpe legis nature quando nec morbi nec medici claram noticiam dabat. nec ad ista hō ex suis naturalibus attingere valebat. Demū conuinceretur de impotentia legis scripte quam homo virtute propria seruare nō potuit nec ipsa dabat adiutricē grām ad seruādū vt propter ista duo scz ignorantiā et impotentiam cogeretur saluatorem petere nec xpi aduentū superfluum iudicaret. Multiplicate sunt infirmitates hominū cōtra quas nec per legem nature nec per legem moysi se iuuare poterant. propter quod accelerauerūt ad medicū qui veniens tanquam alter samaritanus vulnera sanauit languidi quē sacerdos et leuita. i. vetus lex et sacerdotiū immisericorditer pertransierāt Lu. x. qui etiam tanquam alter heliseus coaptant se corporaliter puero mortuo sunamitis filio suscitauit eum quē tñ eius puer cū suo baculo quod designabat legis duriciā nō potuit suscitare. iiij. Reg. iiij. qui tanquam alter angelus descendēs in piscinā nostre mortalitatis sanauit illū quē inueniet sibi sueque ecclesie vnitum Joh. v. Qui omipotens sermo patris venit in mūdū dum omnia mediū silentium tenerent Sap. xviij. Primū silentiū fuit ante legē scriptam. Scdm sub lege. Terciū in glia. Primū fuit ignorantia languorum. Secundū desperatio curatōis. Terciū adeptio sanitatis. Ante legē enim hō morbum suū nō cognoscebat ideo silebat nec remedium querebat. Lex aūt ostēdit languidis vulnera. et ideo data lege mox fuit ruptū silentiū et cepert egredi petē remedium. Sed quia lex languis erat nec auxiliū cōferebat: per diuturnos clamores fatigati homines. et de salute desperantes cessauerūt loqui: et sic subsecutū ē silentiū scdm. Et tūc ops sermo pris venit in mundum. Samaritanus appropinquauit ad vulnera tum: angelus magni consilij in piscinā descendit et helizeus ad suscitandū mortuū accessit. i. summi regis filius descēdit de eqlitate pris ad patibulū crucis et de se de patris ad officinā pcti. de lumine celi ad tenebras mūdi et inferni. et veniēs locutus est pacem: dedit grām: proposuit misericordiam, pmisit veniam. et ita rupto silentio ceperūt egri magnis clamoribus flagitare remediū et accelerare ad medicū per quem vulnera sanarētur: morbus curaretur: recepta pro sanitate et donata immortalitatis felicitate. nihil vltra restabit petendum. et tūc erit terciū beatū silentiū ordinabiliter. Ergo et magno dei consilio data est lex. s. inter abraam et xpm. inter promissiōem et semen promissum. inter tps legis nature et tps legis gratie. inter primū silētium et tercium. Quando enim data fuit lex cepit frangi primū silentiū ipsa aūt manente fuit scdm silentiū. et tūc veniente medico ruptoque scdo silentio. tercium homines optauerūt. Tercio notandum est: quod quādo lex fuit data fuit posita in ptāte huius qui venturus erat verus mediator: vt staret quamdiu ipse vellet et quādo vellet cessaret. Ipse aūt voluit quod cessaret quando ipse venit et tñ verus mediator fuit. Ex quo patet quod contra mediatorem faciūt qui legē cū euangelio obseruare volūt. Ex quo vlterius patet conclusio intenta: quod fides euangelij siue xpi nō solū ē lege moysi antiquior et stabilior: sed etiam perfectior. quia ipam euacuat. sicut illud quod pfectū est euacuat quod ex pte ē. j. corin. xiij. Cum enim venit mediator: et legem euāgelicā statuit: voluit quod cessaret lex mosaica propter suā imperfectionem: et hoc ipe facere potuit: quia in eius ptāte tanquam veri dñi posita fuit. Quarto notandū quod

Mediator xp̄q quo dr inter deu et hoīez

hic mediator nō est vni⁹ nature: ꝫ du-
plicis. Est em̄ gigas gemie sube. s. diui
uine ꝛ hūane. Jpe igit̄ cū sit de⁹ ꝛ hō i
ter hoies ꝛ deuz mediat̄. Dū hoies q̄ a
deo recesserāt p̄ se recōciliat: ipe vt de⁹
oia creauit. ꝫ inq̄ʒtum de⁹ nō oia recre-
auit. Et ipe inq̄ʒtū de⁹: est cū p̄re ꝛ sctō
spū vn⁹ de⁹: q̄ nō sūt plřes dij ꝫ vn⁹ ds
Ex q̄ pȝ q̄ h mediator non ē federator
vni⁹ ptis tm̄ ꝫ duaꝝ ptiū. s. dei ꝛ hois. ꝛ
pȝ etiā q̄ inq̄ʒtuȝ de⁹ nō est ꝓprie medi-
ator int̄ deū ꝛ hoies: ꝫ inq̄ʒtum homo
Jnq̄ʒtum em̄ de⁹ nō ē medi⁹ ꝫ equalis
deo p̄ri. Jtē iste mediator nō ē arbiter
vni⁹ ppl'i ꝫ duoꝝ. s. iudeoꝝ ꝛ gentiliuȝ.
q̄s tanq̄ʒ duos pietes ecc'ie in se angu-
lari lapide copulauerit vtriusq̄ʒ popu-
li euacuās rituȝ ad ephe. ij. ꝛ. j. petri. ij.
ꝫ qui obseruāt legalia xp̄m nō vt me-
diatorē recipiūt. q̄ ip̄m vident̄ assere-
re mediatorē tm̄ iudeoꝝ qd̄ eē nō pōt.
q̄ mediator nō est nisi duoꝝ ppl'orum
Ergo q̄ ex circūcisione vel p̄pucio ad
fidē cōuersi sunt maneāt sicut sunt nec
curēt circūcisi de p̄pucio nec p̄puciati
de circūcisione. q̄ vt dī ad gal'. vlti. Jn
vero mediatore ih'u xp̄o. neq̄ʒ circūci-
sio aliqd̄ velet neq̄ʒ p̄puciū ꝫ noua cre
atura. Hec q̄tuor notabilia patent ex
intentōne apl'i ad gal'. vbi supra vbi sic
dicit. q̄d igit̄ lex ꝓpter transgressionem
posita est. donec veniet semē cui ꝓmi-
serat ordinata p̄ angelos in manu me
diatoris. mediator aūt vni⁹ nō est. de⁹
aūt vn⁹ est. q̄ lr̄a breuiter sic exponitur
Quid igit̄ lex. i. ad q̄d ꝓdest. ex q̄ sicut
dictū ē in p̄cedēti articulo. nō euacuat
ꝓmissionē nec ē ex ipa hereditas. Rn̄
det apl's q̄ int̄ cetera ad q̄ ꝓdest: ꝓdest
ꝓpter trāsgressores supple puniēdos ꝛ
flagellādos. posita ē q̄ supple stare de-
buit donec veniret semeȝ. i. xp̄c. cui. i. p̄
queȝ ꝓmiserat supple de⁹. vel fm̄ glo.
cui. i. de q̄ dandā oib⁹ gentib⁹ nō soluȝ
iudeis gr̄e ꝛ glorie benedictōeȝ: lex di
co ordinata. i. ordiabiliter data eo mō
q̄ dictū ē: p̄ angelos. i. ad lr̄am p̄ mini-
steriū angeloꝝ q̄ in p̄sona dei appare-
bāt Moysi ꝛ ei loq̄bant̄. vel p̄ angelos
dicit glo. i. p̄ moysen ꝛ aaron q̄ tāq̄ʒ an-
geli erāt ydonei dei mi̅stri. lex dico po-
sita ꝛ ordinabil'r data: in manu. i. i ptā-
te ꝛ volūtate mediatoris. i. hui⁹ q̄ inter
deū ꝛ hoies ꝛ angelos int̄ duos popu
los. s. iudaicū ꝛ gentilē erat ventur⁹ me
diator. posita dico ꝛ ordiata fuit i ma-
nu mediatoris vt videlicet staret q̄ʒdiu
ipe vellet ꝛ q̄n̄ vellet cessaret. voluit au
tem q̄ cessaret q̄n̄ venit ꝛ q̄n̄ inter deuȝ
ꝛ hoies int̄ gētiles ꝛ iudeos ver⁹ medi
ator fuit. ꝛ dico q̄ mediator fuit int̄ de
um ꝛ hoies ꝛ int̄ diuersoꝝ rituū homi
nes. qd̄ quidē ē necessariū: q̄ sequitur
mediator vni⁹ nō est nec arbit̄ vni⁹ tm̄
ꝫ duoꝝ scȝ dei ꝛ hois. ꝫ nō vnius ppl'i
tm̄ ꝫ duoꝝ vt dictū est. Quis autē iste
mediator inq̄ʒtum hō mediator sit du-
oꝝ: inq̄ʒtum tn̄ de⁹ est vn⁹ cū p̄re ꝛ spiri
tu sctō. q̄ vt dicit̄ Deu. vj. de⁹ aūt vn⁹
est. vel posset hic dici fm̄ glo. q̄ dr̄ hic
mediator inter deū ꝛ hoies: ꝛ inter ho-
mines ꝛ hoies. non inter deū ꝛ deū: q̄
nō sunt plures dij ꝫ de⁹ inquit vn⁹ est.

Ex p̄dictis oib⁹ q̄si ex quadā areola
apl's intendit elicere tres cōclusiones.
Prima ē q̄ in aduētu mediatoris fuit
lex moysi euacuata q̄ in māu sua fuit
posita ꝛ in sua oimoda ptāte sicut dcm̄
est. Scd̄a ꝯclusio ē q̄ q̄ cum euāgelio
obseruāt legalia ꝯ mediatoreȝ faciūt q̄
in aduētu suo legē adimpleuit dando
sibi finē imo nec ip̄m vt mediatorē re-
cipiūt: q̄ facto suo vident̄ astruē ip̄m
nō esse arbitrū nec federatorem nisi tm̄
iudeoꝝ. Tercia ꝯclusio ē q̄ fides xp̄i ē
oino p̄fectior vl' nobilior lege moysi.

Q fides xp̄i ē lege moisi vtilior

q Uint⁹ articul⁹ est q̄ fides ihesu
xp̄i ē lege moysi vtilior h colli-
git̄ ex v̄bis apl'i ifra ca. supradi

cto q̄si ex quadā aromatū3 areola vbi
ꝯūter dicit sic lex ergo aduersus ꝓmis-
sa dei. Absit. Si em̄ data esset lex que
posset viuificare vere ex lege eēt iusti-
cia. ꝫ ꝯclusit scriptura oīa sub pecca-
to. vt ꝓmissio ex fide ihū xp̄i daret cre
dentib⁹ ad gal. iij. Hic sunt duo notan
da. Primū est q̄ p legē3 nunq̄ȝ fuit vi-
ta anime: cui⁹ rō sepe dicta est: q2 ei⁹ sa
cramenta nō afferebāt grām ꝛ sic non
ꝓstabant aīe vitā. Scdm̄ est q̄ circūci-
sio nō fuit ex lege ꝫ ex patrib⁹ vt salua-
to2 dicit in iohē. diu em̄ añ legē fuit cir
cūcisio instituta. q2 geñ. xvij. Dicendū
est etiam q̄ ex circūcisione nunq̄ȝ fuit
ꝑfecta vita. q2 nunq̄ȝ potuit introduce-
re hoīes vbi est ꝑfectio vite. Vñ iacob
dixit circūcisus Geñ. xxxvij. Descen-
dam in infernū lugens filiū meū. ꝛ da
uid circūcisus dicit ps. xxvij. Assimu-
labo2 descendentib⁹ in lacum. Item p
legem moysi nunq̄ȝ fuit ꝑfecta iusticia
Hec em̄ dicit ap̄ls ad Ro. iij. ex operi
bus legis nō iustificat oīs caro. ꝛ il-
lud ex p2imo sequit: si em̄ p legem eēt
vera vita. ac p hec ꝛ vera iusticia q̄ du-
cit ad regnū in q̄ est ꝑfectio vite. ad ro-
manos. iij. Iusticia dei est p fidem hie
su xp̄i sup oēs qui credūt in eū. Est ꝫ
fides ihū xp̄i lege vtilio2 ꝛ ꝓpterea di-
cit ap̄ls. Lex igit aduersus ꝓmissa dei
q̄si dicat. ex quo euacuata est qñ imple
ri cepit ꝓmissio. nunq̄ȝ aduersat diuie
ꝓmissioni. Absit. Non em̄ est inimica
ꝫ ꝯsentanea diuinis ꝓmissis. Verū est
tñ q̄ fides cui⁹ merito fuit ꝓmissio: est
vtilio2 ꝛ efficatio2 lege. qđ ꝓbat. quia
lex nunq̄ȝ potuit viuificare nec iustifi-
care. Si em̄ data esset lex q̄ posset viui
ficare. i. vitā sp̄ūalem afferre. vere sup-
ple ꝛ non opinatiue. ex lege. i. ex operi
bus legis eēt iusticia: qđ tñ verū nō est
Sȝ ꝯclusit scriptura. i. lex scripta ꝯclu
sit. i. clausa reliq̄t oīa. i. oēs hoīes tam
iudeos q̄ȝ gentiles sub pctō. neminem

em̄ a pctī carcere potuit expedire. vel
ꝯclusit. i. clausa demōstrauit eē p lege3
em̄ cognitio pctī ad Ro. iij. q̄ quide3 ꝓ
uidentia factū est vt ꝓmissio vite sc3 et
iusticie ꝛ bñdictōnis eterne ex fide hie
su xp̄i. nō ex lege supple moysi. ꝓmis-
sio dico. i. res ꝓmissa daret credentib⁹
supple in xp̄m. P3 igit ex ṗdictis cla-
rissime q̄ fides ihū xp̄i ē antiquio2 sta
bilio2 nobilio2 ꝛ multo vtilio2 lege mo
ysi. Et q2 tam altissime extollitur fides
ihū xp̄i sup2a legē moysi. multum de-
bent gaudere xp̄iani filij ecclesie de fi-
dei susceptōne. multūq̄ȝ debēt anima-
ri ad fidei ꝓmissionē: ꝛ ad fide3 p opa:
ꝓbatōe3 ꝛ ꝑfectōe3 ac defensionē. cu3
ex eadē excellentio2 sit religio xp̄iana
cū alia gente totius vniuersi: qđ ꝓpter
catholicoꝝ ꝯsolatōnem ex trib⁹ intēdo
declarare. Primo ex ṗte pr̄is et ma-
tris. O fidelis xp̄iane. pr̄ tu⁹ est hiesus
xp̄c. sicut ex ꝓueratib⁹ veri patris de-
clarat. Sūt em̄ veri patris cōditōnes.
Quarū p2ima est. q̄ pater naturali
ter appetit filios generare. desiderat eī
spēm multiplicare in filijs. Vñ Arist.
ij. de aīa tractās de ṽtute generatia dic̄
Naturalissimū ē oī natu2e viuenti ge-
nerare sibi sil'e: seq̄tur vt eē diuinoꝝ im-
mo2tale p2icipem⁹. Sic xp̄c nos appe
tit in fide sua sp̄ūal'r generare. vt eē dei
imo2tale p2ticipem⁹. Et iō dedit eis po
testatē filios dei fieri his q̄ cerdūt i no-
mie ei⁹ Joh. j. id ē in re noīs ei⁹. Quo
o2die filij dei fiāt ꝛ quō h̄ generatio no
bilissima distinguat a carnali subdit q̄
nō ex sanguinib⁹. s. feīe q̄si materie et
viri. q̄si fo2matiui. In q̄ hūanā generatō
nē ſm materiā ꝛ ſm modu3 generādi
miserā oñdit. S3 ex deo nati st̄. ecce ge
neratio ꝛ natiuitas sp̄ūal'. Vt āt secu2e
credam⁹ hāc excellentiā. s. hoiem nasci
ex deo subdit deū nasci ex hoīe. Ex hac
em̄ susceptōne infirmitat' sanat nr̄a in-
firmitas vt possim⁹ dij vl' filij dei fieri ꝛ

hoc est. ꝛ verbū caro factū est. qḋ supe
rius erat: inferiꝰ descendit. Quid ergo
mirū si qḋ inferiꝰ erat in id qḋ superiꝰ
erat ascendit: qꝛ si deꝰ factꝰ est hō. credi
dꝫ ꝙ homo fiat deꝰ. ꝛ si deus hō venit
in mundū ꝙ hō factus deꝰ ascendat in
celum. hec oīa in glosa. Scḋa condi-
tio veri pr̄is est ꝙ desiderat filios mul
tiplicare. Ita ꝛ xp̄c desiderat nos in fi-
de multiplicare: qꝛ vult oms̄ hoīes sal
uos fieri ꝛ in agnitōnē veritatis. s. sue
fidei venire vt pꝫ infra. j. ad Thimo. ij.
Sed hāc multiplicatōēꝫ filioꝝ nō ap-
petit ih̄s ꝓpter defectibilitatē sue natu-
re: sicut est in puro hoīe: qui qꝛ nō pōt
ꝑmanere in seipo cuꝫ sit corruptibilis
desiderat ꝙ ꝯseruet in suo simili et sic
ꝑpetuet generatio. Sꝫ vult ih̄s xp̄us
pr̄ in hāc multiplicatōnēꝫ filioꝝ ꝓpter
bonitatē suā quā vult quantuꝫ in se est
cōicare oībus. Tercia ꝯditio veri pr̄is
est ꝙ ad filioꝝ generatiōēꝫ transfundit
de sua suba suā naturā specificā tn̄ non
minuit. Sic dei filiꝰ ih̄s xp̄c vt ꝛ nos fi
lios dei faceret sine sui diuine nature mi
noratōne seipm̄ nobis dedit. Quarta
cōditio veri patris est ꝙ filios tenerri-
me diligit. vn̄ sepe sibipsi necessaria sb-
trahit vt filios suos pascat. sic xp̄us vt
dicit aplūs. ij. ad coꝝ. viij. cum esset di-
ues factꝰ est egenꝰ ꝓpter nos. ꝛ maxime
pater illū filiū diligit quē sibi magis si
milē ꝯspicit ꝛ in ipm̄ intuituꝫ figere cō
sueuit. qꝛ vbi amor ibi oculꝰ. Sic xp̄s
magis eū diligit q̇ ei ꝑ similitudinem
gr̄e magis appropinq̄t. Hic diligēter
attende ꝙ q̄uis generaliter oms̄ xp̄ia
ni filij dei noīent̄ ex eo ꝙ credūt iesum
xp̄m esse verū filiū dei sicut dictū est. il-
li tn̄ ꝓprie imo illi soli possunt dici filij
dei. quibꝰ dicere pōt xp̄s. hic est filius
meꝰ dilectꝰ in q̇ mihi bn̄ ꝯplacuit. Ma
thei. iij. Isti sunt illi q̇ non soluꝫ oꝛe se
ꝯfitent̄ xp̄ianos. sed corde credūt ꝛ opi
bus ostendūt. De malis autem christi

anis quales inter ceteros sunt illi. qui
obseruāt legalia cū euangelio ꝯquerit̄
xp̄us dicens. filios enutriui ꝛ exaltaui
ipsi aūt spreuerūt me. ysa. j. Qui enim
deberēt eē filij xp̄i sunt hostes xp̄i. Et
sic pꝫ dignitas religionis xp̄iane ex ꝑ-
te patris q̇ est ih̄s xp̄c deꝰ ꝛ hō habens
ꝯditōnes veri pr̄is. Ostendit̄ etiam
dignitas religionis xp̄iane ex ꝑte ma-
tris. ſꝫ dices que est ista mr̄ nr̄a. Rn̄det
apl's ꝙ illa q̄ sursum est irl'm est mater
nr̄a ad gal'. iiij. qḋ vt intelligere valea-
mus recitat Sene. in li. iiij. declamati-
onū. declamatione scḋa. de quodā qui
mortua vxore q̄ in partu perierat stati
duxit aliā. ꝛ puerū prime misit ad alē-
dum ad villā quandā extra ciuitatem
ꝛ ex alia vxore statim aliū habuit quē
misit etiā ad villā eodē mō alendū cuꝫ
primo. Post multū vo tp̄is redierunt
pueri ꝑ oīa similes. Licet eīn scḋs es-
set minoris etatis q̄ primꝰ qꝛ forte vni-
us anni. nihilominꝰ tn̄ tantꝰ erat scḋus
quantꝰ erat primꝰ sicut multotiēs acci
dit: ꝛ forte vterq̄ pr̄izabat in corpe ꝛ fa
cie. querente aūt mr̄e q̇s eoꝝ eēt filius
suus noluit ei dicere pr̄. ꝛ ideo ipa flen
te ꝛ filij vidētes matrē sine nouercam
flentē. flebāt ꝛ forte vterq̄ ipsoꝝ time-
bat ne esset p̄uignus: quos pr̄ alloquit̄
dicēs. Quid fletis o pueri non oportet
timere nouercam. lites sunt inter me ꝛ
vxorē nō inter vos: dimittatis eā face-
re mecū qꝛ nō iudicaui q̇s eēt filiꝰ suus
dubitans ꝙ si sciret nō hr̄et curam nisi
de filio suo ꝛ nō de filio alterīꝰ matris.
Itaq̄ sic remanēte in dubio curā gere-
bat vtriusq̄ eq̄lem. Spūaliter ꝑ istum
pr̄em intelligimꝰ xp̄m q̇ hꝫ duos filios
vnū de mr̄e mortua in ꝑtu hec ē mala
ꝯscia que ꝯcepit dolorē ꝛ pepit iniqui-
tatem. ps. vij. q̄ in partu morit̄. Gen.
xxxv. cum ꝑturierit rachel ob difficul-
tatem partus periclitaret̄ pepit filium
noīe benoym. q̇ in nostra lingua sonat

p̄rincipiū doloꝛis mei ps. xlvij. ibi do-
loꝛes vt pturientis. Alia vxoꝛ eſt ꝯſcia
bona q̄ hꝫ filiū .ſ. iuſtū et bonū viruꝫ q̄
a deo in villa iſtiꝰ mūdi eq̄liter nutrit:
cū malo: Math. v. pluit ſup iuſtos ⁊ i-
iuſtos ⁊ ſolē ſuuꝫ oꝛiri facit ſup bonos
⁊ malos ⁊ ambo ſunt in eccl'ia que eſt
nouerca maloꝝ ⁊ mr̄ bonorū. tn̄ igno-
rat q̄s ſit ſuus filiꝰ vel p̄uignꝰ. q̄s ſit iu
ſtus vel iniuſtꝰ explicite in gr̄a dei. q̄a
vt habetur Eccl'es. ix. Nemo ſcit vtruꝫ
amoꝛe vel odio dignꝰ ſit. ploꝛat aūt re-
gem ſalomonē mr̄. iij. Reg. iij. vt filiuꝫ
nō moꝛtuū in pctis ſꝫ viuū in gr̄a cog-
ſcat. ꝙ pr̄ noſter ihs xp̄c occl'tat ne pec
catoꝛ ſine nutrice maneat ⁊ mr̄e. Rixā
tur filij q̄s pater ꝯſolat' q2 ꝑ maioꝛi vti
litate vtriuſqꝫ ptis facit q2 boni ꝑ admi
xtionē maloꝝ ſunt in maioꝛi merito. ⁊
mali citiꝰ pn̄t cōuerti q2 ſm aug. malꝰ
ideo viuit vt vel coꝛrigat' vel vt ꝑ eum
bonꝰ exerceat'. Sic ergo iſta mr̄ nr̄a ec-
cleſia catholica eq̄liter in p̄nti nos nu-
trit ⁊ miro amoꝛe filios ſuos amat di-
cens yſa. xlix. Nunq̄d obliuiſci p̄t ma-
ter infantē ſuū vt nō miſereat' filio vte-
ri ſui. ⁊ ſi illa oblita fuerit ego autē nō
obliuiſcar tui. Ecce ḡ excellentiam no
ſtrā ex pte matris. q2 nō ſumꝰ ancille fi
lij ſꝫ libere. ad gal'. iiij. Hec mater quā-
do erūt ꝯplete iniq̄tates amoꝛreoꝝ: vt
Gen̄. xv. ⁊ augmentata vſqꝫ ad meſſeꝫ
frumenta: vt Joh. iiij. i. virtutes bono-
rū tūc manifeſte cognoſcet q̄s eſt filiꝰ
ſuus legitimꝰ. i. ppl's xp̄ianus. q2 tunc
ſententiabit verꝰ ſalomō. i. ihs xp̄c on̄-
dendo mr̄eꝫ noſtrā. ⁊ filiū dicēs ange-
lis ſuis illud. iij. Reg. iij. Date huic in-
fantē viuū hec eſt em̄ mr̄ eiꝰ. hec ē que
ſurſum ē irl'm q̄ eſt mr̄ nr̄a. ⁊ ſic ptꝫ ex-
cellentia religionis xp̄iane ex pte p̄ris
⁊ mr̄is. Scd̄o on̄dit' dignitas religi-
onis xp̄iane ex pte hereditatis: q2 ſibi
debet' ſup̄ma hereditas, cui nulla ſilis
excogitari pōt. j. coꝝ. ij. ⁊ yſa. lxiiij. ex q̄
arguit' nobilitas heredis. hāc aūt here
ditatē nob̄ inſinuat beatꝰ paulꝰ ad Ro
ma. viij. ſi filij ⁊ heredes. heredes qui-
dem dei. i. viſionis diue in q̄ ꝯſiſtit be-
atitudo q̄ eſt ſtatꝰ oīm bonoꝝ aggrega
tione pfectꝰ ſm boetiū li. iij. p. ij. Cohe
redes aūt xp̄i ad Ro. vbi ſupꝛa. i. ſimł
heredes cū xp̄o cuiꝰ hereditas ē eē glo
rioſum in coꝛpe ⁊ aīa ita ⁊ oīs filij ſui
erūt glorioſi cum eo in coꝛpe ⁊ anima.
Nec voluit pr̄ nr̄ xp̄c ꝙ ſua electa ha-
bitatō vocaret' ſinagoga ſꝫ eccia dicēs
petro ſup hāc pe. edi. ec. meā. Mathei
xvj. qd̄ duplici rōne fcm̄ ē. Pria vt fie-
ret diſtinctio int' iudeos ⁊ xp̄ianos. nō
em̄ videbat' rōnabile vt locus ſiue ha-
bitatio xp̄i vbi ſuos filios dꝫ heredita-
re noīe iudaico noīaret'. Scd̄a ratio ē:
ꝓprietas vocabuloꝝ q2 ſicut ſinagoga
grece aggregatio dr̄ latine. Sic eccl'ia
grece latine ꝯuocatō dr̄. ⁊ q2 xp̄iani cō
uocati ſūt id̄ a ꝯuocatōne eccia dcā eſt
Cōgregatio em̄ pecoꝝ ⁊ beſtiaꝝ. ꝯuoca
tio vero hoīm ⁊ ſm hoc iudei ⁊ quecū
qꝫ alia hoīm ꝯgregatio q̄les ſunt ſara-
ceni beſtijs ꝯpant'. xp̄iani vero hoibus
Quanta ergo eſt differentia beſtiaruꝫ
ad hoīes, tanta eſt iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infi-
deliuꝫ ad xp̄ianos q2 illi ꝯgregant'. illi
ꝯuocant' vt notat beatꝰ yſid. xj. etimo.
In illa ergo celeſti habitatōne. ſ. eccl'ia
triumphāti hereditas illa btifica ppl'o
dabit' xp̄iano. Et nota ꝙ gl'ia celeſt'
que eſt illa hereditas ex ꝓprietate natu
rali nulli debet' niſi ſoli deo. hoibꝰ aūt
ex ꝯditōne naturali debet' ſolum terra
Gen̄. ij. Formauit deus hoīeꝫ de limo
terre. qd̄ ꝯfirmās dd̄ in ps. cxiij. dic. ce-
lū celi dn̄o. i. gl'ia celi dn̄o. terrā aūt de-
dit filijs hoīm. Si ḡ gloꝛia ex ꝯditōne
naturali nulli debet' niſi ſoli deo. quō
ḡ ppl'o xp̄iano datur ꝓ hereditate. Rn̄
deo ꝙ ex ſola dei ꝓmiſſiōe. q2 ſi deꝰ eaꝫ
ꝓmiſit alicui cū non poſſit mētiri nec
falli ſi ꝓmiſit certiſſime dabit. Nō

videam⁹ cui ꝓmisit pplo illam. non iu
deis cuꝫ nõ possint ostendere in tota lege
moysi ꝙ de⁹ eis ꝓmisit gloriã paradisi
Nec agarenis quib⁹ ꝓmisit machome
tus gloriã porcoꝝ ⁊ azinoꝝ vt videbit
libro quarto. Sꝫ solis xpianis de⁹ ꝓ
misit gloriã suã. qḋ pulcherrime decla
rat sanct⁹ Vincen. in quodã sermone
ꝑ similitudinẽ regis habẽtis vnicã fili
am dilectissimã q̃ cõduxit tres seruos.
vni ꝓmisit optimã ꝓmissionem. alteri
xij. aureos pluresq̃ pecũias. tercio vo
ꝓmisit filiã cũ regno si bñ sibi seruiret
Nõ queritur cui istoꝝ debet filia regis:
⁊ quis poterit legitime eam petere: cer
tũ est ꝙ nec prim⁹ nec scḋs: sed tercius
ex ꝓmissione. licet nõ sit dign⁹ eam ha
bere. tñ q2 sibi rex ꝓmisit põt eã petere
Ita in ꝓposito. Iste rex nobil' ẽ ille de
quo apoca. xix. rex regũ ⁊ dñs dominã
tiũ vocabitur nomẽ ei⁹ verbuꝫ dei. Filia
pulcra quã habet est gloria celestis. ita
est pulcra ẜm aug. ꝙ si nõ licet ibi lice
ret stare nisi vni⁹ diei mora innumera
biles ãni hui⁹ vite pleni delicijs ꝯtem
nerentur. iste rex ꝯduxit tres seruos scilꝫ
pplos. Primo pplm iudaicũ in exitu
egypti ⁊ in monte synai Moyses fuit
cursor ⁊ notari⁹ hui⁹ conductoris. ⁊ isti
pplo ꝓmisit ꝓmissionem. Ecce q̃d dicit
instrumentũ: si in ꝓceptis meis ambu
laueritis ⁊ mandata mea custodieritis
dabo vobis ⁊c. Leui. xxvj. ⁊ Deutero.
xviij. vbi nihil explicatur nisi ꝓmissio bo
noꝝ tpalium vide ibi. Qñ ergo iude⁹
moritur licet seruauerit legẽ moysi tota
liter vixerit i illa fcrissime si dici pt ñ pt
a deo petere gloriaꝫ paradisi. q2 rñderet
sibi de⁹. O miser tu petis filiã meam ⁊
nunq̃d nõ solui iaꝫ tibi qḋ ꝓmisi. ⁊ sic
ꝯñter ꝓijcitur iude⁹ in infernũ. Tercio
ꝯduxit agarenoꝝ. Et licet vn⁹ agaren⁹
vixerit hic beatissime ⁊ fuit misericors
castus ⁊c. nõ poterit in morte sua petere
filiam summi regis. Videam⁹ pactuꝫ
qḋ fecit de⁹ cum eis. Ipsi eñ descẽdũt
ab abraam ꝑ ysmahelẽ filiũ ei⁹. et ideo
dicuntur ysmahelite. ⁊ ꝑ agar ancillaꝫ iõ
dicuntur agareni. Iudei vo descendunt
ab abraam ꝑ saram. ideo debẽt dici sa
raceni: ysmaheli pñi ysmahelitaꝝ ꝓmi
sit de⁹ dicẽs abrae sr ysmahel q̃ꝫ audiui
te. Ecce benedicã ei ⁊ augebo eũ valde
xij. duces generabit ecce. xij. floreni. et
faciã illum crescere in gentẽ magnam
Geñ. xvij. Ista ꝓmissio est iam imple
ta. vt patet Geñ. xxvj. vbi nomiantur illi
xij. duces. Qñ ḡ ille agaren⁹ moritur
si voluerit petere gloriã paradisi respon
debitur ei vt iudeo ⁊ sic ꝓijcitur in infernũ
Modo videam⁹ q̃d ꝓmisit pplo xpia
no nõ bona tpalia imo dicit ꝙ despici
amus illa. ⁊ vult ꝙ habeam⁹ hic labo
res infirmitates ⁊ miserias. Sꝫ si bene
seruiuim⁹ sibi ꝓmittit nob dare filiam
suã cum regno suo q̃tuor euãgeliste q̃
si quatuor notarij. fecerũt de ista pro
missione instrm. Testes sunt. xij. apli ⁊
lxxij. discipuli. Ecce clausula instrum
ti. quicũq̃ fecerit volũtatẽ pr̃is mei q̃ i
celis ẽ ipse intrabit in regnũ celorum.
Math. vij. Et ideo qñ xpian⁹ vixit ẜm
voluntatẽ dei in patia ⁊ bona vita mo
ritur. Dicit sibi xp̃us quid vis. Rñdet
dñe Ego seruiui vob vellẽ hereditateꝫ
quã mihi ꝓmisisti. Respice instrm licꝫ
nõ sim dignus peto gloriaꝫ paradisi. tũc
xp̃c dat ꝓmissum scꝫ gloriã suam. Ec
ce ergo qualiter nullus põt habere he
reditatem glorie paradisi nisi solus po
pulus xpianus. q2 istũ pplm elegit de
us vt daret filiã suã cuꝫ regno. vñ dicit
ysa. lj. Audite me qui sequimini qḋ iu
stum est ⁊ queritis dñm. Attendite ad
petrã vñ excisi estis. s. ad xpm a q̃ xpia
ni ⁊ cauernam laci de qua ꝓcisi estis. h
est cauerna vulneris lateris. Attendi
te ad abraã prẽm vr̃m ꝑ fidem ⁊ ad sa
rã que pepit vos q2 ad vnũ vocaui euꝫ
scꝫ ad pactũ ꝓmissionis filie ⁊ bñdixi ⁊

multiplicant eam. Quarto ondit dignitas xpiane religionis.s.eē filium dei ꝛ heredem ex angelico testimonio q꞉ intelligēs angel⁹ pdictā excellētiam nō sustinuit a iohe adorari. Apoc.xix. ait em̄ iohes. Cecidi ad pedes angeli vt adorarē eū ꝛ dixit mihi vide ne feceris.ꝯseru⁹ em̄ tu⁹sum ꝛ fratrū tuoꝝ habentiū testimonium ihu.deum adora. Cecidit iohes ad pedes angeli vt adoraret eū:nō tn̄ sicut creatura creatorez ꝫ sicut seru⁹ vehemēter ac cū seruili sb iectione honorat dn̄m suum creatum. Nempe angel⁹in vet.testa. sustinebat sic se ab hoie adorari.qd tn̄ nō sustinere hic:imo manifeste ꝓhibere videtur ꝓpterea sequit ꝛ dixit mihi vide ne feceris.s.taliter reuerentiā mihi. Cuius causam subdit dicēs.ꝯseru⁹ tuus sum id est tecū.ꝛ sicut tu sum seru⁹eiusdem dei ꝛ dn̄i ihu xpi. Et ne credat ꝙ respectu soli⁹iohis ꝓpter singularē pexcellentiā ei⁹hic diceret ꝛ nō de omnibus xpianis q̄ xpi sunt serui.ideo subdit et fratrū tuoꝝ habentiuz testimoniū iesu xpi.i.q̄ pfecto corde ꝯfitent ac testificātur ihm xpm esse verū deū ꝛ dn̄m vniuersoꝝ atq꞉ hoim redemptorē et saluatorē.Et ideo merito fideles xpiani cōfitent ihm xpm verū filiū dei cui⁹sunt filij p gratie adoptōez.q̄ tam caraz matrē dedit eis.ꝛ tam excellentez hereditatez ꝓmisit ꝛ ꝯseruos eoꝝ angelos fecit.Et sic patet ex pdictis.v. articl'is excellentia fidei catholice ac etiā religionis xpiane.

ꝙ lex moysi cessauit esse lex.

Ex⁹et vltim⁹ articul⁹ est ꝙ lex moysi iā nō ē lex ꝫ ꝙ cessauit eē lex. Hoc etiā cedit ad ostendendū maiorē excellentiā legis noue siue fidei xpiane vt ipsa sola iam dicat lex dei. In pn̄ti articl'o erūt q̄tuor puncta ꝑncipalia. Prim⁹erit ondere quō iudei iā nō hn̄t legē. Scd̄s erit ondere quō circūcisionē q̄ vtunt iudei ſp sunt in maiori ira dei ꝛ abomiatōe. Tercius erit ondere quō oia in figura contingebāt illis. Quart⁹ erit ondere q̄ cūcꝫ erāt scripta de messia venturo impleta fuerūt in xp̄o ihu saluatore nr̄o.

Circa primū punctū notandū ꝙ rō fundamentalis q̄re iudei non hn̄t aliquā legez ꝛ q̄re cessauit ea q̄ p̄ dicebat sua ꝛ q̄ erat lex dei quā nō solū licituz erat nō soluere ꝫ ad obseruandaz eam obligabant ꝛ iam nō st obligati ad seruandū:imo obligant ad nō seruandū q꞉ cessauit eē lex di:pdita vtute q̄ p̄ in ea erat q̄ iō pdita fuit.q꞉ fcā fuit mutatio i suba ꝛ nā vitatis quā significabat scp̄tura qd declarat.vij.passib⁹. Quorū pm⁹ē ꝙ lex iudeorū pter ea ad q̄ p̄ obligabant ipi ꝛ oēs alij hoies p legē nature scp̄tā n̄ in tabulis lapideis nec cart'l papiri vl' pgameni.ij.coꝝ.iij. ꝫ vt hō n̄ excusat ab ei⁹obfuatōne scp̄ta in cordib⁹ vsq꞉ ad illō tp̄s erāt certa mandata p q̄ regi debebāt vsq꞉ ad aduentū messie.q꞉ ad h̄ mādata n̄ erāt obligati alij hoies q̄ꝝ durāte lege moysi multi fuerūt salui fn̄ado legē nāe.ꝫ fuerūt obligati iudei ō q̄ꝝ semie erat nascitur⁹messias q̄ꝫ audire debebāt sic moysen.deutro.xviij.ꝛ i q̄ debebat eē bn̄dictio oim gentiū geñ.xij.que etiaz debebat dare testm̄ nouū nō sil'e testō priori hiere.xxxj. Itē q̄ debebat eē dux ꝛ pceptor gentiū ordiat⁹p deū q̄ eēt lux eaꝝ ysa.xlij.

Scd̄s passus dependēs a p̄ ē ꝙ lex moysi pncipalr attēdebat aduētū messie.rōne c⁹elegit de⁹iudeos,p seipo populū peculiarē ꝛ dedit ei legē mandata ꝛ sacra vsq꞉ ad tp̄s correctōnis posita ꝛ ordinata ad heb.ix. Itē fecit ꝓ eis multa miracl'a.q̄ ꝛ alia multa nō fecit natōnib⁹gentiuz.ꝫ ꝓmisit ꝙ regerent gentes p suum liberum arbitrium fm ꝙ eis videretur. Tercius passus est ꝙ q̄n talez diuisionē fecit de⁹.s.iudeoꝝ

obligatio dei rex abrae

⁊ gentiliū habentē pꝛincipiū in ꝑsona abꝛae duo fecit. pͦ obligauit se. scd̄o dedit signū pꝛincipale: fuit obligatio q̄m deꝰ fecit abꝛae ⁊ alijs pr̄ibus ꝙ de semine coꝝ nasceret̄ messias q̄ eos dēbat docē ⁊ dirigē coꝛuꝫ opa ⁊ eos redimē ⁊ in sua gr̄a exaltare sup om̄es gentes q̄ nō crederēt in eū. Scd̄o vt esset notificata dr̄ia huiꝰ ppl'i pecl'iaris ab oibꝰ alijs q̄ ꝓpria dr̄ia eēt pꝛincipal'r ⁊ staret ī fide. ꝙ de semine abꝛae deberet nasci saluatoꝛ mūdi qd̄ alij ppl'i extͣ q̄ eis non erat dictū nō credebāt qꝛ ad Ro. x. fides est ex auditu credēdo id qd̄ aliq̄s audit ꝓpter auctem dicētis intelligēdo ꝙ talis est verax et potēs facere qd̄ dicit. Hec fides cū sit v̄tus nō coꝛpis ꝫ aie per se ipsam nō apparens ex̄. dedit deꝰ abꝛae circūcisionē in signuꝫ ꝙ illi in qbꝰ esset crederēt aduentū messie sic ꝙ s̄m ꝙ res priꝰ est q̄ꝫ signū eiꝰ: priꝰ intelligebat̄ esse fidē in ppl'o iudeoꝝ ⁊ ꝯsiter circūcisio sicut signū fidei s̄m qd̄ legit̄ d̄ abꝛaam geñ. xv. ꝙ pͦ credidit misteriū ⁊ postea fuit ei data circūcisio signum iusticie magne fidei qū ꝯtra totā naturā credidit v̄bis dei geñ. xviij. ꝙ sara h̄ret filiū de cuiꝰ semie nasceret̄ ille q̄ esset benedictio gentiū ꝓpter qd̄ abꝛaā dictꝰ fuit pater nō solū iudeoꝝ ꝫ multaꝝ gentiū. Quartꝰ passus ē ꝙ ad significanduꝫ misteria gr̄e ꝑtinentie messie. quō hēbat eos redimere sustinēdo moꝛtē ⁊ dando eis gr̄am suā fuerūt oꝛdinata sacrificia ⁊ multe cerimonie siue ꝑ moysen siue ꝑ dauid ⁊ salomoneꝫ stabilite. Sed ⁊ de aduentu messie ⁊ de tempore in q̄ haberet esse. ⁊ de opibꝰ que haberet facere ⁊ de alijs rebꝰ que in tempoꝛe debebāt accidere nō solū moyses ꝫ etiam om̄s ꝓphete locuti sunt ex ꝑte dei. Quintꝰ passus ex p̄cedentibꝰ pēdens est ꝙ circuncisio ⁊ lex moysi erat sicut vnū instrumentum obligationis inter deū ⁊ iudeos expꝛesse ꝯtinens ꝙ deꝰ hēbat impleꝛe. ⁊ illud iudei interea hēbant facere: vicꝫ illud qd̄ añ legē faciebant abꝛaā ysaac ⁊ iacob et alij pr̄es sui circūcidere se ⁊ filios suos in signū ꝙ de genere iudeoꝝ messias habēt esse. Item ⁊ facere sacrificia ⁊ cerimonias significās misteria messie ꝑtinētia ⁊ ꝙ om̄s essent in spe sui aduentꝰ dispositi ad recipiendū suā doctrinā ⁊ sua mandata ⁊ sic fecerūt se dignos ad recipiēdum gr̄am quā eis hēbat dare.

Circuncisio obligatio

Sextus passus est ꝙ s̄m ea q̄ dicta sunt lex moysi ante aduentum messie erat vna obligatio plena et vacua plena figura ⁊ vacua res eiꝰ. plena ꝓmissione. ⁊ vacua ꝓmissio. qꝛ deꝰ ꝓmiserat ⁊ nonduꝫ impleuerat ꝫ hēbat implere ꝑ eū ꝓmissum in aduētu messie. ⁊ in signuꝫ ꝙ illud hēbat implere sicut dictū est dedit eis circūcisionē ⁊ alias cerimonias. et sacrificia in lege specificata. q̄ om̄ia exͦq̄ erant mādata seruari sicut signa ⁊ figuras illiꝰ qd̄ hēbat eē in aduentu messie erāt oꝛdinata vt fierent tēpe certo. q̄ᵹ anteq̄ꝫ impleret̄ p̄dictū tp̄s erat in lege virtus obligatio facta. durans vsq̄ꝫ ꝓmissum eēt impletū. Vn̄ qꝛ lex erat vacua ⁊ plena requirebat impleri illo q̄ erat vacua ⁊ euacuari illo q̄ erat plena s̄m ꝙ est qd̄cunq̄ꝫ instr̄m obligātionis ꝑ qd̄ aliq̄s ꝓmittit alteri dare ei vel facere aliqd̄ magnuꝫ. q̄d talis obligatio anteq̄ꝫ impleat ꝓmissum ē plena ⁊ vacua: vacua qꝛ nō est adhuc datū vel factū qd̄ ꝓmissum est: plena spe ⁊ virtute qꝛ talis obligatio dat ius illi cui fctā est vt possit petere ⁊ ꝯpellere ꝓmittentem: vel ad minꝰ ꝯqueri de eo si in tēpe qd̄ assignauit non impleuit ꝓmissum. ita ꝙ quantū est vacua ꝓmissio tantuꝫ est plena spe. ⁊ veritate ⁊ iure ad petendum ⁊ requirendū obligatum vt impleat ꝓmissum. Septimus passus est ꝙ p̄dictis intellectis. quicūq̄ꝫ potest ꝑ seipsum cognoscere. ꝙ si talis obliga-

x

tio est vera: q̄ sub̄a z natura veritatis dato q̄ notificet̄ p̄ scripturā nō est i eo qđ est int⁹ sed qđ principalius est in eo qđ ē extra.s.in actu q̄ transit q̄ vnus se obligauit alteri.z in actu futuro que ē adimpleri p̄missum: q̄tum ad primuz actū nō pōt haberi mutatio.q2 nec de⁹ cū tota sua ptāte pōt facere qđ p̄teritū sit nō p̄teritū.licet potuit facere q̄ non transiret. Sz exq̄ trāsiuit z iam in se ē nihil z q̄ nō trāsierit etiā ē nihil. Dicere q̄ de⁹ pōt facere q̄ p̄teritū nō sit p̄teritū ē tm̄ sicut dicere q̄ de⁹ ex nihilo facit nihil q̄ nullū est possibile.nec pōt intelligi quō ex nihilo fiat nihil. Et ideo exq̄ act⁹ prim⁹ obligatōnis iam transiuit z ille nō pōt mutari q̄tum ad talez actū obligatio sp̄ eēt vera. Sz q2 talis act⁹ sit principaliter p̄pter id qđ futurū est.qđ est adimpleri p̄missum si obligatio est vera vel nō attendit̄ ad scōm qđ est finis ipsi⁹ vicz si est impletū vel nō qđ fuit p̄missum q2 inq̄tum nō fuerit impletū. q2 sub̄a z natura obligationis nō est mutata licz trāsierit tp̄us sp̄ manet obligatio in sua veritate z firmitate.imo plus firmat̄ quāto amplius transit de tp̄e in q̄ debebat impleri p̄missum.exq̄ illi cui facta fuerat obligatio accrescit plus de iure z v̄tute ad illud petendū. Non sic certissime ē qn̄ realiter fuit solutū p̄missum q2 statim ipso facto scriptura obligatōnis cessat eē vera q2 iam ē mutata sub̄a z natura veritatis.impleto qđ in ea p̄ erat vacuum z euacuato illo quo p̄ erat plena. Primo em̄ erat plena iure z v̄tute ad petendū p̄missum z ad faciendūz res ordinatas q̄usq̄ eēt solutū debitū. Sz qn̄ est solutū p̄missum.s.q̄ postq̄ ē solutū non pōt iuste petere sicut p̄. sic n̄ potest facere res ordinatas seruari q̄usq̄ sit solutum debitum. Et ideo perdita virtute manet vacua iure quo p̄mo erat plena quia impletum fuit quod in ea vacuum non potentibus stare istis duob⁹ simul scilicz q̄ vera obligatio respectu vni⁹ z eiusdem rei sit plena z vacua. Sed quantū impletur ex vna parte tm̄ euacuat̄ ex altera. vñ si soluit̄ ps debiti iam deficit sibi pars iuris.qđ sibi primo p̄tinebat.non potēs iuste petere siue paucum siue multum qđ iaz solutum est. Verumtamen in scriptura obligatōnis nihil mutat̄. quia ipsa stante clausa in archa.nec rasa scriptura nec cancellata nec scripta in spatulis.solutōne facta p̄ solū actum solutionis mutata sub̄a perdit veritatē z v̄tutem suam que primo erat in ea. ex q̄ primo erat plena.z sufficit q̄ ille vel alter notarius vel siue notario fideles p̄sone dent testimoniū esse factam solutionem. Et si non eēt q̄ de solutōne facta daret testimoniū.sufficit testimonium: q̄ est de⁹ cui nihil occultat̄ .p̄p qđ soluto iā debito ē falsa illa q̄ p̄ erat vere obligatio.q2 fuit facta mutatio i sb̄a z natura in q̄ erat p̄ncipalr̄ v̄itas eiusdem. Ex istis q̄ explicatis passib⁹ siue rōnib⁹ tam clare sicut sol lucet manifestat̄ iudeos nō hr̄e legē aliquā. exq̄ est impletū qđ eis p̄ deū fuit p̄missū scz aduent⁹ messie. p̄pter qđ fuit in ea impletū qđ erat vacuū. z euacuatū illud quo p̄ erat plena. Et istis terminis vs⁹ est ih̄s xp̄c. loquens d̄ ista materia q̄ndo dixit nolite cogitare q̄ ego veni soluere legē vult dicere frangere eā vl̄ facere ↄtra eam.nō veni soluere eā ꝫ adimplere Math.v. Eisdē v̄bis v̄sus est Lu.iiij. qn̄ in sinagoga nazareth apto p̄ cū li. ysaie. scriptura q̄ occurrit i aperiendo erat Sp̄us dñi sup me ad euāgelizandum pauperibus misit me zc. ysa.lxj.z cū sedisset z oculi oim̄ exn̄tiū in sinagoga essent intenti ad illō qđ diceret dixit. Hodie ē impleta ista scp̄ta i aurib⁹ v̄ris.q2 ipsemet erat ille d̄ q̄ loq̄bat ysai.z sic an̄q̄ ipse veniret illa scri-

ptra erat vacua. ꝫ qñ missus per spm̃ dei ꝑdicabat statim fuit plena et ꝯpleta. silr̃ dixit petro. qñ volẽdo eũ defendere ꝙ nõ capent eũ iudei abscidit auriculã vni⁹ illoꝝ. An putas q nõ possum rogare patrẽ meũ et exhibebit m̃ plusꝗ̃. xij. legiones angeloꝝ quõ ꝗ implebũt scripture. Math. xxvj. Itẽ tpe ꝗ̃ habuit mori q nondũ erat impletũ dictũ dd̃ ps̃. lxviij. ⁊ in siti mea potauerũt me aceto. vt adimpleret cũ dixisset. Sicio. dederũt ei bibere acetũ felle mixtũ. ꝯñter dixit. ꝯsummatũ est Joh. xix. Et post resurrectõez suã oñsis manib⁹ ⁊ pedib⁹ ꝗ̃ fuerãt plagata. ⁊ latere apto dixit eis. hec sunt v̾ba que locut⁹ sum vob qñ erã vobiscũ ꝙ oportebat impleri oĩa que erãt scripta in lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me Lu. vlt. Dixerat eis hec anteꝗ̃ vltima vice ascenderet in irl̃em ꝙ implerent scripture. cuȝ proditorie traderet principib⁹ sacerdotũ ⁊ ꝯdemnat⁹ ꝑ eos ad mortẽ. ipsi darent euȝ gentib⁹ vt flagellarent eum et crucifigerent ⁊ occiderẽt ⁊ ꝙ ip̃e resurgeret tercia die Math. xx. Marci. x. et Lu. xviij. Ergo exq̃ om̃s iste auctes sũt. ꝙ oĩa scripta in lege moysi in ꝓphis et in psalmis cõplerent in morte ⁊ in resurrectiõe ihu xpi cũ id qd̃ est impletũ ⁊ plenũ nõ impleat manifeste intelligitur ꝙ scripture ve. testa. erãt vacue quousꝗ̃ ꝑ seip̃m eas impleuit ih̃s xp̃c. ⁊ propter ꝫ ipse iuste loquebat qñ discipulis suis dixit Math. v. ꝙ nõ cogitarẽt ipsum venisse ad soluendũ legẽ. q nõ venerat ad faciendũ ꝯtra eã ꝫ implendũ eam. Plus est ꝗ̃ cecus ꝗ̃ nõ intelligit ꝙ ille ꝗ̃ soluit illud ad qd̃ erat obligatus exq̃ implet obligatõez in ꝗ̃ erat vacua ꝙ soluendo debitũ frangit obligationez. nec facit ꝯtra eam. qñ ipse finit ꝯplet ⁊ ꝑficit finem ad queȝ obligatio fuerat facta. Sed ꝫ bñ sequit ꝙ exq̃ implet illud soluendo ꝓmissuȝ ꝙ facit eã vacuã iuris ⁊ virtutis ꝗ̃ illi cui erat facta obligatio ꝑ ptinebat etiã si circa ipsum ꝑmaneat scriptura obligatõnis sine mutatõne aliqua ꝗ̃tum ad literam exq̃ soluto debito est mutata substantia ⁊ natura veritatis ꝗ̃ faciebat obligatõez ꝑ esse verã. Qui attente ꝯsiderare voluerit supradictas rõnes clare poterit intelligere ꝗ̃ iniuste vel si dixero insipienter nõ mentiar. Agareni iponũt fidelib⁹ ihu xpi ñ eẽ xpianos: q ñ se circũcidũt ⁊ q ñ suãt sabbm ⁊ q ñ faciũt pasca agni sic fecit ih̃s xp̃c. vl̃ q comedunt carnes porci qd̃ ipse nõ fecit. si ꝓbassent ꝙ postꝗ̃ ipse soluit ꝑ eũ ꝓmissum ad abrahaȝ ⁊ alios patres ipse fecit ꝑdicta haberẽt aliquẽ coloreȝ sed ꝙ postea ñ deberet facere etiã si grossissimus esset ingenio quilibet hõ illud ꝑt intelligere ꝙ exq̃ predicta ⁊ alia multa habebãt cursum suũ anteꝗ̃ ꝓmissio esset impleta omib⁹ ꝯtingentib⁹ iudeis in figuraȝ vt infra videbit. ⁊ sic debebant dimittere ea cum veritas veniret. sicut figura ymaginis qñ est iam depicta et finita cessat. Sic est ꝺ̃ figura domus ꝗ̃ cessat qñ ipsa est facta. Vñ q circumcisio ⁊ alia plura in magnũ mysteriuȝ ꝑ ip̃mmet deũ erant data. sicut ꝓ pignore quousꝗ̃ esset solutũ debitũ. ipsemet qui habebat soluere eas seruauit. Sed si p⁹ mortẽ suã qñ dixit. Cõsummatũ ẽ Joh. xx. vult tm̃ dicere iam sunt repleta om̃ia misteria. ipse seruauerat qd̃ ipse seruauit antea. s. ꝙ celebrasset pasca agni ordinatũ ipsis iudeis in figuram sue mortis ꝗ̃ hẽbat fieri ⁊ sic de aliis figuris. eoipso ꝙ dederat intelligi deum nõ ꝯpleuisse qd̃ ꝓmiserat suis p̃rib⁹ sãctis p̃riarchis regib⁹ ⁊ ꝓphetis. ꝙ habebat eos redimere ⁊ liberare de ptãte diaboli. ⁊ cũ eẽt ꝑteritũ tp̃s in ꝗ̃ debebat impleri. quid aliud erat seruare legem moysi sicut pri⁹ nisi dare testimonium deũ nõ eẽ verũ. Exq̃ in tempe ꝑ eũ assi

gnato non impleuerat p euꝫ ꝓmissuꝫ.
Et qd̄ plus est. cum maior ⁊ principal'
ꝓmissio dei esset ꝙ deus habebat filiū
suū dare in mortē ꝓ salute illoꝝ ⁊ toti
us mundi. cū ipsemet fuisset mortuus
dabat vel poterat dare testimoniū ꝙ si
nō fuisset mortuus ꝗ ꝙ debebat mori
iterū. ⁊ ꝙ vna vice vel pluribꝰ ad minꝰ
quolibet anno semel. sicut summꝰ sa-
cerdos quolibet anno intrabat semel
in sancta scōꝝ cū sanguine sacrificij. he
bre. ix. figurādo sacrificiū qd̄ erat mul-
to maioris dignitatis ⁊ excellētie cum
maiori efficacia ⁊ cōplemēto. sanctifi-
cante existētes in pctō. ꝙ̄ sanctificaret
sanguis hircoꝝ ⁊ thauroꝝ. que erant
principalia legis moysi sacrificia signi
ficantia mortē q̄ habebat eē filij dei in
cruce ꝑꝑ salutē totius mūdi. qd̄ nō plu-
ribus sed vna vice solū sel' habebat im
pleri filio dei existente vno solo ⁊ non
multi. Et cuꝫ ipse esset homo natus de
genere iudeoꝝ ⁊ ordinatio est homīes
semel mori. sic filius solū semel ⁊ non
pluries debuit mori. Qui si seruaue-
rat sicut prius legē moysi dederat itel
ligere ꝙ nō erat mortuus sicut a deo
p̄re suo accepat mandatū. erat iste ho-
nor quē iesus filius virginis ⁊ dei de-
bebat p̄ri suo ꝑ actus suos dare ꝯtinue
testimoniū. ꝙ deus pater suus nō erat
verax. ex quo nō impleuerat ꝑ ipm ꝓ-
missum. Altior ꝓ certo in eo erat reue
rentia ad p̄rem q: stando in cruce cuꝫ
summi sacerdotes ⁊ alij hoīes stantes
iudei ꝓmittebāt ꝙ crederēt in eū si de-
scenderet de cruce cōtemnēdo gloriaꝫ
⁊ honorē ei ꝓmissum. q: a p̄re accepat
mandatū ponēdi aīam suā moriēdo.
cū eēt ei leuius descēdere de cruce vi-
uus ꝙ̄ post mortē resurgere de sepul-
chro factus obediēs patri vsq; ad mor
tē. voluit plus iplere ꝙ̄ erat iudeis ꝓ-
missum ꝑ deū cōplēdo obligatōeꝫ eis
datā ⁊ sic dicēte ỽitatē ꝑdicta obligati

one iplere legē moysi in q̄ erat vacua.
⁊ faciēdo eā vacuā iure q̄ erat plena. s.
iuris ⁊ petitōis. q̄ cōpetebat iudeis q̄-
usq; eēt ipletū ꝓmissum. qd̄ iam fuerat
eis datū cū multa solēnitate. qua ma-
ior altera esse nō pōt nec cogitari qn̄ ꝓ
missum ꝓ se factū cōfirmauit deus iu
rando ꝑ seipm cuꝫ nō posset intelligi
aliquod maius ꝑ qd̄ iurasset. vt Gen̄.
xxij. ⁊ Exo. xxxiij. sicut hoīes qn̄ debi
te ⁊ iuste iurant ꝑ rē quā cogitant ma-
iorem esse seipis vel ꝑ rem quā magis
amant. ⁊ iō nō potuit dare maiorē fir-
mitatē deus sue ꝓmissiōi ꝙ̄ iurādo ꝑ
seipm. Et vt intelligeret ꝙ sine aliqua
dubitatōe volebat illud implere sicut
p̄ iurauerat abrae replicauit iuramen
tū faciendo eādē ꝓmissionē ipi dauid
cū iuramēto firmatā. Et illud ꝙ in hac
materia ē altissime cōtēplatōis. cū de
us fecisset multas ꝓmissiōes iudeis et
suis primis p̄ribus. addita exp̄sse ꝯdi-
tōe ꝙ ipe ipleret ꝓmissa sua si seruarēt
sua mandata ⁊ ꝑseuerassent in suo ser-
uitio. ⁊ ꝙ si nō facerēt n̄ solū nō daret
eis ꝑ ipm ꝓmissa. ꝗ ꝙ puniret eos ma
gnis penis dando eos in ꝑtāte suoruꝫ
inimicoꝝ ⁊ ponēdo eos extra terrā ꝓ-
missionis. Sꝫ tn̄ hanc ꝓmissionē bene
dictōnis oim gētiū in semine abrae ꝙ
mitteret messiā ad saluādum eos fecit
deus sine cōditōe. Et vlterius ꝙ cum
singularissima deuotōe ⁊ firmo intelle
ctu dꝫ ꝯsiderari ꝙ hec fuit maior ꝓmis
sio quā fecit deus. maior dico ⁊ sic pro
certo affirmo. Fuit. n. magna ꝓmissio
dei facta iudeis ꝙ liberaret eos a serui
tute egypti. ꝙ daret eis terrā ꝓmissio-
nis. ꝙ daret eis bona in ea eis specifi-
cata. Verūtn̄ he sunt ꝑuissime ꝓmissi
ones in cōpatōe illius que intelligeba
tur spūalis ⁊ p̄ncipalis ꝑꝑ opa eoꝝ ỽ-
tuosa. ⁊ ꝑꝑ obiam ⁊ obseruātiaꝫ suoꝝ
mandatoꝝ. q̄ erāt satis difficilia ꝙ da-
ret eis pꝰ hāc vitā ꝑadysum gloriā cele

largitor

item in eternū durantē. que ꝑmissio lꝫ
incōparabiliter sit maior q̄ꝫ oēs alie. q̄a
oīs largitor ē maioris excellētie ⁊ di-
gnitatis q̄ꝫ suū ꝓpriū donū. ex quo est
dn̄s eiusdē. ꝓpter qđ q̄n aliquis dat ali
quid de suo. ex quo ipē ē maior nō in-
telligit dare seipm̄. ꝫ q̄n dat seipm̄ in-
telligit dare oīa sua. Et iō ꝑmissio pa-
radisi nō pōt equari ꝑmissioni de qua
loquimur facte ꝑ deū abrae ⁊ alijs in
deoꝝ pr̄ibus. hoc ē qđ ꝑmisit dare se-
ipm̄ nobis mādando filio suo q̄ ē ipē-
met deus facere oīa ptinentia ad salu
tē nr̄am. ⁊ illius quo nō pōt dici ma-
ior amor. ponēdo aīam suā ꝓ amicis
suis. ⁊ sic patiendo mortē vt nos libe-
raret a ptāte inimici quaꝫ sup nos ha-
buerat pp pctm̄ ade primi pr̄is nostri.
Istud tn̄ sine ꝑcio donū. volens deus
totū ⁊ totaliter impleri. expresse reue-
lauit dauid ꝓphetꝫ q᷑ sua ꝑmissio ⁊ te-
stamentū erat sine aliqua ꝯditiōe. ⁊ q᷑
tamfirmū erat ⁊ fidele q᷑ ꝓsperuꝫ fua
ret sua mia. Et si filij isrl̄ dimitterēt le-
gē suā corrūpendo iusticias ⁊ non ser-
uando mandata sua visitaret peccata
eoꝝ in flagellis ꝫ tn̄ q᷑ nunq̄ꝫ amoue-
ret miam suā nec faceret ꝯ suū datū te
stamentū. nec faceret verba sua vana.
⁊ sine effectu. ꝫ qđ sp̄ impleret qđ fuit
ꝑ eū ꝑmissum. ꝓpter has ergo ⁊ alias
q̄ꝫplures cōsideratas rōnes nisi si vo-
luerit loqui cōtra totā rōnē nō pōt ali
quis dicere. q᷑ iesus xp̄c post mortē su
am ꝑ quā deus pr̄ suus ipleuerat qđ
ꝑmiserat. q᷑ ipē sicut prius debebat ser
uare i se legē moysi dando ꝑ suos act᷒
testimoniū nō eē impletū qđ erat iplē
dū. ⁊ q᷑ multo maioris attentōis est ꝑ
suos ꝓprios actus cōfitendo dsū pr̄eꝫ
suū. q̄ꝛ nō impleuit in tp̄e assignato ꝓ
missum ⁊ iuratū. q᷑ erat mendax ⁊ per
iurus. Quis nō dico hec dicere. sed et
solūmodo audire pōt tamgrandē blas
phemiā. Quia ḡ xp̄o iesu p᷒ mortē su

am nō fuit ꝯueniens seruare legē moy
si. q̄ꝛ in ei᷒ obseruatōe faciebat magnā
offensam ⁊ iniuriā deo pr̄i suo dando
testimoniū de eo ex q̄ nō ipleuerat pro
missum nō veracē ꝫ ꝑiurū. Imaginet
vnusq̄sq̄ꝫ in seipō si fidelibus iesu xp̄i
licitū ē seruare legē moysi sicut prius
⁊ sic circūcidere se. ⁊ facere cerimōias
in lege moysi ordinatas sicut ꝓ pigno
re vel diuisa quā debebāt ducere in se
iudei q̄usq̄ꝫ eēt ipletū illud qđ ꝑ deum
eis fuerat ꝑmissum. q̄d aliud eēt hoc
nisi ꝑ suos actus cōtinue dare testio-
niū. q᷑ nō erat adhuc crucifixus iesus
xp̄c. ꝫ q᷑ ad iplēdū ꝑ deū ꝑmissum de-
bebat venire in mūdū ⁊ crucifigi. ⁊ tn̄
tp̄s in quo debuit cōpleri ꝑmissio dei
iam eēt p̄teritū sicut dictū est. erat da-
re testimoniū q᷑ ex quo defecerat de᷒ i
dictis suis nō erat verax sed falsus et
ꝑiurus. Et q̄s dubitauit q᷑ quicūq̄ꝫ af-
firmaret talē blasphemiā de deo. q᷑ tal̄
nō eēt amicus dei nec eēt in sua gr̄a ꝫ
in suo odio ⁊ inimicicia. ⁊ qđ nimium
aggrauat nō q̄tidie sel̄ ꝫ vel septies sic
iusto accidē pōt q᷑ in vna die cadat se-
pties. ꝓuer. xxiiij. ⁊ totiēs resurgat si i
tali odio ⁊ ira dei eēt cōtinue de nocte
⁊ de die ꝑ actus suos ⁊ vitā dando te-
stimoniū deū in sua ꝑmissione defecis
se. Et sic ptꝫ consideratio p̄ma h᷒ sexti
articuli. s. q᷑ iudei iam nō habent legē
q̄ꝛ lex moysi cessauit postq̄ꝫ eā xp̄c ad-
impleuit. De scđo puncto h᷒ articuli
q̄ est q̄i correlariū p̄cedētis notādū q᷑
sicut dictū est cū tp̄s ꝑmissionis iā sit
p̄teritū ⁊ ꝑ iesum xp̄m impletū q̄ dice
ret adhuc legalia seruanda eē iste esset
blasphemus ⁊ in cōtinua ira dei. ⁊ cō-
stat q᷑ in tali ira ⁊ odio dei sunt certissi
me ⁊ ꝯtinue iudei. cū ipi sint circūcisi
⁊ circūcidant filios suos soluto debi-
to. retinētes pignus qđ datū fuit quo
usq̄ꝫ eēt debitū solutū ⁊ ducēdo eā cō-
tinue in se ꝓ diuisa in magna iniuria⁊

Servaē legem

offenſa dei. ſicut ſi nō obſeruaſſet iura
mentū p eū factū. Sʒ diceret h for-
te iudeus. ego libenter dimitterē circū
ciſionē ſi poſſem ꝛ accipem baptiſmū
ꝛ ſequerer xp̄m ſʒ nō poſſum circūciſi
onē dimittere q2 obligat ad ppetuū. q2
iſtud pactū datū abrae ꝛ ſemini ei9 per
deū fuit federe ſempiterno. vt pʒ geñ.
xvij. g̃ cū obliget ad ppetuū optʒ vt il-
lud obſeruem. Rñdeo iudeo ꝙ ſempi
ternū nō accipit p ppetuo vel eterno
ſʒ p longo tp̄e ptʒ Exo. xij. vbi hr̃ ꝙ ri-
tus ꝛ feſtiuitas paſce debebat celebra-
ri federe ſempitno. tñ Hiere. xxiij. ſcri
bit. Ecce dies veniūt dicit dñs. ꝛ nō di
cent vltra viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl
de terra egypti. ꝛ p cōſequēs ſequit il-
lo tp̄e vel in illis diebus nō curabit de
phaze. q2 iſtud feſtū nō erat aliud niſi
memoria liberatōis filioꝝ iſrl de terra
egypti. Circūciſio lʒ p longū tp̄s debe
ret durare. tñ adueniente xp̄o debebat
ceſſare. q2 fuit data abrae in ſignū xp̄i
de eo naſcituri. vt hr̃ ad Ro. iiij. Nō
ta ē ꝙ aduenīēte ſignato ceſſat ſignuʒ
ſicut bibito vino remouet circulus q̄
erat ſignū vini. Simile ē etiā de ↄtra-
ctu obligatōis. ſicut late dictū eſt in p̄
cedenti cōſideratōe. q2 ſi ſit cōtractus
obligatōis de. x. florenis vſqʒ ad feſtuʒ
ſancti iohānis vel vſqʒ ad aliū determi
natū terminū ſolutis illis ↄtractus eſt
nullus. Simile etiā eſt de pmiſſiōe re
gis facta militi de caſtro aliquo dādo
ꝛ in ſignū talis pmiſſionis dat ſibi an
nulus quē portet vſqʒ ad impletōʒ p-
miſſi. dato caſtro miles ñ portabit am
plius anulum. q2 nihil aliud ſignifica
bat niſi pmiſſionē factā de caſtro. Itē
adueniente rege ceſſant ſigna ꝛ ſolēni
tates q̄ pp regis aduentū fiebāt. Item
aduenīēte feſto ceſſat vigilia. q̄ erat diſ
poſitio ꝛ p̄paratio ad feſtū. ita circūci
ſio erat vigilia ꝛ p̄paratio ad aduētuʒ
xp̄i ꝛ ad baptiſmū qḋ eſt maximū fe-
ſtū. Itē poſſeſſio limitata inter duos
terminos nō extendit ſe citra primuʒ.
nec vltra ſecundū ſʒ talis poſſeſſio fu-
it circūciſio limitata int abraā ꝛ xp̄m.
Geñ. xvij. hoc erit pactū inter me ꝛ te
q. d. incipiat in me ꝛ non pgrediet vl-
tra me. Clariſſime g̃ ex oibus ſupradi
ctis ptʒ ceſſatio circūciſionis. g̃ iudei
vtētes eadē cū hoc ſit magna iniuria.
vt ſatis dictū eſt ac ſi nō ſoluiſſet pro-
miſſum. pp hoc ſunt in cōtinua ira et
odio dei. Terci9 pūctus ē oſtendere
quō oia in figura cōtingebant illis. ſic
dicit apl's. j. Cor. x. ꝛ addit ſcripta aūt
ad correctōem nr̃am. vbi duo ſunt no
tanda in p̄dictis verbis. pmo tp̄s vm
bre p̄figuratū. ſecūdo tp̄s gr̃e conſum
matū. primū fuit ſub lege moſaica. ſe-
cundū eſt ſub lege euangelica. primū
fuit figurarū. ſecundū gr̃arū. In p̄ ſo-
lū fuit figuratio ac p hoc impfectio q̄a
nihil ad pfectū adduxit lex. ad Heb.
vij. In ſecūdo ē veritatis exhibitio ac
p hoc pfectio. vñ vocat ab aplo pleni-
tudo tp̄is. ad Gal. iiij. Pro primo
ergo dicit apl's oia in figurā contingé-
bant illis. In figura dicit p̄ſignāte illa
que tp̄e gratie ſunt impleta. ꝛ bñ dr in
figura. ſicut. n. videmus ꝙ figura ceſa
ris vel herculis. ꝛ ſi ſit in ſe res aliqua
principaliter tñ ſignum eſt ceſarem vl
herculem rep̄ſentans. ſic ꝛ omnia que
fuerunt facta in veteri teſtamento fue
runt in ſe res aliquę ſicut paradyſus.
archa noe diluuiū. arcus celeſtis. nu-
bes tabnaculū tēplū ꝛ hmōi. pncipalr
tñ ſigna erāt. nō q̄dē rei pñtis ſicut ſūt
ſacr̃a noue legis q̄ ſignificāt gratiā iaʒ
pñtem ſed fuerunt ſigna gratie ꝛ veri
tatis exhibite in nouo teſtamento Jo
hannis. j. Lex per moyſen data ē. gr̃a
ꝛ veritas p ieſuʒ xp̄m facta ē. vñ poſſi
mus dicē de his q̄ ſūt tp̄e gr̃e exhibita
illud qḋ ſcribit Sap. xiiij. Figura eo
rū e longinq̄ allata ē. Itē ſicut illō qḋ

p suā figurā cognoscit ipfecte cognoscit intuitiue. qr nō videt in se ß q̄i abstractiue. qr cognoscit in alio puta in sua imagine. sic ꝛ filij israel qui solum figuras ꝛ corticem lr̃e attendebant ea que impleta sunt tpe gr̃e. ꝛ si aliq̄ mō cognoscebāt. ipurissime tñ ꝛ valde imperfecte. in signū cuiꝰ cū moyses de mōte descēderet cornuta ꝛ splēdida facie nō potuerūt hebrei claritatē vultꝰ eiꝰ aspicere. ꝛ si aliq̄s radios cernebant. vultus tñ sui claritatē nullatenus attingebant Exo. xxxiiij. Et sic iudei solū videbant figurā ꝛ attēdebāt lr̃e corticem. medullā tñ spūalis sensus neq̄quā attingebant ꝛ vsq̄ in hodiernū diē velamen sup cor iudeoꝝ positū est vt nō pñt cognoscere veritatē. Sꝫ xp̄iani reuelata facie gloriā dñi speculant. sic dicit aplꝯs. ij. ad Cor. iij. Vñ doctor catholicus figurat p moysen. Est enim assumptus de aq̄s baptismalibꝰ. de q̄ dicit Nume. xij. q̄ nō p figuras ꝛ enigmata ß palā deū videt. qđ quidē verū est nō tñ simpliciter. qr videmus p speculū ꝛ in enigmate. j. Corinth. xiij. ß solū respectu iudeoꝝ. Pro secundo addit scripta ad correctōꝫ nr̃am. Primū. n. tp̄s fuit quodāmō pctā cōmittendi. Scōm aūt ē tp̄s pctā corrigēdi lex. n. phibebat ꝯcupiam. ꝛ sic dando ꝯpius noticiā ipam excitabat. ꝛ q̄m sacramēta legis nō ꝯferebant grām. Jō p quandā occasionē nō datā quidē cū lex eēt scā ꝛ iusta. ß acceptam a iudeis carnalibus quasi eos ipellebat ad peccandū. Vñ ꝛ lex dicebat lex peccati ꝛ mortis. sicut apl's ad Rom. vij. ꝛ. viij. Tp̄s aūt gr̃e ē tp̄s pcti corrigēdi. tum qr pena iudeoꝝ reddit xp̄ianos cautiores. ꝛ qr sacramēta noue legis grām cōferūt ꝛ scriptura euāgelica expssius peccata cōdēnat. Vñr si de oi scriptura canonica verū est qđ dicit aplꝯs. ij. ad Thio. iij. Ois scriptura diuinitꝰ inspirata vtilis ē ad docēdū. ad corrigēdū. ad arguendū. ad erudiendū in iusticia. vt sic hō dei pfectus ad oē opus bonū instructus. principaliter tñ verū est de scriptura euāgelica. Hec. n. docet fidei veritatē. arguit mūdi vanitatē. corrigit peccati vilitatē. erudit pcepti equalitatē. Circa primū iterū sciēdū est q̄ inveteri testamēto sub figurarū inuolucris pfigurabant quatuor q̄ sunt xp̄ianis tpe gr̃e reuelata. vicꝫ credendoꝝ cōtinētia. cauēdoꝝ imūdicia inimicoꝝ fraudulētia ꝛ malicia. sacramentoꝝ virtutū ꝛ bonoꝝ virtus ꝛ efficacia.

De prefiguratione credēdorū ꝛ primo de prefiguratione sancte trinitatis.

Quantū ad primū notandū q̄ omnes arciculi fidei in scriptura veteri sub figuris multiplicibus quasi sub quibusdā sigillis q̄ nūc soluta sunt velabant. Articulus. n. trinitatis ꝛ vnitatis de quo dixerat moyses fm vitatē hebraicā. Geñ. j. In pncipio creauit heloim qđ est plurale hꝰ nois hel qđ est idē q̄ dij. heloim dixit pp psonarū pluralitatē ꝛ creauit ppter eēntie vnitatē de quo etiā refert isdem eodē ca. q̄ volens formare hoiem dixit. faciamus hoiem ad imaginē ꝛ similitudinē nr̃am. faciamus dictū ē ppter psonaꝝ pluralitatē ꝛ nr̃aꝫ pp substantie vnitatē de quo etiā ps̄. lxvj. dr̃. Benedicat nos deus deus nr̄ ꝛ benedicat nos deus ꝛc. ter dicit deus nō ppter tres deos ß ppter tres diuinas psonas. Cū aūt dicit in singulari metuant eū ꝛc. hoc dicit pp nature idētitatē de quo etiā dicit Esaias ppha. c. vj. Seraphin clamabant alter ad alterū. sanctus scūs scūs dñs deus sabaoth. ter dicit sanctus qr tres sunt diuine psone dñs deus addit qr est in tribus deitas

vna. de hoc articulo qui est primū credibile hēs expressam figurā in sancto abraam de quo sic dicit Gen. xviij. q tres vidit vnū adorauit dicens dñe &c. tres sibi apparuerūt. q tres sunt diuine psone quas sicut vnū adorauit dicēs. dñe. q in eis est vna deitas que ē pcisa rō adorandi tres diuinas psonas.

De prefiguratione dominice incarnationis.

Articulus dñice incarnatōis in veteri testamento sub figurarū inuolucris fuit d quo dic Esa. Ecce virgo cōcipiet & pariet filiū &c. Esa. vij. Et hiere. Nouū faciet dñs super terrā femina circūdabit virū Hiere. xxxj. habes figuras multiplices in veteri testamēto. hunc. n. figurauerūt paradisus voluptatis Gen. ij. & arcus diuine charitatis Gen. x. Quid p paradisum nisi virginē intelligimus. in cuius medio. i. vtero fuit lignū vite. i. dei filius. Et in quo deus sola virtute nullo creature cōcurrente ope posuit hoiem. i. xpm. Quid p arcū variū nisi iesum intelligo quē deus posuit in nubibus. i. in marie visceribus radijs diuine gratie penetratis q fuit & est quātū ad hoies signū diuine recōciliatōis In cuius signū arcus est versus celū & corda versus nos. & iō nō optet timere sagittas ire dei submersionis generalis aquarū. Hūc etiā figurabant rubus visionis & vellus gedeonis ignis fuit in rubo. q diuinitas fuit iūcta humanitati. s nō cōburebat rubus. quia pter istā vnionē nō fuit ɔsumpta humanitas nec in diuitatē cōuersa. Exo. iij. Itē ros fuit in vellere. i. diuia grā i maria. virgīnitate cōseruata ipam dei filio fecūdās. terra fuit circūquaqz sicca. q caro marie n fuit aliq semie polluta Judi. vj. Hunc etiā figurauerūt arche testamēti cōditio. solis descēsus & porte clausio. Quid p archā nisi mariā intelligimus. quid p vrnā auream inter archā inclusam. nisi hūanitatem xpi. quid p mannā qd erat intra vrnaz nisi diuinitatē eius intelligo. d ista archa hr Exo. xxv. De cōtentis aūt i archa explicat apls ad hebre. ix. Sol descēdēs p. x. gradus i horologio achaz signat q sol iusticie descendit p decez ordines creaturaꝝ & de decimo assumpsit hūiliorē naturā de corpe gloriose virginis marie. Nouē ordines fuerūt nouē ordies angeloꝝ. Decimus ordo fuit hoīm. de hoc descensu hr. iiij. Re. xx. Porta fuit clausa ppetuo & tñ solus rex ingredit & egredit p eam. Porta significat virginē. q virgo mansit ppetuo. & tñ rex glorie solus ingressus fuit in eā p carnis assumptōem & egressus p eā p stupendā editōem de qua habetur Ezechielis. xliiij.

De prefiguratione natiuitatis christi.

Articulus aūt natiuitatis xpi d quo dixit Esaias pphera. ca. ix. Paruulus natus est nobis &c. fuit figuratus in natiuitate ysaac. de q Gen. xxj. In natiuitate samuelis d q j. Reg. ij. Hij. n. quis nō fuerīt nati de virginibus. sunt tñ nati de sterilibus & supra nature cursum. Fuit aūt figuratus expressius in ascēsu floris. de quo Esa. xj. Flos de radice iesse ascēdet. et in egressu fontis Johel. iij. Fons egredicit de domo dñi &c. & in ortu solis. de quo Eccls. j. Orit sol &c. In abscisiōe lapidis Dan. ij. dr: q abscisus ē lapis de monte sine manibus q statuā ɔfregit huius statue caput erat ex auro purissimo. pectus aūt & brachia de argento venter & femora de ere. pedes de ferro & terra. p hanc statuā figurāt quatuor magna regna sibi in orbe succedentia. sm q daniel diuinitus edoctus ibi ex

ponit. Primū est regnū chaldeorum
qḋ significatᷣ ꝑ caput aureū vt ibidē dı
Secundū est regnū ꝑsaruꝫ qḋ figuratᷣ
ꝑ argentū qḋ subiecit sibi regnū chal-
deoꝝ. Terciū ē regnū grecoꝝ.s. alexan
dri qḋ subiecit sibi regnū ꝑsarum ⁊ fi-
guratᷣ ꝑ es. Quartū ē regnū romāoꝝ
qḋ figuratᷣ ꝑ ferrum qḋ subiecit sibi re
gnū grecoꝝ. aliaqꝫ regna mūdi sicͭ fer-
rū domat oīa. Per lapidē absciſuꝫ de
monte sine manibus significatᷣ xp̄c si-
ue regnū xp̄i. cui subijciendū erat p̄di
ctū regnū romāoꝝ. In hac expositiōe
oēs catholici ⁊ hebrei cōueniūt. Quo
supposito sic arguitᷣ. In hac ꝓphia ex-
primitᷣ ꝙ ille cui subijciendum erat re
gnū romanoꝝ ⁊ impiū est ipe xp̄c. cuꝫ
hoc ꝗ sit cōpletū tp̄e cōstantini ⁊ silue
stri pape. quo tp̄e romanoꝝ impiū sb-
iectū est ꝑ verā fideꝫ iesu xp̄o filio ma-
rie virginis. Sequitᷣ ꝙ iste ē vere xp̄c
veritas ⁊ signatū h⁹ figure. qꝛ mons si
gnificat virginē. lapis xp̄m. absciſio la
pidis natiuitatē eius q̄ fuit de virgine
sine manibus. i. sine cōpe cuiuſqꝫ crea-
ture. hic lapis cōfregit statuā mūdi ⁊ va
nitatē. dictū regnū romanoꝝ sibi sub-
ijciendo.

De prefiguratione vite ⁊ conuersationis christi.

v Ita xp̄i ⁊ cōuersatio de qua ba
ruch. iij. in terris visus est ⁊ cuꝫ
hoībus ꝯuersatus est, fuit figu-
rata ꝑ colūnā q̄ filijs isrl̄ p̄cedebat que
de nocte erat ignis illuminans. de die
vo nubes refrigerans. Vita. n. xp̄i il-
luminauit mūdū ꝯtra noctē ignoran-
tie ⁊ refrigerauit ꝯ estū ꝯcupie. nec va-
cat a mysterio ꝙ illa nubes erat tene-
brosa egyptijs ⁊ luminosa hebreis. q̄a
in vita xp̄i fuerͭ reprobi excecati ⁊ ele
cti illustrati de hac colūna hᷓ Exo. xiij

De prefiguratione doctrine ⁊ predicationis christi.

d Octrina aūt xp̄i ⁊ p̄dicatio fuit
figurata in legis datōe q̄ fuit fa
cta moysi Exo. xx. ⁊ in legis se-
cunda scriptōne Exo. xxxiiij. ⁊ in legis
repetitiōe q̄ fuit facta i Deutronomio
q̄i ꝑ totū. ꝓpter qḋ dicit hiero. in ep̄la
ad paulinū. Deuteronomiū vo scd̄a
lex ⁊ euāgelice legis p̄figuratio fuit ēt
figurata i locutōe angeloꝝ q̄ ex ꝑsona
dei loquebātᷣ sanctis p̄ribus. ⁊ p̄cipue
in locutione illius q̄ loquebatᷣ moysi ⁊
filijs isrl̄ aliqñ in monte aliqñ in deser
to, aliqñ ad ostiū tabernaculi. aliqñ in-
ter cherubin q̄ ꝓpiciatoriū obumbra-
bant vide scripturas.

De prefiguratione passionis christi.

a Rticulus de passione xp̄i mor-
te ⁊ sepultura. de quo Dañ. ix.
ꝓpha p̄dixerat dicēs. occidetur
xp̄c. fuit multipliciter figurat⁹. fuit. n.
xp̄c venditus i ioseph Geñ. xxxj. Nu
datus in noe Geñ. ix. Ligatus in sam
sone Iudic. xvj. Irrisus in helizeo cui
dicebant pueri aſcēde calue. iiij. Re. ij
Cōsputus in iob Iob. xvj. Cesus ⁊ v-
beratus in Esaia. q̄ dicebat corp⁹ meū
dedi ꝑcutientib⁹ ⁊ genas meas vellen-
tibus Esa. lix. Suspēsus in botro qui
portabatᷣ in vecte. Et in serpēte eneo d
p̊ Nume. xiij. de secūdo Nūe. xxj. Cla
uis affixus in ysaac. q̄ portabat ligna.
⁊ quē p̄r ligabat sup struē lignoꝝ geñ.
xxij. Et crucē xp̄c baiulauit ⁊ sup eam
fuit colligatus. qꝛ in ea fuit clauis affi
xus. Translanceatus in adā. Aptū. n.
fuit latus ade ⁊ inde fuit formata mu
lier Geñ. ij. Et aptū fuit latus xp̄i dor
miētis in cruce. ⁊ inde fuit formata ec
clesia. qꝛ de xp̄i laterali vulnere fluxe-
runt ecc̄ie sacr̄a. Fuit occisus in Abel
Geñ. iiij. Sepultus in iona. Fuit eñ
ionas in ventre ceti tribus dieb⁹ et tri-
bus noctib⁹. sic ⁊ saluator fuit tot die-
bus ⁊ tot noctib⁹ in corde terre. sicut

xpe dixit in evangelio math. xij. hanc figurā habes Jone. ij. Hec sepultura fuit figurata in quiete dñi que fuit. vij die. Geñ. ij.

De prefiguratione descensus aīe christi ad inferos

Articulus de descensu anie xpi ad inferos fuit figuratus in descensu dei q̄ descēdit in egyptū vt liberaret pplm isrl̄ de manib⁹ egyptiorum. Exo. iij. & aīa xpi descēdit in infernū q̄ p egyptū tenebrosam figurat vt educeret vinctos suos de lacu in q̄ nō erat aqua sicut dicit vaticinans zacharias. zacha. ix. Xpc etiā est pfiguratus in abacuc q̄ tulit prandiū cōsolationis danieli viro desideriorum. i. sanctis patrib⁹ deliberari desiderantib⁹ q̄ erāt in lacu leonū Dañ. vl.

De prefiguratione resurrectionis christi.

Articulus resurrectōis xpi d̄ q̄ i ps. iij. ex psona xpi. exurrexi qr dñs suscepit me. & alibi psal. lvj Exurgā diluculo. fuit figuratus in iacob. de quo Geñ. xxviij. q surgēs mane iacob tulit lapidē quē supposuerat capiti suo & erexit in titulū. Jacob est xpc q̄ surrexit mane supple a mortuis Mane dico cū adhuc eēnt tenebre. et tulit lapidē. i. hūanitatē suā quam supposuerat capiti suo. i. deo supple substantificauerat. Caput. n. xpi deus est. vt dicit apl's Cor. xj. & erexit in titulū scz a fidelib⁹ cōtēplādū pdicādū & adorandū. Fuit etiā figuratus in sampsone. de quo dr̄ Judi. xvj. q dormiuit ad noctis mediū. & surgēs tulit ambas fores corpus. s. & aiam suā. Ex his duabus figuris ortū habuerāt ille due opiniones Aug. & Greg. Dicit. n. aug. q xpc surrexit mane. i. diluculo diei pasche hūs p se fcm̄ iacob. Greg. aūt dicit q surrexit media nocte hūs factum sampsonis p se. qui possunt cōcordari p hoc q xpc surrexit in principio diei tercie. & sic post mediā noctē. Statim eñ post mediā noctē dies naturalis incipit & pōt dici mane. & hoc p aug. Vel dicendū q surrexit dñs fm veritatem mane etiā diei artificialis. hoc. n. reputat pbabili⁹ nō tñ erat clara dies imo adhuc erāt tenebre. vñ q̄ de nocte surrexit. & sic saluat opinio vtriusq.

De prefiguratione ascensionis christi.

Articulus de ascensionē xpi de quo in psal. lxvij. Ascendisti in altū &c. & alibi psal. xlvj. Ascendit deus in iubilo. fuit figurat⁹ in trāslatione enoch. Geñ. v. & in ascēsiōe helye. iiij. Reg. j. In regressu iacob q̄ dixit Geñ. xxxij. In baculo meo transiui iordanē istū. & nūc cū duabus turmis regredior. Xpc in baculo crucis trāsiuit iordanē mortalitatis & cū duabus turmis. s. angelorum & hoim regressus ē in celū. Fuit etiā figuratus in aduentu filij hois vsq ad antiquū dierū de quo Dañ. vij. Ecce dicit ibi in nubibus celi q̄ filius hois veniebat & vsq ad antiquū dierū puenit & dedit ei potestatē honorē & regnum.

De prefiguratione aduentus christi ad iudicium.

Articulus de aduētu xpi ad iudiciū de q̄ expsse pbauit Johel iij. c. Ibi. n. dr̄ ex psona dei. Congregabo omnes gentes & deducā illos in vallē iosaphat. ibi disceptabo cum eis. fuit etiā expsse figuratus Dañ. vij vbi dr̄ q throni positi sunt & antiquus dierū sedit. thronus eius flāme ignis. & ibidē iudiciū sedet. & libri apti sunt. ibiq dicit q fluuius igneus rapidusq egrediebat a facie sedētis. q̄ psumpsit bestiā cū vndecim cornibus suis quo sctō scti accepert regnū. throni figura-

bant sedes aploꝝ. antiquus sedens su dicantē xp̄m q̄ est antiquissim⁹ ſm di uinitatē. fluui⁹ igneus egrediens figu rabat xp̄ sniam acutiorē q̄ʒ sit ignis q̄ cōsumit demones cū reprobis cūctis Judicabunt. n. ex his que apparebūt in libris osciaꝝ. q̄ tunc aperient. quo fa cto scti regnū dei ꝑpetuo possidebūt.

De prefiguratione generalis resurrectionis.

a Rticulus aūt de xp̄i carnis re surrectōe de quo ꝓphetauit iob xix. ca. dicens. Scio q̄ redem ptor meus viuit ⁊ in nouissimo die de terra ⁊c. vsq̄ ibi in sinu meo. fuit figu ratus ezechiel. xxxvij. vbi dicit q̄ ossa q̄ prius erant arida vehemēter. acces serūt ossa ad ossa vnūquodq̄ ad iuncturā suā. ⁊ sup ea nerui ⁊ carnes ascēderūt. ⁊ ingressus est in ea spūs ⁊ vixerūt. q̄ oia exponit ibidē ꝓpha de resurrectōe mortuoꝝ. Vn̄ ibi dicit. hec dicit dn̄s. Ecce ego aperiā tumulos vr̄os ⁊ edu cam vos de sepulchris vr̄is populus meus ⁊c.

De prefiguratione vite eterne ⁊ mortis eterne: malis ⁊ bonis dande.

a Rticulus aūt de vita et̄na quā electi post mortē assequent fu it figuratus in scala iacob. de q̄ dicit Gen̄. xxviij. q̄ vidit scalā tangen tē celū ⁊ angelos ascendentes ⁊ descē dentes. ⁊ dn̄m innixū scale. Scala si gnificat vitā sanctā que habet multos gradus. qm̄ multi sunt gradus sancti tatis. p hanc descendunt angeli dei vt informent hoīes ⁊ ascendēt viri ange lici vt videant dn̄m ipi scale innixum cuius quidē visio erit vita beata. Fuit etiā figuratus in terra ꝓmissionis quā filij israel post transitū deserti. p⁹ mul tos labores multaq̄ ꝓlia adepti fuerūt sic ⁊ sancti post transitū deserti pnie se quentes ducatū colūne nubis ⁊ ignis .i. vite saluatoris post multos labores bonoꝝ opeꝝ. post multas victorias vi cioꝝ ⁊ hostiū spūaliū. beatificā vitā q̄ eterna erit finaliter assequent. Sub isto articulo cōtinet fides de morte eterna reprobis debita. que fuit figurata Nu me. xvj. vbi dicit q̄ chore datan ⁊ abi ron ⁊ multi alij pp peccatū suum viui descenderūt in infernū. sic ⁊ reprobi vi ui vita naturali. priuati tn̄ vita gr̄e et glorie descendūt in infernū. et tūc erit verū qd̄ dicit Math. xxv. q̄ ibunt re probi in suppliciū. iusti aūt in vitam eternā. Electi figurant p pincernā pha raonis cui dixit ioseph. memento mei cū tibi bene fuerit ⁊c. Reprobi aūt per pistorē q̄ amputato capite suspensus est in cruce Gen̄. xl.

De prefiguratione vnitatis ecclesie.

a Rticulus de vnitate eccie fuit figuratus in archa noe i taber naculo federis in templo salo monis. ⁊ in hierl'm terrestri. In archa fuerunt cōgregata aīalia de oi sexu et genere. ⁊ in eccia catholica sunt colle cti. Judeus ⁊ gentilis. masculus ⁊ fe mina. liber ⁊ seruus. homo irrōnalis ⁊ vtens rōne. Archa ferebat sup aquas ⁊ eccia fluit sup tribulatiōes h⁹ mūdi. Ad archā colūba rediens portauit ra mū oliue. ⁊ xp̄c ad ecciā reuertēs spi ritualiter denūciat pacem. In mūdo inquit p̄ssurā habebitis i me aūt pacē Joh̄. xvj. Extra illā archā nullus sal uari potuit. sic ⁊ extra ecciam. nullus pōt eē saluus. De his oib⁹ hēs Gen̄. vij. ⁊. viij. In tabernaculo ⁊ in templo colebat ⁊ adorabat deus. fiebāt ibi sa crificia p que remittebant pctā. ⁊ pc ō res recōciliabant deo. sic in sola eccia est diuinus cultus. offerūt grata sacri ficia. recōciliant peccatores ⁊ remittū tur tibi peccata. vnde bene dicit eccia.

Credo vnā sanctā ecciam catholicam sanctoꝝ cōionē. remissionē peccatoꝝ. .i. in qua sola est sanctoꝝ comunio et remissio pctōꝝ. Hierusalē etiā erat ciuitas sacerdotalis ꝛ regia sed excellentius sancta eccia. q2 in ea sunt oēs xp̄iani sacerdotes ꝛ reges facti in sanguine iesu xp̄i Apoca. v. Sic igiť hēmus totā fidei continentiā in scriptura veteri multipliciter figuratā ꝛc.

De prefiguratione cauendorū. s. vij. capitaliū vicioꝝ ꝛ trāsgressionis. x. preceptorum.

Quantū ad secundū sciendū ꝙ peccata q̄ oīno cauere debem⁹ fuerunt figurata multipliciter. scȝ in lepre plaga. de qua Leuiti. xiij. In lepra marie de q̄ Nume. xij. In lepra giezi de qua. iiij. Reg. v. In morticinijs ꝛ imūdicijs q̄ fuerūt in multis locis ꝓhibita in lege. pctm̄. n. aiam fec leprosam ꝛ ipam eiecit a cōsortio angeloꝝ. facit. n. aiam imundā ꝛ fetidam plusq̄ eēt aliqua legalis imūdicia vel aliqđ morticinū faceret. Septē autē peccata mortalia fuerūt figurata p septē funes qbus ligatus fuit sampson Iudi. xvj. Sunt. n. pctā quedā vincula ꝛ funes quibus ligaňť pctōres ne libere possint incedere vel opari. Decem aūt trangressiones ꝯ xp̄i pcepta decalogi fuerūt figurata. p. x. cornua bestie Dan. vij. de qbus egrediť. xj. loquens ꝯ deū blasphemias p qđ desperatio et finalis ipenitētia figurať. Sic ğ habemus ꝙ pctm̄ in generali ꝛ peccutorum numerus multipliciter fuerūt in scriptura veteri figurata ꝛc.

De prefiguratiōe malicie inimicoꝝ spiritualium:

Quantū ad terciū notandū ꝙ inimici spūales q̄ nos ꝓ peccato feriunt ꝛ grā dei ꝛ virtutib⁹ spoliant in scriptura veteri figuraňť. i serpente qui seduxit euam Geň. iij. et in serpētibus q̄ pcusserūt filios israhel Nume. xxj. ꝛ in vrsis ꝛ leone quos interfecit dauid. j. Reg. xvij. ꝛ in duobus vrsis q̄ deuorauerūt. xlij. pueros. iiij. Reg. ij. Et in duobus ꝓncipib⁹ latronū isboseth filiū saul. ij. Reg. iiij. Et in duobus draconib⁹ de q̄bus hř hester x. Demones. n. q̄ p serpētē vrsos ꝛ dracones figuraňť aliqñ ꝑsequuňť eccias māifeste sicut leo. Aliqñ occulte sicut draco ꝛ serpens ꝛ latro. figuraňť etiā p illos q̄ ꝑsequebaňť filios israel in deserto. ꝯ quos pugnauerūt moyses ꝛ iosue. Et nō vacat a mysterio ꝙ nūq̄ potuerūt supare iebuseos p quos carnis vicia q̄ nunq̄ pfecte in hac vita ꝺ lege cōi supaňť ꝛ figuraň. Figrnāť etiā p goliath saulē ꝛ absalonē ꝑsecutores dauid. Item figuraňť p egyptios. caldeos. medos. ꝑsas. grecos. romanos. hebraici populi ꝑsecutores.

De ꝑfiguratōe virtutis ꝛ efficacia sacramentorum.

Quantū aūt ad quartū notādū ꝙ arma ꝛ remedia quibus sanātur. peccata ꝛ vincuňť spūales inimici sunt. vij. sacramenta. vij. virtutes. vij. dona ꝛ. vij. bona. spūalia.

Septem sacramenta sunt figurata multipliciter. ꝛ primo: De prefiguratione baptismi.

Baptismus figuratus fuit in diluuio Geň. vij. In mari rubro. Exo. xiiij. Sicut. n. in diluuio ꝛ in mari rubro fuerūt consumpti oēs peccatores. sic in baptismo xp̄i sanguine rubricato oīa peccata deleň.

De prefiguratione sacramenti confirmatōis.

Confirmatio fuit figurata in vnctione regū. hoc. n. sacro xp̄iani roboraň in fide. ꝛ sicut reges ad spūalia bella ꝑparaň. vide ꝺ vnctiōe

saul.j.Reg.x.ꝛ de victōe dauid.j.Regum.xvj.

De prefiguratione sacramenti eucharistie.

SAcramentum eucharistie fuit figuratū in oblatōne melchisedech q̄tum ad spēs. offerebat eñi panem ꝛ vinū geñ.xiiij.Et i agno paschali q̄tum ad contemptū in sacmento qȯ est vera caro xp̄i Exo.xij. ꝛ in mãna ad saporē spūalē Exo.xvj.habebat. n.mãna oīe delectamētū ꝛ saporē suauitatis Sap̄.xvj. Et mlto fortius in sacro altaris.figuratū etiā fuit ꝑ oia sacra antique legis.

De prefiguratione sacramenti penitentie.

SAcramentū aūt pnie q̄tuꝫ ad cōtritōem.in gemitu dauid fuit figuratū de quo i psal.vj. Laboraui in gemitu meo ꝛc̄. Et in fletu ezechie.iiij.Reg.xxv. Q̄tū ad cōfessionē fuit figuratū in leprosis de q̄bus ꝓceptū est vt se oñderent sacerdoti. Leui.xiij.Et in confessione dauid q̄ dixit postq̄ pctm̄ cōmiserat peccaui dño.ij.Reg.xij. Q̄tum ad satisfactōꝫ fuit figuratū in facto regis niniue.vide Jone.ij.quō ꝑ hūilitatē ꝛ ieiunia dño satisfecit. Q̄tū āt ad vniuersa figurat̄ hoc sacr̄m ꝑ septē lotōes q̄bus se lauit naaman in iordane ꝛ mūdata fuit ei⁹ lepra.iiij.Reg.v. Jordanis interp̄tatur iudiciū ꝛ significat pniam ꝑ quā pctōres se iudicāt ne iudicent̄ a dño.ꝛ in h̄ iordane se dꝫ lauare septies ꝯ.vij.pctā mortalia vt sic mundet̄ spūalis lepra. Figurat̄ etiā ꝑ.xj.saga cilicina q̄b⁹ tegebat̄ tabernaculū Exo.xxvj.q꞉ ꝯ.x.p̄cepta decalogi sunt.x.trāsgressiones q̄ figurant̄ ꝑ.x. plagas egypti. Vide in Exodo de quoꝝ medio egredit̄.xj.id est desperatio ꝛ finalis impenitentia q̄ fuit figurata ꝑ.xj. cornua bestie. sicut p̄dictum est supra.Et figurant̄ hec.xj.mala nō solū ꝑ.xj.cornua veꝝ ꝑ.xj.populos.de q̄bus in psal.lxxxij. Moab ꝛ agareni ꝛc̄. Vide glo. ꝛ interp̄tationes ꝯ q̄.xj.mala dꝫ se pctōr pūgere.xj.sagis cilicinis pnie vt sic vuln⁹ apiat̄ ꝛ virus egrediat̄.

De prefiguratione sacramenti ordinis.

SAcramētū ordinis fuit figuratū in institutōe ordinis leuitaꝝ ꝛ ministroꝝ tabernaculi. de q̄bus in libro nūeroꝝ.Et in ordinatiōe sacerdotū ꝯ qua Exo.xviij. Precipue aūt fuit figuratū sacerdotiū ecc̄ie in sacerdotio melchisedech. de quo Geñ.xiiij.Sacerdos.n.ecc̄iasticus nō est sacerdos s̄m ordinē leui ꝫ s̄m ordinem melchisedech in psal.cix.

De prefiguratione sacramenmenti matrimonij.

SAcramentū aūt mr̄imonij noue legis fuit figuratū i mr̄imonio.qȯ fuit inter adā ꝛ euā. vñ ipe dixit.ꝑꝑ hoc relinquet hō pr̄em et mr̄em ꝛc̄.Geñ.ij. Adā.n.nō legit̄ habuisse nisi vxorē vnicā.vñ ibi dixit adherebit vxori sue nō vxoribus. Figuratū etiā fuit ꝑ mr̄imoniū qȯ fuit int̄ ysaac ꝛ rebeccam. de quo Geñ.xxiiij. Ipe.n. ysaac fuit vnicus vnice. ꝓpter h̄ imunis fuit ab illa maledictōe quaꝫ incurrit lamech q̄ prius induxit bigamiā Geñ.iiij.ꝛ tale dꝫ eē mr̄imonium ecc̄ie.de tali.n.dicit apl̄us ad ephe.v. Sacr̄m hoc dico magnū in xp̄o ꝛ i ecclesia. Nec etiaꝫ dico q̄n bigamia vel octogamia sit verū mr̄imoniū ꝫ tamē multū deficit a rōne sacri. Notat supꝑ hoc Alexander de ales in.iij. tractatu ij.supꝑ.vj.p̄cepto.qꝫ hr̄e plures vxores fuit adulteriū ipi lamech ꝑꝑ duo. Pri

mo: qꝛ fuit ꝯ ius nāle. s. ne facias aliis
qꝺ tibi nō vis fieri. Et vir non vult ꝙ
vxoꝛ diuidat carnē suā cū multis ⁊ ita
peccauit in deū. Secūdo qꝛ fuit ꝯ mo
rē ⁊ ꝯsuetudinē ⁊ moderantiā. Ex in-
cōtinentia. n. imoderata plures habu
it. ⁊ sic scandalizauit pximū. Sācti vo
pr̄es nō cōmiserūt adulteriū in habē-
do plures. nec peccauerūt ꝯ ius natu
rale. qꝛ cū eis occulta inspiratōne fuit
dispensatū. nec ꝯ morē qꝛ iam erat i cō
suetudinē tractū. Et nota ꝙ cā dispē
sationis fuit triplex. s. pp multiplicati
onē cultus dei. exēplo abꝛae Geñ. xvi
Itē in figurā. Cōiugiū. n. patrū signi-
ficabat cōnubiū xp̄i ⁊ eccle. q̄ multipli
cat̄ p cōtēplatiuos ⁊ actiuos. s. filios ⁊
mercēnarios qꝺ figuratū fuit in vxo-
ribus iacob liberis ⁊ ancillis siue con
cubinis Geñ. xxvi. Itē pp moderan-
tiā ⁊ tpantiā. Moderate. n. appetebāt
antiq̄ pr̄es coitū. s. pp solā ꝓpagatiōe͂
ad cultū dei. exēplo dauid. ij. Re. xxvi
Ad maioꝛē aūt euidentiā p̄dictoꝝ
nota ꝙ ꝯcubina dr̄ duob⁹ modis. vno
mō assumpta ad tp̄s ad ꝓlē ꝓducēdā.
qꝺ dr̄ assumpta ad tp̄s hoc dr̄ ad diffe
rentiā vxoꝛis. ⁊ ꝙ dr̄ ad ꝓlē ꝓcreandā
hoc dr̄ ad drīam meretricis. talis ꝯcu
bina nō est vxoꝛ. ⁊ coitus cū ea ē foꝛni
carius ⁊ illicitus f̄m se. ⁊ ē etiā ꝯ lege͂
naturalē ⁊ scriptā. Ius. n. publicū le-
gis naturalis dictat ꝓcreatiōem filioꝝ
cū educatiōe ⁊ hereditatis successione
qꝺ nō posset eē nisi eēt copula parētū
insepabilis. Itē est ꝯ ius priuatū rōis
qꝺ dictat nō facere alij qꝺ hō fieri non
vult sibi ⁊ econuerso. Quilibet. n. vir
vult vt effectus eius cui copulat̄ sibi
insepabiliter adhereat. Scd̄o mō dici
tur cōcubina assumpta insepabilit̄ ad
sp. ꝭ ꝯditōis seruilis. ⁊ sic realiter erat
vxoꝛ. Sꝫ tn̄ dr̄ cōcubina. qꝛ nō erat p̄n
cipalis vxoꝛ. vn̄ Geñ. xvi. Sara dedit

abꝛae Agar i vxoꝛē. Rachel dedit ba-
lam ancillā viro suo in cōiugiū Geñ.
xxx. Licet aūt quelibet taliū diceret̄ ve
ra vxoꝛ. ⁊ inter virū ⁊ eā diceret̄ veruꝫ
mr̄imoniū. deficit tn̄ a rōne sacr̄i qꝺ ē
vnici ad vnicā. vt dictū est. Vlteri⁹
notat hic dn̄s bona ventura in. iiij. ꝙ
p̄dicta dispēsatio de pluribus vxoꝛib⁹
nō fuit tp̄e nature institute. qꝛ tūc non
erat necessitas sterilitat̄. nec in tp̄e gr̄e
est. qꝛ multiplicatū est genus hūanuꝫ
ad cultū xp̄i. Sꝫ rōe vtilitatis fuit tp̄e
Abꝛae. qꝛ ante eū multiplicabant̄ nō
ad cultū dei ꝭ ad mala. ⁊ iō deleti sunt
de terra. Sꝫ rōne honestatis ad illos
se extendit q̄ vxoꝛib⁹ ⁊ ꝯcubinis tpant̄
⁊ ad cultū dei multiplicandū sciebant
⁊ volebant vti. Hec aūt dispēsatio fc̄a
est diuina inspiratōe in pr̄iarchis ⁊ re
ge dauid. qn̄ ⁊ qm̄ vtrisqꝫ facta est d̄ se
mine dauid repꝛomissio. ⁊ qꝛ isti erāt
tanqꝫ capita. ⁊ imitādi erāt tāqꝫ sancti
intellexerūt recte dispensatōe͂ ad oēs
extendi q̄ erāt imitatoꝛes eoꝝ. ⁊ mos
fuit ex hoc introductus durās vsqꝫ ad
xp̄i aduentum.

De prefiguratione extreme vnctionis.

Sacramentū extreme vnctōnis
fuit figuratū in multiplici vncti
one veteris testamenti. Tunc eī
vngebantur reges ⁊ sacerdotes. tem-
plum ⁊ altare. ⁊ certe cum chꝛistian⁹
est ꝓpinquus moꝛti. Tunc ꝓpin-
quus est vt sicut rex adipiscat̄ regnuꝫ
gloꝛie. vt etiam sicut sacerdos offerat
deo sacrificium laudis perpetue. Vt
etiam in eius anima templo ⁊ altari
sūmus pontifex deus colatur laudet̄
⁊ honoꝛet̄ ineternū. ⁊ ꝓpter hoc vngit̄
xp̄ianus cuꝫ est ꝓpinquus moꝛti. Vn
gebant̄ etiam antiquitus pugiles. ⁊ sic
xp̄ianus in moꝛte quia aggredit̄ bel-

lum fortissimũ. tunc. n. ipm hostis im petit vehemētius. ꝓpter qḋ optet ipm tanq̄ strenuũ pugilē strenue dimicare Vngebant etiā antiquitus spōse cum viris tradebant. Vñ ⁊ vxor ab vngendo dicit eo q vngeret ⁊ certe aīa xpiani cuȝ dȝ exire de corpe dȝ tradi celesti sponso ⁊ traduci in tabernaculũ ei⁹ vt eius castis amplexibus ꝑpetuo delectetur.

De prefiguratōe septem donoꝝ spūssancti:

Septē aũt dona ḋ quibus dicit Esa. xi. figurata sunt ꝑ. vij. crines capitis samson. q̄bus rasis ab eo recessit fortitudo Judi. xvj. ⁊ vere exclusis a capite hoīs. i. ab aīa. vij. donis spūssancti recedit a b hoīe fortitudo. Figurat etiā ſm expositōeȝ grego. ꝑ septē filios iob. Job. j. Per dona eñ spūssancti adoptat hō in filium dei pfectissime. vt sit dignus hereditate superna.

De pfiguratiōe. vij. virtutũ.

Septē aũt virtutes figurant ꝑ septē dies q̄bus deus cũcta fecit opa ⁊ postea quieuit. qꝛ ꝑ virtutes illuminat aīa ⁊ in ipis q̄escit cuȝ ꝑ ipas ꝑueniat ad requiē spūale in pñti ⁊ eternā in futuro. Figurant etiā ꝑ septē dies festiuitatũ legaliũ. ꝑ ipas eñ aīa solēnizat colit deũ ⁊ a vicijs ꝯcessat. Figurant etiā ꝑ illas septeȝ mulieres de q̄bus Esa. iiij. Apꝓhenderũt septeȝ mulieres virũ vnũ ⁊c. Nemo. n. est vir nec vir vnus vnitate grē nisi queȝ iste dñe apꝓhendunt.

De prefiguratōe. vij. bonorũ spūaliũ. ⁊ primo bonitatis crucis in passione christi.

Sunt etiam alia bona spūalia q̄ multũ valent ad supatōem hostiũ ac etiā ad purgatōem vicioꝝ. Primũ est virtus crucis ⁊ passionis xpi q̄ fuit figurata in baculo dḋ et in quinq̄ lapidib⁹ q̄s accepit de torrēte cũ q̄bus occidit philisteũ. j. Re. xvij. baculus crucē figurabat. quinq̄ lapides q̄nq̄ plagas iesu quas xpian⁹ cuȝ funda sue cōsideratōis debet ꝯ demones iacere. ⁊ sic debellabit hostis.

De prefiguratione bonitatis ⁊ orationis matris iesu christi

Secundũ aũt bonũ est virtus et orō mris xpi que fuit figurata ꝑ iudith q̄ holofernem occidit. Judith. xiij. ⁊ hester q̄ aman ⁊ hostes ppli israel occidi ꝓcurauit. vide i libro hester. ⁊ ꝑ iahel q̄ sizarā pcussit. Judi. iiij. ⁊ ꝑ bersabee mrem salomonis ḋ q̄ iij. Reg. ij. Ipa. n. ⁊ si fuit spōsa dei patris sicut hester assueri. fuit tñ vere mr veri salomonis cui dic filius suus illḋ vbũ qḋ dixit salomon mri sue. iij. re. ij Pete mater mea qḋ vis. neq̄. n. fas ē vt auertā faciē tuā. oīa etiā q̄ salomon dicit in laudē sponse in libro Canti. de gloriosa matre dñi spiritualiter exponuntur.

De prefiguratione bonitatis virtutis ptātis siue auctoritatis eccie in orando.

Terciũ bonũ ē virtus. ptās. siue auctoritas eccie cuius orō sũme placet deo. Est. n. ipa vnica sponsa xpi cui dixit sponsus Canti. ij. Ostende mihi faciē tuā sonet vox tua in auribus meis. vox. n. tua dulcis et facies tua decora.

De prefiguratōe virtutis orationis sanctoꝝ noui testamēti.

Quartũ bonũ est oratio sanctorum noui testamēti qui iam cũ xpo regnāt. s. apostolorũ q̄ fuerunt figurati in sanctis patriarchis et prophetis. nā sancti patriarche factis

et ꝓphete dictis grām noui testament ſ ꝯſignarūt et meritis ꝑpriis deo recōciliare efficaciter meruerūt. de quibus Eſa.xxvij. Qui ingrediūt impetu ad Iacob. florebit et germinabit iſrl. et implebunt faciē orbis ſemine etc. ſanctorū martyrū q̄ fuerūt figurati in ſanctis machabeis q̄ interp̄tant victorioſi. fuerūt.n. re et noīe victores ſctōꝝ ꝯfeſſorū q̄ fuerūt figurati in filijs ꝓphetarū. de quib⁹ i.j. et.ij. Reg. Sāctoꝝ et ſctāꝝ virginū q̄ fuerūt figurati in abel q̄ fuit p̄mus virgo. de quo Gen.iiij. Et in filia iepte. Iudi.xj. Et in abiſac ſunamite. q̄ fouit dauid regem. de quo.iij. Regum.j.

De prefiguratione bonoruꝫ paſtoꝝ eccleſie.

Quintū aūt bonū eſt ſedulitas bonoꝝ paſtoꝝ eccie. q̄ fuerunt figurati p moyſen ioſue et dd.illi.n.orādo ꝙmaxime et nihilominus opando ꝓſtrauerūt hoſtes. Vide quō moyſes orādo ꝓſtrauit amalech. exo. xvij. Sic et boni paſtores eccie orādo et opando docendo et lucis exēpla miniſtrando. hoſtes eccie ſuperant et per ipos ſubditi ad ſctitatis opa ꝓuocat.

De prefiguratiōe bonitatis diuine inſpirationis:

Sextū bonū eſt diuina inſpiratio q̄ etiā indulcorat hm̄oi amaritudinē et illuſtrat aiam cōtra erroꝝ caliginē. Q̄tum ad p̄mū figurat p illud lignū qd̄ oñdit dñs moyſi. qd̄ cuꝫ in aquis miſſum fuiſſet in dulcedinē verſe ſunt Exo.xv. Q̄tum ad ſecundū figurant p fauū mellis queꝫ guſtauit ionathas. et illūinati ſūt oculi eius.j. Reg.xiiij. Que etiā figurat p angelū dñi q̄ deſcendit in fornacē etc. Dan.iij. qm̄ refrigerat cōcupia.

De p̄figuratōe bonitatis diſcrete ꝯſiderationis hominis.

Septimū bonū eſt diſcreta hoīs cōſideratio. dꝫ.n. hō ſepe cōſiderare et ad mēoriā reducere.vij. xp̄i beneficia.vij. m̄ris gaudia.vij. effuſiones ſanguinis ieſu.vij. ordines ſanctoꝝ q̄ ſunt in patria.vij. offenſas q̄b⁹ offendūt hoīes deū p.vij. peccata mortalia.vij. plagas nouiſſimas de quib⁹ Ioh. apoc.xv. p quas intelligunt.vij. inferni ſupplicia.vij. dotes glīe quas merent electi p ſeptē opa mie. ſeptem ſanctoꝝ ordines figurant p ſepteꝫ boues pulcras et craſſas. et.vij. dotes glorie per.vij. ſpicas plenas et formoſas. oēs q; reprobi p.vij. fedas boues et cōfectas macie. et.vij. inferni ſupplicia. p vij. ſpicas ꝑcuſſas vredine de quib⁹ oibus habet Gen.xlj. Per quas.vij. cōſideratōes ruit mūndi vanitas. peccati vilitas. carnis cōplacentia. et demonū fraudulentia. Qñ figurant iſte.vij ꝯſideratōes p illos.vij. circuitus quos fecerūt filij iſrl circa vrbē iericho ipos archa dñi precedente Ioſue.vj. Sic et xp̄c q̄ eſt archa dñi xp̄ianū p̄cedat in p̄ſenti exilio ſit ſp ante ſue mentis oculos. et ſic.vij. circuitus et.vij. cōſiderationes p̄dictas faciat ꝙtū ad ipm mūdi vanitas deſtruet. Apparet igit ex p̄miſſis ꝙ ſm ꝙ dicit apl's ad Hebre.ix. facta in veteri teſtamēto fuerūt parabole inſtantis tp̄is. et ſic oīa in figurā contingebant illis.j. Cor.x. Et ſic p3 p̄ri mū principale hui⁹ ꝯſideratōis tercie.

De prefiguratōe correctōis noſtre in tp̄e gratie.

Circa ſecundū huius tercij puncti eſt ſciēdū ꝙ tempus gratie vt dictum ē. eſt tēpus peccata corrigendi et cauendi ad que multum valent peccata veterū que punita fuerunt tempaliter. In quoꝝ quidē punitionibus figurabat punitio xp̄ianorū ſempiterna ſi cōmittant ſimilia.

De prefiguratione correctionis superbie.

D correctõem.n. supbie ⁊ ino-
a bedientie multũ valet moralis
adam figura i tunicis pelliceis
eiusq; eiectio de paradyso. q ipe ⁊ vxor sua meruerũt ꝑ se ⁊ cũctis posteris suis ꝑ eo ꝙ cõsentientes suggestioni diaboli supbi ⁊ inobedientes fuerũt. Ad hoc etiã multũ valet expulsio saul de regno q ꝑpter supbiã ⁊ inobedientiam regnũ israel amisit. sicut de hoc habet j. Reg. xv. ⁊. xvj. Ad hoc etiã multum valet suspensio absalonis in quercu. q ꝑpter supbiã ⁊ ambitõem regnãdi suspensus i quercu. fuit a ioab interfect⁹ ij. Reg. xviij. Multũ etiã valet ad hoc plaga cõminata ezechie. ꝑ hoc ꝙ quadã ostentatõne ostenderat babylonijs oẽs thezauros domus sue. iiij. Re. xx. valet etiã ad hoc mors illoꝝ principuz q̃nquagenarioꝝ q supbe loquẽtes helye meruerũt extingui ab igne celesti. iiij. Reg. i.

De prefiguratione correctõis Inuidie.

D correctõez etiã inuidie mul-
a tũ valet maledictio cayn. q pro
pter inuidiã Abel infecit. Gen. iiij. Reprobatio esau q fri suo iacob inuidẽs ⁊ odio hñs. sicut dr Geñ. xxvij. fuit tꝑaliter reprobatus. valet ad hoc tribulatio quam passi fuerunt filij Jacob. qui inuidẽtes ioseph ipmq; odio habentes. sicut dicit Geñ. xxxvij. sustinuerũt ꝑpter hoc tribulatiõem multiplicem in egypto sub eodem Joseph fratre suo. Valet etiam ad hoc vexatio saul qui inuidens dauid nec rectis oculis ipm aspicere valens. propter h quod dixerũt mulieres percussit saul mille ⁊ Dauid. x. milia. fuit inuasus a maligno spiritu. j. Regũ. xvj. Ad hoc etiam multũ valet lepra marie ⁊ leuitarũ plaga. q2 inuidẽtes murmurauerunt contra moysen. d maria habetur Nume. xij. de leuitis. xvij. Ad hoc etiam multum valet interfectio adonie. qui inuidens salomoni regi israel. ꝑꝑ hoc fuit interfectus.

De prefiguratione ad correctionẽ iracundie.

D correctionẽ iracundie valet
a maledictio cayn. cui dixit dñs
vbi supra. Cur iratus es quare concidit vultus ⁊c. Valet etiam maledictio furoris symeon ⁊ leui. qui irati ꝑpter stuprum dine interfecerũt sichimitas Geñ. xxxiiij. de quibus dixit iacob maledicendo Geñ. xlix. In furore suo occiderunt virum maledictus furor eoꝝ ⁊c. Valet insuper ad hoc submersio pharaonis ⁊ egyptiorum qui turbati ⁊ irati propter exitum filiorũ israel insecuti fuerũt eos. ⁊ tandẽ submersi sunt i mari rubro Exo. xiiij. Valet etiã ad hoc mors nabal de quo dicitur. j. Reg. xxv. ꝙ erat vir durus maliciosus ⁊ pessimus. ꝑpterea factum est cor eius emortuũ. ⁊ ita percussit dominus nabal ⁊ mortuus est.

Auaricie.

D correctionem etiam peccati
a auaricie occurit achor vl' achan
qui accepit de anathemate iericho regulã auream propter suam auariciaz. ⁊ argentũ ⁊ pallium propter qd fuit lapidatus ⁊ cuncta que illi⁹ erant igne consumpta Josue. vij. Occurrit etiam achab qui concupiuit iniuste vineam naboth. propter quam ⁊ ipsum fecit interfici cui dixit helyas in hoc loco in quo linxerunt canes sanguinem naboth lambent sanguinẽ tuum ⁊c. iij Reg. xxj. Occurrit insup giezi qui ꝑpter cupiditatem suam ⁊ auariciã accepit ⁊ naaman tria talenta argenti et vestes mutatorias duplices, propter

q̄d lepra naaman adhesit ei.iiij.Re.v voluit etiam vendere gratiam sanitatis. Occurrit heliodorus qui volens rape pecunias que erant in erario fuit verberatus egregie ⁊ positus in gestatoria sella.ij.Macha.iij.

Accidie.

a D correctiõem autem accidie occurrunt dina que puagans regionē egressa vt videret mulieres illius terre fuit a sichem oppressa Geñ.xxxiiij. Filij israel qui vacantes ocio expectantes moysen fecerunt vitulū Exo.xxxij.⁊ propter vitulū quē adorauerunt.xxxiij.milia fuerunt interfecti.dauid qui ociās in salario domus concupiuit bersabee cum qua et concubuit ⁊ postea vriam virum suuz interfici fecit.ij.Reg.xj.Sodoma cuius peccati occasionez dicit propheta fuisse habundantiā diuitiarū ociuz et saturitatem panis.Ezech.xvj.

Gule.

a D correctõem aūt gule occurrunt eua.esau.ionathas.loth.holofernes filij israel ⁊ sacerdotes belis.ꝓpter gulam.n.eua maledictõem meruit Geñ.iij.Esau primogenita vendidit Geñ.xxv.Loth propter ebrietatez incestum cõmisit Geñ.xx.Jonathas patrē offendit ⁊ aliqualiter populū turbauit.j.Regū.xiiij.Holofernes a iudith fuit interfect⁹ Judith.xiij.Sacerdotes belis qui deuorabāt que offerebant a dario trucidati sunt Danielis.xiiij.

Luxurie.

a D correctiõem aūt luxurie occurrunt.inūdatio diluuij geñ.vij.⁊ cõsumptio quinqꝫ ciuitatū.Geñ.xix.Interfectio zichimitaruz ꝓpter dinam Geñ.xxxiiij.Peritio filioꝝ israel in deserto qui fuerūt fornicati cū madianitis.⁊.iō multi fuerunt ꝑcussi Nume.xxv.Destructio tribus beniamin.qui ꝑꝑ vxorē leuite quā abutendo interfecerūt quasi oino ꝯsumpti fuerunt Judi.xix.⁊.xx.ca.Infortuniū dauid cui ꝓpter vxorez vrie hoc contingit ꝙ absalon filius suus ingressus fuit ad ꝯcubinas suas.ij.Reg.xvj.sicut ꝓpheta ei predixerat.ij.Reg.xij.Interfectio amon propter thamar sororē suā.ij.Reg.xiij.Infatuatio samsonis iudicū.xvj.Apostazia salomõis cuius cor fuit deprauatū ꝑ mulieres iij.Reg.xj.Interfectio ꝑ̄sbyteroꝝ qui cõcupierunt susannā Dañ.xiij.

Idolatrie.

a D correctõem idolatrie occurrit illud Exo.xxxij.Sedit populus mādūcare ⁊ bibere ⁊ surrexit ludere.i.corā vitulo conflatili coreas ducere vel ludere.i.ad instar pueroꝝ vitulū adorare.q̄ ope fusorio fact⁹ erat.Pueri.n.fingunt sibi d̄ luto q̄dā idola que postea pueriliter adorāt.vn̄ nihil aliud fuit luder e coraz vitulo q̄ȝ idolū factū adorare.⁊ ibidē dicit ꝙ leuite de mandato moysi ꝑꝑ hoc pct̄m interfecerūt quasi.xxiij.milia hoim.Illud etiā occurrit de hoc idē ꝙ quasi oia flagella ⁊ captiuitates ppl̄i israelitici fuerunt ꝑꝑ idolatrie scelus hoc q̄ȝtū ad primū ꝑ̄ceptū. Ad correctõem blasphemie q̄ est cõtra scd̄m ꝑ̄ceptuz habes lapidatõem blasphemi Leuit.xxiiij. Ad correctõem violantiū sabbatū habes punitõem illius qui ligna in sabbato colligebat.vide Nume.xv hoc q̄ȝtū ad terciū ꝑ̄ceptū. Ad correctõem v̄o temeritatis vsurpantiū officia ministroꝝ eccl̄ie habes ꝑcussionem ozie qui archam tetigit.ij.Reg.vj.Lepram ozie qui thura incendebat.ij.paral.xxvj. Ad correctõem inhonorantiū parentes habes maledictõz cham q̄ irrisit pr̄i suo Geñ.ix.Et maledictio rē rubē qui fedauit cubile pr̄is sui cui

dixit pr non crescas. Gen. xlix. Maledictiõem absalonis q expulit prem suũ de iĺrm et polluit cõcubinas eius. vbi supra. Ad correctõz homicidij habes interfectões illorum q interfecerunt isboseth. ij. Reg. iiij. et interfectõz ioab q abner et amasan interfecerat de quo iij. Reg. ij. Ad correctonem mechie habes multa q supra statim dicta sũt Ad correcõz furti habes lapidatõz pŕbrorum Dañ. xiij. duo vltia pcepta nõ habuerunt penã determinatã in lege. Jccirco quis trãsgressio ipsorum sit peccatũ mortale ac mortis eterne meritũ ipsorum tñ punitio nõ fuit alicubi in scriptura veteri figurata.

De prefiguratõe ad correctionẽ malorũ principũ.

a D correctõem aũt malorum principũ occurrit pharao pp quem egyptus periyt. Exo. xiiij. Occurrit roboã pp quẽ regnũ isŕl scissum fuit. iij. Reg. xij. Jtẽ sennacherib propter cuiꝰ maliciã et supbiã pcussit angelus dñi. clxxxv. milia assiriorum. iiij. Re. xix. Occurrit etiaz nabuchodonosor q ppter maliciã suã fuit qsi cõuersus in bestiã. Dañ. iiij. Jtẽ antiochus d quo dr. ij. Macha. ix. q de ipsius corpe vermes scaturiebãt. et infra dicit q homicida et blasphemus miserabili vita fũctus est. Occurrit etiã trãslatio regnorũ de gente in gentẽ que maxie ascribitur et attribuit malicie pncipũ Ecci. x.

De prefiguratione ad correctionẽ malorum prelatorum.

a D correctõem malorum platorũz occurrit heli q fuit negligens in correctõe filiorum qui de sella corruens mortuus fuit multaqz mala populo acciderunt. j. Reg. iiij.

De prefiguratione ad correctionẽ malorum sacerdotũ.

a D correctõem malorum sacerdotum occurrunt filij Heli osni et phinees qui nescientes sacerdotis officiũ. j. Reg. ij. corruerũt in plio j. Reg. iiij. Occurrũt etiã nadab et abiu qui obtulerũt ignẽ alienũ. et iõ fuerũt a dño pcussi deuorauitqz eos ignis. leuiti. x. Jgnẽ alienũ offerũt sacerdotes auari et luxuriosi quos gehenne incendiũ deuorabit.

De prefiguratione ad correctionẽ oĩm predictorũ.

a D correctõem oĩm pdictorum occurrit cõsiderare virtutes sctõrum veteris testamẽti vicz iusticiaz noe. de qua Geñ. vj. Fidẽ et obedientiã abrae. de sfide habes geñ. xv. et obedientia geñ. xxij. Jtẽ de virtute eius et pace quã voluit hr̃e cum Joth habes Geñ. xiij. Occurrit secũdo cõsiderare simplicitatẽ Jacob Geñ. xxv. Castitatẽ ioseph Geñ. xxxix. Humilitatẽ dauid habes in multis locis. j. Reg. Jeiuniũ moysi de quo Exo. xxiiij. Jeiuniũ helye d quo. iij. Reg. xix. Abstinẽtiã iudith vide in libro illo. daniel et sociorum eius Dañ. j. zelum phinees q interfecit fornicatorẽ. Nume. xxv. et mathathie. qui trucidauit sacrificatẽ supra aram. j. macha. ij. Occurrit etiã considerare sedulitatẽ laborandi ruth. et largitatẽ booz. vide in libro ruth. patiam iob et thobie vide in libris eorum. Occurrit etiã cõsiderare zelũ samuelis q interfecit regẽ agag. j. Reg. xv. et helie q interfecit sacerdotes baal. iij. Re. xviij Occurrit etiã cõsiderare strenuitatem machabeorum et martyriũ eliazari et illorũ. vij. fratrũ. ij. Mach. vj. et. vij. Sic ꝫ patet q bene dixit apĺus q facta veteris testamẽti scripta sunt ad correctionem nostrã. Dicit eñ apostolus. j. Corinth. xj. Dum iudicamur autez a domino corripimur. vt nõ cum hoc mũ-

do damnemur. Sꝫ multū terribile est qd̕ scriptura dicit ꝙ difficile est corrigē quē deꝰ despexerit Eccles. vij. de signū est diuine despectōnis qn̄ hō a malis suis nō corrigit q̄ totiens ⁊ in tot locis corripit p scripturas. Pꝫ ergo clarissime ex his q̄ dicta sunt in hac tercia ꝯsideratōne ꝙ oia q̄ p̄dicamꝰ de xp̄o ihu. om̄ia credēda oia cauēda. ois inimicorū spūaliū malicia. ois virtꝰ sacrorꝫ ⁊ efficacia oia p̄dicta ⁊ alia fuerūt i lege ⁊ ꝓphis ⁊ psalmis p̄figurata ⁊ ad nraꝫ correctōnem scripta qꝛ om̄ia illa in figuram ꝯtingebant illis.

Qd̕ oia scripta d̕ vēturo messia impleta sunt in iesu christo.

Q Uartꝰ punctꝰ ⁊ vltimꝰ huiꝰ sexti articuli est videre quō oia q̄ scripta erāt de messia vēturo fuerūt impleta in xp̄o ihu saluatore nr̄o ⁊ ideo ipse verꝰ messias nec alius expectandꝰ. Pro cuiꝰ claro intellectu aperiunt. xij. thezauri. Primꝰ erit de tēpore aduentꝰ xp̄i. Scd̕s de eiꝰ ꝓgenie. Tercíꝰ de assimilatōne. Quartꝰ de loco natiuitatis. Quintꝰ de eiꝰ nomine. Sextus de eiꝰ veneratiōe. Septimus de mō viuendi. Octauꝰ de mō moriendi. Nonꝰ de cā mortis. Decimꝰ de eius resurrectōne. Vndecimꝰ de p̄mio credentiū. Duodecimꝰ de pena ꝯsequentiū in p̄senti ⁊ in futuro.

Qd̕ verꝰ messias debebat venire in destructione secūdi templi et ablatione ceptri israel: et impletione .lxx. hebdomadarum danielis.

P Rimus thezaurus aperitur de tempore aduentus messie ꝙ sacra scriptura p̄nunciauit ⁊ specifice determinauit. Pro cuiꝰ declaratōne hic adducam quatuor testimonia. Primum est testimonium ꝓphetarum s̄m glosas talmuth. licet in illo libro reperiant multe vanitates et abhominatōnes ⁊ hereses. non solum cōtra legem euangelicā sed etiā ꝯtra sētentiam diuinā. ⁊ contra legem scripture ac cōtra legem nature vt suo loco videbitur ꝓpter q̄ puniri deberent. Veruꝫ tamen ad ꝯuincendā maliciā eoꝝ proprijs auctoritatibꝰ suoꝝ doctoꝝ cōcludetur aduētus messie. sicut optime fuit disputatū cum sapientibꝰ eoꝝ ⁊ conclusum ⁊ determinatū coram summo pontifice Benedicto. xiij. Presentibꝰ pluribus cardinalibus p̄latis ⁊ magistris in theologia ⁊ alijs multis notabilibus ꝑsonis. Anno dn̄i. M. cccc. xij. xviij. pontificatꝰ eiusdem summi pontificis. Scd̕m est testimoniū inquisitōnis iudeoꝝ. Tercium erit testimoniuꝫ iosephi historiographi eoꝝ. Quartuꝫ erit testimonium pylati qui eum tradidit crucifigendum arbitrio eoꝝ. De primo dico ꝙ tempus assignatum aduentus messie erat in fine secundi templi hierusalem paulo ante destructiōeꝫ eiusdem templi vt pꝫ Malach. iij. vbi dicit. Ecce ego mitto angelū meum et p̄parabit viam ante faciem meā. ⁊ statim veniet ad templū scm̄ suū dn̄ator quē vos queritis. ⁊ angelus testamēti quē vos vultis. Ecce venit dicit dominus exercituū. In dicto textu sunt tria vocabula q̄ significāt suū aduentū multum ꝓpe. Primū est ecce. qd̕ on̄dit reꝫ p̄ntem an̄ nos. Scd̕m est statim. quod on̄dit rem breuissimā vel sine tempore Terciū est ecce venit. Iteꝫ qn̄ dixit ad templū suū on̄dit ꝙ in hora sui aduentus eēt templū edificatū ⁊ in bono statu. Per ꝯtrariū illiꝰ qd̕ credūt iudei q̄ dicūt ꝙ qn̄ ipse veniet inueniet eos in captiuitate ⁊ templum desertum. Iteꝫ scd̕o sicut dixit ysa. ca. lvj. hec dicit dominꝰ. Custodite iudiciū ⁊ facite iusticiā qꝛ iux̄ est salꝰ mea vt veiat ⁊ insticia

mea vt reueletꝛ. Et declarant doctores
hebreoꝝ in berexit raba.i.genesi mag.
Rabi mosse darsan qd voluit dicē iux
est salus mea vt veniat et iusticia mea
vt reueletꝛ hoc dī ꝑ rege messia ꝓpt qd
dixit daniel ca.ix.ꝛ adducatꝛ iusticia sē
piterna. Itez tercio dixit zacharias.ix.
Exulta satis filia syon. Jubila filia hie
rusalē. Ecce rex tuus veniet tibi iustus
ꝛ saluator ipse paup ꝛ ascendēs super
azinā ꝛ sup pullū filiū azine. Jnq̄ztum
dixit ecce rex tuꝰ ondit eiꝰ aduentū bre
uissimū. Et qd restat i h textu ondit ꝙ
loqtꝛ de xp̄o ihu q̄ i tali hitu intrauit i
irlm. Multū facit admirari quō oms
isti ꝓphe fuerunt ꝯcordes vt oms vna
voce dicerēt aduentū messie eē tam ꝓ
pinquissime ꝛ ꝙ postmodū retrocesse
rit tanto tpe a tpe vltimo p̄dictoꝝ pro
phetaꝝ vsqz hodie cū transierint iaz vl
tra mille septingēti āni. inuenimꝰ eniz
balaam Nu.xxiiij. dixisse ꝓphando ꝑ
rege dauid videbo eū ƺ non mō intue
bor illū ƺ nō ꝓpe ꝛ ab eo vsqz ad dauid
nō fuerūt nisi q̄dringēti āni modicum
plus. Quare ꝑ vim habemꝰ dicere ꝙ
pauco tpe post dictos ꝓphas hēbat eē
aduentꝰ messie. Dicet iudeꝰ ꝑ dicta
ꝓphaꝝ bn̄ onditꝛ esse aduentꝰ messie in
breui. ƺ quō ꝓbabitꝛ ei ꝙ ille aduentus
fuit in fine templi scdi in eadez hora q̄
fuit aduentꝰ ihu xp̄i. Dico ꝙ h ostendi
tur multū bn̄ multis autēticis ꝓphijs ꝛ
rōnibꝰ ꝛ primo ꝑ ysa.c.ix.q̄ dixit. Par
uulꝰ em̄ natꝰ est nob et filiꝰ datꝰ est nob
ꝛ factus est principatus sup humeros
eiꝰ ꝛ vocabitꝛ nomē eiꝰ admirabilis cō
siliariꝰ deꝰ fortis. pater futuri seculi. pn
ceps pacis. multiplicabitꝛ eiꝰ imperiuz
ꝛ pacis non erit finis. Non est dubiuz
quin ista ꝓpheria loquatur de messia:
quia impossibile est aliquem hominē
carnalem in quo non sit diuina natura
intitulari tam excellentissimis titulis.
Item q̄ ipsimet doctores hebreorum
dicunt hoc in ꝓlogo heccarabeti.id est
lamentatōnis magne. Vbi dicit Ra
bi oze. galileus in noie messie est pax.
q̄ sic scriptū est: pater futuri seculi pn
ceps pacis. Itez in libro canhedrin in
ca.qd incipit totꝰ israel dicit rabi than
hum. Que est ratio ꝙ quecūqz men.q̄
est in medio vocabuli est aperta ꝛ hec
est clausa. Rn̄det quia deus voluit fa
cere de ezachia messiam. ꝛ venit virtꝰ
iudicialis ꝛ dixit an̄ deū dn̄m mundi.
Dauid qui dixit āte te tot cantica ꝛ tot
laudes non facis messiā ꝛ ezechiam ꝓ
quo fecisti tot miracl'a ꝛ nō dixisti vnū
canticū ante facies messiā. ꝛ ideo deus
clausit men. Et illa hora exiuit filia vo
cis.i.vna reuelatio ꝛ dixit secretū meū
mihi. secretum meū mihi: ve mihi. Et
declarat Rabi salomon ꝙ dicebat deꝰ
hoc secretū de aduentu messie meū ē.
Et ꝙ ꝓpheta respondit ve mihi vult di
cere. O miser qn̄ veniet ille messias.
Ex p̄dicta auctoritate possimꝰ elice
re tres ꝯclusiones. Prima ꝙ messias
est ipsemet deꝰ. q̄ p̄dicti tituli nō pos
sunt iustificari nisi de ipsomet deo. Se
cunda ꝯclusio est ꝙ messias natus est
de maria existente virgine. q̄ illa lite
ra men. posita in verbo multiplicabitꝛ
qd in hebraico dicitꝛ leuiarbe ostenditꝛ
nomē eiꝰ qd est in hebraico merien. in
latino maria ambo noia incipiūt in il
la litera men. ƺ in recta scripta q̄si cur
su naturali debebat esse men apta. In
q̄ztum vo est clausa per ꝯtrarium ꝛ cō
tra naturaz totiꝰ scripture ostendit di
cta merien vel mariā esse clausam siue
ꝟginem. Sic em̄ cōtra cursum nature
cōcepit ꝛ pepit q̄ nō ex virili semine ƺ
mystico spirāmine. Tercia ꝯclusio est
que ad ꝓpositū facit ꝙ dicta men clau
sa ostendit tempus aduentꝰ messie pū
ctualiter. quia hec ꝓpheria fuit dicta in
quarto anno regis achas ꝛ ab illo an
no vsqz ad destructionez primi templi

que facta fuit. xj. anno regis zedechie
transierūt.cl.anni. Item durauit capti
uitas babilonie.lxx.annis. Templum
scdm qd edificauit Neemias durauit.
cccc.xx.annis: si subtraham⁹.xl. ānos
qui transierūt a passione xpi vsq3 ad de
structōnem templi p titum remanent
sexcenti āni q transierunt ab hora in q
dicta fuit pdicta pphetia vsq3 ad passio
nem xpi. et tantum signat men clausa i
numero fm hebreos cui⁹ figura i abc-
dario hebreoꝝ hec est. Ex quib⁹ se-
quit q in illa men.clausa ostendit nob
deus illa duo secreta cum dixit secretū
meū mihi secretū meū mihi. Primuz
q mater messie debebat esse maria si-
ne virgo. Scdm q temp⁹ saluatōnis
aduent⁹ messie fuit punctualiter sexcē
toruz annoꝝ a reuelatōne pphetie vsq3
ad passionem saluatoris. Iterum pōt
idem pbari in vna auctoritate que est
medrastuphin.i.glosa psalterij vbi di-
cit rabi iohanā trib⁹ annis cum dimi-
dio stetit gloria dni in mōte oliueti dā
do voces et dicendo. Querite dnm dū
inueniri potest inuocate eum duz pe
est ysa.lv. Item dixit in berexit raba.i.
in Genesi magno Rabimosse darsan.
Quid voluit dicere salomon in canti-
cis canticoꝝ ca.j.quādo dixit exultaui
mus et latabimur in te quādo hoc erit
Qn pedes dei stabūt in monte oliueti
illa hora erimus nos leti. Dico q ma-
nifeste apparet q isti tres anni cum di
midio sunt illa dimidia ebdomada
quā dixit daniel p messia. Confirma-
uit autem pactum multis. Inuenim⁹
em q sic fuit quia saluator noster rece-
pit baptismū in etate.xxx. ānoꝝ. et de-
inde vsq3 ad tps passionis fuerūt quasi
tres āni cuz dimidio.quib⁹ ambulauit
p galileā et p montem oliueti conuocan-
do hoies ad pniaz. et respectu hui⁹ dice
bat pdicta vba ysa. recitata p rabi ioha
nā.i. qrite dnm dū etc. vi.s. Itē pōt p-
bari manifeste q aduent⁹ messie debe-
at eē in pdicto tpe p auctez quandā he
breoꝝ q est in libro canhedrin in ca.qd
incipit tot⁹ isrl. et i li.abadazara.c.j. vbi
dī sic legit in studio helie sex mille āni
est mund⁹. duo milia vanitatꝫ. duo mi
lia legis. et duo milia messie. Sz ppter
pctā nra iam sunt extra magna pars.
Iterū in eodē.ca. dixit helias rabi iu-
da nō est min⁹ mund⁹ q̄3 qnqgintaqn-
q3 iubilei. in vltimo iubileo veniet fili-
us dauid glosa rabi salomon istd sum-
mat qtuor mille ducēti et qnqginta an
ni et in vltimo iubileo fili⁹ dauid veni-
et. Notuz est q mors messie fuit circa
tps qn impleti sunt qtuor mille anni a
creatōne mūdi et posito q nō inuenia-
tur pūctualiter q essent illa hora qua-
tuor mille anni non est mirum qr ma-
ior decomputatio q̄3 sit hec inuenit in
verbis dei in textu legis. cum deus di-
xit Abrae scias q futurum est semen
tuum in captiuitate in terra aliena q-
dringentis annis et quando fuerunt li
berati dicit textus q steterant.cccc.xx.
annis et postq̄3 bene visitauimus com
putum inuenimus q exquo Iacob
descendit in egyptum vsq3que fuerunt
liberati per manus moysi non transie
runt nisi.cc.x.anni. Item si bene nu-
meramus computum inueniemus q
subiectio captiuitatis non fuit nisi qdr
centum anni. ergo fm hoc non est mi-
rum si doctor diuisit sex mille annos
de duobus in duobus milib⁹ ergo fa-
cta acciderunt circa illam diuisionem
modicum plus vel minus vel posito
q dicat aliquis q fm auctoritatez illā
tempus aduentus redemptoris debe-
ret esse in plenitudine qtuor miliū an-
noꝝ post destructionez templi inim q
saluatio foret ducentis ānis anticipa-
ta an cōputū doctoris. Dico q est mira
bile qr ysa. in fine ca.lx. illud pnostica-
uit dicendo. Ego dns in tpe subito fa-

cū istud ⁊ qui hñt oculos ad videndū pñt intelligere qḋ rõnabili⁹ est. ꝙ aduẽtus saluatoris anticiparetur ex gr̃a dei ducent⁊ ãnis. añ tp̃s suū ꝗꝫ in p̃teritum transeũdo milleducenti anni p⁹ q̃tuor mille nõ veniẽdo. Iterū ad amplioreꝫ ꝓbatõeꝫ dicte ꝯclusionis inuenim⁹ qḋ dicit Talmuth hierusalemista in libro berahot in ca. haiacore ⁊ meq̃rabeti. i. lamẽtatio magna dicit sic. Accidit vni iudeo q̇ stabat laborãdo ꝙ dedit mugitū bos. trãsitqꝫ vn⁹ arabs audiuitqꝫ vocem bouis. ⁊ dixit iudee fili iudei. solue. solue. solue tuos boues ⁊ tuū apparatū qꝛ sanctuariū vr̃m destruit̃. Iterū bos dedit secũdum mugitū. et dixit ei arabs iudee fili iudei. liga tuos boues ⁊ p̃para illos qꝛ nat⁹ est rex messias. Et dixit ei iude⁹: qḋ est nomẽ suū. R̃ndit menahẽ. i. ꝯsolator. Dixitqꝫ ei iterū iudeus. ⁊ quõ est nomẽ sui p̃ris. Dixit ei ezechias. i. fortitudo dei. Dixit iterum iude⁹. ⁊ vbi est nat⁹. Dixit ei in bethleẽ iude. Dicit rabi abon. Et q̇d optet discere ab arabib⁹ quia text⁹ clar⁹ ẽ i ysa. x. q̇ dixit libanus cum excelsis cadet. ⁊ dicit statim p⁹ ⁊ egrediet̃ v̇ga deradice yesse. Ex p̃dicta auc̃te eliciuntur ⁊ multuꝫ bñ q̃tuor ꝯclusiones. P̃ria q̇a aduent⁹ messie fuit circa destructõnem templi. Sc̃da ꝙ messie nomẽ ẽ menahẽ qḋ sonat in hebraico cõsolator: qꝛ ꝑ manū ei⁹ fuit cõsolatū gen⁹ humanuꝫ de pc̃tõ adã. Tercia ꝙ est fili⁹ dei qꝛ nomen p̃ris qḋ h̃ intitulat ipse qḋ est ezechias significat in hebraico ideꝫ ꝙ de⁹ fortis. Quarta ꝙ natus est in bethleeꝫ Item dixit talmuth in berexit raba antiqua dicit rabi simuel filius nahamã. Unde ꝓbabis tu ꝙ in die in q̇ fuit destructio templi in illa die natus ẽ messias de q̇ dixit ysaie ca. vl. Anteqꝫ ꝑturiet pepit anteqꝫ veniret partus ei⁹ peperit masculū in hora qua fuit destructio templi dederũt voces israel sicut mulier existens in partu ⁊ dicit Ionathas in translatione caldaica anteqꝫ ei veniret angustia fuit saluata et anteqꝫ venirẽt dolores partus reuelat⁹ est rex messias. Item dicit in eodẽ libro rabi simuel fili⁹ iohannã semel ibat helias ꝑ viam in die q̃ fuit destructū templum ⁊ audiuit vnã fillã vocis. i. reuelatõem clamantẽ ⁊ dicentẽ. Templū sanctum vadit ad destructõeꝫ. quando illud audiuit helias imaginatus est quõ possꝫ destruere mundum ⁊ yens inuenit homines arantes ⁊ seminãtes ⁊ dixit eis Deus ẽiratus ꝯtra munduꝫ. ⁊ vult destruere domuꝫ suam ⁊ captiuare suos filios inter gentes ⁊ vos intromittitis vosipsos im̃itis tempalib⁹. Exiuit altera reuelatio ⁊ dixit dimitte eos facere quia iam natus est saluator israhel. Dixitqꝫ ipse ⁊ vbi est ille. dictū est illi in bethleem iude iuit illuc ⁊ inuenit mulierem quandã sedentẽ in porta dom⁹ sue et filium eius inuolutum in sanguine ⁊ iacenteꝫ ante eam. Dixitqꝫ ei filia filium peperisti ⁊ dixit sic. Et ait ei. Et quid est hoc ꝙ sic est inuolutus in sanguine. Respondit grande malū est quia in die in quo natus est destructuꝫ est templū. Dixitqꝫ ei surge filia ⁊ accipe eum. quia per manum suam debet esse magna saluatio. In illa hora surrexit mater ⁊ accepit puerū: ⁊ ipse recessit inde vsqꝫ ad quinqꝫ annos. ⁊ in fine quinqꝫ annoꝝ dixit. ibo ⁊ videbo saluatorem israel q̇ nutritur in forma reguꝫ vel angelorum. iuit ergo ⁊ inuenit mulierem in porta dom⁹ sue ⁊ dixit ei filia quid est de illo puero. R̃ndit rabi. Nõne dixi tibi ꝙ cum malo nutritur quia in die qua natus est fuit templum destructuꝫ. ⁊ vltra hoc quia habet pedes nõ ambulat. oculos habet ⁊ nõ videt. Aures hꝫ ⁊ nõ audit. os hꝫ ⁊ nõ loquitur ⁊ sic scatat sicut vn⁹ lapis. ⁊ dū ipse loqueret̃ cum ea insufflauit ventus a

quatuor ptib⁹ mūdi ⁊ pcecit eum i mari magno. ⁊ ea hora helias scidit vestimēta sua ⁊ euulsit capillos suos ⁊ dixit. ve q2 perdita est saluatio isrl. Et exiuit vna filia vocis.i. reuelatio. et dixit helia nō est sicut tu cogitas ꝫ q̄tuor cētis ānis habitabit i mari magno. ⁊ .lxxx. annis. vbi ascēdit fum⁹ circa filios chore ⁊ .lxxx. annis in porta Rome qō remanet annoꝝ p oēs ciuitates vsqꝫ ad finē. Ecce quō apparet manifeste ex oībus p̄dictis auctib⁹ aduentū messie esse in destructōne templi. Sꝫ iudeus poterit arguere dicēdo ꝙ predicte auctes ꝓbant aduentū ⁊ destructionem fuisse eadē die. ꝫ veritas nō est sic q2 a die passionis vsqꝫ ad destructōem transierūt .xl. āni. Hic pōt dari optime duplex rūsio. Prima ꝙ istud nomē dies accipi pōt tripl'r. s. stricte large ⁊ largissime. Primo accipit ꝓut sol est supra orizōtē. Scōo accipit ꝓ .xxiiij. horis. Tercio accipit ꝓ oī tpe sicut inuenim⁹ in ysai. a ca. xix. vsqꝫ ad .xxxix. vbi sepe fit mentio de hoc noīe dies. et necessario hꝫ accipi ꝓ maiori tpe q̄ ē annoꝝ. Scda rūsio est ꝙ si templuꝫ bn̄ durauit post passionem .xl. ānis. Veritas tn̄ est ꝙ in hora passionis ꝑdidit tēplū omnē sanctitatē suā ⁊ cessauerunt oīa miracula q̄ fiebāt in eo. Nolite ꝗ querere o iudei maiorē destructiōeꝫ q̄ illā. Vn̄ dicit talmuth in libro ō yoma in ca. qō incipit septē dies. legūt mgr̄i x. miracula q̄ facta erant in domo sctā scꝫ ꝙ abortiuit ex odore carnis sancte. Non ferebat caro sctā aliq̄ tēpe. nunq̄ apparuit musca in templo. nunq̄ accidit pollutio sacri magno in die indulgentiaꝝ. Nunq̄ inuēta est macula i pane ꝓpositōnis. ⁊ licet pedes starēt in tēplo cū hēbant humiliari spaciosi inueniebant. Nunq̄ nocuit serpēs nec alacerni hirl'm. Nunq̄ dixit vir socio suo strictū hospitiū habui in hirl'm. Nunq̄ fuit sufficiens pluuia ad extinguendum ignem altaris. Et nunq̄ fuerunt sufficientes venti ad torquendū pilare fumi qō ascendebat de altari. Et dicit Rausamaya et adhuc plures: q2 ptes vasoꝝ terrenoꝝ q̄ frangebant in tēplo fundebant in eodem loco. Et dicit abaxe. ⁊ adhuc plume auiū sacrificij ⁊ cīnis altaris incensi oīa fundebant in loco suo. Et totū hoc cessauit .xl. annis ante destructōeꝫ templi. sicut scriptuꝫ est signa nostra nō vidim⁹ nō est vltra ꝓpha neqꝫ apud nos est sciēs vsqꝫ quo ps. lxxiij. Item dicit in eodem libro legunt magistri ꝙ .xl. annis in quib⁹ administrauit symeon iustus omni hora veniebat sors dei ad manum dexteraꝫ ꝫ extunc aliquādo in dextera aliquando in sinistra. Item elcopolone rubie efficiebat alb⁹. ⁊ extūc aliqn̄ alb⁹ aliqn̄ nō. Item candela que erat in occidēte tēpli omni hora erat incensa: sed extūc aliquando incensa aliquando extincta. Item ignis altaris excedebat per seipsum. ⁊ nō erat necesse sacerdotib⁹ mittere ligna nisi bis in die solum vt affirmaret p̄ceptum qō habebat sacerdos de mittendo ligna Leui. vj. Sed ex illo tūc aliquādo excedebant aliquādo nō. intm̄ ꝙ sacerdotes nō cessabant ponere ligna tota die. Itē dī in Talmuth hierusolomitista in libro de yoma i ca. quod incipit duo hyrci. legunt magistri. ꝙ .xl. annis ante destructōneꝫ templi inueniebant extinctam candelam: que erat in occidente et copolane stabat semper rubeus ⁊ sors dei veniebat ad manum sinistram ⁊ claudebāt portas templi in sero ⁊ inueniebant eas apertas de mane ⁊ dixit rabi iohanā filius zachai. templum templum: quare nos terres: iam scimus ꝙ tu⁹ finis debet esse destructio. q2 ꝓ te ꝓphetauit zacharias c. xj. Aperi libane portas tuas ⁊ ꝯmedat ignis cedros tuos. ecce ꝗ cla

rissime quod .xl. annis ante destructionem qua hora fuit christi passio cessarunt omnia miracula et perdidit templum sanctitatem suam. Et non solum tunc dicta miracula cessauerunt. Sed eadem hora ammotum fuit sceptrum iuda secundum illud quod prophetauit iacob et scriptum est in libro canhedrin in .c. quod incipit haudbod quod et in libro de aboda zara in ca. j. dicunt sic. legunt magistri quod .xl. annis ante destructionem templi fuerunt ammoti canhedrin. i. lxx. iudices consistorii gazit et fuerunt positi in hamith. Declarat Rabi sichim. locus erat in hirsin qui vocabatur hamith. dicit rabi abdin et ex illo tunc nunquam amplius iudicarunt iudicium criminale: quia iudicium criminale non poterat fieri nisi in consistorio gazith. Et dicit rabi mosse darsau quod non auferetur sceptrum de iuda hoc dicitur propter consistorium gazit quod erat in terra iuda et dux de femore eius isti sunt canhedrin qui erant sedentes in consistorio gazit quod erat quod erat in terra iuda et dixit sic iacob Canhedrin qui stabunt sedentes in consistorio gazith nunquam erant amoti a terra iuda iudicando iudicia criminalia quousque veniat sylo qui est messias et dicit rabi irachanan quando fuerunt amoti a consistorio canhedrin gazit et fuit eis amota potestas iudicandi iudicium criminale consuerunt saccos super corpora sua: et euulserunt capillos suos et dixerunt ve nobis quia amotum est sceptrum iuda et filius dauid non venit. Qui multum non est corde cecus bene potest videre clarissime quod sequitur ex omnibus supradictis auctoribus aduentus messie pro illa hora.

Verumtamen pro maiori satisfactione potest videri hec veritas ex magna publicatione que ibat ex ore omnium gentium eo tempore de aduentu messie intantum quod quia viderunt illa hora regem vnum qui regnabat in ciuitate iudee que dicebatur biter qui erat homo magne fortitudinis et victor preliorum cuius nomen erat bacoziba, statim reputauerunt eum messiam intelligentes quod in illa hora erat tempus assignatum aduentus messie: dicitur in libro canhedrin in ca. quod incipit totus israel quod barcoziba regnauit. xxx. annis cum dimidio et dixit doctoribus ego sum messias. et rabi aquiba quando videbat barcozibam dicebat. Iste est messias. Item dicit Rabi moysen de egypto in ca. de iudicibus lectionibus regum. rabi aquiba magus sapiens erat et de maioribus Talmuth erat et portabat arma barcozibe regis et dicebat de eo quod ipse erat rex messias quousque ipsum interfecit adrianus propter peccata sua. Item possum verificare predictam conclusionem ex prophetiis danielis. s. per illas. lxx. hebdomadas quas tradit in .ix. ca. sui libri que non possunt declarari nisi pro rege messia sicut dicit rabi moyses magister gerundensis in glosa quam fecit super danielem vbi dicit sic. et vngatur sanctus sanctorum. Iste est messias sanctificatus filiorum Dauid. Et dicit rabi mosse darsan et adducatur iusticia sempiterna iste est rex messias. Item dicit in fine libri qui vocatur cederhaolam rabi yore. lxx. hebdomade numerate sunt a destructione primi templi vsque ad destructionem templi vltimi que sunt. lxx. anni captiuitatis babilonice et .cccc. xx. quibus durauit templum secundum et in fine illorum debebat venire messias et sic declarat gaon rabi cabadyas et rabi abraham abenazdra. Item predictam prophetiam exponit petrus alfonsi conuersus multum grate secundum antiquos hebreos declarando tempus aduentus messie sic dicens in libro dan. Tempus aduentus christi sic est danieli per angelum reuelatum. lxx. hebdomade sunt constitute super populum tuum et super vrbem sanctuarii tui vt consumetur preuaricatio et finem habeat peccatum et deleatur iniquitas et adducatur iusticia seculorum et impleatur visio et prophetie et vngatur sanctus sanctorum. Scito ergo et aduerte ab exitu sermonis vt iterum edifi-

cetur hieruſalem vſqȝ ad xp̄m ducem hebdomada ſeptima ⁊ hebdomada.lx due erūt ⁊ rurſum edificabit platea et muri in anguſtia tempoꝝ ⁊ poſt hebdomodas.lxij.occidet xp̄s ⁊ ciuitatē ⁊ ſctūariū diſſipabit ppl's cum duceuē turo ⁊ finis eius vaſtitas et poſt finem belli ſtatuta deſolatio. Confirmabit āt pactum multis hebdomada vna et in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiū et in templo erit abominatio deſolatōnis ⁊ vſqȝ ad ꝯſūmatōnē ⁊ finem ꝑſeuerabit deſolatio. ꝓphetia ſane iſta clauſa eſt ⁊ intelligendum difficilis ⁊ ſunt ibi termini multi deſignati ſed tamen omnes ad deſignandū xp̄i aduētū ſunt poſiti. In primis igit̄ ſciēdum eſt ꝙ hebdomade iſte annoꝝ ſūt hebdomade. Cum igit̄ ait.lxx.hebdomade ꝯſtitute ſunt ſuꝑ ppl'm tuū ⁊ ſuper vrbem ſanctuarij tui vt ꝯſumet̄ p̄uaricatio ⁊ finem accipiat pctm̄ ⁊ deleatur iniquitas ⁊ adducat̄ iuſticia ſeculoꝝ ⁊ impleat̄ viſio ⁊ ꝓphetie ⁊ vngat̄ ſanct⁹ ſanctoꝝ. Cum illud inqȝ ait nominari voluit q2 ſepties ſeptuaginta.ſ.cccc.xc.anni erant ꝯſtituti ab eiuſdem anni ꝓphetia vſqȝ ad deſtructōēȝ ierl'm ⁊ templi q̄ a tyto romanoꝝ imperatore facta fuit cui⁹ deſtructōnis tp̄e iam xp̄c venerat q̄ et iuſticia ſeculorū ⁊ ſanctus ſanctoꝝ erat ꝑ quē etiā ⁊ pctm̄ oē ⁊ iniquitas eſt deleta ⁊ ꝓphetia omnis impleta. Cetera aūt oia q̄ ſequunt̄ ad hoꝝ.ccccxc.annoꝝ diuiſionē ⁊ declarationē ſ't poſita.ꝑ h̄ aūt ꝙ ait ab exitu ſermonis vt edificet̄ irl'm vſqȝ ad xp̄m ducē hebdomade.lxx. innuit̄ ꝙ ab huiuſmodi die ꝓp̄hie vſqȝ ad Cyꝝ regem ꝑſaꝝ qui ab ipſo deo ꝑ yſaiā.xlv.xp̄us appellat⁹ eſt fuerūt.lxx.annoꝝ hebdomade.i.xlix.anni. Cui⁹ cyri p̄cepto cepit hieruſalē edificari in cui⁹ reedificatione poſtqȝ ꝯſūmatum eſt opus vſqȝ ad aduentum tyti ſuꝑ hieruſalem.cccc xxxiiij.anni fuerunt et hoc ꝙ dicit hebdomade.lxij.id eſt.cccc.xxxiiij. āni erāt ⁊ rurſum edificabit̄ platea ⁊ muri i anguſtia tempoꝝ et poſuit hebdomadas ſeptem et poſtqȝ occidet̄ chriſt⁹ ciuitatem ⁊ ſanctuariū diſſipabit popul⁹.ſcȝ roman⁹ cum duceuenturo.id eſt Tyto ⁊ finis eius vaſtitas et poſt finem belli ſtatuta deſolatio. Qđ autem ſequitur confirmabit pactuȝ multis hebdomada vna.illa profecto hebdomada vna ſeptem ſunt anni obſidionis. ſeptē eñ annis obſeſſa eſt ciuitas ab exercitu romanoꝝ et infra illos ſeptem annos adeo coacti fuerūt intus et afflicti ꝙ nō haberent vnde ſacrificium facere poſſent. et hoc eſt ꝙ ait in dimidio hebdomadis et infra hebdomadam deficiet hoſtia ⁊ ſacrificium ⁊ in templo erit abhominatio deſolatōnis ꝙ etiam addit̄ vſqȝ ad ꝯſūmationē et finem ꝑſeuerabit deſolatio inſinuat ꝙ captiuitas et deſolatio illa fine foret caritura. Septem ergo hebdomade vſqȝ ad Cyrum et.lxij.hebdomade a Cyro vſqȝ ad Tytum ⁊ hebdomade obſidionis vna ꝓfecto.lxx.ſunt hebdomade hec eſt expoſitio p̄dicti alfonſi medici imperatoris hiſpanie regis Alfonſi qui cū eſſet ſapientiſſim⁹ int̄ iudeos illūiatus a deo ꝯuerſus fuit ad xp̄m ⁊ ſcp̄ſit optīe dyalogū fidei catholice Anno dñi. M.c.vj. qui aūt pleni⁹ voluerit ſcire diuiſionē dictaꝝ.lxx. hebdomadaꝝ ſicut eas diuiſit daniel.i.ad.vij.⁊ ad.lx.⁊ ad duas ⁊ ad vnā ⁊ illa vna ⁊ duas dimidias inueniet multū optime in gloſa mḡri nicolai de lyra ſuꝑ danielē. Sȝ ⁊ ꝓpter nōnulla que addūt moderni iudei i ꝓphetia iacob de ſceptro ⁊ in ſupradctā de.lxx.hebdomadibus et ꝓpter eoꝝ recuruas expōnes annullandas p̄dictas duas ꝓp̄hias expono eo mō ⁊ forma q̄ dict⁹ inclit⁹ doctor Nico. de lyra ſuis locis exponit ne diligēs ſcire forte iopia

librorum intelligat curiositates iudeorum
Hūc em̄ librū pro ignorantib⁹ scripsi vt
breui volumine leuiter possint arma i-
uenire contra inimicos xp̄i. Et introduci
tur primo prophia iacob in q̄ exprimitur
tp̄s aduent⁹ messie Gen̄. xlix. vbi dicit
iacob filijs suis. Cōgregamini vt ānū-
ciem vobis que ventura sunt nobis in
nouissimis dieb⁹ sequit. Non auferet
sceptrū de iuda et dux de femore eius
donec veniet q̄ mittendus est et ipse erit
expectatio gentiū qd̄ sic exponit a ni-
colao de lyra vbi supra. Nō auferetur
sceptrū de iuda. i. dignitas regia et dux
de femore ei⁹: q2 deficiente regno inter
fecto rege zedechia in captiuitate babi
lonica extūc gubernat⁹ fuit xpl's iudeo
rum per illos qui erāt de tribu iuda: q2 i
reditu dicte captiuitatis zorobabel fuit
dux eorum vt habet zach. iiij. ca. et Aggei
primo ca. et post sacerdotes gubernaue
rūt pplm vt pz tpe machabeorum q̄ etiaz
erāt de tribu iuda q2 tribus sacerdota-
lis et tribus regia erāt coniuncte vt patet
iiij. Reg. xj. vbi dicit q̄ iozabeth soror
achosie regis iuda tulit ioas et erat sex
annis cum ea in domo dn̄i q2 ipsa erat
vxor ioiade pontificis et istud regimē
durauit vsq3 ad tp̄s herodis q̄ fuit alie
nigena de gente ydumeorum et ipso reg-
nante nat⁹ est xp̄us vt habet Math. ij.
Cui⁹ regnū durabit in secl'a seculorum
amen. Et ideo subdit donec veniat qui
mittend⁹ est. i. xp̄c qui missus est a pr̄e
pro salute generis humani et ipse erit ex
pectatio gentiū s̄m q̄ dicit aggei. ij. c.
Ecce veniet desiderat⁹ cunctis gentibus
etc. In hebreo aūt habet sic et erit ei ag-
gregatio gentiū et hoc impletū est in re
gno xp̄i. q2 post resurrectōez et ascensio
nem xp̄i ad celos apl'is predicantib⁹ fi
dem xp̄i. Iudei pro maiori parte reman
serūt obstinati in infidelitate sua et gen
tes cum magna deuotōne receperunt
fidem xp̄i. Et sic xp̄o aggregate sunt pro
pter apostoli dixerūt iudeis vt habet
Act. xiij. c. Vobis oportebat primum
loqui verbū dei s3 qm̄ repulistis illud et
indignos vos iudicastis vite eterne. ec
ce conuertimur ad gentes: sic em̄ p̄cepit
nobis de⁹. Sed hanc prophetiā que sa
tis clare exposita est de xp̄o iudei mul
tipliciter nitunt subuertere. Ad cuius
intellectū sciendu3 q̄ in hebreo habet
donec veniat sylo. Hec autez dicta he-
braica sylo est propriū nomē loci. Signi
ficat etiā i alio sensu missionē et sic ē no
men commune: put ergo est nomen loci
accipiūt hic eā aliqui iudei dicentes q̄
prophetia impleta est qn̄ Saul qui erat
de tribu beniamin vt habet. j. Reg. ix.
fuit electus in regē et inunctus fuit i sy
lo vbi erat tabernaculū dn̄i et archa et per
consequens vnctio vbi reges debebant i-
ungi et sic sceptrum qd̄ accipit pro quo-
dam dominio et primatu qd̄ fuerat in
tribu iuda vsq3 tūc fuit translatū ad tri
bum beniamin. Sed hoc dictū mani-
feste contrariat textui q2 an̄ electiōez sau-
lis archa dei iam erat ammota de sylo
et erat in cariathiarim vt habetur p̄mo
Regum. vij. ca. Item post saul imme-
diate imo ipso adhuc regnante fuit da
uid inunctus per samuelem: quia da-
uid fuit primus rex de tribu iuda et tūc
reges de illa tribu quando incepit suc-
cesserunt. Quod autem sceptrum dicatur
auferri de tribu iuda quando incepit
esse in propinqua dispositōne ad graduz
perfectum non est verisimile. Et ideo
alij iudei dicunt q̄ ista prophetia imple-
ta fuit in electōne hieroboam in regez
qui erat de tribu effraym: quia decem
tribus ablate sunt a regno iuda et ad-
heserunt hieroboam quando roboam
die constituto dedit populo duram re
sponsionem. iij. Regum. xij. et sic expo
nunt donec veniat sylo. id est donec ve
niat hieroboam coronandus in tali lo
co. Sed ista expositio ostenditur falsa

per textum quia congregatio illa non fuit facta in sylo: sed in sichem vt habetur. iij. Reg. xvij. ca. Item nō fuit ablatum regnum a domo iuda tūc sed stetit vsq3 ad captiuitatem babilonicā3 p successionem hereditariam. Et illi soli dicebant̄ ꝓprie reges quia instituebantur p inunctōnem. quia templum. archa domini. ꝛ illa que ad inunctōnem requirebant̄ in hierusalem remanserūt que erat metropolis in regno iuda. ꝓpter qd alij iudei accipientes h̄ nomen sylo ꝓut significat missionē3 dicunt q̄ dicta ꝓphetia impleta est tempe nabuchodonosoꝛ qn̄ venit contra hierusalē ꝛ occidit sedechiam regem et sic defecit regnum iuda. Et ideo exponūt predictam literam sic. Non auferetur sceptrum ꝛc. donec veniat qui mittendꝰ est, s. nabuchodonosoꝛ qui ꝓpter peccata iudaici populi missus fuit a deo ad destruendā terram ꝛ auferendū regem ꝛ erit ei aggregatio gentiū: quia ꝓpter dilatōnem sui imperij aggregate sunt gentes sub eius dominio. Sed ista expositio ꝛ p̄cedentes ꝯsimiles si fiūt destruunt̄ p translatōnem caldaicā qua3 iudei vocant targum que ita autentica est apud iudeos q̄ nullus doctoꝛ eorum fuit ausus ei ꝯtradicere imo quādo litera hebraica est obscura recurrūt ad illam ꝓ explanatōne. In illa autem sic habet̄. Non auferet̄ sceptrū d̄ iuda ꝛc. donec veniat messias. Nabuchodonosoꝛ aūt nec aliquis istoꝝ vocatus ē messias in scriptura ſ3 solus xp̄c qui ꝓmissus in lege ꝛ ꝓphetis erat. Ex h̄ patet clarius veritas nostre catholice expositōnis p̄dicte. Cum ergo a tempore p̄dicti herodis regis cessauerit regia dignitas tribus iude ꝛ ducatꝰ ꝛ in tēpore illo nullus alius apparuit q̄ ex doctrina ꝛ operatōnibus posset dici xp̄s nisi ihūs saluatoꝛ noster. Sequit̄ ergo q̄ ipse est verus messias et q̄ eiꝰ aduentus transiuit in p̄teritum. Item predictus petrus alfonsus cōuersus in suo dyalogo p̄dictam ꝓphetia3 exponit sic dicens. Doctores antiqui hebreoꝝ sic exposuerūt ꝓphetiam iacob. Non auferet̄ sceptrum. i. virga regni de iuda ꝛ dux de femore. i. de filijs filioꝝ eius in secula donec veniat qui mittendꝰ ē. id est xp̄c cuiꝰ est regnū ꝛ ad ipsum congregabunt̄ gentes. Et nos quidem nouimus q̄ postq̄ venit xp̄c neq3 rex neq3 dux de iuda fuit vlterius. Credē itaq3 debemus q̄ hic tempꝰ xp̄i aduentus determinatum fuit ꝛ q̄ is qui tempore illo venit sine dubitatōnis scrupulo xp̄us extitit. Scd̄o introducit̄ ꝓphetia Dan̄. ca. ix. vbi gabriel angelus instruxit danielem de illo tempe dicens. lxx. hebdomades abbreuiate sunt sup populum tuū ꝛ sup vrbem tuam sancta3 vt ꝯsumet̄ p̄uaricatio ꝛ finem accipiat peccatū ꝛ deleat̄ iniquitas et adducat̄ iusticia sempiterna. ꝛ impleat̄ visio et ꝓphetia ꝛ vngat̄ sanctus sanctorum.

Ad intellectū huiꝰ ꝓphetie p̄ videndum est q̄liter hic accipiat̄ hebdomas vel hebdomada qd est idem. In sacra eñ scriptura vno mō accipiat̄ ꝓ tempe septem dierū ꝛ hoc mō cōiter accipit̄. hoc etiam mō loquit̄ scriptura Leuit. xxiij. vbi dicit̄ q̄ septe3 hebdomade sit accipiēde a festo pasce qui faciūt. xlix. dies. ꝛ. l. die celebrandum est festū penthecostes. Alio mō accipit̄ ꝓ tempe septem annoꝝ. Et hoc modo loquit̄ scriptura de hebdomada Leui. xxv. vbi dicit̄ numerabitis septem hebdomadas annoꝝ que faciūt annos. xlix. ꝛ. l. ānus qui immediate sequit̄ qui dicit̄ iubileꝰ qui apud iudeos erat annus remissionis vt ibidem dicit̄. Non autē inuenit̄ hebdomada accipi pluribus modis. Non potest hic hebdomada accipi ꝓ hebdomada dierum quia tota prophetia danielis fuit ꝯpleta infra annum ꝛ

ↄſmidiũ ergo ꝑ locũ a diuiſione opor-
tet ꝙ accipiat̃ a nũero annoꝝ.⁊ in hoc
oms expoſitões ↄueniũt:ȝ in hoc dif
fert.Quia aliq̃ catholici vt beda ⁊ alij
dicũt ꝙ iſti anni intelligendi ſũt anni
lunares q̃ ſunt breuiores ãnis ſolarib⁹
xj.dieb⁹.Moti fuerũt aũt ad hoc dicẽ
dum ex duob⁹.primo ex textu qꝛ dicũ
tur hebdomade abbreuiate Et ſicut di
ctum eſt anni lunares ſunt breuiores
annis ſolarib⁹.et per ↄſequens hebdo
made annorũ lunariũ ſunt breuiores.
Secũdo qꝛ angel⁹ loquebat̃ danieli q̃
erat hebreus.Hebrei aũt computabãt
ꝑ annos lunares vt dicit ipſe beda.Et
ideo angel⁹ poſuit numerũ annoꝝ pre
dictoꝝ ꝑ hebdomadas annoꝝ lunari-
um.Vtrũqȝ dictum nõ placet Nicola
de lyra.Et eſt ratio qꝛ in hebreo nõ po
nit̃ abbreuiate ꝓut ſonat in detrunca-
tione ſeu diminutione ſed in Hebreo
ponit̃ preciſe vt notat tempis determi
nationẽ.ſ.nec plus nec min⁹. Simili-
ter ſcõm eſt falſum. Si eñ iudei habe
rent annũ breuiorem.xj.dieb⁹ q̃ȝ ann⁹
ſolarꝭ cũ ſm legẽ ſuã teneant̃ ꝑ menſe
cuiuſlibȝ ãni facẽ paſca ⁊ die determĩa
ta.ſ.xiiij.die ꝑmi mẽſis.ſeq̃ret̃ ꝙ paſca
eoꝝ hui⁹ ãni ꝑcederet paſca ãni prece-
dentis in.xj.dieb⁹. Et eodem mõ pa-
ſcha anni ſequẽtis ꝑcederet ꝑ.xxij.di-
es ⁊ ſic anticipando tempus quolibet
anno ꝑ.xj.dies.Ad qõ quidẽ ſequeret̃
ꝙ iudei celebrarent paſcha ſuũ ex obli
gatõne ꝑcepti infra breue tp̃s in quoli
bet menſe toti⁹ ãni.Hoc autẽ apparet
manifeſte falſum ex vſu eoꝝ qꝛ ſp faci-
unt eodem tpe.Et ideo pȝ ꝙ cõputant
ꝑ annos ſolares ſicut ⁊ nos.licȝ enim
incipiãt menſes a lunatõnib⁹ tñ terci⁹
ann⁹ apud eos hȝ lunatõnes.xiij.Ita
ꝙ ꝑ emboliſmos faciũt adequationes
tempis ⁊ ſic computant ꝑ annos ſola-
res ſicut ⁊ nos.Dato tam̃ ꝙ computa
rent ꝑ ãnos lunares nihilomin⁹ habet̃
ꝓpoſitũ nr̃m vt videbit̃. Scdo videñ-
dum eſt ꝙ ãnos ↄtinẽt hebdomade ꝑ-
dicte ⁊ ptȝ ꝙ ſi multiplicent̃.lxx.ꝑ.vij.
reſultant.cccc.xl. Tercio videndũ eſt
a quo tpe incipiat ↄputatio iſtaꝝ heb-
domadaꝝ.⁊ dicũt aliq̃ iudei ꝙ incipit
ab.xj.ãno regis zedechie qñ deſtructũ
eſt primũ templũ.Alij dicũt ꝙ incipit
a primo ãno darij qꝛ illo tpe dixit ãge-
lus iſta danieli.Alij dicũt ꝙ incipit cõ
putatio iſta a reditu captiuitatis ſb zo
robabel duce ãno ſcd̃o cyri regis ꝑſaꝝ
Alij dicũt ꝙ incipit ↄputatio iſta a.xx.
ãno regis artarxerſis qñ miſſus ẽ Ne-
emias ad reedificandũ irl̃m.Que aũt
iſtaꝝ opinionũ ſit vera ꝓpter ꝓlixitatẽ
euitandã omittit̃ ⁊ etiaȝ qꝛ ſm omnes
iſtas ↄputatões hr̃ ꝓpoſitũ noſtrũ ſuf
ficienter.ſ.ꝙ tp̃s aduent⁹ xp̃i ſit preteri
tum.põ pȝ qꝛ angel⁹ determinate aſſi-
gnat.cccc.xc.ãnos vſqȝquo impleatur
viſio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngat̃ ſanct⁹ ſanctoꝝ
id eſt xp̃c. Sed q̃litercũqȝ accipiat̃ cõ-
putatio anni lunaris vel ſolaris et vbi
cũqȝ incipiat̃ ↄputatio qꝛ infra tñ non
põt accipi q̃ȝ a.xx.ãno regis artarxerſ
tot⁹ tñ numer⁹ ꝑdict⁹ iam diu eſt ꝑteri-
tus.Et declaro ſaltem de vltimo:nũe-
rũ ꝑdictũ impletũ.ſ.a.xx.ãno artarxer
ſis vſqȝ ad.xviij.annuȝ tyberij ceſaris i
paſſus eſt xp̃us.Si fiat ↄputatio ꝑ an
nos lunares qõ pȝ h̃ mõ.Regnũ ꝑſaꝝ
durauit ãnis.cc.xxxiij.⁊ a principio re
gni vſqȝ ad.xx.artarxerſis fluxerũt ãni
c.xv.⁊ p⁹ durauit.cxviij.anniſ.Regnũ
grecoꝝ durauit.ccc.ãnis ⁊ tũc cepit re
gnum Romanoꝝ a cui⁹ principio vſqȝ
ad.xix.annũ tyberij fluxerũt ãni.lvij.q̃
ſimul iuncti pȝ ꝙ faciũt.cccc.lxxxv.an
nos ſolares q̃ implent ꝑdictũ numerũ
ſm lunares ãnnos :quia annus luna-
ris cõtinet.ccc.liiij.dies.Solaris vero
ccclxv.quadrantem vnũ et.v. horas et
patet ſcõm verũ numerũ ꝙ.cccclxxv.
ãni ſolaris ſunt.ccccxc.anni lunares q̃

est numerus hebdomadaꝝ ꝯputando
vt dictū est ꝑ annos lunares. Aduer
tendū tamē ꝙ rabi salomon dat quan
dam expositōez falsam ad ratōnem p̄
dictam quā oportet remouere. dicit.n.
ꝙ septem hebdomade ille nō cōtinent
tempꝰ p̄cisum vsq̄ ad aduentuȝ xp̄i et
passionis sue mysterium vt p̄dictū est.
Sed dicit ꝙ ꝯtinet tempꝰ p̄cisuȝ a de
structōne primi templi vsq̄ ad destru
ctionē scd̄i ꝑ tytū ⁊ vespasianū cuiꝰ ex
positō talis est. Septem hebdomade
p̄cise.i.determinate sup ppl'm tuū an
teq̄ veniat ꝑfecta captiuitas eorū que
facta est ꝑ romanos ꝯburentes ciuita
tem et templū ⁊ eijcientes inde popu
lum iudaicū vt ꝯsumatᷣ p̄uaricatio.id
est desistant a p̄uaricatōibꝰ castigati ꝑ
p̄dictam captiuitatem ⁊ deleatᷣ iniqui
tas eoꝝ.s.ꝑ captiuitatem et afflictōem
p̄dictam que est pena vt dicit. ⁊ addu
catᷣ iusticia sempiterna.i.vt ineternum
iustificentᷣ ꝑ p̄dictam captiuitatem ꝓ
ꝑctis tolerando.⁊ vt sic finaliter imple
atᷣ visio ⁊ ꝓphetia.i.visiones de xp̄o ꝓ
misse ꝑ ꝓphetas ⁊ vngatᷣ sanctꝰ sanctoꝝ
id est archa dei ⁊ vasa sanctuarij. q̄ re
cuperabuntᷣ ꝑ messiā venturuȝ in fine
huiꝰ captiuitatis vt dicit. Sȝ quantuȝ
debeat durare ista captiuitas nō dicitᷣ:
⁊ sic ꝑ ꝯsequens tp̄s determinatū ipsi
us hic nō ponitᷣ. Qꝛ aūt ista exposi
tio sit falsa ⁊ extorta patȝ ꝑ lr̄am prece
dentē vbi dᷣ ꝙ angelꝰ gabriel venit ꝓ
pter oratōeȝ daniel' orantis ꝓ liberatio
ne ppl'i ad annunciandū exauditōem
sue petitōnis. Et ideo nō solū nuncia
uit ei liberatōeȝ a captiuitate babiloni
ca ꝫ etiā ꝑfectā liberatōnem fiendaȝ ꝑ
xp̄m de qua Daniel principaliter ora
bat. Et ideo dicere ꝙ angelus venerit
ad denunciandum danieli ꝑfectam ca
ptiuitatē sui ppl'i.⁊ nullū certū tp̄s li
beratōnis fiende ꝑ xp̄m ꝫ est valde ab
surdū ⁊ p̄cedenti lr̄e ꝯtrariū qꝛ nō ve
nisset ad ꝯsolatiōeȝ danielis sed magis
ad desolatōeȝ. Item qd̄ dicit ꝙ per ca
ptiuitatem in qua sunt desistūt a p̄ua
ricatōnibꝰ hoc est aperte falsum qꝛ sup
om̄ia gentes intendūt sortilegijs et au
gurijs vt sciūt illi qui nouerunt facta
eoꝝ ⁊ tn̄ ista ꝓhibentᷣ eis maxime in le
ge diuina pȝ in Exo. ⁊ Deu. ⁊ in pluribꝰ
alijs locis ve.testa. Item ꝙ dicit visio
nes impleri ꝓphetaꝝ ꝑ merita eoꝝ ē cō
tra illud qd̄ dᷣ Deu.ix. Scito ꝙ nō ꝓ
pter iustificatōes tuas dederit tibi deꝰ
terrā hanc in possessionē ⁊c. multomi possessio
nus ꝓpter iusticias eorū implenda est
ꝓmissio de xp̄o ⁊ maxime quia de ip̄o
scribitᷣ ysa.viij. Et erit ad lapidem of
fensionis ⁊ petram scandali duabꝰ do
mibꝰ isrl' et in laqueū ⁊ ruinam habitā ruina
tibus irl'm. Item ꝙ dicit ꝑ vnctōeȝ san
cti sanctoꝝ intelligi vnctōneȝ arche et
sanctuarij qui recuꝑabuntᷣ per regem
messiam hoc est ꝯtra illud qd̄ habetur
Hiere.iij. Cumq̄ multiplicati fueritis
⁊ creueritis in terra in diebus illis ait
dn̄s nō dicēt vltra archa testamenti do
mini neq̄ ascendet sup cor neq̄ illiꝰ re
cordabuntᷣ neq̄ visitabitur neq̄ fiet vl
tra. quia cerimonie veteris testamenti
om̄o cessauerūt post passionem christi
extūc em̄ fuerunt mortue. manet ergo
veritas inconcussa ꝙ.s.tempus hebdo
domadaꝝ fuit impletum in christi ad
uentu qui peccata nostra tulit omnia.
que in deū in nos ⁊ in ꝓximū cōmissa
erant: iusticiam adduxit legem ⁊ ꝓphe
tias impleuit: ⁊ vnctus est plenitudi
ne gr̄e a deo p̄re. Tercio determinat
sacra scriptura tp̄s aduentꝰ messie ysa.
vlti. textus ibi est anteq̄ ꝑturiet pepe
rit. Et licet aliquid de hoc textu supra
dictum sit. hic tn̄ pleniꝰ exponitᷣ. sup q̄
glosa hebraica qꝛ anteq̄ natꝰ fuisset il
le qui in seruitutē redegit vltimam: na
tus fuit redemptor. Igitᷣ ante natiuita
tem tyti q̄ ciuitatem ⁊ templū destru

xit ꝛ ppl'm captiuauit ꝛ in venditōnes
ꝛ seruitutē exposuit intim ꝙ dabantur.
xxx. p vno nūmo argenteo vt dic̄ hu-
go floriaceñ. fuit natiuitas ipsi⁹ xp̄i. B
idem pꝫ p translatōeꝫ caldaicā ibidem
quē ꝯpat isrl' mulieri pturienti que an
gustias maximas patit ꝛ dolores: ad-
huc nō erit ei vehemens angustia. ꝛ ad
huc nō veniet ei tremor cum dolorib⁹
ꝓpter partum ꝛ reuelabit rex messias.
Dolor em̄ ꝛ angustia part⁹ exprimūt
maximā calamitatem quā habuerunt
in obsidione tyti ꝛ vespasiani. vbi tan-
ta fuit angustia ꝛ calamitas ꝙ imple-
tum est illud Treno. iiij. Man⁹ muli
erum misericordiū coxerūt filios suos
ꝛ multas alias angustias ꝛ miserias
passi sunt que iosephus narrat in libro
antiquitatū de bello iudaico vt videbi
tur li. iij. Et ante istā obsidionē clarū ē
ꝙ fuit ih̄s nazarenus nat⁹ p. lxx. ānos:
ꝛ passus p. xl. annos. Iste text⁹ cuꝫ glo
sa caldaica est tante auc̄tis apud iude-
os ꝙ mlti doctores eoꝝ ꝯcedūt ꝙ mes
sias natus est in die destructōnis tem-
pli. Pro q̄ allegat rabi hamon ꝙ liba-
nus cum excelsis cadet. ꝛ egrediet vir
ga de radice yesse ysa. xj. Et interrogāt
ipsi iudei vbi est ipse messias nat⁹ in il-
la die destructōnis templi. Rn̄dent q̄-
dam ꝙ est in padiso cū angelis: viuēs
ibi eo mō quo moyses vixit. xl. diebus
in monte synai ꝛ expectat p̄ceptuꝫ dn̄i
ad se ostendendū. Alij ꝙ est vltra mō-
tes caspios expectans p̄ceptum dn̄i de
liberatōne ppl'i. Alij dicūt ꝙ vadit per
mundū sicut paup ꝛ humiliat⁹ pp pec
cata ppl'i sui s'm ꝙ dicit ysa. liij. et nos
reputauimus eū quasi leprosum ꝛc̄. q̄-
usqꝫ appareat ex p̄cepto domini in vir
tute ad liberatōnem filiorum israel de
captiuitate ꝛ miseria in qua sunt. Ta-
lis em̄ varietas ostendit ꝙ dictum eoꝝ
est ficticiū. Sed quicq̄d sit dictū: vide-
tur ꝙ verū est ꝙ tempus veniendi mes

sie taxatum in scriptura iam p̄terijt et
impletū est in iesu nazareno vero mes-
sia nostro. Et istud fuit vocatum tē-
pus plenitudinis ad gal'. iiij. ꝛ ephe. j.
qꝛ in xp̄i aduentu fuit q̄druplex pleni-
tudo. s. nature. scripture. gratie et tem-
poralis mensure. Nature quidē quia
tūc venit finis om̄is creature. s. homo
ꝯiunctus est suo principio. s. deo. Vn-
de tūc factus est nobilis circulus q̄ est
pfectissima figuraꝝ. Tūc etiam fuit vl-
timus modus formandi hominēꝫ qui
sit possibilis. s. de ml'iere sine viro. Alij
em̄ tres p̄cesserant ꝛ iste fuit quartus.
Scripture etiā quia ꝓmissa fuerūt red
dita: figure complete ꝛ om̄es scripture
delucidate. Gratie plenitudo insuper
apparuit in fecunditate marie: iustifi-
catōne iohis: in missione sp̄ūsancti su
per apl'os. ꝛ in sacramentis eccl'ie que
sunt gratie vasa. Plenitudo nihilomi
nus tempalis mensure. Om̄is em̄ per
fectio ꝯsistit in tribus p̄cesserat autem
temp⁹ nature in quo fuit ꝯuictum hu-
manū gen⁹ de ignorantia. Tempus eti
am legis scripte in q̄ fuit ꝯuictū de im
potentia ꝛ hoc fuit tercium ꝯplemen-
tum vniuersoꝝ tempoꝝ in q̄ fidelibus
dat vera dei cognitio veraqꝫ virtus ad
ꝯpletōeꝫ diuine legis: ꝛ in signū istarū
plenitudinū voluit venire dei fili⁹ sex-
ta mūdi etate. vj. ānoꝝ millenario. vj.
mense a ꝯceptōne iohis. sexta die vt di
cit ꝛ forsitan sexta hora. Probabile ei
est ꝙ illa die ꝯcept⁹ fuit adā celestis: in
q̄ fuit format⁹ adā terrenus. Illa hora
veniret medicus in qua primus hō in
duxit humano generi mortiferam in-
firmitatem: sexta etiam die fuit passus
ꝛ sexta hora in cruce fuit ꝯclauat⁹. hoc
ergo fuit temp⁹ beneplaciti ꝛ tp̄s mise
rendi vt dr̄ in p̄s. ca. j. Scd'm testio-
nium aduentus messie est inquisitō iu
deoꝝ fc̄tā tpe xp̄i quā n̄ fecissent nisi tē
pus impletū cog̃uissent. tūc em̄ inq̄re

Iudei miserūt ad ioannē

tes miserūt sacerdotes ꝛ leuitas ad io-
hannē baptistā quē tūc sanctissimū in
sctitate videbāt vt interrogarēt eum si
erat messias vt dr̄ Joh. j. Qui si dixissꝫ
ꝙ sic eū recepissent ꝫ ꝯfessus ē ꝛ nō ne
gauit. q2 nō sum ego xp̄c. i. messias vtꝫ
ꝯfessus est tñ ꝙ erat eius vox ꝛ p̄co cla
mās vt p̄parent sibi viā tanꝗ summo
r̄gi suo vero messie. q̄ ꝛ digito eū oñdit
dicēs eis. hic est de q̄ dicebā vobis qui
p̄pst me venit ante me factus ē. cuius
nō sum dign⁹ corrigiā calciamēti soluē
Et iterū digito eū oñdens ait. Ecce ag
nus dei ecce q̄ tollit pctā mundi. Ad h̄
etiā valet inquisitio facta p eos eodem
tp̄e de barcoziba vt suꝑadictū ē. Fru-
stra em̄ eēt talis inquisitō si tp̄s imple
tum nō cog̃uissent. Terciū testimo
niū est iosephi sapiētissimi historiogra
phi iudeoꝝ q̄ in xviij. li. antiq̄tatuꝫ de-
scribens tēpa tyberij cesaris sub q̄ pas-
sus ē xp̄c sic dicit. Fuit eisdē tp̄ib⁹ ihs
vir sapiēs si tñ virū eum noiare fas est
Erat em̄ mirabiliū opeꝝ effector ꝛ do-
ctor eoꝝ hoim q̄ libēter ea q̄ vera sunt
audiūt. ꝛ multos quidē iudeoꝝ m̄ltos
etiā ex gentib⁹ sibi adiūxit: xp̄c h̄ erat.
hūc accusatōe p2imoꝝ nr̄e gent' viroꝝ
cū pylat⁹ in cruce agendū eē decreuissꝫ
nō deseruerūt eū q̄ ab initio eū dilexe-
rant. Apparuit em̄ eis iterū viuus f'm
ꝙ diuinit⁹ inspirati ꝓphe hec vel alia d̄
eo innūera miracula futura p̄dixerūt.
hec ille. Quartū testimoniū ē pylati
q̄ āno dn̄i. xxxvj. impij vo tyberij. xxj.
cū eēt mos romanis vt ꝓuinciaꝝ iudi
ces senatui scripto renūciarēt vt si q̄d
noui in his q̄s regebāt ꝓuincias acci-
disset: scripsit ep̄lam ad tyberiū sb̄ hac
forma. Tyberio augusto ponti⁹ pilat⁹
salutē Nuꝑ accidit ꝙ ipse ꝓbaui iude-
os p inuidiam se suosq3 posteros cru-
deli damnatōne ꝑmisse. Cum em̄ pro
missum haberent patres eorū ꝙ deus
ipsoꝝ mitteret illis p virginem sanctū

Ep̄la pilati

sunꝫ qui rex ipsoꝝ merito diceret hūc
me p2esente misit in iudeam quem cū
vidissent cecos illūīnasse. leprosos mū
dasse. paraliticos curasse. demones ef-
fugasse. mortuos suscitasse. ventis im-
perasse. pedibusq3 siccis super vndas
maris ambulasse ꝛ alia multa miracu
la fecisse ꝛ oms popul⁹ iudeoꝝ diceret
eum esse dei filiū. principes sacerdotū
inuidia ꝯtra eum moti itaq3 mihi euꝫ
tradiderūt ꝛ alia palijs mentiētes hūc
magum esse ꝛ ꝯtra legem eoꝝ agere di
xerūt. Ego aūt ita esse credidi. Ipsum
q3 flagellatum eoꝝ arbitrio tradidi qui
eum crucifixerūt ꝛ sepulchro custodes
adhibuerūt. Ille quoq3 militib⁹ meis
custodientib⁹ die tercia resurrexit. In-
tm̄ vo nequicia iudeoꝝ ꝯtra eum exar
sit vt ipsis custodientibus pecuniā da-
rent quatin⁹ discipulos eius corp⁹ ra-
puisse dicerent. Sed illi q̄d factum fu-
erat tacere nō valentes testati sunt euꝫ
resurrexisse seq3 visionem angeloꝝ vi-
disse ꝛ a iudeis pecuniā accepisse. Hoc
aūt ideo scripsit ne q̄s aliter estimet fa
ctum esse vel credendū mendacijs iu-
deoꝝ. Tūc tyberius cum suffragio ma
gni fauoris retulit ad senatum ꝛ postu
lauit vt xp̄c deus haberet. At senatus
recusauit: indignat⁹ ꝙ nō sibi f'm mo-
rē ep̄la p̄ fuisset delata. Et sic satis cla-
ret ex p̄dictis q̃tuor testimonijs tēpus
aduentus messie fuisse ante destructio
nem secundi templi.

¶ Qr ver⁹ messias dꝫ eē de gene
re iude ꝓcedēs de medio filio-
rum iacob.

SEcūd⁹ thezaur⁹ apl̄i de genere
messie. q̄d sacra sc̄ptura p̄nūciat
ꝛ specifice determīat ꝛ ipletuꝫ ē
in ihū nazareno. Naꝫ dixit dn̄s moysi
Deu. xviij. ꝓphaꝫ suscitabo eis de me-
dio frm̄ suoꝝ sil'eꝫ tibi. ponā vba mea i
ore eius. Qui aūt verba ei⁹ q̄ loquīt

noie meo audire noluerit ego vltor ex
istam. Et p3 q ista auctas nulli pôt ap
plicari nisi iesu nazareno vero messie
nr̃o: qd p3 p duas ei⁹ ptes principales.
Prima ps auctis est pphã suscitabit
de⁹ filijs isrł de medio fratrũ suoꝝ. Ec-
ce gen⁹ messie. Pro q̊ nota q iudei di-
cunt filij isrł vel iacob qd idez ẽ. Israel
aũt habuit q̃tuor vxores ex quib⁹ pro-
creauit xij. filios ⁊ vnã filiã. Prima fu
it lya q̃ habuit sex filios ⁊ vnã filiã per
ordinẽ q̃ sequunt. s. Rubẽ. Symeon.
Leui. Judas. Isachar. zabulon. Dy-
na p3 Gen̄. xxxv. Scd̃a vxor ei⁹ fuit ra
chel q̃ habuit solũ duos filios. s. Jose-
ph et Beniamin. Tercia fuit balla an-
cilla rachelis q̃ hũit solũ duos filios. s.
Dan ⁊ neptalim. Quarta fuit zelpha
ancilla lye q̃ hõit solum duos filios. s.
gad ⁊ asser qd p3 Gen̄. vbi supra. Nõ
q̃d dicit auctas. pphã suscitabo eis de
medio fratrũ suoꝝ. Iste g̃ ppha qui de
bebat esse messias non potuit esse de fi
lijs bale ancille rachelis: q2 nõ habuit
nisi duos filios ⁊ in duob⁹ nõ est medi-
um. nec potui eẽ de filijs zelphe pter
eandez cãm nec a sili de filijs rachelis.
g̃ oportet q sit de filijs lye q̃ fuerũt se-
ptem ⁊ in nũero septenario ẽ medium
scz quart⁹. Nũerent g̃ filij lye p ordinẽ
primi tres sunt Ruben. symeon. leui.
vltimi tres ysachar. zabulon. dyna. me
diũ istoꝝ fuit iudas q̃ fuit quart⁹. ppha
g̃ qui debebat eẽ messias ad h̃ vt susci-
taret eũ de⁹ de medio fratrum suoꝝ de
buit esse de tribu iuda. Ecce gen⁹ eius.
Hic diligẽter attende absconditũ my-
steriũ q̃re. s. de⁹ dixit. de medio suscita-
bo pphã. i. messiã. Gen⁹ eñi hũanũ p
pter pctm̃ primi hois et pp innumera
pctã q̃ postmodũ hoies ꝯmiserũt fuit
diuisum a deo sicut dicit ysa. lix. Iniq̃
tates vestre diuisert int vos et deũ vr̃m
⁊ absconderũt faciem ei⁹ a vobis. Istd
est signum maximi odij inter deum et
homines. s. abscondere faciem suaz ab
homine. Quia tria sunt signa inimi
cicie ⁊ istud est supremũ. Primum est
cũ quis denegat alicui suam familiari
tatem quemadmodum xp̃c illi cui di-
xit Math. viij. ⁊ Luce. ix. vulpes foue
as habent ⁊c. Scdm est cum quis de
negat alicui suam loquelam sicut Jo-
hannes euange. dicit loquens de here-
tico. ij. Jo. j. nec aue ei dixeritis. Terci
um ⁊ vltimũ est cum quis denegat ali
cui suũ aspectũ. sicut dauid dixit de ab
salone filio suo. ij. Reg. xiiij. q nõ vide
ret faciem regis: In hoc gradu erat de
us respectu humani generis sicut ait
moysi Exo. xxxiij. Non videbit me ho
mo ⁊ viuet: ⁊ gemẽs Job. ca. xiij. dice-
bat. Cur faciem tuã abscondis et arbi-
traris me inimicum tuuz Abacuc. c. j.
Mũdi sunt oculi tui dñe vt nõ videas
malũ ⁊ respicere ad iniquitatẽ nõ pote
ris. Cũ ergo tanta esset discordia inter
deũ ⁊ homines ⁊ ad pacificandum di-
scordes sit necessarius mediator. Ido
messias pmissus debuit exire ⁊ suscita
ri de medio qd veridice fuit impletum
in xp̃o ihu saluatore nostro. Quia
ipse vt ostenderat q verã pacẽ venerat
facere inter deũ ⁊ hoies ⁊ vt innueret
q verus mediator erat quasi semp me
dium elegit. s. pacem inchoans. pacez
ordinans. pacẽ ꝯfirmãs. pacem publi
cans. pacem ꝯseruãs. Hi sunt quinq̃
passus ascensus nostre salutis. Est er-
go primus passus q xp̃c pacez incho-
ans exiuit de medio q2 est media in tri
nitate psona. Hic sunt due ppositio-
nes signate. Prima est q debuit deus
incarnari vt homo reconciliaret deo ⁊
fieret pax. Scd̃a q nõ pater nec spiri-
tussanct⁹ s3 fili⁹. Prima ppositio patet
dupliciter. primo q2 nulla creatura suf
ficiebat ad tãtũ debitũ psoluẽdũ. cũ de
bitũ eẽt infinitũ q2 ꝯ infinitũ offensa fu
it facta. Scdo q2 ꝯtria ꝯtrijs curantur.

Cūm ergo hō cum peccauit voluerit esse deus dicēte sibi dyabolo eritis sicut dij: Geñ. iij. ergo e cōtrariū vt hō curaret oportuit qȝ p ꝯtrariū deꝰ fieret hō. De hac materia in quarto laciꝰ dicet. Scḋa ppositio pȝ qȝ licet tres psone sint vnꝰ deꝰ. distinguunt tñ realiter p relatōes ⁊ habent etiā appropriata distincta. qȝ potentia appropriat pr̄i. sapia filio. ⁊ bonitas siue amor spūisctō. q sunt quasi tres diuise triū psonaꝝ offerentiū se in campo certaminis vt cuiuscūqȝ tangeret diuisa p hoīe exiret in campum. venit dyabolꝰ ⁊ tetigit diuisaȝ filij dicēdo parentibꝰ primis. Eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū. nō dixit potentes nec boni sed sciētes. ⁊ cū scia sit appropriatū filij sicut potentia pr̄is. ⁊ bonitas spūs. scti vt dictū est. nō ergo debuit venire p redemptōne hoīs ⁊ eiꝰ reconciliatōe deꝰ pater nec spūssanctꝰ ſȝ filiꝰ q est media in trinitate psona. Item pacem inchoans venit in tpe medio. Currūt. n. tria silentia ab initio mūdi vsqȝ ad beatitudinē eternā sicut patuit supra in ſcḋo li. ar. iiij. tercie ꝯsideratōnis. ⁊ h est qḋ dicit Sapi. xviij. Dum mediū silentium tenuerūt oīa ⁊ nox i suo cursu mediū iter hr̄et. Omīpotēs sermo tuꝰ dñe exiliens de celo a regalibꝰ sedibꝰ venit. Angelꝰ venit ad virginē hora cōpletorij. Et ideo tūc pulsat p aue maria: durauit sacra collocutio vsqȝ ad dimidium noctis ⁊ tunc dante consensuȝ virgine omps sermo dei. i. verbū patris q est eiꝰ filiꝰ a regalibꝰ sedibus veit i vtex scȝ virginis. Sic ergo pȝ qȝ filiꝰ dei venit in medio silentio in incarnatōnem sic etiā natus fuit media nocte sicut pȝ Lu. ij. qȝ pastores custodiebant vigilias noctis. pdicta tria silentia figurant nobis tres magnos annos durationis mūdi. In quoꝝ medio debebat venire messias ad viuificandū genꝰ hūanuȝ p pctm̄ mortuū dicēte pp̄ha abacuc. iij. c. dñe opꝰ tuū in medio ānoꝝ viuifica illud in medio ānoꝝ notū facies. Itē pacē inchoās stetit in medio. s. vteri virginalis. Ipsa em̄ virgo btā q debuit esse mater istiꝰ excellentissimi medij. int deum ⁊ hoiem rōnabile fuit qȝ etiaȝ ipsa esset mediū. Fuit em̄ medium loycale mediū morale ⁊ mediū naturale. querūt em̄ loyci mediū ad ꝯcludendū maiorē extremitatē d minori de q fac Aris. magnū pcessū i. ij. prioꝝ. Maior extremitas deꝰ ē. mior extremitas i genē rōnabiliū hō ē pq̇sierūt pr̄iarche et pphe ⁊ multi alij multis tpibꝰ mediū ad cōcludendū pdictam maiorē extremitatem de minori ⁊ nō inuenerūt. Sȝ venit beata virgo ⁊ facta est mediū: quia in ipsa ⁊ p ipsam verbum caro factum est ⁊ maior extremitas predicata est de minori. quia homo est deus. ⁊ etiā minor de maiori quia deus est hō. Est etiam virgo beata medium morale. Fm em̄ aristotilem. ij. ethicoꝝ mediuȝ morale est virtus nihil participans de extremis qȝ extrema sūt viciosa. tale medium fuit virgo beata q nullū vicium contraxit. Et fm Hiero. nihil gratie. nihil virtutis. nihil candoris est quod nō resplendeat in maria. Fuit etiā mediū nāle qḋ ponit triplex a phis. s. modiū circuli. mediū celi. medium mūdi. Mediū circuli ē a q oms linee recte ptracte ad circūferentiā sunt eq̄les. Centrum istud est btā virgo. In circulo sunt pctōres qȝ i circuitu impij ambulabāt teste ps. xj. ⁊ ab ea ad circulū linee ducte sunt eq̄les qȝ oēs pctōres et alios eq̄liter videt respicere. vñ Bern. Maria oibꝰ oia facta ē sapiētibꝰ ⁊ insipientibꝰ copiosissima charitate debetricē se fecit. vt de plenitudine eiꝰ suscipiāt vniuersi. Est ēt mediū celi qḋ dr linea eq̄noxialis in q cū ē sol eq̄noxium facit ⁊ sub q hitantes nō agitant ꝑturbatōnibus tpm: qȝ sunt in optima dispositōe

ꝓpter qđ multi theologi dixerūt ꝙ sub
illa linea est padisus terrestris: talis li-
nea fuit ꝟgo btā q̄ cū ī ea fuit sol iusti-
cie factū est eq̄noxiū: q̄ nox sicut dies
fuit illuminata. Infinitū visum ē eq̄ri
finito. eternū tꝑali. Immortale morta
li. Inuisibile visibili. Immēsū capa-
bili. diuitē pauperi. hoīes etiā q̄ habi-
tant sub hac linea sūt in optima dispo
sitōne: non agitant̄ neq̄ mouent̄ ꝑtur
batōnibꝰ demonū ꝓpter qđ merito dici
tur padisus. Tūc eñ impleta fuit figu
ra illa Geñ. ij. q̄ posuit deꝰ lignū vite
in medio padisi. i. xp̄m verū filiū suū
in medio ventris ꝟginalis. Est etiā vir-
go btā mediū mundi. Istud dī a phis
esse terra q̄ eq̄liter vndiq̄ distat a celo.
Tres aūt sunt ꝓprietates terre ꝓpter q̄
virgo btā dī terra. Est eñ infima ⁊ ma
ria ꝟgo infima q̄ humilima: cū enim
deberet esse mr̄ dei vocauit se ancillā.
Lu. i. Ecce ancilla dñi ⁊c. Scđo ad ter
ram currūt aq̄ ⁊ ad btām ꝟginē abun
dātie grāꝝ ps. c. iiij. inter mediū montiū
ꝑtransibūt aq̄. Tercio oīa ponderosa
tendūt ad terrā tanq̄ ad centrū ⁊ suū
mediū vt ibi saluent̄ sic ⁊ pctōres ḡua
ti pondere pctōꝝ recurrētes ad istō me
diū saluant̄. Vñ bern̄. ad mariā velut
ad mediū dei recurrāt q̄ in celo sunt et
q̄ in inferno. ⁊ q̄ nos ꝑcesserūt. ⁊ nos q̄
sumꝰ ⁊ q̄ nos sequunt̄ ⁊ nati natorum
⁊ q̄ nascent̄ ex illis. Sic ḡ pꝫ quō bea-
ta ꝟgo est mediū locale. morale ⁊ na-
turale ꝑ pace fienda inter deū ⁊ hoīes
Verus ḡ messias filiꝰ dei in inchoatō
ne pacis exiuit de medio ꝑsonaꝝ diui-
naꝝ inq̄tum deꝰ. Suscitatꝰ est de me-
dio fratrū. Inq̄tum hō: venit i medio
silentio in medio annoꝝ ⁊ stetit in me
dio padisi. s. vteri ꝟginalis ⁊ sic tanq̄
mediator verus in inchoatione pacis
vniuit diuisa. s. deum ⁊ hominē: quia
deus ⁊ homo vnus est xp̄c. s. verus me
diator. Secundꝰ passus est ꝙ ordi-
nando pacem xp̄c verus messias stetit
in medio quadrupliciter. Primo sta-
tim sicut fuit natus stetit in medio aīa
lium. scꝫ bouis ⁊ azini sicut pꝫ abacuc.
ij. fm aliam translatōnem. per bouem
qui ruminat intelligunt̄ contemplati-
ui quorum officium est ruminare dei
magnalia. s. rerum creatōnem. hoīs
recreatōnem. mundi gubernationem
premiatōnem bonoꝝ: ⁊ punitionē ma
lorum. Per azinum intelligunt̄ acti-
ui quorum officium est onera ⁊ labo-
res tolerare quales sunt predicatores
confessores ⁊ oēs exercitantes se in
operibus misericordie. inter quos xp̄s
positus est. vtrosq̄ in societatem reci-
pit ⁊ ad suam beatitudinem perducit
iam factos homines. i. rationabiles q̄
ꝑ peccatū quasi bestie viuebant. Se-
cundo ordinando pacem inuentus est
in medio doctoꝝ sicut patet Luce. ij.
Cum factus esset annoꝝ. xij. dicit tex-
tus audientē illos ⁊ interrogantem se
quit̄. stupebant aūt sup prudentia ⁊ re
sponsis eius. q̄ nunq̄ viderant infan-
tem tam tenere etatis tante sapientie ꝑ
maxime cum scirent eum literas non
didicisse. Inuentus est ḡ in medio do-
ctoꝝ in signū ꝙ sapiētes ⁊ docti huius
mūdi vel hēbant ad illud mediū ꝯuer
ti vel ꝙ sapia illoꝝ ꝑ excessum splēdo-
ris illiꝰ mediū debebat obfuscari. qđ in
dicat nūerꝰ. xij. ānoꝝ q̄ ē nūerꝰ supex-
crescēs fm btm ysid. li etimo. iij. q̄ eiꝰ
ptes aliquote plꝰ reddūt q̄ suū totum.
pꝫ q̄ ille sꝫ vnū ⁊ duo ⁊ tres ⁊ q̄tuor et
sex q̄ sunt iūcte reddit. x. ⁊ sex. sic etiā
improportōnabilr̄ sapia xp̄i excedebat
sapiam doctoꝝ. Tercio ordinādo pa
cem transiuit ꝑ mediū inimicoꝝ ipsos
fugiēs Lu. iiij. q̄ cū voluissent ipm ꝑ
cipitare đ mōte ipe trāsiēs ꝑ mediū il-
loꝝ ibat. Dicit beda ꝙ cum ꝑcipitaret̄
rupis ad modū cere liq̄facte cessit ⁊ fe-
cit quoddā ꝯcauiū in q̄ receptꝰ est xp̄s

⁊ manent ibi ruge vestis ⁊ signa pedis
sicut asserunt illi q̇ viderũt. tũc. n. fecit
se inuisibilẽ ꝑ mediũ transiens. fugiẽs
mortẽ ꝓcipitatõis. qꝛ nõ debebat mo-
ri nisi in ligno vt vinceret vincentez in
ligno. Quarto ordinãdo pacẽ stetit in
medio discipuloꝝ. dando eis formam
eligendi ꝓlatũ eos erudiẽs ⁊ eis serui-
ens. vñ Luce. xxij. Ego inq̇t in medio
vr̃m sũ3. sicut q̇ ministrat. q. d. Jlle sit
vobis supioꝛ q̇ fuerit hũilioꝛ. nõ ergo
attendatis q̇s sit maioꝛ ꝫ attendite q̇s
hũilioꝛ sicut ego. qui lꝫ sim dñs ⁊ ma-
gister vr̃ nõ. sicut q̇ recũbit in mensa ꝫ
sicut qui ministrat. ptꝫ ergo ꝙ xp̃c ve-
rus messias ordinãdo pacẽ inter deuꝫ
⁊ hoiem stetit in medio aialiũ. Jnuen-
tus est in medio doctoꝝ fugit ꝑ medi-
um ꝑsecutoꝝ ⁊ ministrat in medio di-
scipuloꝝ. Tercius passus est xp̃c. cõ-
sumãdo pacẽ ordinatã stetit in medio
dupliciter. p̊ stetit in medio latronũ si-
cut ptꝫ Jo. xix. crucifixerũt cũ eo duos
latrones hĩc ⁊ inde mediũ aũt iesum
q̊d iudei fecerũt vt ppl's cõis cogitaret
ꝙ qꝛ erat cũ malefactoꝛib⁹ punit⁹ erat
malefactoꝛ sicut ⁊ alij. Sꝫ tñ diuia di-
spensatõne factũ est vt impleret ꝓphia
Esaie q̇ ante illũ vacua fuerat Esa. liij.
⁊ cũ sceleratis deputatus est. Posit⁹ ẽ
aũt in medio latronũ. vt nullus quã-
tũcũqꝫ pctõꝛ desperet de venia si vo-
luerit facere pñiam. qꝛ ⁊ ille latro lꝫ se-
ro cognoscẽs pctm̃ suũ ⁊ petens miaꝫ
inuenit subito veniã. hodie iquit eris
mecũ in paradyso. ⁊ sic factũ est. qꝛ ea-
dẽ die vidit diuinã eẽntiã que visio dꝛ
ꝑadysus. sic cũ viderũt xp̃m sci patres
in inferno paradisus fuit ibidẽ. Secũ-
do cõsumãdo pacẽ stetit in medio ter-
re. qꝛ mõs caluarie vbi crucifix⁹ ẽ xp̃c
est in medio terre habitabilis. tũc aũt
impleta fuit ꝓphia dauid in ps̃. lxxiij.
Deus aũt rex nr̃ ante secula. i. eterna
ordinatione rex opatus est salutẽ i me-
dio terre. tũc. n. ibi opata est salus hu-
mani generis ⁊ cõsũmata pax int̃ ho-
minẽ ⁊ deũ. Fuit. n. xp̃c crucifixus in
medio terre vt tanqꝫ centrũ ⁊ mediuꝫ
oim̃ oia traheret ad seip̃m. qꝛ ip̃e dixit
cũ exaltat⁹ fuero a terra in cruce i me-
dio terre oia trahã ad meip̃m Jo. xij.
Quartus passus est ꝙ xp̃c publicã-
do pacẽ cõsummatã stetit medio. vñ nõ
post resurrectõem stetit i medio disci-
puloꝝ suoꝝ. ⁊ dixit eis ter. pax vobis.
Joh. xx. q. d. Jam est pax inter deũ et
hoiem ꝯsumata ꝑ passionẽ meã. stans
in medio latronũ ⁊ i medio terre. ⁊ iõ
pacẽ cõsũmatã vobis i publico dicẽs
in medio vr̃m pax vobis. Et sicut xp̃c
ꝑ seip̃m stans in medio pacẽ publica-
uit discipulis. sic ⁊ ꝑ lr̃as ꝑ totũ mun-
duꝫ diuulgauit. Jste lr̃e inter ceteras
fuerũt epl'e pauli in quib⁹ mõ publi-
cauit ꝙ xp̃c ꝑsonaliter extrema diuisa
vnierat factus meditatoꝛ. vñ ad Gal.
iij. loquens de xp̃o quõ lex fuit posita
in manu eius. sicut i manu mediato-
ris vt de ea faceret q̊d vellet dicit. me-
diatoꝛ aũt vnius nõ est. deus aũt vn⁹
est. opꝫ ergo ꝙ mediatoꝛ sit duoꝝ ⁊ sit
nõ solũ deus ꝫ deus ⁊ hõ vniẽs extre-
ma diuisa. publicauit etiaꝫ ꝙ xp̃c fuit
mediatoꝛ extrema ꝯcorditer pacificãs
vt ptꝫ ad Hebre. ix. vbi dicit ꝙ xp̃c no-
ui testam̃ti mediatoꝛ ẽ. vt morte inter-
cedente in redẽptõem eaꝝ ꝓuaricatio-
nũ que erãt sub priori testam̃to. repro-
missionẽ accipiãt q̇ vocati sunt eterne
hereditat'. Jntimauit etiã firma pac'
ꝑ lr̃as. ꝑꝑ q̊d de xp̃o dicit ad Hebre.
viij. melioris testamẽti mediatoꝛ ẽ Je-
sus. quanto in melioꝛib⁹ repromissiõi-
bus sancitũ est. Veteris testam̃ti me-
diatoꝛ fuit moyses q̇ ꝓmisit obseruãti-
bus bona tpalia. Noui testamẽti me-
diatoꝛ est iesus qui ꝓmittit fidelibus
regnũ celoꝝ. publicauit etiã ꝑ lr̃as ho-
minibus ꝙ xp̃c pacẽ imobiliter ratifi-

cantaverat dicēs de ipo .j. Thi. ij. Media-
tor dei ⁊ hoim hō iesus xpc. cuius te-
stamentū confirmatū est tpibus suis.

Quintus passus ē ꝙ xpc pacē pub-
licatā cōseruando vsqꝫ in finem seculi
stat in medio. Ipe .n. dixit Math. vlt.
Ecce ego vobiscū sum oibus diebus:
vsqꝫ ad cōsūmatōez seculi. Sz quō sit
in medio vidit Joh. euāgelista apoc.
j. vbi dicit. vidi septē cādelabra aurea.
⁊ in medio .vij. candelabroꝝ aureoꝝ si-
milē filio hois .i. xpo filio vginis. Ista
septē candelabra aurea sūt septē ecclie
sacra .s. baptism⁹. cōfirmatio. pnia. eu-
charistia. sacer ordo. mrimoniū. extre-
ma vnctio. In quoꝝ medio .s. in sacra-
mento eucharistie est xpc verus deus
⁊ verus hō. qd sacramentū etiā dura-
bit vsqꝫ ad aduentū xpi ad iudiciū. vt
dicit apl's .j. Coꝝ. xj. Quotiens .n. mā-
ducabitis panē hunc ⁊ calicē bibetis
mortē dñi annūciabitis donec veniat.
scz ad iudiciū. Est ergo xpc in sacramē-
to eucharistie vsqꝫ ad finē seculi. sicut
in medio septē candelabroꝝ aureorū
pacem inter deū ⁊ hoiem cōseruando
⁊ nō solū inter deum ⁊ hoies. sed etiaz
inter hoies ⁊ hoies existentes in me-
dio eoꝝ. eoꝝ voluntatē faciendo. sicut
ipe dicit Math. xviij. vbi duo vel tres
fuerint cōgregati in noie meo in me-
dio eoꝝ sum. Dicit in noie meo .i. in
charitate in medio eoꝝ sum .s. eoꝝ fa-
ciendo voluntatē si fuerit eoꝝ petitio
triplici conditiōe regulata .s. ꝙ petant
ꝓ se ⁊ pie ⁊ pseuerāter. Bene ergo di-
ctū est moysi a dño in pmissione mes-
sie. ꝓphetā suscitabo eis de medio fra-
trū suoꝝ. Ex quib⁹ duo catholica do-
cumenta accipiunt. Primū ꝙ verus
messias debebat eē mediator dei ⁊ ho-
minū. Secundū ꝙ verus messias de-
bebat eē de genere tribus iude q̄ ma-
nifeste impleta sunt in xpo iesu salua-
tore nostro.

Q verus messias debeat esse similis moysi in dādo legē

Tercius thesaurus aperit d assi-
milatione messie quā sacra scri-
ptura determiat. qꝛ postqꝫ de⁹
dixit moysi. ꝓphetaz suscitabo eis de
medio fratꝝ suoꝝ statim subiūxit cui
debebat assilari dicēs silem tui .c. quo
supra. forte .n. dixissent iudei nō suffi-
cere ad hoc qd qs dicat messias ꝙ ex-
eat a medio .s. a tribu iuda. quia mul-
ti alij ꝓphete fuerūt d tribu iuda. vt da-
uid. ⁊ sic suscitati sunt de medio fratrū
suoꝝ. Sed quid dicit regula. singula
que nō psunt multa vnita iuuant. suf-
ficit ꝙ qūtū ad hoc ꝙ debebat eē de tri-
bu iuda verificat in iesu nazareno. qa
ipe fuit filius marie que fuit despōsa-
ta ioseph q̄ fuit de tribu iuda. vt patet
Math. j. ⁊ mulieres nō desponsabant
nisi viris tribus sue. Idō sequit in au-
ctoritate que dicta fuit moysi. ꝓphetā
suscitabo eis ⁊c. silem tui. qi dicat de⁹
Nō solū sufficit ꝙ sit de tribu iuda sed
ꝙ assimilet tibi. Ista silitudo debuit
fm aliqd singulare eē qd fuerit i moy-
se ⁊ nō fm aliquid cōe. Moyses duxit
pplm ⁊ rexit. Multi etiā alij hoc fece-
runt vt aaron cū eo ⁊ post eum Josue
Moyses fecit multa miracula et alij
multi. hoc idem ⁊ maiora vt heliseus
q̄ mortuū suscitauit qd ē maximū mi-
raculoꝝ. Sz in q̄ inuenit moyses sin-
gularis nō habens parē in quo dz si-
bi assimilari messias. certe in dando le-
gem. hic sunt quatuor puncta vidēda
Primus punctus est qūo moyses fu-
it singularis in dando legem. Secun-
dus si iesus verus messias debuit da-
re aliā legē a lege moysi. Tercius si de-
bebat illā legē quā daret scribē. Quar-
tus que est excellentia legis noue.

Q moyses fuit singularis in dando legem.

Circa primũ punctũ posset ali-
c quis dicere q moyses non fuit
singularis in dando legẽ. quia
ſm Isið.v.ethi.c.j.multi fuerũt q de-
derunt leges.qr primus q dedit leges
grecis fuit foroneus rex . pmus q de-
dit leges egyptijs fuit mercurius ter-
megistus.pmus qui dedit leges athe-
niensibus fuit solon.pmus q dedit le
ges lacedemonijs fuit ligurgus. Iste
fecit legẽ q ciues haberẽt libertatẽ eli
gendi magistratus ⁊ rectores. Iste di-
uisit solũ tam in domibus q̃ in vineis
⁊ alijs pdijs p equale ne qs possz dici
potentior alio. Iste fecit iuuenes vna
veste nõ amplius toto anno vterẽtur.
nõ pmisit aliquẽ cultius alio pgredi.
nec opulenti⁹ epulari. Qui singula ñ
pecunia ʒ cõpensatõe messiũ coequa-
ri iussit.pueros puberes nõ in foro sed
in agrũ deduci iussit ne primos ãnos
in luxuria sed in labore ⁊ ope agerent
nec prius in vrbẽ redirent q̃ viri facti
essent. Statuit virgines sine dote nu-
bere vt vxores nõ pecunie cã eligerẽt
ʒ virtute. ⁊ sic mrĩmonia diutius pma
nerẽt. Maximũ honorẽ nõ diuitũ ⁊
potentũ ʒ seniũ esse statuit. Demũ vt
suis legibus eternitatẽ daret iureiurã
do obligauit ciuitatẽ nihil mutaturos
priusq reuerteret. Profectus est autẽ
cretã vbi volũtariũ exiliũ ppetuo egit
moriẽsq abijci sua ossa in mari iussit.
ne forte lacedemones se solutos crede
rent iureiurando si corpus eius redu
cerẽt ad ciuitatẽ. Primus q dedit le-
ges romanis fuit Numa pompilius.
qui primus successit romulo in regno
Deinde cũ pplos seditiosos magistra
tus ferre nõ posset.x.viros legib⁹ scri
bendis creauit.qui leges ex libris solo
nis in latinũ sermonẽ trãslatas. xij.ta
bulis exposuerũt. Paulatim aũt anti
que leges vetustate atq incuria perie
rũt. Noue a constantino cesare cepert
⁊ reliquis succedentibus.erantq per-
mixte ⁊ inordinate. Postea theodosi
us minor augustus ad similitudinez
gregoriani ⁊ hermogeniani codicem
factum constitutionuz a Constantini
temporib⁹ sub proprio cuiusq impe
ratoris titulo disposuit quem suo no
mine theodosianuz vocauit. Iustinia
nus v̇o qui iperauit anno domini qn
gentesimo quadragesimosecundo.et
imperauit annis.xxxviij. hic leges ci
uilesq romane quarũ erat nimia pro-
lixitas admirabili breuitate correxit ⁊
ad.xij.libros coartauit.Et de omnib⁹
vnũ codicẽ ordinauit.quẽ codicẽ Iu-
stinianũ appellari voluit. Fecit etiam
librum institutionũ quez in quatuor
distinxit libros in quibus legum pri-
mordia continentur. Nouas quoq le
ges quas ipe fecerat in vnũ volumen
redactas nouellas vocari voluit que
cõmuniter autentice appellant ⁊ sunt
per collatões distincte. Omniũ etiam
magistratuũ ⁊ iudicum seu iuris con
sultoris legesq duo℞ miliũ libro℞ esse
dicebant abbreuiari fecit ⁊ ad nume℞
libro℞ quinquaginta redigit.ipmq li
brũ digesto℞ seu pãdecta℞ vocari mã
dauit.quibus legibus hodie tot⁹ mũ
dus ordinatur ⁊ regit. In isto princi
pe cõcurrerũt potentia sapientia ⁊ di
uinus cultus. per potentiã hostes su
perauit.per sapiam mundũ iustis legi
bus ordinauit.per diuinũ cultuz deũ
⁊ ecclesiam edificijs ⁊ alijs operibus
honorauit. Cum ergo omes predicti
leges dederint vt ostensum est : patet
euidenter q Moyses in dando legem
non fuit singularis. Respondeo et
primo declaro quid est lex. Secundo
distinguam nomen legis. Tercio sol
uetur dubitatio. Circa primũ dicit q
lex est quoddã spãle vinculũ quo ho-

mínes tenent ꝛ ligant ne ꝑ actus illici
tos euagent. Sic̃.n.aialia siluestria ñ
domant nisi ꝑ̊ fortibus vinculis teneã
tur.quia.s.nũꝗ̃ domita efficerent si si
ne vinculis ad voluntatẽ suã vagari di
mitterent. Sic ꝟo necesse fuit vt leges
ꝛ mandata a deo ꝛ a supioribus fierẽt
vt infra limites iusticie vagabiles mo
res hoim̃ corrigerẽt ꝛ domarent. Hõ
em̃ q̇ sicut vir vanus in supbiã erigit.
ꝛ sicut pullũ onagri se natũ liberũ pu
tat.vt dr̃ Job.xj. Nunꝗ̃ pfecte corrige
ret vl̃ domaret si sine leg̃ viculo vaga
ri ad arbitriũ sineret. Et iõ circa scd̃m
ad ligandũ mores hoim̃ ne vagarent
cõstituta est lex triplex.s.lex nature di
uine cure ꝛ hũane cure. Lex nature est
illa inflexibilis certitudo quã deus in
sinderisi ɔscie collocauit ne q̇s excusa
ri possit que vnicuiq; dictat ꝛ oñdit q̇d
bonũ vel quid malũ.de qua dr̃ ad Ro
ma.ij. Cũ gentes que legẽ nõ habẽt ea
que legis sunt faciunt.ipi sibi sunt lex
vide ibi. Lex diuine cure ẽ quã dedit
deus moysi i scriptis.Et iõ dr̃ lex scri
pture.ꝛ quã xp̃c in illa ꝓmissus iplẽs
vacuitatẽ eius veniens ex generis hu
mani amore ꝑ seipm̃ docuit ꝛ in cordi
bus impssit suisq; fidelibus dereliquit
ꝛ iõ dicta ẽ lex amoris. Lex ꝟo huma
ne cure est illa quã ad regimẽ hũanuꝫ
principes statuerũt.de qua dr̃.j. Cor.
viij. Lex in hoie dominat quãto tpe vi
uit. Circa terciũ ad pdictã dubitatõ
nẽ dr̃ ꝙ verũ est moysen in dãdo legẽ
esse singularez. ꝛ verũ est ꝙ alij q̇ dicti
sunt dederũt leges.qꝛ moyses dedit le
gẽ diuinã. Alij ꝟo leges dederũt hũa
nas.ait.n.beatus ysidorus vbi supra.
Moyses gentis hebraice pus oim̃ di
uinas leges sacris lr̃is explicauit. vt in
fra ca.ij.ponens driam inter leges di
uinas ꝛ hũanas dicit.omẽs aũt leges
aut diuine sunt aut hũane. diuine na
tura hũane moribus constant. Ideo

ꝗ hee.s.hũane discrepant.qꝛ alie alijs
gentibus placent. Si g̃ moyses in dã
do legẽ diuinã fuit singularis ꝛ solus
in illo q̇ singular̃ fuit ꝓpha suscitatu
rus de medio debebat ei assiilari.sequi
tur ꝙ ille ꝓpha debebat dare legẽ diui
nã.qd̃ solũ impletũ est in iesu xp̃o sal
uatore nr̃o q̇ dedit legẽ euangelicaꝫ q̄
lex diuina est ꝛ noua. sicut moyses de
dit legẽ diuinã antiquã. Quo ad se
cundũ punctũ.s.vtrũ iesus verus mes
sias debuit dare legẽ diuinã aliã a le
ge moysi.dico ꝙ sic.ad qd̃ ꝓbandũ ad
duco tres fidelissimos testes.quoꝝ pri
mus est esaias q̇ in.c.ij. qd̃ ad lr̃am ex
ponit de messia inter cetera dicit. De
syon exibit lex ꝛ verbũ dñi de irl̃m.qd̃
verũ est in iesu nazareno vero messia ꝛ
in eius discipulis ꝛ aplĩs q̇ inceperũt
verbũ pdicatõis in irl̃m.ꝛ cõtinuaue
rũt ꝛ publicauerũt ꝑ totũ mundũ . q̇a
in oẽm terrã exiuit sonus eoꝝ ꝛc̃. De
clarat rabi salomon sup verbo.eleuabi
tur sup oẽs colles.c.eodẽ dicẽs. Quid
vult dicere ꝛ eleuabit sup colles nisi qꝛ
miraculũ ꝙ erit factũ in eo erit maius
ꝗ̃ miracula montis synai ꝛ carmeli et
thabor.Et qd̃ est illud miraculũ ẽ illõ
qd̃ dicit de syon exibit lex. Itẽ dr̃ i mi
dras tusim.i.in glo.psalterij sup illud
Dñe in fortitudine tua letabit rex.ps̃.
xx.dr̃ sic. Quid voluit dicere Esaias i
c.xj.qñ dixit. In illa die erit radix yes
se que stat in signũ pploꝝ ipm̃ gentes
depcabunt.ꝛ erit sepulchꝝ eius glori
osum. Dicit rabi hãma. Non venit rex
messias nisi vt det gentibus seculi mã
data.sicut tabernacula palmes ꝛ phi
lateria. Satis apparet ex intentõe hu
ius doctoris ꝙ deus debebat dare le
gem nouã in qua essent mandata ceri
monialia sicut in lege veteri.Et qꝛ fac
mentõem aliquarũ cerimoniaꝝ legis
antique.nõ apparet ꝙ sit sua intentio
ꝙ messias deberet dare illas easdem

cerimonias. cum causa propter q̄ date fuerunt in illo tpe sit iam pterita ꝛ i tpe messie nō est locus vt dent. Itē dr in midras sichasirim.i.in glo.cantico rū sup textu ca.pmi vbi dr. Osculetur me osculo oris sui.dic.rabi iahyda. In hora qua israhel audierunt ex ore dei. Duo prima mandata legis fuerūt firmati in cordibus suis taliter.ꝙ nō tradiderunt obliuioni. Veniūt ad moysen ꝛ dixerunt.en rabi opꝫ ꝙ tu sis mediator inter deū ꝛ nos.sicut scriptū est Exo.xx. Dixerūt moysi loquere tu nobis ꝛ audiemus.non loquatur dn̄s nobis ne forte moriamur. Ex illo tūc docebat eos moyses legē.ꝛ qui addiscebant obliuioni tradebāt.ꝛ dixerūt. sic moyses est carnalis ꝛ transiens sic doctrina sua transit a nobis. ꝛ dixerūt rabi.vtinā vellet deus secūdo ostēdi nobis ꝛ iā oscularet nos osculis oris sui taliter ꝙ sua doctrina refirmaretur in cordibus nr̄is.ꝛ dixit eis moyses hoc nō pōt eē mō.ꝫ in tpe messie erit.quia sic scriptū est Hiere.xxxj.dabo legem meā in visceribus eoꝝ ꝛ in cordib⁹ eorū scribam eaꝫ.hec ibi. Hec est illa lex quā cum magna instantia petebat dauid secūdus testis in psal.cxviij. legeꝫ pone mihi dn̄e viā iustificationū tuaꝝ ꝛ exquirā eam sp.hic pōt queri a iudeis quā legē hic petebat a dn̄o Dauid. nō legem moysi q꞉ eam iam habebat. ꝫ aliā.q꞉ dicit viam iustificationū tuarū.ꝛ hec nō est alia nisi veri messie iesu nazareni que iustificat.lex.n.moysi nō iustificabat nec eius sacrificia.ptꝫ q꞉ illa sacrificia de ꝑ se non placebant deo. nec cū lege instituta sunt Hiere.vij. ꝫ dicit dn̄s.nō sum locutus cum patribus vr̄is in die qua eduxi eos de terra egypti de verbo holocaustoꝝ ꝛ victiarū.ꝫ ſm ꝙ dicit rabi moyses ď egypto. Ista sacrificia nō fuerūt data nisi vt retraherent a sacrificijs ydoloꝝ. ꝛ in signū huius nō fuerunt data ppl̄o nisi postq̄ ppl̄s ad idolatriā declinauit vitulum conflatilē adorando. Ideo voluit deus magis ea sibi offerri q̄ idol. ꝛ de hoc pulcre tractat sanctus Tho. pma scd̄e.q.ciij.arti.iij.in corpe.ꝛ dein de ꝑ totuꝫ. Itē patet ꝙ sacrificia legis moysi nō iustificauerūt.q꞉ semp cū eorū oblatōe requirebat oblatio sacerdotis patet in leuitico. Sed qd̄ si sacerdos esset malus ꝛ indignus vtrū exaudiret a dn̄o.certe nihil valebat totum sacrificiū.ꝛ hoc est qd̄ dicunt doctores theologi i quarto ꝙ sacrificia valebāt nō ex ope opato ꝫ ex ope opante. Secus est de sacrificijs veri nr̄i messie iesu nazareni.q̄ valent ex ope opante.et ex ope opato.vt ptꝫ i baptismo q̄ quātūcunq̄ sit malus minister ꝛ pessim⁹. etiā iudeus ꝛ infidelis quicūq̄ faciēs qd̄ ecclia intendit.baptismus complet suū effectū. Petebat ergo dauid legē veri messie iesu nazareni que iustificat dicens.legem pone mihi dn̄e iustificationū ꝛc.hec est illa lex.s.iesu nazareni data in monte syon nō in monte synai de qua tercius testis.s. Hieremias ca. xxxj.dicit. Ecce dies veniūt.i. tpa noui testamēti.dicit dn̄s ꝛ faciam domui israel ꝛ domui iuda.i.fidelib⁹ xp̄m cōfitentibus.generaliter ꝛ credentib⁹ de iudeis specialiter ſm ꝙ dicit Act.xiij. Primū vobis optebat loqui verbum dei ꝛc.fedus nouū.i.legem nouaꝫ. lex em̄ frequenter in veteri testamento vocatur fedus nō ſm pactum qd̄ pepegi cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egypti qd̄ irritū fecerunt. ipm multipliciter transgrediendo. sic ptꝫ in libris iudicū regū ꝛ paral. Ecce q̄ expsse dicit ꝓpha legem veri messie quam vocat fedus nouum siue pactū debere esse aliam a lege moysi. ꝛ dicit nō ſm pactū qd̄ pepigi cū pr̄ibus eorum in die qua eduxi eos de terra egy

Sacerdos Mal

pti.s.cum dedit eis legē in mōte synai
Omnia ergo alia debebat eē lex mes-
sie pmissi.s.iesu xpi a lege moysi vidē
da est differentia inter vtranq3 legem
que nō vna sed multe incōpabiles di-
cte sunt de qbus dat testimoniū sacra
scriptura spāliter doctrina beati pauli
qui pleni⁹ q̄3 oēs alij autores noui te-
stamenti locutus est oñdens.q3 q3 im-
pleta erāt misteria ipius cessauit vsus
legis moysi que primo erat. Et de di
uersis ptibus suarū eplarū colligunt
hic.xiiij.drie.z addam vnā3 vt sic sint
xv.drie que p ordinem sunt iste que se
quūt.vic3 lex moysi est lex carnis. lex
xpi est lex spūs.lex moysi est lex timo
ris.lex xpi est lex amoris . lex moysi ē
lex figure. lex xpi est lex veritatis. lex
lex moysi est lex oneris ponderosi z si
ne cōmodo.lex xpi ē lex suauitatis le-
uitatis z multi fructus.lex moysi ē lex
seruitutis.lex xpi est lex libertatis.lex
moysi est lex que occidit lex xpi est lex
que viuificat.lex moysi est lex mortis
lex xpi est lex vite.lex moysi est lex q̄ ē
vtus pcti.lex xpi est lex q̄ ē plenitudo
gr̄e.lex moysi est lex antiquitatis z de
bilitatis.lex xpi est lex nouitatis z for
titudinis. lex moysi est lex vacua . lex
xpi est lex abundantie.lex moysi ē lex
impfectōis.lex xpi est lex pfectōis.lex
moysi est lex noctis.lex xpi ē lex diei.
lex moysi est lex tenebrar.lex xpi ē lex
lucis clare.lex moysi ē lex misterij dā-
nationis.lex xpi est lex iusticie z salua
tōis.lex moysi ē lex pticularis.lex xpi
est lex generalis.Omissis primis.xiiij
ppter plixitatē euitandā. que diligēs
lector in pdictis eplis poterit inuesti-
gare 3 quālibet cōditōem legis moysi
poterit cōcludere nō fm pactu3 zc. vt
supra. Vltimā solū p pūti intendo p-
tractare cu3 hec sit inter ceteras ppria
drīa vtriusq3 legis.lex.n. moysi fuit p-
ticularis pp multa.pmo q3 lex serui.s.
moysi.Scdo quo ad ppl'm.q3 fuit da
ta pticulari z limitato pplo.s.descēdē-
tibus ab abraā p ysaac.Tercio q̄ ad p-
cepta cerimonialia sacramētalia z iu-
dicialia q̄ solū obligabant ppl'm limi-
tatū.s.iudeor z nō alios hoīes mūdi.
ppter qd ille ppl's fuit dictus peculia
ris.Quarto erat limitata z pticularis
quo ad locū.s.terre pmissionis in qua
obligabantur iudei.z nō in altera iplere
multa suor pceptor habentibus in se
ceteros limites vel termios. Quinto
quoad tps.q3 habebat durare tpe limi
tato.s.vsq3 ad aduentū messie. lex vo
xpi est lex vniuersalis. p q3 lex dn̄i vni
uersi sicut lex moysi lex serui. Scdo ē
lex vniuersalis z sine aliqua limitatōe
q3 mādat suis aplis dicēs.eūtes i mū-
dū vniuersum pdicate euangeliū omī
creature matth.vi.z q baptizarēt oēs
gentes z docerēt nō doctrinam moysi
serui sui sed quā ipe dn̄s pcepit eis. et
ppterea data z notificata lege q̄ ē vni-
uersalis z cōis oibus gentibus. statim
cessauit lex moysi q̄ erat pticularis da-
ta iudeis cū vna eēt incōpatibilis alte
ri.z dico incōpatibilis n̄ solū q3 obs-
uantia vtriusq3 nō pōt eē in vna psona
que ad plenū eas seruet.sed vltra hoc
incōpatibilitas est respectu diuersarū
psonarū cū vna lex q̄tū ad obseruan-
tiā debitā ipius repellat z in exiliū mit
tat alterā.nō solū ab illa psona in qua
stat vel a domo.ciuitate regno vel im
perio s3 a toto mūdo. z id melius dici
tur q vna lex alterā totaliter annullat
volo dicere q nō pōt esse lex dei ordi-
nata ad salutē aīar quā obseruādo hō
mereat paradisum nisi vna sola q̄ ē lex
gr̄e cui ē incōpatibilis lex scripture.ē
ergo altera lex xpi a lege moysi q3 vna
pticularis z altera vniuersalis . g non
fm pactū zc.vt supra.z sic cessare de-
buit lex moysi sicut pticularis aduent
ente lege xpi que ē vniuersalis z cōis

ſicut minoꝛ dãdo locũ maioꝛi. Quo
ad terciũ punctũ i q̃ q̃rebaẗ exquo ve-
rus meſſiaſ debebat dare legẽ.ſicẽ moy
ſes ⁊ aliã a lege moyſi.vtꝝ debuit ſcri
bere legẽ illã in pellibus petris vł ali
quibus aliȷ̈s extrinſicis. Videẗ.n. ꝙ
fuiſſet valde rõnabile ꝙ ipẽ feciſſet ali
quẽ librũ ſacre ſcripture cui⁹ipẽ fuiſſꝫ
pꝛincipalis actoꝛ ⁊ ſcriptoꝛ.qꝛ quelibꝫ
ſcia habet ſuũ pꝛincipalẽ actoreꝫ ſicut
grãmatica donatũ.loyca ariſtotelem.
geometria euclidẽ. Ad hanc qõnẽ rñ-
detur ex dictis ſancti Thome vltima
pte ſũme.q.xlij.arti.iiij.ꝙ ñ fuit decẽs
aut cõueniens ꝙ xp̃c legẽ ſuaꝫ aut ali-
quẽ libꝝ de ſua doctrina ſcriberet pro
pter quinqꝫ rõnes. Prima ne deroga-
ret dignitati ſue.qꝛ opoꝛtuiſſet ſcribe-
re miracula ⁊ ſanctitatis opa ꝑ ipm̃ fa
cta ⁊ famã quaꝫ habuit in pplis q̃ oĩa
eſſent in laudẽ ſui.que licꝫ ſine ſuꝑbia
ſcribere potuiſſet.in mentib⁹ tñ hoĩm
nõ careret arrogantie nota. Scd̃a rõ
ne tolleret auctoꝛitatẽ ſuã ſpũiſſancto
lꝫ.n.indiuiſa ſint opa trinitat̃ adextra
ſm̃ Aug.in enche.⁊ ad pollẽtiũ.xxviij
q.j. Sic em̃.tñ cõmendaẗ pr̃is auctoꝛi
tas in mũdi creatiõe. Auctoꝛitas filij i
mũdi redẽptiõe. Et ſpũſſancti in hoĩm
interna inſpiratõe ⁊ ſcripturarũ ꝑ ſan-
ctos cõſcriptõe. vñ Greg. dicit in ꝓlo-
go moꝛaliũ ꝙ ſacre ſcripture actoꝛ eſt
ſpũſſanctus.⁊ apl̃s.ij.ad thio.iij. ꝙ ſa-
cra ſcriptura eſt diuinitus inſpirata et
vtilis ad docendũ. Qꝛ aũt ad ſpm̃ſan-
ctũ pertineat ſcribere ptꝫ. qꝛ ſcribere ẽ
officiũ digitoꝝ.nũc aũt ſpũſſanctus ẽ
dextre dei digitus. Exo.viij.⁊ Luc.xj.
Man⁹.n.⁊ lingue doctoꝝ nõ ſunt ni-
ſi inſtrumẽtũ ⁊ calamus ſpũſſancti.vñ
dixit dauid pſal.xliiij. lingua mea ca-
lam⁹ſcribe. Tercia rõ nõ decuit ꝙ xp̃c
legẽ ⁊ doctrinã ſuã ſcriberet in aliquo
libro ꝑꝑ ſuã excellentiã ſingularẽ.ſcri-
pta.n.oꝛdinanẗ ad impreſſionẽ doctri

ne in coꝛdibus auditoꝝ ſicut ad fineꝫ.
Tũc ſic.excellentioꝛi doctoꝛi excellen
tioꝛ modus dꝫ attribui doctrinã tradẽ
di ⁊ docendi. Sed excellentior mod⁹
eſt doctrinã in mentibus auditoꝝ im
primere. ſicut faciebat xp̃c q̃ꝫ in libro
ſcribere.igiẗ nõ debuit ſcribere legem
ſuã.vñ pitagoꝛas ⁊ ſocrates ⁊ phi an-
tiqui q̇ fuerũt doctoꝛes excellẽtiſſimi.
iſtũ modũ tenuerũt ꝙ nunq̃ꝫ aliquos
libꝛos ſcripſerũt.⁊ hec eſt rõ foꝛmaliẗ
ſancti thome. Quarta rõ ẽ vt legẽ no
uã a veteri diſtingueret ⁊ ſeparet. lex
em̃ vetus dr̃ lex ſcripta etiã digitu q̃ꝫ-
tum ad p̃cepta moꝛalia. Si noua eſſꝫ
ſcripta xp̃m.etiã poſſet dici lex ſcripta
Quia igiẗ illa fuit lex timoꝛis fuit ſcri
pta in libꝛis ⁊ codicib⁹.qꝛ iſta amoꝛis
fuit ſcripta ſolũꝫ in coꝛdibus. Quin-
ta rõ ⁊ vltima eſt ꝓpter regiã excellẽtiã
demonſtrandã. xp̃c.n. fuit rex. Jeſus
nazarenus rex iudeoꝝ Jo.xix. Et de-
cet regiã maieſtatẽ ꝙ ſua dicta ⁊ facta
ꝑ ſuos notarios ſcribanẗ nõ ꝑ ſe ſicut
fecerũt quattoꝛ euãgeliſte xp̃i ieſu ve
ri meſſie notarij. Sic ḡ pꝫ ꝙ xp̃c nõ de
buit legẽ nouã ꝑ ſe ſcribere in aliq̃bus
extrinſecis ſed ex amoꝛe ſcripſit eã in
coꝛdibus fideliũ ſicut dr̃ in ſupꝛadicta
aucte Hiere.ſꝫ dabo legẽ meã in viſce
ribus eoꝝ ⁊ in coꝛde eoꝝ ſcribã eam.

Ex p̃dictis ſatis claret ꝙ verus meſ
ſias debuit aſſilari moyſi i dãdo legẽ.
⁊ ꝙ nõ debuit dare talẽ legẽ ſicut erat
antiqua ſꝫ legẽ nouã.⁊ ꝙ illã ñ debuit
ſcribere ꝑ ſe in aliq̃bus extrinſicis ſed
i viſcerib⁹⁊ in coꝛdib⁹fideliũ q̃ oĩa ad
lr̃aꝫ ipleta ſṫ in ieſu xp̃o ſaluatoꝛe nr̃o

Quo ad q̃rtũ pũctũ q̃ ẽ de excellen
tia legis noue lꝫ ex ſupꝛadictis differẽ
tijs clareat manifeſte.ſpecialius tamẽ
eius excellentia declaratur ex ſex gra
dibus perfectõnis. ꝓmus eſt ex oſten
ſione cognitiõis dei. ſecundus ex con
tentoꝝ rõnabilitate in mãdat̃ vel mo

nitis. Tercius ex miraculoꝝ claritate. Quartus ex eccłie stabilitate. Quintus ex diuia bonitate. Sextus ex amenissima ꝓmissoꝝ incōpabilitate. Circa primū gradū notandū est ꝙ lex mosaica quo ad fidē vnius dei erat impfecta. qꝛ licꝫ in illa fuit aliqualis noticia vnius dei. ꝛ etiā xp̄i in quodā generali nō tñ fuit ibi noticia explicata trinitatis psonarū in vnitate essentie nec per ꝯsequens incarnatōis. Cuius rō est qꝛ sicut cognitio naturalis ꝓcedit de imꝑfecto ad ꝑfectū. vt dr̄ p̄ phisicoꝝ. vñ ꝛ pueri vocant p̄ oēs viros pr̄es ꝛ oēs feminas matres. ꝛ postea distinguūt. Ita silr̄ supnaturalis cognitio minor fuit in lege veteri q̄ȝ in noua in qua ꝑ xp̄m veritas lucide est reuelata. ꝓpter qd̄ dicit saluator Joh. xvij. Pr̄ manifestaui nomen tuū hoibus quos dedisti mihi. Ipe. n. manifestauit expresse trinitateȝ psonarū. pr̄em noiando a q̄ eternaliter ꝓcessit ꝑ generatiōeȝ dicēs Joh. xvj. Exiui a patre ꝛ veni in mundū. s. in vtero beate virginis carnē assumendo. Spm̄sctm̄ ꝓmittendo Joh. xv. Cuꝫ venerit paclytus quē ego mittam vobis a patre. ecce ꝓcessus spūssancti ab vtroqꝫ. Nominauit etiā exp̄sse trinitatē psonaꝝ in forma baptismi Math. xxviij. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos. s. in noie pr̄is ꝛ filij ꝛ spūssancti. Manifestauit etiaꝫ vnitatē essentie Joh. x. dicens. Ego et pater vnū sumus hoc est qd̄ Johānes i sua prima canonica ca. v. dicit exp̄sse tres sunt qui testimoniū dant in celo: pater verbum ꝛ spūssanctus. ꝛ hij tres vnū sunt. In figura hꝰ moyses loq̄bat ad ppl'm velata facie. vt hr̄ exo. xxxiiij qꝛ mysteria fidei nr̄e erāt figuris ꝛ enigmatibꝰ velata sicut supra late declaratū fuit. In figura etiam hꝰ velū templi fuit scissum in xp̄i passione. ad oñdendū ꝙ declarata ꝛ manifestata erāt

que prius latebant sub velamine. ꝓpter qd̄ ipa lex noua tanq̄ȝ ꝑfecta in cognitione ē donū ꝑfectū descendens a pr̄e luminū. vt dr̄ Jaco. j. ptꝫ q̄ ꝙ cognitio dei ꝑfecta est in lege noua que imꝑfecta fuit in veteri. ꝓpter qd̄ pr̄es veteris testamēti poterant dicere illud quod scribit. j. ad Coꝝ. xiij. exꝑte cognoscimus ꝛ exꝑte ꝓphetamus. i. imꝑfecte. Secūdus gradus quo oñdit lex noua ꝑfectissima est ex contentoꝝ rōnabilitate vel mandatis vel monitis. qd̄ vt clarius videat oñdit ipfectio legis mosaice quo ad totū corpus suū. scꝫ q̄ ad p̄cepta moralia ꝛ iudicialia ꝛ sacramentalia ꝛ cerimonialia. Primo. n. in lege moysi p̄cepta moralia fuerūt imꝑfecta. ꝛ dicunt moralia p̄cepta illa q̄ sunt de dictamine rōnis etiaꝫ si nulla lex esset sicut ē illud mādatū qd̄ scribitur Exo. xx. Honora pr̄em tuū ꝛ matrē tuā ꝛc. Et silr̄ illud qd̄ ꝑ modū monitōis scribit Leuiti. xix. Coram cano capite cōsurge ꝛ honora psonā senis ꝛ silia. Qꝛ aūt ista fuerūt ipfecta declaratur dupliciter. primo qꝛ p̄cepta moralia in lege moysi ordinabāt actꝰ hominū exteriores tm̄. ꝓpter qd̄ apl's ad Ro. iij. vocat legē moysi legē factoꝝ. De actibus aūt interioribus in q̄bus consistit bonū moris nihil ordinabat aut parū. Sed ꝯ hoc ē qd̄ hr̄ exo. xx. Non concupisces vxorē ꝓximi tui ꝛc. Dicendū est s̄m antiquos doctores ꝙ talis ꝯcupia ñ ꝓhibebat inquātū erat oino latens in corde ꝫ inquantū ꝓrupebat exterius ꝑ aliqua signa. vt ꝑ verba scurrilia. impudicos tactus ꝛ oscula ꝛc. hmōi. iō sic exponūt. Nō cōcupisces. i. signa ꝯcupie nō facies. Vñ ad ad philip. iij. dicit glo. ꝙ lex verꝰ ꝓhibebat manū nō aim. Vel dicēdū s̄m alios ꝙ lex vetus ꝓhibebat cōcupiam animi latentē. hoc tñ erat in paucis. s. in mechia ꝛ furto. Item in istis insuffi

cienter ꝓhibebat ꝯcupiam. q2 nō pu-
niebat trangressores. ⁊ sic ptꝫ ꝙ insuf-
ficienter lex mosaica ordinabat actus
interiores. Secūdo declarat̄ sic. quia
lex mosaica etiā actus exteriores ordi
nabat sicut ptꝫ Deutro. xxiij. vbi dici-
tur sic. Nō senerabis fratri tuo pecu-
niā ad vsurā nec fruges nec aliquā aliā
rem sed alieno. Ibi. n. ꝑmittitur vsura
cū alienis ꝑsonis qd̄ est illicitū ꝯtra di
ctamen recte rōnis. Itē deutro. xxiiij.
ꝑmittit̄ viro dare libellū repudij etiaꝫ
cā indebita. Vn̄ ibidem subdit̄ si acce
pit homo vxorē ⁊ habuerit eā ⁊ nō in-
uenerit grām in oculis eius pp aliquā
feditatē. scribet libellū repudij ⁊ dabit
in manu eius ⁊ dimittet eaꝫ de domo
sua. Indiuisibilitas aūt p totā vitaꝫ ē
de dictamine rōnis naturalis. ⁊ sic pꝫ
ꝙ lex vetus imꝑfecta fuit in moralib⁹
Et ꝓpter hanc imꝑfectōem lex mosai
ca dicit̄ pedagogus noster ad Gal. iij
id est regula puerorꝫ ⁊ imꝑfectorꝫ in q̄
bus nō querit̄ ꝑfectio interior ꝗ ab ex-
terioribus inhonestis timore discipli-
ne repmunt̄. Et in actibus exteriorib⁹
multa eis ꝑmittunt̄ que nō ꝑmitterent̄
viris ꝑfectis. ꝓpter qd̄ aug. li. de spū. ⁊
lr̄a exponens illud. ij. Corꝫ. iij. lr̄a occi
dit ⁊c. dicit hoc nō tm̄ de cerimoniali-
bus intelligēdū ꝗ etiā de moralib⁹ ve-
teris legis. q2. s. nō ꝓhibebant̄ aliq̄ que
de se sunt mortifera. vt ptꝫ ex ꝓdictis.
ꝓpter qd̄ dicit̄ ad Ro. iij. ex opibus le-
gis nō iustificat̄ ōis caro. Sed lex no
ua ꝑfecta est in moralibus. q2 ꝑfecte or
dinat act⁹ hūanos nō solū exteriores
sed etiā interiores ⁊ in hoc imꝑfectōeꝫ
legis supplet. ꝓpter qd̄ dicit saluator
imꝑfectōem legis adimplendo math.
v. Audistis q2 dictū est antiquis. non
occides. qui aūt occiderit reus erit iu-
dicio. Ego autē dico vobis. q2 ōis qui
irascit̄ fratri suo reus erit iudicio in q̄
ordinat motū interiorē. vt ptꝫ. Simi-
liter lex noua actus exteriores ordiat
nullū malū ꝑmittendo. ꝓpter qd̄ dicit
Saluator Math. xij. Dico aūt vobis
qm̄ de omi verbo ocioso qd̄ locuti fue
rint hoies sup terrā reddent rōnē i die
iudicij. Si aūt his ꝓhibet verbū ocio
sum p ꝯsequēs verbū nociuū. ⁊ mul-
to forti⁹ oēꝫ actū malū. ꝓpterea math.
v. post suppletōem ꝓceptorꝫ moraliuꝫ
veteris legis ꝯcludit ꝑfectōem euan-
gelicā dicens. Estote ergo ꝑfecti sicut
pater vr̄ celestis ꝑfectus est. ꝑfecit aūt
xp̄c moralia ꝓcepta legis. etiaꝫ ꝯsilia
euangelica supaddendo. ꝓpter quod
math. xix. Iuueni dicēti se custodisse
mandata legis ⁊ querenti vlteri⁹ viam
ꝑfectionis. dicit saluator. adhuc vnuꝫ
tibi deest. Si vis ꝑfectus eē vade ⁊ vē
de oia que habes ⁊ da paupibus. ⁊ ha
bebis thesaurū in celo ⁊ veni ⁊ seque-
re me. Secūdo in lege moysi iudicia-
lia ꝓcepta erant ipfecta. qd̄ ptꝫ ex duo
bus. primo ex mō inducēdi hoies ad
obseruantiā iusticie. ad qd̄ ordinabāt̄
iudicialia ꝓcepta. Scd̄o ex ipis prece
ptis. primū ptꝫ sic. ꝓpriū est hoim im-
ꝑfectorꝫ vt inducant̄ ad iusticiā obser-
uandā timore pene. vn̄ dicit Oratius.
libro epl̄arū. oderūt peccare boni. vir-
tutis amore. oderūt peccare mali for-
midine pene. hoc etiā declarat̄ rōe. q2
illud qd̄ cū timore fit penale est ⁊ non
delectabile. vn̄ dr̄. j. Iob. iiij. timor pe
nā hꝫ. Opari aūt virtuose nō est pena
virtuoso ⁊ ꝑfecto sed magis delectabi
le. ꝓpter qd̄ dr̄. ij. ethi. ꝙ signuꝫ habit⁹
generati est delectatio in ope. lex moy
si inducebat hoiēs ad iusticiā obseruā
dā p timorē penarū ꝓpter qd̄ dr̄ lex ti-
moris. Et in signū h⁹ lex fuit data i ter
roribus. vt ptꝫ Exo. xix. Iam aduene
rat dies tercius in quo. s. data est lex.
Sequit̄ ⁊ ceperunt audiri tonitrua et
micare fulgura. ⁊ nubes dēsissima op̄
re montē. clāgorq3 buccine vehemēti⁹

perstrepebat. Timuitq; ppl's q erat in castris. Et silr facies Moysi apparuit cornuta qn secundo apportauit leges in tabulis descriptas et timuerunt filij israel. vt hr Exo. xxxiiij. In cordibus .n. illis designabat terror et feritas legis. pt3 ergo primu. vic3 impfectio iudicialiu pceptor ex mo inducendi ad opera iusticie. s. p timore pene. Scdo ide3 pat3 ex ipis met pceptis iudicialib q aliqn infligebant pena innocenti et aliqn culpabile no puniebant. Primu3 pt3 p illud qd hr Nume. xxxv. de homicidio oino casuali vbi dicit talis q fortuitu et absq; odio et inimicicijs intficiebat hoiem. debebat confugere ad vna ciuitate refugij et ibi manere vsq; ad morte sumi sacerdotis qd erat aliqn p magnu tps. Talis q erat innoces cu homicidiu erat oino casuale et inuolutariu. sine culpa puniebat graui pena. qr oportebat eu exule ee p magnu tpus a sua ciuitate et a sua possessione. Scdm pt3 vbi subdit de tali fugitiuo innocente q si infra terminos vrbium inuentus fuerit et pcussus ab eo qui vltor est sanguinis absq; noxa erit q eu occiderit. Debuerat .n. pfugus vsq; ad morte sumi sacerdotis in vrbe habitare. et sic pt3 q interfectio innocentis in tali casu remaneret sine pena q tn e grauis culpa. Talis aut impfectio legis coueniebat impfectioni ppli q erat pnus ad effusione sanguinis. et io interfector a casu. remanens in sua ciuitate inter amicos interfecti erit in piculo mortis qruis inoces. et sic defacili pnt in pplo homicidia multiplicari. Et io ad hec mala vitanda data est lex pdicta de eius fuga qruis eet innoces. Et eade rone pcebat lex. Si aliqs amicus mortui interficeret eu extra fines ciuitatis refugij. vt sic cogeret in vrbe remanere no ex sua culpa s3 pter homicidia vitanda. ad que ppl's tanq; impfectus erat pnus. Exemplu idoneum ponit phs qnto ethicor dices q aliqn leges sunt similes regulis qbus vtunt artifices in lesbia ad dolandu lapides qr lapides illi regionis sunt male dolabiles. io vtunt artifices regulis plubeis vt possint tortuositati lapidis applicari. sic in veteri testamento date sut leges aliqua impfectoe3 hntes pp impfectoem illius ppli. lex tn euagelica qtu ad iudicialia est pfectissima. quia inducit ad obseruantia legis. non p timore pene s3 p amore iusticie. qd est pprie pfector vt supradictu e. pter qd lex noua merito dicit pfecta fm qd dr Iaco. j. Qui aut pspexerit in lege pfecte libertatis. i. in lege euangelij q ducit hoiem ad pfectoem et liberat a seruitute timoris et seruitute peccati. sicut dns ait Ioh. viij. Si manseritis in sermone meo veri discipuli mei eritis. et vos cognoscetis veritate et veritas liberabit vos. Ite qr nullu innocentem punit. nec aliqd malu impunitu relinquit. qr etia verba ociosa punieda ostedit. vt supra dcm e. et no solu vba ociosa sed malas cogitatoes fm qd dicitur math. v. Ego dico vobis q quicuq; viderit mulierem ad pcupiscenda ea iam mechatus e in corde suo. pter qd lex noua est pfecta. de qua pot exponi illud Canti. vj. Vna e coluba mea pfecta mea. Dicit etia lex noua columba metaphorice. qr est sine felle amaritudinis nullu innoxiu puniens. dr etia3 pfecta. qr nullu malu3 pmittens. et sic apparet pfectio legis euangelice qtu ad iudicialia. Tercio declarat quo sacra veteris legis erat impfecta. Ad cuius euidentia cosiderandu q illa sacrameta erant ordinata ad faciendu3 hoies idoneos ad cultu diuinu. et ideo aliqua erant coia toti pplo ta3 viris q mulierib vt purificatoes. alique a tactu immundi vel mortui. q purificatoes

fiebant ꝑ aſpſionē aque expiatōis. de qua hr̃ Nūe.xix.ꝛ ſilia. Aliq̄ aūt erāt ſolis viris cōuenientia. ſicut circūciſio Aliqua ſolis ſacerdotibus ſicut conſecratio ꝛ vnctio ſacerdotis ꝛ hmōi. Eu ius rō eſt. q꞉ ſacerdotes applicabant̃ ſpāli modo ad cultū dei. Iſta tñ ſacramenta ꝑdicta erant imꝑfecta. q꞉ nō cōferebant grām. ſine qua nō efficiūt̃ homines idonei ad cultū diuinū. Jō ſacramenta legalia dicunt̃ egena ꝛ infirma. ad Gal.iiij. vbi dicit̃ ſic. Nūc aūt cū cognouiſtis deū: imo cogniti eſtis a deo. quō cōuertimini iterū ad egena ꝛ infirma elementa. Dicunt̃ aūt infirma. q꞉ nō cōferebant aliquā ptātē ſpiritualē. ſicut cōferūt ſacra noue legis. Siliť dicunt̃ egena q꞉ nō conferebant grām que neceſſaria ē ad bene vtendū illa ptāte. Sed ꝯ hoc videt̃ q꞉ i exo. ꝛ leuit. quaſi vbiq꞉ dicit̃. q꞉ illa ſacramta reddebant hoies idoneos ad cultuꝫ diuinū. dr̃ ꝙ talis idoneitas erat ꝑ q̄n dā mūdiciā ꝛ expiatōem corꝑalem ſic in noua lege quis dicit̃ ineptus ad miniſtrandū ꝛ celebrandū ꝑꝑ imūdiciaꝫ manuū. locio manuū reddit eū aptuꝫ ſed hec aptitudo eſt tm̄ corꝑalis. Sic erat de aptitudine que dabat̃ ꝑ ſacramenta veteris legis. Et ꝓpter hoc dicū tur illa ſacr̃a emūdatōes carnis. vt hr̃ ad hebre.ix. vbi dr̃ ſic. ſanguis hircoꝝ qui. ſ. offerebat̃ in cōſecratōe ſacerdotū ꝛ cinis vitule aſperſus quo oēs mūdabant̃ a tactu morticini vel imūdi. vt dictū eſt inq̄natos ſanctificat ad emūdatōem carnis. i. corꝑis. q꞉ ſicut dictū eſt talia non ꝯferebant grām ſed auferebant quedā impedimēta ſeu irregularitates impediētes a tabernaculi ingreſſu ſicut in noua lege ptꝫ ꝑ exēplū. qñ. n. ꝑ ꝑ̄latos diſpēſabat̃ cū aliquo illegitime nato vel ꝑuato vno oculo vľ hmōi nō cōfert̃ ad hec ſibi gr̃a ſed tm̄ tollit̃ irregularitas. Sꝫ cōtra hoc vr̃ q꞉ ſm̄ doctrinā ſanctoꝝ circūciſio tollebat peccatū originale. ꝛ ꝑ ꝯñs cōferebat grām vt cōiter tenet̃. Dicendū ſm̄ antiquā opinionē ꝙ tollebat pctm̄ originale nō tñ cōferebat grām. hec enim erat ptās circūciſionis vt tenet̃ a multis ꝛ magnis doctorib᷒ quoꝝ rōnes ꝓpter ꝓlixitatē omittunt̃. ꝛ in hoc differebat a baptiſmo q̄ nō ſolū auferebat pctm̄ originale ſed cōfert grāꝫ. Aliter pōt dici ꝙ ſi in circūciſione gr̃a cōferebat̃. hoc nō erat in virtute illius ſacr̃i. ſed in fide xp̄i venturi. quē ꝓteſtabat̃ ille q̄ circūcidebat̃ ſi adult᷒ erat vľ ali᷒ ꝓ eo ſi puulus erat. Et hoc eſt qđ dicitur cōiter ꝙ valebat ex fide ſuſcipiētiū nō aūt ex oꝑe oꝑato. ꝑ quē modū valent ſacr̃a noue legis. pꝫ igr̃ ꝙ ſacr̃a veteris legis erant imꝑfecta. Sꝫ lex noua ꝑfecta eſt q̄ntū ad ſacr̃a. q꞉ illa cōferūt grām ꝙ illa nō faciebant. vt dcm̄ ē ꝓpter qđ dr̃ Joh.j. lex ꝑ moyſen data eſt. gr̃a ꝛ veritas ꝑ ieſum xp̄m facta ē. ꝓpter hec de iohanne baptiſta qui per ſuam ꝑ̄dicatōnem ꝛ baptiſmuꝫ diſponebat populum ad chriſti baptiſmū. ꝛ ꝑ conſequens ad alia ſacr̃a cum baptiſmus ſit ianua omniū ſacramētoꝝ Luce.j. dicitur. Ipſe preibit ante illuꝫ in ſpiritu ꝛ virtute helye parare domino plebem perfectam. Sunt ergo ablata ſacramenta veteris legis. ꝛ introducta ſeptem ſacramenta noue legis. in quibus tanq̄ꝫ perfectiſſimis ſacramentis deus attulit nobis cauſas ſalutis ſpiritualis. Cauſe autem ſalutis ſpiritualis nō ſunt niſi quatuor. ſicut ꝛ quatuor ſunt cauſe ſalutis corporalis. ſcilicet curatiua. conſeruatiua. preſeruatiua ꝛ melioratiua. Curatiua eſt duplex. quedaꝫ enim totaliter ꝛ ſimul curat vt baptiſmus culpam ꝛ penam oīno delens quantū in ſe eſt. q̄daꝫ ṽo paulatī vt pnia. Cōſeruatiua ē vt ꝯfirmatio. in hac. n. dat̃ ſpūſſcūs ad robur

⁊ cõfirmatõem grẽ que data est in ba-
ptismo. Preservatiua est mr̃imoniũ i
quo ꝯcupia carnalis in ruinã turipitu
dinis ꝓna excipit̃ honestate nuptiarũ
ne ruat in mortale peccatũ. Meliora-
tiua est ordo in qua grã melioraĩ vel
augmentat̃. vel etiã extrema vnctio q̃
hoiem in meliori statu ponit ⁊ securio
rẽ reddit. Est quoq; quedã alia medici
na p̃dicta quatuor sola faciẽs.s. eucha
ristia q̃m ⁊ venialia curat ⁊ ab eis aĩaꝫ
p̃seruat. grãm quoq; cõseruat. q₂ psal.
ciij. panis cor hois cõfirmat ⁊ etiã gra
tiã augmentat. Quarto in lege moy
si cerimonialia fuerunt imp̃fecta. Ad
cuius euidentiã notandũ ꝙ cerimõie
veteris legis fuer̃t in quadruplici dif-
ferentia. Quedã ptinent ad sacr̃a que
dã ad sacrificia. quedã ad obseruatiõꝫ
⁊ quedã ad sacra. Sacra aũt ⁊ obserua
tões ordinant̃ ad sacrificia ⁊ ad sacra.
Quia sacra dicunt̃ vasa ⁊ loca ⁊ hmõi
q̇bus vtebant̃ in sacrificijs ⁊ ritu colẽ
di. Obseruatões dicunt̃ q̇dã modi vi-
uendi religiosi q̇bus vtebant̃ iudei q̃
erant ppl̃s peculiaris ipius dei. vtpo-
te ꝙ custodirẽt se ab aliq̇bus cibarijs
potibus ⁊ vestibus ⁊ sil̃ibus. ex hoc q₂
erant ppl̃s deo cõsecratus p sacr̃m cir
cũcisionis ⁊ alia sacramẽta. Nũc aũt
ita est ꝙ ex fine accipit̃ rõ eoꝝ que sũt
ad finẽ. ⁊ ideo ostenso ꝙ sacrificia ⁊ sa
cramenta imp̃fecta erãt sufficiẽter erit
oñsum ꝙ sacra ⁊ obseruatões erãt im-
p̃fecta. q₂ ordinabant̃ ad duo p̃dicta si
cut ad finẽ vt prius dicũ est. Qꝛ aũt sa
crificia veteris legis eẽnt imp̃fecta oñ
dit̃. q₂ quedã erant sacrificia ꝓ peccat̃
oblata. ⁊ hec erant imp̃fecta. q₂ nõ po
terant auferre peccata. pp qᷓ dic̃ apl̃s
ad Hebre. x. Impossibile ẽ sanguineꝫ
hircoꝝ ⁊ thauroꝝ auferri pctã. Et iteꝝ
ibidẽ oĩs quidẽ sacerdos .s. veteris le-
gis p̃sto est quotidie ministrans ⁊ eas-
dẽ offerens hostias q̃ non pñt auferre
peccata. Et idẽ hr̃ Esa. xl. libanus ꝟo
sufficiet ad succendendũ ⁊ aĩalia non
sufficient ad holocaustũ. libanus autẽ
hic vocatur primũ templũ qᷓ fuit fa-
ctũ de lignis libani. Aĩalia aũt illa ob
lata q̃tũ ad ptẽ cõcremata nõ sufficie
bant ad amotionem pctĩ. Alia autem
erant sacrificia pacifica. i. ex deuotõne
oblata ad grãm dei impetrãdã seu ad
aliqᷓ beneficiũ diuinũ. Et illa erãt im
p̃fecta. q₂ gratia diuina seu beneficiuꝫ
diuinũ nõ impetrabat̃ rõe oblati mu-
neris. licet aliq̃n daret̃ ꝓpter oblatõem
⁊ fidẽ offerentis. Et hoc est qᷓ dic̃ apo
stolus ad hebre. ix. Tabernaculũ fcm̃
est primuꝫ ⁊c. Sequit̃ que est pabola
tpis instantis iuxta quã munera ⁊ ho
stie offerunt̃ que nõ pñt ƺm cõsciam p
fectũ facere seruientẽ. q₂ p̃fectio cõscie
est donũ gratie. Et sic ptꝫ ꝓpositum ꝙ
lex moysi q̃tũ ad cerimonialia ⁊ sacri
ficia erat imp̃fecta. Sꝫ lex noua p̃fe
ctissima est quantũ ad sacrificia. q₂ ipa
est vnũ sacrificiũ p̃fectissimũ. s. eucha-
ristia. que nõ tm̃ est sacr̃m ꝫ etiã sacrifi
ciũ. q₂ ibi xp̃c queẽadmodũ imolatur ⁊
fructus sue benedicte passionis a po-
pulo pcipit̃. Istud aũt sacrificiũ tanq̃
vnũ ⁊ p̃fectũ fuit in lege figuratuꝫ per
multa sacrificia ⁊ varia sicut p̃fectũ p
imp̃fecta. Eius aũt p̃fectio apparet in
duobus. q₂ p̃ tollit peccata qᷓ nõ po-
terant facere legis sacrificia. ꝓpter qᷓ
dĩ Io. j. Ecce agn⁹ dei ecce q̇ tollit pctã
mũdi. pctã ƺm ꝙ dicit. b. Iohes. j. Ca
nonica. iiij. ca. Ipe ẽ ꝓpiciatio ꝓ pecca
tis nr̃is. nõ ꝓ nr̃is aũt tm̃ ꝫ ꝓ toti⁹ mũ
di. Scᷓo appet ei⁹ p̃fectio. q₂ augmen
tat grãm. ƺm ꝙ dicit Io. vj. Qui man
ducat me viuit pp me. s. p augmẽtum
grẽ. De h̃ sacrificio panis ⁊ vini in be-
resich raba. i. in genesi magno. Rabi-
mosse darsan sup textũ geñ. c. xiiij. mel
chisedech rex salẽ offerẽs panẽ ⁊ vinũ
Erat eñ sacerdos dei altissimi. dic̃ ra-

bismaltbel filius nahaman. Iste melchisedech erat sem filius noe. ⁊ q̇d voluit dicere, ꝓferens panē ⁊ vinū. ostendit nobis ꝙ decuit ei actus sacerdotij q̇ erat sacrificare panē ⁊ vinū. ⁊ hoc est qḋ dicit psal. in psal. cix. Iurauit dñs ⁊ nō penitebit eū tu es sacerdos ineternū ſm ordinē melchisedech. Et q̇s est ille. ille est rex messias ꝓꝑ qḋ scriptū ē Ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ ⁊ saluator ipe: zacha. ix. Et in h̄ qḋ dic̄ ꝓferēs panē ⁊ vinū concordat cū psal. q̇ dic̄ psal. lxxj. Erit firmamētū in terra in sūmis montiū vbi dicit translatio chaldaica erit sacrificiū panis in terra in capitib⁹ montiū synagoge. Et cū ille psal. lxxj. De⁹ iudiciū tuū regi da ſm doctores thalmuth totus loquat̄ ḋ messia. q̇cūꝙ si nō ē cecus poterit videre ſm p̄dictā translatiōem chaldaicā ꝙ messias erit firmamentū in terra in altitudine montiū synagoge. q̇ mōtes synagoge ⁊ eccie sunt sacerdotes q̇ quotidie ḋ facto eleuant messiā sup capita sua. ⁊ est ita clarū ꝙ nō p̄ñt negare nisi illi sup quos venit maledictio esaie in cecitate oculoꝝ. vt cordis. hoc est g̃ vnicū sacrificiū excellētissimū legis noue i pane ⁊ vino. qḋ sacrificiū ē ipemet messias ⁊ sic ꝑfectio legis euangelice p̄z ex ꝑfectione sacrificij. Et cū oēs cerimōie eccie sint p̄cipue ꝓꝑ istud sacrificiū sic̄ ꝓꝑ finē. sequit̄ ꝙ cerimonie xp̄ianorū sunt ꝑfectissime. Nec est mirādū ꝙ in lege noua fiant cerimōie q̄ aliq̇d figurent. sicut figurabant cerimonie veteris legis. Cerimonie. n. ordinā̄t ad cultū diuinū. Et ſm ꝙ dicit aug. in enchiridion. c. iij. Deus spe fide ⁊ charitate colit̄ loquendo de cultu interiori q̄ est ꝑ fidē ⁊ charitatē. Est g̃ triplex stat⁹ hoīs in quo h̄r̄ fides ⁊ spes de bonis celestib⁹ ⁊ de his ꝑ que ad ipa introducimur. s. de mysterijs xp̄i ⁊ de vtrisqꝫ sicut de futuris. ⁊ hic est stat⁹ veteris testamenti in quo h̄r̄ fides de bonis celestibus sicut de futuris. Sꝫ de his per que introducimur ad celestia. s. de mysterijs xp̄i sicut de p̄ñtib⁹ vl̄ p̄teritis ē status noue legis. Tercius status est i quo vtraqꝫ habent̄ tanqꝫ p̄ñtia ⁊ euidētia. ⁊ nihil credit̄. ⁊ hic ē status patrie celestis. In hoc aūt statu tercio vbi nihil credit̄ nihil est cerimoniale vel figurale ad cultū ꝑtinens ſm ꝙ dr̄ apoca. xxj. Templū nō vidi in ea. dñs em̄ deus oipotens tēpluꝫ illius est. Pari igit̄ rōne aduenīēte secūdo statu. s. noue legis cerimonie primi status. s. veteris legis cessare debuer̄t ⁊ induci alie q̄ cōuenirent statui noue legis in q̄ bona celestia expectant̄ de futuro. ſꝫ bñficia xp̄i habita sunt de p̄terito. Et iō q̄ cerimonie veteris legis significabant xp̄m venturū. dignū est vt sic euacuaret̄ in noua lege i qua mysteriū xp̄i iā est p̄teritū. Et hoc est qḋ dicit ap̄ls ad Hebre. ix. translato sacerdotō necesse est vt legis trāslatio fieret q̄ꝫtū. s. ad cerimonialis. thurificatōe tm̄ exempta. q̄ n̄ significabat mysteriū xp̄i directe. sed deuotiōeꝫ ppl̄i ad xp̄m. nūc aūt doꝫ esse nō minor deuotio ad ipm iam p̄sentialiter exhibitū qꝫ erat tūc ad ipm venturū. ꝓpter qḋ in noua lege manet thurificatio ꝑ quā designat̄ ministrorū eccie ⁊ ipius ppl̄i deuotō. Innumē aūt sunt in lege noua cerimonie. Et si nūqꝫ aliud attenderēt iudei ⁊ pagani. nisi excellentiā cerioniarū in ritu xp̄iano. Istud solū deberet cōuincere cecitatē eoꝝ. sicut p̄z de ornamētis sacerdotalibus ⁊ ministroꝝ. ⁊ de alijs que cum tanta solēnitate fiunt in altari ⁊ i choro in festis duplicibus maioribus minoribus semi duplicib⁹ ⁊ simplicibus quales etiā cerimonie fiūt in choro a cātorib⁹ ⁊ organis qꝫ honestissime inclinatōes. Quid dicaꝫ de ornatu in crucib⁹ ⁊ calicibus aureis ⁊ argenteis

ceteriſq; vaſis ⁊ reliquarijs in quibus reli quie ſanctoꝝ q̄ ꝓ xp̄o mortui ſunt vel eum fideliſſime ſecuti ſunt honorifice ꝯſeruant. Mirabant iudei vnū tēplū ſalomōis ſ; in ſtuporē ꝯuertant ꝑ mul titudine ⁊ magnitudie eccłiaꝝ xp̄i in to to orbe cōſtructarū. Mirent altitudi nē ⁊ pulchritudinē turriū in qbus ar monia dulciſſima reſonat campanaꝝ q̄ ꝓ laudib⁹ diuinis ⁊ ꝓ ꝯuocatōe po puloꝝ ⁊ ꝓ terrore demonū mira effica cia ꝓpulſant. qd dicā d̄ cerimonijs ro mane curie in ſummi pontificis ipato rū ⁊ regū vnctōe. qd de ꝯſecratōe epo rū eccłiarū altariū vaſoꝝ ⁊ veſtimētoꝝ que oia admirāda ⁊ ſtupēdiſſima ſunt cū xp̄o. ⁊ in admiratōem cōuertūt de uote aſpiciētes. Attēdāt aūt miſeri iu dei. ſ. ⁊ infideles ſup oia in vna ⁊ eadē fide tantā diuerſitatē religionū vbi ho mines a ſeculo fugiētes exponūt totū tp̄s vite ſue in laudib⁹ ⁊ ſeruitio redē ptoris. qui l; diuerſis cerimonijs ꝓ cō ſeruatōe religionū q̄ſi quibuſdā muris vtunt. ſicut nucleū in teſta cōſeruat et mel in fauo ⁊ ciuitas in muro. In ſub ſtantia tn̄ eiuſdē fidei nullaten⁹ diſcre pantes ad vnū beatitudīs terminū ni tunt ꝑuenire. Sic ergo p; in ſumma colligendo q lex noua que euāgelica dr̄ ꝑfectiſſima eſt in moralib⁹. q2 ea im plent. addita ꝑfectōe. q2 illi p̄cepto nō occides addit nō iraſci. Et illi nō me chaberis addit nō cōcupiſcere ex viſu. Et illi nō periurabis addit nō iurare oi no. i. ſine legitia cā. ⁊ ſic d̄ alijs. math. v. Et ab illo ꝑmiſſo vſure alieno tollit impꝑfectio date mutuū nihil inde ſpe rantes Luce. vj. Et illi de libello repu dij addit ſi qs dimiſerit vxorē; niſi ob fornicatōem mechat. ⁊ q̄ eā duxerit ſi militer mechat Math. v. ⁊ ſic tollunt impꝑfectōes taliū ꝑmiſſoꝝ in lege vete ri. Si queras vtrum moralia p̄cepta poſſūt dici euacuata ſimpl'r. Rūdetur q

moralia p̄cepta fuerūt euacuata tātū modo ſm quid. ſ. q̄tū ad impꝑfectōem cuius rō eſt. q2 ſunt d̄ dictamine recte rōnis. ⁊ iō manēt q̄tū ad ſubam p̄ce pti. remota tm̄ in ꝑfectōe ſicut dcm̄ eſt q2 qn̄ ex impꝑfecto fit ꝑfectū nō tollitur terminus a quo ſ; tm̄ eius iꝑfectio ſic qn̄ ex minus albo fit magis albū non tollit albedo p̄cedens ſed tm̄ eius im ꝑfectio. Nō eſt ſic de cerimonialib⁹ ve teris legis. q2 cōtrariant noue legi cul tui. ⁊ qn̄ fit mutatio de vno ꝯrio in alte rū opꝫ termini a q̄ totaliter euacuari ſicut qn̄ ex albo fit nigrū. albedo tolli tur. Cerimonie veteris legis dicuntur ꝯrie cerimonijs noue legis. q2 ille figu rabant xp̄m venturū. ⁊ iſte iam de p̄te rito aduenisse. ⁊ iō totaliter ceſſare de buerūt. Etiā lex noua eſt ꝑfectiſſima i iudicialib⁹ ex amore ad iuſticiā indu cendo. innocētē nō ꝯdēnando. nec alt qd̄ malū impunitū relinquendo. ⁊ im pleuit xp̄c iudicialia p̄cepta. ⁊ i eo qd̄ iuſticie addidit equitatē mie. vt p; in abſolutōe adultere Ioh. viij. Iuſticia em̄ ſm rigorē diminuta eſt a mīa que ſuperexaltat iudiciū Iaco. ij. S; nunqd iudicialia p̄cepta veteris legis totalit euacuata ſunt. Rūdet q qn̄ corrūpit terminus a quo. ꝑ accidēs illud qd̄ eſt ei adiūctū corrūpit. pōt tn̄ manere cū termino ad quē ſi nō habeat ad ipſū contrarietatē. nō tn̄ mācet idē numero ſed ſpē tm̄. Sic qn̄ de aere fit ignis cor rūpit aer ⁊ manet in igne qualitas ſim bola eadē ſpecie. ſ. raritas. talia ſūt iu dicialia veteris legis. q2 adueniēte le ge grē ceſſat etiā coꝝ obligatio. poſſit tn̄ aliquis p̄nceps ordinare q ſeruarē tur in regno ſuo. ita tn̄ q nō reputaret ea eē obligatoria ex lege moyſi. Rō āt p̄dicti eſt. q2 iudicialia p̄cepta ꝑ ſe ⁊ di recte nō erant ordinata ad ſignifican dū aliquid futurū. ſicut erant cerimo nialia. ſed erant ordinata ꝑ ſe ⁊ directe

ad seruandū ordinē iusticie in popu-
lo iudaico. vt supra dcm̄ est. Quia tn̄
stat⁹ illius ppl'i erat figuralis totus re
spectu xp̄i vt dicit apl's. j. Cor. x. Oia
in figura cōtingebāt illis. p ɔn̄s prece-
pta iudicialia illius ppl'i erant figura-
lia nō directe sed ex consequenti. ⁊ iō
si aliq̄ seruarēt ea ex hoc ꝙ fuerūt tūc
statuta hoc eēt dicere, ꝙ status ille ad-
huc durat. qđ est erroneū ⁊ illicitū. si
tn̄ āliq̄s princeps vellet ea de nouo sta
tuere posset licite. Considerandū tn̄
ꝙ in lege noua transeūt q̄tū ad eorū ri
gorem. q2 essent magis obseruanda ex
amore virtutis q̄ ex timore. q2 lex no-
ua est lex amoris. ꝓpter qđ dicit. j. Jo.
iiij. ꝑfecta charitas foras mittit timorē
Adimpleuit etiā xp̄c ꝓcepta iudicia-
lia rigorē eorū tp̄ando in aliquibus. vt
dictū est p seipm ⁊ in alijs dimisit tp̄a-
mentū suis ministris. s. eccie p̄latis et
principibus catholicis. vt de talib⁹ or-
dinent s̄m ꝙ viderint vtile cōitati fide
liū s̄m temporū varietatē ⁊ locorū ⁊ ꝑ-
sonarū. ⁊ istud nō fuit destruere leges
sed adimplere. q2 sic ordinauit melio-
rē modū obseruatōis iusticie. sicut nō
destruit puer qn̄ fit vir. q2 licz transeat
puericia. manet tn̄ melior status eius-
dem ꝑsone etate mutata. lex vetus ha
buit q̄si statū pueri respectu noue leg̃
ꝓp qđ vt supra dictū est ad Gal. iij. dr̄
lex pedagogus nr̄ fuit in xp̄o. i. regu-
latiuus status puerilis. ꝓpter qđ erat
lex timoris. sicut pueri sub disciplina
⁊ timore custodiunt. lex aūt euangeli
ca est lex amoris. ⁊ iō nō debet eē tan-
tus rigor penarū. q2 ꝓpriū hoim perfe
ctorū est magis deduci ad virtutē amo
re iusticie q̄ tiore pene. vt supradictū
est. Est etiā lex noua ꝑfectissima in sa-
cramentalib⁹. vt dcm̄ est đ eucharistie
sacro. Et impleuit xp̄c sacramentalia
legis p exhibitōem veritatis. venit. n.
rex ⁊ impleuit figuras que vacue erāt

Impleuit sacr̄m circūcisiōis quod se
ōndebat solū ad viros primo suscipiē
do in seipo. Scđo melius efficacius ⁊
generalius instituēdo sacr̄m loco ipi⁹
scz baptismū in quo cōfert maior gr̄a
⁊ remediū tam viris q̄ mulierib⁹. Im
pleuit etiā sacr̄m vnctōis regū ⁊ sacer-
dotū. nō ꝙ assumpserit statū sacerdo-
tis legalis vel terreni regis. imo dixit
corā pylato. regnū meū nō est de hoc
mundo Joh. xviij. ⁊ iō nō habuit istā
vnctōem corꝑalē regū vel pontificū. s̄z
vnctōem spūalē habuit a deo p̄re per
plenitudinē gr̄e s̄m ꝙ dr̄ in psal. xliiij.
Unxit te deus deus tu⁹ oleo leticie ⁊c̄.
Est etiā lex noua ꝑfectissima i cerimo
nialibus vt dictum est. ⁊ xp̄c impleuit
cerimonialia nō solū q̄ ꝑtinebāt ad sa-
cramenta sed etiā ad sacrificia. sic imo
latio agni paschalis ⁊ iuge sacrificiū ⁊
silia q̄ erant figuratiua vnius sacrificij
ꝑfecti. s. xp̄i in cruce offerendi. Et ideo
ista impleuit xp̄c vno mō corꝑalit̃ pa-
tiendo in corꝑe in cruce. Alio mō effi-
catius sacrificiū. s. eucharistiā instituē
do. Quedā etiā cerimōialia ꝑtinebāt
ad sacramenta. ⁊ de talibus erant ꝓce
pta ꝓhibitiua vsuū aliquorū ciborū ⁊ cō
similia. ⁊ ista adimpleuit xp̄c. q2 dicit
Petrus Actu. x. immundū ⁊ cōmu-
ne non intrauit in os meum. ⁊ multo
fortius christus hec obseruauit. et sic
ista precepta adimpleuit obseruando
⁊ obseruationem meliorem declaran-
do. per talem enim abstinētiam a cor-
poralibus cibis significabatur absti-
nentia a spiritualibus immundicijs.
Hanc autem mundiciā instituit chri-
stus in lege euangelica que est mun-
dissima dicens Math. v. Beati mun-
do corde quoniam ipsi deum videbūt
⁊ per consequens debuit cessare illa fi
gura vel abstinētia. Propter quod di
citur Act. x. Que deus purificauit: tu
cōe ne dixeris quia nullus cibus co-

inquinat hoies qui cum grãrũ actõne
pcipit. et hoc est qd dicit xpc math. xv.
Qd intrat in os nõ coinquinat aiam
dimisit tñ deus in ordinatione eccie d
aliqbus abstinẽtijs faciendis p loco et
tpe. et sic pz excellentia legis xpi quãtuz
ad totũ corpus. et quõ xps legẽ adim-
pleuit quãtũ ad oia genera pceptorum. Est
etiã pfectissima p amotõez velaminis
qd significatũ est. qr tunc sacramenta-
talia et cerimonialia mutata sunt q ad
effectũ sed nõ q ad obseruantiã. qr cuz
honore sepelire debuit synagoga mat
nra. Legalia. n. tripliciter considerã
tur. primo qñ viua ante passionẽ. et tũc
iudei tenebãt cõfuare ex pcepto. Se
cundo qñ mortua. s. a passione dñi vsq
ad fidei manifestã reuelatiõem. et hoc
tpe pmissum erat eis seruare et petrus
seruauit. Tercio cõsideratur tps in q fu-
erũt mortua. s. post fidẽ reuelatã et ex-
tũc nec pcepta nec pmissa sz oino phi-
bita ne cineres mortales. s. synagoge
sepulte de tumulo pdirent qd horribi
le foret et fetidũ. Sic ergo lex noua in
toto corpe pfectissima ẽ sicut ex oppo-
sito lex vetus toto corpe ipfecta. Oia
etiã cõtẽta in lege noua vt dicit doctor
subtilis scotus in plogo primi sniarũ.
q. ij. sũt rõnabilissima. i. q nihil tradit
dissonũ rõni. et in hoc multũ cõmẽdat
excellentia legis noue. Quid. n. rõna-
bilius quã deũ tãq finẽ et vltimũ supra
oia debere diligi et pximũ sicut seipm
. s. ad id ad qd seipm fm Greg. In q-
bus duobus pceptis dependet vniuersa
lex et pphe. math. xxij. Item math. vij.
oia que vultis vt faciãt vobis homies
et vos facite eis. ex istis qsi ex pncipijs
practicis alia practica i scptura sequũ
tur tradita honesta et rõni cõsona sicut
de eorum rõnabilitate patere põt singil-
latim cuilibet ptractanti de pceptis et
cõsilijs et sacramẽtis. qr in oibus vide
tur eẽ quasi quedã explicatio legis na
ture q fm aplm ad Romañ. ij. scripta
est in cordibus nris. et hoc quo ad mo
ralia. de quo aug. ij. de ci. dei. ca. xxviij
in fine. Nihil in eis turpe aut flagitio-
sum spectandũ imitandũq pponitur
vbi veri dei aut pcepta insinuantur aut
miracula narrantur. aut dona laudantur:
aut beneficia postulantur. De credibili-
bus etiã ptz. qr nihil credimus de deo
q aliquã impfectiõz iportat. imo siqd
credimus verũ eẽ magis attestatur pfe-
ctõni diuine quã eius oppositũ. ptz d tri
nitate psonarũ de incarnatiõe verbi et
hmõi. nihil. n. credimus incredibile qr
tunc incredibile eẽt ea mundũ credere
sicut deducit aug. de ci. dei. libro. xxij.
ca. v. mũdũ tñ ea credere nõ est incre-
dibile qr hoc videmus. Tercio oñditur ex
cellẽtia legis noue ex tercio gradu pfe
ctionis eiusdẽ. s. ex miraculorum clarita-
te qd sic deducit pdictus doctor subtilis
deus nõ põt eẽ testis falsus. sz ipe inuo
catus a pdicante scripturã vt oñderet
doctrinã eius eẽ verã. fecit aliqd opus
sibi pprũ. vtpote miracula ac p hoc te
stificatus est hoc eẽ verũ qd ille pdica
uit. Confirmatur p Richardũ p de tri. c.
ij. dñe si error est a te decepti sumus. naz
tantis signis cõfirmata sunt q nõ nisi
a te fieri pñt. q si dicas miracula non
fuisse facta. cõtra hoc dici põt illa sen-
tentia aug. de ci. dei. li. xxij. ca. v. si ista
miracula eẽ facta nõ credunt. hoc vo-
bis vnũ grande miraculũ sufficit. q iã
orbis terrarũ sine vllis credit miracul
Si. n. qd credimus dicatur incredibile eẽ
nõ minus est incredibile. homies inqt
ignobiles quo ad genus. infimos quo
ad reputatõz. paucissimos quo ad nu
merũ. qr. xij. imperitos quo ad sciẽtiã
qr piscatores. rẽ ita incredibilẽ. s. xpm
esse verũ filiũ dei passum p genere hu
mano in cruce tercia die resurrexisse et
ad celum ascendisse taz efficaciter mũ
do doctis psuadere potuisse vt mũdus

credat illud sicut iam credidisse vide-
mus nisi ꝑ illos aliq̄ mira fierēt ꝑ que
mund⁹ ad credendū induceret. vñ sub
dit ibi Aug. iuxta finē capituli ⁊ ꝓpte-
rea mund⁹ nūero exiguo ignobiliū in
firmoꝝ ⁊ imperitoꝝ hoīm credit. qꝛ in
tam ↄtemptibilib⁹ testib⁹ multo mira-
bilius diuinitas seipsam ꝑsuasit. quid
eñ incredibili⁹ q̄ꝫ ꝙ ad legem ↄtrariaꝫ
carni ⁊ sanguini doctores pauci et ru-
des ⁊ paupes ad fidē plurimos sapiē-
tes ↄuerterūt. qḋ spāliter pꝫ de multis
prudētissimis p̊ fidei rebellib⁹ vt p⁹ cō-
uersis vt de paulo prius ꝑsecutore pt⁹
gentiū doctore.. De augustino pri⁹ per
manicheos seducto p⁹ doctore catholi
co. De dyonisio pri⁹ pħo postea pauli
discipulo. De cipriano prius mago p⁹
epo xp̄ianissimo ⁊ sic de aliȷs innume
ris. Contra idem scḋo potest dici illud
idem Aug. li. x. de ciui. dei ca. xviij. an
dicet aliq̄s ista falsa eē miracula nec fu
isse facta ꝫ mendaciter scripta. Quis-
q̄s hoc dicit: si de hiȷs reb⁹ negat oīno
vllis lr̄is esse credenduꝫ pōt etiam di-
cere nec deos vllos curare mortalia:
⁊ ibidē si libris magicis siue qḋ hone-
stius putant theoric᷑ credūt. cur illis li
bris credere nolūt ista esse facta q̇bus
tanto maior debet fides quāto sup om
nes est cui soli sacrificandū eē ꝑcipiūt
Cōtra idem tercio ē qꝛ q̄dam sūt facta
q̄ nisi a nimis ꝑteruiētib⁹ negari ñ pñt
vt sunt mirabilia facta a siluestro corā
ↄstantino tam in curatōe lepre eius q̄ꝫ
postea in disputatōe ei⁹ ↄtra iudeos q̄
facta tanq̄ꝫ celeberrima mūdū nō latu
erūt. Forte dices ꝙ licet miracl̄a sūt
facta nō tñ sunt testificantia veritatem
quia antixp̄s faciet miracula. Contra
si aliquis vocatus in testem signū con
suetum testificatōnis ꝑmittat adduci
et presens nō contradicat talis tacitur
nitas non stat cum veritate ꝑfecta mi-
racula autem est tale signum dei vt te-
stis sibi: igit si ꝑmittat miracula fieri a
demonibus nō ↄtradicens annuncias
videlicet nō esse sua testimonia: nō vi-
dent esse veraꝝ ꝑfecte qḋ est impossibi-
le ⁊ ꝑ hoc dicit ad illud de antixp̄o: qꝛ
xp̄c p̄dixit miracula facienda per eum
nō esse testimonia veritatis: vtꝫ Mat.
xxiiij. et. ij. ad Thessalo. ij. vnde contra
falsa miracula antixp̄i posset sibi obiȷ-
ci saltem de istis duobus hoc modo si
tu es deus fac me videre nudā diuinā
essentiam ⁊ post visionem memoriam
certā habere visionis et certitudinem
habere ꝙ illa fuerit visio nuda diuine
essentie ⁊ tūc credaꝫ tibi. Item si tu es
deus dic mihi quid faciam aut q̇d co-
gitabo vel q̇d appetā ꝓ tali die vel ho-
ra. Et hui⁹ vie efficaciā ex miraculis in
nuit saluator Johā. v. ⁊ opera que ego
facio illa testimoniū perhibent de me.
Si mihi nō vultis credere operib⁹ cre
dite et sic patet excellentia noue legis
ex miraculoꝝ claritate. Quarto oñ-
dit excellentia legis noue ex quarto ḡ-
du ꝑfectōnis ei⁹. s. ex ecclesie subtilita-
te q̊ ad caput et membra. Et primo q̄
ad caput ꝑ illud aug. de vtilitate credē
di ca. viij. Dubitam⁹ nos ei⁹ eccl̄ie cre-
dere gremio q̄ vsq̄ꝫ ad ↄsummationem
gener᷑ hūani ab apl̄ica sede ꝑ successi-
ones epoꝝ frustra heretic᷑ circūlatrāti-
bus ⁊ ꝑtim plebis ipsi⁹ iudicio ⁊ ꝑtim
ↄsilioꝝ ḡuitate ⁊ ꝑtim ex miraculoruꝫ
maiestate dānat᷑ culmen auctis obti-
nuit. ⁊ paꝝ p⁹ q̇d ē ꝙ tā ingtuꝫ p̄t eē ori
dei q̄ꝫ tanto labore prauitate aucti vel-
le resistē. Vñ gamaliel Act. v. Si ē ex
hoib⁹ ↄsiliū ħ aut op⁹ dissoluet si v̄o ē
ex deo nō poterit᷑ dissoluere ne forte ⁊
deo repugr̄e videamini. Etiam lu. xxij.
ait dñs. Ego rogaui ꝓ te vt nō deficiat
fides tua ⁊ tu aliqñ ↄuersus ↄfirma fra
tres tuos. Scḋo pꝫ stabilitas eccl̄ie q̄
ad mēbra. vñ aug. ↄ epl̄aꝫ fundamēti.
Quis ei tātā mltitudiem ad pcim ꝓnā

ad legem ꝯtrariā carni et sanguini ser-
uandā induceret nisi deꝰ. Cōfirmat̃ qꝛ
iudeoꝝ secta non manet in vigore sic̄ ꝯ
eos deducit aug. in sermōe de aduentu
vos inq̄ꝫ ꝯuenio o iudei ꝛc̄. Si obijcit̃ ꝛ
de ꝑmanētia secte machometi. Rn̄sio
illa incepit pꝰ legē xp̄i plusq̄ꝫ sexcentis
ānis vt dicet̃ li. iiij. ꝛ ꝓphia dr̄ esse apud
eos ꝙ secta eoꝝ cito finiēda ē nō est sic
de lege xp̄i qꝛ ip̄e dixit Mat. xxiiij. ce-
lū ꝛ terra trāsibūt v̄ba aūt mea nō trā-
sierūt. q̄si dicat lex mea sine fine durabit
qꝛ v̄ba xp̄i sunt lex eiꝰ. Itē manēte sa
crificio leg̃ noue manet et lex noua: ꝫ
vsq̄ꝫ ad finē istud sacrificiū durabit ꝑꝫ
Math. vl. vbi dicit saluator. Ecce ego
vobiscū sū. s. in sacr̄o altar̃ vsq̄ꝫ ad cō-
summatōnē scl'i. lex ḡ xp̄i in q̄ tale sa-
crificiū ꝯtinuabit durabit vsq̄ꝫ ad con-
summatōem seculi. Item dicit apl's. j.
Coꝛ. xj. Quotiēscūq̄ꝫ manducabit̃ pa
nem hūc ꝛ calicē biberis moꝛtē dn̄i an
nūciabit̃ donec veniat. s. ad iudicium.
Est ḡ lex noua excellētissima ꝓpter suā
ꝑpetuā stabilitatē ꝛ capite ꝛ in mēbꝛis

Quinto oñdit̃ excellentia leg̃ noue
ex quinto ḡdu eiusdē. s. ex diu̇a bonita
te q̄ nō deest toto coꝛde q̄rentibꝰ salu-
tem. multi eñ diligētissime q̄rentes sa
lutem: ad hāc legē ꝯuersi sunt ꝛ quan-
to feruētioꝛes facti sunt in q̄rendo tan
to in hac lege ampliꝰ sūt ꝯfirmati subi
toq̄ꝫ in ea penitētes de malicia in boni
tatem mutati sunt et qđ ampliꝰ in ad-
mirationē inducit est ꝙ potentes ꝑfrui
honoꝛibꝰ mūdi diuitijs eiusdem ꝛ deli
cijs ad libitū vti hec velut stercoꝛa arbi
trātes humilitatē pauꝑtatē ꝛ castitatē
q̄ eis opponunt̃ amplexātes sub religi
onis voto tp̄e vite sue crucifixi mōo et
mundꝰ eis se volūtarie astrinxerūt sic
q̄tidie experimur. Toꝛmenta q̄ꝫ ꝑ eaꝫ
plures in magna exultatōe sp̄us ꝛ tri-
sticias sunt ꝑpessi q̄ n̄ vident̃ ꝓbabilia
nisi deꝰ hāc legē singulariter ꝛ irrefra-
gabiliter appꝛobaret ꝛ oꝛdinaret ad sa
lutem tanq̄ꝫ excellentissimā ꝛ ꝑfectissi
mā legē sine q̄ salus esse non potest.

Sexto ꝛ vltimo oñdit̃ excellētia le-
gis noue ex sexto gradu ꝑfectōis eius-
dem. s. ex amenissima ꝓmissoꝝ incom
ꝑabilitate. In lege eñ veteri ꝓmissa i-
ꝑfecta fuerūt. ꝓmittebant̃ eñ tria scilꝫ
bona tp̄alia. vita tp̄alis. ꝛ pax tēꝑalis.
De p̄o leui. xxvij. Si in p̄cept̃ meis am
bulaueritis ꝛ mādata mea custodieri
tis ꝛ feceritis ea dabo vob̄ pluuiā tp̄i-
bus suis ꝛc̄. ysa. j. Si volueritis ꝛ au-
dieritis me bona terre comedet̃ ꝛc̄.
De sc̄do leuiti. xviij. Custodite leges
meas atq̄ꝫ iudicia q̄ faciens hō viuet i
eis Ro. iiij. Moyses scripsit qm̄ iusti-
ciā que ex lege est q̄ fecerit hō: viuet in
ea. De tercio leui. xxvij. dabo vob̄ pacē
in finibꝰ v̄ris doꝛmietis ꝛ erit q̄ exterre
at. Item deu. xxviij. Si audieris vocē
dn̄i tui vt facias om̄ia mādata eiꝰ faciet
te excelsioꝛē oībus gentibꝰ ꝛc̄. s. in tp̄a
libus. Ecce ꝓmissa legis moysi. Sꝫ
quid ꝓmittit lex machometi. Certe ꝓ-
mittit suis credentibꝰ ꝓ finali beatitu-
dine illud qđ debet̃ poꝛcis ꝛ azinis, scꝫ
gulā ꝛ coitū. Quā ꝓmissionē ph̄s de-
spiciens q̄ fuit q̄si istiꝰ secte. s. auicēna.
vij. methaphizice. vij. c. Aliū finē qua-
si ꝑfectōnē ꝛ hoim magis ꝯgruentē in
quit lex nostra quā dedit machometꝰ
oñdit infelicitatis dispōnem ꝛ miserie
q̄ sunt fm̄ coꝛꝑis sensus. ꝛ est alia pro-
missio q̄ appꝛehēdit̃ ab intellectu. Se
quit̃ ibi sapientibꝰ multomagis cupi-
ditas fuit ad ꝯsequendā hāc felicitatē
q̄ꝫ coꝛꝑis q̄ q̄uis daret̃ eis nō tñ atten-
derūt nec appꝛeciati sunt eam in ꝯpati
one felicitatis q̄ est ꝯiuncta pꝛime veri
tati. hec ille. Nobis autē in lege xp̄i ex
cellentioꝛa ꝓmittūtur qꝛ ꝓmisit bona
sp̄ualia ꝛ eterna. s. gratiam in pꝛesenti
que p̄cellit omnibꝰ bonis tempoꝛali-
bus ꝛ etiam gloꝛiā in futuro. Tria

aũt spũaliter obseruantib⁹ dei mandata ꝑmisit.s.regnũ celoꝝ vitam eternam: ⁊ pacem sine fine. De primo Mathei iiij. Qniam agite appropinq̃bit vobis regnũ celoꝝ. De scdo Math. xix. oĩs qui relinquit domũ vel fratres aut sorores aut p̃rem aut matrẽ vxorem aut filios aut agros ꝓpter nomẽ meũ centuplũ accipiet. Non est sic intelligendum vt aliq̃ dixerũt q̊ post aliquã reuolutionem tempoꝝ post iudiciũ centuplũ omniũ q̃ dimittunt̃ hic propter deũ reddat̃ in eadem specie vt centum agri ꝓ vno agro dimisso: ꝫ est sensus q̊ q̃ corꝑalia ꝓ xp̃o dimiserit bona gratie recipiet hic in p̃senti q̃ in tm̃ excedunt bona temꝑalia ac si centenari⁹ numerus ꝑuo numero compet̃ ⁊ vitam eternam possidebit.s. in futuro. De tercio Joh.v. Pacem relinquo vobis. pacẽ meã do vobis.s.qualis ego sum: quia etern⁹ cum patre ⁊ spũsancto non qualis est mũdus q̃ transit ⁊ ei⁹ pax. Et nõ est mirũ si xp̃c dat suis credentib⁹ pacem eternã: q₂ ipse est princeps pacis: ysa.ix.sequit̃ ibidem ⁊ pacis nõ erit finis. hãc ꝓmissionẽ p̃dixerat ysaias siẽdam suis credentib⁹ ꝑ regem messiam ca.xxxij. vbi dicit̃ sedebit ppl's meus i pulchritudinẽ pacis q₂ pax celestis ex nulla parte impediet̃ seu obscurabit̃.
In tabernaculis.i.in mansionibus diuersis s̃m diuersitatẽ ⁊ varietatẽ meritoꝝ. De quib⁹ Joh.xij. In domo p̃ris mei mansiones multe sunt. fiducie q̃a oĩs sunt ibi certi de sue beatitudinis eternitate ⁊ in requie opulẽta q₂ ibi totaliter quietabit̃ appetit⁹ s̃m illud p̃s. xvj. Satiabor cũ apparuerit gl'ia tua. Sil'r in lege veteri ꝯminatio erat mors temꝑalis. vñ ysa.j. Si me ad iracundiam ꝓuocaueritis gladi⁹ deuorabit vos sed in lege noua ꝯminat̃ mors eterna. Math.xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternũ. Sic ergo patet excellentia legis noue ex p̃dictis sex gradibus. Ex quib⁹ correlatiue sequit̃ legeꝫ xp̃i esse priorem lege moysi. nõ quidẽ temꝑe sed ꝑfectõne: licet fides xp̃i fuerit prior lege moysi prioritate nõ soluꝫ ꝑfectõnis sed etiã temꝑis q₂ ante. cccc xxx. annos vt patuit supra eadem consideratõne ar.ij. Et notandum q̊ euãgelium xp̃i dicit̃ lex a legendo quia in eo legit̃ diuina iusticia. dicit̃ lex a ligãdo q₂ ꝑ ipsum ligat̃ humana insolẽtia dicit̃ lex a legendo.i.colligendo. q₂ de ipsa colligit̃ sapida scientia. dicit̃ lex a legando: quia in ipsa legat̃ beatitudo eterna. Lex euangelica est illa lex de q̃ dicit̃ Ecclesiastici.xxiiij. Hec oĩa liber vite ⁊ testamentũ altissimi ⁊ agnitio veritatis. Vere liber vite est q₂ verba euangelica animã viuificãt. vere etiam testamentũ altissimi q₂ verba euangelica eterna premia obseruantib⁹ ꝓmittũt. vere etiã agnitio veritatis quia verba euangelica erroꝝ tenebras a mẽtibus fugant. Hec est lex que in se est sincerissima et absq₃ omni admixtõne falsitatis ꝓpter qḋ dicit̃ lex dñi immaculata ⁊c. p̃s.xviij. hec est etiam respectu omniũ virtuosissima ideo dicit̃ cõuertens animas. lex euangelica aĩam dulcificat ꝯtra mundi multiplicẽ pressuram quia est testimoniũ dñi fidele sapientiam.i.sapidam scientiã prestans paruulis.i.veris humilibus. Ipsa nihilominus animas letificat contra cordis tristiciã ⁊ hoc est qḋ sequit̃ iusticie dñi recte letificantes corda. letificãtes quidem q₂ ꝓmittũt penitentib⁹ veniã ⁊ ꝑseuerantibus gloriã. Ipsa etiã aĩas illuminat ꝯtra ignorantiã: q₂ ẽ p̃ceptũ dñi lucidũ illuminãs oculos. beat⁹ ergo hõ quẽ tu erudieris dñe ihu ⁊ ḋ lege tua docueris eum. p̃s.xciij.

Q₂ verus messias debet nasci i bethleem.

QVartꝰ thesaurꝰ apit de loco natiuitatis messie quē pnūciauit τ determiauit specifice sac scriptura Michee. v. Et tu bethleem effrata puulꝰ es in milibus iuda: ex te mihi egrediet q̄ sit dn̄ator in isrl'. translatio caldaica hȝ. Ex te egrediet messias: h̄ aūt vt ipsi τ nos ꝓcedimꝰ impletū ē in ih̄u nazareno q̄ natꝰ ē in bethleeȝ vt pȝ Math. ij. Seqt de eiꝰ deitate. Et egressus eiꝰ ab initio a diebꝰ eternitatis eiꝰ. Per h̄ aūt dicūt aliq̄ ꝙ nō intelligitur deitas eiꝰ ȝ ꝓuisio τ depstinatio natiuitatis eiꝰ a diebꝰ eternitatis siue ab eterno. Sȝ h̄ rn̄sio nihil valet qꝛ ꝓuisio ab eterno de rebꝰ oibꝰ ē cōis etiā de minimis qꝛ oia sūt ꝓuisa ab eterno τ ꝑ h̄ non intelligeret aliq̄ spālitas in xp̄o respectu alioꝝ ꝓphaꝝ q̄tumcunq; mioꝝ. Et iō dicūt aliq̄ iudei de nomie messie qd̄ fuit ab eterno an̄ mōm creatū. Septem em̄ dicūt an̄ mōm τ ab eterno creata. scȝ lex pn̄ia iehenna. domꝰ sctūarij. thronꝰ glie. ꝑadisus voluptatis. τ nomē messie. Et sic exponūt illō gen̄. ij. plantauerat dn̄s deꝰ ꝑadisum voluptatis a principio .i. an̄ mōm ꝑ duo milia an̄oꝝ. τ sic exponūt illud τ egressus eiꝰ a ꝑncipio a diebꝰ eternitatis de noie messie qd̄ fuit an̄ mōm creatū mō ꝑdicto. Sȝ h̄ ita irrōnabilia sūt ꝙ nō indigēt reprobatōe lex em̄ nō potuit creari nisi in aliq̄ itellectu: nō diuino qꝛ nihil ē ibi creatū nouiter nec in alio. qꝛ nullū tale erat ante mōm. Silr̄ pn̄ia nō est nisi de pctō ꝑterito iō nō est an̄ mōm: qꝛ pctm̄ n̄ fuit an̄ mōm cū pctm̄ hr̄et eē in hoie vl' angelo q̄ scōm ipos nō pn̄t fuisse an̄ mūdū τ ꝯsilr̄ mō pn̄t alia reprobari q̄ causa breuitatis omitto.

Qȝ nomen messie debuit esse nouū. et illud est ihesus.

QVintus thesaurus apit de nomine messie qd̄ ante eiꝰ aduentum incognitū erat. dixerat em̄ Jsai. in ca. lxij. vocabit tibi nomē nouū qd̄ os dn̄i noiauit. Jstud nouum nomen ore dn̄i ꝑ angelū fuit denūciatū Joseph τ marie v̄gini qd̄ esset ih̄s. Jstud preciosum nomen ineffabile fuit dictū. Greci v̄o thetragramaton nominauerunt. a thetra qd̄ est q̄tuor τ grama lr̄a quasi nomē q̄tuor lr̄aꝝ. Et vt videat nouitas istiꝰ benedicti nois ih̄s: aperio q̄tuor mirifica secreta ꝑdicti ineffabilis nominis thetragramaton. Primuȝ secretū est ꝙ in elemētario sicut scribit a iudeo ab eo ꝓferri nō pōt. Scribit em̄ q̄tuor lr̄is. s. Jotb. henaf. he. velut si nostris vtamur lr̄is. ih. uh. vn̄ τ a grecis thetragr̄maton. di. vt dictuȝ est ꝙ hebrei ꝓnunciant Adonay: aliter scribentes τ aliter ꝓferētes. qꝛ nō est eis datuȝ ineffabilitatem huiꝰ nois penetrare. vn̄ nec valent ꝓferre. Scōm secretū est: ꝙ istud sctm̄ nomē significat misteriū trinitatis τ vnitatis diuine essentie tres nanq; lr̄e sunt quibꝰ ipm̄ sctm̄ nomen scribit sed vna eaꝝ bis ponit. s. he. que innuit spm̄scm̄ ꝓcedere tam a filio q̄ a patre. yoth idē est ꝙ principiū τ ꝯuenit patri qui est principiuȝ sine principio: qꝛ pater a nullo ȝ alie ꝑsone ab eo ꝓcedunt. he interpretat vita τ ꝯuenit spūi sctō q̄ est oīm viuificator et inspirator: sicut ipse dn̄s ait Jo. vj. Spūs est qui viuificat. vaf. idem sonat ꝙ ipse qd̄ est ꝓnomen demonstratiuuȝ τ significat filium qui visibilis et demonstrabilis factus est in assumpta humanitate: qꝛ in terris visus est τ cū hominibꝰ ꝯuersatus est Baruth. iij. Terciū secretū est ꝙ istud sanctū nomē vt tradūt peritissimi hebreorū tante virtutis est vt si distinguat in tres dictōnes quelibȝ significet nomen dei. ꝑ se idipsum significans qd̄ τ integrū nomē qd̄ ex q̄tuor lr̄is ꝯstat. Si ei p̄mā ꝯiūxeris τ scdaȝ. s. yoth τ he. erit vnū nomen. Si scdaȝ et

tercıã.s.he.ꝛ naſ.iã habebis ſcõm.Si
terciã ꝛ quartã.s.naſ.ꝛ he inuenies ter
ciũ nomẽ vt innũera trin⁹ ꝛ vn⁹ q̇ h̄ no
mine designaꝭ. Quartũ secretũ qȯ
his malus est ꝙ ita ſcõm nomen ꝓpa-
gaꝭ a p̄mo ꝛ terciũ a ſcȯo vt aliud ſine
alio ꝓnunciari nõ poſſit. he nanq̄ lite-
ra cõis eſt primo nomini ꝛ ſcȯo naſ cõ
munis eſt ſcȯo ꝛ tercio. in hoc ꝙ ſcõm
nomen deſcendit a primo oñdiꝭ filius
ꝯſubalis patri a q̊ genit⁹ eſt. In h̄ vero
ꝙ terciũ deſcendit a ſcȯo oñdiꝭ ſpiritus
ſanct⁹ ꝯſubalis filio q̇ ꝯſubalis ẽ patri:
vt liqueat ꝙ pater eſt in filio et fili⁹ ſit i
pr̄e ꝛ ſpũſanct⁹ in pr̄e ꝛ filio. Jo.xiiij.
Quintũ ſecretum eſt ꝙ in h̄ dei no-
mine video ineffabili nomẽ ihu eſt in-
ſertũ imo nõ eſt aliud nomẽ q̄ꝫ illȯ. pꝫ
tres em̄ lr̄e ei⁹ principales ſunt yoth he
naſ q̇ ſm̄ lr̄as nr̄as idem ſunt ꝙ i h u.ꝛ
patet ꝙ iſte tres lr̄e ꝯiuncte faciũt iſtud
nomẽ ihu titell⁹ ſupraponiꝭ ꝓpter titu-
lum crucis.he ṽo vel h duplicaꝭ ſigni
ficat nõ ſolũ ſpm̄ſctm̄ ꝓcedere a patre ꝛ
filio ꝫ etiã miſteriũ incarnatõnis deſi-
gnat.qꝛ ſpũſctõ coopante ꝛ nõ ex virili
ſemine ꝯcept⁹ eſt meſſias ihs xp̄c dñs
noſter vt primũ he referaꝭ ad ꝓductõ-
nem ſpũſſancti.Scõm ṽo ad ꝯceptio
nem ſiue incarnatõeꝫ ṽbi diuini.Ecce
ğ nomẽ nouũ:qꝛ nouiter ab angelo ꝓ
nunciatũ:nõ potentib⁹ iudeis illȯ pri-
mo ꝓnũciare.ꝛ ſicut ipſe meſſias voca
tus eſt noie nouo ſic etiã ſerui ſui ſicut
p̄dixerat yſa.in ca.lxv.ſeruos ſuos vo
cabit noie alio in q̊ qui bñdict⁹ eſt ſup
terrã bñdiceꝭ in dño amen.Serui eniꝫ
dei añ aduentũ meſſie vocabanꝭ iudei
vel iſrl̄.ꝫ meſſias in ſuo aduentu debe-
bat eos vocare alio noie vt nõ iudei.ñ
iſrl̄:ꝫ xp̄iani a xp̄o noienꝭ. Sed oriũ
tur due difficultates q̄s forte moueret
iude⁹. Prima eſt cum plurib⁹ alijs no
minib⁹ meſſias noieꝭ in ſcripturis ſcilꝫ
emanuel yſa.vij.admirabilis.ꝯſiliari⁹
deus fortis.princeps pacis.pater futu
ri ſeculi.yſa.ix.q̄re ergo nõ illis ꝫ voca
ri voluit ihs. Rñdeꝭ ꝙ ſm̄ ph̄m a fine
denoiaꝭ res primo de aia.xp̄us igiꝭ de
buit denoiari a fine intento ꝙ finis fu
it ſaluatio humani generis. et ideo de-
buit noiari ihs qȯ interp̄taꝭ ſal⁹ vl̄ ſal-
uatio.Ipſe em̄ ſaluũ faciet ppl̄m ſuuꝫ
a pctis eoꝝ Math.j. Item dicit ſanct⁹
Thomas ꝙ poti⁹ debuit noiari iſto no
mine qȯ eſt ſal⁹ vel ſaluatõ q̄ꝫ aliq̊ alio
qꝛ om̄ia alia noia includunꝭ in iſto:pꝫ
Nam ſaluatio generis humani ꝯtinet
principiũ mediũ ꝛ finẽ. Iſtud ṽo nomen
emanuel qȯ interp̄taꝭ nobiſcũ deus ẽ
principiũ ſaluatõnis nr̄e.quõ in diuo
ſuppoſito vnite ſunt due nature ſcꝫ di-
uina ꝛ hũana.Iſta ṽo noia admirabi
lis.ꝯſiliari⁹ ꝯtinẽt mediuꝫ.Iſta nomia
princeps pacis.pr̄ futuri ſecl̄i. ꝯtinent
finẽ.qꝛ nr̄a ſaluatio ad pacẽ ꝛ ad futuꝝ
ſeculum poſſidenduꝫ ordinabiꝭ.Sed
iſtud nomen benedictum ihus totum
ꝓceſſum ratõne ſaluatõnis ꝯtinet ſcili
cet principiũ mediuꝫ et finem. Iȯ iſto
noie ihs tanq̄ꝫ magis ſufficienti: qꝛ in-
cludit omnia alia nomina debuit meſ
ſias nominari. Secunda difficultas
eſt. diceret eniꝫ iudeus quõ tu dicis ꝙ
iſtud nomen ieſus eſt nouum cuꝫ alij
tres ante aduentum ihu nazareni fue-
runt vocati iſto nomine ſcilicet iheſus
ſirach iheſus naue.ꝛ ihus filius Ioſe-
dech ſacerdos.Reſponſio ꝙ iſtud no-
men ihs eſt nomen nouum in xp̄o ꝓ-
pter effectum nouum:quia et ſi i alijs
qui vocati ſunt nomine ihs. nomẽ fue
rit correſpondens ꝓprietati quia ſalua-
uerunt ꝛ fuerũt ſaluatores. Iſtud fuit
in tempalibus:nõ in ſpũalibus.illi ſal
uauerũt ppl̄m a multis malis ꝛ dãnis
non tñ a culpa ꝛ pctis ſicut bñdict⁹ nr̄
ihs dicẽte angelo ioſeph Mat.j. voca
bis nomẽ eius ihm. ipſe em̄ ſaluũ faci
et ppl̄m ſuum a pctis eoꝝ. Iteꝫ illi ſal-

uauerūt in tpe ⁊ saluatio eoꝝ transiuit cū tpe. Noster bn̄dict⁹ saluauit in tēpe ꝫ ei⁹ saluatio durat sine tpe ineternum Et ideo in eo hꝫ verā ꝓprietatem noīs nō in alijs qꝛ ꝼm loycos nomē est vox significatiua sine tpe: nomē ihs ī alijs fuit vox significatiua cū tpe: qꝛ solum in tpalibus ⁊ tpaliter non spiritualiter nec eꝛnaliter saluauerit. Sꝫ in xp̄o ihū ꝟo messia fuit ⁊ est vox significatiua si ne tpe cum sua saluatio sine tpe hoc ē ineternū sit vt dictū est. O benedictuꝫ nomē ꝑ te pctōres a pctis saluant̄ mathei.j.ꝑ te remissionē pctōꝝ accipiunt oīs qui credūt in eum cui⁹ est nomen Act.iiij.et.j. Job.ca.ij. sine te nō ē aliud nomen sub celo datuꝫ hoībus in q̄ opteat nos saluos fieri Act.iiij. Tu es nomē honorabile in celo ⁊ ī terra et in inferno ad Phil.ij. In noīe iesu oīe genu flectat̄ celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ. Tu in periculis in ꝑlijs in malis in angustijs in tribulatōnib⁹ ⁊ necessitatib⁹ es ꝓtectio ⁊ defensio firma Pro uerbi.xviij. Turris fortissima nomen dn̄i ad ipm ꝯfugit iustus ⁊ saluat̄ ⁊ nō solū iust⁹ ꝫ ⁊ iniustus si cū fide ⁊ deuo tione recurrerit ꝑ te demonia eijciunt̄ linguis nouis hoīes loquunt̄ ⁊ serpētes tollunt̄ venenū mortiferū n̄ nocet ⁊ languores sanant̄ Math.vlt. Tu es mel in ore melos in aure iubil⁹ in corde ꝼm Bern̄. nō est ꝙ mirū si hoc ē nomen tuū admirabile in vniuersa terra vt finaliter q̄ te inuocauerit fide forma ta caritate salu⁹ sit iohel.ij. q̄cūqꝫ inuo cauerit nomē dn̄i saluus erit. s. in noīe qđ saluatio vel salus interpretat̄ sicut est nomen iesus. Si plura alia singularissima vis videre de hoc gloriosissimo noīe vide in viginti duob⁹ sermoni bus quos alias feci ob ei⁹ honorē sup themate est nomen ei⁹ iesus.

Q͛ vero missie in lege ꝓmisso debebant offerri munera in suo aduentu.

Sext⁹ thesaur⁹ apīt de venerātōne messie. Sacra em̄ scriptura ꝓnūciauit ⁊ specifice determina uit ex tpe abrae ꝙ reges orientis venirent ad adorandū messiā regem ⁊ ꝙ ei ducerēt aurū incensum qđ apparet ēt manifeste ꝼm doctores hebreoꝝ ex sequētib⁹ auctīb⁹. Et ꝓ dicit̄ in beresith ota.i.in genesi quo dixit rabi rabosie. ꝫ dixero tibi vnū verbū bonū dices tu noīe meo ⁊ dixit ei ⁊ qđ est illud ꝟbuꝫ Rn̄dit scias ꝙ omnia munera q̄ dedit iacob pater vr̄ ipsi esau Gen̄.xxxij. significant ꝙ ꝑ tpe debent gentes redire ad regē messiā qꝛ scriptū est ps.lxxj. re ges arabū ⁊ saba dona adducent ⁊ dixit ei verbū dixisti mihi ꝑ vitā tuā ego dicā nomini tuo. Item dicit talmuth in beresith Rabba rabi moysen darsā Saba sunt filij abrae qꝛ sic scriptuꝫ est Gen̄.ca.xxv. Abraā ꝟo aliā duxit vxo rem noīe cethurā q̄ pepit ei zamram ⁊ iexan ⁊ madan ⁊ madiā ⁊ iesboth ⁊ sue Iexan quoqꝫ genuit saba ⁊ dadan. Eti am tercia qn̄ augmētauit salomon regnū suū dixerūt forte est missias ⁊ illa hora venerūt ad eū sicut scriptū est.iij. Regū.x. Sed ⁊ regina saba audita fama salomonis. In noīe dn̄i venit tem ptare eum. Inq̄ꝫtum dicit in noīe dn̄i apparet ꝙ ꝓphetabant in nomine domini sicut habebant mandatuꝫ abrae vt sic facerent. Et vnde probatur ꝙ debent venire tempe messie et seruire sibi ysa. dicit ca.lx. Omnes de saba veni ent aurum ⁊ thus deferentes ⁊ laudē domino annunciantes iste est messias Ecce quomodo ex auctoritate ꝑdicta ostendit̄ ꝓpositum. Uerumtamen si dicat iudeus ꝙ intentio ysa. in illa ꝓ phetia erat ꝙ cum messias erit sedens

in regno suo in hierusalem ꝙ illa hora
ꝓpter magnam famā suam omnes re
ges mittent ei dona ⁊ venient ad visi-
tandum ⁊ glorificandū eum sicut facie
bant salomoni ꝓpter suam magnā sciē
tiam. Rńdet ꝙ hoc nō hꝫ locū quia te
xtus dicit ⁊ laudem domino annunci
antes qđ annunciare dicit in hebraico
bozora ⁊ istud nomē significat narrare
aliquam rem quaꝫ homo scit illi q̄ ne-
scit. ⁊ illo modo q̊ aduersarius decla-
rat textus nō esset sic. quia iam scirent
illi de hierusalē. sed tamen eo mō quo
fuit in aduentu xp̄i. venit bene concor
diter in vocabulo annūciare: qꝛ reges
qui venerūt in natiuitate iesu xp̄i hie-
rusalem quesierūt ab herode ⁊ ab exi-
stentibꝰ in ciuitate vbi est qui natus est
rex iudeoꝝ Math. ij. sicut ipsi sciebāt
ex suis ꝓphetijs sicut supra dictum est
in auctoritate ⁊ Hierosolomite mirati
sunt de hac narratōne. quia istud erat
eis ignotū quousqꝫ petierūt a sacerdo-
tibus ⁊ a sapientibus. Qui responde-
rūt ꝙ si verum erat ꝙ natus erat ꝙ sua
natiuitas debebat esse in bethleem si-
cut plenissime ꝯtinet Math. ij. Et i ta-
li casu optime verificat verbū prophe-
tie ſm hebraicam veritatem ⁊ laudem
domino annunciantes ⁊ nō ſm expo-
sitionem iudeoꝝ.

Qꝫ verus messias debuit veni re pauper ⁊ mansuetus.

Septimus thesaurus aperit de
mō viuēdi messie quē modum
sac scriptura ꝑnunciauit ⁊ speci
fice determinauit. s. in maxima paup-
tate ⁊ mansuetudie: de primo zach. ix.
Ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ salua
tor ⁊ ipse pauper ⁊ ysa. liij. Ascendet si
cut virgultū ⁊ sicut radix de terra sitiē
ti qđ non hꝫ magnos ramos nec folia
aq̄ defectu. hoc impletū est i ihū naza-
reno qui natus est in pauperrate. Vn
de hoc fuit datū ꝓ signo pastoribꝰ Lu
ce. ij. Inuenietis infantem pannis in-
uolutū ⁊ positū in ꝑsepio. vixit etiam
in magna pauꝑtate. vn̄ ipse dixit Ma
thei. viij. ⁊ Lu. ix. vulpes foues habēt
⁊ volucres celi nidos: filius aūt homi
nis nō habet vbi caput suum reclinet.
Mortuus est etiam in magna pauper
tate quia nudus in cruce. suū etiā cor-
pus fuit inuolutū i syndone aliena. fu
it etiam sicut pauper sepultꝰ. quia i se-
pulchro alieno vt patet Math. xxvij.
⁊ Mar. xv. ⁊ Luce. xxiij. et Joh. xix.
De scđo. s. ꝙ messias deberet eē mā-
suetus: quia dicitur Ysaie. xlij. vbi ad
literā loquit de messia. Calamū quas-
satum nō cōteret ⁊ linū fumigās non
extinguet in veritate educet iudicium
videmꝰ sane ꝙ calamꝰ quassatꝰ leuiter
pōt ꝯfringi linū aūt fumigans. i. linuꝫ
ꝯbustum sed tn̄ aliquid retinens fumi
id est ignis ꝯfacilime pōt extingui. sed
quid ꝑ calamū quassatū vel linū pene
extinctuꝫ meliꝰ q̄ꝫ pctōris fragilitas q̄
ꝯquassatus ⁊ pene in pctō est extinctꝰ
pōt intelligi. Calamuꝫ aūt quassatum
xp̄c nō ꝯtriuit ⁊ linū fumigans nō ex-
tinxit: qꝛ peccatores pene mortuos in
pctis occidi nō ꝑcepit sed misericordi-
ter tolerauit et ad pniam reuocauit qđ
ex ꝯsequentibus designauit ꝓpha cuꝫ
addidit in veritate educet iudiciū. Ve
ritas quippe ⁊ iusticia idem est. In le-
ge v̄o moysi iudicium erat ⁊ ꝑceptum
peccatores occidi. Xp̄c aūt ad veritatē
⁊ iusticiā adduxit iudiciū qn̄ peccato-
res nō occidi sed qđ iustius est donec
peniterent sustinere ꝑcepit cū dixit no
lo mortē peccatoris sed vt ꝯuertat ⁊ vi
uat. Fuit etiā humilimꝰ ⁊ mansuetus
quia ipse dixit Math. xj. discite a me
qꝛ mitis sum humilis corde ⁊ propter
suam mansuetudinē sub nomine agni
fuit ostensus populo a Johanne bap-
tista dicente. Ecce agnus dei Joh. j.

Q verus messias debebat mori in maxima humilitate inter sceleratos.

mors xpi

Octauus thesaur⁹ aperit de modo moriēdi messie quē modū sacra scriptura pnūciauit ꝛ specifice determiauit in maxima hūilitate. vn̄ ysa. liij. Sic ouis ad occisionem duct⁹ est ꝛ q̄si agn⁹ corā tondēte se obmutescet ꝛ nō apuit os suū: qd manifestissime impletū est in ihu nazareno: q2 ipse an̄ pylatū adduct⁹ falsoq3 accusatus ꝑberat⁹ etiā ꝛ colaphis cesus cōticuit ꝛ ipse pylato de plurib⁹ eū interrogāti verbū vix aliqd r̄ndit. Ipsa etiā debebat int sceleratos reputari sic dicit ca. eodē. ꝛ cū sceleratis reputat⁹ est qd impletū fuit in xpo: quia inter latrones crucifixus.

Q debebat mori propter peccata hominum.

Causa mortis xpi

Non⁹ thesaur⁹ apit de cā mortis messie quā cām sacra scptura pnūciauit ꝛ specifice determinauit. s. ꝑpter pctā hoim generalr p3 ysa. vbi supra oms nos q̄si oues errauim⁹ vnusq̄sq3 in viam suā declinauit. oues quippe simplicia ꝛ stolidissima st aialia ꝛ vaga ꝛ nos stulti q̄si oues errauimus q2 ipm q̄lis vel qs eēt non nouimus. Vnusq̄sq3 aūt in viā suā declinauit. hoc ē doctrine sue vix vll⁹ credidit s3 suā q̄sq3 veterē retinuit ꝛ dn̄s posuit in eo iniquitates oim nr̄m. i. originale pctm̄. q irritemur oms. Ipe aūt vulneratus⁹ ē ꝑpter iniqtates nr̄as attrit⁹ ē ꝑpt scelera nr̄a. ꝛ disciplina pac nr̄e sup eū. i. disciplinā ꝛ correctōez quā vt pacem hrem⁹ passuri eramus ꝓ nob ipse sustinuit vt misericors ꝛ benign⁹. Vn̄ seqt ꝛ liuore ei⁹ sanati sum⁹. liuor. i. flagellorum ꝛ vulnerū q ꝓ nob est ppessus ꝛ in fine capli ipe pctā mltorum tulit ꝛ ꝓ trāsgressorib⁹ orauit. qd totū h3 verum ꝛ impletum est in ihesu nazareno: vt patet in euangelio.

liuor

Q tercia die resurgere debuit a mortuis.

Decim⁹ thesaur⁹ apit de resurrectione messie quā sacra scriptura pnūciauit ꝛ specifice determinauit ac etiā ei⁹ ascensionē ad dexteram dei. Primū p3 Ozee. vj. vbi dr. venite ꝛ reuertamur ad dn̄m: q2 ipe cepit ꝛ sanabit nos: pcutiet ꝛ curabit nos: viuificabit nos p⁹ duos dies ꝛ in die tercia suscitabit nos ꝛ viuem⁹ in ɔspectu eius. Caplm istud exponit a fidelib⁹ hebreis de aduētu messie: diuersimode tn̄ quia rabi salomō exponit applicādo ad tribulationē in q sūt nūc iudei positi per mōm dispersi a q suis oronib⁹ publicis ꝛ priuatis petūt liberari p messiā cui⁹ aduentū expectant. Dicit g viuificabit nos post duos dies in tercia die resuscitabo vos. p primā diem dicit q intelligit tp̄s primi templi p salomonē edificati. cui successit nox destructionis p caldeos. p scdam diē tp̄s secundi p zorobabel reedificati cui successit nox destructōnis p romanos. Per terciā diē dicit q itelligit tp̄s tercij templi p messiam edificandi de q exponūt edificationem templi que habet in fine ezechielis sm errorem suū. hoc dictū fundatur sup falsum. s. q xp̄c sit venturus q iam transiuit in pteritū sicut diffuse in apertione primi thesauri ꝛ in sequentibus fuit declaratū ꝛ q ad errorez tercij templi materialis in tercio libro plenius declarabit. Est ergo sensus sm veritatem viuificabit nos post duos dies. sc3 mortis ꝛ sepulture sue ipse messias ꝛ in tercia die resuscitabo vos. s. resurgens a mortuis quod dicit q eius resurrectio est principiū resurrectōis nostre ad vitam immortalem. Vnde prime Corinth. xv. Xp̄c resurrexit a mortuis primicie dormientiū qm̄ p hoiem

mors z p hoiem resurrectio mortuorũ
z sicut in adam oms moriunt: ita et in
xpo oms viuificabunt. Ista expositio
magis ꝯsonat lr̄e q̄ȝ p̄cedens q2 accipit
dies p̄prie. Sequit z viuem⁹ in conspe
ctu ei⁹. s. vita gr̄e in p̄nti z vita glorie i
futuro. Et nō est mirũ q2 ipse xp̄c mes-
sias ver⁹ est via veritas z vita Jo. xiiij.
Q2 aũt messias debebat resurgere ter-
cia die s̄m doctores hebreoꝝ declarat.
Rabi Mosse darsan in genesi magno
sup textum capl̄. xxij. die aũt tercio ele
uatis oculis vidit locũ p̄cul dicit rabi
mosse multe trinitates dei habentur i
scriptura z vna eaꝝ est resurrectio mes
sie. Veruntñ scōm. s. q̄ messias sedeat
ad dexterã dei. apparet ex vna auc̄te q̄
est in midras tulim. i. in glosa psalterij
sup illud p̄s. xvij. Et dedisti mihi salu-
tem p̄tectōnis tue z dextera tua susce-
pit me vbi dicit Rabi yodan noie rabi
hamma. Tp̄e venturo de⁹ faciet sede-
re regem messiam ad dexterã suam q2
sic scriptũ est p̄s. cix. Dixit dñs domi-
no meo sede a dextris meis. vbi dicit
translatio caldaica dixit dñs v̄bo suo.
z abraam erit sedens ad parteȝ sinistrã
z facies eius pallide erũt dicendo dñe
z filius filij mei sedet ad partem dexte
ram z ego ad sinistram. Sȝ de⁹ cōsola-
bit euȝ dicendo filius filij tui est ad de-
xterum meam et ego sum ad dexteraȝ
tuam. et illa hora abraam erit conten-
tus hoc ē qd̄ dixit dauid. z dextera tua
suscapit me p̄s. xvij. Item dicit i libro
aginga in ca. qd̄ incipit Est dorsin vna
scriptura dicit in dañ. ca. vij. throni po-
siti sunt qd̄ est plurale. Et postea dicit
thronus eius flame ignis qd̄ est singu
lare vident duo textus contrarij: dicit
Rabi aquiba. non sunt contrarij: quia
vnus thronus est pro deo et alius pro
Dauid. Declarat rabi Salomon. iste
dauid est messias. Item dicit in Bere
sich raba. id est in genesi magno Rabi
mosse darsan sup textum Geñ. c. xviij

Et abraam adhuc stabat coraȝ domio
vult dicere quod dixit psalmista: psal.
xvij. z dedisti mihi protectionem salu-
tis tue. Iste est abraam cui dixit deus
noli timere abraam ego protector tu⁹
sum z dextera tua suscepit me. Iste ē
messias de quo scriptũ est. Dixit domi
nus domino meo sede a dextris meis
Dicit rabi amon hoc quod dixit text⁹
z abraam adhuc stabat coram domio
correctio est sapientũ quia primo erat
scriptũ z domin⁹ adhuc stabat coram
abraam z rabini mutauerũt cum mul
tis alijs mutatōnib⁹ que fecerũt in sa-
cra scriptura inter quas vna est in p̄s.
xxj. vbi dicit. Circũdederũt me canes
consiliũ malignãtiũ obsedit me carn.
id est foderũt man⁹ meas z pedes me-
os. Sed rabini mouerunt illud carn.
quod sonat foderũt z posuerũt in loco
suo caari qd̄ sonat sicut leo. Et multe
harũ mutationũ mirate sunt plenissi-
me in Midras tulim. id est in glosa
psalterij in quo dicit q̄ de istis mutati-
onibus propter eos dicit p̄pheta hiere.
xxiij. Peruertistis verba deorũ viuo-
rum dñi sabaoth dei vr̄i z Hiere. in. c.
ix. de eis dixit: veritatē nō loquent do-
cuerūt linguã suã loq̄ mēdaciũ. Ecce q̄ȝ
clare in suismet libri cōdemnant tanq̄ȝ
falsi z mēdaces illi qui mutauerũt v̄-
ba dei. Nec ꝯsensit sp̄ũssanct⁹ q̄ omia
in Talmuth eēnt mēdacia z falsa vt p
verba ibidem inserta confunderet ceci
tas iudeoꝝ.

Q2 verus messias debebat da-
re suis credentibus in presenti
gratiam suam in futuro gloriaȝ
sempiternam.

Vndecim⁹ thesaur⁹ apit d̄ p̄mio
credētiũ z seq̄ntiũ messiã i p̄nti
z i futuro quod p̄miũ sac̄ scptu
ra p̄nũ ciauit z specifice detmiauit i du
ob⁹ loc̄. i. ysa. lxv. vbi ad lr̄am loq̄t de
rege messia. Ecce serui mei comedent

⁊ vos esurietis. Ecce serui mei bibent ⁊ vos sicietis. Ecce serui mei letabuntur ⁊ vos ꝯfundemini. Ecce serui mei laudabūt ꝑ exultatōe cordis ⁊ vos clamabitis ꝑ dolore cordis ⁊ ꝑ cōtritōe spūs vllulabitis ⁊ dimittetis nomē vestrū in iuramentū electis meis ⁊ interficiet te dñs deꝰ ⁊ seruos suos vocabit nomie alio. In q̄ q̄ bñdictꝰ ē sup terraȝ bñdicet in deo amē. Que oia implent in ꝑmio qđ dat ihs nazarenꝰ seq̄ntibus eū. Dicit eñ serui mei comedēt. scȝ corpus meū. vñ ait nisi māducaueritis carnem filij hoīs Joh. vj. et ibidem. Caro mea vere est cibꝰ vel comedent doctrinam spūalem vel misteria fidei. vel comedent. s. in futuro cognitōeȝ veritatis ꝗ est diuitatis. vñ ait vt edatis ⁊ bibatis sup mensam meā in regno pr̄is mei luce. xxij. Et ps. xvj. dī. Satiabor cū apparuerit gl̄a tua. Sic ḡ ait xp̄c. Serui mei comedēt ⁊ vos. s. increduli iudei ⁊ damnati esurietis. Ecce serui mei bibēt scȝ aquā viuā Joh. vj. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat. ⁊ iterū Joh. iiij. Qui biberit ex aq̄ quā ego dabo ei fiet in eo fons aq̄ salientis in vitā eternā hec aq̄ viua est gratia spūssancti quaȝ xp̄c dat suis fidelibꝰ in p̄nti. Et ideo faciet eos saltare in vitā eternā. q2 aq̄ tantū ascendit naturaliter quantū descendit. Et q2 illa gr̄a descendit a deo q̄ sedet in celo: vbi est vita eterna. Ideo fiet in eo fons aq̄ salientis in vitā eternā. Uel sic serui mei bibent. s. sanguinem meū: quia sanguis meꝰ vere est potꝰ Joh. vj. ⁊ ibidem nisi manducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. et vos scilicȝ increduli iudei ⁊ damnati sicietis. s. aquam viuam ⁊ sanguinē meum Ecce serui mei letabunt. s. in eterna beatudine. Unde Joh. vj. xp̄c dicit gaudium vestrū nemo tollet a vobis ⁊ vos scilicet increduli iudei et damnati confundemini. s. videntes alios in locū vestrum successisse. Ecce serui mei laudabunt ꝑ exultatiōe cordis ꝛm illud ps. lxxxiij. in secula seculoꝝ laudabunt te. ⁊ vos. s. increduli iudei ⁊ damnati clamabitis. s. in inferno ꝑ dolore cordis. scȝ ex ꝯscia pctōꝝ. ⁊ ꝑ ꝯtritōe spūs vllulabitis quia ibi erit fletus et stridor dentiū Math. xxv. ⁊ dimittetis nomē vr̄m. s. alijs in locū vr̄m succedētibꝰ tō sequit in iuramentū electis meis vt. s. de cetero nō vocemini circūcisio ꝗ cōcisio nec me habeatis qui sum via veritas ⁊ vita Joh. xiiij. ꝗ electi mei dicent filij abrahe sic vos olim. Seq̄t. ⁊ interficiet te dñs deus. s. spūali gladio cū dixero. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. mathei. xxv. ⁊ seruos suos vocabit alio nomine. s. xp̄iano a meipso Jhu xp̄o in q̄ qui bñdictꝰ est sup terrā credendo ⁊ sequendo benedicet in deo amen. Cum scȝ dicam in iudicio electis meis venite benedicti patris mei ⁊c. cap. eodem.

¶ Item scđo determinat in sacra scriptura ꝑmiū eternū sequentiū messiā hic sum xp̄m ysa. lj. vbi dicit q̄ redempti sūt a dño reuertent ⁊ venient in syon laudantes ⁊ leticia sempiterna sup capita eoꝝ. Gaudiū ⁊ leticiā tenebunt fugiet ab eis dolor ⁊ gemitꝰ. Ego egoipse cōsolabor vos. qđ sic exponit qui redempti sunt a dño. s. sanguine filij reuertentur. s. ad viam iusticie ⁊ venient in syō. id est in p̄ntem eccl̄iam ⁊ beatitudineȝ eternaȝ laudantes. s. ⁊ dicentes. Beati qui habitant in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabūt te ps. lxxxiij. ⁊ leticia sempiterna que. s. nō deficiet sup capita ipsoꝝ. i. sup eoꝝ mentes gaudiū ⁊ leticiā obtinebūt. scilicȝ in celo fugiet dolor ⁊ gemitꝰ: q2 absterget deꝰ omneȝ lachrymā ab oclis sctōꝝ Apocal. xxj. ergo egoipse. s. filiꝰ q2 aliꝰ n̄ pt: ꝯsolabor vos q̄si dicat. Inuocasti me. ⁊ ego ꝯsolabor vos ⁊ n̄ ꝑ ꝓphas ꝗ ꝑ meipm gl̄ificādo q2 h̄ ē vita et̄na vt cog̃scant te deum verū ⁊ quē misisti ihm xp̄m Joh.

xviij. vita eñ etna siue btitudo ꝯsistit es-
sentialr̄ in aspectu claro ipsi⁹ diuinita-
tis vt tñ hʒ adiunctã fruitõeʒ q̃ ē ꝯple-
tiua felicitatꝫ cũ firma tentõne. Ex cõ-
sequenti tam̃ ꝯsistit btitudo in aspectu
hũanitatꝫ xpi q̃ est instrm̃ nos inducẽs
ad btitudinẽ principalẽ: btitudo enim
hoīs ꝯiunctio ē ad vltimũ ⁊ optimum
bonũ: ⁊ iõ nõ põt ꝯsistē in ꝯiunctõe ad
aliqδ bonũ tpale vel corpale vt dicunt
rudes saraceni. q̃ expectãt tn alia vita i
voluptatib⁹ carnalib⁹ ⁊ diuitijs ⁊ alijs
ꝯsilibus p̃miari. fm ꝙ dr̄ in alchorano
machometi q̃ tñ vita fm phm dr̄ vita
pecudũ. j. ethicoꝝ. ꝓpter qδ ipe auicen
na h ꝯsiderans dicit ꝙ ꝓpha quem vo-
cat machometũ ꝓmittit eis talem feli-
citatem in p̃miũ quaʒ multi sapientes
nõ attenderũt sicut patuit supra in ap
tione tercij thesauri in sextu g̃du pfecti
onis legis euãgelice. Silr̄ iudei resur-
rectõeʒ futurã expectãt ad vitã carnalẽ
⁊ iõ felicitatẽ vite future credũt ꝯsiste-
re in bonoꝝ tpalium plenitudine ⁊ pa
cis tranqllitate vtʒ vbi supra. Sʒ beati
tudo xpianoꝝ est in adeptõne summi
boni p aptam visionẽ ⁊ fruitõneʒ ⁊ fir-
mam tentõeʒ. Considerandũ ē etiaʒ
ꝙ cũ fili⁹ dicit ad p̄rem Joh. xvij. hec ē
vita eterna vt cog̃scant te solũ deũ. per
h non hr̄ ꝙ sol⁹ pr̄ sit de⁹ ⁊ fili⁹ creatura
vt dicebat arri⁹ q: h dictio exclusiua so
lus nõ δtermiat li te. ita ꝙ sit sensus ꝙ
sol⁹ pr̄ sit de⁹ ꝫ determinat li deũ. et est
sensus ꝙ illa ē sola deitas vera q̃ est in
p̄re ⁊ sic ab illa nõ excludit fili⁹: ꝫ ma-
gis includit q: vna ē deitas in vtroqꝫ ꝫ
excludit ṽa deitas ab his q̃ a gentilib⁹
colebant. s. ioue. saturno. ⁊ silib⁹. Dico
etiã ꝙ hec dictõ sol⁹ determinet li te vt
sit sensus ꝙ solus pater sit deus nõ ta
men p hoc excludit filius a deitate: ꝫ
magis includit: quia fm phm sol⁹ idē
est ꝙ non cum alio. ⁊ ideo tantummo
do excludit illud ꝙ alietatẽ dicit filius
aũt nõ est alius a p̄re in essentia: ꝫ tm̃
in psona. Et ideo qñ hec dictio sol⁹ ad-
ditur vni psone respectu termini essen-
tialis sicut in ꝓposito nõ excludit aliaʒ
psonam ꝫ magis includit et hoc patet
p auctem saluatoris Math. xj. vbi di-
cit nemo nouit filiũ nisi pr̄ neqꝫ patreʒ
q̃s nouit nisi fili⁹. Si eñ hec dictio ex-
clusiua addita vni psone respectu ter-
mini essentialis excluderet aliã seque-
ret ꝙ pr̄ nõ cognosceret se sed tm̃ filius
⁊ filius nõ cognosceret se sed tm̃ pater
qδ est absurdum dicere. ptʒ g̃ p̃miũ se-
quentiũ xpm: q: est beatitudo eterna i
visione diuinitatis cũ fruitõne ⁊ firma
tentõne et sic beatificabit aĩa rationa-
bilis: ⁊ in visione clara humanitatꝫ cri
sti ⁊ sic beatificabit corpus humanum
vt sit pfecta beatitudo in corpe ⁊ aĩma.
Creauit eñ deus hoiem vt totũ beati-
ficaret ⁊ pascua inueniret intus ⁊ extra
fm aug. intus in deitate saluatoris: et
extra in carne redemptoris.

Qꝫ persecutores veri messie a perpetua pena in presenti non debebant releuari nec in futuro a damnatõne eterna.

Duodecim⁹ thesaurus apit. s. pe
na psequentiũ messiã in pñti ⁊ i
futuro. quã penã sacra scriptu-
ra prenunciauit ⁊ specifice determina-
uit ⁊ p̃ de pena in pñti vita. vñ Amos.
ij. sup trib⁹ scelerib⁹ isrl̄ ⁊ sup q̃uoꝝ ñ cõ
uertã eũ: q: vendiderũt iustũ ꝓ argẽto
to. s. ihm nazarenũ. Sʒ ad h rñdent iu
dei q̃drupliciter. Primo ꝙ iste textus
loquit de scelere isrl̄ nõ iuda ⁊ sic nihil
ꝓ nobis. q: illud scel⁹ ihu nazareni cõ-
missum est in iuda nõ in isrl̄. et maxie
q: ꝓpheta loquit hic primo de sceleri-
bus iuda postea de isrl̄ i textu. Sʒ ista
rñsio nulla est q: in templo scδo vene-
rũt ⁊ fuerũt de captiuitate decẽ tribus

ꝛ fuerūt oīs ꝯgregati simul de isrl̄ ꝛ d̄
iuda ꝑ licentiā datā ꝑ cyrū regē ꝑsarū
ꝛ pꝫ etiā Nee. vij. ꝛ. xviij. ca. habitauert
oīs israel in ciuitatibꝰ suis. Iteꝫ ysaie
xj. quō desolabit dn̄s linguā marꝭ egy-
pti. s. nilum vt transirent calciati vide
hec pulchre in lyra quō hoc fuit. Tūc
oīs venerūt ad scd̄m templū et voca
ti sunt israel. Qd̄ ergo pmittit in tex-
tu primo de sceleribꝰ iuda respicit ad
destructōnem primi templi quia illi d̄
israel nō erant ibi: ꝛ tm̄ subiungit in te-
xtu de sceleribꝰ israel respicit destructi
onem scd̄i templi: quia oēs de israel
ꝛ de iuda erāt ibi ꝛ oīs vocati sunt is-
rael patet hoc ꝑ rabi moysen de egyp-
to q̄ formaliter dicit in libro sofrin mors
ihu nazareni fuit cā vt destrueret isra-
el ense. Ecce quō vocat oīs de secūdo
templo israel. Item pctm̄ qd̄ tantūmō
iuda fecit pctm̄ iuda appellat. Quod
aūt iuda simul fecit et israel peccatum
vocat israel. hierosolymis em̄ tūc erat
cū iuda magna pars filioꝝ beniamin
ꝛ leui. Iure igit pars totius dꝫ suscipe
re nomen. Est ꝛ alia nō inferior causa
qꝛ videlicet ppl̄s israel licet tūc morti
nō corpe pn̄s fuisset. audito tm̄ ꝙ eorū
fecerāt socij eoꝝ culpe laudatores ꝛ cō
sentanei ꝛ pticipes oīno facti sunt vo-
luntatis volūtas itaqꝫ eis ꝑfecto ē im-
putanda. Sed quō p̄dicta captiui-
tas accidit israeli ꝓpter venditōeꝫ iusti
ihu cum israel nō vendiderit xp̄m sed
tm̄ a iuda scarioth legat emisse. Rn̄de
tur ꝙ qꝛ israel vt venderet xp̄c consen
sum auxiliū atqꝫ ꝯsilium adhibuerūt.
Ideo nō minꝰ q̄ꝫ si ipsi vendidissent ze
lus incurrerūt. Neqꝫ enim ꝛ salomon
ydola fabricauit ꝫ qꝛ vxoribus ꝛ cōcu
binis fabricantibꝰ assensum p̄buit euꝫ
fabricasse litera dicit. Scd̄o dicunt ad
hec iudei ꝙ istud scelus de venditione
iusti ꝑ argento fuit venditio Ioseph ꝑ
fratres suos: sed illud nihil valet: quia

vbi ponit primū scd̄m terciū ꝛ quartū
ordo est s̄m prius ꝛ posteriꝰ. Videndū
est ergo qd̄ est primū scelꝰ qd̄ scd̄m ꝛc̄.
Et sciendum est ꝙ ista tria scelera ꝑ or
dinē sicut venīūt sunt ista. Primū vē-
ditio ioseph ꝓpter qd̄ fuerūt captiui in
egypto. Scd̄m adoratio vituli ꝓpt qd̄
fuerūt vno die interfecti. xxiij. milia ho
minū Exo. xxxij. Terciū occisio ꝓpha
rū ꝓpter qd̄ ducti sūt captiui in babilo
nē. lxx. ānis. Quartū det ꝛ nō pōt dari
nisi venditio ihu nazareni: qꝛ vēditō io
seph. primum in ordine fuit ꝑꝑ qd̄ po
stea pharaonis sūt passi durissimū iu-
gū vt dictū est. Sꝫ cū pn̄ia pacta iam
sūt liberati a culpa q̄re de indulto rur-
sum crimiabunt pctō. Tercio forte di
cet iudeꝰ qꝛ si h̄ n̄ dicat de ioseph iusto
pōt tm̄ dici de alio q̄libet iusto: ꝫ hoc i-
dignū ꝛ irratōnabile esse videt vt cum
tantū crimē sit ꝙ nulla indulgētia seq̄-
tur ꝓpter qd̄ diuina sn̄ia in totū isrl̄ de-
seuiat ppl̄m illiꝰ celet ꝑsona in quaꝫ il-
lud fuit cōmissum. Insuꝑ cum reatus
iste in hebreo sermone tali describatur
vocabulo quare imponit illi qui nega
uerit deum. venditio autem iudei non
equat negatōni dei sed ipsi tm̄ ac taleꝫ
vendiderūt hoīem xp̄m videlicet filiū
dei ꝙ in culpa sunt pares deū negari.
Et si queras q̄ sunt illa pctā q̄tuor q̄
oīa pateant ad negare deū eē eq̄lia.
Rn̄det ꝙ p̄mū pctm̄ fuit cū i heremo
vitulū conflatilem ꝓ deo adorauerūt
in q̄ facto satis deū negauerūt et qꝛ ab
oībus est hoc pctm̄ ꝑpetratū ido cō-
mune fuit oīm. Scd̄m in q̄ ꝛ deū silr̄
negauerūt ꝛ oīs peccauerunt fuit qn̄
ieroboam vitulos silr̄es fabricauit ꝛ ab
oibus adorari cōstituit. Terciū aūt cū
iudei ꝓphas vniuersi eadē volūtati oc
ciperūt ꝛ eoꝝ dicta ꝯtempsert. Quar-
tū vo qd̄ magis est omnibꝰ ꝛ grauiꝰ est
qn̄ xp̄m de filiū ꝛ hominē ab oīm pec-
cati cōtagione alienū inique vendide-

runt ꝛ iniusta nece ꝯdemnauerūt. hoc
pctm̄ ꝓpter cecitatē iudeoꝝ occultū est
eisdē sicut dicit rabi onanerari delar i
libro vaycra raba.i.leuitico mag̃. Pri-
mi peccauerūt ꝛ fuit discoopertuz suum
pctm̄ ꝛ fuit discooperta sua pnia. Secū-
di peccauerūt ꝛ fuit discoopertum suuz
pctm̄ ꝛ fuit discooperta sua pnia. Tercij
peccauerūt ꝛ fuit discoopertū suuz pctm̄
ꝛ fuit discooperta sua pnia. Quarti pec-
cauerūt ꝛ fuit discoopertū eis pctm̄ suū:
nō est discooperta sua pnia. Vn̄ dicit eis
ꝓpter suā cecitatē: fidelibꝰ tn̄ videntibꝰ
bn̄ est discoopertū suū pctm̄ ꝛ sua penitē
tia vt dictū est ꝛ dicet. Item petrus al
fonsi vir erudissimꝰ de q̊ supra in aper-
tione primi thesauri locutꝰ sum in suo
dyalogo ostendēs cām captiuitatis iu
deoꝝ esse venditōez xp̄i ꝛ nō venditio-
nem ioseph sic inquit ꝯtra eos. Quod
aūt euidentiꝰ testimoniū q̄ritis vos ꝓ-
pter dei mortē hāc subisse captiuitatez
q̄ȝ id qd̄ apud vos scriptū legist. quia
videlicet in ipso captiuitatis exordio
quidē terre vr̄e princeps decē de meli-
oribꝰ totius israelitici ppl̄i anaman.f.
traditōnis filiū symeonē. gamalielis fi
lium ysmahel helisei filiū ꝛ achiba ce-
terosqȝ captos in carcerem misit sciscī-
tans vt quid iustū vendidissent. lex em̄
inquit decreuit vt mortis sn̄ia mulctet
quicūqȝ iudeū vendiderit. Et vos igit
ſm iudiciū legis mori debetis dcō de-
creto vario dat corpa leto nō em̄ om̄s
vna cohercuit pena. ȝ singulis singl̄a
sunt genera mortis ꝓposita. Alium vi-
delicet ignis cremauit. aliꝰ ferrei pecti
nis vnguibus laceratꝰ expirauit. aliuz
v̊o mors queuis diuersa ꝯsumpsit quē
admodū mortes illas doctrine vestre
liber exposuit. Doctores aūt vestri hu
ius iusti pro quo illi sunt ita puniti no
men mutantes in hoc facto prorsꝰ con
ticuerūt. De xp̄o dicentes q̄ princeps
ille iustum denominans ioseph filius
iacob. quem in egyptuz fratres vendi-
derant intelligebat eiusqȝ sanguinē ab
illis exigens ꝓpter eum talibꝰ illos sup
plicijs affecit. Sȝ absurdū ratōni vide
tur vt id ab eis exigeret qd̄ ad minus
millequingentis annis antea factū es-
set maxime cū tēpe quo venundatꝰ est
ioseph. nulla lex esset q̄ eos princeps il
le mortis reos cōuincere posset. Qꝛ si
vultis vt etiā de ꝓphetis in mediū au-
ctoritatem deferā qua captiuitatē hāc
ꝓpter hoiem illū ipsum necessario chri
stū esse ostendā. Ecce ꝓfero ysaiā capi.
xxiiij: a finibꝰ inquit terre laudes audi
uimꝰ gloriam iusti: hec verba iusti hu-
ius laudes vbiqȝ terraꝝ ostendūt fuis-
se nec alterius iusti hois laudes tantas
vnq̄ȝ fuisse audiuimꝰ vt ꝑuenirent vsqȝ
ad fines terre. Cui iusto qꝛ tribulatōes
q̄s sine cā passurꝰ erat ꝓpha ꝓuidebat
his v̊bis ꝯpatiens dicebat. ve mihi. ꝑ-
uaricantes ꝑuaricati sunt ꝛ ꝑuaricatō-
ne transgressoꝝ ꝑuaricati sunt. ꝑuidēs
em̄ ꝓpha q̄s ꝓphis dei aduentū ꝑnun-
ciantibꝰ tribulatōes illaturi eēnt ait ꝑ-
uaricantes ꝑuaricati sunt. Intuitꝰ aūt
qꝛ nec membris ꝯtenti ipm̄ etiā caput
inuidia pleni q̊buscūqȝ possent modis
essent oppssuri. Et ſm corꝑis passibili
tatem occisuri ꝑuaricatōnis nomē in-
geminans subiūxit ꝛ ꝑuaricatōe trans
gressoꝝ ꝑuaricati sunt. Qua v̊o pena
ꝓ hmōi pctō plectēdi eēnt dictāte spū
ꝑsciens ait illico subiungens. formido
ꝛ fouea et laqueꝰ suꝑ te qui habitator
es terre. Inter cetera quoqȝ de eadem
gente ait grauabit eum iniquitas sua
ꝛ corruet ꝛ nō adijciet vt resurgat: vbi
videlicet vobis certuz euadendi capti-
uitatem termini funditꝰ deꝑijt. Quar
to dicūt iudei aliter ad hoc q̄ si nos di-
cimꝰ q̄ iste iustꝰ ꝓ argento venditꝰ fu-
it ih̄s nazarenꝰ petūt ipsi quis fuit ille
pauꝑ de q̊ subiūgit ꝛ pauꝑez ꝓ calcia-
mēto. Ad qd̄ dico q̄ ille fuit verꝰ messi.

as noster ihs nazaren⁹ quez zacharias vocat nō solū iustū ꝛ saluatorem:sed ꝛ pauꝑem zach.ix. In maiorē quantitatem pcti sui notāter dicit text⁹ ꝛ pauperem ꝑ calciamēto qꝛ ꝑmittit iustū pro argento. Crederet forte aliqs ꝙ ꝑ magno ꝑcio argenti. ſꝫ hic exponit debilitas ꝑcij ꝛ modicitas qn̄ dicit ꝙ vendiderūt ꝑ calciamēto.i. ꝑ ꝑcio calciamētorū.qđ ꝑcium est cōiter.xv. morapetmoꝝ q̄ sumant.xxx. albos vel denarios. Alibi vo preciū sotularium est duo solidi cū dimidio q̄ etiā sumāt.xxx.denarios.qꝛ solidus est.xij.denarij pro q̄ ꝑcio fuit vendit⁹ xp̄c. Unicq̄ ꝫ valeāt illi denarij vel illud argentū designat modicū preciū ꝑ quo pauꝑ xp̄c fuit vēditus qꝛ pro ꝑcio calciamentoꝝ. Qui ꝛo dicūt iudei ad istū textū ꝙ intelligit sic. Iustū ꝑ argēto.i.iusticiā quia iudices ꝛ ministri iusticie pecunia corrupti vendebant pauꝑis hois iusticiā pro modico precio qꝛ ꝑ calciamento ſꝫ ista rñsio nulla est:qꝛ cum de⁹ sit magis ꝑnus ad miserendū ꝙꝫ ad puniendū et deus peperċerit suꝑ tria prima scelera q̄ graviora sunt vt ydolatria.homicidium.fratris venditio ꝯ fortiori etiā parceret suꝑ illud quartū qđ nō est ita grauc. Relinquit ergo ꝙ venditio isti⁹ iusti ꝑ argento et pauꝑis ꝑ calciamento est venditio iusti pauꝑis ihū nazareni veri messie nostri suꝑ quā de⁹ non parcit iudeis.qꝛ nō dat venia nō penitenti ꝛ in pctō ꝯtinue ꝑseueranti. Nō ꝫ a ꝑdicta captiuitate exire poterant donec patrū suoꝝ in se pctm̄ emendēt.i.ꝙ illi nō crediderūt credāt. Mūdata vo mēte cuiusuis a culpa ꝯfestim eū ꝯsequit pietas diuina.qđ etiā suoꝝ q̄dā doctorum.s. Rabina subtilib⁹ ꝛ occultis exprimi voluit verbis si illud sue mentis duriciam penetrasset. Interrogat⁹ em̄ qn̄ dauid filius esset ventur⁹ hodie ait si verbis credideritis ei⁹. His em̄ verbis intelligi dedit ꝙ quicūqꝫ quauis hora mandatis dei obediēs ꝛ credul⁹ fuerit illico fili⁹ dei ad euz accedit. De hac pena irreuocabili in hac vita.dicit etiā dan̄.ix.occidet xp̄c et nō erit eius ppl̄s q̄ eū negaturus est ꝛ ciuitatem et sanctuariū dissipabit ppl̄s cū duce venturo ꝛ finis ei⁹ vastitas ꝛ post finē belli statuta desolatio. Ecce triplex pena occidentium xp̄m in ꝑsenti vita. Prima pena qꝛ nō sunt ei⁹ ppl̄s: qꝛ nō xp̄iani sed adhuc iudei appellant. Scđa pēa dissipatio ciuitatis ꝛ templi qualis facta fuit ꝑ tytum cuz romano exercitu. Tercia pena ꝙ finis eius est vastitas ꝛ statuta desolatio.i.fine caritura q̄ omnia impleta sunt post mortē xp̄i quem occiderūt. Si dubitant de tercio sat debꝫ esse eis sufficiēs testimoniū:quia sunt iam.M.cccc.xx.anni.ꝙ ꝯtinuat ꝑdicta desolatio ciuitatis et templi:vt supra dictū est. Scđo sacra scriptura specifice determinauit ꝑsequentiū messiam penā in futuro.vn̄ dicit ysa.vl.de fidelib⁹ sequētib⁹ xp̄m ꝯtra iudeos incredulos ꝛ impenitentes. Egrediētur ꝛ videbūt cadauera viroꝝ qui ꝑuaricati sunt in me.vermis eoꝝ nō morietur. Ignis eoꝝ nō extinguet ꝛ erūt vsqꝫ ad sacietatē visionis omni carni. Intellect⁹ ꝑdicte auctis ē iste. Egredient.s.bn̄ qui fuerūt credentes ꝛ sequētes veruz messiam. Egredient dico in die iudicij nō ꝑ loci mutatōne ſꝫ ꝑ cōsideratione ꝛ videbūt cadauera eoꝝ q̄ ꝑuaricati st in me.qꝛ inquit dn̄s.preuaricantes.reputaui om̄s pctōres terre ꝑuaricati st xp̄m ꝑmissum nō recipiēdo ei⁹ doctrinam nō sequendo ꝛ ip̄m crucifigendo cadauera dicit.i.corpa damnatorū in iehenna. Et dicunt.qꝛ eternā damnatōnem cadent. Qꝛ ꝛ demones cadauera possit dici fm̄ ꝙ homies appellant. Unde inimicus homo hoc fecit.hec i glosa.ꝛ ꝙ iste sit intellectus patet per hoc

qđ sequit. vermis eoꝝ nō morietur: quia vermes corpa mortuoꝝ corrodētes in sepulchris cito deficiūt qꝛ cū eis i puluere ꝯuertunt: ꝛ ignis eoꝝ nō extinguetur. Ex q̄ patet ꝙ dictū est de cruciatu corpoꝝ infideliū ꝛ omniū damnatorū in igne inferni q̄ est inextinguibilis extrinsecus. Et de verme ꝯscie qui semꝑ intrinsecus corrodebit eos q̄ nō crediderūt nec secuti sunt xp̄m verū messiā vñ sicut tinea comedit vestimentū et vermis corrodit lignū ꝛ ignis deuorat ligna sic meror ꝛ tristicia excruciat cor viri. Sequit. ꝛ erūt vsq3 ad satietatem visionis om̄i carni qꝛ. s. boni videbunt eos a se iusto iudicio seperatos. amissa potentia q̄ seuiebant ꝯtra bonos vt vindictam dei in illos tantā ꝛ vltra nō exposcant q̄ dicūt mō vsq3quo dn̄e nō vindicas sanguinē nostrū satiabunt quoq3 de beatitudine sua grās agentes vi ᷤ impioꝝ ineffabili pena hec ex ordinaria glosa. Nicolaus vo de lyra sat⁹ concorditer sic exponit. Et erūt vsq3 ad sacietatem. i. repletōe3 ꝛ pfectōnē3 visionis om̄i carni. i. om̄i homini beato. nō sic intelligendo ꝙ beati delectent ꝑ se i penis damnatoꝝ. ꝫ qꝛ talis intuit⁹ declarat eis diuine iusticie exercitiū ꝛ diuine misericordie bn̄ficiū quo penas illas euaserūt ꝛ ꝓprie glorie augmētū inęstimabile apparet maior compata ad suum ꝯtrariū qꝛ appositis iuxta se ꝯtrarijs maiora ꝛ minora videnť. j. elench. Et ex istis trib⁹ beati ꝑ se letanť fm qđ dicit ps. lvj. Letabit iust⁹ cum viderit vindictam. Ecce primū man⁹ suas lauabit in sanguine pctōris inęstimabilem dei miscōia factus ē immunis ab illis penis. Ecce scōm si vtiq3 est fruct⁹ iusto: accipiť hic si. ꝓ quia: qꝛ ꝑ hoc apparet maior frustio ꝓpria ꝛ sic totum cedit in gloriā electoꝝ ꝛ ipsi⁹ veri messie christi ih̄u principaliter qui in die iudicij dicet exeūtibus ad sinistrā. s. incredulis et damnatis. Ite maledicti in igne3 eternum qui paratus est dyabolo ꝛ angelis eius Math. xxv. Exeūtibus vo ad dexteram dicit venite benedicti patris mei possidete regnū qđ vobis paratū est ab origine mūdi ca. eodem. Ex p̄dictis. xij. thesauris colligit vna ratō q̄ si quedam corona victorie incompabilis valoris ꝯtra iudeos que talis est.

Quandocūq3 sacra scriptura prenunciat aliqđ futurū ꝛ specifice determiat tempus veniendi, ꝓgeniē venientis: cui debet assimilari: locum natiuitatis: nomen ei⁹ veneratōnem singularem modum viuendi. modū moriendi. causa3 mortis, resurrectōe3 eius. premiū credentiū. ꝛ penā ꝑsequentiū ip̄m in vita p̄nti ꝛ in futuro scl̄o. Si ista omnia cōcurrūt simul in vnū determinatū hominē manifestū ꝙ illud qđ fuerat ꝑ illam scripturā p̄dictū ꝛ denunciatū est in illo tali hoīe adimpletū. Sed sacra scriptura p̄dixit ꝛ denūciauit oīa p̄dicta q̄ om̄ia in Ih̄u nazareno saluatore nostro sunt impleta nec alius inuent⁹ est in q̄ om̄ia p̄dicta simul cōcurrerent igiť ꝯcludit ꝙ ipse est verus messias i lege ꝓmissus nec ali⁹ expectand⁹. Maior istius ratōis clara est sicut lux ꝛ ab omnibus ꝯcessa ꝛ ideo ꝓbatōe nō indiget. S3 minor latissime declarata ē in ꝯptione p̄dictoꝝ. xij. thesauroꝝ q̄ apti sunt ad declaratōe3 aduent⁹ messie veri in lege ꝓmissi qui est xp̄c ih̄s fili⁹ dei viui. Et in hoc ꝯpleť liber prim⁹ qui ē de armatura fideliū ꝛ de excellentia fidei catholice dn̄i nostri ih̄u xp̄i qui est turris fortitudinis a facie inimici. Cui honor laus benedictio ꝛ gloria sine fine Amen.

Explicit liber primus fortalicij fidei

Incipit liber secundus qui est de bello hereticoꝝ.

Antiquoꝝ in libris legimꝰ gentiliũ: milites hũanã venerãtes gloriam generose diuersa monstroꝝ genera destruxisse. Sicut hercules antheũ. Theseꝰ mirothauꝝ. Jason thaurũ Igniuomũ inextiguibilẽ aprũ meleager Corebꝰ: stigiale monstrũ. ꝑseus marinũ monstrũ. Sic etiã generosi ecclesie milites vt Hiero. Augu. Hylariꝰ ⁊ ceteri pr̃es orthodoxi diuersoꝝ hereticoꝝ ⁊ heresis monstra spũalibus armis expugnasse legunt̃. Non tñ sic oĩno extincta sunt heresum monstra: quin repullulare conent̃. ac etiam noue hereses oriant̃ in aliquibus solo noĩe xp̃ianis. Qui ⁊ si non publice: in ꝯuenticulis tñ suis venenũ effundẽtes de illis ꝯfabulant̃ quasi vespertiliones ⁊ noctue lucem fugientes. quia oculis egris odiosa est lux. Et nõ soluz oclos egros habent heretici. sed ceci sunt. qḋ ostendit̃ ex fidei effectu. Est eniz fides diuinus radiꝰ animã illustrans. disponit eñ animã ad lumen summe veritatis. ex eo ꝙ summe veritati eam stabiliter inherere facit: qḋ quidem põt ratione ostendi. Constat eñ ꝙ qñcunq̄ aliqua virtꝰ que influit in aliq̃ agente ⁊ q̃ete nõ infigit̃ in recipiẽte. caret ibi sua naturali opatõne ⁊ suo debito fine. sic̃ patet in radio solis sup aquã currentẽ: ⁊ nõ quiescentez vt ĩ flumine in quo qꝛ radius quiete non figit̃ actio eius caret debito fine. qui quidez finis ẽ aquã subtiliare. ⁊ ex ea partes subtiles attrahere et in vaporem mutare et sursũ eleuare. Ex quo manifestũ est ꝙ quies disponit ad illuminatõnem rei: scdm eñ phm septimo phisicoꝝ homo fit sapiens et intelligit cum anima quiescit.

Cum igit̃ fides animã in deo stabiliat eam in ipso quietet ipsam disponit ad eternam illuminationẽ. Et hec est ratio q̃re heretici st̃ totaliter ceci nec a deo merent̃ illuminari quia nihil stabiliter credunt. ⁊ sẽ ab vno opposito in aliud vertũt. cum careant fidei lumine disponente. Juxta illud apl̃i ad ephe. iiij. tenebris obscuratũ habentes intellectũ. quia sicut oculus non potest videre sine luce sic intellectꝰ nihil põt cape credibilium sine fidei lumine qua carent heretici. Vt ergo bellũ hereticoꝝ presertim nr̃i tp̃is cõtra nostꝝ fidei fortalicũ viriliter possit dissolui ꝑsertim cuz sint ceci vt dictũ est de heresi ⁊ hereticis xij. ꝯsideratõnes sunt ꝑtractande. Prima quid ẽ heresis. Scd̃a vnde habuit originem heresis. Tercia q̃ requirũtur ad hoc vt q̇s proprie dicat̃ hereticus. Quarta quot sunt modi hereticorum Quinta si ẽ alicuius vtilitatis eẽ hereses in ecclesia dei. Sexta exprimet heses ꝑsertim in nostris tempibus repullulare vel oriri sentiunt̃ quaꝝ bellum contra fidei fortaliciũ in nihiluz computabimus cum sit turris fortitudinis a facie inimici. Septima erit ad quos ꝑtinet diffinire que assertio est catholica vel heretica vtrum. s. ad theologos vel canonistas. Octaua vtruz heretici sunt vitandi. Nona vtrũ sit cum hereticis vel alijs infidelibꝰ publice disputandum. Decima quis est modus inquirendi hereticos. Vndecima quali pena hereticus est puniendus. Duodecima quis potest hereticos capere ⁊ tormentis exponere.

De quidditate heresis ⁊ quõ differt ab errore.

Circa primã cõsideratõez que est scire q̇d ẽ heresis. Respondet̃ fm illuminatum doctorem Franciscum de maronis ĩ tra-

etatu suo de hereticis q heresis est error.sed nõ quicunq error q est ꝯ fidē catholicā aut ecciam. vt hr in phemio de origine heresis. Aug. vbi dr q non ois error est heresis.lʒ heresis sine errore eē nõ possit. Ista aūt diffinitio cõfirmat p illud qd dr Act.v.vbi secta saduceor fuit vocata heresis. q nõ solū cõtra fidē veteris testamēti negabant resurrectõem ⁊ angelos ꝫ etiā cõsynagogā phariseor vtrūq ꝯfitentiū. Sʒ nūqd heresis differt ab infidelitate.dico q sic.q infideles errant circa totā fidē.heretici aūt circa ptē lʒ vtriq sit ꝯ fidē catholicā ⁊ ecciam. Sed ꝯ q iudei dicunt infideles ⁊ tñ cõfitent vnū deū. Rñdet q sicut pagani errant circa totā fidē iudeor.⁊ iõ dicunt infideles.sic iudei errāt circa totā fidē xpi q dicit catholica.sunt.n.a pietate religionis xpiane alieni.

De origine heresum ⁊ quō possunt repelli.

Secunda consideratio est vñ habuit originē heresis.p cuius declaratõne notandū q sm Isid.viij.ethimol.c.iij.⁊.xxiiij.q.ij.c.heresis. Heresis ab electõe vocat q.s.vnusq id sibi eligat qd illi eē videt.vt phi paripathetici.achademici.epicurei.⁊ stoici.vel sicut alij q puersum dogma cogitātes arbitrio suo de eccia recesserūt. Exinde ergo heresis dicta est greca voce ex interptatõe electionis sue.q qsq arbitrio suo ad instruenda siue ad suscipienda quelibet ipe sibi eligit. Nobis ergo ex nro arbitrio nihil inducere licʒ. nec eligere q aliqs de arbitrio induxerit. Aplos dei habemus auctores q nec ipi qcq ex suo arbitrio qd inducerent elegerūt. ꝫ acceptā a xpo disciplinā fideliter natõibꝰ assignauerūt.ita q si angelus etiam d celis aliter eu angelizauerit anathema vocat.hec ille. Ex his ptʒ q heresis habuit ortū ab electõe ppij iudicij.q nõ eligunt ea q sunt a xpo vere tradita. ꝫ ea que sibi suggerit mēs ppria. Volētes.n.aliqui p se sacra scripturā intelligere suis ppijs iudicijs inherēdo in hereses diuersas inciderūt.sm q dic augu.in li.lxxxiij.qõnū.q.lxix. Non põt inquit oriri error q palliat nomie xpiano nisi de scripturis male intellectis ⁊ hoc iõ.q antecedentia ⁊ subsequentia nõ cõtulerūt.vñ ibidē solet circūstantia scripturarū illuminare sniam. nec etiā alia loca scripture ꝯtulerūt. vñ hereses sunt orte p se legendo q cõferendo repulse sunt.q cõferētes diuersas snias adduxerūt que ex seinuicē mutuo inueniri potuerunt qualiter erunt intelligēde. Et iõ ꝯ istos dicit Aug.in libro cõtra eplam fundamēti. Nõ crederē inquit aug.euāgelio nisi q eccie catholice credo.igit irrõnabile est aliquid scripture recipe ⁊ aliud nõ ppiā electõem ⁊ iudiciū sequendo. cū ecclesia catholica totā equaliter recipiat vt certam.patet ergo vnde hʒ ortū heresis.q a ppria electõe.

Q sex sunt modi ex quibꝰ cõuincitur q aliquis sit hereticꝰ.

Tercia consideratio est scire que requirunt ad h vt aliquis sit hereticus. Rñdet q sex.
Primo q erret.q error est genus heresis sm aug.de origine heresū circa pncipiū.vbi dicit q lʒ heresis sine errore eē nõ possit.tñ nõ ois error est heresis. Supius aūt est a quo nõ ꝯuertitur cõsequētia sm q dicit arist. in post pdicamētis.c.de priori. Scdo q erret in veritate.cū sit alius error fidei ⁊ alius opatõis.dico q erret in veritate.q in opere errantes nõ dicūtur heretici. Vnde aug.in yponosticon dicit q heresis sumit circa falsas opiniões. Ter

cio q nō solū.s.erret in veritate que q̄dem est in sacra scriptura expressa sed etiam extra scripturā ab apl'is credita vt de simbolo apl'oꝝ aut ab eccia determinata ne in simbolo eccie. Aut a sanctis annunciata cōfirmāte eccia. vt in simbolo athanasij.aut euntes ꝯ determinatōem eccie. Oēs.n.isti taliter errantes sunt heretici reputandi.vt patz p aug. de fide ad petrū. Quarto q nō solū erret i hac veritate sed q q̄nq3 ipa3 cōfessus fuerit.q2 iudei ꝛ pagani l3 errent.in talibus tū nunq3 ꝓprie dicūtur heretici.vt pt3 de significatōe eoꝝ quā ponit aug.de vera religione circa principium.ꝛ bene dixi ꝓprie. q2 large loquendo fm godefredū.omnis qui nō tenet articulos fidei pōt dici hereticus ꝛ sic iudei ꝛ pagani dicent heretici. et hoc mō nō ois hereticus ē excōicatus Quinto requirit q nō erret circa totū sed circa ptē.qm̄ qui totaliter errāt dicunt apostate. Sexto requirit q non solū sic erret ꝫ q obstinate in errore ꝑsistat.vn̄ fm aug.nō qui falsas gignūt opiniōes sed qui eas ptinaciter defendunt sunt heretici reputandi.vt iterū3 aug.ꝛ hoc.xxiiij.q.iij.dicit apl's. Si q̄ sniam suā l3 ꝑuersa3 nulla ptinaci aio sitate defendunt. Sequit querūt autē cauta sollicitudine veritatē corrigi parati cum inuenerint nequaq3 sunt inter hereticos cōputādi.q2.s.nō habēt electionē contrariā doctrine eccie. Si qs aūt ptinaciter determinationi vniuersalis eccie resisteret hereticus cēseret. cui9 quidē auctoritas principaliter residet in petro.xxiiij.q.j.quotiēs.ꝛ.c.h' est fides. Ex his pt3 q nō quicunq3 deuiat a fide.sed qui ptinaciter deuiat ꝓprie dicitur hereticus.hoc etiā alibi dicit aug. Hereticus est qui cōceptā noui erroris pfidia3 ptinaciter defendit. Scōm vo Alexa n.de Ales in.ij.summe sue tria cōcurrunt ad pfectā rōne3 heresis.s.falsa credulitas in rōnabili ꝑuersa voluntas in ꝯcupiscibili.ꝛ defensionis siue impugnatiōis ptinacitas i irascibili. Scōm primū3 attēdit illud Hiero. Qui scripturā aliter intelligit q̄ sensus spūssancti flagitat a quo cōscripta est lic3 de eccia nō recesserit tū hereticus appellari pōt. Itē dicit Isido.viij.ethio.c.vj.im fine fm primū ꝛ secundū attēdit descriptio augu.libro de vtilitate credēdi.ꝛ in glo.sup verbo opt3 hereses eē.j.Coꝛ.xj.s. q heretic9 est q̄ alicuius tpalis cōmodi ꝛ maxie glorie ꝓncipatusq3 sui gratia falsas ac nouas opiniones vl' gignit vl' sequit. fm vo terciū sumptis pmo ꝛ scōo diffinitio attēdit q̄ ponit in glo. sup verbo audio inter vos scissuras eē.c.eodē Qui inquit in eccia dei praua sua dogmata defensare psumūt heretici sūt. Patz q̄ manifeste ex pdictis que requirunt ad hoc q aliqs sit hereticus dicēdus.q2 falsa credulitas ꝑuersa voluntas ꝛ defensionis siue impugnatōis ptinacitas. Notandū tū fm tho.i.iiij. q si qs errat ad q̄ explicite credēda nō tenet nō est hereticus.vt si quis putaret Jacob eē prēm abrae ꝛ hmōi.ꝛ cū cognoscit hoc esse ꝯ v̄itatē fidei ꝛ scripture credit ei sitr ꝛ circa ea d̄ quibus int doctores sunt opiniones donec ꝑ ecciam determinatu3 sit. S3 occurrunt due difficultates.pma ē si dubij i fi de sint heretici reputādi.ꝛ vr̄ q sic.q2 scribit extra d̄ hēticis.q dubius in fide infidelis ē.nec ei oino credēdum ē qui fidei virtutē ignorat. Itē scribit Iaco. j. Postulet aūt in fide nihil hesitans. q2 qui hesitat similis ē fluctui maris q̄ a vēto mouet ꝛ circumfert.ꝛ subditur ibi causa dubitans vl' hesitans in fide duplex est.ꝛ vir duplex animo inconstans ē in oībus vijs suis.tales autem sunt heretici quia non incōstant ꝫ firmiter ē credēdum. S3 in cōtrariū vr̄

ꝙ thomas fuit dubius in fide non ta-
mē ponit̄ ꝙ fuit hēticus. Pro decla-
ratione huius difficultatis notandū͡z.
ſm aug. ð anchona in libro de potesta
te. q. xxviij. ꝙ aliquis pōt dici dubius
in fide quinq͡z modis. Primo modo
ſubrepticia tētatione. Secundo veri-
tatis elucidatiōe. Tercio impfecta ad-
hesione. Quarto voluntaria hesitatōe
Quinto ptinaci defensione. Primo
modo dubitare in fide nō facit homi-
nē hēticum. quia ē humane tētatōis.
non. n. ē in ptāte hominis quin ſupue
niat homini aliquid cogitandu͡z. vñ ſi
ſubita ſubreptione vl' diabolica tenta-
tione quis incipit dubitare de aliq̄ ar-
ticulo vl' ð his q̄ ſunt fidei ſtatim ſi ca-
ptiuat intellectū ſuum in obſequium
xp̄i. vt deliberet hoc credere qð eccia
credit. nō cedit ſibi talis dubitatio ad
defectū ſ͡z ad pfectū. Vñ apl'i propter
hmōi tentatōnis impulſum petebant
Adauge nobis dñe fidem Luce. xvij.
Semp. n. debemus rogare deū vt ad-
iuuet incredulitatē nr̄am. Secundo
modo non facit hominē hereticu͡z ſed
eſt chriſtiane profeſſionis ꝛ perfectio-
nis. ponunt enim doctores chriſtiane
fidei illa que ſunt magis determinata
in fide ſub dubitatione queſtionū. rō-
nes p ꝛ cōtra ad illa adducēdo. non ꝙ
de ipa cōcluſione dubitet̄ ſ͡z vt veritas
dicte cōcluſionis magis elucidet̄ ſm
quē modū dicit ph's ꝙ dubitare ð ſin
gulis non ē inutile. Per tales. n. dubi
tatōes p ꝛ ꝯ. rōnes ad illa que ſunt fi-
dei adducendo. veritas fidei pijs opi-
tulat̄ ꝛ cōtra impios defendit̄. vt dicit
aug. Tercio mō nō facit hoiem hēticū
ſ͡z peccatorē ꝛ malū xp̄ianū. oēs. n. pec
cantes ſm chryſ. impfecte credunt eo
ipo ꝙ nō viuunt ſm ꝙ credunt. na͡z ſi
pfecte adhererēt quaſi trāſituri ð hoc
mundo non quaſi ineternū manſuri.
Quarto modo facit hominē errantē
ꝛ incredulū. eo. n. ipo ꝙ aliquis eligit
voluntarie credere qð vult ꝛ diſcredē
quod non vult non ē paratus ſequi in
omnibus doctrinā eccie. ꝛ p ꝯñs errat
ꝛ infidelis reputandus eſt. Sed quin
tum recte facit hominē hēticum. quia
non credē illa que ſunt fidei ꝛ que in
cōcuſſe eccia tenet cum ptinaci defen
ſione directe ad hereticos ſpectat. Ad
primū argumentū dicendū ꝙ dubius
in fide varia electione vt ſi quis credit
quod vult ꝛ diſcredit quod nō vult in
fidelis ē non tamē hēticus. niſi ptina
citer defendat falſa que de deo credat
vel de tota vel de parte ſacre ſcripture
a deo inſpirate. Ad ſecundū dr̄ ꝙ loq̄
tur de fide impfecta peccatoꝝ. vñ dicit
glo. ſup illo. conſciētia peccati preſſus
dubitat ð pmijs celeſtibus ꝛ ſupuenie
tibus vento tentatiōis facile deſerit fi
dem. ꝛ ſtatim ſm tentationis volunta
tē diſtrahit̄ ad errorē. ꝛ fit alienus a fi
de. Secunda difficultas eſt vtrum ſe
quentes opinionē erroneam alicuius
magiſtri ſint heretici reputandi. videt̄
alicui ꝙ ſic. quia de falſis ꝛ errantibus
magiſtris dicitur Math. xxiij. ve vob
qui circuitis mare ꝛ arida͡z vt faciatis
vobis vnum pſelitū. ꝛ cum factus fue
rit facitis eum filium gehēne duplo q̄͡z
vos. ergo diſcipuli ſequētes doctrina͡z
erroneam alicuius magiſtri hētici. re
putandi ſunt hētici ſicut ipſe. In cōtra
rium videtur eſſe. quia xp̄c mandauit
doctrinā phariſeoꝝ ꝛ ſcribaꝝ ſeruādā
eē Math. xxiij. dicēs. Sup cathedra͡z
moyſi ſederūt ſcribe ꝛ phariſei. oīa q̄
dixerint vobis ſeruate ꝛ facite. ſm ꝟo
opa eoꝝ nolite facere. Dicendū ad dif
ficultatē ꝙ diuerſe opiniones doctoꝝ
ſacre ſcripture ſi non ptineant ad fide͡z
ꝛ ad bonos mores. Abſq͡z periculo au
ditores vtranq͡z opinionē ſequi pñt. in
tali. n. caſu locū habet illud Ro. xiiij.
vnuſquiſq͡z in ſuo ſenſu habundat. in

aliis aūt que ptinent ad fidē ꝛ bonos mores nullus excusat si sequat opinionē erroneā alicuius mgri. nō qdē pp ignorantiā. qꝛ tunc immunes haberent a pctō q̄ secuti sūt opinionē arrij. nestorij ꝛ alioꝝ errantiū in fide. nec etiā excusari pōt pp simplicitatē ꝛ ignorātiaꝫ qꝛ in rebus dubijs. potissime in his q̄ sunt fidei nō est defacili pstādus assensus. Ideo vt dicit aug. iij. de doctrina xpiana. Cōsulere dꝫ aliqs regulā fidei quā de scripturarū planioribꝰ locis et auctoritate eccie pcipit. Silr Richardus sup illo verbo Math. xvij. apparuerūt illis moyses ꝛ helyas dicit. suspecta debet hri oīs veritas quā nō cōfirmat legis vel pphetie scripture auctoritas. Qui ergo assentit opinionē alicuius mgri ꝯ manifestū scripture testimoniū ꝛ ꝯ illud qd̓ publice tenet ſm eccie auctē puto q̄ ab erroris vinculo nō pōt excusari. Rō aūt que adducit p ista pte cōcedenda ē. qꝛ si tales auditores mgroꝝ cecitatē imitāt eoꝝ errores sequētes ꝛ mores imitantes ꝛ ptinaciter ꝯ eccie mandatū defendentes nō solū errantes verūetiaꝫ heretici reputandi sunt. Ad aliud v̓o qd̓ in contrariū adducebat dicendū q̄ signāter pmittit sup cathedrā. vt intelligat q̄ illa que ptinent ad cathedre doctrinaꝫ veritatis ꝛ iusticie seruanda sunt ꝛ facienda p auditores. Illa v̓o q̄ sunt cōtra fidē ꝛ bonos mores nō spectāt ad cathedrā veritatis ꝛ iusticie sed potius ad cathedrā falsitatis ꝛ pestilentie.

De quinqꝫ modis hereticoꝝ ꝛ quō heresis se extēdit ad tria genera credibiliū. ꝛ quid proprie de hereticis est sentiendū

Quarta consideratio est scire quot modi sunt hereticoꝝ. Rūdet q̄ quinqꝫ principaliter Primus ē eoꝝ q̄ errant circa cerimonialia. vt ptꝫ de heresi Nicholaitarūꝫ quoꝝ facta se xpc odisse testat. pꝫ apocal. ij. c. Isti nicholaite ſm Isido. viij. ethicoꝝ. c. v. dicti sunt a nicholao dyacono eccie hierosolymoꝝ q̄ cū stephano ꝛ ceteris cōstitutus est a petro. qui ppter pulcritudinē relinquēs vxoreꝫ. dixerat vt q̄ vellet ea vteret. versa ē in stuprū talis cōsuetudo. vt inuicē ꝯiugia cōmutarent quos iohānes in apocalypsi reprobat dicēs. sed hoc habes q̄ odisti facta nicholaitarū. Secundus modus ē eoꝝ q̄ errant circa sacrā scripturā. sicut faustus q̄ dānauit vetꝰ testamentū. vt ptꝫ p aug. ꝯ faustū. In hoc errore etiā fuerūt manichei qui vetus testm̄ respuūt ꝛ nouū in pte recipiunt. Tercius modus est eoꝝ q̄ errant cōtra ecciam tenentes sicut sunt greci cōtra ecciam tenētes p determinatōeꝫ spm̄scm̄ a filio nō pcedere q̄ error dampnat de fide catholica. c. fideli. Quartus modus est eoꝝ q̄ errant circa articulos fidei. sicut sabelliani ꝯ articuluꝫ incarnatiōis. Isti. n. vnā psonā prīs et filij ꝛ spūssancti asserūt. Quintꝰ modus ē eoꝝ q̄ errant cōtra sacrm̄ eccie. vt manichei circa sacrm̄ eucharistie. ꝛ arriani q̄ dicūt sacrificia p defūctis offerri nō cōpetere. vt hr̄ p aug. de origine heresis. Sꝫ nūqd ad oīa credibilia heresis se extendit. Rūdet Alexander in. ij. sūme sue q̄ heresis ad tria genera credibiliū extendit p oppositum ad fidē ſm quandā ꝯtinentiā analogicā. Nā rō fidei ponit ꝛ principaliter ē circa articulos fidei. ꝛ p oppositū heresis. Scd̓o fides extendit ad illa q̄ docet sacra scptura circa mores. vt q̄ fornicatio est pctm̄ mortale ꝛ p oppositū heresis. Tercio fides extēdit ad historias in biblia cōtentas. ꝛ p oppositūꝫ heresis. Qui. n. assereret aliquā historiā biblie esse falsam. ꝛ hoc ptinaciter

heretic⁹ cēseꝛ. Primo credibilia ꝑus
creduntꝛ ⁊ postea intelliguntꝛ. Secun
da siľ creduntꝛ ⁊ intelligūtꝛ. Tercia cre
duntꝛ ⁊ nunq̄ intelliguntꝛ. Sed q2 in
ꝓcedentibus cōsideratōibus aliqn̄ lo-
cuti sum⁹ de hereticis cōiter. aliqn̄ ꝟo
ꝓprie. Ideo ꝑ reali inuestigatōe here-
ticoꝝ introduco hic octo cōclusiones
quas ponit franciscus de maronis vbi
.s. Pria ꝯclusio ē q̄ n̄ oēs excōicati sꝛ
heretici. q2 excōicatio est pena pc̄ti nō
pctm̄. hēsis āt ē pctm̄. Itē etiā eccia fa
ceret hereticos q̇tiens excōicaret eos.
Item si excōicatio essꝫ heresis frustra
heretici excōicarenꝛ. q2 vnū siľe nō pu
niꝛ ꝑ siľe. q2 cū iam essent heretici fru-
stra hereticarentur ꝑ excōicatōeꝫ. Itē
nullus pōt se absoluere ab excōicatōe
⁊ tn̄ oīs heretic⁹ pōt se ab heresi retra-
here. oīa ista patent ꝑ canones. Secū-
da cōclusio est q̄ quidā excōicati sunt
circa excōicatōem ipaꝫ heritici. qui. s.
cum excōicanꝛ nō credunt vinculum
excōicatōis aliquā efficaciā hr̄e cuius
oppositū determinat eccia. Itē etiam
eius oppositū determiaꝛ in sacra scri-
ptura. ad Gaľ. j. de anathemate eius
qui euāgelizat ꝓter fidē catholicā. Itē
idē hr̄. j. ⁊. ij. ca. de illo incestuoso quē
paulus excōicauit. Itē ista cēsura tra-
dita est ab apl̄is eccie. vt dicit capitu-
lū apl̄ice. xxiiij. q. iij. Tercia ꝯclusio q̄
nō oēs scismatici sunt heretici. q2 aug.
de origine heresum distinguit inꝛ scis-
ma ⁊ heresim. Itē in principio ꝺ vera
religione distinguit scismaticos ꝯ̄ he-
reticos. Item scisma originaꝛ ex ino-
bedientia. heresis aūt ex ignorātia. vt
ait aug sup Johem. Itē donatiste pri⁹
fuerūt scismatici q̄ꝫ heretici. vt ptꝫ per
aug. de origine heresum. Quarta con
clusio est q̄ quidā scismatici circa ipm
scisma fuerꝛ heretici. vt illi qui nō cre-
dunt obediendū vni eccie. q2 vnus ar
ticulus fidei est de sancta eccia catholi

ca. quē descripsit beatus mathe⁹. Itē
claues eccie fuerūt tradite petro apl̄o
Math. xvj. Itē claues eccie fuerūt et
tradite Jo. xxj. Itē aug. de fide ad pe-
trū. ponit inter fundamenta fidei obe
diendū eccie. ⁊ ibidē ptꝫ q̄ putans nō
obediendū eē eccie militat cōtra arti-
culū fidei ⁊ sacram scripturā ⁊ auctori
tatē sanctoꝝ. ⁊ talis est hereticus. sed
si obediendū credat sed nō velit talis
videꝛ eē scismaticus. Quinta ꝯclusio
q̄ nō oēs simoniaci sunt heretici quia
papa Alexander distinguit inter simo
niacos ⁊ hereticos. vt hr̄ in. iiij. sniarū
di. xxv. Iteꝫ aliq̇s pōt eē simoniacus
nō errando in fide. vt credens se male
facere dū spūalia emit. Itē. j. q. j. c. re-
ꝑiunꝛ. daꝛ alia pena simoniacis. quia
anathematis obprobrio cōdēnanꝛ at-
q̄ꝫ a ꝑticipatōe corꝑis ⁊ sāguis xp̄i alie
nantur. Et si fuerit accusatus suscepti
honoris gradu priueꝛ ⁊ in monasterio
ꝑhenni pn̄ia tradiꝛ. Et illi qui hac cau
sa munerū acceptores extiterūt si cle-
rici sunt honoris amissione mulctenꝛ
Si ꝟo laici ꝑpetuo anathemate cōdē
nenꝛ. vide ibi. Item in. v. libro distin-
guiꝛ titulus hereticoꝝ a titulo simoni
acoꝝ. Sexta cōclusio est q̄ q̇dā simo-
niaci sunt heretici. q2 aug. de origīe he
resum simoniā ponit heresim primā.
Item extra de symonia. c. quotiēs ap
pellat simoniā heresim. Itē. j. q. j. c. ꝓ-
sbyter. vbi diciꝛ simoniā esse heresim
nullus fideliū ignorat. Itē. iiij. sniarū
di. xxv. dr̄ q̄ nō est dubitādū de simo-
niacis q̄ heretici sunt. Sed oriꝛ diffi
cultas q̇ simoniaci sunt heretici ⁊ qui
non. Rn̄deꝛ q̄ illi qui ementes spūa-
lia nō putāt se errare aut male facere.
seu q̄ vendentes ea sunt heretici. quia
cōtra auctoritatē xp̄i gratis accepistis
gratis date. ⁊ ꝯ̄ auctē petri in actibus.
⁊ ꝯ̄ determinatōem eccie militātis. vt
ptꝫ ex causis ꝓallegatis. Itē illi q̇ cōfi

tenꝫ male facere si nolunt omittere ꝓ
pter supbiam aut auariciā nō sunt he-
retici. qꝛ habent errorē in ope nō in fi-
de. Septima cōclusio ꝙ nō oēs sorti-
legi sunt heretici. qꝛ pena hereticoꝝ nō
īponiꝫ sortilegis q̇ diuinatōem faciūt.
in tabulis vel codicib⁹. vt hꝫ extra de
sortilegis. c. in tabulis. Itē nō est sacer
dos hereticus q̇ vocauit infantē vt in
quireret furtū eccie ibidē. c. ex tuarū.
Itē de sorte que fuit missa in electōne
epi que nō damnaꝫ vt heretica. ibidē
in. c. eccia. Itē titulus sortilegioꝝ in B
sepaꝫ a titulo hereticoꝝ. Octaua con-
clusio est ꝙ aliqui sortilegi sunt hereti
ci. ⁊ inducunꝫ hic quatuor casus. Pri
mus eoꝝ q̇ dicunt sortilegia nō eē illi-
cita cū habeant qn̄q3 spēm pietatis vt
si ꝓpter spem recupande sanitatis fiāt.
Qꝛ aūt istō sit hereticū ꝓbaꝫ qꝛ oppo-
sitū est ab eccia determinatū. extra de
hereti. c. j. Itē ibidē diciꝫ eē pctm̄ gra-
uissimū. licz aūt nō sit heresis fornica-
ri tn̄ hereticū est dicere fornitōez licere
Secūdus casus est in ceremoniis ec-
clesie qn̄ quis abutiꝫ eis ad sortilegia
facienda. vt aqua benedicta vel cera vꝫ
incēso bn̄dicto ⁊c̄. credēs hr̄e efficaciā
aliquā respectu talis effectūs mali. q̇a
q̇ male sentit de eccia est hereticus cō
tra articulū math. talis āt male sentit.
de ea putās malos effectus ex eius ce
rimoniis ꝓuenire. Tercius casus ē cir
ca articulos fidei. vt cū q̇s abutiꝫ verb
fidei. vt verbū caro factū ē. ⁊ silib⁹ desi
gnantib⁹. vt sacrilegia causent credēs
ad malū istud verbū efficaciā hr̄e. q̇a
talis male sentit de fide. ⁊ oīs talis est
hereticus reputandus. cōtra articulū
iohānis in ꝓposito. Quartus casus ē.
in sacris noui testamēti q̇bus abutūꝫ.
bruta cōicātes aut baptismū inaiatis
cōferētes. tales. n. sunt heretici in du-
plici casu. Primo si cōferre se credant
baptismi sacrm̄ rei iaiate. Scd̄o si pu
tāt sacrm̄ baptismi hr̄e efficaciā respe-
ctu alicui⁹ effectus mali. qꝛ vterq3 ipo
rū male sentiūt de sacris eccie. ⁊ tales
sunt heretici. vt patuit. s. Itē q̇ dogma
tisat ꝙ sacrm̄ baptismi pōt cōferri etiā
irrōnabilibus etiā est hereticus repu-
tand⁹. ⁊ ꝑ ꝯn̄s q̇ credit talē errorē. Itē
qui diceret ꝙ sacrm̄ baptismi pōt hr̄e
efficaciā respectu alicuius mali eēt he
reticus. cū male de ipo sentiret sacro ⁊
errorē teneret. ⁊ ꝑ ꝯn̄s q̇ credit hūc er-
rorē nō est catholicus. Sz oriꝫ diffi-
cultas si talis ab heresi pōt aliquo mō
mō excusari. Dr̄ aūt ꝙ sic. qꝛ aliq̇s pt
illo vti nō intelligēdo cōferre sacrm̄.
nec putando hr̄e efficaciā malā ꝫ solū
intendens seruire diabolo. vt habeat
suū intentū. talis nō errat nisi in ope.
sic faciūt idolatre. Secūda difficul-
tas si sortilegiū ē sacrilegiū. diciꝫ autē
ꝙ sic. ⁊ maxime. qꝛ maxie sacra ledūꝫ.
cū q̇s eis abutiꝫ ad obsequiū demonū
Tercia difficultas ē quare talia sortile
gia dicunꝫ hr̄e maximā efficaciā. Rn̄-
deꝫ ꝙ cā ē qꝛ demones quoꝝ ministe-
rio talia fiūt maxime delectanꝫ aut ap
petunt illa in q̇bus sūme deus offen-
diꝫ. Quarta difficultas est si tales sor-
tilegi sunt heretici magis q̄ symonia-
ci. Diciꝫ ꝙ sic. qꝛ maior est error sacra
eccie cōtēptibiliter. imo abhoiabiliter
ꝯtractare q̄ ipa emere vel vendere. Et
hec sufficiant de ꝯsideratōe quarta. in
qua ostensum ē quot sunt modi here-
ticoꝝ. ad quos. s. oēs alij reducunꝫ vt
cōiter. ⁊ ad que se extēdit heresis q̇cū-
q3. ⁊ quid sentiendū est quo ad rē. ⁊ ꝓ-
prie loquendo de hereticis.

Qꝛ vtile est eē hereses i eccia
dei lz in se hereses male sint.

Qvinta considera
tio est videre si est alicuius vti-
litatis hereses eē in eccia dei. Dico ꝙ
sic. qd̄ ōndiꝫ aucte apl'i. j. Coꝝ. xj. vbi

dī.optet ⁊ hereses eē. vt q̄ ꝓbati sunt:
manifesti fiant in vobis. supra quo di
cit glo.optet.i.vtile est etiā hereses eē
sicut erant in his q̄ dubitabāt de resur
rectōe.scissure aūt erant ꝓ donis spūa
libus. Vidēs.n. diabolꝰ tēpla demo-
nū deseri.⁊ nomē liberatoris ⁊ medi-
toris curare genus hūanū. mouit he-
reticos q̄ sub noīe xp̄iano resisterēt do
ctrine xp̄iane.Qui.n.in eccīa xp̄i mo
ribundū quid prauūq₃ sapiūt si corre
cti vt sanū rectūq₃ sapiāt resistunt con
tumacit̄ suaq₃ pestifera dogmata emē
dare nolunt sed defensa re ꝑsistunt he-
retici sunt. Et hij etiā sic malo suo ꝓ-
sunt veris catholicis.dū deus vtit̄ etiā
malis bene.⁊ diligentibꝰ deū oīa coo-
perant̄ in bonū Ro.viij. Dēs inimici
eccīe vł cecati errore vel malicia depra
uati ꝓsunt.q₂ si accipiūt ptātē affligen
di corporaliter exercent eius patiaz. Si
vo male sentiendo aduersant̄ exercēt
eius sapiam.ab aduersario.n.mota q̄-
stio discēdi existit occasio. Multa q̄p-
pe ad fidē catholicā ptinentia dū here
ticoꝝ callida inq̄etudine exagitant̄.vt
aduersus eos defendi possint ⁊ cōside
rant̄ diligentius ⁊ intelligunt̄ clarius
⁊ p̄dicant̄ instantius. Hereticoꝝ enī
genus callidū est nō spū sapie sed im-
patientie. Dū pacē catholicā ꝑturbāt
in vsum cedit ꝓficientiū s̄m illud. filiꝰ
eruditus sapiens erit.iprudēte aūt mi
nistro vtet̄. Vtat̄ g̊ ⁊ hereticis n̄ vt eo-
rū approbemus errores ꝫ vt catholi-
cam doctrinā₃ aduersus eoꝝ insidias
asserētes vigilantiores ⁊ cautiores si-
mus.ꝓsunt g̊ nobis heretici nō veru₃
docendo qđ nesciunt.ꝫ ad verū querē
dū ⁊ apiendū catholicos excitādo. Jō
q₃ diuina ꝓuidentia multos hereticos
ꝑmittit. ⁊ cū insultāt nobis ⁊ interrogāt
nos que nescimus.vel sic excutiamus
pigriciam ⁊ diuinas scripturas nosse
cupiamus.vñ ait. optet hereses eē nō
vult apl̄s nec optat vt hereses sint.sed
q₂ sic futurū est.dicit̄ ⁊ q₂ hoc vtile est.
Ad quid ē vtile subdit.vt nō tm̄ repro
bi q̄ dicunt ego sum pauli.ꝫ etiā q̄ ꝓ-
bati sunt in vobis.inter vos sicut illi q̄
dicunt.ego sum xp̄i.manifesti fiāt ho-
minibus.hij.n.deo ꝓbati sunt q̄ bene
possunt docere.ꝫ manifeste eē hoibus
nō p̄nt nisi cum docent.docere aūt no
lunt nisi qui doceri querūt. Sed mul
ti ad querendū pigri sunt nisi ꝑ mole-
stias ⁊ insultatōes hereticoꝝ quasi de
graui somno excitent̄.hec ibi. Ex qui-
bus pʒ manifeste vtile eē hereses nō i
se q₂ male sunt ꝫ q₂ earū cā excitant̄ ca
tholici viri ad ꝯsiderādas v̄itates fidei
catholice et sacre scripture. q̄ p̄us in-
aduertēter q̄si somno ḡui dormiebāt.

Q̄.xiiij. sunt hereses repul-lulantes istis temꝑibus.

SExta cōsideratō
huius secūdi libri exprimit he-
reses repullulantes ⁊ q̄t de nouo orīē
tes.vt nostrū fidei fortaliciū per vias
subterraneas subuertāt. quia in occul
tis feruent non attendentes q̄ est tur-
ris fortitudinis a facie inimici. Et q̄
quia supra firmā petrā fundatū ruina-
ri nō possit. Et lʒ nō dubitet̄ plures eē
q₂ dato vno incōuenienti plura cōtin-
gunt.illas tamen solu₃ que ad mei no
ticiam venerunt gladio fidei trucida-
re lumine altissimi p̄cedente conabor
Sunt autem predicte hereses in nu-
mero.xiiij. Prima est q̄ nullus potest
saluari sine circumcisiōe carnali. Se-
cunda est q̄ christi euangelium est fal
sum. Tercia q̄ confessio sacramētalis
non valet ad remissionē peccatorum.
sed sola contritio sufficit. Quarta est.
q̄ confessio non est facienda homini:
sed deo soli. Quinta est q̄ dato q̄ con
fessio homi sit facienda solū est fienda

ꝓprio sacerdoti. Sexta ē ꝙ nō tenetur
aliquis cōfiteri sacerdoti si laico sit ꝑ-
fito. Septima est ꝙ nō est obediendū
nisi soli deo. Octaua ꝙ dato ꝙ obedi-
endū sit homini nō tñ existenti in pec
cato. ⁊ ꝙ solū boni sacerdotes hñt po
testatē ligandi atq̄ soluendi. Nona ē.
nō officiū ⁊ ordo sed meritū bōe vite
habet ptātem soluendi ⁊ ligandi cōse-
crandi ⁊ benedicendi. Decima ꝙ non
est vera relaxatio vel indulgentia epi.
in cōsecratōe eccīe vel alias indulgen
tias cōcedendo. Undecima est ꝙ suf-
fragia vel orōnes ꝑ mortuis ab existē
tibus in mortali factis non ꝓficiunt.
Duodecima ꝙ nō ē purgatoriū. Tre-
decima ꝙ nō est alia vita nisi ista. De
cimaquarta ⁊ vltima ꝙ illi q̄ sunt nati
in tali signo vł fato nō pñt euitare pec
cata ad que inclinant.

¶ Quot xpiani qui vtuntur cir cumcisione carnali post euan- gelij publicatōem sunt hereti- ci reputādi ⁊ vt tales puniēdi.

Prima heresis in his solū orit̄ q̄
de iudaismo venerūt fortassis
attendentes ad illud Geñ. xvij
Masculus cuius ꝑpucij caro circūci-
sa nō fuerit delebit aīa illa ð pplo suo
q̄r pactū meū irritū fecit. ⁊ etiā q̄r xp̄c
circūcisus fuit. Pro exclusione hui⁹
scelerate heresis pono duas cōclusio-
nes. ⁊ post primā r̄ndebo ad obiecta.
Prima est ꝙ erroneū ē xp̄iano vti cir
cūcisione carnali. Scd̄a est ꝙ necessa-
riū est xp̄iano vti circūcisione spūali.
Primā sic deduco. Quivere xp̄ianus
est factus est noua creatura ꝑ baptis-
mū ptʒ ad Gał. vi. Si ḡ redeat ad cir
cūcisionē carnalē efficit̄ vetus creatu-
ra cū accipiat sacramentū inueteratū
qd̄ iam cessauit sicut ostēsum est supra.
li. j. ꝯsideratōe. iij. arti. vj. in p̄mo pun
cto de cessatōe legis moysi. Sʒ accipe
sacr̄m qd̄ iam cessauit ē erroneū. ergo
vti circūcisione carnali in viro xp̄iano
est erroneū. Item q̄ vtit̄ sacr̄o qd̄ nihil
valet errat. sed xp̄ianus q̄ vtit̄ circūci-
sione carnali vtit̄ sacr̄o qd̄ nihil valet.
ḡ valde errat maior est nota. minor est
apłi vbi supra dicentis. In xp̄o. n. iesu
neq̄ circūcisio aliquid valet neq̄ ꝑpu
tiū. q. d. equalia sunt deo circūcisio et
ꝑputiū nec vnū nec alterū valet ad sa
lutē. Sʒ noua creatura. i. regeneratio
⁊ noua vita. Nouā. n. creaturā dic̄ no-
uā vitā ꝑ fidē xp̄i. vt dicit glo. Et iterū
ad Gał. v. In xp̄o iesu neq̄ circūcisio
aliquid valet neq̄ ꝑputiū ʒ fides que
ꝑ dilectiōem opatur sup quo dicit glo.
fides nō vtiq̄ ociosa. q̄r fides sine opi-
bus nō saluat Iaco. ij. Sʒ que opatur
ꝑ charitatē dr̄ ⁊ ꝓprium opus fidei ipa
dilectio est. sine dilectōe fides inanis ē
fides cū dilectōe xp̄iani ē. Alia. i. fides
sine dilectōe demonis est. Nā ⁊ demo
nes credūt ⁊ cōtremiscūt. qui aūt non
credunt tardiores sunt ⁊ peiores q̄ȝ de
mones. Sʒ multuʒ interest vtrū quis
credat ip̄m eē xp̄m an credat in xp̄m.
Nam ip̄m eē xp̄m demones credide-
rūt nec tñ in xp̄m crediderūt. Ille em̄
credit in xp̄m q̄ sperat i xp̄m ⁊ diligit
xp̄m. hec ibi. Multū ḡ errat quicūq̄
xp̄ianus qui vtit̄ circūcisione carnali
cū in xp̄o nihil sibi valeat. ⁊ cū ostēdet
se fidē ociosam hr̄e. Item tercio argui
tur sic. quicūq̄ de libero se facit seruū
multū errat. sed xp̄ianus qui vtit̄ cir-
cūcisione carnali de libero se facit ser-
uū. ergo multū errat. maior ptʒ. q̄r effi
cit crudelis sibiip̄i. minor ē apłi ad ga-
lath. v. vbi vtrunq̄ oñdit dicēs. Itaq̄
frēs mei nō sum⁹ filij ancille sed libe-
re q̄ libertate xp̄c nos liberauit. Sup
quo dicit glo. nō sumus filij ancille q̄r
nō sumus serui peccati vel legis. sed li
bere. s. hierłm celestis qui est pplš no-
uus regni celoꝝ ⁊ nō alio mō sum⁹ fi-

iij libere ꝗ p eam libertatē qua liberta te.i.p quā libertatē xp̄c nos liberauit. q̄ imunis a pctō ex dilectōe obediens fuerit.libertas ergo qua liberati sum⁹ mus a xp̄o est pctōꝝ remissio ꝛ fidei p opantis dilectōem iustificatio. hec ibi Scōm oñdit.c.eodē dicens. State ꝗ ꝛ nolite iterū seruitutis iugo cōtineri. Ecce ego paulus dico vobis q̄m si cir cūcidimini xp̄c nihil vobis ꝓderit.su per quo glo.dicit. galathas hortat̄ ne se iugo legis velit subijcere ꝛ terret pe riculi ↄminatōe.ꝛ qꝛ p xp̄m liberi estis. ergo state ꝛ firmo fide.fixo pede pma nete in libertate. ꝛ nolite ↄtineri iugo seruitutis.i.legis que in seruitutez ge nerat.Et addit iterū. nō quia galathe prius legem custodierunt.sed dū circū cisionis ꝛ legaliū obseruatōnū iugo se subijciebant quasi ad eosdē reuertebā tur cultus q̇bus in idolatria ante fuie bant.qꝛ nō est leuior hec legis seruit⁹. ꝙ idolatrie. Nota terribile verbū glo riosi Hiero.sequit̄. Hiero.aūt ista le galia post xp̄i passionē siue in eis spes ponat̄ siue nō obseruantib⁹. dixit no xia eē nisi dispensatorie custodiant̄.et fm hoc locus hic ita exponit̄ si circū cidamini nihil vobis xp̄c ꝓderit.quia circūcisio iam nō solū ꝓdest sed obest Anteꝙ noua incipet p̄dicatio oportuit circūcidi.nūc aūt lege xp̄i succedente nihil ꝓderit fideli addita circūcisio ꝗ oberit.maius.n.malū est ex libero ser uum fieri ꝙ nasci.hec in glo.Ex ꝗ ha bet manifeste ꝙ magis peccat xp̄ian⁹ circūcidens seipm̄ vel filiū suū ꝙ iude us eodē genere pcti ꝛ ceteris paribus circūstantijs.patet etiā ex p̄habitis ꝙ xp̄ianus vtens circūcisione nimis er rat cū se faciat veterē creaturā nouam deserendo vt patuit argumēto.j.Et qꝛ circūcisio nihil ei valet.vt pꝫ argumē to.j.ꝛ.ij.ꝛ de libero se facit seruū.vt pꝫ argumēto.iij. Itē.iiij.arguit̄ sic.Qui cunꝙ de amico dei se ↄstituit inimicū eius.ꝛ ei odiosum valde errat.ꝗ xp̄ia nus vtens circūcisione ē talis.ꝗ valde errat.maior est nota.minor ꝓbat̄ p lo cū a miori.quia si iudeus vtens circū cisione est blasphemus.ꝛ in continua ira ꝛ odio dei.vt declaratū fuit sup⁹ li bro.j.cōsideratōe.iij.arti.vj. in secūdo puncto. ergo multofortius erūt blas phemi.ꝛ in cōtinua ira ꝛ odio dei.q̄cū ꝙ xp̄iani vtentes circūcisione.ꝛ tanto grauius peccant ꝙ iudei quāto ipi cō fitent̄ iesuꝫ xp̄m eē filiū dei ꝛ virginis marie verū messiam venisse in mūdū ꝛ cōplesse p mortē suā qd̄ fuit p deum ꝓmissuꝫ.Ex quo elicit correlariū dn̄s cesariensis in tractatu ↄ saracenos di cens.Quicunꝙ manifeste intelligere pōt ꝙ grauissimū peccatū cōmittunt. ꝛ in ꝙ profundissimā heresim icurrūt neophiti de iudeis facti xp̄iani.si post ꝙ receperūt baptismū cōfitentes fideꝫ xp̄i ꝙ fuit natus de virgine. ꝙ mortu⁹ fuit ꝛ resurrexit.ꝛ ascendit ad celos ipi redeunt sicut prius ad obseruādū sab batū.ꝛ volendo sicut prius seruare le gē moysi.nō comedere ea q̄ in illa ꝓhi bent̄.ꝛ si circūcidunt filios suos post ꝙ baptisati sunt.in hoc nō debent h̄re aliquaꝫ patiam xp̄iani ꝙ nō corrigāt q̄n talis actus venerit ad noticiā suaꝫ: cum sit ex toto ꝛ totaliter actus fidei xp̄iane cōtrarius. qꝛ exquo mysteriuꝫ circūcisionis est spes aduētus messie. ꝛ illud ꝙ quis expectat nō hꝫ ipo fcō. intelligit̄ ꝙ tales circūcidentes faciūt ꝓfessionē iesum xp̄m nō esse natū ex virgine.nec crucifixū nec mortuū nec resuscitatū nec ascendisse ad celos.hec ille. Manifeste iste doctor oñdit in p̄ dictis oēs xp̄ianos vtentes circūcisio ne esse hereticos. ¶ Sed nūquid sunt aliqui tales isto tpe.certe non sum te stis de visu.sed illi qui viderunt filios xp̄ianoꝝ circumcisos ꝓprijs oculis te

stimoniū ꝓhibuerūt ꝛ ꝓhibent ꝛ scim⁹
q꞉ verū est testimoniū eoꝝ. Et vt coopi
ret istud grauissimū crimen ꝛ ꝑuersuȝ
heresim. vnus xp̄ianus hn̄s duos fili-
os circūcisos. quoꝝ vn⁹ est apud nos.
dixit hos sic natos cū circūcisione qd̄
dictū quante irrōnabilitatis ꝛ falsitatꝭ
satis notū est. Si.n. istud eēt possibile
ꝙ circūcisio fieret i vētre mr̄is i abraā
primo circūciso ostendisset miraculo-
se deus ꝛ frustra fuisset culter lapide⁹
ad circūcidendū in lege. Et iterꝫ. quia
nō diceret circūcisio. exq̊ ꝑ nihil ꝑpu
ciū scissum est cicūcirca. Sȝ diceretur
illud tale. si sic accideret mōstrū in na
tura ꝑꝑ defectū materie. sicut ille q̄ na
scit cū aliquo defectuoso mēbro. Iteȝ
q꞉ cū natura intendit generatōem. nū
q̄ȝ deficit in mēbris generatōis in aliq̄
ꝑputiū aūt est ꝺ cōplemēto mēbri ge-
nerationis. ꝛ ꝑꝑ hoc mouet dubiū frā
ciscus de maronis in materia de gene
rali resurrectōe. si oēs resurgent cū cir
cūcisione. ꝛ dicit ꝙ nō. q꞉ ꝑpuciū vide
tur ꝑtinere ad integritatē hois. idō cuȝ
ea erit futura resurrectio cū sic fuerint
creati primi parentes. Sȝ tunc est du-
bium si xp̄c cum ꝑpucio resurrexit di
cit ꝙ sic. q꞉ dicit apl's. ꝙ in virū ꝑfectū.
hec ille. patet ergo irrōnabilitas ꝛ fal-
sitas illius dicti ꝙ nati sunt ei filij cir-
cūcisi. Mulier etiā quedaȝ in ciuitate
ȝamoreñ. habens duos filios ꝑuulos
circūcisos. timens ꝙ hoc veniat ad no
ticiā cuiusdā ibidē verbū dei p̄dicātis
ꝛ rep̄hendentis dure peccata maloꝝ.
xp̄ianoꝝ die quadā cū trāsitū faceret
ante domū dicte mulieris gardianus
ꝯuentus dicte ciuitatis exiuit ad eum
mulier illa. ꝛ hilari vultu ipm̄ recipiēs
inter cetera dixit sibi. Nescitis dn̄e q̄d
accidit his duobus filijs meis. Cū eniȝ
edificaret hec domus noua. ꝛ esset hic
multū de calce iste ꝑuulus ludens de
calce intra ꝑpuciū posuit. ꝑpter qd̄ ca

lefacta virgula fuit. necesse fuit ꝙ voca
remus cirugicū q̄ abscidit ꝑputiū eiuſ
dē vt curaret. Silr̄ iste alius ꝑuul⁹ po
nens paleas intra ꝑpuciū infirmatus
fuit in virga. ꝑpter qd̄ a cirugico etiaȝ
abscisum est ꝑpuciū. ꝛ sic vident circū
cisi ꝛ tn̄ nō fuit aliud nisi qd̄ dictū est.
Gardianus ꝟo ille miratus est de ver
bo cū nō quereret de de materia illa et
dissimulauit cognoscēs fictiōem satis
coloratā. Sed q̄d amplius dolendū ē
nec sine amaritudine cordis exprime-
re queo. ꝙ adulti eoꝝ q̄ iam longo tp̄e
citra noie xp̄iano gaudebāt alij circū-
cisi sunt. Cū.n. p̄dicarē anno dn̄i. M.
cccc.lix. in villa metine de campis ꝛ re
latū fuisset mihi ꝑ virū religiosuȝ eiuſ
dē gentis ꝙ eēnt ibi plures heretici oc
culti q̄ asserebant xp̄i euangeliū eē fal
sum. vt dicet infra zelo fidei succensus
p̄dicaui ibi plures sermones de excel-
lentia nr̄e fidei dānnādo errores p̄di
ctos vt dn̄s mihi dedit. Certificat⁹ sum
deinde quasi sex mēsibus elapsis ꝑ il-
lū q̄ bene nouerat eoꝝ secreta. nihil oc
cultū ꝙ nō sciat ꝙ eo tp̄e quo ibi p̄di-
cabat fuerūt in quadā domo dicte vil
le secretissime occulti fere. xxx. eoꝝ no
uiter circūcisi ꝓ vulneribus circūcisio
nis sanandis. Alij ꝟo cōuersi sunt ad
iudaismū. sicut ꝺ eadē villa. ꝛ credo ꝙ
vnus mgr̄oꝝ q̄ dicebat mgr̄ frāciscus
medicus venditis secrete q̄ possidebat
in irlm̄ ꝑfectus factus est iude⁹. sic mi
hi rex ꝛtulit p̄n̄te q̄dā iudeo medico q̄
idem asseruit fore verū. De pluribus
alijs dicit ꝙ ꝑparant se secrete vt simi
liter faciant illusi diabolico ꝯsilio deo
ꝑmittente q̄ ꝑꝑ eoꝝ pctā dat eos in re
probū sensum. Isti tales xp̄iani vten-
tes circūcisione inimici dei. ꝛ magꝭ he
retici sunt illi de q̄bus paulus ad tytū
in p̊ capitulo enumerat. xv. cōditōnes
pessimas. s. ꝙ sunt inobedientes. vani
loqui. seductores, vniuersos domos

ſubuertentes. docētes que nō oportet
mendaces.crudeles.guloſi.nō ſani in
fide.intendētes iudaicis fabulis.auer
tentes ſe a veritate. cōfitentes ſe noſſe
deū.factis negantes.abhoīabiles. in-
credibiles.ad oē opus bonū reprobi.
cuius verba ad lrām ſunt hec. Sunt
eñ multi inobedientes.vaniloqui ⁊ ſe
ductores.maxime q̇ de circumciſione
ſunt quos oꝑtet redargui q̇ vniuerſas
domos docentes q̄ nō oꝑtet lucri grā
Dixit quidā ex illis ꝓpriuſ eoꝝ ꝓpheta
Cretenſis ſꝑ mēdaces.male beſtie.vē
tris pigri teſtimoniū.hoc veꝝ eſt. quā
ob cām increpa illos dure.vt ſani ſint
in fide nō intendētes iudaicis fabulis
⁊ mandatis hoim auerſantiū ſe a veri-
tate.oia.n.mūda mūdis. Coinq̄natis
aūt ⁊ infidelibus nihil mundū.ſed in-
q̄nate ſunt eoꝝ ⁊ mens ⁊ cōſcia. Cōfi-
tent̃.n.ſe noſſe deū.factis autē negant
cum ſint abhominabiles ⁊ incredibi-
les.⁊ ad oē opus bonū reprobi. Suꝑ
quo glo.ordinaria ſic dicit. Inobediē
tes in ſe.vaniloqui ad alios ⁊ ſeducto
res circūuentōibus ⁊ cuiuſcūq; gene-
ris fraudibus maxime qui de circūci-
ſione ſunt.i.de iudeis qui ſub noie xp̄i
iudeizare docebant. Renati.n.in xp̄o
nō puri erant xp̄iani.qꝛ ꝑtim legē par
tim xp̄m venerari volebant. De q̇bus
ſubdit quos oꝑtet redargui. Ideo q̇a
ip̄i ſunt qui ſubuertunt vniuerſas do-
mos.i.totā familiā docentes q̄ nō opꝫ
⁊ hoc faciūt grā turpis lucri.ſ.terrene
rei.ꝓ terrenis acquirendis. Dixit qua-
ſi tales vere ſunt.ſicut dixit quidā ex il
lis qui eos nouerat. Iſte ſunt epigme
nides cretenſis.in cuius libris hoc in
uenit̃.nomē eiuſ nō cōmēorauit apl̄s
qꝛ inter ꝓphetas dei nō inuenit̃. ꝓpha
qꝛ verū dixit.⁊ ſi ꝓpheta eſſet illoꝝ nō
dei ⁊ ꝓprius illoꝝ.qꝛ eoꝝ naturā bene
aperuit q̄ȯ vtiq; ad hoc dictū eſt ne dei

ꝓpheta videret̃ ſed illoꝝ. Cretenſes ſꝑ
ſunt mēdaces expertus ſum ⁊ lōgo tꝑe
hanc mendacij ꝓprietatē.nō dico ioco
ſam ſꝫ ꝑniciosaꝫ in virꝭ religioſis eiuſ-
dē gētis. quos ſanctoſ primitus repu
tabā.nūc vero angelos ſathane in lucis
angelos transformatos potius repu-
taui. Cū ſc̄m verā cōſciam nihil in eis
niſi ſil̃arā eq̄tatē ſenſerimus. que du-
plex ē iniq̄tas.male beſtie.ſ. ſanguinē
ſitientis ⁊ ventris pigri.i. guloſi. ⁊ iō
pigri. Et ne minuſ credas ei qꝛ gētilis
erat.eius verba cōmendat apl̄s dicēs
Teſtimoniū hoc verū eſt. qꝛ vanis at-
q; ſuꝑfluis gentiliū ſuꝑſtitionū ⁊ poe-
ticarū ſentētijs abraſis atq; deciſis.q̄ȯ
purū reꝑtū fuerit ad miniſteriū dom⁹
dei aſſumēdū eſt. Quā ob cām q̄i do-
ceret q̄ȯ nō oꝑtet.quā ob cām increpa
illos nō vt ſoles molliter ſꝫ dure vt ſa-
ni ſint in fide.i. vt recte credant.q.d.nō
recte credunt. Ego.n.vidi quandā peſ
quipiā que caſu venit ad man⁹ meas
Et que facta fuit cōtra hāc gentē in ci
uitate toleti.et inter multa q̄ ſibi legi.
vnde notat̃ ꝙ aliqui eoꝝ nō ſint ſani i
fide ſicut ea que ſequunt̃. Primo ꝙ fi
lios ſuos circūcidūt. Secūdo ꝙ ſacra
mentū altaris nihil aliud eſt niſi q̄daꝫ
cerimonia.vt ſacerdotes trahant gen
tes ad deuotionem. Tercio ꝙ mittunt
etiam oleum ⁊ habent lampades in ſi
nagogis iudeorum. Quarto ꝙ obſer
uant ſabbatum ſicut iudei. ⁊ operan-
tur occulte die dominica. Quinto ꝙ
faciunt iuramenta ſicut iudei in cōtra
ctibus ſuis dicentes ꝙ per nomen cre
atoris viui veri qui fec̃ mare ⁊ arenas
⁊ celum ⁊ ſtellas.⁊ dederit tabulas le-
gis Moyſi ꝙ ipſe daret ⁊ ſolueret ⁊c̃.
Sexta ꝙ fides catholica erat quedaꝫ
truffa.⁊ ꝙ nihil aliō erat in hac vita ni
ſi naſci ⁊ mori.⁊ ꝙ totū aliō vāitaſ erat
Septio ꝙ cū i ꝑiculis ſe videbāt nūq;

nominabant xp̄m nec beatā virginē ꝫ dicebant adiuuat te adonay. Octauo ꝙ virgo maria nō erat noianda. q2 fuerat quedā peccatrix que stat sб cauda iuda. Nono ꝙ in die iouis sctō occidebant agnū ⁊ comedebant. Decio ꝙ cū sunt in eccia nō attendunt cū eleuatur corpus xp̄i nec signant se nisi cū dimidia cruce. Undecimo ꝙ fingunt puulos in piculo cū nascunt̄. ⁊ dicūt ꝙ pp piculū baptizant eos ⁊ nō est sic. sicut de duab⁹ filiab⁹ alsandari cursoris domoꝝ inuenit̄ ibidē ꝙ cū eēnt. xviij. annoꝝ fuerūt baptizate. Duodecimo ꝙ faciunt circa defunctos oēs cerimonias iudeoꝝ. Tredecimo ꝙ ꝯtrahūt matrimonia in gradu ꝓhibito sine dispēsatōe eccie. Decimoquarto ꝙ mittunt puulos ad sinagogas vt doceant̄ i eisdē. Decimoquinto ꝙ deridēt de sacro baptismi ⁊ de cerimonijs q̄ fiunt a sacerdote. Decimosexto ꝙ dant publice ad vsuras antiq̄s xp̄ianis in lege christi dicendo ꝙ dicti xp̄iani sunt sui inimici ⁊ legis. ⁊ iō nō peccant dādo ad vsurā eis imo ꝙ cū hoc faciant lucrāt̄ indulgentias. Decimoseptimo ꝙ non curant de excōicatōibus nec de absolutione accipienda nec credunt nec intelligunt si sunt excōicati. ꝙ sunt excōmunicati pp debita ad que tenent̄ cuz ꝓpter illa soluenda excōicant̄. ⁊ si soluunt hoc faciunt vt nō capiant̄. vel vt non euitent̄ sed non timore dei. nec vt euitent piculū aiarū suarū. ⁊ cū hac incredulitate nō curant de absolutōe dicentes. ꝙ soluto debito amotū est peccatū. ⁊ ꝙ nō indigent absolutōne. ⁊ sic dimittunt se stare excōicatos toto tpe vite sue. Decioo ctauo ꝙ raro audiunt missam ⁊ diuina officia raro etiā confitentur. ⁊ si veniūt ad ꝯfessionē. hoc faciūt pp verecūdiā ⁊ vt nō expellant̄ ab ecclesijs ⁊ nūq̄ cōfitent̄ aliqō peccatū ꝫ opa virtutis ⁊ sanctitatis. lꝫ sciantur publici peccatores. xix. ꝙ sacr̄m ꝯfessionis ordinauerūt. xij. ebrij q̄ fuerūt cā ꝙ occiderent̄ ꝑ munduz plures q̄ȝ. xx. mille ꝑsone. XX. ꝙ sunt idolatre. q2 inuenit̄ in eadē pesquisia ꝑ illū testē qui vidit iuramēto p̄stito ꝙ alfonsius gūdisalui de faro p̄dicte ciuitatis ciues ⁊ p̄dicte gentis cū mentia alfonsi vxore sua habebant in eadē domo vnū retabulū de petra tabulis cooꝑtū cū ianuis suis in q̄ erant. iiij. imagines lignee firmiter cōiuncte lapidi illi. figura vnius illarū erat hois longi magne quātitatis habentis coronā aureā. ⁊ a zona infra erat imago illa nigra sicut carbo. Tres vō alie imagines habebāt figurā domicellarū. erant tñ nigre sicut carbones hn̄tes capillos ꝓtensos ꝫ nigros. Et dixit testis ille iuratus qui vidit ꝙ p̄dicti tenebant dictū retabuluz in quodā loco occulto. s. in tecto camere quadrate in qua dormiebāt ⁊ claudebant̄ tabul' tñ clauis. Cū vō erat pulsata campana ꝓ aue maria p̄cipiebant p̄dicto testi cū eis cōmemorāti vt ascēderet ad p̄dictū locum cum quadā scala qui amouebat clauos ⁊ tabulas illas. ⁊ extrahebat p̄dictū retabulū. ⁊ ligato fune vsq̄ ad eoꝝ manus suspēdebat. Qui recipientes illud faciebāt ꝙ p̄dictus testis adoraret imagīes illas ⁊ deoscularetur ora ipoꝝ dicendo ꝙ erant sancti. ⁊ statim extinguebāt candelas ⁊ crucibula que incēsa tenebāt. ⁊ orabant magno spacio ante idola illa in arabico vsq̄ ad gallicantū. In q̄ hora vocabant iterū p̄dictū testē ⁊ faciebant ꝙ verum eleuaret retabulū illud ad p̄dictum locū claudēdo sic prius diligēter. Dixit etiā ꝙ qualibet die hora meridiana illud faciebāt ⁊ ꝙ hūc laborē habuit q̄ȝdiu vixit cum eis. Dixit etiam de illis ꝙ comedebāt carnes ꝑ totā quadragesimā sextisq̄ ferijs ac in diebus sabbatoꝝ. XXj. ꝙ sunt peio-

res heretici q̄ȝ arriani et quicūqȝ alij q̄
ꝯ legē xp̄i errauerūt. sicut pȝ in p̄dicta
pesq̄sia de errore didaci gomes bacha
larij filij de mosen iohn̄. eiusdē gentis
sicut affirmauit iuramēto interposito
Aluarus fernādi medicus p̄dicte ciui
tatis couicinus pn̄tatus in testē in for
ma iuris. dicit. n. ꝙ loquendo de lege
xp̄i ⁊ lege iudeoꝝ cū eo ꝙ dixit ei p̄di-
ctus bachalariꝰ ambulate. qꝛ nihil sci
tis. qꝛ si sciretis scripturas q̄s nos ha-
bemus vos miraremi. Qui dixit sibi
que scripture sunt ille. qꝛ ego sepe per
transiui testamentū vetꝰ ⁊ nouū. ⁊ cuȝ
hoc etiā signaui plura loca p̄dicte scri
pture. Rn̄dit p̄dictus didacus gomes
bachalarius tota ip̄a scriptura est pro
pplo. sed nr̄i lr̄ati alias scripturas ha-
bent maioris certitudis ⁊ maioris au
ctoritatis. Cūqȝ p̄dictus testis cogita-
ret ꝙ illa essent aliq̄ mag̃ mysteria san-
ctissime trinitatis vel incarnatiōis. vel
verbi diuini seu natiuitatis xp̄i mor-
tis vel resurrectōis vl' sanctissimi sacri
altaris dixit sibi ꝙ ondēret eidē. Et ip̄e
respondit ꝙ totū erat scriptū in hebrai
co. Et iterū dixit ei. Quid est illud qđ
est ibi scriptū vltra illud qđ tenet in bi
blia. Rn̄dit ei ꝙ hec erant secreta rerū
veritatū. s. quis fuit abraam ⁊ adhuc
xp̄c. ⁊ quis machometus. ⁊ quos spiri
tus habuerūt q̄libet eoꝝ. ⁊ ꝙ mirabāt
de gētibus q̄ credūt tot insipiētias sic
dicūt. qꝛ abraam querebat spm̄ q̄ rn̄de
ret suis petitōibus ⁊ nō inueniebatur.
Quadā v̄o die abraā exn̄te nudo in q̄
dā circulo couocādo spm̄ q̄ ei rn̄deret.
nihil vidit de quo possit sanguinē ex-
trahere nisi de virga virili sua ⁊ circū-
cidit se. ⁊ cū cecidit sanguis statim rn̄-
dit sibi spūs saturni. ⁊ ꝙ totum aliud
erat derisio quedā. Et dixit ei spūs ꝙ
in annis saturni sunt octogita puncta
⁊ ꝙ q̄cq̄d diceret sic erit. ⁊ ꝙ illa pūcta
reuelauit spūs abrae ⁊ abraā filijs suis
⁊ sic p illa pphetabant pphete. Dixit ēt
ei ꝙ iesus xp̄c habuerat spm̄ mercurij
⁊ ꝙ addiscebāt cū vno magno rabino
ip̄e iesus ⁊ iudas scarioth ac alij iudei
⁊ ꝙ iesus fuit filocaptus de quadā iu
uencula iudea. qđ cū cognouit ille ra-
binus. posuit excōicatōem sup iesum
xp̄m p. x. dies. ⁊ in octauo die dilata-
uit excōicatōem p. xx. ⁊ deinde dilata-
uit p. xxx. dies. Et cū hoc vidit Jesus
xp̄c recessit ⁊ sepauit se ab illo rabino.
⁊ ꝙ incepit p̄dicare ꝯ mgr̄m suuȝ. ⁊ ꝙ
sic ambulando appropinq̄uit vnꝰ p̄-
dictoꝝ octoginta punctoꝝ saturni ⁊ di
xit ꝙ posuit se iesus xp̄c ad seruanduȝ
punctū illū p ptē suā. ⁊ rabinus ille p
suā ⁊ iudas sil'r. Et dixit ꝙ rabinus il-
le ⁊ iudas dormierūt. ⁊ ꝙ iesus xp̄c vi
gilauit optime. ⁊ cū venit ille pūctus
dixit ꝙ dixi iesus xp̄c. Dn̄e deus mise
rere oīm q̄ me audierint et in me cre-
dent. ⁊ in hoc excitatus est rabinꝰ. Ta
ce mala morte moriaris tu ⁊ tui credē
tes. Excitatus etiam iudas dixit. ma-
le finiā ego si de te nō dedero malū fi-
nē. ⁊ dicit ꝙ sic totū ipletuȝ fuit. Et ꝙ
iudei maledicūt illū rabinū. qꝛ excōi-
cauit iesum xp̄m dicētes ꝙ si nō excōi
cauerat eū totū mundū ꝯuerterat ad
iudaismū. ⁊ iō vtrunqȝ maledicūt sed
plus iesum xp̄m qꝛ maledixit eos. Di
xit etiā vlterius ꝙ machometꝰ habuit
spm̄ martis. Et tot ⁊ tanta dicebat iste
testis ꝙ habebat in scriptis ꝙ plus vi-
debant stulta figmenta cōposita mali
ciose ⁊ ex inuidia ⁊ peiora q̄ȝ dixerant
arriani ⁊ manichei. Dicebant etiā ꝙ p
malā artem iesus xp̄c fecerat in mor-
te sua terremotū. ⁊ ꝙ pp̄ter talia pphe-
te fuerant occisi. qꝛ vtebant malis arti
bus. ⁊ ꝙ sic etiā a sil'i fuerant mortui.
sicut mali ⁊ falsi p iusticiā. ⁊ talit mor
tui sunt qualiter opa fecerūt. Dicebat
eīm ꝙ sanctū sacr̄m altaris ordiatū fue
rat in forma hostie rotūde sicut sol. qꝛ

erat sacrificiū sol̄.⁊ ꝙ iupiter sol ⁊ mer
curius ordinauerāt legē xpianoꝝ.Sic
ꝙ iupiter accepit habitū.mercuri⁹ ser-
monē.sol ꝟo sacrificiū. Et cū p̄dicta ⁊
multa alia aboīabilia audiuit p̄dict⁹
testis ab illo didacogomecij. nō soluȝ
cōtra legē iudeoꝝ sed etiā xpianoꝝ vi
cit ꝙ sepauit se ab eo.vidit.n. ꝙ lic ex-
pediebat ei q꞉ peiora videbant̄ p̄dicta
ꝗ̄ idolatrare. Dicebat.n.si in isto qui
est graduatus in scia ⁊ filius doctoris
talia inueniunt̄ q̄d erit in alijs. Dixit
etiā p̄dictus testis ꝙ tantū cognosce-
bat de p̄dicta gēte ꝙ plus crederet vni
saraceno q̄ iuraret sibi i lege sua ꝗ̄ vni
cōuerso q̄ iuraret sibi super sancta dei
euangelia ⁊ ꝙ boni inter eos sunt pau
ci ⁊ ꝓ maiori pte sunt augures. sortiē-
tes. creditores malarū rerū.somniato
res intromissi in oibus alijs artibus.
Vicesimosecūdo ꝙ sacerdos quidaȝ
eiusdē gentis cōsecrauit die quadā q̄n
ꝗ̄ hostias quaꝝ vnā sūpsit ⁊ alias tra-
didit fratribus suis ⁊ nescit̄ q̄d factuȝ
est de illis. Hec ⁊ plura alia cōtinent̄
in p̄dicta pesq̄sia q̄ breuitatꝭ cā obmit
to. Itē me exn̄te in ciuitate segobieñ.
Anno.Mcccc.lix.cū iudei celebrarēt
festū tabernaculoꝝ ⁊ vnus iude⁹ time
ret puniri ab alio in synagoga ꝓpt̄ ali-
q̄ȯ peccatū cōmissum. recōmendauit
se cuidā xpiāo algazelo iudeoꝝ.vt ve-
niens in synagogā pn̄s non ꝑmitteret
punitōem eiusdē.Qui veniēs vidit sy
nagogā plenā hoibus orantibus ac il
lustratā luminariū multitudine.⁊ cuȝ
ad ianuam synagoge ꝑmaneret exiuit
vnus capite coopto.q̄ cū quesiuissꝫ ab
eo quis eēt agnouit eū eē vnū de con-
uersis p̄dicte ciuitatis. Qui mirat⁹ et
volēs videre amplius inuenit plures
alios ibidē cū iudeis habitu ⁊ orōne
cōformes q̄ oia p̄dictus algazelus oi-
bus volentibus audire publice affir-
mabat. Itē in villa de formesta huius
regni castelle quidā barbitonsor eius-
dē gentis.cuius nomē fernandus sau-
cij publice dixit ⁊ sepe idē affirmauit.
scȝ ꝙ iesus xp̄c nō erat verus deus nec
credebat in eū ⁊ ꝙ de⁹ nūꝗ̄ hūerat fi
liū.sed ꝙ solū credebat in illo vno deo
q̄ fec̄ celū ⁊ stellas.mare ⁊ arenas. Itē
ꝑuersus hereticus fuit accusat⁹ coram
dn̄o petro palentino qui facta inquisi
tione inuētū est testionijs septē testiuȝ
eadē dixisse vt ego vidi in pesquisia q̄
ad manus meas deuenit ꝑ mandatuȝ
dicti epi q̄ cepit p̄dictū malū xpianuȝ
⁊ timore mortis potius ꝗ̄ amore veri
tatꝭ abiurauit heresim ibi publice vbi
peccauit.Deinde fuit absolutus ab ex
cōicatōe in forma iuris ꝑ me ex ꝯmis-
sione mihi facta ꝑ p̄dictū diocesanum
⁊ demū positus in carcere a quo exire
s̄m ius nō debebat. Rogaminibus t̄n̄
multoꝝ liberatus a carceribus relega
tus est exilio a p̄dicto loco decē annis
hec acciderūt anno dn̄i.M.cccc.lviij.
in p̄dicta villa. Notarius public⁹ pes-
quisie fuit petr⁹ martini calderon. Te-
stes ꝟo rodericus garsie de alua. ⁊ al-
fonsus lupitonsor.⁊ alfonsus de villa
regali faber.⁊ alfōsus saucij ⁊ agmlar
⁊ fernandus saucij p̄tor.⁊ alfonsus fer
nandi. Romo ⁊ gundisaluus.pancho
macellarius. Fert̄ etiā ꝙ est liber q̄dā
apud eos quē ꝯposuit mḡr martinus
toletanus astrologus ꝯ̄ fidē catholicā
qui liber ne cognosceret̄ ꝙ ab ipo fa-
ctus eēt verso noie suo ipm ītitulauit.
q꞉ ipe lingua nr̄a vocat̄ martin.⁊ ex ħ
verso nīe intitulauit illū libꝝ nitram.
Ex q̄bus oibus manifeste patȝ ꝙ non
sunt sani in fide plures eoꝝ vt dic̄ pau
lus. Increpa g̃ illos dure vt sani sint i
fide.i.vt recte credant sicut dictum est
Sequit̄ textus cū glo. nō intendētes
iudaicis fabulis lr̄alis obseruantie.in
qua nemo iustificat̄ apud deū ⁊ man-
datis hoim.q꞉ mandata legis post ma

nifestā veritatē iam hoīm ⁊ nō dei mā
data sunt. hoīm dico auertētiū se a ve-
ritate spūalis intelligentie. Quicquid
em̄ aduersus veritatē opponit̄ hūana
inuentio est. Ideo mādata hoīm ⁊ fa-
bulas appellat que narrant. q̄z nesciē-
tes vim scripturarū interiora verboꝝ
legis colorē sequunt̄ nō saporē. putāt
em̄ nunq̄ȝ recedendū eē ab his q̄ moy
ses tradidit vtputa de escarū dr̄is. Oia
em̄ quasi se auertūt vere a veritate. q̄a
oia hūanis vsibus cōcessa mūda sunt
mūdis. s. illis q̄ fide bona sumūt ⁊ iu-
sti sunt. q̄d ipi negāt. iō q̄z in lege q̄dā
moyses ꝓhibuit ⁊ ab imūdis mūdan-
dis creuit. hoc aūt nō s̄m naturas q̄s
deus creauit intelligi voluit. sed s̄m si
gnificatōes. oia ergo mūda sunt mun
dis s̄m naturā in qua creata sunt. vn̄ i
Gen̄. Vidit deus cūcta que fecerat ⁊
erant valde bōa. Scd̄m significatōes
tn̄ quedā immunda sunt iudeis. nec no-
bis oia apta sunt. vel ꝓpter salutē cor-
poꝝ vel ꝓpter ꝯsuetudinē hūane socie
tatis. Cū ergo cuiq̄ȝ sua reddunt̄ ⁊ na
turalē ordinē seruāt omnia mūda sunt
mundis. Cōtaminatis aūt ꝑ pctā ⁊ in
fidelibus. s. qui nō credūt in deum. vel
deo nihil mundū est. q̄z nō sunt digni
donis dei sed ⁊ mens .i. intellectus et
ꝯscia eoꝝ inquinate sunt q̄ nō ex cibo ē
inquinatio eoꝝ s̄ȝ ex malo itellectu ⁊ cō-
scia peccatoꝝ. Et vere mens ⁊ ꝯscia eo
rū coinquinata sunt. q̄z cōfitent̄ q̄dem
verbis se nosse deū factis aūt negant.
vn̄. i. Ioh. ij. dr̄. Qui dicit se nosse deū
⁊ mandata eius nō custodit mendax ē
si negatio nō tm̄ lingua fit sed ⁊ factis
certe multos inuenimus antixp̄os q̄
ore ꝯfitent̄ xp̄m ⁊ moribus dissentiūt
ab eo. Quisquis factis negat xp̄m an
tixp̄c est. Tales. n. sunt oēs mali catho
lici q̄ nō verbis sed factis negant. No
lite ergo eē ō fide seculi adiūgite fidei
recte vitam rectam. vt xp̄m confitea-
mur verbis vera dicendo ⁊ factis be-
ne viuendo. Nam si confitemini ver-
bis ⁊ non factis fides talium morum
ꝓprie est fides demonioꝝ. Cuȝ sint q̄si
se confitentes nosse deum cum tn̄ sint
abominabiles. i. deo odibiles ⁊ incre-
dibiles. i. nec abiles credere. ⁊ ad om̄e
opus bonum reprobi. i. a deo reproba
ti. vt nō habeat gratiā ad bene operan
dum. hec in glo. Patȝ ergo ex p̄dictis
quales sunt illi xp̄iani qui vtuntur cir
cūcisione carnali. ⁊ quō incidūt in cri
men heresis. ⁊ propterea sunt dure re-
p̄hendendi ⁊ digne castigandi ab illis
quoꝝ officiū est errores cōtra fidē ca-
tholicā inquirere. Et sic ptȝ prima cō-
clusio huius primi erroris. s. q̄ errone
um est imo hereticum est xp̄iano vti
circumcisione carnali. Ad argu-
menta sup̱ que fundari videbat̄ predi
cta heresis. lȝ ex precedentib⁹ satis pa
teat eoꝝ solutio. dicit̄ tn̄ q̄ lex illa gen̄.
xvij. masculus cuius p̄puti caro cir-
cumcisa ⁊c̄. Durauit vsq̄ȝ verus messi-
as xp̄c eam in seip̄o impleuit ⁊ ꝑmissa
fuit vsq̄ȝ post euangelij publicatiōem.
Ad secundū in quo dicitur q̄ xp̄c fuit
circūcisus ergo ⁊ nos debemus circū-
cidi. R̄ndeo q̄ istud argumentū pec-
cat ex defectu imaginatiōis. Cogitant
em̄ heretici q̄ causa quare xp̄c fuit cir
cumcisus in carne fuit vt ⁊ nos taliter
circūcideremur. sed non est sic. Et licȝ
multe assignentur a doctoribus ratio
nes quare voluit circūcidi dominus
iesus. in presenti tamen sufficiunt tres
Prima est vt ip̄e se ostenderet filium
Abrae cui preceptum circumcisionis
omnis erat factum ⁊ ꝑmissio nascitu-
ri seminis. ⁊ sic dei promissionem assi-
gnaret impletam. Secūda ratio vt cir
cūcisionē sicut ⁊ alia legalia suscipiēs
ab onere legis nos liberaret dando fi-
nem legi scripte. Tercia ratio vt frēm
iudeorum se ostenderet ne haberent

iustā occasionē ipm repellēdi. sic ḡ impleuit p̄ceptū dn̄i / infās octo dieꝝ circumcideꝛ Gen̄. xvij. Et sic manet lex illa vacua iure quo erat plena ante xp̄i circūcisionē ex quo facta ē plenitudo ꝓmissi. ⁊ plene fuit declaratū supra libro. j. ꝯsideratōe. iij. arti. vj. Et qꝛ inter ceteras hereses hec seruet ꝓ p̄n̄ti intātū vt plurimi etiā adulti circūcidāꝛ et venditis oibus exeunt regnū iudei efficianꝛ vt dictū est. Jō cū hec pestis rabida coneꝛ ex toto subuertere legē xp̄i Jō viriliter resistēdū est p̄cipue a dyocesanis ⁊ inquisitoribus heretice prauitatis ac etiā a p̄dicatoribꝰ euāgelicis Necnō a principibꝰ brachij secularis ⁊ ab oibus militibus ⁊ veris catholicis qꝛ nō est minus q̄n hec massa sit multū corrupta in occultis. ⁊ iō multū piculosa. qꝛ f̄m Bern̄. sup cantica. plus nocet falsus catholicus q̄ꝫ si vere appareret hereticus. ⁊ nulla efficatioꝛ pestis ad nocendū q̄ꝫ familiaris inimicꝰ quales sunt isti inter nos. vn̄ dn̄s Ezechi. xiij. c. illos qui nō resistūt hereticꝭ acriter rep̄hendit dicens. Nō ascendistis ex aduerso. nec opposuistꝭ vos murū ꝓ domo israel. vt staretis in prelio. Ex aduerso. n. ascendere ⁊ ꝓ domo isrl̄ se opponere murū est ꝓ defensione catholice veritatis cuicūq; heretico domū israel que est ecclesia cupienti destruere totis viribus obuiare qd̄ v̄ba nus videꝛ inuere. j. q. iij. ca. Saluator p̄dicit i euāgelio circa finē seculi pseudo xp̄i ⁊ pseudo ꝓphas surgere ⁊ multos seducere ⁊ fideles suos in mundo multas hītaturas p̄ssuras. ſʒ tn̄ portas inferi n̄ p̄ualituras. ꝓinde vt ait apl̄s j. Coꝝ. x. optet ee͛ hereses. vt qui ꝓbati sunt manifesti fiant. optet nos cū propheta ex aduerso fugere ⁊ murū opponere ꝓ domo isrl̄. ⁊ cū aplo vt dr̄ Act. xiiij. Per multas tribulatōes intrare in regnū dei. q̄m nō sunt cōdigne passiones huius tp̄is ad futurā gloriā que reuelabiꝛ in nobis Roma. viij. Ex quibus daꝛ intelligi q̄ ꝯ quascūq; hereses insurgētes optet catholicos ex aduerso cōsurgere ⁊ se murū opponere ꝓ defensione fidei catholice. intantū etiam si papa fuit hereticus ⁊ fidē molitꝰ fuerit destruere orthodoxā optet catholicos oēs aiose obuiare. ⁊ iō nō imerito ꝓhibenꝛ neophiti ordinari di. xlviij. c. q̄m. pagrauo. j. Et assignaꝛ in textu cū glosa duplex cā. Prima ne incidāt in supbiā putantes q̄ fides xp̄iana multū indiget illis. Secūdo qꝛ nōdū sunt experti statū eccie vel religiōis. nec sciūt modos psonaꝝ. Jtē nō ieiunauerunt nō steterūt nō fleuerūt nec ꝓbati sunt vn̄ tales nec ad minores debent ꝓmoueri nec tonsurari. arg. xix. q. iij. monasterijs. Tercia cōclusio ē q̄ necessariū est xp̄ianis vti circū cisione sp̄uali. de qua loquiꝛ Bern̄. in sermone circūcisionis dicens. Frēs nos circūcidi necesse est nō lr̄a sed sp̄ū ⁊ veritate circūcidi nō in vno mēbro tm̄ ſʒ in toto corpore simul. licʒ. n. magis in ea pte i qua mādata est iudeis circūcisio. regnet cōcupiscētia. vniuersam tn̄ occupat carneꝫ a planta pedis vsq; ad verticē capitis nō est in nobis sanitas. nec est ps aliq̄ que tabida nō sit hoc veneno. hec ille. Ex quibꝰ ptʒ q̄ nos xp̄iani debemus nos circūcidere. nō in vno mēbro tm̄. sed in oibus. Sicut. n. ridiculū esset si q̄s in ptē barbā suā raderet sic q̄ in pte circūcisionē sp̄ualē facit ⁊ in pte se circūcisum reliquit. Debemus ḡ nos circūcidere interius ⁊ exteriꝰ. Interiꝰ q̄ꝫtū ad cognitōes ⁊ desideria. ⁊ exterius q̄ꝫtū ad singula mēbra ⁊ opa. hec ē circūcisio vicioꝝ quā necesse ē q̄ faciamꝰ qꝛ hec ē q̄ facit xp̄ianū iustū ⁊ sanctū.

¶ Sʒ notandū vlteriꝰ q̄ pōt p̄dicta cōclusio deduci ex quadruplici sil̄itudie qua solet aliq̄ res circūcidi. Primo ad

euitandū corruptōez. Scōo ad ꝓcurā dū fructificatōez. Tercio ad demōstrā dū distinctōez. Quarto ad attingēduz ꝯgruā situatiōez. Primo ǵ aliq̄ res dz circūcidi ad euitandū corruptōez. solet em̄ res aliq̄ circūcidi ne alia corrūpat ꝑ ipam. Videmꝰ em̄ ꝙ qñ in pomo est aliq̄ ꝑs putrida ⁊ corrupta nisi circūci dat. ꝑs sana ꝑ aliā corrūpit. dens ēt pu tridꝰ ab ore expellit ne ꝑ eiꝰ fetorē totū os corrūpat ⁊ ita de mēbro putrido re spectu corꝑis. Sic debemꝰ nos circūci dere a pctis ne ꝑ vnū pctm̄ aia corrū pat ⁊ sic amittat vitā grē ⁊ ꝑ ꝯñs vitam glie. Et iō scribit Deu. xxx. Circūcidet dñs deꝰ cor tuū ⁊ cor semis tui vt dili gas dñm deū tuuz ex toto corde tuo vt possis viuē. Et nota ꝙ dicit circūcidet dñs deꝰ cor tuū. Ista em̄ mēbra in qbꝰ sūt iste turpes infirmitates corrodētes solēt circūcidi ne ꝑ morbū mēbra aliq̄ corrūpant. Et certe pctm̄ i corde est in firmitas corrodēs oīa bona grē. vñ sic vinū corruptū corrūpit doliū. ⁊ nimiꝰ calor cibū. ita cū pctm̄ sit corruptio et sit q̄si quidā morbꝰ infernalis q̄ qñ in cipit optet mēbꝝ circūcidi. Est ei ignis vsq̄ ad ꝯsumptōez deuorās aiaz corrū pit ⁊ cōburit ideo dr̄ cor circumcidi ne aia corrūpat. Ideo dr̄ deu. x. Circūcidi te ꝓpucia cordis vr̄i. Ad h̄ ꝑtinet quod dr̄ in beresith quintana sup Geñ. xvij. vbi dr̄ ⁊ dabo pactū meuz int̄ me ⁊ int̄ te ⁊c̄. Rabi aqba dixit. q̄tuor ꝓpucia sī dr̄ em̄ ꝓpuciū in aure de q̄ scriptuz est Hiere. vj. Cui loq̄r ⁊ quē ꝯtestabor vt audiat ecce ꝓpuciate sīt aures eoꝝ et n̄ potuerīt attendē. Ecce v̄bū dñi factū ē eis in obprobriū nō volūt ipm. Dictū est etiā ꝓpuciū oris sicut scriptū ē exo. vj. Et ego ꝓpuciatꝰ labijs ⁊c̄. Dictūq̄ ē ꝓpuciū in corde Hiere. ix. Et omis do mus israel ꝓpuciati sunt corde. Et rur sus est dicens Leui. xxvj. Et inducam eos in certā inimicoꝝ suoꝝ vt vel tunc supplicet vel humiliet cor eoꝝ ꝓpucia tum ⁊ tūc placeret ꝓ pctō suo. Et iterū Deutroñ. xxx. ⁊ circūcidet dñs deꝰ cor tuū ⁊ cor seminis tui. Dicit deniq̄ pre puciū in corꝑe Geñ. xvij. Et ꝓpuciatꝰ masculꝰ q̄ non circūciderit carnem pre pucij sui abscidet aia illa de pplis suis hec rabi aquiba. Circa qō notat in pu gione ꝙ sicut q̄tuor sunt genera prepu cij sic eodē mō sunt q̄tuor genera circū cisionis. quoꝝ tria. s. auris cordis ⁊ oris q̄r spūalia sunt: ꝓ omnibꝰ sunt necessa ria. Quartū vero genꝰ: q̄r corporale et vmbra reliquoꝝ siue figura ex quo ve nit messias noster ꝓceptorū spūalium magister. Non solū est inutile sed etiaz omnibꝰ ipm facientibus damnosum ⁊ valde ꝑniciosum sicut declaratum est in ꝓcedenti prima cōclusione. Circūci dat ergo ꝓpucium auris oris ⁊ cordis nostri ne aia corrumpat q̄r fm̄ Greg. peccatū qō ꝑ pniaz nō diluit mox suo pondere ad aliud trahit. Ista circumci sio debet fieri cum cultro pnie alit̄ ho mo moreret qō figurat Exo. iiij. vbi h̄r ꝙ angelus dñi occurrit ꝯtra filiū moy si ⁊ eum occidere voluit vt dicit glosa. Tulit ergo sephora acutissimam petrā ⁊ circūcidit ꝓpuctum filij sui. Iste filiꝰ circūcisus quez vult dñs interficere est malus xp̄ianꝰ sephora ē ecclia. interꝓ tat em̄ placens deo. Sz petra acutissi ma circūcidit filiū suū qñ iniungit pe nitentia vñ acuta est ꝑ amaram cordis ꝯtritōnem. acutior ꝑ cōfessionem acu tissima ꝑ satisfactōnem. Et certe acutū debet esse instrumentuz quo nō solum septem dierum: sed multoꝝ annorum abscindi debet anime ꝓpuciū. vñ Ber nardus abscindat ferro acute compun ctōnis vlcus inueterate cōsuetudinis. Nisi ergo acuta pnia circumcidaris. acuta sententia occideris. Et ideo scri bitur Geñ. xvij. masculꝰ cuiꝰ prepucij caro circumcisa non fuerit delebit ani

ma illa de ppl'o suo. Sicut etiã facien-
dũ est in republica q̃ p vnũ maluȝ ho-
minẽ. latronẽ. homicidã. adulterũ cri-
mine pessimo maculatũ ⁊c. hmõi. cor-
rũpit vñ tales circũcidendi sũt p iusti-
ciã ⁊ mortẽ sicut ouis morbida ne pe-
2 reat grex. Scdo oñdit pdicta cõclu-
sio ex scda silitudine q̃ solȝ aliq̃ res cir-
cũcidi. s. ad pcurandũ fructificatõnem
Videm⁹ eñ q vinee ⁊ arbores circũci
dunt vt meli⁹ fructificẽt nisi eñ super
flua resecarentur nõ fructificarẽt. sic et
nos tenemur nos circumcidẽ. i. a pctis
purgare aliter quicq̃d laboram⁹ nihil
pdest nec ptem in bonis eccl'ie nec ce-
lestis glorie hẽm⁹ frater eñ mortu⁹ nõ
põt hr̃e ptem in bonis a fr̃e viuo acq̃si-
tis. nec cib⁹ corpi ministrat⁹ pdest mẽ-
bro putrido vel absciso. Ita certe hoi
existẽti in pctõ nõ psunt bona eccie q̃tũ
ad meritũ glorie: qr absciisus ẽ a corpe
ecclesie p meritũ licet nõ p numerum.
Et iõ necesse est nos a pctõ purgari: vt
hẽam⁹ fructũ de bonis eccl'ie ⁊ ptẽȝ in
bonis celestis p̃rie. Et ideo pñt dicere
pctõres de bonis illud Gen. xxxiiij. si
circũcidam⁹ masculos nr̃os ⁊c. p ma-
sculos q̃ dñant femis ⁊ generãt intelli-
git veritas q̃ est dña in potentijs aie et
generat bona opa q̃ debet circũcidi ab
omni immũdicia qd figurat gen. xvij.
vbi habet q abraam fuit circũcisus cũ
filijs suis ⁊ seruis suis. Abraã qui int-
pretat pater multa gentiũ est volun-
tas a qua habent bona opa filij ei⁹ alie
potentie serui ei⁹ ⁊ sensus corpis q̃ oia
debẽt circũcidi volũtas ab omni ma-
lo vsu ⁊ mẽbra ab oi malo actu os ocu
li auris: ⁊ sic de alijs. vn⁹ eñ hõ potẽs
⁊ diues nõ daret filiã suam vni rustico
hñti vile ⁊ turpe artificiũ ȝ hmõi nobi
li daret. Ita de⁹ valens nobilior ditior
⁊ potentior nõ dabit eternã gloriã ha-
benti vile ac turpe artificium peccati:
ȝ nobili habenti oĩa necessaria. Nã
homo tendens ad habendã filiam ali-
cui⁹ magni solet se decenti⁹ gerere et a
vilibus retrahere. Vñ dicũt angeli il-
lud Gen. xxxiiij. nõ possum⁹ facere qd
petitis ⁊ dare sororeȝ nr̃am. i. gloriam
eternã homini incircũciso hoc est im-
mũdo. ȝ in hoc valebim⁹ federari si eẽ
volueritis nostri siles. i. vacare mundi
cie ⁊ circumcidat in vob ois masculini
sexus hoc est si purget volũtas ab om
ni pctõ. Et sic pȝ q necessariũ est xp̃ia-
nis vti circũcisione spũali si volũt fru-
ctum btitudinis acquirere. Tercio 3
oñdit pdicta pclusio ex tercia similitu-
dine q̃ solet aliqua res circũcidi. scilicȝ
ad demonstrandũ distinctõem. Solet
eñ aliqua res circũcidi vt a re alia me-
lius cognoscat vel distinguat vt patet
in ouibus q̃ vt distinguant ab alijs so-
lent circũcidi in aurib⁹ vel in locꝭ alijs
pȝ ẽt in equis ⁊ pluribus alijs. Sic et
nos debem⁹ a pctõ circũcidere vt a fa-
milia dyaboli distinguamur. vñ pctm̃
in aia signuȝ est dyaboli. ⁊ circũcisio a
pctõ signũ est dei. Ideo dicit ad Phi-
lipen. iij. nos sum⁹ circũcisio qui spiri-
tu seruim⁹ deo ⁊ gloriamur in xp̃o ihu
⁊ nõ in carne fiduciã habentes. 4 Et
nota q dicit nos sum⁹ circũcisio. id est
circũcisi. ⁊ vide q isti armigeri q̃ serui-
unt istis magnis dñis solent esse in no-
ua tunica stricte cicti stricte calciati cũ
7 alba cucufa cũ serto pulchro. Ita illi q̃
seruiunt deo debent habere tunicam
nouã pulchre pscie. stricte cincti cingu-
lo castitatis. ⁊ sancte affectõnis: bñ cal-
ciati exemplis sanctorum. cũ alba cucufa
intentõnis recte. q̃ facit eleuare capil-
los. i. cognitõnes ad deũ habẽtes i ca-
pite sertũ de pulchris florib⁹. i. deuotis
orõnib⁹. talis sic circũcisus est de fami-
lia dei. vñ sicut miles cognoscit fm ar-
ma sic ad signũ pcti vel gr̃e cognoscũ-
tur filij dyaboli vel dei. vñ Iere. iiij.
Circũcidimi dño ⁊ auferte ppucia cor

dñũ vṙoꝝ.q̃ſi dicat ſitis circũciſi ſic̃ de
cet famulos dei Geñ.xvij. Circũcide-
tis carnẽ ꝑpucij vr̃i.i.a vob̃ oẽm immũ-
diciã auferetꝫ vt ſit ſignũ federis inter
me ⁊ vos.i.vt ſit ſignũ ꝙ eſtis de fami
lia mea neceſſariũ eſt g̃ xp̄ianis vti cir
cũciſione ſpũali vt diſtiguãt̃ a filijs dy
aboli. ¶ Quarto oñdit̃ p̄dicta ↄcluſio
ex q̃rta ſilitudine q̃ ſolet aliq̃ res circũ-
cidi.ſ.ad attingendũ ↄgruã ſituatõnez
Videmꝰ eñ ꝙ lapides anteq̃ȝ in edifi-
cio collocent̃ diligenter circũcidunt̃ vt
meliꝰ in edificio valeãt ordinari. Sic ſi
volumꝰ in edificio p̄adiſi ſituari opor-
tet nos circũcidi ab oĩ pctõ ⁊ poliri v̇-
tutibꝰ ⁊ bonis opibus. vñ ſicut lapides
meliꝰ ſclpti ⁊ politi ⁊ decorati ſolẽt po-
ni in locꝭ nobilioribꝰ: ita magꝭ boni et
magꝭ purgati, ⁊ ornati ponent̃ in loco
ſup̄iori ⁊ nobiliori: naȝ ſm̃ excellentiã
meritoꝝ recipiẽt aĩe diſtributiões p̄mi
oꝝ ⁊ ideo dicit beatꝰ Greg. vrbs beata
irl̃m dicta pacis viſio q̃ ↄſtruit̃ in celis
viuis ex lapidibus ⁊ angelis coronata
vt ſponſata comite platee ⁊ muri eius
ex auro puriſſimo. Porte nitẽt mar-
garitis abditis patentibꝰ ⁊ v̇tute meri
toꝝ illuc introducit̃ oĩs q̃ ob xp̄i noĩe
hic in mũdo p̄mit̃. Tunſionibꝰ p̄ſſuris
expoliti lapides ſuis cooptant̃ locis p̄
manũ artificis diſponunt̃ p̄manſuri ſa-
cris edificijs. Igit̃ dr̃ Exo.xij. Siquis
p̄egrinoꝝ in vr̃am voluerit trãſire co-
loniã.i.agriculturã vel cultũ religiõis
a colo colis: ⁊ facẽ phaſe circũcidetur
p̄riꝰ. p̄ȝ quõ neceſſariũ ẽ xp̄ianis vti cir
cũciſione ſpũali pctõꝝ ſi volũt tanq̃ȝ vi
ui lapides collocari in gl̃ia beatorum.

De heresi eorum qui dicunt euangeliũ esse falsum.

Secunda heresis eſt eoꝝ qui di-
cũt euangeliũ eſſe falſum quoꝝ
motiuũȝ eſt: q̃ quotienſcũq̃ȝ in
aliqua doctrina inuenit̃ aliquid falſuȝ
tota illa doctrina iudicatur falſa. quia
ſm̃ apoſtolũ ad Gal̃.v. modicum fer-
mentum totam maſſam corrumpit. ſȝ
ſic eſt de euangelio xp̄i vt dicunt ergo
⁊c̃. ¶ Iſtud ꝓbant quia in euangelio
Math. in ca.ij. inuenit̃ allegatum: vt
impleret̃ quod dictum eſt p̄ ꝓphetem
ex egypto vocaui filium meum. dicũt
iſti ꝙ in nullo inuenit̃ ꝓphetaꝝ. Item
dicũt de illo quod ſcribit̃ infra eodem
ca. vt adimpleret̃ quod dictũ eſt p̄ pro
phetas q̃m nazareus vocabit̃. q̃ h̃ etiã
in nullo ꝓphetaꝝ inuenit̃ vt ipſi dicũt.
Concludũt g̃ totũ euangeliũ eẽ falſuȝ
hũc errorem dep̄hendi cũ p̄dicareȝ in
ↄuentu metine de campis. q̃ in predi-
cta villa multi de eodẽ genere erant eo
dem vulnere vulnerati: vt mihi p̄ fide
dignos ⁊ etiã de eodem genere fuit iti-
matũ. Contra quos p̄dicaui eos eẽ nõ
ſolum peſſimos hereticos: totũ euan-
geliũ damnantes: ſȝ etiã inſipientes et
ignorãtes: ſcripturas ꝓphetaꝝ nõ legẽ-
tes in q̃bus exp̄ſſe ↄtinet̃ qð euangeli-
ſte affirmãt. Primũ inuenit̃ expreſſe i
primo.xij. ꝓphaꝝ numeroꝝ.ſ. in oſee i
ca.xj. in principio vbi dr̃. Puer iſrael
⁊ dilexi eũ ⁊ ex egypto vocaui filiũ me
um. Iſta auctas habet duplicẽ ſenſum
vnũ lr̃alẽ. q̃ verificata ẽ ad lr̃aȝ ð p̄pl̃o
iſrl̃ vocato a dño de egypto. p̄fectiꝰ tñ ð
dño ihũ xp̄o q̃ eſt filiꝰ dei natural̃. Alij
aũt ſt̃ filij tñ p̄ adoptõeȝ ſicut ⁊ illa au
ctoritas que habet̃.j. Paral̃.xxij. Ego
ero illi in p̄rem ⁊ ip̄e erit mihi in filiuȝ
ad lr̃aȝ intelligit̃ de ſalomone tñ minꝰ
ꝓprie. De dño aũt nr̃o ihũ xp̄o ꝓprijſſi
me vt dicit apl̃s ad Heb.j. dicẽs. Cui
eñ aliq̃n dixit angelorũ filiꝰ meꝰ es tu
⁊c̃. Et iterum et ego ero illi in p̄rem et
ipſe erit mihi in filiũ ⁊ hoc modo intel
ligit euangeliſta hoc qð dicit̃ Oſee.xj.
vt dictum eſt. Iteȝ poſſumus ſicut di-
cit Hiero. in omel̃. aliter ↄſolari hunc
locũ p̄p̄ ↄtentioſos. quoꝝ ↄſuetudineȝ

paulus apl's se h're denegat et ecclesiaz
xpi et testimoniũ pferim⁹ ex munis di
cente balaã in.c.xxiiij. De⁹ eduxit illũ
de egypto cui⁹ fortitudo sil' est Rinoce
rontis.i.vnicornis qd ẽ aial fortissimũ
ƺ capit in sinu vginis adolescẽtule p
uocat⁹ ad ei⁹ canticũ dulcissimũ. Sic et
fili⁹ di fortissim⁹ cui⁹ fortitudine nemo
resiste poterat in sinu adolescẽtule vgi
nis marie ad ei⁹ dulcissimũ canticum
Ecce ancilla dñi puocat⁹ incarnat⁹ est
et mãsuetissim⁹ fact⁹. Et sicut in morte
vnicornis vt legit in ei⁹ venatõne due
domicelle ɔcurrũt. q̃x vna portat gla
diũ et altera vxceũ. q̃x cantu inebriatus
q̃ portat gladiũ eũ occidit ɔcutiẽdo eũ
in corde et q̃ vxceũ portat recipit sang
uinẽ q̃ purpura tingit impatox. Sic i
morte xpi accidit Domicella portans
gladiũ fuit synagoga q̃ ipm occidit. ƺ
domicella portãs vxceũ fuit eccl'ia ca
tholica q̃ sãguinez ei⁹ recipit q̃ purpu
ra impatox.i.eox aie rubricate st cũ fi
dem xpi receperũt et nõ solũ illi: sed et
oẽs fideles eodez sanguine lauant et
mũdissimi efficiũt Apoc.j. dilexit nos
et lauit nos a pctis nris in sanguie suo
licz ƺ pdicta auctas nõ inueniat ab he
reticis pdictis insipientib⁹ in. lxx. int
pretib⁹: q̃rant vbi dictũ est et inueniẽt.
Scda auctas inuenit in p maiox pro
phetax.i.mosaica.c.xj. vbi di. Egredi
etur vga de radice yesse et flos de radi
ce ei⁹ ascendet. vbi hebraica veritas sic
hz et nazaren⁹ de radice eius cõsurget.
Nazaren⁹ interpretat flos vel floridus
Hiero. aũt transferens secut⁹ est interp
tatõnem vocabuli dicens et flos de ra
dice eius descẽ. etc. Euangelista vo scri
bens secutus est veritatem hebraicaz:
quia cum pdicta phetia exponeretur
de messia ad literã virga de radice yes
se est beata vgo que descendit de genẽ
dauid et sic de radice yesse qui fuit pa
ter Dauid alio noĩe dictus ysay. et fuit
virga rectissima sine aliqua obliquita
te pcti: xpc vo fuit ex ea cõsurgens ve
lut flos pulcherrim⁹ q̃r speciosus for
ma p filijs hoim ps. xliiij. Ipe est ergo na
zarenus quia tot⁹ floridus et pulcherri
mus. Ipse nazaren⁹ q̃r in nazareth cõ
ceptus sicut pz Luce.ij. et q̃r in nazaret
nutrit⁹ sicut patet Math.ij. Predicte
phie q̃ vacue erant ante aduentũ xpi
in ei⁹ aduentu implete fuerũt sicut pa
tet Math.ij. q̃r monit⁹ Joseph per an
gelũ vt fugeret in egyptum cum pue
ro et matre eius pter herodẽ et q̃ esset
ibi vsq̃ dũ vocaret iterũ p angelum de
functo herode sic factũ est vt pz ibidez
Et sic de egypto dei fili⁹ fuit vocat⁹ et
veniens habitauit in ciuitate nazareth
vt pz ibidem et sic est impleta scda pro
phetia nõ solũ q̃r ibi ɔceptus ƺ etiam
q̃r ibi habitauit et fuit nutritus licet in
bethleem nat⁹ et in ierl'm occisus. Itẽ
dicũt euangeliũ marci esse falsuz ex eo
q̃ in ei⁹ principio di vnũ falsum: scribi
tur eñi ibi Initiũ euangelij ihu xpi fi
lij di sic scriptuz est in ysaia pha. Ecce
ego mitto angelũ meũ añ faciẽ tuaz q̃
pparauit viã tuã ante te. vox claman
tis in deserto pparate viã dñi recte faci
te semitas eius. Modo dicũt istu: patz
q̃ primũ est falsum.s. ego mitto ange
lum meũ ante faciẽ tuaz cum nullubi
repiat in ysaia sed in malachia. Dicen
dum est ad hũc errorẽ fm q̃ notat Ni
colaus de lyra q̃ marc⁹ añ ei⁹ ɔuersio
nẽ ad fidẽ. fuit instructus in lege et pro
phetis et iõ incepit suũ euãgeliũ: i vno
ɔtextu phetias ɔiungẽs quax prima
scribit malachie.iij. et scda ysa. xl. Ve
rumtamẽ marc⁹ hic solũ exprimit ysai
am pham dicens: sicut dictum est in
ysaia pha quia licz ambo phete vno
spiritu phetauerũt: ysaias tamen pn
cipalior ẽ altero et iõ sol⁹ noiatur: et q̃a
auctas vltima ẽ ipsi⁹ ysaie. res aũt de
noiat a fine. Jõ nõ falsũ dixit marc⁹ ƺ

verū noīando ysaiā et subticendo malachiā. Item bern̄. et ponit̄ in glosa laterali. Nota ꝙ h̄ testimoniuꝫ ecce ego mitto āgelū meū ē malachie. vtrūqꝫ tamen dicit̄ eē ysaie. qꝛ ꝛ si nō verba sensus tn̄ inuenit̄ in ysaia ꝛ manifesti⁹ inuenit̄ in h̄ versu vox clamant̄ in deserto. Angel⁹ em̄ q̇ mittit̄ an̄ faciē est vox clamantis in deserto: p̄parauit aūt viā dicens pate viā dn̄i facite rectas semitas. potuit em̄ ꝓ malachia ysaia nomē diuinit⁹ occurrere nec voluit Marcus emēdare: qꝛ om̄s ꝓphe vno spū locuti sunt q̄si vno oꝛe. Vtraqꝫ solutio satisfaciat cuicūqꝫ intelligēti: ꝛ satis cōcorditer ad ꝓpositū veritat̄ et ad ꝯfusionē malicie opponētis crimē falsitat̄ euāgelio xp̄i q̇ nō solū verū dixit ꝑ euāgelistas suos: ꝫ etiā est ipa veritas vt ptꝫ Joh. xiiij. Supꝛadicti inciderūt i hāc ꝑuersaꝫ heresim edocti a q̇daꝫ religioso hispano eiusdē gentis in flandria q̇ eis legit aliq̄ capl'a biblie vt fert̄ in occulto dānando legē euāgelicā cuꝫ eēnt ibi mercatoꝛes ꝛ taliter imp̄ssit erroꝛē p̄dictū ꝛ alios in eis ꝯuenietes i hispaniā multos alios ꝑuertert̄ in occultis. Et isti sunt illi de q̇b⁹ supꝛadixi in pria heresi ꝙ fuerūt abscōditi q̄si ꝑmensem ꝓ sanādo vulnere circūcisionis ꝛ ꝙ expectāt in bꝛeui facē transitū in berberiam cū illo nonso nequā q̇ eos expectāt secrete in ciuitate hispalen̄. vt facto trāsitu ibi libere efficiant̄ iudei. Qui hoc nouit testimoniū ꝑhibuit ꝛ scim⁹ quia verū est testimoniū eius.

De heresi eorum qui negāt confessionem valere ad remissionem peccatorum.

Tercia heresis ē eoꝝ q̇ negāt cōfessionē valere ad remissionem pctōꝝ. Sunt em̄ nōnulli xp̄iane religionis inimici qui asserūt ꝙ cōfessio nō valet ad remissionem pctōꝝ ꝓbare nitunt̄ auctꝛib⁹ ꝛ rōnib⁹. Primo sic de⁹ gratis remittit pctm̄ nō merito hoīs ḡ nec ꝑ cōfessionē. si em̄ ꝑ ꝯfessionem remittit̄ pctm̄: merito remittit̄ cōfitentis. Scđo sic apl's ait ad Tytū. iij. nō ex oꝑib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos: ꝫ ꝺm suā miscđiam saluos nos fecit ḡ nō ꝑ ꝯfessionē. Tercio sic ꝺm apl'm ad Ro. x. nō est volentis neqꝫ currētis ꝫ miserentis est dei. Prima em̄ gr̄a quā deus in nobis opat̄ est pctōꝝ remissio: ḡ nō mediante cōfessione ꝫ dei miseratione remittit̄ culpa. nō ḡ cōfessio est necessaria ad salutē. Scđo hoc ꝓbare nitūtur auctꝛib⁹ sanctoꝝ. p̄ auctē Ambꝛo. super Lucam dicētis. Ideo fleuit petr⁹ quia culpa suppꝛessit ei nō inuenio q̇d dixerit: inuenio ꝙ fleuit: lachꝛymas ei⁹: lego: satisfactōēꝫ nō inuenio. Contra hāc heresim multe clamāt auctes sanctoꝝ. Ait em̄ aug. ꝯfitere q̄cunqꝫ fecisti q̄ in verbo q̄ in oꝑe q̄ in nocte q̄ in die ꝯfitere in tꝑe opoꝛtuno ꝛ in die salutis recipies celestem thesauruꝫ. Scđo ait Gꝛeg. nō deus vlcisci maliciā qui confiteri delicta ꝑsuadet: optat dissolui cōfitentes ne ꝯtumaces punire cogat̄ q̊ti die. xp̄i euāgeliū clemēter vocat ꝯfessionē tyꝛanni ex puro coꝛde desiderat et cūcta q̄ delinquim⁹ relaxat. Ad primā rōnem q̄ dicūt heretici ꝙ de⁹ grat̄ remittit peccatū non merito hominis Dicendum ꝙ sola dei gratia peccatuꝫ remittit̄ nec confessio est causa efficiēs remissionis peccati ꝫ sola gratuita voluntas dei. Est tamen confessio causa sine qua non quia nisi homo peniteat a deo peccatum non remittet̄. Sicut sol domum illuminat quia fenestra aperit̄ nō tamen apertio fenestre est causa illuminatōnis sed causa occasionalis. causa vo efficiens illuminatōnis ē ipse sol. Ad scđam rōnem in qua dicit̄ ꝙ nō ex oꝑib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos sic itelligēdū ē ꝙ oꝑa n̄ excludūt gr̄am

nec grã opa. q2 ex gratia opa ⁊ ipa grã est cã efficiẽs nr̃e salut. Silr grã non excludit pniam nec pnia grãm. quia ⁊ pnia quedã grã ẽ. Eodẽ mõ r̃ndendũ est ad terciã rõnem non est volent nec currentis. q2 q̃uis cursus. i. opatio vel bona volũtas sit salutis occasio. tamẽ efficiẽs cã salutis existit penes gratiaz dei miserentis. de⁹ eñ primã grãz opatur in nobis. i. pcti remissionẽ nõ meritis nr̃is exigentib⁹ sed miscõia sua tm̃. Ad auctem ambro. qui dicit se lachrymas petri legisse nõ satisfactões vel cõfessionem p hoc nõ excludit quin multa facta sunt que scripta ñ sũt. vel dicit q nondum facta erat institutio confessionis.

De heresi eorum qui negãt confessionem fieri homini.

Quarta heresis est eoꝝ q̃ concedunt ꝯfessionẽ fiendã: ꝫ negant eã fiendã hoi. Dicũt eñ isti heretici. Quid oportet q ista publicatio pctõꝝ fiat mõ in noua lege hoi p ꝯfessionẽ ex q̃ in lege veteri nõ fiebat nisi do p solã cõtritiões qd ꝫ optet mõ addere cõfessionẽ. Scdo sic Crisost. sup eplaz ad hebreos dicit. Nõ dico tibi q te pdas in publicũ nec apud alios te accuses ꝫ obedire te volo pphe dicenti. ps. xxxvi. Reuela viã tuã añ deũ. ꝫ cõfitere pctã tua añ verũ iudicem cũ q̃rimonia delicta tua pnũcia nõ lingua: ꝫ cõscie tue memoria ⁊ tũc demũ spera misericordiã te posse consequ. Item tercio dicit idem Crist. pctã tua dicito vt deleas illa: ꝫ si cõfundaris alicui dicere: dicito ea q̃tidie in aĩa tua. nõ dico tibi vt cõfitearis illa ꝯseruo tuo vt tibi exprobet dicito deo qui curat ea nec ei si nõ dixeris ea nõ ignorat cum ea faciebas pñto erat cũ admitteres ea cognouerat. Ex oib⁹ istis ꝫ illi eliciũt cõfessionem fiendã soli deo. Hec rabida heresis multũ viget istis tempibus in aliq̃bus occulte ꝯfabulantib⁹ ⁊ in conuenticulis suis. Pro destructõne huius erroris intendo contra ipsum pcedere quintupliciter. Primo auctẽ veteris testamenti p quã ostendã q cõfessio q̃ fit homini in noua lege iam fuit declarata in veteri lege q2 scribit Prouerb. xxviij. Qui abscondit scelera sua nõ dirigetur. qui aũt cõfessus fuerit ⁊ reliquerit ea miscõiam ꝯsequetur. Tunc arguo sic ex ipsa auctẽ pctã abscondi nõ dñt. imo cõfiteri ꝫ deo vel homini: nõ deo q2 ps. dicit. delicta mea a te nõ sunt abscondita. ⁊ apls ad Heb. iiij. oĩa nuda ⁊ apta sunt oculis ei⁹ ꝫ pctm̃ abscondi homini nõ dꝫ imo dꝫ confiteri homini hoc oñdit nobis xp̃c in figura qñ dixit leprosis Luce. xvij. Ite oñdite vos sacerdotib⁹ ⁊ sequitur q dum irent mũdati sunt. Scdo arguitur cõtra eandẽ heresim ex pte pfectõnis legis noue. vnñ circa hoc est sciendũ q de⁹ in omi statu tam nature q̃ȝ legis mosaice q̃ȝ legis etiam grẽ voluit q sibi hõ p pctis cõfiteretur ꝫ diuersimode. Nã in statu nature sufficiebat sibi vt hõ de pctis solã contritionẽ hr̃et vt in corde peniteret: sed postea pcedens in statu legis q̃ fuit pfectior statu nature voluit vt nõ soluz hõ de pctis cõtritionẽ hr̃et: ꝫ q etiam p pctõ aliqd holocaustũ offerret sicut vitulũ de armẽto ac edum de grege. ꝫ postea vltra pcedens in statu grẽ tanq̃ȝ pfectiori ceteris voluit vt nõ solum corde ⁊ sacrificio. ꝫ etiã ore pprio cõfessio fieret de pctis ⁊ valde congrue dñs ordinauit. q2 sicut nos sum⁹ in statu pfectioris vite. ita pfecti⁹ a pctis nostris expurgari debem⁹. Status eñ noster scꝫ gratie statui nature siue legis comparatur sicut fructus compatur flori. nam sicut fructus plus habet de pfectione q̃ȝ flos. sic status grẽ pl⁹ hꝫ de pfectiõe q̃ȝ status nature ⁊ legis mosaice. quare nullus debet mirari si nos qui sumus

Confessio q
Deo sciat pcta
opportu[ne] ꝯ [illegible]

in gradu ꝑfectiori q̄ fuerunt gentiles:
vel iudei si a nobis plus exigit vt per-
fectiores inuenire valeamus. Sicut eñ
fructus venit post florem ordine natu
re sic confessio oris venit post cordis
contritionem. ⁊ sicut fructus latet i ar-
bore anteq̄ floreat: sic in statu nature
ista confessio nullatenus apparebat.
quia soli deo per contritionem fiebat.
sed sicut postea per florem ostenditur
aliquantulum fructus sic in statu leg̃
aliquantulum oportuit hominis per-
fectionem ꝑ munera apparere. q: tunc
peccatum non solum deo sed etiã po-
pulo erat notum licet non expressum:
sed cognoscebat ex quo offerebat ꝙ in
aliquo deum offenderat. sed per quid
ignorabat. sed cum fructus per florem
aduenit tota virtus arboris in eius ꝓ-
ductione se ostendit. sic eodem modo
in statu gratie qui nũc est tota ꝑfectio
hominis in hoc debet consistere ꝙ nõ
solum cum deo conueniat sicut primi
nec ipsi per munera: se ostendant sicut
secundi veniendo. s. ad confessionẽ: sed
etiam oportet ꝙ peccatuꝫ exprimat si-
cut arbor in tota ꝑfectione sua profert
fructum. ⁊ ideo voluit vt ore ꝓprio con
fiteamur de peccatis. Et quia ipse non
est p̄sens visibiliter dimisit nobis mi-
nistros ecclesie vt eis cõfitẽmur: vt sic
ordo nature dei ꝓuidentia responderꝫ
vnde leo papa. Multiplex misericor-
dia dei que ita lapsib⁹ humanis subue
nit vt non tm̄modo ꝑ baptismũ sed eti
am ꝑ penitentiam spes vite repararetur
Xp̄c eñ hanc p̄positis eccl'ie tradidit
ptãtem vt vere penitentib⁹ pnie satis-
factionẽ daret ⁊ eosdem salubri satisfa
ctione purgatos ad cõmunionẽ sacra-
mentoꝝ per gratiã reconciliatõnis ad
mitteret. Tercio arguit cõtra eandeꝫ
heresim sic: q: sicut dĩ fili⁹ erat p̄ homi
incognit⁹ sicut verbũ cogitatũ ẽ igno-
tum; ita valebat ꝙ homo recognosce-
ret ipsum esse deũ vt in corde suo solũ
qñ peccauerat se recognosceret offen-
disse. Et ideo nõ requirebat ab eo vltra
vires: sed ꝙ sibi ꝓportionabiliter sicut
ipse erat incognit⁹: ita sibi hõ incogni-
te rñderet. Sꝫ q: mõ ẽ nõ solũ vt v̄buꝫ
cogitatũ sed etiã ꝓlatũ inq̄tum ex vir-
gine carnem sumpsit ⁊ in mundo ver⁹
deus ⁊ homo apparuit requirit vt ho-
mo sibi nõ solũ agnoscat clamdestine
se deũ offendisse: sed etiam se deo orete
nus manifestet q̃ ꝓ pctis suis se mani-
festauit carnẽ de v̄gine assumẽdo. ⁊ sõ
vult vt nõ solũ hõ sibi corde cõfiteat̃ ꝟ
etiã oreten⁹ suo sacerdoti. Vñ aug. de
verbis dñi. Qui vult videri deus cum
sit homo. nõ imitat̃ illum qui cum de-
us esset pro illo factus est homo. tibi q̃
dem non deo esto aliquid min⁹ q̄ es.
sed cognosce quod es. cognosce te in-
firmum. cognosce te hominem. cogno
sce te peccatorẽ. appareat in confessio-
ne tua macula cordis tui et pertinebis
ad gregem xp̄i. q: confessio peccatorũ
inuitat medicũ ad sananduꝫ. Quar
to arguit cõtra eandẽ heresim ratione
assumpta ꝑ similitudinẽ in moralib⁹. Si
cut eñ videm⁹ ꝙ qñ aliq̃s bon⁹ hõ of-
fendit ab aliq̃ non solũ ipse dñs offen-
dit sed etiã vxor eius. nec etiã ipse pla-
cat ab offensa nisi ab eius vxore si tam̄
sit fidelis ei indulgentia etiã postulet.
Sic deus nunq̄ parcit alicui qui eum
offenderit nisi vxori sue. s. eccl'ie recon-
ciliet se. xp̄c eñ duas vxores hr̄e dicit.
vnã. s. pulcherrimã ⁊ dilectã ac sibi gra
tam. s. ecciam que velut bona dña iniu
riam sibi reputat quicq̃d xp̄o iniurio-
se est illatum. Et ideo xp̄c nunq̄ placa
tur nisi vxori tam nobili ⁊ tam dilecte
peccator reconcilietur cui⁹ locuꝫ tenet
sacerdos quicũq̄ sit dummõ potesta-
tem hẽat absoluẽdi. Vñ aug. in lib. de
pnia. Qui vult cõfiteri pctã vt inueni-
at grãm q̄rat sacerdotem q̃ sciat ligare

⁊ soluere iudicet hō seipsum volunta-te dum pōt ⁊ mores ꝯuertat in melius ⁊ veniat ad antistites ꝑ q̄s clauis illa ī eccīa ministrat̄ a ꝑpositis sacroꝝ accipiat satisfactōis sue modū. Quinto ⁊ vltimo arguit̄ ꝯtra eandē heresim h̄ Quia sicut deꝰ offendit̄ qñ hō ꝑpetrat malū ⁊ q̄si quandā verecūdiaȝ patit̄ si seruus quē redimerat ita care apostataret ab eiꝰ pio dn̄o ꝑ pctm̄ ita vult ipe deus ꝙ qñ recōciliat̄ illi ipse seruꝰ vere cundiā ⁊ maximā ꝯfusionē patiat̄: nō aūt pōt maiorē pati ꝙ̄ qñ seruo ꝑꝑ deum humiliat̄ ⁊ sibi oretenꝰ ꝯfitet̄. Non eniȝ esset magna hūiliatio si dn̄o tm̄ se humiliaret. quare deꝰ voluit ꝙ hō cōfiteret̄ homini. s. suo sacerdoti. Vn̄ Beda. Cōueniens est vt nos q̄ peccando deo ꝯtumaces fuimꝰ penitēdo supplices sacerdotibꝰ ⁊ ministris eiꝰ simus. ⁊ hō q̄ ad gr̄am ꝯseruandam mediatore eguit. iam eam nisi ꝑ mediatorē habere nō possit. Ex ꝑdictis igit̄ manifestū est ꝙ nō sufficit solū deo ꝯfiteri sine sacerdote. nec ē vere humilis ⁊ penitens si nō desiderat ⁊ requirit sacerdotis iudiciū. Si tñ nō pōt h̄re copiā sacerdotis sufficit ꝯfiteri socio vel ꝓximo studiose tñ inquirendꝰ est sacerdos. q2 sacerdotibus ꝯcessit ꝓtātem ligandi ⁊ sol uendi. ⁊ ideo q̄bus ipi dimittūt ⁊ deus dimittit. Si ḡ desit sacerdos socio vel ꝓximo facienda ē cōfessio. Vn̄ augꝰ. Tanta vis cōfessionis est vt si deest sacerdos confiteat̄ ꝓximo. Sepe eñ cōtingit ꝙ penitēs nō pōt verecūdari añ sacerdotē quē desiderauit nec tp̄s nec locus offert ⁊ si ille cui cōfitebit̄ ꝓtātē soluēdi nō h3 fit tñ dignus venia ex sacerdotis desiderio q̄ crimē socio confitetur. Mundati eñ sunt leprosi dum irent se oñdere sacerdotibus anteꝙ̄ ad eos veniebāt. Vn̄ patet deū ad cor respicere dum ex necessitate ꝓhibent̄ ad sacerdotes ꝯuenire. Nunc restat respondere ad argumenta hereticorū in principio huius tercij erroris posita. Ad primū cū dicit̄. q̄d oportet ꝙ fiat ista publicatio peccatoꝝ ex quo ī lege veteri nō fiebat nisi deo. R̄ndet̄ ꝙ tūc offendebat̄ solū deus. nō homo ⁊ deꝰ quia deus factus est hō idō optet ꝙ reueles ⁊ publices pctm̄ tuū deo ꝑ cōtritionem ⁊ hoi cōfessionē ⁊ dices cū ps. xxxj. Delictū meū cognitū tibi feci ⁊ iniusticiā meā nō abscondi. s. homini cui abscondere poteram. q2 deo notū erat Ad scōm argumentū Crisostimi. nō dico vt te ꝓdas ⁊c. dico ꝙ nō est ita intelligendū ꝙ liceat alicui si tempꝰ habeat sacerdoti nō ꝯfiteri. Sed quia sufficit vbi crimē occultū est soli deo ꝑ sacerdotem dicere ⁊ ideo nō oportet publicare coram multis qd̄ occultum est qd̄ notauit dicens: nō tibi dico vt te ꝓdas in publicuȝ. Vn̄ leo papa. Sufficit confessio que primum deo offertur deinde sacerdoti qui pro delictis penitentium precator accedit. tunc eñ plures poterūt ad penitentiam prouocari si populi auribus non publicet̄ cōsciētia ꝯfitētis. sicut eñ publica noxia publico egent remedio: ita occulta secreta confessione ⁊ occulta satisfactōe purgant̄. Nec necesse ē vt qd̄ sacerdoti semel ꝯfessi fuimꝰ iterum ꝯfiteamur nisi qd̄ absit in ideȝ ꝯtingat nos redire. sed lingua cordis nō carnis apud verū iudicem id semꝑ ꝯfiteri debemꝰ. vñ Crisost. Nūc aūt si recordaris pctōꝝ tuoꝝ ⁊ freq̄nter ea in ꝯspectu dei ꝓnūcies ⁊ ꝓ eis depceris citiꝰ ea delebis. Si vo obliuiscaris tūc eoꝝ recordaberis nolens qñ publicabunt̄ ⁊ in ꝯspectu ꝓferentur omniū amicoꝝ ⁊ inimicoꝝ sanctorumq3 angelorum. Et per ea que dicta sunt patet solutio etiam ad tercium argumentum et sic sum expeditus de quarto errore siue heresi.

De heresi eorum qui asserūt confessionem fiendam solū curato sicut proprio sacerdoti.

Quinta heresis est eoꝝ qui con-
cedūt ꝙ ꝯfessio est fienda homi.
ꝫ dicunt ꝙ solū est fienda ꝓprio
sacerdoti. Sic errauit mgr̄ Johes de
poliaco q̄ posuit sequentes articulos:
vtꝫ in extrauaganti. Joh.xxij. vas ele-
ctōnis videlicet ꝙ cōfessi fratribꝰ licen
tiā generalē cōfessiones audiendi ha-
bentibꝰ eadem pctā qui cōfessi fuerant
iterum ꝓprio sacerdoti cōfiteri teneren
tur ac stante statuto oīs vtriusq; sex-
us in ꝯcilio generali nec deꝰ nec roma
nus pontifex facē posset ꝙ ꝑrochiani n̄
tenerent̄ oīa pctā sua semel in anno
ꝓprio sacerdoti.s.parochiali curato cō
fiteri. Item ꝙ nō posset papa generalē
dare ptātem audiendi ꝯfessiones .imo
nec deus qn̄ ꝯfessus generalē hn̄s licē
tiam teneret̄ iterū eodē suo ꝓprio sacer
doti veluti parochiali curato confiteri
Hi articuli a Joh.xxij.in p̄dicta extra
uaganti tam falsi q̄ꝫ ⁊ erronei et a sana
doctrina deuij aucte aplica sunt dam-
nati ⁊ reprobati. Ipseq; iohes de poli
aco veris rōnibꝰ q̄ opinioni quā dudū
habuerat cōtrarijs ⁊ quibꝰ rn̄dere non
potuit demonstratis eosdeꝫ articulos
nō esse veros affirmauit in ꝯsistorio pu
blico.necnō in p̄ntia p̄dicti Johis pa-
pe ⁊ cardinaliū reuocauit. Et qꝛ succe-
dente tp̄e nonnulle ꝑsone ecclesiastice
necnō ⁊ alie vtriusq; sexus ꝑsone p̄di-
ctos reuocatos articulos fuerunt am-
plexantes inficientes fideliuꝫ animos
vt fratribus p̄dictis nō confiterent̄. Et
vt ab eorum deuotōne eos retraherēt:
nō solū p̄dictos articulos :sed et alios
etiā sacris canonibꝰ cōtrarios affirma-
re publice nō erubuerūt. Vn̄ licet cō-
fessio fratribꝰ electis ⁊ a dyocesanis ad
missis facta dubitabilis et incerta sit.
vn̄ tenent̄ oīno incertū dimittere:et sic
solū cōfiteri suis sacerdotibꝰ curā aīaꝝ
hn̄tibꝰ sub pena pctī mortalis. Iteꝫ ꝙ
q̄ꝫuis ipsi frēs admissi auctem habeāt
cōfessiones audiēdi ⁊ absoluēdi tamē
ppl's subiectꝰ accedēdi ad eos sine licē
tia ꝓprij sacerdotis nō hꝫ ptātem. Iteꝫ
ꝙ fratres petentes priuilegia pro ꝯfes-
sionibꝰ audiendis ⁊ sepulturis haben-
dis sunt in pctō mortali. Iteꝫ ꝙ roma-
ni pōtifices ꝯcedentes p̄dicta priuile-
gia vl' illa ꝯfirmātes sūt in sili pctō mor
tali ⁊ excōicati. Itē ꝙ tales frēs ꝯfiten
tes nō sūt pastores ꝫ fures latrones et
lupi. Item ꝙ sacerdos curatꝰ dās licē-
tiā mendicātibus cōfessiones audiēdi
magis dispēsat sup̄ p̄dicto statuto vtri
usq; sexus q̄ꝫ papa fratribꝰ licentiā tri-
buens iuxta formā decretalis an̄dicte.
Quia supradicta lamētabili q̄rela ꝑ fra-
tres mendicātes ad aures Eugenij pa
pe quarti ꝑuenerūt. Qui facta diligen
ti examiatōe ꝑ diuersos in iure canoni
co doctores ac sacre pagine ꝓfessores
tanq̄ꝫ falsos ⁊ erroneos ⁊ sacrꝭ canoni-
bus ꝯ̄rios aucte aplica dānauit ⁊ r̄pro
bauit vtꝫ in bulla sua q̄ incipit: Gregꝭ
nobis crediti. quā ꝯfirmauit Nicolaꝰ
quintꝰ: vtꝫ in bulla sua q̄ incipit ꝓuisi
onis nr̄e. Quā cōfirmatoriā bullā diri
git vniuersis ⁊ singulis. p̄riarchis. ar-
chiep̄is. ep̄is. electis et abbatibꝰ vbili-
bet cōstitutis. vt quotienscūq; fuerit re
quisiti sup̄ p̄dictis a quoq̄ꝫ p̄dictorum
ordinū p̄dicatoꝝ et minoꝝ et aliorum
mēdicātiū priuilegiatoꝝ mgr̄o genera
li ac ꝓuinciali. mistro. vicario. vel aliō
gerente officiū ad cōfutandos ac rep̄-
mendos ac penitus tollendos hꝰmōi
errores ꝓut in decretali sup̄ cathedraꝫ
ac in p̄dicta extrauaganti vas electio-
nis ꝯtinet̄ diligēti studio atq; cura ꝓui
deant ac intēdāt ⁊ ꝙ p̄fatas ꝯstitutōes
faciant inuiolabiliter ab omnibus ob
seruari. Et ꝙ si forsan inuenerint aliq̄s

predictos damnatos articulos aut aliquid ipsoꝝ ꝑtinacit̃ asserẽtes vel ꝯtenẽtes seu ꝑdicantes ꝯ illos cõiter vl̃ diuisim tanq̃ ꝯ hereticos ⁊ de catholica fide suspectos ꝓcedãt. necnõ ip̃os ⁊ eorũ quẽlibet iuxta tantoꝝ excessuũ q̃litatẽ ꝑ censurã ecc̃iasticã ⁊ alia iur̃ oportuna remedia aucte ꝑdicta ꝯpescẽ studeant. Cum ꝑñtem libꝝ scriberẽ in villa vallis oletana. Anno dñi. M.cccc.lviij. Cleric⁹ quidã nomie alfonsus de beiar in ecc̃ia bti Jacobi ꝑdicte ville d̃ ꝑdictis reprobatis ꝓpositõnib⁹ tres publice ꝑdicauit. Quaꝝ prima fuit q̄ q̃libet tenebat̃ confiteri cure ꝑrochiali ad min⁹ semel in ãno. Sc̃da est q̄ fideles obligabant̃ petere licẽtiã a sua cura parochiali vt possint ꝯfiteri religiosis mẽdicantib⁹ ⁊ q̄ nõ debebat dare licentiã nisi his q̀bus sibi bñ visum foret. Tercia fuit q̄ om̃s illi q̇ confessi fuerãt religiosis ꝑdictis obligabant̃ iterũ cõfiteri de eisdem pc̃tis suo ꝓprio sacerdoti. scilꝫ ꝑrochiali cure. Cum ḡ cognoui q̄ ꝑdict⁹ clericus dixerat ꝑdictas ꝓpositiones ꝑ fide dignas ꝑsonas req̇siui dominũ petrũ ep̃m palentinũ q̇ tũc in eadeꝫ villa pñs erat vt de ꝑdictis reciperet verã informatiõeꝫ q̇ cognita veritate vocato ꝑdicto clerico mandauit sibi vt ꝑdictas ꝓpositões in eadẽ ecc̃ia in q̃ illas ꝑdicauerat sequenti dñica publice reuocaret q̇d ⁊ factũ fuit pñtib⁹ pluribus religiosis ꝑdicatoꝝ ⁊ nostri ordinis ⁊ magna populi multitudine.

De heresi eorum qui dicũt q⁹ nõ tenetur quis confiteri sacerdoti si laicus sit presto.

Sexta heresis ẽ eorũ q̇ dicũt q̄ nõ tenet̃ quis confiteri sacerdoti si laycus sit ꝑsto cui possit cõfiteri. Improbat̃ ista insipientissima heresis ostendendo q̄ requirendum sit examen sacerdotis cui concessit de⁹ potestatem ligandi ⁊ soluendi quod ostendit Aug. in libro de pnia dicens. Qui vult confiteri peccata vt inueniat gratiam querat sacerdotẽ qui sciat soluere. Item ait aug. Judicet seipsum homo voluntatẽ dum pōt ⁊ mores cõuertat in melius veniet ad antistites ꝑ q̊s illi claues in ecclesia ministrant̃ a ꝑpositis sacramentoruꝫ accipiat satisfactiõis sue modũ. Item leo. multiplex misc̃dia dei que lapsib⁹ humanis subuenit vt nõ modo ꝑ baptismũ ſꝫ etiam ꝑ pniaꝫ spes vite repiatur. Sic diuine volũtatis ꝑsidijs ordinatis vt indulgẽtiam dei nisi supplicatõnib⁹ sacerdotũ nequeãt obtinere. xp̄c em̃ hanc ꝑpositis ecclesie tradidit ptãtem vt confitentibus pnie satisfactõnem darent eosdẽ q̄ salubri satisfactõne purgatos ad cõmunionem sacramentoꝝ ꝑ ianuaꝫ reconciliatõnis admitterent. Item leo: sufficit confessio que primũ deo offert̃: deinde sacerdoti q̇ ꝓ pc̃tis delinquentium precator accedit ⁊ etiã plures ad pniam poterũt ꝓuocari si ppl̃i aurib⁹ nõ publicet̃ ꝯsc̃ia ꝯfitentis. In necessitate tñ pōt hõ cõfiteri pc̃tã sua ꝓximo vel socio si desit sacerdos. Ex ꝑdictis manifestũ est q̄ nõ sufficit cõfiteri deo sine sacerdote cum possit haberi necẽ vere humilis ⁊ penitens si non desiderat ⁊ requirit sacerdotis iudiciũ si tam̃ nõ pōt habere copiam sacerdotis sufficit confiteri socio vel proximo vt predictum est.

De heresi eorum qui dicunt q⁹ non est obediendum nisi soli deo.

Septima heresis est eoꝝ q̇ dicũt q̄ nõ est obediendũ nisi soli deo. Iste fuit error cuiusdaꝫ heretici q̇ dicebat̃ ivaluis a q̇ ivaldẽses heretici nũcupant̃. Ille suo spũ duct⁹ ⁊ nõ a deo missus nouã sectaꝫ inuenit vt sine

alicui⁹ plati aucte sine inspiratōne sine
scia sine lrātura pdicare psumeret sine
tōne pbs sine visione .ppha sine missi-
one apl'us sine instōne didascal⁹ vt no
tat Alan⁹ in li. suo ɔtra hereticos. Pre
dictā vo heresim seqntes ipm nitūtur
pbare ex actib⁹ aploꝝ Act. v. vbi itro-
ducunt petr⁹ ꝛ iohes loquētes ad scri-
bas ꝛ pharise os i hūc modū. Vos ipsi
iudicate cui sit obediēduꝫ deo pcipiēti
an vob phibētib⁹. Itē si hō hoi obedi-
erit i his i qb⁹ obediēdū ñ ē peccaret q꞉
in h deo obediēs nō ē Samuel etiam
ait ad saul. j. Re. xv. spēs ariolādi ē nol
le obedire. spēꝫ ariolādi vocat samuel
q̇dā nō deū negare p inobiam. Sꝫ nol
le obedire homi nō est ariolare ꝫ nolle
obedire deo. g̃ obediēdū ē deo nō hoi
q꞉ p h ꝙ nō obedim⁹ hoi nō ariolamu꞉
ꝫ p h ꝙ negam⁹ obiam deo. Rñdet ad
pdicta ꝙ deo ꝛ hoi obedienduꝫ est sed
deo magl ꝗ hoi. hoi tñ obediendū est:
q꞉ ptās sup hoies a deo data ē. Vñ et
xpc ad pylatū: Ioh. xix. ait. nō hres in
me ptātem nisi datū eēt tibi desup. g̃ si
pylatus q̇ ab impatore romano ptāteꝫ
terrenā habuerat eā sup xpm habebat
multo magl ꝛ ali⁹ hō sup alios homies
Xpc etiā patri putatiuo ꝛ matri obedi
ens fuit. erat eñ subdit⁹ illis vtꝫ Luce
ij. Petrus etiam ꝛ iohes p h qd dicūt
potius eē obediendum deo pcipiēti ꝗ
hoibus nō negant hoi esse obediendū
ꝫ insinuāt poti⁹ esse obediendū deo ꝗ
hominib⁹. hoibus tñ in malis obediē-
dum nō est sed in bonis ꝛ in hoc ꝙ obe
ditur hominib⁹ in bonis obeditur deo
Qꝫ samuel ait ꝙ spēs ariolandi ē nol-
le obedire intelligit in illo casu in quo
ex precepto vel inspiratōne diuina ali-
quis aliquid alicui iniungit. Sicut sa-
muel ex inspiratōne diuina vel ex pce
pto diuino iniūxerat sauli vt expecta-
ret eum. In eo ergo ꝙ non expectauit
inobediens deo fuit non tm̄ homini ꝛ
hac inobedientia species ariolādi fuit
Qꝫ autem hominibus ꝛ maxime pre-
latis obediendū sit ostendit paulus in
epistola ad romanos capi. xiij. dicens.
Oñis anima potestatibus sublimilio
ribus subdita sit. nō est eñ ptās nisi a
deo. que aūt sunt a deo ordinata sunt.
itaqꝫ qui potestati resistit dei ordinatō
ni resistit. ideo eñ ꝛ tributa prestatl mi
nistri eñ dei sunt in hoc ipm seruiētes
Petrus etiā in canonica prima cap. ij.
ait. Serui subditi estote in oñi timore
dñis nō tm̄ bonis ꝛ modestis sed etiam
discolis. Angeli etiā sibinuicē obediūt
minores vicꝫ maioribus vt testat Dy-
onisius de celesti ierarchia Bruta etiā
aialia sibinuicē obediūt qd etiā in mi-
nimis aialib⁹. i. in apib⁹ manifestū est.
potestates ergo ꝛ seculares ꝛ ecclesia-
stice a deo sūt ordinate vt inferiores re-
gant vt ꝛ gratiā ɔsequant subditi si be-
ne agant vel si aliud opent penāꝫ susti
neant. patet ergo subditos debere suis
prelatis obedire siue boni sint siue ma
li. In bonis tamen sit obedientia non
in malis q꞉ obedientia honesta est ani-
mi deliberantis iuste iussionis effect⁹.
q꞉ in his debem⁹ obedire platis qui iu
ste deliberant ꝛ iuste imperāt. Sūt au
tem quedā sine quib⁹ nō est salus vt ad
impletōnes pceptoꝝ moraliū in qbus
tenemur oino obedire prelatis. Sunt
quedā cū quibus nō est salus vt mor-
talia pctā i quibus agendis nulli obe-
dire tenemur. Sūt aūt q̇daꝫ media cū
quib⁹ ē sal⁹ vt carnes ɔmedē vel nō co-
medē ꝛ silia. layco aūt pdicare si picl'o-
sum nō est pdicare aūt piculosū q꞉ nō
intelligit qd dicit nec scripturas intel-
ligit quas exponere psumit si plat⁹ in-
iungat ei vt taceat tacere tenet ꝛ si ñ ta
cet mortalr peccat. Unde si sub pena
excōicatōis ei phibet pdicare. Ille vo
pdicet excōicatōnis snie subiacet. Vñ
isti iualdenses q̇ ɔtra pceptū dñi pape

imo cõtra totaȝ eccłiam p̄dicant q̄bus
iniunctū est a dño papa vt nõ p̄dicent
sñie excõicatõnis subiacēt. In consilio
etiā lateranēsi in eos sñia excõicatõnis
lata est. Vñ eis cõicādū nõ est cū sñia
apłica ab eccia p̄scisi sint. Iõ aūt excõi
cati fuerūt qꝛ officiū qð ad eos nõ ptī
net vsurpabāt ꝯtra fidē quedam p̄dica
bāt eccie verbis aut factis derogabant
ꝛ os in celū ponebāt cū curie romane
detrahebāt qꝛ instar sacrilegij est de fa
cto summi pontific/ disputare. Quibꝰ
em̄ mag/ credendū est an ydeot/ an ec
clesie sapiētibꝰ vniuersis. Si ḡ in his q̄
nõ p̄iculosa ꝫ in dr̄ia sunt vt non absti
nere a carne vel vino in casu obedimꝰ
maioribꝰ ꝛ p̄latis nr̄is. multomagis p̄
dicti heretici tenenꝫ eccłie romane obe
dire in his q̄ꝫ p̄iculosum est facere cuȝ
sñia p̄lati attestante Grego. siue sit iu
sta siue iniusta nõ solū timenda est sed
et tenenda.

De heresi eorū qui dicūt nõ esse obediendum prelatis existentibus in peccato mortali et qð tales non habent potestatē ligandi et soluendi.

Octaua heresis ē p̄dictoꝝ ivaldē
siū qui dicūt ꝙ dato ꝙ obedien
dum sit homini. hoi tñ nõ exñti
in pctõ ꝛ ꝙ solū boni sacerdotes habēt
ptātem ligandi ꝛ soluendi. Hic etiam
fuit error Ioh. heuelis anglici qui in
ter innūerabiles errores q̊s posuit iste
fuit vnꝰ ꝙ nullus est dñs ciuilis. nullꝰ
est p̄latus. nullus est ep̄s dum ē i pec
cato mortali. Insecutꝰ est hūc vna alia
vulpecula idem asserēs. s. Iohes hus
de bohemia. ꝛ vippera tercia Hiero. d̄
praga q̊ in ꝯcilio Cõstantiēsi in p̄ntia
martini pape quinti fuerūt dānati tan
q̄ꝫ heretici Anno dñi. M.cccc. et. xvj.
Isti ergo heretici dicūt obedienduȝ eē
bonis p̄latis ꝛ eis qui sunt apłoꝝ vica

Joh hevels anglus
Joh hus
Joh de praga

rij in vita ꝛ officio. Eos aūt qui apłoꝝ
vitā nõ habent nec officiū eoꝝ retinent
mercennarios dicunt non pastores.
Quod ꝓbare nitunꝫ. quia dicit aug.
in libro de baptismo peccatoꝝ remissi
onem ꝑ seipsum facit deus vel per co
lumbe membra. Dicit etiam August.
pctā dimitti vel teneri a sanctis. Idem
suꝑ Exodo vbi de lamina aurea legiꝫ.
Erat em̄ lamina aurea semꝑ in fronte
sacerdotis. hoc inquit significat fiduci
am bone vite q̄ꝫ qui vere perfecteq̄ꝫ nõ
significatõne sed veritate sacerdos ha
bet solus pōt peccata auferte. Iõ gre
gorius. Isti soli habēt in hac carne po
siti ꝛ ligandi ꝛ soluendi ptātem sic san
cti apłi qui eoꝝ exempla simul cuȝ do
ctrina tenent. Item ex dictis origenis:
hec soli petro potestas ꝯcessa est ꝛ imi
tatoribꝰ petri. Nam quicūq̄ꝫ petri vesti
gia imitanꝫ habent digne ꝛ recte ligan
ꝛ soluendi potestateȝ. Item malachie
ij. etiam legiꝫ maledicam benedictõni
bus vr̄is. ꝛ alibi. Ezechie. xiij. ve illis q̄
viuificāt aīas q̄ nõ viuūt ꝛ mortificant
aīas q̄ nõ moriunꝫ. Si em̄ male dicit
dñs bñdictõibꝰ eoꝝ ꝛ si aīe q̄s btificant
nõ viuūt ergo quõ ꝑ eos gr̄a bñdictio
nis transfundiꝫ. Ad h̄ oīa dicūt veri
catholici ꝙ om̄s sacerdotes hn̄t ptāteȝ
ligādi atq̄ꝫ soluēdi: ꝫ illos solos digne
ac recte hac ptāte vti qui p̄diti sunt vi
ta ꝛ doctrina apostolica ꝛ ad hoc refe
runꝫ predicte auctoritates que dicunt
iniustos sacerdotes nec ligare nec sol
uere. i. nec digne nec recte fit per illos
q̄ scti nõ sunt retentio vel remissio pec
catoꝝ. dat em̄ deꝰ bñdictões digne po
scenti etiā ꝑ indignū ministrū. Qð au
tem legiꝫ in malachia sic intelligi pōt
maledicā benedictiõibꝰ vr̄is. i. his que
benedictõnibꝰ vr̄is possidetis. qꝛ faciaȝ
vobis ea cedere in maledictionē/ nõ in
bñdictõeȝ qꝛ ꝛ si benedicunt sanctis h̄
non faciunt vero corde; et ideo eorum

bñdictio eis vertit in maledictõez. Vl'
ſic maledicã bñdictõib⁹ vrĩs.i.qd a vo-
bis benedicit a me erit maledictuz: qꝛ
benedicũt iniqui agentib⁹ adulãturq̃
peccãtib⁹ dũmodo diuites ſint. Pre
dictis hereticis obuiat ſanct⁹ clemens
dicẽs. Sacerdotes ⁊ om̃s miſtri eccl'ie
om̃is plebs ep̃os ſuoꝝ diligẽ debent ⁊
eoꝝ p̃cepti obedire etiã ſi ipſi aliter qd
abſit agãt niſi in fide errauerint. Item
obuiat eis Euſebi⁹ papa dicẽs. Oues
q̃ ſuo paſtori ꝯmiſſi ſunt nec rep̃hendẽ
niſi a fide exorbitauerit nec vllatenus
accuſare pñt qꝛ facta paſtoris oris gla
dio feriẽda non ſunt. Item obuiat eis
beat⁹ Bern̄.q̃ loquẽs de reuerentia er-
ga p̃latos ſic inquit. Nõ ſufficit exteri-
us obtꝑare p̃latis niſi interi⁹ aliud ſub
limiter ſentiam⁹ de eis. Et ſi em̃ a deo
indigna alicui⁹ p̃lati vita cõpit vt nihil
oĩno excuſatõis nihil diſſimulatiõis ad
mittat ꝓpter eũ tñ a q̃ om̃is ptãs eſt ex-
celſum euz reputare debem⁹ nõ ꝓprijs
ꝑſone meritis ſ; ordinatõni diuine ⁊ di-
gnitati deferẽtes. Ideo diſſilem⁹ interi
de magnis eccl'iaꝝ p̃latis. ſic em̃ faciẽ-
dũ eſt ⁊ ſic placet illis vt euadãt huma
na iudicia vt tandẽ incidãt in iudiciũ
qd in eis q̃ p̃ſunt fiet: Sap̃.vj. Iudici-
um duriſſimũ fiet his q̃ preſunt. Item
auctib⁹ ſctõꝝ ꝓbat q̃ om̃es ſacerdotes
hñt ligandi ⁊ ſoluẽdi ptãtez ⁊ p̃ hiero.
hoc teſtat ſup illũ locũ euãgelij Mat.
xvj. vbi dñs ait petro. tibi dabo claues
regni celoꝝ ⁊c. hñt inquit ptãtem iudi
candi ⁊ alij apl'i hñt ⁊ om̃is eccl'ia i epi
ſcopis ⁊ in p̃ſbyteris. S; ſanct⁹ petrus
eam ſp̃aliter accepit vt om̃s intelligãt
quicũq; ab vnitate fidei ⁊ a ſocietate ec
cleſie ſe ſeꝑauerit nec a pctis ſolui nec
celũ poſſe ingredi. Item ſcdo q̃ ſacer-
dos etiã ſi mal⁹ ſit gratiam tamen trãſ
fundat pro ſue dignitatis officio Au-
guſti. oſtendit dicens dictum eſt a do-
mino in numeris ad moyſen ⁊ aarõ ſa-
cerdotes vos ponite nomẽ ſup filios
iſrael ego dñs benedicã eis vt vt gratie
traditio pro miniſterijs ordinate tranſ
fundat hoibus nec volũtas ſacerdotis
obeſſe vel ꝓdeſſe poſſit ſ; meritũ bene-
nedictõnem poſcentis. Itez tercio au
guſti. in libro de corꝑe xp̃i obuiat p̃di-
ctis hereticis qui dicũt ſacr̃m altaris ſo
lum ꝯfici a bono ſacerdote dicens. In
tra catholicã eccl'iam in miniſterio cor
poris ⁊ ſanguinis dñi nihil a bono ma
ius nihil a malo min⁹ ꝑficit ſacerdote
qꝛ nõ in merito cõſacrantis ſed in ver-
bo efficit creatoris ⁊ in virtute ſpiritus
ſancti. Quanta aũt ſit dignitas ſacer-
dotis ⁊ ordinis hinc aduertimus. Di-
cit em̃ Aug. in libro queſtionũ veteris
⁊ noui teſtementi dictũ eſt de nequiſſi
mo caypha inter cetera. hoc aũt a ſeip
ſo nõ dixit ſed cum eſſet pontifex anni
illius ꝓphauit Ioh. xj. per hoc oſtendi
tur ſp̃m gratiaꝝ nõ ꝑſonam ſequi di-
gni vel indigni ſ; ordinẽ traditõnis vt
q̃uis aliq̃s boni meriti ſit nõ tñ poſſit
bñdicere niſi fuerit ordinat⁹ vt officiuz
⁊ miſteriũ exhibeat. dei aũt eſt effectuz
tribuere benedictõnis.

De hereſi eoꝝ qui dicũt qd nõ officiũ et ordo ſed meritum bone vite habet poteſtatem ligandi et ſoluendi ꝯſecrandi et benedicendi.

[...]Dna hẽſis ẽ eorũdẽ q̃ nõ offm̃
⁊ ordo ſ; meritũ bone vite habz
ptãtez ligãdi ſoluẽdi ꝯſecrãdi ⁊
bñdicendi. Eſt g̃ eoꝝ ꝯcluſio q̃ magis
opat meritũ ad ꝯſecrãdũ l' bñdicẽdũ l'
ad ligãdũ vl' ad ſoluẽdũ q̃ ordo vl' of-
ficiũ. Vñ ipi q̃uis ordinati ñ ſint qꝛ ſe
iuſtos eẽ fingũt ⁊ merita apl'oꝝ hñe p̃-
ſumũt bñdicere mõ ſacerdotali. dicũt
etiã ſe poſſe ꝯſecrare ligare ⁊ ſoluere qꝛ
meritũ dat ptãtem nõ officiũ. Et ideo

q2 se dicūt aploꝝ vicarios ꝑ merita di-
cūt se hr̄e eoꝝ officia in q̄ maxime con
tra eccl'iam nauigāt ꝛ se hereticos esse
demonstrāt. Istū aūt errorē volūt mu
nire aucte Esicij q̄ ait sacerdotes nō ꝓ
pria aucte benedicūt. ꝫ q2 xp̄i figuram
gerūt ꝛ ꝓpter eū qui in ipsis est benedi
ctōnis plenitudinē tribuūt nec solū is
q̄ sacerdotiū sortit⁹ est: ꝫ quicūq3 xp̄m
in seipso h3 ꝛ ei⁹ figuram gerit ꝑ côuer
satōnem bonā sicut moyses ydone⁹ est
vt benedictōe3 p̄stet. Ecce hic habes ꝙ
nō solū sacerdos ꝫ om̄is cum q̄ xp̄c in
habitat benedictōe3 p̄stet. Solutio
p̄dictoꝝ est f̄m Alanū in libro suo de
hereticis ꝙ sacerdotes in q̄bus xp̄c ha
bitat plenitudinē benedictōnis tribue
re dicunt̄. Predictis ergo responden-
tes dicim⁹ ꝙ alia est benedictio q̄ con-
gruit solis sacerdotib⁹. Alia q̄ ab om̄i-
bus bonis cōiter exiget̄. Deniq3 illi sa
cerdotes in quib⁹ xp̄c inhabitat bene-
dictionis plenitudinē tribuere dicūt̄.
nō q2 illi soli: ꝫ illi soli licite ꝛ digne id
agant nec subditos mala vita sacerdo-
tis ledit si bona faciūt que ille dicit. vn̄
Greg. papa. Multi dum plus vitā sa-
cerdotū q̄3 suā discutiūt in erroris fo-
uea3 dilabunt̄ min⁹ ꝯsiderantes ꝙ nō
eos vita sacerdotū ledet si humilit̄ bo
nis sacerdotū amonitōnib⁹ aurem ac-
comodarēt.

De heresi eorum qui dicūt qd̄ nō est vera indulgentia vel relaxatio episcopi in cōsecratō ne ecclesie vel alias indulgenti as dando.

Decima heresis est eorūdē ꝙ nō
est vera indulgentia ep̄i vel re-
laxatio in ꝯsecratōe eccie vl' ali-
as indulgētias ꝯcedēdo ꝙ sic nituntur
ꝓbare. Iste tenet̄ ad satisfactiōe3 triu3
annorum: vnus ep̄s in vnius eccie de-
dicatōne relaxat terciam ꝑtem. Eade3
ratōne ali⁹ terci⁹ ꝛ reliqu⁹ tercia3 ꝑtem
q2 tantā ptātē3 relaxādi hn̄t scōs ꝛ ter-
tius q̄ntū prim⁹ qd̄ si ita ē ꝓ trib⁹ obulis
relaxabit̄ pena triēnis. Preterea in di
screta vr̄ ista relaxatio nec eq̄ satisfacti
onis ꝯpensatio si ꝓ vna obulo vel nū-
mo relaxat̄ vni⁹ āni satisfactio. Solu-
tio ad p̄missa ꝙ ep̄s relaxat in absolu-
tionib⁹ penā purgatoriā nō tēpale3. Ad
argumēta di ꝙ ille cui iniungit̄ satisfa
ctio aut h3 charitatē aut nō. si charita-
tē nō h3 nihil ei ab ep̄o relaxat̄. Si vo
in charitate ē h̄ dictat ei charitas vt pe
nitentiā sibi iniūctā ꝑficiat nec palpet
seip̄m corꝑale3 declinās penā q̄n agat
pniam sibi iniūctā si p̄t q2 ip̄a charitas
reddit ip̄m ꝑatū vt nō solū illā: verum
etiā vt maiorē ꝯpleret si ei iniūcta fuis-
set. talis si illud adimpleret ꝓ q̄ facta ē
relaxatio ab ep̄o nō relaxāde pene in-
tentōe. ꝫ charitat' feruore ꝛ decedit añ
ꝑactā pnia3 remittet̄ ei tm̄ d̄ pena pur
gatoria quātu3 in h̄ p̄nti sc'lo relaxauit
ep̄s. Dicim⁹ etiā ꝙ l3 ꝯmutari penā cor
ꝑalē in pena3 pecuniaria3 q̄ in plerisq3
longa ḡuior ē corꝑali. nec isti q̄ ex cha-
ritate accedit fit ꝯmutatio pene q̄ntum
ad ip̄m. q2 nō hac intentiōe facit illud
ꝓ qua fit relaxatio vt relaxet̄ ab iniun
cta pnia. sed solo intuitu charitatis nec
vult vt relaxet̄ ꝫ ꝓpositū h3 perficiendi
pniam si ꝯcesserit ei vitā. q2 ergo h3 ꝓ-
positū ꝑficiendi pniam ꝛ in ipsa nō re
manet q̄n ꝑficiat si añ ꝑacta3 pnia3 de
cedat. Et ipse ep̄s hac intentōne relax-
at vt in purgatorio aliq̄d de pnia rela-
xet̄ isti. si morte p̄uent⁹ fuerit tantū de
pena purgatorij relaxabit̄ quantū in h̄
seculo de pena temꝑali relaxatum esse
videbatur.

De heresi eorum qui dicūt q⁹ oratōnes ꝛ suffragia ꝓ mortuis ab existentibus in peccato mortali non proficiunt.

VNdecima heresis est q̄ orones vel suffragia ꝓ mortuis ab existentibus in mortali factꝰ nō ꝓficiūt mortuis qđ sic ꝓbare nitunt̄. Quō .n. pōt ꝓdesse alijs cum nō pōt ꝓdesse sibi. Oratio q̄ fit in orātis ꝑnicie͂ quō in alterius salute͂ erit. Item .iij. q. vij. In grauioribꝰ dr̄ sic. Cū is q̄ displicet ad intercedenduʒ mittit̄ animꝰ irati iudicis ad deteriora ꝓuocat̄. Ite͂ q̄ indeuote orat iudiciū sibi postulat. Sʒ q̄ sibi in oratione postulat iudiciū: quō alijs in orone postulat remediū. Item oratio eius fit in pctō quō ḡ fit ꝓ solute aliq̄ꝝ. Item q̄ mereť offensam apđ deū q2 orat quō ꝓ alio orat: pctōri em̄ dixit deꝰ ps. xlix. Quare tu enarras iusticias meas ꝛ assumis testm̄ meū ꝑ os tuū. s. pollutum Rōnibꝰ idem ꝓbare conant̄ sic. Sacerdos in mortali exn̄s dum celebrat diuina orat: orō illa q̄ actio est mala est ac mereť sibi penā eternā ḡ eade͂ nō mereтur alij pene relaxatōeʒ. nulla em̄ actōne pōt q̄s mereri bonū ꝛ maluʒ. Item dicit auc̄tas de coha. cle. ꝛ mulieꝝ vr̄a duxit q̄ illiꝰ sacerdotis missa audie͂da nō est de quo indubitāter ꝯstat q̄ habeat ꝯcubinam. Alia etiā clamat auctoritas q̄ ille q̄ in mortali pctō est nec ī ecclesia orare nec psalmos debet dicere.

¶ Solutio omniū p̄dictoꝝ ꝛ determinatio s̄m alanū vbi supra est q̄ oratio q̄ fit ab eccia a quocūq3 ꝓferat̄ ꝓdest et mortuis ꝛ viuis ꝛ sic ad p̄dicta facilis pōt dari responsio. Veruʒ est q̄ si is q̄ ad intercedendū mittit̄ deo ꝑ peccatuʒ mortale displicet ex ipso q̄ orare p̄sumit deterior fit diuina celebrādo maxime si in notorio crimine fuerit q2 in eo peccat q̄ p̄sumit q̄ alijs occasio scādali fit: sed tn̄ qđ orat in ꝑsona eccie dice͂s oremus ipsum significatū oratōnis siue ipsa significatio ꝓdest alijs. non ex virtute ipsius orantis sed ex virtute ecclesie ad hoc oratōnem instituentis vt ꝓsit viuis vel mortuis. Peccet ergo q̄ in peccato mortali exn̄s presumit celebrare: ꝓdest tn̄ oratio q̄tum ad sui significatōeʒ nō q̄tum ad actōeʒ orantis.

Sciendū tamen q̄ duplex est deuotio. Est deuotio nature ꝛ deuotio grãe. Deuotio nature est qn̄ q̄s ex naturali pietate orat ꝛ ex quadā humilitate q̄uis sit ī pctō. peccat em̄ sub deo: q2 dolet se ee͂ ī pctō: talis si orat ex eo q̄ orat nō peccat. q2 nō indeuote orat q̄tū ad deuotōnem nature hm̄oi oratio ipsi oranti nō obest ꝛ illi ꝓ quo orat q̄tū ad virtutem orationis ꝓdest. Deuotō gratie est qn̄ aliquis ex charitate orat sensus ergo est q̄ qui indeuote orat. i. sine deuotōne nature vel gratie iudiciū sibi postulat. i. peccat. Ille aūt qui peccato notorio laborat ꝛ prebet alijs scādalum oratio fit ei in peccatū nō alijs ꝓ quibꝰ orat. Actio inq̄ꝫ orantis nō est virtꝰ orationis. sic ergo mereť offensaʒ apud deuʒ actōne praua. apud deū tn̄ ꝑorat virtus oratōnis ꝓ alio. Cum aūt dicit̄ peccatori dixit deꝰ ꝛc. pctōr dicit̄ ille qui gloriat̄ cuʒ malefecerit q̄ laborat in publico crimine vel qui ꝯuictus vel confessus est in iure. talis enim nō peccat sub deo sed in deum. talis si in publico ī ecclesia orat vł p̄dicat vł psalmos cantat ꝛ vt dictū est si ille cuiꝰ crimen notorium est diuina celebrat q̄ntum in se est peccat: virtus tn̄ oratōnis alios adiuuat. Si vō hereticus ab ecclesia diuisus pro alijs orat: iam non orat in ꝑsona eccie: et ideo nec ipsi nec alij ꝓdest oratio. Ex p̄missis patet q̄ peccatoris obstinatio q̄ orat mala est nec ei nec alij ꝓdest. Sʒ ipsa significatio orōnis q2 ad hoc instituta ē in ecclesia dei vt alijs ꝓsit ꝛ sic alijs ꝓdest vt n̄ est mala sed bona. Quod aute͂ dicit̄ q̄ illius sacerdotis missa nō est audienda de quo indubitanter constat q̄ habeat ꝯcubinam intelligendū est de sacerdo-

te q̇ ꝯuictus vel ꝯfessus est in iure. cũi⁹ missa ñ ē audiēda ñ eo ꝙ mala sit: ꝫ ħ faciēdũ ē in verecũdiã vel ꝯfusionez sacerdotꝭ vt sacerdos pctm̃ suũ recogñscat ⁊ peniteat. ¶ Qꝫ ãt oꝛoes ab ecclia ꝯsti tute ꝓsint cũ i eccia ꝓferũt siue a bono siue a malo rõib⁹ ꝓbat sic. Si merita mistroꝝ nõ augẽt vel minuũt vi sacrorũ vi ꝙ nec vim oꝛonis ꝫ hoc ptꝫ quia vis baptismi nõ augeť vel minuiť a q̇cũqꝫ deť vel vis eucharistie vel alteri⁹ sacrĩ a silĩ nec vires oꝛonũ ecclasticaꝝ bñt in se quandã ꝟtutē sacralem. puta si merita ministroꝝ augerẽt vim oꝛationũ vel minuerẽt vnitas ecclie nõ staret: imo scisma fieret. qꝛ q̇dam seq̃rẽtur sacerdotē quē crederẽt melioꝛē ⁊ fugerent deterioꝛē ⁊ sic quidã seq̃renť vnuz quidã aliũ. Paul⁹ ꝯtra illos qui gloriabanť de baptismis dicit vnũ eē baptismũ vnũ esse q̇ baptisat. A siĩ em̃ non debem⁹ gl̃iari de oꝛonib⁹ aliq̃ꝝ tanta ē em̃ vis oꝛonis ꝓlata ab vno quanta ab alio q̃tum ad ipsi⁹ oꝛonis significationē nõ q̃tum ad ipsi⁹ oꝛantꝭ deuotõem Vna ē em̃ vis oꝛatõnis ꝫ nõ vna deuotio oꝛantis. Deuotio em̃ põt esse efficatioꝛ quãto maioꝛ ꝫ oꝛatio quãtũ in se ē nõ erit fructuosioꝛ. ꝟbis aũt inesse virtutē varie clamãt scripture et diuine et humane. Nõne vis est in his ꝟbis: baptiso te in noie pr̃is ⁊ filij et spũssancti amen. ⁊ in his. hoc est em̃ coꝛp⁹ meum. Et hic est em̃ calix ⁊c̃. Quare g̃ i ecclesiasticis oꝛatõnib⁹ nõ inerit vis si ꝓferanť in ꝑsona ecclie nõ q̃tum ad ꝓferẽtem ꝫ q̃tum ad instituentem.

De heresi eoꝛuz qui negãt purgatoꝛium esse.

Duodecima heresis est eoꝛuz q̇ negant purgatoꝛium esse dandum. Vnde dicunt ꝙ propter auariciam ecclesia ponit esse purgatoꝛium post hanc vitam vt scꝫ pꝛo animabus denť elemosyne ⁊ oblatõnes et fiant obsequia ⁊ talia. ¶ Contra hũc erroꝛem ꝓcedeť tripliciter. pꝛimo auctoritate doctoꝝ. scd̃o rõnibus inquisitorum. tercio auctoꝛitatib⁹ sacre scripture. hoc mõ ꝓcedit Franciscus de maronis di. xxiiij. q. x. vbi mouet questionē: vtrũ post hãc vitam sit necessariuz ponere purgatoꝛiũ. Pꝛimo ergo auctãte arguiť Hiero. q̇ in canone hec exp̃sse dicit ⁊ aug⁹. grego. etiam in epistola ad bonifaciũ ⁊ in multis alijs locꝭ. Respondent heretici ⁊ dicũt ꝙ isti doctores fuerũt ex parte ecclie ⁊ ideo assentientes eius auaricie ꝯfoꝛmauerũt se cũ ea. Ideo scd̃o aliqui inquisitoꝛes arguunt sic cõtra eos. pꝛimo sic. Moꝛiatur vnus homo oĩno iustus et innocens. moꝛiať etiã alius qui fuit semꝑ peccatoꝛ penituit tñ in fine quõ erit ꝙ ambo simul vadũt ad ꝑadisum nunq̇d innocens debet statim euolare ⁊ ille q̇ semper peccatoꝛ ante et tũc penituit sed ꝓ peccatis nullã penaz sustinuit: dꝫ post hanc vitam puniri. Rñdent heretici ꝙ nõ sed ambo debent ire ad paradisum sed ille qui ꝓ pctis penam nõ sustinuit diminueť de gloꝛia. Scd̃o arguunt inquisitoꝛes sic. Quia si purgatoꝛiuz non est frustra timemus peccata et abstinemus quia possemus penitere i fine ⁊ sic euolare. Rñdent heretici ꝙ nõ frustra timemus ⁊ abstinem⁹: quia vt dictũ est min⁹ de gloꝛia habeť. Tercio arguũt inquisitoꝛes sic nullũ malum impunitũ sed si purgatoꝛiuz non esset nõ punirenť om̃ia pctã eoꝝ qui saluãtur cum hic nõ punianť q̇ in fine penitent. Quarto ꝙ de⁹ aliq̇s malos punit in vita ista aliq̇s non. ¶ Dicit francisc⁹ ꝙ ille rõnes nõ ꝯuincũt ꝫ sũt ꝯ nos sic ꝯ illos. Jõ arguit aliť ꝯ ꝑdictos hẽticos sic. Aliq̇s non vult baptisari baptismo flamis vꝫ ad moꝛtē. ⁊ sic si abstieat vsqꝫ ad finē eq̇ euolabit sic alij q̇ sꝑ bene

agunt. Rñdent φ tanta virtus ē in sa-
cramento pnie ad delēdū pctā. sicut ē
in sacro baptismi. Ex hoc arguit̃ ꝯtra
eos sic. primo q2 si hoc eēt verū aliqs
puniret̃ de veniali pctō eťnalit̃. ex mľ
titudine em̄ peccatoꝝ venialiū si non
punit̃ in purgatorio sibi subducit̃ ali
quis gradus glorie quo priuat̃ ꝑꝑ pec
cata venialia. ⁊ sic carentia illius gra-
dus glorie qui sibi alˀs deberet̃ cū sit ꝑ
petua erit pena illius peccatis veniali
bus correspōdens. Secūdo arguit̃ sic
suppono φ maior pena ⁊ maius ma-
lū est priuatio visionis diuine q̄ȝ pena
sensus sed tm̄ est in malo carētia visio
nis quantuȝ est in bono visio diuina.
Tunc arguo sic. Qñcūqȝ mala sic cō-
ꝑant̃ φ vnū ̄fm naturā excedit r̄liquū
quicunqȝ gradus mali excedētis exce
dit totū aliud malū. sed carentia visio
nis diuine ̄fm naturā excedit in malo
penā sensus. ergo quicunqȝ gradˀ pri-
uatōis visionis diuine excedit totā pe
nā sensus inferni. sic ergo pȝ φ negato
purgatorio aliquis puniret̃ ꝑpetuo ð
venialibus in paradiso. Rñdent here-
tici φ iste rōnes sunt phīce ⁊ subtiles.
⁊ apl̄s dicit ad Colos. ij. Nemo vos se
ducat ꝑ inanē phīam. Jō isti heretici
petūt auctoritates sacri canonis. dicūt
em̄ φ in sacra scriptura non inuenit̃ φ
post hanc vitā sit necessariū ponē pur
gatoriū. Jō adduco ꝯ eos auctes sacre
scripture. Prima auctas est. ij. mach.
.xij. vbi dicit̃ φ iudas ꝯsiderabat φ hij
qui cum pietate dormitōem acceꝑant
optimā haberēt repositā grāȝ. ⁊ obtu-
lit ꝓ eis. xij. milia dragmas argēti. ista
aūt oblatio nō potuit eē ꝓ his q̄ sūt in
inferno. q2 ibi nulla ē redēptio. nec ꝓ
his qui sunt in paradyso. q2 redēptiōe
nō indigent. nec de eis pōt dici illð qð
sequit̃. sancta ergo ⁊ salubris est cogita
tio ꝓ defunctis exorare vt a pctis sol-
uant̃. q2 ibi pctā non hn̄t. ergo fuit illa
oblatio ꝓ his q̄ sunt i pūrgatorio. Ad
illud argumētū dicūt heretici φ liber
macha. nō ē de canone. Cōtra accipio
ergo verbū xp̄i Math. xviij. Iratˀ dñs
tradidit seruū tortoribˀ quousqȝ redde
ret vniuersum debitū. hoc aūt nō pōt
intelligi in hac vita nec in inferno. q2 il
li sꝑ sunt in debito. ergo hȝ intelligi de
his q̄ sunt in purgatorio. Secunda au
ctoritas euāgelij ē Math. v. Esto con
sentiens aduersario tuo ⁊c̄. Et sequit̃.
Amen dico tibi non exies inde donec
reddas nouissimū quadrantē. Istud
exire nō intelligit̃ de ꝑadyso nec de in
ferno ergo ð purgatorio. Sȝ ꝯtra istð
donec q̄ñqȝ accipit̃ cū exclusiōe actus
sequētis. sicut Gen̄. viij. dicit̃. Coruus
quē emisit noe n̄ reuertebat̃ donec sic-
carent̃ aque suꝑ terrā. ⁊ tñ nūq̄ȝ postea
ē reuersus. Et silr̄ de dñā ⁊ sponso suo
Joseph math. ij. dr̄ φ nō cognouit eā
donec peꝑit filiū suū primogenitū; nec
ex hoc sequit̃ φ fuerit cognita postea.
Silr̄ ergo in ꝑ̄dicta auctoritate intelli
gendū est donec reddas ⁊c̄. Sȝ nō faci
endo vim de li donec ꝓ pūti arguo sic
q2 in ꝑ̄dicta auctē saltim ē redditio de
biti sed illi de inferno nūq̄ȝ reddūt de-
bitū. ergo lȝ nō possȝ argui ꝑ li donec
tñ pōt argui ꝑ redditōȝ ðbiti. Sȝ ne ꝓ
calūniet̃ adducā adhuc septē auctes q̄
rū prima est Math. xij. Quicūqȝ pec
cauerit in filiū remittet̃ ei. qui aūt pec
cauerit in spm̄ sctm̄ non remittet̃ ei nec
in hoc seculo nec in futuro. hic suppo
nit̃ φ remissio fiat in futuro seculo nō
in inferno. q2 ibi nulla est redēptio. nō
in paradiso. q2 ibi nullus intrat cū pec
cato. ergo hoc erit in purgatorio. alias
nō eēt verū verbū xp̄i. Secūda au-
ctoritas ē Luce. xij. Seruus q̄ cogno-
uit voluntatē dñi sui ⁊ nō fecerit eam
plagis vapulabit multis. ⁊ ergo alius
paucis. qui nec cognouit nec fecit eaȝ
sed inferno non est multū nec paucuȝ

sed infinitū. ergo hoc habet intelligi d' purgatorio. Tercia auctas est apl'i .j. Cor. iij. Si cui⁹ opus arserit detrimētū patiet. ipe aūt saluus erit sic tñ quasi p ignē. Certū est qd nō loquit de igne hui⁹ mūdi. nec de igne inferni. q2 non saluat. ergo loquit de igne purgatorij. Quarta auctoritas est apl'i .j. Cor. xv. qui vult pbare resurrectōem dicēs si mortui nō resurgūt vt quid baptizāt p mortuis. supponit aūt q aliqs baptizat p mortuis. aliquis g actus bonus p mortuis exhibet vel baptism⁹ lacrimarū vel aliquid tale. nullus aūt debet exhibere aliquid tale p mortuis de paradiso. nec de inferno. ergo talis actus debet exhiberi p mortuis i purgatorio. Quinta auctas scribit Act. .ij. hunc deus suscitauit a mortuis die tercia solutis doloribus inferni. Certū est aūt q xpc nō soluit dolores inferni inferioris. nec limbi q dicit sin⁹ abrae q2 ibi erat magna cōsolatio. sicut dicit Luce. xvj. de lazaro exnte in limbo et de diuite existente in inferno. hic cōsolat tu vo cruciaris. ergo hoc intelligit de doloribus purgatorij. Sexta auctoritas scribit apoc. xv. vidi in dextera sedentis sup thronū libr &c. et nemo inuentus est dignus aperire libr nec i celo. nec in terra nec subtus terras. Ex hoc hr q aliqui credebant digni in celo et in terra. et subtus terrā sed nō in inferno. q2 ibi nulla dignitas. Ibi null⁹ est dign⁹ ergo in aliqua mansione subtus terrā que nō est infernus. et hec vocat purgatoriū. Septima auctas habet ibidē. Oēs cantabant in celo et in terra et subtus terram. hoc nō pōt intelligi de exntibus in inferno. q2 illi non cantant nec laudant deū s3 sunt in sempiterna blasphemia. Ex istis auctibus hr veritas determinata ab eccia catholica qd est dare purgatoriū. et p3 falsu3 eē eccīam illud instituisse pter auaríciam. Quicunq ergo ptinaciter affirmauerit tenuerit vel dogmatizauerit. q post hanc vitā nō est dare purgatoriū hereticus est dicēdus. q2 militat 9 sacram scripturā et 9 determinatiōem eccie. Et si queras exquo est dandum purgatoriū in quo loco ē situatū. Rñdent doctores in .iiij. q de lege cōi locus purgatorij est sub terra. et est tercia mansio inferni. q2 infima vocat infernus. inferior vbi sunt dānati in culpa actuali qui patiant penā sensus et dāni. Secūda vocat limbus q est locus puulor nō baptizator. et isti sūt in culpa originali q patiunt penam damni tm q est carētia visionis diuie. Tercia vocat purgatoriū q ē loc⁹ elector n pfector q sunt in gra et in pena. Quarta vocat sinus abrae vel limbus patr inquo erant sancti patres ante aduentū xpi in gra et cōsolatōe. Sic ergo de cōi lege locus purgatorij est sub terra De lege tñ spāli siue ex priuilegio sepe aie purgant in locis alijs sup terrā sic narrat Greg. in li. dialo. de quodam epo q apparuit in quodā balneo et ibi pstabat obsequiū. et hoc erat sibi purgatoriū, et de aia cuiusdā que in glatie purgabat qd potuit eē ex aliqua spāli cā. s. vel p cōfirmāda fide nra de alia vita. vel vt aie illius subueniret a fidelibus qbus apparet. vl pter aliquid reuelandū. vel pter aliquā viuentiū edificatōem. De dispensatōne g dei est q aie purgant in illis locis qbus peccauerūt. De acerbitate ignis purgatorij et quō punit aias. et an p demones vel seipo doctores latissime loquūt in qrto. ideo ptereo.

De heresi eor qui negāt aliā vitā post sepatōem aie a corpe

Terciadecima heresis est eor q negant aliā vitā et imortalitatē aie et resurrectōem. Negata n.

anime imortalitate ꝯñr negant aliam vitā fore ꝛ resurrectōem hm̄ōi opinionis fuerūt quidā pħi vocati epicurei. isti.n.dixerūt ꝙ mortuo hoie perit aīa ꝛ ꝙ nihil sube eius remanebat. Opinionē istoꝝ introducit Seneca tragedia.vj.vbi introducit choꝝ.Qr si querat vbi aīe defunctoꝝ sunt.dicit ꝙ vbi sunt res que nate non sunt.vult dicere ꝙ sicut illud qd̄ natū nō est nō hȝ esse.nec aliquā subam.sic eodē mō dicet d̄ aīabus defunctoꝝ.ꝛ dicit ꝙ dicunt isti ꝙ illud qd̄ cōiter dicit ꝙ est infernus: ꝙꝫ ibi puniunt mali. ꝙ sunt vani rumores siles somnio qd̄ facit hominē sollicitū meditatiōe ꝓpter aliqd̄ maluȝ qd̄ somniauit.ꝛ cū excitat nihil inuenit de quo timeat.Ita dicere.ꝙ ē infernus ꝛ ꝙ ibi puniunt mali.istud ponit timorē ꝛ pauorē.ꝛ dicebāt isti ꝙ nihil hoꝝ erat. Hanc opinioneȝ introducit salomō Ecci.iij.c.ꝓpe finē. vbi dicit ꝙ erat opinio aliquoꝝ ꝙ vnus ꝛ idē esset finis ꝛ mors siue interitus hoim ꝛ iumentoꝝ ꝛ equa vtriusꝙ cōditio. ꝛ ita isti ſm hoc nō credebant imortalitatē aīe.nec aliā vitā ex quo dicebant equalē esse finē ꝛ mortē hoim ꝛ iumentoꝝ. Et sicut spūs siue aīa bestiarū tēdit in nihil.sic spūs hois qd̄ nullus credere debet hoc de mente salomonis fuisse. sicut notat nicolaus de lira. ꝛ apparet manifeste in fine dicti libri.s. Act.xij. vbi dicit ꝙ cuncta q̄ fiunt adducet deꝰ in iudiciū ꝓ omi errato siue bonū siue malū sit qd̄ esse nō posset nisi aīa esset imortalis. Et expssius ꝙ nō ex ꝑsona sua sed impioꝝ dicit.ptȝ per hoc qd̄ in fine libri eodē capitulo quasi determinando subiungit.donec reuertat puluis in terrā suā vnde erat etiā spūs redeat ad illū q̄ dedit illū.ꝛ dato ꝙ illud esset de mente salomonis.s.vnū eē interitū hois ꝛ iumenti referendū est ad spm̄ pħicū nō ad spm̄ rōnalē.Est.n.in hoie duplex spūs.s.spūs rōnalis ꝛ incorporeus qui non perit cum corpe. Alius qui dicit pħicus seu naturalis. quo mediante aīa rōnalis vnitur corpori.ꝛ ille corporeus est subtilior aere minus subtilis igne.quo mediante fit sensus ꝛ imaginatio.ꝛ iste perit cū corpore.Talis spūs ē in corpe bruti aīantis.ꝛ illud vegetat.ꝛ corpe pereūte perit.ꝛ ſm hoc ait salomon ꝙ vnus est interitus hois ꝛ iumenti ꝗtū ad corpus ꝛ spm̄ pħicū. Illius etiā p̄dicte dānate opinionis fuerūt illi ex quoꝝ ꝑsona dicit Sap̄.ij.Ex nihilo nati sumus.ꝛ post hoc erimus tanꝙ̄ si nō fuerimus Huius ꝑuerse ꝛ dānate opinionis fuerunt saducei. q̄ qꝛ credebant ꝙ aīe nō erant imortales negauerūt resurrectionē.sicut ptȝ Act.xxiij. Hec etiā dānata opinio istis tꝑibꝰ etiā in multis malis xp̄ianis inuenitur regnare.quia ad hoc vigilanter intendit diabolus. Vn̄ dicit albinus in sua dicta. ꝙ diabolus querendo oēs alios modos q̄bus possit hoiem ad dānatōem deducere. Inuenit spāliter vnū subtilissimū ꝑ queȝ si pōt homini nocere paucū vel multū per hoc ipm̄ ꝓsternit ꝛ leuiter ad damnatiōem deducit.ꝛ est iste ꝙ vulnerat hoiem in occulto vere credulitatis.vt fac eū dubitare in ṽitate fidei catholice.ꝛ spāliter iuxta posse suū laborat ꝙ faciat euȝ dubitare ꝙ sit altera vita nisi hec.ꝛ ꝙ debeat fieri resurrectio mortuorum.quia si hoc facit eum credere vel in hoc dubitare statim homo sic deceptus dimittit se cadere in omne peccatum.ꝛ elongatur ab omni virtute et perdit omnem timoreȝ ꝛ amorem dei ꝛ viuit desperatus qui perdidit totam fidem ꝛ spem dei. ꝛ singulariter anhelat diabolus viribus suis ad decipiendum.per hanc viam omnes homines q̄ sunt magis peccatores ꝛ spāliter superbos ꝛ pōposos ꝛ nimiū amatores

diuitiarū mundi ⁊ delitiarū carnaliū ⁊ tenet hunc modū. q2 primo ponit añ oculos eoꝝ magna crimina que fecerꝫ ⁊ magnas penas que ſm ſanctas ſcripturas ꝓpter illa ſunt eis preparate. ⁊ cū illi miſeri hoc cõſiderant ponit eos in deſperatõem dicens eis ꝙ ſm h̄ dã nati erunt qñ morientꝛ. ⁊ tenẽdo eos ĩ tali cognitiõe dīc eis poſtmodū quaſi dans aliquã cõſolatõem ꝙ nõ timeãt. imo ꝙ fortificantꝛ ⁊ letentꝛ ⁊ habeãt bonū cor ⁊ dent ſibi bonū tẽpus. ⁊ ꝙ faciãt quicqd eis placuerit. q2 nūq̃ deꝰ reſuſcitabit eos nec iudicabit. q2 nõ ē altera vita niſi hec pñs. Et hinc inoleuit illud erroneū ꝓuerbiū qd ĩ noſtra lingua dicitꝛ. En eſto mūde ñ me veas malpaſar. c. en el otro nõ me feras penar. ⁊ adhuc dicit eis ꝙ nõ eſt aliquis deus. ⁊ ꝙ nr̄a mors ⁊ natiuitas eſt ſicꝫ beſtiarū. q2 ſicut beſtie naſcuntꝛ ⁊ moriuntꝛ ita erit de nobis. Et dicit p̄dictꝰ doctor ꝙ ſpãliter diabolꝰ mouet ⁊ auget hanc tentatõem tp̄e mortis. q2 videt ꝙ ille paſſus eſt valde ſtrictus ⁊ periculoſus. ⁊ ꝙ ducit ſecū magnū pauorem. ⁊ ꝓpterea poterit citius ꝓſternere ⁊ decipe hoiem niſi iuuetꝛ a deo ꝓpter bona merita que ante fecit. q2 illa procurant hoi tp̄e illo ſuccurſum. ⁊ ꝓpter hoc dicit ꝙ ordinauit ſancta mr̄ eccia: ꝙ xp̄ianis ĩ hora mortis dicatꝛ. Credo in deū qd eſt fundamentū nr̄e fidei catholice. ⁊ ꝙ faciãt cū oĩ deuotõe cõfeſſionẽ fidei. ⁊ ꝙ reducatꝛ eis ad mẽoriã paſſio ⁊ mors ſaluatoris ieſu xp̄i ex q̄ ꝓuenit electis pſeuerãtia in fide. ⁊ deinde in fine vite p̄cioſa ⁊ ſancta mors ante eum. hec ille. Ex p̄dictis patꝫ. vñ habuerūt p̄dicti heretici occaſionẽ errandi. ⁊ quõ diabolus inter cetera vigilanter laborat ⁊ miſeros hoies deducat ad credendū ꝙ non eſt altera vita. Improbatꝛ aūt p̄dictus error quadrupliciter. primo ꝑ dicta gentiliū phoꝝ. Secundo rõnibus doctoꝝ caholicoꝝ. Tercio auctoritatibus ſacre ſcripture. Quarto ſplendore miraculoꝝ. Circa primū notãduꝫ ꝙ poſt illud genus phoꝝ de quibus dictū eſt in principio huius capituli fuerūt duo genera aliorū phoꝝ quoꝝ primi vocati fuerūt paripatetici. quoꝝ dux ⁊ mgr̄ fuit Ariſtotiles qui. xvj. de aiabus ca. iiij. dicit ſic intellectus ſolus eſt ab extrinſeco ⁊ ſolus habet eſſe diuinū. Itẽ in ſecūdo d̾ aĩa dicit ꝙ aĩa intellectiua eſt alterum genus ab aĩa vegetatiua ⁊ ſenſitiua. et ꝙ ipſam ſolã cõtingit ſepari a corpe tã q̃ ꝑpetuū a corruptibili. Iteꝫ in libro d̾ pomo dicit. ve anime peccatrici que nõ habet locū redeūdi ad ſuū creatorẽ q2 turpia eius opera impediūt aſcenſum eius ad deū. Alij phi fuerūt vocati ſtoyci. dux ⁊ mgr̄ quoꝝ fuit plato. q̇ plus q̃ aliquis alius phus affirmauit imortalitatẽ aie. Vñ in libro timei. c. iiij. ⁊. v. inter multa erronea que de aĩa dicit. hoc vnū verū infert ꝙ aĩa eſt immortalis. ⁊ ꝙ ſi vincit paſſiones vel ſi ab eis vincatꝛ p̄miabitꝛ vel punietꝛ poſt mortẽ. Vñ ponit ꝙ ſi aĩa exiſtẽs ĩ corpore viri vincatꝛ a paſſionibꝰ corpis pꝰ ſepatõem a corpe viri ĩ corpus mulie bre mittetꝛ. ⁊ ſi ſe ibidẽ male habuerit ĩ corpus pecoris tranſibit poſt mortem in penã. ⁊ ſm ꝙ male vel deteriꝰ ſe habuerit in deterius pecus vertetꝛ. finalitꝛ tñ omnes redibunt ad generalẽ innocentiam ⁊ dignitatẽ cum fuerint ꝑ penas ſatis expiate. Affirmauit etiã immortalitatẽ aie. ⁊ ꝙ aie virtuoſoꝝ ⁊ bonorum debebant premiari in alio mūdo. ⁊ anime maloꝝ puniri. vt pꝫ in diſputatione ſocratis ⁊ ſuoꝝ diſcipulorū quam introducit in phedrone vbi per modū dialogi multis cõiecturis probat anime hominis imortalitatẽ. ⁊ dato ꝙ taliter nõ accedat ad veritatẽ nr̄e fidei. ē tñ mirabile ꝙ hõ phs ſine fide

solūmodo p rōnez ⁊ lumen naturalis
intelligentie veniret in tam altam co-
gnitōem. ⁊ forte cā huius potuit eē. qꝛ
sicut dicit Hiero. in epl'a ad paulinū.
que ponit in ꝓlogo biblie. Plato de-
scendit in egyptū vt videret libros le-
gis ⁊ ꝓphetarū quos vidit ⁊ potuit eē
ꝙ informatus in sacra scriptura p Hie
remiā ꝓpham cū. s. in egyptū descendit
vt ponit leonardus aretinus i ꝓlogo
libri platonis qui intitulat phredon.
fuit inductus ad loquēdū de aīa ma-
gis vere ⁊ catholice ꝙ̄ aliquis ali⁹ phs.
Item pitagoras hoc idē asserit vt po-
nit Ouidi⁹. xv. metamorphosios vbi
dicit. morte carent anie sempꝙ priora
relicta. sic de nouis domibus viuunt.
habitantꝙ recepte. sed melius dicit in
versibus aureis sicut allegat calcidi⁹ i
cōmento sup thymeū platonis. vbi di
cit. corpe disposito tū libet ad ethera p
gens euadens hoiem fact⁹ deus ethe-
reis alter. Item mercurius trimegest⁹
ad exclepam ꝓpe principiū dicit. O ex
clepa ois aīa hūana imortalis est. ȝ nō
vniformiter cuncte sed alio ⁊ alio mō.
⁊ infra post mediū libri cuȝ fuerit aīe
a corpe facta discessio. tunc examē me
ritiꝙ eius arbitrium transiet in sum-
mā detinens ptātem. Isꝙ cum eā piā
iusticiāꝙ puiderit in sibi cōpetentib⁹
loc⁊ manere pmittit. Si delictoꝝ ipaȝ
maculis viciisꝙ obligatā viderit desup
ad ima deturbans ꝓ telis aeris ignis ⁊
aque sepe discordantib⁹ tradit. ⁊ sic in
ter celū ⁊ terram mundanis fluctibus
in diuersis sp eīni penis agitata repta
bit. vt in hoc anie obsit eternitas ꝙ sit
in mortali sniā eterno supplicio subiu
gata. hec ille. Aliq etiā dicunt quoruȝ
opinionez introducit macrobius sup
somniū scipionis ꝙ vnus qui vocaba
tur feres pāphilus de quo loquit vale
rius. libro. j. in titu. miraculoꝝ. q dicit.
ꝙ fuit mortuus in quodaȝ prelio. ⁊ ꝙ
stetit mortuus p. x. dies separata aīa a
corpe. ⁊ ꝙ postmodū resurrexit ⁊ reue
lauit multa alterius mundi spāliter d
imortalitate aīarū. ⁊ ꝙ ab isto hoie re-
suscitato habuit plato fundamentū et
doctrinā quā introducit in phedrone
Item in secundo libro sup somniū sci
pionis. macrobius dicit. aīa aūt q ve-
rus homo est ab omni conditōe mor-
talitatis aliena ē a deo vt ad mutatōeȝ
dei mundū regentis regat ⁊ ipa corp⁹
dū a se animat. etiā in eodē dicit ⁊ hec
sit pfitis tpis cōsūmatio. vt aīa non so
lū imortalē sed deū esse clarescat. Hu
ius etiā opinionis fuit Tullius q fm
ꝙ dic dict⁹ macrobi⁹ vltimū opus scri-
psit pdictū somniū scipionis vbi intro
ducit scipionē asianū ⁊ alios magnos
⁊ virtuosos viros iungendo. ꝙ appa-
ruerunt post mortē ⁊ dixerunt de pre-
miis aīarū hoim virtuosoꝝ que habēt
in celo. ⁊ de penis quas mali patiunt.
Item in rethoricis tullius ait. Proba
bile quidē videt sapiētibus penas eē
paratas apud inferos. ergo anie post
mortē sūt supstites. In amphorismis
etiā de eētia summe bonitatis legit.
qꝛ aīa ē in orizonte eternitatis. i. in ter-
mino ppetuitatis. qd est ppetuitas in
aīa ita ꝙ finit in aīa. i. nō ptendit vltra
aīam sed est supra tempus. temp⁹ vo-
cat hic mora habens principiū ⁊ finē.
⁊ si aīa habeat principiū nō habebit fi
nem. Hanc etiā opinionē introducit
Virgilius in sexto libro eneydoꝝ vbi
scribit quō eneas venit ad campos eli
sios qui sūt campi paradisi ꝙ inuenit
ibi anchisen prēm suum ⁊ alios maio
res ⁊ antecessores. Item etiam de aīa
turni loquens ait in. xij. vitaꝙ cum ge
mitu fugit idignata sub vmbras. s. aīa
turni recedens a corpore cuȝ indigna-
tione descēdit ad inferos. hic insinua-
uit virgilius aīam esse superstitē post
mortē. huius opinionis etiā fuit sene-

ca in epl'is vbi dicit. mors quã ptimescimus ꝛ recusamus intromittit vitã nõ eripit. veniet iterũ q̃ nos in lucẽ reperet dies. huiꝰ opinionis fuerũt oẽs phi q̃ dicti sunt stoici. q̃ opinio ẽ i magnã cõfirmatõẽ nr̃e sacre fidei ꝛ in maximã cõfusionẽ nõ credentiũ ꝛ hereticoꝝ. qꝛ si dicti phi ducti solũ rõne ꝛ lumine naturali crediderũt ꝛ cognouerũt aie imortalitatẽ. ꝛ ꝙ post mortẽ hoim aie bonoꝝ pmiant in gl'ia. ꝛ aie maloꝝ affligũt in pena sine fine. multomagis h̃ credere ꝛ affirmare debent xp̃iani q̃ vltra rõnẽ ꝛ lumen naturalis itelligentie sunt informati lege dei quam dedit ꝛ publicauit p Moysen ꝛ alios sanctos pp̃has. ꝛ p doctrinã noue legis quã nr̃ saluator deus ꝛ hõ p seipm psonaliter p̃dicauit ꝛ ostẽdit. Sꝫ qꝛ auctoritas in diuersum põt flecti sensum. iõ secũdo iprobat̃ p̃dictus error rõnibus doctoꝝ catholicoꝝ. Primo sic ois corruptio causat̃ ex ꝯrietate sed nihil ẽ ꝙ sub̃e aie cõtrariet̃. ergo nõ põt aia corrumpi. Cõfirmat̃ h̃ sic. q̃cq̃d corrũpit̃ aut corrũpit̃ ex dissonantia ptiũ vt corpus aut ex fluxu materie vt ꝓprietas. Ois. n. ꝓprietas in se imutabilis ẽ. q̃ aũt desinit eẽ ex fluxu materie in qua est hꝫ. Vñ boetius in ꝓlogo sup arismetricã ait. Sapia est speculatio eoꝝ que f̃m sui imutabilitatẽ sortiunt̃ substantiã ꝛ ꝓprietatẽ. Aia aũt nõ est suba corpalis. ergo ex dissonãtia ptiũ corrũpi nõ põt qꝛ simplex est. ꝓprietas aũt nõ est sine forma. qꝛ suba ẽ. ꝛ ita ex fluxu materiei corrũpi nõ põt. qꝛ in materia nõ est. ergo incorruptibilis ẽ. ꝙ aũt incorporea sit ptꝫ. qꝛ hoc genus subalternũ spũs sub se cõtinet has spẽs aiaꝫ ꝛ angelũ. ergo aut angelus incorporeꝰ nõ est vel aia incorporea est. Secũdo cõfirmat̃. qꝛ corruptio nõ fit in entibꝰ. nisi rõne appetitus. ergo vbi appetitꝰ est quietatus vltra nihil appetit. Sed materia p aiam rõnalẽ vltimate quietat̃. qꝛ nullã nobiliorẽ h̃re põt. Secũdo arguit̃ ex diuina bonitate sic. Cũ deus sit oibus bonus. maxime tñ bonus est amicis suis. sed amicoꝝ ꝓprium est cõuiuare. viij. ethicoꝝ. ꝛ amicus saluet amici vitã si põt. ergo faciet ꝙ aia viuat post sepatõem a corpe. Tercio arguit̃ ex diuina causalitate. Ois causa quantoplus intendit ad esse alicuiꝰ tantoplus intendit ad eius cõseruationẽ. sed esse aie rõnalis prius intendit̃ q̃ꝫ tũ ad esse q̃ꝫ forma solis q̃ nobiliꝰ est esse eius cũ sit spũalis ꝛ spũalia corpalibus p̄ferunt̃. vt dicit aug. ix. de trinit. cõꝫ ergo sol sit incorruptibilis. multo ergo fortius aia erit incorruptibilis et imortalis. Quarto arguit̃ ex magnitudine diuine potentie ꝓbando necessitatẽ alterius vite p resurrectiõem sic. Videmus. n. ꝙ natura reducit p vnũ granũ seminis arborẽ vel herbã sui generis. verũtñ nõ reducit eandẽ herbaꝫ vel arborẽ nũero sed alterã silem. Et similiter in generatõe naturali hoim bestiarũ ꝛ auiũ. qꝛ naturaliter exit hõ ab hoie ꝛ femina p generatõnem. ꝛ sic de auibus ꝛ bestijs. sed nõ redit idem hõ numero. nec eadẽ bestia sed alter hõ ꝛ altera bestia. Vñ si natura haberet tã magnũ posse ꝙ illũ eundẽ hoiem numero ꝛ eandẽ nũero bestiã ꝛ arborem que deficit ꝛ morit̃ posset reducere viuum maiorẽ ptãtẽ h̃ret q̃ꝫ hꝫ. ꝛ iõ si deus nõ resuscitaret illũ eũdẽ hoiem numero qui morit̃ nõ ostẽderet ꝙ suũ posse esset maius q̃ꝫ posse nature. Cum q̃ꝫ posse suũ incõpabiliter maiꝰ sit q̃ꝫ posse nature. si nõ faceret illud p qđ suũ posse ostẽdat̃ maius q̃ꝫ posse nature cõtrariat̃ sue ptãti ꝛ pfectõi qđ est inconueniens. Ex quo manifeste ptꝫ ꝙ erit resurrectio ꝛ altera vita. ꝛ ꝙ idẽ corpꝰ numero resurget ad manifestanduꝫ ꝙ maius ẽ posse dei q̃ꝫ nature. Quin-

to arguit ex diuina sapia. q2 pfectius opus arguit maiorē sapiam in mgro. qui illud fecit. Vn̄ si deus creauit hominē ea intentōe vt resurgat et duret sine fine. Hoc videt nobilius q̄3 si illud creasset ea intentōe vt nō resurgeret et duraret sine fine. Et vbi ē nobilior intentio et nobilior respectus ōndit excellentius opus. et ex opis excellētia maioritate et nobilitate ōndit excellentior et nobilior sapia in mgro. Necesse ē ergo resurrectiōem fieri et aliā vitā dare. vt diuina sapia excellētissima cognoscat. Sexto arguitur ex amabilitate eternitatis dei necesse est hoi charitatē hr̄e. hoc est deū amare. q2 deus est eternaliter amabilis. Vn̄ si hō resurgat et ex diuine eternitatis influētia homo sit ppetuo durabilis in gloria. amabilior erit eternitas diuina q̄3 si hō nō resurgeret sed finiret in morte. Ad ostendendū ergo cōcordiā inter duratiōem dei et hois et amoris excellentiā fiet resurrectio q̄ si nō fieret nō ostēderetur. Septimo arguit ex diuie iusticie equitate. Justicia. n. dei reqrit q̄ oibus reddat fm merita et demerita. al's nō esset iustus. Cū ergo hoc nō fiat in vita pñti cū mali videāt florere. Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos. boni vo tribulant. ergo fiet in vita alia qd ee nō pōt nisi aia sit imortalis et nisi fiat resurrectio. tūc. n. illa res que bonū vel malū fecit in hoc mundo p diuinā iusticiā pmiabit vel puniet. Octauo arguitur ex eternitate diuine iusticie sic poterit deus eternaliter iudicare hoiem. si hō posset esse sine initio sicut poterat eu3 iudicare eternaliter si hō ess3 sine fine vñ si resurrectio nō esset significaret q̄ si creatura posset esse sine initio. q̄ deus nō posset sua iusticia eternaliter hoie vti. vt ergo det intelligi q̄ deus poterat eternaliter vti sine initio in homie si homo posset esse eternaliter sine initio. sapia diuina ordinauit q̄ fiet resurrectio et q̄ iusticia diuina sit potēs cōseruare hūanu3 corpus sine fine dato q̄ sp̄ sit in tormentis vt iusticia vtat in eo. Nono arguit ex naturali appetitu hominis sic. impossibile est appetitū naturalē eē frustra. sed homo naturaliter appetit ppetuo manere. qd patet ex eo q̄ esse est qd ab oibus appetitur. homo. n. per intellectu3 appetit eē nō solum vt nunc. sicut bruta aialia s3 simpliciter. ɔsequet g̃ homo ppetuitatē fm aiam qua esse simpliciter et fm omne tp̄us apphendit. Decimo arguit ex capacitate aie. q2 anima capax est beatitudinis. Deus aūt vt ait aug. ingenti libertate implet omēs creaturas fm capacitatē eax. ergo cōfert aie beatitudinē. Ad beatitudinē autē spectat vita ppetua. ergo necesse est alterā vitā ponere et aiam esse immortalem. Undecimo arguit ex hois timore. q2 si aia moreret cū corpe hō nō plus timeret mortuus q̄3 lupus vel canis mortuus. cū g̃ expiamur singularē timorē in homine mortuo quem nō experimur in ceteris aialibus mortuis. ergo necesse est dicere q̄ relinquit aliquid viuens post mortē hominis qd timet. Duodecimo arguit sic. deus fecit aiam ad imaginē et silitudinē suā sed deus est immortalis. ergo et aia. et li3 nō posset forsitan rōne naturali demonstratiue pbari. sicut satis pt3 per debilitatē rōnū. quo ad hoc tam a sanctis q̄3 a pħis adductarū. Sūme tñ cōuenit hoc credere sicut multa alia sūt vera que pbare demonstratiue nescimus. sicut alterum istox p certo est verū mūdus incepit esse vl' mūdus non incepit esse. tñ nullū istox demōstratiue pbari pōt fm Aristotilem. iiij. topicox. Unde cōmuniter dicitur de quodam religioso q̄ redarguit quendam pħm ex eo q̄ negauit animam esse im

moꝛtalē. Quero inquit a te pħe alt il-
le religioſus. aut aīa eſt moꝛtalis vel
īmoꝛtalis. ſi ē moꝛtalis nullū incōmo
dū infligeret credentibus eā eē imoꝛ-
talē. ſi vo eſt immoꝛtalis tunc credere
eā moꝛtalē quid incōmodū i te. ſequit
ergo melius eſt credere eā eē imoꝛta-
lem ꝙ moꝛtalē. Tercio iꝓbat ꝑdi-
ctus erroꝛ auctoꝛitatibꝰ quadruplicit.
Primo auctoꝛitatibꝰ noui teſtamēti ex
euangelio. Secūdo auctoꝛitatibꝰ eiuſ
dē ex eplīs ⁊ actibus. Tercio auctoꝛi-
tatibus veteris teſtamēti. Quarto au
ctoꝛitatibus doctoꝝ eccie que oīs ex-
preſſe ſonant aliā vitā. De primo idu
cunt. xij. auctoꝛitates. Prima auctoꝛi
tas habet Joh. vj. Hec eſt aūt volun-
tas patris mei q̄ miſit me. vt oīs q̄ vi-
det filiū ꝑ fidē foꝛmatā charitate. iō ſe-
quitur. ⁊ credit in eū habeat vitā eter-
nam qđ infallibiliter eſt verū in ꝑdeſti
natis. ⁊ ibidē. Qui māducat meā car-
nē ⁊ bibit meū ſanguinē hꝫ vitam eter
nam. ⁊ ego reſuſcitabo eum in nouiſ-
ſimo die. Secūda auctoꝛitas hr̄. Joh.
iiij. cū xp̄c loqueret ſamaritane. Qui
biberit ex aqua quā ego dabo ei fiet i
eo fons aque viue ſalientis in vitā eter
nā. Tercia auctoꝛitas eſt Joh. vj. Qui
manducat hunc panē viuet in eternū.
Quarta auctoꝛitas eſt Math. xix. et
Marci. x. Cum quereret iuuenis ille
mgr̄ quid boni faciā vt vitā eternā poſ
ſideam. Rn̄dit ei xp̄c ſi vis ad vitā ſ.
eternā ingredi ſerua mandata. Quin-
ta auctoꝛitas Marci. ix. bonū eſt tibi
claudū introire in vitā eternā ꝙ duos
pedes habētē mitti in gehennā ignis
inextinguibilis. Sexta auctoꝛitas eſt
Mar. x. Nemo eſt qui relinquerit do
mū aut frēs aut ſoꝛoꝛes aut p̄rem aut
m̄rem aut vxoꝛē aut filios ꝓꝑ me ⁊ ꝓ-
pter euangeliū qui nō accipiat cēties
tm̄ nunc in tp̄e hoc. domos ⁊ fratres ⁊
ſoꝛoꝛes ⁊ m̄res ⁊ filios ⁊ agros cū ꝑſe

cutiōibus. ⁊ in futuro ſeculo vitā eter-
nam. Dicit ꝙ in ꝑn̄ti accipiet centies
tm̄. qꝛ ꝓ tp̄alibus accipit in ꝑn̄ti bona
ſpūalia que tm̄ excedunt bona tp̄alia
quantū centenarius vnitatē. Alit aūt
pōt exponi de religioſis q̄ ꝓ vnō p̄re
carnali vel fratre dimiſſo habēt ſpūa-
les fratres ⁊ m̄res ⁊ p̄res multos ⁊ eti
am poſſeſſiōes multas ⁊ agros inquā
tū ex poſſeſſionibꝰ oīm fideliū ſufficiē
ter ſuſtentāt. ſm̄ illud aplī. ij. ad Coꝛ.
vj. Quaſi nihil habentes ⁊ oīa poſſi
dentes. Vn̄ aug. Cōtēne oīa ⁊ habe
bis oīa. Septima auctoꝛitas eſt Jo.
iij. Qui credit in filiū habet vitā eter-
nā. qui aūt incredulus eſt filio nō ha-
bet vitā eternā ſed ira dei manet ſuper
eū. Et ibidē. Sic deus dilexit mundū
vt filiū ſuū vnigenitū daret. vt oīs qui
credit in illū non pereat ſed habeat vi-
tam eternā. Octaua auctoꝛitas ē Jo.
v. Scrutamini ſcripturas in q̄bus pu
tatis vitā eternā habere. ⁊ ille ſunt qui
teſtimoniū ꝑhibent de me ⁊ nō vultis
venire ad me vt vitā habeatis. Nona
auctoꝛitas ē Jo. vj. vbi dicit ꝙ cū mul
ti ex diſcipulis ieſu abirent retro dixit
ieſus ad. xij. Nunq̄d ⁊ vos vultis abi-
re. Rn̄dit ei ſimon petrus. dn̄e ad quē
ibimus verba vite eterne habes ⁊ nos
cognouimus ⁊ credimus. qꝛ tu es xp̄c
filius dei. Decima auctoꝛitas ē Joh.
x. Oues mee vocem meā audiūt ⁊ co
gnoſco eas ⁊ ſequunt me ⁊ ego vitam
eternā do eis. Vndecima auctoꝛitas
eſt Jo. xij. Qui odit aīam ſuā in hoc
mundo in vitam eternā cuſtodit eam.
Duodecima auctoꝛitas ē Math. x.
Nolite timere eos qui occidūt coꝛpꝰ.
aīam aūt non poſſunt occidere ſed po
tius eum timete qui pōt aīā ⁊ coꝛpus
perdere in gehennā. Hee duodecim
auctes ex euāgelijs deducte ſunt qua-
ſi. xij. colūne auree nr̄i inexpugnabil
foꝛtalicij. Predictis adiungūt alie. xij

auctes aploꝝ xpi. Prima est cum iu
dei cõtradicerent paulo ⁊ blasphema-
rent. tũc ꝯstanter Paulus ⁊ barnabas
dixerũt Act. xiij. vobis oꝑtebat primũ
loqui verbũ dei sed qm̃ repulistis illð
⁊ indignos vos iudicastis vite eterne.
ecce ꝯvertimur ad gẽtes. sic. n. ꝓcepit
nobis deus. Secũda ẽ eiusdẽ ad gal.
vltimo. Qui seminat in carne sua de
carne ⁊ metet corruptõem. qui aũt se-
minat in spũ de spũ metet vitã eternã.
Tercia est eiusdẽ. j. Thimo. j. Jõ mi
sericordiã cõsecutus sum vt in me pri-
mo oñderet iesus xp̃c oim patiam ad
informatõem eoꝝ qui credituri sunt il
li in vitã eternã. Quarta est eiusdẽ. j.
Thimo. vj. Certa bonũ certamẽ fidei
apphende vitam eternã in qua vocat⁹
es ⁊ cõfessus cõfessionẽ bonã. Quin-
ta ẽ eiusdẽ Thimo. j. Paulus dei ser-
uus apl's iesu xpi ꝭm fidẽ electoꝝ dei
⁊ agnitõem veritatis que ꝭm pietatez
est in spem vite eterne quã ꝓmisit qui
nõ mentit deus añ tp̃a secula. Sexta
est eiusdẽ ad tytum. iij. dicens. Justifi
cati grã ipius heredes sum⁹ ꝭm spem
vite eterne fidelis sermo ẽ. Septima
auctas est eiusdẽ. j. Coꝝ. xv. Si in hac
vita tm̃ in xp̃o sperantes sumus mise-
rabiliores sumus oibus hoibus. q. d.
Si speramus in hac vita remunerari
a xp̃o miserabiliores sumus ⁊c̃. q₂ alij
ad minus ꝑfruũt bonis hui⁹ vite nos
aũt patimur mala. In primitiua. n. ec
clesia fideles erãt multa sustinẽtes ad
uersa. Sed cõtra hoc posset argui de
m'tis phis qui voluptates ⁊ diuitias
huius seculi cõtempserũt. ⁊ cũ hoc ne
gabant resurrectõem mortuoꝝ. nec tñ
dicunt miserabiliores alijs hoibus ꝫ
meliores. Dicendũ ꝙ nõ est sile ð ipis
⁊ xp̃ianis. q₂ phi hoc fecerũt ꝓpter ma
iora bona cõsequenda. s. virtutes intel
lectuales ⁊ morales. i qbus cõsistit co-
gnitio veritatis ⁊ ꝯsecutio politice bo
nitatis. hoc aũt nõ põt dici ð xp̃ianis
q̃ cõfitent xp̃m resurrexisse a mortuis
qð falsum eẽt si resurrectio eẽt impos-
sibilis. falsitas aũt malũ ẽ intellectus
sicut veritas eius bonuz. Octaua est
apl'i petri. j. Pe. iij. Saluos baptisma
facit. nõ carnis depositõ sordiũ sed cõ
scientie bone interrogatio in deuz per
resurrectõem iesu xp̃i qui est in dexte-
ra dei p̃ris. deglutiẽs mortẽ vt vite et-
ne coheredes efficeremur. ꝓfectus in
celũ subiectis sibi angelis ⁊ ptãtibus
⁊ virtutibus. Nona ẽ Jo. apl'i. j. Jo.
j. vidimus ⁊ testamur et annũciamus
vobis vitã eternã. Decima est eiusdẽ
in. c. ij. hec ẽ repromissio quã ipe polli
citus est nobis vita eterna. Vndeci-
ma ẽ eiusdẽ in. c. v. hoc est testimoniũ
qm̃ vitã eternã dedit nobis deus. ⁊ hec
vita in filio eius est. Duodecima est
eiusdẽ in ca. eodẽ assumpsit nos ⁊ de-
dit nobis sensum vt cognoscamus ve
rũ deũ. ⁊ simus in filio eius vero hic ẽ
verus de⁹ ⁊ vita eterna. Ecce habem⁹
xij. ꝓpugnacl'a nr̃i fortalicij aploꝝ xp̃i
Nunc videamus auctes veteris testa
menti ⁊ inueniũt tres. Prima ẽ tobie
. xij. Elemosina a morte liberat ⁊ facit
inuenire vitã eternã. Secũda ẽ Eccl'i.
xxvij. Qui elucidãt me vitã eternã ha
bebunt. Ecce p̃miũ qð p̃mittit diuina
sapia suis elucidatoribus. Tercia est
Dañ. xij. Multi de his qui in pulue-
re terre dormiũt euigilabũt. Alij in vi
tam eternã alij in obprobriũ vt videãt
sp. Premissis aũt oibus articulus fi-
dei vltimus cõcordat q̃ ẽ carnis resur
rectõz ⁊ vitã eternã amẽ. Hec est etiaz
sñia verissima catholice fidei ⁊ doctoꝝ
Dicit. n. in libro de eccl'asticis dogma
tibus solũ hoiem credimus hr̃e aiam
substantiuã que ⁊ exuta a corpe viuit.
⁊ sensus suos atz igenia viuacit tenet
nec cũ corpe morit sicut arabs asserit:
nec p⁹ modicũ interuallũ sicut senon. q₂

substantialiter viuit. et aug. O aia mea illã patriã petere debuisti in qua ẽ qes sine labore gaudiũ sine dolore. pax si ne tribulatõe. lux sine tenebris. vita si ne morte. Isdem si sit aia cũ corpe interiret. p nihilo dei filius deo pri spm cõmendaret. Et moritur et deo pri spm cõmendat vt morte corpis et imortalitatẽ aie designaret. Cõfirmãt finalit oia pdicta aucte. b. Greg. i. iiij. li. dialogorũ vbi loquens de vita aie post obitus sic ait. Carnales quiqꝫ qr illa inuisibilia scire nõ valent p experimentũ. dubitant vtrũ ne sit qd corpalibus oculis nõ vident. que nimirũ dubietas primo parenti nro esse non potuit. qr exclusus a paradisi gaudijs hoc quod amiserat quõ viderat recolebat. Hij aũt sentire vel recolere audita nõ possunt. qr eorum nullũ sicut ille. saltẽ de pterito experimentũ tenent. ac si eni pgnans mulier mittat in carcerẽ. ibiqꝫ puerũ pariat q natus in carcere nutriat et crescat. Cui si fortasse mater que hunc genuit solem lunã stellas. mõtes. et campos. volantes aues. currentes equos nomiet. Ille vo qui est in carcere natus et nutritus nihil aliud q̃ tenebras carceris sciat et hoc quidẽ esse audiat. sed qr ea p experimentũ nõ nouit veraciter esse diffidat Ita in hac exilij sui cecitate nati hoies dũ esse sũma atqꝫ inuisibilia audiunt. diffidunt an vera sint. qr sola hec infima in qbus nati sunt visibilia nouerũt Vñ factũ est vt ipe inuisibiliũ et visibiliũ creator ad hũani generis redẽptõz vnigenitus pris veniret. et spmscm ad corda nra mitteret. quatinus p eũ viuificati crederemus. que adhuc scire per experimẽtũ nõ possumus. quotqt ergo hunc spm hereditatis nre pignus accepimus d vita inuisibiliũ nõ dubitamus Nam qr post mortẽ carnis viuat aia ptz rõ sed fidei admixta. Nunqd et scti aplĩ ac martires xpi pñtẽ vitã despicerent. in morte carnis aias poneret nisi certiorẽ aiarũ vitã subsequi sciret. Et ecce hij q aias i morte posuerũt atqꝫ aiarũ vitã post mortẽ carnis eẽ crediderũt quottidianis miraculis chorũscãt. ad extincta eorum nanqꝫ corpa viuẽtes egri veniũt et sanant. pturi veniũt et demonio vexant. demoniaci veniũt et liberãtur. leprosi veniunt et mundant. deferunt mortui et suscitant. Si igit vitam aie manẽtis in corpe dephẽdis ex motu mẽbrorum cur nõ ppendis vitã aie post corpus etiã p ossa mortua i virtute miraculorum. Nã et multi nrorum mentis oculũ fide pura et vberi oratõe mũdantes egredientes ex carne aias freqũeter viderunt. Hec ille. De hoc ponunt plura miracula in libro dialogorum. vide ibi

De heresi eorum qui dicunt qꝫ nõ possunt euitare peccata qui fuerunt nati in tali cõstellatiõe vel signo.

Quartadecima heresis est eorum q dicunt se nõ posse euitare pctã. qr sunt nati in tali signo. Hic notãdũ est qꝫ fm greg. in omelia et fm aug. in. v. de ciui. dei. c. j. et. xxiiij. q. iij. quidam heretici. et est Isido. viij. ethimolo. c. v. fuerũt qdã heretici dicti priscillianiste q fundamentis astrogolorum adherẽtes dicũt vnũquẽqꝫ hoiem sub cõstellatõibus stellarũ nasci earũqꝫ influentijs regi. dicunt etiã tales stellas dictorum hoim esse fatũ. qd qdẽ fatum fm aug. nõ dicũt dispõnẽ ac causarum ordinẽ siue cõnexionẽ in ipis reb fm diuinã voluntatẽ. sicut dicit Boetius iiij. de cõsolatõe. psa. vj. Sz dicũt fatũ vim positõis siderũ qualis est qñ quis nascit vl cõcipit quã vitare nõ possent Dicũt etiã hre ptatẽ stellas sup hoim vitã mortẽ actus et officia. Dicũt. n. qꝫ mars fc ẽ hoiez homicidã et pliatorem. Mercurius piscatorẽ. Libra trapezetã capsõ

rē ꝛ mercatorē. hꝰ opinionis fuerūt thalmudiste dicētes ꝺ thalmuth talia ꝟba filij ꝛ ꝓuisiones rerū nō dependent ex meritis sed dependēt ex cōstellatōe signi. Sic attribuerūt malū regis saul ꝛ bonū regis dauid planetis ꝛ signis dicentes in eodē libro. Si natus fuisset saul in signo dauid ꝙ cecidissꝫ corā eo. Itē dicunt iudei in libro thalmuth in ca. qꝺ incipit ceder thaheiner ꝙ vnus doctor cui nomē erat rabi alazar vempeda dicebat ꝙ stringebat ei fortit mūdus. vult dicere ꝙ hēbat magnā paupꝫtatē ꝛ faciebat orōnē deo ꝙ releuaret ipm ab illa magna paupꝫtate. ꝛ dr ibi ꝙ deus rńdit sibi. vis ꝙ ꝓpter amorem tuū destruā mundū ꝛ iterū creem illū ꝛ forte eris in signo in quo efficieris diues. Ex qbus apparet manifeste ꝙ isti intelligebant deū nō hre ptātē auferēdo ab illo miseriā nisi mediantibus signis. Ex isto fundamēto supradicti heretici posuerūt ꝙ stella que nato dn̄o orta fuit ad hoc nouiter facta ꝛ creata fuit vt xp̄o influeret sup eius vitā mortē actus ꝛ officia ptātē haberet ꝛ sibi i oibus fatū eēt. Pro tanto dicit Gre. vbi supra ꝙ pdicti heretici hoc in adiutoriū sui erroris assumūt ꝙ noua stella exijt cum dn̄s in carne apparuit. cuius fuisse fatū eandē stellam putant.

Predictus error siue heresis improbaꝫ ꝑ tres doctores ꝓbatissimos. scꝫ ꝑ Aug. Cris. ꝛ Greg. Et primo ꝑ augu. qui in. v. libro de ciuitate dei in ca. j. dicit istā opinionē esse offensiuā et iniuriosam quatuor rebus insignibꝰ ꝛ irreprobabilibus. pmo cōi legi ꝛ secte i generali. Secūdo celo i spāli. Tercio iudicio diuinali. Quarto ꝓbatōni expimentali. Primo aug. dicit ꝙ ista opinio est offensiua ꝛ iniuriosa oi legi ꝛc. ꝫm n. Tulliū de natura deoꝝ ois lex ꝛ secta posuit deū esse. Non ē tāꝫ fera tā rudibusqꝫ moribꝰ cuius mentē opinio deoꝝ nō habuerit inquit tullius. Itēꝫ ois secta ꝛ lex ponit ꝙ deus in necessitatibus dꝫ inuocari ꝛ rogari. Vn̄ ꝫm phm in ethicis. latera ꝛ cultus deoꝝ est de lege nature. ꝛ ꝫm tulliuꝫ vbi supra. Omnis lex ꝛ secta sacrificia quedā hꝫ qbus deos suos reuereꝫ. Si ergo ista opinio veritatē cōtineat que dicit stellas habere hanc ptātē ꝙ ex suis influētijs moribus ꝛ actibus hominū impōnāt necessitatē quā euitare nō possint ad quid deus in necessitatibꝰ innocabiꝫ aut rogabiꝫ. q. d. frustra. Vn̄ cōtraponentes istā opinionē dicit in textu. Hij ab auribus hoim repellendi sunt nō solū eoꝝ qui verā religionē tenent. ꝫ qui deoꝝ qualiūcunqꝫ lꝫ falsoꝝ volunt eē cultores. Hec opinio qd aliud agit nisi vt nullus oino colaꝫ aut rogetur deus. hec aug. Itē secundo hꝫ opinio est offensiua ꝛ iniuriosa celo spāliter magna diffamatio istius ciuitatis esset si diceret ꝙ in aula sui ꝯsiliarij ciues ꝛ rectores concluderent ꝛ determinarent latrocinia perpetrāda homicidia ꝛ cetera mala cōmittenda ꝑ istam imaginatōem. Augustinus dicit ꝙ celum quedam curia vel ciuitas est. Ciues sunt stelle. ꝛ si isti influunt ꝛ necessitant ad latrocinia. homicidia. ꝛ cetera mala. celo est vituperiū ꝛ iniuria.

Tercio hec opinio est offensiua ꝛ iniuriosa diuino iudicio. Unde Augu. in textu. Quale inquit iudiciuꝫ de factis hominū relinquiꝫ deo quibus celestis adhibeꝫ necessitas. ad idēꝫ. xxiij q. iiij. vasis ire. Quarto ꝛ vltimo est offensiua hec opinio ꝓbationi experimentali. Sepe videmus ꝙ duo gemini nati ꝛ cōcepti sub eodē signo ꝛ ꝯstellatōe stellarū sunt ita diuersi in oibus ꝛ dissimiles ꝙ magis sunt similes illi qui in diuersis cōstellatiōibus sunt nati ꝛ concepti. ꝛ istam ratōnem dicit Augustinus fortissimā. Vn̄ in textu

cõtra istos. Quid inquit est ꝙ nunꝗ̄ dicere potuerũt cur in vita geminoꝝ in actiõibus in honoribus ceterisq̃ reb⁹ ad humanã vitã ptinentib⁹ atq̃ in ipa morte sit plerũq̃ tantaq̃ diuersitas vt similiores eis sint quantũ ad hoc attinet multi extranei q̃ ipi inter se gemini q̃ exiguo tpis interuallo in nascẽdi sepato. in cõceptu sũt p vnũ cõcubitũ vno etiã momento seminati. dat exẽplũ in .iiij. ca. ꝛ idem hr̃ Geñ. xxv. malachie. j. ꝛ. xlvij. dis. quantũlibet. iacob dilexi esau odio habui. Nati sunt duo gemini antiqua patꝝ mẽoria. sic alter post alteꝝ. vt posterior plantaȝ prioris teneret. tanta fuit in eoꝝ vita moꝝ diuersitas. tanta in actib⁹ disparitas tanta in parentũ amore dissilitudo vt etiã inimicos eos inter se faceret ista distãtia. Nunq̄d hoc dicit ꝙ vno ambulante alius sedebat. vno dormiente alius vigilabat. vno loquente alius tacebat vnus duxit mercẽnariã seruitutẽ alius nõ seruiuit. vnus a mr̃e diligebat ali⁹ a mr̃e nõ diligebat. vnus honorẽ qui apud eos magnus habebat amisit alt adeptus est. hec aug. Secundo improbat ista heresis p Chriso. q̃ dicit ꝙ hec opinio facit triplicẽ blasphemiaȝ in deũ. prima est ꝙ deus est. ꝛ fuit malus in stellas creando. vñ sup Math. dicit sic. Si aliquis adulter ꝛ homicida fiat p stellas magna est iniq̄tas stellarũ. maior illius qui creauit stellas. Nã cum sit p̃scius futuroꝝ deus ex q̃ tanta iniq̄tas futura erat p stellas si noluerit emendare non est bonus. si voluit ꝛ nõ potuit impotens est. Secunda blasphemia est ꝙ deus est crudelis in talibus ꝓ delictis penas dare. vnde Chryso. vt quid mali penã suscipiam. q⁹ non voluntate sed necessitate cõmisi. Tercia blasphemia est ꝙ deus ẽ insipiens in p̃cipiẽdo. vñ chriso. quis. n. iubet aliquẽ ne faciat malũ qd̾ nõ põt declinare aut vt faciat bonũ ad qd̾ nõ põt puenire. hec ille. vñ merito dicitur math. xj. Jugũ. n. meũ suaue est. ꝛ Jo. v. Mandata eius grauia non sunt.

Tercio ꝛ vltimo improbat hec opinio heretica p Greg. sicut p aug. ȝ dat spãliter vnũ exemplũ de honorib⁹ ꝛ dignitatib⁹ hoim. Vñ in omel. epiphanie. dicit sic. Absit a fideliũ cordib⁹ vt fatũ aliquid dicamus. vitã quippe hominũ solus hanc cõditor q̃ creauit administrat. Neq̃. n. ꝓpter stellas homo sed stelle ꝓpter hoiem facte sunt. Seq̄tur in persarũ q̃ȝ frãcoꝝq̃ terra reges ex genere ꝓdeunt q̃bus ꝑfecto nascentibus quis estimet quanti eisdeȝ momentis horarũ ꝛ tempoꝝ ex seruili cõditõe nascant. ꝛ tñ regũ filij vno eodẽq̃ sidere cũ seruis nati ad regnũ ꝑficiunt cum serui qui secũ fuerant geniti in seruitute moriant. Hec Greg. Patet igit p istos tres doctores venerabiles ꝙ p̃dicta opinio est falsa ꝛ heretica vnde determinando veritatẽ cõcludit aug. de stella nouiter christo nascente creata ꝙ ipa non est christo in fatum. Vnde sermone. viij. super Johannẽ. Non est sub fato siderum. domin⁹ siderũ cum ipe sit conditor siderũ. ꝛ cõtra faustum non ideo christ⁹ natus est vt si dici oportet non stellam xp̄o sed xp̄m stelle fatum diceremus fuisse. Ipe quippe illi non illa. huic nascendi contulit causas. Sȝ quereret aliquis diligens scire vtrum ex impressione luminarium celestium causetur aliquo modo in hominibus diuersitas moꝝ. Respondet ꝙ mores hominũ ꝛ euentus futuroꝝ a sideribus causari. dupliciter põt intelligi. Aut necessario ꝛ sufficiẽter aut dispositiue ꝛ ꝯtingẽter. Si dicat primo mõ. sic non tm̃ est falsum ȝ etiã hereticũ. q2 repugnat xp̄iane religioni. tñ q2 veritas fidei in hoc errore saluari non posset. dum. n. oia ponit

a siderib⁹ necessario euenire. tollit me
ritū ꝛ ꝑ ꝯn̄s gloriā. tū q꞉ honestas mo
rū ꝑ hunc errorē ꝑiudiciū patit̄ dū cul
pa peccantis in sidera refundit̄. vt su-
pra dictū est. q꞉ sic licentia malefacien
di sine rephēsione credit̄ vt hō ad orā
dū ꝛ colendū sidera incuruet̄. Si aūt
dicat̄ mores hoīm a dispositiōibus si-
derū variari dispositiue ꝛ cōtingenter
sic pōt habere veritatē. q꞉ nec rōni nec
fidei repugnat. Planū est. n. ꝙ dispo-
sitio corpis varia multū facit ad varia
tōem affectionū ꝛ moꝝ aīe. vt pluriū
eñ aīa corpis cōplexiones imitat̄. vt
dicit sex. ꝑncipiator. Vñ colerici sunt
iracundi ꝛ sanguinei sunt benigni. me
lancolici sunt inuidi. ꝛ fleumatici pi-
gri. hoc aūt nō est necessariū. q꞉ aīa do
minat̄ suo corpi maxime qñ est adiuta
ꝑ grām. multos. n. videmus colericos
mansuetos. ꝛ melācolicos benignos.
qm̄ ergo virtus corpoꝝ celestiū operat̄
admixtōem ꝛ qualitatē cōplexionum
Hinc est ꝙ ꝑ consequens operat̄ quo
dāmodo ad qualitetē moꝝ valde tam̄
de longinquo. plus. n. facit ad qualita
tē cōplexionis virtus nature inferio-
ris ꝙ̄ virtus siderū. Vñ aug. in. v. de
ci. dei. c. ij. In solutōne cuiusdā qōnis
de duobus fratribus qui simul infir-
mabant̄ ꝛ curabant̄ cum querēt vnde
hoc esset. magis cōmendat rōem ypo-
cratis ꝙ̄ astronimi. ypocras. n. respon
dit ꝙ hoc erat ꝓpter similitudinē com
plexionis. Et astronomus rn̄dit ꝙ hoc
erat ꝓpter idētitatē cōstellatiōis. meli⁹
eñ rn̄dit phisicus. q꞉ cām dedit magis
ꝓpriam ꝛ ꝓpinquā. Est sic ergo dicen-
dū ꝙ impssiones siderū aliquo modo
disponūt ad varietatē moꝝ. nō ꝙdem
dispōne necessaria ꝛ ꝓxima ꝛ sufficien-
te sed remota ꝛ cōtingente. Sed con
tra obijcit̄ ꝙ phs libro ꝺ ꝓprietatibus
elementoꝝ dicit ꝙ regna vacua fcā sūt
ꝛ terre depopulate apud cōiūctōꝫ Io-
uis ꝛ saturni. sed talia nō dependēt ex
libero arbitrio. ergo ꝛc. Rn̄det̄ ꝙ hoc
dicit phs. nō q꞉ hoīes nō potuerūt resi
stere influentie illius cōstellatiōis sed
q꞉ noluerūt. q꞉ dicit Tholomeus in al
magesti. sapiens hō dn̄abitur astris. ꝙ̄
nis aūt cōiūctio iouis ꝛ saturni. eo ꝙ
saturnus habet influentiā malancoli-
cā ꝛ malam. Iupiter aūt imittit valde
bonā influentiā pōt ad rixā vel discor
diam hoīes inclinare. cui tñ inclinatōi
hoīes ꝑ libertatē arbitrij pn̄t resistere ꝛ
satis faciliter cum adiutorio grē dei.

Cōtra obijcit̄ iterū q꞉ Damascenus
li. iij. ca. vj. dicit cōstituūt̄ multotiens
ꝛ comete signa quedā mortis regū ꝛc.
Rn̄sio. quidā dicunt ꝙ cometa nec na
turaliter generat̄ nec ē vna de stellis in
firmamento positis. Vn̄ nec eius si-
gnificatio est naturalis. vñ damascen⁹
li. ij. ca. vj. Dicit ꝙ comete non sunt ex
his que a principio genite sunt sed di
uina iussione ꝯm ip̄m tempus consti-
tuunt̄ ꝛ rursus dissoluunt̄. hec dama-
scenus. Et ꝑ tale signū deus ꝑnunciat
mortē regū magis ꝙ̄ alioꝝ. tum quia
rex est persona cōis. tum q꞉ ex hoc pōt
iriri turbatio regni. de cuius custodia
magis solicitāt angeli ꝓpter cōe bonū
Et si queras qd̄ est illud regnū in ꝙ
debet tale accidere. Hic rn̄det catholi
cus dicens. ꝙ quandocūꝙ apparet sꝑ
significat mortē vel imutatōeꝫ alicui⁹
ꝑncipis vl̄ destructōis alicui⁹ patrie et
sꝑ dirigit radios suos ad illā patriam
cui minat̄. Alijs aūt ꝙ viam phisicā
sequunt̄ vr̄ stella cometa sit impressio
calida ꝛ sicca generata ex inferiori ꝑte
aeris ꝓpe ignē de vapore calido ꝛ sicco
ꝛ globus illius vaporis adunatus ap-
paret corpus stelle. Partes aūt illius
corporis discōtinuate circa illū globū
ꝛ in longū ꝓtense in suis extremitati-
bus illi globo cōiuncte sunt quasi ei⁹
come sicut loquit̄ Albertus magnus

dicēs q̄ comete sunt stelle habētes comas qd̄ fit p aerē inflāmatū contentū a stellis siue planetis quinqȝ.s.saturno ioue.mercurio ⁊ venere. Isti.n.planete ꝓpter velocē motū ipoꝝ igniūt aerē in circuitu eorum.⁊ sic propter aerem inflāmatū ꝯtentū a stellis p̄dictis coniuncto lumine eoꝝ cū eo.videnť stelle ille comete.⁊ ſm hanc positōeȝ signat ⁊ causat nō p se sed p accidēs mortalitatē ꝓuenientē ex infirmitatib⁹ calidis ⁊ siccis.q̄ꝛ vehemens distempata siccitas ꝯsueta est ꝓuenire ⁊ ꝯtinuari generationi comete.⁊ q̄ꝛ vt in plurib⁹ diuites nutriūť calidis ⁊ siccis.Iō illo tp̄e multi diuites moriunť.inter q̊s mors regū ⁊ principuȝ est magis notabilis. Huius opinionis vr̄ esse Isidorus in iiij.ethimoloyaꝝ.Dicit.n.q̄ hoc gen⁹ sideris qn̄ apparet signat pestilentiaȝ.aut famē.aut bellū.Iteȝ videť sentire beda.Dicit.n.q̄ signat pestilentiā.aut bella.aut ventus aut estus. Et si q̄ras vtrū illa stella que apparuit in natiuitate xp̄i fuit cometa.R̄ndet beda q̄ n̄.q̄ꝛ ex q̇buscunqȝ causis nascať cometa siue ex planetis siue ex fixis sp̄ apparet in p̄te septētrionali. Stella auteȝ q̄ apparuit in ortu xp̄i mouebať ab oriēte ad meridiē versum occasum qd̄ nō solet facere motus cometaruȝ.vt dicit chryso.Et sic p̄tȝ ſm quālibet istarum opinionū nullū penit⁹ astra hr̄e dn̄iuȝ sup liberū arbitriū.lȝ inclinent dispositos ad aliquas passiones.

Q̄ diffinire q̄ assertio ē catholica vl' heretica p̄tiet ad theolo.

Septima consideratio ē scire ad quos p̄tinet diffinire.que assertio est catholica vel heretica.vtrū.s.ad theologos vel canonistas.Et r̄ndet venerabilis Wilhelmus ochan in suo dialogo q̄ istud verbum diffinire habet plures significatōes de quibus due ad ꝓpositū videnť p̄tinere. Contingit.n.aliquid diffinire auc̄te officij.⁊ sic diffinire q̄ assertio catholica ⁊ que heretica sit censenda ad summū pontificē p̄tinet ⁊ ꝯcilium gererale. Aliter contingit diffinire p modū doctrie quō mḡri in scolis diffiniunt q̄ōnes ⁊ determinant.⁊ sic accepto verbo diffiniendi circa ꝓpositaȝ q̄ōnē diuersimode sentiunt lr̄ati. Est.n.vna opinio q̄ ad canonistas p̄ncipaliter spectat que assertio est catholica que heretica. iudicare ad qd̄ mouenť triplici rōe. Prima est hec. Ad illam sciam principaliter spectat diffinire vel discernere que assertio ē catholica ⁊ que heretica censenda.que p̄ncipaliter tractat de assertione veritatū theologicarū ⁊ reprobatōe heresum dānatoꝝ hmōi est scia canonistaꝝ ⁊ nō theologoꝝ.ergo. Secūda rō hec est. Ad illā sciam p̄tinet diffinire q̄ assertio est catholica ⁊ que heretica est censenda.cui fides x̄pīa ad credibilia principalibus adhibeť. Sȝ x̄p̄tū ad ea que sunt fidei magis credēdū est canonistarū scientie q̄ theologorū q̄ꝛ magis credendū est ecc̄ie p quā edita est scia canonistaꝝ q̄ euangelio. Teste aug.qui videť asserere maioreȝ esse auctoritatē ecc̄ie q̄ euāgelij. quia nec euangelio inquit crederē nisi auctoritas ecc̄ie cōpulisset ergo ad sciaȝ canonistaꝝ magis p̄tinet diffinire que assertio est catholica que heretica est cēsenda q̄ ad theologiaȝ. Tercia rō est hec. Ad illā sciaȝ principaliter spectat discernere que assertio est catholica que heretica est censenda.cui⁹ auc̄tas habȝ simbolū fidei ⁊ artic̄los ordinare ⁊ articulos fidei recte ⁊ rite distinguere ſȝ hoc spectat ad sūmū pontificē q̄ actor est scientie canonistarū.ergo p ꝯn̄s ad ipos principalius q̄ ad thelogicos p̄tinet diffinire.que assertio catholica q̄ heretica debeat reputari. Alij indubi-

tanter tenēt ꝙ ad theologiā spectat nō
ꝑ modū diffinitōis auctoritatiue sed ꝑ
modū doctrine principaliter diffinire
que assertio catholica q̄ heretica cen-
senda est. ⁊ ꝙ ad canonistas nō ꝑtinet
nisi inquantū eoꝝ scia aliqua ad fidez
spectantia dinoscit̄ mendicare a theo-
logia qd̄ nitunt̄ rōnibus affirmare. q̄-
rū prima est hec. Ad illius scie docto-
res ꝑꝑ quā solūmō dicit̄ assertō catho
lica vel heretica principaliter spectat
diffinire ꝑ modū doctrine que assertio
est catholica reputanda. Sed ꝑ theo-
logiā solūmō scit̄ quecunqꝫ assertio ca
tholica reputanda. qꝛ illa assertio sola
que est cōsona theologie ē vere catho
lica. Illa vō que theologie noscit̄ ad-
uersari esse dinoscit̄ heretica. Si eniz
aliqua assertio quibuscunqꝫ de causis
summoꝝ pontificū vel etiā generaliū
cōsilioꝝ aut etiam impatoꝝ legibꝰ in-
ueniret̄ aduersa si theologie nullate-
nus obuiaret q̄uis pro falsa ⁊ erronea
posset haberi, nō tñ deberet inter here
ses cōputari. ergo ad theologie tracta
tores principaliter ꝑtinet diffinire per
modū doctrine. que assertio catholica
⁊ que heretica censenda est. Secunda
rō est hec. Ad illius scie tractatores in
qua explicite ⁊ cōplete tradit̄ regula fi
dei ortodoxe. principaliter spectat dif-
finire ꝑ modū doctrine que assertio ca
tholica q̄ heretica est cēsenda. Huiōi
aūt est scia theologica nō canonistarū
multa .n. ad fidē nr̄am spectātia i theo
logia reꝑiunt̄ explicite. d̄ q̄bus in scia
canonistaꝝ mencio nō hr̄. nihil autez
ꝑtinens ad regulā fidei in alia scia po-
terit reꝑiri. nisi ꝙ a theologia recipiūt
ergo ad theologos noscit̄ talis diffini-
tio p̄ncipaliter ꝑtinere. ad canonistas
nō spectat nisi inquantū aliqua theo-
logica a theologia noscunt̄ mēdicare
Tercia rō est hec de assertōibus quas
scia supior ⁊ inferior tractare noscunt̄
habet supior scia principalius iudica-
re. Sed de quibusdā assertionibus ca-
tholicis ⁊ hereticalibus theologia q̄ ē
supior ⁊ scia canonistaꝝ que ē inferior
aliquo mō ꝑtranctant ergo ad theolo
giā ꝑtinet principalius talis diffinitio
⁊ ꝑ ꝯñs ad theologos principalr̄ spel
ctat diffinire ꝑ modū doctrine. que as-
sertio catholica que heretica est cēsen-
da. Plures alias solēnes rōnes facit
vbi supra venerabil' ochan ꝫ hee suffi-
ciant ꝓ p̄nti. Restat aūt videre ad rō
nes canonistaꝝ. Ad primā nōnulli re-
spondent theologi dicētes ꝙ ad theo-
logiā nō ad sciam canonistarū spectat
principaliter de approbatōe veritatuz
catholicarū ⁊ reprobatōe heresum dā
nataꝝ tractare. cuius rōnē assignāt di
centes ꝙ assertio veritatis est approba
tio veritatis. qui .n. aliqd̄ dictuz asserit
eē verū approbat illud dictū tanqꝫ ve
rū. assertio veritatis est approbatio ve-
ritatis. Approbatio aūt veritatis ē re-
probatio cōtrarie falsitatis. qꝛ qui ali-
quā approbat veritatē ꝑ cōsequēs cō-
trariā reprobat falsitatē. sicut q̄ p̄cipit
vnū cōtrarioꝝ ꝑ ꝯñs ꝓhibet aliud. vt
notat glo. in decreto di. j. hūanū super
verbo ꝓhibet̄ assertio. ergo veritatum
theologicarū ꝑ quandā cōseqnentiā ē
reprobatio oīm heresuz cōtrariaꝝ. Cū
ergo ꝑ theologiā principaliter vitates
theologice asserant̄. sequit̄ ꝙ approba
tio veritatū theologicarū ⁊ damnatio
heresum principaliter ad theologiam
pertinet. Sed dices exquo talis ap-
probatio ⁊ reprobatio p̄ncipaliter ad
theologiam pertinet ergo non tm̄ ad
eam pertinet. Respondent p̄dicti dicē
tes ꝙ ad sciaz canonistarū ꝑtinēt libri
decretoꝝ ⁊ decretaliū ⁊ alie questiōes
summoꝝ pontificū ⁊ ep̄ale. in quibus
quedā veritates theologice asserunt̄.
⁊ nōnulle hereses reprobant̄. licet tñ il
le vitates ⁊ hereses sint pauce respectu

stlarũ que in theologia habent. ꝛ ideo non tñ ad theologiã ſ3 etiã ad ſciẽtias canoniſtarũ ſpectat aliquas veritates catholicas approbare. ꝛ aliquas hereſes lic3 paucas reprobare. Ad theologiã aũt ſpectant oẽs veritates catholicas approbare ꝛ oẽs hereſes reprobare. quare lic3 principaliter talis approbatio ꝛ reprobatio ad theologiã pertineat. ptinet tñ ſecundario nihilominꝰ ad ſciam canoniſtarũ. Aliã rõnẽ adducunt dicentes theologia: veritates catholicas approbando ꝛ hereſes reprobando a canoniſtarũ ſcia nihil oĩno recipit vel mendicat. Canoniſtarũ tñ ſciẽtia veritates catholicas approbãdo et hereſes reprobãdo a theologia omia mẽdicãdo ꝓcedit. quare ad theologiã hec principalius ꝛ vniuerſaliter ptinere noſcunt ad canoniſtarũ ſciam ſecũdario ꝛ pticulariter. Ad ſecundã rõnẽ canoniſtarũ rñdet ꝙ ꝗtũ ad ea que fidei ſunt magis credendũ eſt theologie ꝗ cuicũꝗ alie ſcie. nulliſꝗ ſcriptoribus quarũcũꝗ ſciarũ ita oportet credere ſicut ſcriptoribꝰ ſacre theologie auctoritas beati aug. que adducit vt non nulli dicunt frequẽter a multis cõtra intellectũ beati augu. peſſime allegat. Ad cuius intellectũ dicũt eẽ ſciendũ: ꝙ nomen eccie equoce in locis varijs ſcripturarũ accipit aliqñ ꝓ loco corporali diuinis officijs deputato. Aliqñ pro aliquo ſpãli collegio clericorũ. aliqñ ꝓ toto collegio oĩm clericorũ. Aliqñ pro aliqua multitudine ſpãli cleri ꝛ pplĩ. aliqñ ꝓ tota ꝯgregatõe oĩm fideliũ ſil' i hac vita mortali degẽtiũ. Aliqñ vo nomen eccie nõ ſolũ totã cõgregatõe3 viuentiũ ſed etiã fideles mortuos cõprehendit. ꝛ iſto vltimo mõ accipit eccia3 beatus aug. in libro ꝯ manicheos. ꝛ recitat di. xj. c. palã. Qui ait palã ẽ ꝙ in re dubia ad fidẽ valeat catholice eccie auctas que ab ipis fundatiſſimis ſedibus aplorũ vſꝗ ad hodiernũ diẽ ſuccedentiũ ſibimet epoꝝ ſerie. ꝛ tot pploꝝ cõſentanee firmat vbi eccia catholica epos ꝛ pplos a tpe aploꝝ vſꝗ ad ordines ſibimet ſuccedẽtes imporat. ꝛ ſic accipit nomẽ eccie. Aug. cũ aſſerit ꝙ ñ crederet euãgelio niſi eũ auctas eccie ꝯpelleret. Iſta. n. eccia ſcriptores euãgelij. ꝛ oẽs pplos cõprehẽdit ſicut ꝓbatũ eſt. Quare ex auctẽ aug. ſane intellecta inferri nõ põt ꝙ magis ſit credendũ ſũmo pontifici canonũ ꝯditori ꝗ euangelio ꝛ p ꝯñs p eã ꝓbari nõ pt: ꝙ maior fides ſit exhibenda ſacris canonibus ꝗ euãgelio xp̃i. Cõcedunt tñ ꝙ magis credendũ eſt eccie que ẽ multitudo catholicoꝝ oĩm ꝗ fuerũt a tpibus ꝓphetarũ ꝛ aploꝝ vſꝗ mõ ꝗ euãgelio. nõ q2 de euãgelio ſit aliqualiter dubitandũ ſ3 q2 totũ ẽ maius ſua pte. Eccia igit ꝗ maioris auctoritatis ẽ ꝗ euangeliſta eſt illa eccia cuius auctor euangelij ps eẽ dinoſcit. Nõ ẽ aũt mirũ ſi maior eſt auctoritas totius ꝗ ptis. tõ maior eſt auctas totius ꝯgregatõis cõphendẽtis euangeliſtas. ꝛ oẽs alios orthodoxos vſꝗ ad hec tẽpa ꝗ vnius vel etiã pluriũ ꝓſonarũ ꝯgregationis eiuſdẽ. Cũ aũt cõditor canonũ nõ ſit maioris auctoritatis ꝗ euangeliũ ſed multo minoris ipimet canonũ cõditores teſtant apte. Vrbanꝰ. n. papa. vt hr̃. xxv. q. j. ca. ſunt quidã. ait. Sciendũ vo ſũmope ẽ ꝙ inde nouas leges põt cõdere põtifex ſupple romanus. vñ euangeliſte nequaꝗ aliqd dixerunt. vbi vo apte dñs vel eius apoſtoli vel eoꝝ ſequaces ſancti pr̃es ſententialiter aliqd diffinierũt ibi romani pontifices nõ nouã legẽ dare poſſunt ſed potius quod ꝑdicatum eſt vſꝗ ad aiam ꝛ ſanguinẽ ꝯfirmare debet. ſi. n. qð docuerũt apl̃i ꝛ ꝓphete qð abſit deſtruere niterent nõ ſniam dare ſed magis errare conuincerent. Ex his igit col

ligitur euidenter q conditor canonuz
minoris est auctoritatis q̄ȝ euangeliuz
sacroscm̄.ↄtra qđ nouam legem neq̄/
q̄ȝ condere pōt sed euangeliū defende/
re vsqȝ ad animā ⁊ sanguinem obligat
Contra qđ si nouā legem dare p̄sume
ret esset de errore p catholicos ↄuincē/
dos. his Fabianus papa ↄcordat qui
vt habet.xxiiij.q.iij.ca.qui omīpoten/
tem deū metuit nec ↄtra euangelium
nec cōtra apl'os nec contra ,pphas nec
nec sanctoꝝ patrum instituta agere ali
quid vllo mō cōsentit.Ex quibus ver/
bis patānter habet q ↄditor canonum
si omīpotentē metuit nihil cōtra euan
gelium ↄponere p̄sumit statuere et ita
nō maioris :ȝ minoris auctoritatis q̄ȝ
euangeliū esse dinoscit q in pluribus
capitulis in libro decretoꝝ in certis lu/
ce clari⁹ constat sicut ex distinctōne.ix.
ca.noli.⁊.c.ego solis es ca.q̇s nescit et
ca.noli.⁊ ca.neqȝ.⁊ ex̄.xiiij. di.ca. sic̄.⁊
ex cā.ij.q.iij.ca.si is qui p̄est. Alie au/
ctoritates q̄ȝplurime q̄s longum esset
recitare hoc idem asserūt manifeste. et
ꝓpter easdem rōnes dicūt q tota mul/
titudo xp̄ianoꝝ nūc vita mortali viuē
tium non est maioris auc̄tis q̄ȝ sit scm̄
euangeliū.q₂ multitudo viuentiū de
bet vsqȝ ad aiam et sanguinē defensa/
re euangeliū.Ad terciā ratōnem cano
nistaꝝ rn̄dent nōnulli diceutes q sum
mus pontifex debet sacraꝝ literaꝝ ha/
bere noticiā ⁊ etiā i sacris canonib⁹ de/
bet esse peritus.Et ideo simbolum or/
dinare ⁊ artic'los fidei recte distingue/
re spectat ad ipsum p̄cipue cum consi
lio ⁊ assensu ↄcilij generalis.Sȝ i sim/
bolū ordinando ⁊ articulos fidei disti
guendo ⁊ eadē rōne in distinguēdo au
tentice que assertio est catholica ⁊ que
heretica reputanda.theologie princi/
paliter debet inniti.scđario aūt i sacris
canonib⁹ se poterit fundare.Et ideo ex
ista rōne cōcludi pōt:q ad theologos

spectat principal'r diffinire docēdo vel
legē alijs exponēdo q̄ assertio inter ca/
tholicas queue int heretícos dȝ nūera
ri.Et licȝ cū theologi vel alij de heresi
accusant vel alios excusare conant. li/
bell⁹ excusatōnis rn̄sionis appellatōis
⁊ hmōi ↄponē nesciāt nec formare sed
ad canonistas opteat eos recurrē. non
tñ ex hꝰ ↄcludit q ad eos principal'r p/
tineat diffinire q̄ assertio catholica ⁊ q̄
heretica ē censenda vt dictū ē. q₂ aliđ ē
discernere q̄ assertō ē ⁊c̄.et aliud ē scire
formas accusationū ⁊ modū agēdi cō
tra hereticos in iudicio defendendi de
heresi accusatos.q₂ primum ad theolo
gos.scđm ad canonistas dinoscit perti
nere.qm̄ aliđ est cog̃scere denarios ve
ros a falsis.aurū ab auricalco. eq̇s sa/
nos ab eq̇s egris.arma fortia fabricata
ab alijs.Et aliud est scire si aliq̇s đ ali/
quo p̄dictoꝝ voluerit in iudicio accu/
sare aliquē. Accusat⁹ si se voluerit de/
fensare quō libelli accusatōnis.respon
sionis.appellatōnis.⁊ hmōi.quia vti i
iudicio fuerit oportunū confici debeāt
et formari. Primū admonetari⁹ auri/
fabres.fabres ferri. et fabricatores ar/
morū spectare dinoscit. Scđm vo ad
iuristas nō est dubiū ptinere. Vn̄ per
istā ratōnem ꝓbari ↄtingeret q ad iuri
stas ptinet discernere qđ aurū est verū
⁊ qđ falsum.q̇ panni sunt artificialiter
facti q̇ aliter.Et vt ↄcludā breuit de oi/
bus mechanicis ⁊ reb⁹ naturalib⁹ vni/
uersis.q̄ in vsum hoim veniunt hñent
principal'r iuriste discernere qualia es/
sent sm naturā suaȝ vel artem.cum de
hmōi omib⁹ ↄtingat in iudicio litigare
In quo casu necessariū est litigātes ꝓ
libellis accusatōnes responsionis ap/
pellatōnis ⁊ huiusmodi ad iuristas ha
bere recursum.Constat q sepe iurispe
riti de rebus minimis an sint tales q̄/
les debent esse sm naturam vel artem
a qua fiunt nesciunt iudicare. quomō

tñ de talibus rebus recupandis vel de fendendis in iudicio opteat formare libellos ꝛ alia q̄ spectant ad formā agendi ꝛ defendendi corā iudice nō ignorant.

Quomodo heretici a fidelibus sunt vitandi.

Octaua considera tio est si heretici sunt vitādi. qre videt alicui ꝙ nō fm illud Math. xiij ne forte colligētes zizania eradicetꝭ simꝰ ꝛ triticū sinite vtraqꝫ crescē vsꝫ ad messem. zizania sūt heretici. triticū vo fideles: messis finis scl'i ḡ heretici sūt tolerandi int fideles ꝛ nō sunt ab eis vitandi vsqꝫ ad finē scl'i. Pro declaratiōe hꝰ ꝯsideratōis ꝛ solutōne argumēti notādū ꝙ multiplex ē cōio ꝛ sir multiplex est cōionis puatio. Est em̄ cōio spūalis. s. q̄ est in ꝯsensu vero vel iterptatiuo ꝛ h mō nō est cū hereticis cōicandū sic intelligit illud. ij. corꝫ. vj. Exite de medio coꝝ glo. spūaliter. s. vt coꝝ scelera increpetis. Est scd̄o cōio in sacris h etiā mō nō ē cōicandū cū hēticis notatꝭ siue noiatis. q̄ etiā lꝫ non sint notati siue noiati tñ quantū ē ex se puenit effectu cōionis sacroꝝ qꝛ ip̄o iure st excōicati siue occulti siue manifesti. ex de hētic excōicamꝰ. Est iterū cōio i cibo potu ꝛ hmōi h etiā mō nō ē cōicandū cuꝫ illis hēticis q̄ pcisi sūt ab eccia noiatim Est etiā. iiij. cōio corpalis vt cohabitatio in eadē ciuitate. ꝛ talis cōio non vitabat in pncipio pp multitudinē hereticoꝝ. si aūt timeret de lapsu ab aliquibus tuciꝰ esset nō hitare cū eis. Sic ergo pōt rñderi ad argumentū ꝙ illō dictum pōt intelligi de hereticis occultꝭ quoꝝ heresis dephendi non pōt tales em̄ ꝛ si excōicent excōicatōne generali nō tñ excōicatōne psonali nec extermi nant gladio materiali. nisi cū multitudine infidelū manifestoꝝ intelligātur vel intelligi pōt ð catholicis malꝭ. Vñ rabanꝰ hſis discretōnis exemplū eqnimit dꝫ tolerare malos pp bonos. Sciendū aūt ꝙ messis dr̄ tps illud q̄ hētici manifeste corruptiui alioꝝ sūt abijciendi euāgelica falce fm h intelligit pmissio q̄ tpe illo q̄ non discernit plene an sit hereticꝰ. cū aūt innotuerit plene eccie corruptio sua ē psonalr pscindendus. Vñ aug. li. de vera religione dicit sentētionalit ꝙ in eccia tamdiu sustietur error alicuiꝰ donec aut accusatōem inueniat. aut opinionē prauā ptinacit defendat. Cū aūt dr̄. j. coꝝ. xj. necesse ē hereses eē. Ibi dr̄ necesse illō qd̄ ē vtile p accidens siue pter intentōnē heretícoꝝ. s. ad h vt ab his q̄ se exercēt in diuina scriptura pigricia eaꝫ discutiendi excuciat ꝛ magꝭ fidei veritas declaret: vt supra patuit ꝯsideratōne. v. h etiam hr ex glo. sup illud Isa. vij. h dicit dñs ꝛc. sꝫ. i. vsqꝫ ad finē seculi erūt aliq̄ hereses vel malicie hoim ad exercēdā fideliū sapiam ꝛ patiam. Sic ḡ ptꝫ quō heretici sunt vitandi. s. notorij. Dico et sine denunciatōne cū nulla possit tergiuersatōne celari puta si publice pdicarent ꝯ fidē. extra de cohabitatōe clericoꝝ ꝛ mulierū. c. vlā. ꝛ. c. finali. possumus tñ ꝛ debemꝰ eos monere ꝛ inducere vt ad verā fidem redeant. In alijs vo nō licet eis cōicare etiā si sit pr filiꝰ maritꝰ vel vxor aut soror huic seruituti subiectꝰ. et ideo si infidelis discedit. discedat fm apl'm. xxviij. q. j. in ca. si infidelis.

An sit cum hereticis aut alijs hominibus publice disputandum.

Nona cōsideratio est. Si est cū hereticis vel cum alijs infidelibꝰ publice disputandum. Rñdet fm Tho. in scd̄a scd̄e. q. x. ꝙ in

disputatōne fidei sunt duo ꝯsiderāda.
vnū ex parte disputantis.s.quia dispu
tat tanq̄ dubius de fide ⁊ experiri vo
lens veritatē tūc peccat ꝓculdubio tā
q̄ infidelis. Si aūt disputat ad confu
tandū errores vel ad exercitiū est lau
dabilis. Aliud est ꝯsiderandū ex parte
audientiū vtrum.s.ipsi sint instructi ⁊
firmi in fide tūc em̄ nullū est periculuȝ
disputare. Aut si audientes sūt simpli
ces ⁊ in fide titillantes ⁊ tūc circa tales
distinguenduȝ est. q2 si sunt sollicitati
ab infidelib9 nitentibus in eis fidē cor
rumpere tūc necesse est publice dispu
tare dūmodo inueniant aliq̄ ad h̄ ydo
nei.ꝑ hoc em̄ simplices ī fide firmabū
tur ⁊ tolleṫ decipiēdi facultas in fideli
bus. Si v̄o nō sunt sollicitati tūc peri
culosum est publice de fide disputare
corā simplicib9 quoꝝ fides etiā ex h̄ est
firmior q̄ nihil diuersum audiuerūt: ⁊
ideo nō expedit eis vt audiāt verba in
fideliū disputantiū ꝯtra fidē. ꝓhibētur
quoq̄ omēs layci publice disputare de
fide vel occulte. q̄ v̄o ꝯtra fecerit excō
municatōnis laqueo innodeṫ extra de
hereticis.c.q̄cunq̄ li.vj.

De modo inquirendi hereticos.

Decima considera
tio est videre q̄s est mod9 inqui
rendi hereticos. Ad qd̄ breuiter di q̄ si
papa dat certā formaȝ illa tenenda est
alias pn̄t queri ꝑ accusatōeȝ inquisiti
onē ⁊ denunciatōeȝ. Sed in examina
tione testiū ꝯtra hereticos debēt inter
esse due ꝑsone religiose et si fieri pōt ꝑ
publicā ꝑsonā ꝯscribi testiū dicta ex̄ de
hereticis.c.vt officiū li.vj.§.volumus
Et ꝯcediṫ religiosis q̄ dū eēnt in secu
lo tabellionat9 officiū habuerūt ⁊ exer
cuerūt ⁊ etiā clericis si in sacris sint cō
stituti exercē libere officiū tabelliona
tus q̄ ad p̄missa si eis iniunctum fuerit
vt in dicto ca.vt officium.§.ꝯcedentes
Item teneṫ dyocesani vel archiep̄i vl̕
archidyaconi semel saltē in āno ꝑ se vl̕
ꝑ alios q̄rere hereticos vbi fama ē eos
habitare. ⁊ illos quos credūt de hoc a
liquid scire debēt ꝯpellere iurare vt in
dicēt si quos habēt suspectos ꝓpter oc
culta cōuenticula vel alia signa. extra i
ca.excōicam9.§.addicim9. Suspectus
aūt si vocatus ꝯfitetur ⁊ speraṫ de corre
ctione pōt ei iniungi pnīa salutaris. si
aūt negat ⁊ ante sit infamatus indiceṫ
ei purgatio quā si nō p̄stiterit excōica
bitur ⁊ vsq̄ ad satisfactōneȝ condignā
ab omnibus euitabitur ⁊ si per annuȝ
sic steterit extunc velut hereticus con
demneṫ vt ī dicto ca. excōicam9.§.qui
auteȝ. Item illi qui presunt ciuitati vel
loco alij quocunq̄ nomine censeātur
ad requisitōneȝ eorum debēt iurare p̄
cise attendere inuiolabil̕r ⁊ seruare ac
facere. ac omnibus subditis inuiolabi
liter obseruari toto temꝑe sui regiminis
constitutiones in fauorem fidei a sede
apostolica ꝓmulgatas ac etiaȝ appro
batas. quas qui iurare noluerit et ser
uare vt infamis ⁊ tanq̄ hereticoꝝ fau
tor ac de fide suspectus. officio ⁊ hono
re sui regiminis expolietur. nec vlteri
us ad dignitatem aliquam vel officiū
publicum assumatur nec teneat aliq̄d
quod fecerit vt potestas balliuus con
sul vel rector extra li.vj.capi.vt officiū
§.statuimus. Debent etiam omnes re
ctores in hoc negocio parere dyocesa
nis et etiam inquisitoribus nec aliquo
modo debēt cognoscere de hoc crimi
ne. vt captus liberare ⁊ huiusmodi. ali
as sunt excōmunicati ⁊ si excommuni
catōnem sustinuerint per annum con
demnari debent tanq̄ heretici extra in
ca.vt inquisitōnis li.vj. Itē ī negocijs
hēsis ꝓcedi pōt simpl̕r ⁊ de plano. ⁊ si
ꝑiculū eēt nō noiatis accusatōib9 vl̕ te
stib9 publice nisi corā aliquib9 ꝓuidis

Inquisitio hereticorum

ꝑcipiendo ⁊ detinendo secretū ⁊ hmōi ꝫ cessante ꝑiculo publicent̄ vt fit ī alijs iudicijs extra in ca. statuta. li. vj. Sed nunqd hereticꝰ poterit appellare. Dico ꝙ hereticis inhibita ē appellatio extra codē vt inquisitōnis li. vj.

De pena qua sunt puniendi heretici.

Vadecima consideratio est quali pena sūt heretici puniendi. R̄ndet̄ ꝙ q̄druplici pēa sunt heretici feriendi. s. excōicatiōe depositōne rerū ablatōe ⁊ militari ꝑsecutione. Excōicatōne qꝛ oīs hereticꝰ siue occultꝰ siue manifestus ipso iure ē excōicatꝰ maioꝛi excōicatiōe. xxiiij. q. j. c. j. ⁊ ij. extra de hereticis. c. ad obediēdā Scōo depositione qꝛ indistincte siue clericus siue laycus etiaꝫ papa vel imperatoꝛ vel q̄libet aliꝰ debet deponi ab om̄i dignitate. xl. di. si papa. xxxiiij. q. j q̄ ꝯtra pacem. Tercio rerū tempaliū ablatōne: qꝛ om̄ia bona eoꝝ debēt confiscari eccl̄ie cui deseruiebāt si erāt clerici vel layci si in tpali iurisdictione sūt eccl̄ie subiecti. Alioꝝ v̄o laycoꝝ bona principibus secularibꝰ ꝯfiscant̄. Quarto militari ꝑsecutōe: si em̄ ꝓpter malos puniendos oportuit regiam maiestateꝫ nō solū legibus esse decoꝛataꝫ ꝫ armis armatam. multo foꝛtiꝰ ꝓpter hereticos exterminandos. Ideo dicit glo. j. Corinth. v. de paulo ꝙ cū videbat aliq̄s ꝓteruos ad coꝛrūpentes fidem sathane tradebat coꝛpaliter vexandos. Sic ergo heretici non solum excōicant̄ ⁊ deponunt̄: ꝫ ⁊ om̄i officio ⁊ beneficio debent expoliari. ⁊ si clericus sit dꝫ degradari ⁊ demū quilibet talis dꝫ relinqui arbitrio ptātis secl̄aris aīaduersione debita puniendꝰ. s. crematōne nisi cōtinuo post depꝛhensionē erroꝛis ad fideꝫ velit reuerti ac erroꝛem suū abiurare ⁊ satisfactionem exhibere ⁊ sic redeūtes debent in ꝑpetuo carcere recludi ex̄ de here. ca. excōicamꝰ. ij. Sꝫ quā penaꝫ incurrūt credētes receptoꝛes defensores ⁊ fautoꝛes herericoꝝ. R̄ndet̄ ꝙ quilibet talis est excōicatꝰ ⁊ si nō satisfecerit infra annuꝫ extūc ipso iure est infamis nec ad publica officia seu consilia nec ad eligēdos aliq̄s ad hmōi nec ad testimoniū dꝫ admitti nō pōt condere testamētum nec ad alicuiꝰ hereditatis successionē accedē. Nullus quoq̄ ei super quocūq̄ negocio: ꝫ ipse alijs cogetur r̄ndere si iudex ē eius nō valet sentētia. Si aduocatꝰ nō admittit̄ eius patrocinium. Si tabellio nō valēt eiꝰ instrumenta ⁊ sic in similibus. Si v̄o sit clericus ab om̄i officio ⁊ b̄n̄ficio dꝫ deponi. ⁊ illi qui tales postq̄ fuerit ab ecclesia denominati euitare ꝯtempserint debēt excōicari ꝓbant̄ hec om̄ia extra eo. excōicamꝰ p̄. ꝑag̃pho. credētes. Itē om̄s clerici q̄ talibꝰ exhibēt eccl̄iastica sacr̄a vel traderent ecciastice sepulture aut el̄ynas seu oblatōes eoꝝ reciperēt dn̄t ꝑuari suo officio ad qō nunq̄ restituent̄ sine idulto sedis apl̄ice spāli sil̄r ⁊ regl̄ares q̄ꝝ etiā ꝑuilegia ī ill̄ dyocesibꝰ nō fuent̄ eis in q̄bꝰ tales excessus ꝑpetrare p̄sumpserit vt ī dcō c. excoicamꝰ ꝑag̃pho. sane clerici. Et nota ꝙ ipsi credētes eoꝝ erroꝛibꝰ hētici s̄t dicendi. ex̄. e. excōicamꝰ. ij. Quicūq̄ ēt hēticos credētes receptoꝛes defensoꝛes vl̄ fautoꝛes eoꝝ sciēter p̄sumpserit ecciastice tradē sepulture excōicati s̄t nec dn̄t absolui nisi ꝓꝑijs mānibꝰ publice extumulēt ⁊ ꝓijciūt coꝛpa dānatoꝝ ⁊ locꝰ ille ꝑpetua careat sepultura ex̄ de hēticis. c. q̄cūq̄ li. vj. Itē hētici cū oībꝰ fautoꝛibꝰ modo dictis ⁊ ipsoꝝ filij vsq̄ ad scōam generationē ad nullum eccl̄iasticū beneficium seu officium publicuꝫ admittant̄ al̄s irritum est extra. e. ca. quicunq̄ ꝑag̃pho heretici. Et si dicas ex predictis colligit̄ ꝙ hereticus est multipli

ei pena puniend⁹ hoc videt irratõnabile. q₂ deus nõ punit bis in idipm. Cu₃ ḡ oīs heretici sunt excõicati vt dictu₃ est et excõicatio sit pena sequit q̃ non sunt alia pena puniendi. Rñdet q̃ pro vno pctō vna pena quis punit. Sed si ad vnū pctm̄ plura ↄcurrūt q̄ sunt mlta pctā vel ꝓpter relapsum eiusde₃ pōt hō iuste puniri multiplici pena. Siqs ergo labit in damnata₃ heresim punit pena excõicatõis. q₂ vt dictu₃ est oīs heretic⁹ est excõicat⁹: ꝫ si pt⁹ abiurata₃ heresim iterū labat deb₃ alia pena corporali puniri vel tpali damnari.

¶ Quis potest capere hereticos ₇ tormentis exponere.

Duodecima consideratio est scire q̄s pōt capere ₇ tormentis exponere hereticos. Rñdetur q̃ tam eps q̄ inquisitor vnus sine alio pōt citare et cape et tute custodire vel ↄpedib⁹ mācipare ac manicis ferreis si eis visum fuerit faciendū. S₃ deputare dare carceri ₇ q̃ magꝯ ad pena₃ q̄ ad custodiā videat vel tormētis exponere vel ad sniam ꝓcedere ↄ eos nō pōt epus sine inquisitore: nec inquisitor sine epo aut eius sup hoc delegato aut epali sede vacāte delegato capli si sui adinuicē copiā possint habere infra octo dies postq̄ seinuice₃ requisierint pōt tn̄ qlibet p̄dictoꝝ cōmittē alteri vices suas vel p lr̄as significare suū consilium ₇ ↄsensum extra de hereticꝯ mltoꝝ in clementinis. ¶ Sed occurrunt hic finaliter. xv. difficultates. Prima ē si carcer in quo ponunt heretici debeat esse cōis epo et inquisitori. Dicit q̃ sic ₇ debēt habere duos custodes vnū quem volet epus ₇ ei ꝓuidebit ₇ vterq̄ eorum potest habere sub se vnum fidelem ministru₃ ₇ illius loci erūt due claues diuerse. quarum vnus custodū vnam ₇ alius aliam tenebit. et poterit officium ministrandi charitatis committere suo ministro ₇ tenent predicti custodes anteq̄ exequant officiū corā eis a quibus assignant iurare tactꝯ euāgelijs q̃ in custodia omnē diligentia₃ quā poterūt adhibebūt ₇ q̃ alicui carceratoꝝ nihil in secreto loquet vn⁹ nisi audiente alio. ₇ q̃ ipsis carceratis fideliter conferent ꝓuisionē quā ipsi recipiunt ex ordinatõne ↄmuni ₇ q̃ a parentibus vel amicis vel alijs fidelibus psonis offert eisdem nisi epi vel inquisitoris vel suoꝝ cōmissarioꝝ ordinatō refragetur ipsis fideliter ₇ absq̄ diminutione aliqua mistrabūt nec in his fraudem aliquā adhibebunt ₇ eodem modo iurabūt p̄dicti custodum ministri coram eisdem extra. e. ca. multoꝝ in clementis. Et eodem modo iurabunt notarij inquisitoris cora₃ epo cum inquisitore vel substitutis ab eis q̃ suu₃ officium fideliter exercebunt: et idem fit de alijs psonis necessarijs ad dictu₃ officium extra. e. multoꝝ in clementinis. ¶ Secūda difficultas est de xp̄ianis qui efficiunt iudei vel redeūt ad iudaismum si debet ꝓcedi contra eos sicut contra hereticos dico q̃ sic etia₃ si infātes metu vel mortꝯ fuissēt baptizati si de hoc fuerint confessi. Aut p iudeos aut xpianos muniti sicut cōtra fautores ₇ defensores talium ꝓcedendu₃ extra de here. ca. contra. li. vj. ¶ Tercia difficultas est si ꝓpter heresim maritorū debeant ↄfiscari dotes vxoꝝ catholicaꝝ. Dicit q̃ non nisi cū eis scīēter. s. sciendo eos esse hereticos cōtraxissent extra. e. decreuit. li. vj. ¶ Quarta difficultas est si post mortem heretici possint occupari bona eius si de eius hēsi non fuit in vita declaratum. Respōdetur q̃ sic si postea declaretur extra e. accusatus. §. porro. li. vj. ¶ Quinta difficultas est si debeant puniri sacerdotes qui instruūt hereticos de celando

xv difficultates de heretic[is]

veritate dicit q debita pena debent ca
stigari. Religiosi etiã heretici sunt gra
uius alijs puniẽdi extra.e. accusatus.
6 §.sacerdotes.li.vj. Sexta difficultas
est de etate inquisitoris vtrũ.s. requira
tur determiata etas vt possit officium
exercẽ. Rñdet q nõ põt eẽ inqsitor ni-
si attigerit.xl.an.ꝛ tam ipse q̃ cõmissa-
rij deputati nõ pñt pecuniã extorque-
re nec sciẽter ecclia bona ob delictuz
clericoꝝ fisco eccie applicare. alioqn sũt
excõicati ipo facto a q non pñt absolui
pterq̃ in morꝭ articulo. donec illis a q
bus extorserint plene satisfecerit d pe-
cunia sic extorta nullis privilegijs pactis
aut remissionib⁹ sup h valituris ex d he
reticis volẽtes in clemẽtinis. Septi
ma difficultas ẽ si põt inqsitor pcede-
re cõ aliquẽ officialẽ vel nũciũ romane
curie. dr q nõ vtz extrauaganti Joh.xxij.
8 q incipit cõfrater. Octaua difficultas
est qs pprie dicend⁹ est relapsus. Rñde
tur q accusat⁹ de heresi vel suspect⁹ ve-
hemẽti suspitõne q in iudicio abiura-
uit ꝛ postea cõmittit in ipam talis cen-
set relapsus. licz antea ipm heresis cri
men non fuerit plene pbatũ h si leuis
fuit suspicio non dz iudicari relapsus.
Q̃q̃ ex h sit graui⁹ puniend⁹. nõ tñ dz
ex h i heresim rlapsoꝝ pena puniri ex
tra de here. accusat⁹. lib.vj. Qui vo in
vna spẽ siue in vno fidei articulo vl sa-
cramẽto eccie errauit ꝛ postea abiura-
uit simplr vel generalr hẽsim si postea
erret in alio relapsus ẽ iudicand⁹ ex.e.
accusat⁹. li.vj. Ille aũt de cui⁹ lapsu in
heresim añ abiuratõez cõstiterat vl nũc
cõstat si postea hereticus receptet dedu
cat visitet vel associet vel mũera aut do
na eis donet vel mittat vel fauorẽ im-
pendat q excusari nõ possit iudicari dz
relapsus. extra.e.accusat⁹. li.vj. in tali
casu verum est qd dicit apls ad Rom.
primo. q talia agũt digni sunt morte ñ
solum qui faciũt: sed etiam q consenti

unt facientibus. Nona difficultas ẽ 9
si qñ negociũ heresis committitur alicui
vel aliquib⁹ generaliter in certis locis
adunaturis epis auctas eoꝝ ordinaria pce
dendi vel delegata si eã hẽant. Dicit q
nõ h vtraq de eodẽ facto inquirẽ pos-
sunt cõiter ꝛ si diuisim pcedant cona-
ri debẽt sibi cõicari processus vt p hoc
melius possit veritas inueniri ꝛ p vtro
q simul sñia pferatur nisi alter alteri de-
ferat q si in sñia nõ cõcordent ad sedem
aplicam remittat. extra.e. per hoc lib.
vj. Et intellige q pdictam cõmunicatõ
nem pcessuuz oportet fieri. qñ nihil a-
liud restat agendũ nisi q sñia pmulge
tur. quia si alter nõ posset cõmode pce-
dere nisi visis actibus alteri⁹ tũc semel
tñ cõmunicatio tribuat vt in extraua-
ganti bñdicti.xj.q incipit ex eo. De- 10
cima difficultas est quã penam incur-
runt epi vel inquisitores vel eoꝝ sub-
stituti si maliciose aut fraudulenter im
ponãt alicui crimẽ heret vel aliqd alio
falso imponentes qd impediat execu-
tionẽ officij eorũdem. Rñdet q si ipsi
causa odij. gratie vel amoris vel lucri
vel cõmodi tẽpalis omiserint pcedere
vel aliquẽ vexarent imponẽdo ipsam
heresim ꝛc. Si epi sunt vel supra p tri-
enniũ incurrunt suspensionem ab offi
cio. Si inferiores sunt excõicati sunt a
qua nõ nisi p papaz possunt absolui p
terq̃ in mortis articulo. ꝛ eandẽ penã
incurrũt si omiserint ptra quenq̃ pce-
dere vbi fuerit pcedendũ. extra de he-
re. multoꝝ in cle. Undecima diffi- 11
cultas est si in aliquo casu sunt hereti-
ci tolerandi. Rñdet q in pena heresis
tria possum⁹ considerare. Primo ipsi-
us grauitatẽ criminis. Scdo eccie cor
rigentis charitatẽ. Tercio ipsoꝝ fideli-
um vtilitatem. Considerando pmo cri-
minis grauitatem statim cum heretici
dephensi sunt essent interficiendi ma-
gis q̃ incendiarij aut falsarij. xxiij. Ex.

xxxij.statim cū moyses descēdit ď mō
te mādauit ꝙ frater interficeret fratrē
suū ⁊ ꝓxim⁹ ꝓximū ꝑ pctō ydolatrie.
Et deut.vij.mandatū fuit pplo isrlitī-
co vt aras hereticoꝝ subuerteret ⁊ scul
ptilia ꝯbureret. Et.iiij.reg.xxij.dicitur
ꝙ rex iozias vidit sepulchra q̄ erant in
montib⁹ tulitq̄ʒ ossa coꝝ de sepulchris
⁊ ꝯbussit illa. Si vͦo cōsiderem⁹ in tali
crimine charitatē eccl'ie: tūc nō statim
tradunt̄ heretici exterminio. sed circa
eos seruat̄ ordo correctōis fraterne.q̄ꝛ
monent̄ primo ⁊ scd̄o ⁊ si postmoduʒ
reperiunt̄ relapsi nō ampli⁹ eccl'ia eos
tolerat q̄ꝛ nihil ampli⁹ de eoꝝ correctō
ne impat. Sed ꝯsiderando vtilitatem
fidelium si aliq̄ sint heretici q̄ sic defen
dūt falsitatē snīe sueut in terra multitu
dinē faciant ⁊ ꝯuenticuloꝝ segregatio
nes vel eccie cōturbatōnes cogitēt tūc
absq̄ʒ alia dilatōne vel inquisitōne ex-
terminandi sunt. q̄ꝛ cū bonū cōe sit p̄-
ferendū priuato magis est ꝓuidenduʒ
saluti cōi q̄ʒ saluti alicui⁹ vel aliquoꝝ.
¶ Duodecima difficultas est. si hereti-
ci reuertētes ad fidē semp sint recipiē-
di. q̄ꝛ dicit̄ Exo.xxij. maleficos nō pati
eris viuere. vnde glo. ꝑ maleficos itel-
ligunt̄ pctōres pctō heresis ⁊ pctō cō-
tra naturā. q̄ statim sunt vita corpora-
li priuādi ne alios inficiant. Rn̄det ꝙ
hereticos eē recipiendos potissime re-
lapsos tripl'r pōt intelligi. Primo ad
sacroꝝ pceptōeʒ. Scd̄o ad bonoꝝ tem
poraliū restitutōeʒ. Tercio ad vite tpa
lis ꝯseruationē prima reuersio nunq̄ʒ
negat̄ hereticis. q̄ꝛ salus anime ex or-
dine charitatis omnibus est appeten-
da etiam inimicis iuxta illud Math.
v. Diligite inimicos vestros benefaci-
te hijs qui oderunt vos propter quod
heretici semper reuertentes quantum-
cunq̄ʒ et quotienscunq̄ʒ relapsi fuerint
ab ecclesia recipiunt̄ ad penitentiaʒ et
eucharistie pceptōneʒ. vn̄ sicut scribit.
extra de here. c. sup eo. §. nos itaq̄ʒ lib.
vj. ꝙ si post relapsum heretici penitue
rint ⁊ penitentie signa manifeste appa
ruerint in eis sacramenta penitentie et
eucharistie humiliter petita neq̄q̄ʒ sūt
eis deneganda. Sed scd̄o ⁊ tercio mō
negat̄ eis reuersio. quia si ipsi seruarē-
tur in vita post relapsum ⁊ restitueren
tur ad dignitates ⁊ ad bona tpalia. et ī
vita corpali seruarentur incolumes. si
iterum laberent̄ possent alios inficere
⁊ alij citius in heresim laberent̄ si ipsi
sine pena transirent. Iterdū tamen ec-
clesia hereticos ad bonoꝝ tpaliū resti-
tutionē recipit vel ꝓpter bonū lucis in
tuendū. Dicit eñ aug. in epl'a ad Vin
centiū nōnullos toleram⁹ q̄s corrigere
vel punire nō possim⁹ nec ꝓpter paleaʒ
relinquim⁹ archā. nec ꝓpter edos in fi-
ne segregandos deserim⁹ gregē domi-
ni. nec ꝓpter vasa facta in ꝯtumelia mi
gramus de domo dn̄i. pʒ ergo quō cō-
cedit̄ hereticis reuersio ⁊ quomō non.
¶ Decima tercia difficultas est. si loq̄-
mur de hereticis non relapsis cum vo
lunt redire ad fidem q̄liter debēt recipi
Respondet̄ ꝙ si aliquis heretic⁹ vel he
reticoꝝ credens receptator. fautor. de-
fensor necnō ⁊ de heresi infamatus vel
suspectus ad vnitatē eccl'ie redire volu
erit ad arbitriū epi ꝓprij prius debʒ ab
iurare errorem ⁊ ꝓmittere ⁊ etiā ꝑ scri-
pturam firmare. ꝙ tenebit firmiter ad
mandatū eccie catholicā fidem et hoc
publice fm̄ ꝙ ei⁹ crimē fuerit publicuʒ
vel priuatū. j.q.vij. q̄tiens. de ꝯse. dis. ij.
ego berēgari⁹ ex̄ de hē. ad abolendam.
Postea dʒ fm̄ eccl'ie formā absolui de
qua. xj.q.iij. cū aliquis. extra de sen. ex
cō. cuʒ desideres. Postea eis dʒ impo
ni qd̄ in talibus solet iniungi vt in cā.
quotiens. ⁊ capi. ego berengarius. vbi
supra. Et quando tales volunt reuerti
ꝓuideri debet solerter ꝙ sint vere con-
uersi si debeāt recipi. ex̄. c. xt officiū. §.

iij.li.vj. Pena autem q̄ talibus dꝫ imponi declarat̄. extra de hereticis excōmunicam⁹.ij. vbi dicit̄. Si qui autem de p̄dictis postq̄ꝫ fuerint deprehensi redire voluerint ad agendā ꝯdignaꝫ penitentiā in ppetuo carcere detrudātur

Decima quarta difficultas est si prelatus sit hereticus vtruꝫ habebat potestatem sp̄ualem. R̄ndet̄ ꝙ prelatus hereticus nō est p̄latus etiā si sit papa: qꝛ ipso facto est depositus. Vnde papa eligit̄ in caput toti⁹ eccl'ie iuxta illō ad Eph.j. ipsum dedit caput sup omnem ecclesiā que ē corp⁹ xp̄i. Capitis autē ē influere vitā in omnib⁹ membris. ꝛ pn̄cipium vite sp̄ualis est ipsa fides quia sine fide impossibile ē placere d̄o. Vn̄ ap̄ls ad Heb.xj. Fidē dicit eē substantiam .i. fundamentū omniū rerū sperādarum. Si ergo papa dep̄hendat̄ deuius a fide caret vita sp̄uali ꝛ p consequēs alijs influere nō pōt Vnde sicut homo mortuus nō est homo: sic papa in heresi dep̄hensus nō est papa ꝓpter qd̄ ipso facto ē depositus si ergo h̄ dicitur de papa multo forti⁹ de quocūq̄ꝫ alio p̄lato inferiori. Amplius autē declarat̄ p̄dicta difficultas s̄m Thom. in scd̄a scd̄e. q. xxxix. ar. iij. vbi distinguit de duplici ptāte sp̄uali. quaꝝ vna ē sacramētalis alia est iurisditōnalis. Sacramentalis est q̄ p aliquā ꝯsecratōem ꝯfertur ꝛ talis s̄m essentiam remanet i homine q̄ꝫdiu viuit: siue in scisma siue in heresim labat̄. qd̄ pꝫ p hoc ꝙ rediēs ad eccl'iam nō iteruꝫ ꝯsecrat̄. ꝫ tn̄ tales vsum ptātis amittūt: ita ꝙ nō licet eis sua ptāte vti. si tn̄ vsi fuerint effectū habet in sacr̄alib⁹. qꝛ in his hō nō operat̄ nisi sicut instr̄m di. Vn̄ effect⁹ sacr̄ales nō excludunt̄ ꝓpter culpā quācūq̄ꝫ cōferētis sacr̄m. Ptās aūt iurisdictionis est q̄ ex simplici iniunctōne hoīs cōfertur ꝛ ideo nō immobiliter adheret ꝛ in scismaticis ꝛ h̄ticis nō manet. Vn̄ nō p̄nt absoluere nec excōicare nec indulgentias facere. aut aliqd̄ hmōi ꝛ si fecerint nihil est actū. vij. q. j. nouacianus.

Decima quinta difficultas est si pt⁹ abiurationem heresis aliqui inueniantur relapsi vtrū sint statim tradēdi iudicio seculari. R̄ndet̄ ꝙ sic: qꝛ sicut fides est fundamentuꝫ sp̄uale eo ꝙ sine fide impossibile est placere deo vt dicitur ad Heb.xj. sic heresis que est fidei corruptio totam sp̄ualem vitā hꝫ surripere eo ꝙ modicum fermentuꝫ totam massam corrūpit. j. Coꝝ. v. Vn̄ de auctoritate iudicij secl'aris scribit̄. xxxiiij. q. iij. resecande ꝙ resecande sunt putride carnes et scabiosa ouis a caulis repellenda est ne tota domus massa. corpus ꝛ peccora ardeat corrūpat̄ putrescat ꝛ intereat. Arrius em̄ in alexādria vna scintilla fuit: ꝫ qm̄ nō statim opp̄ssa est totū orbem ei⁹ flama depopulata est. vn̄ ad hmōi periculū euitandū cuꝫ heretici dep̄hendunt̄ relapsi vel per facti euidentiā vel p ꝓpriam ꝯfessionem seu p testes absq̄ꝫ mora tradendi sūt iudicio seculari. Et ꝓpterea scribit̄. extra de here. sup eo. li. vj. Nos itaq̄ꝫ inquisitioni tue de fratrū nostroꝝ ꝯsilio r̄ndemus ꝙ q̄ post abiuratōeꝫ dep̄hensi fuerint in heresim cecidisse sine vlla penitus audientia relinquēdi sunt iudicio seculari. Et sic imponit̄ finis. ij. li. in q̄ de natura seu quidditate heresis. d̄ modis hereticoꝝ. de heresib⁹ repululātib⁹ istis tp̄ibus: de mō inquirendi eos. ꝛ d̄ eoꝝ punitōne dictū est. frustra em̄ heretici sunt circumlatrantes ꝛ q̄si per minas nostrum fidei fortalicium impugnantes cum sit turris fortitudinis a facie inimici in virtute domini nostri iesu christi cui est honor et gloria in seculorum secula Amen.

Explicit liber secundus.

Incipit liber tercius de iude
orum bello contra fidei fortali-
cium.

Hereticoꝝ bel-
lo quasi periculosiori solu
to cum sit a familiaribꝰ ini
micis latēter ꝯmissuȝ. Iu-
deoꝝ vesana ꝓgenies nō erubescit tem
ptare si possit nr̄m fidei fortaliciū ꝑ vi-
ribus expugnare ac si cecus in campū
exiret vt pugnaret cū vidente. Non .n.
vident cecitate ꝑcussi qḋ est turris forti
tudinis a facie inimici. Vt ergo videa
tur modus bellandi iudeoꝝ dissolutio
sui belli et eorūdem ꝯfusio in p̄nti ter-
cio libro nr̄i fortalicij duodecim ꝯside
ratōnes intellectui occurrūt ꝑtractāde
Quaꝝ prima erit de iudeoꝝ cecitate ⁊
sua nebulosa noticia. Scd̄a de iude-
orum parentela ex talmuth doctrina.
Tercia de iudeorū diuersitate in sua
fide ⁊ credentia. Quarta de iudeorū
bello ꝑ argumenta sumpta ex lege mo
saica. Quinta de iudeorū bello ꝑ ar-
gumenta sumpta ex lege euangelica.
Sexta de iudeoꝝ bello ꝑ argumēta
sumpta ex naturali scia. Septima ḋ
iudeorū crudelitatibꝰ ⁊ sua inaudibili
seuicia. Octaua de iudeoꝝ fatuitati-
bus ⁊ sua grandi stulticia. Nona de
iudeorū expulsionibꝰ ⁊ sua magna ig̃-
minia. Decima de iudeoꝝ mirabili-
bus ⁊ sua obstinata malicia. Vnde-
cima de iudeoꝝ obligatōne ex iure ca-
nonico ⁊ ciuili ac ordinatōne regia.
Duodecima ḋ iudeoꝝ ꝯuersione in
fine seculi a sua duricia.

De iudeorum cecitate ⁊ de sua nebulosa noticia.

Circa primā con
sideratōneȝ q̄ est de iudeoꝝ ceci
tate duo sunt videnda. Primuȝ q̄ ē cā
cecitatis eorū. Scd̄m si pōt sanari vt
reducant̄ ad lucem. De primo dr̄ q̄
causa cecitatis iudeorū est q̄ dn̄o pec-
cauerūt sicut deducit mgr̄ bern̄. oliuerij i
tractatu suo ꝯtra cecitatem iudeoꝝ al-
legans illud Soph. j. ambulabūt vt ce
ci. q̄ dn̄o peccauerūt. licet enim verba
ista generaliter de om̄ibus peccantibꝰ
sint dicta q̄ vere dn̄o peccant teste p̄s.
q̄ dicit. tibi soli peccaui ⁊ malū corā te
feci p̄s. l. ex quo pctō spūaliter ceci effi-
ciunt̄. iuxta illud Sapie. ij. Excecauit
eos malicia eoꝝ spāliter tn̄ intelligun-
tur de iudeis q̄ quodā singulari modo
dn̄o peccauerūt ihm xp̄m filiuȝ dei in-
iuste crucis supplicio interimēdo ꝑpt̄
qḋ spāli mō facti sunt ceci int̄ oēs gen-
tes vt nō solū patiant̄ cecitatē culpe si
cut ceteri pctōres ȝ etiā hēant cecitatē
ignorantie sup om̄s. ꝑpter quā ignorā
tiam scripturam ꝑprie legis mime in-
telligunt. ⁊ qḋ in illa ad eorum directi-
onem est valde clarum. in ꝯp̄riaȝ dam-
nationem venit in obscuru de quibus
dicit̄ Tren̄. iiij. Errauerūt ceci in plate
is. errare em̄ in plateis nihil aliud ē q̄
deficere in scripturis claris et manife-
stis circa quas nō ꝑprie dicunt̄ errare
qui nolūt ipsas recipe ȝ illi q̄ volūt in-
telligere. ⁊ tamen dicūt se eas tenere si
cut nō dicit̄ vere cecus cui est abn̄s vi-
sibile obiectum sed qui p̄sente obiecto
nō potest habere visionis actū. Popu
lus igit̄ iudaicus merito dicit̄ cecus q̄
vetus testamētū recipit ⁊ que i eo scri-
pta sunt recte intelligere nescit. Dicūt
em̄ iudei q̄ sigillum legis nondū ē a-
motum. dixerat em̄ deus Isai. in capi.
viij. liga testimoniū signa legem in di-
scipulis meis. hic ponit̄ ocultatio mi-
sterij xp̄i. liga testimoniū. id est inuol-
ue ꝑpheciaȝ i obscuritatibus ꝑpter in-
credulos quibus talia sunt celanda. si-
gna legem in discipulis meis. id ē apo
stolis alijsq̄ xp̄i discipulis q̄ p̄dicādo

legem obscuritates ꝓphetiarū apperu-
erūt ꝛ declarauerūt ostendentes eas in
xp̄o impletas vt in actib⁹ aploꝝ sicut
fuerat a deo p̄ordinatū. Et hoc modo
dictum fuit Danie.xij.capitulo tu au-
tem Daniel claude sermones signa li-
brū vsq ad p̄finitū tp̄s. Cū ergo predi-
ctū verbū dixit de⁹.s.liga testimoniū ꝛ
cetera. Intellexit ꝓpha q̄ h̄ erat pp pec-
cata ppl'i. orauit deū statim: vt in lite-
ra sequēti dicēs expectabo dn̄m.s.ih̄m
xp̄m q̄ abscondit faciē suā a iacob .i.a
ppl'o iudaico descendēte a iacob. q2 in
aduentu ei⁹ ppl's ille ꝓ maiori pte fuit
excecat⁹ p infidelitatē sicut dicit ad ro-
ma.xj. cecitas ex pte ↄtigit in isrl'. ꝛ pre-
stolabor.i.patiēter expectabo aduētū
ei⁹. vel sic ꝛ p̄stolabor eū q̄si dicat spē
habeo in te. q̄ istud sigillū amouebit.
ꝛ ex h̄ ordinauerūt iudei in suis oratio
nibus vt orarēt deū q̄ amoueret sigil-
lum legis. Dicendo sic in orone: dn̄e si
gillū legis amoue vt eā possim⁹ intelli
gere. Et tenēt iudei q̄ istud sigillū d3
amouere messias. ꝛ io in his q̄ nō p̄nt
intelligē ipsi⁹ legis: sp dicit in talmudi-
co vult dicere. istud maneat i dubio q̄-
usq veniat messias q̄ illō declaret. S3
verus messias q̄ est xp̄c ih̄s iam venit
vt patuit supra li.j.in aprione.xij.thau
rorū quarti pūcti articuli sexti. et infra
adhuc magis videbit cū dissoluet bel-
lū iudeoꝝ. hic verus messias amouit
sigillū legis cū aperuit libꝝ ysaie Luc.
iiij. stans in templo añ phariseos. ꝛ pri
mū qō se obtulit nō sine grandi miste-
rio fuit illud qō in eodē libro.c.lxj. fue
rat ꝓphetatum.s.spūs dn̄i sup me. eo q̄
vnxerat me dn̄s. ad annūciandū man-
suetis misit me vt mederer ↄtritos cor
de. ꝛ p̄dicarē captiuis indulgentiam ꝛ
clausis apertōe3 ꝛ p̄dicarem annū pla
cabilem domino et diem vitionis deo
nostro. vt ↄsolarer oēs lugentes ꝛ po
nerem fortitudinē lugentib⁹ syon ꝛ da
rem eis coronam ꝓ cinere. oleum gau
dij ꝓ luctu. palliū laudis ꝓ spiritu me
roris. Cum em̄ legeret hanc ꝓphetiam
xp̄c dixit eis. hodie impleta est hec scri
ptura in aurib⁹ nostris Luc.iiij. h̄ ma-
nifeste amouit sigillū ominiū ꝓpheta
rum q̄ loquunt de aduentu messie de-
clarando se esse messiā de q̄ ꝓphetia lo
quebat ꝛ postea amouit alia leg' sigil-
la sicut patuit supra lib.j. Et ampli⁹ in-
fra patefiet. Hūc librū legis ꝛ ꝓphetaꝝ
vidit iohannes euāgelista in dextra se-
dentis sup thronū scriptū int⁹ ꝛ foris ꝛ
signatū sigillis septem. et dicit q̄ non
inueniebat aliqs dign⁹ soluere illa sig-
cula ꝛ aperire libꝝ neq in celo neq in
terra neq subtus terram: imo nec r̄spi
cere illū. ꝛ ↄsolans eū angel⁹ q̄ secū lo-
quebatur. Ait illi ne fleueris ecce vicit
leo de tribu iuda radix Dauid aperire
libꝝ ꝛ soluere septem signacula ei⁹ quē
dicit agnū stantem.s.xp̄m tanq̄ occi-
sum. Et sequit ꝛ venit ꝛ accepit de dex
tra sedentis in throno libꝝ. ꝛ cum ape
ruit librū quatuor aialia ꝛ vigintiqua-
tuor seniores ceciderūt corā agno can-
tantes canticū nouū dicentes dignus
es dn̄e accipe libꝝ et aperire signacula
ei⁹ qm̄ occisus es ꝛ redemisti nos deo
in sanguine tuo. ex omi tribu ꝛ lingua
ꝛ ppl'o ꝛ natōne ꝛ fecisti nos deo nr̄o.
regnū ꝛ sacerdotes ꝛ regnauim⁹ super
terram Apoca.v. Sed licet sigillū le-
gis ꝛ ꝓphetarum: imo ꝛ sigilla sint so-
luta ꝛ litera apta p messiam. Iudei mi
seri quib⁹ fuit missus nolunt credere q̄
sigillū secreti legis sit amotū. Et hinc
est q̄ idem dubium qō habebant ante
q̄ veniret tenent nūc postq̄ transierūt
millequadringentisexaginta āni a sua
natiuitate. ꝛ nolunt attenti videre quō
prophetie iam sunt implete p̄manen-
tes in maledictōne dicte scripture. liga
testimoniū. signa legem. ꝛ iterum ysa.
vj. Audite audientes ꝛ nolite intelli-

gere et videte visionē et nolite agnoscere. quasi dicat auditis nō intelligit? videtis et non cognoscitis. Et statim sequitur. exceca cor populi hui9 et aures ei9 aggraua et oculos eius claude ne forte videant oculis suis et auribus suis audiant et corde suo intelligant. Hic notat Nicola. de lyra q talis excecatio et obduratio nō ē a deo directe: s a liberi arbitrij defectibilitate. Homo ei auertens se a deo meret vt iuste deus retrahet grām suā ab eo. cui9 effect9 est illuminare intellectum et mollificare affectum: et ideo ipsa subtracta homo excecatur et obdurat ex sua malicia. Et hoc fuit impletū qñ ad pdicatōnem xpi iudei p magna parte fuerūt obdurati fm q dicit expresse Ioh. xij. ppterea non poterant credere. quia dixit ysaias. excecauit oculos eorū et indurauit cor eorum. In qua excecatōne ac etiam duricia vsq nūc in psens tempus pdurat generatio ista. Contra quos qsi contra ptinaces tam ptra simplices iudeos q ptra literatos eorū qui nolūt credere q sigillū legis est amotū. Dicit ysaias. c. xxix. Claudet oculos vestros. id ē excecabit: sacerdotes et scribas qui debent vos dirigē sic oculi cetera membra corporis. Sciendū tñ q deus nō ē causa excecatōis directe sed indirecte inq̄tum iuste a malis subtrahit gratiā suā mentis illuminatiuam sicut statim supradictū est. Sequit pphas quia imminente euersione irlem apparuerunt plura signa hui9 euersionis vt dicet infra psideratione. ix. que tñ aliqui tanq̄ pphete falsi interpretabant in contrarium scz in bonum ciuitatis futurum. et principes vestros quia decepti a talibus prophetis rebellauerunt Romanis et erit vobis visio omnium scilz pphetarum antiquorū qui pphetauerūt de aduētu xpi et de destructione ciuitatis et templi ppter eius mortem sic verba libri signati q non potest legi q̄diu est signatus. Ideo sbditur quem cum dederint scienti literas dicent lege istū respondebit non possum. signatus est eīm. sic respondent iudei moderni. multi eīm doctores eorū qui precesserunt determinauerūt tempus aduentus messie vnus post alium et omnes defecerūt quia tempora ab eis prefixa transierūt fm q dicit Rabi salomon super Danielem et causam huius defectus dicunt doctores moderni iudeorum. scilicz q sermones pphetarum sunt clausi. sic q datur liber scienti literas. id est perito iudeo et respondet se non posse legere. quia est signatus quasi dicat ego non legam. quia nolo amouere sigillū. sequit et dabitur liber. s. apertus per predicatōnem xpi et apostolorū et aliorum predicatorū euangelij xpi nescienti literas. diceturq ei lege. et respondebit nescio literas. quia quando simplicibus iudeorum fit sermo de aduentu xpi ptterito et cōsimilibus dicunt se non esse peritos in lege. s q magistri eorum scirent de talibus respondere quorum erroribus firmissime adherent. Sic ergo accidit omnibus miseris iudeis tam lr̄atis q simplicib9 q oms ceci facti sūt q2 qui nescit legere nō intelligit pphetias. et q scit legere nō vult amouere sigillū dicens. Video q pr meus et aui mei nō receperūt ihm xpm nec intellexerūt q pphetie in eo fuerunt implete: ergo nec ego volo credere. Hec est magna cecitas et asinina bestialitas. quia si primi excecati non cognouerunt bonum plus sunt culpādi isti vltimi qui vident tm temp9 transisse et legunt sanctas scripturas et nō intendūt in eis sigillum amotum manentes in sua perfidia sicut patres eorum. Et ideo Lu. vij. xps comparauit eos pueris dicēs. cui ergo similes dicam hoies generationis huius et cui similes sūt. siles sūt

Rabi salomon super danielem

negacio [illegible] iudeos

Iudei sunt [illegible] precz

Sanatio cecitatis iudeorum

pueris sedentibꝰ in forō. et loquentibꝰ adinuicē ꝛ dicentibꝰ cantauimꝰ vobis in tibijs ꝛ nō saltastis. lamētauimꝰ et nō plorastis vbi dicit glo. lr̄alis. pueri doctores sūt spū hūiles. forū synagoga vel ipsa hiꝛl̄m in q̄ iura ꝑceptoꝝ dei cōdebant̄ q̄ ꝯtribulibꝰ solebant exprobrare ꝙ nec psalmis allecti ad laudes assurrexerūt corde deuoto mēbroꝝ agilitate qd̄ notat saltꝰ nec trenis. i. lamētationibꝰ ꝓphaꝝ in excidijs factis vel fiendis ad pniam sunt cōuersi. Voluit ergo xp̄s exprimē cecitatē ꝛ obstinatōeꝫ iudeoꝝ in p̄dicta silr̄itudine pueroꝝ ad lr̄aꝫ em̄ sic faciebāt pueri iudeoꝝ. ¶ Circa qd̄ est aduertendū ꝙ multum valde facit ad virtutem ꝙ aliq̄ a sua puericia assuescūt oībꝰ opibꝰ ꝟtuosis. Jō apud antiq̄s fuit ꝯsuetū ꝛ expedit ꝙ sic pueri exerceant̄ in ludis honestis inducētibꝰ ad ꝟtutē ꝛ retrahētibꝰ a vicijs ꝓpt̄ qd̄ pueri hebreoꝝ hēbant talē ludum. Diuidebant̄ em̄ in medio ciuitat̄ i duas ꝑtes eq̄les ꝛ illi q̄ erāt ex vna ꝑte canebant carmen leticie. ꝛ alij ex opposito carmen lugubre et postea exprobabant sibi mutuo ꝛ exultātes dicebant alijs q̄re sibi nō cōgaudebāt. et ecōtra alij q̄re sibi nō cōpatiebant̄. ꝛ h̄ fiebat ad exprimendū vanā leticiā ꝛ defectū compassionis ꝛ amicicie ad inuiceꝫ in hoc mundo sicut videmus frequenter etiā in eadem ciuitate imo etiā in eodē vico vel etiā vel eadem domo ꝙ aliqui letant̄ ꝛ alij etiā tristant̄ ex opposito h̄ similiter erat de iudeis q̄tuꝫ ad hoc ꝙ viderāt austeritatē iohis nec ꝑ hoc moti fuerāt ad pniaꝫ ꝛ postea viderūt dulcedinē ꝛ mansuetudinē xp̄i. quia dulcedinē eius p̄dicauit et cum eis dulcit̄ ꝛ mansuete conuersatus est: nec g̃ues penas imposuit penitentibus sed dixit vade ꝛ amplius noli peccare Johis viij. ꝛ t̄n ꝑ hoc nō fuerūt moti ad deuotionis dulcedinē ꝛ pietatis. ꝫ magl̄ remanserūt ceci ꝛ obstinati in pctis. scilꝫ vtriusq̄ʒ vitā in malū interp̄tando qd̄ ꝛ faciūt hodiernis tꝑibꝰ. Sūt ḡ iudei similes pueris nō q̄tum ad eoꝝ īḡscentiā: ꝫ q̄tum ad ludi eoꝝ interp̄tatōem h̄ sufficiāt de cecitate iudeoꝝ. De secūdo. t. si pōt sanari cecitas iudeorum. Rn̄det̄ ꝙ possibilitas nō negat̄. ꝫ quia medicinā recipe recusant. Jdo sui culpa sꝑ ceci manēt. Ad hāc em̄ cecitatem ab ipso pplo amouēdā sꝑ eccl'ia ab initio sui adhibuit spūalem medicinā aliq̄n ꝑ miracl'oꝝ oꝑationeꝫ sicut fuit tꝑe xp̄i ꝛ apl'oꝝ. Interdū ꝟo ꝑ aliquā partialem ꝑsecutionē vt salteꝫ impleta facie eoꝝ ignominia ꝯuerterent̄ ad querendum dominū. Aliquādo ꝑ deuotā orōnem sicut in parasceue. Oremꝰ ꝛ ꝓ ꝑfidis iudeis vt deus ꝛ dn̄s noster auferat velamen a cordibꝰ eorum vt ꝛ ipsi agnoscant iesum xp̄m dominū nostrū. Nonnunq̄ʒ etiam ꝑ sacre scripture predicationē que cōueniens ꝛ vtilis modus videt̄ ad ipsoꝝ ꝯuersioneꝫ. Nam si interdū in eis p̄dicatio non proficit: meritū tamen sui laboris p̄dicans non amittit. Vnde bern̄. ad eugeniū. libro iiij. ca. ij. planta. riga. fer curam. ꝛ tuas explicuisti ꝑtes sane incrementuꝫ vbi voluerit dabit deus: nō tu. vbi forte noluerit. tibi deperit nihil: dicēte scriptura. Reddet deus mercedē laboꝝ sctōꝝ suoꝝ vt Sapie. x. Paulus loquit̄ Corinth. xv. plus omnibꝰ laboraui nō ait. plus oībꝰ ꝓfui. aut plus omnibꝰ fructificaui. verbū insolens. i. arrogans religiosissime vitans. alias autē nouerat hominem quem docuit deus. q2 vnusquisq̄ʒ f̄m suum laborem accipiet Corinth. iij. nō scd̄m ꝓfectū. id est fructuꝫ conuersionis ꝛ ob hoc in laboribꝰ potius q̄ʒ in ꝓfectibus gloriandū esse putauit cum non sit in homine vt semen serenti respondeat.

virtutum acquisitio

ludus puerorum

De iudeorum parentela ex talmuth doctrina.

Secunda conside ratio est de iudeoꝝ parentela ex talmuth doctrina. licet em̄ iudei ex nobilibꝰ ꝑentibus orti sint quales fuerunt Abraam Isaac ⁊ Iacob. suis tam̄ ꝑctis exigētibꝰ meruerūt noīari ore diuino ppl'ʒ dure ceruicis vt pʒ Exo. xxxij. generatio praua atqʒ ꝑuersa ⁊c. vtʒ Deut. xxxij. generatio praua ⁊ exasperans. ps. lxxviij. Et in nouo testō ore xpi dicunt generatio mala ⁊ adultera: vt patet Math. xij. generatio incredula Math. xvij. generatio infidelis ⁊ ꝑuersa Luc. ix. Sʒ cecitate ꝑcussi cōponentes librꝝ qui apud eos talmuth dicit quedam turpissima scripserūt. ex q̄bus ꝑentela eoꝝ fedissima ⁊ horribilis declarat. Primo dicūt in libro qui dicit hyobamud in ca. qd̄ incipit habba halgemuito sup textū Geñ. c. ij. qñ deus fecit Euam ⁊ adduxit ad Adā hoc autē os de ossibꝰ meis ⁊ caro de carne mea dicūt ipsi sic. Apparet ex h̄ textu ꝙ adam habuit copulā carnalē cū omnibus feminis oīm animaliū ⁊ nō fuit refrigerata voluntas eiꝰ quousqʒ habuit ꝯiunctōnem cuʒ eua ⁊ ideo dixit. nūc video ꝙ hoc est os de ossibꝰ meis: ⁊ caro de carne mea: videte quomodo hoc est abominabile ⁊ immundū preter eo qd̄ est falsum duplici rōne. Prima quia ipsimet ponūt alibi in Thalmuth ꝙ deus creauit adam in grandi magnitudine plus q̄ꝫ alterum intantū ꝙ dicunt in Canhedrin in ca. quod incipit. Ehac dynema monet ꝙ adam tenebat de terra vsqʒ ad celum ⁊ ꝯsequēter membra sua habebant esse ſm illaʒ ꝓportionem ergo quomodo potat habere coniunctionem cum gallina ⁊ cū passere paruulis ⁊c. Scd̄a ratio ꝓpter breuitatē tempis q2 ipsimet dicunt in ca. qd̄ incipit Cohengadol. talia verba duodecim hore est dies. In prima fuit ꝯgregatus puluis de quo factus fuit Adam. In scd̄a fuit factum corpꝰ. In tercia fuerūt extensa membra sua. In quarta fuit anima infusa in eo. In q̄nta surrexit sup pedes. In sexta posuit nomina omnibꝰ animalibꝰ. In septīa fuit facta Eua ⁊ ei tradita. In octaua ascenderūt duo in lecto et descenderūt ⁊ hoc hoc glosat rabi salomon. q2 in illa hora generauerūt Cayn ⁊ quandaʒ sororem cū eo. In nona fuit eis factuʒ p̄ceptum ꝙ nō comederent de fructu. In decima peccauerūt. In vndecima fuerūt iudicati. In duodecima fuerūt expulsi a paradiso. Sequit ergo ſm hanc auctem ꝙ nō habebat tempꝰ faciendi illud peccatū tam abominanduʒ qd̄ ipsi dicūt ⁊ in suis verbis ꝯtradicūt sibipsis ⁊ contradicit vnum alteri vnde videt ꝙ oīa sunt falsa vel mendacia. Quicquid sit de falsitate huiꝰ doctrina patet ꝙ ibidem dicit rabi eliezer ꝙ adam coiuit cum omnibus brutis ⁊ iumentis ⁊ inde geniti sunt hoīes mōstruosi ex quo cōcludunt duo. primo ꝙ iudei sunt fratres hoīm monstruosorum. Secundo ꝙ azina et porca sīt nouerce eorum. Dicet forte iudeꝰ si homines monstruosi sunt fratres iudeoꝝ ⁊ asina ⁊ porca sunt nouerce eoꝝ: ita etiā sequit de xpianis ⁊ alijs hoībꝰ cuʒ adam sit pater oīm. Rñdet ꝙ nō sequitur ex eo ꝙ soli iudei affirmant supradicta turpissima ⁊ nō alij hoīes. Item demones sunt fratres iudeoꝝ qd̄ sic patet. Nam dicit rabi salomon ꝙ ante creatōnem Eue Adam habuit vxoreʒ nomine lilis. et ꝙ fuit ante Adam pro ligno vetito excōmunicatus ꝑ triginta annos in quibus ex vxore lilis genuit tantū demones. Item dicit in libro cahedrin ꝙ illi. cxxx. anni spacij quod fuit ex quo natus fuit cayn et abel quo-

usq̃ natus fuit Seth. ꝙ durante illo tē
pore non faciebat adam nisi generare
spūs malignos et ipsa pariebat eos.
Ex quibus manifeste ɔcludit intentuȝ
scȝ ꝙ demones ⁊ maligni spūs sūt fra-
tres iudeoꝝ ⁊ nō alioꝝ hoim. q² ipi so
li ponūt hanc doctrinā infamātes pa-
trem suū adam. Et ideo ɔfusionē q̄ ex
infamatōne pr̄is sequit̄ in p̄piuū repor
tant. Vn̄ merito dixit eis xp̄c cuȝ se ia-
ctarēt filios abrae ⁊ essent ɔ̄dicentes in
opibus vos ex pr̄e dyabolo estis Joh.
viij. Ex quo sequit̄ ꝙ iudei nō solū sūt
fratres demonū vt ɔuincit̄ ex eoꝝ do-
ctrina ƺ etiā filij dyaboli ex doctrina fi
lij dei. Et q² demones sunt eoꝝ fratres
iuste diuidūt cū eis hereditatē. s. infer-
ni possessionē. Dicet forte iude⁹ ꝙ non
sequit̄ necessario diuisio hereditat̄ in-
ferni int̄ demones ⁊ iudeos lȝ sint fra-
tres q² iacob ⁊ esau erāt fr̄es tn̄ iacob
cū esau noluit diuidere hereditatē. Re
spondet̄ ꝙ esau ideo h̄ fecit: q² timuit
hereditatis diminutōeȝ. hinc est ꝙ par
tem ɔtempsit vt paꝝ quid. Sȝ dyabo-
lus abundat in hereditate vermium ⁊
ignitū infernaliū quam libēter diuidit
cū iudeis fratrib⁹ suis. Item dicit rabi
ysnya ꝙ serpēs qui decepit euaȝ coiuit
cum ea ⁊ ex h̄. sequit̄ ꝙ serpēs est vitri-
cus iudeoꝝ cū ipsi soli hoc ponāt: ⁊ iō
nō immerito morē serpentiū imitātur
vn̄ p̄s. lvij. furor illis. s. iudeis sm̄ simi
litudinē serpentis sicut aspidis surde⁊
obturantis aures suas. q² ipsi obtura-
uerūt aures suas ⁊ adhuc obturant ne
audiant doctrinā xp̄i nec videāt mira-
cula eius. Et iterū p̄s. cxxxix. Acuerūt
linguas suas sicut serpentes. s. in chri-
sti accusatōne venenum aspidū sub la
bijs eoꝝ. s. in eccl̄ie blasphematōe. Pa
tet ergo iudeoꝝ parentela ex talmuth
⁊ doctoꝝ suoꝝ doctrina. quia sunt fra-
tres hominū monstruoꝝ ex bestijs na
torum. Sunt etiam eorū nouerce azi-
na ⁊ porca ⁊ omnes alie femelle bestia
les. sunt fratres nō min⁹ demonū. ⁊ fi-
lij dyaboli necnon habentes ꝑ vitrico
serpentē eiusdem mores imitantes.

De iudeorum diuersitate in sua fide et credentia.

Tercia considera-
tio est de iudeorū diuersitate in
sua fide ⁊ credentia. Notat em̄ mgr̄ al-
fonsus ɔuersus in libro p̄lioꝝ dei capi
tulo. xxxiij. vbi dicit ꝙ iudei sunt inter
se diuisi in fide: q² aliqui eoꝝ vocātur
rabim ⁊ pharisei q̄ credunt Talmuth.
Alij vocant̄ carrayni q̄ solūmodo cre-
dunt bibliā. Alij vocant̄ saducei q̄ non
credūt aias post mortem manere. Alij
credūt ꝙ aie manēt post mortē: sed nō
credūt penam vel remuneratōnem in
alio mundo. Alij vocant̄ cuthibini q²
venerūt de terra q̄ dicit̄ cutha et habi-
tauerūt in samaria ⁊ ɔuersi sunt ad le-
gem iudeoꝝ metu leonū: ⁊ aliqui isto-
rum vocant̄ samaritani quos alij iudei
habent tanq̄ hereticos. Alij eoꝝ vocā-
tur mecubilini q̄ credūt in decem ꝑso-
nis q̄ dicūt ipsi deceȝ nūeros qui sunt
in deo. Alij credūt in duas substātias.
scȝ mgr̄m ⁊ discipulū quē vocant ma-
traton q̄d nomināt deū sicut su⁹ mgr̄.
Alij credūt translatōeȝ aiaꝝ de vno
hoie in alterū de femina in feminam ⁊
de viro in bestiā auē vel serpentē. piscē
vel stellā vel aliquā ferā q̄d remansit in
eis. ex opinionib⁹ aficeris et pitagore.
Alij credūt ꝙ aie semp fuerūt. Alij sūt
qui dicūt ꝙ anime create fuerūt ab ini-
tio mundi. Alij dicunt ꝙ solum crean-
tur quando generant̄ corpora eorum.
Alij dicunt ꝙ anime erunt in alio mū-
do expoliate ab omni corpore recipiē-
do gloriam dei. Alij dicunt ꝙ erūt vbi
anime cum corporibus. Alij eorū cre-
dunt ꝙ comedent ⁊ bibent ⁊ facient fi

lios & q comedent oms vnu pisce qui
dicit leuiathan. Et aliqui dicunt q ha
bebunt satis ad comedendu in illo pi-
sce p spaciu duop miliu annop. & q co
medent femina hui9 leuiathan que est
in sale posita p eis a creatone mundi.
& q bibent vinu qd seruat in suis vuis
etiam a creatone mundi. Alij eoru cre
dunt q erut ibi sine cibo & potu & sine
coiunctone cum mulieribus. Alij cre-
dunt resurrectonez mortuop nunq fu
turam. Alij eop credunt q omnes ho
mines resurgent. Alij credut q solum
resurgent filij israel. Alij dicut q soluz
illi qui fuerut iusti de israel resurgent.
Alij credut q etia iusti aliap gentiu re
surget. Alij eop credut q p9 rsurrectoz
sunt itep morituri. Alij credut q pt9 re-
surrectoez nuq apli9 moriet. Alij eoru
cre. q p9 resurrectoez erit i padiso terre-
stri. Alij cre. q erit i padiso celesti. Alij
cre. q nuq de9 reuelauit pphis nec aget
tps aduet9 messie s solu nom suu. Alij
eop cre. q reuelauit pphis s adhuc no
accessit tps ei9. Alij eop cre. q iam tps
suu trasiuit s no veit pp pctm suu. Alij
cre. q ia veit & fuit nat9 tpe desigto s q
no veit ad saluadu eos. Alij cre. q veit
ad saluadu eos s n saluauit eos pp pec
cata eop. et q sic n saluauit eos sic nec
saluauit alios. Alij eop cre. & dicunt q
nuq adhuc nat9 e. Alij eop se reputat
pphas & no credut vnu nec altep. Alij
eop cre. opioes pposita ex pdict q di
uersimode st mixte. Et pp has oms p-
dictoes opinionu int eos appet maife
ste q st facti ceci et deuij a via vitatis.
Circa illd tps i q apparuerit i vestime-
tis iudeop sigcula cruc in reg castelle
sic infra dicet fm qd scpsit rabi abraaz
benesdra in li. suo q lege glosauit. oms
iudei pdicti regni & p maiori pte i tota
hyspania signater in ciuitate burgensi
erat saducei & heretici. sicut etiaz scpsit
rabi mosse legionen. in libro quez fecit
p rephensione saducop & dixit q ab
anno creatonis mundi qtuor milium
dcccc. & xxxviij. annop couersi sut om-
nes pdicti iudei ad credendu hac fidez
qua nuc credut pharisei in Talmuth
no volutarie sed violenter pter regis
castelle pceptu. qr in illa carrionen. pre
dicti regni erat pharisei et saducei. Sz
saducei habebat maiore ptatez & non
incedebut candelas in nocte dieq sab
bati in aliq loco totius iudaismi et in-
ter phariseos erant tres fres honorabi
les & maior hop vocabat Rabi neha-
mia qui semp tristabant & eis displi-
cebat. qr lex phariseop no implebat in
ter eos quousq vn9 eop pter honorez
sue legis exposuit se piculo mortis in-
cendens candelam die sabbati publi-
ce pter qd comota fuit tota villa & fu
erut magne cotentones inter eos in ta-
tu q vtraq ps hz venire cora rege Al-
fonso & venit in auxiliu phariseop iu-
de9 qdaz pdicti regis medic9 q dicebat
rabi hyu. castri. benalfacar granatesis.
pter que fecit rex qcqd voluit. & pce-
pit omib9 saduceis q puerteret se ad le
ge phariseop lz eis nimiu displicuerit:
& extuc vsq nuc credut isti iudei i lege
phariseop & pter talia accna voluunt
semp de vna fide in altera et currut de
uij & mutabiles sicut oues sine pasto-
re ab illo tuc qn dimiserut veru pasto-
rem que hebant elongantes se ab eius
via & doctrina q fuit ver9 messias ihus
xpc dns noster q venit eis ad ostende-
dum via recta ne perirent cu sit via ve-
ritas & vita Joh. xiiij.

De bello iudeorum per argu menta sumpta ex lege mosaica.

Quarta considera
tio e de bello iudeop p argume
ta sumpta ex lege mosaica quib9 putat
nostru fidei fortaliciu expugnare & re-
ducunt oia argumeta pncipalia ex le-

gesumpta ad numerū. xxiiij. seruabit aūt talis ordo ꝙ ad q̄libet argumentū statim dabit sua solutio: qꝛ h̄ req̄rit certamē militantiū vt ꝯfusio euitetur.

Primū argumentū iudeoꝝ est q̄ ꝓbant legē moysi ꝑpetuo duraturā cuiꝰ oppositū fuit declaratū supra li. j. ar. vj. Arguūt ergo sic p̄. Om̄ia opa dei st ꝑfecta ꝫ lex antiq̄ fuit data a deo ḡ impossibile est in ea dare impfectōez ꝓpt quā debuerit cessare. Maior pꝫ deut. xxxij. vbi dicit dei pfecta sunt opa mio rem ꝯcedūt xp̄iani ergo sequit conclusio. Confirmat etiā illa lex est pfectior quā deus pluribꝰ miraculis ꝯfirmauit ꝙ illa quā paucioribꝰ vel nullis. sed legem antiquā pluribus miraculis ꝯfirmauit ꝙ nouā ergo ⁊c. maior est manifesta. qꝛ sapiens artifex firmius fundat ⁊ magis conat stabilire pfectum opus ꝙ impfectū. quēadmodū em̄ plura remedia sunt adhibenda vbi maiꝰ periculum iminet ita plura opa vel facta sunt expēdenda vbi pfectius opus impleri debet minor etiā pꝫ qꝛ nusꝙ leguntur ita magna miracula sicut sunt q̄ habētur i exodo ⁊ i toto pentateuco et si aliqua miracula legunt in euangelio ista sunt dubia apud iudeos nec apparet causa quare eis sit fides adhibenda.

Sed qꝛ sup om̄ia vincit veritas vt dicit. ij. Esdre. ca. iij. ideo non est difficile argumēta cecoꝝ soluere. Dico aūt ad argumentū cū dicit. om̄ia opa dei esse pfecta ꝙ deus fecit legē antiquā ita esse pfectam sicut fieri potuit fm ꝯditionem ppl'i recipientis legem. Nam populus ille ita erat impfectus ꝙ dicentibus exploratoribus. ciuitates terre ꝓmissionis esse fortes ⁊ munitas et benes muratas. statim desperauerunt ⁊ dimisso domino ⁊ moyse voluerūt reuerti in egyptum sicut legit Numeri. xiiij. Sic etiam quando moyses stetit in monte syna. xl. diebus. obliti omnium mirabiliū que viderant in egypto. declinauerūt ad ydolatriaꝫ vt habetur Exod. xxxij. Si ergo moyses ꝓmisisset eis ꝓ hereditate regnū celoꝝ vtiꝙ desperassent si p̄cepisset eis non odire inimicum ⁊ dimisso eo ꝓcul dubio ydolatrassent. Illa ergo lex pfecta fuit fm ꝙ ppl's exigebat. Sed adueniente maiori dispositiōe in pplo pfectior lex dari debuit sicut aīa pueri nō est ita pfecta sicut aīa viri. ita lex data populo rudi tempe moysi nō fuit ita pfecta sicut lex data tempe xp̄i et sic nec ppetuo durabilis. Ad confirmatiōez cum dicebat ꝙ plura miracula arguūt pfectionē legis. Dicendū ꝙ vno modo nō est verū. miracula em̄ fiunt in legis datōne ad confirmandū corda populi ne vacillent in lege. qn̄ ergo ppl's legē recepturus: magis est indispositꝰ plura miracula sunt necessaria ad ꝯfirmādam illam legem. non ergo miracula plura arguūt legē pfectiorem: sed ostēdunt populū recipientē illā legem minus esse pfectū ⁊ dispositū ad pcipiendum diuina: quēadmodum em̄ rudis homo etiam cuꝫ multis principijs nescit elicere vnā conclusionem. Ille tamen qui est subtilis p pauciora media scit ꝯludere veritatē scientificam sicut populus iudeorum rudis cum omnibus miraculis in lege antiqua factꝭ nescìebat veritateꝫ cognoscere. sed populus effectus perfectior nō indiguit multitudine miraculorum sed paucis miraculis perfecte adhesit veritati diuie: concessa tamen maiori propositione. Minor est falsa. Nam maius miraculum fuit liberare totum genus humanum a potestate dyabolica quod fecit xp̄s in lege noua. quam liberare populuꝫ iudaicū a seruitute egypciaca. Ibi em̄ interfectꝰ est pharao cū curribꝰ ⁊ equitibus eiꝰ. hic v̄o victus est dyabolꝰ cuꝫ suis virtutibus nec fuit maius mira-

diuisio maris

culum diuidere mare Exo.xiiij.quaz
siccis pedibus ambulare sup mare qđ
fecit xp̄s Math.xiiij.⁊ Johis.vj.Si-
cut nō fuit mirabili⁹ qn̄ helias diuisit
aquas iordanis.iiij.Regū.ij.ꝙ qn̄ he-
liseus fecit natare ferꝝ.iiij.Reguz.vj.
ꝫ hoc non caret misterio. Nā aq̄ mul-
te sunt ppl̄i multi.vt dr̄ Apoc.xvij. In
lege ḡ diuidēte ppl̄m ab alijs populis
debuit fieri diuisio aq̄ꝝ ꝫ vbi lex.quā-
tum in se est oēm ppl̄m sbijcit diuine
volūtati debuit ip̄e dn̄s sup oēs aquas
integras ambulare nec est mai⁹ mira-
culū aquā amarā reddere dulcē Exo.
.xv.ꝙ mutare aquā in vinū Johis.ij.
aquā em̄ amarā ꝯuertit i dulcē lex an-
tiqua.qn̄ ea q̄ offerebāt ydolis vl̄ ado-
rabant ab ydolatris iussa sunt offerri
deo in sacrificijs.ꝫ q² vinū letificat cor
hois.lex euāgelica aquā in vinū ꝯuer
tit q² ad summū ⁊ ꝑfectū gaudiū ꝑdu-
cit.miracula etiā q̄ in euāgelio ⁊ i acti
bus apl̄oꝝ legunt̄ multa pl̄ra sunt nu
mero ꝙ q̄ facta sunt i veteri testamēto
Fecit etiā multa alia miracula hiesus
q̄ si scp̄ta eēnt p singula.libros ide scri
ptos tot⁹ mūd⁹ cape nō p̄t vt dr̄ Joh.
vltio.ca.Si āt ista miracula iudei reci
pere nolūt teneant sibi damnū.Dixe-
rat em̄ eis ysaias i ca.vij.si n̄ crediderī
tis nō ꝑmanebitis. patet ḡ ꝙ lex moy
si nec est ꝑfectior lege noua nec ꝯseq̄n
ter ꝑpetuo duratura. Notandum tn̄
est h̄ circa xp̄i miracula sicut scribitur
in pugione ꝑte scd̄a.c.viij.ꝙ iudei xp̄i
miraculis inuidētes beelzebub princi
pi demonioꝝ ea p̄mit⁹ asscripsert por-
ro q² tot fecit miracula ⁊ talia q̄ ⁊ qua
lia nemo vnꝙ aliquis fecit Johis.xv.
Nūꝙ q̄ppe ali⁹ aliq̄s vt ip̄e ⁊ sui in ei⁹
nomie:illuminauit cecos.fecit audire
surdos.ambulare claudos atꝙ ꝯctos.
⁊ loqui mutos queādmodū p̄dixerat
ysa.ꝓpheta.ca.xxxv.deus ip̄e veniet ⁊
saluabit nos tunc apient̄ oculi cecorū

miracula xpi

⁊ aures surdoꝝ patebūt tūc saliet sicut
ceruus claudus ⁊ decātab it ligua mu
toꝝ ⁊c.his q̄z miraculoꝝ generib⁹ alia
ꝙpluria addidit sicut fuit resurrectio
mortuoꝝ ⁊ subita curatio leprosoꝝ et
diuersoꝝ infirmoꝝ.q² ista inꝙ ⁊ plura
alia innūera fecit dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s mira
cula soli deo possibilia.conata est ei iu
daica prauitas cui nūꝙ deest nec defu
it vulpia calliditas alia deturpare blas
phemia. Cōposuerūt igit̄ libellū i q̄
ꝯ xp̄m talē mētiti sunt fabulam. Tpe
inquiunt helam regine.i.helene q̄ vni
uerse terre isrl̄ dn̄abat̄ ih̄us nocri.i.hie
sus nazaren⁹ venit hierl̄m inuenitꝙ i
tēplo dn̄i lapidē in q̄ sedebat olim ar-
cha dn̄i.⁊ erat in eo scriptū.sembame-
furas.i.nomē dei expositū.q̄cuꝙ vo
illi⁹ nōis lr̄as addiscebat ⁊ sciebat po-
terat facere q̄cq̄d volebat.Sapientes
vo isrl̄ timentes ne viri isrl̄ addiscerēt
illud nomē ⁊ vtute illi⁹ destruerent se
culū.fecerūt duos canes ereos ⁊ posu
erunt eos sup duas colūnas ꝯ portam
dom⁹ sanctuarij.quādocūꝙ igit̄ ingre
diebat̄ aliq̄s et addiscebat lr̄as p̄dicti
nois ⁊ exibat.canes illi erei latrabāt ei
ita horribiliter ꝙ ꝑterrit⁹ obliuiscebat̄
nomē ⁊ lr̄as quas didicerat. vēit itaꝙ
ih̄s nocri. ⁊ ingressus templū didicit
illas lr̄as ⁊ scripsit in pergameno dei-
de incidit carnē cruris sui ⁊ in incisio-
ne illa inclusit dictā carthulā ⁊ dicēdo
nomen nullū sensit dolorē. ⁊ redit cu-
tis cōtinuo sicut an̄ erat.Cūꝙ egrede-
ret̄ de templo latrauerūt ei canes erei
supradicti ⁊ statim oblitus est nomen
ꝑrexit itaꝙ i domū suā ⁊ aperuit crus
cū cultello.accepitꝙ cartulā vbi erant
lr̄e sembammephoras.i.nomis dei ex
positi vel explanati.⁊ iteꝝ didicit eas.
quo facto congregauit.ccc.et.x.de iu-
uenibus isrl̄ ⁊ dixit eis videte ob hoc
me dicunt sapientes esse spurium quia
super israel volunt habere dominum.

fabula iudeorum contra xpm

helena regina

Semhamephoras

belzebub

vos autem scitis ꝙ omnes prophete
ꝓphetauerunt suꝑ messiam ⁊ in veri-
tate ego sum ip̄e. ⁊ super me dixit ysai
as.capitulo.vij. Ecce alma concipiet
⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomē eius
emanuel. Dauid quoqꝫ auus meꝰ pro
phetauit super me ⁊ dixit. Dominꝰ di
xit ad me filius meus es tu ego hodie
genui te Genuit itaqꝫ mater mea sine
coitu masculi. virtute dei. Ipsi sūt igi-
tur spurii. et non ego. sicut dictum est
Osee.ij. et filiorum eius nō miserebor
quia filij fornicationū sunt. Respōde-
runt ei iuuenes. Si tu es messias ostē
de nobis signū. quod signū iquit que-
ritis a me. dixerunt ei. fac claudū sta
re sicut nos. qui ait adducite eum ad
me: continuo igitur duxerunt claudū
ad eum qui nunqꝫ steterat super pedes
dixitqꝫ super illum sembammeforas.
Illa autē hora claudus surrexit ⁊ ste
tit super pedes suos. Inclinauerūt ei
homines ⁊ dicebant. iste sine dubio ē
messias. Adduxerūtqꝫ ei iterum lepro
sum. ⁊ dixit nomen posuitqꝫ manum
super eum ⁊ statim curatus est. Accre
uerunt ergo ei multi ribaldi gētis no-
stre. Videntes igitur sapientes ꝙ cre-
debant ei israel ceperūt ip̄m ⁊ duxerūt
ad helam reginam i cuius manu erat
tota israel ⁊ dixerunt ei. domina nostra
in manu istius est sortilegiū ⁊ facit er-
rare mundum. hiesus vo nocri respō-
dit ei. Domina olim prophete prophe-
tauerunt super me. quorum vnus dixit.
Isaie.xj. Egredietur palmes de radi-
ce yesse ⁊ ego sum ille. super istis vero
dixit Dauid. Beatus vir qui non abi-
it in consilio impiorum. Dixit ipsa. est
ne i lege vestra quod ip̄e dixit. Respō
derunt in lege nostra est hoc sed nō est
dictum de eo. Sed super eo scriptum
est Deuteronomij.xviij. Propheta āt
ille morietur quia locutus est iniquita
tem contra deum. De messia vo. dcm̄
est in diebus eius saluabit iuda. dixit
ille iniquus ⁊ ait regine. ego sum ille q̄
resuscitabo mortuos. Misit itaqꝫ re-
gina fideliores quos habebat cū ipsis
⁊ fecit impius ille reuiuiscere mortuū
p sembammeforas In illa hora obstu
puit regina ⁊ dixit: vere magnū signū
est hoc. deditqꝫ sapientibus verecun-
diam et exierunt confusi a conspectu
eius. Fuitqꝫ ip̄is ⁊ israeli dolor mag-
nus. Fuit autem hiesu nocri in gallile
am superiorem iuerunt sapientes ad re-
ginam ⁊ dixerunt ei. dn̄a nostra sortile
gium est cū isto hoie ⁊ deuiat creatu-
ras. Misit igitur illa milites q̄ caperent
eum ⁊ nō ꝑmiserunt hoies galilee sed
voluerunt pugnare cū eis. qui ait. no-
lite pugnare ꝓ me. q2 fortitudo patris
mei de celo ⁊ signa que dedit mihi tu
ebuntur me. Faciebant itaqꝫ hoies de
galilea aues de luto corā eo. ⁊ ip̄e dice
bat sembammeforas suꝑ eas ⁊ statim
aues ille volabant. ceciderunt igit̄ illi
in facies suas adorantes eū. Dixit eti-
am in illa hora vt apportaret vnꝰ ma-
ximus lapis molaris ⁊ ꝓijceret i ma-
ri. ⁊ vt factū est dixit ille impius sem-
bammeforas. i. nomen dei expositum
⁊ fecit molam illā stare suꝑ faciē maris
seditqꝫ suꝑ eā ⁊ ait militibus. Ite ad
dn̄am vestrā ⁊ nūciate ei q̄ vidistis de-
inde surrexit cū eis et cepit ambulare
suꝑ faciē aque. Abierūt milites ⁊ om
nia q̄ viderant dixerunt helam regine
que vehementer obstupescens vocauit
sapientes ⁊ dixit eis. Vos dicitis ꝙ h
homo hiesus nocri est sortilegus: scia
tis ꝙ signa q̄ facit ostendūt eū filiū dei
Qui dixerūt ei: dn̄a nr̄a fac eū venire
⁊ nos detegemus fraudem eius. Inte
rim abierunt seniores israel ⁊ fecerunt
quendam intrare domū sanctisancto-
rum qui dicebatur Judas scarioth. et
didicit litteras sembāmeforas eo mo-
do quo eas didicit hiesu nocri et fecit

incisionem cruris ꝛ alia q̄ ip̄e fecerat
Venit igitur ille nocri.i.nazarenꝰ cū
societate sua et stans coram regina fe-
cit venire sapientes ꝛ ille stans coram
regina dixit.super me prophetauit da
uid.quia circumdederūt me canes sy
nagoga malignātium obsedit me.sed
et super me dictum est illud Hiere.j.
Ne timeas a facie eorum quia ego te
cum vt liberem te dicit dn̄s.Sapiētes
vero contradicebant ei ꝛ ait regine: ascē
dam in celum ꝛ sic dixit Dauid super
me.psalmo.cv.Exaltare sup celos de-
us.eleuauitqꝫ manus vt alas p nomē
sembāmeforas explanatuꝫ. volauitqꝫ
inter celum ꝛ terram ꝙ quādo sapien-
tes israel viderunt sic dixerunt ad iu-
dam scarioth vt diceret sembāmepho
ras ꝛ ascenderet post eum qui ascēdit
ꝛ luctatus est cum eo:ꝛ ceciderūt am-
bo ꝛ fregit sibi ille impius brachium.
ꝛ super hoc opere singulis annis chri
stiani plorant ante pascha suū.hora il-
la ceperunt illū isrl' ꝛ operuerūt eū pā
nis ꝛ ꝑcutiebant eū virgis malagrana
torum dicentes helam regine. Si est
filius dei dicat quis ꝑcussit eum ꝛ ne-
sciuit dicere.Dixit itaqꝫ regina sapien
tibus.ecce in manibus vestris est faci-
te ei quicq̄d placuerit in manibus ve-
stris Ceperunt ergo eū ꝛ duxerunt ad
suspendendū.om̄e vero lignū vel arbor
in quo suspendabaꝑ statim frangebaꝑ
Ip̄e quippe p sembāmeforas adiura-
uerat om̄ia ligna ne susciperent eum.
Abierunt itaqꝫ ꝛ adduxerunt stipiteꝫ
vnius caulis qui non est de lignis sed
de herbis ꝛ suspenderunt sup illū.neqꝫ
enim hoc est mirꝝ quia singulis annis
crescit tantū vnus caulis in domo san
ctuarij ꝙ descendunt de eo centū libre
seminis.Ex his poterit animaduerte-
re quisqꝫ prudēs ꝙ tanta fuit miracu-
lorum dn̄i nr̄i hiesu christi euidētia tā
ta magnitudo ꝛ multitudo tāta excel-
lentia ꝛ certitudo ꝙ iudaica prauitas
quo erumperet non habebat. cōfugit
igitur ad proprium suū qd̓ est mentiri
libellum mēdacij plenū atqꝫ blasphe-
mijs turpibus componēs hec sub cō-
pendio sumpta sunt: impletūqꝫ est in
persona christi:quod scriptum est per
ꝓphetam Osee.vij. Ve eis qm̄ recesse
runt a me:vastatio eis. quia ꝓuaricati
sunt in me.ego redemi eos:ꝛ ip̄i locu-
ti sunt contra me mendacia. Est aūt
hic notandum ꝙ iudeoꝝ fatua falsidi
tas apud intelligentes christi fidē ad-
iuuat vnde se nocere putat. Et si q̄dez
ipsi qd̓ asserunt dn̄m hiesum talia ī ve
ritate fecisse licet in nominis dei virtu
te miracula.ostendunt ꝓculdubio tā-
tam miraculoꝝ eius fuisse excellentiā
ꝙ eam ip̄oꝝ impietas demonibus ne
quiuit ascribere tantaqꝫ fuisse eoꝝ eui
dentia ꝙ nequaqꝫ ea ip̄orū inuidia va
luit suffocare.At vero p talem modum
id est p sembammeforas.hoc est p no
men dei explanatum siue expositum
dn̄i hiesu miracula fuisse facta delirāt
translucet eoꝝ mendacū si sit q̄ dilige
ter inspiciat.Si verum nanqꝫ fuissꝫ ꝙ
aliquod nomen dei apud eos esset cui
deus talem virtutem ꝛ talem efficaci-
am prestitisset:profecto iuuissent se eo
tempore Vespasiani ꝛ Tyti ꝛ fecissēt
ꝙ Hierusalem non potuisset capi et
iudei occidi ꝛ captiuari eo modo quo
infra diceꝑ consideratione.ix.vel etiaꝫ
virtute huiꝰ nominis volassent ī celū:
vel omnes vel saltem aliqui. Denique
cum helena mater fuit constantini im
peratoris in cuius tp̄e dn̄m hiesum fu
isse dicunt:ꝛ a temp̄e hiesu christi vsqꝫ
ad constantinū ꝛ helenā fuerūt tricen
ti anni vt patet p imperatoꝝ romano
rum historias manifesestum est iudeo
in supradicto libello fabricationes eē
mēdacij. Notādū eē ꝙ dic̄ be.Aug.

Preuidens inquit dñs iesus impios quosdam futuros q̃ miracula eius calumniarent magicis artibus attribuēdo ꝓphetas añ ꝓmisit. Nunq̃d enim si magus erat magicis artibus fecit vt colereť. nunquid ⁊ mortu⁹ mag⁹ erat ⁊ anteꝗ̃ natus. ꝓphetas igiť audi ⁊ lege qui ante dñm venerūt. Forma igiť sumpta ex verbis sancti Augustini dicamus iudeis. Esto ꝙ suspicari potuerit dñm nr̃m hiesum christū ꝑ artē aliquam vel ꝑ ꝟtutem supradicti nomis dei fecisse miracula vt ipi calumniant ꝑ quā artem queso añꝗ̃ natus esset ꝑ quadringentos annos ⁊ vltra aduentui suo ⁊ toti vite sue. necnō ⁊ fact[?] suis ⁊ dictis atꝗ̃ suoꝝ tam cōgrua vt patet ex ꝓdictis ⁊ dicendis patebit dicta reddidit ꝓphetaꝝ sermo nāꝗ̃ ꝓpheticus ⁊ maxime de aduentu messie quā docūꝗ̃ a iudeis exponiť iudaice semper ⁊ vbiꝗ̃ renitiť iuxta eoꝝ expositionem absurdā. ⁊ incōpossibilia cōtinet ⁊ inueniť mendax. Qñ vo de dño ihu ⁊ sibi ꝑtinentib⁹ accipiť vt ex solis etiā que dicta sunt haberi ꝑt. occurrit. consentit consonat ⁊ obedit. nihil impossibile. nihil absurdū ingerit ꝫ inuenitur verax. Adhuc etiā si ipe dñs ihūs vt a iudeis sibi est impo situz ꝑ artem sepe dictā faciebat miracula. ꝑ quā artē fecerunt ea post mortē eius apl'i ⁊ ceterī discipuli vt testimonio thalmud patet non ꝑ semhāmeforas. ꝫ ꝑ nomen dñi nr̃i hiesu christi fecisse miracl'a. Unde sup Ecclesiasten. j. cuncte res vel cuncta verba difficiles vel difficilia nō ꝑt vir eas vel ea ꝓloqui. Accidit ꝙ Rabi eliazarum bendama momordit ꝓpēs venitꝗ̃ iacob. i. iacobus vir de villa cathanea ad curanduz eū ex noie iesu. i. iesu filij pandera ⁊ non ꝑmisit eū rabi ismahel ꝫ dixit ei non licet tibi bendama. ⁊ ait illi permitte mihi ⁊ ego inducam cōtra te argumentū vel auctoritatem ꝙ licitū est. et nequiuit auctoritatem inducere. et faciēs homo viuet in eis dictū est de mādatis dei ⁊ nūꝗ̃ moriať in eis. Item in libro sebath hierusalem in distinctione cenomasarcim filius filij. rabiosue filij leui. glutiuerūt toxicon. i. vel aliud mortiferuz. Uenit itaꝗ̃ vir ex noie ysua. i. ihs pantherim ⁊ sanatus est vel quieuit cumꝗ̃ exisset ait ei quō ꝯiurasti eū. Ait ei verbo tali Ait ad eū remissius fuisset ei si mortuus non fuisset. ⁊ non audiuisset sicut ⁊ factū ei fuit sic. i. mortu⁹ est statim. Si quis diligenter aduertat has duas traditiones in noie dñi nostri hiesu cristi facta fuisse miracula iudaicaꝝ scripturarum testimonio ꝯprobať porro si dicatur ꝑ artē opabanť ea apostoli tanꝗ̃ a xp̃o dño edocti dum viuerēt qua arte poterūt dici ea fecisse iā mortui qua etiā arte posteri eoꝝ pueri ⁊ puelle ⁊ super artem q̄z isti qua arte ipoꝝ implorantes auxiliū apud xp̃m qua arte reliquie ipoꝝ. qua vestes. qua sandariola. qua baculi. patet g̃ ꝙ miracula xp̃i ⁊ suoꝝ ita firmiter cōstāt ꝙ nulla possunt inficiari nequitia. Notanduz g̃ ꝙ iudei iccirco in supradictis traditionibus ⁊ alibi benpandera. i. filiū pādera. Alibi iebusua pantheria. i. ihesum pantherie noiabant: q̄z vt ait Johānes damascenus in. iiij. libro leuī quē sanctus lucas a ioseph ascendendo. quartum noiat genuit panthera. panthera autē genuit barpantherā. barpāthera genuit ioachim. Joachim vero duxit annā q̃ valde erat honesta ⁊ laude dig. quemadmoduz vetus anna sterilis existens per votum ⁊ repromissionez samuelem peperit. ita ⁊ hec per preces ⁊ repromissiones adeo dei attulit genitricem. Hec Damascenus.

Contendit iudeus probare ꝙ lex Moysi non est abolita

et hoc sic.

SEcundū argumentum iudeoꝝ est ad idem.s.ꝙ lex moysi non est abolita sed adhuc obseruanda ⁊ arguūt sic. Si lex bona est ⁊ a dō data obseruanda est: cuius eñ decretū erit obseruandū si mandatū dei nō est obseruandum qđ eñ consiliū dabant nobis xpiani quō illud effugemꝰ maledictū. maledictus q̄ non ꝑmanserit in omnibus que i lege scripta sunt. legislator nihil excipit sed vniuersaliter omnia mandat obseruanda. xpiani āt ad suū arbitriū legis ⁊ mandatoꝝ obseruantiam determināt. Ad ista respōdet magister Alanꝰ in suo quadripartito libro. iij. ca. iiij. dicens ꝙ lex mosaica diuino intellectu est intelligēda Respondemus ergo legem bonā ⁊ a deo datam ac a deo quicqd in ea scriptum est a diuino sensu intellectum suis tēporibus obseruatū ⁊ obseruandū esse sanximus. ea eñ diuino intellectu itelligenda erant: quia si ad lrām accipimus multa repugnantia videmꝰ. Cū eñ dicat moyses. vidit deus cuncta q̄ fecerat ⁊ erant valde bona Geñ. p̄mo. Quō in lege dicunt quedā esse mūda ⁊ quedam immūda ad lrām: qđ enim immundū est quō est valde bonū. nec solum ea ꝓhibent in lege que sui natura homini ad vescendū nociua sūt verum etiam ea que gustu iocunda et que vsu salubria ad comedendum existunt licet a deo dicta sint tamen ad se inuicem ad lrām oīno dissidēt. In exodo etiam inter alia p̄cepta de faciendo altare dn̄s moysi ibi p̄cepit. ca. xx. Altare de terra facietis mihi. in sequētibus aūt sic legitur. fecit itaqꝫ moyses altare timiamitis d̄ lignis sethim ⁊ alibi fundauit bases eneas. in introitu tabernaculi: multū itaqꝫ aduersum videtur vt aliud ⁊ aliter qꝫ dn̄s iubet ꝑ moysen ab ipso moyse agat. Aliud ergo

[margin: alanꝰ; altare]

qꝫ lrā sonat hic accipi oportet. Itē ad litteraꝫ quomodo stare potest ꝙ deus prohibet Deute. xxij. ne homo araret in boue ⁊ asino. Onus quodcūqꝫ aliud tibi placet: asino imponere non vetat lex: ⁊ ponere iuguꝫ cū asino quare nō licet. Ad pascua ducere bouē cum asino licebit. In pascuis enim simul esse ⁊ pasci lex ꝑmittit ⁊ arari simul ꝓhibet ⁊ interdicit. Si autēꝫ propterea vetat quia hoc alias immundū lex dicit. quare circa illud cetera q̄ dicta sunt permittit ⁊ solum arare excipit: equus in lege animal immundū esse ꝓhibet ⁊ alia multa. nec tamen arare bouem cum equo vel alio aīali immundo in lege ꝓhibetur: hanc non solum in his que dicta sunt mādatis sed inqꝫ pluribus alijs legalibus cerimonijs cōtrarietatem videmus nisi ea competenter sensu intellexerimus. Discreto itaqꝫ ⁊ diuino sensu hec discutienda ⁊ intelligenda sunt. Siūo legem debito sensu accipimus oīa legis mandata debita obseruatione obseruare poterimus quedam ad lrām ⁊ sine vllo velamine figuraꝝ dicta esse accipiendū ⁊ q̄dam ūo ad figuram ⁊ ꝓfundo velamine adumbrata esse intelligere quedā ad tempus obseruari iussa sunt. quedā sine vlla tp̄is determinatione. que eñ alteriꝰ sacramenti prenunciatiua erant ⁊ veritatis figuram fatentur suo tempe manifesto rei atqꝫ veritatꝭ presentia oportuit vt eoꝝ remaneret p̄nunciatio ⁊ figura. Nam sicut vsu ip̄o loquēdi vtimur verboꝝ vicissitudinibus dicendo erit qꝫdiu futuꝝ est ip̄mqꝫ erit prorsus obmittentes in presenti assumimꝰ: est quodqꝫ ip̄m iam p̄terijsse significātes vtimur fuit. Sic in rebus p̄nūciatiuis alicuius sacramenti vbi presens manifestatur sacramentum eius iam superfluo reseruaretur. figura seu signū que alicuius misterij significatiua nō erāt:

ꝫ apte seu fidei veritatem insinuāt seu
carnis edificationem cōmendant ea a
iudeis ⁊ christianis non ad tempus ꝫ
in perpetuū obseruanda sunt. earūqꝫ
transgressio nullo modo potest multa
esse. hec Alanus

Contēdit iudeus probare ꝙ diuie sanctiones veteris testamenti non sunt mutate.

Ercium argumentū iudeoꝝ est
ad ꝓbandum ꝙ diuine sanctio
nes veteris testamenti nō sunt
mutate. Arguūt ergo contra xp̄ianos
sic. Si sermo dei ad tp̄s obseruandus
est eoqꝫ ſmone annullato alio tp̄e ali⁹
obseruandus est. Sicqꝫ ꝑ tp̄m vicissi-
tudines diuine sanctiones mutantur
quo pacto ratū non erit qđ dr̄. psalmo
cxviij. Ineternū dn̄e ꝑmanet verbum
tuū. ⁊ illud Math. xxiiij. Celū ⁊ terra
transibunt verba autē mea nō trāsiēt.
quid interest cur deus hoc animal im
mundum iudicet illud mundū: ꝟ vti
ꝓhibeat: illo vti ꝑmittebat. quis enim
adiuuit. vt dicit̄ ysai. xl. spiritū dn̄i. aut
quis eius consiliarius fuit vt istud agi
ꝑmittat. illud ꝓhibeat iussit obsequē-
di. ergo ei obsequendū ergo ei obseq̄
summa virtus est. ꝓhibuit fieri. ꝗ iam
non licet. idqꝫ si postea fiat peccatū eē
dicimus ac pena debita puniendum.
vt ergo seruem⁹ figuras contemnem⁹
lr̄as vt seruemus alteꝝ que ratio ē dā-
nare alteꝝ. Seruem⁹ lr̄am. seruemus
⁊ lr̄e figuram. maneat parua sensu no
stro lr̄a. maneat ⁊ vi̅o: ⁊ addat̄ spiritu-
alis ⁊ concessa nobis sit a deo misterij
latentis intelligentia. Abstineamus a
peccato qđ lex iubet. abstineam⁹ ⁊ ab
eo si qđ est qđ ꝑ porcū figurat̄ peccatū
Non arem⁹ a boue ⁊ asino q: id legis-
lator ꝓhibuit ⁊ si q̄ intellexeritis ꝑ asi

ni ⁊ bouis copulamē ꝓhās est euitare
imo pcm̄ est non euitare: ita ⁊ de cete-
ris: ita em̄ lex adimpleta ⁊ adimplen-
da esse censet̄ ⁊ adimplet̄. Solutio p̄-
dicti Alani vbi supra ꝙ in nouo testa-
mento diuine sanctiones veteris testa
menti nō mutant̄ ꝫ adimplent̄. Dicit
ꝗ ꝙ sermo diuinus in nullo annullat̄:
diuine sanctiones nō mutant̄. q: xp̄us
non venit soluere legem ꝫ adimplere.
Vn̄ ip̄e ait Math. v. Amen dico vo-
bis iota vnū aut vn⁹ apex nō p̄teribit
a lege donec oia fiant: non igit̄ vult eā
soluere ꝫ adimplere vt patuit s̄ .li. pri-
mo. ar. vj. ⁊ i. p̄mo thesauro quarti pū-
cti eiusdē articuli. Lex em̄ ꝓhibet ho-
micidiū: xp̄s iram ⁊ odiū. lex em̄ ꝓhi-
bet homicidiū carnis. xp̄s etiam ip̄m
appetitū cordis. nobis lex ꝓhibet vti
carne porcina ⁊ ea tunc ab eo aīante
abstinentia nobis necessaria erat quo
niam veritatis future figura erat ⁊ fi-
gura seruanda erat donec adesset ipsa
veritas figure iam pn̄s adest c̄ꝫuis ab
stinere liceat. vt multi nr̄oꝝ abstineāt
non solū ab ea ꝫ etiā om̄i carne vno et
eodem iudice se vestꝝ q̄sqꝫ tuet̄. Moy
ses carnē suillā immundā nomiat vti
ea ꝓhibet ⁊ ꝓpterea dicitis ꝙ vti ea nō
licet. Moyses non alius ꝫ idē ip̄e car
nem suillā dicit mundā et valde bonā
⁊ eā ad vescendū sicut cetera scribit de
um fecisse bonā: et iō dicit ꝙ vti ea licꝫ
Postqꝫ em̄ enūerauit deū creasse vni-
uersa. pisces maris: volucres celi. cun
cta aīantia terre in q̄b⁹ aīa viuēs ē. non
lōge infra s̄bdit. vidit deus cuncta que
fecerat ⁊ erāt valde bona. qđ valde bo
num est nulla ex ꝑte malū est. qđ vero
nulla ex ꝑte malū est. quō malū ⁊ im-
mundū est. Quicq̄d ꝗ in carne suilla
necesse est a deo factū consideraꝫ mun
dū ⁊ valde bonū est atqꝫ vti licet. quia
vo ꝑ hoc aīal voluptas ⁊ immūdicia
figurat̄. immundū ꝓpter ꝟ aīal eē iudi

catur.ꝛ ea immundicia vti nõ licz. Si
ergo hoc mundũ ꝛ immundũ aĩal esse
intelligit̃ ꝛ eo vti ꝛ nõ vti a deo nobis
permittit̃. eadem ratõe licet in boue ꝛ
asino arare. ꝛ ꝓhibetur ne aremꝰ i bo-
ne ꝛ asino si melius nõ põt q2 deus ꝑ-
mittit qui hec oĩa hũanis vsibꝰ cre-
auit. Sed bos q̃ vngulã findit ꝛ rumi-
nat ꝛ ad excolendã terrã omnino ydo-
neus est p̃dicatorẽ ecclesie discretum
designat in his que agit sensum habẽ-
tem qui mãdata dei meditat̃. Ac apõ
se meditando ruminat die ac nocte nõ
solum sibi vtilis ʒ ꝛ alijs huic non est
associandus in p̃dicatione alter mori-
bus etiã indiscretus sensu. ideota. ꝛ lit-
teris imperitus. q̃ non solũ verbo ẽ in-
utilis ʒ suo exemplo alijs nociuus ex-
istit. qõ etiam lex q̃ntum ad l'ralia abo-
lita sit auctoritates sequẽtes ostendũt
Ait eñ dñs ꝑ ꝓphetam Hiere. xxxi.
ꝛ ad Heb. viij. Consummabo testamẽ-
tum nouũ sup domũ iuda: sup domũ
israhel. Quid vocauit testamentũ no-
uũ nisi legem euangelicã qua supue-
niente vetus debuit cessare q2 sil' serua-
re non põt vtraq3. Adueniente eñ ve-
ritate debet vmbra cessare. Et i ysa. le-
gitur sacrificia vr̃a odiuit aĩa mea. Itẽ
dauid ait in ps̃. l. Qm̃ si voluisses sa-
crificium dedissem vtiq3 holocaustis
non delectaberis. Item dauid. Sacri-
ficium ꝛ oblationẽ noluisti. aures aũt
ꝑfecisti mihi. holocaustũ etiã ꝓ pecca-
to non postulasti. tunc dixi ecce venio
ꝛ alibi. non in sacrificijs tuis arguã te.
holocausta aũt tua in conspectu meo
sunt semꝑ: non accipiã de domo tua vi-
tulos. neq3 de gregibꝰ tuis hircos. Itẽ
videmus etiam i magna parte ea que
pertinent ad legem veterẽ cessare. non
enim est apud iudeos sacrificium vel
hostia. non propheta. non rex. nõ tem-
plum. nõ locus sacrificij. ꝛ quid itemꝰ
ꝑ singula in maxima parte abolita est
lex. videt̃ ergo ꝙ lex moysi iam locuz
non habeat.

Contẽdit iudeus probare ꝙ circũcisio ꝑpetuo sit duratura.

Quartum argumentum iudeo-
rum contra nr̃m fidei fortalici-
um est de circumcisione quam
affirmãt duraturã ꝑpetuo ꝛ consequẽ-
ter legem moysi arguũt ergo sic. Idẽ
iudiciũ videt̃ esse q̃ntum ad duratio-
nem apte post de lege antiqua. ꝛ d̃ cir-
cumcisione hoc eñ xp̃iani concedunt
ʒ circumcisio in eternũ debet durare i
populo dei. patet quia Geñ. xvij. dat̃
in fedus sempiternũ ergo et lex debet
esse sempiterna. licet ad illud argumẽ-
tum data sit solutio s̃. li. j. ar. vj. in pun-
cto. ij. Verũtamẽ vt adhuc clarius ce-
citas iudaica cognoscat̃ in hoc passu
nolo silentio ꝑtransire Dicendũ ergo
ꝙ in veteri lege duplicem inuenimus
circũcisionem vnã carnalem quã ipsi
obseruant ꝛ aliam spũalem de qua dr̃
Deutero. x. Circumcidite igit̃ p̃pucium
cordis vestri. ꝛ ceruicem vr̃am non in-
duretis. Et Hiere. iiij. Circumcidimi-
ni ꝛ auferte prepuciũ cordium vestro-
rum viri iuda Sic etiam distinguere
possumus de eterno ꝛ sempiterno q̃a
habet duas significationes. Interduz
enim ponit̃ pro eternitate simpliciter
vt in ps̃. Tu ãt dñe in eternũ ꝑmanes
Et illud Hieremie. x. Dñs autem de-
us verus est ꝛ ipse deus viuens ꝛ rex
sempiternus. Aliquando vero accipi-
tur pro duratione finita: quale est illõ
primo Regum. xxvij. Credidit ergo
achis dauid dicens. Multa mala ope-
ratus est contra populũ israhel. erit ꝑ
mihi seruus sempiternus. manifestuz
est ꝙ hic accipitur sempiternum pro
duratione finita: quia non poterat plꝰ
durare ista seruitus ꝙ coꝝ vita simile
habet̃ Gene. xxvij. vbi dicit̃ ꝙ oderat

ſemper eſaū Jacob. Quando ergo di cebať ꝙ circumciſio debȝ durare i ſem piternum. Si ſit ſermo de circumciſi- one ſpirituali indubitanter eſt verum ꝙ ſimpliciter ineternū debȝ eſſe in po pulo dei ⁊ aīa que cum eſt cū prepu cio peccati eſt extra populum dei quā tum ad meritū. Si vͦ loquaris de cir cumciſione carnali accipe ſimiliť ſem piternum ſcďo modo dictum: ꝙ q̄ȝdiu lex durauit que ſoli vni populo preci- piebatur debuit durare ſignū quo ille populus ab alijs gentibus diſtingue- batur ⁊ ceſſante lege ſignū etiaȝ debu- it ceſſare. Et ideo diciť Geñ. xvij. ꝙ cir cumciſio data eſt in ſignū ꝓpter quod q̄ȝdiu ille populus ſeꝑatus fuit ab om ni gente in deſerto nullus eoꝝ circum ciſus fuit ſȝ intrantes terram ꝓmiſſio nis plenam diuerſis populis oēs ſi mul fuerunt circumciſi in galgalis. vt habeť Joſue quinto ca.

¶ Contēdit iudeus probare ꝙ ſi ſabbatū ceſſat lex noua nō eſt eſt a deo. Quintum argumentum

Quintum argumentū iudeorū eſt de ſabbato ex cuius ceſſatio ne arguunt legem nouā nō eſſe a deo ſic. Jlla lex que contrariať pre- ceptis diuinis non eſt a deo: ſȝ lex euā gelica eſt hmōi ergo nō eſt a deo. Ma ior eſt manifeſta quia deus nō poteſt ſibijpi eſſe contrarius. ſȝ minor ptȝ de obſeruatione ſabbati quā deus p̄cepit in veteri lege. lex vͦ euangelica huius obſeruantiam tollit ⁊ ꝓhibet: ergo eſt contraria deo non ergo eſt a deo. Re- ſpondeť ꝙ in tali p̄cepto duo ſunt con ſideranda. Primū eſt ꝙ propter reue- rentiam dei ceſſabat ppl'us ab oī ope- re ſuili vt liberius diuinis vacare poſſȝ ⁊ iſtud erat morale. per hoc eñ p̄cipie batur ꝙ homo aliquo tpe vacet rebus diuinis. iuxta illud ps̄. xlv. vacate ⁊ vi dete quia ego ſum deus. ⁊ ſm hoc cō- putať inter p̄cepta decalogi moralia ⁊ lex que hanc obſeruantiā in ſe ꝓhibe ret eſſet contraria ordinationi diuīe et non poſſet eſſe a deo. Sȝ lex euāgelica hanc obſeruantiā nō tollit ſȝ p̄cipit. vt patet de diebus dñicis ⁊ alijs feſtis in noua lege ordinatis. Sed conſiderā dum eſt in dicto p̄cepto erat taxatio tē poris vel diei. ſ. ꝙ hec obſeruantia fie- ret tali die determinata. ⁊ iſtud erat ce rimoniale. ⁊ ideo hoc mutari potuit ⁊ debuit ꝓpter rationabilem cauſaȝ. Ju dei eñ colebant diem ſabbati i memo riam creationis reꝝ: qď īnuit moyſes Exo. xx. dicens. Memento vt diē ſab bati ſanctifices. Sex diebus fecit deus celum ⁊ terram ⁊ requieuit die ſeptio ac ſi diceret: completo oꝑe creationis ſtatim debuit ordinari dies cōmemo- ratiua ipſius creationis. homo etiam fuerat factus ſexta die: et ideo primū diem poſt ſui creationē debet expēde- re ſingulariter ob reuerentiā dei. cete- ros vͦ ad ſui neceſſitatē. Jn noua aūt lege illa dies q̄ debuit obſeruari ad va candum deo non ſolū debet nobis re ducere ad memoriā beneficiū creatio- nis ſȝ etiam innouationē ſpiritualem q̄ inchoata ē in xp̄i reſurrectione. ⁊ iď ſabbatū mutatū ē in dñicū diē in q̄ cri ſtus r̄ſurrexit. Significat etiā dñica q̄ eſt octaua dies. octauā diē reſurrectio nis in q̄ ꝑfectā reqem expectamꝰ. Hic eſt ꝙ meſſias nr̄ dñs ih̄s xp̄s poſtq̄ȝ fa ctus ē. xxx. ānoꝝ ſoluit q̄ntū ad partē iſtā ſabbatū curādo i eo ifirmos. ⁊ dā do eis licētiā lectulos aſportādi Jobis v. ⁊ ſpicas diſcipul' ſuis eſurietibꝰ ꝯfri cādi Marci. ij. Ceteꝝ queādmodū de circūciſiōe dem̄ ē ꝓbatūq̄ȝ ꝙ data fuit i ſignū. ſic ⁊ ſabbatū vt hr̄ Exo. xxxj. c. Sabbata mea ſuabit' q2 ſignū ſūt in ter me ⁊ vos ac gn̄atōes vr̄as. Jtē in li bro biza. i. omnipere. q. yom tob. taliť

scriptū est. Dixit rabi iohanan. Omne
pceptū qd dedit deus sctis z bñdictis:
israeli dedit eis publice p ter sabbatuz
qd dedit eis in secreto sicut dictum est
Exo.xxxi. Inter me z inter filios isra-
el. si sic est nō sūt obligati. goy.i. xpia-
ni vel alie gentes ad sabbatū. Ex oib9
hijs pz q nō sunt obligati ad seruan-
dum sabbatum xpiani nec alie gentes
Itē cōtra obseruantiam circūcisiōis z
sabbati adducit rō nō parū efficax. ex
duabus traditōnibus sicut notatur in
pugione.c.xj.tercie ptis.tercie distincti-
onis.quaruz prima est illud qd in my-
dras tulym.i.glosa psalmoꝝ talit scri-
ptū est ps.lxxiiij. Et oia cornua impi-
oꝝ confringā: z exaltabunt cornua iu-
sti. cornu nō est dictū s cornua. Decez
eñ cornua sūt que dedit deus sanctus
z bñdictus israeli. Cornu abrae d quo
dictū e Esa.v. Vinea fuit dilecto meo
in cornu filij olei. Cornu ysaac de quo
dictū est Gen.xxij. Et ecce aries vnus
retētus in densitate p cornua sua. Cor
nu ioseph.i.cornu regni de quo dictū
est Deut.xxxiij. Et cornua rinoceron-
tis cornua ei9. Cornu moysi de quo di
ctū e Exo.xxxiiij. q cornuata erat cu-
tis faciei ei9. Cornu phetie de quo di
ctū est.j.Reg.ij. z orauit anna z dixit.
Exultauit coꝛ meū in dño: z exaltatuz
est cornu meū. Cornu legis de quo di
ctuz est Abacuc.iij. Et cornua duo de
manu eius. Cornu sacerdotij de quo
dictū est ps.cix. Cornu ei9 exaltabit in
gl'ia. Cornu leuiticū de quo dictū est.j
paralip.xxv. Omēs isti filij heman vi
dētis regis in vbis dei ad exaltanduz
cornu. Cornu irlm de quo dictū e ps.
xix. Et a cornibus vnicorniū exaudisti
me. Et cornu regis messye de quo di-
ctū est.j.Reg.ij. Et dabit fortitudinez
regi suo z sblimabit cornu messye sui.
z sic est dicēs Ps.cxxxj. Ibi germina
re faciaz cornu dauid: paraui lucernaz
messye meo. Qñ aūt peccauerūt israel
ablata fuerūt eis z data sunt gentibus
seculi. Sicut dictū est Daniel.vij.cap.
Post hec videns fui in visione noctis
z ecce bestia quarta terribilis atq mi-
rabilis z fortis nimis: z dentes ferreos
habebat magnos comedit z cōminuit
z residuū pedibus suis conculcauit. z
ipa dissilis ab oibus alijs bestijs q fue
runt ante ipam z cornua decē habebat
Assimulate sūt eñ gentes: sic hmōi fe
ris z omī tpe in quo gentiū seculi cor-
nua fuerūt stantia. Cornua israel erūt
confracta sicut dictū est Treno.ij. Cō-
fregit in ira furoris omē cornu israhel
Qualiter aūt legalia de9 iudeis abs-
tulerit p rōnes z signant sabbatū z cir
cūcisionē z qualiter eis ista duo z alia
dyabolus restituerit habet apud eos i
thalmut in libro mayla impereq.i.di-
stinctōe que icipit q seuuzbhae. Qua
dam vice decreuit regnū neqz.i. roma
nū q non seruarent iudei sabbatū z q
nō circūciderēt filios suos. z vt cogno
scerent menstruatas. Tūc iuit rabi ru-
ben. cerciuauitqz se more scz romano-
rum. Cunqz iuisset z sedisset cū eis. ait
illis. Qui habet inimicū depauget eū
vel ditat. Dixerūt ei depaupat. Dixit
eis si ita est non faciant iudei opus in
sabbato vt depaupent. Dixerūt roma
ni benedixit. abrogauerūtqz decretum
Rursūqz etiā dixit eis. Qui habet ini-
micum debilitat euz an fortificat. Di-
xerunt ei: debilitat. ait eis. Si ita e cir
cūcidant filios suos octauo die vt de-
bilitent. Dixerunt. Optime dixit. Et
cassauerūt illud. Iteruz dixit eis. Qui
habet inimicum multiplicat eū an di-
minuit eū. Dixerunt ei. diminuit. Ait
eis. Si ita est non cognoscant mēstru
atas. Dixerūt. benedixit: z cassauerūt
illud. Demū perpenderunt q iudeus
erat z restituerunt decretum vt prius.
Dixerunt ergo iudei. quis ibit z irrita

bit statutum illud. vadat rabi symeon
qui didicit facere signa et mirabilia. p⁹
eum vo vadat rabi eleazar. Egressus
est eis itaqz obuiaz ventammalyon .i.
demoniū sic vocatum et ait: est placen
tia vestra vt vadam vobiscū. fleuit ra-
bi symeon: et ait ancille domus patris
apparuit angelus ter. nobis aūt nec se
mel veniat: ergo miraculū vndecunqz
Precessit igit ventāmalyon et intrauit
in filiam cesaris. Cūqz puenissent dixe
runt ventāmalyon egredere. vocat⁹ er
go egressus est et abijt. Dixitqz iudeis
cesar. Postulate qcquid est vobis ad
postulandū. Introducti sunt igit i do
mū thesauri vt tollerent quicquid vel-
lent. inueneruntqz chartam illam in q
scriptum erat dictū statutū et ruperunt
eam hucusqz thalmut. Animaduertat
prudētia tua lector q p istas duas tra
ditiones habet euidenter q deus abs
tulit a iudeis p romanos sabbatū et cir
cuncisionez et alias cerimonias. Con-
fregit quippe in ira furoris sui omne
cornu eor de quibus vnuz erat lex vt
pauloante dictum est et nunqz restituit
eis. nec p se. nec p angelū. nec p pphetā
nec p alium virum sanctū. Sed ipi iu
dei recuperauerūt circūcisionez et sab
batum et cetera hmōi p dyabolicū mi-
raculum: vt in pxima traditione ostē
sum est. Nullus ergo vlterius nisi sit
demoniacus conseruare debet ea que
deus abstulit. et dyabolus tam libens
se iudeis visibiliter ingerendo institu-
it. quando em̄ vel vbi vnqz scienter dy-
abolus bonū homini aliquod nisi for
te vbi psperit malum maius et mortez
pessimam sibi ex eo imincre finaliter
pcurauit. Cui vnqz boni aliquid nisi
fallendi studio psuasit nunqz non ipse
est qui primos homines quasi eis vti
liter consulendo fefellit. nōne ipse est
qui contra sanctum Job ipm etiā do-
minū puocauit Job. ij. c. An ignorāt
iudei miseri q dyabolus fuerit qui pa
tres suos ad adorandū vitulum men-
tiendo protraxit. vt habet in libro sa-
bath impereq. qui incipit dixit rabi aq
ba in fine. xl. dierū venit sathan et ptur
bauit mundum et induxit tempestatez
maximam in aerem et dixit isrl'i. Vbi
est moyses. Dixerunt ei. Ascendit in
altum. Dixit eis iam peruenerunt sex
hore et non respexerunt sup eo. Ait er
go mortuus est et non curauerunt sup
eo. Ostendit ergo eis similitudinez fe
retri eius in nube. hinc est qd dixerūt
ad aaron quia hic Moyses vir qui fe
cit nos ascendere de terra egypti nesci
mus quid factum est ei. et quid scriptū
est consequenter et dixit aaron. abrum
pite inaures auri que sunt in auribus
etc. Et accepit de manibus eorum et for
mauit illud in forma et fecit illum vitu
lum fusorie et dixerunt. Isti sūt dij tui
israel etc. His sic premissis dicatur iu-
deis vt attendant que sit eorum prudē
tia. quis sensus qui dyabolum volunt
habere suspectum in recuperatōne cir
cuncisionis et sabbati. qui patres eorū
ad faciendum et adorandum vitulum
et ad attribuendum sibi magnalia que
deus fecit mēdacijs et falsis prodigijs
tam studiose ptraxit. Euidenter ergo
apparet q intentio et studium dyaboli
ac voluntas erga hoies nunqz est nisi
mala. quare satis est manifestū qz grā-
dis est stulticia et qz magna insania et qz
imensa iudeorum vecordia qui circun
cisionem et sabbatum et alia que deus
eis abstulit et dyabolus reddidit non
cessant obseruare. Supradictis ad-
huc videt addendum id quod de sab-
batho scriptum est in beresith minori.
vbi dicit Geñ. ij. Et benedixit deus di
em septimam dominus rufus nequaz
quesiuit a rabi aquiba et ait ei. quid est
inter diē et dies. dixit ei rabi aquiba. et
quid est inter viruz et viros. dixit ei. qd

dixi tibi: ⁊ quid dixisti mihi. Ait ei. di-
xisti mihi in quo differt sabbatū ab oi-
bus alijs viris. Dixit sibi. decedit rex
ꝓpter gl'iam suā. sic quoqꝫ voluit deus
istū diē honorare. vn̄ tu facies me sci
re istud. Dixit ei fluuius sabatian⁹ ar-
guit hoc qui trahit lapides ꝑ totam se
ptimanam ⁊ in sabbato quiescit. Dixit
ei de longe attractum tu trahis mihi
Admiror dixit ei. Ecce ille q̄ facit ascē
dere mortuos arguit Omni nanqꝫ die
est ascendens ⁊ non in sabbato. Iuit ⁊
temptauit in patre suo qui ascendit oi
bus diebus ⁊ in sabbato non ascendit
post sabbatum sciscitatus est eū et ait
ei pater exquo mortu⁹ es fecisti te iu-
deum admiror q̄ꝫ ob rem ascendisti oi-
bus diebus hebdomade ⁊ in sabbato
non ascendisti. Ait illi. om̄is q̄ non ob
seruat sabbatū spōte sua apud vos ob
seruat eum hic malo velle suo. dixit ei
⁊ cuiusmodi labor est vobis ibi. Ait ei
oibus diebus septimane iudicamur.
in sabbato aūt quiescimus. Reuersus
est ad rabi aquiba ⁊ dixit ei. Si est ſm
verba tua ꝙ deus sctūs ⁊ benedictus ꝑ
quietē in sabbato vult honorare non
mittat in eo ventos. nō faciat descende
re pluuias. non fluctuet mare in vndis
suis. Dixit ei rabi aquiba habet se in
istis deus sicut is q̄ transfert ꝑ quatuor
vlnas. Si vis lector figmenta hec iu-
daica cōtra ipos cōuertere dicas quē-
admoduꝫ fluuius supra fictus fuit si-
gnū obseruandi sabbati quādo ꝑ totā
hebdomadaꝫ currebat trahendo lapi-
des ⁊ quiescebat in sabbatis vt ipi fa-
bulant. sic est nunc efficax argumentū
nō obseruādi sabbatū. q2 nusq̄ꝫ sub ce-
lo sit fluui⁹ q̄ magis quiescat in sabba
tis q̄ꝫ in ceteris dieb⁹. Per totū quip
pe mundū discurrūt mercatores q̄ sic
ducunt medicinalia variaqꝫ pigmenta
ex India que est in oriente vsqꝫ ad hy-
spaniam que est in occidente. ⁊ a meri
die vsqꝫ ad septentrionem que est vsqꝫ
ad anglicos ⁊ norivegios ⁊ scotos ⁊ sic
vsqꝫ ad totū mūdū. qd̄ si verū esset iu-
cem sibi narrarēt ⁊ nomē ꝓuincie vbi
talis esset fluuius iudeis ꝓcurātibus
nō tacerent. Itē mgr̄ iohānes valisole
tanus cōuersus in libro de cōcordia le
gum dicit ꝙ istud de lapidūꝫ flumine
nō est verū: nec dicit̄ hoc ꝑ aliquē sapi
entē nisi ꝑ cōmunitatē ipoꝝ rabinorū
iudeorū ad ipoꝝ confortationē ⁊ gau-
diū sui cordis quoniā hoc nō scribit̄ i
aliqua scriptura autētica. nec in aliq̄ li
bro aristo. de mirabilibus locorū. nec
in aliquo alio loco. ſ; in libris solūmo
do iudeorū ad ipsoꝝ confortationē ex
plicat̄. Hec ille. Ad aliud vo figmen-
tum de mortuo nō ascendente in sab-
bato dici potest ꝙ dyabolus ventāma
lyon vel aliquis alius potuit assume-
re figuram patris rufi antedicti ⁊ face
re ac dicere que dicta sunt vt iudeorū
circa obseruantiam sabbati confirma
ret errorem. Ad tercium deniqꝫ ꝙ qui
non obseruat apud nos spontaneum
sabbatum apud mortuos obseruabit
eum coactus ⁊c̄. vtꝫ. Ergo abraaꝫ ⁊ m̄l
ti alij sancti q̄ nunq̄ꝫ coluerūt sabbatū
punient̄ ꝑ totam septimanā cū ifideli
bus ⁊ cōpulsi requiescent in sabbato.
hoc aūt falsum esse quis dubitat. Qꝫ
aūt abraam non coluerit sabbatuꝫ ha
bet̄ in beresith minori. Sup illud Ge
ne. ij. vbi dictum est. Et benedixit de⁹
diem septimā. dixit rabi iohānati abra
am non est scripta de eo obseruantia
sabbati. Hec ex pugione vbi. ſ. Pos-
sumus etiam nobis assumere demon
strationē ꝙ sabbatū verū quod signi-
ficat quietē. vt pꝫ Deut. v. c. sabbatū. i.
dies dn̄i dei tui est dies dn̄ica quā nos
xp̄iani obseruam⁹. qm̄ ſm sapiētes iu
deoꝝ thalmut vt notat mgr̄ iohes val
lisoletan⁹ ꝯuersus i lib. d̄ ꝯcordia legū.
titulo. iiij. c. x. p̄ma coniūctio solis ⁊ lu

ne que fuit in principio creationis mū di facta fuit die lune ad q̄nq̄ horas et ducenta ꝛ quatuor minuta hore. Et q2 textus nō dicit nisi sex diebus opaberis ꝛ die septima requiesces. ꝛ nō dixit qua die signata inciperent computari illi sex dies. Esset rōnabile ꝙ computatio incipiat a die istius cōiunctionis solis ꝛ lune. q2 hec duo luminaria distinguunt diem ꝛ noctem. Que cōiūctio vt predicit facta est die lune. ꝛ sic dies septima est dies solis que est dies dñica vt obseruamus xpiani. Est etiaꝫ alia ratio. quoniam in ista die saturni quā iudei obseruant est magna mutatio ſm stellas ex diuersitate dierū ꝛ locorum ſm longitudines ꝛ latitudines terrarū. q2 hierusalem est in longitudine. lxvj. graduū. Et ista terra valisoletana regis castelle est in longitudine lxvj. graduū. Et est differētia inter hierusalem ꝛ istam terram plusq̄ quatuor horarū. Item est alia differentia inter ista ſm motum puncti altioris spere noue p quem mouent̄ poli. ꝛ sic a tēpore quo lex moysi data est vsq̄ ad ista tpa est facta mutatio ꝛ differentia plusq̄ p q̄nquaginta gradus. ꝛ isto poloꝝ motu mutate sunt lōgitudines ꝛ latitudines ꝛ mutati sūt dies ꝛ noctes in oībus mūdi partibus vsq̄ ad ista tempora ꝛ ſm diuersitatē terrarū supradictā hodie iudei vnam horam illi⁹ diei sabbati sibi precepti nō obseruant. nec illam met dieꝫ a moyse illis temporib⁹ institutam. Talis mutatio potest clarissime cognosci ex mora quā fecit sol spacio vni⁹ diei stando imobiliter tempore Josue: ꝛ etiā ex retrocessione solis decem lineis in horologio Achas tpe regis ezechie. Et si iudei dicunt ſm supradictā rationē ꝙ idē debet iudicari d die dñica ſm xpianos. Respōdeo ꝙ hec obseruantia quā obseruant christiani non dependet a die dominica ratione diei dominice: sed ratōne resurrectionis christi veri messye in qua die ipe resurrexit. nec obest mutatio facta ex quo manet ipa principalis ꝛ ꝑcisa causa quare fit scꝫ memoria creationis mūdi ꝛ resurrectionis sancti messye ꝛ adhuc non obligarent̄ seruare ꝑdicta. nec etiā sacrificiū ꝛ obseruatōes septimarū ꝛ pollutionū ꝛ alioꝝ similium. posito ꝙ ad terram pristinā reducerent̄: qd̄ est impossibile ꝓpter diuersitatem locoꝝ terre ſm longitudinē et latitudinē. ꝛ terrarū etiam constellationes ſm imaginationē sapientum. et iste est magnus defectus legis. s. ꝙ oīa que legis erant nō obseruari debebāt in omni loco mūdi quod non est in lege christi veri messye. quia in omni loco ꝛ quacunq̄ parte terraꝝ tenent̄ xpiani legem sancti messye firmiter obseruare. ¶ Sanctus Bernardus in suo euangelio eterno assignat duodecim priuilegia diei dominice ꝓpter que sabbatū non immerito in dominicā diē mutata est. Prima est ꝙ fuit prima omnium dierū. Secundū ꝙ erit vltima dies presentis vite. Terciū. quia dieꝫ dominicam nulla precessit nox. Quartū ꝙ ei nulla nox subsequet̄. Quintū. qa in eo creauit deus celum ꝛ terraꝫ. Sextum. q2 in eo creati sunt omnes angeli a deo ꝛ boni in paradiso gratificati ꝛ glorificati sunt ꝛ econtra mali angeli i eodem die peccantes de celis ad inferos expulsi sunt. Septimū. q2 ſm origenem in die illa primo precepta data sunt filijs israel. Octauū. q2 in illa die christus incarnatus est. Naꝫ vt testat̄ magister hystoriarū die qua dixit de⁹ fiat lux visitauit nos oriēs ex alto ꝛ christus incarnatus est. In hmōi mysterium ꝛ figurā datū fuit māna i die dñica sic ait sup Exo. origen. Hoc q̄dē ꝓbat p hoc ꝙ i. xvj. c. dictū ē. Sex dieb⁹ colliget illd̄. die āt sexta duplū colligetꝭ.

longitudo

priuilegia 12 dominice diei

marinaro

priuilegia diei dominice 12

patet eñ diē sextā vocari illū q̄ sabba-
tū p̄cedebat q̇ est feria sexta. ⁊ ex h̄ pa-
tet ꝙ māna die dñico datū fuit. Si eñ
sex diebus cōtinuis collectū fuit. Se-
ptima aūt die cessatū est: ⁊ ꝑ cōsequēs
māne initiū a prima die dñica exordi-
um sumpsit. Nonuz q: in die dñica
xp̄s destructis inferni claustris capti-
uam ducens captiuitatē. ac sctōꝝ aīas
de lymbo eripiens triumphalr a mor-
tuis resurrexit: cui⁹ resurrectio nr̄e re-
surrectōnis exemplar est. Decimuz.
q: die dñico sp̄ūs ꝑaclitus discipl'is da
tus est. Vndecimū. q: in die dñico
erit resurrectio mortuoꝝ. ⁊ reddet de⁹
vnicuiq; ſm opa sua. Duodecimuz
q: in die dñico erit initiū ⁊ cōtinuatio
sine fine laudū dei ⁊ dñi nostri ihū xp̄i
veri messye in gl'ia sempiterna. Vnde
Esa. vlti. Et erit semē eoꝝ ex sufficien-
tia mēsis ex mense suo ⁊ ex sufficiētia
sabbati in sabbato suo. istud est seculū
futurū qd̄ totū erit sabbatū. i. requies.
Et nota ꝙ mensis legittime dicit᷑ he
redes hebraice: ponit᷑q; apud eos ꝓ ꝑ
fectōne numeri oīm dieꝝ in q̇bus lu-
na ꝑficit cursum suū. Cū luna quippe
cōputant iudei ⁊ nō cū sole. Mensis
ergo hic vt ait btūs Greg. ꝓ ꝑfectōne
positū est: ⁊ sabbatū ꝓ requie in q̇ ser-
uile opus fieri nō licebat. Erit ergo se-
men eoꝝ. i. apostoloꝝ ⁊ sctōꝝ p̄dicato-
rū facientiū filios sp̄ūales. ex mensis
sufficientia. i. ex sufficientia ꝑfectionis
vite p̄ntis. in mēse suo. i. in ꝑfectōe glo
rie sue in futuro. Sicq; semen auditm̄
ex sufficientia sabbati. i. requiei in die-
bus dñicis ⁊ festiuitatibus aliis ad au
diendū verbū dei necnō ex sufficientia
requiei a viciis ⁊ pctis in vita presenti
erit in sabbato suo. i. in sempiterna re-
quie sua: in vita futuri seculi. qd̄ totuz
est sabbatū vt p̄dictū est. Et si quer᷑
quare fuit ordinata quies diei septime
ꝑ iudeos die sabbati ⁊ nō alia dies se-
ptimane. Rñdet supradict⁹ magister
iohes in codē lib. ti. iiii. c. viii. ꝙ ad h̄
fuit triplex ratio. Prima est qm̄ ſm a-
strologos maior cōiūctio saturni cum
ioue fuit in capite arietis ascendente
aquario q̇ est dom⁹ saturni que cōiun-
ctio necessitauit ⁊ coegit ppl'm iudeo-
rū vt starent in captiuitate egypti qua
dringentis annis: ⁊ ꝙ inde educerent᷑ i
manu forti ⁊ brachio extento. ⁊ ꝙ ibi fi
erent miracula extra naturā. Et idō fu
it in die saturni dies sabbati ordinata
in memoriā exitus de egypto ⁊ in me-
moriā cōiunctionis saturni ⁊ iouis in
domo aquarii: vt dictū est. Et ratio q̄-
re magis firmauerūt se sup saturnū q̄
sup iouē est. q: saturnus est altior. Itē
q: ascendens cōiūctionis fuit aquari⁹
que est dom⁹ saturni secūda. Item ꝓ-
pter alias ꝓprietates q̄s iudei ⁊ terra
ipoꝝ habent cū saturno ſm ꝙ dicunt
astrologi ⁊ vlterius declarabo. ⁊ ideo
ordinatū fuit a iudeis ꝙ dies septima
qñ nihil opari debent ꝙ esset in die sa-
turni: ⁊ ꝙ essent in tenebris ⁊ sine can-
delis: etiā que ponūt astrologi debere
obseruari in die saturni vt liberent᷑ ho
mines a damnis suis ⁊ influentia effe
ctiua. Secūda rō est: q: ista die satur-
ni planete infectiui ⁊ damnosi habent
singularē potestatē. qm̄ p̄ma hora no-
ctis diei sabbati est hora martis ſm cō
putatōem horaꝝ: vt iudei cōputant or
dinādo primo noctē: ⁊ postea diez. Et
prima hora diei sabbati est hora satur-
ni. qui duo planete sunt damnosi ſm
astrologos: ⁊ sic in die illa naturali. dā
nosi planete habent suā influentiam
damnosam singularem. Et sic scripsit
rabi abraam in glosa sua quā fecit sup
decem preceptis super illo specialiter
Memento vt diem sabbati ⁊c. Dixit
istud preceptum fuit ꝓpter speram sa
turni: ⁊ qualibz die in hebdomada ha
bent stelle mobiles ipsa rum quelibet

Quare sabbatum festinat[?] apud iudeos et no alia dies

mensis interpre[tatio]

dies iudeorum

vnam diē in qua magis apparet ipsaꝝ virtus. ꝛ qm̄ vna die in hebdomada q̄escere tenebant in signū ꝛ memoriam creatōnis mūdi. vt dictū est. Ideo ordinauit eis moyses in mara ꝙ ista dies requietōnis esset specialr̄ ꝛ signant illa dies saturni que est sabbatū i qua stelle p̄dicte dānose habēt potestatem ꝛ influentiā singularē: vt ab ipsarū dānis ꝛ infectōibus tuerent. ¶ Tercia ratō est ꝓpter potestatē istis planetis datā sup iudeos ꝛ terrā suam. qꝛ sm̄ astrologos iudei sunt sub cōstellatōne martꝭ ꝛ saturni. ꝛ sic ꝑ experientiā ptꝫ qm̄ quādo saturnꝰ est in domo casus sui. ꝛ habet aspectū a malis ꝛ damnosis alijs stellis. tūc euidēter apparet malū opꝰ aliqđ in iudeis ꝛ hoc sepissime sum expertus. ꝛ sm̄ cōditōnes suas videnť esse de natura saturni ꝓut dixit Ptolomeus ꝙ de natura saturni est miseria ꝛ casus ꝛ pp̄ls captiuus ꝛ malaꝝ conditionū. vt sunt iudei. Et ideo diebus sabbatinis: ꝛ alijs diebus vbi erant predicte planete in exaltatōibus suis faciebant plura sacrificia q̄ in alijs diebus vt ab istarū planetarū dānis specialit̄ essent salui. ꝓut ꝑ glo. rabi abraā euidentiꝰ demōstraf quā fecit generaliter sup legē. ꝛ ꝓbatū est ꝑ dicta astrologorū. que ego allegaui in declaratōe quā scripsi sup glo. p̄dicti rabi abraā abenara. ꝛ ista talia cerimonialia priuanda erant in cōplemēto legis in aduētu cristi. qm̄ ipse venit ꝓ salute aiarū. Et vt tales opiniones falsas totalr̄ aboleret que ydolatriam sapiunt apparent. Et causa finalis legis cōplementi non est res corpalis ꝫ potꝰ spūalis: ꝛ in vnius dei obseruantiā in hebdomada in memoriā creatiōis mūdi que fuit causa finalis mutatōnis legis. ꝓut diximus. Rōnabile erat in cōplemēto legis ponere illam diem que est dies requietionis ꝛ illam aiam supfluam aliā quam dicunt eum coꝛ venire. ꝓut dixerunt ꝙ textꝰ dicit quieuit ꝛ aiauit. Exod. xxxi. Aiam aliā creauit hoi die sabbati qđ esset die solis que est dies dn̄ica. ꝛ ista die dn̄ica xp̄s a mortuis resurrexit: vt demonstraret mūdo aiarū salutē. ꝛ ꝓpter istā diem vere dicit aiam aliaꝫ venire. Qm̄ ꝓpter resurrectionē xp̄i aie ꝑpetuo vitā habent. ꝛ hoc signauit Algasel phus dicens in resplēdore solis saturno nō indigemꝰ. hucusq̄ p̄dictus doctor. Patet ergo quare iudei obseruant diē reqetōnis hebdomade in die saturni. et lꝫ dies requietōnis ab oibꝰ de mūdo sabbatū dicaf: qꝛ sic sabbatū interpretaf vt supra patuit. qꝛ tn̄ nō ea intētione qua iudei sabbatū suū appellant. Ideo nō diem saturni: ꝫ aliū colunt. vt videlicet diē dn̄icam nos xp̄iani oibus supstitōibus exclusis in memoriam resurrectōis xp̄i tali die factā ꝛ future resurrectōis: tali die fiendam vt supra dictū est. Itē possimꝰ adducere contra iudeos auctem magistri Alfonsi cōuersi in lib. belloꝝ dei. In quo disputauit cōtra iudeos sm̄ opiniōes thalmut. vbi dicit ꝙ sm̄ iudeos nō est incōueniēs dicere oia festa ꝛ ieiunia remissionū ꝛ indulgentiarū posse mutari. ꝛ textus vocat ipa sabbatum sicut ipmmet sabbatū. ꝛ ꝓbant hoc Leuit. xxiij. Hee sunt ferie dn̄i quas vocabitis setās. ꝛ glosauerūt dicētes vocabitꝭ .i. posito ꝙ errent scienf vel ignorāter. qm̄ illa debent festa simpliciter reputare. ꝛ sic nō debent iudei incōueniēs reputare ꝙ illi qui recipiūt legem sancti messye diē sabbati in diē dn̄icam commutarūt ꝓpter rationes superiꝰ allegatas. Et de hoc xp̄s in euangel. Math. xij. respondēs eis qui dicebāt ihesum xp̄m nō licere in sabbato curare. dixit filius hois habet potestatē super sabbatum.

¶ Contēdit iudeus probare ꝙ
ihesus christus non est verus
messyas: q2 non venit in nouis-
simis diebus.

Sextū argumentū nitit̄ ostende
re ihm xp̄m saluatorē nostrum
nō esse verū messyam in lege et
ꝓphetis ꝓmissum. Arguūt ergo iudei
sic. verus messyas debet venire in no-
uissimis diebus: ʒ nōdū sunt dies no
uissimi. ergo nōdū venit messyas. Ma
ior patʒ Esa. ij. qđ exponit̄ ad lr̄am de
messya vbi dicit̄. Erunt in nouissimis
diebus. Minor satis ptʒ. Ad illud ar-
gumentū dicendū ꝙ dies messye dicū
tur nouissimi habendo respectū ad or
dinē. habendo respectū ad etatē. habē
do respectū ad sacram scripturā. Pri-
mo ad ordinē. q2 sex milia diuidendo
⁊ ordinando ꝑ tres dualitates: sic̄ men
surat̄ duratio mūdi ſm iudeos. ⁊ duo
nouissima millenaria dicunt̄ dies mes
sye. ptʒ ꝑ Canadū belian. Vn̄ in thal-
mut in libro q̄ dicit̄ canhedrin. qui so-
nat sacerdotes magni. inuenitur h̄ ꝙ
sequit̄ legerūt in studio helye ꝙ sex mi
lia anni mūdus habet durare duo mi
lia vanitatis ⁊ duo milia legis. ⁊ duo
milia messye. ⁊ sequit̄. Et ꝓpter nostra
pctā que sunt multa transierūt ex illis
que p̄terierūt. hec ibi. Et cū hoc dixit
thalmut quasi transierant de duobus
milibus annis messye q̄si sexcenti an-
ni. ⁊ post illud tēpus transierūt iam q̄
si. dccccxlij. anni cū illo numero sex mi
liū annoꝝ. videt̄ cōcordare btūs ysido
rus suꝑ penthateucum. suꝑ illo passu
Enoch septimꝰ ab adam q̄ placuit dō.
translatus est Dicit ibi enoch septimꝰ
ab adam septimā requiem significat.
Transactis nanq3 sex milibus annis ⁊
renouato celo ac terra. factoq3 iudicio
transferent̄ sancti in vitā eternaʒ. Nūc
vide cecitatē iudeoꝝ: ipi cōputant an-
nos a creatōne mūdi sicut nos a nati-
uitate xp̄i: ⁊ dicūt ꝙ isto anno in quo
nos cōputamꝰ mille. cccclx. annos dn̄i
sunt. a creatōne mūdi q̄nq3 milia. ccxx
⁊ sic ptʒ ꝙ de duobus milibus annis
messye iaʒ trāsierūt ſm coꝝ cōputum
mille. ccxx. anni q̄bus debuisset venire
messyas. ⁊ cū nō sit numerus annoꝝ
vltra sex mille. vt dictū est. ⁊ ipe debet
regnare duobꝰ milibus annis. quō h̄ ē
possibile cū non restant ſm cōputū su
um nisi. dcclxxx. anni. Itē ipi assignāt
in p̄dicto numero annoꝝ d̄terminatū
tēpus messye. scʒ finitis quatuor mili-
bus annis a creatōne mūdi vt reseruē
tur duo mille ꝓ messya. Nūc attende
q̄d dicit Esaias. c. lx. in fine minimus
erit ibi mille: ⁊ paruulus in gentē for-
tissimā. ego dn̄s: in tp̄e eius subito faci
am illud. O iudee tu determinasti tē-
pus messye. ⁊ vide q̄d dicit deus. Ego
dn̄s in tp̄e eius. scʒ messye subito faciā
illud. Suꝑ quo v̄bo dicit glosa hebrai
ca. si fuerint boni ante tp̄us suū. ⁊ si nō
fuerūt boni in tp̄e suo. ergo necesse est
ꝙ iudei concedūt ſm suā glosam vnū
de duobus. Vel ꝙ ipi fuerūt boni vel
nō boni. Si boni. ergo messyas venit
ante tp̄us suū. scʒ anteq3 inciperet nu-
merus q̄nq3 miliū. Et si fuerunt nō bo
ni sicut ipsimet cōcedūt in dicto p̄ha-
bito ꝙ ꝓpter peccata sua multa transi
erūt. scʒ anni q̄ preterierūt. necesse ē ꝙ
tūc concedunt ſm suā glosaʒ ꝙ in tēp̄e
suo venit. s. finitis q̄tuor milibꝰ annis i
p̄ncipio q̄nti millenarij ānoꝝ. ⁊ sic ha
bēt ꝯcedere nc̄cīo ꝙ ſm suū numeꝝ iā
sūt mlle ⁊. xviij. anni ꝙ natus ē messy-
as. Et si dicant ꝙ nos cōputamꝰ plus
anticipando tp̄s. Dico ꝙ licet simus
differētes cū eis in cōputatōe annoꝝ
a creatōe mundi stante tn̄ suo numero
in veritate. lʒ anticipauerit tp̄us adim
pleuit qđ ꝓmisit. Sicut si aliq̄s rex ꝓ
misisset tibi castrū vsq3 ad diē signatū

extremū scʒ anni. Si aūt illud tpus vt puta in medio anni vl' al's tibi dederit castrū certū est ꝙ adimpleuit ꝓmissuʒ ⁊ sic nos xpiani stante numero iudeorū cōputabim⁹ eū ingressū qnti millenarij ⁊ dicem⁹ ꝙ sūt iaʒ mille.cccclviij. ꝙ venit messyas. stante tn̄ cōputatōne nr̄a a creatiōne mūdi. Dicem⁹ ꝙ messyas venit infra duo vltima millenaria Cū ergo ꝑ ordinē ⁊ respectu ad duas primas dualitates miliarioꝝ annoruʒ duo vltima millenaria in qbus debet regnare messias dicant̄ dies nouissimi Sequit̄ ꝙ dies in qbus venit ihesus nazarenus verus messyas sūt̄ dies nouissimi de hoc numero sex miliū annorū. Dictū fuit s̄.lib.j.ar.vj.pūcto.iiij. thesauro.j. Scdo ptʒ hoc idē habēdo respectū ad etatē. Naʒ duratio mundi mensurat̄ septē etatibus: sicut duratio hois quarū nouissima in vltima est decrepitas que ꝑfixū habet principiū sic cetere etates. nō tn̄ terminū. q₂ multociens plus durat ꝙ̄ cetere etates: ⁊ ihesus nazaren⁹ fuit i decrepita etate mūdi. ⁊ ꝑ cōsequens in nouissimis dieb⁹ habēdo respectū ad etatē. Tercio patʒ hoc habēdo respectū ad sacrā scripturam. nā ml'ta tpa ⁊ dies ꝑcedētia ihm nazarenū circiter ꝑ duo milia annoruʒ dicunt̄ in scriptura dies nouissimi sic ptʒ Geñ. xlix. Vbi isrl' vocat̄ filijs ante mortē suā dixit. Congregamini filij israel vt annūcieʒ vobis q̄ ventura sūt in nouissimis dieb⁹. vbi ml'ta annūciat non solū de his q̄ debēt impleri de aduētu messye: ʒ etiā multa que cōpleta sūt tpe reguʒ israel ⁊ iuda sicut fuit de primatu iuda ⁊ de excellētia super oēs frēs suos ⁊ d̄ regno ibi iuda te laudabūt fratres tui ⁊c. Patet igit̄ ꝙ non solum dies messye in qbus fuit ihesus nazarenus dicunt̄ dies nouissimi ʒ etiam multa tpa ante circiter ꝑ duo milia annorum precedentia dicunt̄ dies nouissimi.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ ihesus xpūs nō est verus messyas: q₂ in eius aduētu mōs syon non fuit eleuatus in vertice montium.

Septimū argumentū iudeoruʒ est tale. In aduētu messye mōs syon debet eleuari in verticem montiū: sed hoc nō est factū: ergo nondum venit messyas. Maior est Esa.c. vbi.s̄. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dñi.i. mons syon in quo erat templū in vertice montiū: ⁊ eleuabit̄ suꝑ colles. Minor patʒ q₂ in diebus ihu nazareni nihil tale factū est. Ad illud argumentū iudeoruʒ de monte syon. q̄ in diebus messye ſm iudeos debet eleuari suꝑ alios mōtes vnde dixerūt aliq̄ iudei ꝙ tēpe messye debet de⁹ portare montē thabor ⁊ mōtem synai ⁊ montē carmeli ad locum vbi est irl'm ⁊ in vertice istoꝝ montiuʒ ponere montē syon: h̄ dicū t ipi nō esse factū tpe ihesu nazareni. ḡ nō est messias. Rn̄deo ſm rabisalomonem ꝙ ista eleuatio mōtis supra mōtes nō est intelligenda ſm locū ʒ ſm excellentiam ⁊ gl'iam illi⁹ mōtis: q₂ ibi debebāt opari magna signa ⁊ miracula plusꝙ̄ in alijs mōtibus qd̄ impletū ē tpe ihu nazareni: q₂ ibi illuīauit cecū. curauit languidū. ibi suꝑ oēs apl'os misit spm̄ sanctū: ibi multa alia signa ⁊ miracula fecit. Et in hoc mōs ille suꝑ alios montes eleuari debebat ⁊ sic impleta est ꝓphetia in vero messya ihu xpo.

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus xpūs non est verus messyas. quia in eius aduentu ad eum non confluxerunt omnes gentes.

Octauū argumentū iudeoꝝ est ad verum messiam cum debet venire debent confluere omnes gentes: ꝫ ad ihm nazarenum non confluxerunt omnes gentes: ergo non est ipse messias Maior patet ysa. c. quo supra vbi statim sequit: ⁊ fluent ad eum omnes gentes Minor est clara dicūt iudei ꝙ in nazareno non crediderunt omnes gentes nec adhuc credunt. Ad illud argumentū iudeoꝝ sup illud: fluent ad eum. i. ad fidem eius omnes gētes. Dicenduz ꝙ ibi omnes distribuit ꝓ generibus singuloꝝ non ꝓ singulis generū vt omne aial fuit in archa noe ita ꝙ est sensus ꝙ de quolibet gentiuz genere venirent ad fidem veri messie: qđ impletū est in ihu vero messia nr̄o ꝑ apostolos suos ꝑ quoꝝ ꝑdicationez de oibus gentibus conuersi sunt ad fidem xp̄i: qꝛ in omnem terraz exiuit sonus eoꝝ ⁊c. Et sic in isto modo in ihu vero messia onstro impletū est illđ. ps̄ Deus iudiciū tuū regi da et adorabūt euz omnes reges omnes gentes seruient ei: qđ impletū fuit in constantino imperatore qñ suscepit fidem xp̄i. vel aliter dicenduz ꝙ aliqñ omnes in scriptura sumit ꝓ multis vt. ij. regū. xvij. Dixit absalon ⁊ omnes viri isrl̄. Melius est consiliū chusi consilio achitofel ⁊ certū est ꝙ non erant ibi omnes viri isrl̄ sed multi. Similiter in euangelio Math. ij. Audiens herodes rex turbatus est ⁊ omnis iherusolima cum illo omnis em̄. i. multi de iherusolima: sic in ꝓposito venient ad eum omnes gētes. i. multi de gentibus

Contendit iudeus probare ꝙ ihesus christus non ē ver⁹ messias quia in eius aduentu non dixerunt gentes venite ascēdamus ad montem domini

Nonū argumentū iudeoꝝ ē cū verus messias venire debet gentes confluentes ad eum dicere debent Venite ascendamus ad montem domini ⁊ ad domum dei iacob. Sed hoc non dicitur in aduentu ihu nazareni ergo non est verus messias. Maior patet ysa. vbi supra. Venite ascendamus ad montez domini ⁊ ad domū dei iacob. Minor patet: quia aliq̄ xp̄iani dicunt: eamus ad domuz petri Alij dicunt eamus ad domum pauli. Alij ad domū martini ⁊c. Nulli vero dicunt ad domum dei iacob. Ad ħ argumentuz dicit Alanus in suo quadripartico libro. iij. c. ix. Dicens ꝙ mons iste xp̄s est in quem iam vniuerse fines terre credunt: iam adorant vniuerse familie gentium vna ⁊ concordi voce dicunt. Eamus ad montez domini ⁊ ad domū domini dei iacob: hoc est ad domū dei quem coluit abraam quem coluit iacob: quem coluit moyses: quem coluit aaron. Ideo ostenditur vnū deum esse ⁊ eoꝝ qui ante legem fuerunt fideles: ⁊ eoꝝ qui sub lege existunt: et eoꝝ qui nunc existunt credentes in deum. Quot autem arguūt nos super ħ quod dicimus eamus ad domuz petri ad domū pauli ad domuz martini ⁊c. Nullus qui sane sapit dictū ħ ita intelligit. Nullaz quippe petro siue paulo domum facimus. Sed in honorez petri atq̄ memoriam sancti pauli deo eā dedicamus. Nec vlli pontificum fas ē in consecratione ecclesiarum dicere tibi petro ⁊ tibi paulo hanc domum dedicamus: ꝫ potius deo dicitur cōsecrari: ⁊ q̄uis diuerse ecclesie deo consecrētur. tñ vna est domus dei: vna est dei ecclesia omniūq̄ fidelium conuentus Ad hanc domū dei accedit qui de vnitate ecclesie est. In hac domo dei adoratur mons montium ⁊ christus sanctus sanctorum hic peccata remittunt:

dicit non solū homicidium ꝓhibet imo etiā ira ⁊ odiū tollit.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ ihesus non ē verus messias qꝛ in eius aduentu gladij nō sunt cōuersi in vomeres nec lancee in falces

Decimū argumentum iudeorū est In aduentu messie gens cōtra gentem non debebat leuare gladium nec exerceri vltra ad preliū ⁊ debebant conflare gladios suos ī vomeres ⁊ lanceas suas in falces. Sꝫ cōstat ꝙ post aduentum ihū nazareni et adhuc modo non cessauerunt bella ꝑ orbem vt patet manifeste et maxime ī iudea quia post mortem eius fuerunt acerrima bella ⁊ iudea per tytum ⁊ vespasianum: fuerunt etiā semper lancee ⁊ gladij ⁊ alia arma bellica ī magna copia. Igitur ihs nazarenus non est verꝰ messias Maior patet ysa.c. vbi supra. Ad istud argumentū iudeoꝝ de pace que debebat esse tempore messie de q̄ ꝓpheta non leuabit gens contra gentem gladium nec exercebunt vltra ad prelium. Dicendum ꝙ ista pax fuit tēpore ihū nazareni veri messie. Naꝫ fuit pax spiritualis inter viros spirituales: quia inter malos pax esse non potest. Non est pax impijs dicit dominꝰ ysa.xlviij. In cuius signum angeli in sua natiuitate cantauerunt Gloria in excelsis deo Et in terra pax hominibꝰ bone voluntatis. Fuit etiā tēpalis pax de qua intelligunt. Primo in romano imperio quia in cesare Augusto finita sunt omnia bella ciuilia que inceperūt in roma immediate post euersionem cartaginis. Secūdo in iudea pax maxima que incepit in natiuitate ihū nazareni quando mūdus tanta pace gaudebat ꝙ cesar Augustus nō armis aut bellis occupatꝰ voluit scire quot ville quot ciuitates quot castra essent ī mūdo. Et ex h̄ exijt edictū a cesare Augusto vt describeret vniuersus orbis Lu. ij. Et durauit ista pax per.c.xv. annos vsq ad destructionē ihrl'm ꝑ tytū ⁊ vespasianū qđ patet quia ante ihm xp̄m cesar augustus regnauerat ꝑ.xlij. ānos xp̄s aūt.xxxiij. vixit vsq ad passionem Et deinde a passione xp̄i vsq ad destructionem ihrl'm influxerunt anni.xl. et sic sunt in summa centū ⁊.xv. anni. ita ꝙ fuit diuturna. Et tunc ꝓbabile est ꝙ ꝓpter diuturnitatem pacis iudei cōflarent gladios in vomeres ⁊c. sicut sensibiliter videt in terris vbi post bella seqtur pax diuturna. Sequit in dicta auctoritate non leuabit ⁊c. yꝑbole est ad designandum pacis diuturnitatem sicut cōiter dicit de aliquo negocio qđ ꝓtrahitur vltra modum consuetum. Istud negotium nunq̄ terminabitur licet aliquando termínetur infra annum vel infra mensem seu etiam ī minori s̄m conditioneꝫ negocij: ⁊ hic modus loquendi ꝑabolicus frequens est in ꝓphetis. Sed dicunt iudei ꝙ ista ꝓphetia nūq̄ impletur nisi illa pax fuisset ꝑpetua ꝓpter illud quod sequitur nec exercebunt vltra ad preliū quia signū aduentus messie est pax sine fine patet ysa.ix. Multiplicabitur eius imperium ⁊ pacis eius non erit finis vbi agitur expresse de aduentu messie. Et in ps̄. Deus iudicium tuum regi da. Orietur in diebus illis iusticia ⁊ habūdancia pacis donec auferatur luna: s̄ luna nūq̄ auferetur ergo nec pax. Dicendū ad primum cum đr: nec exercebunt vltra ⁊c. ꝙ li vltra non dicit eternitatem sed diuturnitatem tēpis sic patet qđ fuit. Vel aliter dicendū est ꝙ in dictis sacre scripture attendē debemus ea q̄ sunt ꝑ se ⁊ dimittē ea q̄ sūt ꝑ accñs ⁊ ex ꝯseq̄nti. Sciendū ḡ ꝙ lex antiq̄ ꝑ se ⁊ directe ꝑcipiebat pp'lo cor-

pale pliu. Nã ad adquirendũ et defendendum regnũ temporale in antiqua lege pmissum necessarius erat gladius expediebat lancea et cetera arma sine quibus ciuitates terrene ab inimicis acqri vel defendi nõ possunt. Idcirco dicitur Iudicu. iij. Hec sunt gentes quas dñs dereliquit vt erudiret in illis israhelem et omnes qui non nouerũt bella cananeorum et postea discerent filij eorum certare cum hostibus et habere cõsuetudinẽ pliãdi etc. Ex quibus manifeste patet quod sicut prima lex expresse pmittebat regnũ terrenũ ita directe pcipiebat tpale pliu. Sed lex euangelica ordinans pplm ad acquirendu et possidendum regnũ celorum ad que directe et per se non indigemus armis materialibus sed sanctitate et virtutibus ppter quod scđa Chor. x. Dicimus arma milicie nostre non sunt carnalia quia tota colluctatio nostra in noua lege est aduersus rectores tenebrarum et cõtra spũalia nequicie in celestibus vt habet ad Ephe. vj. De his armis visum est supra li. pmo cõsideratione pma. Est igit sensus pphetie si debeat cõpleri in hac vita presenti quod tpe noue legis nõ erũt talia bella ex cõditõe legis sic accidebat in lege antiq sed solũ indigemus vomere ad seminandũ meritũ in pñti vita et falce ad metẽdũ pmiũ in futura glia: vel alit sicut dic pitissimus vir Petrus alfonsi in suo dyalago ti. ix. Ait eñ quod nõ dixit pphecia predicta qd facture sint gentes enarrãdo: sed qd pceptur sit xps oñdẽdo queadmodũ et alibi zacharias dic de ipo et loquet inquit pacẽ gẽtibus sic eñ h de eo quod pacẽ pcepturus sit dictũ esse intelligimus ita et ibi: quam cũ et ipse pceperit si completũ non est nulla eius culpa fuit. Ad alia duo. s. et pacis non erit finis et donec auferat luna dico: quod non debent exponi iste pphecie de pace tẽporali: sed illa que durauit illo tpe fuit signũ pacis spũalis: quia certũ est quod cito post mortem xpi: sicut dictũ est resurrexerunt bella in iudea: iudeis ad inuicem pugnantibus et iterum cõtra romanos rebellantibus sicut dicit Iosephus in libro de iudaico bello: pter quod ciuitas ihrlm et terra i circuitu fuit destructa. Exponitur ergo de pace quam angeli clamauerunt in xpi natiuitate dicentes. Gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bone voluntatis. Hec pax consistit in tranquillitate cõscientie que pmanet in iustis omni tpe. pver. xij. Non tristabit iustum quicqd ei acciderit: et sic permanebit in iustis vsque ad finem mundi cui succedit pax celestis que exsupat omem sensum ad Philipen. iiij. et sic manet eternalit ex parte finis sicut luna que est incorruptibilis. Pax ergo pphetata de messia est pax per angelum in sua natiuitate nunciata quã mundus dare nõ potest quia mundus dat pacem suam cũ mala voluntate: dat pacem in signo nõ in ope in ore non in corde. ps. Loquunt pacem cum pximo suo: mala autẽ in cordibus eorum: et illã spũalem pacem bone volũtatis p angelũ nũciatam cõfirmauit ihs xps verus messias in morte dicẽs: pacem relinquã vobis: pacem meã do vobis nõ quõ mũdus dat ego do vobis Iohis. xiiij.

Contendit iudeus probare quod ihesus non est verus messias quia in eius aduentu non habitauit lupus cum agno.

Undecimũ argumentũ iudeorũ cõtra verum messiã sumit de textu ysa. c. xj. Egrediet vga d radice yesse q̃ sm oms doctores loqt de aduentu messie q̃ de radice yesse egressurus erat: et seqt: hitabit lupus cũ agno et pardus cum edo accubabit: vitulus et leo et ouis simul morabũtur et puer puul

minabit eos: vitulus et vrsus pascent simul ꝛ requiescēt catuli eoꝝ: ꝛ leo q̄si bos comedit paleas ꝛ delectabit infās ab vbere super foramina aspidis ꝛ i cauerna reguli qui ablactatus fuerit manum suaz mittet. Super isto textu dicunt iudei ꝙ in aduentu messie animalia siluestria pacificabunt sic videlicet ꝙ pacifice viuent ꝛ habitabunt cū aialibus naturaliter mansuetis: ꝛ ꝙ animalia venenosa non nocebunt hominibus nec pueris. ymmo ꝙ ifantes secure ludent cum eis: nihil hoꝝ dicunt iudei impletum in tempore ihu nazareni ergo non est messias. Ad istud argumentū dicendū ꝙ non est verum ꝙ animalia siluestria tpe messie dēt domesticari taliter ꝙ pacifice viuāt ꝛ habitent cum mansuetis ꝛ ꝙ venenosa n̄ nocebunt ꝛc̄. quia s̄m ꝙ dicit rabi salomon tempore messie nec temp⁹ nec animalia nec corpa celestia in suis naturis mutabunt. Et ideo dicendum ꝙ ille locutiones que sunt in illa ꝓphetia sunt methaphorice qꝛ nominantur ibi homines nominibus animaliū. quid eñ ꝓdesset talis cōfederatio si lupus pacem non haberet nisi cū agno nec pardus nisi cū edo: nec leo nisi cū oue ꝛ vitulo. Inquietaret nancꝫ lupus edum ꝛ leo agnū: ꝛ pardus ouem. Ista ergo diuersa aialia diuersas hoim conditiones designāt sicut ꝓbari potest ex scriptura veteris testamenti vt ipi ceci suā cecitatem ꝓprijs manib⁹ possint palpare. Dicit eñ Geñ. xlix. beniamin lup⁹ rapax ꝛ tamen iste lupus vere erat hō Et ibidez. Dan coluber in via cerastes in semita: ysachar: asin⁹ fortis. ꝙ autē iste modus loquendi sit in dicto caplo patet qꝛ yesse p̄rez dauid vocat radicez Dauid vocat virgā: ꝛ messiā vocat florem. Ex hoc ptꝫ ꝑ targū trāslatōem caldaicā. Itē ysa. xvj. c. Emitte agnū dñe dñatorem terre. Aial aūt irrōnale non potest dñari terre cum ex ordinatione diuina homo presit animalibus vt dꝛ Geñ. j. c. Item geñ. xlix. catulus leonis iudas ꝛ iere. iiij. loquens ꝓpha de nabuchodonosor qui debebat destruere ciuitatez ihrl'm Ait ascendet leo de cubili suo ergo oīa ista aialia diuersaruꝫ cōditionū sūt hoies q̄ ad vnitatē legis euangelice sunt vocati nō ꝙ lupus existens lup⁹ maneat cū agno: ſ ꝙ lupus in ecclesia efficit agnus: ꝛ tūc habitat lupus cū agno. Nos sane ꝑ bestias illas que rapina ꝛ carne viuunt impios homines intelligimus ꝛ raptores: per reliquas vero pecudes mansuetos et simplices ꝛ de illis ꝓpha dicit ꝙ xp̄us eos habitare ꝛ pacem habere ꝓciperet Et ꝙ ita intelligēda sit illa ꝓphecia .s. de hominibus patet ꝑ ꝓphaz reddentē causaz istius confederationis. Ait eñ immediate quia repleta est terra scientia domini: bestie aūt intellectu carentes: scientie domini non sunt capaces. Sed ꝛ in confusionē intelligentie modernorum in ꝓphecia predicta dixerūt doctores antiqui iudeoꝝ nullaz inter tempus modernum ꝛ tempus xp̄i futurum esse distantiam nisi ꝙ in ei⁹ tēpore captiuitatem omnium exibunt: atcꝫ miseriam. hec petrus alfonsi i suo dyalogo ti. ix. Est ergo sensus in dieb⁹ messie habitabit lupus cum agno. i. superbi cum humilibus: infideles cuꝫ fidelibus: iudei cum gentilibus: ꝛ venenosi gentiles qui voluerunt deuorare iudeos eis non nocebunt ꝛc̄. Que omnia impleta sunt tempore ihu nazareni quādo simul in vna fide ꝛ cultu veri dei habitauerunt venenosi gentiles cum humilibus iudeis. Et ad litteraz impletuꝫ est illud in euangelio christi quando xp̄s ihs dedit potestatem apostolis ꝛ discipulis virtutez calcandi super serpentes Luce. x. ꝛc̄. Et actuum xxviij. dicitur ꝙ paul⁹ percussus a vi-

benia min
Dan
ysachar

pera i nullo est lesus propter quod barbari admirantes dixerunt ipm esse deum. Sed quid est quod dicitur i predicta auctoritate τ puer paruulus minabit eos. Dico φ puer puulus leonez τ vrsum minat cum agno in domo dei pastor.i.platus nobili τ ignobili potēti τ ipotenti forti τ debili iperat puer ille dicit nō in sensu ʒ malicia puulus.

Contendit iudeus probare φ ihesus non est ver⁹ messias qr iudei non sunt liberati a captiuitate nec ad patriā reducti

xii

Duodecimū argumentū iudeorum Accipit ex textu Deutro. .xxx. vbi dr.cū ergo venerūt super te fmones isti benedictio siue maledictio quā pposui in cōspectu tuo, et duct⁹ penitudine cordis tue in vniuersis gentibus in quas dispersit te dominus deus tu⁹ τ reuersus fueris ad euz τ obedieris ei⁹ imperijs reducet te dominus de⁹ tuus de captiuitate tua ac miserebit tui: τ rursum cōgregabit te de vniuersis pplis in quos te ante dispersserat τ si ad cardines celi dissipat⁹ fueris inde te trahet dñs deus tuus: et introducet te in terrā quā possiderunt pres tui τ maioris nuneri te esse faciet φ fuerūt patres tui. Istud dicūt iudei non esse factū in tempe ihu nazareni: qr nec liberati a captiuitate sunt nec reducti ad patriam quā possiderūt pres sui τ tamen istud debet fieri tpe messie ergo non est ipe messias pmissus. Ad illud argumentum est triplex responsio. Prima est φ hec omnia nō debēt impleri tpe messie absolute: ʒ cū conditione posita in textu ibi: ʒ si fueris ductus penitudine cordis: ymmo continue peccata peccatis sicut patres eorum τ mala malis addunt: τ ipi concedunt φ ipi sunt i pnti captiuitate ppt pctā q nō emendant τ de qbus non penitent gratī igit sunt i ea. Scda rnsio ē φ illa pphetia moysi ipleta est i reductōe captiuitatī babilonice quia qn ista pphetia fuit dicta p moysen solū fuerat populus in fuitute egiptiaca. Et ideo dicit textus rursuz.i.iterum: τ simile habet ysa.xj. Addiciet dñs scdo manū suam ad possidendū residuū ppli sui φ possidet ab assirijs τ non habet in tota sacra scriptura φ tercio debeat dñs reducere captiuitatem iudeorum: ʒ solū scdo τ scda captiuitas fuit babilonica. Istd igit impletū est in reductōe captiuitatis babilonice.

reductio babilonica

Sed contra hoc fortiter arguūt iudei p illd Ezech.xxxix.c. vbi dicitur φ cōgregabit eos dominus de nationibus et non relinquet quēquam ex illis: ʒ in ista reductione babilonie multi remanserunt τ nō omnes reuersi sunt: igitur pphetia non est impleta. Dicenduz φ immo pphetia est impleta: qr omnes reuersi sunt qui voluerūt reuerti: qr omnib⁹ nullo dempto cyr⁹ dedit licenciaz vt patz.ij. Paralippo. vltimo τ pmo hestre. dedit etiā eis munera multa et vasa templi que tulerat nabuchodonosor de ihrlm τ null⁹ derelictus est ibi qui voluerit reuerti. Illi aūt qui ibi remanserunt fuerūt igrati diuino beneficio.

Circa Nabuchodonosor

Tercia responsio est φ potest exponi φ pdicta congregatio facta est p ihm verum messiam spiritualiter qui congregauit iudeos τ gentiles in vnū per fidem τ charitatem: sic exponit Iohes euangelista.xj.c. vbi dicitur φ ihus moriturus erat p gēte nō tantuz p gente: ʒ vt filios dei qui dispsi erant congregaret in vnū. Null⁹ enim ab hac congregatione expellit qui velit intrare quia nulli claudit gremiū ecclesie. Iudei aūt hanc cōgregationē non intelligunt: ʒ volunt intelligere φ sicut corpaliter fuerunt p orbez dispersi sic corpalit i terrā pmissiois φ possederūt pres eorum hūt ꝯgregari. Vt er

go cecitas iudeorum excludatur. Notandum est sicut notat reverendus magister paulus episcopus burgensis in suo dyalogo distinctione .iiij. c. j. ij. et iij. quod congregatio de qua loquitur propheta est dictio equivoca: quandoque enim significat congregationem corporalem in aliquo loco: quandoque vero significat congregationem .s. animorum in aliquo credibili seu opinabili vel desiderabili et huiusmodi. Sicut enim corpora in eodem loco posita dicuntur congregata localiter et ad invicem remota dicuntur dispsa: sic animi in eodem conceptu intellectus seu voluntatis existentes uniti dicuntur et a forciori possunt dici congregati. Unde auctoritas allegata Ezechielis potest dupliciter intelligi quia secundum quosdam de congregatione corporali intelligitur quod fuit impletum in reditu de captivitate babilonica quando omnis populus israheliticus qui voluerunt ascendere ad terram promissionis habuerunt universalem licenciam seu potestatem hoc faciendi sicut supra dictum est: et huic sentencie consonat principium huius prophetie predicte Ezechielis: in qua dominus dicit prophetice. nunc convertam conversionem iacob etc. quod esset manifeste falsum si hoc adhuc esset futurum cum ab illo tempore in quo dictum fuit nunc convertam usque ad istud tempus transierunt plusquam mille sexcenti anni. Sed quia tempore ezechielis quando hoc fuit dictum per prophetam iam imminebat tempus predicte congregationis. Ideo dicitur in hac prophetia nunc reducam captivitatem etc. Que quidem prophetie et plures alie similes ut illa Ezechielis .xj. Congregabo vos de populis et adunabo de terris in quibus dispersi estis et dabo vobis humum israel fuerunt implete in reditu captivitatis babilonice per congregationem corporalem israhelitarum que tunc fuit facta. Secundo vero intelligitur congregatio in predicta auctoritate spiritualiter quod impletum fuit per ihesum christum verum messiam sub quo totus israel .s. fideles christi qui veri israel dicuntur non carnales: sed spiritualis est congregatus seu unitus in fide christi secundum quam animi fidelium uniuntur seu congregantur. nec obstat secundum istos quod dicitur. nunc convertam tamen quia non tantum distat tempus in quo hec prophecia fuit dicta a tempore adventus christi sicut presens tempus ut est manifestum: tamen quia respectu divine eternitatis tempora omnia reputantur ut nunc. ex quibus patet quod secundum utramque predictarum expositionum prophetia predicta iam est impleta. Et si dicat iudeus non invenitur in sacra scriptura congregacio spiritualis: sed ubicunque dicitur congregatio intelligitur corporum: quare sequitur quod predicta expositio nullum habet in sacra scriptura fundamentum. Respondetur quod non est mirum si iudeus non invenit quia cecus est. numquid dicitur in psalmo. cor eius congregavit iniquitatem sibi. Constat enim quod congregacio iniquitatum in corde sit per multarum cogitationum iniquarum aggregatio nem quae non est congregacio corporum sed conceptuum cordis. Legitur enim ezechielis xxxvij quod propheta iussu divino accepit duo ligna quorum super unum scripsit tribui iude et socijs eius. Et super aliud tribui effraym et socijs eius que quidem ligna de dei mandato unum ad alterum adiunxit: per quam adiunctionem ut ibi legitur figuratur a deo unio israelis ad invicem sic quod non dividerentur in duas gentes seu duo regna. Ex quo patet quod per coniunctionem corporalem figuratur coniunctio spiritualis in scriptura: et per consequens coniunctio spiritualis est potior seu dignior quam corporalis. Sicut figuratum potius seu dignius est quam figura. Expositio auctoritatis ezechielis de congregatione spirituali qualis est facta per christum est misterio romanalis et dictis sacre scripture consona.

Nec est iterum instantia de supradicta auctoritate deutro. xxx. ubi agitur de captivitate iudeorum hodierna ut ipsi asseverant .s. quod sunt congreganda diversis gentibus

buſ terre in terrā quā poſſederūt pr̄es eoꝝ ex eo ꝙ dicit̄ in textu: ſi ad cardies celi fueris diſſipat⁹: inde te cōgregabit dn̄s deus tuus ⁊ inde aſſumet te atq; introducet in terrā quam poſſederūt patres tui ⁊ obtinebis eā. Ratio autem quare inſtantia p̄dicta nulli⁹ eſt roboris: q2 ſicut congregatio eſt dictio equoca vt dictū eſt ſic etiam terra. Dicit eñ rabi moyſes de egipto ꝙ q̄ ſcripturas ſacras recte intelligere vult opꝫ ꝙ ſignificatōes dictionū equocarum diſcernat: nunc aūt vt patet ex ſacra ſcriptura iſte termin⁹ terra corporea ⁊ ſenſibili in q̄ homines cōiter habitāt quāq; vero ꝑ ſpūali in qua ſancti habitāt de qua dicit̄ in ps. Credo videre bona domini in terra viuentiū. Vñ ſi p̄dicta auctoritas intelligatur de hodierna captiuitate vt iudei exponūt: tunc cōgregatio de q̄ loquit̄ intelligenda eſt ſpūalis. Silr̄ ⁊ terra contenta in illa auctoritate intelligēda eſt non terra in qua habitauerūt pr̄es corpaliter ꝑ certo tempore ⁊ poſtea mortui ſunt. Sꝫ terra viuentiū in qua q̄cunq; reuerſus fuerit ad deū per veram penitentiā que fidē ⁊ caritatem p̄ſupponit introducitur ⁊ eternaliter manet. Sed dicet iteꝝ iudeus ſi terra aliq̄n intelligat̄ in ſcripturis ꝑ eterna manſione hoc eſt cū additione hui⁹ termini viuentiū ⁊ huiōi. Sꝫ terra ſimplr̄ ſumpta nō accipit̄ in ſcripturis niſi ꝑ hac terra ſenſibili: rñdet̄ video ꝙ cec⁹ factus ne miꝝ ſi non videt ſcripturā ſacrā in q̄ ſine aliq̄ additōe terra aliq̄n accipit̄ ꝑ terra ſpūali hitata p ſanctos. Dicit̄ eñ in ps. Juſti aūt hereditabūt terrā ⁊ hitabūt in ſeculū ſeculi ſup eam. Conſtat aūt ꝙ nulla eſt terra ſenſibilis in q̄ iuſti in ſeculū ſeculi habitant cū omnes iuſti in hac vita exiſtes ſint mortales. Et ſic patet ꝙ terra de q̄ loquit̄ ps. nō eſt iſta terra ſēſibilis in q̄ hitamus mortales homies corporaliter: ſꝫ illa terra celeſtis in qua iuſti hitant in ſeculū ſeculi. ſ. eternaliter. Et iſta eſt ꝓpe terra viuentiū: ⁊ ſic pꝫ ꝙ vocat ps. ſimplr̄ ſine adiectōe illā terram celeſtem quā ſancti hitant: quam q̄dem ſignificatōem doctores iudeoꝝ ſentiūt. Vñ ſup illud yſa. lx. c. populus aūt tuus oñs iuſti in ppetuū hereditabūt terrā. Dico in libro canhedrin. c. elech: oñis iſrahelita hꝫ ſortē in ſeculo futuro: ſcriptū eſt eñ pplo tu⁹ oñs iuſti in ppetuū hereditabunt terrā. hec illi. quā auctoritatē tenēt oñes poſteriores moderni iudeoꝝ ſine ꝯdictōe. Ex q̄ pꝫ ꝙ terra in verbis yſa. ſimplr̄ dicta .ſ. cū dicit hereditabūt terrā accipit̄ ꝑ terra illa celeſti ⁊ eodē modo intelligēdum eſt in auctoritate deutro. xxx. per iudeos allegata. Pꝫ ergo falſam eſſe opionem iudeoꝝ. ſ. ꝙ ſunt cōgregandi corpaliter ab hac captiuitate in q̄ ſunt vndecūq; ſint ⁊ reducendi ad terrā illam ſenſibilē quā poſſederūt pr̄es eoꝝ ⁊ ꝙ p̄dicta ꝓphetia impleta eſt p xp̄m in cōgregatōe ſpirituali ⁊ t̄ra viuētiū.

¶Contendit iudeus probare ꝙ iheſus non eſt verus meſſias quia non congregauit iudeos in hieruſalem

TErciumdecimū argumentum iudeorum eſt licet terra poſſit intelligi celeſtis vt in precedenti ſolutione dictum eſt non tamen videtur quomodo poſſit intelligi ꝙ congregatio iudeorū non ſit fienda a captiuitate qua ſunt ad ciuitatem ihr̄lm reuocandi cum de hoc ſit expreſſe auctoritas Jere. iij. c. Jn tempore illo vocabūt ihr̄lm ſoliū dñi et ꝯgregabūt̄ ad eū oñes gentes i noie dñi in ihr̄lm cū ergo hec ꝯgregatio nō ſit facta expectatur ergo fienda pmeſſiā futuꝝ. rñdet p̄dict⁹ mgr̄ paul⁹ li. eodē ⁊ di. iij. c. ꝙ ſꝫ dcō ihr̄lꝫ ē equoca ſic iſte t̄mi⁹ t̄ra ſaltē

a cõsilio. vñ sup illud ps. cxxj. Ihrl'm q̄ edificat vt ciuitas cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipm. doctores iudeoꝝ tradunt ꝙ ihrl'm inferior dirigit ad irl'm supiorẽ hec ille. Ex quo pꝫ manifeste ꝙ intelligant illud qḋ dr in ps. Ihrl'm q̄ edificat vt ciuitas ꝓ inferiori irl'm. ꝛ illud qḋ sequit vt ciuitas cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipm ꝓ ihrl'm supiori. q̄ quidez expositio est satis congrua q2 illa iferior ihrl'm ad illã supiorẽ ordinat seu dirigitur. Patet igr ex dictis doctoꝝ hebreoꝝ ꝙ ihrl'm qñqꝫ accipitur in sacra scriptura ꝓ illa celesti ꝛ sic debet itelligi in pdicta aucte Jere. allegata in q̄ dr ꝙ congregabũtur ad ihrl'm oẽs gẽtes in noie dñi. Sciendũ etiã ꝙ fm doctores iudeoꝝ nõ solũ btitudo celestis vocat ihrl'm in scripturis ꝫ etiam mons dei ꝛ locus sctũs dei. ꝛ sctũariũ et atria dñi ꝛ templũ dñi ꝛ hmõi ꝛ ĩdo cũ dr quis ascẽdet in mõtẽ dñi aut q̄s stabit i loco sctõ ei⁹. Et alibi cõcupiuit aĩa mea in atria dñi ꝛ multa similia intelligi debent fm doctores iudeoꝝ de celesti beatitudine. Inter quos pncipalis est rabimoyses egipci⁹ de ħ tractauit in suo Deutro. in tit. de penitentia. ca. viij. De quo in particula septia loquens de premio eterno, dicit ħ est premiũ quo nullum superius. et ħ est bonũ post quod nullum aliud bonuꝫ et hoc desiderauerunt omnes ꝓphete quod bonum multis etiã vocauerunt nominibus. vt mons dei ꝛ loc⁹ sanct⁹ eius. ꝛ locus sctũarij ꝛ via sancta. atria dñi ꝛ porta dñi. Hec ille.

Contẽdit iude⁹ probare ꝙ iesus non ẽ ver⁹ messias q2 i ei⁹ aduẽtu ñ edificauit tẽplũ dño.

Quartũdecimũ argumentũ iudeoꝝ accipitur ex illo qḋ hr zacharie. vj. Ecce vir oriens nomẽ eius. sequit. ꝛ ipe edificabit tẽplũ dño. et etiã habetur ezechielis vltio ꝙ irl'm ꝛ templũ debẽt reedificari tpe messie. ꝛ fm mensuras q̄ ibi ponunt. spaciuꝫ erit vltra decẽ milia leucaꝝ. Ista inquiunt nõ sunt impleta tpe ihu nazareni imo templũ ꝛ hierl'm ꝓpter ei⁹ morteꝫ fuerũt destructa vt dicit rabimoyses de egipto in libro sophrim libro de iudicibus titulo de regibus ꝛ bellis eorum. ca. xj. Dicit eñ ibidẽ ihs nazaren⁹ imaginatus est se esse messiam ꝛ fuit interfectus p iudiciũ infra volens cõcludere eũ nõ eẽ messiã. Ait sic. Nam omẽs ꝓphete locuti sunt ꝙ messias est redẽptor israel ꝛ congregator eoꝝ ꝛ iste dedit occasionẽ ad perdendũ isrl' gladio ꝛ dispergendũ reliquias eoꝝ ꝛ ad supprimendos eos ergo nõ est ipe messias. Ad istud argumentũ dicendum ꝙ fm nos ꝛ iudeos duplex est templum ꝛ duplex ihrl'm. s. templũ materiale et spũale. Iherusalẽ alta ꝛ ihrl'm bassa. ꝓ quo est aucťas Geñ. xxviij. de iacob q̄ vidit scalã ꝛ angelos ascendentes ꝛ descẽdẽtes ꝛ dixit. q̄ꝫ terribilis ẽ loc⁹ iste nõ est hic aliud nisi domus dei ꝛc. vbi glosa hebraica dicit ꝙ iacob vidit irl'm ꝛ domũ dei edificandã in terris. ꝛ i celꝭ ꝛ dixit nõ est hic aliud nisi dom⁹ dei et porta celi. i. dom⁹ edificanda in tris nihil est. ꝓpatõe illi⁹ dom⁹ ꝛ irl'm q̄ debꝫ edificari in celis ꝛ p hoc ẽ magna glosa in bresith raba qui habet ꝙ moyses anteq̄ꝫ moreret duct⁹ est in celum ꝛ vidit ibi messiam edificantem irl'm in celis ex margaritis ꝛ lapidib⁹ pciosis. et dixit sibi messias ꝙ iacob pater eius vtrãqꝫ iherusalẽ viderat ꝛ dixit ꝙ nihil erat illa irl'm que edificanda erat i terris in compatione illius que in celis. quia illa erat duratura ꝓ israel in ppetuum et dixit tunc moyses. letatus sum in his que dicta sũt mihi i domũ domini ibimus. Stantes erãt pedes nostri in atrijs tuis ihrl'm. Ihrl'm que

edificaꝛ vt ciuitas cuiꝰ ꝑticipatio eius
in idipm. Modo ad ꝓpositū ibꝫ naza
renus verus messias debuit edificare
ꝛ edificauit templū ꝛ iherusalē nō ma
teriale sed spūale.s.ecclesiā ꝛ paradisū
ex lapidibꝰ viuis videlicet ex fidelibꝰ.
qui in pñti templo ꝛ irl'm supiori com
paginantur ꝑ grām ꝛ in futuro ꝑ glo-
riam ꝛ ꝙ nō debeat edificari templuꝫ
materiale ſm intentionē iudeoꝝ patet
qꝛ potest q̄ri ab eisdē de quinqꝫ. Prio
q̄le in nūero eēt. Scḋo q̄d contineret.
Tercio ad q̄d seruiret. Quarto q̄s ibi
ministraret. Quinto q̄ dies illō solem
pnisaret. Ad primū respondet iudeus
ꝙ erit in nūero terciū. Sed cōtra h̄ est
Iere.vij.c.nolite ꝯfidere in ꝟbis men
dacij dicentes.tēplū dñi.tēplū dñi tē-
plū dñi est. q̄si dicat tēpla materialia
nō debēt eē nisi duo.ꝛ q̄ dicit tercium
templū materiale fiendū mendacium
dicit.verba sunt dñi exercituū dei isra-
el.vtꝫ patet ibidē. Item Aggeꝰ ꝓpħa
q̄ fuit tpe scḋi tēpli hoc idem clare exp̄
mit in.c.ij.loquēs de celerrimo aduen
tu messie in eodē dicens. Adhuc vnuꝫ
modicū est ꝛ ego cōmouebo celū ꝛ ter
ram mare ꝛ aridā ꝛ mouebo oēs gen-
tes ꝛ veniet desideratis cūctis gentibꝰ
ꝛ implebo domū istā glīa dicit dñs ex
ercituū.sequiꝛ. Magna erit gloria do
mus istius nouissime plusq̄ȝ prime di
cit dñs exercituū.hec domus nouissi-
ma fuit domꝰ scḋa q̄ facta fuit ꝑ esdraꝫ
in quā venit saluator nr̄ q̄ñ fuit oblatꝰ
et sepe in eadē p̄dicādo ꝛ miracula fa-
ciendo.ꝛ qꝛ ipe in eā venit dicit ꝓpħa.
ꝙ debebat eē sua gloria maior q̄ȝ illiꝰ
p̄me quam fecit salomon licet fuit no
bilis prima facta per salomonem. qꝛ
non fuit in regibus maior salomone.
Et attende ꝙ dicīt in textu. domꝰ istiꝰ
nouissime.demonstratiue signādo no
uissimā domum ꝛ nō dicit nouissime
absolute.sicut cogitat iudeꝰ ꝙ debeat

fieri altera domꝰ vt p̄dictū est qꝛ si taꝛ
debuisset fieri dixisset ꝓpħa domꝰ no-
uissime. Sed qꝛ illa erat domꝰ in quaꝫ
debebat venire sicut venit de fcō. mes-
sias dixit hmōi.vt de facto dareꝛ intel
ligi ꝙ in istā debet venire ꝛ nō in alte-
rā. Nūc aūt ꝓbaꝛ ꝙ illa maioritas fu-
it qꝛ venit in ea saluator. legimꝰ i p̄mo
li.esdre.c.iij.ꝙ q̄ñ finitū ē opꝰ domꝰ se
cūde plurimi etiā de sacerdotibꝰ ꝛ leui
tis ꝛ p̄ncipes patrū ꝛ seniores q̄ remā
serant in illis.lxx.annis q̄ trāsierūt de
prima domo ad scḋam lacrimabātur
qꝛ nihil videbaꝛ domꝰ scḋa in cōparōe
ad primā. Sed iuuenes q̄ nō viderant
primam gaudebant in aspectu secūde
In quo ergo erat maioritas glīe huiꝰ
scḋe domus nouissime nisi qꝛ in eam
venit saluator mūdi. Sapiētes iudeo
rum declarant ꝙ maioritas domus se
cūde fuit qꝛ durauit ꝑ decē annos plꝰ
q̄ȝ p̄ma.qꝛ pria durauit ꝑ.cccc.ꝛ.x. an-
nos ꝛ scḋa ꝑ.cccc.ꝛ.xx.ānos videte q̄-
lis est glīa qꝛ durauit decē annis plus
in illis decē vltimis ante destructōnē
iam non habebat gloriā neqꝫ potesta-
tem quia per sex annos anteq̄ȝ destru
eretur domus scḋa. Titꝰ ꝛ vespasianꝰ
mandauerūt ꝙ non facerent sacrificia
post aduētū etiā saluatoris nr̄i qui fu
it pauco tpe ante destructionem scḋe
domus ſm ꝙ ipe dixit Luc.xix.ꝙ nō
remaneret in ea lapis super lapidem
quottidie fuerīt de malo in penis.ꝛ q̄
glīa erat ꝙ ipe durauit decē annis plꝰ
cū ibi manerēt captiui ꝛ subditi. Sūt
alij sapientes iudeorum qui declara-
uerunt ꝙ maioritas illa fuit quia fuit
melius operata q̄ȝ prima salomonis ꝛ
ꝙ illam reꝑauit herodes. Sed bñ de-
bemus intelligere ꝙ non attixit hero-
des ad illud ad quod attinxit salomō
vt faceret maiorem ꝛ melioreꝫ domū
Ceteꝝ thalmud in li. qui vocaꝛ yoma
dicit ꝙ quinqꝫ que fuerunt in pria do-

mo nō fuerūt in secunda. Primū ar
cha testamenti. secundum sembāme-
foras qd ponebant sacerdotes sup cor
suū. quia mandauit lex in exodo q cū
alijs pānis sacerdotalibus faceret vnū
alium pannum qui in hebraico vocat
offer qui eēt quadratus z duplicatus
et q esset quantitatis vnius palmi in
longū. et alterius palmi in latum int
duplicaturā huius panni ponebat sa-
cerdos sembāmeforas scriptum i hoc
panno mandauit lex q ponerētur. xij.
lapides preciosi in quatuor lineis de
tribus in tres ita q tres essent directe
in qualibet linea et mandauit q scribe
rentur nomina. xij. tribuū in illis lapi
dibus vnum nomen in quolibet lapi-
de. et cum sacerdos ponebat super se
hūc pānū volēs scire si irēt ad faciēdū
guerrā vl' si hērent victoriā z si irēt q tri
b9 hēret victoriā p virtutē illi9 sembāme
foras statim relucebat lapis z splende
bat nomen illius tribus per quam de
bebat habere victoriam et si nō oporte
bat ire ad guerram splendebant que-
dam lr̄e que dicebant non z si optebat
ire relucebant lr̄e que dicebāt sic z istō
non fuit in domo secūda. Tercium q
non descendebat ignis de celo ad cō-
burendum sacrificium sicut in prima
Quartū q gloria dei que apparebat
in prima domo in sancta sanctorū int
cherubin non videbatur in domo se-
cunda. Quintū q in prima veniebat
spiritussanctus ad loquendum cū pro
phetis et in secunda non quia tres vl-
timi prophete. scilicet Aggeus zacha-
rias et Malachias qui fuerunt in do-
mo secunda erant senes et remāserāt
a tempore domus prime et in Mala-
chiam cessauerunt prophete quia ipse
fuit vltimus. Nunc ad propositū re
deamus ex quo in domo secunda defi
ciebant ista quinq in quo erat maio-
ris glorie q prima nisi quia debebat i

ea venire messias filius dei viui qui in
compabiliter excedebat omnia predi
cta. Patet ergo manifeste ex hac pro-
phetia nullā aliā domū siue templū
materiale fiendum cum domus illa se
cunda esset nouissima i qua venit chri
stus qui est vera gloria. Sed arguit
vlterius iudeus si tu dicis q hec pro-
phetia fuit impleta in domo secunda
quando motum est celum et terra et
mare et arida quia non videntur ista
facta esse in aduētu ihū nazareni ergo
necesse est dare terciā domū qn ista im
plebuntur. Respondeo q imo oīa ista
fuerunt impleta in aduētu ihū naza-
reni veri messie. Dicit enī adhuc vnū
modicū. id est tempus breue respectu
precedentis duratōnis mundi et ego
mouebo celū. istud fuit impletū quā
do stella noua in natiuitate christi ap-
paruit. Math. ij. et terrā z mare. quod
fuit impletū per victoriā romanorum
in omni terra z i insulis maris. Et mo
uebo oēs gentes hoc fuit impletū imi
nente xpi natiuitate propter quod exi
it edictū a cesare augusto vt describe
retur vniuersus orbis redactus sb do
minio romani impatoris propter qd
ibant singuli in ciuitatē suā z tunc cri
stus fuit natus Lu. ij. Ipso ergo chri
sto adueniēte multitudo maris ad eū
est conuersa celū. tellus z maria sūt cō
mota. cōmota inq sunt celi et terre et
maris habitatores exultauerūt. z vndi
q terrarū hierusalē habitationes vari
as oblationes varias ad laudem ipi9
xpi attulerunt. Ad secundum i quo
querebatur si daretur terciū templū
materiale quid contineret. dicit iude9
q contineret archam. tabulas virgā
et manna. Sed contra hoc est Jere. i
ca. iij. Non dicent vltra archa testamē
ti neq ascēdet super cor neq recorda
buntur illius nec visitabitur. nec fiet
vltra. sed in tempore illo vocabūt hie

rusalem soliū domini et congregabūt
ad eum omnes gētes. vbi est glosa do
ctorū iudeorum q pro tempore hierusa-
lem syon soliū domini. iuda. israel san
ctuariū. terra. omnia hec vocabula si-
gnificant gloriā paradisi. Ad terciū
si daretur terciū templū ad quid serui
ret dicunt iudei q seruiret pro sacrifi
cijs faciendis sicut preterita domus.
Sed contra hoc dicit deus ysa. vltio.
celū sedes mea terra scabellum pedum
meorum que est ista domus quā edifica
bitis mihi et quis est iste locus quiet[us]
mee. Respondent iudei domino. dn̄e
ista tercia domus edificabitur tibi pro
sacrificijs offerēdis sicut in ceteris do
mibus fuit factū vt respicias pro pec
catis nostris et parcas et dicit domin[us]
eis ad quē respiciam nisi ad paupercu
lum. contritum spiritu et trementem
sermones meos. Et exemplificat de
sacrificijs antiquis. Dicens qui immo
lat bouem quasi qui interficit virum
qui mactat pec[us] quasi qui excerebrat
canem. qui offert oblationē quasi qui
sanguinem suillum offerat. qui recordat
thuris quasi qui benedicat ydola. q̄si
dicat ista sacrificia non mihi placent
cessare debent. et solū mihi placet q tē
pore messie est fiendum. id est sacrifici
um cordis contriti et hūiliati &c. Ad
quartū in quo q̄ritur si daret tercium
templū quis ibi ministraret. Respon
dent iudei q ibi seruirent sacerdotes
de leui et de sadoch. Sed contra h̄ est
ysa. in ca. eodem vbi loquens de mes-
sia dicit. et declinauit super eā sic flum
pacis. sequit et mittet ad gentes in af
fricam et lydiam et ytaliā et greciā &c.
et faciet ex eis in sacerdotes et leuitas
dicit dn̄s quod impletum est in ihesu
nazareno tempore apostolorū. Sacer
dotium em̄ antique legis figura fuit sa
cerdocij noue legis. Et ideo presente
sacerdotio noue legis cessare debet an

tiquū. Iuxta illō primi Reg. ij. vbi sic
agit de[us]. Nunquid non aperte reuela
tus sum domui patris tui cum esset in
egipto. et elegi eū ex omnib[us] tribub[us] is
rael mihi in sacerdotē vt ascenderet in
altare meum. sequit. Ecce dies veniūt
et precidā brachiū tuū et brachium do
mus patris tui vt non sit senex in do
mo patris tui. id est presbyter vel sacer
dos. et quasi in fine capituli cōcludit.
et suscitabo mihi sacerdotē fidelem q
iuxta cor meum et animam meam fa
ciat. et edificabo eius domum fidelem
et ambulabit coram xp̄o meo cunctis
diebus vbi euidenter ondit q iudeo
rū sacerdociū erat finaliter consuman
dum et erat aliud consurgendum cun
ctis dieb[us] perduraturis corā xp̄o do
mino. Iuxta illō psal. tu es sacerdos
ineternum scd̄m ordinem melchise
dech. Nec valet fuga infidelis iudei
si vellet fugere per institutionem sa
doch et expulsionem abiathar a sacer
dotio. tercij Regum. ij. capitulo. quia
cum illa exclusionem hanc etiam ge
neralem intellexit propheta sicut ap
paret ex modo loquendi quia dixit q
cunctis diebus. Certum est autem q
cunctis diebus sadoch non ministra
uit. nec volo tacere quod sequitur in
eadem prophetia futurum est autem
vt quicunque remanserit in domo tua
veniat vt oretur pro eo et offerat num
mum argenteum et tortam panis. di
catque dimitte me obsecro ad vnam par
tem sacerdotalem vt cōmedam buc
cellam panis hic est textus noster. Li
tera vero hebraica sicut habui a quo
dam perito conuerso de iudaismo re
uelante mihi hoc secretum hic habet
sic. Ego suscitabo mihi sacerdotem fi
delem sicut cor meum et voluntatem
meam faciet et venient ad adorandum
ei me in domo mea in calice argenti
et in placentula panis et dicent con-

iunge me nunc vni istorum sacerdotum ad cōmedendum hanc placentulam panis lr̄a hebraica vbi nos habemus nummum argenteum habet agorath que cesh quod sonat in calice argenti. Ex quibus manifeste patet non solū mutatio sacerdotū: ꝫ etiaʒ nouum sacrificiuʒ fiendi in calice argenti ⁊ torta panis que vt clare patet impleta sunt in aduentu xp̄i et suoꝝ sacerdotum de ista materia latius dicet̄ infra in .xxiiij. argumento. Ad quintū .s. si daretur terciū templuʒ que dies illud solemnizaret. Rn̄det iude⁹ ꝙ dies magis solemnis in illo templo erit sabbatum. Sed contra hoc est ysaias .c. vbi supra erit mensis ex mēse .s. solaris ex lunari ⁊ sabbatuʒ ex sabbato: quasi dicat dies dn̄icus ex sabbato ꝙ totū impletur in nostra ihr̄l'm eccl'ia militanti tēpore veri messie: non em̄ debebat manere festiuitas sabbati nec quecūꝗ alia iudeoꝝ. vn̄ ysa. p̄mo. Neomemia ⁊ sabbatū ⁊ festiuitates alias non feram iniqui sunt cetus vestri kalendas vr̄as et solēnitates vestras odiuit anima mea facta sunt mihi molesta. Templum ergo et ihr̄l'm quod debuit edificari tēpore messie est sp̄uale scʒ ecclesia vel paradisus nō materiale quod impletum est in ih̄u nazareno. In confirmatione omniū p̄dictoꝝ scilicet ꝙ nō sit dandum terciū templū sicut legimus in cronicis imꝑatoꝝ ⁊ summoꝝ pōtificum. Julian⁹ apostata odio fidei xp̄iane p̄cepit iudeis vt templuʒ suū reedificarent: qui ex omnibus mundi ꝑtibus congregati opus facere incepert̄. sed ꝙ cum magno labore ⁊ per multa t̄pa fecerant subito corruit terre motu hec ibi. Iste iulianus suscitauit .xij. ꝑsecutionem xp̄ianoꝝ. Itē tempore martini pape p̄mi Humarus princeps sarracenoꝝ veniens ihr̄l'm vbi olim fuit templum iudeoꝝ qd̄ ꝑ tytū destructū fuerat diligenter iubet inquiri loco vero reperto ⁊ diligenter mundato cepit templū edificare ⁊ structura nō stabat imo repente corruebat: sciscitans ꝗꝫ cur hoc accideret ꝑ quosdaʒ iudeos reperit ꝙ nisi crux dn̄i que erat in mōte oliueti de medio tolleret̄ edificare nō possit quod factū fuit sublata em̄ cruce domini structura tenuit ⁊ humarus supra sepulcrū domini vnā eccl'iaʒ rotundam edificauit ꝓ eo ꝙ machometus dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m tanꝗ dei summum ꝓpham nō aūt tanꝗ deū adorari mandauit. Dicit em̄ i Alchorano ih̄m xp̄m veꝝ fuisse ꝓpham natum de virgine cōceptū de spiritu sancto ꝫ nō deū. Et si querat̄ cur cruce dn̄i existente in monte oliueti structura illa non stabat. Ratio esse potuit qꝛ non patiebatur de⁹ ibi templū fieri blasphemie p̄ciosa dn̄i cruce ibi existente in quo tēplo dū humarus sacrificaret a quodā persa interfectus est hec in collectura historiarum

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ ihesus non est verus messias: qꝛ in eius aduentu non est saluata iuda

Qintūdecimū argumentū iudeoꝝ ꝯ xp̄ʒ accipit̄ ꝑ illō Jere. xxiij. Ecce dies veniūt dic̄ dn̄s ⁊ suscitabo dauid germē iustū: translatio caldaica hʒ .i. messiā iustū seq̄t̄ i diebus ill' saluabit̄ iuda ⁊ isrl' h̄itabit cōfidēt̄ ⁊c̄. Sed nūꝗ tot miserie accidert̄ iudeis sicut post morteʒ ih̄u nazareni sic̄ ꝑʒ in destructōe ciuitatis ⁊ tēpli ergo non est ipe messias. Ad illud argumētū rn̄det̄ ꝙ illa ꝓphecia ē ipleta q̄ntū ad illos q̄ fuerūt veri filij isrl' ⁊ iuda q̄ saluati sūt sp̄ualit̄ non solū q̄ntuʒ ad aias ꝫ etiā corꝑalit̄ qꝛ vt dicit̄ in ecclesiastica historia imminēte destructione ciuitatis ꝑ tytum ⁊ vespasianū admo-

niti sunt fideles qui erant in iudea per angelum vt transirent in regnuз regis agrippe qui erat confederatus romanis in pace. Infideles aũt qui libierãt nõ credentes in xp̃m suã miseriam de suo pctõ meruerũt. Huic cõcordat responsio venerabil' mgri petri alfonsi i suo dialogo tit. ix. vbi dicit q̃ pmissio eis dumtaxat est facta q̃ credituri erãt de israel atq̃ iuda vñ ⁊ increduli nõ est cõpleta queãdmodũ pplo israel d̃ egipto educto quidã q₂ peccauerũt ⁊ a p̃ceptis dñi recesserũt terrã pmissionis nõ intrauerũt quã pmisit dñs moysi dicens descendi vt liberarẽ pplm meũ de manu egiptiorũ vt educerez de terra illa in terrã bonã ⁊ spaciosam ꝫ oẽs in desero mortui sunt. hec ille. Impleta ẽ ergo pphia nõ in infidelib⁹ qui non sunt pprie filij israel ⁊ iuda ꝫ in fidelibus. Fuit etiã impleta in domo scõa q₂ de ea loquit' pph̃a. vel p̃t dici q̃ illa saluatio ⁊ cõfidentia est de gloria celesti q₂ ibi habitant confidenter ⁊ sunt pfecte saluati.

xvi

Contendit iudeus probare q̃ iesus nõ ẽ ver⁹ messias quia non habuit filios neq̃ semen.

Sextũdecimũ argumentũ faciunt iudei ex illo Isa. liij. videbit semẽ longeuũ qđ intelligit' de messia. ⁊ in p̃s. ponã in seculũ sc'li semẽ eius. nũc aũt nõ legit' ih̃m nazarenũ habuisse filios nec semen ergo ip̃e nõ est messias. Ad istud argumentũ rñdet' q̃ ih̃s nazaren⁹ habuit filios ⁊ semẽ nõ corpale ꝫ spũale. ⁊ hoc sufficit ad verificandũ illã pphiam q₂ verus messias ih̃s descẽdit de semine spũali nõ corpali. quod patet q₂ pria pmissio facta de messia fuit facta abrahe Geñ. xv. In semine tuo inquit sibi dñs. bñdicentur oẽs gentes ⁊ subdit' quod sibi dixit dñs in ysaac vocabit' tibi semẽ et tamen constat q̃ ysaac concept⁹ est s̃m spiritũ nõ s̃m carnẽ sicut ysmahel vt dicit apl's ad Gal'. iiij. A fortiori igitur ⁊ multo magis xp̃s qui non ex virili semine sed mistico spiramie. quia ergo ver⁹ messias ih̃s fuit nat⁹ totaliter s̃m spiritum de virgine sine viro. sufficit sibi q̃ habeat filios spũales et glosa hebraica super illo in ysaac vocabit' tibi semen. Dicit hic notãter duo secula vnum legis aliud xp̃i et messie. in seculo legis fuerunt semen ⁊ filij carnales i seculo xp̃i spũales sicut ysaac s̃m spiritum natus est et de istis filijs loq̃tur dauid. p̃s. xliiij. qui ad literam etiã s̃m expositores iudeorum exponit' de rege messia in quo dicitur sic pro prĩbus tuis nati sunt tibi filij ⁊c̃. sicut em̃ ipse non debebat hereditare regnum a prẽ carnali sic nec debebat regnuз temporale dimittere filio carnali q̃ ostendit humilitatẽ ⁊ mundiciã ip̃ius ⁊ forte ratione istius fuit et est consuetudo inter xp̃ianos q̃ papa qui est vicarius christi non est heres regni sui patris nec dimittit hereditatẽ filio suo quia ipsum habere non potest.

xvii

Contendit iudeus probare q̃ ihesus non ẽ ver⁹ messias q₂ lux lune non ẽ fctã vt sol nec sol vt lux septem dierum.

Decimũseptimũ argumentũ iudeorum est de sole ⁊ luna qm̃ i diebus messie vtз Isa. xxx. erit lux lune sicut lux solis. ⁊ lux sol' erit septẽpliciter sicut lux septẽ dierum in die qua alligauerit dñs vuln⁹ ppli sui. Respõdetur s̃m peritum virum petrum alfonsi in dialogo titu. ix. q̃ non est gens i mũdo stolidior iudeis q̃ putant q̃ corpus vel lumen lune deus augeat siue solis Sol em̃ si quant⁹ nunc est maior esset dupliciter totum pfectũ ho[...]m cõbureret nedũ si septẽpliciter q̃ sit ⁊ lumen se

ptempliciter magis esset oculos nimi
rum nr̃os nimio splendore obtondere.
lumen etiã lune si splendori solis par
fieret nemo iam vltra quiesceret semꝑ
eñ dies esset. Per lunaris igr̃ lucis si
ue solaris augmentũ voluit ꝓpha itel
ligi fidem ⁊ glĩam in xp̄m credituroꝝ
ac si diceret fides illoꝝ ⁊ gloria multi
pliciter maior erit ⁊ perlucidior ꝙ̃ mo
dernoꝝ. ⁊ ꝙ nõ de luna vel sole isto vi
sibili. Sed de xp̄ianoꝝ credulitat' glo
ria ⁊ splendore ꝓpha loquatur in seq̃n
tibus testatur cũ subiungit nõ erit tibi
amplius sol ad lucendũ ꝑ die nec splẽ
dor lune illuminabit te ꝫ erit tibi dñs
in lucẽ sempiternã ⁊ deus tuus in glo
riam tuã. ⁊ nõ occidit vltra sol tuus ⁊ lu
na tua nõ minuet̃ qr dñs erit in lucem
sempiternam. Nam si de sole vel luna
ꝓprie diceret hoc quidẽ qd dicit ñ erit
tibi amplius sol ad lucendum per diẽ
nec splendor lune illumiabit te illi qd
supra dixerat contrariũ esset. erit. scili
cet lux lune sicut lux solis. ⁊ lux solis
erit septẽplicit̃. Patet ergo ꝙ de splẽ
dore et gloria fidei ꝓpha sancte ecclesie
hic loquitur quod ex consequentib' desi
gnatur cum subditur. sed erit tibi dñs
in lucem sempiternam ⁊ dñs deus tu
us in gloriam tuam. ac si diceret neq̃
ꝙ̃ vlterius luce credulitatis vestre h'
qui est similis solis istius transitorij vl'
lune indigebitis fulgoribus. Gloria
quippe lucis sue vos eternalit̃ illumi
nabit dñs. sed et quod sequitur. nõ oc
cidet vltra sol tuus et luna tua nõ mi
nuetur si hoc inq̃ ita vt est intelligere
tur. scilicet vt solis splendor ac lune
foret continuus non esset iam dies vel
nox mensis vel annus que oĩa sol' ⁊ lu
ne proueniunt vicissitudinib' ergo nõ
inmerito d luce et gloria fidei nr̃e q̃ nec
minuetur nec occidet spũaliter dictuꝫ
intelligimus. Hec ille. Nonus cõuer
sus bene locutus est. Vel aliter ẜm ni
colaum de lyra dicendum est ꝙ loqui
tur propheta de aduentu xp̄i ad iudi
cium tunc mutabuntur ⁊ innouabun
tur quodammodo corpora celestia. et
tunc saluabitur vulnus populi ⁊ pcẽs
sura plage eius qr destruetur mortali
tas per peccatũ primoꝝ parentũ idu
cta qr oẽs hoĩes resurgent ad vitã im
mortalem. vtraq; expositio videt̃ neces
saria vt pfectio glorie xp̄ianoꝝ ostẽda
tur. s. in pñti quo ad primã ⁊ in futuro
seculo quo ad secundam.

¶ Contẽdit iude' probare ꝙ ie
sus non ẽ ver' messias qr i eius
aduẽtu non ẽ sublatũ ceptrum
ab israel. xviij

Decimũoctauũ argumẽtũ iude
oꝝ est messias nõ ẽ vẽtur' quo
usq; sceptrũ isrl' sit ablatũ ꝫ nõ
dum est ablatũ sceptꝝ israel ergo non
dum venit messias. Maior ptꝫ Gen.
xlix. nõ auferet̃ sceptrũ de tribu iuda
⁊c. minor ꝓbatur ꝙ adhuc manet po
testas seu dominiũ iudicandi causas ⁊
determinãdi apud capita transmigrã
cium qui sunt in babilonia que locuꝫ
regis tenent sup totum ppl'm israheli
ticũ vt habet̃ a Rabimoyse egyptio li
bro de iudicib' in determiatõib' suis
de canhedrin. iiij. c. vbi sic dicit capita
transmigratõis que sunt in babilonia
locũ tenent et possunt dñari in hierl'm
⁊ vbiq; terrarũ ⁊ iudicare sup eos siue
velint siue nolint sicut scriptũ est. non
auferet̃ sceptrũ de iuda. per istud eñ
sceptrũ intelligũtur capita transmigra
tionis q̃ sunt in babilonia. hec ille. Re
spondet̃ ꝙ minor huius argumenti. s.
ꝙ sceptrũ israel nondũ est ablatũ non
solũ est manifeste falsa ẜm euidentias
facti sed est etiã notorie ficta seu mẽdo
sa: ⁊ ꝑ ꝯñs contra ꝓpheticã veritatẽ. vt
notat mgr̃ paul' in suo dialogo di. iij.
c. ij. Primũ patet ex hoc. Nam bab'

Sceptrum babilonia

lonia in qua asserunt iudei esse capita
transmigranciũ habentiũ tales ptātes
et dñia sup totũ ppl'm iudaicũ manife
stum est ꝙ iam a magnis tpibus citra
est destructa ꝛ inhabitabilis reddita ꝛ
hoc fuit ꝓphetatũ de ea Jsa.xiij.c. vbi
sic habetur. Et erit babilō illa ciuitas
gloriosa in regnis. inclita in superbia
caldeoꝝ. sicut subuertit dñs zodomā ꝛ
gomorrā. nō habitabit vsqꝫ in finem et
nō fundabit vsqꝫ in generatōe ꝛ genera
tionē. constat ꝙ in terra inhitabilit de
structa null⁹ cōmorat ꝛ multo min⁹ est
credibile ꝙ sūt ibi talia capita. Est eti
am notoriũ inter iudeos ꝙ a magnis
tpibus retroactis nunꝗ̄ in ptib⁹ babi
lonis. nec aliqđ iudiciũ nec detmiatō
nec solũ rumor aliquis de illis ptibus
ad istas ptes europe venit. Vñ noto
riũ est ſm euidentiam facti ꝙ nō sunt
ibi iudei dñantes super totaz isrl' sicut
asserunt iudei. Secunduz aũt. s. ꝙ mi
nor illa sit ficta seu mendosa patz ex ħ
nam ſm predictũ rabimoysen ꝛ cōiter
ſm oēs doctores iudeoꝝ extra terram
ꝓmissionis nō pt nec licet nec aliqñ li
cuit alicui iudeo iudicare iudicia cri-
minalia. de quibus. s. est mutilatō mē
bri humani aut occisio. Constat autez
ꝙ qui non habet iurisditionem in tali
bus nō potest iudicare nec capitaliter
punire blasphemũ vel ydolatrā. homi
cidam adulterum nec alium quēcūqꝫ
incurrentem talia crimina que grauis
sima sunt ſm legem mosaycam. Et sic
exceptis illis ꝛ similibus cetera sūt le-
uia. Ex quo sequitur ꝙ illa capita trās-
migrationum que iudei dicunt esse in
babilonia non possūt iudicare de gra
uibus seu capitalibus criminibus cuz
sint extra terram promissionis sed tm̄
de leuibus et paruis quoruz respectu
non possunt dici habere sceptrum nec
potestatem regalem prout dicunt iu-
dei, nec possunt dici ꝙ teneant sceptruz
seu locũ regis sed tales essent sicut iu-
dices inferiores habentes modicā po
testatez. Manifestum ergo est ꝙ rabi-
moyses ꝛ aliȷ̄ rabini qui asserunt ꝙ in
babilone sunt capita transmigratōnũ
habentia potestatem regiam super to
tum populũ iudaicũ manifeste men-
ciuntur cũ illud asserunt quod est con
tra mentē suā omnes eñ concorditer
tenent ꝙ extra terrā ꝓmissionis nulli
iudeoꝝ pertinet talis potestas. Est eti
am scđo p̄dicta minor contra ꝓpheti-
cam veritatē. legit eñ Osee. iij. ca. sic.
Dies multos sedebunt filiȷ̄ israel sine
rege ꝛ sine principe ꝛ sine sacrificio et
sine altari. quequidē auctoritas tā ſm
expositores iudeoꝝ ꝗ̄ nostros intelli
gitur de statu iudeoꝝ ꝛ captiuitate ho
dierna. Et sic patet ꝙ asserere iudeos
habere in babilonia vel alibi tempore
huius captiuitatis principem vl' regē
seu aliquod hmōi est contra ipsam eui
dentiam rei ficticium et mendosuz ac
contra propheticam veritatem.

Iudei sine regē

¶ Contēdit iudeus probare ꝙ
iesus nō ē ver⁹ messias q2 non
venit in tpe quo fuit sceptrũ ab
israel sublatum. xix

Decimũnonum argumentũ iu-
deoꝝ est si ihs nazaren⁹ fuisset
verus messias debuisset venire
tpe q̄ fuit ablatũ sceptꝝ iuda ꝫ nō vēit
i illo tpe ergo ñ ē ipe messias. Maior
pꝫ ex auctē allegata s̄. Mior ꝓbat q2
si sceptꝝ iuda fuit ablatũ ħ fuit p̄ p ma
chabeos q̄ nō erāt đ tribu iuda ꝫ đ tri
bu leui. Erāt ei sacerdotes ꝛ totũ pplꝫ
gubnabāt illi i tēplo scđo qđ fuit p tri
centos annos ꝛ vltra añ aduentũ ihu
nazareni vtꝫ i historiȷ̄s Josephi ꝛ aliȷ̄s
Cũ igr̄ ihs nazaren⁹ nat⁹ sit tpe hero-
dis regis q̄ machabeis successit in re-
gno iudeoꝝ ꝯstat ꝙ nō venit i tpe p̄nũ
ciato p patriarcham. nā longe añ tem

2 herodes ascalonita

pũs herodis in quo tpe xp̃s natus est
iam erit ablatũ sceptrũ de iuda vt dcm̃
ẽ trãsierat i machabeis q̃ erãt trib⁹ alte
ri⁹. Hic daẽ duplex rñsio. Pria ẽ q̃ lz
machabei fuerũt sacerdotes ꝛ p ꝯñs ð
tribu leui. tñ ẜm lineã maternã erãt de
tribu iuda. Et iõ p gubernatõz eoꝝ nõ
erat ablatum sceptrũ de iuda. tñ quia
hoc non posset clare probari. Ideo ad
argumẽtu concessa maiore. Rñdetur
ad minorem ẜm alios plani⁹. Ad qð
sciendũ vt hr̃ Num. xi. c. tpe moysi de
mandato dei fuerũt congregati. lxx. se
niores israel vt essent coadiutores i re
gimine ppl̃i cũ ipo moyse. ꝛ extũc ẜm
oẽs doctores iudeoꝝ sp fuit in iudais-
mo collegiũ seu consistoriũ qð diceba
tur cãhedri ad qð oẽs difficultates seu
dubia fidei ꝛ legis ꝑueniebant ꝛ simlr
oia magna ꝛ summa iudicia seu cõtro
uersia de quib⁹ intelligiẽ cõiter illud
Deutro. xvij. Si difficile ꝛ ambiguuz
apud te iudiciũ esse ꝑspexeris inẽ san-
guinẽ ꝛ sanguinẽ crimen ꝛ crimẽ ꝛc. ꝛ i
fra surge ꝛ ascẽde ad locũ quem elegit
dñs ꝛ seq̃ris sniam eoꝝ nec declinabis
ad dexterã vel ad sinistrã. qui q̃dẽ can
hedrin a tpe dauid ꝛc. citra residebant
principaliter sub regibus ꝛ ducib⁹ iu-
de in iherusalem. ꝛ postea in babiloni
ca captiuitate. Dum ibi essent reges vł
duces de iuda. conseq̃nter in reditu di
cte captiuitatis residebunt in iherusa
lem sub ducibus de tribu iuda dum es
sent ꝛ durabat ptãs eoꝝ etiã nõ existẽ
te rege vel duce de iuda ꝓut ptãs ali-
cui⁹ capl̃i vacante sede durat. ꝛ sic au
ctoritas ꝛ ptãs canhedri durauit etiaz
tpe machabeoꝝ ꝛ vsq ad. xl. annos añ
destructionẽ tẽpli scdi in quo tpe cessa
uit ex toto eoꝝ ptãs seu iurisditõ eo q̃
tunc tpis interfecit herodes omnes ra
binos seu mgrõs illi⁹ collegij ꝓut hr̃ i
libro canhedrin ierosolimitano in. c.
de iudicijs pecuniaꝝ. Itẽ hr̃ in libro
abundasar. c. pmo. vñ ꝓtunc ꝓprie fu
it ablatũ ñ solũ sceptrũ de iuda ẜ etiã
scriba de filijs ei⁹. quod quidem tẽp⁹
concurrit cũ tpe passionis ihu xp̃i dñi
nr̃i. qui ẜm oẽs p. xlij. annos ante de-
structionẽ templi secundi fuit passus
sicut regnũ herodis q̃ fuit alienigena
in cui⁹ tpe titul⁹ regius a toto genere
iudeoꝝ fuit ablatũ fuit valde ꝓpinquũ
tempori natiuitatis xp̃i ihu. Ex q̃bus
patet q̃ tpe herodis vt dcm̃ est in quo
tpe verus messias venit ex toto sceptꝝ
iuda fuit ablatũ ꝛ ꝓphetia adimpleta
Et si forte dicat iudeus q̃ in p̃dicta re
sponsione videnẽ assignare duo tẽpo-
ra. s. qñ ablatũ fuit sceptrũ iuda hero-
de regnante qui alienigena erat. Et tẽ
pus qñ ablatus fuit dux seu scriba de
filijs eius quod vt dictũ est fuit imple
tum quando herodes occidit rabinos
seu mgrõs legis qui dicebantur cãhe
drin qui non videntur fundare in ali-
qua auctoritate autentica. nec concor
dare verb patriarche supradicti iacob
cum ipe non assignauerit duo tempo
ra. sed tantum vnum dicens donec ve
niat qui mittendus est. scilicet messias
ẜm quod dicũt christiani et scðm trãs
lationem caldaicam. Respondeẽ ẜm
historias thalmudicas quas iudei te
nentur tanq̃ autẽticas habere duo fu
erunt ablata de tribu iuda in diuersis
temporibus licet non multum ab inui
cem remotis. vnum est sceptruz regni
quia herodes ascalonita cum esset nõ
solum alienigena. sed etiam seruus de
domo machabeorum et de fcõ regnas
set in iudea et in hierusalem. Idcirco
timens q̃ cum regnum ei non compe
teret de iure eo q̃ legitur Deutro. xvij
capitulo. de medio fratrum tuoruz po
nes super te regem nec poteris pone-
re super te alienigenam. possit pro tẽ
pore aliquis consurgere de stirpe da-
uid et eum de regno expellere. Ideo

interfecit omnes quos potuit habere
de genere regio in qua occisione abla-
tum fuit sceptrum de iuda presertim
ſm estimationem populi cõem. ⁊ ipi⁹
herodis qui credebat nulluz de stirpe
regia in iudea remãsisse. Sed sceptro
ablato mõ ꝑdicto adhuc remanebant
canchedrin q̄ dicunt̄ doctores seu scri
be q̇ residebant sub herode sicut alias
residebãt sub regibus seu ducib⁹ israe
liticis. sed postea fuerũt ab herode in-
terfecti cãchedrini oẽs. ⁊ tũc ꝓprie fuit
ablatus scriba de filijs iuda que omĩa
supradicta in libro qui dicit̄ babacra.
ca. j. ⁊ in libro canchedrin hierosolimi
tano ⁊ in libro abodasera sup allegato
habent̄. Patriarcha igit̄ iacob spiritu
dei ista ꝑcognoscens ꝓprie ꝑdixit. non
auferet̄ sceptrũ de iuda i hoc assignãs
primã ablatõez ꝑdictã ad titulũ regiũ
ꝑtinentẽ. Cõsequenter dixit ⁊ scriba d̓
filijs eius in hoc ꝑsignans scd̓am ab-
latõem canchedrin ꝑdictã. Que q̇dez
duo in diversis tꝑibus cõtigerũt ab he-
herode seu herodianis. Et attendẽduz
ꝙ d̓ prima ablatõe sumus certificati ꝑ
historias thalmudicas ꝑallegatas ñ tñ
de tꝑe quo cõtingit ꝑ eas certificamur
Per historias aũt nr̃as. s. euãgelicas
certificamur nõ solũ de occisione ſ3 eti
am de ipius tꝑe. Tradunt. n. herodez
occidisse quoscunqȝ potuit in bethleẽ.
a bymatu. ⁊ infra. ⁊ hoc cũ natus esset
iesus in bethleẽ iuda Math. ij. De se-
cunda ṽo occisione. s. canhedrini ⁊ de
tꝑe quo contigit sumus certificati ꝑ hi
storias in libris ꝑallegatis. quod fuit
per. xl. annos ante destructõnem tem-
pli secundi. Et sic patz ex predictis ꝙ
non fuit ablatum sceptrum de iuda ꝑ
herodez. nec dux seu scriba de filijs ei⁹
modo ꝑdicto donec venit messias. vt
ꝑdictum est. hec ex predicto dialogo
magistri pauli vbi supra.

Innocentius

Contendit iudeus probare
q̄ iesus non est verus messias
quia in eius aduẽtu non venit
in nubibus celi.

Vicesimũ argumentũ iudeorũ
est acceptuz ex illo qd̓ hr̃ Dañ.
vij. aspiciebã in visu noctis ⁊ ec
ce in nubibus celi quasi filius hoĩs ve
niebat ⁊c. Et ſm oẽs doctores catholi
cos loquit̄ ibi de aduentu xp̃i. ſ3 iesus
nazarenus nõ venit in nubibus nec in
tali potestate qualis ibi describit̄. ergo
nõ fuit xp̃c. Rñdet hic Nicolaus d̓ ly
ra ꝙ scriptura loquitur de duplici ad-
uentu xp̃i. s. in mundũ ⁊ ad iudicium
Primus aduentus xp̃i describit̄ cum
humilitate. ⁊ secundus cuz maiestate.
Daniel aũt loquit̄ de secũdo aduentu
Vnde ibidẽ dicit̄. Aspiciebam donec
throni positi sunt. ⁊ sequit̄ ibidem iu-
dicium sedit ⁊ libri aꝑti sunt. Iudei ãt
excecati nesciunt hunc duplicẽ aduen-
tũ distinguere. ⁊ ideo errant mĺtiplici-
ter. quia aliqui expectãt xp̃m in aduẽ-
tu suo statim apparere in tanta virtu-
te ⁊ potestate ꝙ possit sibi omnia ter-
rena subijcere ⁊ eos liberare ⁊ regnuz
suũ restituere. ꝓpter qd̓ ⁊ discipuli xp̃i
post eius resurrectõem querebãt Act.
j. ca. Dñe si in tꝑe hoc restitues regnũ
israel ⁊c. Alij aũt ꝓpter scripturas que
manifeste loquũt̄ de xp̃i humilitate et
passione. ⁊ ꝓpter illa q̄ loquunt̄ d̓ eius
eminentia expectant duos Messias.
vnũ qui dicit̄ filius ioseph ⁊ iste passu-
rus est ⁊ occidendus. Alius qui dicit̄
filius dauid qui messiam filiuz ioseph
resuscitabit ⁊ regnũ israel restaurabit.
Sed illud dictũ de scripturis non ha-
bet auctoritatẽ. licet. n. plures dicti sũt
messie siue vncti qd̓ idem est ꝑticipati-
ue. vt dauid ⁊ saul ⁊ alij ꝑdicti. nullus
tñ dicit̄ in scriptura venturus ad salu-
tem ppl̓i nisi vnus. Item istud dictuz

Dux messias

p quanto habet apparentiam imple-
tum est in xpo qui fuit filius Joseph
putatiuus et sic vocatus. vt ptz in euā-
gelio. Est etiam filius dauid fm carnē
sicut patet ex pdictis.

Contēdit iudeus probare q iesus non est verus messias qr adhuc manet regnū romanoꝝ

Vicesimūprimū argumentū iu-
deoꝝ cōtra xpm sumit ex quar-
to regno qd nominauit dan. in
ca. vij. Sup quo sicut dicit mgr alfon
sus cōuersus i libro belloꝝ. ti. xiij. Ali
qui glosatores iudeoꝝ dixerūt q illō
quartū regnū est regnuz romanoꝝ. ex
quo arguūt q adhuc nō venit messias
qr vident regnū romanoꝝ stabile et ipi
vocant xpianos romanos ex nomine
ciuitatis romane que caput est regni
sui. ibi est sedes pape et caput eccie. Et
tenent iudei q rex messias habebat ve
nire in fine regni xpi. cuius regnū sem
piternū erit. vt ptz. c. eodē. et qr credūt
q gens romanoꝝ est gens edom. et q
Julius cesar fuit de edom. et sic alij oēs
reges qui fuerunt post eum in roma.
Jungunt etiā eum hoc pphetiam hie-
mie Treñ. iiij. gaude et letare filia edō
que habitas in terra hus. ad te quoqz
pueniet calix. inebriaberis atqz nuda-
beris cōpleta est iniquitas tua filia syō
non addet vltra vt transmigret te. Ex
oibus his inferūt iudei q nō debebāt
redimi completa receptōe. postqz scilz
nulla captiuitas sequeret quousqz fie-
ret cōtritio et destructio illoꝝ d edom
quos ipi dicunt esse romanos qui ser-
uant legem iesu nazareni. Et sup pdi-
cta aucte Hieremie dicit rabi salomō
q ibi Hieremias pphetat destructōez
romani imperij eo q destruxit teplū
et captiuauit populū iudeoꝝ tempe ty
ti et vespasiani. et sic per filiam edom īn
telligunt romani seu populū romanū
cum dicitur. gaude et letare filia edom
quasi dicat istud gaudiū quod habui-
sti in destructōne ciuitatis et templi in
tristiciam conuertet. quia ad te veniet
calix vindicte diuine. Quia ergo non
duz est destructum romanū imperiū
ideo dicunt q nondum messias venit
et istud argumētū est inter cetera in q
magis se firmant iudei expectantes q-
tidie destructōez romani imperij. quo
facto dicunt statim messiam venire. et
ideo quotidie orant p destructōne ro-
mani imperij. et psertim p destructiōe
eccie xpi et discipuloꝝ eius. vt ptz per
quandā orōnem que quotidie ab eis
dicit in suis synagogis. in qua int que
dam alia expsse dicitur. Omnes here-
tici subito pereant. que verba rabi salo
mon et rabi moysen et ceteri sic expo-
nunt. Isti heretici sunt discipuli naza
reni. Ad istud argumentū responde
tur fm pdictum mgrm alfonsum eo-
dem libro et titulo. Primo declarādo
falsum esse romā. siue populum roma
num esse filiam edom p eo q regnaue
rit super eos homo qui fuit de edom.
sicut ipimet iudei non vocantur roma
ni nec edomite ex eo q regnauit super
eos herodes qui fuit de gente edom et
de terra rome. Item qr edom alio no-
mine dictus est Esau Geñ. xxv. et sic
edom descendit de sem filio noe p ysa-
ac. cuius filius fuit esau. Tota. n. euro
pa i qua est roma dicit populata fuis-
se a filijs iaphet. ppter quod non vide
tur rōnabiliter dictuz q p edom signi
ficetur romanū imperiū. Sepe em ac
cidit q diuersa loca eodē nomine no-
minant propter quod multi decipiūt
exponentes de vno quod de alio intel
ligitur. verbi gratia. certum est q terra
edom fuit ad ptem meridionalez ver-
sus mare andalusie per quam filij isrl
transeuntes per desertum cum exiert

de egypto venerunt: ꝛ in eadem terra edom fuit mons synai ꝛ mons hoꝛ vbi vbi moꝛtuus est aaron. ꝛ ibidem erat francia quam dicũt iudei in hebꝛaico carphat que nomiatur in terra edom in prophetia abdie vbi dicit transmigratio exercitus huiꝰ filioꝝ israhel oia loca chananeoꝝ vsqꝫ ad sareptam. lr̃a hebꝛaica habet vsqꝫ carphat in qua stetit helias qñ dixit sibi dñs. surge ꝛ vade in carphat que est in sydone. ꝛ iterũ surrexit ꝛ iuit in carphat. Et ptꝫ manifeste ꝙ per hoc qd̕ dicit carphat que ē in sydone in terra d̕ edom datur intelligi ꝙ est alia carphat alibi sita. ꝛ ista ē regnum francie quod est ad aquilonē ecce ergo habemus vnam franciaꝫ in terra edom. Item hyspania que dicit in hebꝛaico capharat. ꝛ de qua dicitur abdie in ca. eodem infra transmigratõ ir̃lm que est in buffoꝛo lr̃a hebꝛaica dicit capharat. erat etiam ꝓpe illam franciam que dicebat carphat. que erat in sydone in terra edom in qua hyspania siue capharat moꝛtuus fuit antipas filius herodis in vinculis tyberij cesarꝭ ſm ꝙ dicit Josephus. ꝛ sic vocauerũt aliqui sapientes hyspaniã terre edom in quo dederunt intelligi ꝙ nõ est illa hyspania que vocat in pr̃e andalusia ꝛ que ꝓpinqua alteri francie que ē ad ꝑtem septentrionis que non est de terra edom. Inuenitur. n. scriptuꝫ in libꝛis erarũ egyptioꝝ ꝙ terra andalusie fuit vocata hyspanie nomine pꝛimi regis: qui habuit hoc nomen hyspan. qꝛ venit de hyspania que est in terra edom. Sic etiam dicendũ est de roma que in hebꝛaico dicit bosra que ē terra edom ſm illud Esa. lxiij. Quis est iste q̃ venit de edom tinctis vestibus de bosra est vltra mare ꝓpe terram israel. Et dicitur in libꝛo Soꝛobabel ꝙ bosra erat magna ciuitas niniue. ꝛ sic non ē ista roma in qua est apostolicus. qꝛ illa roma que in terra edom iam fuit deserta quando fuit destructa babilonia. quia edom ꝛ moab ꝛ ammon ꝛ multe alie gentes venerunt cum rege babylonie ad destruendũ israel. ꝛ ideo receperũt penam cum eo. Dico ergo rñdendo sicut dixit Nicolaus de lyra ꝙ ꝑ filiam edõ intelligit ipa ydumea ab ipo esau ꝓut dictus est edom denomiata. ꝛ inuehit hic specialiter ꝓpheta cõtra ydumeos qui debuerant diligere filios israel eo ꝙ descendebant a duobus fratribus vterinis. s. Jacob ꝛ Esau. ꝛ ipsi magis ecõuerso habuerunt eos odio: ꝛ in destructione ir̃lm fuerunt cũ chaldeis vt dictũ est gaudentes de illa destructione. Ideo dr̃ in auctoꝛitate gaude ꝛ letare filia edom. quasi dicat. ista leticia tanqꝫ iniusta in tristiciã conuertet que habitas in terra hus. ista hus non est illa de qua natus fuit Job. vt habetur Job. j. sed illa eiusdem nominis existens in regno ydumee. qꝛ sicut dictum est frequenter in scriptura reperitur ꝙ due ciuitates ꝛ loca in diuersis posita eodē nomine equiuoce nominantur. Judei moderni dicunt ꝙ inuenerunt in quadam glosa chaldaica ꝙ grecia est terra hus. Constantinopolis vo filia edom. ꝛ quia predicta ciuitas est capta a turcis. Dicunt ꝙ iam est completa iniquitas filie syon. ꝛ sic nunc expectant messiam venturum. Istud etiam est falsuꝫ. s. ꝙ hus sit grecia. ꝛ consequenter alia quod ꝓbatur sic. quia vt scribitur Gen. ij. nunciatũ est abꝛaam ꝙ Melcha filios genuisset nachoꝛ fratri suo hus pꝛimogenitũ et buꝫ fratrem eius channelqꝫ patreꝫ syroꝛum. ꝛ sunt tres ꝓuincie coniuncte denominate ab istis tribus fratribus. Caput terre hus fuit reblata q̃ postea fuit vocata antiochia. ꝛ iste ꝓuicie sũt remote a grecia vltra. xxv. dietas. ꝛ sic ꝯñr ptꝫ ꝙ grecia nõ est hus. Itē caput

grecie est constantinopolis. ꝛ iudei in
suo hebraico vocant greciā yenā. ꝛ sic
non possunt dicere ꝙ yenam est terra
hus ſm ꝙ declarant pdictā ꝓphetiam
ꝛ sic patet manifeste falsum cuꝫ dicūt
ꝙ ꝯstantinopolis ciuitas est terra hus
ꝛ discurrentes per deuia queqꝫ retor-
quentes textus scripturaruꝫ facti ceci
dixerunt terminū signatū adimpletio
nis huius ꝓphetie i anno dñi. M.cccc
lviij. qui est ſm eos a creatōe mūdi qn-
qꝫ milia ducenti decē ꝛ octo. Vñ dixit
rabi abraā filius rabi hya qui habita-
bat barchinone declarando in quodā
libro quem fecit qui vocat̄ meglina a
megala qđ interpretat̄ lr̄a discooperta
ꝙ messias debebat venire anno a crea-
tione mundi quinqꝫ milia centū decē
ꝛ octo. quē numerū ipi ponūt in com
puto lr̄arū sui abcdarij. numerādo. qꝛ
ꝛ cū venit pdictū tp̄s inuenerūt falsuꝫ
dictum illius. Et iō dicūt moderni iu-
dei ꝙ ille errauit. qꝛ vbi posuit quia de
buit ponere ria que facit in nūero du-
centa decē ꝛ octo. qꝛ. q. vl' cof qđ idē ē i
suo alphabeto fac̄ cētū. ꝛ ria qđ idē est
ꝙ r. vl' res facit ducētos. ꝛ cū iste sit an
nus vt dictū est ſm cōputū eoꝝ a crea
tione mūdi qnqꝫ milia ducenti decē ꝛ
octo. Iō affirmabant venturū eē mes-
siam anno pdicto. qđ patuit ꝛ ptꝫ esse
falsum. Vnde bene dixit de eis dauid
In circuitu impij ambulant sicut be-
stie molendini oculis velamine coop-
tis. que nihil aliud inueniūt de sero qñ
cessant ambulare in pfectu vie qͣ qñ in
ceperūt. ptꝫ ḡ falsitas illius expositio-
nis ꝙ grecia sit terra hus ꝛ ꝯstantino-
polis filia edom. Sed ſm veritatē. vt
dcm̄ est filia edom ꝛ regnū ydumee ab
eodē denominatū. ꝛ hus est ciuitas in
eodē regno qđ regnū dicit̄ habitare in
terra hus. qꝛ illa terra est famosa in re-
gno illo cuius metropolis siue caput
erat reblata. s. antiochia. Sꝫ dicet hic
forte iude⁹ ex quo filia edom est regnū
ydumee. ꝛ tu xp̄iane dicis ꝙ ista ꝓphe
tia est cōpleta. qñ ergo fuit cōpleta in-
ebriata ꝛ nudata. Rn̄sio ꝙ illa ꝓphetia
īpleta fuit tp̄e regis hircani q̄ fuit po-
tentior rex machabeoꝝ. qꝛ tūc fuit de-
structa tota terra ydumee ꝛ eduxit. xxx
milia illoꝝ quasi captiuos q̄ custodi-
rent muros irl'm. Et dicit iosephus ꝙ
in illa die facta fuit magna leticia. qꝛ. s.
fuit destructa ꝛ punita tota terra ydu-
mei. Et dicit hic rabi vsua fili⁹ leui glo
sando sup hoc passu ꝙ illa die fuit fctā
maior leticia in templo qͣ vnqꝫ fuerit
facta. Dicendo ꝙ bethsean terra sua ꝛ
oēs alie terre ydumee q̄ nō fuerāt sub
iugate subiectōi tp̄e iosue nec alioꝝ iu
dicū. nec in tp̄e regū israel ꝛ iude fuerūt
victi ꝛ captiuati tp̄e h⁹ regis hirchani.
ꝛ dicit ꝙ in illa die cōpleta fuit ꝓphia
abdie ꝓphete vbi dr̄. ascēderūt saluato
res in montē syon iudicare mōtē esau
ꝛ erit dño regnū. Et dicit etiā iosepp⁹
ꝙ illi de edom filij esau cōuersi sūt ad
iudaismū tp̄e pdicti regis hirchani. et
fuerūt circūcisi ꝛ nō recesserūt ab eis
tp̄e tyti ꝛ vespasiani. sꝫ ꝙ sp̄ māserūt iu
dei deinceps. Et iō fuit remēoratū pec
catū iudeoꝝ filioꝝ esau. ꝛ ceciderūt in
captiuitatē qñ fuit ꝯpleta iniqtas filio
rū iuda q̄ pmanserūt iusti in aduentu
messie iesu nazareni ſm ꝙ ꝓphetauit
Hieremias vbi supra dicens. Cōple-
ta est iniqtas tua filia syon. nō addet vl
tra vt transmigret te visitabit iniqtatē
tuā filia edom. ꝛ nō inuenit̄ gens ma-
licie que sit in ira dei tanto tēpe. ſm ꝙ
dictū fuit de edom. nisi iudei propter
quos fuit dictū ꝙ sp̄ deberent eē in ira
dei. Et iō ꝯiūxit deus has duas gētes
scꝫ edom ꝯuersoꝝ ꝛ iudeoꝝ q̄ debebāt
perdi ꝛ semp esse in ira dei. sicut dixit
Hiere. in ca. vj. Cadent inter corruen-
tes tp̄e visitatōis sue corruent dicͭ dñs
ꝛ fuit pdita mēoria nois edom. ꝛ man

sit memoria nominis iudeoꝝ. qꝛ illi ꝺ
edom conuersi fuerunt ad legē iudeo
rum. ⁊ qꝛ inuenimus edom bis puni-
tum esse. primo in tꝑe nabuchodono-
soꝛ ante ꝓphetiam malachie. Secūdo
post ꝓphetiam malachie tꝑe regis hir
cani. De pꝛima fuit dictū Malachie. j.
ꝙ si dixerit ydumea destructi sumus.
sed reuertētes edificabimus que sunt
destructa. hec dixit dn̄s exercituū. isti
edificabunt ⁊ ego destruā qꝛ dixit in-
structi sumus sicut si esset iam ꝑterita
illa punitio quā pꝛimo habuerūt tēpe
nabuchodonosoꝛ ſm ꝙ dicit etiā cap.
eodē. Esau āt odio habui ⁊ posui seyr
montes eius in solitudinē. ⁊ ꝓpter eū
etiam dixit in ꝓphetia abdie legatū ad
gentes misit: surgite ⁊ cōsurgamꝰ ad-
uersus eum in ꝑlium qꝺ dixit de futu
ro ꝓpter secundā punitōem quā debe
bant habere tꝑe hircani regis. ⁊ ꝓpter
ipm dixit in ꝓphetia abdie. ⁊ erit dn̄s
iacob ignis ⁊ domus. Joseph flāma ⁊
domus esau stipula ⁊ succendet in eis
⁊ deuoꝛabunt eos. ꝓpter qꝺ intelligit
ꝙ nō debebant illi ꝺ edom habere de-
structōem terciam. quia in secunda de
bebant esse in ira dei imꝑpetuū cum
alijs iudeis consocijs eoꝝ qui sil' ꝑmā
serunt tꝑe titi. Et dato ꝙ adhuc regnū
romanoꝝ esset ꝺ nūero illoꝝ quatuoꝛ
regnoꝝ ꝺ quibus dicit in libꝛo daniel'
vt in argumēto fuit dictū. ⁊ ꝙ romani
essent regnū edom. qꝛ regnauit super
ipos romanos hō q̇ fuit de terra edō.
nō sequit ꝙ ex hoc ꝑ vim hꝫ dici ꝙ qꝛ
adhuc illud regnū est stabile sicut co-
gitant iudei ꝙ ꝓpterea adhuc debꝫ ve-
nire rex messias. qꝛ nō fuit intentio ꝓ-
phetarū in destructōe regni babyolo-
nie que fuit dicta in ꝓphetia danielis ⁊
in ꝓphetia hieremie ꝙ post septuagin-
ta annos captiuitatis iuda nunꝗ̄ am-
plius essꝫ homo qui regnaret super re
gnū cazdym. ⁊ suꝑ ciuitatē babylonie
⁊ terram circa iacentē. qꝛ ille ciuitates
⁊ terre sue in suis locis ꝑmanserunt. et
si alique ville illarū fuerunt destructe
non tamen omnes fuerunt deserte. ⁊
adhuc ille que fuerūt deserte ꝓ maio-
ri ꝑte omnes fuerunt populate. Sꝫ in
tentio ꝓphetarū fuit ꝙ non esset vltra
suꝑ cazdyn ⁊ suꝑ babylonē nec suꝑ su-
am terram aliquis rex qui esset de ge-
nere nabuchodonosoꝛ nec de gēte sua
Item in tēꝑe futuro regni medie erat
intentio ꝓphete ꝙ non esset vltra rex q̇
esset de genere darij nec de gente sua.
Item in tꝑe quo fuit postea regnum
persie erat intentio ꝓphete ꝙ non esset
amplius rex de genere tyri nec de gen
te sua. Item in temꝑe in quo habebat
esse regnū Janam. i. grecie erat inten-
tio ꝓphete ꝙ non esset vltra rex de ge-
nere alexandri nec de gente sua. ⁊ simi
li modo temꝑe quo in futurū deberet
esse regnū romanoꝝ ſm ꝙ ipi dicunt
deberet esse intentio ꝓphete ꝙ non ha-
beret ibi amplius esse rex de genere iu
lij cesaris pꝛimi. ⁊ Gay ⁊ Titi. nec alio
rū qui crediderūt in eoꝝ fidē. Ex quo
ergo reges romanoꝝ non credunt mō
in fide Julij cesaris Gay nec Titi. q̇a
ipi seruiebant idolis. ⁊ etiam qꝛ Con-
stantinus cesar dimisit regnū romano
rum seruis Jesu nazareni. ⁊ apostoli-
cus qui est dominus rome nō fuit vo-
catus deinde cesar nec venit ꝺ genere
cesaris. opoꝛtet necessario dicere ꝙ iā
transierunt omnia illa regna dicta in
libꝛo danielis excepto regno iesu na-
zareni veri messie quod firmissime du
rat ⁊ habet durare sine fine. Erȳ ō opꝫ
dicere necessario ꝙ iam venit rex mes-
sias q̇ venturus erat tempoꝛe illoꝝ
regum. ⁊ ꝙ iam receperunt iusti trans
migratōem ⁊ tribulatōē quam debe-
bant recipere quando finita essent illa
quatuoꝛ regna. ſm ꝙ dicit Dan̄. xi. po
pulus aūt sciens deum suum obtine-

bit. ꝛ faciet ꝛ docti in populo docebūt plurimos ꝛ ruent in gladio ꝛ in flāma ꝛ in captiuitate ꝛ i rapina dieꝝ. Seqꝛ ꝛ de eruditis ruent vt cōflent ꝛ eligāt ꝛ dealbent vsq ad tps pfinitū. receperūt etiā mali ꝛ peccatores de isrl finē captiuitatꝭ ppetue. sicut dicit Dan. vij vsq ad cōsūmatōem ꝛ finē durabit desolatio. ꝛ iterū. c. eodē ante ciuitatem ꝛ sanctuariū dissipabit ppls cū duce vēturo. ꝛ finis erit vastitas. ꝛ post finem belli statua desolatio. ꝛ hoc est qd debat esse in aduentu messie. s. q finē acciperet peccatū ꝛ deleret iniquitas. et adduceret iusticia sempiterna. ꝛ sic vngeret sanctussanctoꝝ. vt pꝫ in. c. eodē clarissime. ergo pꝫ sicut sol lucet ex oībus istis pdictis falsam eē expositōē iudeoꝝ in pphetia. Hiere. supradicta. ꝛ in pphetia abdie. quibus se fundant multū iudei expectantes destructōem imperij romanoꝝ. ꝛ tūc aduentū messie ꝛ quod etiā falsum ē q xpiani descēdunt d edom. sed q ipsimet iudei sunt illi de edom qui fuerūt cōuersi. ꝛ ipsi q mali sunt ꝛ peccatores simul cum eis receperunt punitōem ppetuā in qua nunc sunt ꝛ erunt vsq ad finē. ꝛ q xpiani sunt filij syon ꝛ boni iudei qui cōuersi sunt ad xpm in qbus completa fuit iniquitas. i. in qbus iā cessauit peccatū ꝛ captiuitas. ꝛ in ppetuū erunt liberi. sicut pꝫ in pdicta pphetia Hiere. quia illis de edom conuersis ꝛ alijs iudeis negantibus xpm dicit ppheta. ad te quoq pueniet calix. i. pena diuie vltionis inebriaberis. i. ad plenū punieris atq nudaberis. s. honore ꝛ alijs bonis. sicut manifeste factū est p tytū romanoꝝ principē. Sed ꝛ de bonis iudeis q receperūt iesum xpm verū messiam qui dicunt filij syō. Dicitur in textu. completa ē iniquitas tua filia syō scꝫ in aduentu xpi. quia amplius populus ille syon credens in xpm nō fuit subiectus alicui captiuitati loquendo de totalitate populi. sicut ter iā factum est de populo iudeoꝝ. Ideo dicit. non addit vltra vt transmigret te. s. a libertate in seruitutē. Sequit d malis iudeis filijs edom. Visitabit iniqtatem tuam filia edom eam. s. iuste puniendo discooperuit peccata. s. penam manifestam omnibus inferendo. quia publica est eoꝝ captiuitas ꝛ seruitus i toto mūdo vbiq sunt iudei siue inter xpianos siue inter saracenos sunt captiui ꝛ in abhominatōem habiti. Patet ergo solutio ad argumentū iudeorum que aliquantulū dilatata fuit pter magnā vim quam faciunt iudei in eodem.

¶ Contendit iudeus probare q iesus non est verus messias quia xpiani affirmant ipsum eē deum. xxij

Vicesimūsecundū argumentū iudeoꝝ est ad pbandū xpm nō esse deū sicut xpiani affirmāt. Arguunt aūt sic. scriptū est Exod. xx. Non assumes nomen dei tui inuanū. Inuanū nomē dei assumit qui hominū nomini cultū diuinitatis attribuit. Nam vanitas est omnis homo q hominē deum credit ꝛ deū appellat homini nouū cultumq diuinitatis ascribit. Item in psal. scriptum est. non erit in te deus recens neq adorabis deum alienū. Item in lege scriptū est q qui fecerit se deum occidatur. nullus ergo homo est deus. Mirum ergo est quō xpiani ausi sunt Jesum nazarenū nominare deum etiam concesso q esset messias cum sacra scriptura sit in oppositū vt dictū ē. vel si dicant q messias debet esse deus. ostēdat xpiani. Vn in sacra scriptura talis assertio pōt notari. licꝫ tū in primo libro sit sufficien-

ter declaratū quadruplici examine.ꝙ iesus xp̄c est verus filius dei ꝛ ꝯsequēter verus deus.quia tn̄ iudei petūt auctoritates sacre scripture. Ideo in p̄nti duo sunt fienda. Primo soluet argumentū.ꝛ secundo assignabunt auctoritates expresse ad oppositū ostendendū.De primo ergo dicit ꝙ nomen dei assumeret inuanū si alicui puro homini attribueret. sed si attribuit alicui q̄ non sit purus homo sed verus homo ꝛ cum hoc etiam sit verus deus. tunc non assumit invanum.talis est hiesus dn̄s noster qui non tm̄ homo sed etiā verus deus affirmat.ꝛ sic deꝰ ꝛ homo: vnus est xp̄c. nec est recens vel recēter deus qui eternus est ꝛ ab eterno deus nec ip̄e se facit deū. q2 substantialiter est deus. Ille em̄ facit se deum qui fingit se esse deum cum non sit. nec ē deꝰ alienus.q2 vere est deus.dij ꝟo gentiū alieni dij dicunt.q2 nūcupant dij.Circa secundū tollunt iudei velamē d cordibus suis.legāt sacras scripturas q̄s ꝛ non alias ꝓ p̄nti allegare intēdo que cōmuniter nō solū ꝭm catholicos doctores sed etiā ꝭm antiquos hebreorū rabinos de messia exponunt.Et p̄mo quidem abraam pater fidei nostre adducit in mediū.qui accepta ꝓmissiōe ꝙ in semine suo benedicerent omnes gentes.intelligens ex hoc deum nasciturū ꝭm carnem hūanā ex genere suo cum esset senex ꝛ dierū multoꝝ vocauit ad se seruū seniorē domus sue gen̄. xxiiij.ꝛ dixit ei. Pone manū tuā subter femur meū.vt adiurem te ꝑ deū celi ꝛ terre vt non accipias vxorem filio meo de filiabus ꝛc̄. Cum.n.sit cōsuetudo apud colentes deū ꝙ iurans ꝑ deū p̄stat manū suam sup aliq̄d hn̄s sp̄alez relatiōem ad ip̄m. ꝓpter qd Exo.xxij. dicit ꝙ qn̄ aliquis iurabit applicabit ad deos nullo modo pater abraam fecisset manū serui sui poni subter ꝓpriū femur qn̄ iurabat ꝑ deum celi.nisi specialiorē relatōem haberet femur suū ad deū q̄ȝ alia mēbra corpis sui. qd q̄dem verum est inquantū illa pars specialius ordinat ad actū generatiōis ꝑ quem c̄ȝtū ad matrē de genere abrahe nasciturus erat xp̄c. Secūdo pōt adduci illud Esa.ix. Paruulus natus ē nob ꝛc̄.seq̄t.Et vocabit nomē eiꝰ admirabilis cōsiliarius deus fortis pater futuri seculi.princeps pacis. ꝑuulus dixit.q2 verus homo.admirabilis ꝛc̄. q2 verus deus. Hec em̄ noia omnia non videtur alicui posse competere nisi sit deus. Tercio pōt adduci illd Esa.xxv Et dicet in illa die.ecce deꝰ noster iste: expectabimus eū ꝛ saluabit nos. Super quo dicit venerabilis petrus alfonsi in suo dialogo ti.viij.hunc certe versum aliter non curamus explanare q̄ȝ doctores vr̄i illum dudū exposuere.ꝑ illum nanq̄ȝ docuerunt venturuȝ fore tempus quo ꝛ mūdus dn̄m esset visurus.ꝛ digito sibi adinuicem populus ostensurus.hoc ꝟo fieri nullatenꝰ posset nisi homo fieret quis ꝛ deus. Hec ille. Quarto potest adduci illud Esa. lj. Posui verba mea in ore tuo.ꝛ i vmbra manus mee protexi te. vt plantes celos ꝛ fundes terram ꝛ dicas ad syon populus meus es tu siue plātatio celoꝝ siue fundatio terre accipiat sp̄ualiter siue ad litteram. certum est ꝙ talia non possunt verificari nisi de illo q̄ est deus.vbi enim humanitas premittit: cum dicit.posui verba mea in ore tuo ita enim dixerat dn̄s Moysi.vt habet Deutero.xviij. Prophetam suscitabo de medio fratrum suoꝝ similem tui. ꝛ ponam verba mea in ore eius que verba eius que loquet in nomie meo audire noluerit ego vltor existam. Istud aūt non pōt intelligi de Iosue. nec de aliquo qui fuerit sub lege mosaica. q2 vltio.c.eiusdē libri dicit. Non surrexit

vltra ꝓpheta in israel sicut moyses sed verificatˀ de xp̄o qui fuit sibi similis in quātū dedit legē.sicut patuit supra li. j.in aptitōe tercij thezauri. ꝫ postea tā gitur eius diuinitas cum addit vt plā tes celos ⁊ fundes terram ⁊c̄. Ita enī ꝓmiserat se ꝑsonaliter vētur̄ Ezech. xxxiiij. Ecce ego visitabo oues meas: sicut pastor visitat gregē suum. Differentia est inter dn̄m ⁊ pastorem.tūc.n. dn̄s ouiū est pastor earū q̄n imediate nō ꝑ alios ꝫ ꝑ se pascit eas. In veteri testō deus erat solū dn̄s.⁊ mittebat pastores suos ad pascendū oues qui dicebant.hec dicit dn̄s.sed visitans sicut pastor gregē suū nobiscū est dn̄s. Esa. .lij.Ecce ego qui loquebar in veteri.s. testamēto assum in nouo. Quinto adducitˀ alia auctas Esaie in ca.xl.q̄ non minus cōfirmat ꝓpositum. Reuelabitˀ gloria dn̄i.⁊ videbit oīs caro pariter ꝙ os dn̄i locutū ē. pōt quippe vox rei spūalis audiri sicut filij israel vocē dn̄i audierūt in monte synai.loquentē ꝟo nō videbis nisi fuerit res carnalis. Sexto introducitˀ auctas baruch in.iij.c. vbi inquirens in toto ca. q̄ sit vera sapientia.⁊ q̄ adinuenit eam subdit. hic est deus nr̄ ⁊ nō estimabitˀ alius ante illū.hic adinuenit omnē viā disciplie ⁊ tradidit eam iacob puero suo ⁊ isrl̄ dilecto suo.⁊ post hoc in terris visus ē ⁊ cū hoībus cōuersatus est. Certū ē ꝙ deus ꝑm diuinitatē videri n̄ pōt. quia dicitˀ Exo.xxxiiij.nō videbit me hō et viuet.nō poteris videre faciē meā nec etiā cōuersatˀ cum hoībus inquantū ē deus.vt dicitˀ Dan̄.ij. imo ꝯuersatio ꝓprie est inter illa que sunt eiusdē speciei.⁊ iō ista verificantˀ de deo ꝑm naturam assumptā. Septimo hanc duplicē naturā ondit micheas in ca.v.dicens.Et tu bethleem effrata puulꝰ es i milibus iuda.ex te mihi egredietˀ qui sit dn̄ator in israhel.⁊ egressus eius ab initio a diebus eternitatis eius. Nam egressus xp̄i ꝑm humanitatē debebat fieri in bethleem. sed egressus a diebꝰ eternitatis nō potuit eē nisi ꝑm diuinitatē de quo egressu dr̄ Esa.liij. generatiōem eius quis enarrabit. Sup predicto etiā verbo petrꝰ alfonsi in suo dialogo ti.viij.pulcre loquitˀ dicens. hoc quippe qđ est ex te mihi egredietˀ q̄ sit dn̄ator in israel.ꝑm corpꝰ dictū est. ꝑm ꝙ princeps ille aduēturus erat in tpe. Qđ aūt sequitˀ ⁊ egressus eius ab initio a diebus eternitatis ꝑpetuitatē insinuat deitatis.hoc.n.diuinitati attribuit qđ hoī puro nō cōuenit. hec ille. Ista ꝑm ꝑdestinatōem nō possunt eē dicta tum q̄ significatū vocabulorꝫ ħ non patitˀ.tum q̄ nimis inscienter loquerentˀ ꝓphete ita studiose ad laudādū messiam ꝑ ea que non magis cōpetunt sibi ꝙ̄ lapidi. Octauo dauid in psalmo.xliiij.dicit.Sedes tua deus in seculū seculi ꝟga directōis virga regni tui. Dilexisti iusticiā ⁊ odisti iniquitatē.ꝓpterea vnxit te deus deus tuꝰ oleo leticie ꝑ cōsortibus tuis. Cum hoc inꝙ̄ dicit.eum ad quem loquitur deum eē ⁊ hominē ostendit.dicens eū. Sedes tua deus in seculum seculi. virga directionis virga regni ⁊c̄. nūquid nō manifeste eum appellet deum. Deinde cum dicit. Dilexisti iusticiā ⁊ odisti iniquitatē ꝓpterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie ꝑ ꝯsortibus tuis. Ad hominē eum loqui ꝑcipimus neqꝫ ei vel deum.vel consortē habet deꝰ. Itē dauid in psal. Deus iudiciū tuū regi da.qui ad lr̄am etiā ꝑ doctores hebreos exponitˀ de xp̄o in lege ꝑmisso dicit ⁊ ꝑmanebit cum sole ⁊ ante lunam in generatōe ⁊ generatōem. ⁊ sit nomen eius ben edictū in secula.ante solem ꝑmanet nomen eius. Et illud. ⁊ adorabunt eum omnes reges omnes gētes seruient ei. Videamus inquā si de pu

ro homine dicta sunt hec omnia. et ptz manifeste q nullo mō cōueniunt nisi soli deo. ergo sequit q xpm cōfiteri debemus esse hominē et deum. Qd etiā dauid spū reuelante cognouit et miracula q facturus erat puidit. Jō ad huiusmodi finē psalmista fecit psalmuz. Bndictus dns deus israel qui fec mirabilia solus. Et benedictū nomē maiestatis eius in eternū. et replebit maiestate eius omnis terra fiat fiat. Vidisti ergo iudee q clare ex sacris scripturis ptz q messias in lege et pphetis promissus verus deus et verus homo esse debeat. quare merito iesus nazarenus quē verū messiā supra ostendim9 vex deum et verum hominē confitemur.

Et vt amplius pfidia iudaica cōfundat tribus rōnibus oñdaz. sicut deducit mgr Bern. oliuerij in suo tractatu cōtra cecitatē iudeox. c. viij. Quaruz prima talis est. Ille hō vere erat deus cuius pena tpalis sufficiēter satisfecit p peccatis totius ppli. Sz mors xpi plene deleuit oia peccata. ergo xpc vere est deus. Maior ptz qr ad sufficiētē satisfactiōem ptinet q pena rñdeat culpe. culpa aūt que est peccatū mortale est infinita eo q cōmittit cōtra deū infinitū. Videmus. n. eundē actū eē culpabiliorē et grauiorē cōtra insigniorē et maiorē psonā cōmissuz q cōtra ignobiliorē vel inferiorem. Si ergo ad augmentū obiecti sequit augmentū culpe. cum deus excedat oēm psonam in infinitū culpa cōmissa directe ptra eū. qualis est qdcūq peccatū mortale in quo formaliter est auersio a deo dicenda est infinita. ergo pena p tali culpa debet esse infinita sed nulla pena q nō durat in infinitū pōt eē infinita nisi sit in supposito infinito. vt sic finitet pena ex subiecto sicut culpa ex obiecto. Pena igit tempalis sufficienter satisfaciens p quocūq peccato mortali necessario est in supposito infinito. Sz suppositū infinitū est nullū nisi diuinū. g vera est prima ppositio q cuius pena tpalis sufficiēter satisfecit p oibus peccatis vere est deus. sed minor ptz Esa. p totū. liij. ca. vbi dr. vere lāguores nostros ipe tulit. et dolores nros ipe portauit. et nos reputauim9 ipm quasi leprosum et pcussum a deo et humiliatū Ipe aūt vulneratus est pter iniquitates nras attritus est pter scelera nra. Disciplina pacis nre sup eum et liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues errauimus vnusquisq in viaz suam declinauit. et dns posuit i eo iniquitates oim nrm zc. de qbus fuit plene dictū supra in apparitiōe thesauri. Sed in circuitu impij ambulātes falsas conant dare responsiones et finaliter neminē inueniētes in veteri testamento q mortuus sit p peccatis populi sic q tota pphetia posset de illo exponi. Dicunt q qñ iudaicus ppls ad pfectū statū recōciliabit, tunc cetere natōes loquētes ex cōpassiōe et quasi cōparatiue dicent. nos reputauim9 eum .s. istum ppl'm leprosum et pcussum a deo zc. que sequunt. sed mentita ē iniquitas sibi. multa. n. dicunt in dicto. c. que de nullo alio a xpo intelligi pñt. Ait. n. deus pter zelus ppli mei percussi euz. Si ergo iste pcutiet propter peccata ppli dei. illi qui dicturi sunt lāguores vros portaui erūt de pplo dei ergo nō est vera expositio q alie gētes dicant de pplo dei pdicta verba. Item dicit ibidem oblatus est qr ipe voluit. Item peccatū nō fecit nec est inuētus dolus in ore eius. Item in eodem ca. tradidit in mortē aiam suam et cū sceleratis reputatus ē et ipe peccata multox. tulit et p transgressoribus orauit: que omnia nullo mō d populo iudaico verificari possunt. nec d aliquo alio cum ppheta eius diuinitatē innuat di

cens. generatōem eius quis enarrabit ⁊ q̄ voluntas dn̄i in manu eius dirigitur. Item zacharias ꝓpheta in .c. ix. ꝓmittens. ecce rex tuus veniet tibi iust⁹ ⁊ saluator qui loquet̄ pacē gentibus ⁊ ptās eius a mari vsq̄ ad mare. ⁊ a fluminibus vsq̄ ad fines terre subdit. Tu aūt in sanguine testamēti tui emisisti vinctos tuos ď lacu in quo nō erat aq̄. Item in .xij. c. aspicient ad me quē cōfixerunt. Item in .xiij. ca. ⁊ dicet̄ ei q̄d sunt plage iste in medio manuū tuaꝝ ⁊ dicet. his plagatus sum in domo eaꝝ qui diligebant me. totaꝫ istaꝫ orōnē tangit in virtute Esaias in .xxviij. ca. vbi primo ponit culpā dicens. pcussimus fedus cum morte ⁊ cum inferno fecimus pactū. posuimus mendaciuꝫ spem nr̄am. mendacio ꝓtecti sumus. ⁊ cōsequenter subdit remediū inquiēs. Idcirco hec dicit dn̄s de⁹. ecce ego mitto in fundamento syon lapidē. lapidē ꝓbatū angularē. p̄ciosum. ⁊ delebitur fedus vestrū cum morte ⁊ pactū vestꝝ cum inferno non stabit. Scd̄a rō pōt sumi ex dictis iosephi q̄ fuit iudeus et verus historiographus dicētis q̄ irl̄m fuit destructa. quia iniuste eius habitatores interfecerūt xp̄m ⁊ beatū iacobū. Ex quo sic pōt argui. Iudei non errassent occidendo xp̄m ⁊ beatū Iacobū. nec ꝑ ꝯsequēs fuissent puniti nisi xp̄c vere fuisset deus. sed isti peccauerunt occidēdo istos. ergo xp̄c vere erat de⁹. maior ptꝫ. q̄ iudei interfecerūt xp̄m. q̄ dicebat se esse deū. ⁊ certe si nō fuisset verum s̄m legē debebat mori. Iudei ergo interficiēdo xp̄m si nō fuisset deus. q̄ fecissent s̄m legem, non peccassent occidendo ip̄m ⁊ beatū Iacobuꝫ. sed potius meruissent. ⁊ eadē rō est de beato Iacobo. q̄ iō interfectus fuit. q̄ asserebat xp̄m esse deū. Sed si non dixisset verū iuste interfectus fuisset. ergo vera est maior ꝓpositio. q̄ si xp̄c nō fuisset deus. iudei non peccassent occidendo ip̄m ⁊ beatū Iacobū. Sꝫ minor patet ꝑ dictū Iosephi asserētē iudeos deuenisse in istā vltimā captiuitatē. q̄ iniuste interfecerūt hos duos p̄dictos.

Ex quo etiā tercia rō pōt induci que talis est. Interficere purā creaturā iniuste nō est ita magnū peccatū sicut idolatrare. sed interficere xp̄m fuit maius peccatū q̄ȝ idolatrare. ergo xp̄c nō erat pura creatura. ⁊ sic oportebat q̄ eēt de⁹. maior est manifesta. q̄ magis peccatū est facere contra p̄ceptū prime tabule. q̄ȝ ꝯtra q̄dcunq̄ de tabula secūda. sed idolatrare est cōtra primū p̄ceptū prime tabule peccare. homicidiū vō est ꝯ secunū p̄cdeptū secūde tabule. ḡ mai⁹ peccatū ē idolatria q̄ȝ homicidiū. Minor ꝓbat̄. q̄ lꝫ interdū iure hūano grauius puniat̄ minus peccatū. in lege tn̄ diuina ꝑ mensura peccati est plagarū modus. vt dr̄ Deutro. xxv. c. Cum ergo iudei ꝑ pctm̄ cōmissum cōtra xp̄m incurrerint maiorē penaꝫ in vltima captiuitate que iam durauit mille. cccc. lx. annis q̄ȝ fuerit aliqua pena eis vnq̄ȝ inmissa ꝓpter peccatū idolatrie. necessario oportet dicere maius peccatuꝫ fuisse interfectio xp̄i q̄ȝ adoratio idoli. ḡ xp̄c erat deus. ⁊ hoc patꝫ satis rōnabiliter si cōsideremus cōditōꝫ legis quā xp̄c erat daturus. Videmus. n. in oībus actibus ordinatis q̄ ille qui est superior artifex principalē ⁊ ꝑfectiuū actū operatur ꝑ seip̄m. Ea vō que disponūt ad illam ꝑfectōeꝫ operatur ꝑ suos ministros sicut nauis factor cōpaginat ꝑ seipsuꝫ sed preparat illā nauē ꝑ artifices subministrantes. Et iō cōueniens fuit q̄ lex ꝑfecta noui testamēti daret̄ ꝑ ip̄m deū hominē factū. lex aūt vetus ꝑ dei ministros. ꝓpter q̄d de latore legis noue dicit̄ Iob. xxxvj. Ecce deus excelsus in fortitudine sua ⁊ nullus est ei similis in legislatoribus. hec sufficiant cōtra perfi

diam iudiacã ad oñdendũ rõnib⁹ τ au
ctoritatibus q̄ xp̄c est verus deus τ ve
rus homo.

Contẽdit iudeus probare q̄ lex euangelica non est a deo q̄ʒ ponit trinitatem personarum.

xxiii

NIcesimũ terciũ argumentũ iu
deoꝝ est cõtra trinitatẽ ꝑsonarũ
ex qua arguunt legẽ euangeli-
cam nõ esse a deo sic. Illa lex non est a
deo que tollit oĩmode vnitatẽ diuinaʒ
qʒ Deutro. vj. dicit. Audi isrl' dñs de⁹
tuus vnus est. sed lex euangelica vide
tur hanc vnitatẽ auferre ponendo ꝑso
narũ trinitatẽ. ergo lex euangelica nõ
est a deo. Rũdet iudeo q̄ trinitas ꝑso-
narũ nõ derogat vnitati essentie diuie
nam τ ipi habent cõcedere deũ esse in
diuersis locis. qʒ psal. dicit. Si ascẽde
ro in celũ tu illic es. si descẽdero ad in
fernũ ades. qδ nõ põt verificari ſm di
uersas ptes. quia deus spũs est. τ omi
diuersitate τ cõpositõe pciũ caret. nec
põt dici q̄ de⁹ sit in diuersis locis suc-
cessiue. qʒ ipe dicit Malachie. iij. Ego
dñs τ nõ mutor. ergo sicut sil' τ semel
totus est in diuersis locis cũ veritate
sue vnitatis. ita suo mõ diuinitas exi-
stens vno numero sil' est tota in diuer
sis suppositis. nõ. n. est scriptura ĩ mũ
do que verius ponit vnũ deuʒ q̃ facit
euangeliuʒ. Sed hec vnitas ꝑpter sui
infinitatẽ τ illimitatõem cõpatit secũ
ꝑsonarũ trinitatẽ. Ad innuendũ ergo
q̄ trinitas nõ tollit vnitatẽ eẽntie vbi-
cunqʒ in veteri testõ in hebreo inuenit
heloym qδ significat deũ ĩ plurali nu
mero adiungit actus singularis vt est
illud. In principio creauit heloym ce
lum τ terrã. Dicũt iudei q̄ hoc nomẽ
heloym indifferẽter accipit ꝑ singula-
ri vel plurali. τ qñ accipit ꝑ deo vero
semꝑ in singulari tenet sicut ibi. in pn
cipio creauit heloym. ecce q̄ li creauit
stat in singulari. sed hoc ptʒ manifeste
falsum. Nã aliqñ tenet manifeste pro
deo vero. τ tñ ꝯiungit cum adiectiuo
pluralis numeri. τ aliqñ etiã cũ verbo
pluralis numeri qδ nõ esset si teneret
ꝑ singulari. Exemplũ primi Josue vl.
non poteritis seruire dño. deus em san
ctus est τc. Hebraica veritas hʒ nõ po
teritis seruire dño. qʒ heloym sancti ipe.
Ista auctoritas loquit de deo vero. qʒ
iosue loquebat pplo de seruitute veri
dei. vt ptʒ lrãm intuẽti. Itẽ Hiere. xiij
Peruertistis verba dei viuẽtis dñi ex
ercituũ dei vr̃i. hebraica veritas hic hʒ
ꝑuertistis verba heloym viuentiũ deũ
exercituũ. Ista auctoritas mãifeste lo-
quitur de deo vero. Nam vbi nos ha-
bemus deũ exercituũ in fine auctorita
tis ꝑ hoc noĩe dñi. in hebreo ponit no
men dñi thetragrãmatõ. qδ de solo vero
deo põt dici. vt declarat rabi salomon
in li. de directõne ꝑplexoꝝ. τ tñ in istis
auctoritatib⁹ hoc nomẽ heloym cõiun
git cũ adiectiuis pluralis nũeri. vt ptʒ
Exemplũ secũdi. s. de verbo plural' nu
meri. x. Reg. vij. que est gens vt popu
lus israel in terrã ꝑpter quã venit deus
vt redimeret sibi in ppl'm. hebraica lr̃a
sic habet. que aũt vt ppl'us tuus gens
vna in terra ꝑpter quã iuerũt heloym
ad redimẽdũ sibi. patet ḡ q̄ li heloym
stat in ꝑdictis auctoritatib⁹ ꝑ deo vero
τ in plurali. quare cum sit ibi impossi
bile pluralitatẽ ponere deoꝝ. necessa-
rio est ibi ponere pluralitatẽ ꝑsonarũ.
siue suppositoꝝ. qʒ actões tales sũt sup
positoꝝ ſcδo de aĩa. Ptʒ igit ex modo
loquendi hebraico q̄ in diuinis ẽ plu
ralitas suppositoꝝ τ vnitas essentie q̄
moyses τ alij ꝓphete dederũt studiosis
in lege ꝑ taleʒ modũ loquendi. Quõ
aũt iste actus elicit ab essentia formali
ter que vna est simpliciter licet ꝑsone
sunt distincte τ quedam magis subti-

Trinitas

liora ꝛ magis ad ꝓpositum hic adduci
possent. Sed qūo dicit mgr̄ Bern̄. oli
uerij in suo tractatu cōtra cecitatē iu-
deoꝝ. vj. ca. Non videt̄ tutum dare oc
casionē cuiꝗ loquendi subtiliter cū in
fidelibus de materia ista. Videant er-
go catholici studiosi doctores sup̄ pri
mū sniarū. vbi de ista materia multa
subtilissima tradunt. que velut marga
rite non sunt seminande inter porcos.
.i. infideles. Sed tn̄ induco ꝯ iudeorū
cecitatē in ista materia testes famosos.
Et primo sepe nomiatū peritū docto-
rem petrū alfonsi ꝯuersum in suo dia-
logo ti. vj. rn̄dētis sub noie petri moy-
si interroganti sic ꝑpende o moyses ꝙ
secretū sit nomē istud ꝛ ineffabile. ꝛ ꝙ
nō nisi ꝑspicati mentis intuitu ꝛ ꝓfun
da valet agnosci indagatōne: testante
moyse qui ait in Deutro. scito hodie ꝛ
cogita tu in corde tuo ꝙ dn̄s ip̄e ē de⁹
in celo sursum ꝛ in terra deorsū ꝛ nō
sit alius. vbi. n. in latino ponit̄ dn̄s in
hebreo ꝛ quidē ꝑdictū nomē inuenies
vba vo deus in latino. in hebraico scri
bitur heloym qd̄ pluralitatē significat
vt inde patesceret eundē eē deum qui
ꝛ singl'ari ꝓprio ꝛ plurali appellatiuo
nuncupat̄ vocabulo. Sed ꝛ ne plures
deos forte putaret adiūxit ē nō sit ali⁹
ꝙ vo moyses dixit scito ꝛ cogita tu in
corde tua reuera insinuat ꝙ nois hui⁹
archana subtilitas neꝗ visu neꝗ audi
tu neꝗ de corporeis sensib⁹ aliquo ni-
si tm̄ mentis intellectu ꝑspicuo ꝛ miro
ꝑpēdi possit ingenio. Pōt etiā in mul
tis alijs trinitas denotari. sicut in fim-
brijs quas dn̄s filijs israel in vestimen
tis suis per moysen habere ꝑcepit di-
cēs loquere filijs israel ꝛ dices ad eos
vt faciant sibi fimbrias in angulis pal
lioꝝ ponentes in eis vittas iacintinas
quas cum viderint recordent̄ omniū
mādatoꝝ dn̄i. Fimbrie quippe ille q̄-
tuor erāt filoꝝ ꝗ duplicatoꝝ. in supio-
ri siquidē sui parte tres nodos haben-
tes in inferiori vo duos. Sed ꝑ fila q̄-
tuor. quatuor āni ꝑtes designāt̄. Per
filoꝝ vo duplicitatē dies ꝛ nox vicē.
vt quatuor anni tꝑib⁹. s. toto anno. no
ctem quoꝗ ꝛ diem dei mandatoꝝ me
mores essent. Nam ꝑ tres nodos trini
tas ꝑsonaꝝ. s. supiores. Per duos aūt
inferiores duo insinuant̄ testamēta. s.
lex moysi ꝛ euangeliū. Notat̄ quoꝗ
trinitas in trib⁹ benedictiōibus. qbus
aaron ꝛ filij eius benedicebāt filijs isrl'
ex ꝑcepto dn̄i dicentis ad moysen. lo-
quere ad aaron ꝛ filijs eius sic benedi
cetis filijs isrl' ꝛ dicetis eis/ Bn̄dicat ti
bi dn̄s ꝛ custodiat te. ostendat dn̄s fa-
ciem suam tibi ꝛ misereat̄ tui. Cōuertat
dn̄s vultū suum ad te. ꝛ det tibi pacē.
His quippe benedictōibus sacerdos
alicui benedicens ꝓtensas ante vultū
suū palmas vtrasꝗ tenebat. cuꝫ vo di
cebat dn̄s quē hebraice illo qd̄ supra
diximus trino ꝛ vno nomine exprime
bat tres digitos priores pollicē vicꝫ in
dicem atꝗ mediū manus vtriusꝗ re-
ctos altius erigebat. ꝛ dicto ita dn̄o di
gitos vt prius remittebat. Sed dic mi
hi o moyses quid triū digitoꝝ eleuatō
ne melius ꝙ trinitatis excellentia po
terit allegorisari. ꝙ si qd aliud sup̄ his
notare tu noris ꝛ valeas mihi q̄so edis
seras: moyses sane neꝗ illō qd̄ dixisti:
neꝗ quicꝗ aliud sup̄ hoc vnꝗ notaui
mus. sed nec doctores nr̄i quippiā no
tandū esse dixerūt. Petrus. Quid eti-
am nisi trinitas ꝑsonaꝝ in eo qd̄ dicit
Esaias ꝓpheta notari pōt trina videlꝫ
angeloꝝ voce laudantiū ꝛ dicentium
sanctus sanct⁹ sctūs dn̄s de⁹ sabaoth.
Cur. n. ter tm̄ sanctus dicunt magisꝗ
semel vel bis decies vel centies vl' alio
aliquo numero aliquo cur si breuiter
laudare vellent semel sanctus non di-
cerent. si vo multum cur non centenā
vel millenam. vel innumeraꝫ laudem

[cecitas iudeoꝝ]

[Fimbria]

exhiberent. Moyses. nos qdē in ange
loꝝ laude cām nullā vocis illius trine
nisi placitū simus ipoꝝ. Petrus. si ad
singula q̄ ꝓposuero nesciꝰ rñderis. qd
aliud q̄ꝫ te victū ⁊ ꝯtraire nescietē fate-
beris. testaꝛ saneꝛ dauid ꝑsonarū trini
tatē cū dicit. querite dñm ⁊ virtutē eiꝰ
querite faciē eius semp. Quid est. n. ꝙ
dixit querite dñm ⁊ virtutē eius ⁊ qri-
te faciē eius nisi querite patrē ⁊ filiū ⁊
spm̄ sanctū. Quid nanqꝫ ꝑ virtutē eius
nisi filius eius. Quid ꝟo ꝑ faciē eiꝰ ni
si spūssanctꝰ intelligiꝛ ꝙ si tu alias in-
telligas ediscere. Hec itaqꝫ sanctarū te
stimonia scripturarū de trinitate ꝑso-
narū satis intelligētibꝰ sufficere pñt. ꝭ
p̄dictus doctor. Sꝫ nō trāseat calamꝰ
auctē Esaie in ca. xlviij. q̄ multū facit
ad ꝓpositū vbi ipe met deus dicit. ex tē
pore anteq̄ꝫ fieret ibi eram. ⁊ nunc mi-
sit me deus ⁊ spūs eius. ꝙ illa aūt sint
verba dei loquētis ptꝫ ꝑ lrām p̄cedētē
cū dr̄ manus q̄ꝫ mea fundauit terram
⁊ dextra mea mensa est celos. ⁊ sub eo
dē cōtextu idē loquens ait. ⁊ nunc mi
sit dñs meꝫ ⁊ spūs eius. silr ptꝫ ꝑ lrām
sequentē immediate cū diciꝛ. hec dicit
dñs redemptor tuus sanctus isrl. In
auctoritate ꝟo p̄missa expꝛimiꝛ deus
missus a deo ⁊ spū eius. Intermittētē
ꝟo ⁊ missum sꝑ est distinctio ꝑsonalis
⁊ sic ista scriptura impleta fuit in incar
natōe filij dei q̄ est deus missus in mū
dū a deo patre ⁊ spū eius. Secundo
adducūꝛ antiq̄ doctores hebꝛeoꝝ q̄ de
hac materia lꝫ obscure aliquid senserꝛ
inter quos aliqui allegabunꝛ q̄ magis
visi sunt appꝛopinquare veritati. Et p̄
mo occurrit illud qd̄ super illud psal.
Deus dñs locutus est ⁊ vocauit terraꝫ
ibi glo. que diciꝛ mydrastulim. s. glosa
psalterij sic queriꝛ. Que est rō quare
psalmista nomē dei sancti ⁊ benedicti
tribꝰ vicibus cōmemorauit dicēs. deꝰ
deus dñs locutꝰ est ⁊c̄. Ad qd̄ rñdēt ibi
sic: hoc est vt doceret te ꝙ cū istis tribꝰ
noībus creauit deus seculū suū. iuxta
tres midoth. i. ꝓprietates q̄bus creatꝰ
est mūdus. ⁊ ista sunt sapia scia ⁊ pꝛu-
dentia. sicut dictū est in ꝓuerbijs ca. iij
Dñs in sapientia fundauit terram. or
dinauit celos in pꝛudentia. in scia sua
abissi erupuerūt. ⁊ isto modo diciꝛ in
Exo. ca. xxx. qm̄ ego sum dñs deꝰ tuꝰ
deꝰ zelator. ecce tria noīa iuxta tres mi
doth q̄bus creatus ē mūdus. Silr fi-
lij gath ⁊ filij ruben dicebāt in libro io
sue. deus deus dñs ipe scit vbi noīaue
rūt deuꝫ tribus vicibus. hec in p̄dicta
glo. Et idē habeꝛ in beresith raba. i. in
glo. magna sup Gen̄. sup illo ꝟbo. In
p̄ncipio creauit deus celū ⁊ terrā. in q̄
bus habeꝛ ꝙ doctores antiq̄ hebꝛeoꝝ
ꝑ trinam iteratōem diuini nominis q̄
sepe fit in scripturis exponūt qd̄ est in
telligenda in diuinis trinitas ſm tres
mydoth. s. ꝓprietates quas deo attri-
buūt. Iteꝫ in eadē glo. magna que d
ciꝛ beresith raba. c. clxij. sic dr̄ rabi he-
liazar. dicit nō est creatus mūdus nisi
ꝑ verbū vel cū verbo dei sancti ⁊ bene
dicti. sicut dr̄ in psal. verbo dñi celi fir-
mati sunt. Et sequiꝛ ibidē rabi symeō
dicit: inspirauit vel insufflauit deꝰ spm̄
suū ⁊ creatus est mundus. sicut diciꝛ i
psal. spū oris eis omis exercitus eoꝝ.
Hec in p̄dicta glo. in qua māifeste po
niꝛ distinctio realis in creatore mūdi:
qui est deus. Manifestū est em̄ ꝙ ver-
bum distinguiꝛ realiter a proferente ⁊
spūs ab inspirante. ⁊ tn̄ hij tres vnum
sunt. d̄ q̄bus statim ꝓpheta subdit. Cō
gregans sicut in vtreꝫ aquas maris lo
quendo in singulari. Item in glo. he-
bꝛaica sup illud Eccl̄s. iiij. Funiculus
triplex difficile rumpiꝛ. vbi sic dicitur
sensus esset videreꝛ mysteriū troni dei
⁊ vnius non facile discutiꝛ. Sed hanc
glosam moderni iudei ꝑuertunt retor
quentes hanc trinitatē ad tria tributa

Creato mdi

Dnnt verbu et profferes

funiculus tex

diuina. q̄ sunt potentia. sapia. boni-
tas. Sed non videt̄ hec eē s̄nia glose p̄
hoc qd̄ dicit̄ nō de facili discutit̄. q̄ꝛ q̄li-
bet etiā satis simplex scit deū eē poten
tē sapientē ⁊ bonū. Itē sicut deꝰ opa-
tur p̄ suam potentiā sapiam ⁊ bonita-
tē. sic artifex creatus opat̄ per artē suā
sicut p̄ regulā directiuā ⁊ p̄ potentiam
suā quē transmutat manet ad formā
scamni vel lecti vel hm̄oi. ⁊ p̄ appetitū
bonitatis lucri. ⁊ ista tria multoplus
differūt in eo q̄ꝫ potentia sapia ⁊ boni-
tas in deo. Et iō si ꝓpter ista tria dicit̄
deus trinus ⁊ vnus in glo. p̄dicta. m̄l-
tofortius diceret̄ quilibet artifex trinꝰ
⁊ vnus. qd̄ nō est verū. ⁊ iungeret̄ sin-
gulare cū verbo pluralis numeri. dicē-
do hurā fecerūt templū salomonis sic
de deo dicit̄ Eccs. ij. quis ē hō vt sequi
possit regē factorē suum. hebraica veri-
tas sic hꝫ. Quis est hō vt intret pꝰ re-
gem q̄ fecerunt eū. ⁊ sic de deo dicit̄ q̄
est rex q̄ fecerūt hominē. Item etiā pa-
tet p̄ sapientes cabala q̄ dicunt eē deū
sine aliqua corpali quantitate. ⁊ cū tri-
bus istoꝝ deus mūdū creauit. que vo-
cant̄ corona. intelligentia ⁊ regnum. ⁊
nō est differentia inter istos ⁊ xp̄ianos
nisi in vocabulis. q̄m si ip̄i intelligerēt
legē xp̄i p̄ut ip̄am cognoscūt xp̄iani.
Videret̄ nullā esse inter eas driā rea-
lem sed tantūmodo vocalē. ⁊ nō est mi-
rū si doctores aliqui hebreoꝝ int̄ gen-
tes aliquid de mysterio trinitatis non
sunt cōuersi ad fidem xp̄i. q̄ꝛ possibile
est q̄ deus eis grām non inspirauit p̄-
pter eoꝝ peccata qui dispositōem p̄ri-
mā nullatenus optauerūt. Et p̄p mul-
ta alia t̄palia quibus erant inuoluti. q̄
viam salutis impediūt. Sic ⁊ moder-
ni iudei nō minus obnubilati ⁊ inuo-
luti nō recte sed ex obliquo incedētes
p̄dictā veritatē q̄onibus varijs ⁊ eua-
sionibus cōfusis inuoluūt. ip̄i sunt de

q̄bus dicit salomon Eccs. vij. deus fe-
cit hoiem rectū ⁊ ip̄e imiscuit se infini-
tis questionibus. Tercio accedunt na-
turales ph̄i. ⁊ videamus qd̄ de trinita-
te senserunt. Primus fuit adam ma-
gnus naturalis qui dixit s̄m iuuenalē
⁊ Hiero. manus dei tres digiti forma-
uerunt corpus meū ⁊ extraxerunt co-
stam p̄ tres digitos tres p̄sonas intelli-
gens. ⁊ p̄ manū dei vnitatē eēntie. Se-
cundus ph̄s fuit Abraam in lege natu-
re qui tres angelos vidit sed vnū ado-
rauit Geñ. xviij. tres vidit. q̄ꝛ fide tres
p̄sonas credidit sed vnum adorauit. q̄ꝛ
vnus deus adorat̄ sub rōne vnius ma-
iestatis deitatis ⁊ essentie. Terciꝰ ph̄s
fuit plato qui in. vij. libro platonicoꝝ
dicit q̄ sicut nō est dare intelligentiā
creatā sine trinitate creata vicꝫ intelli-
gere posse velle. sic nec intelligentiam
increatā sine trinitate increata q̄ ē pos-
se intelligere ⁊ velle. ⁊ iste plato vt po-
nit macrobius sup̄ somnū scipionis ⁊
beatus Aug. x. libro de ciui. dei. c. xix.
⁊. vij. libro confessionū ca. ix. dicunt q̄
istud In principio erat verbū ⁊ verbū
erat apud deū ⁊ deus erat verbū. hoc
erat in p̄ncipio apud deū. oīa p̄ ip̄sum
facta sunt ⁊ sine ip̄o factū est nihil. qd̄
factū est in ip̄o vita erat. Fuit inuentū
in libris platonis. ⁊ sic pꝫ q̄ cognouit
pluralitatē p̄sonarum. Quartus ph̄s
fuit aristotiles qui vnitatē essentie ostē-
dens. viij. phisicoꝝ in fine dicit vnum
motorē penitus immutabilē eternū
⁊ infinite virtutis ⁊ potentie sup̄ omēs
celos residens ⁊ in. xij. metaphisice in
fine dicit. Entia nolunt male disponi
nec est bonū pluralitas principantiū
vnus ergo princeps a quo depēdet ce-
lū ⁊ tota natura. Sed trinitatē in deo
ostendens dicit in principio p̄mi libri
de celo ⁊ mundo. Res oēs sunt tres ⁊
diuidunt̄ in tres. hic quidē numerus

est oīs rei ⁊ significat trinitatē rerum.
ita ꝙ in omni re est inuenire trinitatē.
⁊ non solum in creaturis sed etiam in
creatore. addit vltra. nos vō nō extra-
ximus hunc numeꝝ nisi a natura reꝝ
⁊ retinuimus ipm sicut legē eaꝝ. ⁊ ꝑ
hunc quidē numerū adhibuimus nos
ipsos magnificare vnū creatorē tm̄ emi
nentē ꝓprietatibus eoꝝ que sūt creata.
⁊ non cognouit iste personas distincte
tamen cognouit appropriata. Quitꝰ
phs fuit hermestermegistꝰ rex egypti:
qui teste linconiense in libro interp̄ta-
torio partiū gregarū. ca. xxxiij. sic ait.
deus est lumen ante lumē intelligibi-
le. ⁊ nihil aliud est eius vnio ꝙ̃ spiritꝰ
omnia continens. ⁊ verbum ipius ꝑfe
ctum exn̄s ⁊ genitū. ergo ibi est vnio i
essentia. ⁊ lumē deus pater est. spiritus
sanctus omnia continens ⁊ verbū pa-
tris. i. filius diuo equalis. Et iterū idez
dicit monos gignit monadē ⁊ in sīuz
reflectit ardorem. Ecce quid dicit lo-
quens ď deo. monos. i. vnus pater ge
nuit monadem. i. vnum filium. ⁊ in se
ipm. s. pater reflectit ardorē. i. spiritū-
sanctū. Sextus phus fuit esculapius
primus medicus qui i vno deo ponit
actum sermonē ⁊ virtutem. vt ptz in li
bro suo de interrogatōibus. Septimꝰ
phs fuit porphirius qui teste Aug. li.
x. de ciui. dei. c. xxiij. p̄dicat in diuinis
patrem ⁊ filium ⁊ hoꝝ mediū. Octauꝰ
phs fuit plutarcus mgr traiani impa-
toris qui habuit responsum ꝙ homi-
nes non poterant saluari sine patre et
filio ⁊ spūsancto. ⁊ iō fecit laminā ⁊ po
suit in sepulchro ⁊ inuenta est scriptu-
ra lr̄is aureis p capiti f ori s pectoris
cordi. ꝑ p patrem. ꝑ f filiuz. ꝑ s spm̄scm̄
intelliges. Si aliquis quereret cū isti
fuerunt gentiles philosophi. ⁊ myste-
rium sancte trinitatis sit indemonstra
bile ⁊ archanum quomodo habuerūt
talem noticiaz de trinitate diuina. Re
spondet illuminatꝰ doctor Franciscus
de maronis in conflatu suo super pri-
mo sententiaꝝ. distinctione. ij. questōe
iiij. dicens. ꝙ multa ꝓbabilia ⁊ ꝓbabi-
liter enunciata dixerūt. ⁊ propter nos
multa per reuelatōnem habuerunt.

Quarto accedat vniuersitas artium
liberalium ⁊ ostendat nobis sic q̇d sen
tiat de mysterio trinitatis. Unde vna
grāmatica ē in essentia sed tres sunt ꝑ-
sone de quibus tractat. s. prima que de
seipā loquit. vt ego. secunda ad quam
prima loquitur vt tu. ⁊ tercia ď qua fit
sermo inter primā ⁊ secundam. vt ille.
Sic pater in diuinis loquitur de se et
a se tanq̃ prima ꝑsona. filius vō est se-
cunda persona ad quam loquit pater:
psalmo. ij. Dominus dixit ad me filiꝰ
meus es tu. sed spūssanctus est de quo
fit sermo Johan. xv. cum venerit para
clytus quem ego mittam vobis a p̄re
Loyca vō dicit ꝙ in vna propositōne
sm essentiam sunt tria distincta. s. sub-
iectum p̄dicatū ⁊ copula. ⁊ in vno silo
gismo sm essentiam est maior propo-
sitio minor ⁊ conclusio que adinuicez
distinguunt. ⁊ in silogismo demōstra-
tiuo maior est per se nota. ⁊ sic a nullo
minor a maiore pullulat cuz sub ea ac
cipiatur ⁊ conclusio ab vtroq̧ sm mē
tem Aristotil. Rhetorica dicit in vno
dictamine vnius pagine sm essentiaz
sunt tria distincta. scilicet persona que
loquitur. ⁊ secunda ad quam loquit.
⁊ ipā lr̄a media inter primā ⁊ secundā
Geometria dicit. in vno edificio sine
corꝑe sm essentiā sunt tria distincta. s.
longitudo. latitudo ⁊ ꝓfunditas. Mu
sica dicit in cātu vno organico sm eēn
tiam sunt tres distincte voces. s. tenor
q̇nta ⁊ octaua. Arismetrica dicit. vnus
numerus par sm essentiaz distinguit
in ꝑfectum, superexcrescentē, ⁊ excrescē-

tem. vt p3 his tribus numeris. sc3. xij.
viij. vj. quo4 vterq3 est nūerus par ſm
eēntiam ⁊ sic cōueniunt. differūt tamē
q2 ptes aliquote de. xij. que sunt vnum
⁊ duo ⁊ tres ⁊ quatuor ⁊ sex siľ sumpte
reddent plusq3 suū totū. q2 reddūt. xvj
⁊ iō dicit superexcrescēs. Et ptes aliqte
de octo que sunt vnū duo quatuor red
dunt minus q3 suū totū. q2 solū reddūt
septem. ⁊ iō dicit numerus excrescens
.i. nō crescens in suū totū. Partes vo
aliquote de sex q sunt vnū duo ⁊ tres
reddunt integre suū totū. q2 faciūt sex
nec plus nec minus. ⁊ iō dicit nume-
rus pfectus. vt dicit Isido. iij. ethimo.
ca. vj. ⁊ vocat ps aliquota q aliqtiens
sumpta reddit suū totū. Astronomia
dicit q in vno celo p eēntiā est ort9 oc-
casus ⁊ motus stelarū. vt notat pdict9
Isido. in. iij ethimoľ. ponendo driaz
inter astronomiā ⁊ astrologiā. qm pria
dicit qđ dictū est. secūda vo vltra illđ
dicit auguriatōem in stellis. ⁊ iđo quo
ad hoc ē supstitiosa scia. His addit na
turalis phia que vna ſm eēntiā ponit
tria rerū principia. s. materiā formā et
priuatōem. nec expers erit metaphisi-
ca a laudibus trinitatis diuine. cū ipa
cōsideret ens inquantū ens qđ ē vnu3
ſm eēntiā. sunt tn̄ in ea tres passiones
distincte. s. vnū verū bonū. vnū repsen
tans prem qui est pma psona sicut vni
tas est principiū numeri. Veritas q ē
obiectū intellectus repsentat filiū. q est
veritas ⁊ pductus p modū diuini itel-
lectus. Bonitas repsentat spm̄scm̄. qa
bonitas est obiectū volūtatis spūssan
ctus pducit p modū volūtatis ſm au-
gu. Quinto ⁊ vltimo accedat mund9
cū suis creaturis. ⁊ declarat trinitatē eē
in creatore. Et p3 p° q mūd9 in se vnus
p eēntia3 distinguit in supcelestia que
sunt angeli. ⁊ in celestia que sunt celi.
⁊ in subcelestia q sunt quatuor elemē-
ta cū elemētatis. Secūdo se offert na-
tura angelica que in se vna distinguit
in tres hierarchias. s. supiorē. mediā. ⁊
inferiorē. ſm dionisiū de angelica hie
rarchia. Tercio se offert supior hierar-
chia. in qua deus vnus est in thronis.
vt maiestas. in cherubin vt veritas. in
seraphin vt charitas. Quarto se of-
fert quilibet angelus ⁊ quelibet rōna-
lis anima. q cum sit vnus ⁊ aīa vna in
sua essentia. est tn̄ in eis trinitas potē-
tiarū. s. memoria intellectus ⁊ volūtas
⁊ hec in creaturis vocat imago dei. q2
nihil est similius in creaturis trinitati
diuine. p eo q sicut tres psone sūt vna
eēntia. sic tres pdicte potētie sunt vna
aīa eēntialiter ⁊ nō tres anie. Et sicut
tres psone habēt ordinē int se nō tem
poris sed originis vel naturalis intelli
gentie vt sicut pater dicit prima psona
filius secūda. ⁊ spūssanctus tercia. sic i
aīa memoria dicit prima potētia q est
fons ⁊ thalamus oīm intelligibiliū ab
aīa. intellectus est secūda potentia. vo
luntas vo tercia. q2 ſm aug. nihil voli
tū nisi pcognitū. Itē sicut diuine pso-
ne nō distinguunt ab eēntia realit. di-
stinguunt tn̄ inter se realiter p origies
suas siue relatōes. sic ⁊ potentie aīe di
stinguunt inter se formaliter. sed qua-
tinus subsunt actibus suis q sunt me-
morari intelligere ⁊ velle realiter disti
guunt. Item sicut deus est vbiq3 pre-
sens. In macrocosmo. i. maiori mūdo
sic ⁊ aīa rōnalis in microcosmo. i. mio
ri mundo. Ipa. n. dr esse tota in toto ⁊
tota in qualibet pte. q2 aīa rōnalis que
tota est in pede hois intelligit nō vt ē
in pede. Est g̃ merito aīa rōnaľ imago
dei. q2 expressius repsentat trinitatem
diuina3 q3 quecunq3 alia creatura. Et
hinc est q cu3 deus formauit hominē
dixit. Faciamus hominē ad imaginē
⁊ similitudinē nostram Gen̄. j. Quin
to se offerunt spere celestes. quia cum
quelibet spera sit in se vna distinguit.

tamen in circulum planetam ⁊ ỽtutez. Sexto se offert sol qui cū sit in se vnicus in essentia distinguit tamen in corpus splendorē ⁊ calorem quem producit. Septimo se offert ignis q̄ similiter cum sit vnus in natura in eo tamen est tria considerare sicut dictuz est de sole: ⁊ istud exemplū ponit Aug. de ꝓcessione filij a patre ⁊ spūssancti ab vtroqꝫ. ⁊ si ignis essz eternꝰ eternaliter calor ꝓcederet ab eo. ⁊ splendor ꝓcederet realiter ab vtroqꝫ sic est in diuinis. Octauo se offert aer qui vnꝰ in natura trinꝰ est. in corpore caliditate ⁊ humiditate Nono se offert aq̄ que vna etiaz in natura trinitatem dicit. in corpore humiditate ⁊ frigiditate. Decimo se offert t̄ra que in se vna trina tamen est. in corpore siccitate et frigiditate. Sic posset exemplificari de omībꝰ creaturis in q̄bus ⁊ si nō plene illa beata trinitas exprimit. relucet tamen in eis vestigium trinitatis. In ꝯfirmationem omniū p̄dictoꝝ offerunt due ratōnes. vna quā fecit Augꝰ. in libro. lxxxiij. questionū. q̄r aut deus noluit et potuit se summe ꝯmunicare. aut potuit ⁊ nō voluit. aut voluit ⁊ non potuit. aut nec voluit nec potuit. aut voluit ⁊ potuit sed nesciuit Non est dicendū q̄ potuit licet nō voluit. q̄r tūc inuidꝰ esset. Constat autem q̄ inuidia nō cadit in deo ꝓpter imperfectōnem. Vnde primo methaphisice dicit ꝯtra simonidē deum nō inuidet: nec est dicendū q̄ voluit ⁊ ñ potuit. q̄r tūc impotens esset qd̄ falsuz esset. Nec est dicendum q̄ nec voluit nec potuit. quia tūc impotens et inuidus esset qd̄ peius est. Nec est dicendum q̄ potuit ⁊ voluit sed nesciuit. quia tūc deus eēt ignarus qd̄ est absurdum. Relinquit ergo q̄ deus voluit potuit et sciuit se summe communicare. ⁊ cuz in perpetuis non differant esse ⁊ posse: vt patet iij. phisicoꝝ. Sequit q̄ deus ab eterno se summe ꝯmunicauit habēdo dilectū id est filiū ⁊ dilectōnem siue ꝯdilectuz. id est spm̄sanctū. Scd̄a ratio que offertur est doctoris subtilis scoti in primo sententiaꝝ distinctōne. ij. in responsione ad terciā questionem que talis est. Vbicūqꝫ est inuenire principia productiua aliquoꝝ sine imperfectione. Illa supposita in quibꝰ inueniunt possunt talia ꝓducere quorū habent principia ꝓductiua cum non possunt impediri. Sed in diuino supposito scz in patre est inuenire principiū ꝓductiuum noticie genite. s. memoriam secundam. q̄ est obiectū cum intellectu. ⁊ principiū ꝓductiuum amoris spirati qd̄ est obiectiuū cū voluntate. ergo suppositū diuinū habens ista duo principia productiua pfectissime poterit ꝓducere noticiam genitam ⁊ amorem spiratum. talia aūt in diuinis nō possunt eē nisi sbsistentia. cum inherentia dicat imperfectionem. ergo in diuinis sunt producta duo subsistentia ⁊ vnū ꝓducens distinctū psonaliter ab eis. Et si forte dicat iudeꝰ sicut ponis tres psonas i deo ita possent poni plures alie. Respōdet sanctꝰ Tho. in summa contra gentiles libro. iiij. ca. xxvj. q̄ diuine psone multiplicari nō possent nisi sm̄ q̄ exigit ꝓcessio intellectꝰ ⁊ voluntatis in deo. nō est aūt possibile q̄ in deo sit nisi vna ꝓcessio sm̄ intellectū. eo q̄ suū intelligere est vnuz ⁊ simplex ⁊ pfectum. q̄r intelligendo se intelligit omnia alia a se. ⁊ sic nō pōt esse in deo nisi vna verbi ꝓcessio. Similiter aūt oportet ⁊ ꝓcessionem amoris esse tm̄ vnam. quia etiam diuinū velle est vnū ⁊ simplex. amando eīn se amat omnia alia. non est igit possibile q̄ sint in deo nisi due persone procedentes. vna per modum intellectus vt verbum scilicz filius. ⁊ alia per modum amoris vt spiritussanctꝰ. Est etiam et vna persona non procedens

scz pater. Solū igit̄ tres ꝑsone in trinitate esse p̄nt. Item si fm ꝓcessionē oportet ꝑsonas distingui. modus aūt ꝑsone q̄tuz ad ꝓcessiones nō pōt esse nisi triplex vt. s. sit aut oīno nō ꝓcedēs / qd̄ patris est. aut a nō ꝓcedēte ꝓcedēs qd̄ filij est. aut a ꝓcedēte ꝓcedēs qd̄ sp̄ussancti est. Impossibile est igit̄ ponere plures q̄ȝ tres ꝑsonas. Bn̄dicam⁹ ḡ patrem et filiū cū sancto sp̄ū. laudem⁹ et superexaltem⁹ eū in secula. Etiā hec ꝓ p̄nti sufficiant de ista materia. xxiiij

Contendit iudeus probare q̄ christiani sūt ydolatre quia adorant sacramentum altaris et propter venerationem imaginum.

Vicesimū quartū et vltimum argumentū iudeoꝝ est cōtra adoratōez xp̄i. et sacramenti altaris ac etiā ꝯtra adoratōez imaginū. Dicūt em̄ iudei q̄ xp̄iani sunt pessimi ydolatre adorantes xp̄m purū hoiem tanq̄ȝ deū et qd̄ pei⁹ est hostiam de frumento ab eis formatā et coctā adorāt sicut deum qd̄ est derisibile et postea comedūt qd̄ est horribile. Adorāt etiā imagines opa manuū hoim. Illud autē est ꝯtra legē dei Deut. vj. dn̄m deū adorab̄ scilicet maiestatē diuinā in eo solo ꝓfitendo. Item exodi. xx. nō facies tibi sculptile. nec omnē similitudinē que est in celo desup et q̄ in terra deorsum. nec eorum q̄ sunt in aq̄s subt⁹ terra. nō adorabis ea nec coles. Item deut. libro et leuici. xxvj. nō facietis ydolū et sculptile nec titulos erigetis. nec insignem lapidem ponetis in terra vestra vt adoretis eū. Item Deutro. xxvij. maledict⁹ qui facit sculptile et conflatile. nō ergo debet adorari homo. nec panis nec aliq̄ imago siue creatura. Ad istō argumētum. Respondet̄ quo ad primū scilicz de xp̄o qd̄ fuit ōn̄sum plenissime in p̄mo libro et in solutōib⁹ argumētorum p̄dictoꝝ hui⁹ tercij libri. q̄ ih̄us nazaren⁹ est verus messias in lege et ꝓphis ꝓmissus. Ostensum est etiā quō est verus de⁹ et ver⁹ hō sicut patuit in solutōne. xxij. argumenti. Et in p̄ libro consideratōne. iij. articulo. j. in quadruplici examine. Et ꝯn̄ter ih̄s nazaren⁹ est latrie adorand⁹ nec ex hoc ydolatre sunt xp̄iani adorantes verū deū. Ad illō aūt dicunt de adoratōne eucharistie q̄ ibi sit ydolatria. Dicendū q̄ nō est verum fm Nicolaū de lyra in tractatu ꝯ iudeos neq̄ter arguentē. Nō em̄ adorat̄ panis q̄ nō est ibi. ȝ ei⁹ suba ꝯuersa est in subam corꝑis xp̄i virtute diuina ad ꝓlatōez verboꝝ ꝯsacratōnis q̄ sūt ipsius xp̄i veri dei effectiue seu principalr ipsi⁹ aūt sacerdotis ꝓlatiue seu ministerialiter. Verbū aūt diuinū est tante virtutis q̄ ꝑ ip̄m factū est celū et terra d̄ nihilo vt patet Gen̄. j. et psalmo. cxlviij. dixit et facta sunt. et multo forti⁹ pōt cōuertere vnā subam in aliā. Patet etiaz ꝑ exemplū Exo. xxiiij. ca. vbi dr̄ q̄ diuina virtute virga moysi ꝯuersa est i serpentē. Et exo. vij. aq̄ egypti cōuerse sūt in sanguinez. Et si dicas q̄ ista nō sunt ꝯuersa virtute v̄boꝝ falsum est. Legimus em̄ Nūe. xx. q̄ deficiente aq̄ dixit domin⁹ ad sacerdotes moysen et aaron loquimini ad petram et illa dabit vob aquas et ad verbū eorū scd̄m psalmuz ꝯuertit petram in stagna aquaꝝ et rupem in fontes aquarum. Facilius autem videt̄ panem in corpus et vinuz in sanguinem q̄ȝ petram in aquam mutare. Qr autem posset conuertere vnam substantiam in aliam manentibus accidentibus probat̄. quia deus non attingit substantiam mediantibus accidentib⁹ sicut facit agens naturale: sed eam attingit immediate: et ideo potest illam substantiam in aliam conuertere manentib⁹ accidentib⁹ eadem virtu

te. Ad hoc autem habet aliquo modo
exemplum Gen̄. xix. vbi dicit ꝙ vxor
Loth reſpiciens retro verſa fuit in ſta-
tuam ſalis. ꝑ hoc em̄ ꝙ dicit ſtatua vi-
detur ꝙ remāſerit figura ſubſtantie cor
poralis ſubſtantia in ſal mutata ſic igi
tur diuina virtute ꝯuertit panis ſubſtā
tia in corpus xp̄i accidentibꝰ remanen
tibus panis. Anima vō xp̄i realit con
iuncta eſt ſuo corpori. ⁊ ſimiliter deitas
in ꝑſona filij. ⁊ ſic ſub ſpeciebꝰ panis ē
corpus xp̄i ex vi ꝯuerſionis vel tranſſb
ſtātiatōis. anima eiꝰ ⁊ deitas ex ꝯcomi
tantia reali ⁊ inſeꝑabili ⁊ ꝑ conſequēs
ibi eſt totꝰ xp̄c verus homo ⁊ verus de
us. latria adorandꝰ. ⁊ ſic nō eſt ibi ydo
latria. nō em̄ adorant ſpēs pāis viſibil
tanq̄ deꝰ ſed ipſe xp̄c inuiſibilis exiſtēs
ſub illis ſpeciebus. Similiter habet q̄
dammodo Exo. iij. vbi dicit ꝙ chriſtꝰ
apparuit moyſi in flama ignis in me-
dio rubi. ⁊ nō eſt dubiū quin Moyſes
adorauit deū. qn̄ dominꝰ dixerat moy
ſi ſolue calciamentū de pedibus tuis
⁊c. nec tamen adorauit ignem illum ſi
ue flamā tanq̄ deum. ſciebat em̄ moy-
ſes hoc impoſſibile eſſe. ſed adorauit
deum inuiſibilem ſub ſimilitudine vi-
ſibili apparentē. Et idem dicendū eſt
de alijs apparitōnibꝰ diuinis factꝭ ſan-
ctis patribꝰ. ſicut. iij. Reg. xix. ca. appa
ruit helie ſub ſibilo aure tenuis. ꝙ aūt
arguit vltra ꝙ xp̄iani comedūt corpus
xp̄i qd̄ eſt horribile. Dicendū ꝙ verū
eſſet ſi acciperent in ꝓpria ſpecie. ſed ipm̄
accipere ſub ſpeciebꝰ panis nō eſt hor-
ribile: ſ; magis ſuaue ⁊ venerabile. nō
em̄ ipſe xp̄c vel eiꝰ corpꝰ in iſta comeſti
one frangit vel atterit dentibꝰ ſiue lace
rat ſicut imaginant iudei ſ; ſole ſpeci-
es panis frangunt ⁊ atterunt quibus
ꝯſumptis deſinit ibi eſſe corpus xp̄i: ſ;
remanent huiꝰ ſacramenti effectus qui
eſt anime refectio ꝑ augmentū gratie.
⁊ ſic patet ꝙ comeſtio iſta ſuauis eſt et

veneranda. ⁊ propter hoc ſaluator di-
cit Joh̄. vj. Ego ſum panis viuus qui
de celo deſcendi. ſi quis manducauerit
ex hoc pane viuet ineternū. Hoc eti-
am fuit predictū pſalmo. lxxj. qui ſm̄
doctores antiquos hebreorū exponit
de chriſto. In principio em̄ huius pſal
mi cum dicit. deus iudiciū tuum regi
da. gloſa hebraica dicit. Iſte ē rex meſ-
ſias de quo dicit yſaie. xj. ca. Egrediet
virga de radice yeſſe ⁊c. Et in proceſſu
huiꝰ pſalmi dicit de ipſo. Erit firmam̄
tum in terra in ſummis montium. vbi
litera hebraica habet. erit placenta tri-
tici in terra in capite montium. ⁊ tranſ
latio Hieronymi iuxta hebraicū. Erit
memorabile triticum in terra in capi-
te montium. Tranſlatio caldaica ha-
bet. Erit oblatio frumenti in terra. Ex
iſtis tribus videtur ꝙ litera noſtra fue
rit corrupta per ſcriptores ponētes fir-
mamentum pro frumentum ex ſimili
tudine dictionum. Patet igitur ex di-
ctis ꝙ de rege meſſia dictum fuit in h
pſalmo. ꝙ futurus erat frumentum in
terra in ſummis montium vel oblatō
frumenti in terra in capite montium:
quod impletum eſt in ſacramento eu-
chariſtie in quo xp̄c ſub ſpeciebus pa-
nis tritici ꝯtinet ⁊ ſup capita ſacerdo-
tū vt adoret a populo eleuat. Qui ſa
cerdotes ꝓpter altitudinem ſtatꝰ mon-
tes appellant. ꝓpter qd̄ ſaluator Joh̄.
xij. grano frumenti ſe comparet ⁊ dicit
niſi granum frumenti cadens in terrā
mortuum fuerit ⁊c. De bonitate autē
ſacramenti euchariſtie dicit rabi moy-
ſes hadarſam exponens ſuper Gene.
illud Oſee. xj. Et inclinaui ad eum vt
veſceretur. Litera hebraica talis eſt. in
clinabo ad eum eſcam. quod exponēs
iſte doctor ⁊ loquens i ꝑſona dei ſicut
⁊ oſee ꝓpha. rabi ille dicit in fine. Incli
nabo ad eū. i. ad pplm̄ iſrl̄. eſcā bonā
⁊ ſuauē cui non eſt alia ſiſis de q̄ dicit

psalmo.lxxj. Erit placenta frumenti in terra in capite ⁊c. De ista materia vide q̄dam pulchra supra argumento.xiiij. Patꝫ igit̃ ex supradictis ꝙ adorare eucharistiam nō est derisibile. ꝫ sanctū ⁊ venerabile nec eā sumē est horribile: ꝫ deuotuꝫ ⁊ delectabile bn̄ dispositis ad hanc escā.ꝑꝑ qḋ apl's.j.Cor.xj. Probet aūt seipm homo et sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat ⁊c. Et h̄ fuit figuratū in manna pplo isrł dato Exo.xvj de q̄ Sapie.xvj. Panē paratū de celo prestitisti eis sine labore. omne delectamentum in se habentē ⁊ om̄is saporis suauitatē. De ista materia ampliꝰ dicetur cū dei adiutorio infra cū mouebit̃ bellum iudeoꝝ ꝑ argumenta ex natura assumpta. Ad illud aūt qḋ arguunt iudei de sculptilibꝰ ⁊ imaginibus. Rn̄det̃ et primo declaro q̇d est adoratio. Secūdo quot modis sumit̃. ⁊ tandem quali veneratōne sanctoꝝ imagines venerāde sunt ex quibꝰ patebit solutio ad allegata ꝑ iudeos. De primo dicit̃ ꝙ adoratio nihil aliud est ꝙ̄ quedam veneratio seu reuerentia alicui exhibita ratione dignitatis superioris et excellentis. Pro scḋo iuxta doctoꝝ sacre theologie traditionē nos habemꝰ adorationē seu venerationē que latria dicit̃. et habemꝰ q̄ dulia nominat̃. ⁊ habemus que hyperdulia nominat̃. Latria em̄ dicit̃ cultꝰ soli deo trino ⁊ vno debitus. hoc etiam experimur in omni republica obseruari. ꝙ summus rector aliq̄ signo singulari pre ceterꝭ honorat̃ ꝙ si alicui alteri deferet̃ foret crimen lese maiestatis. Et ideo in sacro codice statuit̃ pena mortis his qui diuinum honorē aliis exhibent vt ptꝫ Exodi.xxij. nec istum honorē siue adorationē ipsi deo exhibemus propter ipsum. qꝛ ipse est gloria et honore predicissimus cui nihil a creatura addici potest sed propter nos. quoniam ꝑ hoc ꝙ

deum reueremur ⁊ adoramꝰ mens nostra ei subiicit̃ ⁊ in hoc eiꝰ ꝑfectio consistit. Res.n. em̄ q̄libet ꝑficit̃ ꝓpter hoc ꝙ suo supiori subdit̃. sicut corpus ꝑ h̄ ꝙ ab anima viuificat̃. ⁊ aer ꝑ hoc ꝙ a sole illuminat̃. Dulia v̄o dicit̃ cultꝰ vel reuerentia debita rationali creature superiorē ordinē tenenti sicuti sunt prelati dn̄i vel mgr̄i. Iperdulia est cultus siue honor dignior dulia debitus carni xp̄i assumpte a v̄bo diuino. teste glosa sup illud psalmi. Adorate scabellū pedum eiꝰ. Circa vero imaginū veneratiōeꝫ dicit̃ ꝙ xp̄i imago ⁊ crux ⁊ alie sanctoruꝫ imagines.s. dupliciter possunt cōsiderari. Vno modo vt sunt imagines dei aut virginis Marie seu sanctorū. Secundario vt sunt q̄dam res puta auꝝ ⁊ argentū lignum siue lapis. et illo secūdo modo ꝯsiderando nulla veneratio eis exhiberi debet: imo crimē ydolatrie incurreret qui vt sunt solum res quedaꝫ ipsas veneraret̃. Alio modo pn̄t considerari vt repn̄tant ih̄m xp̄m. aut virginem Mariam seu sanctos ꝑadisi. ⁊ sic vtrīqꝫ venerari debēt etiā eadem veneratōe qua imaginatū venerat̃. ⁊ ita crux xp̄i ⁊ eiꝰ imago venerari debꝫ adoratōne latrie. imago āt v̄ginis Marie. aliorūqꝫ sanctorū venerari debēt veneratōne dulie. qꝛ totus honor refert̃ ad prothotipū. id est ad exemplar seu imaginatū. ⁊ hec est opinio Thome in.iij. sētentiarū distinctōne.ij. Sed ꝯtra eam obiicit magister Robertꝰ holcot sup libro.s. Sapientie lectōne.ca.lviij. primo qꝛ latria est honor soli deo debitus: sed nulla imago est deus. ergo nulli imagini debet̃ talis honor immo contradictionem includit. vel inducit dicere ꝙ latria sit honor soli deo debitus ⁊ tam̄ ꝙ debeatur imagini christi. preterea si idem honor debeatur imagini christi ⁊ christo idem honor debet̃ lapidi ⁊ christo. et per consequens debet̃ idem bo-

nor deo ⁊ creature qđ nō est dicendū
Preterea ꝙ̄ honorat aliquid honore la
trie ꝯfitet illđ eē deū. g̃ si aliq̄s possit li
cite imaginē honorare cultu latrie pt li
cite prestari ⁊ ꝯfiteri aliud a deo eē de
um. Jđo aliter pōt dici ꝙ nulla adora
tio debet imagini: nec licet imaginem
adorare. Vera em̄ adoratio est in spū
⁊ deuotōe ⁊ amore summo. ⁊ istū nul
lo mō debemꝰ in aliquā creaturaʒ diri
gere. qꝛ tū ꝓpter imaginem xp̄i excita
mur ad adorandū xp̄m. ⁊ corā imagi
ne adoratōeʒ nostrā facimꝰ. Dicit lar
ge loquēdo ꝙ imaginē adoramꝰ. Vn
de dicit p̄dictꝰ doctor videt mihi dicen
dum ꝙ nec adoro imaginē xp̄i quia li
gnū. nec qꝛ imago: ſʒ adoro xp̄m coraʒ
imagine xp̄i qꝛ est imago xp̄i. ⁊ excitat
me ad adorandū xp̄m. ⁊ sic exponit io
hannes damascenꝰ libro. iiij. ca. iiij. vbi
videt dicere ꝙ sanctoꝝ imagines ado
rari hoc intelligo sic ꝙ ꝓpter imaginis
repn̄tatōeʒ licet mihi corā imagine san
ctū cuiꝰ est adorare. ⁊ eo mō intelligo
Thomā ⁊ basiliū ⁊ totū eccl'ie ritū hec
ille. licet hoc rōnabiliter videat dictuʒ
et posset satis sustineri ac ꝑ hoc iudeis
satisfacere. qꝛ tū loquendū est vt plures
sapidū vero vt pauci et cōis opinio te
net oppositū ideo eaʒ sequēdo ad ea q̄
iudei dicūt restat rn̄dere. Cum ergo di
cant iudei ꝙ sacra scriptura vetat face
re sculptile ⁊ illđ venerari. Dicit ꝙ an
teq̄ʒ deꝰ eēt hūanatꝰ facere imaginē dei
erat impietatis cū ſm diuinā naturaʒ
sit infigurabilis. inuisibilis ⁊ insensibi
lis ſʒ ꝑ carnis nostre assumptōeʒ factꝰ ē
visibilis. sensibilis ⁊ palpabilis. ⁊ ita fi
gura nō est impietatis ſʒ pietatis ⁊ hoc
propter doctrinam ⁊ instructioneʒ no
stram ac passionis xp̄i recordatōnem
immo ipse deus factus homo scʒ chri
stus ihs. eas primo tradidit. Nam ipe
primo pinxit imaginem suam traditq̄ʒ
pictori non potenti eam pingere. mis

so ab abagoro rege vt dicto regi trade
ret vt patet i ecclesiastica historia ⁊ no
tat Damascenꝰ in sententijs libro. iiij.
ca. viij. Cum em̄ pictor nō posset in fa
ciem christi aciem visus sui defigere ꝓ
pter claritatis choruscationem christꝰ
deuotionem regis attendens vestimē
tum pictoris faciei applicuit. ⁊ sic sui
ipsius imaginem ei misit. Jtem in die
passionis ipse pinxit vultum suū tra
ditq̄ʒ veronice ⁊ nūc imago illa habet
rome in magna reuerentia ⁊ veneratti
one. Jtem post sancti apostoli pinxert
imaginem christi ⁊ matris sue vt lucas
apostolꝰ ⁊ euangelista. Habent imagi
nes rome teste Damasceno vbi supra.
Jdeo ergo prohibite sunt imagines in
lege veteri. quia tūc deꝰ nō erat figura
bilis. ergo cessante cā cessare debʒ effe
ctus. Ex q̄ deus est figurabilis potest
imago eiꝰ fieri ad venerandū vt dictuʒ
est. Sic em̄ iubet propheta adorare nō
solū deū: sed ⁊ scabellum pedū eiꝰ quo
niā scm̄ est. ps. xcviij. Vnde qꝛ nō om
nes noscūt literas nec lectioni vacant.
Jdeo sancti p̄res ad velocioreʒ memo
riā habendā de triumphis sanctoꝝ: vt
sic alliciant ad bonū imagines inuene
rūt. Sic ergo triplex fuit cā institutio
num imaginū in eccl'ia. Primo ad in
structōeʒ laicoꝝ quibꝰ imagines adhi
bent loco libroꝝ. Scđo ad incarnatio
nis misteriū ⁊ vt sanctoꝝ exempla no
bis ⁊ frequentiꝰ ⁊ recentiꝰ infigerentur
Tercio ad excitanduʒ deuotōnis affe
ctū qui magis ex visis q̄ʒ exauditꝭ cau
sat. Et si dicat iudeus vel quicūq̄ʒ ali
us ꝙ nulla traditio de adorandis ima
ginibus inuenitur in decursu veteris
ac noui testamenti. et Paulus prohi
bet christianis cōmunicare infructuo
sis opibꝰ gentiliuʒ inter q̄ opera infru
ctuosa. imaginū adoratio ꝯputat. Rn̄
det ꝙ apl'i familiari ꝯsilio spūsſcti non
nll'a tradiderit eccie obseruēda q̄ nō re

liquerũt in scripturis:sed in eccl'ie obs'
tione ꝑ successionẽ fideliũ sunt ordina
ta. Vñ ipsemet ap'ls ad Thessa. vj.ait
state ⁊ tenete traditões q̃ didicistis si
ue ꝑ ſmonẽ.s.ab ore ꝓlatũ.siue ꝑ epl'as
scꝫ scriptã transmissam int' q̃s traditio
nes est imaginũ veneratio. Qꝛ aũt pla
ceat deo imaginum veneratio eo mõ q̃
dictũ est ⁊ displiceat oppositũ siue ea-
rum oblatio pꝫ ex pena philippi ⁊ ml'
to alioꝝ. Vñ legimꝰ in cronicis impa-
toꝝ ⁊ summoꝝ pontificũ ꝙ philippꝰ q̃
impauit anno dñi septingẽtesimo.xxx
cũ esset hereticꝰ oĩs imagines ⁊ pictu
ras scõꝝ de eccl'ijs auferri iussit ⁊ ideo
male finiuit. Nam cũ ꝑ annũ impaſſꝫ
veniẽs ↄtra eũ Anastasiꝰ euꝫ de regno
expulit ⁊ oculoꝝ lumẽ ⁊ claritate ꝑua
uit. Item leo terciꝰ q̃ impauit ãno dñi
septingẽtesimo.xxxvj.deceptꝰ a q̃dam
apostata oĩs imagines xp̄i ⁊ btẽ Ma
rie ⁊ oĩm sctõꝝ deponi fecit ⁊ igne cõ-
buri ꝫ non impune transiuit.qꝛ de isto
errore Gregoriꝰ terciꝰ ip̄m valde redar
guit.⁊ cũ esset incorrigibilis ip̄m excõ
municauit.romãq3 ⁊ totã ytaliã et hy-
spaniã ab illiꝰ dñio et ptãte deficere fe-
cit.eiq3 vectigalia interdixit ꝑdictꝰ sũ-
mus pontifex statim vt electꝰ fuit zelo
motꝰ religionis ⁊ fidei xp̄iane rome fe
re mille ep̄oꝝ sinodũ ↄgregauit i qua
veneratõeꝫ sctãꝝ imaginum ↄfirmauit
ac violatores ip̄aꝝ generali anathema
tis sñia ↄdemnauit.⁊ ↄtra leonẽ impa
torem vt dictũ est.⁊ ↄtra Constantinũ
quintũ eiꝰ filiũ iuste ⁊ aiose ꝓcessit.hic
Constantinꝰ fuit pessimꝰ ⁊ vilis hereti-
cus ⁊ apostata catholice fidei nã demo
nibus sacrificia imolauit. Hic sinodũ
cccxxx.ep̄oꝝ ↄstantinopolim cõgrega
uit.in qua de deponendis xp̄i ⁊ sancto
rum imaginibꝰ terribile promulgauit
edictum.⁊ extũc contra catholicos ce-
pit tyrannideꝫ exercere.Et licet moni-
tione ꝑmissa vt se a sua coherceret neq̃

Costātinꝰ appostata

cia monitus fuerit. Ipse vt alter Pha-
rao induratus in malo ꝑmansit ob q̃d
mors pestilens regiã vrbem sic deuasta
uit.vt in eaꝫ infinite domꝰ integre clau
derentur nec erat qui eos inhabitaret.
Ferebant' enim in plaustris cadauera
mortuoꝝ ad sepeliendũ. Supradictꝰ
ergo Leo terciꝰ mortuus est in impie-
tate sua scilicet in sanctaꝝ imaginum
depositione. Et quia filiꝰ eius ꝑdictus
Constantinꝰ huiꝰ fuit patre deterior.et
in nullo iuuabat eccl'iaꝫ:ideo Stepha-
nus scõs qui sedebat in cathedra Pe-
tri Anno dñi septingẽtesimo.lxxx.mo
tus fuit diffinire ⁊ determinare ꝙ trãs-
latio imperij fieret de grecis in francos
in ꝑsonam magnifici principis karoli
magni. Ratio ponit' extra de electõne.
ca.cum venerabilẽ. Francoꝝ eñ fauo
rem ⁊ beneficia iam romana eccl'ia per
pippinuꝫ in multis necessitatibꝰ exꝑ-
ta fuit. Iste Pipinus rex francorum
fecit magnũ sinodum congregari:vbi
fuit magna altricatio circa veneratõeꝫ
imaginũ ⁊ fuit diffinitũ xp̄i ac sancto-
rum imagines esse venerandas lꝫ here
tici ↄtrarium suaderent.qꝛ eis species
ydolatrie videbat':sed nõ est verum vt
dictũ est, quia imago fert intellectum
humanũ in ip̄m imaginatũ. Vñ eas
licite adoramꝰ ⁊ debita veneratõne co
limus.nec est eadẽ ratio de imaginibꝰ
⁊ sculpturis ydoloꝝ.qꝛ ibi malignꝰ sp̄i
ritus iungebat' qui i eisdẽ dabat respõ
sa cui nulla debet' reuerentia sed nõ sic
de sanctis imaginibꝰ. Satis igit' claret
quõ nõ repugnat sacre scripture ima-
ginũ veneratio eo mõ quo dictum est.
Et quantũ deo displiceat earũ ablatio
ex penis nõ solum sp̄ualibus:sed etiaꝫ
corꝑalibus ⁊ temꝑalibus diuina ordi-
nãte iusticia inflictis.et ex assertõne ve
neratõnis earundem facta per vicariũ
ih̄u xp̄i cum sacra sinodo vbi error int'-
uenire nõ põt cũ talis sancta ↄgregatio

dirigat a spū sancto. Sz restat vnū du biū de imaginib⁹ astronomicis que fi unt certis tempib⁹ planetis exñtib⁹ in quibusdam locis celi determinat, vtꝝ liceat tales imagines facere ꝛ talib⁹ fa ctis vti sicut tempib⁹ suis vt dicit Ro bertus holcot sup librū Sapie lectiōe lx. quidā in londonis dicebat curare a quartana p imaginē leonis aureā ꝭm certas ꝯstellatōnes factā. Hic est diffi cile dicere quid est verum ꝓpter mirabi les opatōnes corpoꝝ. qꝛ hoc est certū ꝙ nihil est homini illicitū qd̄ p naturā compleri pōt. Dicit tñ Tho. scd̄a scd̄e qōne. xcvj. ꝛ allegat Aug. x. de ciui. dī. ꝙ opinio fuit falsa de imaginib⁹ talib⁹ ꝯstruendis. verū est tñ ꝙ res naturales formas suas ꝯsequunt ex corpibus ce lestibus: ꝫ imagines artificiales nullā virtutē cōsequi possunt ab arte. nec ali quam virtutē habere pñt a corpib⁹ ce legibus: nisi quā habent rōne materie Figura aūt nō est principiū alterandi ꝛ ideo nō habet aliam virtutē curandi aurū talis imaginis ꝙꝫ aurū alterius fi gure. Sed si aliū effectū habet hoc est opatōne demonū qui sunt ludificato res hominū ꝭm Augus. Et ideo tales imagines astronomice virtutē sortiun tur p demones. cui⁹ signū est ꝙ opor tet illis imaginib⁹ caracteres imprimi qui ad nihil naturaliter imprimūtur vel opant. Vñ imgines astronomice: ꝛ nigromātice in hoc differūt qꝛ i factu ra nigromanticaꝝ imaginum fiunt ex presse quedā inuocatōnes demonum. vnde ptinent ad expressa pacta cū de monibus inita. Sed in factura astro nomicarum sunt pacta tacita cum de monibus per quosdam caracteres ꝛ fi guras ab ipsis demonibus adinuētas quoꝝ caracterum fixione demones facientibus suffragant. Hec aūt. xxiiij argumenta iudeoꝝ sumpta ex lege suf ficiant p primo bello q̄ vt visum ē nul lius vigoris sunt cōtra nr̄m fidei forta liciū. imo integrū ꝛ incorruptū manet ab ictibus corū. qꝛ est turris fortitudi nis a facie inimici.

De bello iudeorum per argu menta sumpta ex lege euange lica.

Vinta considera tio ē de iudeorū bello sūpta p ar gumēta ex lege euāgelica. Vidētes. n. iudei ꝙ sua argumēta ex lege sumpta nulli⁹ sunt firmitatis ad expugnandū nostrū fidei fortaliciū. quinimo p illa eius veritas clarior ꝛ fortior est ostēsa temptare volunt si possunt ꝛ ex dictis euangelicis se iuuare. ꝛ ex quibusdam alijs a xpianis cōcessis vt fidei nr̄e for taliciū diruat sicut deducit Nicolaus de lyra in tractatu ꝯtra iudeum nequi ter arguentē ex q̊ tractatu plura hic in serunt paucis exceptis q̄ suis locis ex plicabunt ꝛ faciūt totidē argumēta si cut ex lege. s. xxiiij.

Contendit iudeus probare q⁊ hiesus nō est verus messias quia i eius genealogia sūt mu lieres peccatrices.

Rimuz argumentū iudeorum p quo nitantur ꝓbare ihm nazare num nō esse verum messiam su mitur ex primo caplo Math. sic. Ille non est verus messias in cui⁹ genealo gia ponunt mulieres peccatrices: sed in genealogia ihu nazareni ponuntur mulieres peccatrices ergo ipse non est messias. Maior est manifesta qꝛ messi as debet esse sanctus ꝛ bon⁹ et sic non debꝫ in sua genealogia peccatrices ad mittere. Minor patet qꝛ Mathei pri mo vbi ē principiū noui testi noiant q̄ tuor. s. Thamar Raab ruth ꝛ bersabee q̄ sūt in scptā reprobate. Prima nanqꝫ

scilicet thamar sub habitu ⁊ simulatio
ne meretricis supposuit se inde socero
suo: ⁊ sic concepit: de ipso phares ⁊ sa-
ran Geñ.xxxviij. Scđa vero scʒ raab
meretrix cognominat Iosue.ij. Fuit
eñ genere chananea et sic videt fuisse
mlier luxuriosa vilis ⁊ ydolatra. Ter-
cia scilicet Ruth fuit de populo moab
qui colebat ydola. Quarta scilicʒ Ber
sabee fuit adultera vt patet.ij. Regum
xj. Ex quo sequit ꝙ nõ fuit vere xp̃us.
Pro solutõne huiꝰ maliciose argumẽ
ti hebraici tria sunt videnda. Primuʒ
est ꝙ nõ valet illud qđ obijcit. Scđm
ꝙ in arguendo falsum supponit. Ter-
cium quare nomina dictaꝝ mulierum
in genealogia xp̃i exprimunt cum hoc
principaliter videat querere argumen
tum. Circa primum ostendit primo vt
clauus retundat clauo ꝙ similis ratio
vel fortior põt fieri cõtra messiam a iu-
deis expectatum. Vnde Hiere.xxxiij
dicit de ipso. Ecce dies veniũt dicit do
minꝰ ⁊ suscitabo dauid germen iustuʒ.
ꝙ oms hebrei exponũt de xp̃o. Vnde
⁊ translatio chaldaica que est hebraice
litere in pluribꝰ locis expositiua habet
hic suscitabo dauid messiaʒ iustũ. om-
nes eñ iudei confitent de dauid messi
am descensurũ ꝓpter qđ Math.xxij. q̃
rente saluatore a phariseis cuiꝰ filiꝰ est
dixerũt dauid. Dauid auteʒ legit mul
tipliciter ⁊ grauiter peccasse. primo in
morte sacerdotis nobe.j. Reg.xxij.ca.
quia ꝑ omissionem cautele debite fuit
occasio mortis ipsoꝝ petendo panes ⁊
gladiũ ab achimelech presente doech
ydumeo ꝓpter qđ filio achimelech fu-
gienti ad dauid dixit. ego sum reꝰ om-
niũ animaꝝ domꝰ p̃ris tui et numerus
occisoꝝ sacerdotũ fuit.lxxxv. virorum
⁊ cum hoc ciuitas eoꝝ fuit succensa et
mulieres ⁊ paruuli trucidati. Itẽ pec-
cauit scđo peccato adulterij ⁊ etiam ra
ptus vt videt in vxore Vrie de q̃ dicit
ij. Reg.xj.ca. missis itaqꝫ dauid nunci-
is tulit eũ ꝑ potentiã.s. regalem. Item
peccauit tercio peccato homicidij pro-
ditorie ꝯmissi. Nam vriã fidelissimum
sibi militem occidit gladio filioꝝ amõ
vt ibidem dicit. Et qꝛ postea factuʒ fu-
it diuulgatuʒ surrexit inde scandalum
magnuʒ. ꝓpter qđ dicebat in pplo vul
gariter de ipso dauid quõ poterat esse
salus ei qui rapuit ouem ⁊ occidit pa-
storem. Item quarto peccauit grauit
non soluʒ omittendo punitõnem debi
tam sed etiã increpatõeʒ filij sui amon
de oppressione violẽta sororis sue tha
mar.ij. Reg.xiij. dicit eñ ibi. Cum aũt
audisset dauid verba hec contristatꝰ est
valde ⁊ noluit cõtristare spm̃ filij sui A
mon qꝛ diligebat eum. Item q̇nto pec
cauit grauiter mifiboseth filium Iona
the cuiꝰ seruũ accusantẽ dñm suum cri
mine lese maiestatis ⁊ falso vt habetur
ij. Reg.xvj.ca. Post agnitã innocenti
am mifiboseth ⁊ nequiciam sibe serui
sui illũ seruũ quem de iusticia tenebat
decapitare. nõ solum nõ puniuit ʒ etiã
ꝯtra iusticiaʒ medietatem hereditatis
mifiboseth ei dedit vt habet.ij. Reguʒ
xix.ca. In hoc etiam fregit iuramentũ
federis initi inter dauid et ionathã pa
trem mifiboseth vt habet.j. Regũ.xx.
ca. Dicens que iurauimꝰ ambo in no
mine domini inter me ⁊ te. ⁊ semẽ me
um ⁊ semen tuũ vsqꝫ in sempiternum.
Et subintelligit firmiter seruabunt. et
ꝓpter grauitatẽ huiꝰ pcti dicunt docto
res hebreoꝝ ꝙ regnũ dđ postea fuit di
uisuʒ: vñ sup illđ verbũ dauid.ij. Reg.
xix.cap̃. ⁊ tu siba diuidite possessiones
dicit glo. hebraica ꝙ tũc venit vox đ ce
lo dicens. Roboan ⁊ hieroban diuidẽt
regnũ tuũ. Item sexto peccauit dauid
ꝑ supbiam in numeratione populi.ij.
Reg.xxiiij.ca. ⁊ in transgressione diui
p̃cepti qđ hꝫ Exo.xxx. vbi dicit ꝙ inu
meratõne ppli ꝓ quolibet capite debe

bat dari dimidius siclus argenti dño qđ tūc nō fuit factum. et ꝓpter grauitatem istius delicti mortui fuerūt de populo israel. lxx. milia viroꝝ vt habetur ibidem. Hec aūt scripta sunt in veteri testamento de pctō dauid. ⁊ forsitā plura alia ɔmisit q̄ nō sunt scripta. Igitˀ si ꝓpter pctā p̄dictaꝝ mulierū in genealogia ihu nazareni positaꝝ arguūt iudei ꝙ ihs nazarenˀ nō fuit messias i lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissus. eadem ratōne vlˀ fortiori pōt argui ꝙ messias quem ipsi expectāt descensuruꝫ de dauid q̄ tot et tantis criminibˀ fuit irretitˀ nō sit verˀ messias eis ꝓmissus. Item ostenditˀ ꝙ argumentū eoꝝ nō valet. Frequenter em̄ leguntˀ hoīes sancti ex gentibˀ neq̄ssimis ꝓcreati. ⁊ ecōuerso ex sanctis nequissimi. sicut Achaz nequissimus genuit ezechiā sanctissimū. q̄ etiaꝫ contriuit serpentē eneū quē fecerat Moyses iiij. Reg. xviij. ca. ⁊ ezechias sanctˀ genuit manassen pessimū. q̄ posuit ydola in templo dñi ⁊ effudit sanguineꝫ innoxiū multum nimis donec impleret hierusalē vsq̄ ad os. iiij. Reg. xxj. capi. Similiter amon pessimˀ genuit Iosiā sanctissimū qui genuit tres filios pessimos quiꝫ ꝓpter pctā sua traditi sunt in manu infideliū. vnˀ in manu regis egipti ⁊ aliij duo in manu regis babilonis vt habetˀ. iiij. Re. xxiij. ⁊. xxiiij. c. Ex h̄ patet ꝙ nō habetˀ argumentū cōtra veritatem xp̄i eo ꝙ in eiˀ genealogia ponuntˀ peccatores ⁊ peccatrices cum iustis. Consequenter ꝓcedendo ad scđm ostendo ꝙ in suo processu accipit falsum. Et primū q̄tum ad hoc ꝙ dicit q̄ tuor mulieres in genealogia xp̄i numeratas fuisse viles ydolatras ⁊ reprobatas. non tamen intendo eas totalitˀ excusare a peccato sed a tanto verba sunt Nicolai de lyra vbi supra. Prima fuit Thamar circa cuius excusatōnem aliqualem considerandum ꝙ ipsi Abrae facta fuit expresse promissio de christo Geñ. xxij. In semīe tuo bñdicentˀ oēs gētes terre ⁊ ꝙ istud semen descēderet per ysaac ysmahele q̄tuꝫ ad hoc reprobato dicente sibi domino. In ysaac vocabitˀ tibi semen. Item ꝙ descenderet de ysaac christus per iacob esau q̄tum ad hoc reprobato dicente domino malachie primo Iacob dilexi. esau auteꝫ odio habui. tota ergo generatio iacob fuit electa propter quod. xij. eiˀ filij fuerunt vocati patriarche populi verumtamen de iuda descensurus erat xp̄us ẜm carnem propter quod mulieres desiderabāt habere prolē de iuda et filijs eius. quia nesciebatˀ quomodo de illa tribu descenderet christus quousq̄ determinatum fuit negocium ad progeniem dauid ꝑ promissionem factam sibi ď christo psalmo. cxxxj. Iurauit dominus dauid veritatem ⁊ nō frustrabitur eum fructu ventris tui ponaꝫ ꝑ sedem tuam. Ista vero thamar fuit vxor primogeniti iude. ⁊ etiam secundi filij ⁊ ambo mortui sunt sine prole. et ideo dixit sibi iudas esto vidua in domo patris tui donec crescat sela filius meus ⁊ cum adultus fuisset non dedit eū ipsi Thamar timens ne moreretur sicut duo precedentes. Videns igitur Thamar ꝙ iniuriabatur sibi ⁊ ex desiderio prolis habende de iuda vel de eiˀ filio ratione predicta simulans se meretricem concepit de iuda phares ⁊ zaram ⁊ sic ex desiderio boni mota fuit ad illicitū perpetrandū sicut obstetrices egyptiorum ex pietate ad filiorum hebreorum saluteꝫ mote fuerunt ad dicendū mendacium pharaoni Exodi. j. capitˀ. Et iudith similiter ex desiderio deliberandi populum suum israel mota fuit ad ornandum se curiose vt sic cōcupiscentiam holofernis ad ɔcupiscentiaꝫ sui excitaret. qđ erat simplr̄ malū et in istis ⁊ ɔsilibˀ dicta vlˀ facta mala excu-

Thamar

Iudith

raab fant a tanto vel a toto. Quod aūt dicūt iu-
dei ꝙ raab fuit meretrix publica et vi-
lis ꝑsona falsum est. Nam vbi dicit de
ipsa Iosue. ij. ca. Ingressi sunt domuȝ
mulieris meretricis noīe raab Hebrei
dicūt. Ingressi sūt domū mulieris hospi-
tatricis noīe raab ꝓpter qđ explorato-
res hebreoꝝ illuc declinauerūt ad ma-
nenduȝ de nocte. Non enī est aliq̃ mo-
do verisilē ꝙ salmon princeps tribus
iude accepisset eā in vxorē si fuisset taȝ
vilis ꝑsona ꝙ aūt arguūt ipsam fuisse
ydolatrā eo ꝙ erat gentilis ⁊ chananea
nō est efficax argumentū. quia multi gē-
tiles fuerūt vni⁹ veri dei cultores. sicut
iob pȝ de iob ⁊ amicis suis ⁊ dato ꝙ colue
rit ydola in iuuentute sua sicut fuerat
a ꝑentibus edocta ac ꝑ hoc in parte ex
cusanda. tñ in fide vnius veri dei salua
uit exploratores hebreoꝝ: vt pȝ ibideȝ
⁊ ad hebreos. xj. ⁊ cū tota cognatione
sua ad iudaismū fuit ꝯuersa. Quod auteȝ
ruth de Ruth moabitide dicunt eam fuisse
ydolatrā pōt ad hoc dici sicut dictū est
de raab. Quod aūt postea coluerat vnum
verū deuȝ pȝ Ruth. j. ca. vbi dixit Noe
mi deus tuus deus me⁹ ⁊c. Quod autem
bersabe vltimo dicūt de bersabee ꝙ fuit adulte
ra. Dicendū ꝙ ex scriptura nō habetur
expsse ꝙ hoc ꝯmiserit voluntarie ſȝ ma
gis ꝑ potentiā regis violenta vt dictuȝ
est supra. Et dato ꝙ in adulteriū ꝯsen-
serit tñ iudei nō possunt dicere quin de
uota fuerit ⁊ honesta. Nam ꝓuerbioꝝ
xxx. ca. sup illud quid dilecte mi. quid
dilecte vteri mei ⁊c. Dicūt doctores he
brei ꝙ ad literā hec sunt verba matris
salomonis ipsum arguentis eo ꝙ pma
nocte q̃ iacuit cum filia pharaonis. ita
carnaliter ⁊ insolenter se habuit cū ea.
ꝙ in mane tm̄ dormiuit ꝙ trāsibat ho-
ra offerendi iuge sacrificiū matutinuȝ
⁊ claues templi erant sub ceruiali salo-
monis. Et ideo mater eius intrauit cu
biculū e⁹ ⁊ excitauit eū dicēs. q̃d dilecte
mi q̃d dilecte vteri mei. q̃d dilecte votoꝝ
meoꝝ quasi dicat. Considera quid feci
sti sperabam ꝙ tu zelares ꝓ cultu diui-
no ⁊ bñ regeres regnuȝ ⁊ tu defecisti et
ꝯsequenter monuit eum de carnalitate
vitanda. de iusticia aūt ꝯseruanda di-
cens: ne dederis mulierib⁹ substantiaȝ
tuam. Nec obstat ꝙ ille cui dirigit istō
verbū vocat lamuel. Nam salomon hoc
noīe vocat⁹ fuit. eo ꝙ natan ꝓpheta vo-
cauit eū amabilem dño. ij. Regū. xij. ꝙ
in hebreo significat cum q̃ de⁹ in legiti-
mo. Est aūt de⁹ cū eo quē diligit. Patȝ
igit ex dictis ꝙ in arguendo accipiunt
falsum reprobando istas q̃tuor predi-
ctas mulieres vltra debituȝ. Et si dicat
iude⁹ quare non noīant in genealogia
xp̄i sancte mulieres scȝ zara. rebecca. et
sic de plurib⁹ alijs q̃ ꝯmedant in scptu
ra ⁊ tñ noīant ibidem q̃tuor mulieres
peccatrices p̄dicte. Rñdet istud est ter
ciuȝ qđ videbat principaliter querere
argumentū. Dico ergo ꝙ noīantur ad
excludendū falsam opinionē q̃ posset
oriri. Cuȝ enī dicit in genealogia abra-
am genuit ysaac intelligit de zara vxo-
re ei⁹ principali ⁊ prima. Et eodeȝ mo-
do cū dicit ysaac genuit iacob. intelli-
git de rebecca ⁊ sic de alijs. Si igit sic
absolute diceret. Iudas aūt genuit pha
res ⁊ saran. Opinari posset aliqs ꝙ eēt
de vxore sua vera qđ est falsum. q̃a iu-
das nō cognouit thamar affectu mari-
tali ꝓpter qđ ad excludendū opinionē
falsam euāgelista nomen thamar expꝛ
sit. Similiter si diceret salmon genuit
booȝ p̄cise crederet ꝙ esset de sua pma
vxore iudea natōne qđ nō est verum. ⁊
ideo nomen Raab est ibi expssum. Et
idem dicendum est de alijs duabus.
Non enim Ruth fuit prima vxor ip-
sius boos nec bersabee ipsius Dauid:
sed fuerunt eis ex accidenti coniuncte
Ruth vt suscitaretur semen defuncti:
Bersabee ne moreretur propter crimē

adulterij.

Contendit iudeus probare christianos immundos: quia comedunt carnes suillas.

SEcundu argumentuz iudeoruz
est q exquo in genealagia hie-
su nazareni ponunt mulieres i-
munde tota sua genealogia est ordina
ta ad immunditiã ⁊ ideo xpiani come
dunt carnes suillas ⁊c. in lege ꝓhibita
Ad istud argumentuz rñdet q nõ seq-
tur xpiani comedunt carnes suillas et
alia in lege ꝓhibita ergo sunt immun-
di. Nam illa pcepta erant cerimonia-
lia ⁊ ꝑ ꝯsequens figuratiua status futu
ri sub xpõ sicut sepe supradictũ est pro
pter qd publicato euãgelio cessant nõ
solum vt mortua: sed etiam vt mortife
ra si seruarentur vt obligatoria ex lege
nam hoc essz dicere saltem facto q xpi
aduentus nondũ esset ꝯpletus. Si au
tem aliquis abstineret a carnib⁹ porci-
nis ⁊ hmõi. ex alia cã vtpote quia sunt
sibi abominabiles vel nõ sane nullum
esset peccatũ. q aũt tales cibi tempore
xpi sint liciti patet ex actibus apostolo
rum ⁊ eplis pauli in multis locis q ꝓ-
pter breuitatem omitto. q2 est notum
fidelib⁹ christianis. Item rabi moysen
hadarsan sup Geñ. adducit auctorita-
tem ps. cxlv. qui custodit veritatem in
seculũ facit iudicium iniuriam patien
tibus dat escam esurientibus. domin⁹
soluit ꝯpeditos ⁊ h ẽ finis versus in he
breo. Exponit igit iste doctor finez hu-
ius versus de esca tempe messie dicẽs.
q hec litera dat escã famelicis. domin⁹
absoluens ꝓhibita siue ligata. ⁊ expo-
nendo sic dic omnis bestia que immũ
da reputat in hoc seculo deus sanctus
⁊ benedictus faciet eam mundã in fu-
turo seculo. sicut primitus fuit munda
filijs Noe quib⁹ dicit Geñ. ix. ca. qua-
si olera virẽtia dedi vobis omnia. Si-
cut enĩ olus fuit mundum omnib⁹ sic
aial ⁊ bestia filijs noe ⁊ ita in futuro ab
soluit de⁹ quicqd ꝓhibuit de cibis. Sci
endũ autẽ q iste doctor ⁊ alij doctores
hebreoꝝ loquentes de pñti seculo ⁊ fu
turo. ꝑ psens seculũ intelligũt tempus
currens vsq ad messiaz ⁊ ibi incipit se-
culum futurũ. Cum igit ihs nazaren⁹
sit messias verus vt supra libro primo
ostensuz est a tempe passionis sue in q
terminatus fuit cursus legis mosaice
liciti sunt cibi lege mosaica prohibiti.
Et id paul⁹ apls in lege ⁊ ꝓphis doct⁹
dicit. j. Thimo. iiij. Omis creatura dei
bona ⁊ nihil reijciendũ qd cum gratia
rũ actõne peipit sanctificat enim per
verbum dei. id est per eius filium mo-
do dicto.

Contendit iudeus probare q iesus non est verus messias quia in eius geneologia nulla ponit mulier sancta.

TErciũ argumentũ iudeorũ ẽ ex
euangelio. Si ihs nazaren⁹ essz
verus messias in eius genealo-
gia saltem aliqua mulier poneret san-
cta sed nulla talis ibi ponit. ergo ñ est
vere messias. Maior videt manifesta.
Minor ꝓbatur cum non ponant nisi
supradicte quatuor que et si nõ tantuz
peccatrices tñ fuerũt. Rñdet qcqd sit
de maiori ꝓpositõne minor ẽ falsa. naz
in fine genealogie ihu xpi. Jacob autẽ
genuit ioseph virũ marie de q nat⁹ est
ihs q vocat⁹ xpc. Ipsam aũt eẽ santissi
mã scripture noui testamẽti ⁊ doctorũ
catholicoꝝ maifeste ꝓclamant. Sz qm
h satis est notũ fidelib⁹ id scitatem ei⁹
ꝑ scripturas iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ decla
rare ꝓpono. Circa primũ dr ysaie. vij. c.
Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiũ ⁊ vo
cabitur nomen ei⁹ Emanuel q auctas
ad lrãm intelligitur de xpõ ⁊ de ei⁹ ma
tre. Pro declaratõne hui⁹ ꝓphie no

tandum ꝙ ſicut legimꝰ yſa.vij.⁊.iiij.re
gū.xvj.¶ Tpe regis achas duo reges po
tentes ſcilicet ſirie ⁊ iſrael aſcenderunt
ꝯtra hieruſalem ad ꝓliandū ꝯtrā eā.
dominꝰ aūt miſit ad eum yſaiā dicens
ꝙ nō timeret ab exercitu iſtoꝝ duoꝝ
regum. Ipſe aūt ſicut erat malꝰ ⁊ ydo-
latra ⁊ incredulus nō credidit yſaie. et
yſaias dixit ſibi ꝙ peteret ſignū ſue li-
beratōnis ex quo ſibi nō credebat. vnd
ſibi dixit. pete tibi ſignū a domino deo
tuo in ꝓfundum inferni. ſcilicet ꝑ ſuſci
tatōnem alicuiꝰ mortui ſiue in excelſū
ſupra ſcilicet in celo ſicut tempore Jo
ſue de ſole. Iſte aūt rex malus nolens
petere ſignū a deo dedit excuſationem
fictā. Dicens ꝙ hoc eſſet temptare de-
um. vnde dixit nō petā ⁊ nō temptabo
dominū. Cum aūt cognouiſſet yſaias
ꝙ non bona fide dixit achaz: immo qꝛ
deū nō timeret aut amaret ⁊ ſic indig-
num reputās noluit ſibi dare ſignum
ſꝫ dedit domui dauid dicens. Audite
ergo domꝰ Dauid nunquid parū vobis
eſt moleſtos eſſe hominibꝰ quia mole-
ſti eſtis ⁊ deo meo ꝓpter hoc dabit do-
minꝰ deꝰ ipſe vobis ſignum. Ecce vir-
go ꝯcipiet et pariet ⁊c. qđ intelligitᷣ de
ꝯceptōne ⁊ partu xp̄i ꝑ virginē Mari
am vt allegat euāgeliſta Matheus in
primo cap̄. Et ꝑ obſidionem ciuitatis
hieruſalē ab iſtis regibꝰ ſignificatᷣ ſpūa
liter obſidio generis humani a demo-
nibꝰ. ⁊ ꝙ genꝰ humanū debuerit ab ob
ſidione dyaboli liberari ſignum fuit ꝙ
virgo ꝯciperet ⁊ pareret filium. Sed
iſti glorioſo ſigno de cōcepto virgineo
ꝯtradicūt iudei illud impugnātes ⁊ ꝓ
impoſſibili reputātes ꝙ virgo exiſtens
virgo concipiat ⁊ pariat filium aſſerē-
tes ⁊ affirmātes ꝙ textꝰ yſaie allegatꝰ.
ſcꝫ ecce virgo ⁊c. nō intelligitᷣ ſicut nos
xp̄iani ⁊ fides catholica affirmat de vir
gine glorioſa Maria ⁊ faciūt ꝯtra hoc cōiter
quinqꝫ argumenta. Et arguunt primo
ſic. Iſtud ſignū fuit liberatōnis achaz
a duobꝰ regibꝰ q̄ venerūt ꝯtra eū. chri-
ſtus vero natꝰ eſt poſt Achaz bene per
ccccc. ānos liberatōnis igitᷣ ſignū non
fuit incarnatōis xp̄i ⁊ ꝯceptō eiꝰ ex ma
ria virgine. Scđo ſic vbi nos habemꝰ
virgo Hebrei dicūt alma qđ ſignificat
adoleſcentulā qđ indifferenter dicitᷣ de
virgine ⁊ corrupta. Virgo aūt ſic non
ſignificat. igitᷣ textus ille non intelligitᷣ
de conceptōne virginis ſed adoleſcen-
tule. Tercio ſic qꝛ xp̄s non eſt vocatus
emanuel: ſed ih̄s ſcḋm ꝙ patet Luce. ij.
⁊ ꝓphetia dicit ꝙ vocabitᷣ emanuel igi-
tur non poteſt dici de xp̄o. Quarto qꝛ
apparet ꝙ ꝓphetia intelligatᷣ de aliquo
filio ⁊ dicūt aliqui iudeoꝝ doctores et
rabini. ꝙ intelligitur de ezechia filio a-
chaz qui dictꝰ eſt emanuel. Alij vero di-
cunt ꝙ intelligitᷣ de filio yſaie de quo ſ
ſequēti ca. dicit ꝓpheta acceſſi ad pro-
phetiſſam que concepit ⁊ peperit filiū.
Quinto ⁊ vltimo arguūt iudei lr̄a di-
cit ꝙ antequā ſciat puer vocare patrem
aut matrem auferetᷣ fortitudo damaſci
igitᷣ in xp̄o fuit ignorantia qđ chriſtia-
ni reputant falſum. qꝛ dicūt ꝙ habuit
plenitudinē ſcientie ab inſtanti ſue cō-
ceptōnis. Concludūt ergo iudei ꝙ nul
lo modo intelligitᷣ de chriſto nec de vir
gine Maria mr̄e eiꝰ ſicut nos xp̄iani di-
cimꝰ ⁊ firmitᷣ credimꝰ ⁊ ꝯfitemur. Ad p̄
mū argumentū dicim iudeis ꝙ non eſt
verū ꝙ iſtud ſignū de cōceptu virginis
ipſi achaz daretᷣ lꝫ ſibi ꝑ ꝓpham ꝓmit-
teretᷣ dicēs. Pete tibi ſignū a dn̄o deo
tuo ⁊c. Sꝫ ex hoc inuitatꝰ incredulus
remāſit ⁊ ydolatra. qꝛ dixit nō petā et
nō temptabo dn̄m. alia lr̄a hꝫ et nō ex-
altabo dominū. Directū ergo fuit do-
mui dauid ſignum: vt pꝫ ex textu vbi
dicitᷣ. Audite domꝰ dauid ꝓpter hoc do
minꝰ dabit vobis ſignū. Ecce virgo ꝯci-
piet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabitᷣ ⁊c. qđ ſig-
nū impletū ē in virgine Maria principalr̄

⁊ realiter q̄ fuit de domo dauid. Ad illud autē qđ dicit ꝙ illud signū fuit ꝑ ccccc. annos ⁊ vltra post Achaz dicendū est ꝙ duplex est signū. vnū pronosticū respectu effectus futuri. sicut gedeon datū fuit signū in vellere indicatiuū future victorie Judicū nono. Secūdū est signū rememoratiuum respectu effect⁹ preteriti. sicut moysi datum fuit signū Exodi. iij. Hoc habebis signū ꝙ miserim te cū eduxeris populū meū de egypto immolabis sup montē istū gratias scilicet agens de ista missione q̄ tibi imponit. nec obstat de magna instantia tempis. q̄ signū rememoratiuū ita respicit preteritū in magna distantia sicut signū pronosticū futuꝝ. Ad propositū istud fuit signū rememoratiuū ⁊ non pronosticū et fuit datū in tanta distantia propter hoc ꝙ ꝯueniēs erat. q̄ achaz fuit incredulus verbo ꝓphete ꝙ daret signū in longinquū: vt ipse in propria ꝑsona nō videret sicut in mente nō credebat. Jlli tamen qui descenderūt ab eo viderūt sicut Maria ⁊ ioseph. ⁊ ideo signanter propheta nō direxit verba ad achaz: sed ad domum dauid de q̄ domo fuerūt Maria ⁊ Joseph vt infra dicet. Ad scōm dicendū. ꝙ in hebreo sunt tria vocabula q̄si idem significantia. s. nahra. betula. halma. primū accipit pro muliere adolescente paucoꝝ dierū non habendo respectū ad virginitatē vel corruptionē. Scōm accipit pro virgine nō habēdo respectū ad etatem. s. adolescens iuuenis vel senex. Terciū vero accipit pro muliere habendo duos respectus. scilz ad adolescentiā ⁊ virginitatem. ⁊ q̄a ista duo simul fuerūt in beata virgine. Jō ꝓpheta diuinit⁹ illustrat⁹ posuit halma ⁊ non aliqđ aliud de vocabulis supradictis. Hui⁹ snie est venerabilis perit⁹ vir Petr⁹ alfonsi ꝯuersus in suo dyalogo titulo. vij. dicēs. Mulier nanqꝫ siue iuuenis siue annosa q̄ꝫdiu virgo est appellari pōt betula. q̄ꝫdiu aūt iuuenis ē siue virgo sit aut corrupta potest nūcupari nahra. halma vō vocat nulla nisi sit iuuenis ⁊ intacta. Hec ille. Notandū etiam ſm Nicoalū de lyra in h̄ passu ꝙ halmū significat absconsionē et inde dicit halma abscondita q̄ significat iuuenculam aspectib⁹ hominū absconditam: ita ꝙ de ei⁹ pudicicia ⁊ integritate non dubitat maxime qñ preponit litera he. ⁊ tūc sonat healma. nec inueniunt in tota sacra scriptura aliq̄ sic scripte nisi tm̄ tres. scilz rebecca. xxiiij. Geñ. vbi dicit de illa puella decora nimis virgoqꝫ pulcherrima ⁊ incognita viro. ⁊ sequit ibi puella q̄ gradietur ad hauriendam aquā in hebreo habet he halma q̄ egredietur ⁊c̄. Et maria soror moysi Exo. ij. vbi dicit de ea ⁊ iuit puella ⁊ vocauit matrem pueri in hebreo habet iuit hehalma ⁊c̄. Et ista q̄ scribit ysa. vij. Et ideo cum due prime fuerint virgines purissime q̄ sic nominate fuerunt idem tenendum est de ista hec lyra. Dicit ergo ꝓpheta ecce hehalma. id ē adolescēs et virgo simul. q̄ ista duo dicit vocabulū hehalma ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. i. beata virgo Maria a ꝓpha ꝓnunciat q̄ ꝯcepit ⁊ peꝑit v̄go manēs ⁊ ꝙ ita necessario debeat intelligi patz q̄ signū qđ debebat dari achaz ꝓ liberatōne ciuitatis ſm textū rabi salomō debebat esse valde miraculosum. vnđ dixit sibi ysaias. pete tibi signum a domino deo tuo in ꝓfundū inferni siue in excelsum supra. in ꝓfundo inferni. i. in suscitatōne alicui⁹ mortui vel in excelsum supra. i. in celo sicut in statōne solis fuit tempe iosue. Nō ꝙ v̄go ⁊ adolescens concipet ⁊ pareret filiū virgine nō remanente nullū miraculū eēt. oportet ergo ad hoc ꝙ sit miraculū ꝙ virgo cōcipiat ⁊ pariat in conceptu ⁊ in partu virgine remanente. et hoc diuino

Conceptio ꝑ

miraculo qđ impletū est in virgine glo
riosa. Et ideo Augustinꝰ cōtra iudeos
in sermone annunciatōnis beate virgi
nis dicit. Que sūt dei miracula nisi q̄
sūt hominibꝰ impossibilia q̇ scripsit ta/
bulas sine stilo ferreo. ipse grauidauit
Mariā de spūsancto. q̇ multiplicauit
panes in deserto sine rore. ipse virgiēʒ
impregnauit sine corruptōne. ⁊ qui fe/
cit virgaʒ sine pluuia germiare ipse fe/
cit dđ filiā sine semine generare. Ad
terciū argumentū dicendū ꝙ intelligi
tur de xp̄o ⁊ qñ dicūt ipse nō est vocatꝰ
emanuel ꝟ ih̄s. Dicendū ꝙ imo. quia
aliud est nomē qđ imponiꝶ ꝭm ratiōeʒ
indiuidualem vt petrꝰ ⁊ sic xp̄c sp̄ vo/
catꝰ est ih̄s. Et est aliud nomen qđ im/
poniꝶ ꝭm ꝓprietatē vel aliquā virtuteʒ
excellentē vt liberalitatis ⁊ sic liberalis
vocatꝰ est alexander. fortis vocaꝶ sam/
son hercules vel achilles. ⁊ isto modo
xp̄c vocatꝰ est emanuel ꝓpter excellenti
am ⁊ diuinā ꝓprietatē quā hʒ. qꝛ in eiꝰ
supposito diuina natura ꝑiter ⁊ huma
na silꝰ ꝯiunguntꝶ. Vñ emanuel interp̄/
taꝶ nobiscū deꝰ q̊ noie sepe vocauit eū
Maria. ip̄m vt verū deuʒ ⁊ hominem
adorando. ⁊ ita impleꝶ lr̄a Hebraica q̄
hʒ vt illa hebalma vocabit nomen eiꝰ
hemanuel. Sup q̊ verbo dicit p̄dictus
Petrꝰ alfonsi vbi supra. et vocab̄ nom̄
eiꝰ hemanuel. In hoc qđ ibidem legiꝶ
vocabis duo sūt notāda. s. ꝙ deꝰ sic ap/
pellari filium volebat. ⁊ ꝙ sine carnali
patre virgo foret puerū paritura. ꝓpter
hoc eñ ait vocabis ac si diceret ip̄a tm̄
vocabit ⁊ nō pater. hec ille. Ad quar
tum argumentū quando dicunt iudei
ꝙ ille filius erat Ezechias filius achaʒ
vel ꝙ erat filius ysaie de quo in sequen
ti caplo. dicit ipse accessi ad prophetis/
sam que concepit ⁊ peperit filiū et iste
vel Ezechias vocatꝰ ē emanuel. Dōm
ꝙ patet vtrūqʒ manifeste esse falsum.
Et primo de Ezechia. quia vt patet ex
quarto libro Regū. Achaʒ regnauit ꝑ
xvj. ānos in cuiꝰ quarto anno dicta est
prophetia quādo incepit regnare filiꝰ
eiꝰ Ezechias habebat. xxv. annos. De
ptis ergo q̄tuor de regno patris sui in
quoꝝ quarto dicta est prophetia patet
ꝙ vsqʒ ad tempꝰ regni sui de regno pa/
tris nō transierūt nisi. xij. anni demptꝭ
ꝑgiꝶ istis. xij. de. xvj. sequiꝶ ꝙ qñ dicta
fuit ꝓphetia ezechia iam habebat. xiij.
ānos. sequiꝶ ergo ꝙ ꝓphetia in eo verifi
cari nō potuit. qꝛ iam erat natus. Pa/
tet scđo ꝙ non potuit intelligi de filio
ysaie ꝓpter illud qđ in sequēti ca. diciꝶ.
accessi ad ꝓphetissam ꝓpter duo. Prio
qꝛ de illo filio ysaie qui ꝭm textum no
eius fuit accelera velociter spolia de/
trahe cito predare. nec de eius nomine
nec de eiꝰ vita. nec de eiꝰ gestis aut mor
te vlla mentio fit in scriptura. ꝭm ergo
Hieronymū eadem facilitate q̄ di con
tempniꝶ. Scđo qꝛ non est verū ꝙ ysa/
ias ꝑtūc accederet ad ꝓphetissam vxo/
rem suā vt ipsa ꝯciperet ⁊ pareret filium
de q̊ intelligūt iudei. Et ratio est quia i
textu premittiꝶ adhibui mihi duos te/
stes fideles Vriā sacerdotē ⁊ zachariā
filiū barachie ⁊ statim sequiꝶ accessi ad
prophetissam q̄ concepit ⁊ pepit filiuʒ
Modo dico iudeis duo. Prio ad qđ
ꝓpheta inducebat istos testes: nunqd
indigebat testibꝰ in accedendo ad con/
cubitū ꝓphetisse vxoris sue istud ē tur/
pe dicere. Scđo peto ab eis q̇ fuerunt
isti testes fideles. nō Vrias q̇ fuit tem
pore Joachim de q̊ Hiere. xxvj. Fuit
vir ꝓphetans in nomine domini. Vri/
as filius Semey. quia tempore achaʒ
⁊ ysaie vsqʒ ad tempus Joachim vt pa
tet in quo fuit iste propheta fuerūt plꝰ
q̄ȝ centū anni. sicut patet per tempora
ꝑ q̄ regnauerūt reges q̇ fuerꝶ i medio: ꝑ
q̄rtū libꝝ regū discurrēti. Itē alꝰ testis fi
delis zacharias filius barachie qui est
xj. de. xij. prophetis minoribus. ñ erat

adhuc natus. Ipse fuit secundo anno regni darij regis persarum qui successit Cyro. qui dedit licentiã iudeis reedificandi templũ ꝛ a tempore Achaz ꝛ ysaie vsqꝫ ad tempus Darij fluxerũt plus ꝙ̃ ducenti anni. non ergo iste accessus ysaie ad ꝓphetissam nec de istis testibus aliquid continet veritatis. Quid ergo dicũt iudei est veritas istius textꝰ O vtinã tolleretur cecitas ab oculis vestris. Certe dico ꝙ veritas istius ꝓphetie ē ꝙ deus spiritussanctus assumpsit istos duos testes supradictos et accessit ad prophetissam. id est ad virginẽ Mariam que habuit spm̃ prophetie ꝛ concepit ꝛ peperit filium ihm christũ saluatorem nostrũ. Nam quando dicitur in textu adhibui mihi duos testes ꝛc. loquitur spũssanctꝰ per seipm̃ ꝛ nõ ꝓpheta sicut enĩ loquitur per prophetam: sic potest loqui per seipm̃. Isti duo testes fideles q̊s deus spũssanctus adhibuit fuerũt Urias filius semey de quo dictũ est qui prophetauit multa mala contra ciuitatem que venerũt in captiuitate babilonica. Et zacharias filiꝰ barachie qui prophetauit mlta bona specialiter de aduentu messie zacharie. ix. Exulta satis filia syon. ecce rex tuꝰ venit tibi iustꝰ ꝛ saluator ꝛc. Et qñ dicitur ꝙ adhuc nõ fuerũt nati: sed futuri erant. Hic est dicendũ ꝙ nõ obstat q꞉ p̃teritum ꝛ futurũ totũ est deo p̃sens: et ita loquitur de preterito et de futuro sicut d̃ p̃senti ꝛ post prophetias istorũ sequitur immediate in textu totũ in ꝑsona dei ꝛ spũssancti ꝛ accessi ad prophetissam. scilicet virginem Mariam que ꝓphetauit in cantico. Magnificat aĩa mea dominũ. Et concepit ꝛ peperit filium. Iste accessus fuit specialis ꝛ hoc ꝑ spiritum sanctum sicut dixit sibi angelus Luce primo. spiritussanctus superueniet in te. Ad quintum ꝛ vltimũ argumentum dicendum ꝙ intelligitur de scientia humana. licet enĩ in christo nõ fuerit ignorantia tamen quia factus est homo in tempore. habuit scientiam in tempore ꝛ anteqꝫ illam haberet liberatio populi denunciata per ysaiã completa fuit. Cum igitur supra declaratum sit ꝙ ihs nazarenus sit vere christus. sequitur ꝙ mater eius Maria concepit eũ ꝛ peperit virgo ꝛ per consequens ē sãctissima. nec iudei possunt dictam auctoritatem negare. quia ñ solũ accipitur de translatõne Hieronymi. sed etiã de translatõne. lxx. interpretum q̃ fuerũt iudei. ꝛ in lege ꝛ prophetis peritissimi ẜm ꝙ dicit iosephus antiquitatis iudaice libro. xij. Videant etiam iudei tergũ translatõnem caldaicam cui contradicere nõ possunt nec audent. quia istã prophetiam sic exponit. Uñ vbi nos habemus hic et adhibui mihi testes fideles Uriam sacerdotẽ ꝛ zachariam filium barachie ꝛ accessi ad ꝓphetissam ꝛc. Illa translatio sic habet. ꝛ cõtestatus sum contestationes malas ex parte mea quas dixi venturas in ꝓphetia Urie sacerdotis esse futurũ ē quoqꝫ sic omnẽ ꝯsolatõnem quã dixi ventu ram in ꝓphetia zacharie filij Barachie ego adductꝰ sũ ꝛ accessi ad ꝓphetissã ꝛ concepit ꝛ peperit ꝛc. Itẽ potest declarari sanctitas virginitatis marie ex secreto lemarbe. quia men clausa contra naturam suã est ibi posita in verbo multiplicabitur eiꝰ imperiũ vide supra libro primo in apertõne primi thesauri. Unde in libro q̃ dicitur sabath apud hebreos autentice dicitur men clausa verbum clausum significat. Idem autẽ ꝑsuadetur ꝑ illud qd̃ habetur ysaie. xj. Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eiꝰ ascendet. Hec auctas ad literã intelligitur de xp̃o: vt supra oñsum ē q̃ ꝑ florẽ intelligitur q꞉ sicut sine arboris corruptõe flos ab eo egreditur sic xp̃c nascitur ex m̃re absqꝫ ṽginitatis corruptiõe. Idẽ et

psuadet p hoc qd habet ysaie.lxvj. Añ
q̃ pturiret pepit.pturire est dolorē par
tus sentire. Non aũt dicit de aliq̃ muli
ere q ipsa peperit absq3 dolore partus
excepta dñi nostri ihũ xpi matre. Item
Hiere.xxxix.dicit nouũ faciet dñs su-
per terrã femina circũdabit virũ.per h
q dicit ppha nouũ faciet dñs manife-
ste ostendit insolitã rem futurã a dño 7
alias inauditã q fuit qñ virgo beata di
uinit9 ɔcepit ihm virũ sciẽtijs 7 virtu
tibus ab instanti sue ɔceptõnis perfe-
ctum 7 sic eum suo circũdedit vtero v-
ginali. Q etiã ips3 pareret manãte cor-
rupta hoc nõ est nouũ mulierib9 sed q
ipm pareret ipa remanente clausa istd
est nouũ. Item hoc fuit figuratum eze
chiel.xliiij.7 dixit dñs me9 ad me.por-
ta hec clausa erit 7 non apiet 7 vir non
trãsibit p eam qm dñs de9 israel igres-
sus est p ea3 eritq3 clausa 7 hic est finis
versus in hebreo p hãc portã intelligit
virgo Maria p quam filius dei venit
ad nos 7 exiuit deus 7 homo clausura
virginitatis integra remanente. Item
rabi barachias exponens illud Treñ.
vltimo. Pupilli facti sum9 absq3 patre
dicit q deus sanct9 7 benedict9 ait isra-
eli.vos dixistis coram me pupilli facti
sum9 absq3 patre. Redemptor quẽ ego
suscitabo vobis sine patre erit scilic3 in
terris.sicut est sine matre in celis:7 sic
fm eu3 apparet virginitas Marie ma
tris xpi. Item dñs Bonauẽtura quon
dam eps albañ. sup terciũ sententiarũ
distinctõne.iij.loquẽs de sanctificatio
ne Marie dicit. Quidam iudei assert
de ea q q̃uis esset pulcherrima a nul-
lo vnq3 hominũ fuit concupita.vñ au-
tem accepit hoc iudeo4 dictum nesci-
re se dicit Nico.de lyra. Sed nõ est ve
risimile q talis aut tant9 doctor posue
rit istud in scripto suo nisi habuerit ab
aliq̃ loco autentico. Ratio aũt q̃re vir-
go beata nõ fuit cõcupita ab hoib9 pốt
assignari.q2 dispositio mentis magis
relucet in facie q̃ in ceteris alijs parti-
bus ppter qd ex plenitudine grẽ existẽ
tis in ei9 mente fiebat quedã refulgen-
tia in eius facie q̃ in hoib9 ipsam intuẽ
tibus ɔcupiscentiã nõ excitabat 3 ma-
gis eam reprimebat 7 hoc mõ de ama-
bilitate sancti Sebestiani dicit. Neces
se em̃ erat vt que3 deus tanta psuderat
grã ab oib9 amaret. Conseq̃nter decla-
rat sctitas vginis Marie p scripturas
saraceno4 ppter maiorẽ ɔfusionẽ iude
o4.dicit em̃ in alchorano machometi.
Dixerunt angeli O maria deus vtiq3
elegit te 7 purificauit te 7 elegit te cla-
ram sup mulieres seculorum. Itẽ ibi-
dem O maria deus annunciat tibi v-
bum ex ipso.nomen ei9 iesus fili9 Ma
rie 7 erit honorabilis in seculo 7 in fu-
turo. Item ibidem dixit ipsa.deus me
us quomodo erit mihi filius 7 non te-
tigit me homo. Dixit sic deus creat qd
vult cu3 decreuerit vtiq3 aliquid.dic ei
esto 7 erit. Item in libro albochã q̃ est
autenticus apd eos dicit emphorariis
socius machometi q audiuit nunciu3
dei dicentẽ nullus de filijs Adam na-
scit quem nõ tangat sathan preter ma
riam 7 filium eius. p nuncium autem
dei intelligit machometu3. Item dicit
ebumusse pphãm.i.machometũ dixis-
se multi pfecti fuerũt in hominib9.nul
la aũt in mulierib9 fuit pfecta nisi mar
ihu. Has aũt scripturas saracenorum
induxi:q2 fm apostolu3 oportet sctõs
hre testimoniũ ab his q̃ foris sunt. Pa
tet igit q iude9 in minore sui argumen
ti accipit falsum.s.q in genealogia sal
uatoris nõ ponit aliq̃ mulier sctã.cui9
opinionis videt fuisse Hieronym9 su-
per Matheum dicens. Notandum in
genealogia saluatoris nullam sancta-
rum mulierum assumi sed eas q̃s scri-
ptura rephẽdit vt q̃ pp peccatores ve-
nerat de peccatricib9 nascẽs oim pctã

deleret. Sed istud dictum non placet
nicolao de lyra ꝓpter duo. Primo qꝛ
vt dictum est in genealogia saluatoris
ponitur maria sanctarū sanctissima.
Secundo quia ex eadem ratione ibi-
dem arguit Hieronymus ad opposi-
tum.s. ꝙ propter peccatū athalie filie
impijssime iesabelis que erat ydolatra
ꝛ ad ydolatriam traxit Joathan mari
tum suū filius amboꝝ ochozias et ne
pos ioas ꝛ pronepos amasias tollun
tur a genealogia saluatoris.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus non est verus messias qꝛ non est filius dauid siue de genere dauid.

Quartum argumentum iudeo
rum ex euangelio est in primo
cap̄. Math. Ponitur genealo-
gia christi quem asserunt christiani eē
veꝝ messiam ex eadem arguitur ꝙ ip̄e
non est messias in lege ꝓmissus. sic. ve
rus messias debꝫ esse filius dauid siue
de genere dauid sed hiesus nazarenus
non est filius dauid nec de genere eius
ergo ip̄e nō est messias ꝓmissus. Ma
ior est concessa ab omnibus tam iude
is ꝗ̄ christianis. Minor ꝓbat̄ quia si
hiesus nazarenus descenderet de da-
uid s̄m carnem in eius genealogia po
neretur. Constat autē ꝙ nihil tale ibi ē
qꝛ in fine genealogie dicit̄. Jacob aūt
genuit Joseph viꝝ marie de qua natꝰ
est christus ꝛc̄. Nunquid xp̄s est ex se
mine ioseph natus vt dicat̄ de genere
dauid. sicut ꝛ ioseph. Et patꝫ ꝙ christi
ani hoc nō concedūt. ergo nō habent
ex p̄dicta genealogia ꝙ ip̄e sit de gene
re dauid. Si forte dicat christianus ꝙ
descēdit ꝑ mariā q̄ est de genere dauid
hoc nō habet̄ ex textu qꝛ nō ponit̄ ibi
q̄s eius fuit pr̄ vel mater. g̃ nullo mō
hiesus nazarenus dicendus est filius
dauid ꝛ ꝯn̄r ip̄e nō est messias. Respo
det̄ s̄m Hiero. i glo. ꝙ nō ē consuetu-
do scripturaꝝ vt ordo mulieꝝ in gene
rationibꝰ texet̄. Et iō nō ꝑ mariā sed ꝑ
Joseph iducit̄ cū de vna tribu ioseph
ꝛ maria fuerūt. vn̄ ꝛ eā quasi ꝓximam
cogebat̄ accip̄e. ne vna tribꝰ se in aliaꝫ
ꝯfunderet. vn̄ Nume. xxxvj. oīes vi-
ri ducūt vxores de tribu ꝛ cognatione
sua ꝛ cuncte femine maritos de eadeꝫ
tribu accipient vt hereditas ꝑmaneat
in familijs. Sed ꝯtra hoc Exo. vj. Ac
cepit aaron sororē naazon filiā amina
dab. s. elisabeth in vxorem de qua con
stat ꝙ erat de tribu iuda. Solutio sola
illa mulier nubere non potuit viro de
alia tribu ad quaꝫ deueniebat heredi-
tas patris vel parentū. Vn̄ cū ipsi eli-
sabeth non deueniret hereditas patris
quia habebat fratres priores se idō be
ne potuit nubere viro d̄ alia tribu. ꝫ qꝛ
maria non habuit fratres vel sorores
priores se quia fuit vnica ioachim pr̄i
suo ideo ad eā deuenit hereditas. Vn̄
habuit necesse s̄m legem nubere viro
de cognatione sua. et quia ioseph fuit
de tribu iuda ꝛ de ꝓgenie dauid vt pꝫ
in genealogia ascendendo. Sequit̄ er
go ꝙ virgo maria de qua natus ē hie-
sus qui vocat̄ christus fuit de eadē tri
bu ꝛ ꝓgenie. Sed quia ex rege dauid
duo pullularunt rami tanꝗ̄ ex radice.
s. salomon ꝛ nathan. Est dubium inter
doctos a quo illoꝝ virgo maria descē
dat s̄m carnē. ꝛ sunt nonulli doctores
dicentes ꝙ hec virgo descendit ex rege
salomone s̄m carneꝫ. ꝛ ex nathan s̄m
legem cuius opinionis est Nicolaus
de lyra. Luce. iij. Sꝫ hec opinio videt̄
esse primo ꝯtra ꝓphetas. Nam Hie-
remias ꝓpheta loquens de yechonia:
ꝑ quē venit linea salomonis. ait. scribe
viꝝ istū sterilē q̄ in diebus suis nō pro
sperabitur nec erit de semine eius vir
q̄ sedeat sup̄ soliū dauid. ꝛ ptātem ha-
beat vltra in iuda. Hieremie. xxij. Si

ergo hec virgo descendit per salomo-
nem ⁊ yechoniam: vt dicit illa opinio
sequit̄ ꝙ christus filius virginis nō se
dit sup soliū dauid. ⁊ sup regnum eius
Contra ꝓphetam in ca. sequenti ⁊ ysa.
ix. ca. nec valet dicere ꝙ ꝓpheta intelli
git non erit qui sedeat seculari hono-
re. xp̄s autem non sic sederat. quia su-
pra ca. eodem dicit dn̄s p ꝓphetā. Vi
uo ego quia si fuerit yechonias fili⁹ io
achim regis iuda annulus i manu de
xtera mea inde euellam eum ⁊ loquit̄
de ipo ⁊ de semine suo. Vn̄ patȝ ꝙ nō
solum loquit̄ de tempali ptāte ſ; etiaȝ
de illa qua xp̄s sedere habuit ad dexte
ram patris. Item nō est verisile q̄ de⁹
tam cōfusibiliter repelleret eū ⁊ semē
suū ab honore tpali ⁊ a minori gradu
⁊ consequenter constitueret ipm in se-
mine suo in maiori gradu. s. cristi. Se-
cundo hec opinio videt̄ esse ꝯtra apl̄m
quia nathan frater salomonis reg. nō
fuit filius naturalis regis dauid ſ; ad-
optiuus. Luce. iij. Cū ergo ab illo na-
than descendat hec virgo ſm carnem:
vt notat Affrican⁹ scribens ad Aristi-
dem ⁊ Eusebius li. j. ecclesiastice histo
rie ca. vij. ⁊ Damascenus in sententijs
suis li. iiij. ca. vj. Sequit̄ ꝙ christ⁹ non
est ex semine dauid ſm carnem cōtra
apl̄m. j. cap. ad Romanos. Qui fact⁹
est ei ex semine dauid ſm carnem. Re
spondendū ergo ſm illuminatum do
ctorem magistꝝ Johem vitalis in ser-
mone natiuitatis btē virginis q̄ icipit
O pulcerrima inter mulieres ꝙ h̄ sa-
cra virgo venit ex nathan ſm carnem
q̄ fuit filius naturalis dauid. nō q̄dem
de bersabee vt illi estimāt ſ; de pncipa
li vxore dauid. s. michol. binomia egla
dicta filia saulis q̄ genuit dauid yetru
an binomyū: q̄ ⁊ nathan de h̄. ij. Reg.
iij. Cū notatis p iosephū lib. antiquita
tis iudaice ⁊ p dictū Nicolaū de lyra
q̄ nathan fuit melior salomone natu-
ra ⁊ vita q̄ de principali vxore ⁊ vt o-
pinatur p̄dictus doctor renūciauit iu
ri regni ratione eximie sanctitatis. ex q̄
nathan filio dauid xxxviij. pullularūt
plante vsq̧ ad auos sancti ioachim pa
tris virginis. Nam Mathat frater aui
eius q̄ ⁊ melchi dict⁹ est genuit heli q̄
ioseph ſm legeȝ Luce. iij. ⁊ hic habuit
fratrē pantherā q̄ genuit barpantherā
qui ſcīm Joachim ſm carnē teste Da
mascено vbi s. ⁊ sic sanctus Joachim
pater huius v̄ginis ⁊ sanctus Joseph
sponsus eius fuerūt ſm legem secūdi
primorꝝ filij. ⁊ sic patet genealogia nō
solum ioseph ex ꝓgenie dauid ſ; etiaȝ
virginis gloriose p nathan ex pricipa-
li vxore ~~dauid~~ .s. michol.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus nō est verus messias q̄ fuit peccator ex hoc ꝙ fuit baptisatus.

Quintū argumentū iudeorū ex
euangelio est ad ꝓbandū ꝙ cri
stus habuit peccatū. vel ꝙ eius
baptismus fuit frustra arguit iudeus
sic. In euangelio Mathe. iij. ca. dicit̄.
ꝙ venit hiesus a galilea in Jordanem
ad Johem vt baptisaret̄ ab eo. ex hoc
arguit̄ sic. Christiani dicunt ꝙ baptis-
mus est ablutio peccatorꝝ. cū ergo ih̄s
nazarenus fuit baptisat⁹. ergo habuit pec
cata abluēda qḋ ipi negant. aut ille ba
ptismus fuit frustra. Rn̄det̄ ꝙ baptis-
mus xp̄i est ablutio peccatorꝝ. non aūt
baptism⁹ Johis: sicut ipe Johes dicit
Math. iij. Ego q̄deȝ baptiso vos in aq̄
in pniam. q̄ āt post me vētur⁹ est forti-
or me est. cui⁹ nō sum dignus portare
calciamenta. ipe vos baptisabit in spi-
ritu scō. Hiesus āt nazaren⁹ fuit bap-
tisatus baptismo Johis tm̄. q̄ nō erat
ablutio pctōꝝ. ⁊ iō nō ꝯclusit argumē
tum ꝙ hiesus habuerit pctm̄ abluēdū
q̄ sanctificati i vtero baptisati sunt ba

ptismo xp̄i ꝛ tamen nō hūt pctm̄ ablu endum. Iesus autem ab instanti cō ceptionis sue nō solū fuit sanctificat⁹ ꝫ etiā sctūs sctōꝝ. Qꝫ aūt arguit vltra ꝙ Jesus nazarenus fuit baptisat⁹ fru stra. Dicendū ꝙ nō sequit quia ꝑ hoc approbauit baptismū ꝛ p̄dicationem iohis. ꝛ ꝑ tactū sue sanctissime carnis dedit vim regeneratiuā aquis nec sl'r sanctificati in vtero frustra baptisant quia ꝑ hoc regenerant in xp̄o ꝛ mem bra eius efficiunt. Et q2 scripture noui testamenti ꝛ doctoꝝ catholicoꝝ loq̄n tes de baptismo sunt note fidelibus ꝛ a iudeis non recipiunt. Ideo accipiū tur aliqua cōtra iudeos de veteri testa mento ꝛ de dictis doctoꝝ hebraicorū. et p̄mittitur figura huius sacramenti Exodi. xxix. in baptismo aaron ꝛ filio rum eius. Vñ dixit dñs moysi. aaron ꝛ filios eius applicabis ad ostiū taber naculi testimonij .s. in atrio vbi erat al tare holocausti. Cumqꝫ laueris patrē cū filijs aqua indues ꝛc. ista lotio aq̄ q̄ erat primū: vt dicit rabi salomon non intelligit de ablutione manuū ꝛ pedū solum sed de lotione tocius corpis. ita ꝙ dicit h̄ expresse rabi salomon. ꝙ hoc qđ dicit lauabis eos vult dicē bapti sabis eos sic ꝙ totum corpus intret in aquam. Item scđo sup illud Ecclesia stes p̄mo. Quid est qđ fuit id qđ futu rum est. Rabibarachias dicit sicut fu it redemptor prim⁹ sic erit vltim⁹. Re demptor primus .s. moyses fecit ascen dere puteum. sicut habet Nume. xxi. Sic redemptor vltimus qui ē rex mes sias ascendere faciat aquas. sicut habe tur Joelis vltimo. Et fons de domo dei egrediet ꝛ irrigabit torrentē spina rum. Hec sunt verba doctoris. ꝑ torrē tē spinaꝝ intelligit m'titudo peccātiū Aliqui hebrei dicunt ꝙ hec est l'ra ꝛ ir rigabit planiciem sethim. Est autē se thim regio grecie de q̄ alexāder mag nus exiuit ad pugnandū contra reges persaꝝ ꝛ medoꝝ. vt habet .j. Macha beoꝝ .j. cap̄. ꝛ ꝭm hoc ista ꝓphetia fuit impleta qñ ap'li p̄dicauerunt grecis ꝛ eos baptisauerunt. Itē3 .iij. Jsa. xliiij. Noli timere serue meus iacob ꝛ rectis sime quē elegi. Effundā enī aquas su per sitientem ꝛ fluenta sup aridā. Ef fundam spiritū meū sup semen tuum ꝛ benedictionem meā sup stirpē tuā: ꝗ germinabūt inter herbas sicut salı ces iuxta p̄terfluentes aquas. Iste di cet. dñi ego sum et ille vocabit in noie Jacob. ꝛ hic scribet manu sua dño ꝛ i noie dei isr'l assimilabit. Per hoc enī ꝙ dicit effundā aquas sup sitientē itel ligitur baptisatio iudeoꝝ fidem christi deuote recipientiū. Et ꝑ hoc ꝙ subdit ꝛ fluenta sup aridam intelligit baptisa tio gentiliū. Nam gentilitas nō fuit ir rigata doctria legis ꝛ ꝓphetaꝝ ꝛ ꝙ iste sit intellectus habet sup glosa rabi sa lomon. sup illud qđ subdit. germina bunt iter herbas ꝛc. i. in medio Esau. Per esau vo ip̄e ꝛ doctores hebrei in telligunt romanū imperium qđ susce pit fidem christi ꝛ baptismū: vt patet. Sequit iste dicet dñe ego sum glosa. Isti erunt iusti ꝑfecti quod de aposto lis cōuenienter potest intelligi. Et ille vocabit in nomie iacob: glosa. Isti sūt paruuli filij impioꝝ quod cōueniēter intelligitur de filijs iudeꝝ per aposto lum conuersis ad christum patribus eoꝝ in infidelitate remanētibus. Hic scribet manu sua dño glosa. hi sunt fi lij p̄nie ꝑ qđ ꝯuenienter intelliguntur xp̄iani religiosi. ꝛ in noie isr'l assi'labit. glo. Isti sunt conuersi de gentib⁹ illis applicat nomē isr'l. ꝭm qđ dic̄ ap'ls ad Rom. ij. nō q̄ in mālfesto iude⁹ ē. neqꝫ que in manifesto in carne circūcisio ꝫ q̄ in abscondito iudeus est ꝛ circūcisio cordis in spiritu non littera cui⁹ laus nō ex hominibus sed ex deo est. Pars

igitur ex predictis q̄ glosa Rabi salo-
mon. conuenienter aptatur ad propositum
nostrum quamuis hoc non intenderit. De-
us enim aliquando mouet linguam hominis
mali ad annunciandum veritatem preter
eius intentionem: sicut Cayphas Jo-
hannis. xj. dixit de christo. Expedit vo-
bis vt vnus moriatur homo pro populo.
Intendebat enim solum inducere alios
ad occidendum christum. Sed quod ver-
bum significauit mortem eius profu-
turam ad salutem spiritualem populi: hoc
fuit preter eius intentionem propter quod
euangelista subdit. hoc autem non di-
xit a semetipso. scilicet supple a deo sic eius
linguam mouente. Habetur autem si-
mile quantum ad aliquid Nume. xxij.
de Asina balaam que protulit verba
rationabilia. vt patet ibidem deo mo-
uente linguam eius per se vel per an-
gelum. illa tamen non intellexit verba:
que protulit cum non haberet rationem
nec intellectum. Item quarto super illo
Gen. xlix. Ligans ad vineam pullum suum
et ad vitem. O fili mi asinam suam. Dicit
glosa. Hic est de quo scriptum est Za-
charie. ix. Sedens super asinam etc. seq-
tur in glosa. Et quod erit agens sic scri-
ptum est Ezechielis. xxxvj. Et effundam
super vos aquam mundam et emundabi-
mini ab omnibus inquinamentis ve-
stris. Autoritas zacharie hic inducta
secundum doctores hebreos intelligitur ad lit-
teram de messia. sicut ostensum est su-
pra et per glosam hebraicam hic inductam
habetur q̄ erat mundaturus populum su-
um per effusionem aque munde que proprie
dicitur baptismus christi. Unde in libro qui
dicitur poma hierosolomitanum autentico
apud hebreos dicitur. Quemadmodum
pelagus mundificat pollutos: ita deus
sanctus et benedictus erit mundans in fu-
turo israel et sic est dicens Ezechie. xxxvj
Aspergam super vos aquas mundas: hec ille.
Item sapientes thalmuth in midras di-

xerunt q̄ in aduentu messie ipse assume-
ret sibi aquas mundas que sub sede sua
et q̄ ipse super israel effunderet prout dixit te-
xtus. effundam super vos aquam mundam
et sapientes tabala has aquas signifi-
cauerunt et dixit rabi aquiba quando acces-
seritis ad lapides mundos marmore-
os non dicas aquas aquas. Sunt enim
aque temporales et aque spirituales. Item
q̄ viderunt messiam filium dauid intrare
per synagogas et studia et interrogatus
quid faceret. respondit q̄ balneabat. iu-
xta textum Gen. lauit in vino vestimen-
ta sua quod significat lotionem in baptis-
mo a sancto messia postmodum ordina-
to. Item Quinto de baptismo et eius
effectu dicitur Zacharie. xiij. ca. In illo die
erit fons patens domui dauid et habi-
tantibus hierusalem in ablutionem pecca-
torum et menstruate. Per hoc q̄ dicit
erit de futuro patet q̄ non potest intelli-
gi de ablutione aliqua veteris legis. Nam
omnes ille erant statute longe ante tempus
zacharie. Quod autem intelligatur de baptis-
mo christi patet per illud quod sequitur: et erit in
die illa dicit dominus exercituum disperdam
nomina ydolorum de terra quod impletum fuit
tempore christi et discipulorum eius. per quorum pre-
dicationem ydolatria cessauit per totum
mundum: exceptis quibusdam barbaris in
aquilonari parte habitantibus qui limitati
dicuntur. q̄ illud viuum quod eis primo occur-
rit qualibet die illud adorant et venerant-
tur vt deum suum pro illa die. Sed quoniam hoc mo-
dicum est respectiue ideo quasi pro nihi-
lo reputatur secundum communem modum loquendi.
et etiam secundum doctrinam phi. ij. phisicorum.
Nec obstat q̄ dicitur domui dauid et habi-
tantibus hierusalem. quia Hiere. xxx. Cri-
stus nominatur nomine dauid: vbi dicitur. serui-
ent domino deo suo. et dauid regi suo quem
suscitabo eis. Non enim intelligi potest de da-
uid qui mortuus erat per. cccc. annos. ante vel
circiter et q̄ intelligatur de christo patet per trans-
lationem caldaicam que sic habet et colent co

rām dn̄o deo suo ⁊ obedient messie fi-
lio dauid ⁊ sic ꝑ domū dauid h̄ intelli
gitur familia xp̄i ⁊ eadem intentōne ꝑ
bierl'm militās ecclesia. Dicit aūt ba-
ptismꝰ fons patens q̄ nulli penitenti
debite denegat ⁊ dicit in ablutiōe pec
catoꝝ ⁊ menstruate ꝓpter pctm̄ actua
le ⁊ originale qd̄ cōtrahit in vtero ma
tris. vtrūq̄ em̄ lauat baptismꝰ in adul
tis ad baptismū venientibus. Unde
dicit hic glosa caldaica sup̄ verbo i ab
lutionem pctōꝝ ⁊ remittant sua pctā:
⁊ sue macule. ⁊ ideꝫ dicit rabi salomō
in sua glosa allegando chaldeū. Item
vj. ysaie. in ca. xij. postq̄ locutus est de
saluatore dicens. Ecce deus saluator
meus fiducialiter agā ⁊ nō timebo ⁊c.
consequenter dicit: haurietis aquas i
gaudio de fontibus saluatoris ⁊ glosa
uit chaldaicus ⁊ recipietis cū gaudio
legem nouā electoꝝ iustoꝝ. Hebraica
veritas habet accipietis aquā cū gau-
dio de fonte saluationis ⁊ idem est de
fonte saluatōis vel saluatoris ⁊ ita im
pletur in hoc sacramento qd̄ habꝫ vir
tutem remittendi pctā ex fontibus sal
uatoris. i. ex q̄nq̄ plagis xp̄i in passio
ne sua. Et ad l'ram de fonte saluatoris
i. de latere xp̄i exiuit sanguis ⁊ aqua ⁊
q̄ vidit testimoniū ꝑhibuit ⁊ scimꝰ q̄a
veꝝ est testimoniū eius vt patet Ioh.
xix. Item. vij. ysaie. lij. ca. in fine. Ecce
intelliget seruus meꝰ ⁊ exeltabit ⁊ ele-
uabitur ⁊ sublimis erit valde. Seq̄tur
Iste asperget gentes multas hec scri-
ptura intelligit ad l'ram de xp̄o patꝫ ꝑ
translationem chaldaicā cui non licet
contradicere iudeis que talis est. ecce
prosperabitur seruus meus Messias
ꝓpter qd̄ antiqui hebrei ab isto loco vs
q̄ in fineꝫ. liij. capituli exposuerūt ad
l'ram de passione xp̄i. Dicit ergo Ecce
intelliget seruus meꝰ q̄ habet scientiā
diuinā ab eterno ⁊ humanā ex temꝑe
⁊ exaltabit. s. ad vnitatē suppositi diui
ni. vel aliter exaltabit in sua resurrecti
one ⁊ eleuabit in sua ascensione ⁊ sub
limis erit valde sedens ad dexterā pa
tris Marci vltimo. Et dn̄s quidē hie-
sus postq̄ locutus est, eis assumptꝰ est
in celum ⁊ sedet ad dexterā dei. vel ali
ter s'm qd̄ exponit rabi aquiba. Exal-
tabitur plusq̄ abrahā ⁊ eleuabit plꝰq̄
moyses. ⁊ sublimis erit plusq̄ angeli.
Ex q̄bus satis potest inferri q̄ messias
debebat esse deus. Sequit ad ꝓpositū
iste Messias asꝑget gentes multas. i.
mundabit sanguine suo ⁊ baptismate
q̄ omnia manifeste sunt impleta i xp̄o
Item octauo et vltimo dauid ꝓphete
fuit reuelatum signū cōpletionis oim̄
ꝓphetiaꝝ sacramentis baptismi. vnde
dicit in ps̄. xxviij. Uox dn̄i sup̄ aquas
deus maiestatis intonuit ac si diceret.
clarius tunc sacramentū baptismi erit
adimpletū. cū vox dn̄i fuerit sup̄ aq̄s
et deus maiestatis intonuerit qd̄ fuit
adimpletum in baptismo xp̄i q̄ tunc
vox patris intonuit dicens. h̄ est filius
meꝰ dilectus ⁊c. Math. iij. Et ista fuit
intonatio dei maiestatis. Ex p̄dictis in
solutione huius argumēti iudaici tria
colligunt. Primum q̄ licet xp̄s fuerit
baptisatus fuit tamē immunis a pctō
Scd̄m q̄ baptismus xp̄i non fuit fru
stra licet ip̄e esset sine pctō. Tercium ē
q̄ istud sacramentū fuit in testamento
veteri figuratū ⁊ multipliciter ꝓpheta
tum ac ꝑ doctores ⁊ glosas hebreoꝝ
euidenter demonstratum.

Contēdit iudeus probare q̄ hiesus non habuit spiritū sanctum ante baptismum

[S]Extum argumentum iudeorū
sumit ex euāgelio ex illo Mat.
.iij. baptisatus autem cōfestim
ascendit de aqua et ecce aperte sunt ei
celi ⁊ vidit spiritum dei venientē sicut
columbam ⁊ descendentē sup̄ se. Ex h̄

arguūt iudei ꝙ christus añ baptismū non habuit spm̄ sctm̄. cuiꝰ oppositum asserūt xp̄iani. Qꝫ āt istō sequaꝛ ex textu patet: qꝛ nullus venit vbi pꝰus erat Cum ergo dicaꝛ in textu vidit spm̄ dei venientem suꝑ se ḡ spūs sctūs non venit in Jhū nazareno añ baptismū ⁊ tñ tunc erat incipiens annū. xxx. sic ergo xxx. annis fuit sine spū sctō qđ inconueniens magnū reputaꝛ a xp̄ianis. Rñdetur ꝙ non sequiꝛ vidit spm̄ sctm̄ descendentem ⁊ venientem suꝑ se ḡ ante non habuit spm̄ sctm̄. qꝛ. iiij. Regū iij. diciꝛ de elizeo cumqꝫ caneret psaltis facta est suꝑ eum manus dñi qđ intelligitur de spiritu ꝓphetandi ⁊ tñ diciꝛ de eo ante. ij. ca. Requieuit spūs helie suꝑ elizeum. ⁊ qđ subdiꝛ in arguendo nullus venit vbi prius erat. Dicendū ꝙ verꝫ est eo mō quo prius ibi erat sed alio mō p̄t venire. sicut dr̄ Gen. xviij. vbi diciꝛ dixit dñs ad Abrahā clamor zodomorꝫ ⁊ gomorreorꝫ multiplicatꝰ est. Sequiꝛ. descendā ⁊ videbo vtrum clamorem q̇ venit ad me opē impleuerunt ⁊c. nō est ꝑ hoc intelligendū ꝙ añ deus non esset in zodoma ⁊ gomorra nec videret eorꝫ facta cū de necessitate sit vbiqꝫ p̄ns: sicut dr̄ Hieremie. xxiij. Celum ⁊ terrā ego impleo dicit dñs ⁊ om̄ia de necessitate viderit ab eterno. dr̄ ergo descendisse ⁊ vidisse ꝓpter nouū defectum quā fecit ibi. s. subuersione zodome ⁊ gomorre. Erat igiꝛ ibi añ sicut conseruās in esse ſꝫ descendit ibi sicut puniens. ⁊ sīr tunc dr̄ vidisse. q̄a s̄m modū loquendi scripture ⁊ etiam hominū deꝰ non dr̄ videre pctā quando dissimulat punire. nec ꝑ hoc importatur aliqua mutatio in deo ſꝫ in creatura. sic suo mō dicendū est in ꝓposito spūssanctꝰ fuit i hiesu nazareno ab instanti cōceptionis sue ꝑ plenitudinē gratie sicut dr̄ Johis. j. Vidimus eū quasi vnigenitū a p̄re plenū gr̄a ⁊ veritatis: ⁊ hoc ꝑdictum fuit ysaie. xj. cap. Egrediet virga de radice yesse ⁊ flos de radice eius ascendet. ⁊ requiescet suꝑ eum spūs dñi. spūs sapientie ⁊ intellectus. spūs consilij ⁊ fortitudinis. spūs scientie ⁊ pietatis ⁊ replebit eum spūs timoris dñi. Dr̄ tamen venisse suꝑ eū in baptismo ꝑ aliū modū. s. in signo visibili columbe representantis in xp̄o plenitudinē gratie non tunc accepte licꝫ priꝰ vt dictū est. tñ plenitudo gr̄e q̄ latens erat in xp̄o fuit tunc manifesta Johanni baptiste inuisibili signo sic ei dictū fuit a dño suꝑ quē videris spiritum descendentē ⁊ manentē suꝑ eū hic est qui baptisat in spūsctō. ⁊ ꝑ p̄dicationem Johis alijs fuit dictū Ideo subditur. ego vidi ⁊ testimoniū ꝑhibui qꝛ hic est filius dei. Illi tñ q̄ erant cum Johe qñ colūba descendit suꝑ iesum viderunt eum eo ⁊ vocē p̄ris audierūt. qꝛ columba illa non fuit ymaginaria ſꝫ vera ⁊ visibilis ⁊ vox diuinitꝰ formata ⁊ sensibilis. Fuit āt tunc necessaria manifestatio plenitudinis gr̄e in xp̄o. Primo vt ꝓphetia ysaie p̄dicta ostenderet impleta. Scđo q̄a cito post baptismū erat p̄dicaturꝰ ⁊ publicaturus legem euangelicā q̄ est lex gr̄e ⁊ ꝑ ꝯñs actor eius ostendi debuit plenus gr̄e. Ideo tunc audita est vox p̄ris Hic est filius meus dilectus in quo mihi cōplacuit tanqꝫ in actore euangelij. Et si dicat iudeus ꝙ tunc erit ꝯtradictio in verbis. s. ꝙ erat ibi spūs sctūs. ⁊ ñ erat. veniebat. ⁊ non veniebat. descēdebat. ⁊ non descendebat. Dicendū est ꝙ nō sequiꝛ qꝛ vera ꝯdictio debet esse ad idē ⁊ s̄m idem ⁊ sīr in eodē tpe. Nūc aūt vt ꝯclaratum est non similiter sed alio modo venit spiritus sanctus suꝑ ihm in baptismo ꝙ erat prius in xp̄o.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus christus non est verꝰ de

us quia esuriijt.

Septimū argumentum iudeoꝝ ex euangelio sumit ex illo quia dr̄ Math. iiij. ꝙ christus ieiunauit .xl. diebus ⁊ .xl. noctibus et postea esuriijt. Arguūt ergo iudei sic. Christiani dicunt hiesum nazarenū esse deū. ⁊ que laus est dō ieiunare quasi dicāt nulla. quia deo non competit comedere vel ieiunare propter quod videt derisibile. ⁊ adhuc magis illud qd̄ sbdit. ⁊ postea esuriijt. ⁊ maxime cū Moises qui tantum homo fuit ieiunauit .xl. diebus ⁊ .xl. noctibus ⁊ non esuriijt. Solutio istius argumenti patet ex his q̄ supradicta sunt in isto .iij. libro. cōsideratione .iiij. argumēto .xxij. Ibi enim declaratum fuit ꝙ xp̄s in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissus futurus erat verus homo et verus deus in vna ꝑsona. Declaratum est etiam ꝙ hiesus nazarenus est verus xp̄s iudeis promissus supra libro primo in apertione .xij. thesauroꝝ ⁊ ꝑ consequens ipē est verus homo et verus deus. Item declaratum fuit ibidem ⁊ sepe alibi ꝙ per passionem suā ⁊ mortem operaturus esset nostrā salutem ꝓpter qd̄ habuit corpus passibile ⁊ mortale ante resurrectionē suā ⁊ hoc mō ieiunauit ⁊ esuriijt. ⁊ tandem afflictiones ⁊ mortem sustinuit non in deitate sua qꝛ hoc est impossibile. ſ3 in humanitate ꝓ nobis assumpta. ⁊ sic meruit nobis grām ⁊ glām ⁊ sibi corporꝭ glorificationem. vñ sup illud Genesis .xxvj. et itroduxit eam ysaac dicit rabi moysen hadersan. Hic est rex messias quem elegit deus sanctus ⁊ benedictꝰ vt coleret eū toto corꝺ dareṭq; cor suū ad petendum miserationes pro israel ⁊ ad ieiunandum et humiliandum se pro eis: sicut scriptu3 est ysaie .liij. Ipē vulneratus est ꝓpter iniquitates nr̄as attritus est ꝓpter scelera nostra disciplina pacis nr̄e sup eum, ⁊ liuore eius sanati sumus. Per hanc traditionem dicti rabi moysen patet ꝙ .liij. ca. ysaias loquit de christi passione ꝓ generꝭ humani salute. qd̄ autem dicūt iudei de moise. ꝙ post illud ieiuniū non esuriijt falsum est ꝙ postea non comedisset nec est simile de vtroq;. nam manichei dicturi erant ꝙ hiesus non habuit carnem humanā ex elementis compositam ſ3 celestem ad quos repellendos euangelium mentionem facit de esurie xp̄i. Iudei vō hoc non erant dicturi de moyse. ꝓpter hoc nō oportuit ꝙ scriptura faceret mentionem sic de eius esurie.

Contēdit iudeus probare ꝙ hiesus christus non est deꝰ qꝛ nō dixit dyabolo tentanti in oī verbo qd̄ procedit de ore meo

Octauū argumentum iudeoꝝ ex euāgelio sumit ex illo qd̄ dicitur in supradicto caplo. Non in solo pane viuit homo ſ3 in omī verbo qd̄ ꝓcedit de ore dei. Asserūt iudei ꝙ ista responsio quā ihus dedit diabolo non est rationabilis qꝛ debuisset dixisse ſ3 i oī re q̄ ꝓcedit de ore meo. Si em̄ ipē erat deꝰ potuit hoīs vitā ꝯseruare de oī re siue sit lignū siue lapis siue alia hmōi. Rn̄r. cū sdꝛ ꝙ debuisset dicē ihs ſ3 i oī re q̄ ꝓcedit de ore meo. dico ꝙ n̄ ē veꝝ. ñ. i. sic debuit dicē qꝛ ihs voluit zelare diabolo suā deitatē quā ille querebat experire ꝑ tentationem. propter qd̄ non debuit dicere de ore meo quia loquebatur vt homo zelans suā diuinitatem. Item quia tentationem demonis excludebat ꝑ scripturam sacram. ideo debuit ea3 allegare sicut facuit in textu in quo scribit ꝺ ore dei et eadem rōne non debuit dicere de omī re ſ3 in omī verbo. quia sic scribit in textu. cū hoc etiā pt dici ꝙ nō arguit. qa verbū frequenter accipit in sacra scri-

ptura pro re facta. Nam. ij. Regum. j. ca. dicit quod est verbum quod factum est. i. res gesta vel facta et sic accipitur in proposito vt patet literam intuenti Deut. viij. ca.

Contendit iudeus probare quod hiesus christus non est deus quia non misit se deorsum cum esset in pinnaculo.

Nonum argumentum iudeorum ex evangelio sumitur ex illo quod dicitur Math. ca. quo supra. Si filius dei es mitte te deorsum etc. Sequitur ait illi hiesus rursum. Scriptum est. non tentabis dominum deum tuum. Ex hoc arguunt iudei dicentes quod hec responsio non est bona. Primo quia vt dicunt iudei in eo erat potestas faciendi miracula. et ideo si dimisisset se deorsum sine lesione aliqua non fuisset ibi aliqua tentatio divina. Secundo quia sancti viri leguntur deum tentasse nec ex hoc reprobantur in scriptura sed magis commendantur sic Helias. iij. Regum. xviij. capi. Qui dixit deus qui exaudierit per ignem ipse sit deus. et Helizeus. iiij. Regum. v. ca. dixit de naaman leproso veniat ad me et sciat prophetam esse in israel. Similiter de Gedeon Judicum. vj. tentavit deum querens signum in vellere. Item deus non inducit homines ad malum: inducit autem ad sui ipsius tentationem Malachie. iij. ca. Inferte omnem decimam in horreum meum vt sit cibus in domo mea et probate me. Super hoc dicit dominus. si non aperuero catharactas celi et effudero vobis benedictionem meam vsque ad abundantiam Respondetur cum dicunt iudei Primo quod ista responsio non est bona: non tentabis dominum deum tuum. Dico quod in hoc iudei percutiunt seipsos arguentes dictum moysi Deut. vj. ca. Quod autem vlterius nituntur ostendere tentationem dei non esse peccatum manifeste dicunt contra deum arguentem maliciam populi israel Nume. xiiij. ca. tentaverunt me iam per x. vices. Item ps. xciiij. Nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto vbi tentaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea. Ad illud autem quod inducunt de viris sanctis deum tentantibus vt dicunt. Sciendum est quod tentare est experimentum de aliquo accipere. nullus autem querit experiri illud de quo certus est sed illud de quo dubius est. Item aliquis potest experiri verbo vel facto. verbo cum querit aliquis de vicino suo aliquid vt experiatur si iuvaret eum in necessitate sua. facto cum facit aliquid quod non videtur ordinabile ad aliquid nisi ad talem experientiam. et talis experientia dicitur tentatio sicut cum aliquis facit currere equum sine necessitate aliqua aut vtilitate dicitur tentatio equi quia talis cursus non videtur ordinabilis nisi ad accipiendum experimentum de velocitate equi. Si autem facit currere propter necessitatem aliquam puta ad fugiendum hostes vel propter vtilitatem aliquam vt ad capiendum cervum non est tentatio equi. Dubitare autem de his que pertinent ad perfectionem divinam vt est potentia bonitas et huiusmodi semper est malum. Et ideo qui facit aliquid vel qui dicit sine necessitate aut vtilitate ad experiendum divinam potentiam vel voluntatem tentat deum et peccat propter quod exponens se sine necessitate aut vtilitate periculo. expectans se servari a deo tentat deum cum possit servari alio modo. tale quid suggerebat dyabolus iesu nazareno dicens Mitte te deorsum. Et licet ihesus per virtutem divinam posset hoc facere sine periculo tamen hoc non fecit zelare dyabolo volens suam divinitatem et excludere demonis tentationem per sacram scripturam respondit bene per illud quod hominibus prohibetur. poterit enim tanquam homo per gradus descendere de pinnaculo. Quod igitur arguitur de helia non valet. non enim petijt signum per ignem descendentem sine vtilitate sed ad hoc quod

pplˀus israel a cultu baal ad colendū
verū deū reduceret. vt pꝫ ibidem. Itē
hoc fecit de precepto dn̄i dicentis sibi.
vade ostende te achab vt pmittat ibidē
ꝛ tūc reuelatus fuit sibi modus ꝓcedē
dendi contra ꝓphetas baal licet hoc non
sit totaliter expressum qꝛ nō omia scri
bunt. Eodē modo dicendū est de heli
seo. Curauit eñ naaman ex diuina re-
uelatione ꝛ ad manifestationē virtutis
diuine. Vnde ꝛ naaman relicta ydola
tria cōuersus fuit ad colendū totaliter
vnū verū deū. vnde dixit. iiij. Regū. v.
Non faciet seruus tuꝰ vltra holocau-
stum ꝛ victimā dijs alienis nisi domi-
no. De gedeone vero dicunt aliq̄ docto
res nostri ꝙ ex debilitate fidei petijt bis
signū in vellere. ꝓpter qꝺ non excusat
totaliter a pctō sicut dicit quedā glosa
sup locū istū. Sed hoc nō videt ratio-
nabiliter dictū. qꝛ scriptura non notat
eū culpabilē ex hoc facto. nec fuit pu-
nitus a deo sicut zacharias pater iohā
nis q̄ ꝓpter dubiū petijt signū dicens.
vnde hoc sciam ꝓpter qꝺ factꝰ fuit mu
tus vsq3 ad filij sui circuncisionē. vt ha
bet Lu. j. De glosa vero in generali alle
gata parū est curandū. ideo saluo me-
liori iudicio potest alit dici. Vno mo-
do ꝙ gedeon fecit hoc ex instinctu di-
uino ꝛ sic nō peccauit. Instinctꝰ eñ di
uinus nō impellit ad peccandū. Alio
modo dicendo ꝙ Gedeon non fecit hoc
dubitando de potentia dei qn̄ p ipam
posset saluare pplˀm. nec de vbo dn̄i di
centis sibi. In hac fortitudine tua libe
rabis isrˀl quasi nō esset verū. Sꝫ igno-
rauit vtrū hec ꝓmissio esset absoluta
que semp impleret. vel cōditionalis scꝫ
nisi gedeon ꝛ eiꝰ socij ponerent impe-
dimentū p aliqꝺ peccatū. Frequenter
eñ in sacra scriptura intelligunt ꝓmis
siones diuine facte sub tali conditōne
quāuis nō exprimat Hiere. xviij. Subi
to loquar de gente ꝛ de regno vt edifi-
cem ꝛ plantem illud. si fecerit malū in
oculis meis vt nō audiat vocē meam
penitentiam agam sup bono qꝺ locu-
tus sum vt facerem ei. Timuit ergo ge
deon ne p fragilitatē suam vel sociorū
suorū ꝓueniret impedimentū dicte ꝓ
missionis. Petijt ergo humiliter a deo
edoceri p signū qꝺ non ꝓueniret tale
impedimentū. vt sic cōstantius ꝛ expe
ditius iret ad preliū ꝓpter qꝺ petijt du
plex signū vnū ꝓ se aliud ꝓ socijs su-
is. Ad auctoritatē malachie: dicendū
ꝙ iudei tenebant soluere decimas ex
pcepto dei. sicut pꝫ in multis locis ve
teris testamenti ꝛ p cōsequēs hoc erat
necesse ex pte soluentiū ꝛ vtile ex par-
te recipientiū. Erat eñ ad sustentatōeꝫ
ministrorū. Ad hoc eñ inducebat dn̄s
pplˀm p ꝓphetā dicens. Inferte omnē
decimam ꝛc. Qꝺ aūt subdit ꝓbate me
sup hoc ꝛc. li ꝓbate nō tenet hic causa
liter sic intelligendo ꝙ soluerent deci-
mas ad ꝓbandū seu temptandū. si p
hec deus aperiret eis catharactas celi
sꝫ tenet consecutiue. ꝛ est sensus si im-
pleueritis pceptū meū de decimis sic
tenemini: ꝛ ego cōsequenter multipli-
cabo bona vestra sicut dicit Esa. j. Si
volueritis ꝛ audieritis me: bona terre
comedetis.

Contendit iudeus ꝓbare ꝙ
lex euangelica non est lex dei:
qꝛ contradicit legi moysi cū di
cit non iurare oīno.

Decimū argumentū iudeorū ē ꝛ
sumit ex euangelio ex illo ver-
bo Math. v. Audistis qꝛ dictū
est antiquis. Nō piurabis. reddes aūt
dn̄o iuramēta tua. Ego aūt dico vobis
nō iurare oīno ꝛc. sequit. Sit ergo ser
mo vester. est est, non non. qꝺ aūt abū-
dātiꝰ ē a malo ē. Ex istis arguūt sic iu-
dei. xpiani affirmant ꝙ lex euangelica
nō destruit legē moysi in moralibus. sꝫ

hoc ptz esse falsum.qz scribit Deute.x.
Dñm deũ tuũ timebis ꝛ illi seruies.et
ipi adherebis ꝛ in noie illi⁹ iurabis.Et
iterũ Deut.vj.Dñm deũ tuũ timebis
ꝛ illi soli seruies:ac ꝑ nomẽ illius iura
bis.Et ptz manifeste ꝙ ihs nazarenus
istud destruit dicendo:ego dico vobis
nõ iurare oino.Solutio ꝙ negatio ꝓ-
posita signo vniuersali facit equipol-
lere suo cõtradictorio.qz nõ ois ꝛ qui-
dam nõ equipollent.Et ideo ꝑ hoc ꝙ
dicit nõ iurare oino .nõ excludit oĩe
iuramentũ.qz quilibet tenet supiori re
quirenti veritatẽ ꝑ iuramentuz dicere
veritatẽ aliter piret iusticia ꝛ veritas i
multis casibus.ꝫ cũ dicit.Non iurare
oino excludit iuramentũ illicitũ qđ ẽ
triplex,scz iuramentũ falsuz quod ca-
ret veritate.ꝛ iuramentũ iniquũ qđ ca
ret iusticia.Sicut cũ aliqs iurat inno-
centi nocere.ꝛ iuramentũ incautũ qđ
iudicio discretionis caret:qđ fit qñ qs
iurat sine necessitate aut pia vtilitate.
ꝛ ꝓpter hoc dicit Hiere.iiij.Iurabis.
viuit dñs in veritate ꝛ iusticia ꝛ iudicio
ad excludendũ illa tria iuramẽta illici
ta.Sciendũ aũt ꝙ ex verbo Deutero.
iiij.supra allegato.In noie illi⁹ scz dei
iurabis.Aliqui dixerũt ꝙ iuramentuz
esset frequentandum tanꝗ religionis
actus etiã in cõmuni verbo vbi nõ ap
paret necessitas aut pia vtilitas de q-
bus videntur fuisse isti iudei arguentes.
Sed ꝙ hoc sit falsuz ptz ꝑ ꝓceptũ diui
nũ Exo.xx.vbi dicit.Nõ assumes no-
men dei tui inuanũ.nec enĩ habebit in
sontẽ dñs eũ qui adsumpserit nomẽ dĩ
sui frustra.qđ facit ille q iurat sine ne-
cessitate aut pia vtilitate.Hoc etiã ptz
ex verbo Hieremie ꝓallegato.Item
Eccli.xxiij.dicit.Vir multũ iurans re
plebit iniquitate.Nã ex frequentia iu
randi ex iuramẽto incauto labit in iu
ramentũ falsum ꝛ iniquũ.Qz aũt sub
dit sit sermo vester est est.nõ nõ.i.sim-

Iuramentu[m] est triplex

torath

pliciter affirmando veritatẽ ꝛ negãdo
falsitatem.intelligendũ est nisi necessi
tas plus exigat.ꝛ ꝙ hoc intelligat de
modo cõmuni loquẽdi inter hoies pa
tet ꝑ hoc ꝙ dicit sermo vester.qđ autẽ
amplius est a malo est.nõ dicit hoc es
se malũ:ꝫ a malo.Nam oĩe iuramen
tũ est a malo culpe vel pene.Juramẽ-
tum enĩ falsum.iniquũ ꝛ incautũ est a
malo culpe ex pte iurantis.Juramen-
tum aũt licitũ est a malo pene ex par-
te requirẽtis iuramentu.Ex humana
quippe fragilitate que pena quedã est
inflicta humano generi ꝓpter culpam
primoꝝ parentũ procedit.ꝙ homines
mutuo sibi nõ credũt simplici v̾bo abs
ꝗ iuramẽto.Et sic ptz ꝙ xp̃us non de
struit in moralibus legẽ moysi imo ꝑ-
ficit ꝛ dat modũ quõ hoies nõ sint le-
uiter piuri.Judei v̾o miseri ꝛ ceci dãt
modũ ꝙ homo sit piurus ꝛ ꝙ frangat
oia vota que facit ẜm qđ deducit Hie
ronym⁹ de sancta fide cõuersus in tra-
ctatu quẽ fecit ex dictis thalmut in ca.
iij.vbi sic ait.Dicũt sapientes eoꝝ in
thalmut in nodarim in cap̃.qđ incipit
arbanedarim.Ille qui frangit iuramẽ
ta ꝓmissionis vel vota que facit ꝑ to-
tum annũ ne habeant aliquã vigorem
surgat vltima die anni ꝛ dicat quecũ
ꝗ ꝓmissiones iuramenta vel vota ego
fecero que in toto anno sequẽti existũt
reputo cassa nlla ꝛ vana.ꝛ hoc mõ vtũ
tur iudei in pñti in vna nocte anni.ve-
niũt enĩ oĩes ante suũ rabi.tenentem
in brachijs torath.ꝛ omnes cũ magna
solennitate dicũt predicta v̾ba.ꝛ ex h
intelligũt ꝙ sunt sine onere cõscientie
ad frangendũ qđcũꝗ iuramentuz qđ
faciunt signanter xp̃iano,quia iuramẽ
tum quod fit iudeo seruat.Si ille qui
recipit iuramentũ dicit illi qui facit tu
iuras in deũ ꝛ in hac lege ad itellectũ
meũ ꝙ facies talem rem ꝛc.Et cum di
cit ad intellectũ meũ,dicunt ꝙ iam re-

nocatꝰ predicta ꝓtestatio quaȝ fecit in
principio anni. Sed si iuramẽtum fa-
cit xp̄iano. dicũt ipi ꝙ licet xp̄ianus di
cat. tu iuras ad intellectũ meũ qd̄ nõ
reuocatꝰ. ꝓpterea predicta ꝓtestatio qꝛ
xp̄ianus nõ habet intellectuȝ. Et ideo
licet omẽs aljame iudeorũ iuxta formȝ
regni fatiant iuramentũ in manibus
sui maiorini. vel baiuli. de nõ prestãdo
pecunias vltra id qd̄ licentiantꝰ p' regẽ
nullus eorꝝ obseruat, ꝛ intelligũt, ꝙ nõ
peccant ꝓpter supradicta. hec ille. Hu
ic sentẽtie fauet etiã magister iohẽs cõ
uersus in libro de concordia legũ. titu
lo. iiij. cap̄. vij. vbi preter illa que dicta
sunt. addit etiam ꝙ mandauerũt sapi-
entes iudeorũ in thalmut. ꝙ si iudeus
faceret iuramentũ: ꝛ de hoc postea pe-
niteret in corde. ꝙ in presentia triuȝ iu-
deorꝝ dicat se talia iurasse. ꝛ ꝙ de eis in
corde penitet ꝙ iudei astantes dicũt ei
Illa que iurauit vana ꝛ nihilata suo iu
dicio reputare: ꝛ ꝙ illa que iurauit ser
uare nullatenus obligatꝰ. Iteȝ dicit ꝙ
in nocte remissionũ indulgentiarꝝ po-
nunt in publico torath. ꝛ cantor dicit
pp̄lo publice ter ꝙ oĩa vota ꝛ iuramẽ
ta facta sũt cassa nihilata ꝛ vacua ꝛ nul
lius penitus firmitatis. Dicit ergo iste
ꝙ ex hmõi occasione iudei sunt faciles
ad iurandũ ꝛ nullũ obseruant penitꝰ
iuramentũ Et preter hos alios articu
los imiscent iuramẽtis. quare de eis p
sua iuramenta confidere nullus debȝ.
ꝛ dicitur in suo thalmut ꝙ quidam a
ctor iudeorum priuatus ꝛ familiaris
erat cuiusdam imparatoris quadam die
intrans chameram suã inuenit eũ co-
medentem victualia prohibita. ꝛ impe
rator recepit ab eo iuramentuȝ vt hoc
nullatenus alicui reuelaret. ꝛ post tẽ-
pus inuentus est reuelasse. et dixit ei.
tu non iurasti deo te hoc nunꝗ̃ reuela
re. Respondit. ego iuraui nõ reuelatu
rus deo: sed non hominibus de mun-
do. ꝛ qui dño sic falsauit iuramentum
articulo subtilitatis false. Quãtomagis
hoĩbus falsaret leuiter iuramentuȝ. q̃-
re nunꝗ̃ a iudeis dƀeret exigi iuramẽ
tũ: nec in aliquo deberet credi. ꝛ d̄ eis
dicitꝰ Hiere. v. ꝙ si etiã dixerint Viuit
dñs ꝛ hoc falso iurabunt ꝛ xp̄iani nõ
leuiter iurant ꝛ obseruant fideliter iu-
ramentũ ſm legem. ꝛ nisi adimpleatꝰ
a cõfessoribus nõ absoluuntꝰ. dum ta-
men sint licita iuramenta. qm̄ ipsa ob
seruare penitus obligantꝰ de quo Nu-
me. xxx. Si quis virorũ votũ vouerit
dño: aut se cõstrinxerit iuramento: nõ
faciet irritũ verbũ ꝛ omne qd̄ ꝓmise-
rit implebit. Hec ille.

Contẽdit iudeus probare ꝙ lex euangelica non est lex vera quia destruit legẽ iusticie.

Vndecimũ argumentum iude-
orum ex euangelio sumitur ex
illo verbo Math. cap̄. qui su-
pra. Audistis quia dictum est antiq̃s.
Oculum pro oculo. dentem pro den-
te ꝛc. Ego autem dico vobis non resi
stere malo sed si quis percusserit te in
dexteram maxillam prebe ei ꝛ alte-
ram. ꝛ qui voluerit in iudicio conten-
dere tecũ ꝛ tunicam tollere dimitte ei
ꝛ pallium ꝛc. hoc dicũt iudei esse con-
tra legem rectitudinis ꝛ iusticie a deo
datam Exod. xxj. Oculũ ꝓ oculo ꝛc.
Itẽ xp̄iani nõ seruãt istã legeȝ ihu na-
zareni. Nã p fraudes ꝛ lites vnꝰ rapit
bona alterius. ꝛ non solũ hoc est verũ
de secularibus ſ etiã de religiosis plu
ribus. Respondetꝰ ꝙ non est verũ ihm
nazarenũ destruxisse legẽ iusticie ꝛ re-
ctitudinis. Circa quod sciendũ ꝙ nõ
resistere malo aliquãdo bonũ est ꝛ ne
cessariũ. ꝛ sic cadit sub p̄cepto vtpote
qñ ex tali resistẽtia apparet manifeste
origo magni mali ꝛ discidiũ ciuitatis
vel regni vł aliquid hmõi. Aliqñ vo ẽ

bonū superogatōis. vt qn̄ malū illatū tolerat pacienter ꝑpter deū. vel ꝑpter pacē seruandā. vel ꝑpter sui humiliationē: ⁊ sic nō resistere malo cadit sb cōsilio ⁊ non sub pcepto. ⁊ in istis duob⁹ modis loquit saluator ⁊ sic n̄ excludit legez iusticie: ꝫ addit sup hoc pfectionē legis euangelice. ad quā non tenentur hoīes: sed pn̄t licite de illata iniuria q̄rere vindictam sm ordinē iusticie quādo nō apparet ex hoc maius malum surgere: vt dictū est. Sciendum aūt q ex hoc verbo legis. oculū p oculo ⁊c. aliqui iudei de q̄bus videnť isti sic arguentes dixerūt male interpretātes q vindicta erat p se appetenda qd est falsum. qr vindicta est malū pene. ⁊ ideo nō est p se appetibilis: sed ꝑpter aliqd bonū cōsequendū. vel ꝑpter ordinē iusticie conseruandū. vel ꝑpter correctionē iniuriantis vel ꝑpter terrorē alioꝝ. vt ab iniurijs coherceant vel aliquid hm̄ōi vbi ergo nullū tale bonū ex pena alicui⁹ estimat ꝑuenire: ꝫ magis timeť de scandalo ⁊ maiori malo: tunc desistere a vindicta querēda necessitatis est ⁊ precepti: vt dictū est. Si autez circa talem casū q̄s a vindicta querenda desistit bonū superogatōnis est et h ptz p facta sanctoꝝ patrū nō soluz noui testamēti: ꝫ etiā veteris. Sanct⁹ eñ ioseph potēs vindicare illatam sibi iniuriam a fratribus. nō solū a vindicta destitit: ꝫ eos cū suis familijs miscōit sustētauit. Sil'r dauid semey sibi male dicentē ⁊ lapides contra euz mittentē ⁊ ex hoc reū lese regie maiestatis occidi ab isai. ꝓhibuit. ij. Reg. xvj. dicens. Dimitte eū vt maledicat si forte deus respiciat afflictionē meam. id etiā ptz p scripturā veteris testamenti Leuiti. xix. Non quer'l rōnē nec memor eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Vbi vo ex vindicta sm ordinē iusticie non apparet ortus scandali vel mali ⁊ ex desistentia ab ea dareť malis audacia iniuriandi bonis talis desistentia malū esset ⁊ pctm̄. ⁊ in tali casu nō est intelligēdum saluator verbum. Qd aūt sequit ⁊ qui te pcusserit in vnam maxillā ⁊c. nō est intelligēdum q̄tū ad effectū vt sic pcussus maxillam aliam offerat pcussori. qr ihus qui cepit facere ⁊ docere pcussus ī vna maxilla vt habeť iohis. xviij. Non prebuit aliā maxillam pcussori. ꝫ eū charitatiue correxit dicēs. Si male locutus sum testimoniū phibe de malo. si autē bene cur me cedis. Est ergo verbum pdictū sm animi preparationē intelligendum vt scz sic pcussus sit depositus in aīa adhuc sustinere maiores pcussiones ⁊ iniurias in casib⁹ pdictis scz quādo est ibi bonū necessariū vel superogationis. Ad illud aūt qd obijciť d cristianis legē xpi nō obseruātib⁹. Dicēdū q ex eorum malicia nō peiorat lex euangelica sicut nec lex in monte synai data p hoc q iudei satis cito post eius dationē fecerūt ⁊ adorauerunt vitulum conflatilē Exod. xxxij.

Contendit iudeus probare q lex euangelica non est vera lex: qr dat consiliū dilectionis inimicorum:

Duodecimū argumentū iudeorum ex euangelio sumit ex illo verbo Math. quo supra. Audistis quia dictū est antiquis. Diliges pximū tuū ⁊ odio habebis inimicuz tuum. Ego aūt dico vobis diligite inimicos vestros ⁊ benefacite his qui oderunt vos ⁊c. Ex hoc dicūt iudei. Videtur q ihesus nazarenus destruxit diuinum preceptum. quia dn̄s mandauit filijs israel. ne amicicias vel federa cōtraherent cū habitatoribus terre chanaan q̄ erāt inimici eoꝝ nec q̄rerēt eis bonū vt hr̄ nume. xxxiij. oppositū dic lbs vtz manifeste. ꝫ est destructor diui

precepti. Pro rñsione ad istud iudai-
cum argumentũ sciendũ est ꝙ docto-
res hebrei circa hoc errabant. Ex h̄ em̄
qđ ꝑceptũ ē Leuit. xix. Diliges ꝓxim
tuũ sicut teip̄m. arguebant a cõtrario
sensu ꝙ debebãt odire inimicũ. ꝟ hoc
est falsum. qꝛ om̄is homo ex charitate
diligendꝰ ē. inq̄ꝫtũ ad imaginē dei ē et
capax ip̄ius ꝑ cognitionē ꝛ amorem.
Amicitia em̄ charitatis fundaᷓ sup̄ cõ
municatõne supnaturalis btitudinis.
Et ideo om̄is intellectualis creatura
que in actu vel in potētia est beata est
ex charitate diligenda. Mali aũt hoi-
nes q̄ꝫdiu sũt in via sũt in potentia ve-
niendi ad beatitudinē. Et ideo licet eo
rũ malicia sit odienda: ip̄a tñ naᷓa paſ
sibilis beatificari est diligēda. ꝛ hoc est
qđ dicit saluator. Diligite inimicos ve
stros bona scꝫ grē ꝛ glīe eis optando.
Alia aũt nõ sũt eis optanda nisi i qua
dam generalitate inq̄ꝫtũ valent ad eo-
rũ salutem qđ soli deo est notũ. qꝛ omi
bus alijs potest homo bene vel male
vti. Et ideo circa hoc non est aliq̄d de-
terminate petendũ. ꝟ sub cõditione. s.
inq̄ꝫtũ valet ad eoꝝ salutem. Sequiᷓ.
Benefacite. bñfacere ē effectus dilecti
onis. Et iđo sicut tenemur diligere ini
micos q̄ꝫtũ ad bona gratie ꝛ glīe: ita te
nemur in effectu salutē eoꝝ modo de-
bito ꝛ possibili ꝓcurare. Qꝫ aũt bene-
facere odiētibus ꝛ inimicis est lauda-
bile: ptꝫ nõ solũ ꝑ sanctos patres no-
ui testamenti ꝟ etiã veteris. Esaias em̄
regi gerare ꝛ viris eiꝰ qui eũ oderant ꝛ
expulerant fecit ꝯuiuiũ magnũ Geñ.
xxvj. cap̄. Joseph fratres suos qui eũ
occidere voluerũt ꝛ tandē in seruitutē
que est mors ciuilis vendiderant dul-
citer recepit ꝛ pauit. Dauid saulũ ip̄m
ꝑsequentem ad mortem: bis a morte
liberauit. j. Reg. xxiiij. cap̄. ꝛ. xxvij. he
lizeus syrus. eũ sequentes ad mortem
a rege isrł interfici ꝓhibuit ꝛ potu suſ

sit refici ꝛ sic ad suũ dñm remitti libe-
re. iiij. Reg. ca. vj. Hoc etiã patꝫ ꝑ scri-
pturam veteris testamēti Exod. xxiij.
ca. Si occurreris boui inimici tui aut
asino erranti: reduc ad eũ. Item ibidē
Si videris asinũ odientis te tacere sb
onere nõ ptransibis ꝟ subleuabis cuꝫ
eo. Item Prouerb. xxxv. ca. Si esuri
erit inimicus tuꝰ ciba illũ. si sitit da ei
aquam bibere. Prunas em̄ congrega
bis sup̄ caput eius ꝛ dñs reddet tibi.
Item ps̄. cxxix. Cũ his q̄ oderant pa-
cem eram pacificus ꝛc. Qꝫ aũt contra
dicta arguiᷓ de habitatoribus chana-
an. de q̄bus inhibuit filijs israel ne cõ-
traherent amicicias cũ eis: ꝟ eos occi-
derent. Dicendũ ꝙ illi erant idolatre
pessimi ꝓpter qđ mortē meruerũt ꝟm
iudiciu dei. Et ideo filij israel occiden
tes eos nõ fecerũt ex odio: ꝟ ex mãda
to dei ꝛ iusticie zelo. cũ ip̄is non erant
amicicie ꝯtrahende ad viciũ idolatrie.

Contendit iudeus probare
ꝙ ihesus christus nõ est verus
deus: qꝛ relaxauit obseruanti
am sabbati.

Terciũdecimũ argumentũ iude
orũ ex euangelio sumiᷓ ex illo
Math. xv. In illo tp̄e. Abijt ie
sus sabbato ꝑ satha. Discipuli aũt eiꝰ
esurientes ceperũt vellere spicas ꝛ mã
ducare. pharisei aũt videntes dixerũt
ei. Ecce discipuli tui faciunt qđ nõ lice
at facere sabbatis. At ille dixit eis. Nõ
legistis q̄d fecerit dauid qñ esurijt ꝛ q̄
cũ eo erant. ꝛ quõ ibi intrauit domum
dei ꝛ panes ꝓpositionis comedit. qđ
non licebat ei edere neqꝫ his q̄ cum eo
erant nisi solis sacerdotibꝰ. ꝛ non legi
stis in lege. qꝛ sabbatis in tēplo sacer-
dotes violant sabbatũ: ꝛ sine crimine
sunt. dico vobis ꝙ templo maior est h̄
ꝛc. Ex dictis arguunt iudei quadrupli
citer. Primo si ih̄s est deꝰ vt dicũt xp̄i

ani quō relaxauit obseruantiā sabbati cū ipe prius eā precepit Exo.xx. Memento vt diez sabbati sanctifices. Igr aut ipse nō est deꝰ cuiꝰ contrariū affirmant xpiani. aut deus ē mutabilis relaxando qđ ipse preceperat maxime tamē legitimū sempiternū cuiusmodi est obseruatio sabbati. Item exemplum qđ adducit de dauid nō est ɔueniēs ꝓ ꝓpo. q2 discipuli nō erant in tāta necessitate famis sicut dauid ꝛ eius viri. Secundo q2 dauid tūc transgrediens sabbatū transgressionez tūc nō reiterauit. Item. iij. si excusauit hanc dauid trāsgressionē. eadē rōne debet excusare adulteriū eius cū Bersabee ꝛ homicidiū Vrie. Item. iiij. exemplū quod adducit de sacerdotibus nō est ad ꝓpositū. Sacerdotes em̄ opabanꝫ sabbato i tēplo accendendo ignē vel potius nutriendo. Hoc aūt nō erat ꝓhibitū ꝫ solū de habitatōibus hoiz sicut dicitꝫ Exo. xxxv. de sabbato. Ignē nō accendetis in cunctis habitaculis vestris. Tēpluz aūt nō includitꝫ in generalitate habitaculoꝝ hoim. Ad primū argumentū dicendū ꝙ magis est ad ꝓpositū. Naz ille q̇ dat preceptū potest in illo dispensare in casu ꝛ totaliter reuocare. Et idō ihesus inq̄ꝫtū deus potuit hoc facere. ꝓpter quod subdit de seipo dn̄s. est filius hois ꝛ etiam sabbati. Item idez in ꝑsona est filiꝰ dei ꝛ filius hois sicut supra ꝓbatū est. Q2 aūt tpe veteris testamenti dn̄s dispensauerit in obseruātia sabbati. ptz Josue. vj. vbi dicitꝫ ꝙ d̄ mādato dn̄i Josue ꝛ viri bellatores circuierūt orbem Jericho septē diebus cōtinuis armati ꝛ sic oportuit ꝙ dies sabbati fuerit vna de illis. Et in libro apd̄ hebreos autērico qui dicitꝫ Cedar olla .i. ordo seculi. Dicitꝫ ꝙ die sabbati fuit preliū Jericho ꝛ hoc satis innuitꝫ ex textu Josue. vj. vbi dies ille dicitꝫ vnus q̇ ꝓprie dicitꝫ de sabbato. ꝛ illo die circūierūt Jherico septē vicibus ꝛ in vltimo circūitu corruentibus muris intrauerunt ꝛ interfecerūt om̄es habitatores vrbis. Item. iij. Reg. xix. dicitꝫ ꝙ helyas ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus ꝛ quadragita noctibus ɔtinue. ꝛ sic pluries ambulauit in sabbato ex voluntate dei. Q2 arguitꝫ vltra ꝙ deus sit mutabilis non valet. Nam imutabilis existens opaꝫ mutabilia opa. sicut incorporeꝰ existens corporalia facit. ꝛ ꝙ vltra dicitꝫ ꝙ sanctificatio sabbati fuit precepta ad sp non ē verū. Naz vbi de ipa scribitꝫ Exo. xxxj. Pactū est sempiternū. In hebreo habetꝫ pactū est beollam. i. in seculuz. qđ non significat eternitatē: ꝫ tp̄us longū cōmuniter acceptū. ꝛ hoc modo dicitꝫ Hiere. ij. A seculo cōfregisti iugū meum. i. ab antiquo tpe. ꝛ in hebreo habetur beollam confregisti ꝛc̄. i. a seculo. Aliqñ vo accipitꝫ ꝓ tpe indeterminato qđ tamē potest esse satis breue sic Deutero. xv. dicitꝫ. Perforabis aurē eius in ianua domus tue: ꝛ seruiet tibi vsq3 in eternū. ꝛ in hebreo habetꝫ pforab ꝛc̄. ꝛ erit tibi seruus beollam. i. in seculuz ꝛ hoc tp̄us poterit esse breue vł longū vnde dicit hic glo. hebraica beollam. i. cūctis diebus seculi dn̄i vsq3 ad iubileum. Si em̄ infra annū a pforatōne auris serui moreretꝫ dn̄s fiebat liber a seruitute. ꝛ si viueret vltra annū iubileuz seruus tn̄ fiebat liber in anno iubileo. Patet igitꝫ ex dictis ꝙ obseruatio sabbati nō est precepta ad semp sed ad tēpus. Et ex hoc ptz ꝙ illi qui ꝓ hac dictione hebraica transtulerūt eternū vł sempiternū dederunt simplicibus occasionē errandi circa obseruationem sabbati ꝛ circūcisionis. Ad secundum quod vltra arguitꝫ de discipulis ihesu spicas vellentibus ꝙ peccauerūt non est verum. Non em̄ peccauerūt ratōne facti. quia scribitꝫ Deut. xxiij. Ingressꝰ

vineam ,pximi tui comedes vuas q̄ztū tibi placuerit. ⁊ idē intelligendū est de granis bladi ⁊ alijs fructibus. nec peccabant rōne tpis scꝫ diei sabbati. nam eoꝝ esuries eos excusabat. Posset etiam ,pbabilr dici ꝙ simpliciter hoc poterant in die sabbati. Nō em̄ peccabāt rōne comestionis: qꝛ comedere in die sabbati licitū erat oibus iudeis. nec rōne excussionis granoꝝ de spicis que ē quedam prepatio cibi. licet preparatio cibi ꝑ decoctionē esset ,phibita fieri in die sabbati Exo. xvj. ⁊. xxxviij. qꝛ ibi ē longus labor ⁊ distractio. scꝫ compositio lignoꝝ. ⁊ accensio ignis. positio vasoꝝ ad ignē ⁊ sollicitudo circa decoctionem vt fiet oportune. tamē alique ꝓparationes parui laboris ⁊ parue distractionis in die sabbati poterant fieri. Vtpote cibū decoctū die precedenti disponere in vasis ⁊ ponere supꝛ mēsam ⁊ ꝑ consequens licitū erat ponere mensam ⁊ mappam ⁊ sⁱlia. Similiter illa que cruda comedebant vt herbe licite erant lauare. vellicatio aūt spicarū non videt esse magis laboriosa seu distractiua ꝗ̄ minus ⁊ ꝑ cōsequens licita. Qđ aūt vltra arguit ꝙ dauid ⁊ viri eiꝰ erant in maiori necessitate famis q̄z discipuli ihu nō videt verisimile. Habebant em̄ aliquā pecuniā vel aliqua pignora ad habenduꝫ cibū aliunde. que discipuli non habebant. qꝛ sine pecūia ⁊ pera ⁊ cū simplici veste necessaria incedebant. Vnde nec achimelech summus sacerdos quesiuit de necessitate dauid ⁊ viroꝝ suoꝝ ad hoc ꝙ daret eis licite panem sanctū ꝗ̄ solū de mūdicia eoꝝ maxime a mulieribus. vt. j. Reg. xxj. patet. Qđ aūt innuit vltra ꝙ Dauid peccauit panes illos comedendo. ptꝫ esse falsum nō solū ꝑ verbū saluatoris factū excusantes: ꝗ̄ etiā ꝑ scripturaꝫ veteris testamēti que non reprobat dauid comestionē, nec achimelech ꝯcessionem. ⁊ qꝛ summus sacerdos erat non esset verisimile ꝙ ignoraret quid esset licitū vel illicitū circa obseruantiā sabbati. Ipe aūt dixit. si mūdi sunt pueri maxime a mlieribus manducent. quasi dicat fames supposita dicta mundicia facit comestionē licitā. Ad terciuꝫ cū dicit ꝙ eadā rōne ihesus debuit excusare vel relaxare adulteriū cū Bersabee ⁊ homicidiū vrie. Dicendū ꝙ est falsum. nam ista sūt ꝑ se mala nec possunt bene fieri ,ppter qđ in talibus non habet locū dispensatio. Ad quartū cū dicit đ sacerdotibus in templo manualiter oꝑantibus ⁊ licite nō solū accendendo igneꝫ: vel potiꝰ nutriendo sicut precipit Leuit. vj. Ignis in altari meo semꝑ ardebit quē nutriat sacerdos sbijciens ligna mane ꝑ singulos dies ꝗ̄ etiā hostias lauando ⁊ supꝛ altare cremando: ⁊ hoc rōne templi. vel potius diuini cultus ibi fiendi eadeꝫ rōne vel maiori discipuli p̄nte ihu ⁊ eos licenciante poterant licite vellere spicas. dato ꝙ al's esset illicitū. qđ tamē nō est bene clarū vt supradictuꝫ est. ideo subdit saluator. Dico aūt vobis qꝛ maior est tēplo hic. De causa aūt quare fuit mutatū sabbatū in diē dn̄icam. quare etiā talem diē correspondentē saturno obseruant iudei ⁊ quō iudei iam non obseruāt sabbatū preceptū a moyse ꝗ̄ reductū a dyabolo. dictū ē supra in isto iij. lib. ꝯsideratione. iiij. argumēto. v.

Contēdit iudeus probare ꝙ ihesus xp̄s nō est verus deus ⁊ vnus cū patre: qꝛ cōsitet pri. xiiii

Quartūdecimum argumentuꝫ iudeorum ex euangelio sumit ex illo verbo Math. xj. Confiteor tibi pater domine celi ac terre. ⁊ sequit. Omnia mihi tradita sunt a p̄re meo. Arguūt ergo sic christiani dicūt ꝙ filius ⁊ pat vnum sunt quomodo

dicit confiteri coram patre suo deberet magis dicere coram seipso. Itē si omnia sūt tradita a patre. ergo nihil habꝫ a se ipo. ꝛ sic ex se est oīno deficiens. Ad primū supra declaratū est argumento xxij. quarte cōsideratōnis hui⁹ libri ꝑ scripturas hebreoꝝ ꝙ xp̄us est deus ꝛ homo. deus ab eterno ꝛ homo ex tpe. Item declaratū est supra libro .j. in argumētōne .xij. thesauroꝝ ꝙ ihesus nazaren⁹ est verus cristus. ꝛ qꝛ in eo sunt distincte nature. ideo ꝯm ꝙ deus dicit Ioh. x. Ego ꝛ pater vnū sum⁹. scꝫ in essentia distincti tamē in ꝑsonis. ꝯm aūt ꝙ homo dicit Ioh. xxiiij. Pater maior me est. ꝛ sic orat corā patre ꝛ confitet̄. Qđ aūt subdit si habet oīa a patre. ergo ex se est oīno deficiens. Dicendū ꝙ hec ꝓpositio est vera. Christus inq̄tū homo est creatura oīs creatura sibi relicta in nihilū caderet sicut est de nihilo. Et ideo potest ista cōcedi cū reduplicatione. xp̄us inq̄tū homo nihil est ex se ꝫ oīno deficiens. Si aūt ex dictis aliqs arguat ꝙ idem sequit̄ de xp̄o inq̄tum deus. qꝛ quicq̄d habet filius inq̄tū deus habet nascendo. ꝛ ꝑ cōsequens habet illud a patre. ꝛ sic ex se nihil est sed est oīno deficiens. Dicendū ꝙ nō seq̄t̄ quia fili⁹ a patre accipit idē esse cuꝫ eo. Nam diuinū esse nō est multiplicabile. ꝛ ideo sicut pater ē necesse esse sic et filius. ꝛ sic nō potest dici deficiēs. naꝫ eandē deitatē. potentiā. sapientiā. ꝛ sic de alijs absolutis habet cuꝫ patre. Qđ aūt in diuinis sit pater ꝛ filius nō solū ptꝫ ex nouo testamēto ꝫ etiā ex veteri. Esa. ix. Filius datus ē nobis: ꝛ vocat̄ nomē eius admirabilis. ꝯsiliarius. deus. fortis ꝛc̄. Ex quo patet ꝙ in diuinis est filius ꝛ ꝑ cōseq̄ns pater qꝛ relatiue dicunt̄ adinuicē ꝛ posita se ponūt ꝛ ꝑempta se ꝑimunt. Non eīn pōt dici ꝙ de⁹ fili⁹ sit fili⁹ alicui⁹ creati vel finiti. nō tamen sunt duo increati: aut duo imē si. sicut nec duo dij. ꝫ vnus increatus ꝛ vnus imensus. nullā eīn distinctioneꝫ habent in deitate ꝫ solū in ꝑsonali proprietate. De trinitate ꝑsonarū ꝛ vnitate essentie. dictū est supra argumento xxiij. quarte cōsideratōis hui⁹ libri q̄ntū sufficit ad ꝓpositū hui⁹ libri. xv

Contēdit iudeus probare ꝙ ihesus xp̄us nō est deus. qꝛ cōtradicens sibi est instabilis.

Quintūdecimū argumentū iudeoꝝ ex euāgelio sumit̄ ex illo ꝟbo Math. viij. Cū aūt descēdisset ih̄s de mōte: secute sunt eū turbe multe: ꝛ ecce leprosus veniens adorabat eum dicēs. Dn̄e si vis potes me mūdare ꝛc̄. Sequit̄. Et ait ih̄s illi. Vide nemini dixeris: ꝫ vade ostēde te sacerdoti ꝛ offer mun⁹ qđ precepit moyses. Ex his arguit sic iudeus. Ih̄us voluit sacrificiū qđ fiebat in emūdatione leprosi. Alibi ꝟo scꝫ Math. ix. ꝛ. xij. dicit. Miscōiam volo ꝛ non sacrificiū ꝛ sic cōtradicit sibi ꝛ est instabilis in voluntate. Item idem arguit̄ ꝑ hoc ꝙ dicit mūdato a lepra. vade nemini dixeris ꝛc̄. Et alibi scꝫ Luc. viij. dicit. Vade ad tuos ꝛ narra q̄ta tibi fecerit dominus. Itē alibi scꝫ Math. x. ꝛ Luce xij. dixit. Qui me confessus fuerit coram hoibus: cōfitebor ꝛ ego eū coram patre meo. ꝛ sic ptꝫ ꝙ voluit sua facta celari ꝛ publicari que sunt cōtradictoria. Ad primū dicendū ꝙ nō valet. naꝫ eadē rōne ꝑ scripturā veteris testamēti quā iudeus confitet̄ esse verā ꝓbaret̄ deum esse mutabilem. quia Gene. viij. cap. dicit̄ de sacrificio Noe. Odoratusq̄ȝ est dominus odore suauitatis ꝛ sic fuit sibi placitū. Item in Exodo Leuitico ꝛ alijs libris veteris testamēti precepit deus sibi offerri sacrificia tā q̄ȝ sibi placita. ꝛ Esaie. primo capitulo dicitur holocausta arietum ꝛ adipem

pīguiū ⁊ sanguinē hircoꝝ ⁊ vituloꝝ
nolui ⁊ psalmo.xxxix.sacrificiū ⁊ obla
tionem noluisti ⁊c̄.hec em̄ non arguūt
dei mutabilitatem:naʒ ipe imutabilis
mutabilia operatur sicut incorporalis
corporalia. Quod auteʒ ihs dixit alle
gando dictum ozee ꝓphete.vj.capitu'.
misericordiam volo ⁊ nō sacrifitiū nō
dixit hoc sacrifitia veteris legis repro
bādo:hēbāt em̄ tūc cursū suū ⁊ habue
rāt vsqꝫ ad morteʒ xp̄i. Sʒ h̄ dixit op̄a
misericordie sacrificijs ꝑponēdo:nā h̄nt
duplicē bonitatem vnaʒ ex genere q̄
sunt virtutis moralis. aliā ex caritate:
quia qñ fiunt ex caritate habent boni
tateʒ meriti vite eterne. Sacraficia ve
ro veteris legis non habebāt bonitatē
nisi ex fide ⁊ dilectōe offerentiū. Ideo
dr̄ Gen̄.iiij.ca.respexit dn̄s ad abel et
ad munera eius: q̄i dicat munera fue
runt accepta sibi ꝓpter bonitateʒ offe
rentis. Qꝫ autē isto modo intellexerit
ꝓp̄ha vel potius dn̄s ꝑ ꝓpham patʒ ꝑ
textū ibideʒ q̇ talis est: misericordiam
volo ⁊ non sacrificium ⁊ scientiaʒ dei:
plusqꝫ holocaustum. Per hoc qꝫ dicit
plusqꝫ holocaustū que sunt quedaʒ sa
crificia patet qꝫ non loquebatur holo
causta reprobando eis sciam dei perfe
rendo ⁊ eodē modo de op̄ibus miseri
cordie respectu sacrifitioꝝ: ⁊ h̄ idē ptʒ
ysa.j.ca. Postqꝫ dixerat dn̄s holocau
sta arietū ⁊ adipē pinguiū ⁊ sanguinē
hircoꝝ aut vituloꝝ nolui. Subdit q̄ri
te iuditiū subuenite oppresso iudicate
pupillo defendite viduaʒ ⁊ venite ⁊ ar
guite me dicit dn̄s. Si fuerint peccata
vr̄a vt coccinuʒ q̄i nix dealbabunt ⁊c̄.
Ex quo patet manifeste qꝫ op̄a miseri
cordie ⁊ iustitie magis erant deletiua
culpe ⁊ meritoria glorie habende chri
sti tp̄e qꝫ sacrificia legis. Qꝫ aūt arguit
qꝫ ihs aliqñ voluit facta sua celari ⁊ ali
quando publicari fuit valde rōnabile
Nam omnis eius actio fuit nostra in
structio. Expedit aūt imperfectis op̄a
sua celare ne per vanaʒ gloriam extol
lantur. Et expedit aliquando maxime
ꝑfectis opera sua bona in publico po
nere ad dei gloriā ⁊ ꝓximi edificatōeʒ
Quantū ad p̄mū dicit ihs Math.vj.
te autē faciente elemosinā nesciat sini
stra tua quid faciat dextera tua. Et q̄n
tum ad scd̄m:sic luceat lux vestra corā
hominibꝰ vt videant opera vestra bo
na ⁊ glorificent patreʒ vestrū qui in ce
lis est. Math.v. Sic etiaʒ patres ve
teris testamenti aliq̄ bona op̄a fecerūt
occulte ⁊ aliqua bona publice. Helias
em̄ filiū vidue sar eptane suscitauit se
crete in suo cubiculo ad consolationē
matris vidue.iij.Regū.xvij.ca.⁊ ignē
de celo fecit descendere super holocau
stum suū ad declarationem diuinitatꝭ
vere publice scʒ coraʒ rege achab ⁊ po
pulo israel.iij.Regū.xviij.ca. Simili
helisens multiplicationem olei ad vi-
due sustentationem ⁊ filioꝝ eius ⁊ ad
satisfactionem creditori fiendam fecit
secrete scilicet clauso ostio vt habetur
iiij.Reguʒ.iiij.ca.⁊ milites sirie volen
tes eum capere acrisia ꝑcussus duxit
eum in medio samarie coraʒ rege isra
el ⁊ populo ciuitatis vt habet.iiij.reg.
vj.ca. Patet igit ex p̄dictis qꝫ ihs rati
onabiliter aliqua facta sua bona pub
licauit ⁊ aliqua occultauit.

Contendit iudeus probare qꝫ pater filius ⁊ sp̄ussanctꝰ non sunt vnius essentie quia vnum principiū dimittitur ab vna ꝑsona qđ nō dimittitur ab altera

Sextūdecimū argumentū iude
orūʒ sumit ex euangelio ex illo
loco Math.xij.omne peccatuʒ
⁊ blasphemia dimittet hominibꝰ spiri
tus autē blasphemie non dimittet. Et
quicūqꝫ dixerit verbuʒ contra filiū ho
minis dimittetur ei:qui auteʒ dixerit

contra spiritũsanctũ non remittet ei:
neq3 in hoc seculo neq3 in futuro. Ex
his arguit sic iudeus. Vos xp̄iani di-
citis q pater ꝛ filius ꝛ spũssanctus sũt
vnius essentie ꝛ vnius volũtatis quo
modo ergo dr̄ vbũ seu blasphemia cõ
tra spiritũsctm̄ ꝛ non contra filiũ ꝛ pa
trem: ꝛ qm̄o vnus dimittit peccatum
vel blasphemiã sine alio. Hec em̄ que
videnť hr̄i ex verbis ih̄u implicant cõ
tradictionē si sunt vnius essentie ꝛ vn⁹
blasphemator ꝛ alť nõ: seqť q idez bla-
sphemať ꝛ nõ blasphemať ꝛ si sũt vni⁹
volũtatis ꝛ alť remittit ꝛ alter nõ: seqť
q idem remittit eidē blasphemanti: et
non remittit que sunt contradictoria.
Itē de anima blasphemãtis ip̄m xp̄m
sepata quero dicit iudeus vbi sit scili-
cet in celo vel in gehenna. Si dicať q
in celo sequiť q spũsctũs impotens ē
ad puniendũ blasphemiã illatã sibi ꝛ
ab eo non remissam. Si aũt dicat q ē
in gehenna sequiť: q pater ꝛ filius sũt
impotentes ad saluandũ eã cũ remise
rint blasphemiã. Itez si duo remittũt
sc3 pater vel filius ꝛ spũsctũs non re-
mittit q̇d ꝓficit blasphemanti: et q̇d si
bi nocet si spũsctũs non remittit: ex q̇
pater ꝛ filius remittũt ei. Ex his ergo
q̄ videnť friuola ꝛ ɔtradictionē impli-
cantia que tn̄ sequũtur ex verbis ih̄u
nazareni: concludit iude⁹ q ei⁹ doctri-
na nullius sit momenti. Satis pt3 in-
telligentibus q obiectões iste ꝓcedũt
ex ymaginatione falsa circa articulu3
sancte trinitatis: q̇ articulus satis ē de-
claratus supra ca. xxiij. quarte ɔsidera
tionis hui⁹ tercij libri ex scripturis he
braicis: nõ solum q in essentia diuina
sint plures ſ3 q sunt tres ꝛ solum tres
nec est contra intentõem antiquoꝝ he
breoꝝ dicere pluralitatē in deo du3 ta
men vnitas essentie teneať q nos xp̄i-
ani tenemus firmiter ꝛ confitemur fi-
deliter. His ergo suppositis rñdendũ
est obiectiones. Circa qd̄ sciendũ q ad
saluator Math. xij. distinguit blasphe
miã cõtra filiũ hominis a blasphemia
contra spiritũsanctũ. Primã3 vocans
verba iudeoꝝ nequiter ꝓlata cõtra be
nignitatem homanitatis sue. Cõme-
debat em̄ ꝛ bibebat cũ hominib⁹ etiã
aliquando cu3 peccatoribus sicut cle-
mentissimus medicus cu3 egrotis: et
ꝓpterea iudei vocauerũt eũ voracem
ꝛ potatorē vini publicanoꝝ et pecca-
toꝝ amicũ vt habeť Math. xj. capi. et
hanc blasphemiã dicit saluator remis-
sibilē eo q̄ erat excusabilis in parte ex
ɔsideratione fragilitatis hũane. Secũ
dam vero blasphemiã vocat verba cõ
tra deitatē suam nequiter dicta. Vidē
tes em̄ ab eo fieri expulsiones demonũ
illuminatões cecoꝝ suscitationes mor
tuoꝝ ꝛ similia que non poterant fieri
nisi virtute diuina. Iudei tamen ea ne
quiter attribuebant virtuti demonis
dicentes. Math. xij. ca. Hic demonia
non eijcit nisi in beelzebub ṗncipe de-
monioꝝ ꝛ hanc blasphemiã dixit sal-
uator irremissibilem: nõ simpliciť ſ3 de
difficili remissibilem. Nam ex parte
blasphemantiũ non erat aliq̄ excusabi
lis rõ in toto vl̄ in ꝑte q2 talis blasphe
mia ɔ̄riať ṗncipio remissionis peccato
rum q est virtus diuina: ꝛ quia eade3
deitas est in trib⁹ ꝑsonis. Iõ blasphe-
mans contra vna3 ꝑsonã blasphemat
etiã contra aliã: ꝛ silr̄ q2 eadē bonitas
est in tribus: iõ vna ꝑsona nõ remittit
sine alia. Nã opera trinitatis sunt indi
uisa. Remissio tn̄ peccatoꝝ aliquando
ꝑsone spiritussancti attribuiť: quia pri
cipiu3 remissionis hmõi est bonitas q̄
est attributũ spiritussancti. Patet igiť
q obiectiones iudei suprapo site proce
dũt ex falsa ymaginatione. Restat aũt
ostendere q irremissibile dupliciter di
ciť: vno modo contradictorie id ē nul-
lo modo remissibile. Alio mõ contra

rie.i.de difficili remissibile: hoc modo patet.v.meth.vbi dꝛ ꝙ impossibile et itrāsibile.vno modo dicitꝰ qḋ nullo modo potest fieri vel transiri. Alio modo qḋ de difficili potest. Hoc etiā declaratur de cōi modo loquendi. Dicitꝰ eniꝫ de ceco ꝑfecto ꝙ non potest videre simpliciꝰ et de cecutiente ꝙ non potest videre qꝛ videt cum difficultate. Tercio modo hoc declaraꝰ ex modo loquēdi scripture veteris testamēti. Josue em̄ considerans difficultatem ppl̄i ad bonū ⁊ ꝓnitatem ad maluꝫ dixit Josue vlti.ca.non poteritis ꝟuire dn̄o ⁊c̄. nō itellexit de ipossibilitate simpl̄r: ꝫ de difficultate. Nam ibi subditꝰ ꝙ iniȷ́t fedus inter populū ⁊ deū vt ꝟuiret dn̄o. Item Hier.xiiȷ́.capi. Si pōt ethipo mutare pellem suā ⁊ pardsu varietates suas ⁊ vos poteritꝭ bene facere cū didiceritis maluꝫ. Quot em̄ ethiops ⁊ pardus possunt mutare pelles suas ħ est impoutbile simpliciꝰ. Sed ꝙ assuetus ad mala reuertaꝰ ad bene agendū non est impossibile ꝫ difficile eo ꝙ habitus vitiosus inclinat ad male agēdū ꝑ modum nature. Exemplū aūt habetur in manasse rege qui dum vixit fuit assuetus in pessimis ⁊ tn̄ finaliter reductus fuit ad bonū virtutis vt patet iȷ́.ꝑalip.xxxiiȷ́.⁊ in fine libꝛi vbi ipsius ponitꝰ oꝛatio. Qḋ aūt iudeus q̄rit vltimo de anima blasphemantis vbi sit. Dicendū ꝙ si recessit a coꝛꝑe cū peccato blasphemie est in inferno. Si vo recessit totalter expedita q̄ntū ad culpā ⁊ penam est in celo. Si autē recessit liberata a culpa ꝫ adhuc ad penā tꝑaleꝫ obligata detineꝰ ad tꝑus i purgatoꝛio donec purgetur ⁊ sic ad gloꝛiā transferatur nec aliqua ꝑsona diuina ē impotens ad saluandū eum vel puniendꝫ quia sicut tres ꝑsone sunt vnus deus: ita sunt vnus omnipotens ad faciēdū de creatura quicquid placet sibi ꝟm oꝛdinem sue sapientie ⁊ iustitie.

Quod ihesus xp̄us non est verus deus qꝛ dicens ꝙ venit saluare quod perierat ꝯtradicit sibi ipsi loquens parabolice.

Decimūseptimū argumentū iudeoꝝ ex euangelio sumitꝰ ex illo loco Math.xviiȷ́. Nō est voluntas ante p̄rem vr̄m qui in celis est: vt pereat vnus de pusillis istis ⁊ ibidē ꝓmittiꝰ venit filius hoīs saluare qḋ perierat. Item Math.xiiȷ́.c. dicitꝰ Ideo in ꝑabolis loquoꝛ eis qꝛ videntes non videāt: ⁊ audientes nō audient neqꝫ intelligunt. Ex his arguit sic iudeus Si venit ihesus saluare qḋ ꝑierat vt dicit: ⁊ tn̄ loquebaꝰ peccatoꝛibꝰ ꝑabolice vt non intelligerent nec ꝑ ꝯn̄s ꝯuerterenꝰ vt ibidē vt in euangelio subditꝰ. Ista sibi uidenꝰ manifeste cōtradicere scꝫ ꝙ quereret salutē pctōꝝ ⁊ non q̄reret nec vellet. Itē istud vltio dcm̄ destruit verbum dn̄i ezechiel.xviiȷ́.ca. Nolo moꝛtem pctōꝛis: ꝫ vt magis ꝯuertaꝰ et viuat. Dicenduꝫ ꝙ xp̄s nō semꝑ loq̄baꝰ turbis ꝑabolice ꝫ aliq̄n plane ⁊ aperte tractans ea q̄ sunt de necessitate salutꝭ vt patet Mar.v.ca.⁊.vȷ́.⁊.viȷ́.vbi tradit foꝛmam perfectionis euangelice. Sed qm̄ frequenter ad eius p̄dicationem veniebant homines maligni non ad discendum: ꝫ ad insidianduꝫ ei. Iō tunc loquebaꝰ ꝑabolice vt non intelligerent ne daret scm̄ canibꝰ ⁊ poneret margaritas ante poꝛcos. Aliq̄n etiam fidelibꝰ ⁊ deuotis loq̄ns ꝑabolā p̄mittebat ⁊ postea exponebat vt ex p̄missione ꝑabole v̄itas gratiosiꝰ capeꝰ ⁊ hic modꝰ coīꝰ in eccl̄e p̄dicatoꝛibꝰ obꝟuaꝰ. Ptꝫ igꝰ ꝙ ih̄s aliq̄n loq̄baꝰ ꝑabolice ⁊ aliq̄n plane ⁊ hoc rationabiliter. Naꝫ ezechiel ⁊ aliȷ́ ꝓph̄e freq̄nꝰ vtroqꝫ mō loq̄banꝰ vt ptꝫ coꝝ libꝛos intuēti: moyses etiā aliq̄n loq̄baꝰ ppl̄o velata facie

aliqñ vero sine velamine. Itē iude⁹ arguens contra ihm eo φ dicit in parabol' loquor eis vt videntes non videant ꝛc̄ Arguit ꝯ deū veteris testamenti ꝛ per ꝯsequēs seipm dicit em̄ dñs ysa. vj. Excecа cor ppl'i huius ꝛ aures ei⁹ aggraua quā autoritatē ihs ita allegauit tāꝗ̄ impletam in sua p̄dicatōe p quam simplices ꝛ illr̄ati fuerūt illuminati in apl'is ꝛ sacerdotes ꝛ scribe fuerūt excecati. De causa hui⁹ cecitatis dictū fuit supra ꝯsideratōe pma hui⁹ tercij libri. Nec obstat φ verba ysaie sunt hic aliq̄liter mutata. Nā apl'i ꝛ euangeliste allegantes scripturā veteris testamenti magis curauerūt allegorie sensum ꝗ̄ verba. Hec autē excecatio fuit ab antiquis doctoribus iudeoꝝ exponentib⁹ in libro Afre. i. decoris illud qd̄ dixit moyses deutronomij. xiij. c. generatio praua atqꝫ puersa heccine reddis dño popule stulte ꝛ insipiēs. glosa stulte in his qui p̄cesserūt insipiens ad futurū seculū p qd̄ intelligit̄ tempus messie i glos̄ hebraicis vbiqꝫ. Qꝫ aūt vlterius dicit ihm destruere v̄bū dñi dicentis. Nolo mortē pctōris ꝛc̄. non valet. Nā in ppl'o sunt aliqui pctōres penitētes: ꝛ aliqui obstinati. De penitentibus dicit dominus verbū istud ꝛ multa consilia. De obstinatis vero dicit ꝯminatōem aspaꝫ ꝛ totalē destructōem Job. xxj. ca. ducūt in bonis dies suos ꝛ i pūcto ad inferna descendūt: ꝛ h̄ patet per effectuꝫ de thore ꝛ sibi adherentibus. numeri. xvj. Et id̄ si arguit iudeus ipꝫ destruxisse dñi verbū eadeꝫ rōne sequitur qd̄ destruit deus verba sua qd̄ est iniquū ꝛ ꝯ seipm maxime in verb̄ vbi i eodē contextu lr̄e talis modus loquēdi contrari⁹ de obstinatis ꝛ penitētib⁹ frequent̄ inuenit̄. Vñ exodi. xxxij. ca. dicit Ego occidam scilicet obstinatos ꝛ ego viuere faciā scꝫ penitētes. ꝛ. psal. lxxvij. Cū occideret eos q̄rebant euꝫ ꝛ reuertebant̄ ꝛc̄. Occisio refert̄ ad obstinatos pctōres. Reuersio vero ad penitentes qui alioꝝ pena territi reuertebant̄ ꝛ penitebant. xviij

Contendit φ ihesus xp̄s non est deus q2 orauit

Decimūoctauū argumentuꝫ iudeoꝝ ex euangelio sumit̄ ex illo verbo Math. xxvj. ca. tūc venit cū illis ihus in villaꝫ que dr̄ gethsemani ꝛ dixit discipulis suis: sedete hic donec vadaꝫ illuc ꝛ orem. Ex h̄ arguit sic iudeus. Si ihus est deus quō orauit ipius em̄ dei nō est orare: ꝫ ab alijs orari vt sic liceat loqui. Per supius dicta facilius istud argumentū iudaicū soluit̄: q2 declaratū est supra p scripturas hebreoꝝ φ messyas in veteri testamento ꝓmissus futur⁹ erat verus homo ꝛ verus deus in vna psona. Itē φ redempturus erat mundū p passionē suā in humana natura. Itē φ ihs nazarenus est verus messias iudeis ꝓmissus: id̄ habuit corpus passibile et mortale ꝓ nr̄a redemptione vsqꝫ ad suā resurrectionē in q̄ habuit corpus immortale ꝛ gloriosum. Dicendū ergo φ ihs nazarenus in humanitate ꝓ nob̄ assūpta in q̄ est minor patre orabat eum ꝓ nobis sicut scribit̄ ysa. liij. ꝛ ꝓ trāsgressoribus orauit vt scꝫ non perierent qd̄ capl'm intelligit̄ de xp̄o ad lr̄am sicut supra sepe declaratū est. Orauit etiam pro seipso Johis. xvij. capitulo pater clarifica filiū tuū ꝛc̄. xix

Contendit Jhesus xp̄s nō est deus q2 fuit tristis ꝛ timuit

Decimūoctauū argumentuꝫ iudeoꝝ ex euangelio sumit̄ ex illo loco Math. q̄ supra. Assumpto petro et duob⁹ filijs zebedei cepit tristari ꝛ mest⁹ esse: tūc ait illis. Tristis est aīa mea vsqꝫ ad morteꝫ. sequit̄. ꝓcidit in faciē suā orās ꝛ dicēs. pr̄ si possi

bile est transeat a me calix iste. Ex his arguit inde⁹ dupliciṫ. Primo sic. sc̄ds vnq̄ꝫ audiuit de deo loqui tremente et timente cū deus sit oīpotens ad faciē-duz quod vult sine difficultate. Si aūt dicatis ꝙ iste timor ⁊ tremor in carne fuit: ꝫ non in anima: quis est ita fatu-us qui ignoret carnez dolere ⁊ timere nisi ꝑ animā. Item scd̄o ꝑ hoc ꝙ dicit transeat a me calix iste ⁊c̄. patet ꝙ ī eo non fuit virtus ad saluandū vitā suaz ⁊ carnem. R̄ndetur p̄supposito ꝙ sepe supra declaratū est ꝙ ih̄us est ver⁹ de⁹ ⁊ verus homo. Ad p̄mū dr̄ ꝙ timor ⁊ tremor ⁊ similia non fuerūt in natu-ra diuina: quia hoc est impossibile nisi tm̄ methaphorice sicut Geñ. vj. ca. dr̄ ⁊ tactus dolore cordis intrinsecus de-lebo inquit hoīem quez creaui a facie terre. Silr̄ nec in natura humana q̄n-tum ad partē anime sup̱iorē que est in tellectiua in q̄ ih̄s ab instāti sue ꝯcepti onis fuit cōp̱hensor ⁊ summo gaudio fruebaṫ. Sꝫ q̄ntū ad ꝑtem aīe inferio-rem que diciṫ sensitiua ⁊ est in organo corꝑali in qua ih̄s fuit viator fuerūt p̄-dicta ad opus nostre redemptōis: ⁊ vt in ip̄o oñdereṫ vere natura sensibil' cō-tra futuros hereticos q̄ dicturi erāt ꝙ x̄ps non habuit corpus passibile ꝫ ce-leste. Ad scd̄m cū induciṫ transeat a me calix iste. Dicendum ꝙ hec petitio erat sensualitatis sicut mouentis q̄ na-turaliter horret mortē: ꝫ erat rōnis si-cut p̄ponentis tm̄ ꝑ quā tñ rōne ihes⁹ acceptabat mortē quia voluntas rati-onalis in eo erat totaliter voluntati di-uine ꝯformis. Ideo dicebat verūtamē non mea ꝫ tua voluntas fiat. ⁊ accipiṫ hic volūtas ꝓ appetitu sensitiuo quē appetitū intellectus sup̱abat. Ideo de ip̄o scribiṫ ysa. liij. cap̄. Oblatus est q2 ip̄e voluit. in hebreo sic habeṫ: angusti atus est quia ip̄e voluit. ⁊ infra eodem ca. dr̄ ip̄e tradidit in mortē animā suā ⁊ cū sceleratis reputatus est: ⁊ ꝓpter h̄ dicebat Matth. xxvj. ca. Sp̄us quidē ꝓmptus est. i. voluntas rōnis ꝓmpta est ad mortē caro aūt infirma. i. sensua litas: ⁊ h̄ inueniṫ non solū de ihesu na-zareno ꝫ etiā in martiribus in nouo te stamento: sic patet de multis ⁊ etiam in veteri testamēto de Machabeis ab anthiocho tormentatis ⁊ de heleazaro de quo diciṫ. ij. Machabeoꝝ. vj. capi. ꝫ cū plagis p̱imeretur ingemuit ⁊ dixit Dn̄e qui habes sanctā scientiā tu scis q2 cum a morte possim liberari graues corpis sustineo dolores: s̄m aīam aūt . i. partē aīe sup̱iorē libenter hec patior Qd̄ aūt arguit iudeus ꝙ caro non do let timet ⁊ tristaṫ nisi ꝑ animā hoc est verū de anima sensitiua: ꝫ quia nescit distinguere inter sensum ⁊ intellectuꝫ iō facit ridiculosum argumentum. xx

Contendit ꝙ christus non ē deus quia iuit ad ficulneā ad ꝑquirenduꝫ fructus q̄ non habebat nisi folia ⁊ quia maledixit ei cū nihil nocumēti sibi fecerat

(v) Vicesimū argumentū iudeoruꝫ ex euāgelio sumiṫ ex illo quod scribiṫ Matth. xxj. Mane aū reuertēs in ciuitatē esuriit ⁊ videns fi-ci arborē vnam secus viā iuit ad eam ⁊ nihil inuenit in ea nisi folia tm̄: et ait nunq̄ꝫ ex te nascaṫ fructus in sempiter nū ⁊ arefacta est cōtinuo ficulnea. Ex his arguit sic iudeus. Si ihesus fuissꝫ deus cognouisset a longe fructū ficul-neum non h̄re nec ad eam iuisset. Iteꝫ cuꝫ ip̄e dicit benefacite his q̄ oderunt vos: qm̄o maledixit arbori q̄ nihil nocu erit sibi ⁊ iō videṫ hoc fecisse ex ire per turbatione. Dicendum ꝙ ihesus non solum inquantū deus q̄ nem nihil po-test latere sciuit fructum in arbore nō esse ꝫ etiā inq̄ntū homo quia quilibet etiā satis simplex poterit illud scire cū

non esset tempus ficoꝝ vt dicit Mar-
ci.xj.ca. Ad qd ergo iuit ad arborē fru
ctu vacuā. Dicendū q sicut ꝓphe vete
ris testamenti aliqñ ꝓphetabāt verbis
aliqñ sensibibus signis. sicut Iheremi
as p̄dixit destructionē ciuitatis ihr̄l'm
ꝑ caldeos ꝛ portauit cathenas ligneas
in collo suo vt hētur Ihere. ca. xxviij.
ad significandū q populus cathenis
vinctus duceret in captiuitatē. ita ihs
q̄ hic dicit ꝓpha magnus. x. ca. ꝛ de q̄
p̄dictū fuit deutro. xviij. c. ꝓphaȝ susci-
tabit vobis deus de frībus vestris ꝛc.
destructionē ciuitatis ihr̄l'm futuraȝ ꝑ
romanos p̄dixit Luce. xix. eo q nō co
gnouisset tpus visitationis sue scȝ per
xp̄m. Que quidem cognitio ad sacer-
dotes ꝛ legis ꝑitos ꝑtinebat ꝛ ideo de
fectū eoꝝ ꝛ punitionē signauit ꝑ sensi
bile signū arboris fructu carentis. naȝ
ip̄e veniens ad sacerdotes ꝛ legisꝑitos
quoꝝ fructū boni esuriebat vacuos bo
nis oꝑibus inueniebat ꝛ ꝑ maledictio
nem arboris eos a deo maledictos si-
gnificauit. Et per eius arefactionē eo-
rum destructōem p̄figurauit. Naȝ po
stea capta ciuitate ꝑ romanos cū sacer
dotes misericordiā peterent: titus ius-
sit eos occidi dicens eos esse de gene-
res dei qui templo destructo cuperēt
supuiuere. Patet igit ex p̄dictis q ihe
sus circa ficulneam nihil faciebat ex
ignorātia seu ꝑturbatione ire: ȝ ex ma
gna rōne ꝛ misterij significatione.

Contendit q ihesus christus nō est deꝰ qr accepit ab alio potestatē dicens data ē mihi oīs ptās in celo ꝛ in terra xxi

Vicesimūprimū argumenū iu-
deoꝝ ex euangelio sumit ex il-
lo verbo Math. vlti. ca. data ē
mihi oīs ptās in celo ꝛ in terra. Ex h̄
arguit iudeus q ihs non sit deus qui
ex se ē potentissimus ꝛ ab alio non ac-
cipit potestatem. Si aūt dicat q a p̄re
data est sibi potestas hoc non valȝ: qr
xp̄iani dicūt patrem ꝛ filiū esse eq̄les.
Dicendū q in ihu duplex est potestas
sicut est duplex natura. Vna est ptās
diuina quā habet ab eterno non tamē
a se: ȝ a patre a quo est distinctus in ꝑ-
sona: non tñ in hoc minor est patre qr
ab eo accipit eandem in numero natu
rā ꝛ ptātem: sic sepius supius dictū est
tñ ihs non loquit hic de ista potestate:
ȝ de alia quā a deo accipit in humana
natura. Nam ab instanti assumptionis
hūane nature ad ꝑsonaȝ filij illa natu-
ra habuit excellentiā sup omnē creatu
rā auctatiue: non tamē executiue. naȝ
inter omnes apparuit in forma serui i
hūana natura passibili ꝓpter misteriū
nostre redemptionis ad implenduȝ si-
cut fuerat p̄dictū ysa. liij. Vere lāguo-
res nostros ip̄e tulit ꝛ dolores nostros
ip̄e portauit. Disciplina pacis nr̄e sup
eū ꝛ liuore eius sanati sumus qđ intel
ligitur ad lr̄am de xp̄o etiā s̄m antiq̄s
doctores hebreoꝝ put dictum fuit su-
pra libro p̄mo in aꝑtione noni thesau-
ri. Sȝ in sua resurrectione accepit hāc
ptātem executiue: iō tūc dixit: data ē
mihi oīs potestas ꝛc. Tamē in iuditio
finali oīa plenius erūt subiecta sibi sic
oñdit apostolus ad Hebre. ij. ca. Per
hanc tamen ptātem q̄ finita est non est
nec erit equalis deo patri. Sic ergo pa
tet rñsio ad obiecta iudeorum ex euā-
gelio.

Contendit q ihūs christus nō ē vnus deus cū p̄re ꝛ spūsācto qr ipse descēdit i vteꝝ v̄ginis ꝛ non p̄r ꝛ spiritussanctus xxij

Vicesimūsecundū argumentuȝ
iudeoꝝ accipit ex v̄bis xp̄iano
rū. Vñ dic iudeꝰ sic vos xp̄iani
dicitis q ē vnꝰ creator ꝛ q xp̄s vester ē
filiꝰ eius ꝛ q descēdit de cel' sine sepa-

tione a p̄re ⁊ a spūsctō. q̄n ergo vos di-
citis ꝙ filius descendit in vtero v̄ginis
quero si tūc pater ⁊ spūssctūs fuerunt
ab eo sepati aut nō. Si dicatis ꝙ sic: ē
ꝯdictio in verbis v̄ris qꝛ dicit ꝙ descē
dit sine sepatione ab eis. Si vo dicat
ꝙ non: sequit ꝙ pater ⁊ spūssctūs sunt
incarnati sic̄ ⁊ filius qđ vos negatis.
Dicendū ꝙ descensus filij in vteꝝ v̄gi
nis non est intelligendus ꝑ motū loca
lem: ȝ ꝑ nouū effectū in virgine: q̇ q̇dē
effectus ē coniunctio diuine nature et
hūane in vna ꝑsona. Hec igit ꝯiūctio
potest cōsiderari dupl'r. Vno mō effe
ctiue ⁊ sic facta fuit a trib⁹ ꝑsonis scȝ a
p̄re ⁊ filio ⁊ spūsctō: nā eoꝝ oꝑa sunt in
diuisa. Alio mō terminatiue ⁊ sic illa
ꝯiūctio terminata est ad ꝑsonam filij:
ꝓpt qđ sol⁹ filius dr̄ incarnatus: licet
aūt ad h̄ nō potest poni exemplum ꝙ
nō hēat plus de discōueniētia q̄ȝ de cō
uenientia tn̄ q̄ntū ad aliq̄d potest poni
cōueniens. Ponat igitur casus. plato
sortes. cicero. tractāt mr̄imoniū berthe
cū sorte qui est media ꝑsona. Si igit q̄
rat a quo est effectiue ista mr̄imonialis
ꝯiūctio: ptȝ ꝙ a tribus. Si aūt q̄rat ad
quē ē terminatiue ptȝ ꝙ ad sortem tm̄
ꝓpter qđ ip̄e solus dr̄ ⁊ est berthe mari
tus. Sic suo modo ē in ꝓposito: quia
licet p̄r ⁊ filius ⁊ spūssctūs sint vnū in
natura: tamē sunt distincti in ꝑsonis.
Incarnatio vero terminata est ad fili-
um ꝓut ꝑsonaliter distinguit a patre ⁊
spūsctō: non tn̄ dicit sepatus ab eis: qꝛ
nomē sepationis nō accipit in diuinis
ꝑsonis quia significat diuersitatem es-
sentie non aūt sic nomē distinctionis.
Item habemus aliud exemplū in tri-
bus domicellis induentib⁹ tertiā illa-
rū de quibus potest dici ꝙ quicq̄d fac
vna facit alia. vna tn̄ sola iduit. Eodeȝ
mō dicendū ē ꝙ opus incarnatōis ali-
q̄n attribuit p̄ri vt ibi. Cum aūt venit
plenitudo tꝑis misit deus filiū suū ⁊c̄.
ad Gala. iiij. Q̄nq̄ȝ autē filio attribuit
vt ibi Exiui a patre ⁊ veni in mundū.
Johānis. xvj. ca. Q̄nq̄ȝ attribuit spūt-
sancto vt in simbolo. Qui conceptus
est de spūsctō: ȝ hec iō dicunt qꝛ opus
incarnationis fuit maxime potētie sa-
pientie ⁊ bonitatis que tribus ꝑsonis
attribuūtur solus tn̄ filius terminatiue
vt dictū est indutus est veste carnis hu
mane iuxta illud ad Philippen̄. ij. Ex
inaniuit seip̄m formā serui accipiens i
similitudineȝ hominū factus et habi-
tu inuentus vt homo. Sic igit patȝ ꝙ
ad dictū xp̄ianoꝝ de incarnatōe nō se-
quit ꝯdictio seu aliud incoueniens.

Q ihesus christus nō ē de⁹ qꝛ fuit missus siue mittens xxiij

VIcesimūtertiū argumentūȝ iu-
deoꝝ est. Quero vobis xp̄ia
nis dicit iudeus: vtrū videlicet
xp̄s fuit mittens vel missus. Si dica-
tis ꝙ missus: q̇s vnq̄ȝ audiuit deū mis
sum ad alterū: q̄i dicat hoc est aptum
mendatiū. Si aūt dicatis ꝙ ē mittens
vos facitis eū mendaceȝ: qꝛ dic̄ Johis
viij. ⁊ ego non sum solus ȝ ego ⁊ q̇ mi
sit me pater. Dicendum ꝙ dei filius ē
mittens ⁊ missus. fuit eñ missus i mū
dum a patre ⁊ spiritu sancto in sua in-
carnatione benedicta sicut sup̄ius fu-
it declaratū argumento. xxiij. q̄rte cōsi
derationis ꝑ auctem ysa. xlviij. ⁊ nunc
misit me dominus ⁊ spiritus eius hec
dicit sanctus tuus redemptor isr̄l. Est
etiam mittens spiritumsanctum sic̄ di
cit Johannis. xv. mittaȝ vobis spiritū
veritatis ⁊c̄. Circa qđ sciendum ꝙ mis-
sio alicuius iportat dupliceȝ h̄itudinē
vnam ad mittentem scđm quam aliq̄
modo missus procedit a mittente. Ali
am ad terminum ad quem mittit ſm
quam missus est vbi prius non erat vl'
est ibi alio mō q̄ȝ prius: licet aūt i diui
nis ñ sit ꝓcessus vni⁹ ꝑsone ab alia ſm
motū localem vel sepatōeȝ realē: tn̄ est

ibi,pcessus fm originē qꝛ fili⁹ pcedit a
pr̄e ꝛ spūssctūs ab vtroq; sic igr̄ filius
ꝛ spūssctūs habent hitudinē ad mittē
tem. Habēt etiā hitudinē ad tminum
missionis nō tn̄ sic intelligēdo ꝙ inci-
piāt eēvbi pri⁹ nō erāt simplr̄ quia de
necessitate suntvbiq; p essentiā potēti
am ꝛ pn̄tiam sicut patet Ihere.xxiij.
Celū ꝛ terrā ego impleo dicit dn̄s. Sꝫ
sic intelligēdo ꝙ incipiāt eē vbi prius
erant.tn̄ alio mō dicit fili⁹ missus i mū
dū a pr̄e qn̄ incepit ibi eē vt hō vbi ta-
men prius eratvt de⁹ Ioh.j.ca. In mū
do eratꝛ mund⁹ p ipm fact⁹ ē ꝛ mund⁹
eū nō ꝯgnouit. In ꝓpria venit ꝛc. ꝛ spi
ritussctūs silr̄ dꝛ missus aplis visibilit
qn̄ sup eos apparuit signo visibili. Nā
hoc mō pri⁹ nō erat ibi.ꝛ quotidie mit
tit inuisibiliter ad sctificādū creaturaꝫ
rōnalē.qꝛ incipit ibi eē p grām scificā-
teꝫ.vbi tn̄ pri⁹ erat p eēntiā pn̄tiā ꝛ po-
tentiā. Ad argumentū iudei patet ꝙ n̄
est contradictio.quia licet fili⁹ sit mit-
tensꝛ missus nō est fm idem.

Contēdit ꝙ iesus crist⁹ non ē
de⁹ qꝛ locut⁹ ē sathā studet ad
interficiendum me.

Vicesimūquartū ꝛ vltimū argu-
mentū iudeoꝝ est in libro simo
nis cephe dic̄ Ihs. Ecce sathā
studet ad incerficienduꝫ me de manu
dn̄i ꝛ nō dabit me in manu sathan. Ex
hoc arguit iude⁹ dicens. Quare nō cō
fundemini vos xp̄iani dicere istū deū
sic loq̄ntē. Dicēdū ꝙ iste iude⁹ falsuꝫ
accipit. Nam in eplis petri aut alibi n̄
inuenit hoc dcm̄ a ihu nazareno tamē
si hoc dixisset ꝛ factū fuisset nullū incō
ueniens seq̄ret. Nā supra declaratū ē
ꝙ ihs est ver⁹ de⁹ ꝛ ver⁹ hō in vna perso
na.ipe vero sicut de⁹ pmisit se inq̄ntuꝫ
hō a diabolo tēptariꝛ de loco ad locū
portarivt supradcm̄ est.ꝛ qꝛ pr̄ ꝛ spūs-
sanctus suntvnus deus cū eo. Ideo ab
ipis fuit etiā ista pmissio. Ideo si sathan
hoc mō fuisset pmissus querere ꝙ iu-
deus allegat falso nullū inconueniēs
seq̄retur. Patet etiaꝫ iudei falsitas vt
dicit Nicolaus de lira p hoc ꝙ obiecti
ones suas in aꝑto mēdacio tminauit.

Tractat de bello iudeoꝝ p ar
gumēta sumpta ex natura ꝛ al-
legāt contra legē christi.xxiiij.i
possibilia.

Sexta cōsidera-
tio est de bello iudeoꝝ per ar
gumenta sumpta ex natura.
Sicut em̄ mille nocēdi modos habet
diabol⁹ sic ꝛ iude⁹ ei⁹ fili⁹. Cū em̄ mise-
rabiliter duo bella prīa pdiderūt tāq̄
homines sine lege.ad speculū nature
se vertentes viginitquatuor impossibi
lia nature mouēt contra nostruꝫ fidei
fortaliciū.si forte possint illud expug-
re ac si musca volatu alaꝝ suaꝝ nitere
tur obscurare claritatem solis.

Impossibile ē deū iq̄nari qḋ
tamē sequeretur si icarnaretur
in corpore mulieris.

Primū impossibile mouet cir-
ca incarnatōꝫ filij dei. Arguūt
ergo iudei sic. Impossibile est
deū inq̄nari ergo impossibile est deuꝫ
incarnari.an̄cedens est cōiter ꝯcessum
ſꝫ ꝯn̄tia pbat.qꝛ ad oppositū conseq̄n-
tis seq̄t oppositū an̄cedētis. Seq̄t em̄
si possibile est deum incarnari ergo
possibile est deū inq̄nari.qꝛ si de⁹ icar
naret ingrederet in corpe mulieris q̄ ē
res imūdaꝛ ꝯn̄ter inq̄naret. Respōde
tur negādo conseq̄ntiā ꝛ ad pbatōneꝫ
ꝙ ex incarnatōe in corpe mulieris seq̄
tur inq̄natio.cū mulier sit res imūda
ꝛ ex contactu immūdi polluit tangēs
Dico ꝙ hec probatō nulla est. quia cū
lux solis tangat res imūdasꝛ non inq̄
net.q̄nto magis de⁹ q̄ solem facit: inq̄
nari a nullo immundo potest. Item ꝛ

ſi concederet de alijs mulierib⁹ q̄ꝛ im
mūde ſint de virgine tamen matre dei
nullaten⁹ concedit q̄ꝛ ipſa mūdiſſima
fuit. De ipſa em̄ ꝓphetauit Jhere-
mias ca.iij. Nouū faciet domin⁹ ſuꝑ
terram mulier circūdabit virū. in q̄ oſtē
dit ꝙ hec mulier mūdiſſima fuit in cō
ceptu ſuo et natiuitate. alias non eſſet
nouū. q̄ꝛ antiquū eſt mulieres concipi
et generari in peccatis. Jtē alij infan-
tes inquinant in ventre matris ꝛ iſtud ē
antiquū ſed fuit nouū in ventre virgis
ꝙ vir ille de q̄ loquitur propheta. plenus
ſcientia et virtute ab inſtanti ſue cōce-
ptionis immūdiſſimo illo vtero mun-
diſſime contineret. Nec matricem mu-
lieris quā deus ordinauit locū natu-
re humane concipiende reputare de-
bem⁹ locū immūdū nec malū ſed tāꝙ
meliorem datū ab eo nature humane
in actu. q̄ꝛ ibi intus intrauit ſpūſanct⁹
ad ſampſonem ꝛ ad Jheremiam et ad
Johannem baptiſtam ꝛ ibi int⁹ i cor-
pore illo creat de⁹ de nouo animā ra
tionalem in qualibet creatura que fu-
it erit. De mūdicia etiam hui⁹ mulie-
ris prophetauit ſalomon canticorum.
iiij. ipſā laudando in perſona dei pa-
tris dicēs. Tota pulcra es amica mea
ꝛ macula nō eſt in te. ecce ꝙ clare abſ-
ꝙ macula ꝛ immundicia ipſam cōfitet
Item eam amplius laudando in eo-
dem libro dicit. Sicut lilium inter ſpi
nas ſic amica mea inter filias. Vocat
aūt de⁹ filias ſuas oēs v̄gines q̄ opera
caſtitatis pietatiſ ꝛ virginitatis fecerūt
Sed propter excellentiſſima opa vir-
ginis inter filias ſuas eam liliū vocat.
q̄ꝛ ſi ille ſint filie tamen cū aliquibus
ſpinis originalis vel venialis culpe fu
erūt. Hec aūt liliū īter ſpinas ſine ſpi-
nis culpe ꝛ immundicie. Ne mireris
ergo iudee ſi in virgīe mundiſſima de
us tm̄ voluerit humiliari ꝙ in ea ſit in
carnatus ſine inquinatione quacūꝙ et

de ea naſci virgine permanente propt
noſtrū amorem. Hanc em̄ hūiliatōnē
videbis ꝙ de⁹ oſtendit moyſi in figu-
ra qū ſe demonſtrauit eidem in figura
rubi. nūqd non erant multe alie arbo-
res nobiliſſime. noluit tamen appare-
re niſi in infimiore arbore vt ſummā
hūilitatem ſuam oſtenderet. ꝛ ſic non
cōburebatur de⁹ in rubo q̄ videbat ar-
dere nec in virgine inquinabatur que ab
alijs ſicut alie mulieres reputabat cō-
cepiſſe. ꝛ ſic rub⁹ ardebat ꝛ non cōbu-
rebat ſed manſit integer ꝛ incorrupt⁹.
ſic ꝛ virgo maria integra ꝛ incorrupta
mente et corpore ſemper permanſit.
Jn hac ergo virgine de⁹ deſcendit ibi
ſe hūiliauit verbū caro factū mundiſſi
ma conceptione virginei ꝛ mūdiſſimi
thalami. Et ſi dicat iude⁹ quō eſt poſſi
bile deū hūiliari cū ſit altiſſim⁹. Dico
ꝙ dei hūilitas nihil tollit de ei⁹ ꝑfectō
ne ſed extollitur ꝛ ſuperexaltat eiuſ cle
mentiſſima bonitas ex amore ꝓ hūa-
ni generis redemptōe. ꝙ ne ſit tibi dif
ficile teſtimonijs legis tue pandere ꝓ
pono ei⁹ hūilitatem. q̄ꝛ non ſolū ſe hu
miliauit in virgine concept⁹ ꝛ de virgīe
natus ſicut dictū eſt. Sed ꝛ vltra ſe hu
miliauit humiliſſime inter homines
conuerſat⁹ ſicut declarat zacharias ca.
ix. Gaude ꝛ letare filia ſyō ecce rex tu-
us venit tibi iuſtus ꝛ ſaluator ꝛ ipſe pau
per ꝛ aſcendēs ſuꝑ azinā. Ecce nimia
hūiliatio ꝙ ille qui eſt dominus celo-
rū ꝛ terre oīmꝙ diuitiaꝝ venit pauper
manſuet⁹ ſine aliquib⁹ diuitijs mūdi.
ꝛ ſuper azinā aſcendens ꝙ vnus miſer
iudeus ignominiam reputaret. Pre
dicta ꝓphetia ad literam etiā ſcđm he
breos intelligit de meſſia de quo ꝓba
tum eſt ſupra argumento. xxij. q̄rte cō
ſideratōnis huius tercij libri. ꝙ debe
ret eſſe deus ꝛ probatū eſt ſupra etiam
primo libro in apertione. xij. theſauro
rū ꝙ iſte verus meſſias deus ꝛ homo

est ihs nazarenus. Secundum testimonium est dauid prophe qui in psalmo.cxxxvij.i persona dei loquens et ostendens quod deus nimis debebat humiliari accipi e do preteritu pro futuro. Dicit. Credidi propter quod locutus sum ego aut humiliatus sum nimis Ego dixi i excessu meo omnis homo mendax. Sed supple. Ego satisfaciam pro omnibus illis qui conuersi fuerint ad me scz per humilitatem passionis mee. Ideo sequitur. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam et nomen domini inuocabo. Ecce quomodo declarat nobis filius dei qui licz sit altissimus in excessu suo nimis tamen est humiliatus propter nos. quia nos omnes mendaces eramus si diceremus quod possumus facere satisfactionem deo patri pro culpa generis humani. Et quia eius vnigenitus filius sic se humiliauit propter nos non solum nascendo et conuersando inter homines sed etiam factus patri obediens vsque ad mortem crucis propter quod et deus exaltauit illum et dedit illi nomen quod est super omne nomen. vt dicitur ad Phil.ij. Hinc est quod credentes in xpo non solum exaltabuntur in alia vita sed etiam exaltati sunt in presenti. quia est eis data potestas super terram. et non credentibus est ablata. sic enim impletum est canticum virginis. Deposuit potentes de sede. s. iudeos incredulos. et exaltauit humiles. s. credentes xpianos. Attende ergo quanta fuit humilitas xpi. non enim solum humiliauit se deo patri factus obediens vsque ad mortem crucis. que erat vilior et turpior mors que tunc dabatur. sed etiam non contradixit discipulo proditori eum vendenti. nec contradixit venditioni. nec contradixit malicie iudeorum ipm ementi. nec contradixit seniori bus populi ipm falso accusantibus. nec contradixit pontificibus sacerdotum eum iudicantibus. nec contradixit principibus terre ipm sententiantibus. nec contradixit ministris iusticie ipm crucifigentibus. omnia ergo quecunque in eo voluerunt facere facta sunt. nec aperuit os suum in summa patientia et humilitate vt impleret voluntatem patris et vt nobis preberet exemplum humilitatis. et si prophe voluntati diuine se humiliauerunt. Hoc fecerunt vel propter suum proprium interesse vel aliqua excusatione. sicut Noe obediens deo se humiliauit faciendo archam vt saluaret se. abraham si dimisit terram hoc fecit vt liberaretur et magnus fieret. Moyses excusauit se cum eum dominus misit ad pharaonem dicendo quod erat impeditus in lingua. ysaias excusauit se dicendo quod habitauit inter viperas. Iheremias excusauit se dicendo quod erat puer. yonas quod non poterat Abacuc quod non sciret. et sic de alijs Sed xps nunquam se excusauit nunquam murmurauit. et sic patet summa humilitas saluatoris in quo humanitas eius glorificauit diuinitatem super omnes et diuinitas exaltauit eum super omnia opera sua. Patet ergo quod diuine altitudini non repugnat humilitas. nec eius puritati virgineo vtero incarnari. et quomodo etiam virgo beata mundissima est et sine macula. ij

Impossibile quod corpus christi sit eiusdem rationis cum nostro cum non sit ex maris semine generatum.

Secundum impossibile est. Vos cristiani dicitis quod ihs nazarenus conceptus est sine virili semine. Item affirmatis quod corpus eius fuit eiusdem nature cum nostro hoc videtur impossibile. quia cum homo naturaliter generatus habeat corpus naturaliter constitutum ex semine maris et eo quod femina submistrat dicitur quod sit illorum. ergo impossibile est corpus cristi esse eiusdem nature cum nostro. si non est ex maris semine generatum. Ad istud argumentum respondetur. Et primo declaro quod necesse fuit hominem illum ex virgine matre nasci absque virili semine. sicut tangit sanctus Thomas in summa contra gentiles libro. iiij. ca. xliiij. Semen enim viri requiritur in generatione

humana.tanq̄ pncipiū actiuū propt
virtutem actiuā que in ipo est. Sʒ vir
tus actiua in generatōe corpis xp̄i nō
potuit eē naturalis.qꝛ virtꝰ naturalis
nō subito pficit totā corpis formatōnē
sed ad h̄ indiget tpe.corpꝰ aūt xp̄i i ip
so pncipio sue conceptōis fuit foꝛatū
ꝛ organizatū simul caro ꝛ animata ca
ro.Relinquit ergo ꝙ generatō christi
humana fuit absq̄ virili semine. Item
semen maris in generatōe aialis cuius
cūq̄ trahit ad se.materiā quā mat mi
nistrat q̄si virtus q̄ est in semine maris
intendat suiꝑius cōplementū vt fineʒ
totius generationis. Unde ꝛ cōpleta
generatōne ipm semen immutatuʒ et
cōpletū est ꝓles q̄ nascitur. Sed in ge
neratione hūana xp̄i fuit vltimꝰ gene
ris terminꝰ vnio ad diuinam psonam
non aūt aliqua persona seu ypostasis
humana constituenda.vt ex predictis
patet. Non igitur in hac generatione
potuit esse actiuū pncipiū semen viri
sed sola virtus diuina vt sicut semē viri
in generatōe cōi hominū in suā sbam
trahit materiā a matre ministratā. ita
eandem materiā in generatōe christi
ɓbū dei ad suā vnioneʒ assumpsit. Si
militer aūt manifestū est ꝙ conueniēs
erat vt in ipa generatōe hūana ɓbi dei
aliqua ꝓprietas spūalis generationis
reluceret.verbū aūt scōm q̄ð edicente
pgreditur siue interius conceptū siue
exterius ꝓlatum corruptionem dicē
ti nō aufert sed magis pfectionis ple
nitudo p verbū attendit in dicēte.con
ueniens igitur fuit vt sic verbū dei ſm
humanā generationē conciperet ꝛ nasce
retur vt matris integritas nō corrūpet
Cū h̄ etiā manifestum est ꝙ verbū dei
quo omnia constituta sunt et q̄ oīa in
sua integritate conseruantur sic nasci
decuit vt p omnia mr̄is itegritateʒ ser
uaret. Cōueniens igr̄ fuit hāc genera
tionē fuisse ex virgine. Sic ergo hēmꝰ
ꝙ necesse fuit xp̄m nasci de virgie mr̄e

eiꝰ integritate seruata ꝛ sine virili semi-
ne. Nūc scōo ad argumentū ꝙ isert
ipossibile eē corpꝰ xp̄i eē eiusdē nature
cū corpe nr̄o ex quo nō est conceptum
ex virili semine. Dico ꝙ ad h̄ ē manife
sta ratio Aristo.dicentis ꝙ semen ma
ris nō intrat materialiter in constitutō
nem concepti ʒ solū ē pncipiū actiuū.
Materia vero corpis tota ministratur
a mr̄e.ꝛ sic q̄ntū ad mrēm corpus xp̄i
nō differt a corpe nr̄o. Nam ꝛ corpora
nr̄a materialiter constituta sunt ex eo
ꝙ est sumpū a matre. Si vero aliquis
predicte positōni Aristotel' repugnet
ad huc predicta obiectio efficaciā non
habet. Similitudo em̄ aliquoruʒ aut
dissimilitudo in materia non attendit
ſm statum materie in principio gene
rationis. ʒ ſm conditionem materie
iam preparate prout est in termino ge
neratōnis. Non em̄ differt ſm materi
am aer ex terra vel ex aqua generatus
quia licet aqua ꝛ terra in principio ge
nerationis differentia sunt.tamen per
actionem generantis ad vnam dispoſi
tionem reducantur. Sic igitur diuia
virtute materia q̄ soluʒ ex muliere su
mitur potest reduci in finem generatō
nis ad eandem dispositionem quā ha
bet materia.si sumatur simul ex mare
ꝛ femia.vnde non erit aliqua dissimi
litudo ꝓpter diuersitatē materie inter
corpus xp̄i quod virtute diuina foꝛa
tum est materia a sola matre. ꝛ corpo
ra nostra que virtute nature formātur
ex materia etiam si ab vtroq̄ parente
assumātur. Manifestum est em̄ ꝙ plꝰ
differt a materia qui ex viro ꝛ muliere
simul assumitur limum terre de quo
primum hominem deꝰ formauit quē
vtiq̄ constat fuisse verū hoiem ꝛ nobis
p oia similē q̄ materia sumpta soluʒ
femina ex qua corpus christi forma-
tum est. Unde natiuitas christi ex vir
gine nihil derogat veritati huma-
nitatis ipsius. nec similitudini eius

ad nos. Licet em virtus naturalis req̄rat determinatā materiā ad determinatum effectū ex ea ꝓducendū. Virtus tñ diuina q̄ potest ex nihilo cūcta pro ducere in agendo ad materiā determinatā non coartat. Silr antē nec ꝑ h̄ aliquid deperit dignitati matrꝫ xp̄i ꝙ virgo cōcepit ꝛ peperit quin vera mater ꝛ naturalis filij dei dicatur: virtute ei diuina faciēte materiā nālē ad generationem corporis xp̄i ministrauit qd̄ solū ex parte matris requirat. Ea vero que in alijs matribus ad corruptionē virginitatis faciūt non ordinant ad id qd̄ matrꝫ est: ꝫ solū ad id qd̄ patris est: vt semen maris ad locū generationis ꝑueniat verba sūt sancti Thome vbi supra. Sic ergo patꝫ declaratū ꝙ licꝫ corpus xp̄i absq̄ virili semine sit cōceptū eiusdeꝫ nature vere est cū corpe nr̄o ex virili semine concepto. Sed dicet hic fortassis iudeus. Tu xp̄iane satisfacis mihi ex natura ꝙ nō sit ipossibile iheſum nazarenū conceptū fuisse de mr̄e sine virili semine vel sine carnali pr̄e. ꝫ volo ꝙ mihi ex sacra scriptura si quā habes illud ostendas. Ad hoc rn̄dꝫ venerabilis Petrus alfonsus cōuersus i suo dialogo ti. vij. allegans illud ysa. xlj. Rorate celi desup ꝛ nubes pluant iustū apiatur terra ꝛ germinet saluatorē: et iustitia oriat simul ego dn̄s creaui euꝫ ꝓpter hoc nanq̄ qd̄ ait Rorate celi desuper ꝛ nubes pluant iustū: notauit de celo spiritūsctm̄ fore descensurum. ꝓꝫ hoc aūt qd̄ sequit Apiat terra ꝛ germinet saluatorē. Corpus virginis accipimus q̄ superueniēte spiritu sancto ꝛ conceptura ꝛ saluatorē fuerat paritura: ꝫ ꝛ hoc quod est: ego dn̄s creaui eū: innuit ꝙ absq̄ pr̄is carnalis auxilio dn̄s eū ꝓgenuit. Dn̄ ꝛ contra illos q̄ h̄ non credunt intulit in sequētibus ve qui contradicit factori suo testaꝫ de samus terre ꝛ alibi. Nūqd dic lutū figulo suo qd facit ꝛ opus tuum absq̄ manibus est. Et iteꝝ ve qui dicit patri qd generas ꝛ mulieri qd parturis. sic inuenit in illis qui de hoc dubitant: et querunt qm̄o deus eū genuerit: ꝛ beatam causant mariā ꝙ absq̄ virili cōmixtione peperit. Iteꝝ contra incredulos loquens ꝓpha ait. Nunqd ego qui alios parere facio ip̄e non pariā dicit dn̄s. Si ego qui generationeꝫ alijs tribuo sterilis ero ait dn̄s deus tuus. Sic nanq̄ etiam ondit ꝙ deus euꝫ sine carnali patre genuerit hoc sane itelligentibus credo sufficere ꝙ de matre sine carnali patre natus fuerat puer ille: hec predictus doctor. Ecce iudee habes auctēm sacre scripture ꝛ expositorem peritū tui generis in xp̄i conceptione sine virili semine. Sed dicit iudeus ex supradicta auctoritate ad minus ego possum habere ꝙ maria fuit deflorata ꝛ corrupta. ꝓbat q: dicit ꝓpl. e. a. Aperiat terra ꝛ qd est huius terre apertio nisi marie defloratio. Rn̄det ꝙ ꝑ aptōeꝫ nō intelligit defloratio vel libidis fedítas: ꝫ ꝯceptōis fecunditas aperta dicitur fuisse q̄ntū ad xp̄i ingressum non apta ꝑ virū sicut ꝛ fenestra vitrea dicit apiri radio solis nō ꝑ fracturā vel diuisionem aliquā: ꝫ q: radius eā intrat ꝓm subtilē sui naturā. Hoc mō imo subtiliori dr̄ porta clausa apta esse principis ezechielis. xliiij. q: xp̄s vterū virginis ꝑ virginitatē clausam intrauit ꝑ ineffabilem modū: verba sunt Alani in suo quadriptico li. iij. ca. lv. Sꝫ dices iterū. Ex quo fuit formatū corpus xp̄i i ꝟgine illa. Rn̄det ꝓm Dionisiuꝫ de diuinis noibus ꝙ ex purissimis ꝛ castissimis sanguinibus virginis: ꝫ vbi erāt isti purissimi sāguines: rn̄det ꝙ i corde virginis vt pie credi pt̄ sic legit i libro de approbo ꝛ ꝓspero. Ad qd̄ sunt rōnes Prima ē q: cor est nobilius mēbꝝ i aia. li ꝛ ꝓmū ꝛ locus vite ac vera caro. Secū

da est qꝛ ille q̄ veniebat dare vitā debe
bat carnē sumere a mēbro vite ꝛ nō ab
altero. Tercia ratio est qꝛ cor ē mēbrū
in medio animaliū. ꝛ cū in medio con
sistit virtꝰ: iō ab eo debuit carnez assu
mere. Quarta ratō est qꝛ scriptū ē. pre
be mihi fili mi cor tuū. Ideo illud est
qđ deꝰ petit a q̄libet nr̄m cū virgo bea
ta seipam dimiserit in ptāte dei. sequit̄
ꝙ deus illud qđ petit ab alijs ꝛ ab ea si
militer ꝛ cū ipa eidem se dederit volun
tarie. sequit̄ ꝙ ꝛ ipe accepit cor eius ad
formationē corpis xp̄i filij sui. Quinta
ratio est qꝛ cor virgis lipidiꝰ ꝛ purius
erat q̄ꝫ vnq̄ꝫ fuit vel erit alicuius pure
creature in mūdo. Iustū ergo erat ꝙ
ex quo deus volebat carnē assumere ꝙ
accipet de meliori. Sexta rō est qꝛ cor
est tēplū spūſcti. ꝛ ideo debebat ex eo
carnē assumere. Et si queras quantuz
accepit de illis sanguinibꝰ cordis v̄gis
Dicit̄ ꝙ tm̄ accepit ꝙ in v̄gine nihil di
minutū fuit de sua vita nec de suo esse
Sicut em̄ ade nihil defuit cū de eiꝰ co
sta deus euā formauit. sic nec v̄gini ali
quid defuit de eiꝰ vita vel esse cū v̄buz
dei de ea carnē accepit. Illi tamen san
guines statim fuerūt in mēbro illo. scz
in matrice a deo nature humane ordi
nato vbi v̄gine p̄bente ꝯsensum subito
ꝛ in instanti simul fuit caro ꝛ animata
caro vt supradictū est. Nec mireris si
sine viri semine concepit. hec em̄ mira
bilia deus opat̄. Nunq̄d adam fuit in
mūdo ꝓductus sine semine p̄ris ꝛ ma
tris. Nūq̄d eua fuit de semine matris
Nūq̄d v̄ga moysi q̄ deuorauit s̄pētes
habuit os. Nūq̄d virga aaron q̄ floru
it habuit radices. Nūq̄d rubꝰ ardebat
ꝛ non habebat prunas. Nūq̄d sal qđ
misit belizeꝰ i aquis amaris ꝛ fecit eas
dulces erat dulce. Sic ergo non mire
ris si virgo beata spiritusancto coope
rante concepit non ex virili semine.

Impossibile ē ꝙ mors xp̄i sit
satissactō pro peccato originali
cū ipse non sit mortuꝰ s̄m natu
rā diuinā sed hūanā s̄m q̄ꝫ alij
hoies non erāt sufficientes ad
satisfaciendum.

Terciū impossibile est. Vos cri
stiani dicitis ꝙ spēaliter propt̄
peccatū originale necessarium
fuit xp̄m nasci ꝛ pati. ꝙ q̄dem totaz na
turam humanā infecerat homine pri
mo peccāte hoc impossibile videt̄ qꝛ si
alij hoies ad satisfaciendu pro pecca
to originali sufficientes n̄ sūt nec mors
xp̄i pro peccatis hūani generis satisfa
ctoria videt̄ fuisse qꝛ ꝛ ipe s̄m hūanam
naturā mortuꝰ est ꝛ non s̄m diuinam.
Respondet̄ ꝙ ad satisfaciendu ꝓ pec
cato totiꝰ hūani generis mors xp̄i suf
ficiens fuit qꝛ q̄uis s̄m hūanā naturā
solū mortuꝰ fuerit tamen ex dignitate
persone pacientis q̄ est persona filij dī
mors eiꝰ reddit̄ preciosa. Manifestū ē
aūt etiā in rebus hūanis ꝙ q̄nto perso
na est altior. tāto pena quam sustinet
pro maiori computat̄. siue ad hūilita
tem ꝛ caritatez patientis. siue ad penā
inferentis. ꝛ sicut maioris est criminis
alicui persone inferre iniuriaz que ma
ioris dignitatis existit. ita virtuosiꝰ est
et ex maiori caritate procedens ꝙ ma
ior persona pro alijs se subiciat volun
tarie passioni. Solutio est sancti Tho
me in summa contra gentiles libr. iiij
ca. lv. in solutōne ad. xxxiiij. argumtū.

Impossibile ē ꝙ xp̄s sufficien
ter satisfecerit pro pctis hūani
generis ex quo hoies adhuc pe
nas paciūtur quas pro peccato
inductas scriptura diuia comme
morat.

Quartū ipossibile est. Vos xp̄i
ani dicitis ꝙ xp̄s vr̄ pro pecca
tis hūani generis sufficiēter sa

tisfecit hoc videt̃ impossibile. q2 si verꝫ
esset iniustũ videt̃ esse ꝙ homines ad
huc penas paciantur q̃s ꝓ pctõ scṗtu
ra diuina inductas esse cõmemorat. si
cut maledictio terre in producẽdo spi
nas ꝛ tribulos. sudor vult⁹ i labore pul
uerisatio corpis in morte ꝛ dolor par-
t⁹. Constat aũt ꝙ has penas adhuc ex
pitur gen⁹ hũanũ ergo ĩpossibile videt̃
ꝙ xp̃s sufficiẽter satisfecerit ꝓ peccatꝭ
hũani generis. Rñdet̃ ꝙ q̃uis xp̃us
ꝓ pctõ originali sua morte sufficiẽter
satisfecerit. nõ est tñ incõueniẽs ꝙ pẽa
litates ex pctõ originali cõseq̃ntes re-
maneãt adhuc in hõib⁹. q̇ etiã redem-
ptõnis xp̃i pticipes fiunt vt rõ illa ꝓ-
cedit. hoc em̃ congruẽter ꝛ vtilit̃ factuꝫ
est vt pena remaneret etiã culpa sbla-
ta ꝓpter tria. Prĩo quidẽ vt eẽt cõfor
mitas fideliũ ad xp̃ꝫ sicut mẽbrorꝫ ad
caput. Vñ sic̃ xp̃s pri⁹ multas passio-
nes sustinuit ꝛ sic ad imortalitatꝭ glo-
riã peruenit. sic decuit vt fideles ei⁹ pri⁹
passionib⁹ subiacerẽt ꝛ sic ad ĩmortali
tatẽ peruenirent q̃si portãtes in selp̃is in
signia passionis xp̃i. vt similitudinem
glorie ei⁹ ꝯseq̃rent̃ sicut apl̃s ad roma
nos dicit. Heredes q̇dẽ dei coheredes
aũt xp̃i. si tñ ꝯpatimur vt ꝛ sil̃ glorifice
mur. Scd̃o q2 si hoies veniẽtes ad ihꝫ
statim ĩmortalitatẽ ꝛ ĩpassibilitatẽ con
sequerent̃ hoies ad xp̃ꝫ accederẽt ma-
gis ꝓpter hec corpalia bñficia q̃ꝫ ꝓpter
spũalia bona qđ est ꝯ intentõꝫ xp̃i veni
entis in mũdũ vt hoies ab amore cor
poraliũ ad spũalia transferret. Tercio
q2 si accedentes ad xp̃m statim impas
sibiles ꝛ ĩmortales redderẽtur ħ quo-
dãmõ ꝯpelleret hoies ad fidẽ xp̃i susci
piẽdã ꝛ sic meritũ fidei minueret̃. hec
ẽ rñsio sci thome vbi pri⁹. Alr̃ respon-
det mgr̃ alfonsus ꝯuersus i libro bello
rũ dei titulo. xxxv. dicẽs ꝙ natura aie
seq̃t̃ nãm corpis. q2 sicut rota trahit ro
tã i horelogio sic sensitiua ꝑs ĩtellecti-
uã nisi ꝙ vltra ħ i hõis aia vi⁹ ẽ ad elõ-
gandũ se a corpis ĩcliatõe ꝛ natura. ex
dictamine rõnis ꝙ nõ posset eẽ de ra-
dice nature corpis nisi corrũpet̃ ꝛ mu-
taret̃ mod⁹ sue creatõnis. ꝛ tũc exiret a
natura illi⁹ generis. Et iõ dixerũt sapi-
entes phi ꝙ vt plurimũ curari nõ pñt
infirmitates corpis cũ q̇b⁹ hõ nat⁹ ẽ vl̃
si hereditauit eas ex pr̃e vel mr̃e. ꝫ in-
firmitates aie spẽaliter aie rõnalis pos
sunt hr̃e remediũ. Et iõ qñ adã pecca
uit q̇ fuit radix hũani generis ꝛ inclia
uit aniam suã rõnalem post naturam
corpis sui fuerũt posite sup eũ pene ꝓ
pter illud pctm̃ ꝛ ꝓpt̃ ip̃m pene in toto
genere hũano. igr̃ q̇cq̇d ibi secutũ ẽ in
natura corpis nõ potuit hr̃e mutatõꝫ.
ꝛ ideo remanserũt pene q̃ posite fuerũt
supra corp⁹ sp. sicut ille pene. i sudore
vult⁹ tui vesceris pane tuo. ꝛ in dolore
paries filios. ꝛ puluis es ꝛ in puluereꝫ
reuerteris. q2 ex eo ꝙ deglutit⁹ fuit fru
ctus vetit⁹ arboris scie boni ꝛ mali. in
corp⁹ ade fuit i eo maluꝫ post bonum.
Pena vero aie ꝓpter illud pctm̃ quia i
clinauit se ania corpi mansit ĩfirma aũ
aduentũ xp̃i. Et iõ in veteri lege nõ fu
it noĩata aliq̃ remũeratio aiaꝝ q̃ potu
it salutẽ hr̃e. non inuenta cã medicine
ꝫ ad hoc fuit aduent⁹ messie. hec ille.
Vtraqꝫ solutio bona ẽ ꝫ p̃ma est effi-
cacior. Potest etiã dici ꝙ pene sũt du-
plices. q̃dam spũales. ꝛ q̃dam corpo-
rales. xp̃us abstulit penas spũales ex
eo ꝙ ꝑ doctrinã suã tradidit moduꝫ q̊
vnusq̇sqꝫ poterit liberari a penis spũa
lib⁹ ꝛ tpalib⁹ ꝛ eternis. ex v̓tute penitẽ
tie ꝛ aliaꝝ q̃ in sua doctrina clarissime
oñdũtur. Pene vero corpales de q̇b⁹
dicis tollent̃ in finali resurrectõe. quia
tũc corruptibile hoc induit ĩcorruptio
nẽ. ꝛ mortale ħ ĩmortalitatẽ vtꝫ. j. Cor
xv. nec vltra dicet̃. puluis es ꝛ i pulue
rẽ reuerteris. nõ esuriẽt neqꝫ sitiẽt. ne
qꝫ ꝑcutiet eos estus nec sol. Isa. xlix. ꝛ

ster Apoca.vij.nō esurient neq; sitiēt amplius neq; cadet sup ipos sol neq; vllꝰestꝰqm agnꝰq in medio throni ē re get illos.ꝛ deducet illos ad fontes vi te aquaꝝ.ꝛ absterget deꝰoēm lacrimā ab ocul' eoꝝ.tūc em̄ vt dr Jsaie lj.Erit leticia sempiterna sup capita eoꝝ gau diū ꝛ leticiā obtinebūt ꝛ fugit dolor et gemitus.

Impossibile ē q xp̄s sufficiē ter satisfecerit ꝑ pctis exq̄ que runtur remedia pro abolitōne peccatorum.

Quintuȝ impossibile est. Vos xp̄iani asseritis q xp̄s sufficien ter satisfecit ꝑ pctis hūani gene ris.hocvidet ipossibile.q2 si sic eēt nō eēntvltra remedia ꝑ abolitōe pctōꝝ q̄rēda.Sed constat q q̄rūtur sp ab oī bꝰq sue salutis curam habent. ḡ falsū estꝛ impossibile q xp̄s sufficienter sa tisfecerit ꝑ pctis hūani generis. Rn̄de tur q q̄uis xp̄s ꝑ pctis hūani generis sua morte sufficienter satisfecerit sunt tn̄ vnicuiq; remedia ꝓprie salutis q̄ren da. Mors em̄ xp̄i est q̄dam quasi vni uersalis cā salutis sicut peccatū primi hoīs fuit q̄siuniuersalis cā condemna tionis.optet aūtvniuersalē cāȝ ad vnū quēq; applicari speālit vt effectumvni uersalis cause percipiet.Effectꝰigr pec cati pmi pentis ꝑuenit ad vnāquēq; p carnis originē.Effectꝰ aūt mortis xp̄i ꝯtingit ad vnūquēq; p spūaleȝ regene rationē per quā hō quodāmō xp̄o cō iūgiturꝛ incorpat.Et iō optet q vnus q̄sq; q̄rat regnari per xp̄mꝛ alia susci pere in quibꝰvtus mortis opat. Ex q̄ patet q effluxꝰ salutis a xp̄o in hoīes non est per nature ꝓpagationē ƺ p stu diū bonevolūtatis.qua homo christo adhereret ꝛ sic q a xp̄o vnusq̄sq; consequit est psonale bonū.vnde nō deriuat ad posteros.sicut peccatū prime parētis qō cū nature ꝓpagine ꝓducit ide est q licet parētes sint a pctō originali mū dati per xp̄m nō est incōueniens q eo rum filij cū originali nascanturꝛ sacra mentis salutis indigeant verba sūt sci thome vbi supra.Et sic patet q licet re media salutis q̄rant puta p baptismū ꝛ alia ecclesie sacra non est falsum nec impossibile q xp̄s sufficiēter satisfacie bat sua morte ꝑ pctis hūani generis imo verumꝛ necessario desideranti sa lutem concedendum.

Impossibile ē q christꝰabstu lit ptātē diaboli cꝰpꝰeiꝰaduen tū nō dimiserit facere peccare homines sicut prius.

Sextū impossibile est. Vos xp̄i ani dicitis qō xp̄s est vere mes siasꝛ q venit vt faceret fugere diabolūꝛvt tolleret ptāteȝ eius ƺ vide tur falsum ꝛ ipossibile cuȝ diabolus a tpe quo ipse venit nō dimisit facē pec care hoīes sicut prius. Respōdetur qō q̄n venit ihs xp̄s cessauit diabolus fa cere peccare veros xp̄ianos ꝛ qui eos imitantur aliquo modo in radice fidē taliter qō nullus eorum damnat in in ferno nec tendit in perditionem vllo modo.quod eis prouenit ex fide vera quam habent in christo.ꝛ nisi quia ex tūc diabolus cessauit facit peccare ho mines sicut prius solebat aliquo mo do peccataꝛ mala essent amplius pu blicata in mundo q̄ sunt nec fuerant ydolatre a mundo exclusi qui erāt an̄ aduentum christi sicut sunt nunc qua si in toto mundo sicut fuit supradictū argumento.v.considerationis q̄nte.

Impossibile est de morte di scipulorū christi q̄ si fuit a deo. vel a diabolo ad vtrūq; seqtur ipossibile vt dicūt ꝛ q peccant cristiani odiēdo iudeos que in mortē christi ipleuerūt volūta tem dei.

SEptimū impossibile ē. Querūt iudei quare ihs xp̄s fecit ꝙ occiderent oēs sui discipl'i. q₂ vel hoc fecit deus cui seruierūt vel diabolꝰ. Si deꝰ hoc est ipossibile q₂ deꝰ non facēt iniusticiā nec occidēt filios suos Si dicitis ꝙ ptāte diaboli fuerīt mortui serui dei nō placendo deo hoc etiā videt mendaciū ⁊ ipossibile cum nihil possit resistere volūtati diuine. ⁊ cum etiā concessum sit a xp̄ianis ꝙ sublata est ptās eiꝰ ne faciat malū bonis. Itē dicimꝰ de morte ihu q₂ si fuit ex voluntate eiꝰ ergo peccant xp̄iani odiēdo iudeos q̄ impleuerūt voluntatē dei. Si vero fuit mortuꝰ contra suā volūtatē ergo nō erat deꝰ q₂ nō potuit liberare seip̄ȝ ab eo qđ factū fuit ꝯ eiꝰ volūtatē Ad hec rn̄det mgr̄ Alfonsus cōuersus in libro bellorꝝ dei titulo. xxxv. ꝙ discipuli ihu mortui fuerūt ꝯ eorꝝ volūtatē ex pte carnis ⁊ sanguis. q₂ isto mō erāt debiles passibiles ⁊ receptiui penarū ⁊ deo egentes sicut ceteri homines. et sicut ille q̄ sustinet ignē vel gladiū volūtarie in apostemate ꝓprij corpis sustiet dolores ⁊ clamat nec tn̄ dolet nec ꝯqrit ex pte sue rōnis ꝫ ex parte nature carnee ⁊ sanguinis. Sic ⁊ discipuli xp̄i ⁊ oēs beati martires nō fuerīt mortui ptāte diaboli ꝫ volūtarie se obtulerunt ꝓpter amorē quē hēbant ad xp̄m in hoc frangentes ⁊ opprimētes ptātē diaboli. ne deinceps iustos peccare faciat ⁊ captiuos sib̄ sua ptāte hēat ꝓpter hanc ergo vtilitatē q̄ ꝓuenit mūdo ex eorꝝ morte noluerūt a morte carnis liberari. licet potuerant liberari si voluissent negare veritatē. ꝫ mortui sunt ꝓ veritate vt essent testes veritatis. nullꝰ em̄ ꝓ mendacio offert se morti. potēs se a morte liberare. Et de xp̄o dicimus ꝙ ex pte carnis inquantū hō erat fuit tristis vsqꝫ ad mortē ⁊ petiuit a pr̄e vt calicē passionis nō sustineret. Verūtam̄ obediens patri vsqꝫ ad mortē ꝓpter salutē mūdi dixit nō mea volūtas ꝫ tua fiat ⁊ sic oblatꝰ est. q₂ ip̄e voluit vt scribitur Jsa. liij. Judei ergo occidētes xp̄ȝ licet deo placuisset eiꝰ mors ꝓ mundi vita. q₂ tamen eiꝰ mortē opati sunt maliciosa ⁊ crudeli intentōne non est mirū si odio ex hoc habent a xp̄ianis q̄a occiderunt xp̄m. ⁊ sic de morte martirū q₂ inuidia ⁊ malicia occidebāt eos vt obliuioni tradere nomen xp̄i i mūdo. Itē ip̄i maliciose contra xp̄m ꝓcesserūt q₂ nūq̄ꝫ viderunt ip̄m opari aliqđ pctm̄ vt eū morti traderent. q̄nto magis q₂ miracula q̄ ip̄e faciebat excedebant in excellentia omnia miracula p̄terita in lege q₂ multa miracula eorꝝ ⁊ ꝓ maiori parte fuerūt gētibꝰ damnosa sicut patet de plagis egipti. ⁊ de dathan. et abiron. ⁊ thore. ⁊ de tribꝰ pueris in fornace ignis ardentis. q₂ ꝯbusti fuerunt multi chaldei ⁊ de igne helie q̄ cōbussit quinquagenarios. ⁊ si aliqua miracula fuerūt ꝑficua facta sunt abscondite ⁊ clausa ianua sicut patet de paruulo quē suscitauit helias: ⁊ de alio quē suscitauit helisēꝰ ⁊ de oleo ⁊ farina que non defecerūt in domo vidue. ⁊ h̄ oīa per modum supplicatōnis faciebant prophete. Sed miracula q̄ xp̄us fecit oīa fuerunt ad vtilitatem gentiū ⁊ manifeste ⁊ per modū imperij. sicut patet cū suscitauit puellam ⁊ adolescentem ⁊ lazarꝝ. Et cū satiauit de quinqꝫ panibꝰ ⁊ duobus piscibus multitudinem populi. Et cū sanauit claudos paraliticos. leprosos. cecos. mutos. surdos. ⁊ a demonibꝰ possessos. omnia h̄ opatus est ad vtilitatem ppl'i ⁊ sine damno cuiuscūqꝫ. Et propter horū inuidiam ⁊ puram voluntatem malam ⁊ nō mixtā adduxerūt eū ad mortem et ideo excusari non possunt. Deꝰ em̄ potius iudicat voluntates malas q̄ꝫ opa ⁊ sic de martiribꝰ dicendū est. De malicia vero

partis sensitiue ⁊ rõnis in xp̃o ⁊ i mar tiribus non solũ noui ꝫ etiã veteris testamẽti, dixi s. arg. xix. cõside. quite.

Impossibile iesus ꝙ nazarenus sit de⁹ cũ fuerit in loco determinat⁹ .s. in vtero virginis in nazareth in galilea ⁊ cetera, sicut sunt alia corpora.

Ctauũ impossile est. Vos xp̃iani dicitis ꝙ hiesus nazarenus est deus quõ antez dicitis ip̃m fuisse in loco determinato puta in vtero marie in nazareth i galilea in bethleem ⁊c. sicut sũt alia corpora qꝛ hoc ẽ impossibile in deo. s. loco determinari ⁊ consequenter habetis dicere ꝙ deus est corporeus qd̃ est manifeste impossibile quia talia non cõueniũt nisi corporeitati. Ad illud impossibile iudaicum Respondet mgr̃ Jobes ꝯuersus in libro de concordia legum titulo primo ca. xvj. dicens ꝙ textus habꝫ duos intellectus. vnus est lr̃alis ad pedẽ lr̃e intelligend⁹. ⁊ alius mysticus. s. spũalis. sicut dr̃ Prouer. xxv. mala aurea i lectis argenteis qui loquit̃ verbum in tempe suo. Et dicunt sup hoc glosatores ꝙ textus iste loquit̃ de verbis leg꞉ quia sicut in mallo argenteo intus includit̃ mallum aureum ⁊ exterius preterq̃ꝫ mallũ argenteum non apparet. ꝫ postq̃ꝫ bene aspicit̃ sollicite latet itus aureum. Sic est in textu legis ꝓm duos intellectus supradictos. ⁊ vn⁹ istoꝝ intellectuũ est ꝓ hominibus cõibus q̇ corporalit ⁊ supficialiter intelligunt Sed alius est pro sapientibus legis q̇ intelligunt profunde et veritatem rei sollicite pscrutant̃ et sic naturaliter eẽ debet. quia virtus anime intelligẽtis perficitur p virtutem ymaginatiuam que est virtus in corpore ⁊ ex itellectu agente qui est virtus incorporea scd̃m phos. Et sic diuidit̃ intellectus humanus p duos intellectus. s. materialem ⁊ spiritualem. Materialem hñt homines cõmunes. ⁊ spũalem homies lr̃ati In quibus deus voluit specialiter inspirare. Et si iudei volunt intelligere textum legis ad pedeꝫ lr̃e. tota lex ponit plenarie corporeitatẽ in deo. Vnde dicit oculus dei. pedes dei. descendit deus. locutus est deus. ymago dei. ⁊ alia hmõi que non oportet amplius allegare. Sed cões homines qui non reputant incõueniens deum esse corporalem. ⁊ credunt nihil esse aliud nisi sit corporale talibus hominib⁹ necesse est ad pedem lr̃e intelligere textũ leg꞉ et sapientes qui intelligunt textũ leg꞉ dicunt aliis glosando textuꝫ. qui dicit deum corporeũ esse debet intelligere textum ꝙ loquit̃ ad modũ cõeꝫ hominum. non autẽ ꝙ ita sit. ꝫ vt melius intelligant ydeote ⁊ faciunt glosas talibus textibus ꝓm rabimoysen egypciacum in libro quẽ vocauit demonstratorem errantiũ ⁊ alios sapientes iudeorum. ⁊ sicut faciunt iudei in lege sua sic etiam xp̃iani in lege sua. Nam xp̃ianorum cõitas credit omnia vt sunt ⁊ sicut est veritas licet ipi nesciant declarare ad sensum misticũ vt oportet ⁊ sic fieri oportet vt semel homo credat fidei veritatem. ⁊ post hec alia requiret si habeat intelligendi gr̃am diuinitus inspiratam. quia si nõ crederet donec intelligeret essꝫ possibile ꝙ ex difficultate legis nulla intellectio sequat̃. ⁊ sic nec fidem nec fidei cõmodũ q̇s haberet. ⁊ talis esset similis homini existenti in mortis piculo ꝓpter famẽ ⁊ dabatur ei panis ⁊ comedere rẽnuebat donec sciret prius instrumenta ad h̃ necessaria ⁊ formas et talia hmõi. et erit possibile ꝙ anteq̃ꝫ comederet moreretur. ille debuisset comedere vt piculuꝫ euitaret ⁊ postea iq̇rere de supradict꞉. Et io sapiẽtes dixerũt cões hoies esse

cecos ac ipos esse itinerātes ligatos ad
inuicē q̄si p funē et vnū ducē preuiuz
habentes quē licet non videāt incedūt
tñ via recta ipos duce preuio dirigēte
Et sic dico ꝙ ista dubia ⁊ alia consilia
sunt ymaginati non intelligentes no-
mina. q̄bus significat̄ messias apō ca-
tholicos ⁊ fideles. Nā aliqñ deus tm̄.
aliqñ ihesus xp̄s solū. ⁊ vtrūqꝫ nomen
deū significat Nā xp̄s erat aial rōnale
mortale q̄ntum ad humanitatē. ⁊ erat
deus ex pte diuinitatis q̄ carnē huma
nam assumpsit. Et ista duo sil' faciunt
messiā in lege ꝓmissum ad redimen-
dum genus humanū. Et sicut in deo
est vna essentia ⁊ tres distincte psone si
ne augmento aliq̄ essentie vel diuinita
tis sic est in messia vnū suppositum et
tres substantie distincte. s. deitas. aīa
rōnalis. ⁊ corpus humanū. et ista tria
faciunt vnū messiā. q꞉ ex ptib⁹ huma-
nitatis solū nō poterat saluare vt i ps̄.
Da nobis auxiliū de tribulatōe q꞉ va-
na salus hois. ⁊ aliqñ vocabit̄ de⁹ tm̄.
aliqñ ihesus tm̄. ⁊ vocat̄ de⁹ nō ex pte
humanitatis. ⁊ vocat̄ hō nō ex pte di-
uinitatis ſꝫ ex pte humanitatꝭ. ⁊ corp⁹
cum aīa efficiunt hoiem f̄m ipius dif-
finitionem que est aial rōnale. Aliquā
do textus legis vocat eū noie corpore
itatis non noiando aīam. vt leuitici. j.
qui obtulerit ex vobis hō in hebraico
dr̄ filius adam. i. terra. ⁊ nō nomiauit
aīam. ⁊ aliqñ aīa nomiat̄ sine corpe. vt
Exo. xxj. Dabit aīam ꝓ aīa. ⁊ talia hu
iusmodi variare non nocet ex vno ad
alter. ⁊ sic in euāgelio aliqñ vocat̄ xp̄s
filius hois. aliqñ filius dei. vt diuini-
tas ⁊ humanitas in eodē hoie demon
stret̄. ⁊ qñ vocat̄ ih̄s xp̄s in opib⁹ cor-
poralibus illa referunt̄ ad humanita-
tem. qm̄ diuinitas inq̄ntū diuinitas ñ
suscipit ista accidentia corpalia. Et do
ctores xp̄iani dicūt ꝙ deus assumpsit
humanitatē. nō humanitas diuinita-
tem. licet ista sit vera ꝓpositio. homo ē
deus. ⁊ deus est homo. et sic humani-
tas ad honorē altissimū exaltat̄ cum
iūcta sit diuinitati. Accedet homo ad
cor altum ⁊ exaltabitur deus. ⁊ si talia
velint intelligere iudei istud debꝫ suf-
ficere ꝓ rñsione oim̄ dubiorꝝ i ista ma
teria. ⁊ ad om̄ia argumenta q̄ fecit iu-
deus in libro quē ꝯposuit ꝯ̄ fidē xp̄ia-
norum quē noiauit librū litis dei vbi
declarat multa impossibilia esse i lege
xp̄ianorꝝ ⁊ ꝯ̄ ꝓbationes ꝓphetarꝝ per
ipos inductas ⁊ hoc est q꞉ ipe nō disti
guit inter oia ista supradicta ex pte di-
uinitatis vel humanitatis. ⁊ arguit cō
tra illa q̄ referunt̄ ad humanitatē ac si
dicerent̄ d̄ diuinitate. vt ysaie. lij. Ecce
intelliget seruus me⁹ ⁊ loquit̄ de mes-
sia ⁊ dicit quō vocat eū deus seruū. cū
xp̄iani dicunt ipm esse equalē diuini-
tati. ⁊ sic in alijs multis textibus ⁊ glo
sis vel eisdem adherentibus. ⁊ isto mō
ꝓcesserunt illa q̄ scripta sunt in libro
illo. ⁊ sic videt̄ ꝙ argumentantes ⁊ re-
spondentes non erāt multū ꝓfundati
in lege xp̄i ⁊ moysi. ⁊ non est vera di-
sputatio nec ꝯcordia inter xp̄ianum ⁊
iudeū nisi vterqꝫ sit sufficientissime li
teratus ⁊ in lege sua ꝓuide ꝓfundat⁹
aliter vtriqꝫ alterius dicta impossibilia
viderent̄. hec ꝑdictus doctor. Patꝫ ḡ
ꝙ si xp̄o attribuimus esse i loco deter-
minato qd̄ ꝯuenit corpi. non ei attribu
imus vt de⁹. ſꝫ vt hō est. Licet deus vt
deus non sit corpeus. ille tñ q̄ est deus
⁊ homo est corpore⁹. non vt deus ſꝫ vt
homo. Nō est ḡ impossibile xp̄m qui
verus deus est concedere eū eē corpo
reum et in loco determiato. cum talia
ad ipsius humanitatez referant̄ vt sa-
tis late dictum est.

Impossibile est ꝙ tota diui-
nitas staret in vtero Marie q̄a
tunc totus mundus fuisset pri-

uatus diuinitate.

Nonū impossibile est. Vos xpīani dicitis ꝙ maria cōcepit ihesum nazarenū q̄ erat deus. ⁊ sic habetis dicē de necessitate ꝙ tp̄e nouē mensiū sue ꝯceptiōis in eiꝰ ventre fuit tota diuinitas vel ps diuinitatꝭ. Utrū ꝗ est impossibile q₂ si tota diuinitas i illis nouē mensibꝰ fuit in eiꝰ vētre. seq̄tur ꝙ totus mūdus fuit priuatus diuinitate in illo tp̄e. ⁊ sic tunc nō fuit qui moueret celum nec q̄ gubernaret mūdum ⁊ ista est mag̃ fatuitas dicē. illum quē totꝰ mundꝰ capē nō p̄t cōcludi in vnius vtero ꝟginis muliercule. Si vero dicāt xpīani ꝙ in illis nouē mēsibꝰ vna ps diuinitatis fuit in vētre marie. ⁊ alia in celo. ẟ xpīani nō debēt ipsuz vocari deū ẟ ptē₃ dei. Rn̄det sic supra dictum est ꝙ qn̄ nos xpīani noīamus xp̄m cū illis q̄ significāt corpeitatem ista referunt ad humanitatē q₂ nō recipit mutationē ex pte diuinitatis nec aliqđ accidens corpale ⁊ sic in diuinitate nō est partitio quā dixisti. Itē cū res simplex ⁊ spūalis nō cōprehendat loco nō p̄t dici de deo ꝙ determinat sibi locum. nec p̄t dici de deo intus nec ex q₂ iste sunt differentie loci. ⁊ deꝰ nec est i loco nec sub differētia loci eo mō quo corpa sunt in loco ⁊ illa talis partitio non est nisi in corpibus. Res aūt spūalis īfinita sicut nō ꝯcludi p̄t loco sic nec h₃ partē. nec inde p̄t sumi pars q₂ si inde acciperet ps posset minui ⁊ augeri q₂ omis ps est minor suo toto. et sic vna res infinita esset maior alia re ifinita qđ est impossibile ẜm Aristotilē ⁊ alios phos. iij phisicoꝝ. Item ista ratio partitionis est directe ꝯ iudeos sic arguentes. Vn̄ habet Exodi. xxv. faciantq₃ mihi sāctuariū ⁊ habitabo i medio eoꝝ. ẟ cum dei gloria sit p totum mundū diffusa. quō erat possibile deū esse intra duas tabulas sanctuarij. nō enim est magis inconueniens esse i vētre viniꝰ ꝟginis q̄₃ īter duas tabulas sanctuarij. Item dicit textus Exo. xxiiij. Cunq₃ descendisset dn̄s p nubem stetit Moyses corā eo q̄ mō determinato nō poterat esse alibi. Item Exo. xx. ca. In omi loco i quo fuerit memoria nominis mei veniā ad te ⁊ benedicā tibi Et si ipsius memoria esset apud mille hoies quō esset possibile venire ad oēs mille in vno instanti in locis distinctꝭ quia si ad vnū veniret ad alteꝝ venire non posset in eodem instanti. Et sic de necessitate isti iudei habēt dicere istas partitiones nō esse nisi in rebꝰ corpalibus q₂ deus benedictus ex pte diuinitatis non determinat sibi locū vt dictū est ⁊ sic est textus. Hieremie. xxiij. ca. Celum ⁊ terrā ego impleo. Et vt dicit p̄dictus mgr̄ Johes puersus libro de ꝯcordia legum. ti. lj. ca. xxvij. ꝙ dixerūt sapientes super illo verbo Baruth. iij. O israel q̄₃ magna est domus dei ⁊ ingens locus possessionis eius magnus ⁊ non habet finē. excelsus ⁊ immēsus q̄ dicit benedictꝰ deꝰ de loco suo ⁊ ipse est locus mundi ⁊ mūdus nō est locꝰ suus. Item dicunt ꝙ istud vocabuluz sequina significat in hebraico p̄ntiam dei. ⁊ ẜm chaldeū vbi dr̄ apparuit deꝰ dr̄ apparuit seq̄na dei q̄ est i omi loco ⁊ ꝙ non est ab eo locus vacuus. Item dixerūt ꝙ si duo hoies sunt laborātes in lege sequina est cum eis. Et sic xp̄s in euangelio dicit vbi duo vel tres sūt congregati in nomine meo in medio hoꝝ sum. Et sic dicunt sapientes thalmuth. nimis deus diligebat israhel q₂ reuelat israel in loco immundo ⁊ polluto ad redimendum eos. Et est simile de quodā sacerdote q̄ petebat panē sanctificatū ⁊ cecidit panis in cimiterio vbi ipse intrare nō poterat ẜm legē suā ⁊ dixit q̄d faciā q₂ polluet corpus meū si intro pro illo pane cimiterium

hoc non est conueniens. Et ꝙ dimittā
illum panē sanctificatū ibi non ē etiā
ꝯueniens. Melius est corpus meum
pollui vna hora ⁊ postea redibo ⁊ mū
dificabor ⁊ non dimittā panē sanctifi-
catum. Et scripsit alescandal nomine
Aristotelis ꝙ vera intelligentia opera
trix est in oībus corꝑibus licet sit ꝑ se
seꝑata. Et ostendit ꝑ opera varia ⁊ di-
stincta. ⁊ ipa non recipit aliquā muta-
tionem in se. Et sic dixerunt sapientes
thalmuth ꝙ sicut deus replet mundū
ita aīa replet corpus. ⁊ aīa apparet in
membris distinctis corꝑis ſm diuersi
tatem membroꝝ naturaliū actionuȝ.
⁊ magis apparet in cerebro ⁊ in corde
ꝙ̄ in ossibus ⁊ in carne. non tñ dicit de
aīa partitionem recipe. Et si iudei in-
telligere vellent ista spūalia vt ipa sūt
non ponerēt istas impossibilitates in
lege christianoꝝ. Et licet sint inter eos
aliqui sapiētes q̇ intelligere possent ñ
possunt ad hoc ducere seipos propter
malam ꝯsuetudinem et rebellionē in
qua a puericia sunt nutriti. vt ait. Ari
stotiles in methaphisica sua in rebus
assuefactis ex paruitare ỽtutis. Posi-
to ꝙ sit aliqua leuitas q̇ informat ima
ginationem a consuetudine nō possūt
relinquere a puericia vsitati Supposi
to ꝙ intelligant veritatem rei aliter se
habere quanto magis iudei q̇ natura
liter est ꝑplꝰus dure ceruicis ⁊ rebelles
ꝓut de eis dixit Moyses Deute. xxxj
ca. Adhuc viuente me ⁊ egrediēte vo-
biscum sꝑ ꝯtentiose egistis cōtra dñm
q̄nto magꝭ cū mortuus fuero. hec ille.
Et sic patet ad argumentū ꝙ vere xp̄s
est deus ⁊ ꝙ non fuit ꝑs deitatis in vē
tre virginis ⁊ pars in celo. ȝ xp̄s q̇ est
totus deus fuit in illo vtero virgineo.
Determinatio ỽo loci refert nō ad de
um ȝ ad corpus xp̄i veꝝ. nec ex hoc se
quitur ꝙ illo tp̄e nō eēt q̇ moueret ce-
lum ⁊ regeret mundū. cū ipe sit vbiqȝ
inq̄ntū deꝰ. licet eēt tūc i vtero ỽginis
non ꝑ motū localē descendēs. ȝ ꝑ no-
uū effectum in virgine q̇ est cōiunctio
diuine ⁊ humane nature. sicut dictum
fuit s̄. argumento. xxiiij. quinte consi
derationis huius tercij.

Impossibile est ꝙ in sacramē
to altaris est verū corpꝰ xp̄i cū
locutus sit christus signatiue ⁊
non realiter dicēs hoc ē. corpꝰ
meum. de fera ɋcros 10

Decimū impossibile est circa sa-
cramentū corꝑis ⁊ sanguis xp̄i
Dicunt em̄ iudei. Vos christi
ani dicitis in illo sacramento esse reali
ter corpus ⁊ sanguinem xp̄i hoc ē im-
possibile. qꝛ cū dixit vr̄ xp̄s demōstra
to pane. hoc est corpus meū. significa
tiue locutus est ⁊ nō realiter. ac si dice
ret. hoc est signū vel figura corꝑis mei
ſm quē modū paulus dixit. j. Choꝛ.
x. Petra āt erat christus. i. xp̄i figura ⁊
patet clarissime ꝙ ista fuerat intentio
xp̄i vestri. qꝛ cum de sui corporis ꝯme
stione ⁊ sanguinis potatione loquere
tur vt discipuloꝝ scandalū qd̄ abortū
fuerat sopiret quasi seipm exponens
dicit. verba q̇ locutus sum vobis spūs
⁊ vita sunt. q̄si ea q̇ dixerat nō ad lr̄am
ȝ ſm spūalem sensuȝ intelligēda eēnt
Et cū xp̄s dixit hoc est corpus meum
tenēs panē in manibus intellexit ꝙ il
le panis erat corpus suuȝ in potentia
ꝓpinqua. s. postꝙ̄ comedisset illud: q̄a
tūc ꝯuerteret in corpus suū siue i car-
nem suam ⁊ similiter de vino. Et isto
mō nos iudei facimꝰ illa die azimorū
qꝛ accipimꝰ panē azimū i memoriam
illiꝰ tꝑis qñ educti sunt p̄res nr̄i de ter
ra egypti ⁊ nō sunt ꝑmissi ibidē rema-
nere ꝑ tm̄ tp̄s ꝙ possit panis fermētari
q̇ pascatꝰ erat ⁊ dicimꝰ iste ē panis quē
comederūt p̄res nr̄i. lȝ ille panis p̄ns
nō sit cū fuerit ꝑteritꝰ. ⁊ sic iste panis

azimus rememorat panē egypti ꝛ iste
panis nō est ille sic iste panis de q̄ sit
istud sacrificiū i altari. Dicere sufficeret
xp̄ianis q̄ cēt i memoria illiꝰ panis cri
sti lȝ iste panis nō sit ille. Et quō ē im-
possibile q̄ seruaret vnū frustū carnis
ad sui memoriā. Mādauit q̄ fieret ille
panis ꝛ istud vinū q̄ erat caro sua ꝛ sā
guis in potentia ꝓpinq̄ ad exeundū i
actu sicut nos iudei facimꝰ in pascha-
te de azimo pane sicut dictū est. Cū ḡ
xp̄s vr̄ i mensa accepit panē ꝛ calicem
ꝛ dedit discipulis suis. nō mādauit eis
credere panē ꝛ vinū in corpꝰ ꝛ sangui
nem suū trāsmutari. Sȝ q̄ quociēscū-
q̄ h̄ facerēt i memoriā suā facerēt. s. in
memoriā illiꝰ panis p̄teriti. ꝛ si sic vos
xp̄iani intelligeret͛ nullū seq̄ret͛ im
possibile. Sȝ dicere oppositū sic asse-
ritis dicitis rem impossibilē ꝛ ꝯ men-
tem xp̄i vr̄i vt patuit. Rn̄det͛ q̄ tradi-
tio ecclesie catholice de h̄ sacramento
vera est. s. q̄ in h̄ sacramēto est realiter
ꝛ non significatiue verꝫ corpꝰ et verus
sanguis xp̄i: sicut declaratū fuit supra
xxiiij. argumēto. considerationis q̄rte
huius tercij. Sȝ q̄ꝛ argumentū iudei
videt͛ fundari sup verbo dn̄i dicētis ad
discipulos suos q̄ de hac doctrina scā-
dalisari videbant͛. verba q̄ ego locutꝰ
sum vobis sp̄us ꝛ vita sunt. Dico q̄ p̄
hoc non dedit intelligere q̄ vera caro
sua in h̄ sacramento manducanda nō
traderet͛ sicut putat iudeus. Sȝ quia
nō tradit͛ manducāda carnaliter. vt. s.
sicut alij cibi carnales in ꝓpria specie
dilacerata sumeret͛. ſȝ q̄a q̄dam sp̄uali
mō sumit͛ p̄ter ꝯsuetudinē alioꝝ cibo
rum carnaliū. verba sunt sancti Tho.
in sūma ꝯ gētiles. ca. lxviij. Itē alij he-
retici siles iudeis p̄dictis voluerūt di-
cere q̄ ista locutio: hoc est corpꝰ meū:
fuit figuratiua. sic̄ illa Johis. xv. Ego
sum vitis vera. ſȝ istud est oīno ꝯ inten
tionem saluatoris. q̄ꝛ vt ait Aug. in li.
lxxxiij. questionū. q̄stione. lxvij. solet
circumstantia scripturarū illuminare
scripturā. Nā ex p̄cedētibus vel ex se-
quentibus p̄t colligi an loquat͛ figura
tiue: an non. Vn̄ cū xp̄s dicit. Ego sū
vitis vera. statim subiunxit. ꝛ vos pal
mites. Sȝ ꝯstat q̄ discipuli non erant
palmites nāles ſȝ tm̄ figuraliter. igitur
loquebat͛ figuratiue. Sȝ cū dicit Luc.
. xxj. hoc est corpus meū. statim ſbiun-
xit. qȝ p̄ vobis tradet͛. Sȝ ista traditō
nō erat figuratiua ſȝ realis ꝛ vera. igit͛
realiter ꝛ vere dictū est. h̄ est corpꝰ me
um. Ad illud āt qȝ iudeꝰ allegat ď pa-
ne suo azimo ꝛc̄. ꝛ q̄ sic sufficeret xp̄ia
nis q̄ facerēt in memoriā xp̄i sui. Re-
spondet mgr̄ Johes cōuersus in li. de
ꝯcordia legum. titulo. iij. ca. iiij. dicēs.
Respōdebo tibi iuxta illud Prouer.
xxvj. ca. Rn̄de stulto iuxta stulticiam
suā ne sibi sapiens videat͛. Scias q̄ si
xp̄iani ponerēt dubia in miraculis fa
ctis i lege scti messie. sic faciūt sapiētes
iudeoꝝ in miraculis factis in lege sua
glosantes p̄ noia equoca ꝛ false vt ex-
torqueant sensum textus legis. bn̄ pos
sent glosare xp̄iani subtiliꝰ ꝛ meliꝰ Sȝ
scias q̄ om̄es xp̄iani sapiētes ꝛ cōitas
simpliciuȝ credunt vniformiter mira-
cula sue legis vt est rei veritas. ꝛ vt cre
dit scā mater ecclesia. ꝛ credūt in h̄ me
reri glām p̄adisi. iuxta illud Gen̄. xv.
Credidit abrahaȝ deo ꝛ reputatū est ei
ad iusticiā. Nam in h̄ q̄ credūt simpli
citer nihil hesitantes reputat͛ eis ad iu
sticiam. Sequit͛. q̄libet ď lege credere
tenet͛ dicta ꝓphete licet intelligat non
fieri posse naturali cursu. q̄a aīa ꝓphe
melius intelligit q̄ȝ aīa alteriꝰ sapiētis
ꝛ potius attingit ꝛ speculat͛ sp̄ualia q̄
sunt subtiliora nālibus. ꝛ si sic ē in ali
is ꝓphetis q̄ꝝ aīe intelligūt singularit͛
ꝛ limitate q̄nto magis credere debemꝰ
miracula hiesu xp̄i q̄ intelligit infinite
om̄ia ꝛ p̄ntia ꝛ p̄terita ꝛ futura qui est

vere ⁊ pfectus deus ⁊ pfect⁹ homo. et
sic credendo xpiani viuūt cū honore.
⁊ sperant cū deo gloriari ppetuo ħ ille
Non est ḡ sile de memoria panis azi-
mi iudeoꝝ ad panē azimū liberatiōis
egypti. ⁊ de memoria hui⁹ altissimi sa-
cramenti respectu passiōis xpi. qꝛ in il
lo pane quē iudei manducāt nullū est
miraculū. In hoc vero sacramento mi
raculose ꝟtute ꝟboꝝ veꝝ corpus ⁊ san
guis christi inuisibiliter ꝯtinet: sic fir-
miter credimus ⁊ fideliter ꝯfitemur.

Impossibile ē ꝙ corp⁹ christi sit in sacramento altaris p miraculū cū ad oculū nō apparet.

Undecimū impossibile est. Vos
christiani dicitis in sacramēto
altaris esse corpus ⁊ sanguinē
xpi p miraculū ħ pbo esse impossibile
qꝛ si eēt miraculū ad oculū appareret
sicut qn̄ moyses ꝯuertit virgā in serpē
tem qꝛ illō factū fuit euidēter ad ocl'm
licet nescirent hoies q̄liter factū fuerit
Sic etiā de archa testamēti olim fue-
runt maxima miracula nō solū sensibi
lia ꝫ etiā publica ⁊ toti pplo patentia
fiebant intantū ꝙ de taliū miraculorū
fama infideles terrebant videntes ad
oculum diuinā potentiā in reuerenti-
am arche sui federis relucentē sic patꝫ
in diuisione aquaꝝ iordanis pplo isra
elitico p aridā trāseunte. ⁊ aq̄ ex vna p
te intumescente ad instar mōtis: ⁊ ex al
tera vsqꝫ ad mare mortuū fluentē. do-
nec sacerdotes cū archa alueū iorda-
nis exiuerūt q̄ facto iordanis redijt in
cursum suum. Reges ꝟo amorreoꝝ ⁊
chananeoꝝ audiētes tam magnum et
publicū miraculū terrore dei ita ꝯfusi
fuerant ꝙ non remansit in eis spūs q̄
historia plene habet Josue. iij. ⁊ iiij. c.
⁊ sic de plurib⁹ alijs miraculis euiden
tissimis q̄ cā breuitatis obmitto enar-
rare ⁊ tn̄ in illa archa nec ꝯtinebat de⁹
realiter nec xps ꝫ solū tabule lapidee
pcepta decalogi ꝯtinētes. ⁊ vrna man
ne quā de⁹ pceperat reseruari in testi-
monium generationib⁹ futuris. vt ha-
bet Exo. xvj. Sil'r ⁊ virga aaron q̄ flo
ruit i domo leui. vt hꝛ Nume. xvij. Si
ḡ p archam pdicta corpa inaīata tantū
modo portantē q̄ntūcunqꝫ sacra eēnt
deus tam euidentia miracula ⁊ tā di-
uulgata ⁊ publica fecit in ipius reuerē
tiam. multo ḡ fortius facere debuisset
si veꝝ eēt ꝙ in vr̄o sacramēto altar' ve
rus deus seu christus realiter ꝯtineret
qui sup om̄ia in infinitū asseritis ꝙ est
colendus ⁊ venerandus. Cum ḡ nihil
tale ibidem ad oculū appareat. Seq̄t
ꝙ impossibile est ibi miraculū esse cū
hoc sit ꝯ rationē miraculi. Ad istud
iudaicum impossibile rn̄det mgr̄ pau
lus burgensis eps in suo dyalogo di-
stinctione. iij. ca. v. dicens ꝙ ad obstru
endū os loquentiū iniq̄ ꝯsiderare de
bemus ꝙ miracula diuina q̄ ꝯ cursuꝫ
nature a deo institute diuina ꝟtute fi-
unt se habent quantū ad eoꝝ pximos
fines in duplici differētia. Quedā eo-
rum sunt a deo ordiata ad fidei appro
bationem sicut de pmis signis seu mi
raculis q̄ deus fecit p moysen corā po
pulo facta sunt ad fidē in eis causandā
seu approbandā. vn̄ Exo. iiij. cū dixissꝫ
⁊ fecit signa. s. pdicta corā pplo sequit
statim credidit pplus. Similiter ex di
uisione maris rubri ⁊ de egyptioꝝ sub
mersione visa p populū israheliticum
secutū est ꝙ credidit ppl's dn̄o ⁊ moisi
seruo eius. ca. xiiij. ⁊ sic de q̄plurimis
veteris testamenti miraculis q̄ a deo
fuerūt ordinata vt fides eius in cordi-
bus populi causaret seu cōfirmaretur
Que q̄dem miracula oportuit eē ma
nifesta cōiter toti populo. vn̄ Deute.
vltimo ꝯmēdat moyses i signis ⁊ por
tentis q̄ diuina auctoritate fecit coraꝫ
vniuerso israel. Quedā ꝟo sunt diuia
miracula que non ad fidem causandā

seu corroborandum a deo facta sunt ꝫ potius vt credendo talia miracula q̄ occulta sunt ⁊ oīno abscondita fideles mereant̄. vñ et huiusmodi miracula ñ disposuit de⁹ manifesta esse p sensum seu p naturalem cognitionem ꝫ occulta vt eoꝝ fides meritoria esset. Que q̄dem miracula. s. occulta ⁊ abscondita ꝑcipue fuerunt in nouo testamēto In cuius tpe fides credentiū cōiter validior fuit vt est miraculū virginei partus ⁊ dñice resurrectionis. Que q̄dem miracula p fidem solū ꝓprie cognoscunt̄ ⁊ eoꝝ occultatio a quacunqꝫ nr̄a ꝯgnitione naturali nostꝝ meritū efficit vel auget. Unde de resurrectione dñi legitur Johis. xx. ca. Beati qui non viderunt ⁊ crediderūt. Et de isto mō miraculoꝝ. s. occultoꝝ tenendū est eē sacramentū altaris. non eñ hoc sacramentum fuit institutum ad hoc vt sacramēto viso populus crederet. ꝫ vt credendo veritatem huius sacramenti merito ꝓficeret. Vñ Aug. de hoc sacramēto dicit. Crede ⁊ manducasti. Et iō q̄nta miracula in hoc sacramento contēta. que maxima sunt occultiora sunt ⁊ nec ab intus vel ab extra visibiliter circa ipm sacramentuꝫ vlla miracula apparent tantum in nobis auget meritū Unde nulluꝫ incōueniens sequit̄ nec admiratōe dignum ex hoc ꝙ publica seu visibilia miracula non fiunt cōmuniter circa hoc sacramentū sicut olim consueuerūt fieri circa archam testamēti dei ꝓut allegat iude⁹ q̄a ibi miracula ordinabant̄ ad fideliū fidem confirmandam seu causandā vt dictū est. et q̄nqꝫ ad incutiendū infidelib⁹ terrorē. Hic āt querunt̄ miracula ad meritū credentiū augendū. qd̄ quidē meritū euacuaret̄ vl̄ saltē diminueret̄ si talia signa visibilia appareret. H ille. Sctūs Tho. vo dicit i sūma ꝯ gētiles li. iiij. c. lxiij. ꝙ rō pt assignari q̄re corpus cristi occultat̄ accidentibus in sacramento q̄ntum ad fidē q̄ est de inuisibilibus et eius meritū qd̄ circa hoc sacramentū tanto maius est quāto inuisibilib⁹ agitur corpore xp̄i sub panis accidētibus occultato ⁊ ꝓpter ꝯmodiorē ⁊ honestiorem vsum huius sacramenti esset eñ horrori sumentib⁹ ⁊ abhominationi videntibus. s. si corpus xp̄i in sua specie a fidelibus sumeret̄. vñ sub specie panis ⁊ vini q̄bus cōius vtunt̄ hoīes ad esum ⁊ potum corpus xp̄i ꝓponit̄ mā ducandum ⁊ sanguis potādus. nec etiam est negandū quin aliqñ in sacramēto altaris appareat forma pueri vel caro vel sanguis q̄ sunt signa visibilia. sicut in nonnullis historialib⁹ antiq̄s libris legit̄. Sꝫ talia nō dicunt̄ facta fuisse sic cōiter ⁊ publice sicut miracula allegata. ⁊ miracula que fecit xp̄s tpe quo ꝑdicabat ⁊ miracula que fecerūt apostoli ⁊ alij sancti i primitiua ecclesia Et ideo talia miracula q̄ sic aliquādo accidunt circa sacramentū nō vidētur apud ecclesiā vniuersalem solennisari ꝫ forte priuatim in aliq̄bus particularibus ecclesijs. q: nō fiūt nisi raro quo ad certas ꝑsonas quib⁹ deus qui vniuersas mentiū cognitiōes itelligit singulari mō singul̄ ꝓuidet ꝓm dictamen diuie sapie. a q̄bus nō ē trahenda ꝯsequētia in vniuersali. Vñ dicit mgr̄ Johes ꝯuersus in li. de ꝯcordia legū. ti. iij. ca. iiij. sepe diuina gr̄a apparuit ad oculū multoꝝ hoim ⁊ mulieꝝ q̄m respiciendo in illā hostiā cōsecratam. alique ꝑsone viderūt ocularit̄ vnū puerulum pulcerrimū vltra modū. ⁊ au⁹ me⁹ q̄ erat valde lr̄at⁹ i lege dixit mihi ꝙ i domo fratꝝ minoꝝ i valle oleti cū respiceret a casu illā hostiā ꝯsecratā vidit vt ꝑdicit illū pueꝝ pulcerrimū vltra modū. ⁊ H fuit illis tpibus publicatum nimiū ⁊ famosum ⁊ idem accidit vxori mee et interrogauit alias mu-

lîereo ſi hoc videbant. Reſponderunt non ⁊ prona cecidit in terra virib⁹ de-ſtituta ꝑut legiẗ de manue Judicum xiiij.ca. Morte moriemur qꝛ vidimus dñm. ⁊ eſt quaſi ſiẗe ꝺ ſole q̄ licet luceat ſup mundū debilitat tñ viſum. hec ille. Vt cōiter igiẗ in h admirabili ſacramento non videẗ miraculū. ꝫ vt dicit btūs Greg. in omelia paſchali. Aliud eſt qꝺ cerniẗ ⁊ aliud qꝺ crediẗ. illꝺ qꝺ cerniẗ eſt ſpecies panis in hoſtia et ſpecies vini in calice. Sꝫ id qꝺ crediẗ eſt veritas carnis ⁊ ſanguinis chriſti. Item iſti iudei incidūt in errorē illorū qui nihil credūt niſi qꝺ vident. Si ergo nō fuiſti rome ñ credas ꝙ ē in mūdo roma. ⁊ ſi non vidiſti cete non credas ꝙ in mari eſt talis piſcis magnus et ſi neſcis loqui grece nō credas ꝙ in mundo grecia. ⁊ ſi non vidiſti embrionem in ventre matris quouſqꝫ natus fuit non credas ꝙ fuit in ventre mr̄is. Et qꝛ tu non vidiſti aīam intrantē nec exeuntē in corpe humano non credaſ ꝙ homo habeat aīam. Nunqꝫ vidiſti aerem nō credas eſſe aerē. Nunqꝫ vidiſti vocem ḡ non credas ꝙ eſt vox. que oīa q̄nte nō dico ſolū erroris ꝫ qꝫ magne fatuitatis ſunt manifeſtū eſt. licet ḡ non videam⁹ ad oculū verꝫ corp⁹ xp̄i: ꝫ accidentia illa ſub quib⁹ latet nō debem⁹ negare ibi veraciter eſſe p̄ſertim miraculoſe vt dictū eſt. xii

Impoſſibile eſt ꝙ corpuſ criſti incipiat eſſe ī altari quia nec per motū localem nec per conuerſationem alteri⁹ in ipſuꝫ.

Duodecimū impoſſibile ē. Voſ christiani aſſeritis ꝙ verꝫ corp⁹ xp̄i eſſe incipiat in altari hoc videtur impoſſibile qꝛ aliq̄d incipit eſſe vbi prius nō fuit dupliciter vel ꝑ motum localē. vel ꝑ ꝯuerſionē alterius ī ip̄m. vt ptꝫ in igne q̄ alicubi eē incipit vel qꝛ ibi de nouo accēdiẗ. vel qꝛ ibi de nouo apportaẗ. Manifeſtū eſt āt verꝫ corpus xp̄i nō ſꝑ ī altari fuiſſe. qꝛ vos xp̄iani aſſeritis xp̄m in ſuo corpe aſcēdiſſe in celū videẗ etiā īpoſſibile dici ꝙ aliq̄d h de nouo ꝯuertaẗ in corp⁹ xp̄i. qꝛ nihil videẗ ꝯuerti in p̄exiſtens. cum id in qꝺ aliud ꝯuertiẗ ꝑ hmōi ꝯuerſionem eſſe incipiat. Manifeſtū eſt autē corp⁹ xp̄i p̄extitiſſe vtputa ī vtero marie ꝯceptum. nō igiẗ videẗ eē poſſibile ꝙ in altari de nouo eſſe incipiat ꝑ conuerſionē alteri⁹ in ip̄m. ſilr̄ nec ꝑ mutationē loci. q̄a oē qꝺ localiter moueẗ ſic incipit eſſe in vno loco ꝙ deſinit eē in alio in q̄ prius fuit. Oportebat ḡ dicere ꝙ cū xp̄s incipit eſſe in hoc altari in quo ſacramentū ꝑagiẗ deſinat eſſe in celo quo aſcēdendo ꝑuenerat. Amplius nullus mot⁹ localis terminaẗ ſimul ad duo loca. Manifeſtū eſt autē hoc ſacramentū ſilr̄ in diuerſis altaribus celebrari. ḡ impoſſibile ē ꝙ ꝑ motum localem corpuſ xp̄i ibi eſſe incipiat. Reſpōdet ſctūs Tho. in ſumma cōtra gentiles li. iiij. ca. lxiij. dicēs ꝙ licet diuina ꝟtus ſublimi⁹ ⁊ ſecreti⁹ in hoc ſacramento opetur qꝫ ab hoīe ꝑquiri poſſit. ne tñ doctrina eccleſie circa hoc ſacramentū ab infidelib⁹ impoſſibilis videaẗ conandū eſt ad h vt oīs impoſſibilitas excludaẗ. Cōſiderare ḡ oportet ꝑ quē modū verꝫ xp̄i corpus eē ſub hoc ſacramento incipiat. Impoſſibile eſt āt ꝙ hoc fiat ꝑ motū localē corpis xp̄i. tum quia ſequereẗ ꝙ in celo eē deſineret q̄ncunqꝫ agiẗ hoc ſacramentū. tum qꝛ non poſſet ſilr̄ hoc ſacramentū agi niſi in vno loco cum vnus motus localis non niſi ad vnū terminū terminantur. tum etiā qꝛ mot⁹ localis inſtantaneus eſſe non p̄t ꝫ tp̄e indiget. Conſecratio aūt ꝑficitur in vltimo inſtanti ꝓlationis verborꝫ. Relinquiẗ ḡ dicendum ꝙ verꝫ corpuſ chriſti eſſe incipiat

in hoc sacramento ꝑ hoc ꝙ substantia panis cōuertit in s̄bam corpis xp̄i. et s̄ba vini in s̄bam sanguinis eius. licet hoc sit benedictū ⁊ ꝑ hoc possit satisfieri iudeo ⁊ cuilibet infideli nō ꝓteruiēti. Aliter tū ꝓpter instantias q̄ fieri pn̄t de motu locali dicendū est fm̄ Scotū in. iiij. distinct. iiij. questione. j. ⁊ sequit eū Franciscus d̄ maronis in suo q̄rto. distinct. iiij. questi. j. ꝙ necessario est ibi aliqua mutatio localis: qꝛ impossibile est ꝙ fiat trāsitus de cōtradictorio i cōtradictoriū sine aliqua mutatione fct̄ā in aliquo extremoꝝ. Sed hic corpus xp̄i transit de non p̄nte ad esse p̄ns. ergo necessario ē ibi aliqua mutatio. Dicūt ergo isti doctores ꝙ ibi ē aliq̄ mutatio qua corpus xp̄i accipit respectū p̄ntialitatis ad locū hostie facta trāsubstantiatione. Ad cuiꝰ euidētiam notat doctor subtilis ibidē ꝙ qn̄ corpus mouet localiter ⁊ expellit aliud sunt quatuor mutatōnes ⁊ octo termini. ⁊ illaꝝ mutationū due sunt depditiue. ⁊ due acquisitiue. sicut cū nauis mouet d̄ loco ad locū aliquod corpus expellit et illud expulsum habet quatuor terminos: qꝛ amittit vnū vbi ⁊ priuationem eius acquirit: ⁊ a priuatōne alteriꝰ vadit ad ipm̄. Sꝫ si corpus moueret de loco ⁊ aliud non expelleret essent in eo due mutatōnes ⁊ quatuor termini. vn̄ esset ibi vna depditiua prioꝝ vbi. ⁊ alia acquisitiua noui vbi. sicut qn̄ aqua frigida fit calida. ⁊ de frigido fit nō frigidū ⁊ de nō calido fit calidū. Sed si corpus nō motū de loco suo acq̄reret nouū vbi ⁊ respectū extrinsecū aduenientē ad aliud corpus tunc esset in eo vna mutatio acquisitiua a priuatione illiꝰ vbi ad habitionē. ⁊ talis mutatio est in corpore christi de nouo hic existēte necessario. quia sicut dictū est impossibile est fieri transitū de cōtradictorio ad contradictoriū sine aliqua mutatione

Et nota ꝙ simplex presentia corporis xp̄i ꝓprie nō est vbi cū non sit hic localiter sꝫ sacramētaliter. sꝫ reducet ad genus vbi. Tūc ad ꝓpositū corpus xp̄i i celo habet priuationē istiꝰ vbi in altari ⁊ ita nō est ibi mutatio depditiua sꝫ acquisitiua. qꝛ solū est acquisitio presentialitatis quā nō habebat. Sic ꝫ xp̄us sine deperditione vbi prioris in celo acq̄rit nouū vbi in altari. Resoluēdo ergo hanc materiā dico ꝙ motus siue motio localis est duplex. quedam deperditiua ⁊ quedā acquisitiua. sicut quando quis mouet de vno loco ad alium aliqd depditur ⁊ aliquid acquirit. Talis eñ primo ordine nature mouet ab habitu in priuationē. puta ab vbi qđ prius habebat ad vbi qđ prius nō habebat. ⁊ hec mutatio dicit deperditiua termini a quo ⁊ dicit acquisitiua t̄mini ad quē. Nunc aūt hee due mutationes licet cōcurrant simul in omni motu locali: cōtinuo tū distincte sūt ⁊ vna potest absolui ab alia sicut acquisitiua a deperditiua. sic ꝙ aliquid acquirat nouū locū nō dimittendo priorē. ⁊ sic est in ꝓposito. qꝛ sicut dictū est corpus xp̄i absqꝫ hoc ꝙ dimittat ꝓpriū vbi qđ habet in celo acquirit nouū vbi in sacramento. ⁊ ideo ē hic mutatio localis nō depditiua sꝫ acquisitiua. ⁊ sic pꝫ responsio ad primū punctū d̄ motu locali. qꝛ corpus xp̄i incipit ibi esse ꝑ motū siue ꝑ mutationē localē nō depditiuā sꝫ acquisitiuā. ⁊ sic nō oportet ꝙ dimittat primū vbi cū acquirit secūdū. Nec etiā est censendū ꝙ cū corpus xp̄i incipit esse in altari ꝙ accipiat esse simpliciter sꝫ accipit eē sacramētale qđ eē fm̄ predictos doctores nihil aliud ē q̄ꝫ ordo corporis christi ad substantiā panis quem ordinē habet vbicūqꝫ fit transubstantiatio. Ad alterū vo punctū scꝫ si est ibi corpus christi ꝑ cōuersionem alterius in ipm̄ hoc concesso nullum se

quitur impossibile. Et cum arguis q in
mo sequitur impossibile. quia impossibi
le est q aliquid ꝯuertatur in ꝑexistēs. Re
spondetur q falsū est: q2 in nutrimento
naturali videmus oppositū. q2 ibi cib9
cōuertitur in cibatū ꝑexistens in suppo
sitū. Et ideo non debet mirari iudeus
si in ꝓposito virtute diuina fiat cōuer-
sio in ꝑexistens. qđ vt plani9 videatur no
tat sctus Thomas in sūma contra gen
tiles q supra q ꝑdicta cōuersio panis
in corpus xp̄i alterius modi est ab oi-
bus cōuersionibus naturalibus. Naʒ
in qualibet ꝯuersione naturali manet
subiectū in q succedūt sibi diuerse for-
me vel accidētales. sicut cū albū in ni-
grū cōuertitur vel substātiales: sicut cuʒ
aer in ignē. vnđ cōuersiones formales
noiantur ʒ in cōuersione predicta subie
ctū transit in subiectū ⁊ accidentia ma
nent. vnde hec cōuersio substantialis
vocatur. q aūt subiectū cōuertitur in subie
ctū natura facere nō potest. Omis em̄
nature opatio materiā ꝑsupponit per
quā ⁊ sb̄a indiuiduatur. vnde natura fa-
cere nō potest q hec sb̄a fiet illa sicut q
hic digitus fiat ille digitus. Sed mate
ria subiecta est virtuti diuine cū p ip̄m
ꝓducatur in esse. vnde diuina virtute fie
ri potest vt hec indiuidua sbaʒ illaʒ ꝑ-
existentē cōuertatur sicut em̄ v̄tute natu
ralis agētis cui9 opatio se extēdit tan-
tū ad imutationē forme ⁊ existentia sb̄
iecti supposita hoc totū in illud totuʒ
cōuertitur s̄m variationē speciei ⁊ forme
vtpote hūc aerem in hūc ignē genera-
tū ita virtute diuina q materiā nō pre-
supponit. ʒ eam ꝓducit: ⁊ tn̄ hec mate
ria cōuertitur in illam ⁊ p cōsequēs hoc
indiuiduū in illud. Indiuiduatiōis ei
principiū materia est. Sicut forma est
principiū speciei. Hinc aūt manifestū
est q in conuersione predicta panis in
corpus xp̄i nō est aliquod subiectū cō
mune ꝑmanēs post cōuersionem cuʒ

trāsmutatio fiat s̄m primū subiectum
qđ est indiuiduatōis principiū neces-
se ē tamē idē manere vt verū sit qđ di-
citur hoc est corpus meū. Que q̄deʒ ver-
ba sunt hui9 cōuersiōis significatiua ⁊
factiua. ⁊ q2 sb̄a panis non manet nec
aliqua prior materia vt oñsum est. ne-
cesse est dicere q maneat id quod ē ꝑ-
ter sb̄am panis. Hmōi aūt est accidēs
panis. Remanēt igitur accidentia panis
etiā post cōuersionē predictam. Inter
accidētia v̄o quidā ordo considerād9
est. Nam inter oia accidētia ꝓpinqui9
inheret sb̄e q̄titatis dimēsiua. deinde
qualitates. in sb̄a recipiuntur quātitate
mediante: sicut color mediante supfi-
cie. vnde ⁊ p diuisionē q̄titatis p acci-
dens diuiduntur. Vlterius aūt qualita-
tes sunt actionū ⁊ passionū principia
⁊ relationū q̄rundā: vt sūt pater et fili9
dn̄s ⁊ seru9: ⁊ alia hmōi. Quedaʒ v̄o
relationes imediate ad q̄titateʒ conse
cuntur vt maius ⁊ minus duplū ⁊ dimi-
diū ⁊ similia. Sic igitur accidētia panis
post cōuersionē predictā remanere po
nendū ē vt sola q̄titas dimensiua sine
subiecto subsistat: ⁊ in ipsa qualitates
fundentur sicut in subiecto et per conse-
quens actiones. passiones ⁊ relatiōes
Accidit igitur in hac conuersione con-
trariū ei qđ in naturalibus cōuersioni
bus accidere solet in q̄bus substantia
manet vt mutatōis subiectū. Acciden
tia v̄o variantur. Hic aūt ecōuerso acci-
dens manet ⁊ sb̄a transit. Hmōi ei cō
uersio nō potest dici motus ꝓprie sicut a
naturali cōsideratur vt subiectū requirit
ʒ est quedā sb̄a ⁊ successio sicut in crea
tiōe est successio esse ⁊ nō esse. Hec igi
est vna ratio quare accidens panis re
manere oportet vt inueniatur aliqđ ma
nēs in ꝑdicta cōuersione. Est aūt ⁊ ꝓ-
pter aliud necessariū. si em̄ sb̄a panis i
corpus xp̄i cōuerteretur ⁊ panis accidē
tia transirēt nō sequeretur q corpus xp̄i

sm suam sbam esset vbi prius fuit panis qr nulla relinqueret habitudo corporis xpi ad locu predictu. Sed cu qtitas panis dimesiua remanet post couersione p qua panis huc locu sortiebat sba panis in corpus cristi, mutata sit sub qtitate dimesiua pais et p consequens locu panis quodamodo sortit mediatibus tn dimensionibus panis. Hec thomas. Ptz ergo q no est iposibile diuine vtuti panem transbari in pexistens corpus xpi. nec habet mutatio silitudine in naturalibus mutationibus. s est alteratoni qsi contraria. qr vna sba hic mutat in alia et manent accidentia. s in alteratioe est ecouerso. qr ibi mutant accidentia et manet eadem sba. vt ptz in corpalibus qn de albo fit nigru. et in spualibus qn d iniusto fit impius. vel de ignorante fit sciens. Vt ergo tu iudee de iniusto efficiaris pi9. de ignorante sciens. crede veru corp9 xpi in ope esse in altari no simpliciter s sacramentaliter. crede q cu acquirit vbi sacramentale no relinquit vbi celeste. crede sine mutatione locali depditiua pus fieri in altari. et crede sbam panis veru xpi pexistens transubstatiari. crede a deo oia possibilia fieri inqt Aug. et nihil tibi videbit impossibile. vnde et dicit Lu. j. Non erit impossibile apud deum omne verbu. xiii

Q d corpus xpi sit integrum et q caro et sanguis manent i locis separatis sub speciebus panis et vini.

Terciudecimu impossibile est. Vos xpiani dicitis q xps vester est integer sub specieb9 panis et vini in sacrameto hoc, pbo iposibile: qr nunq ptes alicui9 in diuersis locis continent ipo integro pmanente. Manifestu est aut in hoc sacramento seorsum esse pane et vinu in locis sepatis. Si igit caro xpi sit sub specie pais et sangus sub specie vini. videt sequi q xpus no remaneat integer: s semp cu hoc sacramentu agit eius sanguis ab eius corpe separaret. Ad istud argumentu ptz solutio ex his que dicta sunt in pcedeti solutone. Dictu est aut q locus in quo agit hoc sacramentu attribuit corpori xpi rone dimesionu panis remanentiu post couersione sbstantie panis in corpus xpi. Sadm h igit ea que xpi sunt necesse est esse i loco pdicto sm q exigit ratio couersiois predicte. Considerandu est ergo i hoc sacramento aliquid esse ex vi couersionis pdicte. Aliqd aut ex naturali concomitantia. Ex vi quide couersionis e in hoc sacramento illud ad qd directe couersio terminat sicut sub speciebus panis corpis xpi in qd sba panis conuertit vt p verba consecratonis ptz cu dicit Hoc est corpus meu. Et similit sub speciebus vini est xpi sanguis. vnde dicit Hic est calix sanguis mei etc. Sed ex naturali cocomitantia sut ibi oia alia ad que couersio no terminat. s tn ei in quod terminat sunt realit coiucta. Manifestum est em q couersio panis no terminat in diuinitate cristi. nec in eius aiam: s tn sub specie pais est aia xpi et eius diuinitas pter vnione vtriusq ad corpus xpi. Si vo i triduo mortis xpi hoc sacrm celebratu fuisset no fuisset sub spe panis aia xpi: qr realiter no erat corpi eius vnita. Et silr sub specie panis no fuisset sanguis nec sub specie vini fuisset corpus xpi pe separatione vtriusq in morte. Nunc aut qr corpus xpi in sua natura no est sine sanguine sub vtraq spe ptinet corpus et sagnis s sub spe pais ptinet corpus ex vi couersionis. Sanguis aute ex naturali cocomitantia. Sub specie autem vini econuerso verba sunt sancti Thome libro quo supra capitulo lxiij. Et sic patet solutio ad argumentum q licz sepate sint species panis et

vini. tamen corpus xpi integer est sub vtraqȝ specie. Sed forte dicet iudeus si ergo sub specie panis ē totus xp̄us. ita q̄ est ibi corpus ⁊ sanguis vt tu dixisti. frustra ĝ iterū sub specie vini integer reperiť Ad hoc respondet Nicolaus de lyra sup̱ verbo Cenātibus autē illis Math. xxvj. dicens q̄ sub duplici specie institutū est hoc sacramentuȝ scȝ panis ⁊ vini. quia panis cōuertiť in corpus xpi ⁊ vinū in sanguineȝ. ⁊ iste cōuersiones sunt sep̱atim: qꝛ sanguis xpi fuit sep̱atus a corp̱e vel carne i passione. Hoc aūt sacramentū institutū ē q̄si quoddā memoriale illius passiōis ⁊ ideo consecratio carnis ⁊ sanguinis fit sub speciebus distinctis. Considerādum tn̄ q̄ sub vtraqȝ specie ē tot⁹ xp̄us qꝛ sub specie panis ē totū corpus ex vi cōuersionis vel sacramenti. Sanguis aūt ⁊ aīa ⁊ diuinitas sunt ibi ex concomitantia naturali. Similiter sub specie vini sanguis ex vi sacramēti. cetera vo ex cōcomitantia. hec ibi. Patet ergo q̄ lȝ sub specie panis sit caro ⁊ sanguis xpi nō frustra sep̱atim sub specie vini ē sanguis ⁊ corpus cuȝ hoc fiat in memoriam passionis xpi in qua fuit sanguis a corp̱e sep̱atus.

Q̄ corpus cristi in tam parua hostia contineatur cū mai⁹ in minori non capiatur.

Quartūdecimū impossibile est. ait iudeus. Vos xpiani diciť q̄ in illa parua hostia corpus xpi continet̄ ħ p̱bo impossibile eē. q̄a impossibile ē q̄ maius corpus in loco minoris includat̄. Manifestū est autē q̄ verū corpus xpi est maioris q̄tītatꝭ q̄ȝ panis q̄ in altari offert̄. Igiť impossibile videť q̄ verū corpus xpi totum ⁊ integrū sit vbi videť eē panis. Si autē ibi nō est totū ȝ aliqua pars eius redibit incōueniēs supradictū q̄ sꝑ cū hoc sacramentū agiť corpus christi p̱ p̱tes discrepat̄. Ad istud argumentuȝ q̄d tangit inequalitatē corporis xpi ad locū panis dupliciter respōdeť. Primo excludendo impossibilitatē. Secūdo applicando similitudines. Circa primuȝ diciť q̄ substātia panis directe cōuertiť in substantiā corp̱is xpi. Dimēsiones aūt corp̱is xpi sūt in hoc sacramēto ex naturali cōcomitantia. nō aūt ex vi cōuersionis cū dimensiones panis remaneant. Sic igiť corpus xpi nō cōparat̄ ad hunc locū mediātibus dimēsionibus p̄prijs vt eis oporteat adeq̄ri locū. ȝ mediātibus dimēsionib⁹ panis quibus remanētib⁹ locus adequatur. Hec thomas vbi supra. Quō aūt p̄nt esse dimēsiones corp̱is xpi cuȝ dimēsionibus hostie. vnus alius doctor sic declarat. Naȝ cū ibi prius erat sb̄a panis ⁊ facta sit substātia corp̱is christi. sicut cū dimēsionib⁹ panis vel erat substātia panis ante cōuersionē factaȝ sic cōuersione facta simul cū eisdeȝ dimēsionibus erit sb̄a corp̱is xpi. Rursū qꝛ dimensiones corp̱is christi p̄prium subiectū nō deserunt ⁊ oportet dimensiones esse vbi ⁊ ip̄m corpus. Ideo ex quo ip̄m corpus ē simł cū dimēsiōib⁹ panis. oportet dimēsiones corp̱is xpi esse cū dimensionibus panis. ȝ quō ħ posset esse ē videre difficile. Arguit eīm Phus. iiij. phicoꝝ. cōtra ponētes vacuū ⁊ dicētes locū esse dimensiones sep̱atas. qꝛ si in hmōi dimēsiōib⁹ recip̱eť corp⁹ ꝯtingeret duo corp̱a sił posse existere q̄d hȝ p̱ impossibili. tota igiť cā q̄re duo corp̱a nō p̄nt sił esse ē resistētia dimensionū. Sciendū igiť q̄ sicut calor ⁊ alie qualitates actiue duplicē habēt cōp̱atōeȝ sic dimēsiōes. calor āt hȝ vnā cōp̱atōeȝ ad subiectū s̄m quā dat sibi eē calidū ⁊ aliā ad obiectū s̄m quā ē rō calefaciendi ita etiam q̄tītas p̱ut comparat̄ ad subiectū dat esse q̄tiuum.

ꝑut aūt compaꝛ ad q̄titatē aliam dat sibi resistere ⁊ esse locale. Sicut ergo caloꝛ pōt dare esse calidū ⁊ non calefacere. puta si deus ꝯseruet euȝ in esse et suspēderet agere sicut fecit de igne in fornace pueroꝝ: ⁊ sic aliq̄d potest esse calidū absq̄ hoc qđ calefaciat. sic ⁊ dimēsiones poterūt dare esse q̄tū absq̄ eo ꝙ alijs dimēsiōibus resistāt. qđ ptȝ Naȝ cū q̄titas sit rō quare q̄tum resistat q̄to. ideo opoꝛtet vnū q̄tuȝ alteri q̄to compare mediāte q̄titate: ⁊ q̄titatē esse mediā inter coꝛpus qđ resistit ⁊ coꝛpus cui fit resistentia. ꝫ sublata illa mediatōne scȝ ꝙ coꝛpus sit alicubi nō mediāte q̄titate certuȝ est ꝙ sibi aliud coꝛp⁹ siue alia dimēsio nō resistet. Nā cuȝ tota causa resistētie sit: qꝛ compaꝛ ad ipm mediāte q̄titate sublata causa iam nō resistet. Per hoc etiā possēt etiam solui instātie de transitu coꝛpis cristi ꝑ coꝛpus virginis ipo manēte clauso. ⁊ etiā de penetratōne celoꝝ qn̄ ascēdit in celū. Cū igiꝛ in sacramēto coꝛp⁹ xpi nō compareꝛ dimēsiōibus mediāte q̄titate: ꝫ magis q̄titas mediāte sb̄stantia cū substātia causa resistētie nō sit. Ideo sicut nō est contra rōneȝ substantie simul cū dimēsionibus esse. sic nō est contra rōnē dimēsionū coꝛpoꝛ xpi mediāte substātia esse simul cū dimēsiōibus panis. Et sic ptȝ ꝙ non est impossibile dimēsiōes coꝛpis xpi cū dimēsionibus panis esse: cū ibi sint mediante substātia que simul pōt cum dimēsionibus esse. Aliter soluit predictū īpossibile doctoꝛ subtilis i. iiij. suo. Dicit em̄ ꝙ est duplex oꝛdo scȝ oꝛdo ꝑtiū in toto ⁊ oꝛdo partiū i loco. Oꝛdo aūt ꝑtiū i toto ē dr̄ia q̄titatis nō ꝓprie cū sit respectus ꝫ aliq̄ mō accedens ad dr̄iam ei⁹ essentialē. Oꝛdo aūt partiuȝ in loco est de genere situs: ⁊ ab isto respectu siue oꝛdine partiū i loco potest absolui. Oꝛdo em̄ partiū in toto est prioꝛ oꝛdine ꝑtiū in loco. Prius aūt pōt absolui a posterioꝛi sibi accidentaliter ꝯiuncto. Cū ergo oꝛdo ꝑtiū in loco accidentaliter cōiungaꝛ oꝛdini ꝑtiū in toto. igiꝛ coꝛpus xpi in eucharistia habebit oꝛdinē ꝑtiū in toto absq̄ illo respectu q̄ est oꝛdo ꝑtiū in loco. Adducunꝛ scđo silr̄itudines alique cōtra iudeos ⁊ infideles. Et p̄mo aug⁹. in lib. de q̄titate aīe ꝓbat aīam maioꝛē esse q̄ coꝛpus: qꝛ totā mūdi magnitudinē infra se cogitari potest ⁊ infra se cōtinere. et sicut aīa cū sit maioꝛ coꝛpe tota est īfra coꝛpus. modo consili coꝛpus xpi cuȝ sit maius hostia totū est infra eam nō coartatū ꝫ ita magnū ⁊ ꝑfectū sicut in celo contineꝛ. Item in parua oculi pupilla maximi mōtes cōtinenꝛ ꝑ species suas. cur ergo nō sic coꝛpus xpi in parua hostia. Item videmus in paruo speculo solis ⁊ lune maximarūq̄ rerū diuersitates. Item intellectus hois ꝑuus est ⁊ tn̄ in ipso magna celestium ⁊ terrestriū sapienta ⁊ scientia contineꝛ. Quid ergo impossibile putas xp̄m q̄ est dei sapiētia increata sub parua forma hostie inueniri. nunquid vides in paruo lapide p̄cioso magnas ⁊ mltas virtutes. nōne vides in paruo coꝛpoꝛe principis magnā potentiā: ⁊ in paruo coꝛpe pape magnā auctoꝛitatē. Quid ergo impossibile est xp̄o in parua hostia latere. nunquid sub paruis signis magna signata cōpꝛehendunꝛ. Nōne vides quō in hac parua dictione deus tota trinitas cōtineꝛ. scȝ pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. q̄tomagis sub parua hostia potest seip̄m xp̄us ꝯcludere si vult imo ꝙ ampli⁹ est videmus ꝙ sub hac ꝑua dictione ⁊ sub h̄ paruo signo omē duarū ibaꝝ ⁊ q̄tuoꝛ lraꝝ cōtineꝛ omis creatura. celū ⁊ oīa celestia. infernus ⁊ oīa infernalia ⁊ breui iter omia creata. Quid igiꝛ impossibile ꝙ in vna hostia compꝛehendaꝛ totus chꝛistus cum in

tam paruā dictione cōprehendat tot⁹ mūdus. qm̄ igit̄ hec in creaturis credūt iudei erubescant similia fieri in creatore. lz supradicta nō inducūt oīmodam silitudinē: sunt tn̄ aliquales cōformitates q̄ deuoto aīo ꝯsiderate miraz delectationē adducūt in aīo cōtēplātis.

Qd̄ vnicū corpus xp̄i sit simul in diuersis altaribus cū nō possit vnū corpus simul esse in diuersis locis. xv

Quintūdecimū impossibile est Vos christiani dicitis ait iudeus ꝙ xp̄s vester sit est i plurib⁹ altaribus vbi misse celebrant̄ hoc videtur impossibile. qꝛ impossibile est vnū corpus in pluribus locis existere. Manifestū est aūt hoc sacramentū in pluribus locis celebrari. Impossibile igr̄ videt̄ ꝙ corpus xp̄i in hoc sacramento veraciter cōtineat̄ nisi forte quis dicat ꝙ ſm aliquā ꝑticulā est hic: ꝛ ſm aliaz alibi. ad qd̄ iterū sequit̄ ꝙ ꝑ celebrationē hui⁹ sacramēti corpus xp̄i diuidat̄ i ꝑtes cū tn̄ nec q̄titas corꝑis xp̄i sufficere videat̄ ad tot ꝑticulas ex eo diuidendas in quot locis hoc sacramentū ꝑagit̄. Ex his que dicta sunt supius pz solutio ad hoc qd̄ obijcit̄ de pluralitate locoꝝ ꝙ corpus xp̄i ꝑ suas dimensiones existit tm̄ in vno loco. sed mediātibus dimēsionibus panis in ip̄m trāseuntis est in tot locis in quot hmōi cōuersio fuerit celebrata. nō quidē diuisum ꝑ ꝑtes ſz integrū in vnoquoq̄. nā quilibet panis cōsecratus in integruz corpus xp̄i conuertit̄. Hec est solutio thome vbi supra. Alij vero soluentes dixerunt ꝙ nō est incōueniens ꝙ vnum corpus sit in diuersis locis si in vno ē ꝑ se ꝛ in alijs ꝑ accidens. sic aūt est i ꝓposito qꝛ corpus xp̄i est in celo ſm ꝓprias dimensiones: ꝛ sic ꝑ se. In sacramento aūt ꝑ dimēsiones alienas scz ꝑ panis: ꝛ sic ꝑ accidēs ſz isti difficultatē nō euadunt. Diceret em̄ iudeus ꝛ ꝑ se ꝛ ꝑ accidens esse impossibile idem corpus esse in diuersis locis. ꝓpter h̄ ostēdo ꝙ corpus xp̄i potest esse simul i diuersis locis. sic oīe corpus qd̄ est alicubi rōne substantie nō rōne q̄titatis. potest esse in pluribus locis simul. sed corpus xp̄i est sub dimēsionibus paīs rōne substantie nō rōne q̄titatis. ergo potest esse in pluribus locis simul. Maior ꝓbat̄ qꝛ qd̄ non est in loco ꝑ q̄titatem nō diffinit nec determinat sibi locū. ſz qd̄ non determinat sibi locuz pōt esse in pluribus locis: ergo qd̄ non est in loco ꝑ q̄titatē potest esse in plurib⁹ locis simul. Ad maiorē euidentiā isti⁹ ꝓsilogismi. Notandū ꝙ diffiniri ē idē ꝙ finiri siue terminari. ꝓpter qd̄ ph̄us v. metaph̄. vocat diffinitionē terminū qꝛ i ea ponunt̄ rei principia inter que velut inter primos terminos ꝛ inter ꝓprios fines res diffinita cōcludit̄. Hec aūt diffinitio siue determinatio est duplex. vna que respicit rem vt est substātia. alia que respicit eam vt est q̄ta. Nā quelibet res creata siue sit corꝑalis siue spūalis inq̄tum est substantia finit̄ sic ꝙ determinat̄ ad certū genus ꝛ ad certam speciē, ꝛ ad certū indiuiduationis modū ꝛ ideo solus deus. qꝛ est substantie infinite nō determinat̄ ad gen⁹ neq̄ ad speciē. nec ꝑ se nec ꝑ accidens. nec etiā ad modū indiuiduatōis. cum ip̄e sit singularitas quedā formaliter. Res aūt q̄ta sicut ꝑ hmōi q̄titatez respicit aliā sic competit sibi determinatio loci. Non em̄ res creata determiat̄ ad locū siue diffinit̄ loco inq̄tū ē substantia. qꝛ substātie vt sb̄a est nō debet̄ locus. qꝛ inq̄tū substātia nō potest cōmesurari vltime superficiei continētis. Et ideo si diffinit̄ loco hoc est rōne q̄titatis. ꝛ ideo cū duplex sit q̄titas scz molis ꝛ virtutis sic nō diffiniūt locū sibi corꝑa

lia nisi p q̄titatē molis. ita fm aliquos
nō diffiniūt sibi: vbi spūalia: nisi p q̄ti-
tatē vtut᷑. itaq̄ʒ dicūt q̄ vbi intelligētie
opant᷑: ibi esse dicunt᷑: nec sūt in loco ni
si dū opant᷑ qd̄ vtrū sit verū nihil ad ꝓ
positū. Q̄tū igit᷑ ad ꝓpositū ptʒ q̄ cor
pus qd̄ est alicubi nō p q̄titatē nō dif-
finit sibi locū illū. si ergo est alicubi so
lū rōne substātie. q̄titas aūt ibidē exi-
stens ꝓpter naturalē ordinē quem ad
substantiā habet ei cōpetit finitas que
sequit᷑ naturā substantie. Nō aūt fini-
tas que sequit᷑ q̄titatē: put p q̄titateʒ
ad aliā compat᷑. Et ideo q: ex vi sacra-
menti corpus xp̄i est in altari rōne sbe
solū nō rōne q̄titatis nisi ex cōsequēti
vt scʒ habet naturalē ordinē ad sbam.
Ideo ibi sibi cōpetit finitatio rōne ge-
neris ⁊ speciei ⁊ indiuidui. non aūt rō
ne localitatis cū illa tm̄ cōpetat corpi-
bus rōne q̄titatis. Et ideo cū sibi non
determinet locū certuʒ est q̄ nō est ita
ibi qn posset esse alibi. Sic ergo patet
maior q̄ omē corpus qd̄ est alicubi nō
rōne q̄titatis cū nō determinat sibi lo
cū illū pōt sil᷑ esse alibi. Minor princi-
palis est manifesta scʒ q̄ corpus xp̄i ē
in sacramēto rōne sbe nō rōne q̄titat᷑
q: est ibi p trāsubstātiationeʒ. Nūc aūt
certū est q̄ q̄titas panis nō trāsubstā-
tiat᷑ in q̄titatē corpis xp̄i cū maneat in
sacramēto. ergo rōne transubstātiatio-
nis panis in substātiā corpis xp̄i. Cuʒ
ergo sit ibi rōne illi⁹ in qd̄ substātia pa
nis trāsbat᷑. Manifestū ē qd̄ ē ibi rōne
sbe. quare sequit᷑ q̄ pōt alibi eē rōe sue
q̄titatis scʒ in celo. Similitudines li-
cet non oīmode adducunt᷑ ex natura.
Idem sol in diuersis locis scʒ in diuer
sis oculis cōtinet᷑ ⁊ videt᷑ ⁊ hoc sine sui
diuisione. Idē vbū numero in diuer-
sis auribus cōtinet᷑ ⁊ audit᷑ ⁊ idē son⁹.
Occurrit etiā ꝯtra istos infideles Hu
go de sacramentis dicens q̄ ideo isti
dicunt corpus christi non posse esse si-
mul in pluribus locis: quia deus talē
legem dedit corporibus. Cum ergo la
tor legis possit dispensare in lege mul
tomagis deus potest dispēsare in vni-
uerso. nec mirū quia tunc sacerdos ge
rit psonā ⁊ vicem illius qui dixit et fa-
cta sunt. ⁊ sic q̄ simul ⁊ semel est in di-
uersis altaribus hoc est ex potētia dei
tatis cui vnitum est corpus illud ⁊ ex
virtute verborum cristi quilibet cōtu-
lit virtutem conficiendi.

Impossibile est q̄ caro xp̄i ⁊ sanguis sint sub speciebus pa-nis ⁊ vini cū sit impossibile duo corpa simul esse in eodem loco: scʒ substantia panis ⁊ vini cuʒ carne ⁊ sanguie xp̄i: cū illa acci-dentia vt dicūt nō sint p se: nec in aere. nec in carne ⁊ sanguine xp̄i sed subiectiue in substantia panis ⁊ vini.

Sextūdecimum impossibile est.
Vos xp̄iani dicitis q̄ maifeste
p⁹ ꝯsecratōʒ in h̄ sacro sētit᷑ oia
accn̄tia pais ⁊ vini. s. colorē. saporē. odo
rē. figurā. q̄titatē ⁊ pōd⁹. circa q̄ decI-
pi n̄ potest᷑. q: sēs⁹ circa ꝓpria sēsibilia
nō decipit᷑. Hmōi aūt accn̄tia i corpe
xp̄i eē nō psūt sic in subiecto vt vos asse
ritis. Silr̄ aūt nec in aere adiacēte.
quia cum plurima eorum sint accidē-
tia naturalia requirunt subiectū deter
minate nature. non qualis est natura
corporis humani vel aeris nec possūt
p se subsistere cum accidentis esse sit in
esse. vij. meth. Accidentia enī cum sint
forme indiuiduari non possunt nisi p
subiectum. Connumerantur enī ad cō
numerationem ⁊ indiuiduationem
suorum subiectorum. Unde remoto
subiecto essent forme vniuersales. Re
linquitur igitur huiusmodi accidētia
esse in suis determinatis subiectis. scʒ

in substātia panis ⁊ vini. Est ḡ ibi sub
stantia panis ⁊ vini ⁊ nō substātia cor
poris xp̄i. cū impossibile videat̃ duo
corpa esse simul. Ad istud respōdet̃ ꝙ
nō possumus negare accidētia panis
⁊ vini remanere: cū sensus hoc infalli
biliter demonstrat. nec his accidētibꝰ
corpus xp̄i aut sanguis afficit̃. qꝛ hoc
sine eiꝰ alteratōne esse non posset nec
taliū accidentiū capax est. siꝉr aūt nec
substantia aeris. Unde relinquit̃ ꝙ il
la accidentia sint sine subiecto. tñ eo
modo quo supra fuit declaratū in du
odecimo impossibili: vt scꝫ sola quāti
tas dimēsiua sine subiecto subsistat. ⁊
ipa alijs accidentibus prebeat subie
ctū. nec impossibile est ꝙ accidens di
uina virtute subsistere posset sine sub
iecto. qꝛ idem est iudicandum de ꝓdu
ctione rerū: ⁊ de cōseruatōe earū in es
se. Diuina aūt virtus potest ꝓducere
effectus quarūcūꝙ causaꝝ sine ipis
causis secundis. sicut potuit formare
hoiem sine semine. ⁊ sanare febrem si
ne opatōne nature qđ accidit ꝓpter i
finitatē eius virtutis. ⁊ qꝛ oibus causis
secūdis largit̃ virtutē agendi. vnde ⁊
effectus causarū secundarū potest cō
seruare in esse sine causis secūdis. ⁊ h
modo in hoc sacramēto accidēs cōser
uat in esse sublata substātia que ipsuꝫ
cōseruabat. qđ quidē dici potest de ꝙ̄
titatibus dimēsiuis. quas etiaꝫ plato
nici posuerūt p se subsistere. ꝓpter h
ꝙ sm intellectū separant̃. Manifestuꝫ ē
aūt ꝙ plus pōt deus in opando ꝙ̄ itel
lectus i apprehendēdo. Et licꝫ de prin
cipio in diuiduationis sit inter docto
res nō parua difficultas. Verūtamen
in ꝓposito me nō intromitto. quia h
nō laboramus nisi ad excludendū eā
que a iudeis impossibilia reputantur
Dicit ergo sctūs Tho. in sūma cōtra
gentiles lib. iiij. ca. lxv. ꝙ ꝙ̄titas dimē
siua habet hoc ꝓpriū inter reliqua ac
cidentia ꝙ ipa sm se indiuiduat̃. quod
ideo est: qꝛ positio que est ordo partiū
in toto in eiꝰ rōne includit̃. Esse eñ ꝙ̄
titas positionē habēs. vbicūꝙ aūt itel
ligit̃ diuersitas partiū eiusdeꝫ speciei
necesse est intelligi indiuiduationē. nā
que sūt vniꝰ speciei nō multiplicantur
nisi sm indiuiduū ⁊ inde est ꝙ nō pos
sūt apprehēdēdi multe albedines nisi
sm ꝙ sunt in diuersis subiectis possūt
aūt apprehēdi multe linee etiaꝫ si sm
se cōsiderent̃. Diuersus eñ situs qui p
se linee inest. ad pluralitatē lineaꝝ suf
ficiēs est. Et qꝛ sola ꝙ̄titas dimensiua
de sua ratione habet vnde multiplica
tio indiuiduorū in eadeꝫ specie possit
accidere. Prima radix huiꝰ multipli
cationis ex dimensione esse videt̃. qꝛ ⁊
in genere substantie multiplicatio fit
sm diuisionē materie: que nec itelligi
potest nisi sm ꝙ materia sub dimensi
onibus consideratur. Nam remota ꝙ̄ti
tate substantia ōis indiuisibilis est vt
p phm. j. phicoꝝ. Manifestū est aūt ꝙ
i alijs generibus accidētiū multiplicā
tur indiuidua vniꝰ speciei ex pte subie
cti. ⁊ sic relinquit̃ ꝙ cū in hmōi sacra
mento ponamus dimēsiones p se sub
sistere. ⁊ alia accidentia in eis sicut in
subiecto fundari. nō oportet nos dice
re ꝙ accidentia hmōi indiuiduata nō
sint. Remanet eñ in ipis dimensioni
bus indiuiduatōnis radix. Conceda
mus igit̃ ꝙ sentimꝰ supradicta accidē
tia ⁊ ꝙ illa nō sunt in corpe xp̄i nec in
aere nec in sustātia panis: qꝛ non est. ħ
est illa dimēsiua ꝙ̄titas habens esse p
se pseytate tercij modi. qđ est esse preci
sum ⁊ sepatū ab omi subiecto ⁊ reliqua
accidētia in p̄dicta ꝙ̄titate sunt vt i sub
iecto diuina ỽtute. Est eñ cōis ꝓposi
tio apud oēs scotizantes ꝙ pmū inde
pēdēs pōt terminare depēdētiā cuiul
libet entitatis create ⁊ supplere vicem
cuiuslibet determinātis cum cōtineat

eminenter vices cuiuslibet causalitatis secundarie cause ergo dependentiã quã habet accñs ad subiectũ potest deus supplere ꝛ terminare. Itẽ deus potest qõlibet prius distinctũ essentialiter a posteriori facere sine illo posteriori. Cũ ergo accidentia sint priora iherentia actuali ꝛ ab ea distincta eẽntialiter q: sunt in diuersis generibus: ergo deus poterit facere accidentia p se existere sic ꝙ nõ inherebũt actualit ꝗcq̃d sit de inherentia aptitudinali: q: cum hec sit idẽ eẽntialiter cũ subiecto licet sit posterior ordine nature ab ea accidentia separi nõ possũt. Potest etiam dici sic notat mgr̃ Johãnes ꝯuersus i libro de concordia legũ ti. iij. ca. iiij. ꝙ accidentia p se remanere sine inherentia ad sbiectũ ipossibile ẽ i trãsmutatõibꝰ ꝛ mutatõibꝰ nãlibꝰ. sed ista trãsuba est per miraculũ diuina ṽtute facta: ꝛ dicit ꝙ iudei cõcedũt aliud miraculũ in lege sua sil'e huic scꝫ ꝙ lr̃a men clausa ꝛ chamah que scripta erãt in tabulis legis erant per se sine aliquo subiecto ꝛ iste lr̃e figurate erãt ex vtraq; parte ꝛ erãt rotũde ꝛ nulla ista lr̃aꝝ pars sustẽtabat ab aliq̃ corpe ꝫ p se erant stantes miraculose ꝛ istud dicẽ est euident cõtra naturã ꝛ impossibile magis ꝙ̃ dicẽ trãsubata est vna suba in aliã ꝛ accidẽtia remanent perseipsa.

Q in sacramento altaris sit corpus christi icorruptibile cũ possit putrefieri ꝛ a muribꝰ comedi

Decimũseptimũ impossibile est. Dicunt iudei certũ est ꝙ si illud vinuꝫ vr̃i sacramenti in magna q̃ntitate sumẽtur ꝙ calefaceret ꝛ iebriaret sic ante sacramentũ: panis etiã confortaret ꝛ nutriret. Videt etiã si diu ꝛ incaute seruet putrescere ꝛ a muribus ꝯmedi cõburi etiã possunt ꝛ in cinerez redigi ꝛ vaporez que omnia corpi xp̃i cõuenire nõ possũt cũ fides vr̃a ipsuꝫ impassibilem p̃dicet. Impossibile igit videt ꝙ corpus xp̃i in hoc sacramento subaliter ꝯtineat. Rñdet ꝙ hic sunt duo cõsideranda: vnũ qd̃ de facili potest experiri: ꝛ aliud qd̃ maiorem difficultatem p̃tendit ꝙ eñ i hoc sacramento eadem actiones appareant q̃ prius in substantia panis ꝛ vini apparebant puta ꝙ similiter imuttent sensum. Similit etiã alterent aerem circũstantem vel quodlibet aliud odore aut colore satis cõsequẽs videt ex his q̃ supradicta sunt. Dictum est eñ ꝙ in hoc sacramento remanent accidẽtia panis ꝛ vini inter q̃ sunt q̃litates sensibiles q̃ sũt hmõi actionũ p̃ncipia. Rursus circa passiones aliquas puta q̃ fiunt f̃m huiusmodi alterationes accidentiuꝫ non magna etiã difficultas accidit si p̃missa supponãt. Cũ eñ p̃missum sit ꝛ alia accidentia in dimensionibus fundantur sic in subiecto p enndem modũ circa hmõi subiectũ alteratio alioꝝ accidentiũ considerari potest sic si esset ibi suba vtputa si vnũ esse calefactũ ꝛ i frigidaret aut mutaret saporẽ aut aliud hmõi. Sed maxima difficultas apparet circa generatõem ꝛ corruptionem q̃ in hoc sacramento videt accidere. nã si q̃s in magna q̃ntitate hoc sacramentali cibo vteret sustentari possꝫ ꝛ vino etiã inebriari f̃m illud apostoli ad Corinth. xj. Alius esurit Alius ebrius est. Que quidem accidere non possẽt nisi ex h̃ sacramrnto caro ꝛ sanguis generaretur. Nam nutrimentũ cõuertit in substantiam nutriti ꝙ̃uis quidã dicãt hominem hoc sacramentali cibo non posse nutriri ꝫ solum confortari ꝛ refocillari. sicut cũ ad odorẽ panis ꝛ vini ꝯfortat. Sꝫ hec q̃dẽ ꝯfortatio ad horã accidẽ p̃t nõ aũt sufficit ad sustẽtãduꝫ hoiẽꝫ si diu sine cibo p̃maneat, exprimẽ

to ãt de facili inueniret hoiez diu sacramentali cibo sustẽtari posse. Mirandũ etiã videt cur negent hoiem hoc sacramentali cibo posse nutriri refugientes hoc sacramentũ in carnem ꝛ sãguinem posse cõuerti cũ ad sensum appareat ꝙ ꝑ putrefactionẽ ꝛ cõbustionez in aliã subam scz cineris ꝛ pulueris cõuertat: qḋ qdem difficile tñ videt eo ꝙ nec videat possibile ꝙ ex accidentibus fiat substantia: nec cõcedi fas sit ꝙ substãtia corpis xpi q̃ impassibilis sit i aliam substantiã cõuertat. Si qs aũt dicere velit ꝙ sicut miraculose panis in corpus xpi cõuertit: ita miraculose accidẽtia in subam cõuertunt. Primo qdem hoc non videt miraculo hoc esse cõueniens ꝙ hoc sacramentum putrescat vel ꝑ cõbustionẽ dissoluat. Deinde ꝙ putrefactio vel cõbustio cõsueto nature ordine huic sacramẽto accidere inuenit: ꝙ non solet esse in his q̃ miraculose fiũt. Ad hãc dubitatõem tollendam q̃dam famosa positio est adinuenta q̃ a multis tenet. Dicũt eñ ꝙ ñ ꝯtingit h̾ sacramentũ in carnẽ cõuerti aut sanguinẽ ꝑ nutrimentũ vel in cinerem ꝑ cõbustionẽ aut putrefactionem nõ cõuertunt accidentia in subam nec suba corpis xpi: ꝫ redit diuino miraculo suba panis q̃ ꝓus fuerit ꝛ ex ea generat illa in q̃ hoc sacramentũ cõuerti inuenit. ꝫ h̾ qdem oino stare non potest Ostẽsum est eñ supra ꝙ suba panis i subam corpis xpi cõuertat: qḋ eñ i aliqd cõuersum est redire non potest nisi ecõuerso illud cõuertat in ipm. Si igitur suba panis redit: sequit ꝙ suba corpis xpi cõuertat in panẽ qḋ est absurdũ dicere. Adhuc si suba panis redit necesse est ꝙ vel redeat spẽbus panis manentibus vel spẽbus panis iam destructis. Spẽbus quidẽ panis durãtibus suba panis redire nõ potest: quia q̃diu spẽs manent manet sub eis suba corpis xpi. Sequeret ergo ꝙ simul esset substantia panis ꝛ suba corpis xpi. Silr etiã nec corruptis spẽbus panis suba panis redire potest. tum qꝛ suba panis non est sine ꝓpriis spẽbus: tũ qꝛ destructis spẽbus panis iã generata ẽ alia suba ad cuꝰ generatõem ponebat ꝙ suba panis rediret. Concludit ergo sctũs thomas libro q̃ supra ca. lxvj. ꝙ melius dicendũ videt ꝙ in ipa ꝯsecratione sic suba panis in corpus xpi miraculose ꝯuertit: ita miraculose accidẽtibus ꝯfert ꝙ subsistãt qḋ ẽ ꝓpriũ sube ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ oia possent facere ꝛ pati sic si suba adesset: vñ sine nouo miraculo ꝛ inebriare ꝛ nutrire ꝛ incinerari ꝛ putrefieri pñt eodẽ modo ꝛ ordine ac si suba pais ꝛ vini adessꝫ. hec ille. Quare aũt non oportet ꝙ ibi sit nouũ miraculũ declarat Richardꝰ in. iiij. distinctõe xij. in tercio ꝑncipali q̃stione. ij. dicẽs: ꝙ q̄uis miraculũ sit accidentia i sacramento altaris ꝑ se existere tñ ꝙ sic ꝑ se ex nã opent in aliud nouũ miraculuz non est sicut cecũ natũ post miraculosam restitutõem visus videre nouũ miraculũ non est ꝫ naturale. Nõ eñ itelligendũ est sic accidentia opari in ṽtutez sube ꝙ necessaria sit eis ad suã opationẽ aliq̃ ṽtus sube q̃ nõ sit accñs supposita coꝝ existẽtia ꝫ ꝓ tãto hoc dꝛ qꝛ nõ pñt opari nisi sint ꝛ nãlit nõ pñt eẽ nisi ꝑ subam: ꝛ qꝛ ipa accidẽtia sũt qdã ṽtutes sube. iõ q̄uis coꝝ existẽtia sine suba sit ꝑ supnãlem potentiã: tñ sic existẽtia i aliud pñt nãliter agere.

Impossibile est ꝙ corpꝰ xpi sit i sacramẽto cũ illud frangatur in partes

DEcimũoctauũ ipossibile ẽ. vos xpiani dicit iudeꝰ frãgit illud sacramẽtũ i ptes ergo ipossibile ẽ ꝙ sit ibi corpꝰ xpi: ꝓbatur consequẽtia: qꝛ fractio illa q̃ sensibiliter apparet

non potest esse sine subiecto. Absurdū etiā videt̄ dicē ꝙ illius fractōīs subiectū sit corpus xp̄i: ergo impossibile est sit ibi corpus xp̄i ꝫ solū substātia pāis ⁊ vini. Rn̄sio ad istud patet manifeste ex his q̄ supradicta sunt qꝛ fractionis subiectū possum⁹ ponere dimensiōes ꝑ se subsistētes nec tn̄ hmōi dimēsionibus fractis frangit̄ sub̄a corꝑis xp̄i eo ꝙ totū corpus xp̄i sub q̄libet portione remaneat: q̄ꝺquidē ⁊ si difficile videatur tn̄ s̄m ea q̄ p̄missa sunt expositionē habet. Dictū est eñ supra in ipossibili xij. ꝙ corpus xp̄i est in h̄ sacramento ꝑ suā sub̄am ex vi sacramenti. Dimēsiones aūt corꝑis xp̄i sunt ibi ex nāli ꝯcomitantia quā hn̄t ad sub̄am: ecōtrario eñ s̄m ꝙ corpus nāliter est in loco: nā corpus nāle ē in loco mediantibus dimēsionib⁹ q̄bus loco ꝯmēsurat̄. Alio aūt modo se hꝫ aliq̄d sub̄ale ad id in q̄ est. Et alio modo aliq̄d q̄ntum nā q̄ntum totū ita est in aliquo toto ꝙ totuꝫ nō est in ꝑte ꝫ pars in ꝑte sic̄ totū in toto. vn̄ ⁊ corpus nāle sic est in toto loco totū ꝙ non est in qualibet parte loci: ꝫ ꝑtes corꝑis ꝑtibus loci coaptant̄ eo ꝙ est in loco mediantib⁹ dimensionibus Si aūt aliq̄d sub̄ale sit in aliquo loco totū etiā totū est in q̄libet ꝑte eius: sic̄ tota natura ⁊ sp̄ēs aq̄ est in q̄libet parte aque ⁊ tota aīa est in qualibet corporis ꝑte: qꝛ igit̄ corpus xp̄i est in sacramento altaris rōne sue sub̄e in quā cōuersa est sub̄a panis dimensionib⁹ ei⁹ manentibus sicut tota sp̄ēs panis erat sub q̄libet ꝑte dimensionū ita integrū corpus xp̄i est sub qualibet ꝑte earundem: nō igit̄ fractio illa aut diuisio attingit ad corpus xp̄i vt sit in illo tanq̄ȝ in subiecto: ꝫ subiectū eius sunt dimensiones panis ⁊ vini remanētes sic̄ ⁊ alioꝝ accidentiū ibidē remanentiuꝫ diximus eas esse subiectuꝫ verba sunt sancti Thome libro q̄ supra ca. lxvij.

Simile etiā inuenit̄ in nā qꝛ ymagine in speculo existente si frangat̄ speculū non tamē frangit̄ ymago ⁊ in quot ꝑtes speculuꝫ frangitur in toto integra manet ⁊ resultat ymago. Nō ergo mirandum si hoc in hostia fiat virtute diuina. figura huius p̄cessit Exodi. iij. in rubo que videbat̄ ardere ⁊ non cōburebat̄: videbat̄ ignis in rubo ardere ac si deberet rubū frangere cōminuere ⁊ incinerare ⁊ tamē ab igne non ledebatur non frangebat̄ non vorabat̄ nō minuebat̄ non incinerabat̄: sic nec corp⁹ xp̄i in comedentis ore non ledit̄ a dēte non frangit̄ non vorando cōminuitur: ꝫ sicut rubus in igne ita corp⁹ xp̄i illesum integꝝ remanet sub fractione sp̄ērum que licet nō sit in corꝑe xp̄i vero: rep̄sentat tn̄ s̄m Richardum illam flagellationem ⁊ ꝑforationē q̄ fuit flagellatū etiā ꝑforatum in sua passione

Probant corpus xp̄i sumi ⁊ consumi

Decimumnonum impossibile ē ꝙ istud sacramentum sumatur et non consumatur s̄m ꝙ vos christiani asseritis. Si enim esset mōs olimpius qui ē excessiue magnitudis iam deberet esse voratus ⁊ consūmat⁹ ⁊ consumptus xp̄s vester totiens mā ducatur ergo deberet esse consumptus Responsio satis patet ex predictis. nō enim sustantie corporis xp̄i: ꝫ species panis consumuntur sicut etiam sp̄ēs ille nutriunt inebriant incinerari ⁊ putrefieri possunt vt dictū est in. xvij. impossibili ita dicuntur frangi vt patꝫ in precedenti impossibili sic etiam de eis concedere possumus ꝙ consumuntur corpus tamen xp̄i manet integrū ⁊ viuum. Simile etiam precessit in natura ⁊ scriptura. In natura est exempluꝫ de scia q̄ data nō decrescit. vn̄ totā meā sciaꝫ possū alīi dare ea tota i me r̄manē.

te. Fons etiā quotidie aquā tribuit et aq̄ quotidie de fonte sumit͛ ⁊ fons nō cōsumit͛. Videmus etiā q̄ de mari ꝓ fontes ⁊ flumina egrediunt͛ ⁊ tñ mare non cōsumit͛ nec minuitur. Idem vidēmus q̄ vna candela mutuat lumen suum multis candelis sine diminutione sui luminis: ita in ꝓposito filius dei ē sapientia ⁊ ars prīs lumen de lumine deus verus de deo vero: fons totius eternitatis ⁊ mare infinite bonitatis existēs veraciter in hoc sacramento quotienscūq̄ ⁊ a quocūq̄ sumpt⁹ nunq̄ consumitur. Vñ cantamus in ꝓsa. Sumit vnus sumunt mille tm̄ isti q̄ntum ille nec sumptus ꝯsumit͛. Sile etiā est cum homo ꝯmedit͛ a leone aīa non cōsumitur ꝓ solū corpus: ita dū hostia sumit͛ a sacerdote xp̄i corpus non cōsumit͛ ꝓ sole spēs panis ⁊ vini: vñ sicut corpore hōis corrupto aīa integra sepat͛: ita facta corruptione circa spēs desinit corpus xp̄i esse in illo. Vñ dicebat beat⁹ Andreas egee q̄ agnus iste postq̄ est a fidelibus cōmestus remanet integer ⁊ viuus. Hoc mirabile legimus in sacra scriptura: quia .iij. Regū. xvij. cap. legit͛ q̄ helias ⁊ mulier vidua sareptana ꝯmederūt de farina ydrie ⁊ de oleo qđ erat in lechito ⁊ tñ ydrie farina non defecit ⁊ lechitus olei nō est minutus iuxta verbū dñi: ꝑ farinā ydrie corpus xp̄i in pane: ꝑ lechitū olei sacramenta in confectione vini intelligendo: q̄r sic tunc sumpta non cōsumebant͛ in illorum conuiuio: ita nec nunc corpus et sanguis xp̄i in isto sacramento. Item de quinq̄ panibus saciauit dñs quinq̄ milia hoim ⁊ .xij. cophini sunt impleti. Ideo dicebat iob in ca. v. Ad eū ponā eloquiū meū q̄ facit magna ⁊ mirabilia ⁊ inscrutabilia absq̄ numero.

Helias vidua

Quomodo manducās partem manducat xx

Vicesimū impossibile est dicūt iudei Vos xp̄iani dicitis q̄ ille qui mādūcat ꝑtem hostie illius sacramenti māducat totū xp̄m. Istud est impossibile cū omnis ꝑs minor sit suo toto. Rñdet͛ q̄ ita verū est q̄ sumēs minimā ꝑtem hostie ꝯsecrate totū xp̄m sumit. Dictū est enī supra q̄ ꝑtitio illa non subiectat͛ in xp̄i corpe: ꝓ in dimensionibus q̄ntitatis panis q̄ sepate sunt ⁊ hñt esse per se miraculose. Fact⁹ igit͛ inumerabilib⁹ fractionib⁹ dū tñ appareant spēs panis vnicū ⁊ integrū corp⁹ xp̄i est sub oibus illis spēb⁹: ⁊ ideo sumens vnā ꝑticulam sacramenti tm̄ de xp̄o sumit q̄ntum sumens totā hostiā q̄r vtrobiq̄ totus xp̄s. Non ergo quicūq̄ cōicans ꝑtem hostie: ꝑtem xp̄i suscipit sicut iudeus putat: ⁊ hui⁹ ē sile in natura de verbo loq̄ntis q̄ totū est i parua aure sicut in magna equalit͛ qđ etiā figuratū fuit Exodi. xvj. vbi legit͛ q̄ quilibet de māna hēbat equalit͛: vñ plus colligens de māna nō plus habebat ꝓ putrescebat. Ita in h̄ sacramēto quilibet sumit corpus xp̄i equalit͛ ⁊ q̄ plus in maiori q̄ntitate hostie cōsecrate crederet inuenire nō esset nisi putredo infidelitatis: iō dicit͛ Ecci. xj. mirabilia opa altissimi soli⁹ ⁊ glosa ⁊ abscōsa: ⁊ inuisa opa illius: ⁊ sic non vident͛ ad sensum: licet visa sint in scriptura ⁊ natura ꝫm intellectum.

Quomodo illud sacramentū sit verus deus licet vna pars maneat in altari ⁊ altera cadit in terram xxi

Vicesimūprimū impossibile est qn̄ aliqñ accidit vel accidē pōt q̄ vna ꝑs istius sacramenti manet in altari ⁊ altera cadit in terrā ⁊ pedibus cōculcat͛. Dicere aūt q̄ deus cadit in terrā ⁊ q̄ pedib⁹ cōculcat͛ est dicere īpossibile cū deus nō possit cade-

re nec pedibus conculcari. Rñdeť si talis casus acciderit ex negligentia sacerdotis peccaret ⁊ esset digne puniēdus ⁊ multoplus si facēt scienter nec tñ ex hoc aliquod sequiť ipossibile: quia casus in terrã ⁊ conculcatio pedũ nõ corpori xp̃i nec deo: ꝫ dimensionibus panis ⁊ accidentibus illis attribuerenť sicut ⁊ frangi ⁊ incinerari vt dictum est in precedentibus. [Sumunt boni et mali]

Quod christus in sacramento existēs verus deus nõ tñ cadens in terrã eleuat se ⁊ ꝑmittit se ab imundis contrectari [xxii]

Dicesimũ secundũ impossibile ē ꝙ si esset deus ille xp̃s vester q̃ est in sacramento cũ cadit i terram eleuaret se non dimitteret etiaꝫ se a malis ⁊ immũdis sacerdotibus tractari oppositũ videť expimentaliter ergo impossibile est eum esse deum. Respondeť ꝙ vt dictuꝫ est ꝙ in hoc sacramento est xp̃s verus deus ⁊ verus homo: xp̃s aũt ꝓpter honorem ⁊ reuerentiã diuinitatis semetipm hũiliauit i h̃ mũdo ⁊ seipm cõtempsit intm̃ vt nũq̃ fuerit aliq̃s homo in mũdo ita humiľ sicut ipse q² ipse ꝑmisit suũ corpus flagellari: vulnerari: plagari: cõspui: colaphizari: denudari: spinis coronari: felle ⁊ aceto potari: ⁊ q̇cquid voluerũt facere sustinuit etiã ⁊ iniurias ⁊ cõtumelias ⁊ vituꝑia omnia sustinuit patienter sic ⁊ sacramentũ corpis sui honorať ⁊ adorať rõne diuinitatis ꝯcõitantis ⁊ placet sibi ac ꝑmittit ꝙ aliqua appareant q̃si impotentie ⁊ defectꝰ vt nõ eleuari per se ⁊ tractari non solũ a bonis ꝫ etiaꝫ malis ministris sic dimisit se tractari a malis in vituperijs ⁊ morte ⁊ a bonis in sepultura et vnctione. Dic mihi iudee q̃re Archa testamenti portabať humeris leuitarũ ⁊ nõ ferebať ꝑ seipam. Nũq̇d si ponebať in terra ibi manebat nec eleuabat se nisi eleuareť ab eis: Nunq̇d eam ceperũt philistei q̇ erãt mali ⁊ portauerũt ad terrã suã. Dic mihi quare nõ defendebat se vel quare non redijt ꝑ seipam vľ q̇d factũ fuit de ea cuꝫ facta fuit preda Nabuchodonosor. Dico ergo ꝙ deus mãdauit moysi facere archã non vt ipa ꝓliareť ꝑ se nec vt ambularet ꝑ se nec vt staraꝫ ꝑ se: nec vt eleuareť ꝑ se: ꝫ p̃cepit vt fieret ad ponendũ in ea legē ⁊ manna ⁊ virgam aaron ⁊ p̃cepit ꝙ poneť i loco plus deuoto ⁊ solēni ⁊ honorabili q̇ erat in tabernaculo vt oēs ipsaꝫ respicientes hērent fidem et timorem et reuerentiã deo ⁊ vt ibi populꝰ iret ad petendum petitões suas deo nec dicebat populus. Eamus ante archã ꝫ eamus ante deũ: sic etiã cum deus ⁊ homo xp̃s ih̃s ordinauit istud sanctũ sacramentũ nõ ordinauit eũ vt preliareť nec vt ambularet nec vt facēt ludos ađ apostatas ⁊ hēticos maliciosos ꝫ ordinauit ipsum vt populꝰ respiciēs ipsuꝫ hēret maiorem fideꝫ ⁊ in eo diuia maiestas adorareť et honorareť. Et sicut ꝓpheta cũ inuitabat populuꝫ vt ascenderet in ih̃rľm: non dixit ascendamus ad domũ arche testamenti nec legis: ꝫ dixit. venite ascendamns ad domum dei. Si ergo illa erat domꝰ dei ꝓpť archam ⁊ h̃ est corpꝰ dei ꝓpť sacramentũ Non ergo laudent se iudei in fide dei q² viderũt mare siccũ solē stantē iordanem detentũ lucē versam in tenebras ⁊ aquã in sanguinē ⁊ virgã in ſpenteꝫ puluerem in cinephes virgã sine radicibus florere mõtē fumigare sine igne tonitrua sine nubibꝰ voces sine corpe manna de celo aquam sine fossione victoriã inimicoꝝ sine gladio lucē de nocte: q² hec oia viderunt ⁊ in deo nunq̃ crediderũt: nec in terrã desiderabilem nũq̃ intrauerũt ꝫ i deserto mortui sunt Populꝰ aũt xp̃ianus nihil hoꝝ vidit

[archa portabatur]

[incognita ... iudeos]

[miracula Egyptior(um)]

ꝫ in veritate sanctū sacramentum fuit
ordinatū in cibū. Cibus aūt quicūqꝫ
sit dimittit se tractari ad voluntatē co
quinarij siue sit coctus aqua siue assus
igni siue frixus vel quouis alio modo
ꝓparatus dimittit se etiā cibus tracta-
ri a ministris si volūt portare in auro
vel argento vel quouis alio metallo:
vel in ligno vel in scissorio lutheo: etiā
cū pannis ꝛ sine eis. Dimittit se etiam
cibus tractari a comedente si vult ipm
comedere in mensa alta vel bassa: siue
laceratus vel scissus vel admorsus ad
voluntatē comedentis. Sic ergo patꝫ
ꝙ cibus est ordinatus ad voluntatem
comedentis ꝛ non vt saltet vel vt loqͣt
vel vt eleuet se vel vt fugiet. Cuꝫ ergo
xp̄s ordinauerit corpus suū in cibum
Johis. vj. Caro mea vere est cib⁹ ꝛ san
guis meus ꝛc̄. Ordinauit ergo eaꝫ ad
voluntatem sumentiuꝫ. Non est ergo
mirū si cadens in terra non eleuet se ꝛ
dimittat se a malis ministrꝭ sicut a bo
nis tractari.

Impossibile ē ꝙ i illo sacramē to sit verus deus ꝛ ꝙ descēdat in stomachū cū sumitur

Vicesimūterciū impossibile est.
Vos xp̄iani sumitis hoc sacra-
mentū ꝛ comeditis eū: oportet
ergo ꝙ descendat ad stomachū ꝛ ad lo
cum digestionis ꝛ itestina ꝛc̄. q̄ oia im
possibilia vident̄ cū vos ponatis i isto
sacramēto esse deū ꝛ deo ista repugna
re videant̄. Rn̄det̄. Dic mihi iudee cū
tu comedis paneꝫ quis morsus vadit
ad cor ꝛ quis ad cerebrū quis venit ad
intestina: oportet ꝙ dicas ꝙ de quoli-
bet vadit ad q̄dlibet membrū q̄d con-
uenit sibi qꝛ q̄dlibꝫ mēbꝝ recipit q̄d ē
suū: sicut epar cibū dulcē fel acutū vel
amarū splen cibū acetosum: ꝛ ois ci-
bus salsus vadit ad vrinam. Sic ꝛ ho
mo consideratur in duas ꝑtes scꝫ in ꝑtē
corpalem ꝛ in partem sp̄ualem. ꝑtem
corpalem nutriunt ꝛ sustinent cibi cor
pales ꝫ partem sp̄ualem sustinent cibi
sp̄uales. Cū ergo istud sanctū sacramē
tum sit cibus sp̄ualis ꝛ non corpal': iō
sicut in sepulcro xp̄i corpus nō descen
dit in corruptionē sic nec in hoc sacra
mento cū sumit̄ a quocūqꝫ nō descen-
det xp̄i corpus ad locū digestionis nec
ad intestina ꝛc̄. Sꝫ vt dicit hugo de sa-
cramentis ꝑte. viij. cap̄. xiij. q̄diu istud
sacramentū sentit̄ in sensu in ore in dē
tibus in gustu: vbi est xp̄i corpus cum
vero non sentit̄ corpaliter statim desi-
nit ibi esse corpus xp̄i. Cuius v̄ba sūt
hec. Qn̄ in manibus sacramentū eius
tenes corpaliter tecuꝫ est: qn̄ ore susci-
pis corpaliter tecū est qn̄ manducas ꝛ
gustas corpaliter tecū est deniqꝫ in vi-
su in tactu in sapore corpaliter tecū ē:
qn̄ sensus corpalit̄ afficit̄ p̄ntia corpal'
non aufert̄. Postq̄ꝫ aūt corpalis sens⁹
in ꝑcipiendo deficit deinceps corpalis
p̄ntia q̄renda non est ꝫ sp̄ualis retinē-
da dispensatio ꝯpleta est sacramentuꝫ
intus manet xp̄s de ore ad cor transit
melius est tibi vt eas i mentē tuā q̄ꝫ in
ventrē tuū: cibus iste aie non corpis ē:
noli in ipso q̄rere ꝯsuetudinē cibi cor-
poralis: venit ad te vt comedat̄ nō vt
cōsumat̄ venit vt gustet̄ vt non incor-
poret̄. Augustinus vocē de celo audi-
uit: qꝛ hoc a terrenis illi dici aut respō
deri nō potuit cibus sum grandiū cre
sce ꝛ manducabis me nō vt me mutes
in te sic cib⁹ carnis tue ꝫ tu mutaberis
in me. Itaqꝫ prudent̄ discerne q̄d i sa-
cramento dei sensui exhibitū sit q̄d spi
ritui accomodatū. Sequit̄ post hec er
go si corpalē p̄ntiā xp̄i q̄ris in celo q̄re
vbi ꝛ prius fuit q̄ꝫ per sacramentū suū
corpaliter tecū esse incipiet ꝛ vn̄ non di
scessit quādo ad te venit. hec ille. Et si
dicatur contra quia illud q̄d vere man
ducat̄ in ventrē vadit ꝛ in secessū emit

situr. Rñdet q in isto sacramento tri-
plex concurrit mãducatio: vna carnal'
q̃ spēs ipse dētibus terunt. Alia sacra-
mentalis qua corpus xpi verũ sub spē
bus cõtentum sumit. Tercia est spũal'
qua ipsum corpus misticũ cũ eo sumi
tur. In mãducatione corpali consueta
tria sunt. Primũ in ore masticatio. se-
cundũ in ventre sumptio. terciũ in mē
bris vnio: et h totũ conuenit spēbus. se
cundum vo et terciũ suo modo conue
niũt corpi xpi. terciũ vero tm̃ conuenit
corpi xpi mistico nam p sacramentũ h
fit vnio cũ xpo capite et cũ corpe misti-
co ita q ipse manducãs vnit ei nõ ipse
illi. Ad argumentũ ergo dicit q illud
intelligit de mãducatione carnali: sic
vero xps hic non manducat. Vel alit
dico: q intelligit de cibo q̃ habet aliqd
purũ aliqdq impurũ. Impur vo ali-
quid in hoc sacramento non inuenit:
et ideo nihil ad secessum emittit: verba
sunt petri de tharantasio in. iiij. distin-
ctione. ix. articulo primo.

Q in illo sacramento sit ver corpus christi per miraculum quotidie.

Vicesimũquartũ impossibile est
dicunt iudei. Vos xpiani asseri
tis q quotidie istud sacramen
tum in ecclesijs celebrat: istud videt i-
possibile: qz tunc non esset miraculu
cũ miraculũ semel accidere soleat: et si
istud semel accidisset in vita xpi ad cõ
firmationē sue legis non reputarem'
ipossibile vt alia miracula q̃ semel vel
raro fiũt. s dicere q istud miraculũ cõ
tinue in qualibet ecclesia fit et infiniti-
es repetat istud videt apparent ipossi
bile qz sapiētes dicũt miraculũ nõ esse
qd continue fit: qz talia opa magis na
ture attribuerent q miraculo. Rñdet
ad istud argumentũ mgr Johãnes cõ
uersus libro de concordia legu titulo
iij. iiij. ca. dicēs q de facto sic fuit q vi-
uente xpo die iouis in cena ante mor-
tem suã et quotidie illud miraculu fit
dei mirifica potestate. Et dico q possi-
bile est deo q̃n et vbi sibi placuit mira-
bilia opare put dicit in thalmuth. q
inter mirabilia q̃ fiebant in domo sctã
erat vnũ notabile inter alia q q̃n totus
populus iol erat stãdo erant valde cõ-
uicti et stricti: s quando curuabant ne
sciebant se esse in loco magis spacioso
et istud non semel: s semper asserũt q
fiebat dũ ibi populus sic conueniebat
Itē dicunt q in domo sancta sancorũ
erat ipsius mensura decē cubito mul
tiplicato p decem et sic erunt centum
cubiti: et q ibi erũt duo cherubin et qlt
bet eo hēbat decē cubitos sup decem
multiplicatos et sic erũt centum cubiti
in quolibet cherubin: et istud ē magnũ
impossibile et tñ fiebat semper et quoti-
die dicēdo q erat corpus sine loco: qz
vnus cherubin illo erat tantus in qn
titate q̃ntus erat locus et sic totũ locu
occupabat. Vbi ergo erat alius cheru
bin: non oportet aliud dicē nisi q vn'
cherubin erat sine loco et istud est im-
possibile. hec ille. Patet ergo q nõ re-
pugnat miraculo pluries fieri: nunqd
eñ miraculũ fuit manña de celo datũ
filijs isrl: non negabit iudeus. Sz con
stat q non semel pluit illis manna ad
mãducandũ: s. xl. annis sic dr Exodi.
xvj. filij aũt isrl mãducauerũt manna i
deserto. xl. annis donec venirēt in terrã
habitabilem. Sic et illud preciosum sa
cramentum manducabunt fideles q̃-
diu fuerint in deserto hui' vite quous-
q veniant in terram habitabilem: ter-
ram scilicet viuentium que est proprie
terra promissionis eterne. Ea ergo q̃ a
iudeis ipossibilia circa istud sacramen
tũ allegãtur patēt nõ esse iposibilia: s
deo valde possibilia: s qz ibs xps ē ve
rus messias et verus deus vt supra ostē

sum est. ideo sibi oia supradicta possi-
bilia sūt. Sed dicit forte iude⁹ ihesus
nazaren⁹ quē tu dicis deū vocat se pa-
nē Jobis.vj. Ego sū panis nūqd ex
scripturis hr̄i pt ꝙ de⁹ deberet eē pāis
dico ꝙ sic. vn̄ sup illō Leui.xxj. Incen
sum em̄ dn̄i ꝛ panes dei sui offert. vbi
lr̄a nr̄a hꝫ ꝛ panis dei sui. lr̄a hebraica
hꝫ ꝛ pāis de⁹ su⁹. ꝛ seqͥt ꝛ panes ꝓpōnis
offert h̄ hꝫ lr̄a hebraica. pāis de⁹ su⁹. et
seqͥt ois q̇ hūerit maculā de semie aa-
ron sacerdotis nō accedet offerre ho-
stias domino. nec panes deo suo litte-
ra hebraica hꝫ pāis de⁹ su⁹. ꝛ sic in to-
to illo ca. ponit pāis de⁹ su⁹ ꝛ nō dī sui
nec deo suo ad significatōꝫ h⁹ altissimi
sacramēti. Itē nō est ꝓtereūdū in fine
isti⁹ materie ad memoriā reducē d̄ isto
sacr̄o ea q̄ sequūt maiorē confusionē
iudeoꝝ negantiū istō sacrm̄. vn̄ Leui.
viij. mādauit i lege de⁹. ꝙ qn̄ ꝯsecrare
tur sacerdos assumeret colrada panis
azimi ꝛ poneret in māib⁹ aaron ꝛ ꝙ ele
uaret āte deū. Item ꝙ pria die pēthe-
costes assumeret panis primiciaꝝ per
sacerdotē ꝛ eleuaret ipm̄ ad deū sacer
dos ꝛ vt dicit ꝓdict⁹ mgr̄ Joh. conuer-
sus libro ꝛ tit. qb⁹. s̄. c.v. Dixerūt sapi-
entes thalmuth ꝙ sacerdos eleuabat
illū panē sursū ꝛ deorsū ad dexteram ꝛ
sinistrā ꝛ istō significabat ꝙ tp̄e sancti
messie debebat p sacerdotes istō sacri
ficiū eleuari de pāe consecrato ꝛ ꝓpt
istā sctificatōnē mādauit lex mosayca
xv. sicut de areis ꝓmicias sepabitis ita
ꝛ de pulmētis dabitis ꝓmicias domi-
no. Et seqͥt in lr̄a hebraica de primiti-
uis pulmētoꝝ vr̄oꝝ cheruma. i. tortam
panis eleuabitis dn̄o. ꝛ illō signabat
istō altissimū sacrm̄. Teneo firmit dic̄
iste doctor ꝙ maliciosi sapientes thal
muth babilonie mādauerūt comburi
qꝛ istō cheruma. i. tortā panis manda
uerūt qꝛ significabat istō altissimū sac̄
mentū. Item Malachie ꝓmo habet

ꝙ sacrificia erāt p̄īuādaꝛ conuerti de
bebāt in oblationem mūdā qꝛ dictū ē
de isto altissimo sacramento ꝙ est via
recta hoib⁹ ad gloriā paradisi. ꝛ pax ꝑ
petua in q̄ oblatione nō fuerat aliqua
pollucionū q̄ erāt in alijs sacrificijs. et
ibidē Malachie. j. qs est in vobis qui
claudat hostia ꝛ incendat altare meū
gratuito non est mihi volūtas i vobis
dicit dn̄s exercituū. ꝛ mun⁹ nō accipiā
de māu vr̄a. Ab ortu ei solis vsqꝫ ad oc
casum magnū est nom̄ meū in gētib⁹
ꝛ in omni loco sacrificat ꝛ offert nomi
ni meo oblatio mūda. qꝛ magnum est
nomen meū in gentib⁹ dicit dn̄s exer-
cituū ꝛ vos polluistis illō in eo ꝙ dici-
tis: mensa dn̄i ꝯtaminata est ꝛ qd̄ sup
ponit contemptibile est ꝛc̄. Ad h̄ etiā
sacrificiū significādum deus voluit vt
nasceret in bethleem iste sctūs messias
de quo ꝓpha Malach. i. c.v. Et tu be
thleē effrata ꝛc̄. Bethleem hebraice in
terpretat dom⁹ pāis. Ir ergo dicit supra
dictus mgr̄ Johānes conuersus ante
ꝙꝫ recipem istā legem de isto sacramē-
to diu dubitaui ꝛ sepissime ꝛ locutus
sum frequenter de ista materia cū quo
dam prouiciali ministro fratrū mino
rum in valle oliueti nomine frat lup⁹
de famusto qui erat nimiū litteratus
ꝛ non quiescebat animus meus ex di-
ctis ipi⁹ ꝛ fecit deuota ieiunia ꝛ oratio
nes orando deum assidue vt me digre
tur in ista materia plenius informare
ꝛ quadam nocte dū dormirem vidi in
somnis quendā hominē vestib⁹ albis
vestitū ꝛ domū meam ad instar lune
claro lumine replebat ꝛ cum īterrogas
sem quis esset. Respondit Ambrosius
episcopus Mediolanen̄. ꝛ dixit mihi
Scias amicum meū ministruꝫ deuo-
te deum pro te orasse vt dignaretur te
in hac materia informare ꝛ hoc dubiū
quod de isto concepisti altissimo sacra
mento penitus remouere. ꝙ vtiqꝫ sac̄-

mentum fit in memoriam sc̄ti messie
ꝛ tu recipe deuote ꝛ crede q̄m sic se hꝫ
rei veritas ꝛ in istis verbis cor meū ali-
qualiter acq̄euit. Sequenti nocte vidi
obtenebrare totū mūdū ꝛ iudei intro
gabāt si hec obscuritas ꝓueniebat ex
eclipsi sol' ꝛ lune ꝛ oēs timebāt ꝛ se sub
meis vestibꝰ occultabāt ꝛ deinde r̄mit-
tebat illa obscuritas paulatiue. ꝛ vide
bā solē pulcherrimū in luce sua. ꝛ vi-
debā in ip̄o quandā feminā ꝛ vnū pue
rū pulcherrimuꝫ ꝛ de ore pueruli lux
clarissima pullulabat ꝛ petebā visiōis
expositōꝫ ꝛ r̄ndebat mihi totū mūduꝫ
obscurū fuisse ante aduētū huiꝰ ꝑuuli
ꝛ de ip̄o exiens lux resplēduit toti mū
do. ꝛ extūc a corde meo oīa dubia sūt
ablata. ꝛ dixi cū anna ꝑmi regū p̄rio.
Exultauit cor meū i dn̄o ꝛ exaltatū est
cor meū in deo meo. q2 letatꝰ sum i sa
lutari tuo nō est scūs vt est dn̄s nec em̄
est aliꝰ extra te ꝛ non est fortis vt deus
noster. hec ille. Nec iudei debēt habe-
re ꝓ extraneo ꝙ nos xp̄iani ponimus
de cōuersione panis in ver̄ xp̄i corpus
ꝛ de cōuersione vini in ver̄ sanguineꝫ
xp̄i nec ꝙ messias fuit deꝰ ꝛ hō cū ip̄i
nō hēant ꝓ extraneo qđ ip̄i dicūt ꝑpt
dicta sapientū thalmuth hūc sacratis
simū cibū nō habent angeli. nō viderūt
patriarche nec comedebant ꝓphe ꝫ so
lū est cibꝰ xp̄ianoꝝ qui deducit ad vitā
eternam.

Incipit cōsideratio septima
de iudeoꝝ crudelitatibꝰ q̄ tri-
bꝰ explicatur pūctis p̄icipali
bus.

Crudelitas

Septima cōside-
ratio huiꝰ libri est de crudeli
tatibꝰ iudeoꝝ ꝛ de sua inaudi
bili seuicia legimꝰ in gentiliū libris vt
in troyana historia pirrū achillis filiū
crudelitatem exercuisse q2 polyenam
virginē p̄iami regis troyani filiā dila
cerauit ꝛ eiꝰ sanguine sui p̄ris sepulc͛
irrigauit. Legimus etiā in nono libro
valerij maximi. c. ij. de crudelitate. sil
lam romanū crudelē fuisse q2. iiij. legi
ones mariane partis contra fidem eis
datam in campo marcio trucidari ꝛ in
tyberiꝫ ꝓijci fecit. ꝛ q2 viroꝝ cede non
contentus mulieres eoꝝ occidi fecit. Silla romanus
Legimus ibidem ꝛ hanibalem crude
lem. q2 de corp̄ibus romanoꝝ pōtem hanibal
in fluuio gello fecit supra quem tradu
xit exercitū. Legimꝰ ibidē ꝛ barbaros
crudeles q2 pecoribus mactatis ꝛ inte
stinis eiectis intermittebāt homines
preter capita. eis cibū ꝛ potū ministrā
do vt a vermibꝰ ex putrefactione nascē
tibus roderentur. Sed si volumꝰ attē
dere crudelitates iudaici populi lōge
seuiores predictis inueniemꝰ ꝛ erunt
tria puncta principalia huiꝰ ꝯsideratō
nis. Primus punctus erit de crudeli
tate iudeoꝝ erga xp̄m messiam ꝛ deuꝫ
suū. Scd̄s de crudelitate iudeoruꝫ er
ga seip̄os. Terciꝰ de crudelitate iudeo
rum erga xp̄ianos.

De credulitate iudeorū erga
xp̄m messiam suum.

Primus punctus est de crudeli
tate iudeoꝝ erga xp̄m q̄ sicut
ꝓbatū fuit supra libro ꝑmo est
verꝰ messias eoꝝ ꝛ verꝰ deꝰ ꝛ hō. Patu
it etiā supra in isto. iij. libro. cōsiderati
one. iiij. v. ꝛ. vj. ꝛ declarat hec crudeli
tas quadrupliciter. Primo sic. Crude Contrarias aliis est crudele
le est cū q̄s insurgit contra minoreꝫ se
iustū ꝛ bonū. Crudeliꝰ cū q̄s īsurgit cō
tra suū eq̄lem iustū ꝛ bonū. Sꝫ crude
lissimū est cū q̄s insurgit contra dn̄m
suū ꝛ regem suū iustū ꝛ innocentem ꝛ
bonū. talis fuit crudelitas iudeorum
contra xp̄m. ip̄e em̄ erat dominꝰ ꝛ rex
suus teste pilato Jh̄s nazarenꝰ rex iu
deoꝝ. ꝛ iteꝝ psalmo. ij. Astiterūt reges

terreꝛ ꝑncipes cõuen erũt in vnum ad
uersus dñm꞉ ꝛ aduersus xp̃m eiꝰ. qui
psalmꝰ ad lr̃am exponit de xp̃o etiam
ſm̃ antiq̃s doctores hebreoꝝ. Vñ ra-
bi salomon in ꝑncipio predicti psalmi
dicit. Parẽtes nr̃i exposuerũt hũc psal
mũ de rege messia ipe innocẽs qꝛ iniq̃
tatem non fecit nec inuẽtꝰ ẽ dolus i
ore eiꝰ Isa.liij. Et idõ cũ iudei eum de
pluribꝰ false accusarent pilatꝰ respon-
dit. Ego aũt nullã causam mortis iue
nio in eo sed neqꝫ herodes. Luc.xxiij.
Ipse erat iustꝰ ꝛ bonꝰ quã iusticiã con
fessus est publice pilatꝰ dicens. Inno
cens ego sum a sanguine iusti huius.
Math.xxvij. Itẽ ꝛ vxor sua ꝯfessa ẽ di
cens. Nihil tibi ꝛ iusto illi. ibidem. q.d.
Nullomodo condemnes euꝫ sed ma-
gis dimitte eũ. Sed licet esset eoꝝ rex
innocens ꝛ iustꝰ non erubuerũt eũ tra
dere morti ꝛ tali morti q̃ nulla ignomi
niosior. nulla crudelior tp̃e illo inueni
ebat͛ intm̃ em̃ miseri iudei odiebãt xp̃ꝫ
ꝙ preeligerẽt liberare hoiem pestiferum
barrabã ne xp̃s liberaret͛. Itẽ secũdo
crudele est humilẽ ꝛ ꝓstratum pimere
Nouimꝰ em̃ leones ꝓstratis ꝛ hũilia-
tis parcere. sed iudei prostrato ihũ co
ram pilato ꝛ pontificibꝰ non peperce-
rũt xp̃s etiam fuit metrũ ꝛ mensura to
ciꝰ hũilitatis. dixit em̃ Math.xj. disci
te a me qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde
Sed iudei eiꝰ doctrinã contemnentes
crudeliores leonibꝰ fuerũt qꝛ ps̃.xxj.
aperuerũt sup eũ os suũ sicut leo rapi-
ens ꝛ rugiens. s. contra bestiã vel homi
nem sibi resistentẽ. Item tercio crude
le est percutere aliquẽ eo ꝙ verꝝ loqui
tur sic fecerũt iudei cũ percusserũt eum
alapa dicẽtes. sic respondes pontifici
ꝛ xp̃s. si male locutꝰ sum testimoniuꝫ
perhibe de malo. si aũt bene cur me ce
dis. q.d. crudeliter mecũ agis. Itẽ. iiij
si vitupat͛ q̃ reddit malũ ꝓ malo ꝛ plus
qui non reddit bonũ pro bono plꝰ de-
bꝫ vitupari q̃si crudelissimꝰ qui reddit
malũ pro bono. Sic fecerũt iudei qꝛ ꝓ
tantis beneficijs sicut xp̃s eis fecit in-
firmos eoꝝ curãdo. leprosos mũdan-
do. cecos illuminando. obsessos a de-
monibꝰ liberãdo. ꝛ eoꝝ mortuos susci
tando ꝓcurauerũt sibi morteꝫ. Ideo
xp̃s de eis ꝯqueritur sicut plangit eccle-
sia in eiꝰ persona dicens partim illud
Michee.vj. Popule meꝰ q̃d feci tibi
aut in quo contristaui te qꝛ eduxi te d̃
t͛ra egipti parasti crucẽ saluatori tuo.
qꝛ eduxi te per desertũ. xl. annos ꝛ mã
na cibaui te ꝛ introduxi te in terrã sati
optimã q̃d vltra debui tibi facere ꝛ nõ
feci. Ego quidem plantaui te vineam
meam speciosam ꝛ tu facta es mihi ni
mis amara. aceto nanqꝫ sitim meã po
tasti ꝛ lancea perforasti latꝰ saluatori
tuo. Ego propter te flagellaui egiptũ
cũ p̊genit͛. ꝛ tu flagellatũ me tradidisti
Ego te eduxi de egypto d̃merso pha-
raone in mari rubro ꝛ tu me tradidisti
principibꝰ sacerdotũ. Ego ante te ape
rui mare ꝛ tu apuisti lancea latꝰ meũ.
Ego ante te iui in columna nubis et
tu me deduxisti ad pretorium pilati.
Ego te paui manna per desertũ. et tu
me cecidisti colaphis ꝛ flagell͛. Ego te
potaui aq̃ salutis de petra. ꝛ tu me po
tasti felle ꝛ aceto. Ego ꝓpter te chana-
neoꝝ r̃ges ꝑcussi ꝛ tu ꝑcussisti arundine
caput meũ. Ego dedi tibi sceptrũ rega
le. ꝛ tu meo capiti spineam coronam.
Ego te exaltaui magna v̓tute ꝛ tu me
suspendisti in patibulo crucis. Popu
le meus quid feci tibi aut in quo con-
tristaui te. responde mihi. quasi dicat.
nihil feci tibi nisi bonuꝫ ꝛ tu q̃si crude
lissimus impendis mihi maluꝫ iuxta
illud psalmi. Retribuerunt mihi ma-
la pro bonis ꝛ odium pro dilectione
mea. Fuerunt etiam iudei crudelio-
res lamijs sicut Iheremias de eis cõ
queritur Trenorum. iiij. Sed ꝛ lamie

nudauerūt mām̄as suas lactauerūt catulos. filia populi mei crudelis quasi strucio in deserto super q̄ glo. litteral' historica sic dicit. Sed ⁊ lamie ⁊c. phariseo⁊ ⁊ scriba⁊ duricia exprobrat̄ qui lamijs duriores lac doctrine paruulis negauerūt lamia aūt crudelior suis fetib⁹ q̄ȝ cetere bestie dicitur. sic pharisei populo doctrinā negauerūt ⁊ insuper lamiauerūt strucionib⁹ siles qui oua sua vbi exponunt nec in fetū calefaciunt. lamia hebraice vlit nominat̄ quā quidam hebreo⁊ vnā de farijs suspicātur q̄ parce dicūtur eo q̄ nulli parcāt quibus sunt similes scribe ⁊ pharisei q̄ etiam manus miserūt in filium dei. plangitur ergo synagoga q̄ q̄si strucio nullam sibi spem aut proximis reliqt in posterū. hec ibi.

De crudelitate iudeorū erga semetipsos quo ad captiuitatē ⁊ damnationem eternam.

Ecūdus pūctus est q̄ iudei nō solū fuerūt crudeles cōtra xp̄ȝ messiam regē ⁊ deū suū ȝ etiaȝ fuerūt crudeles contra seip̄os se captiuādo ⁊ ppetuo damnando. Vn̄ cū pilat⁹ tenens locū cesaris eēt in iudicio ↄstitut⁹ vt audiret allegata cōtra xp̄m ⁊ ↄfessus fuisset publice se nō inuenire causam mortis in eo sciens q̄ p inuidiam tradidissent eum morti. ⁊ cū cōfessus est se esse regem declarauit q̄ regnū suū nō erat de hoc mūdo. anteq̄ȝ sententiā daret contra eū. confessus ē eū eē innocentē ⁊ iustū vt patuit in precedenti puncto. Judei miseri qui tantū desiderabāt mortē ei⁹ publice se obligauerūt q̄ culpa ⁊ pena mortis eius eēt super eos ⁊ sup filios suos clamantes. sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros. Math. xxvij. Jn q̄ māifeste ostēditur pu̇ersitas impietatꝭ ⁊ crudelitas eo⁊ q̄ nec sibi timent nec filijs. vnd̄ dicunt ⁊ sup filios nostros. ex quo patet q̄ culpam ⁊ penam sibi imprecantur ⁊ sue posteritati. hinc potest accipi illud Eccl'iasti. viij. Cum iracūdo non facias rixam ⁊ cū audace non eas in desertum qm̄ q̄si ante illū nihil est sanguis id est effusio sanguinis. tales fuerūt iudei effusionē sanguinis xp̄i pro nihilo reputātes homo peccator sanguini insidiatur hoc est q̄ ip̄is iudeis predixit saluator Lu. xj. Requiret̄ a generatōe ista sanguis omniuȝ ꝓphetarū qui effusus est ⁊c. quia patres eo⁊ suos ipi dn̄m occiderunt. Sic ergo iudei quasi frenetici facti in seip̄is manus posuerunt vt xp̄m occiderent dicētes. Sanguis eius sup nos ⁊c. O magna crudelitas q̄ pater seip̄m voluntarie ⁊ ꝓpriū filium in captiuitatem ⁊ in iram dei ppetuam tradat quia hec obligatō ⁊ iudeorum peccatum est potissima causa q̄ q̄ȝdiu mundus durauerit existentibus in eo iudeis et filijs eorum semp erunt captiui vbicūq̄ȝ sint et ira dei erit super eos. Item crudele est furari aliena et crudelius furari sua sed crudelissimū est furari seip̄m tales fuerunt miseri iudei quia cum passio christi se extenderet ad redemptionem tocius humani generis sufficienter et oēs homines naturaliter appetāt saluari iudei ab hac redemptione et saluatōne furati sunt seipsos nolentes participes fieri predicte redemptōnis cū voce mag̃ et rabido corde clamauerūt. Sanguis eius sup nos et super filios nr̄os. O infelix iudas q̄ credulis fuit contra magistrū suū crudelis fuit ↄ̄ seip̄m laq̄o se suspendēs crepens medius diffusis visceribus eius sic ne miremur si iudei ei similes quia crudeles fuerūt cōtra dn̄m messiā regē ⁊ deū suū q̄ crudeles fuerūt contra seip̄os se et ꝓprios filios pimentes. vn̄ et pilatus in ep'la quam misit ad tyberiū cesarē sup mortez xp̄i furari

Epla pilati de xpo ad tiberiu cesare

sic ait tiberio augusto pilatus salutez. Nuper accidit qđ i͂pe pbaui iudeos p inuidia se suosq͂ posteros crudeli dam natione pemisse ꝛc. vide supra hāc hec hesiam libro pmo thesauro pmo testi monio .iiij. Item predicti iudei fuerūt sic̃es neroni crudelissimo qui occidit mgr̃m suū senecā non valēs tolerare ti morē eius a puericia occidit etiā ꝓpaz matrē ꝛ eam fecit scindi vt videret lo cum in q̊ conceptus fuerat: fecit succē di ciuitatem romanā septē diebus ꝛ se ptem noctibus vt expiret q̃nta fuerit succensio troyane vrbis: finaliter cru delissime occidit seip̄z. Sic miseri iu dei reddentes malū ꝓ bono occiderūt mgr̃m ꝛ dñm suū ꝓpriaz matrē suā scz sinagogam pemerūt. Incenderūt igni sanctuariū suū ꝛ ciuitatez ꝛ seipos cru delissime eternaliter dānauerūt ꝛ quia tam crudeles ꝛ viri sanguinū fuerunt culpam ꝛ penam sanguinis xp̄i sup se imp̃cantes. Ideo eoꝝ orōnes deus nō exaudit vt liberent̃ a captiuitate i qua sunt. vñ ysa. j. Cū extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis ꝛ cum multiplicaueritis orōnem non exaudiam: manus em̄ vestre sanguine plene sunt.

De crudelitate iudeoꝝ erga cristianos quarū sunt. xvij.

Tercius punctus est de crudeli tate iudeoꝝ erga xp̄ianos h̃ ge neratio praua ꝛ exasperans po stq̃ seipsam vt p̄dictū est crudeliter dā nauit versa in rabiem ꝯ xp̄ianos quo ruz sunt ppetui serui diuersis in mūdi ptibus inaudita crudelia opati sunt ꝛ cōtinue vt possunt. veritatem bestiarū excedentes crudelissime opant̃ de qui bus vt colligere potui ex diuersis scri pturis ꝛ relatione viroꝝ fideliū vsq͂ in p̄ns tp̄us ex eo tunc q̊ ꝓpter peccatuz occisionis xp̄i sui p orbem in captiui tatem sunt dispersi. xvij. famose crude litates annotant̃: ꝛ non est dubiū quin sint alie plures nobis occulte cū dato vno incōuenienti plura sequi cōtigat.

In toleto omnes cristiani gla dio sarracenoꝝ trucidati sunt.

Prima crudelitas iudeoꝝ in ci uitate tholetana regni castelle facta est post infelicem casū re gis roderici vltimi regis gentis gotto rum anno primo dñi illustris viri in fantis pelagij in asturijs currente era septingentesima q̊nquagesima secūda et anno dñi septingentesimo decimo quarto: tunc ciuitas tholethana nobil̃ ꝛ fortis ac multoꝝ bonoꝝ habundan tissima specialiter in multitudine no biliū militum ornata fuit posita in po testate hysmahelitarū ꝛ deuicta sine ꝑ lio ex ꝓditione ꝛ crudelitate iudeoꝝ i ea hitantiū sicut narrat frater Joh. egi dij. Samoreñ. in suo archano. ꝛ lucas episcopꝰ thudeñ. in cronica sua ac pla nius in generali historia hispanie cōti netur. modus aūt ꝓditionis ꝛ crudeli tatis iudeoꝝ fuit talis vt ibidem legit̃. Cum em̄ xp̄iani ecclesiastici religiosi milites ꝛ alij xp̄iani ciues in dñica oli uarum ꝓpter honorem solēnitatis ma gne s̃m suam consuetudinem exissent homines extra suam ciuitatem ad ec clesiam sancte loacadie vt diuinū v̄bū ibi audirent iudei crudeles q̊ cū sarra cenis posuerūt suā ꝓditionē signataz vt scz illa die clauderent portas ciuita tis xp̄ianis ꝛ aperirēt sarracenis sic de facto fecerūt: qꝛ venientibus sarraceis ianuas ciuitatis apperuerūt eis: ꝛ inde exeūtes ad xp̄ianos cū essent inarmes ꝛ de tam ꝓdicioso ac p̄iculoso aduētu nihil cogitātes omnes gladio trucida uerūt: q̊ facto tharif p̄nceps illoꝝ sarra cenoꝝ ex p̄dictis iudeis ꝛ suis sarrace nis p̄dictā ciuitatē populauit.

In regno frantia occiduntur i fantes per iudeos

SEcunda crudelitas iudeorum
famosa ostensa in regno fran-
coꝝ sicut narrat vincentius ma
gnus in speculo historiali libro.xxx.c.
xxv.vbi dicit ꝙ anno dñi. M.centesi-
mooctuagesimotercio. Philipp⁹ rex
francoꝝ iudeos de regno suo expulit.
Audiēs nēpe multociēs isdē rex a pu
eris q̄ in palacio cū ipo nutriti fuerāt.
ꝙ iudei q̄ parisi⁹ manebāt singul' ānis
xp̄ianū vnū in obprobriū xp̄iane reli-
gionis quasi ꝓ sacrificio in cript⁊ ⁊ fos
sis subterraneis latēter in die cene vel
in illa sacra ebdomada penosa iugu-
labāt.⁊ in hmōi neq̄cia ꝑseuerātes de
prehensi multociens ⁊ igne ꝯbusti fue
rant. Nam ⁊ scūs Ricard⁹ cui⁹ corpus
in ecclesia sci Innocētij parisi⁹ requie
scit a iudeis sic interfect⁹ ⁊ cruci affix⁹
feliciter ꝑ martiriū migrauit ad deum
vbi etiā per ei⁹ intercessiones operan
te deo multa facta miracula fuisse re-
feruntur. Venerabilis ergo philipp⁹
rex qd viuēte pr̄e diu mente clausum
gestauerat ⁊ ob patris reuerentiā perfi
cere formidauerat in ipo regni sui ini-
tio zelo dei flāmat⁹ aggressus est. naꝫ
ad ipi⁹ mādatū capti sunt iudei ꝑ totā
frāciā in sinagogis suis in sabbato. Et
prio q̄dē expoliati sunt vestib⁹ ⁊ auro
⁊ argēto eos siquidem tp̄e multitudo
maxia iudeoꝝ parisi⁹ hītabat q̄ de di-
uersis orbis ꝑtib⁹ ob pacis diuturni-
tatē illuc cōuenerāt. Audierāt eñ strē
nuitatē regū francoꝝ ꝯ inimicos ⁊ pie
tatē in subditos illuc ergo diu conuer
sati intm̄ erāt ditati ꝙ fere medietateꝫ
vrbis sibi vendicauerāt. Sed ⁊ ꝯtra dī
⁊ ecclesie d̄cretū xp̄ianos i domib⁹ su
is seruos ⁊ ancillas hēbāt q̄ etiam cuꝫ
eis iudaizabāt ciues q̄ꝫ milites ⁊ rusti-
cos de suburbijs ⁊ opidis ⁊ villis supra
modū vsuris grauabāt.⁊ quosdā etiaꝫ
in domibus suis iuramento astrictis
quasi captiuos in carcere detinebant.
sed ⁊ vasa sacra ꝓ instanti ecclesiaꝝ ne-
cessitate sibi nomie vadij supposita tā
viliter tractabāt ꝙ eoꝝ infantes in ca-
licib⁹ offas in vino factas comedebāt
⁊ cū eis bibebāt. Itaq̄ꝫ timētib⁹ illis ne
dom⁹ illoꝝ ab officialib⁹ regis scruta-
rentur quidā ex eis crucē aureā ⁊ euā-
gelioꝝ codicē auro ⁊ gēmis deornatū
cū alijs vasis in sacco reposuit.⁊ in ꝓ-
fundam foueā vbi ventrē purgare so-
lebant prochdolor vilissime proiecit.
Que oīa paulo post dño reuelāte sunt
inuēta. Datoq̄ꝫ edicto a rege vt oēs iu
dei a regno ei⁹ exirēt. quidā ad fidem
xp̄i conuersi sunt quib⁹ ituitu xp̄iane
religionis oēs possessiones suas inte-
gre concessit. Alij vero barones ⁊ pre-
latos ecclesie donis ⁊ ꝓmissis allicere
ceperūt vt ꝑ eoꝝ suggestionē ⁊ infinite
pecunie ꝓmissionē animū regis a ꝓ
posito reuocarent. Sed rex nec p̄cib⁹
nec ꝓmissionibus rex tp̄aliū emolli
ri potuit. Illis ergo eiectis eorūq̄ꝫ pos
sessionib⁹ immobilib⁹ ad fiscum regl'
deuolutus.rex eoꝝ oēs sinagogas q̄s
scolas vocabāt mūdari iussit. ⁊ eas cō
tra voluntatē oīm p̄ncipū ecclesias deo
dedicari ibiq̄ꝫ altaria ꝯsecrari fec̄ vt vbi
pri⁹ xp̄s in ore iudeoꝝ blasphemabat
ibidē a clero ⁊ populo laudaretur. hec
Vincentius.

Richardus in parisiis sepultus est

Crudelitatē iudei i regno frā
cie xp̄ianū quēdā flagellatū ⁊
spinis coronatū suspendentes
exercuerunt.

TErcia crudelitas iudeoꝝ circa
idem temp⁹ in predicto regno
francie accidit sicut narrat pre
dictus vinceentius magn⁹ libro.xxx.
specu.histo.ca.liij. cuius narratio tal'
est. Philipp⁹ aūt rex in francia dū eēt
apud sctm̄ germanū i laya. audita c⁹
dam xp̄iani morte ignominiosa ab ip
sis iudeis perpetrata xp̄iane religion

cōpaciens.familiaribꝰ ſuis ignorantibus quo iret ſubito arripuit iter apud braiam velociſſime veniens poſitis in portis ipiꝰ caſtri cuſtodibꝰ ꝯphenſiſqꝫ iudeis.lxxxiiij.ꝛ ampliꝰ ꝯburi fec. Commiſiſſa em̄ ipiꝰ caſtri muneribꝰ eorum corrupta tradiderat eis q̄ndā xp̄ianuꝫ cui falſo imponebāt furtū ꝛ homicidium. Nūc igr̄ antiquo odio ꝯmoti manibꝰ a tergo ligatis ꝛ ſpinis coronatuꝫ per totā villā fuſtigantes duxerūt ꝛ poſtea patibulo ſuſpēderūt.hec ibi.

¶ In vno regno frācie ꝓuincia oēs chriſtiani occiſi ſunt. iiij

Quarta crudelitas iudeoꝝ accidit in eodē regno francie. Cuꝫ iudei maleficijs vterētur et ꝓpter hoc ſepe fuiſſent puniti accidit ſemel ꝙ iudeꝰ quidā crudeliſſimꝰ volens vidicari de xp̄ianis cogitauit modū ꝛ factꝰ ē amicꝰ cuiuſdā miniſtri iuſticie q̄ lingua nr̄a dꝛverdugo ꝛ cū ſenſit illū grandi ſecū amicicia ꝯiunctū.q̄dā die rogauit eū inſtātiſſime vt vniꝰ hominis daret ei cor fingēs ſe hr̄e neceſſitate eiuſdē ꝓ medicina quadaꝫ ſine q̄ infirmitas q̄dā curari nō poterat ꝛ corando factū ſuū dixit ei ꝙ q̄dā hō dabat ſibi viginti coronas aurei ſi euꝫ ſanaret ꝛ ꝙ ipe daret ſibi decem illarum ſi ei trib ueret ꝑdictū cor plura etiam alia ſibi ꝓmittens. Ille ergo miſer tū ex amicicia tū ex cupiditate motꝰ annuit promiſitqꝫ ſibi cor hominis ſe daturum. Extrahenſqꝫ illud ꝑdictuꝫ cor a quodam xp̄iano quem per iuſtitiam in partes diuiſerat tradidit vxori ſue cuſtodiendū dicens ei ꝙ decem coronas debebat habere ꝓ illo a tali iudō amico ſuo. Cum ergo mulier illa cognouiſſet iudeum illū maleficum eē deo inſpirante dure reprehendit maritum. Ille vero econuerſo reprehendebat eam dicendo ꝙ ipa eſſet cauſa ꝙ ꝑderet decem coronas ꝛ plura alia promiſſa. Finaliter conſilio mulieris ſic factū eſt ꝙ acceperūt cor cuiuſdaꝫ porci ꝛ tradiderūt iudeo ſecretiſſime receperūtqꝫ decem coronas auri. quo facto iudeus ille non modicū gaudens maleficijs ſuis vtens ſepeliuit p̄dcm̄ cor in quodam campo magno cogitāſ ſe cor hominis chriſtiani ſepeliſſe. Et factū eſt ꝙ pꝰ dies paucos congregata eſt in campo illo innumerabilis multitudo porcoꝝ nō ſolū domeſticorum ſed etiam ſilueſtriū.ꝛ tanta fuit lis ꝛ ꝑlium inter eos ꝙ omnes mutuo rabidis ſe morſibus dilacerantes occiderūt ſicvt nec vnus remaneret viuus. qd̄ factum a rege francie cognituꝫ iudeo capto aperta eſt veritas quod ſic fuiſſet factū de hominibus chriſtianis illius prouincie ſicut de porcis ſi cor ſepeliſſet hominis chriſtiani. quare oēs iudei illiꝰ loci ex regis precepto occiſi ſunt. hec aūt ſepe a pluribꝰ fidedignis audiui ſic in francia accidiſſe. His āt ꝛ pluribus alijs maleficijs vtuntur iudei q̄ꝫ alie natōnes mundi cum ſemꝑ fuerint rebelles deo ydolatre ꝛ preceptoꝝ dei tranſgreſſores ipi ſunt arioli ipi ſomniatores.ipi augures.ipi malefici.ipi incantatores. ipe fitones atqꝫ diuini cū tamen eiſ expreſſe ſit in lege ꝓhibitū Deutro.xviij. Non inueniat in te q̄ luſtret filiū ſuū aut filiam ducens per ignem. aut qui ariolos ſciſcitet. aut obſeruet ſomnia atqꝫ auguria. nec ſit maleficus aut incantator neqꝫ fitones conſulat neqꝫ diuinos ꝛ querat a mortuis veritateꝫ. hec em̄ omnia abhominatur dominus. Et iteꝝ Leuiti. xx. vir ſiue mulier in quibus fitonicus vel diuinationis ſpiritus fuerit morte moriatur lapidibus obruent eos ſanguis eoꝝ ſit ſuper illos. b

¶ De crudelitate iudeorū in almania vbi puellā occiderūt et

quare iudei ĩ oĩ prouĩcia quam
ĩhitãt christianũ sanguinẽ fun-
dunt.

q Vita crudelitãs iudeorum famo
sa accidit in alemania. Vñ re-
fert frater Thomas p̃ ꝑiarcha
barbarieꝭ. in libro suo de apibꝰ ca. xxx
Miraculũ celeberrimũ qđ acci dit an
no ab incarnatõnis dñi. M.cc.lxj. qđ
factũ est in villa teutonie forchin noĩe
Contingit aũt vt qdã vetula malignis
sima iudeis familiaris effecta puellã
eis annorum septẽ a pentibꝰ ablatã vẽde
ret occidendã. Hanc igr̃ in secreto su-
per pulcra ꝛ plura lintheamina obstru
cta ore eiꝰ in oibꝰ fere iũcturis mẽbro
rũ incisionibꝰ vulnerarũt maxio cona
namine sanguinẽ exprimentes ꝛ in ip
sis lintheaminibꝰ diligẽtissime ꝑceptã
tes. Hãc aũt post tormenta defunctã
iudei in aquã fluidã ꝓpe opidũ ꝓiece
rũt ꝛ sup eam congeriem lapidum po
suerũt. Tercia vero ac quarta die per
manũ erectã ad celum a piscatoribus
est inuenta ꝛ in opiduꝫ deportata. hor
rentibus ꝛ clamantibus pplĩs ab im-
pijs iudeis tm̃ flagitiũ perpetratum.
Erat enĩ in vicinio marchie princeps
qui mox audito tanto piaculo perue
nit ad corpus statimqꝫ erectũ residẽs
tetendit manum ad principem quasi
vindictam sanguinis eius vł forte mi
sericordiã imploraret post horam fere
dimidiam iteruꝫ se disposuit defuncti
more supinam. Adductisqꝫ ad hoc spe
ctaculũ impijs iudeis statim erupert
omnia vulnera corporis ꝛ in testimõi
um nephãde necis copiosũ sanguineꝫ
effuderũt. Mox clamor vulgi attollit
ꝛ ad vindictã zeli totalit̃ est aiatꝰ. Ex q̃
busdã idicijs capta vetula ꝯuicta ẽ ma
xime cũ filia eiꝰ puula oĩa ꝓdiderit q̃
a puero ꝛ ebrio extorqtur veritas. Iu
dei quoqꝫ capti sunt qui in puellã ma
nus nephãrias extenderãt rotatiqꝫ et
suspensi sunt cũ vetula. Duo vero mu
tuo se iugulauerunt hec nobis fratres
ordinis predicatorum. Ricardꝰ ꝛ egi
dius sicut illi qui in villa fuerunt post
triduũ quo hec gesta sunt veraciter re
tulerunt. Hinc igitur videndum ẽ cur
iudei sibi consuetudinẽ in omni ꝓuin
cia quam inhabitant christianum san
guinem fundant. Certissime enĩ com
pertum est ꝙ omni anno in qualibet
prouincia sortes mittũt q̃ ciuitas vel
opidum xp̃ianũ sanguinẽ alijs ciuita
tibꝰ tradat. Constat quidẽ ex sctõ euan
gelio ꝙ pilato lauante manus ꝛ dicen
te. mũdus ego sum a sanguie iusti hꝰ
iudei impijssimi clamauerũt sanguis
eius super nos ꝛc̃. Super quo beatus
Augu. in sermone quodã qui incipit
in cruce mũere dicit. Videt̃ ꝙ ex ma
ledictõe parentũ currat adhuc ĩ filios
vena facinoris per maculã sanguinis
vt per hãc fluidã importune ꝓles im
pia inexpiabiliter crucieꝭ quousqꝫ se
ream sanguinis christi recognoscat pe
nitens ꝛ saneꝭ. Preterea dicit ibidẽ su
pradictus doctor ꝙ audiuit suis tẽpo
ribꝰ quendã lr̃atissimum iudeorum con
uersum ad fidem dixisse quendã qua
si prophetam eorum in extremo vite pro
phetasse iudeis certi sitis inquit nullo
modo vos posse ab illo quo punimini
verecũdissimo cruciatu sanari nisi so
lo sanguine xp̃iano quod verbum ꝯce
ci semper iudei ꝛ impij capiẽtes indu
xerunt oĩ ãno in oĩ ꝓuincia fundẽduꝫ
sanguinem christianorum vt tali sangui
ne ꝯualescãt. ꝛ addidit male aũt intel
lexerũt verbũ sanguinẽ intelligentes
christiani cuiuslibet. sed prorsus illuꝫ
sanguinẽ q̃ ĩ salutẽ peccaminũ q̃tidie
fũdiꝭ ĩ altari. quem si quilibet vestruꝫ
conuersus ad fidem christi sumpserit
vt debuerit mox sanabiꝭ ab illa male
dictõe paterna. hec ille in predicto li
bro. Ex hoc patet ꝙ iudei q̃ ñ ficte sed

Sanguis xpianor̃

vere accedunt ad baptismū statim sa-
nantur ab illo fluxu sanguinis quem
paciuntur. vi

In alimonia fuit cū intoxica-
uerūt omnes puteos ⁊ fontes.

SExta crudelitas famosa iudeo-
rum facta fuit sedente in cathe-
dra Petri Clemente papa. vj.
q̄ fuit. cciij. aplicus. ⁊ impante heinri-
co romanoꝝ impatore q̄ fuit. lxxxxvj.
impator Anno dn̄i. M. ccc. xlv. tunc
em̄ comptum est in almania q̄ iudei i-
toxicassent oēs fontes ⁊ puteos vt occi-
derent oēs xp̄ianos dicte prouincie.
torti em̄ aliqui eoꝝ id cōfessi fuerūt eē
verū. quare mirantes almani tantam
crudelitatē ⁊ timentes gentem pdicio-
sam hr̄e inter se p totā almaniaꝫ iudei
cōbusti fuerūt habetur hoc ex cronicis
impatoꝝ ⁊ summoꝝ pontificum. vii

In alimonia fuit vbi tres ifan-
tes christianoꝝ occiderunt.

SEptia crudelitas iudeoꝝ famo-
sa accidit circa annū ab incar-
natione dn̄i. M. cccc. xx. i alma-
nia imperante Friderico imperatore
Tunc em̄ in vienna ciuitate teutonie
cōpertū est q̄ iudei occiderūt tres ifan-
tes xp̄ianos. Compertū est etiā q̄ mu-
lier q̄dam xp̄iana impijssima vēdidis-
set iudeis corpus dn̄icū. quare ex pce-
pto predicti impatoris. ccc. iudei fuerūt
igne cremati. ⁊ mulier illa ducta p ci-
uitatē pdictam a fabris forpicib⁹ igni-
tis fuit dilacerata hec mihi retulit qui-
dam vir illarum partiū dictus Arnol-
dus de almania q̄ me certificauit se p-
prijs oculis vidisse predictam executō-
nem iusticie. tam illoꝝ trecentoꝝ iude-
orum q̄ etiā predicte femine. viii

In ciuitate pauie accidit vbi
iude⁹ quidā medicus occidit
vnum christianū infantem.

OCtaua credulitas iudeorum ac-
cidit in ciuitate Ancone. cum
iudeus quidam natōe Januē.
nomine emanuel filius cuiusdam ma-
gni medici iudei pdicte ciuitatis cui⁹
nom en erat mgr̄ Salomon venitꝫ ad
me in conuentu minoꝝ vali solitano.
Anno dn̄i. M. cccc. lvj. ⁊ ostēderet se
cognoscere errorem iudaice gentis et
peteret cum deuotione baptismo xp̄i
emundari ⁊ interrogaui eum de pluri-
bus ⁊ inter cetera incidentaliter quesi-
ui ab eo q̄ ex quo cognoscebat erroreꝫ
iudeoꝝ ⁊ pfitebatur veritatem fidei ca-
tholice diceret mihi vitatē de h̄ q̄ iu-
deis imponitur scꝫ q̄ occidunt ⁊ sacri-
ficant infantes xp̄ianos cum eos hr̄e
possunt. vtrum hoc sit verum ꝗ si sciuit
determinate vel vidit vt possint xp̄iani
caucius obseruari ab eis qui mot⁹ cō-
scientia ⁊ zelo religionis xp̄iane narra-
uit mihi duo crudelissima. vnum qd̄
audiuit a parentib⁹ suis iudeis ⁊ a plu-
ribus alijs iudeis ⁊ aliud quod pprijs
oculis viderat. De primo dixit. Sepe
audiui a parentibus meis ⁊ ab alijs iu-
deis q̄ in partib⁹ ytalie erat quidaꝫ iu-
deus qui dicebatur mgr̄ Symon de an-
cona medic⁹ q̄ discurrens p varia loca
etiā p magnoꝝ dn̄oꝝ palacia xp̄i offi-
ciū suū. Accidit q̄ huit familiaritateꝫ
nō paruā cū quodā puerso christiano
sacomano qui in quodā loco ceperat
vnū ifantē xp̄ianū etatis q̄tuor ānoꝝ vt
ab eo fuiret sicut psueuerūt facē gentes
armoꝝ. Sꝫ q2 puer ille erat puul⁹ nec
valebat labores sustinere viaꝝ. ex ami-
cicia quā hēbat cū pdc̄o iudo tradidit
eū ⁊ sibi donauit nihil mali cogitans
de his q̄ iudeus gerebat in corde ꝗ vt
ei seruiret. Jude⁹ vero nō modicū cor-
de gauisus cepit infantē ⁊ cū eo redijt i
ciuitatē papie vbi domiciliū suū habe-
bat. ⁊ cū ingrederetur domū suā videns
horā qua posset desideriū sue feritatis

explere capto infante ſuꝑ menſaꝫ extē dit ⁊ euaginato gladio caput infantis xp̄iani crudeliter abſcidit. dimiſſo ergo capite oblito ſupra menſam truncum cepit ⁊ in quādā ſecretā cameraꝫ cum eo introiuit vt ſuū impleret ꝑuerſum ꝓpoſitū. Interim vō ꝙ ip̄e erat in camera deo ordinante ingreſſus ē domū quidā magnus canis q̇ inueniens caput infantis ſuꝑ menſam ip̄m i ore cepit ⁊ ꝑ feneſtrā in vicū ſaltauit. Cuꝫ autē iudeus ille crudelis exiret de camera vt p̄dictū caput tolleret. ⁊ ip̄m nō inueniret nō modicū miratus ſed ⁊ timore ꝑcuſſus ꝙ eſſet diſcoopertus ſtatī domū ſuam exiuit. ⁊ data non ꝑua pecunia quibuſdā ſacomānis occultatꝰ ē ⁊ vſqꝫ ad mare ſecrete ꝑductus ⁊ inde nauigio tranſiuit ad turcos. ⁊ ſic euaſit manus iuſticie ip̄m diligenter inquirentis. Fuit aūt cognitū p̄dictū factū crudele ꝓpter p̄dictū canē. qꝛ cū tenderet ꝑ vicum cum capite in ore caſu obuiauit miniſtris iuſticie qui reſpicientes nō poterant bene diſcernere quid eſſet illud qđ canis gerebat in ore talit erat ſanguine cruentatū. Finaliter acclamantibꝰ illis dimiſit caput. ⁊ vt cognouerunt ꝙ erat caput infantis. mirati ſunt vehementer. quis. ſ. auſus eēt tam crudele factū ꝑpetrare. Sequētes igit vestigia ſanguinis decurrētis guttatim ꝑ vicum. vnde venerat canis vſqꝫ ad domū predicti iudei ꝑuenerunt: ⁊ introeuntes inuenerūt mēſam cruore infectā ⁊ truncū infantis in camera. Iudeū vō nō inuenerūt vt dixi ſupra. Ecce que audiui a parentibus meis ⁊ pluribus alijs vt p̄dixi. ⁊ de quo eſt fama publica in tota italia.

In ſaona ciuitate accidit vbi iudei occiderunt vnū infantem chriſtianū ⁊ cōicauerūt cū ſanguine eius.

Vna crudelitas iudeoꝝ famoſa accidit in ciuitate Saone q̄ diſtat ꝑ dietā a ciuitate ianuēſi vnde p̄dictus iuuenis manuel poſtqꝫ mihi retulit p̄dictā crudelitatē vt audiuit. Conſequenter narrauit id qđ proprijs oculis cōſpexit ſub forma que ſequit. Cum. n. eſſem in ciuitate quadaꝫ ſubiecta ianue que dicit Saona. vt viderē ſacrificari quendā infanteꝫ xp̄ianū pater meus deduxit me ad domū cuiuſdā iudei vbi fuerūt ſeptē vel octo iudei cōgregati ſecretiſſime. ⁊ clauſis ianuis diligentiſſime iuramentū fortiſſimū omnes fecerunt de zelādo id qđ facere volebant. ſic ꝙ nullo mō tꝑibus vite ſue detegerent quicq̇d ibi fieri viderent. q̄nimo citius paterent morteꝫ vel ſeip̄os occiderēt qꝫ aliquid tale alicui viuentiū reuelarent quo pacto. ecce deducit in mediū infantulus q̇daꝫ xp̄ianus etatis fere duoꝝ annoꝝ ⁊ deducto vaſe illo in quo cōſueuerūt recipere ſanguinē infantiū circūciſoꝝ poſuerūt p̄dictū infantē nudū ſupra p̄dictū vas. ⁊ quatuor iudei illoꝝ intendebant occiſioni ſub tali forma ⁊ ordine nam vnus tenebat eum ꝑ brachiū dextrum. ſecundus ꝑ ſiniſtrū. tercius vō tenebat caput eius eleuatum ſic ꝙ iſti tres tenebant eū in forma crucifixi extenſum. q̄rtus faciebat opus q̇ infanti xp̄iano ſic diſpoſito p̄mo poſuit i ore eius ſtuppas fumo plenas. ne ſcꝫ clamare poſſet. ⁊ deinde accepit quoſdaꝫ ferreos aculeos ſatis longos. ⁊ mittebat eos crudeliſſime infra ſtomachuꝫ ⁊ latera infantis verſus ꝑtes corpis ſuperioris qui nō dubito quin ꝑ viſcera infantis tranſirent vſqꝫ ad cor. Sic ergo ille impius iudeus ſepe ⁊ celeriter vulnerans infantē mittēs ⁊ extrahēs p̄dictos aculeos copioſiſſime viuꝰ ſanguis infantis effundebat in p̄dicto vaſe. qđ cum viderem exhorrui facinus

crudelissimū nec amplius respicere potui sed absentaui me aliquantulū i eadem domo. Pater meus vo venit ad me ꝛ dixit mihi multa inter que secretissime mihi mandauit ꝙ nunq̄ alicui viuenti ea que viderā nec que ibidē visurus eram detegerem. Sed ꝙ antea sustinerē mortē vel occiderē meipm cum gladio q̄ ꝙ aliquid hmōi secreti reuelarem. ꝛ cum redirem cum eo ad locū iam p̄dictus infans expirauerat capto ergo corpe eiusdē ꝓiecerunt eū in quandā ꝓfundissimā ꝛ obscurā latrinā que erat in p̄dicta domo. ꝛ deīn d̄ fructibus diuersis. s. pomis, piris nucibus auelanis. ꝛ ceteris q̄ habere potuerunt in ptes minutissimas diuidētes sanguini illi infantis xp̄iani in p̄dicto vase miscuerūt ꝛ de illa cōfectione horribili omēs illi iudei comederūt. ꝛ ego comedi d̄ sanguine illo. qd̄ postq̄ gustaui fui ita alteratus in meipo ꝙ illa die nec altera sequenti nō potui aliq̄d manducare volēs quasi viscera effundere p̄ horrore. Ecce narraui vobis fideliter sicut vidi ꝛ quō manducaui d̄ sanguine p̄dicti infantis xp̄iani. Predicta oia ꝛ plura alia narrauit p̄dictꝰ iuuenis manuel iudeus ante me. ꝛ añ venerabilē patrē frēm petrū vela pro tunc in supradicto cōuentu valisolitano guardianū. Et iterū atq̄ iterū ante q̄ sacramentū ꝑciperet baptismi. ꝛ post q̄ baptizatus fuit in eccia sancti iacobi p̄dicte ville ꝛ vocatus Franciscus. Eadem oia corā reuerendo in xp̄o p̄re et dño: dño gharsia de boamonte lucētine ep̄o eius patrino i baptismate ꝛ coram venerabili dño petro basq̄s decano ecc'ie ꝯpostellane ac corā plluribus aliis notabilibꝰ viris ecciasticis ꝛ laycis ꝛ publico notario regis audientie p̄dicti dñi ep̄i secretario .s. petro martini de guetaria ꝑ quē oia supradicta de duabꝰ crudelitatibꝰ in scriptis sunt redacta ꝛ signata. ꝛ in supradicto cōuentu minoꝝ reseruata ad memoriā tanti facinoris. ꝛ dixit ꝙ supra dicta acciderāt in p̄dicta ciuitate quasi ꝑ quatuor annos ante cōuersionē suā. Et ptꝫ ꝙ ꝑpetrata fuit hec crudelitas anno domini· M.cccc.lij.

In regno castelle accidit in loco qui dicitur tauara vbi iudei seminauerūt aculeos ꝛ incēderunt christianoꝝ domos.

Decima crudelitas iudeoꝝ accidit in regno castelle in quadā villa que dicit᷑ tauara que ē in territorio ludouici de almanca. casus aūt vt est vox cōis ꝛ publica fama fuit talis. Judeus quidā filius cuiusdā fabri iudei cōmisit quoddā crimen. propter quod fuit iuridice occisus. p̄r vo eius p̄ dolore filii cōcepit dolorē ꝛ peperit iniquitatē. vt. n. vindicaret se de xp̄ianis in p̄dicto loco finxit se stultū ꝑ multos dies. Modū aūt sue fatuitatis publicauit in hunc modū vt ab oibus stultus reputaret᷑. q2 diebus ꝛ noctibꝰ incedebat ꝑ locū p̄dictū clamās ꝛ ꝑcutiens portas domoꝝ cū martello intantū ꝙ iam de eius vocibꝰ ꝛ ictibus nō curabant eū fatuū totaliter reputantes. In domo vo sua secretissime cum pueris suis fabris faciebat q̄sdam laminas ferreas ꝑforatas quibꝰ posset de nocte omnes portas domoꝝ cōclauare fecit etiam aculeos ferreos qui lingua nr̄a abrolos noiant᷑. q̄ cōīt ab inimicis semināt᷑ ꝑ pedibꝰ equoꝝ ꝛ hoim cōclauādis. Cū ergo habuit sufficientiā p̄dictoꝝ nocte quadā in tēpeste noctis silentio discurrens celeriter ꝑ locū vt cōsueuerat conclauauit portas aculeos p̄dictos seminauit vt si q̄ forte fractis portis exirent in aculeos inciderent. Quibꝰ pactis inuatus nō est dubiū ꝑ alios iudeos cogitantes ꝑime

re omēs xp̄ianos apposuit ignē domi bus ⁊ fugit. Cū ḡ habitatores p̄dicti lo ci p̄ vigore fumi ⁊ ignis calore excitarent surgētes velociter ⁊ vt ignē fugerent ad portas apiendas recurrerūt et nō valerent eas apire multi igne pierunt. ⁊ si qui euaserūt fractis portis in aculeos ceciderūt grauiter pedib⁹ vulnerati q̄re p̄dicte crudelitatis ⁊ malicie inopinate querela ad regē venit q̄ fm ꝙ est publica fama literas suas dedit p̄dicto loco ꝙ q̄cunqȝ iudeus in eo vel eius terminis caperet statim occideret. Accidit aūt ꝙ iude⁹ quidē iter faciens ꝓpe terminū p̄dicti loci cogitās ꝙ a nullo possit videri quasi de nocte intrabat in terminū p̄dictū. ⁊ subito exibat dicens. hec verba iude⁹ in tauara: iude⁹ extra tauarā sed q̄ latebant eū videntes cōp̄henderūt ⁊ ibidē ignib⁹ cōbusserūt. ⁊ iō in ꝓuerbiū tradūt in illis ptib⁹ cōtra iudeos. p̄dicta verba iude⁹ in tauara ⁊ iude⁹ extra tauarā nec amplius iudeus aliquis ibi habitauit vsqȝ in hodiernū diem.

In predicto regno accidit vbi iudei occiderunt viuuz infantē xp̄ianū ⁊ cōicauerunt cū cineribus cordis eius. XI

Undecima crudelitas iudeorūz accidit in p̄dicto regno castelle circa annū dn̄i. M.cccc.liiij. cū eē de noīe iesu in villa vallisoltana viginti duos sermones facerē ⁊ vltimū ī illa materia vellē facere relatum mihi fuit a p̄sonis fidedignis inter q̄s fuerūt reuerēdus in xp̄o pr̄ ⁊ dn̄s garschias de voamonde lucensis ep̄s supra noīatus. homo q̄dāz magne sciē ⁊ bone cōscientie. ⁊ rodericus didaci de mendoca miles vtiqȝ strenuus atqȝ timēs deū ꝙ duo iudei in terra ludouici de almāca ceperant vnū infantem puulū xp̄ianū furtiue ⁊ deducētes eū extra locuz in quodā campo occiderant. ⁊ apiētes eū p̄ mediū corpis extraxerūt cor eius ⁊ sepulto corpe insupficie recesserunt. Canes aūt ibidē transeūtes corpusculū illud effodiētes extraxerūt ⁊ corroserūt. vnus aūt eorū brachiū cū manu deducens in ore a pastorib⁹ captus ē: ⁊ sic detecta fuit mors infantis q̄ nō inueniebat. Iudei aūt p̄dicti cōuocātes secrete alios de q̄bus ⁊ ipi cōfidebāt p̄dictū cor cōbusserūt. ⁊ in cinerē redactū vino miscuerūt ⁊ de illo p̄dicti iudei bibentes cōicauerunt. Supra q̄ facto p̄dictus didacus de almanca fecit diligentē inquisitōem. ⁊ inuenit predictos iudeos reos ī crimīe. captoqȝ vno illorū q̄ fecerat factū. vir quippe rebe⁹ capillis ⁊ barba quē ego vidi ⁊ tormētis expositus cōfessus ē ⁊ nō negauit. Cumqȝ vellet facere iusticiā de eodē iudei qui nō dormiebant velocissime itinerantes a rege lr̄as habuerūt in quibus aduocabat cām ad se ⁊ mandabat militi ꝙ non ꝓcederet vltra q̄uīsqȝ amplius videret in cā. ⁊ sic cessauit p̄dictus miles ab executiōe iusticie. Hac ergo certitudine habita ego p̄dicaui p̄dictū sermonē in ecc̄ia sancti Nicolai que est ꝓpe iudaismū vbi tota villa cōuenerat ꝓcessionaliter. ⁊ etiam multi iudei. ⁊ ibidem aggrauaui hanc crudelitatē mihi nouit relatā vt dcm̄ ē q̄d verbū publicatū nō modicū displicuit iudeis ibidē p̄ntibus ac etiā plurib⁹ alijs de genere suo illi fauētibus. Propter q̄d sic factū ē ꝙ iude⁹ ille ductus fuit ad p̄dictā villā vallisoletanā ꝓcurātib⁹ aliq̄b⁹ de genē suo q̄ ꝓtūc magnaz ptē in cācellaria regis habebāt. vt colore iusticie ipm̄ liberarēt extrahētes eū a manib⁹ p̄dicti militis. Positus ḡ ē ī carcere publico. ⁊ tūc supradict⁹ dn̄s lucen̄. ep̄s lr̄am quādā recepit a supra noīato milite luduico de almāca noīe ꝓprio roboratam quam ꝓprijs oculis

vidi et in manibus meis tenui et legi. In qua narrabat et asserebat oia supra dicta fore vera. et quō cessauerat ab executōe iusticie. ꝓpter pdictā lrās regis recōmendans eidē pdictū negociū pp honorē fidei exquo erat principalis in consilio regis. vidit insup pdictus dñs eps inquisitōem factā p supradictum militē in qua oia pdicta cōtinebant vt mihi affirmauit. Sed qꝛ munera et fauor timor et amor corrumpunt iudices. et tres ꝓores intendebant in cā quorū vnus sine altero nihil poterat facere i casu illo et duo illoꝝ erant de genere illo. iō tandiu illi duo dilatauerūt negocium et dissimulauerūt. hec et alia cauillantes ꝙ nihil vsqꝫ nunc in executōne iusticie factū est. vt de iudicibus illis suo tempe deus faciat vltōem.

¶ In eodē regno ciuitate taurensi. accidit vbi presciderūt carnem cum sanguine de cruce cuiusdam paruuli christiani et secum deduxerūt. xii

Duodecima crudelitas iudeoꝝ accidit in ciuitate thauri supradicti regni castelle ãno dñi. M cccc.lvij. Cum.n. in ea pte ciuitatis pdicte que depopulata ē duo infantes xpiani fere etatis septē annoꝝ in solatijs puerilibꝰ ambularēt. Ecce duo iudei qui viderunt eos solos et a nemie videri pdictos infantes cape voluerūt. sed qꝛ timuerūt non habere spaciū ad suā maliciā exercendā currētes pꝰ eos vnū acceperūt. et abscindētes frustum carnis de crure eiꝰ inuoluētes in sanguine eius recesserūt. et statim fugiētes in ciuitatē zamore se receperūt. Quid aūt fecerūt de carne illa ignorat cū ex negligentia nulla facta fuerit executio iusticie. hoc mihi narrauit reuerēdus in xpō pater et dñs alfonsus de viuero eps salamantinus certificans me de veritate huius fact. cum puulus pdictꝰ cuius caro abscisa est esset filius cuiusdam scutiferi sui qui dicebat Johannes da benafarses. Itē de eadē ciuitate anno quo supra vir qdā simplex venit ad me volēs ꝓponere qrelā qndā simılē pdicte in consilio regis que talis erat vt in scriptis oñdebat ꝙ die quadam iudeus quidā cepit vnū paruulū sub clamide nemine vidente et manu posita sup os suū ne clamare possꝫ deduxit illū ad domū suam. solo eo posito clausis portis domus sue tentauit occidere infantē ꝫ dño disponēte clamauit infans. et cum clamaret casu qdem operarij venientes de vinearum culturis et transitū facientes ante portas domus pdicti iudei audientes voces pdicti infantis steterūt pcusserunt ꝙ portas pdictas fortissime cū instrumētis agroꝝ que in manibus ferebāt intantū ꝙ iudeꝰ necessario habuit aperire et inuento infante querebant quid nam esset iste clamor. et iudeus respondit ꝙ ludebat cum eo. sic ergo liberatꝰ est infans ille a ludo iudei qui narrauit eis quō ceperat eū iudeus et quō eū occidere voluerat. Accusatus fuit iudeus ille in pdicta ciuitate coraꝫ iudicibus eiusdē. et deducta est causa ad regis cōsilium. quid amplius factum est non noui. xiii

¶ In medicinis vbi assignantur tres rōes quare non expedit christianis vti medicinis iudeorum.

Terciadecima crudelitas iudeorū exercet cōiter in medicinis. Plurimi.n. iudeoꝝ vidētes negligentiam xpianoꝝ in discenda arteꝫ medicine viribꝰ laborāt ꝓ peritia dicte artis. et cuꝫ vigeant astutia serpentina student viriliter dñis cōplacere vt eos teneant ꝓ pte sua. et intantum iam dñi

tpales.imo qđ flendū ē.ꝛ ꝑlati eccıaſti
ci eis adherēt vt vix inueniat aliquis
eoꝝ q̄ nō habeat penes ſe diabolū iu-
deum medicū q̄ intantū laudant eos:
vt dicūt xp̄ianos medicos lȝ ꝑitos ſic̄
ego cognoſco ignaros in arte medici-
ne.Cū ergo iudei p̄dicti cognoſcūt cir
ca ſe fauorē dn̄oꝝ ſꝫ circa inferiores ſe
uientes. beatus qui ab eoꝝ manibus
euadit.Narrent q̄ ab eis recipiūt pur-
gatōes ꝛ fleubothomiaꝝ cōſilia.me ei
exiſtente in ciuitate Segolcieñ.Jude
us q̄dam medicus purgatōem quādā
tradidit vni xp̄iano.ꝛ caſu vnus alius
amicus illius infirmi q̄ etiā ꝓtunc in-
cipiebat infirmari modicū qđ ſupfuit
de purgatōe illa qđ non potuit recipe
primus ipe accepit cogitans ꝛ illud ſi
bi ſalutare. qui q̄ſi ſubito intrinſecus
igne ſuccenſi facti ſunt amentes intan
tū ꝙ poſt quintā diē prim⁹ mortu⁹ eſt.
Alius vͦo q̄ ꝑ miraculū liberat⁹.đ ſilꝫ
bus aūt nō eſt nūerus intātū ꝙ ſi vnū
curant q̄nquaginta occidunt.ſicut re-
ꝑtū eſt iudeos medicos ſeip̄os in ſuis
ſolennitatib⁹ laudare cōferētes adin-
uicē q̄s eoꝝ plures occiderit xp̄ianos.
Et ſi vis ſcire cauſas quare xp̄iani nō
debent recipe medicinā a iudeis. Au-
di teſtē famoſum ex eoꝝ genere.ſ.ma-
giſtrū.Alfonſum ꝯuerſuȝ in libro bel-
loꝝ dei ca.xliiij.vbi ſic dicit. Nō expe
dit xp̄iano alicui medicinā recipe a iu
deo triplici rōe. Prima eſt q2 iudeus
ſm veritatē nō cognoſcit naturas ꝛ cō
plexiones oīm ciboꝝ q̄ eis deferūtur:
niſi ex auditu nō tn̄ ex expientia quaȝ
ip̄e ꝑ ſe facere poſſet.verbigratia. non
cognoſcit medicus iudeus naturā car
nis leporis ꝛ cirogrilli. et fiſcedule et
piſcis cōgri.ꝛ ſic de alijs carnibus ꝑ li
bros.ſicut cognoſcit carnē bouis arie
tis ꝛ hirci.ꝛ alios cibos quos habue-
rit in vſu comedendi.ꝛ iam dixerūt ſa
ꝑientes medici ꝙ nō ſufficit alicui ad

hoc ꝙ ſit bonus ꝛ vertus medicus lege
re in libris quouſqꝫ vtat experimentis ꝛ
ꝓbationib⁹ medicinaꝝ ꝛ ciboꝝ ꝛ infir
mitatū ꝛ infirmos viſitando. Medi-
cus aūt nō pōt expiri naturā ciborū ſi
bi vetitoꝝ niſi in corpe alieno ſicut ꝓ-
bant ꝛ expiunt venena in alieno corpe
ꝑua ſapia.ſufficit ad diſcernēdū cibos
vel ea que ſp ſunt nociua. q2 ſufficit ꝙ
ſciat de illꝫ ſolūmō ꝙ ſunt nociua ſꝫ nō
ſufficit ꝑua ſapia ad vetandū ea q̄ non
ſunt ſemꝑ nociua nec ſemꝑ vtilia. ꝛ iđ
q̄ caret magna ſapia in ſilꝫibus adduc̄
infirmū ad periculū vel ad mortē. Se
cunda rō eſt.q2 talis medicus vꝫ timet
facere peccatū ſm legē ſuā vel nō.ꝛ cō
ſtat ꝙ timent facere peccatū. q2 ſapien
tes iudeoꝝ dixerūt ꝙ melior medicoꝝ
ibit ad infernū.ꝛ cā hui⁹ eſt. q2 intētio
medicoꝝ vt plurimū eſt vt acquirant
diuitias. vel vt acquirāt magnū nomē
ſibi nō vt ſeruiant deo. ꝛ hoc eſt eis ali
q̄n cā ad elongandū aliq̄n infirmitates
vel ad peiorandū eas. vel vt infirmos
ꝑimant. ꝛ ſi talis eſt natura medicorū
in generali. quantomagis hoc erit de
medicis iudeis cū vt cōiter n̄ ſit in eis
timor peccandi vt dictū eſt. Tercia rō
eſt ꝙ lȝ medicus iudeus eſſȝ timidus
in peccādo ſm legē ſuā.expedit mul-
tū vt vnuſquiſqꝫ ſe cuſtodiat ab eo.q̄a
lex ſua p̄cipit ei occidere xp̄ianos ꝛ eo
rū bona accipe.defendit etiā iudeus a
reddendo xp̄iano ea q̄ ꝑdiderit ꝛ obli
tus fuerit.ꝛ ſoluere ei debitū qđ debȝ
ꝛ facere ei amorē. ꝛ ꝙ eſt p̄ceptū legis
occidere eum. ꝓpter que oīa xp̄ianus
eſt debitor anime ſue ſi ponit corpus
ſuū in manib⁹ medici iudei ꝛ q̄re xp̄ia
nus cōfidet de fide iudeoꝝ cū ipi non
cōfidant de xp̄ianis. q2 intētio eoꝝ ad
malū ꝓna ē ꝛ ad ſuſpitōes h̄ndas đ bo
nis. ꝛ ꝙ ipi venenoſe retinent in cordi
bus ſuis vt faciant. alijs de hoc ſuſpi-
cant in alijs. ꝛ ſic dixerūt ſapiētes eoꝝ.

in thalmuth ꝙ nõ debent recipe medi
cinã a xp̃ianis nec ab alijs gentilibus
nec debent eoꝝ capilli ab illis circina
ri vel radi. nec habere societatẽ cum il
lis in via nec stare soli cum eis in vno
loco. sed si xp̃ianus catholicus elonga
uerit se a iudeo in dando ꝛ recipiendo
spãliter si elongauerit se ab eo in fctõ
medicine recipiet magnã remuneratõ
nẽ a deo. qꝛ in hoc implet magna dei
pcepta cũ custodiat aiam ꝛ corpꝰ suũ.
ac etiam alios xp̃ianos q̃ cum in hoc
audierint a mortis piculo. qꝛ lex dicit
Deutro. iiij. custodi temetipm ꝛ aiam
tuã sollicite. ꝛ iterũ Piere. xvij. custo-
dite aias vr̃as. Itez si xp̃iani in his se
custodierint a iudeis faciẽt in hoc ser-
uitiũ deo ꝛ iesu xp̃o filio eius seruiẽt
deo. qꝛ cum iudei viderint ꝙ venit eis
aliqd̃ damnũ. qꝛ non timent deũ nec ti
mẽt peccatũ. erit hoc eis causa ꝛ rõ: vt
redeant ad timorẽ dei. ꝛ vt abstineant
a peccato, ꝛ in hoc implet magnũ pce
ptũ dei. Sic. n. dixerũt sapientes ꝙ ma
ior est ante deuz ille qui facit alicui fa-
cere bonũ ꝙ̃ ille qui facit. Seruiẽt eti
am iesu xp̃o filio eius. qꝛ cum iudei vi
derint ꝙ eis nascit᷑ aliqd̃ damnũ ꝓpter
malos mores eoꝝ ꝛ ꝓpter defectũ mo
destie qui hꝫ in eoꝝ thalmudica lege.
erit eis hoc causa ꝛ rõ vt redeant ꝛ dili
genter attendant in aduentu messie si
cut eis supra ꝓbatũ est, ꝛ vt dimittãt le
gem illã crudelitatis ꝛ accipiãt legẽ ie
su xp̃i veri messie que est lex charitatis
humilitatis ꝛ modestie. ꝛ nõ est in mũ
do maius pceptũ dei ꝙ̃ pdictũ. Et idõ
hec scripsi nõ ꝓpter eoꝝ vituperiũ sed
vt seruiã deo. ꝛ vt ostendat᷑ laus ꝛ ho-
nor legis iesu xp̃i ꝛ cõuertẽtiũ se ad il-
lam. hec ille. In cõcordantiã hoꝝ põt
adduci illud ꝓuer. xxj. qui custodit os
suũ. s. a medicinis recipiẽdis a iudeis
custodit ab angustijs aiam suam.

In venenis propinandis.

Quarta decima crudelitas iudeo-
rum est in venenis ꝓpinandis.
Rabies eniz iudeoꝝ plurimos
Inuocandi modos circa xp̃ianos inue-
niens nõ solũ circa infirmos. sed etiaz
circa sanos se extẽdit sed spãliter in ve
neni ꝓpinatõibꝰ. ꝛ nõ solũ talia opant᷑
ignorantibus xp̃ianis sed etiã cum ali
qui pūersi xp̃iani diabolico ꝯsilio illu
si volũt aliquẽ occidere veneno ad iu-
deos tanꝙ̃ ad peritissimos in hac arte
recurrũt qui interpositis iuramẽtis de
seruando secrete audacter virus effun
dunt. sicut nuper accidit in cãpis got-
ticis istius regni castelle vbi cum duo
frẽs milites quoꝝ maior dicebat᷑ iohã
nes de vega pacifice vt videbat᷑ in vnũ
sepe cohabitarẽt minor fratris sui mor-
tem excogitauit vt tota hereditas pue
niret ad eũ. pulsantibus ergo cor eius
auaricia ꝛ ambitõe ꝓditõem excogita
tã reuelauit cuidã iudeo medico. ad al
mirã pdicti regni q̃ data pecunia vł ꝓ
missa ꝛ iuramento secrete interposito,
tradidit sibi venenũ quo frẽm suũ peri
meret. Cũqꝫ die quadã ad mensaz fra-
tris veniret obseruato puncto in vase.
in quo vinũ erat fratri ꝓpinandũ soluz
venenũ effudit. Cum vo dapifer eius-
dẽ militis in argentea taca vinũ illud
poneret, vt predicto militi ꝓpinaret. ita
fuit taca illa subito quodã colore hor-
ribili obfuscata, qd̃ pauidũ erat vinuz
illud aspicere. cognouerũt ergo mani
feste ꝙ venenũ erat in vase. ꝛ facta dili
genti inquisitõe inuẽtũ est ꝙ frater eiꝰ
fecerat ꝓditõem illã. captus ergo ꝛ vin
culatus cõfessus ẽ ꝛ nõ negauit ꝫ sup-
plicatõibus quorundã militũ veniam
meruit a fratre cũ hac conditõe ꝙ ingre
dere᷑ religionẽ de qua nunꝙ̃ exiret et
sic factũ est, quia positus fuerat in mo
nasterio mõachoꝝ sancti benedicti vil
le supradicte vallissolitani in qua nũc

monachus est effectus. Judeus vo q̄ dederat vinū cognito q̄ pditio erat detecta ne forte captus vi tormentoꝝ. hec ꝛ alia plurima mala que fecerat reuelaret. ꝓpter que merito nō solū ipe sed omnes iudei deberent perire veneno hausto seipm necauit. O q̄ piculosa ē cōuersatio iudeoꝝ xp̄ianis oibus spāliter magnatibus ꝛ regibus. Nūquid vo impator sequens cōsiliū symonis magi iudei in oibus horribilr fuit ꝛ mala morte finiuit. Nunqd helena cōstātini mr̄ ex nimia cōuersatōe cū iudeis in irl'm quasi ꝯuersa fuit ad iudaisimū nisi interuenisset filius eiꝰ qui fecit q̄ cōgregarent sapiētes iudeoꝝ cū sacerdotibus xp̄ianoꝝ rome vbi fuerunt ex pte xp̄ianoꝝ .lxxv. ep̄i. ꝛ de iudeis .xij. sapientes. ꝛ centū ꝛ nouē sacerdotes. ꝛ facta fuit disputatio corā Constantino ꝛ helena mr̄e eius. ꝛ fuerūt omnes iudei deuicti ꝛ cōfusi p solū sanctū silvestrū papā ꝛ cōuersi ad fidē xp̄i ac regina helena liberata a piculo in q̄ erat vt ptꝫ in cronicis impatoꝝ ꝛ generali historia hispanie. Nōne rex petrus castelle sequens cōuersatiōem ꝛ cōsiliūꝫ duoꝝ iudeoꝝ quoꝝ vnus dicebat abē sarsal. q̄ certificauerat eū q̄ deberet lucrari trā sanctā irl'm. q꞉ sic inuenerat ī signo natiuitatis eius. Alter vo iudeꝰ vocabat salomon leui q̄ erat eius thesaurarius. maior in oibus. infelix fuit crudelissimus. nō solū in extraneos s; etiā in suos frēs ꝛ naturales subditos ac mala morte finiuit occisus ī mōtiel a rege heinrico. Nōne rex alfonsus ex cōuersatōe iudeoꝝ in tātā venit cecitatem q̄ tenuerit quandā iudeā in cōcubinā dnqꝫ annis. in quibꝰ sic fuit alienatus maleficijs illius iudee q̄ nullus poterat habere audiētiā cū eo ꝛ regnū destruebat. nisi milites succurrissent q̄ quadā die ipam occiderūt cū seruitoribus eiusdē. ſm q̄ legit in cronica dida ci campidocti. Non ergo possum approbare cōuersatōem xp̄ianoꝝ cū; iudeis spāliter magnatū platoꝝ ꝛ regū; cum tot mala exempla ꝛ picula nō solum corpoꝝ sed etiā aiarū ꝛ reipublice legamus ꝛ experiamur.

In orōnibus in quibus quotidie orant pro destructione ecclesie xp̄i ꝛ principū christianorum.

Quintadecia crudelitas iudeorū in orōnibus eoꝝ oñdit. nō .n. iudei orant p inimicis ꝛ psecutoribus ex charitate ꝛ pietate sicut faciūt xp̄iani. sed sicut i opibus. vt supra claret crudelissimi oñdunt. sic ꝛ in orōnibus suis spāliter in quatuor. Primo in festo mardochei qd̄ adhuc celebrāt .xv. kal'. marcij cōterunt ollas in synagogis dicentes. sicut cōtritus est amon sic regnū xp̄ianoꝝ velociter cōterat. Secūda orō iudeoꝝ pcipit eis q̄ fiat cū trāseunt añ domos orōnis xp̄ianoꝝ. orāt eīn sic in lingua ſm hebraicū suū domus supboꝝ psternet te deus. Terciā orōnē faciunt cum transeūt p cimiteria xp̄ianoꝝ sub tali verboꝝ serie. erit verecūdata mater vr̄a erit repudiata illa q̄ vos peperit. quia finis xp̄ianoꝝ vermis est. Quartā orōnē faciunt q̄tidie ter in die in qua maledicunt iesum xp̄m ꝛ discipulos suos atqꝫ reges ꝛ principes xp̄ianos cuius tenor talis est. ſm hieronī. de sancta fide in tractatu secundo libri sui quem composuit p mandatū pape benedicti in ca. v. ꝛ vt intelligatur notandū q̄ iudei vocant conuersos ad fidem xp̄i mesunadin .i. destructos. Dicūt ergo sic mesunadin .i. destructis nō sit spes. ꝛ omnes heretici ꝛ omnes qui loquūt ꝯ isrl'm breui sint scisi. et regnū supbiosum in breui sit expulsum cassatum ꝛ destructū, ꝛ oēs inimici nr̄i sint

destructi ⁊ hūiliati ⁊ cōfracti breuiter
in diebus nr̄is. Mgr̄ alfonsus cōuer-
sus in libro ꝺ bellis dei ca. xliiij. vocat
iudeos sup̱bos ⁊ crudeles. q꞉ nō orant
ex charitate sicut xp̄iani. ⁊ ponit in ter
minis supradictam orōnē sub hac for
ma. Qui cōuertunt ad aliā legē nō ha
beant spem. ⁊ omēs heretici subito pe
reant. ⁊ oēs nr̄i inimici. ⁊ oēs odiētes
nos. ⁊ oēs q̇ querunt mala nobis. su-
bito succidant. ⁊ oē regnū sup̱bi fran-
ge cito. destrue ⁊ opprime cito. in die-
bus nr̄is. ⁊ ipi vocant xp̄ianos regnū
malignitatis. hec ille. Cū aūt iudeis
dicit a xp̄ianis ꝙ ipi faciāt hāc orōnē
statim negant. ꝫ mentita est iniquitas
sibi cū hoc fuerit publice oñsum ꝑ su-
pradictū mgr̄m alfonsū illustrissimo
regi alfonso. q̇ disputauit cū maiorib⁹
⁊ sapientioribus iudeoꝝ. ⁊ fecit eos co
gnoscere ꝙ dicebant p̄dictam orōnē ⁊
maledictōem ꝯ xp̄ianos. ꝓpter qꝺ p̄di
ctus rex inhibuit iudeis singulis ne il
lā orōnē dicerēt. ⁊ ꝙ eā ab oībus libris
suis raderent ⁊ amouerēt cuius tenor
talis est. Dn̄s alfonsus castelle thole-
ti ⁊ legionis galecie. hispalis cordube
mircie. gibennij. ⁊ algarbij rex. domi-
nusq꞉ moline consilijs iudeoꝝ oīm re
gnoꝝ nr̄oꝝ ⁊ ipoꝝ q̇libet grām cū salu
te. Volo vos scire nobis fuisse relatū
ꝑ mgr̄m alfonsum ꝯuersum sacristam
maioris eccl̄ie vallisolitane vos vti a
magnis tp̄ibus inter vos quotidie ab
vtroq꞉ sexu adulte etatis orōne quadā
in qua maledictōē oipotētis dei xp̄ia
nis ac oībus ad fidē xp̄i ꝯuersis imp̄-
camini eos censendo hereticos. etiam
inimicos capitales. ⁊ ꝙ publice deū
exoratis vt eos destruat atq꞉ ꝑdat. ⁊ lꝫ
aliqui iudeoꝝ dicendo negabant hoc
nō dicere xp̄ianis disputauit tn̄ hoc p̄di
ctus mgr̄ alfonsus cū sapientioribus
vallesole q̇ de vobis fuerint adinuēti.
corā iudicibus vr̄is ac scribis publicis
⁊ merinis atq꞉ ꝓbis viris de p̄dicatori
bus fribus ⁊ multis alijs circūstātib⁹
vbi iuramento legis iudeoꝝ illi sūme
lr̄ati inter se cōcesserūt dictis librorū
suoꝝ iniūctū ab antecessorib⁹ hoc fuis
se veluti dictus mgr̄ alfonsus demon
strabat. ⁊ ipi suis noibus sup̱ hoc vice
⁊ vicibus roborarūt in hebraico. vidē-
te nobis hoc vitupare ⁊ erogare fidei
xp̄iane in bonū duximus ꝑ mandatū
ne in aliquo regnoꝝ nr̄oꝝ ampli⁹ hoc
fiat. ꝙ si iudeus aliq̇s vel iudea hoc p̄
sumpserit attentare iudicibus oībus ⁊
merinis atq꞉ potentib⁹ cuiusq꞉ loci in
quo hoc acciderit q̇ hanc nr̄am lr̄am
viderint vel transumptū signatū nota
rio publico iniungimus viua voce ibi
remediū ponere sicut erga illos q̇ cō-
tra xp̄ianū fidē ꝓponūt. ⁊ lr̄am nr̄am
recipiunt in cōtemptū ⁊ ꝙ vt ibi scribi
tur cōpleatis. ⁊ vnus ꝓ alio nō excuse
tur qꝺ iniungim⁹ ponere in effectu et
custodiatis ⁊ defendatis. Predicte no
stre lr̄e vel transumpti illi⁹ signati no-
tario publico ostensoꝝ. nec ꝓuitatis
dicto vel facto aliquē vl̄ aliquos ꝯ eū
ꝓcedere quoq꞉ mō nec aliud faciatis i
hoc sub pena nr̄i dominij cētū mara-
betinoꝝ nūmisme noue cuiuslibet of
vice. ⁊ qualiter vos hanc lr̄am vl̄ tran
sūptū signatū notario publico. tales
vel tales duxeritis adimplendū cuiq꞉
notario publico cuiusq꞉ ville vl̄ loci. q̇
ad hoc vocatus fuerit imponimus ꝑ
mandatū ꝙ hoi hanc lr̄am nr̄am nun
cianti testiōio suo signatū signo pre-
beat vt nobis constat qualiter manda
tum nostrum duxeritis adimplendū
⁊ aliud nullus vestrum audeat atten-
tare sub dicta pena ⁊ officij vr̄i lecta lr̄a
sibi oīmodo p̄ntetis. datum i valleole
ti. xxv. die mēsis februarij. era. M. ccc
lxxiiij. ⁊ lꝫ tp̄e illius regis iudei defa-
cto illam amouissent tamē post mor-
tem regis iterum recupata est a iudeis

ſicut dicit mgr̄ iohãnes cõuerſus in li
bro de ꝯcordia legũ.titu.v.ca.x.q̃ iteꝝ
ex ꝑcepto regis in ciuitate burgẽſi co-
ram dño gomecio archiepo toletano.
cui rex negociũ recõmiſit diſputauit
cũ ſapiẽtib⁹ iudeoꝝ.⁊ oñdit eis ꝙ poſt-
ꝙ eis ꝓhibita fuit ꝑdicta oꝛo.adhuc il
lam cõtinuo ter in die dicebãt.ſ.ĩ ma-
ne in meridie ⁊ in cõpletoꝛio.⁊ cantoꝛ
eoꝝ bis hoc dicere obligat̃ pplo pñte
⁊ rñdente Amen.Et ꝑdict⁹ doctoꝛ ta-
ctis ſacroſanctis de veritate dicẽda.vt
ptꝫ i ca.ſupradicto.iurauit ꝙ illud qđ
ꝓſonabat ꝑdicta oꝛo erat hoc i foꝛma
Nõ ſit ſpes deſtructis ⁊ repente here-
tici deperdãt.⁊ inimici nr̄i ſubito ſciſſi
ſint.ac regnũ ſupbie in puncto franga
tur.⁊ in diebus nr̄is ſubmergant̃ ⁊ tu
deus benedicte frange inimicos nr̄os
⁊ eoꝝ deſtrue ſupbiã ſine moꝛa.Item
ꝙ verũ ſit ꝙ iudei dicant hanc oꝛõneꝫ
etiã tꝑibus nr̄is accedat ſingularis te
ſtis de eoꝝ genere.ſ.dñs paulus bur-
geñ.eps qui in dialogo ſuo diſtinctõe
v.ca.vij.declarãs ꝯ iudeos.liij.c.eſaie
Non poſſe exponi niſi de rege meſſia
ieſu xp̄o ſup verbo.⁊ ꝓ tranſgreſſoꝛib⁹
oꝛauit ſic dicit.hoc non põt exponi de
pplo iudaico qui nõ ſolũ nõ oꝛat ꝓ gẽ
tilibus imo quotidie oꝛat ꝓ deſtructõ
ne romani imperij.⁊ ꝑſertim ꝓ deſtru
ctione eccłe xp̄i ⁊ diſcipuloꝝ eius.vt
ptꝫ ꝑ quãdã oꝛõnẽ eius que quotidie
ab eis dicit̃ in ſuis ſynagogis.In qua
inter quedã alia expꝛeſſe dr̄.oẽs hereti
ci ſubito pereant.que verba rabi ſalo-
mon ⁊ rabi moyſes ⁊ ceteri ſic expo-
nunt.Iſti heretici ſunt diſcipuli naza
reni.vide ergo ſi de talibus põt verifi
cari.⁊ ꝓ tranſgreſſoꝛib⁹ oꝛauit.hec ille
Item ſicut dicit mgr̄ alfonſus conuer
ſus libꝛo ⁊ ca.quo ſupra.Oꝛant iudei
ꝙ ſi aliquis iudeus dederit xp̄iano qđ
ꝑdidit vel gentili ꝙ nõ parcat ei deus.
⁊ infra.adhuc eſt intentũ aliquoꝝ co-
rum qñ oꝛant qualibet die ꝙ gentiles
adoꝛant ⁊ obediunt ebel.berith qđ ſo-
nat nihil ⁊ vanitas.

In doctrina eoꝝ cõtra chꝛi ſtianos.

Sextadecima crudelitas iudeo
rũ oñditur in eoꝝ thalmudica
doctrina ſicut notat ꝑdict⁹ ma
giſter alfonſus ꝯuerſus in libꝛo ⁊ ca.q̃
bus ſupra.vnde dic̃ ꝙ defendit̃ iudeo
ne dicat foꝛmoſus eſt iſte xp̄ianus.qđ
ſonat.nõ des ei hoſpiciũ in terra.Iteꝫ
docent ꝙ ſi xp̄iano vel gentili aliquis
obligatus fuerit ꝙ nõ tradat̃ ei.Item
dicunt ꝙ quicunqꝫ inuitãt ad domuꝫ
ſuam xp̄ianũ vel gentilẽ.ex hoc obli-
gat ad captiuitatẽ filios ſuos.Iteꝫ di
cunt ꝙ quicũqꝫ comedũt panẽ xp̄iani
vel gentilis nõ guſtat guſtum panis.
Item dicunt ꝙ xp̄ianus vł gentilis q̃
ꝑcutit iudeum reus eſt moꝛtis.Item
dicunt ꝙ xp̄ianus vel gentilis qui la-
boꝛauerit in lege meret̃ moꝛteꝫ.qꝛ lex
nõ fuit data niſi generi iacob.Itẽ di-
cunt ꝙ ſecreta legis nõ debent reuela-
re alicui gentili.Iteꝫ dicũt ꝙ peccatũ
eſt recipe elemoſynã ab homie gentili
ne habeant bonã remuneratõeꝫ a deo
⁊ ꝙ nõ pereant a mundo.Item dicũt
ꝙ nõ eſt fides nec veritas in gentibus
adhuc etiã nec in ſepultura.Itẽ dicũt
melioꝛẽ quẽ videris de gentilibus oc-
cide eum.Vnđ ad hoc eſt qđ deducit
Hiero.de facta fide in fine libꝛi ſui ꝙ
eſt ſentẽtia rabi ſymeonis filij rabi ioa
chim ꝙ melioꝛẽ xp̄ianoꝝ debet homo
occidere ⁊ melioꝛi colubꝛoꝝ dꝫ hõ frã-
gere caput.Et declarat rabi ſalomõ ꝙ
illud qđ dicit rabi ſymeõ melioꝛẽ xp̄i-
anũ.i.magis deuotum deo vult dicere
Item ꝑcipit̃ in Abodazara ⁊ ſic nar-
rat rabi moyſen de egypto in libꝛo de
mada ꝙ illi qui ſequunt̃ regulã hieſu
nazareni.Si homo viderit eos incli-
natos ad moꝛtẽ debet eos homo occi

dere.ꝛ ſi ſunt circa puteū dʒ hō eos ꝓ-
ÿcere intus ꝛ ponere vnū lapidē in oꝛe
putei.ꝛ ſi ſcala fuerit ī puteo dʒ hō eaʒ
amouere.ne.ſ.ꝑ eam poſſit aſcendere.
Item dicūt ꝙ eſt peccatū vēdere xpia
no poſſeſſionē ꝓ aliquo ꝓcio. Item di
cunt ꝙ nō debent vendere xpiano ali-
quā beſtiā niſi ꝓ multo maioꝛi ꝙ̄ vale
at. Item dicunt ꝙ xpianus q̇ cōmittit
aliqd̓ crimen debet moꝛi ſolūmō vno
teſtimonio. Item dicūt ꝙ mulier iſrae
litica ꝯmittit magnū peccatū ſi lactat
filiū xpiani.qꝛ nutrit filium ad idola-
trandū.ꝛ ꝙ nō debent cōſentire ꝙ mu
lier xpiana lactat filiū iudee.qꝛ eſt fa-
ma ꝙ ſuffocaret eū.ſed dicunt ꝙ cū cu
ſtodia bene pōt fieri. Itē dicūt ꝙ xpia
nus q̇ obſeruat ſabbatū dignus ē moꝛ
te.lʒ faciat ſabbatū ſuū altera die ſepti
mane. Itē expꝛeſſe mandat iudeis in
thalmuth ꝙ faciant oē damnū gentili
bus ſignāter xpianis.qꝛ reputant eos
idolatros abſolutos. Dicūt.n.ꝙ libere
ꝛ ſine aliquo pctō iudeus pōt recipe-
re bona xpianoꝝ.ꝛ eſt verbū valde vſi
tatū inter iudeos ꝙ erroꝛ cōpoti queʒ
facit iudeus xpiano licentiat.ꝛ eſt ſine
culpa. Et dr̄ in libꝛo qui vocat rabaq-
ma i ca.qd̓ incipit hacgazel legūt ma-
giſtri ſi iudeus ꝛ xpianus venerint añ
te ad iudiciū. Attēde ſi potes iuſtifica
re iudeū ſm̄ legē hebꝛaicā iuſtifica eū
dicendo hoc ꝓcipit lex.ꝛ ſi nō poteris
eum iuſtificare ſm̄ ius hebꝛaicum po
tes tñ iuſtificare eum ſm̄ ius alioꝝ gē-
tium: iuſtifica eū ꝛ dices xpiano hoc ꝓ
cipit ius vr̄m. Sed ſi nō poteris eum
ꝑ vnū ius nec ꝑ alterū iuſtificare obf-
ua eum cauillatōibus.qꝛ rape pecuni
am xpiano eſt res licentiata. Et iō in li
bꝛo canhedrin in ca.qd̓ incipit artuhs
bitoꝛ ꝙ rancanalia faciebat ꝓconizari
ꝙ quicūqꝫ iudeus ſciebat ius eē xpia-
ni ꝛ faciebat teſtimoniuʒ in iuuamine
eius ꝙ eſſet excōicatus, qꝛ extrahebat
pecuniā a ptāte iſrael cū ſuo teſtionio.
Item dicunt ꝙ peccat iudeus ſoluen-
do aliqñ debitū xpiano ſm̄ opinioneʒ
rabi hiſmael q̇ dixit ꝙ tribus dieb⁹ añ
feſtū gentiliū.ꝛ tribus diebus poſt.ꝛ i
ipamet die feſtiuitatis ꝙ nō debēt ſol
uere debitū gentili. Et cū xpiani cele-
bꝛēt vna die hebdomadi feſtiuitatē ſu-
am.ſ.in die dñica. Jdō tota hebdoma
da ingredit pctm̄ iudeoꝝ. qꝛ dies dñi-
ca cum tribus diebus ꝓcedentib⁹ ꝛ cū
tribus diebuſ ſequētibus cōplet ſeptē
dies. Iteʒ dicūt aliqui ſapiētes iudeo-
rū ꝙ nō debēt ſoluere xpiano,nec ei fa
cere aliquē amoꝛē tribus diebus ante
quācunqꝫ feſtiuitatē.necqꝫ in ipa die fe
ſtiuitatis.qꝛ iudei vocāt illam diē con
tritōis ſiue fractionis gentiliū. Sic er
go affirmāt ꝛ docent eē peccatū ſolue-
re xpiano debitū ꝛ facē ei aliquē amo-
rem. Item abſoluūt iudeū qui menti
tur xpiano vel falſū iurat.ſicut patuit
ſupꝛa argumēto.iiij.cōſideratōnis.v.
Et intantū nomen xpiani eſt exoſum
ꝛ immūdū ꝛ venenoſum inter eos.ꝙ
quamcūqꝫ rem quantūcūqꝫ turpē vo-
cant noie xpiano. ſicut de vaſe vrinaꝝ
ꝛ ſilibus dicunt iſtud eſt vas xpiani.ꝛ
odoꝛ xpianicus ē iſte.ꝛ qd̓ peius ē do-
cent ꝙ ieſus fuit foꝛnecinus.ꝛ fact⁹ in
muliere imunda.ꝛ qd̓ eſt iudicatus in
altero mundo miſſus in imūdicie fer-
uenti hoim. Item libꝛ euangelioꝝ vo-
cant iudei in thalmuth vt maledicant
guylayon: qd̓ ſonat i hebꝛaico falſitas
icarcata. Itē vocāt panē ſacratū panē
venenoſum. Itē noiant crucē haꝝ qd̓
in hebꝛaico ſonat res ſciſa vocant etiā
eam bohena.i.abominatōem. Itē vo-
cāt ſanctā mariā haria qd̓ hebꝛaice ſo-
nat ſciſſura. Vocant etiā eā temea qd̓
ſonat polluta.vocant etiā xpm̄ manze
ri. Item de ieſu faciunt ſignū qd̓ oſtē-
dit hebꝛaice qd̓ eius nomē ſit moꝛtuū
ꝛ ſua memoꝛia. Itē dicūt qd̓ cōpotuʒ

fesū est tricentū ꝛ sedecim quale ē cō-
potū verbi qḋ dicit in hebraico variq;
qḋ est idem qḋ vanitas. sicut cōpetunt
legē saracenoꝝ ꝑ signū verbi qḋ dicit i
hebraico hebel qḋ idē est qḋ nihil. Itē
vocant ecclesiam thabuc .i. error. Itē vo-
cant pconē iolali .i. latratorem. Itē vo-
cāt sacerdotes gallalin .i. tresquilados
Item vocant coronā sacerdotis corha
.i. messatura. Vocant diem veneris sci
rafel .i. de sabor ido. Item vocāt diem
festiuitatis nr̄e horga .i. quebrāto. Itē
vocant puulos xp̄ianos sakatin .i. ser-
pentes. Oēs supradicte doctrine repe
riunt in thalmuth ꝺm doctores gene-
ris eoꝝ. Et lꝫ xp̄iani sint dn̄i iudeoꝝ et
oīa supradicta sciant vel ad eoꝝ aures
veniant quantūcūqꝫ sunt horribilia et
crudelia ꝛ falsa. nō reddūt tn̄ malū ꝓ
malo quinimo orant ꝓ eis vt deus au
ferat velamina a cordibus eoꝝ ꝛ redu
cat eos ad verā fidem. Ecce q̄ꝫ manife-
ste poterit vnusqsqꝫ noscere doctrinā
xp̄ianoꝝ ꝛ iudeoꝝ. qꝛ illa piissima ꝛ iu
deoꝝ crudelissima. Vsura

In vsuris in quibus expoli-ant christianos. xvij

Decima septima crudelitas iudeo
rū ostādit in vsuris nō possꝫ cha
lamus explicare quot sunt mo
di ꝛ calamitates iudeoꝝ in vsuris exi
gendis cū in hoc nō hoīem sed verius
demones dici possint. Repertū ē quē-
dam iudeū in Samoren. ciuitate ꝓ de
cem milibus sexaginta milia recepis-
se de vsuris. Retinent .n. vsurarios cō
tractus de generatōe in generatōibus
intantū vt nō solū rustici agricultores
sed ēt plures scutiferi ꝛ milites ab eis
quasi captiui teneant nō tm̄ cōtractib⁹
sed ꝛ iuramentis astricti nō nascit ru-
stico pullus vel edulus quin statim sit
ꝑitatus iudeo feneratori. Reges autē
ꝛ principes vsure hmōi fauorē dātes
ꝛ nō ꝓhibentes sunt in grandi pericu-
lo aiarū. vn̄ extra de vsuris post mise-
rabilē. scriptuꝫ est iudeos ad remitten
das xp̄ianis vsuras ꝑ principes ꝛ ptā
tes compelli ꝑcipimus seculares Ale
xandr̄ lon dicit. ꝙ tales dn̄i qui in terris
suis vsurarios tenent. licet mortaliter
peccent tn̄ nihil restituere obligantur
si nihil ad eos de bonis eoꝝ ꝑuenerit.
nec est sil'e de auctibus malis q̇ effica-
cem cām prestant. ꝛ de his q̇ sunt ma-
li cā ꝑ accidens. puta qꝛ tale malū i pa
tria cōseruet vel libere fiat. Si aūt ꝑdi
cti dn̄i cogant debitores dare vsuras:
ꝺm rodonen. tunc ad restitutiōeꝫ tenē
tur etiam si nihil de hoc ad eos ꝑuene
rit. Sed forte melius sentit vb. dicēs.
ꝙ tales q̇ cum possunt nō cōpellūt ad
restituendū vsuras. tenent etiā si nihil
ꝑuenerit ad eos. cuius rō esse pōt. qꝛ si
cut supra dictum est habent hoc ab ec
clesia in ꝑceptum saltēꝫ de iudeis ꝙ si
nō obseruant cū ex eoꝝ officio incum
bat eis interptat ꝯsensum se hr̄e iuxta
illud. Non caret scrupulo concessio-
nis occulte qui manifesto facinori de-
sinit obuiari. extra de homicidio sicut
dignum. §. iij. Et hec est intentio beati
Bernhardi in tractatu suo de restitu-
tionibus que mihi placet. In ꝯfirma-
tione omniū predictaꝝ crudelitatum
ꝛ pro fine huius septime consideratio
nis. ꝛ vt vnusquisqꝫ xp̄ianus se custo-
diat a conuersatione iudeoruꝫ narrat
Aristotiles in .iiij. libro ḋ secretis secre
toꝝ ad alexandrū ponens ei documē-
tum dicens. Nunq̄ꝫ speres in homine
qui non credit legem tuaꝫ. Sequitur
Et caue ne accidat tibi vt accidit duo
bus hominib⁹ qui dicūt associati fuis-
se in vno itinere quoꝝ vnus erat ma-
gus orientalis reliquus vo iude⁹. Ma
gus equitauit mulam quam nutriuit
ad placitū suū que portabat vniuersa

necc͡ia sua q̈bus indigebat. viator iudeꝰ
vo incedebat pedes nō habens cibuꝫ
nec alia necessaria. dum g̃ fabularent
in via dixit magꝰ iudeo. que ē lex tua:
que est fides tua. Rn̄dit iudeus. credo
ꝙ in celo est vnus deus queꝫ adoro ⁊
expecto ab eo bonū aīe mee ⁊ remūe-
ratōem. ⁊ illis qui ꝯueniūt mecū in le-
ge mea ⁊ fide mea. Et crudelitas mea
est ꝙ q̇ discrepat mecū in fide mea lici
tū est mihi tollere sanguinē suū. pecu-
niā suā. ⁊ amicū suū. ⁊ vxorē. parentes
⁊ genitores. insup maledictū est mihi
si fuo ei fidē vel viuo ipm. vel si facio
ei miam vel parco ei. Cōsequēter inq̄t
mago demōstraui. tibi inq̄t legē meaꝫ
redde. ergo me certū de fide ⁊ lege tua
Cui rn̄dit magus dicēs. fides. n. ⁊ cre-
dulitas ⁊ lex mea hec sunt. In primis
volo mihi ipi bonū ⁊ filijs gener̄ mei
⁊ nolo alicui creature dei malū sequē
tibus legē meā nec discrepantibꝰ me-
cū in eadē nolo malū. ⁊ credo equita-
tē ⁊ miam seruandā cuilibet viuenti. ⁊
nulla iniuria placet. videt etiā mihi ꝙ
qn̄ aliquid mali accidit alicui viuenti
ꝙ illud malū me contingat ⁊ me ꝯtur
bet. Affecto etiā ꝓsperitatē sanitatē et
incolomitatē ⁊ felicitatē accidere oibꝰ
hoibus vniuersaliter. Tunc dixit iude
us quid si iniuria vel offensa fiat tibi
ab aliquo. Magus. scio ꝙ in celo ē de
us iustus. bonus. sapiens cui nihil est
occultū. nihil secretū. nihil penitꝰ ꝫela
tur de his que licent in suis creaturis
q̇ remūerat bonos iuxta suas bonita-
tes. malos vo ⁊ trāsgressores iuxta su-
as trangressiones. Cui iudeus. Qua-
re ergo nō seruas legem tuā. vt q̇d nō
cōfirmas opibus tuis fidē tuā. Magꝰ
inquit. quō fiet hoc. Cui iudeꝰ. ego suꝫ
de filijs tui generis. ⁊ tu vides me am
bulare pedes fatigatū famelicuꝫ. ⁊ tu
es eques saturatus ⁊ quietus. Cui ma
gus. veritas hec est. ⁊ descendēs d̄ mu-
la aperuit viaticū suū ⁊ cibauit ⁊ pota
uit eū. deinde fecit eū equitare eq̄tatu-
ram suam. Postq̄ vo iudeus bene fir
mauit se in equitando iunxit calcaria
festinando ⁊ relinquēs magū recessit.
tunc magus cepit vociferare ⁊ dicere
expecta me q̄ cōfusus sum. Iudeꝰ vo
dicebat. nōne iudicaui legē meā ⁊ con
ditōem eius. ⁊ ego volo silr̄ cōfirmare
eam. Tunc festinabat mulā ⁊ magus
sequens eius vestigia inquit. O iudee
noli me relinquere ī hoc deserto ne in-
terficiar a leonibus ⁊ moriar mala fa-
me ⁊ dolorosa. age ergo misericorditer
mecū sicut ego tecuꝫ. Iudeus vo nec
respiciebat retro nec intendebat dictis
suis nec cessauit donec latuit visuꝫ eiꝰ
Qn̄ ergo magus fuit desperatꝰ de suc
cursu recordatus fuit ꝓfectōnis sue le
gis ⁊ fidei sue ⁊ eius q̄d dixerat iudeo
vicꝫ ꝙ in celo est deus iustꝰ index cui
nihil est occultū ⁊ nihil secretū in crea
turis suis latet. Dirigens ergo caput
suū ad celum dixit. Deus meus tu no
sti ꝙ credidi in te ī tua lege in tuis mā
datis sanctificaui te sicut perpendisti.
Confirma ergo apud iudeum laudeꝫ
meam in te. His dictis non multum
iuerat magus. ⁊ ecce inuenit iudeū ꝓ-
stratum ⁊ eiectum de mula confracta
tibea. ⁊ leso collo. Mula vo stabat ex
opposito a remotis que videns magū
nouit dominū suuꝫ. ⁊ accessit ad ipsuꝫ
ꝓpter nutriturā suam. equitans ergo
ipam ⁊ derelinquens iudeum in dolo
ribus mortis recedebat. Iudeus vo
clamabat. Bone frater pro deo habe
misericordiaꝫ de me. quia confractus
sum ⁊ morior. Indigeo pietate ⁊ mise
ricordia. Serua legem tuam quia cō-
tulisti tibi victoriā qua supasti me. tūc
cepit magus increpare euꝫ dicens. tu
male peccasti in me ⁊ dereliquisti me
sine misericordia. Cui iudeus noli me
repbendere de re ꝓterita. q̄ ostēdi tibi

ꝙ hec est lex mea ꝛ fides mea in q̈bus nutritus sum ꝛ inueni parētes meos: ꝛ senes antiquos in hac lege pseuerantes. Tunc misertus est eius magus et portauit euꝫ post se donec pueniret ad locū destinatū ꝛ ip̄m tradidit gēti sue qui post dies aliquot expirauit. Audiens vͦ rex illi⁹ ciuitatis opa illi⁹ magi vocari eum fecit ꝛ cōstituit eum baiulum suum ꝑpter pia opa ꝛ pietatē ꝛ bonitatē legis sue. Ecce periculū conuersationis iudeoꝝ ꝛ declaratio cōditionis eoꝝ crudelissime.

De iudeoꝝ fatuitatibus que sex passibus mensurātur:

Octaua cōsideratio huius libri est de iudeoꝝ fatuitatibus ꝛ sua grandi stulticia. excecati suis peccatis miseri iudei nō solū in ea que supradicta sunt inciderūt dicentes falsa ꝛ mendacia innumera cōtra legem xp̄i ꝛ eius aduentū. vt patuit sed etiā nōnulla alia scripserūt veluti amentes que eos fatuos ꝛ insensatos ostendunt a quocꝫ sane mentis audiant. hec em̄ est pena aliquid scribentis cōtra deum. nō. n. pmittit sp̄ūssanctus eos mentiri nisi ita clare ꝙ ab oībus cognoscat esse falsum ꝛ mēdaciū. Et sunt sex passus in hac cōsideratiōe tractandi. Primus de his que dicunt cōtra charitatē. Secundus d̄ his que dicunt cōtra legem nature. Tercius d̄ his que dicunt cōtra diuinā pfectōem. Quartus de his que dicūt ꝯtra legeꝫ mosaicam ꝛ cōtra ꝑphetas. Quintus d̄ manifestis impossibilibus. Sextus de fatua expectatōe messie.

De fatuitatibus iudeorū cōtra charitatem:

Primus passus est de fatuitatibus ꝛ falsitatibus iudeoꝝ q̄ dicunt cōtra charitatē. Vnū i thalmuth iudei dant licentiaꝫ ꝙ hō possit maledicere ꝛ blasphemare p̄rem suuꝫ ꝛ m̄reꝫ suā. Et adhuc pcutere eos sine onere peccati alicuius. Dicūt. n. i canhedrin in cap̄. qd̄ incipit ellubenamic henaquim. ꝙ ille qui pcutit patrem ꝛ m̄rem suaꝫ solū ꝙ nō faciat vulnus liber est. Item dicit rabi moysen de egypto in libris softin in lectōibus reuelātiū ca. v. talia verba. hō q̄ pcutit patreꝫ suū ꝛ m̄rem suā debet mori suffocat⁹. sed nō tenet ad penā si nō fecit eis plagam. sed si eos pcutit ꝛ nō facit in eis plagā non est aliud nisi sic. q̄ pcuteret vnū aliū hoiem ex israel. ꝛ q̄ eos pcutit postq̄ sunt mortui liber est. Itē dicit: ꝙ ille qui maledicit patrē vel matrem suā non est culpabilis in aliquo nisi in maledictōe noīauit aliqd̄ nomē ꝓpriū dei. Et nō solū patri carnali dant licētiam maledicendi sed etiam deo sic dicunt in canhedrin in ca. qd̄ incipit arbamitor. ꝙ ille qui maledicit deū non habet aliquaꝫ culpā nisi declarauerit nomē ꝓpriū dei qd̄ vocat sembāmesoras. Sed si noīat in hora maledictōis cū aliquo alioꝝ noīm suoꝝ sicut adonai ꝛ heloym vel sabaoth nō hꝫ aliquā culpā. que oīa q̄ falsa ꝛ q̄ fatua sint clarū est. Apparet. n. manifeste ꝙ sunt ꝯ charitatē cum hoc requirat charitatis natura vt deus diligat ꝛ pximus non vt maledicantur.

De fatuitatibus iudeoꝝ contra legem nature:

Secundus passus est de fatuitatibus ꝛ falsitatibus iudeoꝝ cōtra legē nature. vnd̄ ipi dant licentiā occidendi sine aliqua pena. s. ꝙ in canhedrin in cap̄. qd̄ incipit hellubenhaymiterahym vbi dicit sic. si aliquis ligauerit man⁹ ꝛ pedes socij sui: ꝛ cā huius mortuus fuerit fame liber est ligator a morte. Sed si ligat euꝫ ad solem vl' ad frigus ꝛ morit culpabilis

est morte. Et si ligat vel ꝓijcit eũ ante
leonẽ liber est a morte. ⁊ si ꝓijcit eũ an
te muscas culpabilis est morte. Et si ꝓ
ijcit eũ in puteũ in quo ẽ scala ⁊ alius
remouet scalã qui ipm ꝓijcit liber est.
Item si decẽ hoies ꝑcutiunt vnuz ho-
minẽ cum decẽ fustibus ⁊ occidũt eũ
oẽs sunt liberi. Itẽ si vnus hõ alteruz
occidit ⁊ postmodũ iuenit̃ ꝙ ille mor-
tuus est trefe hoc est ꝙ habet pulmo-
nes cõiunctos. vel habet aliquã illarũ
causarũ quare iudei abhominant̃ car
nes ⁊ nõ comedunt occisor est liber. et
glosat rabi salomon. q2 interfecit qua-
si rem morituraã. aial em̃ qd̃ ẽ trefe dis-
positũ est ad mortẽ. Itẽ dicit rabimoy
sen de egypto in libro sofrin in lectõni
bus canhedrin ca. ix. ꝙ si homo crimi
nosus venit ante iudices ⁊ vna voce sĩt
cõcordes ꝙ ille est dignus morte. ⁊ qd̃
ad hoc ꝙ talis hõ sicut ille sit liber ne-
cesse est ꝙ iudices sint discrepantes. et
ꝙ pars illoꝝ cõdemnet eum ⁊ ps ab-
soluat. ⁊ si sunt plures voces cõdẽnan
tiũ morieẽ. Item dicunt in libro d̃ hul
hin ca. p̃ ꝙ si petrus. verbigrã: facit te-
stimoniũ falsum ꝯ̃ martinũ. ꝓpter qd̃
testimoniũ secutuz est ꝙ dicti iudices
cõdẽnauerũt ꝑdictũ martinũ ad mor-
tem. Et deinde anteꝗ̃ executio ꝑdicti
martini facta sit ꝓbatur ꝙ testimoniũ
petri fuerit falsum. Precipit lex ꝙ sit
liber martinus. ⁊ ꝙ petrus moriat̃. vt
nõ viuat ad volendũ occidere ꝓximũ
suũ cum suo testimonio falso. q2 sic di
cit textus Deutero. xix. ⁊ reddet̃ ei sic̃
fratri suo facere cogitauerit. ⁊ pp hoc
verbũ qd̃ dixit facere cogitauerit. ⁊ nõ
dixit fecit intricanter ipi. ⁊ dicũt fortui
zando. ꝙ si mors martini erat iam fa-
cta qñ fuit ꝓbata falsitas petri ꝙ in ta
li casu petrus est liber. Ecce quõ dant
iudei manifeste occasionẽ ꝙ hoies ca
dant in peccatuz homicidij reddendo
eos absolutos in his que nõ soluz fm
legẽ scripture sed etiã fm legẽ nature
sunt digni punitõe. Itẽ dicunt in thal
muth in libro qui dicit̃ calla ꝙ iudeus
hz licentiã vtendi cum vxore sua turpi
ter ⁊ innaturaliter. s. ante ⁊ retro. ⁊ dic̃
ibi liber madarim in ca. qd̃ icipit ellir
mutarim ꝙ vna mulier venit ante do
ctores cõquerendo se ꝙ vir eius vtere-
tur ea cõtra vsum naturalẽ. ⁊ ipi rñde-
runt filia nihil possumus in hoc face-
re. q2 lex dei dedit ei licentiã. Et dixit.
Et vnde ꝓbatis. Rñderũt ex textu qͥ
dicit̃ in Leui. cap̃. xx. Ille q̃ dormierit
cum masculo coitu femieo morte mo
riat̃ videt̃ ꝙ q2 dr̃ in hebraico zazyasi
plurali. ꝙ ideo mulieri cõueniũt duo
modi iacendi siue succumbendi viro.
Item dicunt in eodẽ ca. ꝙ si vnus ho-
mo iacet cum vna muliere vxorata vl̃
cum illis que in lege vetant̃ ꝙ si illa in
illa hora nõ accipit delectatõz ꝙ ille q̃
iacet cũ ea nõ peccat. Dicũt ẽt ꝙ ille q̃
coyt cũ masculo ñ peccat si ille q̃ iacet
sub altero nõ accipit delectatõem. Itẽ
dicũt in eodẽ ca. ꝙ ille qui coit cũ ma-
sculo nõ peccat nisi sit. ix. annoꝝ ⁊ nõ
infra. Item dicunt ꝙ qñ lex dicit vir q̃
fornicat̃ cũ muliere viri morieẽ ille ⁊ il
la. ꝙ intelligeret̃ in illo qui est vir. s. ꝙ
habeat etatẽ. ⁊ silr̃ ꝙ maritus eius sit
vir. ⁊ declarat rabi moysen ꝙ nõ habet
nomen viri quousq3 trãseat. xiij. annũ.
Sequit̃ ergo ex verbis eius ꝙ ille qui
est minoris etatis licentiat̃ in quocũ-
q3 mõ adulterij. Itẽ sequit̃ ꝙ vir adul-
tus qui facit adulteriũ cũ muliere ma
ritata cuius vir nõ attingit etatez. xiij.
annoꝝ ꝙ nõ peccat. Item dant licen-
tiam furandi hoies ⁊ vendendi. hoc in
uenit̃ in libro canhedrin in ca. qd̃ inci
pit helluheym. hanhenaqui. ꝙ si pr̃ fu
rat̃ filiũ suũ ⁊ vendit vel mgr̃ discipu-
lũ ꝙ nulla est pena. Omia supradicta
sunt talis nature ꝙ gentiles ⁊ illi q̃ vi-
uebant solũ rõne naturali euitarent. ⁊

iudicarent illa turpissima falsissima et stulta. quantomagis illi qui subijciũt legi diuine. Contra deum

Contra diuinã perfectionẽ ⁊ ibi explicantur q̄nqꜫ fatuitates

Tercius passus est ꝺ fatuitatib⁹ ⁊ falsitatib⁹ iudeoꝝ cõtra diuinã ꝑfectiõem. Et primo dicunt deũ corporeũ. vnde narrat venerabilis petrus alfonsi in suo dialogo titulo ꝑmo ꝙ iudei in prima ꝑte doctrine sue cui⁹ vocabulũ benedictões dicũt deuz caput ⁊ brachiũ habere. ⁊ in cesarie pixidẽ gestare ligatã corrigio ĩpiusqꜫ corrigie nodũ a postera capitis ꝑte sub cerebro firmatũ. Intra ꝟo pixidẽ. iiij. e ẽ cartulas iudeoꝝ laudes continentes. In summo aũt sinistri brachij gestare aliam pixidẽ sil'imodo corrigio ligatã cartamqꜫ ibi esse continentẽ omẽs laudes que in ꝑdictis. iiij. scripte dicunt. Et dicunt iudei ad hoc se hr̄e auc̄tes. vñ de pixide quã gestat in cesarie. ⁊ de nodo corrigie auctoritatẽ sibi attrahũt ab eo loco vbi dñs ait ad moysen: videbis posteriora mea. facies aũt mea nõ videbit. tũc. n. vt dicunt iudei moises nodum corrigie vidit. nodũ aũt ĩpius alicuius pixidis esse necessariũ ẽ. De ea aũt quã gestat in brachio auctoritatem ꝑferunt ab Esaia dicente: iurauit dñs in dextera sua ⁊ in brachio fortitudinis sue. ꝑ brachiũ fortitudinis vt dicunt vult intelligi sinistrũ in qua virt⁹ illius pixidis cõtinet. Sed hoc quãte sit fatuitatis patz. q2 cum lex ꝓhibeat deũ moysi dixisse posteriora mea videbis. ⁊ q2 deũ mentiri nõ posse constat ita postea factũ licz scriptura tacẽte nõ dubitemus. nusqꜫ tam̄ lex meminit ꝙ moyses in eis posteriorib⁹ aliq̄d viderit. qualiter igit cuz corrigie nodũ qꝺ sine risu vix dici põt vidisse dicũt iudei Item cum posteriora nõ solũ ceruix ꝫ etiam quelibet corꝑis ꝑs cõuenientius intelligi possit hoc ꝙ iudei eũ ceruicez vidisse asserũt. nõ rõne vel legis auc̄te sed sola ꝓbant volũtate. ⁊ sic stultã pz esse explanatõem iudeoꝝ ꝑdictã. ⁊ cũ careat rõne ⁊ scripture iuuamine progredi lz. nam si eum dei ceruicẽ vidisse qꝺ sane sapienti nephas ⁊ videt ⁊ ẽ habere cõcedã. quõ esse potuit vt moyses nihil in deo ꝑter ceruicem viderit. aut si quid aliud eum vidisse fingam⁹ potuit videre pileum siue corrigie nodum illius. s. corone quam dicunt angelum iudei nomine mitraton singul' diebus capiti dei imponere. Respondent iudei ꝙ q2 vidit corrigie nodũ affirmandũ est ꝙ vidit ceruicẽ dei. hoc ꝓ destructõe dicti iudeoꝝ ẽ efficacissimũ q2 si moysen illũ corrigie nodũ vidisse mentiamur cum eius faciẽ nullaten⁹ viderit. vnde deum pixidẽ in anteriori ꝑte capitis gestare ꝓbauit. Respondet iudeus qm̄ moyses nodum corrigie vidit pixidẽ qua illa ligaret in capite dei fuisse doctores intellexerũt. ꝫ nõ omnino sanus est hic intellectus quin vt deum aliquid gestare dicamus. potuit illa corrigia ligari cibaluz aut tintinabulũ aliquod aut aliud huiusmodi. verũtamen vt omnia fatuitatis iudeoꝝ tollantur responsa. Dato ꝙ hoc concedamus. vnde queso moysen intelligere potuit chartas intus cõtineri. Cum dicant iudei eum scisse nõ solum quid in eis scriptum haberet sed quod ⁊ super hec omnia admiratione dignissimũ est ꝙ in illa carta vt credũt nihil aliud scriptũ ẽ. nisi versus quos longe post moriens moyses israhliticum populum docendo ex semetipso eum laudans edidit. Et post mlt'a annorum curricula Salomon deũ adorans composuit de eoruz laude. Nulla ergo est ratio quare in dei capite scriptũ eẽ debeat credi nec ẽ fuga iudeoꝝ.

qḋ habuit spũsancto reuelante. cũ nec ipse moyses vsq̃ scriptum relinquerit. nec vllus p⁹ eũ ꝓpha ꝑdiderit. nec iterũ est fuga iudeoꝝ ꝙ hoc habent ꝑ antiq̃rũ successiones. q2 isto mõ omne licebit firmare mendaciũ. ⁊ istud est etiã valde indigne ferendũ ꝙ suis doctoribus apponant id qḋ ipi forsitan volũt cum ipi hoc nõ a veterũ relatõe ꝑ moysen habuisse testent̃ sed ipi in versuum explanatõe talia cõuincent̃. Ptz ergo quante fatuitatis sit dicere deum hr̃e membra corꝑalia cũ hoc nulla auc̃te constet. Qḋ iterum naturali rõne ostẽdit̃. q2 si verum esset deum caput ⁊ brachia ⁊ totam corꝑis formã hr̃e. igitur necesse est ꝙ fateant̃ deum longitudĩs ⁊ latitudinis dimensionibus cõstare. ⁊ sic erit tribus dimensiõibus clausus qḋ est incõueniens. De corrigia autẽ quã eum in capite habere dicunt duo ꝓponunt̃. quia vel illa corrigia est de ipo aut aliunde. Si de ipo est iam de⁹ a se diuisus est. Si ṽo aliunde aut creator aut creatura est. Si creator est ergo sunt duo creatores. Si creatura est iam quedã creatura maior est quadã ꝑte creatoris qḋ est incõueniens. Itẽ quero hoc qḋ in capite vel brachio gestat vtrũ necessitate aliqua vel sine necessitate id gestet. Si necessitate iã creator indiget creatura qḋ est aliud incõueniens. Si sine necessitate gestat. ergo aliud deus in se gestat sup̃fluũ qḋ ẽ etiam incõueniens. Et sic apte ostẽsũ est quante fatuitatis sit ꝙ credunt iudei de membris dei ⁊ de corrigia predicta. Cum ṽo aliquod tale in sacris scripturis de membris dei inuenit̃ necesse est illud allegorice intelligi eo ꝙ ad lr̃am si exponat̃ non posset stare sicut qḋ ait moyses ad pharanẽ. locusta inquit operiet oculũ oĩs terre. nunq̃ n. terra oculum habet. Item idẽ filij chore. aperiens inquit terra os suũ deuorabit illos nunq̃d terra os habet. Itẽ in libro Judicũ ait gad ad zebul. Ecce populus de vmbilico terre descendit. sed nũquid terra vmbilicũ habet. Iterum Esaias ait de ala terre laudes audiam⁹. nunq̃d terra alam habet. Abacuk quoq̃ ꝓpheta ait. lapis de pariete clamabit. ⁊ lignũ qḋ inter iuncturas est efficacior respõdebit. nunq̃d lapis clamare aut lignũ põt rñdere. Cum ergo corporea membra deo realiter ascribere fatuũ sit vt ostensũ est. ergo que de eo tanq̃ corporea dicta sunt nõ cõuenit ad lr̃ã solã exponere sed allegorice declarare.

Q deus tm̃ est in occidente.

Est secunda fatuitas iudeorũ cõtra diuinã ꝑfectiõem dicẽtiũ in suo doctrinaꝝ libro ꝙ deus est tm̃ in occidente. auc̃te Esdre confirmantes illud dicentis. exercitus celi supplicat tibi. exponẽtes hoc ita cum omnes stelle in occidentẽ tendũt. tũc exercitus celi supplicat deo. ⁊ qm̃ hec supplicatio fit in occidente. Iõ deũ in occidente assert̃ esse. Qui quanq̃ sint a dei cognitõe alieni si mũdi saltim figurã agnoscerent nõ de deo tam indigna sentirent. quõ aũt ipi figurã mundi non cognouerant declarat̃ sic. Omnes orientẽ non dicimus nisi locũ illũ vbi stella prius apparet. nec occidentẽ nisi vbi nr̃o subtrahit̃ aspectui. qḋ qui vult sibi subtiliter demonstrari. decerne ipm illud subtili oculo intueri qḋ hoc mõ cõsiderari põt. In quocũq̃ vis loco cõsiste. ⁊ ab eodẽ lineã rectã ad orientis dirige ꝑtem que cũ ꝑuenerit ad locum vltra quẽ visum tendere nequid. locũ ipm tibi orientẽ eẽ cognosce. Eodem mõ si ab eo in quo cõsistis lineã rectã in occidentẽ direxeris. cũ ad talem ꝑueneris locum qui visui tuo terminũ ponit. ipm tibi occidentis cõstitue locũ. hora ãt recti ori⁹ ⁊ hora recti

occaſus ſic demõſtratꝛ naſcente ſtella.
Predictã lineam vſqꝫ ad ipm̃ ſtelle lo
cũ ꝓtende ꝛ in centro ipiꝰ ſtelle lineam
fige. ita vt media ſup terrã appeat ꝛ me
dia adhuc lateat ipaꝫqꝫ horã ipiꝰ ſtelle
ortũ dices. cũ ergo ſol tali mõ oriri ce-
perit ſup terraꝫ illa hora apud aſtrolo-
gos ẽ verꝰ ortus diei. Eodẽ mõ ſi occi-
dente ſtella pfatã lineã vſqꝫ ad eam ad
occidẽtis ptem dirigẽs ſummitateꝫ li-
nee in ſtelle fixeris centro ita vt media
ſup terrã ꝛ media ſub terra ꝯſiſtat illaꝫ
horã eiꝰ eſſe occaſum dices. Cũqꝫ ſol ta
li mõ occiderit illa hora apud aſtrolo-
gos verꝰ ẽ occaſus diei ꝛ initiũ noctis.
Ex his talis ꝓcedit ꝯcluſio ꝙ cuꝫ pars
orientalis orbis eadẽ ſit oibꝰ. locus tñ
oriẽtis nõ idem ẽ oibus. Id idẽ qꝫ cuꝫ
occidẽtalis orb idẽ ſit oibꝰ. locꝰ tñ occi-
dentis nõ idem ẽ oibꝰ neqꝫ eadeꝫ hora
ortus q̃ nob eſt ceterꝭ oibus eſt. nec ea-
dem hora occaſus ẽ nob cũ ceterꝭ gen-
tibus: ſ; ſm̃ varietatẽ locoꝝ terre i lon
gitudine variatꝛ locus orientꝭ ꝛ occidẽ-
tis ꝛ hora ortꝰ ꝛ occaſus. hec tam ſubti
lis res apertiꝰ ſilitudine oñditꝛ. Conſti
tuamꝰ ergo ſolẽ in p̊ arietis gradu ꝛ in
p̊ puncto gdus ꝛ dicamus ꝙ cepit mõ
oriri ciuitati Aren q̃ ſita ẽ in p̊. vij. cli-
matũ terre hñs. xx. gſtus ad orienteꝫ ꝛ
totidẽ ad occidentẽ hñs etiã. xx. ad po
lum aquilonarẽ ꝛ totidẽ ad auſtralem
Cum huic in quã ciuitatẽ ſol cepit ori
ri q̃ nam hora erit illi ciuitati q̃. lx. gra
dibus diſtat ab occidẽte ciuitatis aren
ꝛ ptꝫ ſm̃ aſtrologoꝝ libros ꝙ due ad-
huc hore de pcedenti remanent nocte
ꝛ cũ pdicti ciuitati occubuerit ſol due
ſilr remanẽt hore de die. Cum aũt ſol
illi cepit oriri orbi patet ꝙ aren ciuitati
duabus tranſactꝭ horis tercia inchoat
hora. Cũqꝫ illi orbi ſol occubuerit due
iam de nocte ꝯplete ſunt hore aren ci-
uitati. Si ergo filum rectum ab Aren
protrahas ciuitate ꝛ ꝓducas ſummita
tem vnaꝫ ad orientem aliã ad occiden-
tem ꝛ ſimili modo facias in alia ciui-
tate ꝓferens ab ea rectam lineam cuiꝰ
vna ſumitas ad orientem ꝛ alia pertin
gat ad occidentem. Nũc queſo vtriuſ-
qꝫ linee termini ab vtrauis pte inſimul
poterũt ꝯuenire ꝛ patet ꝙ nõ. ſed quã-
to ab inuicem ipſe diſtant ciuitates tã-
to lineaꝝ in vtraqꝫ parte inſimul diſta-
bunt ſummitates tres. ſ. gradibꝰ. Pa
tet apertiſſime ꝙ loca oriẽtis ꝛ occidẽ-
tis ꝛ hore ortus ꝛ occaſus. nõ eedẽ ſũt
omibus: ſ; variantꝛ ꝑ varijs terre longi
tudinibus. Item cũ ſol aren oritꝛ ciui-
tati ſi eadem hora apud alteram quaꝫ
diximꝰ ciuitatẽ ab eiuſdẽ ciuitatis ori-
ente in eiuſdem occidentẽ lineã protẽ-
das q̃ celi puncta vtriuſqꝫ eius ſummi
tas cacumen cõtinget. Et patet ꝙ illa
ſummitas que vergit ad orientẽ p̃mũ
punctũ primi gradus virginis percu-
tiet. Rurſus ſi ſole aren ciuitate occidẽ
te apud alteram ciuitatem lineam eo
modo quo diximꝰ ad celũ vſqꝫ vtriuſqꝫ
tendamus. vtraqꝫ ſummitas eiꝰ quas
celi ptes ꝯtinget patet ꝙ illa q̃ ad orien
tem tenditꝛ p̊ pũcto primi gradus vgi-
nis que vero ad occidentem primo pũ
cto primi gradus piſciũ occurrit. Itẽ
ſi ſole vrbi illi oriente lineaꝫ apð aren
ciuitatẽ ad eiuſdem orientẽ ꝛ occiden-
tem tendentes vſqꝫ ad ipm̃ celum du-
camus vtraqꝫ ſummitas quã celi par-
tem ꝯtinget patet ꝙ illa q̃ ad orientem
ꝯtinget primã pticulã primi gdus tau-
ri pcutiet q̃ vero ad occidentẽ p̊ pũcto
primi gradus ſcorpionis occurret. Si
aũt vrbi illi ſole occubente pdictam li
neaꝫ aren ciuitatis pdicto modo ad ce
li cardines ducamꝰ quas eiuſdem celi
ptes ſummitas queqꝫ ꝯtinget pꝫ ꝙ ori
entis ſũmitas initiũ primi gdus ſcorpi
onis. occidentꝭ vero initiũ primi gdus
tauri ꝯtinget. Nũc g̃ cognſcẽ põt q̃ gra
dus ſigni q̃ ẽ i oriẽte ſole aren ciuitati

apparente nō est idem cuȝ eo q̄ eadem hora alij apparet ciuitati. Sicq; oībus ꝯtiget ciuitatib⁹ ꝓut vna distat ab alia in longitudine nec illa celi ꝑticl'a q̄ hodie in ortu solis q̊uis terraꝝ loco i oriēte apparet. cū eadē q̄ cras eadem hora eodē loco terre in eodē apparebit. hec graduū in celo variatio ꝯtingit q̊tidie sicut ipse sol ꝑ eosdē ḡdus variat̄ quotidie q̄nq̄dem ita eē vt dictū est necessaria ꝯstat rōne ꝛ in totius terre spacio n̄ sunt loca orientis ꝛ occidentis equalia nec ore ortus ꝛ occasus eodē. vn̄ necessario sequit̄ stellas duȝ quibusdā occidunt alijs eadeȝ hora oriri nec in tota celi spera cert⁹ est occidentis ꝛ orientis locus ſ; quotidie variat̄ ꝑ varios grad⁹. multo min⁹ credi dȝ orientis ꝛ occidentis mutatōneȝ celestib⁹ accidere creaturis. quib⁹ nulla vnq̄ȝ interuenit obscuritas. ſ; sempiterna indeficientis lumis irradiat claritas sicut dauid ꝓpha dic̄. q: tenebre nō obscurabunt̄ a te et nox sicut dies illuminabit̄ sicut tenebre ei⁹ ita ꝛ lumē eius. Et daniel ipse inq̄t reuelat ꝓfunda ꝛ abscondita ꝛ nouit i tenebris cōstituta ꝛ lux cū eo ſꝑ erit. Cū etiā nulla in celo ascensus vel descēsus possit eē mutatio localis aptissime cuiuis patet q̄ in celo nec oriēs sit nec occidens q̊ ꝓbato fatuitas est euidēs dicentiū q̄ dei locus occidēs est vbi stelle supplicāt deo. Et q: supratactū est ō longitudine ciuitatū distantiū ab inuicem quō hoc cognosci possit vt melius cognoscant̄ diuersitates horaꝝ eodeȝ tꝑe suꝑ easdeȝ apparentiū breuiter sic ondit̄. Constituam⁹ ergo soleȝ in ṗmo arietis puncto et incipiat fieri eclipsis solis apud aren ciuitatem primo puncto septime hore diei erit vtiq; eadē hora primus canceri gradus in ipsi⁹ arē oriente. q̄ si tūc nosce desideras quota hora fieri incipiat eadeȝ eclipsis apud aliā ciuitatē q̄ȝ ꝑdixim⁹ si diligenter inspicias primo quinte hore pūcto inuenias eam ibidem fieri incipe. eodemq; momento apparebit primū geminoꝝ punctū in illi⁹ ciuitatis orien̄. vn̄ indubitanter apparet. iij. longitudinis gradus inter vtrāq; inuenit̄ esse ciuitatem ꝛ hoc quidem modo ab astrologis q̄nta inter duas ciuitates longitudo habetur.

Qꝫ semel in die quotidie deus irascitur.

Tercia fatuitas iudeoꝝ cōtra diuinam ꝑfectiōeȝ est. q̄ singulis dieb⁹ semel in die irascit̄ afferentes in mediū testimoniū dauid dicentis fortis irascit̄ quotidie. prima etiam diei hora eū irasci asserūt. cām hui⁹ ire esse dicentes q̄ in illa hora reges iniq̄tatis insurgētes diademata sibi imponunt ꝛ soleȝ adorant. O quaȝ absurd⁹ est sermo iste ꝛ q̄ȝ fatui sunt q̄ hoc ꝓtulerūt cū ire descriptōeȝ prorsus igñrent. quā si nossent nō hoc de deo sentirent. Si igit̄ vis cognoscere quid ira est attende. q̄ ira est cū audito aliq̄ qō displiceat verbo colera rubea. i. fel feruet et suꝑ epatem diffundit̄ ꝛ sanguini ꝯmiscet̄. Inde siquidem hō calescit ꝛ in facie palescit. hec aūt nulli ꝯuenit rei nisi q̄ ex q̄tuor ꝯponit̄ elementis de⁹ aūt talibus nō subiacet liniamentis. Cum vero in scripturis inuenit̄. Iraȝ applicari deo vt ibi dn̄e ne in ira tua ꝛc̄. Intelligendū est q̄ de⁹ se habet ad modū animi irati q̄ destruit qō fecit nō tamē q̄ ira in deo cadat subiectiue vt dictuȝ est. nō min⁹ etiā illud abhorrenduȝ est. q̄ dicūt euȝ de tali re irasci de qua non possit vlcisci qō si posset ira ꝓfecto ei⁹ quiesceret. Aiūt preterea q̄ ipsius hore q̄ irascit̄ nemo nouerit vnq̄ȝ punctū nisi balaan fili⁹ beor. In hoc autē verbo sibipsis cōtrarij sunt iudei cum ex vna ꝑte moyses eū vocet ariolum et iu

dei iniquū. Ex altera vͦo parte de deo: prudentiorē eū moyse eē significant qꝛ punctū hore nouerit qꝺ moysen latuit et licet hoc dictū magna admiratione vilescat tñ incompabiliter maioris fatuitatis est. qꝛ dicūt gallū irrationabile animal ipsius hore punctum quotidie scire.

Quod deus semel quotidie i die plorat.

Quarta fatuitas iudeoꝝ ꝯtra diuinā ꝑfectōnem est. ꝙ deꝰ semel in die quotidie plorat ꝛ ꝙ ab eꝰ oculis due ꝓdeūtes lachryme in mare magnū cōcidūt ꝛ hoc fulgorē eē affirmāt illū q̄ tempe nocturno de stell̄ videt̄ cadere. hec aūt rō deū ex q̄tuor elementis ꝯpositū ōndit esse. Neqꝫ eñ lachryme fiūt nisi ex humiditatis abundātia descēdētis de capite. Si vͦo ita ē ergo elementa sunt dei materia: om̄is aūt materia prior est ꝛ simplicior forā ergo ꝛ hec priora ꝛ simpliciora deo sūt qꝺ nephas est credere. Itaqꝫ si deꝰ talis est vt dicūt cū nec cibo fruat̄ nec potu ꝛ q̄tidie duas ex se mittit lachrymas necesse ē decrescere nisi forte de aq̄s q̄ super celos sunt iugiter bibat. Ex verbis quoqꝫ eiꝰ intelligit̄ ꝙ ignorēt q̄d ille sit fulgor qꝺ si desideras nosce. Fumosꝰ quidā vapor de terra surgit nimiū siccus. vnde ꝛ locuꝫ nubiū transit ꝑueniens ad locū vbi nō multus est calor q̄niam remotꝰ est a motu firmamenti q̄ cū ꝑuenerit ꝛ iam multus in loco vno coierit ipsiꝰ loci calore licꝫ exiguo paulatim cremat̄ ꝛ crematꝰ euanescit. et id est qꝺ ꝑ aereꝫ discursitare videmꝰ. Fletus quoqꝫ ipsiꝰ quē deo indigne ascribunt iudeoꝝ captiuitatē cām eē dicūt qñ etiā ꝑꝑ dolorē eū ter in die vt leonē rugire asserunt ꝛ ꝓpter id celū pulsare pedibꝰ more calcantiū in torculari. more etiā colūbe quendā susurri sonitum dare ꝛ q̄uacqꝫ vice caput mouere et dolentis voce dicere. heu mihi heu mihi: vt q̄d domū meā in desertū redegi ꝛ tēplū meū cremaui ꝛ filios meos ingentes transtuli heu patri q̄ transtulit filios suos ꝛ heu filiȷ̄s q̄ translati sunt de mēsa patris sui. Dicūt etiā ꝙ q̄daꝫ doctorum suoꝝ hanc audierit vocē in q̄dam loco ramoso. Preterea dicūt ꝙ tanq̄ꝫ prurientes inuidens collidat pedes et more dolentis manibꝰ plaudat. ꝛ quia quotidie orat vt misericordia eiꝰ sit super iram eius. et vt eat in populo suo i miscōia hec patent in libro barahot in caplͦo primo. O insensati iudei dicite cum deꝰ orat quē adorat seip̄m an aliū Si aliū is quem adorat potentior eo ē Si seipsum adorat aut potens ē eius propter qꝺ orat aut impotens. Si impotens est frustra se orat. Si vero potens aut vult illud pro quo orat aut ñ vult. Si nō vult pro nihilo orat. Si autem vult non est necesse orare. Ptꝫ ergo ꝙ oīno sit hec gens iudaica aliena a cognitōne diuina. Si ergo verum est deum pro iudeis orare vt leoneꝫ rugire celū pedibꝰ pulsare more colūbe gemere caput mouere ꝛ p̄ nimio dolore heu mihi clamare. ipsum p̄terea p̄ dolore pedes collidere manibꝰ plaudere: ꝛ q̄tidie vt iudeoꝝ misereat̄ orare q̄d ḡ eoꝝ ne liberent̄ impedit captiuitatem an ab ip̄o an ab eis ꝓcedit h̄ mora. Si eñ ab ip̄o eū ad ꝯprimendū volūtateꝫ suā minꝰ eē potentē ostendūt. eū id volentem ꝯplere nec valentē pueri more eū plorare asserūt. Si igit̄ nunc impotens dicant. Utrū in futuro potestatē habiturꝰ sit an nō. Si nunq̄ꝫ habiturꝰ ē ergo ꝛ illiꝰ ꝛ illoꝝ dolor fine carebit suaqꝫ oratio est vacua ꝛ spes nll̄a. Si vero posse habiturꝰ est illud nondū habuit: sed in p̄fixo ꝛ certo habiturꝰ est tempore. ꝙ cum habebit eos de captiuitate liberabit. aut iam h̄uit: sed in remo

nis illud recuperaturus est et de captiui-
tate eos adducet. Si vero habitur⁹ ē tpe
certo restat eos dicere qd sit qđ mō ꝓ-
hibeat eū hr̄e.s. vtrū hoc paucitate im-
putāt annoꝝ ei⁹ an debilitati membro
rum an obstaculo cuiuslibet rei a qua
nequeant defendi hec de deo credē ne-
phas est. Legimus em̄ in scripturis sa-
cris quib⁹ iudei nobiscū fidez adhibēt
deuz antiq̄s tempib⁹ maiora miracula
fecisse q̄ꝫ sit eos de captiuitate liberare.
velut cū.x.plagis egyptū ꝑcussit et ta-
men eos i manu valida eduxit ⁊ rubꝝ
mare diuisit in qđ pharaonē cū exerci
tu suo demersit. Māna quoqꝫ et ꝯtur-
nicibus de celo in deserto pauit. Aq̄s
etiam iordanis in loco vno montis in
star ꝯstituit. Solem ⁊ lunā iosue preci
bus fixit. De exercitu sennacherib .c.
lxxxv.milia nocte vna occidi fecit. In
dieb⁹ ezechie solē gradib⁹.x. reuerti p̄-
cepit. Danielem de lacu leonū libera-
uit. Ananiā Azariā et Mizahelem de
igne ⁊ iudeos de babilonis captiuita-
te liberauit. ⁊ multa alia q̄ nūerare lō-
gum esset mirabilia fecit. Non ergo di
cere pn̄t ꝙ antiq̄s dieb⁹ potens nō fue
rit. Si autem eum potentem fuisse: vt
equum est concedant: sed alioꝝ inter-
uentu accidentiū eum impotentem fa
ctū dicāt post quoꝝ abscessum eū pos-
se suū recuperaturū credant alterum eo-
rum necesse esse fateant. Illa acciden-
tia aut ex eo aut in eo fuisse vt infirmi-
tas accidens homini donec cōualescat
ab estu cohibꝫ voluptat. aut ei ab alio
esse illata vt captiuitas cuilibet a rege
illata sue voluntatis eum ptāte priuat
donec libertate succedēte recedat qđ si
ex eo ⁊ in eo fuisse dicāt. deū ergo cor-
pus habere dicūt qđ ꝯtrarioꝝ suscepti
bile sit qđ d celo sentire nō ꝯuenit. Si
vero ab alio illata dicat illuꝫ qui intu-
lit deo potentiorem esse ostendūt ꝙ nō
minus est inconueniens. Si autem se

ipsos sue captiuitatis cām esse dicāt q̄-
si meli⁹ mō in captiuitate quā olim in
libertate se habeāt hoc patet esse men-
daciū. q̄ nunq̄ꝫ captiuitas libertati est
compabilis. Si vero nō hac intentiōe
suā libertatē rememorant: ꝫ eo volen-
te eos liberari ipsi ptinaciter ei⁹ volun-
tati obsistūt. s. vt q̄ ille eos in captiui-
tatē coniecit. Ipsi ecōtrario plus q̄ꝫ ip
se velit in ipsa captiuitate ꝑducent. de-
beret vtiqꝫ eoꝝ satisfacere voluntati: et
nō seipsum assidue tanto merore dep-
mere aut eos ei ꝑcere deceret nec eum
facere tantū ꝯtristari. sed hoc stare nul
latenus pōt. cum eū quotidie vt ipsos
de captiuitate eripiet orent. Exclude-
re ergo debēt iudi tante circuitōis am-
bages a pectore suo. Dicet ad hec iude
us nihil eoꝝ que tu numerasti impe-
dit nostram captiuitatē. sed deū semꝑ
omīpotentem fuisse ⁊ esse fatemur. nec
nos captiuitatē euadere velle negam⁹
sed deum captiuitati nostre certum ter
minū p̄fixisse ⁊ donec illud qđ cōstitu-
it iurauit ⁊ firmauit tp̄s adueniat nos
nullo modo liberari posse dicim⁹. Ve
re in hoc verbo inscientiā deo ascribit
iudeus. cum eum tale quid statuisse di
cat atqꝫ iurasse qđ prius eū iurasse atqꝫ
firmasse peniteat cui⁹ rei signuꝫ ē ꝙ tot
modis iugiter vt dictū est ꝓ eis affligit
qđ si p̄sciuisset nō antea ꝯstituisset. Insi-
pieno ergo sm̄ iudeos de⁹ fuit ꝙ ⁊ cuꝫ
apud eos ꝯstet indulgere vtiqꝫ ei debe
ret nec p̄cib⁹ eum inquietare assiduis.
Quanto em̄ frequēti⁹ orāt tanto magi
ei⁹ dolorē innouāt ⁊ q̄ magis ab oratio
ne cessando eum nō inquietauerit tan
to magis eum consolari ꝑmittent.

Q deus dimisit vnum fora-
men in celo non valens perfi-
cere firmamentum.

Quinta fatuitas iudeoꝝ ꝯtra di
uinā ꝑfectiōez est ꝙ cū de⁹ firma

Foramen in celo

mentū ꝯstituit ꝑficere penitus non va
lens cuiuſdam foraminis ſpaciū in ſe-
ptentrionali parte impfectuʒ reliquit.
qd̄ ob hoc videlicet eū feciſſe aſſeuerāt
vt ſi q̄s aliquādo exurgens et ei equa-
lē ſe faciens deū eſſe ſe diceret ipſe deꝰ
illiꝰ ſpacij ꝑfectionem ei opponeret di
cens. ſi deꝰ es vt ego locū illū claude ſi
potes quē apertū reliqui ego. hoc autē
ꝗ patēs ſit mendaciū nulliꝰ oculi aciē
latet. Septētrionalis etem̄ axē poli al
tiſſimū ſemꝑ ſuꝑ nos nec vnq̄ occulta
ri ꝯſpicuus ipm̄q̄ totū integrū ꝑfectū-
q̄ videmus. Manifeſte ergo pʒ fatui-
tas erroꝝ iſtius.

De aliis fatuitatibus pluri-mis ꝯtra diuinam perfectōneʒ et in eius offenſam.

Ponunt et alia in thalmuth que
ꝑ ſunt ꝯtra diuinā ꝑfectionē. Iſti
qui vocant̄ Rabini et ſapientes
acclamāt ſeipſos dei ſeruitores et dcla
ratores legis moſaice ſʒ tamē inueniū
tur loquentes inordinate in his q̄ ſunt
in magnū vituperiuʒ dei tollendo eī
omnē ꝑfectionē et applicando ei omeʒ
defectū. et aū omia dant licentiā ſeruiē-
di dijs alienis et ydolatrandi. Vn̄ inue-
nit̄ in canhedrin in ca. qd̄ incipit arba-
mitot. ſuꝑ illo qd̄ ſcribit̄ in Leui. capi.
xviij. de ydolo qd̄ dicit̄ moloth. ſeruiti
um cuiꝰ erat q̄ accipiebat homo filiuʒ
vel filiam ſuam et ducebat eū vel eam
ad ſacerdotes et ipſi tranſibant creatu
ram aliā ꝑ ignē ante ꝑdictum ydolum
et lex vetauit hanc ydolatriā ſignanter
ſpecificatā et dicit in verbis iſtis ca. eo-
dem de ſemine tuo nō dabis vt ꝯſecre-
tur ydolo moloth. Hic intricant̄ ipſi et
dicūt q̄ q̄r dixit textus de ſemine qd̄ in-
telligit̄ q̄ nō peccat homo excepto q̄n-
do dat ſacerdotibus ꝑtem ſui ſemis ꝓ
moloth. Sʒ ſi ei daret oms filios ſuos
nō peccaret. Itē dicit q̄r nō dab̄ intelli-
git̄ q̄ nō peccat excepto q̄n pr̄ dat filiū
ſuū ſacerdoti moloth vt faciet ſacrific-
um. ſʒ ſi ipemet pr̄ facit nō peccat. Iteʒ
q̄r dixit de ſemie intelligit̄ q̄ tūc ē pcm̄
q̄n ſacrificiū fit de illis q̄ ab eo exiert: ſʒ
ſi hō facit ſacrifiiciū de prē ſuo vel frē:
vel de ſeipo ꝑdicto ydolo non peccat.
Item dicit i eo. li. canhedrin ca. eo. Il-
le q̄ adorat ydola timore vel amore lib̄
ē a culpa. Et declarat rabi ſalomon q̄
amore intelligit̄ ſi ab aliq̄ dn̄o fuit ro-
gatꝰ vt facēt timore ſi fuit ꝯminatꝰ. Sed
rabi moyſen de egypto declarat alit̄ di-
cēdo q̄ amore ſonat ſic̄ ſi fuit filocaptꝰ
de illa imagie q̄r ē bn̄ fabricata. et timo
re ē ſi timet q̄r pōt ei nocē ſicut imagi-
nant̄ illi q̄ eā adorāt q̄ eis ꝑt facē bonū
vel malū ſi i tali caſu adorat lib̄ eſt. Et
multū ē mirādū de iſtꝭ gloſatoribus et
etiā de textu talmuth q̄r clare veit ꝯ te-
xtū legꝭ dei. q̄r videmꝰ q̄ cū ppl̄s iſrael
iret ꝑ deſertū et fuerūt in ſethim. et ado-
rauerunt ydolū phegor q̄r deꝰ iratꝰ fuit
taʒ fortiter ꝯ ppl̄m q̄ occidit. xxiiij. mi-
lia. et tn̄ manifeſtū ē q̄ illa ydolatria nō
fiebat niſi amore filiaꝝ moab ſic̄ appa-
ret Nūe. xxv. ca. Iteꝝ illi tres pueri ſy-
drac. miſach et abdenago voluerūt po-
tius intrare fornacē ardentē q̄ adorare
imaginē nabuchodonoſor. Et tn̄ ſi hec
opinio eēt vera bn̄ erant excuſati ab il-
lo ꝑiculo ex q̄ faciebāt timore regꝭ Na-
buchodonoſor. et certū eſt q̄ ipſi bn̄ ſci-
ebant legē. q̄r ibi fit relatio ꝑ eis q̄ erāt
multū intelligētes et ſocij in ſtudio da-
nielis ꝓpter qd̄ apparet q̄ ſnīa data per
eos eſt vera. et ꝑ doctores talmuth fal-
ſa et fatua. Item dicūt et veniūt ꝯ deuʒ
volendo ſcipſos eq̄re deo. Vn̄ inueni-
tur in aliquibꝰ ordinatōibꝰ et cerimo-
nijs quas ipi fecerūt quas etiā omnes
iudei obſeruāt. ſicut eſt illud qd̄ in cer-
tis noctibꝰ anni mandāt q̄ incendant̄
certe candele in domibꝰ in memoriam
victorie machabeoꝝ. In certo menſe

pueri in fornace

Cere indeor[...]

anni p̄cipiūt ꝙ fiat festum qȯ vocatur porim in memoriam mirabili hester ꝛ mardochei ꝯtra aman. In qua p̄cipit talmuth exp̄sse ꝙ quilibet iude⁹ debet inebriari. ꝛ illa die legunt in sinagoga historiā hester: ꝛ siue cum incendūt p̄dictas candelas siue cuȝ legūt p̄dictaȝ historiaȝ in sinagoga dicit rabi talia v̄ba bn̄dict⁹ qui nos sanctificauit cū suis p̄ceptis ꝛ mandauit nobis incēdē has candelas ꝛ p̄cepit nobis legere hāc historiā hester. videte si hoc p̄cepit deus in lege. nisi q2 ipsi se reputāt tm̄ sic de⁹

Item nō solū hoc faciūt ȝ reputant se posse reuocare verba dei hoc ipsi declarant sup ca. xvij. Deutr̄. vbi dicit̄ si aliquid tibi fuerit difficile in leg̃ iudicijs ibis ad sacerdotes ꝛ ad iudicē q̄ fuerit illo tempe ꝛ petis ab eis ꝛ facies scd̄m ꝯsiliū eoꝝ. Et dicit talia verba. non declinabis ad dextrā neq̧ ad sinistrā. Sȝ ipsi in talmuth scrutant̄ dicendo ꝙ intentio text⁹ est ꝙ dato ꝙ sapiētes dicāt ei ꝓ dextra qȯ est sinistra ꝛ ꝓ sinistra ꝙ est dextra debet credere. Item iudicāt sn̄ia mortis quēcunq̧ frangentē aliq̄d de ordinatōnib⁹ eoꝝ. Dicūt adhuc i liberahot in ca. qȯ incipit misemoco. ꝙ quicūq̧ hō deridet sapiētes talmuth vel malū dicit est ꝯdemnat⁹ ad inferos Et ille qui frangit verba legis dei non habet aliā penā nisi ꝙ sit fractor legis

Item reputant se scire plusq̧ de⁹: quia dicūt in libro robamechia in ca. qȯ incipit hazabā ꝙ semel fuit i studio mag̃ disputatio sup vnū actuȝ legis ꝛ om̄es studij vni⁹ opinonis. Sed rabi aliezer qui erat maior eoꝝ erat ꝯrie opinionis qui fecit multas bonas rationes cōtra eos ad ꝓbandum suā opinionē. ꝛ nunq̧ voluerūt assentire ei ꝛ in fine dixit si sic est sicut ego dico remitto domio do nostro. Et illa hora exiuit vna reuelatio vocis ꝛ dixit non contradicatis rabi aliazer; quia verum est qȯ ipse dixit

Et surrexit rabisua ꝛ dixit domine lex non est in celo sed in terra. ꝛ iam precipis in lege tua ꝙ sententia debet declinari ad plures voces et illa hora excōmōnicauerunt ipsum rabi aliazer quousq̧ assensit opinioni eorum. ꝛ dicūt ꝙ paruo elapso tempe rabi nathan inuenit heliam ꝓphetam ꝛ dixit ei eras tu in celo quādo fuit ista questio. Respōdit sic ꝛ dixit ei. quid ergo dixit deus illa hora qua sapientes noluerūt obedire reualatōni sue. Respondit eiſcias ꝙ illa hora deus risit et dixit. Vicer̄t me filij mei. vicerunt me filij mei. Itē glorificant isti talmutiste seipsos. vnde dicit̄ in libro tuca ca. iij. ꝙ vn⁹ doctor qui vocabat̄ rabi symeon filij iohaij. Dicebat. Ego sum tam dign⁹ ꝛ tam iust⁹: ꝙ si vellem ꝓpter bonitatem meam liberarent̄ in die iudicij omnes homines qui venerūt ad munduȝ a die qua ego natus sum vsq̧ hodie. Et si ionathan filius vzihel esset nobiscum possemus liberare totū humanuȝ genus a die q̄ creatus est mund⁹ vsq̧ ad finem. Iteȝ se reputant ꝓpheras sicut dicunt in ra-
2 ba batera ca. j. a die qua fuit destructō templi vsq̧ huc fuit remota ꝓphetia ꝓphetarum ꝛ fuit data sapientib⁹. Iteȝ dicūt in rababatera in ca. qȯ incipit hamoher ꝛ hascema ꝙ raba filius barhana ibat ꝑ quendam viam ꝛ dixit ei vn⁹ tragenarius. Veni ꝛ ostendā tibi mōtem sinai. Fuit cum eo ꝛ audiuit p̄mo vnam vocem que dicebat. O miser ve mihi. q2 feci iuramentum ꝛ exquo feci quis me absoluet. Et p⁹q̧ redijt ad studium et narrauit magistris reprehenderunt eum ꝛ dixerunt ei. ea hora qua audisti vocem illam debuisses dicere. domine ego te absoluo ab illo iuramēto. et dixit ipse dubitaui quod dicebat pro iuramento quod fecit Noe de nō dando amplius mundo diluuium. Et glosat rabi Salomon ꝙ illud iuramē

ꝓphetia que est data

Disputatio iudeorum

tum de quo petebat deus abſolutõem
erat captiuitas iſrael. propter qꝺ̃ ipſe
ſuſtinebat partem captiuitatis ⁊ labo-
ris ſicut dixit yſaias capi.lxiij. In om
ni tribulatione eoꝝ non eſt tribulatꝰ.
Et licet textus verus ſit in biblijs He-
braicis pro maiori parte eo modo quo
poſuit Hieronymꝰ in ſua tranſlatõne
Veruntamen in aliquibꝰ dicit̃ ſic. In
omnibꝰ tribulatõnibꝰ eoꝝ ipſe eſt tri-
bulatus ⁊ iuxta hoc facit predictã glo
ſam rabi Salomon. Item reputãt de-
um ignorantem ſicut dicit̃ in barahot.
caplo primo poſtqꝫ fuit deſtructũ tem
plum non remanſit deo in toto mun-
do niſi ſolum ſpacium.iiij.cubitoꝝ ad
ſtudendum halaba.id eſt lectõnem de
talmuth. Item dicũt ꝙ tribus primis
horis diei deus ſedet ad ſtudendũ tal-
muth ergo videtur ꝙ ſi indiget ſtudio
non habet ꝑfectõnem ſapientie. Item
reputant deum mendacem ſicut dicit̃
in rabamecia in ca.quod incipit haco-
her. Unde dicebat rabi hyſmahel. ma
gnũ quid eſt pax qꝛ deus dixit menda
ciũ vt poneret pacem inter abraam et
ſaram hoc apparet in Geñ.xviij.cap.
qꝛ cũ angeli prenoſticarẽt Abrae ꝙ ſara
pareret filiũ ⁊ ipſa erat in tabernaculo
⁊ audiuit eos dicit textus ꝙ fecit deriſi
onem inter ſeipſam et dixit quõ poſſet
hoc fieri cum ſit dñs meꝰ ſenex. Et po-
ſtea cũ dñs hoc reſumpſit abrae appre
hendendo zarã dixit qꝺ̃ dixerat cũ ego
ſum vetula apparet dicũt iſti ꝙ deꝰ mu
tauit rumores ne abraã ꝙ zara vocaſſꝫ
eũ ſenem iraſceret̃. Sed q̃ bñ attendit
ad textũ inueniet ꝙ dicit magnũ men-
daciũ.qꝛ etiã īuenit̃ ꝙ qñ ipſa riſit ſeip
ſam vocauit vetulã. Item reputãt de-
um peccatorẽ ſicut dicit̃ in hullim in
ca.qꝺ̃ incipit helu cerefoth ſup textuꝫ
Geñ.vbi dicit̃ Fecitqꝫ deꝰ duo lumina
ria magna. Dicit rabi Symeon in ho-
ra creatõnis eq̃les erãt ſol ⁊ luna. Et lu
na venit ante deũ et dixit.domine non
eſt bonũ ꝙ duo reges fruant̃ vna coro
na. Et illa hora ꝑcepit deꝰ ꝙ eſſet mino
rata ⁊ dixit illa domine.qꝛ dixi tibi v̾-
ba ratõnabilia minoraſti me: ⁊ ſic fuit
illa ſibipſi nimis diſplicens:ſed deꝰ vt
ꝯſolaret̃ eam dixit ei nõ triſteris nec ti-
bi diſpliceat. qꝛ ſol non apparebit niſi
de die ⁊ tu apparebis de die ⁊ de nocte
ſed ipſa non fuit contenta:immo dixit
domine candela añ ſolem quid ꝓdeſt
⁊ dixit ei deꝰ:ego faciã ꝙ ppl's meꝰ iſra
hel faciat compota ſua ꝑ menſes tuos
cũ toto hoc non fuit ꝯtenta intm̃ ꝙ deꝰ
cognouit ſe culpantẽ ⁊ ꝑcepit moyſi ꝙ
in fine lune iſrl' faceret ſacrificiũ vnius
hirci vt deꝰ haberet veniã ꝺ̃ ꝑdicto pec
cato ⁊ hoc ꝓbant ex Nume. ca.xxviij.
vbi di̾ .hircꝰ quoqꝫ offeret̃ dño ꝓ pctis
videat vnuſq̃ſqꝫ q̃t vanitates ſunt in ꝑ-
dicta auctẽ. ⁊ quõ textꝰ quẽ ipſi allegãt
eſt incontrariuꝫ illiꝰ ꝙ ipſi intelligunt.
Item reputãt deũ pollutũ ⁊ immũdũ
ſm ꝙ dicũt in rabamechia in ca.quod
incipit hacober et hapohel dicit Rabi
iohanã deꝰ ſacerdos ẽ.quia ſic ſcriptũ
eſt Exodi capi.xxv. Loquere filijs iſra
hel tollãt mihi primicias: ſed primicie
debent dari ſacerdotibꝰ ergo deus ẽ ſa
cerdos. Itẽ poſtea recepit pollutionẽ
qꝛ ſic ſcriptũ eſt Deutero.ca.vltimo.ꝙ
quãdo moyſes mortuus fuit ſepeliuit
eũ dñs ꝫ omis ſacerdos q̃ tangit hoiẽ
mortuũ eſt pollutꝰ. ergo deꝰ ẽ pollutꝰ
⁊ ſatiſfaciũt dicendo.ꝙ poſtmodũ bal-
neauit ſe ⁊ fuit mũdatꝰ ⁊ q̃rũt in q̃ bal-
neauit ſe in aq̃ nõ qꝛ yſa.dicit ca. xl.q̃s
mẽſus ẽ pugillo aq̃s ⁊ ſatiſfaciat Rabi
ꝙ in igne ſe balneauit: qꝛ ſic ſcriptũ eſt
yſa.vltimo.quia ecce dñs veiet ĩ igneꝫ.
Item dicũt ꝙ deꝰ palpat res immũdas
ſicut dicit in nucida in capi. qꝺ̃ incipit
hamopoles.ꝙ deus ſtat ſedendo. ⁊ fa-
ciat venire ante ſe omes guttas ſperme
exeũtis a quocũqꝫ hoie iſrael dicendo

q̄ q̄n diminutū fuerit illud sperma ge nerabit iust⁹ ex ea. Item dicit in libro q̄ dicit pirquerabi elezer. quicūq̧ scit quātitatē creaturis mūdi secur⁹ est hic seculū venturū. ꝛ dicit rabi iohanā ego ꝛ raba aquiba sum⁹ fideiussores hui⁹. Item dicit rabi iohanā q̄ de⁹ inuoluit se in vno tallet.i.roquete ꝛ ondit se mo ysi. ꝛ dixit ei omni hora q̄ isrl̄ fecerit sic statim veniā ꝯsequet. Item faciūt deū inuidū sicut dicūt in berhot ca. vltimo q̄ quinq̧ homies creauit de⁹ q̄ ei assimila bant in aliquib⁹ et sunt isti Samson i fortitudine Saul in pulchritudine cer uicis Absalon in capillis Rex sedechi as in oculis Asa in pedibus. Et quia i illis met rebus in quib⁹ ei assimilaban tur condemnauit eos apparet q̄ habu it inuidiam eoꝝ.

De fatuitatibus plurimis cō tra legem mosaicam.

Quartus passus est de fatuitati bus ꝛ falsitatib⁹ iudeoꝝ contra legem mosaicam ꝛ ꝯtra ꝓphas Manifestū est q̄ oms gentes q̄ tenent legē diuinā vel se dicūt tenere eā. affir mant deū creasse mundū de vbo abso lute sine aliq̄ materia ꝓposita nec sim plici de qua illud fieret et hoc est q̄ di cit primū verbū legis mosaice. In pn̄ cipio creauit de⁹ celū ꝛ terrā. q2 est opi nio oim doctoꝝ latinoꝝ ꝛ hebraicoꝝ q̄ istud vocabulū creare significat fa ctionē alicui⁹ rei de verbo nō est sic de generare. facere vel formare. q2 hec vo cabula aliq̄d ꝓsupponūt in tali opatio ne ꝛ qui oppositū hui⁹ asserit heretic⁹ est dicendus. q2 destruit fundamentū sup q̄d omia alia miracula sacre scriptu re fundant. Et inuenim⁹ vnum de ma ioribus doctorib⁹ thalmuth qui vocat rabi eliezer magnus qui venit contra hanc opinionem. Et dicit in libro qui vocat pirque. talia verba. Celi de q̄ fue runt creati. Respondet de luce vestim ti dei. ꝛ terra de quo fuit creata. Respō det de niue q̄ stat sub cathedra dei. Et dicūt glosatores q̄ hāc niuem accipit hic rabi eliezer ꝓ illo q̄d vocat phus ꝓ mā materiā vel ile ex qua fuerūt facta iiij. elemēta quā nitit ꝓbare phs. i. phi sicoꝝ q̄ est ingenerabilis ꝛ incorrupti bilis apparet q̄ iste doctor erat de opi nione phi. q̄a vel ipse credit q̄ creatio pōt fieri de verbo vel nō. Si sic ḡ non oportebat eū q̄rere ex quo facta fuerit celū ꝛ terra. Si nō ergo vel h3 ponere aliquā materiā eternā q̄ nunq̧ habuit principiū vel oportet in nūeris ire i in finitū q̄d est impossibile. Quare neces sario sequit ex vbis ei⁹ q̄ ipse nō crede bat textū legis in q̄ dicit. In principio creauit de⁹ celū ꝛ terrā q̄si vellet dicere de nihilo nisi q̄ ibi erat aliq̄ res eterna q̄ omi tpe fuit cum deo. manifeste hec opinio est heretica ꝛ ꝯtra oms qui ha bent legē diuinā. Est adhuc alia aucto ritas alteri⁹ doctoris q̄ dicit rabi sym: qui dicit in litera q̄ ordo tpis fuit ante q̄s mund⁹ crearet. ꝛ qui h̄ intelligit sua intentio est q̄ corpa celestia sunt eter na. q2 temp⁹ nihil aliud est nisi nume rus mot⁹ celi. Item veniūt ꝯtra textus sacre scripture. Et primo dicūt in abo dazara ca. i. q̄ nō recipient tempe mes sie aliquē aliaꝝ gentiū qui velit venire ad legem dei: hoc est falsissimum ꝛ cō tra omnes ꝓphetas. Dixit eni patriar cha iacob Geñ. xlix. loquendo de mes sia: ꝛ ipse erit expectatio gentium. Itē dixit zacharias. ij. ca. Et applicabun tur gētes mlt̄e ad domū in die illa erūt mih i in populum. Item dixit Isaias ca. xi. In die illa erit radix yesse q̄ stat i in signū populoꝝ ipm gentes depreca bunt ꝛ erit sepulchꝝ ei⁹ gloriosū. Itē peccant dicendo malum. q2 dicūt pec catores esse ꝛ malos homines q̄s deus dixit bonos ꝛ iustos. Et primo Adā

quem deus formauit ⁊ nō est dubium ꝙ cū maiori ꝑfectōne ꝗ̄ posset eē in homine carnali et ipsi applicant ei illud peccatū carnis tam abominabile sicut dictum est supra. Item ꝯtra Noe de quo dicit Gen̄. ca. vj. Noe vir iustus atꝙ ꝑfect⁹ fuit in generatōnib⁹ suis cum deo ambulauit. ⁊ ipsi dicūt in yama in ca. youi aquiporini sup textuz Gen̄. in ca. ix. vbi dicit. Euigilās noe ex vino cum didicisset ꝗ̄ fecerat ei fili⁹ suus iunior ꝗ̄ runt: quid est qđ fecit fili⁹ suus iunior. Rn̄sio est duoꝝ doctoꝝ qui sunt duaꝝ opinionū quoꝝ vn⁹ dicebat Rau ⁊ alius Symuel rau dicebat ꝙ illud qđ fecit chain Noe patri suo est ꝙ castrauit ipm. Symuel dicebat ꝙ habuit cū patre copulā carnalem. ⁊ quelibet istoruz rabinoꝝ ducit ratōnes ꝓ opinione sua arguens ꝯtra alterā. Sed ꝯclusio est ꝑ thalmutistas ꝙ ambo doctores dicūt veritatē ⁊ ꝙ illa duo fecit patri suo. s. ꝙ castrauit ipm ⁊ habuit copulā carnalē cuz eo. Ecce ꝗ̄ꝫ falsissima inuentio ⁊ ꝗ̄ꝫ turpissima diffamatio ꝑ illos inuenta. Item dicūt falsum ꝯtra patrem Abraam de quo dicit tex. Gen̄. xxv. ꝙ quando abraam mortu⁹ fuit dedit oīa sua ysaac. Sed filijs ꝯcubinaꝝ dedit mūera ⁊ misit eos ad terram orientis. Dicūt ipsi in canhedrin ca. vltimo. ꝗ̄ fuerūt illa dona ꝗ̄ dedit eis. Rn̄dent ꝙ docuit eos nomina immundicie ⁊ declarat rabi salomon ꝙ hoc est ꝯuocatiōes demonū. Ecce ꝗ̄ꝫ manifeste dicūt cōtra testimoniū qđ dedit deus de abraā ca. xviij. vbi dicit. Scio eñ ꝙ preceptur⁹ sit filijs suis ⁊ domui sue post se vt custodiant vias domini ⁊ faciāt iusticiaz ⁊ iudicium: vt adducat domin⁹ ꝓpter abraam omnia que locutus est ad euz. Quō est credibile ꝙ ipse hereditasset filios suos de ꝯuocatōnibus demonum ⁊ quomodo hec est via dei. Itez dicūt falsum cōtra Joseph de quo facit scriptura relatōez manifestam sue virtutis ꝯtra petitōez quam ei faciebat dn̄a sua de adulterio. Dicūt ipsi in hulim ī ca. qđ incipit calhabacat ꝙ de facto intrauit domum intentōne copulandi cum ea ⁊ venit angelus gabriel ⁊ rapuit sibi genitalia. ⁊ qn̄ voluit facere peccatum inuenit se impotentē. Item dicūt contra duid de quo legimus ꝙ in fine dierum suoruz quia ei deficiebat calor naturalis adduxerūt ei Abisach sunamitem vt seruiret ei ⁊ dormiret cū eo. iij. Reg. ca. j. Sicut ꝓbatum est in medicina ꝙ calor domicelle vł iuuencule ꝓdest multū homini antiquo vt excitet suus calor naturalis. ⁊ textus refert ad literam ꝙ seruiebat regi ⁊ dormiebat ī sinu suo ⁊ rex nō cognouit eam scꝫ carnaliter. Sed thalmutiste dicūt ꝙ canhedrin in ca. qđ incipit cohengadol. ꝙ dauid concubuit cuz ea in ꝓ̄sentia bersabee. xiij. vicibus in modico tempore ⁊ alia turpissima referūt circa hoc que nō sunt digna scriptura. Item in libro iudicū ca. ij. vbi narrat illud magnum bonum qđ fecit illa honorabilis mulier rachael ꝓpter dei seruicium scꝫ occidendo sisaram inimicū israel. Et videmus etiam in illo cantico. ꝙ ordinauerūt prophetissaz delbora ⁊ barach magnam laudem quā ꝯmendauit de predicta rachel. Si turpissimi thalmutiste dicūt in libro nazir talia verba dicit rabi iohana. vij. vicibus ꝯcubuit cum Sisara in illo instanti ⁊ postea occidit eum. Item licet balam voluerit facere malum populo. ⁊ cum malum ꝓnunciare verumtamē propheta erat. Et iō dicit textus de eo auditor sermonū dei qui nouit doctrinam altissime. Sꝫ isti proditores ⁊ diffamatores opponūt ei multa turpissima de quibus nullā mētionem facit scriptura sacra. ⁊ hoc scribunt in libro berahoth ⁊ in canhedrin intricando se sup ꝟba azine que dixit

ipsi balaan qñ eaz verberat dicẽdo sic: ⁊ quõ ego non sum azina tua sup quaz equitas omĩ tempe. Dicunt ipsi ꝙ ambasiatores regis balas interrogauerũt quare nõ equitas in equo. rñdet balan qꝛ habeo equũ meũ ad pastum vt pinguescat. Eadem hora dixit azina nõ est verũ qꝛ ego sum azina tua. Et dixit ipe sic est ad portandũ onera. Rñdit illa ñ est verũ nisi sup quaz equitas. Et dixit ille verũ est in casu ꝙ accidit sicut modo qñ nõ est equus ad manũ. Respondit azina nõ est sic sed omĩ tempe ⁊ adhuc ꝙ sum azina tua de die ⁊ tua vxor de nocte. Ecce turpissimi luxuriosi in quo inuoluũt linguas suas. Item dicũt in bulim in ca. qõ incipit calhabacat quid voluit dicere tex. in li. iudicuz in ca. xiiij. qñ dicit de samsone. Creuit ꝗ puer ⁊ bñdixit ei dñs. dixit rabi Johada scis in quo bñdixit in sua vga qꝛ sperma qḋ exibat ab ea erat sicut vnus riuus currens ⁊ qñ ꝯprehenderunt eum philistei ⁊ extraxerũt oculos eius ⁊ faciebãt ꝙ moleret in carcere. Dicũt isti turpissimi ꝙ istud molere qõ dixit textus sonat ꝙ quilibet philistinoꝝ ducebat ei vxorem suam vt ꝯcuberet cuz ea si forte possent ex ea hr̃e hoiem ita fortem sicut ipse erat. Item in alijs locis talmuth locunt̃ mõ ꝯtrario. qꝛ multos viros q̃s scriptura dicit pctõres et narrat litera pctã coꝝ ipsi excusant eos et dicũt ꝙ nõ peccauerũt. Et primo d̃ ruben filio iacob de quo dicit̃ ad lr̃am in textu Geñ. ca. xxxv. Abijt ruben ⁊ dormiuit cũ bala ꝯcubina patris sui ꝓpter qõ peccatũ fuit ⁊ amota primogenitura sicut patet primo Paral. ca. ij. Sed ipsi dicũt falsos oẽs textus. Et dicũt in libro sabbat in ca. qõ incipit rabina talia verba dicit rabi ionatha quicunꝗ dicit ꝙ ruben peccauit nõ ẽ nisi peccator. Et sic dicunt peccatores prophetas scribentes textus. Item iustificant filios Heli. de quibus dicit̃. j. Regum capi. ij. filij heli filij belial nesciẽtes ⁊c. Itez in eodẽ ca. heli aũt erat senex valde ⁊ audiebat oĩa q̃ faciebant filij sui vniuerso israeli ⁊ quõ dormiebant cuz mulieribus q̃ obseruabant ad hostiuz tabernaculi. Item iustificãt filios Samuelis ꝯtra textum qui facit mentiõez ꝙ nõ ambularent in vijs samuelis patris sui ⁊ ꝙ vendebant iusticiã ꝓ pecunia. Item dicũt ꝙ dauid nõ peccauit i adulterio bersabee nec in morte Vrie mariti eius. Item dicũt ꝙ salomon nõ peccauit in ydolatria quaz fecit in fine dierũ suoꝝ. Finaliter ꝑ omnia videret̃ verba sacre scp̃ture reputare falsa. Itẽ diffamant moisen in miraculis q̃ deus ꝑ ipsum faciebat et hoc dicit rabi salomon sup historiã thore qñ ipse ⁊ sua familia intrauerũt tabernaculum ad ponendum incensũ ⁊ mortui sunt ibi omnes. Dicit rabi Salomon scias ꝙ venenũ posuit eis moyses in incenso cuz quo ꝯbusti fuerũt nadab ⁊ Abiud filij aaron. Item dicũt in li. qui vocat̃ sabbat in ca. qõ incipit yecioda sabbat ꝙ si duo homines vel plures faciunt simul vnũ peccatum ꝙ immunes sunt a pena. sicut si duo homines cum fustibus verberãt vnũ alterũ ⁊ ille moritur nõ peccãt qꝛ lex dicit ꝙ qñ anima peccauerit habebit talem ⁊ talẽ punitiõez nõ dicit anime in plurali. ita ꝙ volunt ꝙ nullus est dignus punitiõe nisi qñ do ille qui facit peccatum est vnus solus.

De fatuitatibus iudeorum quo ad claues thore.

Quintus passus est de fatuitatibus ⁊ ridiculis ac manifestis impossibilibus iudeoꝝ. Et primo q̃ ad claues thore asserũt iudei in libro doctrinaꝝ suaꝝ ꝙ cum thore heremuz cũ moyse ⁊ filijs israel ꝑteriret trecen-

tos hēbat camelos honustos nihil ali-
ud ferentes nisi solas claues thesauri
eiusdē que claues de vaccaꝝ choriȷs fa
cte erant oīs vt leuiꝰ ferri possent. Cō
putemꝰ modo si placet ⁊ videamꝰ vtꝝ
hoc stare possit. Demꝰ ad minus libre
vij. claues ⁊ ꝙ quisqꝫ camelꝰ adminus
dc. tulerit libras eruntqꝫ claues q̄s vnꝰ
ferebat camelꝰ tria milia dc. fierēt itaqꝫ
claues tricentoꝝ cameloꝝ mille milia
⁊. lxxxv. milia. Sed cum queqꝫ claues
adminꝰ sit vniꝰ arche quot sunt claues
totidez ꝓculdubio erūt ⁊ arche. Denꝫ
itaqꝫ cuilibet camelo adminus due ar
che. ⁊ erūt camele archas ferentes qn-
genta ⁊. xl. milia. Sz ⁊ serui ꝯsuetudi-
nem diuitū quibꝰ maior cura de custo-
diendis diuitijs oportuit adminꝰ duos
camelos vnuz habere custodem q̄ the-
sauros cuz summa seruaret diligentia
vix etiam dormitaret. Inuenirenturqꝫ
custodes cameloꝝ. cc. sexaginta milia.
Il. aūt attestante didicimus q̄m exerci-
tus thore ꝑ domos ⁊ cognatōnes ⁊ fa
milias suas nō erat nisi octo milia. dc.

De fatuitatibus iudeorum dicendū dan precidisse lapidē magnum ⁊ similiter Og rex basan.

Non minꝰ ridiculosum est illud
qđ dicūt filijs scz iacob pr̄em su
um ad sepulchꝝ portantibꝰ. Fi
lios esau similiter patrē ad sepulchruz
deferentes cū magno comitatu eis oc-
currisse. Cū vtriusqꝫ magnꝰ esset exerci
tus ⁊ singule ꝑtes sepulchꝝ sibi vendi
care vellent. Dan montē ascendisse di-
cūt ⁊ tante magnitudinis ꝑscidisse la-
pidē quāta multitudo eē poterat totiꝰ
exercitꝰ esau. ipsamqꝫ molē capiti im-
positā attulisse⁊ sup hostiū cuneū eam
ꝓijciens oīs vno ꝓsterneret ictu. Cū-
qꝫ aduenieēs iam ambos cuneos ꝯcor-
des inuenisset molē quaz attulerat in
mare ꝓiecit cuiꝰ magnitudine aq̄ ma-
ris terminos suos excedens duas ciui
tates sui effusione subuertit. Et ipe sūt
q̄s longo tp̄e post pharao rex egypti fi
lijs isrl̄ edificare ꝑcepit. Nōne q̄so hec
adinuentio iuste summo risu digna vi
det. Cū eñ Jacob filij. xij. tantūmodo
adhuc essent viri esau de tribu sua iam
cccc. existebāt. nūc igit̄ nūero filioꝝ ia-
cob aucto quanto magis existimari p̄t
filioꝝ esau numerꝰ fuisse tantā eñ op-
tuit eoꝝ esse multitudinē vt ⁊ filijs ia-
cob ⁊ toti egyptioꝝ genti q̄ cuz ioseph
venerat obsistere potuisset. Nūc igitur
vnusq̄sqꝫ iudicet quid hoꝝ admiratio-
ne sit digniꝰ scilicet vel vbi tm̄ inuene
rit montem vel quo monte tam mire
magnitudinis molem vel quomodo
in capite tanti ponderis gestare potu-
isset lapidem vt tam magnam proster
nere potuisset cohortē. Nō ei minꝰ stu
pendū est illud monstrū ꝙ Og rex ba-
san vidēs ingentē exercitū isrl̄. dc. l. mi
lia ⁊ tria milia ⁊. ccccc. viros a. xxx. an
nis ⁊ supra exceptis mulieribꝰ ⁊ ꝑuu-
lis qui supputari nō poterāt molē in-
audite magnitudinis suo capiti impo
suit ⁊ cum ea expeditōnem totā ꝓster-
nere voluit. sed vppupa auis minima
moli illi supsedit ⁊ tamdiu eaz rostro
suo ꝯcudit donec foramen magnū iux
ta capitis eius quantitatez ꝑacto mo-
les caput tamen siliens in eiusdez hu-
meris subsedit. Capite aūt sano ⁊ toto
corpe incolumi fortassis adhuc a collo
sulleuasset nisi ad auctoꝝ subito denti-
um quantitas impedisset. mox ei vt la
pis in colluz ꝺscendit dentes sibi repē-
te ita sunt adaucte ꝙ cū voluit eaz sub
leuare minime potuit. Quod moyses
intuens cuius corpus. x. cubitos habu
isse afferunt ⁊ totidem eius virgale as-
scribūt se sup terram in modum salien
tis. x. cubitos erexit ⁊ cū in aliq̄ corpo
ris loco cū virga ꝑcuteret. Si ergo cō

Jacob esau

vpupa

ꝓtent.x.cubitos quibꝰ a terra eleuatꝰ
est ⁊.x.cubitos eius corpis. et.x.alios
q̊s virga in altū porrecta hēbat a terra
ad summitatē virge.xxx.inueniēt cubi
tos:ꝫ cū intm̄ erectꝰ esset moyses. ꝟge
tñ summitas q̄ eum ꝑcutere intende-
bat nequaq̄ꝫ vlteriꝰ attingere potuit q̄ꝫ
ad eum moduz q̊ sura iungit pedi que
vulgo cauilla dī. In quoquidē ꝑcussis
set ꝯtinuo cadēs expirauit in hoc cog-
noscere quilibet pōt ꝙ a planta pedis
quā terre fixā tenebat vsq̄ꝫ ad nodū in
q̊ ꝑcussus est.xxx.cubitos hēbat.ab eo
igit loco vsq̄ꝫ ad summū nō minus q̄ꝫ
octingenti cubiti erāt.solūq̄ꝫ caput fa-
cile.x.cubitis ꝯstare poterat.vñ sequit
ꝙ auis illa molē ipsam.x.cubitis ꝑfo-
rauit. In q̊ facto quot sint miranda q̊d
ve potiꝰ mirer cuz cōsidero stupeo vbi
em̄ vel tm̄ lapidē inuenire vel tm̄ pon-
dus portare aut quō tā ꝑuula auis tm̄
tam durū tanq̄ꝫ spissum saxeū corpꝰ tā
cito valuit penetrare. Quo ve pacto
dentes ei tā subito crescere. aut q̄ ratōe
tam imense ⁊ inaudite magnitudinis
credendꝰ est fuisse cū p̄sertim lex dicat
lectū eiꝰ ferreum.ix.cubitos habuisse q̊
ve pacto tantꝰ homo tām facili vulne-
re cecidisse.

Dicunt moysen in celuz ascē- disse ⁊ ibi deuictis angelis le- gem accepisse:

Dicūt item iudei ꝙ moyses ꝑ le-
ge suscipiēda in celū ascendit ⁊
ibi cū angelis taliter altricatus
fit. Dicebant em̄ inquiūt angeli legez
hanc deferre minime sinemꝰ quam no
bis plusq̄ꝫ filijs israel necessariā scimꝰ.
Ad hoc moyses insolita visione ꝑterri
tus nihil rñdere p̄sumpsit: sed domio
se ꝯfortante vt secure responderet et p̄-
cipiente angelis ait. Cum lex hoc regē
doꝝ corpoꝝ p̄cepta ꝯtineat nō satis cō
sidero q̊d vobis q̊ spūalis tm̄ creatura
estis sit necessaria. Angli quid ad hoc
dicere nō habētes victi ꝯticuerunt. De
Moysi igit victoria deū risere ⁊ valde
letatū esse dicūt: ⁊ ita post triumphum
cū lege alacrem descendisse. Quot q̄so
diuersitates fatuitatis in hac ꝯtinētur
lasciuia. quō em̄ Moyses corpe mole
dep̄ssus altitudinē celi ꝯscendere potu
it. Aut quō dari deo legem volente an
geli ꝓhibere. quid iterū stolidiꝰ est q̄ꝫ di
cere deū vno vincente ⁊ alio victo exul
tare ⁊ puerili more ridere. Item si an-
geli vt dicūt tam auidi illius legis reti
nende erant cur nō prius a deo eam q̊
sierant vel quid cōtentōnis ꝓderat eis
deseruire. poterant em̄ legem istaz eti-
am cū iudeis obseruare nec erat ratio
cur eam moysi deberēt inhibere.

De fatuitatibus iudeorum dicentiū quendā noīe iosue de- cepisse angelum mortis et in ce- lum saltasse ac ibidem dei sen- tentia remansisse.

Memorant ⁊ aliam fatuitatez iu-
dei que omnibus ridiculuz pre-
stat. Dicūt em̄ angelum mortis
cuidā viro apparuisse noīe Josue filio
leui doctori eiq̄ꝫ dixisse. Ad h̄ veisse me
scias vt aīaz tuā suscipiā ⁊ moriaris. Ne
quaq̄ꝫ inq̊t ille ꝙ ꝯmones faciē nisi mi
hi priꝰ ꝑadisū ondis. Susceptū igit an
gelꝰ in alis suis duxit ad locū vñ videt
ꝑadisum. Calidꝰ aūt ille ⁊ alis eiꝰ elap-
sus est ⁊ in ꝑadisuz se cadē ꝑmisit. An-
gelꝰ aūt deceptū se esse dolens irato ni-
mis vultu egredē ait vt moriaris. Neq̄
q̄ꝫ ait ille vt egrediar. Cūq̄ꝫ.ij.ac.iij.an-
gelꝰ ad ip̄m cū magno clamore repete-
ret ⁊ ille eiꝰ ꝟba negligēt ꝯmotꝰ nimis
angelus ad deum pergens huiꝰ rei q̄ri
moniam fecit. Deus autem eum redi
re rogauit vt hominem illum ex dīno
mine de paradiso egredi preciperet. Ve-
niens itaq̄ꝫ angelus ad paradisum ait

deus vt egrediaris ꝑcepit. Jurauit ille
ꝛ ait. Per deū nō egrediar. Rediit an-
gelus ad deū ꝛ dixit. Jureiurādo se nū
ꝙ inde egressurū firmauit. Dans itaqꝫ
iudiciū deus rn̄dit oīa volumina vi-
te ꝛ actuū eius reuolue ꝛ diligēter rele
ge. si qn̄ eū iurasse ꝛ piurasse inueneris
mō quoqꝫ nihil sibi iurasse valebit. Si
aūt vnq̄ꝫ piurū esse ꝓbaueris nō i hac
vice timebit. Volumia itaqꝫ oīa an-
gelꝰ studiose discutiens nunq̄ꝫ piurasse
inuenit. Dimisit itaqꝫ victꝰ qui vt dicūt
vsqꝫ in ꝑsentem diē incolumis perma
net atqꝫ viuus. Considerare pn̄t iudei
ꝙ risu dignissima in hoc notari possint
sermunculo. Quid eñ plus miremur
an fatuitatē angeli ꝙ callidā hoīs ar-
tem prius nō agnouit. an hoīem audi
to ꝑ angelū dei ꝑcepto ausum fuisse iu
rare. an dicamꝰ dei impotentiā ꝙ nō ni
si ꝑ mendaciū eum de ꝑadiso potuissꝫ
expellere. an ascribamꝰ deo ignorantiā
ꝙ nō aliter scire potuit vtrū piurus fu-
isset nisi eius vite libros reuolui iube-
ret. patent hec omnia fatuissima esse.

Dicunt mortuos suos in aduentu messie suscitādos vt iterū terram incolant vbi plurima ꝺ resurrectione tractantur.

Asserūt etiā iudei inusitatū mi-
raculū. s. mortuos suos post ca
ptiuitatis euasionēꝫ resuscitari
vt terram incolant qꝺ multis auctori-
tatibus ꝓbare nitunꝰ. Primo auctori-
tate moysi dicentꝭ ad ppl'm isrl' Deut.
xxxij. Videte ꝙ ego sum solus et non
sit aliꝰ deꝰ ꝑter me ego occidā ꝛ ego vi-
uere faciā. ꝑcutiā ꝛ ego sanabo. Cū er-
go deꝰ se occisurū ꝓmittat ꝛ viuificatu
nō vi ꝑdicta fidei abiiciēnda. ꝫ h̄ aucto
ritas a rōnis exorbitat semita. qꝛ h̄ ver-
bum ad oñdēdū oīpotentiam suam
dixit nō ꝙ ipe suos mortuos suscitatu
rus sit, nec est negandum quin a die ꝙ

resurrectio
mortuorum

se deus ꝓmisit hoc facturū vsqꝫ in dieꝫ
ꝑsenteꝫ concedamꝰ hec miracula fecis-
se. quia ꝫ ipse mariā sororeꝫ moysi ꝓphe
Job. Ezechiā. Naaman. ꝛ alios ꝙ plꝫs
cū voluit ꝑcussit ꝛ cum voluit sanauit.
Itē ipe ꝫ in vna nocte oīa egipti ꝑgenita
interfecit. ꝛ sub vnius noctis spacio in
castris sennacherib centum octoginta
milia occidit. Sꝫ item ecōuerso in ma
nu helie filiū vidue in manu aūt hely-
sei sunamitis filiū suscitauit. Sic ergo
oīpotentē mortuos suscitasse nō ne-
gamꝰ. quin oēs hoīes in die iudicii
ab eo resuscitandos ꝛ ꝯfiteamr ꝛ creda
mus. Sed qꝺ adiiciūt. qꝛ scꝫ denuo ter
ras ꝫ inhabitaturi sint nō credimus. di-
cet iudeus hoc nō debet videri cōtra fi
dem esse cū ꝫ ab helia vel ab heliseo re-
suscitatꝰ postea longā vitā duxerit vxo
rē habuit filios genuerit ꝛ pristina hu
mana vite cuncta officia ipleuerit. Re-
spōdeꝫ ꝙ verū ē ꝛ bn̄ potuit eē vl' ꝑ mi
raculū vel ꝑcem scriuiri qꝛ corpꝰ nōdū
erat dissolutū ꝙuis etiā hoc neq̄ꝫ cre-
derēmꝰ nisi testimoniū sup hoc ꝓphetī
cū haberemꝰ. Verū ea ꝙ ꝯtra visum cō
tingere solēt fides hoꝝ suscipe facile n̄
solet nisi taliū ꝯfirmareꝫ auc̄te ꝓpheta-
rum quibus omniū fauor ꝫ applaudat
populoꝝ ꝛ ea ipsi aptissime loquūtur
ꝓphete. hoc autem nullus aperte pro-
nunciauit ꝓpheta. Sed cum iudeoruꝫ
hoc dixerint doctores nemo tamen ex
his qui ante xp̄m fuerūt istud predix-
it sequaces autem errorem hunc inue-
nerunt ꝫ vt iudeoꝝ gens in sua ꝑsisteret
infidelitate. Scd̄o nituntur ꝓbare in- 20
tentū iudei auctoritate ysaie. xxvi. vbi
ait viuent mortui tui interfectiqꝫ mei re-
surgent expgiscimini ꝛ laudate ꝙ habi
tatis in puluere. Sed hec verba neq̄ꝫ
ostendunt mortuos iudeorum ad ha-
bitandū terram resuscitari. qm̄ si dili-
genter qꝺ dī attendamꝰ nec mortuorū
resurrectōneꝫ ibi patenter prefiguratā

fnicnicem⁹alioquin ꝓpħa sibimet con‑ trari⁹ eē videbit cū in supiorib⁹ dixerit moriētes nō viuēt gigātes nō resurgēt qđ igit a nature vsu dissentit ꝛ sensui ꝓphete ꝯtrarietatez vigerit. nequaq̄ ꝑm libituz vniuscuiusq̄ ad sensum nature ꝯtrartū dꝫ exponi cum alter sano sensu possit intelligi :nisi necessaria rō ita id coegerit accipi. Qđ siqs intelligere cu pit attendat q̄ p̄dictū verbū duob⁹ mo dis intelligi pōt. Vno mō vt vel de ex tremi iudicij suscitatōe dictū credatur vel resuscitatōis noīe captiuitatꝭ euasi‑ onem signauerit. Hic aūt sensus ma‑ gis ad lr̄am ptinere videt cū paulo su‑ peri⁹ ꝓpħa sue gentꝭ captiuitatē ꝛ affli ctionez defleuerit. Statimq̄ diuine ꝓ missionis et pietatis solatiū intulit di‑ cens: viuēt mortui interfecti resurgēt. Nec hāc euasionē quolibꝫ incerto tp̄e ꝫ post modicū tp̄s euenturā p̄nunciat dicēs. vade ppl̄s me⁹ intra cubicl̄a tua claude hostia tua sup te ascondere mo dicū ad momentū donec transeat indi gnatō mea hec ad captiuitatē ꝯgruen ter referunt. Tercio nitunt intentū ꝓ bare iudei ex verbis Dañ. in ca. xij. vbi dicit multi ō his q̄ dormiūt i terre pul uere euigilabūt alij in vitā eternā alij i obprobriū vt videāt sp ꝫ hec auctas tā to longi⁹ ab intentōne iudeorū discre pat supradicta quāto euidenti⁹ de vlti mo iudicio intelligit fuisse dicta in illa em resurrectōne ibūt vel in vitā eternam vel in obprobriū sempiternū. Quarto explicant ad intentū suum iudei aucte ezechielis in ca. xxxviij. q̄ cum plures mortuos diuina suscitasset vtute ō fu turis quoq̄ his vaticinat⁹ ē verbis. hec dicit dn̄s de⁹. Ego aperiā tumulos ve stros ꝛ educā vos de sepulchris vestrꝭ ppl̄s me⁹ ꝛ inducā vos in terram isra‑ hel ꝛ p⁹ pauca ꝛ requiescere vos faciaꝫ sup humū vestraꝫ. Ecce ꝛ mortuos su scitandos ꝛ terras suas inhabitaturos aptissime ꝓpħa atq̄ indubitāter ondit. Rn̄det q̄ p̄dicta auctas de resurrectio nē mortuorū in die iudicij intelligēda ē nec ē instātia illi⁹ q̄ dī in fine reqescē vos faciā sup humū vr̄am qm̄ requies isto mō pōt accipi vt aīam significet re quiescere in corpe qđ nō imerito terre noīe de q̄ sumptū ē exprimit teste insu per scptura q̄ freq̄nt illud noīe terre ap pellat. Ait etiā moyses formauit deus hoīem de limo tre. ecce hō cum ex. iiij. elemētoꝝ sit ꝯstuctōne pfect⁹. de tra tm̄ q̄ vnū est elemētū dī fact⁹ ꝫ nō incōue‑ niēter q2 tre noīe signat corp⁹ possum⁹ ꝫ intelligē qđ dic q2 faciet eos reqesce‑ sup humū suā q̄ aīa redibit ad corp⁹ et iudicabit vtrūq̄. Hic aūt sensus i illi⁹ ꝓpħe explanatōe ꝯcipi pōt sano intel‑ ctu. ita vt nec scptura aliq̄ nec rō vllarī deat ei ꝯtria. Quicq̄d āt in tenebrof di ctis ꝓpħaꝝ multꝭ pōt accipi modis. ita vt q̄s eā exponēs nec a scpture testimo nio. nec a rōnis exorbitat semita nihil est incōueniens siqs eā diuerso ꝫ iusto exposuerit sensu. Si cui⁹ āt talis sit ex positio q̄ vel a scptura vel a ratōne aut sit aut videat extranea ea iusto iudicō carere virib⁹ ē estimāda. Quō aūt p̄di cta iudeoꝝ snīa scripture sacre est ꝯtra‑ ria diligēs lector attendat. Dauid pro‑ pheta de mortuis taliter inq̄t sepulcra eorū dom⁹ illoꝝ in eternū. tabernacula eoꝝ in ꝓgenie. Itē de eadē re introibit vsq̄ in ꝓgenies prm̄ suoꝝ ꝛ vsq̄ in eter nū nō videbit lumē. Itē alibi sp̄us per transibit in illo ꝛ nō subsistet ꝛ nō cog scet ampli⁹ locū suū. Item alibi sic vul nerati dormiētes in sepulcris q̄ꝝ nō es memor amplius ꝛ ipsi de manu tua re pulsi sunt. Job etiā idem sentiens dic. memento quia ventus est vita mea: et nō reuertet oculus me⁹ vt videat bona nec aspiciet me visus hoīs oculi tui in me ꝛ nō subsistam sicut cōsumitur nu bes ꝛ ptransit sic qui redūderit ad infe

ros nō ascendet nec reuertet vltra i do
mū suam nec cognoscet eum amplius
locus eius. Item alibi vadam ⁊ nō re-
uertar ad terram tenebrosam. Itē idē
hō cū dormierit nō resurget. Salomō
etiam his ꝯsona sentit dicens. viuētes
se sciūt esse morituros mortui vero ni-
hil nouerūt amplius nec habent vltra
mercedem ꝙ obliuioni tradita est me-
moria eorum. amor quoqꝫ et odium et
inuidia simul ꝑibūt nec habent partē
in hoc seculo ⁊ in ope qđ sub sole geri-
tur. Ecce salomon sapientissimꝰ cetero
rū auctoritatibꝰ concors existit ꝙ mor
tui ad hoc. s. vt terras inhabitent resu-
scitandi nō sint. ⁊ tamen ꝙ qñqꝫ resur-
gant testimoniū ꝑhibet dicens ꝙ non
habent ꝑtem in his q̄ sub sole gerūtur
scꝫ in terris. Per hoc videlicet innuēs
ꝙ in his ꝑtem sint habituri q̄ supra so-
lem fiūt. i. in celestibꝰ. Dicet hic iudeꝰ:
ostendisti sniam meā contrariā eē au-
ctoritatibus sacre scripture ⁊ dixisti eti
am ꝙ erat ratōni ꝯtraria vellem scire q̄
modo hoc intelligi posset. Rñdet uō-
ne tu iudee credis ꝙ cū vestre resurrex
erit mortui adueniente uncto adam q̄
qꝫ ⁊ seth. mathusalē. abraam. ysaac. ⁊ ia
cob ⁊ aaron. ceteriqꝫ ꝑriarche ⁊ ꝓphe et
oēs iusti qui ante aduentū eiꝰ obierūt
pariter cū eis sint resurrecturi. ⁊ oīa
humana genera officia agentes ⁊ pati-
entes pristinosqꝫ rerum ritus colentes
antiquo more terras sint inhabitaturi.
⁊ aarō ⁊ filij eius sacrificijs vt olim ob
laturi. ⁊ a moysi vt olim sacerdotibus
vestimentis induendi sint. Hec nega-
re nō valet iudeꝰ. qꝛ doctores sui cūcta
affirmāt. Tūc ergo quero q̄s nam erit
maximꝰ pontifex dicet iudeus ꝙ aarō.
Quid ergo de eleazaro finee. multisqꝫ
alijs tūc fiet qui olim omnes fuerunt
pontifices summi erunt ne semel oēs
vno tempore maximi pontifices an il-
lius ordinis dignitate priuabunt si di

xeris viuente aaron eos summo sacer-
dotio fungi nō posse. quid ergo ꝓderit
eis resurgere. Plus em̄ ad dedicus et
incommodum q̄ʒ ad decus ⁊ vtilitatē
erit eis resurgere. meliusqꝫ ei fuisset in
morte ꝑmanere q̄ʒ erūpnosam ducē vi
tam licet ⁊ moysi lex in h̄ facto destru-
atur q̄ preceptū habet ne q̄s maiori sb
limatꝰ ordine vlteriꝰ ad minorem secū-
do ducat. Si aūt omnes in summi sa
cerdotij ordine eq̄les esse futuros con
cesseris honorem suū adimis. qꝛ nullꝰ
int ꝯplures equales excellentē pōt ha
bere honorē. Preterea multis pontifi-
cibꝰ multa sunt necessaria templa. Ex
hoc ergo aliud incōueniēs. i. legis de-
structio sequit p̄cipiētis. ne plusqꝫ vnū
sacerdotē nec plusqꝫ vnū existere tem-
plū. Ex q̄ sequit necessario iudeos aut
nouā legē habituros ꝯcedere aut moy
si legē nequaqꝫ totā ꝯsistere posse. que-
ro etiā vltra. Nunq̄d plures reges ha-
bituri sunt iudei an vnū. Rñdere debꝫ
iudeꝰ ꝙ vnum sicut ꝓpheta ezechiel ꝑ-
hibet testimonium dicens vnuꝫ pasto
rem omnes habebūt: qꝛ si plures fue-
rint concordes esse nō poterūt ⁊ regis
pacem destruent. Et tūc quero vlteriꝰ
a iudeo. q̄s erit ille rex respondebit ꝙ
vnctꝰ in cuiꝰ aduentu captiuitatē se cre
dūt euasuros ⁊ suos mortuos suscitā-
dos ⁊ eoꝝ moderamē hr̄e impij. Ve-
re illud dictum aliq̄d coloris hr̄et si vn
ctum illum hominem hūj crederent et
deum. Si vero vt credūt homo tm̄ fu-
turus sit. q̄d tūc abraam ysaac ⁊ iacob
sunt facturi moyses etiam ceteriqꝫ pro
phete. nunq̄d eiꝰ subijcient ditōni. Rñ
det iudeꝰ ꝙ sic. qꝛ sic samuel subiectus
est sauli ⁊ helias achab regi ⁊ helizeus
Joram et alij multi prophete regibus
suis: sed hec similitudo nō cōuenit ꝓ-
posito p̄senti. Nam ⁊ si ꝓphe q̄ minime
reges fuerūt regibꝰ subditi fuerūt non
ideo ꝯuenit aut ē necesse vt rex ꝓpheta

cuiq; terreno regi subijciat velut abra-
am & dauid & iosue. quorum quisq; rex fu
it atq; propheta. moyses etiã q rex & ppha &
legislator totius extitit ppli. cui legis li
ber tale testimoniũ phibet dicẽs. nõ sur-
rexit ppha vltra i isrl' sicut moyses quẽ
nosceret dñs facie ad faciẽ in oibus sig-
nis atq; portentis q misit sup eũ. nõne
cum isti tanti talesq; viri resuscitati illi
us fuerint vncti viri subiecti. nõne qso
multo meli9 fuisset eis ne suscitarẽtur.
Preterea duo inde incõueniẽtia pue-
niũt. si em minor est eo moyses scptu-
ra mentit. si aũt maior tanto plus vili
ficat. Si dicat iude9 q ille rex erit moy
ses tũc quero. Quid ergo ille vnct9 fa-
ctur9 est. Quid etiã abraã ysaac & iacob
sunt facturi quos moyses ipe dũ viue-
ret in tanto pcio hẽbat q cum aliquid
a deo implorabat p coꝝ amore se ade-
pturũ orabat. Ecce quõ sunt positi iu-
dei in magno discrimine in hac mate-
ria. Quero a te vltra iudee si nosti. nũ-
quid illi q tũc suscitãdi sunt mortui na
turã & ptãtem hẽbunt filios generãdi
Rñdebit iude9 q legis pcepto ad h cõ
stringent. ergo cũ lex pcreare filios p-
cipiat nouã eos legẽ habituros demõ
strat qd est cõtra fidez suã. Rñdebit iu
deus q eis inhibita est generatio nõ le
ge s natura. s hoc stare nõ põt. qr audi
tus abhorret & mens refugit credẽ ani-
mal aliquod mõ eẽ cui naturale sit ge-
nerare nõ posse nisi aliq interueniente
accidẽte q vero hõ accidente aliq int-
ueniente vim generãdi amittit nec sa-
cerdos esse nec testimoniũ phibere nec
iudiciũ põt facere. q si naturã ipsaz di
xerat esse nouã nõ debent eos dicẽ re-
suscitandos s nouam creaturã futurã
similiter potest in forma tñ nõ in na-
tura tota. comedent quidẽ & bibẽt: sed
nõ generabũt. Concedit ergo iude9 q
quemadmodum cetera humanitatis
officia sic & generãdi naturã habebunt

a deo vt mulierẽ quotidie cõcepturaz &
quotidie pariturã credãt. Sz hoc qd di
cũt iudei est ita fatuum q vix humane
aures audire pñt. vt em q dicunt vera
esse fatear. s. vt in vnctũ et credituri sũt
omñs & resuscitãdi cũ quotidie filios p-
crearent pfecto nec terra eos caperet eti-
am si dupliciter maior eẽt aut pontus
etiã terra fieret a deo loci coartarentur
angustia q non haberent q colere pos-
sent arua. imo inde semp esset int eos
p terre ãgustia certamẽ & rixa. Itẽ cuz
suscitabunt omñs redibit quisq; vir ad
vxorem suã quã habuit aut aliã hẽbit.
Rñdet iudeus q quisq; rehabebit suaz
qr hoc erit leticie cõsũmatio. Tũc ergo
quero illa mulier q pt9 tres vel plures
habitos maritos ẽ mortua in resurre-
ctõne quẽ ex his est habitura. Nam si
primũ habiturã rñdet lex moisi destru
etur dicẽtis q post scdm nõ debeat re-
dire ad primũ maritũ. Si vero aliũ q
primũ habituram respondeat in eo eti
am est destructio legis eas nanq; legi
iubente primo viro viuente nec eaz re-
pudiante cuiq; nõ poterat nubere. Sz
ecce cũ tot suscitati cũ tot post eos fue-
rint nati quilibet hoꝝ qñq; erunt mori
turi. Respondet iude9 q immortales
exinde remanebũt. sed ratio demon-
strat q dicit stare nõ posse cũ em hõ co
mederit biberit generãdi vsum habue
rit necesse est q ex. iiij. elementis cõpo
situs sit: quicqd aũt taliter cõpositũ est:
illud etiam corrumpi necesse est. ergo
& eos mortis corruptõni cũ taliter cõ-
positi sint subiacere necessario cõcludit
Rursus si imortales fuerint iaz nequa
q spũale qd non est hoim eis cõueniat:
qr nec ei9 subijcient diffinitõni. Diffini
tio em hominis est animal rõnale mor
tale: sed de immortalibus hoib9 diffini
tio ista pdicari nõ põt quare nec spũa-
lis hõ. vnde p hoc medium colligit re-
cte vt qs iudei vocant hoies. homines

non sint qd est incõueniens. Itē sicut
supius dictū est multitudini eorꝝ spa-
cium totius terre non posset sufficere
si ipam maximā multitudinē immor
talē asseram⁹ cū supra sine intermissio
ne eos generaturos esse diximus. Et si
ad lapidū modū sibimet supponeren
tur nullaten⁹ in duplicato terre spacio
ↄcluderent. Dicet iude⁹ si nō possum
eos defendere imortales saltē morta-
les ↄcedā. ğ si morituros eos eē cōce-
dit volo. Dicat illa resurrectio vtrꝝ erit
eis ad penā an ad coronā. Rñdet iude
us ꝙ ad glām ꝛ honorē illa resurrectō
erit vt vncti gloriā ꝛ regnū cōspiciant.
ꝛ pfectā corpis ꝛ cordis habeāt leticiā
Dicāt ğ iudei qd interim sentiāt d sta-
tu bonorꝝ donec resurgāt. s. vtrꝝ i penis
an in qete vsqꝫ ad resurrectionis tpūs
pmaneāt. Rñdet certissimū est eos eē
cum deo beatitudine pfrui. Si ğ vt as
serunt ita est resurrectio illa potius ad
penā qꝫ ad coronā: futura est. cum em̄
nunc eterne vite munere gloriēt cur
iterꝝ in corporꝝ ergastulis retrudentur
nisi vt fame siti vigilijs et varijs atqꝫ i
numeris denuo cruciatib⁹ agitent. qn
insup fin eorꝝ sententiā scđe mortis ti
morē ꝛ penā sustinebūt his oibus sa-
tis cuilibet patet resurrectionē illam
magis illis ad dedecus qꝫ ad honorē
ꝛ gloriā fieri. Rñdet iude⁹ qꝛ ꝛ si nunc
in quiete ꝛ delicijs pmanent de qbus
ad corpm sint redituri angustias. cum
tanta eis exultatio erit vncti pñtiā cer
nere ꝛ eius regno exultare hierosoly-
mis vt olim habitare in templo veteri
ritu sacrificare ꝛ vt corporꝝ pena sit eis
nulla ꝛ quā mō habent requies habe-
atur postea p minima. Sed hoc ꝙ di
cunt a veritatis exorbitat semita null⁹
em̄ presentis mūdi honor ꝛ gloria eter
ne vite quieti ꝛ delicijs comparatōne
conuenit aliqua. quia nec vno momē
to quisqꝫ huius mundi poterit sine la
bore ꝛ pena vti delicijs. illius autē btē
vite gloria nulla intercedēte molestia
pmanet perpes ꝛ cōtinua pcipue cum
eorum testent doctores omnem huius
mundi honorem ꝛ gloriā idem esse ad
illius vite delicias qd est vnum ad. lx.
Patet insup cuilibet nisi totius ratio
nis sit expers incompabiliter magis
esse gaudiū cernere deū qꝫ talē qualē
ipi dicunt vnctum qui futurus sit ho-
mo tm̄. Dicat ergo iude⁹. quid finalr-
ter de resurrectione suorꝝ mortuorum
sentit. Vere eorꝝ credulitas est et fidei
certitudo ꝙ resuscitandi profecto co-
medendi etiā ꝛ bibendi siue generādi
ꝛ naturā ꝛ vsum sint habituri ꝛ p⁹ mil
le annorꝝ trāsacta curricula in ppetue
beatitudinis ꝛ imortalitatis regnū si-
ne aliqua morte trāsferendi. Sꝫ h sta-
re non pt qꝛ si immortales cōcedit ad
pristinū incōueniens redit infra mille
etem̄ annos intm̄ multitudo ppagabi
tur eorꝝ vt nullo mō intra terre ↄcludi
valeant ambitū. multo igit minus ad
incolendos agros vllū supererit spaciū.
Insup ꝛ illđ qd supradixim⁹ est i que
stione. ꝙ patriarche, pphete ꝛ oēs iusti q
iam fulgebant in gloria nouis denuo
penis sbdant reducti ad corpa. Item
aliud omē em̄ qd comedit ꝛ bibit ꝛ gi
gnit delectat etiā ac tristat pculdubio
ex qtuor elementis ↄpositū nō dubita
tur. Quō āt ꝙ ex his ↄponit ꝛ passio-
nibus pdictꝭ afficit cū eisdē affectōib⁹
sine mutatōe in regnū illud transferet
Sꝫ vt oia ↄcedam⁹ qd nam de his sūt
dicturi q aduentente vncto et post sūt
nascituri morituros ne asserent vl nō.
Rñdet iude⁹ ꝙ morient in xpi regni fi
ne. Quid igit faciēt parentes eorꝝ i mor
te ipoꝝ. meli⁹ nāqꝫ illis foret nō resur-
gere qꝫ tm̄ dolorē ex eorꝝ morte sustinē
Dicet iude⁹ concedam⁹ ğ eos non esse
morituros sꝫ h stare non pt. qꝛ tūc mē-
tiretur scriptura qua dicit dauid i ps.

Quis est homo qui viuet ꝛ non videbit morte3. Vndiqꝫ igit̄ si perpendūt iudei eis semite ratōnis ꝛ diffugij sunt clause. ꝙ nullatenus eo mō quo dicūt fieri possit mortuoꝝ resurrectio ğ tāqꝫ fatua positio relinquat̄ credulitas iudaica ꝙ sui mortui sint resurrecturi vt itеꝝ terrā incolant.

De residuis fatuitatibus iudeorum. Latione preceptorum

Dicunt etiam iudei multa vana ꝯ deum. dicit rabi sadue. Quid est illud qđ non fuit reuelatum iacob. cum tñ eēt ꝓpheta. Rñdet ꝙ Ioseph filius eius non erat mortuus ꝛ ꝙ fratres sui vendiderant eū. ꝛ dicit ꝙ ratio est q꞉ in hora venditionis eiusdem querebant fratres eius aladma .i. maledictionem. ꝓ quocunqꝫ illud reuelāre ꝛ similiter aladma non p̄t poni nisi ad minus sint decem hoies. ꝛ q꞉ ipi ñ erant nisi nouē ꝯmiscuerunt in predicta aladma deū secum vt essent decē ꝛ ideo dicunt ꝙ deꝰ nō esset ausus reuelare iacob. Item dicunt in sabba i ca. qđ incipit rabi aquiba ꝙ qñ Moyses ascendit in montē ꝙ inuenit deū i manibus tenentē rotalū legis et faciebat coronas lr̄is ꝛ moyses nihil dixit. Et dixit ei deꝰ: quare me nō salutas. Respondit ipe. quō dñe est seruus q̄ debeat salutare dñm suū. Et dixit ei deꝰ. verum dicis. veruntamē ex q̄ venisti adiuua me. Item dicit in p̄dicto ca. ꝙ in die iudicij dicit dñs ysaac. tui filij peccauerunt volo condemnare eos. Et respondebit ysaac. Dñe etiā sunt filij tui q꞉ tu scripsisti in lege tua. filius meus primogenitus isrl̄. Ego volo ꝙ veniamus ad computū videamꝰ q̄nta est vita hois. lxx. anni: āmoue. xx. in quibus adhuc nō est homo in etate in qua debeat sibi imputari pctm̄ r̄manēt. l. tolle medietatē tpis. s. tp̄s noctis in q̄ homines dormiūt ꝛ remanēt. xxv. remoue medietatē tpis. q̄ expendit̄ in faciendo orōnem ꝛ in comedendo ꝛ bibēdo et remanent. xij. anni cū dimidio. hos xij. annos cū dimidio diuidamꝰ inter me ꝛ te ꝛ faciamꝰ illos liberos a pena ecce magna vanitas ac si deꝰ nesciret p̄dictum ꝯputu3 anteqꝫ ysaac ōn̄deret sibi. Item dicit in rabba mestiba i ca. qđ incipit cohel. ꝙ in illo tpe q̄ fuit ordinatum thalmuth ꝙ die quadā deus stabat in magna disputatiōe cū illis q̄ sunt in studio celi suꝑ certū casum lepre. vtꝝ. s. homo in q̄ illa accidit debeat iudicari mūdus vel nō ꝛ deus dicebat ꝙ sic. ꝛ illi de studio tenebāt ꝙ nō. Et dixerunt. q̄s examinabit ꝛ ꝯcordarunt ꝙ fieret ad examē vnius doctoꝝ cuius nomē erat raba filius nahami ꝛ illa hora in vno pūcto fuit rapta aīa illius a corꝑe suo ꝛ dedit sn̄iam sic deus. Item querūt in abodazora. ca. j. in quo deus se intromittit ꝑ totā diē ꝛ respondent. Tribus p̄mis horis studet i lege. ꝛ tribus horis secūdis docet pueros q̄ mortui sunt parui. tribꝰ alijs studet ad iudicandū totū mundū. Et qñ vidit ꝙ est dignus punitione surgit a throno iudicij ꝛ sedet in throno pietatis. tribus ꝟo vltimis horis sedet ꝛ ludit ꝛ ridet cum leuiathan. Item querunt vlterius ea q̄ diximꝰ fiunt de die q̄d ergo facit de nocte Rñdēt ꝙ de nocte equitat suꝑ vnū cherubin velocissimū ꝛ visitat decē ꝛ octo mille mūdos quos creauit. Item querūt vlteriꝰ anteqꝫ crearet mundū quid faciebat deꝰ Respondent ꝙ ibat creando mundos ꝛ destruendo illos. Item dicunt in raba bachera in ca. ham moher ꝛ hacosma preꝑatus est deꝰ ad faciendū conuiuium iustis de carne leuiathan. et q̄d dabit eis ad bibendū vinū qđ stat conseruatū in vuis suis a principio mūdi vsqꝫ ad illā horā. Item dicūt in canhedrin in ca. qđ incipit cathoine memelematum prisl

Tabule legis in rotomis

Studium dei inter Iudeos

ner ꝙ tres fuerũt q̄ peccauerunt in lu‑
xuria cum fuerũt in archa noe. s. canis
coruus ⁊ cham. ⁊ ideo oẽs tres fuerũt
ↄdemnati. Canis fuit cõdemnatus i h̄
ꝙ ligat̃ cũ femella. Coru⁹ in h̄ ꝙ emit‑
tit semẽ ꝑ os. Cham in hoc ꝙ maledi‑
xit eum noe. Item dĩ in nida in ca. qđ
incipit hamapolẽ ꝙ interim ꝙ creatu‑
ra est in ventre matris hʒ q̄ndam can‑
delam sup̱ caput suuʒ cum qua videt
ab vna parte mundi vsq̱ ad alteram ⁊
scit totam legem ⁊ oẽs scientias. ⁊ i
hora qua exit de ventre venit angelus
⁊ dat ei vnũ ictum in ore ⁊ facit ꝙ tra‑
dat obliuioni quicq̄d sciebat. Item di‑
cit in eodẽ libro in ca. qđ incipit aysay
⁊ in barabot in ca. qđ incipit harror ꝙ
og rex basan quẽ cõquestauit moyses
anteq̄ͣ moreret̃ fuit in tp̄e diluuij reser‑
uatus hoc est magnũ mendaciũ ꝓpter
duo. Primo q̄ᷓ a diluuio vsq̱ ad tp̄s
in quo conquestauit moyses predictũ
og fuerunt noningẽti anni. Secũdo
quia est ↄtra textuʒ sacre scripture vbi
ponit̃ ꝙ solũ noe ⁊ filij sui cũ vxoribus
eoꝝ fuerunt reseruati. Item dicunt in
bulim in ca. qđ incipit helũterohos ꝙ
vnus leo est in mõtana vlam q̄ est ita
magn⁹ ꝙ habet. ix. cubitos ab vna au‑
re vsq̱ ad alteram. ⁊ dicit rabi ioteff ꝙ
sunt. xv. cubiti. ⁊ dicunt ibi ꝙ semel q̄‑
siuit impator a rabi osua et dixit ei q̄d
excellentie est deo ꝙ compat eum scri‑
ptura leoni cum equus vnus sit suffi‑
ciens ad occidendũ leonem. Respon‑
dit rabi osua. s. cui leoni compatur di‑
co tibi ꝙ leoni de vlam ⁊ dixit ei impe‑
rator multũ vellem videre eũ ⁊ illa ho‑
ra rogauit rabi osua deum et extraxit
eum a mõtana illa ⁊ venit versus Ro‑
mam. ⁊ q̄n venit in distantia trecẽtaꝝ
leucaꝝ dedit vnũ rugitum. ⁊ oẽs mu‑
lieres que erant pregnantes in roma
abortauerunt ⁊ muri ciuitatis cecide‑
runt. ⁊ quando appropinquauit am‑
plius per. c. leucas sic ꝙ distabat ꝑ. cc.
leucis a ciuitate romana dedit alteruʒ
rugitum ⁊ illa hora ceciderunt omnes
dentes omniũ existentiũ i roma ⁊ im‑
perator cecidit a throno suo in terram
⁊ dixit rabi rabi osue fac orationẽ deo
vt redeat ad locum suũ ⁊ illa hora re‑
uersus est Item dicunt in rabacam in
ca. qđ incipit hamoher ⁊ haccesma dic̃
raba. Ego vidi vnam ranam que erat
ita magna sicut vna villa. lx. domoꝝ.
⁊ venit vnus coluber ⁊ deglutiuit illũ
colubꝝ ⁊ deinde volauit ⁊ sedit super
vnũ ramũ vnius arboris ⁊ dicit rabpa‑
pa si non accidisset mihi ita fuisse non
credideram. Item dicit ibi raba. Iba‑
mus ꝑ mare ⁊ ambulabat nauis sup̱
caudam vnius piscis ⁊ ambulauit su‑
per eam tribus diebus ⁊ tribus nocti‑
bus nec plus nec minus ⁊ piscis ibat
contra orientem nauis vͦo ↄ̄ occiden‑
tem ⁊ quid cogitas ꝙ nauis non ibat
velociter interroga rabdemi ⁊ dicet ti‑
bi inq̄ntum vnus homo posset calefie‑
ri ambulabat. xl. leucas. et q̄n fuimus
ꝓpe terram vidimus homines ꝓijciẽ‑
tes sagittas cum balistis ⁊ veloci⁹ ibat
nauis q̄ͣ ille sagitte. Item dicit rabi se‑
ler iuimus in vna naui ⁊ vidim⁹ vnaʒ
auem qui erat in aqua maris ⁊ ibat si‑
bi aqua vsq̱ ad collum. ⁊ ego volui de‑
scendere ibidem ad balneandum cogi‑
tando ꝙ nõ esset aq̄ multũ profunda ⁊
audiui vnã reuelationem q̄ dixit. Ca‑
ue tibi ne descendas. q̄ͣ. vij. anni sunt
ꝙ cecidit ibi vnũ manbrium et adhuc
nondũ accessit ad terram. Et dicit Ra‑
bi ca hanna ꝙ auis ille vocat̃ cin. Iteʒ
dicit raba. dixit mihi vnus macelari⁹.
veni ostendam tibi vbi osculant̃ terra
⁊ celum. iui cum eo ⁊ posui tabarginʒ
meũ sup̱ vnã fenestrã celi ⁊ sepaui me
vt facerẽ orõeʒ ⁊ q̄n veni ad locũ nõ in‑
ueni tabargiũ meũ. ⁊ dixi videtur mi‑
hi ꝙ latrones ambulant in celo. et

respondit mihi ille hō non est nisi ro-
ta celi q̄ monet. ꝟ venies huc cras ista
hora ⁊ inuenies. ⁊ ego veni ⁊ inueni ta
bargiū meū. Et declarat rabi salomō
non cogitetis ꝙ deduxit eū ad finem
mundi q꞉ q̄ngenti anni sunt itineris ꝟ
duxit eū ad vnū montē altissimū intā
tum ꝙ poterat tāgere celū. He ⁊ simi-
les fatuitates ⁊ vanitates tenēt ceci iu
dei in suo thalmuth vt allegat Hiero.
de sctā fide. tractatu. ij. sui libri. Plura
alia turpissima q̄ in eoꝝ thalmuth ꝯti
nentur indignum duxi lr̄is explicare.
Sꝫ ⁊ alia mendacissima et fatuissima
innumera eorūdē ptrāsiui his paucꝭ
enarratꝭ ne libꝝ nugaꝝ fabulis imple
rem. Predictū libꝝ thalmuth in q̊ tot
errores tot mendacia tot turpissima et
fatuissima continent affirmāt iudei eē
doctrinā ⁊ aliā legem datā a deo moy
si verbo q̄ p̄cepto duoꝝ rabinoꝝ quo-
rum vnꝰ dicebat rabina ⁊ alius rabas
se fuit posita in scriptis sup. cccc. ānis
post passionē xp̄i duiꝰ textus excedit i
volumine totam sacrā scripturā quasi
in decies tm̄ exceptis glosis antiq̄s ⁊
modernis quas fecerūt sup ip̄m in qui
bus textu ⁊ glosis innouauerūt ⁊ rece
perunt mandata ⁊ obseruantias ⁊ ceri
monias ⁊ q̄ nunq̄ȝ in lege moysi fuerīt
nominata p que ipi regunt vsq̄ȝ in ho-
diernū diez. Et non minus predicti or
dinatores thalmuth vt bene fundarēt
suos errores p̄ceperūt in diuersis locꝭ
ꝙ oīa p ipos ordinata in p̄dicto Thal
muth habet āt tantaȝ efficatiā sicut or
dinata p deum in lege moysi ⁊ impo-
suerunt penam mortis cuicunq̄ȝ negā
ti aliquid de predictis p eos scriptꝭ nō
ponentes tam fortem penā negāti ver
ba legis ⁊ adhuc in nomine voluerūt
dare excellentiā suo libro vocantes eū
thalmuth qō sonat doctrina. ⁊ sacram
scripturā biblie vocant mira qō sonat
tantum sicut lectura.

Excecatio iudeorum

Compositores thalmuth

De fatua expectatione iudeorum circa aduentum messie.

Sextus passus est de fatua expe
ctatione iudeoꝝ circa aduentū
tum messie. que fatuitas tripli-
citer ostendit. Primo diuisione. Se-
cundo tp̄is determinatōe. Tercio exē-
pli manifestatione. Circa primū no-
tandum ꝙ iudei excecati ⁊ obnubilati
circa aduentum messie sunt diuersi. q꞉
q̄dam eoꝝ sic sunt in sua excecatione
obdurati ꝙ nec volūt inq̄rere de pctō
p quo sunt in hac diuturna captiuita
te nec etiā ipius captiuitatis terminū
inq̄rere curāt. ⁊ ideo quasi fatui dicūt
vtrunq̄ȝ eis ignotū. Similes infirmo
q̊ intm̄ incurrit sue sanationis despe-
rationē ꝙ non curat d̄ cognitione sue
infirmitatis nec etiā de curatōe qō est
magna fatuitas. Affirmant ꝗ isti duo
primū ꝙ pctm̄ p quo sunt in hac capti
uitate est ignotum. Scdm̄ ꝙ terminꝰ
sue redemptionis est etiā ignotꝰ ⁊ licꝫ
veꝝ sit quo ad eos vtrunq̄ȝ tn̄ nobꝭ no-
tum est. vt patet supra libro. j. in aper-
tione. xij. thesauroꝝ. s. talis ignorantia
fatua est nec eos excusat cum sit nō so
lum crassa ꝟ affectata. Alij sunt q̄ non
curant inquirere certū pctm̄ p quo in
hac captiuitate detenti sunt vl̄ si curāt
hoc attribuūt peccatis antiq̄s. vt puta
pctō vituli in deserto fabricati vel pec
catis modernis q̄ nō sunt cōia toti co
rum cōitati ꝟ singularia quoꝝ vtrunq̄ȝ
ostensum est falsum. vt s̄. dictū est ⁊ sa
tis claret ꝙ hec diuisio iudicij eoꝝ ōn-
dit eos non solū cecos ꝟ vero iudicio
rōnis carentes. Scdo ōndit fatuita
tem iudeoꝝ tp̄is determinatio diuer-
sa quoꝝ vnꝰ terminꝰ fuit determinatꝰ
p rabi yoce. in libro caderbolam. Iste
posuit numeꝝ ebdomadaꝝ daniel de
q̊ nullꝰ dubitat iam transisse. Aliꝰ ter-
minus fuit positꝰ p rabi aq̄ba q̊ secutꝰ
est aliquo mō ꝯputatione p̄dictā ⁊ sic

credebat messiā venturū in destructiōe
templi secundi. Et ideo secutꝰ est quē-
dam fatuū noīe beucozba q̄ illo tp̄e di
xit se eē messiā quē fatuū secuta ē ma-
xima ml'titudo iudeoꝝ post .xlviij. an
nos a destructione templi secūdi ⁊ hie
rusalem p romanos. ⁊ ꝯgregati sunt in
quadam ciuitate noīe biter ⁊ rebella-
uerunt cū p̄dicto falso messia ꝯ͂ roma-
num imperiū ꝓpter qđ Adrianꝰ cesar
transfretauit ⁊ obsedit eos cū suo falso
messia ⁊ capta ciuitate oīs interfecit
cum suo messia. vt ptȝ in li. q̄ dr̄ dema-
ꝯmdi q̄ incipit bislosapaqn. ⁊ in glosa
trenoꝝ hieremie sup illō verbo treno.
ij. Dissipauit dn̄s ⁊c̄. Fuit alius vt ibi
dem hr̄ q̄ dicit̄ de domo helie q̄ posuit
expresse de ordine mūdi ꝙ p sex milia
ānoꝝ debebat mūdus durare diuidēs
p duo milia in tres ptes sicut patuit s͂.
li. j. thesauro primo ⁊ assignauit tpūs
messie in .iij. binario ꝙ ſm hebreoꝝ cō
putationem ptȝ transisse iniciū illiꝰ tē
poris qꝛ vsqꝫ ad p̄ntem annū ſm eos a
creatione mūdi fluxerunt qnqꝫ milia
ccxx. anni. ⁊ sic ſm istos aduentus xp̄i
transiuit in p̄teritis mille .ccxx. annis.
⁊ isti tres supradicti fuerūt pricipales
de nūero eoꝝ q̄ dicunt̄ chānaym. post
istos fuit quartꝰ ⁊ vnus de maioribus
eoꝝ qui dicunt̄ emoraym q̄ vocabatur
rab. qui determinauit in li. canhedrin
in dieleth ꝙ oīs termini assignati de
aduentu messie iam transiuerāt in pre
teritum. ⁊ ꝙ non pendebat redemptō
nisi in ip̄a pnia. hec ille. Hec q̄dem d̄
termiatio v̄issima est si sane intelligat̄
Nam terminꝰ assiḡtꝰ in ꝓphetis iā trā
siuit in p̄teritū vt patuit li. j. in quo ter
mino xp̄s iam venit ⁊ non pendet re-
demptio nisi in penitētia. qꝛ quicunqꝫ
eoꝝ p̄niam egerint stati habebūt mes-
siam ꝙ hēmꝰ p rei euidentiā lȝ iste ra-
bi nō intellexit ita recte veba p seip̄m
plata hēmꝰ tn̄ ex h̄ ꝙ oēs termini assi-
gnati de aduentu messie iaȝ transierāt
in p̄teritū. Fuit quintꝰ huiꝰ cōtempo-
raneus q̄ ꝯsiderās ꝙ oēs termini d̄ ad
uentu messie iam trāsiuerāt ꝓut dixe-
rat socius suus voluit p̄cludere viam
inuestigandi hmōi terminos ne p hoc
aliq̄ auisarent̄ de v̄itate. Et iō dixit ve
aiabꝰ ꝯputātibꝰ termios. s. aduētꝰ mes
sie p hoc volens designare ꝙ esset pec
catum inquirere vl' inuestigare de hu-
iusmodi termino nō reddēs ad h̄ aliq̄ꝫ
rōnem nec anctoritatē. cuius malicia
⁊ fatuitas manifesta est. qꝛ nullus fuit
famosus scriptor vl' glosator inter eos
q̄ de hoc solenniter nō inq̄reret. Post
hunc fuit sextus in asia de his q̄ dicun
tur gaoni. q̄ dicebat̄ rabi cahadias qui
in libro quē ꝯposuit quē vocauit libꝝ
de credendis conatꝰ est ꝓbare ex dicit̄
ꝓphetaꝝ ꝙ messias nondū venerat et
de termino diligēter inquirēs cōclusit
certū tp̄s qđ iam trāsiuit in p̄teritum
p. xl. annos ⁊ vltra. vt ptȝ aspiciēti pre
dictū libꝝ. Septimꝰ fuit rabi moysen
de egipto q̄ tante auc̄tis fuit inter eos
vt a maiori pte iudeoꝝ ꝓuerbialit̄ di-
cat̄ ꝙ a moyse legislatore vsqꝫ ad moy
sen egyptiū nō surrexit sicut iste moy
ses. Iste licet in suo Deuter. li. de iudi
cibus. ti. de regibus determinet ꝙ nul
lus debet ꝯputare terminos aduentꝰ
messie sequens supradictā q̄ntā opini
onem. tn̄ ip̄emet in quadā ep̄l'a quam
misit iudeis q̄ erant in affrica scripsit
ꝙ hēbat ex certissima traditione anti-
quoꝝ ꝙ ꝓpheta futurꝰ erat in isrl' ⁊ ꝙ
messias debebat venire ⁊ r̄dimere isrl'
in anno a creatione mundi q̄rtomille
narioocting ētesimo septuagesimoq̄r-
to. ⁊ patȝ sicut supradictū est ſm ꝯpu
tationem iudeoꝝ ꝙ presens annꝰ dn̄i
M. cccc. lxj. est quinqꝫ millenꝰ. ccxxj.
⁊ sic terminꝰ p eum assignatus iā tran
siuit in p̄teritū p. cclvij. annos. Predi
ctam ꝯputationē fundauit in quadaȝ

puella Iudei que genuit messiam

auctoritate Nume.xxiij.vbi sm trans
lationem nram sic hr tpibus suis dice
tur iacob israheli qd operatus sit de⁹ qd
verbũ ex traditione suorum antiquorum
sic exponit q quantum tps fluxerat a cre-
atione mũdi sm cõputationẽ hebreorũ
vsq ad tps in quo balaam ista vba di
xit tm̃ tps pcise fluere hẽbat a tpe isti⁹
dicti balaam vsq ad tps in quo xpha
messias futurus erat in isrl. Octauus
post hũc fuit rabi moysen gerundensis.
qui fuit magne auctis inter eos q scribẽs
supra pentatheucũ in phemiali parte
determinauit cũ magna solennitate q
messias erat ventur⁹ certissime in ãno
a creatione mũdi.quito millenario cẽ-
tesimodecimooctauo.cũ quo concor-
dauit mgr Salomon barchinen. in li
bro migala a megala de quo fuit dcm
supra li.j. Nonus fuit rabi leui bentor
son vulgariter dictus mgr leo de bona
las de puincia puincie q in expositio
ne sua sup dan.reddens deo gras q si
bi reuelauerat terminũ supradictuz in
anno pdicto.s.quintomillenariocente
simodecimooctauo sm cõputationem
iudeorum concordãs cũ predicto moyse ge
runden.quorum termin⁹ satis patet q iã
transiuit in pteritũ.p cxxiij.annos sm
cõputationẽ eorum in anno pñti supradi-
cto. Fuerunt etiã alij duo iudei periti
vnus in ciuitate abulen. alius in villa
q dicit ayllon.de qbus dicet infra con
sideratione.x.mirabili.x. Isti assigna-
uerunt terminũ anno a creatione mũ
di quintomillenarioquinquagesimo
quinto sm eorum cõputationem. Qui q-
dem annus concurrit cũ ãno dñi.M.
cc.xcv.Ex quib⁹ oibus manifeste col-
ligitur fatuitas z falsitas iudeorum i de-
terminatione anni aduent⁹ sui messie.
cũ oms sui termini iam transierint in
pteritũ vt clare visum ẽ.Signũ aũt fa
tuitatis z mẽtis incõposite est nunq i
vno cõsistere sed de alio in aliud mutari

Vñ sm Senecã pmũ argumentũ mẽ
tis cõposite est posse cõsistere secũq mo
rari. Iudei g q vsq nũc cõsistere in vno
non potuerũt termino. Verisile est q
qtidie fatuisando nouos fingent ter-
minos pdicti aduẽtus. Tercio pba
tur eorum fatuitas in aduẽtu messie quẽ
sperant exempli manifestatione. Vn-
de narrat Cesarius q clericus quidaz
filiã cuiusdã iudei impregnauit i ciui-
tate lemonicen.timens ãt ille offensaz
parentũ puelle accepit arundinẽ no-
cte pe parietẽ camere in q parẽtes pu
elle dormiebãt veniẽs z p foramẽ sum
mitatem vnã arudinis intromittẽs z
p aliã insufflans sic est locut⁹. O iusti
z deo dilecti vocãs eos noibus suis p
prijs gaudete q filia vra cõcepit messiã
virgo pmanens vir expgefact⁹ qrit ab
vxore si vocẽ illã audisset qua negante
orauerũt vt iterum audire possent.cleric⁹
eos loquẽtes audiens sicut prius iterum
est locutus. Illi g exultantes z post re
petitionem facti certiores vix diem ex
pectauerũt ventrẽq.puelle aliqntulũ
iam intumescere cernẽtes ab ea quesi
erunt vñ cõcepisset. Illa vo sicut coa-
cta fuerat a clerico respõdit si concepi
nescio sed scio q virum nũq cognoui z vir
go sum. At illis ergo nõ se capientib⁹
p gaudio p castella z ciuitates diuul-
gatum est q illa paritura esset messiã.
Quid plura affuit hora pariendi z iu-
deis innumeris cũ gaudio magno ex
pectantibus natiuitatẽ pepit misera il
la nõ messiã sed filiã cũ multis doloribus
z gemitib⁹ z clamorib⁹ q cõgnito iudei
cõfusi sunt supra modũ ex qbus vn⁹ in
fantulam accipiens p pedes allisit ad
parietem. Ecce cõfirmatio p exemplũ
fatuitatis iudeorum in expectatõe messie.

De iudeorũ expulsiõib⁹ vbi quatuor principales expulsiones notantur.

Nona cōsideratio

Nona cōsideratio est de iudeoꝝ expulsionibus et sua magna ignomia. nō est mirandū si gens que tam graue ꝯmisit delictū quale nunq̄ fuit nec erit ꝑpetratū ab angelis nec ab hoīe graues sustineant penas ⁊ ꝙ zelus poterit compari morte filij dei merito dauid ꝓphetauit suā penā dicēs. expelle eos qm̄ irritauerūt te dn̄e. In p̄nti ĝ cōsideratione .iiij. iudeoꝝ expulsiones exprimenť pꝰ mortem saluatoris. quaꝝ prima fuit a terra sancta. scd̄a a francia. tercia ab āglia quarta v̄o ab hyspania.

Pria expulsio fuit a terra sancta vbi quatuor pūcta agūtur.

Prima iudeoꝝ expulsio a terra sancta fuit. Pro cuius declaratione quatuor erūt pūcta attēdenda sicut notat Johes saliberieñ. in suo policrate li. ij. q̄ optime hāc materiam explicauit. Primꝰ erit de signis q̄ p̄cesserūt excidiū hierosolymitanū nouissimū. Scd̄us de calamitate obsessoꝝ ⁊ q̄s fuerit finis obstinate malicie ⁊ que pietas tyti. Tercius pūctus erit de muliere q̄ vrgente fama comedit filiū suū. Quartus erit de numero captiuoꝝ ⁊ occisoꝝ ⁊ p̄eptoꝝ fame. ⁊ q̄mō xp̄s ēuauit suos sb̄ ea tēpestate.

Primꝰ pūctus est de signis que precesserūt excidiū hierosolymitanum.

Circa primū punctū vetꝰ refert historia sic dicta ꝙ ē auctor eiꝰ incertus ⁊ vetera r̄fert ꝙ immi nente hierosolymoꝝ excidio. eclipsis lune ꝑ. xij. noctes continuas etiam in remotissimis locis ꝓtracta est. forte signans iudaice ꝑfidie supstitiosi erroris euersionem q̄ xp̄o ꝑ p̄dicationem aplicam mūdo illucescente rectissime contigit. Scriptū est em̄ stultꝰ mutatur vt luna sapiens v̄o cū sole ꝑmanet. Alia q̄z q̄mplurima diuino sup icredulos imminente iudicio acciderūt. que si ꝑ singula ꝓut ab autoribus digesta sunt cepero enarrare vel sola h̄ ꝯpriū tp̄s desiderabūt ⁊ ociū. pauca tñ autore Josepho compendioso sermone ꝑcurram eo ꝙ ad roborandā fidem nostram ꝓficiūt ⁊ ad retinendā obstinatam ꝑfidiā iudeoꝝ. xl. nāq̄ post admissum piaculū cōtinuis ꝓtracta ānis impioꝝ pena differť. In q̄bus ⁊ apostoli oēs p̄cipue tñ iacobꝰ frater dn̄i dictus hierosolymis ep̄s cōstitutꝰ indesinenter pplm cōmissi impietatis et feralis animi ɫ̄ scelere ꝯmouebat si forte possent ꝯmissi penitudinē gerere. si possēt flere ꝓ scelere ⁊ vltrices penaꝝ flāmas lachrimaꝝ vbertate restringere. Ostēdebat eis nanq̄ deus ꝑ suā patientiā ꝙ ipoꝝ quereret p̄niam q2 nō vult deus tm̄ mortē pctōris ſ ꝙ ꝯuertať ⁊ viuat. Molire āt adhuc eoꝝ duriciā nitebatur diuina maiestas signis ⁊ prodigijs celitus datis terroresq̄ sil'minacem dexterā ostendendo potiusq̄ inferendo de q̄bus supradicti historiographi fides vt incertis etiā in hoc sufficiens erat. Relegamus ĝ q̄d in sexto historiaꝝ suaꝝ libro de his ipse signauerit iosephus. Sz infelicem inquit plebem. ceteꝝ quidā homo hoies et deceptores falsa vaticinātes suadebant vt euidentibus signis ⁊ iudicijs iracūdie ⁊ indigtōis diuine nō crederēt. q̄bꝰ apte futuꝝ ⁊ vrb ⁊ gēt p̄sagabať excidiū. ſ velut afflati ⁊ amētes ⁊ q̄ neq̄ ocl'os neq̄ aīas i se h̄rent spnebāt. O oiaq̄ celitus nūciabanť. Etem̄ stella p̄fulgens gladio ꝑ oia sil'is imine desup ciuitati ⁊ cometes. Preterēa exicialibꝰ flāmis visa ē ardē ꝑ totū ānū. ſ et añ excidij tp̄s ac bellicū ppl'i diē cū ad diē festū ꝯuenirent octaua die mēsis xantichi qui est aprilis noctis tp̄e hora nona tātus

luminis fulgor aram templumque circūdedit vt putarēt oēs diē clarissimuz factū ꝛ ꝑmāsit spacio dimidie hore qđ imperitis quidē ꝛ ignaris ꝓsperꝝ videbatur. Sz legisperitos ꝛ ꝓbos qꝫ doctores nō latuit exiciale portentū. In eadē qꝫ festiuitate vitula sacrificijs admota ꝛ aris assistentes inter ipas ministroꝝ manus enixa est agnā ꝫ ꝛ ianua interioris edis q̄ respiciebat ad orientē cum essz ere solido iduta ac ꝑ inde immensi ponderis qui vix.xx. viris summo conatu impellētibus clauderet ferreisque seris ꝛ vectibus munita. ac pessulis in altū dimissis teneret obstricta repente hora noctꝰ sexta prima ꝛ.xx. die mensis apparuit spōte patefacta. Sz ꝛ transacto die.vj. post aliquot dies ꝑma ꝛ.xx. die mensis arthemesij q̄ apđ nos maius vocat ꝓdigiosus apparuit visus fidem pene excedēs qđ ⁊e falsum putaret nisi oculoꝝ fides confirmasset maloꝝ cōsecuta ꝑnicies. Etem ꝑpe solis occasuz visi sunt currꝰ ꝛ quadrige in omi regione ꝑ aerē ꝛ armatorum cohortes misceri nubibus et vrbes circumdari agminibus in ꝓuisis in alio. Item die festo q̄ penthecostes appellat noctu sacerdotes ingressi tēplum ad ministeria ex more cōplēda. Primo qdem motus quosdaz strepitus q̄ senserūt tum subditos voces deinde audiūt dicētes. migremꝰ hinc migremus ex sedibus istis. Addit his etiam aliud terribilius. etem qdā ananie filius iesus noie vir plebeus ꝛ rusticus ante quartū belli annū cū ciuitas i pace ꝛ abundantia ꝑduraret in die festo tabernacloꝝ repēte clamare cepit vox ab oriente. vox ab occidēte. vox a quattuor ventis. vox sup hierosolymā ꝛ tēplum. vox sup sponsus ꝛ sup sponsas. vox sup populū ꝛ indesinenter die noctuque ꝑ oēs plateas circuiens hec clamabat. vsque quo quidem primiores ex populo viri, velut infausti ꝑsagij indignatione cōmoti correptū hoiez multis verberibus afficiunt. At ille neque ꝓ se aliquid loquens ꝫ nec eos qdam qui circumsteterāt deprecans easdem voces pari obstinatōe ꝛ clamore repetebat. Tunc principes intelligentes vt res erat nnminis esse in viro motꝰ perducūt eum ad romanoꝝ iudicē. Apđ quem fragris ad ossa vsque laniatꝰ neque preces neque lachrimas fudit. Sz eādē vocem miserabiliter ꝛ cum quodā eiulatu emittens per singuls pene verbera proferebat addens etiam hoc. ve ve hierosolymis. Prosequit ꝛ aliud idez hystoriographus maiore gestuz miraculo dicens oraculū quoddā in sacris litteris reptum qđ ꝑ idem tꝑs vir designaret ex eoꝝ regione processurum q̄ totius orbis potiret imperio cuius oraculi presagiū. Idē hystoriogꝑhus vespasianū suspicat declarare. Sz vespasianus non alijs q̄ illis solis gentibus q̄ romano impio videbant sbdite dominatus est. Vnde iustius ad xpm hec responsa referunt ad quē dixit pater. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuā ꝛ possessionē tuā terminos terre. ꝛ cuius ꝑ idē tꝑs ꝑ aplos suos. In oēz terrā exiuit sonꝰ eoꝝ ꝛ in fines orbis terre verba eoꝝ.

De calamitate obsessoꝝ ꝛ obstinate malicie iudeorū qs fuerit finis ꝛ que pietas tyti.

De scđo puncto .s. qnta fuerit calamitas obsessoruz ꝛ obstinate malicie qs fuerit finis et q̄ pietas tyti. ꝓsequit idē doctor dicēs. at ne tot ꝛ tanta mediocris plage aut ꝓfunctorie indignationis dei aduersus impotentiā iudeoꝝ signoꝝ videant ꝑcessisse iudicia calamitatem intolerabilē excidium irreꝑabile reprobate ꝛ excecate gentis inauditam ꝛ cunctis secu-

lis incognitam seruitutem succinctus
sermo percurrat. Quātis ergo malis tunc
vniuersa mulctata sit vt quē ipsa iude
orum terra bello. fame. igni. cedibusq̧
vastata sit q̄ta pp̄lorꝝ milia patres sil'
cū cōiugib⁹ ac puulis liberis absq̧ nu
mero ꝛ absq̧ discretōne trucidati sint:
que etiam aduersarū vrbiū obsidiōes
ꝫ ꝛ ipius magnifice ꝛ famosissime ciui
tatis irl'm q̄ta vastitas ꝛ q̄ta fuerit di
uersorꝝ mortuorꝝ strages q̄s p hec sin-
gula bellorꝝ extiterit modus. ꝛ vt ꝓm
id qd̄ ꝓphete dixerāt abhominatio de
solatōis in ip̄o quodāmodo dei famo
sissimo collata sit tēplo vtq̧ ad vltimū
cūcta depopullata sit ꝛ consumpserit
flāma. Si q̄s pleni⁹ nosse vult legat hi
storiā Josephi. Nos v̄o ex his tm̄ ea
q̄ ad explanationē suscepti op̄is suffici
unt assumem⁹. In q̄b⁹ refert ꝙ ex omi
iudea pp̄li in die solenni pasce hieroso
lymā velut exitiali q̄dā manu cogen-
te cōuenerāt. q̄s trecies centena milia
dicit hoim fuisse. Justo scꝫ iudicio dei
hoc tp̄e hec vltionis electio vt q̄ in die
bus pasce saluatorē suū ꝛ saluatorem
xp̄m deum cruent᷑ manibus ꝛ sacrile-
gis vocib⁹ violarūt in ip̄is dieb⁹ velut
in vnū carcerē om̄es m'titudo ꝯclusa
feralis pena exitū qd̄ merebat᷑ acciperet
Preteribo sane q̄ in eos vel gladij ce-
de vel alijs belli machinis collata sunt
explicare ea tantūmodo q̄ diris famis
exitio ptulerūt supradicti hystoriogra-
phi sermonibus ꝓphetaui q̄ legentes
hoc intelligant q̄tū piaculū sit audere
aliq̄d in xp̄m. ꝛ q̄ grauibus ausa sup-
plicijs expient᷑. Age itaq̧ q̄nt⁹ iosophi
hystoriarū liber ponat᷑ in medio. Ex q̄
oēs eorꝝ luctuosa tragedia pnoscat᷑. di
uitibus aūt pmanere inq̄t apud pirem
vnū atq̧ idē erat. Si em̄ in vrbe pmā-
sisset facultatū suarū causa crimine ob
iecto q̄si de transfugiēdo cogitarēt pi-
mebant᷑. Necessitas v̄o famis facino-
rosorꝝ extollebat arrogantiā ꝛ vtrūq̧ si
mul inedia cū temeritate crescebat pu
blice q̄dem frumentū nusq̧ oino erat.
Si irruētes vrbis p̄dones pscrutabāt᷑
domos. ꝛ si q̄d iuenissent tanq̧ de his
q̄ fefellerāt penas sumebāt. Si v̄o nō
iuenissēt nihilomin⁹ tanq̧ eos q̄ occul
tius ꝛ diligēti⁹ abscōderāt ꝛ cruciabāt
Judiciū v̄o haberi ab eis pabula capi
ebant hoc ip̄o ꝙ adhuc viuerēt ꝛ subsi
stere corpibus videbant᷑ ꝓfecto tanq̧
q̄ iam interijssent nisi abscōditos vspi-
am tegerent cibos. Si q̄s sane tabescē
tes macie vidissent hos cū venia p̄ter-
ibant supfluū putātes pimere q̄s pau
lopost assumtret fames. Multi tm̄ i oc
cultis omi censu suo mercati sūt vnuꝫ
metrū. Si diuites frumēti ordij. si in-
feriores fuerūt ꝛ cōcludētes se in infe
rioribus q̄busq̧ penetralib⁹ dom⁹ nō-
nulli nec in panes ꝯfectas fruges ede
bant. Alij v̄o inq̄tū vel necessitas vel
metus ꝓmitteret excoquebant ꝛ mē-
sam q̄dā null⁹ expectabat apponi ꝫ ex
ip̄o semine mixto igni rapiētis ꝓpria
velut furtiua deuorabāt ꝛ erāt infelic᷑
illi⁹ cibi spectaculū miserabile cū val-
diores quiq̧ inuēta diriperent. Imbe
cilliorib⁹ v̄o nihil p̄ter luctuꝫ supesset
ac lacrymas ꝛ oim licet acerbitates re
rū superaret fames: nihil tm̄ ita subruit
atq̧ subuertit sic verecūdia. Quid em̄
saluis rebus pudore dignū est id i hac
necessitate cōtemnit᷑. Deniq̧ ꝛ vxores
de virorꝝ manib⁹. ꝛ filij de parentum ꝛ
qd̄ est infelici⁹: matres cibos d̄ paruu
lorꝝ manibus atq̧ ore rapiebant. ꝛ cū
dulcissimi liberi in manib⁹ atq̧ an̄ ho
ra positi tabescerent exigua vite subsi
dia a dētibus ip̄is eximere nemo par-
cebat. Verū ne ip̄os q̄dem infelices ꝛ
p exiguos sumentes latebant cibos. ꝫ
continuo aderant predonū quis ꝛ sta
tim vt clausas cuiusq̧ cōprehendisset
fores maditiū credebat hoc esse ꝙ in-

trinſecus poſiti ederent et repente di-
ſpicatis foribus precipites irruebant
atqꝫ ab ipſis vt ita dicam faucibus ex-
ꝓmentes. Si quid forte in ſumptū iā
fuerat reuocabant. ferebant ſenes ſi ci
bū vendicare temptaſſent. Sperſis eti
am crinibus mulieres trahebant oc-
cultare nitentes ſi qd forte deprehen-
ſum fuiſſet in manibus. nulla ſenibꝰ re
uerentia. nulla erga paruulos miſera-
tio. Sed in exiguo panis fragmēto ꝑ-
uulos inherentes: ⁊ ex ipo cui inheſe-
rant ſuſpenſos elidebant in terraz. In
eū ṽo q raptores cibo preueniſſent aſ
ſumpto crudelius ſeuiebant ⁊ excogi-
tabant dira ſupplicia obturantes infe-
licibus naturales digeſtionū meatꝰ.
Alijs ṽo preacutas ſudes ꝑ eadem fe
renda adigentes horreſco q egeſta ſūt
referens. Ad cōfectionē poſt hec vniꝰ
panis aut ciathi farine miſeros purge
bant. Naz ipi tortores non patiebant
famē. Eſt em̄ tolerabiliꝰ quodāmodo
ſi hec cōpulſi inedia facere viderent. ſꝫ
vt vel prepararēt ſibi impoſterū cibos vł
vt crudelitas exercitio ꝯualeſceret. In
his etiam ſi q forte furtim ꝑ ſtationes
vel hoſtiū ꝓ colligendis herbis erupiſ
ſent occurrētes eis q ſe hoſtiū manꝰ ef
fugiſſe gaudebant diripiebant quicqd
attulerant. Supplicātibus aūt ⁊ terri
bile ſibi quoddā nomē dei inuocātibꝰ
vt vel partem aliqꝫ q ſecū mortis ꝑicu
lo queſierant indulgerent nihil ꝓrſus
prebebāt: ſꝫ hoc beneficij loco ceſſerat
ſi comprehenſū viuū licuiſſet euadere
His aūt poſt aliqꝫta adiungit dicens.
Iudeis ṽo cū egreſſu vrbis omes pa-
riter ſpes excludebat ſalutis: ⁊ inuale
ſcens acerbitas fames domos ſimł et
familias gentēqꝫ vaſtabant ita vt in pe
netrabibus ſtrata iacerent mulierum
paruulorūqꝫ cadauera. ꝑ plateas ṽo i
feliciū ſenuz corpa fame magiſqꝫ etate
conſumpta. Iuuenes ṽo atqꝫ omnis
etas robuſtior velut ſimulachra qdaz
in vijs oberrabant ⁊ egreſſibus corruē
tes qcunqꝫ loci greſſum ſubripuiſſet i-
edia. Sepelire aūt cadauera ꝓximoꝝ
nec defunctoꝝ multitudo: nec viriū de
bilitas ꝑmittebat. ſimł ⁊ ꝓ ſui vite in-
certo vnuſquiſqꝫ verebat. Deniqꝫ aliqꝫ
ti ſupra eos qs ſepeliebant aias emiſe
re. Multi etiā dū ꝑſequunt funera pri
uſqꝫ ad ſepulchrū ꝑuenerent efflabant.
ſꝫ nec planctus ex more defunctis ex-
hibebat aut luctus. qr hoc ſibi totū vē
dicauerat fames ſꝫ nec ariditas inedie
humorem cuiqꝫ reliquerat lacrimarū
Obſederant ciuitatē ꝓfunda ſilentia
⁊ nox plena mortis cūcta cōtexerat. q-
bus malis oibus grauiores ſoli vige-
bant ꝑdones q nec ſepulcra qdem di-
ripere ⁊ expoliare cadauera illicitū di
cebant non tā predam petentes quam
ſcelus irifice cumulantes ⁊ aciē gladi
orum ſuoꝝ i cadauerū obtrūcatiōe ꝓ
bantes. Interdū etiaz in nōnullos ad-
huc ſperātes mucro examinādus age
bat ꝙ alij ſemiuiuces cū viderēt ſuppli
ces dexteras pretendebant. vt in ſe qz
beneficij loco cōuerterent ſcelus. quo
ſcꝫ cruciatibus famis velocius abſol-
uerent: ſꝫ nouo crudelitatis genere ne
cem quā ſponte inferebāt ſi rogarētur
negabant. cū tñ vnuſqſqꝫ deficientium
cū gemitu retorqueret oculos ad tem
plū non d̄ morte ꝓpria dolens ſꝫ de im
punitate predonū quos ſupſtites reli-
quebant. Et primo qdem ſumptu pu
blico ſepelire mortuos iuſſerant feto-
ris intollerantia. vt ṽo oēm ſumptum
cepit vincere multitudo morientiū de
mucro cadauera precipitabant. ac cuz
titus circūiens ꝑuidiſſet repletas mor
tuoꝝ cadaueribꝰ valles ⁊ humani cor
poris tabo patriam terram rigari cuz
ingenti gemitu eleuatis ad celū mani-
bus deū inuocat teſtem hoc ſui cauſa
nō ꝓuenire: ſed ſe iſta ſuſtinere inuitū

Et post aliq̄ua iterū quedam ioseph⁹ talia ꝓsequit̄ nō cūctabor in q̄d ꝓferre q̄d sentio. Arbitror em̄ q̄ si etiaȝ ad uersus impios ciues romanoꝝ paulis per arma cessassent. aut hiatu terre aut aque diluuio. aut zodomitanis ignib⁹ ⁊ fluminib⁹ celitus tortis supplicijs ciuitati dependisset q̄ multo infaustiorē illis q̄ hec perpessi sunt. ⁊ nequiorem viroꝝ p̄ntem hanc ptulisset etateȝ ꝓ q̄bus om̄is gens piter extingui. Sed et in hoc. vj. libro eiusdem talia scribit et eoꝝ inq̄t qui p totā ciuitatē famis inedia corrūpebant̄ multitudo innumerabilis erat. quoꝝ nec explicari miseria potest p singl'as nanq̄ domos sicubi aliq̄d fuisset sibi repertū bella continuo ⁊ cedes inter charos ip̄osq̄ parentes ac liberos nascebant̄ dū nō solum e manibus sed ex ip̄is etiā faucibus in uicem cibuȝ rapere certabant. Fides aūt nec mortuis erat: s ⁊ ip̄i cū spiritū iam exalarent pscrutabant̄ a predōib⁹ ve tui forte intra gremiū tibi aliq̄d resideret. Alij etiā p mediā hyantes velut rabidi canes huc atq̄ illuc ferebant̄ ⁊ quasi insania q̄dam exagitati in easdē domos sub momēto tp̄is iterū ac sepius irruebant. oīa tñ necessitas cōuertebat in cibū etiā illa que nec mutis quidam aīalibus edere vsus fuit. Ad vltimū nec loris q̄dā nec cingulis vel etiā ip̄is calciamētis abstinuerūt. Portaꝝ q̄ȝ indumēta detrahētes cōficiendam dentibus ingerebāt nōnulli ⁊ feni veteris festucas edebant: ꝫ ⁊ de quinquilijs collectis paruissimū pondus dragmis in q̄tuor detrahebant.

Quō mulier quedam vrgente fame occidit ⁊ manducauit filium.

De tercio puncto sc; de maria q̄ vrgente fame comedit filiū suū prosequitur dicens. Sed quid opus est p hoc pondus famis illius explicare cū gestū sit ibi facinus quod neq̄ apud grecos neq̄ apud barbaros vllus accepit audit⁹ horrēdū q̄dē dictu. Auditu vo incredibile. Et quidē libenter tam imane facinus siluissem ne quis me crederet mōstruosa narrare nisi m̄l'tos memorie nostre viros testes cōmissi sceleris habuissem. Porro vo aliq̄d patrie mee prestare me arbitror si subtraham eoꝝ verba quoꝝ protulit facta Mulier quedam ex his q̄ vltra iordanis alueum cōmanebant maria nomine Eleazari filia de vico bethezob. q̄d interpretat̄ dom⁹ ysopi: genere ⁊ facultatib⁹ nobilis cū cetera multitudine q̄ fluxerat hierosolymis reperta cōmunem cū om̄ibus obsidionis casum ferebat hui⁹. reliquas q̄dem facultates q̄s domo in vrbem cōuexerat tyranni inuasere. Si q̄d vo reliquiaruȝ ex magnis opibus fuerat q̄bus victum q̄tidianū ptenuem duceret irruentes per momenta predonū satellites rapiebāt pro q̄bus gemens mulier velut insania iam quadā ex indignatione fatigabat. ita vt interdū predonibus maledictis ⁊ cōuicijs in necem sui instigaret. Uerum cuȝ neq̄ irritatus quisq̄ nec miseratus eam opprimeret. ⁊ si quid cibi fuisset forte ab ea quesitum id ab alijs quereret̄. nec iam vsq̄ reperiendi copia fieret. famis aūt dira visceribus ip̄sius insisterēt ac medullis ⁊ ad furorem perurgeret iam inedia fame ⁊ ira pessimis vsa consultoribus contra ip̄a iam armat̄ iura nature. Erat nanq̄ et ei sub vberibus paruul⁹ fili⁹; hūc ante oculos ferens. infelicis inquit matris o infelicior fili in bello fame ⁊ direptione p̄donū cui te reseruabo. Nam ⁊ si vita sperari posset ⁊ iugo romane seruitutis vrgemur sed nec etiam seruitutē preuēit fames. p̄dones vo vterq̄ in

grauiores purgēt. Veni ğ neo minate
esto matri cibus predonibus furor. se
culi fabula. que sola deerat cladib⁹ iu-
deoꝝ. ⁊ cū hec dixisset simul filiū iugu
labat. tū deinde igni suppositū torret ⁊
mediū qppe edendo cōsumit. mediuʒ
vo reseruat obtectū. Et ecce ꝯfestim p̄
dones irruūt cōbuste carnis odore cō-
cepto. minant̄ mortē nisi sine mora ci-
bos q̊s patos senserant demonstraret.
tūc illa quidē ptem inquit optimā re-
seruaui vobis ⁊ cōtinuo que sup̄fuerāt
mēbra detexit infantis. At illos repen
te ingens horror inuasit ⁊ crudeles q̄ꝫ
uis animi diripere vox faucibus inter
clusa est. Illa vo truci vultu ⁊ ipis eti-
am predonibus truculentior. me⁹ inqt
filius ē. me⁹ ē partus ⁊ factn⁹ meuʒ est
edite. Nam ⁊ ego prior comedi quod
genui nolite effici aut matre religiosio
res. aut femina molliores. q̄ si vos pie
tas vincit ⁊ execrami cibos meos ego
que iā talibus pasta sum his iteruʒ pa
scar. Post hec illi territi tremētesq̄ꝫ dis
cedūt q̊ hūc solū ex oibus facultatib⁹
suis misere matri reliquerāt cibū. Re-
pleta est aūt vniuersa ciuitas cōfestim
nepharij sceleris nūcio. ⁊ vnusq̄sq̄ꝫ fa-
cinus ante oculos suos qđ ppetratuʒ
fuerat adducens tanq̄ꝫ si ipe hoc ppe-
trasset horrebat. Omes q̊ famis neces-
sitas perurgebat festinabāt magis ad
mortē btōs dicētes eos qbus ꝯtigerit
interisse priusq̄ꝫ taliū maloꝝ pollueret̄
auditu. Hec qdē iosephus.

De numero captiuorū ⁊ occi sorū ⁊ pemptorū fame.

Partus pūctus est de numero
q captiuoꝝ ⁊ occisoꝝ ⁊ pempto-
rū fame. Quem vo tanta cala
mitas inuenerit exitum eodem aucto
re p paucis annectā. Colligens em su-
predictus hystoriographus oēʒ nume
rū pemptoꝝ vel fame vel ferro. vndeci
es centena milia designauit. Ceteros
vo latrones vel siccarios vel p̄dones.
post vrbis excidiū mutuis declarauit
interijsse vulneribus. Electos aūt q̊sq̄ꝫ
iuuenū quos decor corpis ⁊ pceritas
cōmēdabat ad triūphū dicit esse reser
uatos. Reliquos aūt q̊ supra. xxvij. an
nos agebāt etatis ad opa egypti p me-
talla destinatos: vel p ceteras puinci-
as esse dispsos. Alij q̄dam vt ad ludos
gladiatoꝝ. Alij vt ad bestias traderen-
tur. Si qui vo infra. xvij. etatis sue an
nū repti sunt p diuersas puincias in
seruitutē distrahi iussi sunt q̊ꝝ nume-
rus vsq̄ꝫ ad nonaginta milia pduct⁹ ē.
Hec vo oia gesta sunt scđo anno Ve
spasiani impij iuxta ea q̄ ipe dn̄s ⁊ sal-
uator noster ih̄s xp̄s p̄dixerat quippe
cū ea q̄ gerēda erāt p̄sentia videret. tūc
fm euāgelioꝝ fidē videns ciuitatē fle-
uit sup illā: ⁊ velut in aurib⁹ ei⁹ plocu
tus est in hec verba. Si cognouisses i
quit ⁊ tu in hac die q̄ ad paceʒ tibi sūt.
Nunc aūt abscōdita sunt in oculis tu
is. q̄ venient dies in te. ⁊ circūdabūt te
inimici tui vallo. ⁊ circūdabunt te ⁊ p
urgent te vndiq̄ꝫ: ⁊ ad solū redigent te
⁊ ad filios tuos in te. In hūc modū q̄ꝫ
plurima diuine cōminatiōis tonitrua
publice induratis auribus resonabāt.
quousq̄ꝫ sanguis iustorū sed ⁊ ipsi⁹ iu-
sti singularis ⁊ vnici qui ab impijs ini
que effusus est iusto dei iudicio quere
ret. Attriti sūt ergo plagis bellis strati
⁊ a patrijs sedibus diuine indignatio-
nis excisi turbine vt in vrbe gloriosissi
ma nec lapis super lapidem remane-
ret. Fuitq̄ꝫ populi indurati ⁊ quouis
lapide durioris tribulatio tanta quāta
non fuit exquo gentes esse ceperunt
vsq̄ꝫ ad diem hanc. Ecclesia vo que tu
erat hierosolymis congregata diuini-
tus transire iussa est transiordanem
ad oppidum quoddam nomine Pel
lam. Quo ablatis ab vrbe cultoribus

dei celestis vindicte fieret locus qui in vrbem gentē sacrilegam fuerat exercenda: qd̄ et Eusebius cesarieñ. in ecclesiastica hystoria plenius scribit. Et qdē hoc oia rectissime passi sunt qui in filiū dei manus sacrilegas extendere p̄sumpserūt cū testimonijs scripturarū et virtute mirabiliū opez ipm xp̄m deū eē cōstaret sicut fuit dictū supra. j. libro in apertione p̄mi thesauri allegādo dictū Josephi. Hic dixerūt aliq iudei hispanie q sūt in ea anteq esset mors xp̄i. Sz quero ab eis si venerūt ad hyspaniam suo velle vel coacti. si volūtarie nō obseruauerūt legē nec cerimonias quas solū in ptibus illis tenebant obseruare et sic fuerūt vere apostate et nō iudei si vo ducti fuerūt vi et coacti: q̄re non reuersi sūt qū eis data fuit licēta generalis p regē dariū. q fecit voce p̄conia acclamare p oēm terrā q iudei de omibus ptibus redirēt in ir̄lm et q edificarent templū. Si ergo ipi remanserunt illa vice in hyspania: remanserūt sicut iudei mali desperati confusi et diuisi a bonis iudeis illius tpis ne seruarēt legē et p̄cepta: et ne corrigerent a p̄phetis. et vt essēt ydolatre. q2 a tpe Neronis imperatoris vsq ad cōstantinū in q tpe fuerūt. xxviij. impatores: nō māsit i hispania hō q nō adoraret ydola q nō occideret diuersis et varijs tormentis. et tñ nō legit de aliquo iudeo q p̄pter hoc occideret. imo ipi mouebant xp̄ianos q illa adorarēt. eotomagis q2 cū in eorū terra hoc eis eēt p̄hibitū ipi ibidē adorabant ydola. et ideo nō oportebat q i terra aliena ad hoc p̄pellerent. et dicūt q sunt de tribu iuda. Alij q sūt de tribu leui. Alij q sūt d tribu manassen. Alij q sunt de tribu effraym qd̄ cū veritate p̄bare nō p̄nt. q2 si sūt de tribu iuda. q̄re ergo nō iuerūt ad suos reges añ xp̄i aduentū. Si de tribu leui q̄re nō iuerūt ad suū sacerdotiū seruiendū. Si de q̄cunq alia tribu: quare nō redierūt ad suos iudices et p̄phetas. Sed si añ xp̄i aduentū p̄manserūt in hispania ibidē remāserūt sicut rebelles et desperati.

Secunda expulsio facta fuit a regno francorū et anglie vbi tres cause diuersim assignātur.

Secunda expulsio iudeoz facta fuit in regno francoz. Vñ imperante Heinrico romanoz. xcvj imperatore et sedente in cathedra Petri Clemente papa q̄nto qui fuit. cc. papa necnō regnāte in eoz regno francorū philippo rege. Anno dñi. Mccc vj. de ordinatōne p̄dicti regis fuerūt in toto regno frācie capti iudei impceptibiliter vna die. et confiscata bona eoz et expulsi. et ad regnū minime reuersuri p̄m q refert frater iohes d podio i suo hystoriarū collectario. causam tamē nō ponit huius expulsionis. Cūq studiose inuestigarē causā vnde possem scire p̄dictam causā. Casu quidā sollēnes viri gallici ordinis scti Bñdicti monasterij famosissimi cluniaceñ. tanq reformatores missi monasterioz eiusdē ordinis subiectoz predicto monasterio i castelle regno ad villam metine de cāpis me tūc ibidē existente applicuerūt cū rege causam suam expositur: cōsensum et fauorem suū querentes p dctā reformatione. quoz vnus doctor in iure canonico. scdus licētiatus. tercius vo bacularius. et q2 singulariter q licentiatus erat vir pitus videbat et gratus. q̄si ut ab eodē q mihi veridice causā panderet predicte expulsionis iudeorū a regno francie si illā sciret. Qui respōdens eādē vere scire. Rogaui vt ex charitate in scriptis poneret et ad plenum exprimeret totū casum. Fecitq voluntarie sub forma et serie que sequit. Reuerende pater q vestra charitas postulauit vt in scriptis redigerez causam et

ratione potissimã electionis infestissime xp̃iano nomini gentis vicȝ iudeoꝝ a regno francoꝝ xp̃ianissimo faciã q̃ hortat̃ vestra religiosa bonitas stilo .s. rudi ꝛ indigesto. Vero tñ ꝛ indubitato vt omẽs gallie bene norũt apud q̊s nota ꝛ manifesta hec sunt. Nam in picturis ꝛ tabulis eccl'iarũ multarũ ascribi hec solẽt. necnõ in cereo pascali annus electionis iudeoꝝ annotat̃ quẽ ꝓ nũc menti nõ teneo: plurimeq̈ circunstantie memorandi miraculi ꝓpter incuriã a memoria exciderũt. Ea v̊o que legi ꝛ in tabulis vidi fideliter enarrabo. Eo igit̃ tp̃e quo sordibus iudeorũ ppl's in obprobriũ sempiternũ cũctis gẽtibus a deo datus sua cõtagiõe xp̃ianissimũ francie regnũ fedabat. Quidam ipoꝝ vt solent publice vsurã exercebant. Mulier quedã pisieñ. necessitate cõpulsa vnã quam solã tenebat p̃ciosam vestẽ illi iudeo feneratori in pignus dedit. Die v̊o sancte resurrectionis appropinquante mlier illa nõ hñs vnde vestẽ suã redimere posset multis blanditijs circũuenire feneratorẽ temptauit iurans illi ꝛ ꝓmittẽs vt si suam illi in die sctõ scȝ pasce vsui prestaret vestem in crastinũ eaȝ sup addito fenore illi restitueret. Proditor ille afflictõeȝ mulieris cõsiderãs lucri q̃q̈ cupidus foret mente iam concipiẽs facin⁹ detestãdũ renuit assentire pollicitatõi mulieris. ȝ recõuenire illã cupiens in hec verba ꝓrupit. Scio te tua in lege mulierẽ honestam ꝛ habundãtẽ a tuis circũuicinis reputari, scio te mltas habere emulas que si in die festo te tua veste adornatã nõ viderint alludent te risui cachinationũq̈ oĩbus patebis. Si acquiescere vis cõsilio meo vesteȝ tuã reddam ꝛ pecunias duplicatas tibi dabo. Tum illa ore inflãmato. quid vis inquit tibi vt faciam. Nam sũmope tuni caȝ meã reportare cupio, si sctã tua mihi iures. euomit portentũ illud monstruosissimũ vt illũ quẽ adoras ꝓ deo tuo queȝ in tua pasca receptura ꝑ manũ sacerdotis es mihi apportabis tuã tibi restituã vestem ꝛ pecunias duplicabo. Exhorruit h̃ audito verbo xp̃iana mulier. auertat inq̃t id ip̃e de⁹ a me ȝ mihi crede ꝑ ip̃m deũ te iuro. si illaȝ mihi iudee illo die accomodes incrastinũ restituã. Abi inq̃t iudeus importuna mulier nunq̈ id faciã ȝ acquiesce cõsilio meo ꝛ tibi ꝓuidebis. Nũquid ait mulier scis iudee mihi illud transgluciendũ necessariũ fore. Caue inq̃t ne transglutias: ȝ in os cõserua ꝛ mihi apporta. variũ sp̃ est ꝛ mutabile. femina acquieuit tã nephando crimini et veste recepta remeauit ad ꝓp̃ria. Die sacratissimo resurrectionis adueniẽte vana ꝛ fatua mulier iudeo cupiens cõplacere pecuniarũ amore vbi nephario ore sacrũ dñi nostri ih̃u xp̃i corpus suscepit festina ad iudei domũ ꝑrexit. Ecce ecce iudee qd̃ tã importuno affectu instanter a me requisisti. Ecce deũ meũ quẽ hodie ꝑ manũ sacerdotis accepi. Ecce eũ quẽ adorant xp̃iani mihi pollicitã pecuniaȝ trade. Heu heu ad turpia ducit pauptas. q2 auarissimum genus mulieris. Feneratot itaq̈ letus ꝛ gaudens: bñ inquit veneris mulier. eũ depone sup thelonariũ ꝛ pecunias duplicatas recipe tuas. Tũc iude⁹ ille insano aĩo ꝛ furibũdo totus ꝓteruia debacatus ꝛ ira ingentẽ flãmã in camino domus succedit. vrnã magnã aqua ꝛ oleo plenã supponẽs corpus dñi nostri ih̃u xp̃i manibus nepharijs inuasit dicẽs. Es ne tu ille xp̃ianoꝝ de⁹ Es ne ille ih̃s xp̃s quẽ de virgine natũ cristianoꝝ vesana crudelitas opinat̃ ꝛ credit fore deũ. si tu ille es queȝ colaphis ceciderũt patres mei: ego te bullientibus vndis cõmittam. si te cruci affixerunt. ego te assandũ dabo. ille viuuȝ te

morti dedere.ego iam te mortuũ mor
ti iterũ dabo.Sis vis loquere si deus
es qualis est potẽtia tua ostende et ne
igne cõsumaris defende hecꝛ talia sce
lerato ore euomẽs.Corpus dñi nostri
ihu christi in mediũ bulientis aque ia
ctauit.Stetit cõfestiz speciosus forma
pre filijs hoim puer pambulans super
aquas bulientes.Quẽvidens iudeus
nõ tanti signi ꝛ miraculi nouitate con
uersus ad dñm ꝫ iudaico more vtpo-
pulus ille testificante sctõ moyse indu
rato aio sp extitit dura cũ ceruice.pue-
rũ vt sol rutilantẽ cũ eo instrumẽto fer
reo qõ in manibus habebat iteratis vi
cibus in vrnã bulientẽ demergere tem
ptauit.ꝫ nec illũ quouis modo tange-
re valebat.diuina eñ sapientia puer ie
sus sic ducebat vt dũ iudeus ille i me-
dio aque bulientis illũ fore arbitraba
tur in dextera pte ipm cernebat existe-
re.sic q̄ dũ in dextra ferire volebat i si-
nistra bulientis aqua cernebat.Collu-
ctabat iudeus cũ puerulo nec ibi eum
causa pualere poterat.Interim pueri
iudei illi⁹ assistẽtes pdigij nouitate p-
territi ad matrez cõcurrũt dicẽtes.En
mater:pater noster puerulũ i aquã bu
lientẽ demergere nitit.Mater illa ad
chamerã viri sui gradit.pueri alta vo-
ce eiulantes ad publicũ pcurrũt vicuz
dicentes ꝛ pclamantes:venite venite
vere pater noster puerũ vnũ preditum
mirabili forma in aquã bulietẽ dmer-
gere cupit.Fit ɔcursus ppli.iudei paſ
sim ꝛ xpiani occurrerũt multiq; ex ill'
viderũt puerulũ dñm nostrũ ihm cri-
stũ ꝛ iudeũ nitentẽ in pfundũ vrne de
mergere.Denunciatũ est episcopo pa
risiensi inauditũ miraculũ qui cum to
to clero accessit ad iudei domum.ꝛ in
medio bulientis aque ꝛ olei vidit ho-
stiam mundissimã sanam ꝛ integraz il
lam assumpsit suis pprijs manibus.ꝛ
omi cernẽti pplo in eccl'ia scti iohãnis
de grauia parisius.vbi in eodẽ die co-
secrata fuerat pcessionaliter portauit.
In qua ecclesia in memoriale tãti mi-
raculi vsq; in hodiernũ diẽ obseruat ꝛ
qualibet die in honore sacratissimi sa
cramenti altaris missa celebrat Feria
ꝟo quinta in qua dñs noster ihs xps
istud sacramentũ statuere dignatus ẽ
conuenit ppls ꝛ missa solẽnissima ibi
celebrat.Captus ꝛ incarceratus fuit
iudeus vxor iudei ꝛ pueri confessi sũt
que viderãt.Iudeus ipe oia que p ipz
facta fuerãt ꝛ dicta cõfessus est.Muli
er ad fidem cõuersa est.pueri baptiza-
ti ipsi etiam xpiani q̄ videre meruerũt
signũ magnũ ɔfessi sũt rei ueritatẽ.Iu
deus ille a deo reprobatus ꝛ derelict⁹ i
sua obstinatõne pmanẽs ad iudiciũ p
prepositũ parisieñ.ductus est.Dumq;
iter ageret iudeus ille preposito parisi
ensi voce pturbata dixit.Si librũ quẽ
possideo thalmut intitulatuz hic vna
mecũ haberem.nõ esset in tua potesta
te me vt morti traderes:qm liber ille
vti a pentib⁹ meis accepi talẽ virtutem
a dõ recepit vt hi q̄ frequent illũ legũt
ꝛ possidẽt a dõ imortales reddant vbi
inqt pposit⁹ pisieñ.liber ille tãte ꝟtu
tis ẽ vt imortales hoies reddat.õsigna
locũ ꝛ ad illũ destia pedissequũ.Quo
facto vbi pedissequ⁹ librũ thalmut iu-
deo in q̄driga ligato tradidit ignis q̄
ad tractũ baliste prepat⁹ ad cõbustio-
nẽ iudei p lictorẽ erat ad iudeũ vsq; vo
lauit.eũq; vna cũ libro suo thalmut in
fauilla ꝛ cinere in mometno ꝛ in ictu
oculi redegit.Hec fuit vrgẽs cã electi
onis gẽtis iudaice a xpianissimo reğ
frãcie.Quicq̄d sit de ꝫ vtrũ hec scz fue
rit potissima cã electiõis iudeoꝝ ab il-
lo regno siue illõ qõ dictũ ẽ.s.ɔsidera
tõne.vij.pũcto.iij.crudelitate.iiij.tum
scz oẽs porci se mutuo occiderũt vel il
lud qõ in crudelitate supradictũ est scz
de hoie quẽ spinis coronatũ occiderũt.

credendū est tamen ꝙ hec ⁊ plura alia
crimina eoꝝ cōcurrerūt ꝓpter que sic
puniti sunt. Expressa tamē causa fuit
infantiū mors. Quare vniuersal̄r iu-
dei oēs ab illo fuerūt expulsi: vt notat
Vincētius. vide s. cōsideratiōe predi-
cta ⁊ puncto in crudelitate. ij. In cōfir-
mationeȝ predictoꝝ est illud quod ac-
cidit in cōfinibus regis castelle versus
regnū nauarre: in villa quadā que gra-
non dicit̄ vbi colligunt̄ iura a transeū-
tibus de regno in regnū. In p̄dicta vil-
la cōsueuerāt iudei predicta iura colli-
gere. Accidit aūt ꝙ miles quidā de re-
gno francie transitū faceret ꝑ locū pre-
nominatū ꝑegrinans in sctm̄ iacobuȝ.
⁊ cū p̄dicti iudei in verecūde explica-
rent oīa que deducebat: inter cetera in-
uenerūt quendā libꝝ deuotionū suaꝝ
in quo multe erāt lr̄e auree. ⁊ cū ꝓ qua-
libet peteret certū ius: indignatus mi-
les ille ꝑcussit alapa vnū iudeoꝝ. q̇ ili-
co versauice ꝑcussit sil̄r militē alapa. ⁊
cū predictus miles euaginato ense vo-
let iudeū illū ꝑimere occurrit multitu-
do iudeoꝝ cū armis: sic ꝙ nō potuit vi-
dicare iniuriā sibi factā ⁊ rediens in se
ip̄m cepit cogitare q̄re deus ꝑmiserat
eū a tam turpi ⁊ nephādissima gēte tā
grandē iniuriam pati. recordatus ē ꝙ
a toto regno francie ꝓpter supradicta
iustissime fuerāt iudei expulsi ⁊ ip̄e so-
lus remanserat singularis defendens
vsq̄ tūc iudeos in terra sua. Et id̄o ira-
tus deus contra eū ꝑmisit eum sic tur-
piter offendi. Recedens ergo a predi-
cto loco ꝓmisit ⁊ iurauit ꝙ si deus re-
duceret eū ad terram suā nullū iudeū
relinqueret in eadē: qd̄ ⁊ oꝑe adimple-
uit. q̄ oms̄ iudeos quotquot potuit
inuenire gladio ꝑemit.

Tercia expulsio facta fuit a regno anglie.

Tercia iudeoꝝ expulsio fuit a re-
gno anglie: cuius expulsionis causa
duplex assignatur. quarum primam
legi in q̇busdā miraculis sub ordine q̇
sequit̄ In liconia ciuitate regis anglie
accidit quoddā miraculū qd̄ de⁹ volu-
it ostendere p̄cibus btē v̄ginis. Unde
mulier q̄dā vidua ⁊ pauꝑcula filiū q̄n-
dam noīe Alfonsuȝ habebat queȝ tra-
didit ad docendū ꝑmas lr̄as. ⁊ postq̄
sciuit legere tradidit imbuendū rudi-
mētis gramaticalib⁹ ⁊ in musica. q̇ lꝫ i
grāmaticalib⁹ ꝓcesserit. in musicis tñ
gratissimus erat. Et q̄ p̄dicta mulier
pauꝑcula erat recōmēdauit illū cuidā
religioso sui generis vt de victu saltez
ipi ꝓuideret: ⁊ ita factū est. q̄ quotidie
post lectōes suas recipiebat suam refe-
ctionē cū predicto religioso. Erat autē
predictus puer etatis annoꝝ. x. cuius
erat cōsuetudo ordinata vt ꝑmo quo-
tidie iret ad eccl̄iam deinde ad scolas
⁊ hora refectionis vt dicū ē ad domuȝ
religiosi. Nocte v̄o ad matris domici-
liū se cōuertebat. Cū aūt sepe in eccle-
sia illā p̄clarā antiphonā Alma redē-
ptoris audiret cantare tantā deuotio-
nē cōcepit in v̄gine btā: ⁊ sic mēti im-
pressit predictā antiphonaȝ. ꝙ q̇cunq̄
iret de die ⁊ de nocte ꝑ vicos ⁊ plateas
more pueroꝝ supradictā antiphonaȝ
alta voce dulcissime cantabat. Transi-
tus aūt ei⁹ erat cū iret ad domū matris
vel rediret ab eadē ꝑ vicū q̄ndā iudeo-
rū. q̇ audiētes frequent̄ p̄dictā v̄ginis
cantatōeȝ ab ore iuuenis q̇dā illoꝝ ha-
buit q̄rere a q̇dā docto x̄piano q̇s esseȝ
sensus illius cantatōis cū ei⁹ cant⁹ taȝ
dulcis esset. Et vt cognouit ꝙ illa erat
antiphona q̄dā q̄ ad laudē ⁊ honorēȝ
v̄gis btē marie mr̄is redēptoris ihesu
x̄pi veri messye decantabat̄ a fidelib⁹ i
eccl̄ia ꝯcepit dolorē ⁊ ꝑepit iniq̇tatē. ꝙ
ꝯsiliū habuit cū suis cōplicibus q̇rum
corda dyabolus possidebat. quō predi-
ctū infantē morti traderēt ⁊ occiderēt.

hora ergo oportuna obseruata cū par
uulus p̄dictus alta voce cantādo p̄di-
ctam antiphonā trāsiret ꝑ eoꝝ vicum
subito sicut a rugientibus leonib⁹ ra-
pitur ⁊ reclusus in domo quadā d̄ mo
do mortis ei⁹ tractauerūt. Et diffinitū
est inter eos ꝙ eius lingua cū q̄ beatā
v̄ginem laudabat extraheret̄ ꝑ oppo-
sitam capitis partē. scd̄o ꝙ extraheret̄
etiam eius cor cū q̄ cogitabat p̄dictaȝ
cātationē ⁊ vltimo ꝙ corp⁹ ei⁹ ꝓijcere
tur in loco ꝓfundissimo ⁊ immūdissi-
mo fetoribusꝫ pleno q̄ locus erat eoꝝ
ꝯtinua latrina vt nullaten⁹ signū eius
inueniri posset ⁊ factū est sic. Sȝ v̄go
beata q̄ mater est misericordie ⁊ pieta
tatis nec obliuioni tradit seruiciū qd̄-
cunꝫ sibi factū statim sic ille deuotissi
mus suus cantor in p̄dicto loco fetito
fuit ꝓiectus. Affuit p̄ns eidē ⁊ posuit
in eius ore lapidē quendā p̄ciosuȝ qui
locum lingue suppleret ⁊ statim cepit
cantare sicut prius p̄dictā antiphonā
imo melius ⁊ altius q̄ꝫ prio nec aliq̄n
cessabat de die nec de nocte a predicto
cantu. ⁊ tali mō stetit in predicto loco
paruul⁹ ille q̄tuor diebus. Cū v̄o ma-
ter eius videret ꝙ sicut cōsueuerat ad
domū eius nō veniret celeri gressu ad
domū supradicti r̄ligiosi ꝑuenit ac de
inde ad scolas nec poterat inuenire. dis
currebat vndiꝫ ꝑ ciuitatē anxia muli
er si posset alicubi inuenire filiū suum
⁊ disponēte deo in fine q̄tuor dieꝝ p̄di
ctoꝝ mulier illa trāsiuit ꝑ vicū illū in
quo filius suus fuerat occisus ⁊ in la-
trinam ꝓiectus. ⁊ ecce vox filij sui cā-
tantis dulcissime cantationē illā virgi
nis quā sepissime ab eo audierat inso-
nuit in auribus eius. Quo audito cla
moribus magnis predicta mulier cla
mare cepit ⁊ cōgregate sunt multe gē-
tes ⁊ cū eis iudex ciuitatis intrauerūt
q̄ꝫ domū illā in qua vox illa audiebat̄
⁊ finaliter inuentus est iuuenis ī loco
predicto ⁊ extractus nec vnq̄ꝫ cessabat
a cantu illo dulcissimo licȝ mortu⁹ fo-
ret. indutusꝫ alijs vestimētis ꝑ dn̄os
q̄ ibidē venerāt notificatū ē ep̄o ciuita
tis. q̄ illico veniēs ad spectaculū prece
pit ꝙ poneret̄ honorifice in q̄dā lecto
⁊ sic deductus est cū solenni ꝓcessiōe
⁊ magno honore ad eccl'iam cathedra
lem p̄dicte ciuitatꝭ sꝑ cū cōtinuabat cā
ticum suū. ꝯuenientib⁹ g̃ in vnū ad p̄-
dictam ecclesiā dict⁹ ep̄s celebrauit et
fecit solennē sermonē p̄cepitꝫ om̄ib⁹
audientib⁹ ꝙ deuotas funderēt orōes
vt p̄cibus btē v̄ginis deus dignaretur
reuelare h̄ secretū. Finito v̄o sermone
placuit altissimo et sue btissime matri
ꝙ fuit detecta impijssimoꝝ iudeoꝝ ꝓ
ditio ⁊ cruderitas q2 eadē hora surre-
xit paruul⁹ ille ⁊ stetit pedes in lecto ī
quo iacebat ⁊ extraxit ab ore suo vnū
p̄ciosissimū lapidē. dixitꝫ om̄i popl'o
leta ⁊ hilari facie q̄liter sibi acciderat:
sicut dictū est. ⁊ quō v̄go btā ad eū ve-
nerat ⁊ posuerat dictū lapidē ī ore ei⁹:
vt nō cessaret mortu⁹ ab ei⁹ laude ⁊ vt
ostenderet̄ gl'ia filij sui in salutē credē
tium ⁊ ꝑditionē odientiū ⁊ incredulo
rum. Post h̄ aūt vocauit ad se ep̄m ⁊
dedit sibi pacē silr ⁊ matri: et facta ex-
peditione ab oī ppl'o certificauit eos ꝙ
ascēdit ad celos ī societate v̄ginis glo
riose ⁊ tradidit p̄dictū lapidem p̄ciosū
ep̄o vt poneret cū alijs reliquijs in al-
tari. Quo facto signaculo sancte cru-
cis se insigniuit ⁊ coaptās se lecto ani
mam tradidit saluatori qui honorifi-
ce sepultus fuit quodam in sepulchro
marmoreo qd̄ multo tp̄e p̄ciosos lapi
des vt fertur emanauit quousꝫ q̄daȝ
pestifera heresis ibideȝ orta fuit. Rex
vero predicti regi cum cognouit tam
nephandū ⁊ horridū iudeoꝝ crimen ⁊
ꝓpter multa alia q̄ inuenit veridica in
quisitione q̄ p̄dicti iudei opabant̄ ī cō
tumeliā ⁊ iīuriā ihu xp̄i saluatoris nr̄i

et sue beatissime matris ex deliberato
et maturo cōsilio assignata die p̄cepit
ꝙ occiderent oēs iudei q̄tq̄t possent in
ueniri in p̄dicto regno suo. Et illi qui
melius deliberauerūt fuerūt totaliter
expoliati ab oibus bonis et signati ac
expulsi a toto regno anglie. Et ab illo
tpe nunꝙ amplius ibi habitauit nec
habitat nec ausus est apparere aliquis
iude⁹ qꝛ stati occideret si ꝯgnosceret.

Alia causa in cronicꝭ angloꝝ antiq̄s
vt fert assignat. Cū em̄ regnū illō cōti
nuis bellis fame ꝛ peste laboraret mi-
ratus rex vn̄ veniret tāta regni sui con
tinua tribulatō fuos dei ad se vocauit
ꝛ rogauit deū d̄uotissime orarēt q̄tin⁹
sibi dignaret reuelare cāꝫ tāti mali pa
to corrigere ꝛ emendare. Illi v̄o licet
indignos reputantes finaliter tm̄ ora-
uerūt ieiuniȷ̄s ꝛ orōib⁹ se affligentes.
De⁹ āt misericors oñdit ꝙ illa euenie-
baut in p̄dicto regno ꝓpter pctā crude
lissima q̄ iudei ꝯmittebāt. Cū rex h̄ au
diret ꝯsilio habito deliberauit oēs iu-
deos facere xp̄ianos cogitās ex h̄ pla
care irā dei ꝛ factū est sic. ꝫ nec ꝓpter h̄
p̄dicta mala cessabāt ꝫ sp̄ in amplius
crescebāt. Consultꝭ ḡ itex̄ fuis dei Re
sponsum est sibi ꝙ peiores erāt sb̄ no-
mine xp̄iano ꝙ̄ primo. pauco em̄ tpe
elapso a sua ficta ꝯuersione vsurpaue-
rant modis ꝛ astucijs suis oia fere offi
cia regni in calamo ꝛ v̄ga intm̄ vt veri
xp̄iani q̄si captiui viderent eoꝝ. Qua
re p̄dictus rex illūinatus a deo purga
uit regnū suū a serpentib⁹ illis in hūc
modū. Die em̄ assig̃ta vt ois ppl's exi-
ret in campū ꝓpe mare fixit duos pa-
piliones vnū in ripa marꝭ, reliquū v̄o
in aliq̄li distantia ꝯueniēti. In primo
posuit thorath iudeoꝝ. in scd̄o v̄o cru
cem xp̄i. Sedens ḡ rex ꝓ tribunali in
medio papilionū ꝯuocauit ad se om̄s
p̄dictos ꝯuersos ꝛ voce clara et hylari
vultu dixit eis, ego feci vos om̄es fieri
xp̄ianos ꝛ vos acceptastis voluntarie
Sꝫ post ꝯuersionē v̄ram mala multi-
plicant in regno meo ꝛ forte huius cā
est qꝛ inuiti ad xp̄ianitatē venistis. Est
ḡ volūtatis mee liberos vos relinque
re. Ecce in papilione illo ꝓpe mare est
thorath iudeoꝝ. In altero v̄o est crux
xp̄i. eligite ptē quā volueritꝭ ꝛ ad illaꝫ
statim ꝓperate. Gauisi sunt ḡ illi deli
bertate cōcessa oēs sil' cū vxorib⁹ ꝛ fili
is relicta cruce xp̄i ad thorath cucur-
rerunt. Et intrātes ī papilionē vn⁹ post
alteꝝ iugulabant in secreto ex altera p
te papilionis ꝛ ꝓiciebant i mari ꝛ sic
purgatū est p̄dictū regnū ꝛ ꝯtinuo ces
sat plaga nec amplius iude⁹ ibi hitat
ꝫ nec habitat vsꝙ in hodiernū diē vi-
deant hyspani si silis plaga viget ꝛ cō
tinuo inter eos crescat.

Quarta expulsio fuit facta ab hyspania.

Quarta expulsio iudeoꝝ fcā fu-
q it in regno hyspanie. Vn̄ legi-
mus i cronicꝭ hyspāie ꝙ Sise-
butus rex gottoꝝ regnauit in reḡ hy-
spanie. Er a sexingentesimaquinq̄gesi
maquarta. q̄ fuit āno dn̄i sexingentesi-
mosedecimo. ꝛ regnauit annis. viij. et
mēsib⁹ sex. iste fuit bon⁹ xp̄ian⁹ et stati
icepit regnare. Monuit iudeos q̄ erāt
in regno suo ꝙ venirēt ad recipienduꝫ
fidē xp̄i ꝛ multi eoꝝ cōuersi sunt ad fi
dem catholicā inuolūtarie tm̄. Et istō
fecit p̄dict⁹ rex mot⁹ ex v̄bo pauli apl'i
ad Phili. j. siue ꝓ occisiōe siue ꝓ veri
tate xp̄s annūciet ꝛ i h̄ gaudio ꝫ ꝛ gau
debo ceteros v̄o iudeos ex̄ regnū eie-
cit. Eccl'iam sctē leocadie toleti miro
ope fabricauit ꝛ ibi sepult⁹ est. De ro-
manis q̄ꝫ bis feliciter triūphauit hui⁹
tpe nephandus machomet ab hyspa-
nia fugatus in affricā transfretauit vi-
tisa regnare cepit. Era septingentis q̄-
dragintaq̄tuor ānis. ix. regnuit h̄ bn̄ in-
choauit ꝫ pessime ꝯsumauit h̄ pelagi-

um filiū fasille ducꝭ cantabrie q̇ post-
modum ꝯ sarracenos i astucijs rebel-
lauit ab vrbe expulsit toletana. Iste i-
troduxit iudeos in regno q̇s Sisobri-
tus eiecerat q̄re datꝰ in reprobū sensū
luxuriosissimꝰ ē effectꝰ. Iste mādauit
ecclesiasticꝭ ꝙ haberēt mulieres tot q̇t
pñt sustentare. Iste ꝑcepit eis ꝙ ñ obe
dirēt romano pōtifici. Iste ꝑcepit mu
ros ciuitatū ꝛ locoꝝ destrui ne ꝓpt eiꝰ
peccata insurgerēt ꝯ eum Iste ꝑuauit
oculis theofreduz pr̄em roderici. Iste
rodericus fauore romani senatus ꝯ vi
tisam decreuit publice rebellare q̇ ce-
pit eū ꝛ q̇d fecerat pr̄i suo fecit ei ꝛ re-
gnum accepit vitisa Itaqꝫ plenꝰ abbo
minatiōibꝰ cordube vitā finiuit. Hec
ex cronicis hyspanie ꝛ ex archiuo fris
Iohānis egidij zamoreñ. Ex q̇bus pa
tet ꝓsꝑitas primi regis expellentis iu
deos ab hyspania et infelicitas secūdi
deducentis eos ad eandem.

De iudeorū mirabiliū et sua obstinata malicia vbi decē mirabilia explicantur.

Ecima cōsidera-
tio est de iudeoꝝ mirabilibus ꝛ
sua obstinata malicia Glo̓sus deus q̇
vult oēs homines saluos fieri ꝛ in ag-
nitionē ꝟitatis venire peccatꝭ ꝛ crude
litatibus iudeoꝝ nō obstantibꝰ ianuā
salutis fidei catholice ꝑ multa mirabi
lia seis ōndi aptam vt minꝰ sint excusa
biles in extrēo iudicio ꝛ de multꝭ mi-
rabilibꝰ ꝛ ꝓdigijs ꝑ diuersas orb̓ ptes
eisdē ostensis. Postqꝫ ꝑ mundū fuerīt
dispsi. xj. mirabilia i pñti consideratio
ne explicantur.

De aqua disparēte iudeo ficte ad baptismum accedente.

Rimum mirabl'e accidit circa
p annū dñi. cccc. xix. Imperanti
bus theodosio iuniore ꝛ hono
rio ꝛ sedente in cathedra petri Innocē
tio papa primo. Tūc cū iudeꝰ q̇dez ad
baptismū questus causa venisset subi-
to baptismū aqua disparuit ꝛ iteꝝ atqꝫ
iteꝝ allata disparens dei ꝟtutē ꝛ iudei
ꝑfidiā demōstrauit. hec ex cronicꝭ im-
peratoꝝ ꝛ summoꝝ pontificum.

De deceptiōe iudeoꝝ ꝑ diabolū eis appentē in spē moysi.

Ecundū mirabile accidit circa
s annū dñi. ccccliij. imꝑante the-
odosio archadij filio q̇ fuit. xlv
romanoꝝ imperator ꝛ sedēte in cathe
dra petri Sixto papa tercio tūc in ter
ra dyabolus apparuit iudeo in specie
moysi ꝓmittēs perducere eos ꝑ mare
sicco pede ad terrā ꝓmissionis. Cunqꝫ
dyabolꝰ ꝑmus ingrederet̄ ꝛ videretur
ab existibus in litore sup vndas incedē
secuti sunt eū iudei q̇bꝰ sbito dyabolꝰ
disꝑuit mltiqꝫ iudei sbmersi sunt ꝛ de
his q̇ euaserīt aliq̇ fuerīt ad fidē ꝯuersi.

De sanguine imaginis cristi cruentantis iudeū telo euz trāsfigentem.

Erciū mirabile accidit circa an
t nū dñi quingentesimūoctuage
simūseptimū imꝑante iustinia
no qui fuit romanorum imꝑator. ꝛ se
dente i cathedra petri Pelagio papa
primo. Tūc em̄ iudeꝰ q̇dā imaginē sal
uatoris furti ad domū suā delatā telo
trāsfixit. ꝛ cū se sanguie eiꝰ cruētatū vi-
deret abscōdit eādē. ꝫ xpiani q̇rētes ꝑ
vestigia sanguinis inuenerūt ꝛ iudeū
lapidibus obruerunt.

De puero iudō q̇ coicauit cū christianis ꝓpter q̇d a pr̄e i fornacē ardētē missus illesꝰ exiuit.

Uartum mirabl'e accidit circa
q ānū dñi. ccccc. lxxxviij. supradi
cto iꝑerāte iꝑatore et sedente
in cathedra petri Virgilio papa ꝑmo

Tunc oriente puer quidam iudeus a coe-
uis suis christianis ductus ad ecclesias
vt cõicaret. cõicauit. Quod factũ cum eius
pr̃ cognosceret .xpi lꝫ in ardentẽ forna-
cem eũ .piecit de quo illesus extraetus.
Dixit mulier illa in ecclesia depicta que
puerum tenet pallio suo flãmas ignis
ventilabat.

De sanguine et aqua que exierunt de latere ymaginis cristi quod lãcea iudei aperuerunt et quomodo suppositum vas fuit impletum.

Quintum mirabile accidit circa
annũ dñi septuagesimũoctauũ
imperante constãtino quinto qui
fuit .lxv. romanorum imperator. et sedente
in cathedra petri paulo papa primo. Tũc
enim in syria ciuitate berito quidam xpia-
nus sub annua pensione hospicium ha-
bens ymaginẽ domini crucifixi contra lectu-
li faciem parieti affixerat et ibi orones
suas cõtinuo faciebat. Post annũ vero
aliam domum locauit et ymaginem
ibidẽ ex obliuione reliquit. quidam autem
iudeus predictã domũ conduxit et die qua-
dam vnũ de suis contribulibus ad cõuiui-
um inuitauit. Inter epulas autem ille qui in-
uitatus fuerat casu circũspiciẽs yma-
ginem infixam parieti intuetur. et in illum
qui se inuitauit ira fremẽs cur ymaginẽ
ihesu nazareni tenere audebat cõminatur
Ille autem cũ predictã ymaginẽ adhuc non
vidisset sacramẽtis quibus poterat affir-
mabat quod illã de qua dicebat ymaginẽ pe-
nitus ignorabat. Tũc ille placatũ se si-
mulans valefecit et ad principem sue
gentis abiẽs iudeũ illũ de eo quod vide-
rat accusauit. Iudei ergo congregati ad do-
mũ eius cõueniunt et visa ymagine il-
lum contumelijs diris affixerũt. et extra
synagogã semiuiuũ eijciũt. ymaginem
vero pedibus cõculcantes cuncta in ea
dñice passiõis obprobria renouarunt.
Cũ vero latus lãcea perforassent .ptinus san-
guis et aqua vbertim exiuit et suppositum
vas impleuit. Stupefacti iudei sãgui-
nem illũ ad synagogas detulerunt et oẽs
infirmi ex ipso inuncti .ptinus curabã-
tur. Tũc iudei epo terre oia per ordinem
narrauerũt et baptismũ et fidẽ xpi vna-
nimiter susceperũt. Eps autem sanguinẽ
illũ in ampullis cristallinis et vitreis
conseruauit. xpianũ etiã illũ accersiuit et
quis tam pulcrã ymaginẽ conposuisset
inquisiuit. Et ille dixit nicodemus illã cõ-
posuit quam misit gamalieli. gamaliel za-
cheo. zacheus iacobo. iacobus symo-
ni dereliquit. Sicque in hierusalem vsque ad ex-
cidiũ vrbis fuit et inde a fidelibus in re-
gnum agrippe delata et ad patriã meã
delata. et a parẽtibus meis ad me here-
ditario iure deducitur. Tũc oẽs iudei sy-
nagogas in ecclesias consecrarũt. Et extũc
hamos inoleuit vt ecclesia cõsecraretur que
ante tantum altaria consecrabantur. Post illud mi-
raculũ ordinauit ecclesia quinto ydus no-
uembris memoriã fieri dñice passiõis
Vnde et rome consecrata est ecclesia in hono-
re saluatoris vbi ampulla cũ illo san-
guine reseruatur et solẽne festũ tũc agitur.

De iudeo qui signatus signaculo crucis a demonibus fuit liberatus.

Sextum mirabile refert Greg.
in tercio libro dyalogorum vbi di-
xit quod Andreas fundane ciuita-
tis eps dũ quandam sanctimonialẽ femi-
nã secũ habitare permitteret: antiquus ho-
stis cepit speciẽ illius oculis mẽtis eius
imprimere vt nephãda cogitaret. Qua-
dam vero die iudeus quidam romã veniẽs
cũ iam diem declinare cerneret et vbi
manere posset minime reperisset in quo-
dam templo Apollinis ad manendũ
se contulit qui ipm loci illius sacrilegium
pertimescens quamuis fidem crucis minime
haberet signo tamen crucis munire se curauit

Nocte autẽ media euigilans vidit malignoꝝ spirituũ turbã q̃si in obsequiũ cuiusdã p̃tatis p̃ire. eũq͡ȝ q̃ ceteris preirerat i eoꝝ medio ꝯsedere q̃ cepit singuloꝝ spirituũ sibi obsequentiũ causas actusq͡ȝ discutere vt q̃d vnusq̃sq͡ȝ et q̃tũ egisset neq̃cie inueniret. modũ ãt huius discussionis Gregori⁹ cã breuitatis p̃trãsit Sȝ ex h̃ĩ in q̃dã exemplo q̃d legit̃ in vitispatꝝ innotescere põt. Nã dũ q̃dã in tẽplo ydoloꝝ intrassȝ vidit sathanã sedentẽ ⁊ oẽm eius militiam ei assistentẽ. Et veniens vn⁹ d̃ malignis spiritib⁹ adorauit eum. Cui ille vñ venis. ⁊ ille in tali ꝓuincia fui ⁊ ibi bella plĩma suscitaui ⁊ p̃turbationes multas feci ⁊ sanguinẽ copiosũȝ effudi ⁊ veni nunciare tibi Et sathã ait. q̃nto tpe h̃ fecisti. Et ille in. xxx. dieb⁹ q̃si. Et sathan q̃re tanto tpe h̃ fecisti Et ait assistentib⁹ sibi. Ite ⁊ flagellis eũ cedite ⁊ durius eũ verberate. Et scd̃us veniens adorauit dicẽs In mari dñe erã ⁊ ꝯmotiones maxias excitaui ⁊ naues multas demergi hoies q͡ȝ pl̃es occidi. Et ait. quãto tpe h̃ fecisti. Et ille i. xxx. dieb⁹. Iussit eũ sit̃r flagellari di. in taȝ modicũ tãto tpe laborasti. Et terci⁹ veniens ait. In quadã ciuitate fui ⁊ rixas in q̃busdã nuptiis excitaui ⁊ multã sãguinis effusioneȝ feci ⁊ sponsum ip̃m occidi ⁊ veni nunciare tibi. Cui dixit. quãto tpe h̃ fecisti. ⁊ ille in. xx. diebus. Et ille ait. Nõne plura in tãtis diebus es operatus. ⁊ iussit eũ a circũstantibus verberari. Et ali⁹ veniẽs ait. In hẽmo mansi. ⁊ p. xl. annos circa quendã monachũ laboraui. Et vix tandeȝ ip̃m in lapsum carnis p̃cipitaui. Q̃d sathan audiẽs de solio surrexit: ⁊ deosculans eũ coronã de capite suo abstulit ⁊ capiti eius imposuit. ac ip̃m secũ cõsedere fecit dicẽs magnã rem fortiter egisti ⁊ plus oibus laborasti. Hic g̃ sit̃is põt esse modus discussionis quẽ gregorius p̃termittit. Cũ ergo singuli spirit⁹ exponerent quid egissent vnus in medio ꝓsiliuit ⁊ in quantũ carnis tentationẽ de illa sanctimõiali femĩa Andree epi scopi animũ commouisset aperuit addens q̃ heri hora vespina vsq͡ȝ ad hoc eius aim traxerit vt in terga ei⁹ blandiens alapã daret. Tũc malign⁹ spiritus eum hortatus ẽ vt p̃ficeret q̃d cepisset vt illius ruine inter ceteros singularẽ palmã teneret Precepitq͡ȝ vt quererẽt q̃snam eẽt ille q̃ iacere in tẽplo eodem p̃sumpsisset cũ ille vehemẽti⁹ palpitaret. ⁊ missi sp̃us eũ crucis misterio signatum viderũt territi exclamaerũt. ve ve vas vacuũ s̃ signatũ Ad hanc vocẽ malignoꝝ spirituũ turba disparuit. iudeus ãt ad ep̃m concitatus venit et ei oĩa p ordinẽ enarrauit q̃d ille audiens vehementer ingemuit ⁊ oẽm mulierem a domo sua ⁊ vicinitate sua remouit ⁊ iudeũ baptisauit.

De sanguine gutturis ymaginis xpi q̃ asps⁹ fuit iude⁹

Septimũ mirabile sicut legit̃ in floribus sctõꝝ accidit apud cõstantinopolim vbi iudeus quidam ecclesiam sancte Sophie ingressus quandã ymaginẽ x̃pi ibi ꝯspexit: qui se ibi solũ ꝯsiderãs euaginato gladio appropiãs ymaginẽ x̃pi p̃dictam in gutture p̃cussit statiq͡ȝ inde sanguis exiuit ⁊ iudei caput ⁊ faciem aspersit. Qui territus ymaginẽ accepit ⁊ ip̃am in puteũ p̃cipitãs statim aufugit. Quidam ãt x̃pianus ei obuiauit dixitq͡ȝ ei Vñ venis iudee aliquẽ hoiem occidisti. Et ille falsum est. Cui rursum x̃pianus ille dixit vere homicidiũ ppetrasti. ⁊ ideo sanguine aspersus es. Et iudeus vere deus x̃pianoꝝ magn⁹ est et fides eius firma p oĩa comprobatur nequaq͡ȝ enim percussi hoiem s̃ christi ymaginem ⁊ continuo sangus de eius gutture emanauit. Duxit autem iude

ꝰs hominem illū ad puteū ⁊ inde sanctam ymaginem extraxerūt. plaga āt vt fert in gutture xp̄i adhuc cernit hodie. Et iudeꝰ ꝯtinuo fidelis efficit.

Octauū mirabile ī libro ī medio rupis solide a iudeo inuento in ciuitate Calatanensi

o Ctauū mirabile accidit in regno castelle ciuitate tolleti circa annū dn̄i. M.cc.xliij. imꝑante Friderico scd̄o q̄ fuit nonagesimus secundus imꝑator. ⁊ sedente in cathedra petri honorio papa ⁊ regnante in predicto regno rege vernādo. Tūc iudeꝰ q̄dam ꝯminuendo vnā rupē ꝓ vinea ampliāda In medio lapidis īuenit cōcauitatem vnā nullā penitꝰ dimensionem habentē neqꝫ cissurā. ⁊ in ꝯcauitate illa reperit vnū libꝝ q̄si folia lignea habentē q̄ liber tribꝰ linguis scriptꝰ est videlicꝫ hebraice grece et latine. tantū de lr̄a hēbat q̄ꝫtum vnū psalteriū. ⁊ loquebat de triplici mūdo Ab adā vsqꝫ ad antixp̄m ꝓprietates hoim cuiusqꝫ exprimendo ꝑncipium v̄o tercij mūdi posuit in xp̄o sic. In tercio mūdo filiꝰ dei nascet ex virgine maria ⁊ ꝓ salute hoim patiet ꝙ legēs iudeus statim cū tota domo sua baptisatꝰ est. Erat etiaꝫ in libro scriptū ꝙ tp̄e vernandi regꝭ castelle debebat liber inueniri. Sic īuenies in Constantini sexte hec ī cronica martiniana.

De iudea precipitata in ciuitate Sogobenēsi ⁊ per virginē liberata.

n Vnū mirabile accidit in p̄dctō regno ciuitate Segobieñ. Cuꝫ eñ cuidā mulieri iudee imponeretur crimen adulterij salse. tradita fuit marito vt de ea facere quod vellet Qui cum eam duceret ad superciliuꝫ cuiusdam excelse rupis ciuitati cōiuncte. vt ex loco illo illaꝫ precipitaret cōcurrentibus ad spectaculuꝫ pluribus gentibꝰ. predicta iudea que immunis erat a crimine ⁊ deuota v̄gini gloriose licet occulta. In articulo illo grandi cum deuotione beate virgini se ꝯmendauit. vt sicut immunis erat liberaret ꝓponens in corde suo si eam liberaret fidem xp̄i recipe Ac sibi toto tēpe vite sue in sua ecclesia seruire. Et ecce mox vt p̄cipitata fuit apparuit sibi v̄go beata eam suis in manibus recipiēs ⁊ illesam in ꝓfundo vallis ponēs. Cūqꝫ plurime gētes ad locū currerūt inuenerunt eā illesam gaudentē ⁊ laudantem deū ⁊ gr̄as referentē virgini gloriose publice affirmās manibꝰ eius fore liberatā. deducta est ergo mlier illa iudea ad petitionē eiusdem ad maioreꝫ ecclesiā p̄dcē ciuitatis q̄ sancta maria maior intitulat ⁊ ibi sacꝝ baptisma recepit ⁊ vocata in vulgari nostro maris altos maria ꝓpter virginē mariā q̄ eā liberauit ⁊ saltos ꝓpter saltū ꝑiculosū quem fecit. vixit āt in eccl'ia multo tp̄e ī timore dn̄i seruiendo laudabiliter resplenduit spū ꝓphecie ⁊ feliciter cursū suū cōsummauit. predicti miraculi adhuc in p̄dicta eccl'ia extat memoria in picturis sicut ego vidi.

De signaculis crucis in vestimentis iudeorū impressis.

d Ecimum mirabile accidit ī supradicto regno castelle. annos a creatione mundi quinqꝫ. M. lv. ſm computationē hebreoꝝ qui q̄dem annus cōcurrit cū anno dn̄i. M. cc.xcv. In quo anno mortuus fuit rex saucius filius regꝭ Alfonsi ⁊ regnauit rex vernandus eius filius. Vn̄ narrat magister Alfonsus conuersus ī libro de bellis dei capitulo. xxvij. ꝙ tempore supradicto surrexerunt duo iudei q̄ prophete dicebant. quoꝝ vnus erat in ciuitate Abuleñ. ⁊ alius in villa de ay-

lonqui quidem duo tā maḡlia loquebantur. ⁊ qn̄qꝫ futura prenosticabant: ⁊ occulta reuelabant. ⁊ ꝭm morē eoꝝ honeste viuebāt ꝙ ab omibus iudeis istius regionis reputabanꝭ sancti prophete. Et (exiuit eoꝝ fama in regnis circumuicinis ⁊ dederūt securitatē omnibus iudeis ⁊ assignauerunt eis terminum sue redemptionis. Pro die assignato que fuit vltima dies quarti mensis supradicti anni qui apud eos dicitꝭ ebamli. In q̄ predixerūt ꝙ iudei debebant hr̄e a deo signū sue redemptiōis miraculose factū. s. ꝙ illa die audirent om̄es vocē magnā cornu. quā vocem ipi attendebant semꝑ ꝙ debebāt audire quō veniret messias et hr̄ent exire a captiuitate ⁊ ꝓpter hanc magnā famā cecidit magnus timor suꝑ iudeos. q̄a maior ꝑs eoꝝ credebat h̄ sine dubitatione. Et ideo sanctificauerūt se ⁊ p̄parauerunt se, fecerūtqꝫ pn̄ias in ieiunijs multis cū satisfactionibus ⁊ elemosynis. quasi ad deū reuersi orantes vt sibi predictū signū sue salutis ostēderet qn̄ venit annꝰ ille mēsis ⁊ dies assignata valde mane surrexerūt veniētes ad synagogas suas adorandū deū induti syndonibus albis lineis seu sericꝭ prout est moris apud eos fieri in die expiatiōis. s. in die decima mensis septimi Et tunc altissimo deo coopante q̄ nullum tp̄s sine bonitatis sue testimonio reliq̄t in suis domibus supradictꝭ apparuerunt signa crucis in omibꝰ ⁊ vbicunqꝫ erāt etiā in illis syndonibꝰ q̄ seruabantur in eoꝝ apotecis. Quo signo viso multi eoꝝ fuerūt turbati quorū q̄dam dicebāt ꝙ hoc fuerat factū dyabolica arte ⁊ nimiꝝ cū p̄decessores eorum de xp̄o maxima miracula faciēte dicebant in beelzebub eijcit demonia Math. ix. Alij ꝟo dubitabāt nō audientes loq̄ nec aliq̄d iudicare. Alij ꝟo crediderūt h̄ signū fuisse veri xp̄i crucifixi ⁊ disposuerūt se ad fidē cū baptismo recipiendā. Isti fuerꝭ pauci: iuxta illud Hiere. iij. ca. Assumā vos vnum de ciuitate ⁊ duos de ꝯgregatōe. Saluator etiā de via q̄ ducit ad ꝑadisū dicit ⁊ pauci inueniūt eā. Math. vij. ca. Que omia large tradunꝭ a supradctō mg̃ro Alfonso li. ⁊ ca. q̄bus s̄. Qui ex p̄dictis se asserit multa vidisse. ⁊ iō̄o testimoniū ꝑhibet. Vn̄ in fine illiꝰ capi. narrat ꝙ cū ip̄e eēt medicus. Aliq̄ predictoꝝ petebāt cōsiliū medicie vt possent curari a p̄dictis cogitatōibꝰ q̄ credebant ꝑentes eoꝝ ꝙ eis acciderat ex aliq̄ īfirmitate ⁊ debilitate cērbri. Dicit etiā ꝙ multo tp̄e ip̄e fuit ī dubio q̄ ad istud signū ꝭ illuminante d̄o credidit istud signū fuisse veꝝ ⁊ manifestū miraculū ⁊ ꝯuersus ē ad fidē xp̄i. Et iō̄o suꝑ h̄ in testimoniū ꝟitatꝭ iuocat suꝑ se testes celū ⁊ terrā ꝙ ip̄e vidit oīa predicta eodē āno q̄ acciderāt. De eodem etiā sig̃ facit memoriā mg̃r Iohs conuersus in li. suo de ꝯcordia legū ti. iiij. ca. iiij. dicit em̄ ibi ꝙ p̄dictum miraculum accidit ī supradicto reg̃ ꝑ. xl. ānos an̄ tp̄s suū ⁊ q̄rebat a iudeis q̄ remāserāt quō cū tāto sig̃ poꝭant remanē ī iudaismo. Et dic̄ ꝙ rn̄derꝭ sibi q̄a rabini iudeoꝝ illiꝰ tp̄is publice p̄dicabāt illō illusiōe diaboli eē fcm̄ ad iudeoꝝ d̄ceptionē. ⁊ ꝙ oīo vt pꝰ ī lege mosayca fortes ꝑmanerēt. Et dic̄ vlteriꝰ ꝙ q̄dā nūciꝰ pape suo tp̄e vēit ad ꝑtes istas. q̄ cū h̄ ꝯg̃uisset ꝑ eū fec̄ ꝑ notariū publicū scribi rei veritati fcā diligēti inq̄sitōne ꝭcepit ei m̄ltos testes iudeos d̄ visu licite vt decuit adiuratos q̄ ꝓ certissimo h̄ asserebāt ⁊ dic̄ ꝙ oēs alij iudei illius tp̄is ꝯfitebanꝭ rei hꝰ ꝟitatē. Seq̄ꝭ ⁊ de h̄ facio oībꝰ fidē certā. ⁊ iuro ꝑ nomen dei h̄ oīa p̄dicti miraculi eē ꝟa. De p̄dicto etiā miraculo dn̄s paulꝰ burgen̄ ep̄s in suo dyalogo dicit supra ca. iiij. post multa q̄ supradicta sunt dic̄. Ego

aūt licet nondū essem tpe isti⁹ signi na
tus q̄ q̄dē termin⁹ p̄cessit natiuitatem
meā p.lx.ānos fere. Testificor tñ corā
deo h̄ p̄dictū signū mō p̄dicto ɔtigisse
sepe ⁊ sepissime audiui ab antiq̄oribus
iudeis nullo ɔ̄dicente in ipso fctō nisi
solū in causa ei⁹.q2 q̄dam eoꝝ attribu
ebant magice arti.q̄dā vo cām relin-
quebant sb dubio.Ego āt q̄3 mirabar.
quō dñi illi⁹ tpis p̄sertim eccl'ie p̄lati
de hoc nō fecerūt mentionē in suis hi
storijs de q̄ tñ rationabiliter debuisset
festū imppetuu3 celebrari ad honore3
scte̅ crucis. S3 reuera hāc admiratio-
nem tollit a me excessiu⁹ iudeoꝝ stat⁹
in illis tpibus.tm̄ em̄ locū hēbant cu3
regibus ⁊ p̄ncipibus terre tā ecclesia
sticis q̄3 secularib⁹ q̄ hoc potuerūt ca-
uillationib⁹ suis impedire.h̄ ille. Pt3
ḡ testimonio p̄dictoꝝ triū solenniū te-
stium p̄dictū miraculū fore veꝝ cū in
ore duoꝝ vel triū testiū stet oē veꝝ te-
ste scriptū. Non est dubium q̄n plura
alia miracl'a in alijs ptib⁹ orbis iudeis
acciderint ꝑpter q̄ merito in cognitio-
nem catholice fidei debuissent venire
Ipi tñ mag̃ indurant in obstiata ma-
licia. Sicut em̄ ferrū p frequentē mal
leationē induraṫ sic et ppl's iudeoꝝ p
frequentia miracula eis ostēsa. Vn̄ de
eis scriptū est Job.xlj. Cor eius indu-
rabitur q̄si lapis ⁊ stringeṫ q̄si mallea
toris incus. Siue ḡ videāt miracl'a si-
ue sentiant castigationes ⁊ flagella nō
ꝑpterea ɔuertunṫ ꝫ in sua malicia ob-
stinanṫ Hiere.v.attriuisti eos ⁊ renue
runt accipe disciplinā. Nec miꝝ q2 vt
dī Ecclesiastes.vij. Nemo p̄t corrige-
re quē ille despexerit ⁊ sic pt3 tota de-
cima cōsideratio q̄ erat de iudeoꝝ mi-
rabilib⁹ ⁊ de sua obstinata malicia.

Quō corpus xpi emptū fuit a
q̄da3 iudeo medico ⁊ postea vi
sis miraculis redditū frib⁹ p̄di
catorib⁹ ⁊ iude⁹ trucidat⁹ pro
pter ppetrata facinora ⁊ cetera

Ndecimū mirabl'e accidit i ciui
v tate segebien̄ āno dñi. M.cccc.
lv.regnante dño Jobe in tene-
ra etate sub tutrice mr̄e sua dña kathe
rina castelle regina. Tūc iude⁹ q̄dā me
dicus emit sacratissimu3 corpus xpi a
quodā cupido sacrista eccl'ie sancti fa-
cundi eiusdē ciuitatis. Jude⁹ ergo ille
sacramentū illd̄ accipiēs ⁊ suis immū
dis manib⁹ ptractans ad synagogā cū
alijs suis complicib⁹ pduxerūt ⁊ in bu
lientem aquā sepe ꝓijcientes in altu3
eleuabaṫ añ oculos eoꝝ. Qui miracu
lum manifestū ɔgnoscētes et timētes
damnū qd̄ eis euenire posset si hoc ad
aures xp̄ianoꝝ pueniret. Aliq̄ eoꝝ cō
silio habito corp⁹ dñicū accipientes et
pāno serico inuoluentes deduxerunt
ip̄m ad monasteriū scte̅ cruc̃ ordinis
p̄dicatoꝝ eiusdē ciuitatis ⁊ cū magno
secreto ⁊ securitate tradiderunt priori
ɔuent⁹ eiusdē narrātes sibi miraculu3
sicut accidit. Recedentib⁹ ḡ iudeis pri
or ille ɔuocatis fratrib⁹ honorifice ad
altare maius sue eccl'ie p̄dictū sacram̄
tum deduxit.⁊ habito cōsilio q̄d d̄ ista
hostia consecrata faecrent. Post mul-
ta vocatus est vnus infantulus eius-
dem habitus innocentissimus qui di-
cebatur spinarcio ⁊ traditū est sibi cor
pus dominicu3 qui deuote recipiens
post diem tercium defunctus est. Pri
or autem predictus stimulatus consci
entia.tum ne tantū miraculū occulta-
retur.tum etiam ne tm̄ crimen iudeo-
rum maneret impunitum. Ep̄o predi
cte ciuitatis qui dicebatur dñs Johā-
nes de oterdesillas r̄uelauit viro vtiq̄
strennuo ac celatore fidei catholice et
quia protūc in eadem ciuitate erat su-
pradicta regina reuelatum est p eosdē
eidem. Facta ergo diligenti inq̄sitiōe

In casu p̄dicto inuenti sūt aliqui iudei ꝙ fuerūt in emptōe p̄dicti sacramēti. Jnter q̊s fuit vnꝰ ꝙ dicebat̄ Don mayr ꝙ fuerat medicus regis Heinrici patris supradicti regis Johīs. hic tormēt̄ꝭ expositus nō solū supradicta cū alijs cō cessit ꝫ ⁊ declarauit quō ip̄e occiderat regē heinricū: ꝓpter que ip̄e ⁊ alij fue- rūt ꝑ ciuitatē arrastrati ⁊ finalr̄ mēbra tim diuisi. Synagoga vero vbi accidit facta fuit eccl'ia ⁊ vocata corpꝰ xp̄i vbi om̄i anno tota ciuitas in memoriā supradicti miraculi in die corpis xp̄i cuz solēni ꝓcessione ꝯuenit ⁊ fit ibi sermo ad ppl'm. Et q2 p̄dictꝰ ep̄s nimiū solli- citabat hāc causā vt ampliꝰ inq̄rit̄ cogi tās q2 maiora mala eēnt occulta int̄ iu deos timētes iudei detegi corruperūt pecunia dapiferū p̄dicti ep̄i vt eū vene no interficeret. Dapifer g̊ accepta pe- cunia die q̄dā cū tp̄s esset prādendi et coq̄narius salsamentū faceret ꝓ dn̄o i gressus est coq̄nā ⁊ eijciens coquinari um a coq̄na ⁊ mittens eū scelerit̄ ꝓ re aliq̄. ip̄e s̄bito ꝓiecit venenū i vase vbi salsamētū ꝑabat̄ ⁊ recessit ad mensam dn̄i p̄ꝑandā. Cunq3 coq̄nariꝰ rediret ⁊ vellet ꝑficere p̄dictū salsamētū casu re uoluēs illud in vase aliq̄ gutte salien- tes ⁊ vna de manibꝰ eiꝰ ceciderūt: ⁊ s̄bi to vbi ceciderūt facte sūt pustule q̄daz inflate dolorosissime ⁊ venenose. Mi- ratus aūt venit ad ep̄m clamās ꝙ nul lus comederet aliq̄d de his q̄ ꝑate erāt in coq̄na: q2 credebat ꝙ oīa erāt vene- nata. Fit g̊ statim diligēs inq̄sitio ⁊ su spicatū est suꝑ dapifero illo q2 talit̄ co quinariū eiecerat a coq̄na Et expositꝰ tormētis cōfessus ē ⁊ nō negauit qua- re curie seculari traditus in q̄tuor par tes fuit diuisus ⁊ multi iudei mortui. ac alij a p̄dicta ciuitate fugerunt. Hec sepe a pluribꝰ audiui sed specialr̄ mihi narrauit reuerēdus magister martinꝰ cordubeñ. ordinis s̄cti augꝰ. ꝙ asseruit ꝙ sic narrauerat sibi realiter accidisse frat̄ Johēs de canaleyas ordinis p̄di- catoꝝ ꝙ p̄ns fuit cū iudei portauerunt corpus dn̄i cū predicto priori ⁊ cum p̄ dicta oīa acciderunt.

De iudeoruz obligatione ex iure canonico ⁊ ciuili ac ordia tione regia que octo articulis explicantur.

Vndecima cōsideratio est de iudeoꝝ obligatione Non em̄ videtur rationabile ꝙ gēs vi uens sine lege dei q̄lis est iudaica vt fu it ostensū. s̄. libro. j. cōsideratōe. iij. ar- ticulo. vj. pūcto. vij. ꝙ in ppl'o xp̄iano q lege fruit̄ ꝑmittat̄ viuere mne alicuiꝰ legis freno. Vt g̊ explicare possim cō ceptū meū in p̄nti cōsideratōe octo oc currūt articuli declarādi. Primꝰ ē q̄re iudei ꝑmittūt̄ viuere int̄ xp̄ianos. Se cūdꝰ q̄ sūt illa q̄ ꝑmittunt̄ iudeis de iu re. Terciꝰ q̄ sūt illa q̄ n̄ ꝑmittūt̄ iudeis de iure. Quartꝰ in q̄bꝰ xp̄iani nō d̄bēt cū iudeis cōuersari. Quintus q̄ sūt il- la ad q̄ iudei cōpellunt̄ de iure. Sextꝰ de pena iudeoꝝ blasphemantiū nomē xp̄i vl' attēptātiū s̄buertere batizatos. Septimus ad que astringunt̄ iudei ex regia ordinatione. Octauus qualis ē status iudeoꝝ in regno castelle.

Judei ꝑmittūtur viuere inter christianos.

Primus articulus est scire qua- re iudei ꝑmittunt̄ viuere int̄ cri stianos cū sint eoꝝ inimici ⁊ tā crudeliter se habeant circa ipsos. vt su- pra ostensuz est consideratōe. vij. Po- tius em̄ videt̄ ꝙ deberēt omnes occi- di ⁊ expelli de mūdo. Dico ergo ꝙ iu- dei ꝑmittunt̄ viuere inter christianos ⁊ nō occidunt̄ ꝓpter quinq3. Primū est ꝓpter impletionez legis charitatis

rc. Math. v. Diligite inimicos vestros
benefacite his qui oderunt vos q̄ lex
non videret impleri si occiderent. Se
cundū est ꝓpter fidei catholice confir-
mationē. q꞉ capsarij ꝛ librarij nostri sūt
ꝛ firmius est testimoniū ab aduersario
datū. Si eñ pagan⁹ nō credit h̄ esse ve
rū Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet filiū ꝛc.
mittit ad iudeū vt ab eo querat an ita
sit scriptū. Terciū est ꝓpter diuine iu-
sticie manifestationem: vt appareat ex
eorū pena q̄ rei sunt dñice passionis.
Sicut imprecati sunt cū dixerūt: san-
guis eius sup nos ꝛ sup filios nostros
q꞉ multis tpibus transactis curriculis
culpa obliuione deleta ꝛ a nullo mor-
taliū sciret. Sicq꞉ ꝛ ifamie obprobriū
ꝛ maloꝝ euitaret piculū sicut ꝛ de mlt-
tis contingit gentibus quoꝝ gesta tpm
sūt vetustate deleta hui⁹ etiā rei signū
precessit in chayn. In quo ꝓpter hoc q̄
fratrē occidit posuit dñs in eo signum
scꝫ tremorē capitis vt nō occideret sed
ignosceret ei. Vñ deutero. xxviij. Da-
bit tibi dñs cor pauidum ꝛ deficientes
oculos ꝛ aiam merore consumptam.
Sic ergo iudei de morte xp̄i ihesu illa
ta ꝑhibent mūdo testimoniū. p hoc q̄
in captiuitatē eos detulit sempiternā
sicut xp̄us in euangelio ꝓtestat Joh.
iij. c. Qui credit in filium dei habet vi
tam sempiternā. q̄ aūt incredulus est
filio nō habebit vitā scꝫ gratie. ſꝫ ira dei
manet sup eū scꝫ captiuitatis ppetue.
Quartū est ꝓpter memoriā dñice pas-
sionis sic̄ scriptū est Eccli. xxviij. Grā
fideiussoris tui ne obliuiscaris. Sic er
go cū videmus iudeos faciliter trahi-
mur in memoriam passionis christi in
tuentes eos quoꝝ patres xp̄m occide
runt. Ne ergo tantū bñficiū obliuioni
tradamus pmittunt iudei viuere in-
ter nos. Quintū est ꝓpter cōplendam
ꝓmissionē. q꞉ ad p̄dicationem helye ꝛ
enoch cōuertent in fine mūdi sicut pre
dixit esaias in. c. iiij. Si fuerit pplꝰs isrl
quasi arena maris reliquie cōuertent.
Videbit eñ de⁹ q̄sdā de semine iudeo
rū in se credituros atq꞉ saluādos. ꝛ ido
ꝓpter eos noluit dispdere oino eorum
stirpem sicut dixit esaias. Quō si iue-
niat granū in botro ꝛ dicat ne dissipes
illud qm̄ bñdictio est: sic faciam ꝓpter
seruos meos vt nō dispdā totū.

Sequitur de cōseruatione.

Secūdus articul⁹ ē videre q̄ sūt
illa in qb⁹ iudei debēt cōseruari
ne damnū patiant a xp̄ianis.
Dico q̄ q̄. vij. sūt illa que iudeis ex iu-
re canonico ꝛ ciuili pmittunt. Primū
pmittit eis q̄ teneant ritus suos citra
cōtēptū xp̄iane legis amissuri sine du
bio pmissa nisi ab illicitis cessauerit si
cut ptꝫ. C. de iudeis. l. iudeos. Idē ptꝫ
ex. e. c. iudei. ꝛ. c. cōsuluit. ꝛ di. xlv. q̄ sin
cera in fine. Secundū est q̄ in synago
gis eoꝝ nemo hospitet sic̄ ptꝫ. e. ti. l. sy
nagoga. Terciū est q̄ iudei habēt licē-
tiā fulciendi veteres synagogas. vtꝫ. e.
ti. l. fin. Sic tñ pmittunt iudei antiq̄s
synagogas reficere: dum tñ nō amplio
res vel p̄ciosiores solito faciāt sic̄ patꝫ
ex. c. e. iudei. ij. c. cōsuluit. Quartū ē q̄
iudeus nō debet iniuriā pati a xp̄ianis
nec eoꝝ synagoge vel habitatiōes sine
rōne ledi debēt aut cōcremari vt pꝫ. C.
ti. de iudeis. l. nllꝰs. Itē iudei obedien-
tes nō sūt a xp̄ianis molestādi. xxiij. q.
viij. dispar. Quintū q̄ die sabbati nul
lus iude⁹ debeat ꝯueniri nec xp̄iāi ēt a
iudeis debēt cōueniri ſꝫ nec in alijs fe-
stiuitatibus suis debent turbari nec se-
pulcra eoꝝ obtentu forte pecunie effo
di vtꝫ ti. e. l. die sabbati. ꝛ ex. e. ti. c. sicut
iudei. §. j. ꝛ. ij. Sextū pmittit iudeis vē
dere sua sicut xp̄ianis vtꝫ eo. ti. l. nemo
Septimū est q̄ non compellant veni-
re ad fidem catholicam. q꞉ si sincera i-
tentione extraneos a xp̄iana religione

ad fidem cupiũt rectã adducere blan-
dimentis debent nõ asperitatibus stu
dere ne quoꝝ mentez a plano reddita
ratio ꝓuocare poterat pellat ꝓcul ad
uersitas. patẽt hec dist. xlv. qui sincera
ꝛ.c. de iudeis.

De tredecim que iudeis non permittuntur vti.

Ercius articulus est que sunt il
t la que iudeis nõ ꝑmittunt dico
ꝙ. xiij. Primũ est ꝙ non insole
scant nec queꝗ̃ ꝑcipites in xp̃ianaz re
uerentiã vltiõis admittant. sicut. pz. C
de iudeis. l. null's. Scõm est ꝙ nõ diffi-
niunt eoꝝ iudicia ꝑ suos seniores. ꝫ ꝑ
iudices publicos xp̃ianoꝝ. pñt tñ arbi
tros eligere etiã iudeos cuiꝰ sñiam or-
dinarius exequit. sicut ptz. e. ti. l. iudei
Terciũ est ꝙ nõ ꝑmittit iudeis accusa
tio nec testificatio cõtra xp̃ianos cum
in accusatõne equalitas fidei ꝛ cõuer-
sationis inter accusantẽ ꝛ accusatuz sꝑ
sit cõsideranda vt his q̃ accusat vl' par.
vel suꝑior inueniat. ij. q. vij. nõ potest.
ꝛ.c. sequenti. Quartuz ꝙ debet rescin-
di q̃ocunqꝫ priuilegium quod eximat
eos ab exactionibus publicis vtz. e. ti.
l. iussio. Quintũ est ꝙ nõ ꝑmittunt no
uas synagogas fabricare. ꝛ q̃ synago-
gam nouã extruxerit punit pena. l. li-
braꝝ ꝛ synagoga applicat eccl'ie catho
lice vtz. e. ti. l. fi. pz etiã ex̃ e. iudei. ꝛ. c. cõ
suluit. ꝛ ponit lex regni ꝙ applicat ec-
clesie maiori illiꝰ loci vbi edificata est.
Sextũ est ꝙ in diebus lamẽtationis ꝛ
dñice passiõis nõ debẽt ornati in publi
co ꝓdire. ex̃ eo. nõnullas. Septimũ ẽ
ꝙ in die pasceues nõ habẽt hostia vel
fenestras aꝑtas. ex̃ eo. q2 suꝑ his. Octa
uũ est ne xp̃ianũ mancipiũ possideant
vel circũcidãt. nec põt q̃cunqꝫ titulo. s.
emptõis seu donatõis vel hereditatis
seruũ xp̃ianũ consequi. Et iudeꝰ q̃ mã
cipiũ xp̃ianũ habuerit ꝛ eũ circũcide-
rit capite puniat ꝛ seruus libertati do
nat. Hec patẽt. C. de iudeis. l. ne xp̃ia-
nũ. ꝛ distin. liiij. mancipia. ꝛ dat ibi cã
scz ne xp̃iana religio iudeis subiecta
polluat. de cõse. dist. iiij. plerunqꝫ. ꝫ nũ
quid aliq̃ modo licituz est xp̃ianos vt
seruiãt iudeis. Rñdet hosti. ꝙ cũ ꝓhi-
bitũ sit vt nullũ mancipiuz seruiat iu-
deis: multominꝰ liberi xp̃iani eis ser-
uire debẽt. Non eñ debẽt esse assidue
intra domũ iudei nec tanꝗ̃ faml'a aut
nutrix aut obstetrix. Al's ipsi xp̃iani si
ab eis discedere noluerint debẽt excõ-
municari. ex̃ eo. iudei. ꝛ. c. ad hoc. ꝛ. c. si
iudeos. Si aũt iudei nolũt eos dimit-
tere ꝓhibet fidelibus cõmertiũ cũ eis
vt in dicto. ca. ꝛ si iudeos. in fi. ꝫ ex̃ do-
mũ possunt eis seruitia fieri. Vñ pos-
sunt habere colonos xp̃ianos. ex̃ eod.
multoꝝ. Nonũ est ꝙ nõ ꝑmittunt sa-
xis vel alio furoris genere attemptare
aliquẽ qui eoꝝ fugerit sectã al's contra
faciens cõcremãdus est cũ oĩbus suis
ꝑticipibus. vtz eo. ti. l. ꝛc̃. Decimuz est
ꝙ nõ ꝑmittunt circũcidere xp̃ianos ꝛ
ↄtrafaciẽtes ꝓscp̃tõe bonoꝝ ꝛ ꝑpetuo
exilio dãnant. vtz eo. ti. l. iudei. Vnde
cimũ ẽ ꝙ nõ ꝑmittũt int xp̃ianos hr̃e
officia publica: ne occasionẽ habeãt se
uiẽdi. di. liij. nll'a. ꝛ. xvij. q. iiij. cõstituit
ꝛ sacrilegiũ cõmittit q̃ eos talia officia
publice agẽ ꝑmittit ibidẽ ꝙ si iudeꝰ ta
lia officia receꝑit debet ei denegari xp̃i
anoꝝ cõio donec q̃cq̃d accipit rõne of-
ficij ꝫm ꝓuidẽtiã dyocesani cõuertat i
vsus pauꝑuz ꝛ ipe offm̃ dimittat. ꝛ itel
ligit ꝫm tho. q̃ ad dignitates de nouo
acquisitas secus de dñio preexistenti.
q2 illud quenqꝫ tolleret ecclesia ꝓpter
scandalũ vitandũ. ꝫ ordinaria auctori
tate tollere posset sicut tollit in seruis.
Duodecimũ ẽ ꝙ si hẽant nutrices xp̃i
anas. vñ dr̃ ex̃ eo. c. ꝛ si iudeos. Accepi
mus etiã ꝙ iudei faciũt xp̃ianas filioꝝ
suoꝝ nutrices. ꝛ ꝙ non tm̃ dicẽ. ꝫ etiaz

nephandũ est cogitare cũ in die resur
rectõis dñice illas recipe corp⁹ ꝛ san-
guinẽ xpi cõtingit p triduum anteq̃ il
los lactẽt ꝙ lac mãmillarũ effũdere fa
ciũt in latrinã. Alia insup cõtra fidem
catholicã detestabilia ꝛ inaudita ꝯmit
tũt: ꝓpter q̃ fidelib⁹ ẽ verẽdũ ne diuinã
indignationẽ incurrãt cũ eos ppetrare
patiunt̃ indigne q̃ fidei nr̃e cõfusionẽ
inducũt. ꝛ infra. Inhibem⁹ ergo distri
cte ne de cetero nutrices habẽt vel ser
uientes xp̃ianas ne filij libere filijs fa-
mulent̃ ancille: ſ; tanq̃ serui a dño re-
ꝓbati in cui⁹ mortẽ nequit̃ cõiurauerũt
se saltẽ p effectũ opis recognoscãt ser-
uos illoꝝ q̊s xpi mors liberos ꝛ illos
seruos efficit ꝛ infra. Si vͦ nutrices ꝛ
seruiẽtes nõ dimiserint xp̃ianas sb ex-
cõicatõis pena inhibeatis districte oi-
bus xp̃ianis ne cũ eis aliq̃d cõmertiũ
audeant exercere. Tredecimũ est ꝙ
nõ pmittit̃ iudeo habitare cũ vxore fi-
deli nisi efficiat̃ xp̃ianus. ꝛ filij eoꝝ de
bẽt seq̃ fidẽ ꝛ ꝯditõnez matris fidelis.
Silr̃ illi q̃ ꝓcreati sũt de infidelib⁹ mu
lierib⁹ ꝛ fidelib⁹ viris xp̃ianã sequũt̃ re
ligionẽ non iudaicam supstionẽ patet
xxviij. q. j. c. iudei.

De his in quibus xpiani cuȝ iudeis non debent cõuersari.

q Vartus articulus ẽ videre que
sunt illa in q̃b⁹ xp̃iani cũ iudeis
nõ debẽt ꝯuersari. Dico ꝙ d̃ iu-
re in trib⁹ nõ debẽt secũ cõuersari. Pri
mũ ẽ ꝙ nõ debẽt cũ eis comedere aut
eos in cõuiuia recipe neq̃ cũ eis coha
bitare cũ apd̃ xp̃ianos cõib⁹ cibis non
vtant̃. Indignũ atq̃ sacrilegũ ẽ eoꝝ ci
bos a xp̃ianis sumi cũ ea q̃ aplo pmit
tẽte nos sumim⁹ ab illis vident̃ imũda
Ac si inferiores ẽ incipiãt xp̃iani q̃ iu
dei si nos q̃ ab illis apponũt̃ vtamur.
Illi vͦ a nobis oblata cõtẽnãt. xxviij.
q. j. nll's. ꝛ. c. oẽs. Dicit tñ glo. i dicto. c
nll's. ꝙ põt aliq̃s ab eis emere alimẽ-
ta ꝛ postea ꝑpare. Secũdũ est ꝙ infir-
mi xp̃iani nõ debẽt i suis ĩfirmitatib⁹
vocare iudeos nec ab eis recipe medi
cinas nec se cũ eis in eisdẽ balneis bal
neare. xxviij. q. j. nll's. ꝛ. c oẽs. Terciũ ẽ
ꝙ nemo põt ꝯgregatõi iudeoꝝ seu ali-
cui iudeo vl' pagano aliq̃d relinq̃re in
testamẽto ꝛ si fecerit etiã p⁹ mortẽ iudi
cabit̃ anathema. ex̃ de here. si q̃s ep̃us
xxiij. q. ij. sane. ꝛ videt̃ intelligẽdũ ſm
guilhelmũ. nisi legauerit ad succurrẽ-
dũ necessitati. Quartũ ꝙ xp̃ian⁹ vl' cri
stiana iudaice prauitati non cõiungat̃
al's a cõione eccl'ie segregent̃. xxviij. q.
j. Caue. ꝛ. c. si q̃s iudaice. Et si q̃ras q̃
sit pena pticipantiũ cũ iudeis ꝯ̃ casus
nũc dictos. Rñdet̃ ſm Ray. ꝙ si cleri-
ci sint ꝛ admoniti satisfacere ꝛ emẽda-
re nolũt debent ꝑuari officio ꝛ bñficio
Si laici sũt vtpura ꝑncipes q̃ nolũt ex
eq̃ ꝑdicta. siue aliq̃ q̃ aliq̃ impedimen
ta afferũt ꝛ admoniti nõ satisfecerit de
bẽt excõicari. xxviij. q. j. nullus. Si vͦ
sint iudei tã diu sũt xp̃iani ab illoꝝ cõi
one ꝛ cõmertio sepandi sub pena excõi
catõnis donec illi emẽdauerint ꝛ satis-
fecerint. vtȝ ex̃ eo. c. ꝛ si iudeos. i fi. ꝛ ex̃
de deci. c. de terris. ꝛ ex̃ d̃ vsuris cũ tu.
Quintũ est ꝙ iudei ꝯuersi ad fidẽ nul
lã cõionẽ habeãt cũ alijs iudeis. xxviij
q. sepe. Vñ dicit̃ sepe ibi p maloꝝ ꝯsor
tia etiã bonos corrũpunt̃: q̃tomagis
eos qui ad vicia ꝓni sunt. Nulla ergo
vltra cõio sit hebreis ad fidẽ xp̃ianam
trãslatis cũ his q̃ adhuc in veteri ritu
cõsistũt ne forte eoꝝ pticipatõe ſbuer-
tant̃. Quicunq̃ ergo ãmodo ex his q̃
baptizati sũt in fideliũ cõsortio nõ vita
uerint ꝛ hi xp̃iani donent̃ ꝛ illi publi-
cis cedib⁹ depũtent̃. Sextũ ẽ ꝙ iudeo-
rũ filij vl' filie cõuersi ad fidẽ separi de-
bẽt a ꝯsortio pentũ ne eoꝝ iuoluant̃ er
rorib⁹: ꝛ debent deputari monasterijs
vel christianis mulieribus viris deum

tímentibus vt sub eoꝝ conuersatione
cultuꝫ fidei discant ac melius instituí
tam in minoribus ꝙꝫ in fide ꝓficiãt vt
patet.xxviij.q.j.iudeoꝝ.

Que sunt illa ad que compellũtur iudei de iure.

Vint⁹ articul⁹ ē scire in qb⁹ iu-
q dei de iure ꝯpellunt᷑. Sciendũ
ergo ꝙ in qnqꝫ debēt cõpelli iu-
dei. Primũ est ꝙ iudei a fide apostatã-
tes cogunt᷑ ad eam redire: etiã si vi vel
necessitate fidẽ susceperũt ne nomẽ dĩ
blasphemet᷑ ⁊ fides quã susceperũt. di.
xlv. de iudeis. ⁊ de cõse. dist. iiij. plerũ-
qꝫ. Sed oriuntur hic tres difficultates
Prima est si tales qcũqꝫ pena damna
ti fuerint vtrũ a rebus eoꝝ fideles filij
excludant᷑. Dico ꝙ nõ. q͛ scriptũ est. fi
lius nõ portabit iniquitatẽ patris ⁊ pa
ter nõ portabit iniqtatẽ filij. j. q. iiij. iu
dei. Scõa difficultas est q̃lr est ꝓcedẽ
dũ cõtra xp̃ianos q̃ fuit iudei. Dico ꝙ
ꝓcedendũ ē cõtra eos sicut cõtra here
ticos ⁊ eoꝝ fautores. ex̃. eo. c. ꝯtra. li. vj
Et intelligit᷑ ɓm glo. siue sint transeũ-
tes siue redeuntes ad iudaismũ. vocat
trãseũtes illos q̃ nunqꝫ fuer̃t iudei. Re
deũtes ṽo q̃ prius fuerũt iudei ⁊ post-
ea facti sunt xp̃iani. Tercia difficultas
est q͛ videt᷑ eis fieri iniuria si coacti re
ceperint baptismũ ꝙ redeãt. Rñdet᷑ ꝙ
si talis coactio fuit cõditiõalis. puta ꝑ
minas vl' ꝑ rerũ suarũ ablatõem. vel ꝑ
ṽbera ⁊ hmõi receperũt baptismũ cõ-
pellẽdi sũt vt dictũ est. vt pꝫ in p̃dictis
capitulis. Si ṽo fuerũt absolute coa-
cti vt si ꝑ violẽtiã in aquã mersi sũt ta-
les nõ recepe͛t baptismũ vtꝫ ex̃ d͛ bap.
maiores. ⁊ cõcordat Tho. ij. scõe. q. iiij
⁊ etiã Hosti. Scõm ē ꝙ sũt cogẽdi iu-
dei ad decimas ꝑsoluẽdas. Intelligẽ-
dũ tñ ꝙ decime sũt duplices. qdaꝫ ꝑso
nales ⁊ has nõ tenent᷑ soluere iudei cũ
nõ recipiãt eccl'iastica sacramenta nec
audiãt diuina. imo nec sũt de corꝑe ec
clesie. ff. de censi. l. formã. §. si ṽo quis
Alie sũt p̃diales. ⁊ hos tenent᷑ soluere
ex̃. e. de terris. Vñ dicit᷑ ibidẽ de terris
q̃s iudei colũt tue prudẽtie remittim⁹
vt eos ad decimas soluẽdas vel posses
siones penitus renũciãdas cũ oĩ distri
ctiõe cõpellat. ne forte occasiõe illa ec
clesie valeãt suo iure fraudari. ⁊ ibi ex
presse dic̃ glo. Hoc nõ est intelligẽduꝫ
de ꝑsonalib⁹. q͛ nõ sũt d͛ corꝑe eccl'ie: ſꝫ
d͛ predialibus. Quid si iudei occupãt
aliquã totã parochiam emẽdo q̃ xp̃ia
ni solebãt possideri. nunqͥ põt ecclesia
hac occasione petere aliqͩ ab eis. Rñ
det᷑ ꝙ petere põt ⁊ soluere tenent᷑ deci
mas p̃diales. ⁊ oẽs census siue p̃stati-
ones siue oblatiões reales q̃s xp̃iani
de domibus ⁊ possessionibus soluere
tenebant᷑. ex̃ d͛ vsu quãto. Sed secus ē
de decimis ⁊ oblatõib⁹ ꝑsonalib⁹ vt di-
ctũ est. Terciũ ē ꝙ cogunt᷑ iudei xp̃ia-
nos testes recipe cõtra se. ex̃ de testi. iu
dei. ſꝫ iude⁹ nõ põt ferre testimoniũ cõ
tra xp̃ianũ vt ibidẽ ⁊ patuit. s. articulo
iij. Quartũ est ꝙ cogẽdi sunt taleꝫ ha-
bitum cõtinue differre ꝙ manifeste ab
alijs distinguant᷑. ex̃ eodẽ. in nõnullis
Vñ dicit᷑ ibidẽ in nõnullis ꝓuicijs a
xp̃ianis iudeos seu saracenos habitus
distingit diuersitas: ſꝫ in qbusdã sic cõ
ualuit qdã ꝯfusio. vt nulla dr̃ia discer-
nat᷑. Vñ cõtingit interdũ ꝙ ꝑ errorem
xp̃iani iudeoꝝ seu saracenoꝝ. ⁊ iudei
seu saraceni xp̃ianoꝝ mulierib⁹ cõmis
cent᷑. Ne ɠ tã dãnate cõmixtiõis exces
sus ꝑ velamẽ erroris hmõi vlteri⁹ ex-
cusatõnis possit hr̃e diffugiũ. Statui-
mus vt tales vtriusqꝫ sex⁹ in oĩ xp̃iano
rũ ꝓuincia ⁊ oĩm tpm q̃litate habitus
ab alijs ꝑsonis distinguant᷑. Quintuꝫ
est ꝙ cogẽdi sũt iudei ad vsuras resti-
tuẽdas. ex̃ de vsuris post miserabilem
scriptũ ē iudeos ad remittẽdas xp̃iais
vsuras ꝑ p̃ncipes ⁊ ptãtes cõpelli. p̃ci

pîm⁹ſs ſeclares ⁊ donec eis remiſerit ab vniuerſis xpifidelib⁹ tā i mercimo‐niis q̃ in aliis p̄ excōicatōis ſniaȝ eis ſubemus cōionē oimodā denegari. vt de. ſ. de iſta materia. vij. cōſideratōne crudelitate. xvij. Et ſi queras vtrū liceat dñis terrarū exactiones facere in iudeis. Rñdet̄ ſm tho. i q̄dā lr̄a ad q̄ndā duciſſam miſſa q̄ q̄uis iudei ſm iura merito culpe ſue ſeruituti ſint additi ⁊ ſic eoꝝ res dñi poſſint accipe tanq̄ ſua ita tñ nō vt ſubtrahant̄ neceſſaria vite. q2 tñ oportet nos ambulare hōeſte etiam ad eos q̄ foris ſūt ne nomē dei blaſphemet̄ h̄ ſeruandū videt̄ vt exactionibus p̄ter q̄s facere cōſueuerūt nullatenus p̄grauent̄. ſ3 ad cōſuetas cogi pn̄t. Sed qd ſi iudei nihil hn̄t niſi vſuras cui reſtituent̄ ea q̄ accepta fuerunt ab eis. Rñdet̄ ſm Tho. in p̄dicta lr̄a q̄ cū ea q̄ iudei p̄ vſurā extorſerūt non poſſint licite retinere ꝯſequēs eſt. vt ſi vos illa ab eis receperitiſ nec licite retinere poteſtis niſi forſan eſſent talia q̄ a vob vel anteceſſoribus v̄ris ĥacten⁹ extorſiſſent. Si q̄ vo habēt q̄ extorſerūt ab aliis debēt reſtitui illis q̄bus iudei reſtituere tenebant̄ ſi iueniunt̄. Alioq̄n in pios vſus ſm cōſiliū dyoceſani ⁊ aliorū p̄boꝝ. vel in cōmunē vtilitatē terre ſi neceſſe ē expēdant̄. nec eſſet licitū ſi vos de nouo exciderītis illā a iudeis ſeruata tñ ꝯſuetudine p̄deceſſoꝝ v̄roꝝ ac intētiōe vt in pios vſus expenderet̄.

Sed nunq̄d licet recipe donū vl̄ preciū laboris ⁊ hmōi a iudeis vſurariis. Rñdet̄ ſm Guilhel. q̄ ſi iude⁹ h3 aliquid aliud q̄ vſuras pōt accipi ab eo. Si vo nihil habet preter vſuras, tunc aut recipiēs certat de dāno ſuo vitādo ⁊ ſic accipiēdo nō peccat. ſicut q̄ a fure vl̄ latrone dānificat⁹ ē. puta p̄ incendiū ⁊ hmōi, non peccaret ſi recuparet ab eo dānū ſuū. l3 ipe fur vl̄ latro nihil hıet: niſi q̄ eēt adq̄ſitū. de furto vel rapina dū tñ nō recipet p̄ dāno ſuo i ſpē ipas res alienas. Addit tho. in p̄dicta epl̄a q̄ iude⁹ ſi vltro cōferat pecuniā vl̄ exeniū expedit recipe vt pecunia ſic recepta addat̄ his q̄bus de iure de iure debet̄ ſeu aliis vt dictū eſt.

Sequitur de pena iudeorum blaſphemantiū nomē xpi vel attemptantiū ſubuertere baptizatos.

Sextus articulus eſt ſcire q̄ pēa ſūt feriēdi iudei blaſphemantes nomē xpi vel attēptātes ſbuertere baptzatos. Ad p̄mū rñdet̄ ſm hoſtieñ. q̄ omis talis ſm leges decapitat̄ etiā xpian⁹. Vñ p̄ncipes ſeclares iudeos xp̄m blaſphemātes. grauiter debēt cū pena pecuniaria ſiue etiā q̄uori. ex eo. in nōnullis in fi. vbi ſic habet̄. Illud aūt ſtrictiſſime iubem⁹ ne in cōtumeliā creatoris p̄ſilire p̄ſumant. Et q̄m illi⁹ diſſilare nō debem⁹ obprobriū q̄ p̄bra nr̄a deleuit. Precipim⁹ p̄ſumptores hmōi p̄ p̄ncipes ſeclares cōdigne aiaduerſiōis adiectōne cōpelli. ne crucifixū p̄ nobis aliquātulū blaſphemare p̄ſumāt. Ad ſcdm̄ dicit̄ q̄ iude⁹ q̄ nitit̄ ſubuertere baptizatos debet publicis flagellatōib⁹ deputari. xxviij. q. i ſepe. Ita tñ q̄ hec pena nō trāſeat vſq̄ ad dictā ſanguinis: q2 talis pena relinquenda eſt brachio ſeculari.

Ad que aſtringūtur iudei ex regia ſiue regali ordinatione.

Septim⁹ articulus eſt de his ad que tenent̄ iudei ex regia ordinatōne. Eſt notū legēti hyſtorias hyſpanie q̄ rex Heinric⁹ ſcd̄s frater regis petri q̄ regnū fr̄is habuit mīt̄as cedes ſeu ſtrages in iudeos fecit. tā in vrbe tholetano q̄ in mīt̄is aliis villis ⁊ caſtris in ꝯfinib⁹ regni caſtelle exiſtētib⁹. Et cū hmōi rex heinric⁹ ſcd̄s regnauit regno accepto a frē ſuo petro. Ipe

instituit in curijs gn̄alibꝰ ꝙ iudei por-
tarēt signū distinctiōis in suis vestibꝰ
ꝑut iura canonica volūt. qđ tñ nunq̄
fuit auditū in hyspania. ꝫ indisticte cū
fidelibꝰ ꝯuersabant. ex q̄ mlta enormia
⁊ diuine legi difformia seq̄bāt. Cōsequēt
rex iohēs pm̄ꝰ felic̄ rcordatōis filiꝰ ꝑdi
cti regl̄ heirici scōi istituit ꝙ iudei nlla
hn̄ent officia publica nec iurisditōes ēt
int̄ seipos i crimialibꝰ exercerēt. q̄ q̄dē i
risdictōe al's maxie abutebant. pꝰ quē
scȝ regē iohēȝ regnauit rex heinricꝰ ter
cius sctē memorie filiꝰ eiꝰ in āno. xj. eta
tis sue in cuiꝰ regl̄ ꝑncipio deꝰ vltionē
sanguis xp̄i. excitāte mltitudo pploꝝ
mag̃ ⁊ valida ꝯ iudeos surrexit ⁊ q̄pl'i
mi fuert̄ infecti p totā hyspaniā. Qui
q̄dē tumultꝰ icepit a ciuitate hyspalen
si. Jn cuiꝰ ecclia metropolitana q̄dam
dyaconꝰ in lr̄atura simplex ⁊ laudabil'
vite cepit ꝑdicare ꝯ errores iudeoꝝ et
modos viuēdi coꝝ enormes. ⁊ ꝯ syna-
gogas coꝝ nouit ꝯ sacroꝝ canonuȝ te-
norē edificatas. ex q̄ supradictꝰ tumltꝰ
incepit. ⁊ ꝯn̄r in breuissimo tp̄e p totaȝ
hyspaniā ⁊ vsq̄ vltra pireneos ⁊ isulas
maioritarū ⁊ sardune velocissime euo
lauit. Deꝰ aūt q̄ adeo bonꝰ ē vt ex mal'
eliciat bona sic disposuit ꝙ hac vexati
one currēte ⁊ etiā pꝰ ipiꝰ sedatōeȝ nōnl'
li iudeoꝝ ad cor suū reuersi. dixerūt il
lud Deutero. xxxj. c. Vere q2 nō ē me
cū deꝰ inueneꝛt me hec mala. ⁊ sic vexa-
tiōe durāte itellectū auditui scp̄turas
ceperūt scrutari. Et deo illuiante erro-
rē suū cog̃uerūt sicq̄ ad deuȝ cōuersi
nomē xp̄i publice ⁊ deuote ꝑdicantes
mltoꝝ corda filioꝝ ad p̄res deo dirigē
te cōuerterūt q̄ oia in his regiōibꝰ ma
nifesta sūt. Post ꝑdictū ꝟo regē hein
ricū terciū sctē recordatiōis ꝑcessit sere
nissimꝰ rex iohēs filꝰ eiꝰ. Jste cepit re-
gnare incunabulis cū eēt i scđo anno
etatis sue. ⁊ sic fuit sub tutoribus vsq̄
ad tp̄s p̄finitū a p̄re. Jn cuiꝰ tp̄e tam
durante tutela q̄ȝ post cum iaȝ regimē
suoꝝ regnoꝝ accepit multa fuerūt isti-
tuta ꝯtra iudaicā impietatē q̄ i suis cu
rijs ⁊ regnis ꝓ maiori p̄te seruabātur.
que q2 digna sūt memoria ꝓ iudeoꝛuȝ
insolētijs cōprimēdis. dignū duxi lr̄aȝ
eiꝰ publicā in q̄. xxiiij. ordinatōes cōti-
nent p̄nti ope fore inserēdaȝ. cuiꝰ tenor
talis est. Dn̄s iohēs dei gr̄a rex castel-
le legionis Tholeti. galechie. hispalis
curdue. morchie. cuhemi. algarbie. Al
gesire. dn̄sq̄ viscaye ⁊ moline. Cuȝ oīs
rex vel princeps q̄ regnauit ⁊ dn̄ator ꝑ
dictū habet dn̄iuȝ singulare. q2 ē electꝰ
a deo ad regendū ⁊ mistrādū suū ppl'ȝ
q̄ȝtomagis regibꝰ ⁊ ꝑncipibꝰ catholic̄
in sctā fide catholica p̄tinet ⁊ attendere
debēt ac querere meliorē viā possibilē
inueniri. vt xp̄iani q̄ sūt credētes in sctā
fide catholica nō incidēt in errorē ꝓpt
participationē ⁊ cōuersationē cuȝ infi
delibus que nō credūt nec obediūt do
mino nostro ih̄u xp̄o nec sūt in sua sā
cta fide catholica debēt amouere ⁊ ꝓ-
pellere oēȝ occasionē q̄ i eo eueni pōt
ꝓpt id qđ dictū est. Et ego cognoscēs
oia supradicta: ⁊ ꝙ in meis regnis ⁊ do
minijs sūt mlti iudei ⁊ iudee. ⁊ sarace-
ni ⁊ saracene infideles. ⁊ ꝙ habitant in
ter xp̄ianos ⁊ in vnū cōuersant ⁊ inde
nascebant aliq̄ errores ꝯ fideȝ catholi-
cā. ⁊ ꝙ possēt ad h̄ accidē in posteꝝ dā
na his q̄ st̄ de ppl'o meo. ⁊ vt tollereȝ ⁊
segregareȝ ꝑdictos xp̄ianos ppl'i mei
ab om̄i occasiōe ⁊ zyzania. ⁊ vt obser-
uent ea q̄ ꝑcipit sctā mat̄ ecclia ē volū
tas mea dn̄m ordinare sup oīa ꝑdicta
⁊ ordio ⁊ mādo ac ꝓ bono teneo ꝙ ser
uet nūc ⁊ deiceps i mō q̄ vlteriꝰ seq̄t.

De eo ꝙ iudei viuant segregati a christifidelibus.

p Rima. ordiatio ē ꝙ ō ceto oēs
iudei ⁊ iudee. saracēi ⁊ saracene
meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ sint ⁊ viuant se

gregati a xpianis. in hoc loco vno vl' p te ciuitatis ville vel loci vbi fuerint cō uicini et q sint circūdati vno muro in girū et habeat solū vnam portā p quā in tali circulo ingrediant et egrediant. Et q in pdicto situ et circulo eis sic assignato habitēt tales iudei et iudee. saraceni et saracene et nō in alio loco vel domo extra eū. et q incipiāt statim segregari a die q eis fuerint assignata predicta loca vsq ad octo dies pmos seqntes. Et qcunq iudeus vel iudea. saracenus vel saracena extra pdictū circulū habitauerit ipso facto pdet omia bona sua. Et vltra hoc q corpus talis iudei vel iudee. saraceni vel saracene sit ad mercedē meā vt det eis pena corporalis p eodē fm q merces mea fuerit.

De eo q iudei vel iudee. saraceni vel saracene nō sint apothecarij vl' speciarij seu medici

Secūda ordinatio est q nll's nec aliqs iude vel iudea. saracen vel saracena sint speciarij nec apothecarij nec cyrurgici nec medici. nec vendant panē nec vinū nec farinā nec oleū nec butyrū. nec aliquid aliud comestibile xpianis neq a xpianis habeant stationē. nec apothecā. nec mensam in publico nec in occulto ad vendendū aliquē cibum comestibilem Et quicūq iudeus vel iudea. saracen vel saracena contra predicta fecerit p qualibet vice cadat in pena duor miliū morapetinor. et vltra hoc q eorū corpora sint ad mercedē meā vt pcipiam eis dari penā corpalem fm q bn visum fuit: et mee mercedi placuerit.

Q volentes baptizari nō detineantur vel impediantur.

Tercia ordinatio est q si aliqnis iude vel iudea. saracen vel saracenā ispiratōe spūsctī voluerit baptizari et transire ad nostrā sctām fidem catholicā q nō detineant nec impediant vi. vel alio modo. ita stū q nō cōuertant p iudeos vel saracenos. nec p xpianos vtriusq sexus. licet sic pat vel mater seu quecunq alia psona sui generis vel alicui. et qcunq cōtra hoc venerit vel contrariū fecerit pcedet cō eas ad maiores penas. sic i ciuilib sic in criminalibus que fm ius inueniet.

Q iudei non comedant inter xpianos nec saraceni.

Quarta ordinatio est q nll's nec aliquis iude vel iudea. saracenus nec saracena in domib suis nec extra eas comedant nec bibant nec inter xpianos nec inter christianas Itē q nec iudei nec iudee. nec saraceni nec saracene teneant scutiferos nec seruitores. nec pueros nec puellas xpianos et xpianas vt eis seruitiū et precepū nec aliqd aliud opus in domibus suis. nec adiuuēt illos ad preparandum comestibilia. nec vt faciāt eis alqd op in sabbato sic incēdere ignē. ire p vino vl' silia seruitia nec hēant nutrices xpianos q nutriāt filios eor. nec habeant agricultores. nec ortolanos nec pastores nec veniāt nec vadant ad honores nec ad nuptias nec ad sepulturas xpianor. nec fiāt compatres vl' cōmatres xpianor nec xpiani nec xpiane illorū. nec eant ad suas nuptias vel sepulturas. nec habeāt cōuersationē in sil'i bis q dctā sūt sub pena duor miliū morobetinor p qlib vice. q cō ea q dctā sūt vl' aliqd illor venerit et fecerit iudei et iudee. saraceni et saracene. penā istā soluēt.

Q null' eorū recipiat redditus regis.

Quinta ordinatio ē q nll's nec aliqs iude nec iudea. saracen nec saracena sint arrendatores nec procuratores. nec almoxarifes nec

maiordeũ nec receptatores meoꝝ reditũ nec alteri⁹ dñi nec dñe xp̄iani nec xp̄iane nec vtant̄ p̄dict̄ officijs nec aliquibus eoꝝ ꝓ xp̄ianis vtriusꝫ sexus nec inter eos nec sint cursores nec cursatrices nec theolonarij nec theolonatrices nec portēt aliqua arma predicti iudei ⁊ sarraceni: nec aliq̄s eoꝝ ꝑ ciuitates villas ⁊ loca: ⁊ q̄cũqꝫ iudeus ⁊ iudea saracena q̄ ꝯtra hec venerit ꝯtrium faciendo vel ꝯtra aliq̄d eoꝝ ꝙ soluat i penã ꝓ q̄libet vice duo milia morabetinoꝝ: xp̄ianus ꝟo vel cristiana cuiuscunqꝫ status fuerit q̄ habuerit iudeuz vel iudeã sarracenũ vel sarracenam vt vtat̄ predictis officijs vel aliquo eoruz ꝙ soluat ipso facto ꝓ qualibet vice predictam penam.

Ꝙ nõ habeant foros ad vendendum res nec plateas.

[s] Exta ordinatio est ꝙ null⁹ nec aliq̄s iudeus vel sarracenus habeant in suis locis vijs ⁊ hitationibus plateas nec foros ad vendēdũ nec ad emendũ aliqua cõmestibilia vł potabilia cristianis vtriusꝫ sexus sub pena quingentoꝝ morabetinoꝝ ꝓ q̄libet vice cuilibet eoꝝ: pñt tamẽ tenere vendere ⁊ teneant ⁊ vendant ꝓ seipsis in circulis vbi habitauerint.

Ꝙ non habeant iudices inter se.

[s] Eptima ordinatio est ꝙ aliansę iudeoꝝ ⁊ sarracenoꝝ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñoꝝ non possint habere nec habeant iudices iudeos nec sarracenos inter se vt deliberẽt iudicia eorum ciuilia ⁊ criminalia que accidunt int̄ iudeos ⁊ iudeas sarracenos ⁊ sarracenas: ⁊ reuoco eis quãcũqꝫ ptãtem q̄ꝫ a me vel antecessorib⁹ meis hñt per ꝓuilegiũ in dicta rõne vł alio modo et do illud ꝓ nullo: ⁊ mãdo ꝙ liberentur de ceṫo talia placita vel iudicia tã ciuilia tam criminalia inter iudeos ⁊ iudeas sarracenos ⁊ sarracenas ꝑ p̄tores ciuitatũ villaꝝ ⁊ locoꝝ vbi hitauerunt. Verũtm̄ est merces mea ꝙ tales pretores obſ̄uent in liberatõe placitoꝝ ciuiliũ mores ⁊ ordinationes que vsqꝫ nũc obſ̄uauerũt inter se iudei ⁊ sarraceni tm̄ ꝙ appareant ꝓbate ⁊ certe per eos ex longo tempꝫ vsqꝫ nunc.

Ꝙ neqꝫ iudei neqꝫ sarraceni faciãt tributa inter se nec nouã impositionem.

[o] Ctaua ordinatio est ꝙ nulla aliania nec cõitas iudeoꝝ ⁊ iudearum sarracenoꝝ ⁊ sarracenarũ audeat ponere nec ponat talia nec t̄butum aliq̄d inter se nec ponãt aliquã impositionẽ in q̄cũqꝫ re sine mea licentia ⁊ mandato ⁊ dñe mee. Regine matris mee ⁊ infantis auũculi mei q̄ sũt tutores ⁊ rectores meoꝝ regnoꝝ. Et si aliq̄ data ẽ regula p̄dictis iudeis ⁊ sarracenis vel aliq̄ ipositões fuerũt vel fuerĩt posite in p̄dicta rõne tã in cõi q̄ꝫ in personis singł'aribus vel in cibis vł i mercancijs seu alio quouis modo sic ꝑ iudices suos sic ꝑ illoꝝ quẽlibet dato ꝙ teneant preuilegiũ vel ꝓuilegia lr̄am vel lr̄as regũ meoꝝ predecessorũ vel a me vt illud possint facẽ ꝙ de ceṫo non teneant̄ soluere nec soluant tales ipositiones nec aliq̄s illarũ: q2 ego ex mea regia ptãte reuoco q̄cũqꝫ ꝓuilegia q̄ in p̄dicta rõne eis fuerũt data i q̄ntũ attinet ad h̄ ꝙ dictũ ẽ. Et mãdo p̄dict̄ iudeis ⁊ sarracenis vtriusꝫ sexus ꝙ nõ vtant̄ illis sb̄ pena corpoꝝ ⁊ oim̄ q̄ habẽt. Et silr̄ mando iudeis ⁊ sarracenis vtriusꝫ sexus ⁊ cuilibꝫ eoꝝ ꝙ nõ cõtribuãt nec soluãt i talibus ipositionibus q̄ sic eis fuerĩt iposite sic̄ dictũ ẽ sine licẽcia ⁊ mãdato expꝛ̄sse ꝓ eo dato.

Ꝙ non diuidant aliq̄d tributũ vel impositõem nouam sine

speciali licencia.

n

Vna ordinatio est quod nulla alia nia cōitas iudeorum et sarracenorum audeāt inter se diuidē nec diuidant tributū aliquod: vel impositōem sine mea licentia et mādato: et cū aliquod tributū habuerint diuidere pro seruitio meo quod diuidāt inter se illud quod ego eis mādauero et nō vltra. Et si aliquid vltra iposuerint vel diuiserint quod illi qui talia fecerint vel fuerint in collocutiōe vel eius cōsilio quod ipso facto perdant omnia bona et pro eo occidantur per iusticiam.

Quod non audeant visitare infirmos cristianos medicinas siue syrupas dando

d

Ecima ordinatio est: quod nullus iudeus nec iudea sarracenus vel sarracena audeāt visitare christianum vel christianā in suis infirmitatibus: nec dēt eis medicinas nec serupas nec balneentur in vno balneo predicti iudei nec sarraceni cū dictis christianis ne predicte iudee nec sarracene cum dictis feminis christianis nec mittāt eis presentatiōes fo[i]aldrarū nec speciarum nec panis cocti vel vini nec auiū mortuarum nec aliarum carniū mortuarum que sunt comestibilia. Et quicumque hec fecerit contrariū vel fuerit iudeus vel iudea sarracenus vel sarracena soluat pro quolibet vice tricentos morabetinos.

Quod nulla mulier cristiana ingrediatur circulū iudeorum.

v

Ndecima ordinatio est quod nulla nec aliqua christiana vxorata vel soluta vel amicata seu mulier publica audeat ingredi intra circulū vbi predicti iudei habitauerint de nocte nec de die. et quecumque mulier christiana intus intrauerit si fuerit vxorata quod soluat pro quolibet vice que in predicto circulo intrauerit centum morabetinos. et si fuerit soluta vel amicata quod perdat rupē quam fuerat induta. Et si fuerit mulier publica quod dentur ei centum flagella per iusticiā et sit expulsa a ciuitate villa seu loco vnde venerit.

Quod nullus eorum vocetur suo nomie don iudeus vel sarracenus.

d

Uodecima ordinatio est: quod nullus iudeus nec iudea sarracenus nec sarracena de cetero vocetur suo noīe. don. scripto nec verbo: et si quis contrariū fecerit dentur ei pro quolibet vice centū flagella

Quod non ducūt capirotes

t

Erciadecima ordinatio est quod nullus nec aliquis iudeus meorum regnorum ab hoīe in. x. diebus de cetero ducat capirotes cū chijs lōgis nisi quod sint chie curte ad quantitatē palmi facte ad modū cornu vel ad modū embudij consute omes circūquaque vsque ad punctā. Itē quod ducant sp rupas suas tabargia cū aletis et quod nec ducāt mantones et quod ducāt sua signa rubea cōsueta que nūc ducāt sub pena quod perdāt rupas suas quas habuerint indutas.

Quod mulieres eorū ducāt longos mantellos

q

Uartadecima ordiatio est quod oēs iudee et sarracene meorum regnorū et dñiorum a predictis. x. diebus inantea ducāt mātellos magnos vsque ad pedes absque cēdalibus et pēis et velamia capitum sine auro et quod ducāt capita coopta cū predictis mātellis duplicatis. Et quicūque contrariū fecerit ipso facto pro quolibet vice perdat oīa vestimēta sua vsque ad camisiam.

Quod nō habeāt vestes preciosas

q

Uintadecima ordiatio est quod oēs iudei et iudee sarraceni et sarracene meorum regnorum et dñiorum a predictis decē diebus mātena nō portēt pānos aliquos quod sit maior quantitas precij vlne vsque ad. xxx. morabetinos et ide istra et qui contrariū fecerit quod pro prima vice perdat oīa vestimēta vsque ad camisiā. et pro secunda vice quod perdat oīa vestimēta sua et dentur ei cētū

flagella ⁊ vltra hoc ꝙ ꝑdat oĩa bona sua. Verũtñ ẽ merces mea ꝙ de vestimẽtꝭ q̃ nunc hñt factis ꝙ possint facẽ tabargia ⁊ mãtellos si voluerint.

Q non recedant de valleticis nec de aliqua alia parte.

(d) Ecimasexta ordiatio ẽ ꝙ nullꝰ iudeꝰ nec iudea sarracenus nec sarracena recedat de valletici nec de aliq̃ alia parte loci vbi hitauerit ad hitãdũ i aliq̃ alia pte: sb pena ꝙ ipo facto ꝑdat oĩa bona sua et corpus stet ad mercedem meam.

Q nullꝰ dñs neq̧ miles vel scutifer eos de aliq̃ loco fugiẽtes recipiat vt secũ cõmorẽtur

(d) Ecima septia ordiatio ẽ ꝙ nullus dñs nec miles nec scutifer audeat recipe i villa sua iudeũ nec iudeã sarracenũ nec sarracenã illorũ q̃ fugerit ab vno loco i alterũ vt ibi hitent ⁊ sint cõmorãtes. Et si aliq̃s vel aliq̃ receperũt aliq̃s iudeos vel iudeas sarracenos vel sarracenas huius ville vallisoletane vel altiꝰ ciuitatꝭ ville vł loci ꝙ mittãt eos ad loca vbi erãt ꝯuicini ⁊ hitãtes cũ oĩbus q̃ portauerũt. Et si aliq̃ eos collexerit ⁊ receperit in suis locis ⁊ nõ miſint eos vt dcm ẽ ꝙ ꝓ pͥma vice cadat i penã .l. milia morabetinoꝝ. ꝓ scđa vice ꝙ cadat i penã cẽtũ milia morabetioꝝ. ꝓ tcia vice ꝙ ꝑdat locũ vbi talẽ iudeũ vł iudeã seu iudeos vł iudeas sarracenũ vł sarracenam seu sarracenos vel sarracenas collexerint seu detinuerint sicut notũ est.

Q non radãt barbam sed dimittant crescere

(d) Ecimaoctaua ordinatio ẽ ꝙ de cetero oẽs iudei ⁊ sarraceni meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ nec aliq̃s eorũ faciat nec mandet sibi fieri barbam nouacula vel forficibus: sꝫ ꝙ portent eas lõgas sic eis creuerũt nec circuiẽt capillos ⁊ ꝙ ambulent scđm ꝙ antiq̃tꝰ solebãt ambulare. Et ꝙ quicũq̧ ꝯtriuz fecerit ꝙ dent ei centũ flagella ⁊ vltra hoc ꝙ soluat centũ morabetinos pro q̃libet vice.

Q non recipiãt xp̃ianos ad solidatã vel mercedem

(d) Ecimanona ordiatio est ꝙ iudei ⁊ iudee sarraceni ⁊ sarracene meoꝝ regnoꝝ ⁊ dñioꝝ nõ recipiãt ad solidatã vł ad mercedẽ diurnã nec aliq̃ alio mõ aliq̃s xp̃ianos nec xp̃ianas vt ꝯpent in suis hereditatibꝰ nec vineis nec domibꝰ nec in aliquibꝰ aliĳs edificĳs. Et q̃cunq̧ ꝯtrariũ fecerit ꝓ prima vice dent ei centũ flagella ꝓ scđa vero ꝙ soluat mille morabetinos ⁊ dent ei alia centũ flagella. ⁊ tcia vice ꝙ ꝑdat oĩa bona sua ⁊ dent ei alia centum flagella.

Q non sint albeitares nec ferratores

(v) Icesima ordinatio est nec nullus nec aliquis iudeꝰ nec iudea sarracenꝰ vł sarracena sint albeitares nec ferratoes nec carpẽtharĳ nec ibitarĳ nec sartores nec tõsores calderarĳ nec macellarĳ nec poliparĳ xp̃ianoꝝ nec xp̃ianarũ nec vẽdant eis calciamẽta nec deploydes nec caligas nec cõsuant vestimẽta sua nec suas deployaes nec aliquã aliã rem. Et q̃cũq̧ cõtrariũ fecerit cadat in penas in precedẽti lege contentas.

Q non trapezece nec portent mercantias

(v) Icesimaprima ordinatio est ꝙ nullus nec aliquis iudei nec iudee sarraceni nec sarracene meorum regnorũ ⁊ dominiorum sint trapezete nec portet mercantias aliquas ad vendendum cristianis vtriusque

ſextus: ſicut oleū. arriciū: ⁊ mel nec aliqͣs alias mercancias q̄ ſunt ad comedendum: ⁊ q̇cunq̄ ꝯtͣriū fecerit ꝙ habeat et dentur ei pene in hac altera lege ſupra dicta contente.

Ꝙ omnes criſtiani pn̄t accuſare delinquentes in his

v Jceſimaſcd̄a ordiatio ē ꝙ oīs ſupradictaꝝ pēaꝝ ſit accuſator q̄cūq̄ ꝑſona ciuitat̄ vl̄ ville vl̄ loci vbi tale acciderit vel ſue f̄re: ſeu alia q̄cūq̄ ꝑſona ex̄nea ⁊ ꝙ talis accuſator hēat i ꝑmiū terciā ꝑtē morabetioꝝ penarū ſupradc̄arū ꝓ ſe: ⁊ alie due ꝑtes ſint ꝓ camera mea ſʒ ē merces mea ꝙ null⁹ nec aliq̇ ꝑ ſeip̄os capiāt i treguēt aliquā iudeū nec iudeaʒ ſarracenū nec ſarracenā q̇uſq̄ ꝯgnoſcēt ad iudiciū et ſint auditi ⁊ conuicti iuridice.

Ꝙ fugientes poſſunt capi ⁊ ꝑdant omnia bona ſua.

v Jceſimatercia ordiatio eſt ꝙ iudei ⁊ iudee ſarraceni ⁊ ſarracene meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ q̄ r̄ceſſerit ex̄ illa ⁊ fuerīt capti i via vel i aliq̇ alio q̇uis loco ꝙ ꝑdāt ip̄o facto oīa bona ſna q̄ portauerīt ⁊ ſint ꝓ illo vl̄ ill̄ q̄ eos ceperint ⁊ ip̄i ſint mei captiui in ꝑpetuum.

Ꝙ nulle pene nec aliq̄ illarū hic expreſſarū pn̄t āmouere

v Jceſimaq̄rta ⁊ vltia ordiatio ē: ꝙ null̄e nec aliq̄ p̄dictaꝝ penaꝝ ciuiliū ⁊ crimialiū poſſint āmouere nec circa eas vel aliq̄m eaꝝ diſpēſare nec addē nec diminuē p̄tores nec maiorini nec iudices nec rectores nec aliq̄ alia ꝑſona p̄dictarū ciuitatū villarū ⁊ locoꝝ: dato etiā ꝙ ſint dn̄i ⁊ habeant merū ⁊ mixtū imꝑiū in illo ſub pena qd̄ ꝑdāt dn̄iū ⁊ officia q̄ habuerint. Et vt p̄dc̄e ordinatōes ꝑ me facte melius obſeruent̄ ⁊ manu teneant̄ eo mō quo ſupradictū ē: mādo oib⁹ iudicib⁹ ⁊ p̄toribus ⁊ concilijs ⁊ iuratis ⁊ iuſticijs ⁊ maiorinis algazelis ⁊ alijs officialibus ⁊ iuſticijs q̇buſcunq̄ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ ꝙ publicent ⁊ mādēt p̄conisari in qualibet vna ciuitatū ⁊ villarū ⁊ locoꝝ meoꝝ regnoꝝ dn̄ioꝝ vn⁹ q̇ſq̄ in ſuis iuriſdictionibus vt obſ̄uētur ⁊ adimpleant̄ eo mō q̇ dictū eſt. et ꝙ ſupradicta cōſilia ⁊ iuſticie ⁊ officiales nec aliqͣs eoꝝ nec aliq̄ alie ꝑſone p̄lati vel laici cuiuſcūq̄ ſtatus ⁊ ꝯditōis exiſtāt p̄dictoꝝ meoꝝ regnoꝝ ⁊ dn̄ioꝝ ꝙ nō ſint auſi facē nec ire ꝯͣ illud nec ꝯͣ ꝑtē eiuſ i aliq̇ tp̄e vllo mō ſb̄ pena mercedis mee ⁊ p̄dictaꝝ penaꝝ ſuprapoſitaꝝ ⁊ de his oibus p̄cepi dare lr̄as meas ⁊ q̄ternos ſigillatos ſigillo meo: in cōplementū ſupradictoꝝ datis in valleotici viceſima die Januarij. anno natiuitat̄ dn̄i Ml̄o q̄dringenteſimo duodecimo.

De ſtatu iudeorum in regno caſtelle

o Ctauus ⁊ vltim⁹ articul⁹ ē q̄lis ē ſtatus iudeoꝝ ꝓnūc in regno iſto caſtelle licet optime ordiata ſint ex iure canoico ⁊ ciuili ac regia ordinatōe regni q̄ ſupradicta ſunt. Jn hac ꝯſideratōe pctis tn̄ exigētibus p̄cipue p̄latoꝝ ⁊ ꝑncipuʒ aliorūq̄ dn̄oꝝ nihil vel modicū de oibus ſupradict̄ obſ̄uant iudei. Quia ex nimia ꝯſeruatione eoꝝ ⁊ frequēti muneꝝ acceptiōe iā venerūt i ꝓfundū maloꝝ vt iſenſibiles facti ad voces p̄dicatoꝝ ⁊ clamores gemētiū nō ſolū paupꝰū: ſʒ etiā pluriuʒ alioꝝ ī oppoſitū facti ceci retorquētes iudicia ſua fauores ad libidū cōſequūtur ex q̇bus pl̄ima mala oriunt̄ in populo p̄cipue in fide ⁊ morib⁹: cū m̄lti xp̄iani facti ſunt iudei vel melius dicā erāt occulti iudei ⁊ facti ſunt publici. Alij aūt ſarraceni facti. Alij vero vtū

tur circūcisione. Alij cerimonias alias
iudaicas obſuant impune. Ex h̄ ꝛ tirā
nica rabies continue crescit in regno
astucijs ꝛ cōsilijs iudeoꝝ q̄ ad hec ꝛ si-
milia inueniēda inter ceteros homies
ꝓmpti sunt. Et qd̄ vereor calamo scri
bere iuxta sententiā pauli ad Roma.
pmo dati in reprobū sensum multi de
populo q̄ imaculatus hactenus fue-
rat ceciderunt i passiones ignominie
masculi in masculos turpitudinē ope
rantes in eū vsum qui ꝯ naturā est lau
dantes se p vicos ꝛ plateas crimē pes-
simuz cōmisisse vt dei occulto iudicio
cū dixerint pax ꝛ securitas tūc eis re-
pentinus veniat interitus sic̄ ꝛ iudicia
terribilia deus fec̄ in vindictam p̄dicti
criminis p diluuiū generale Gen̄. vj. ꝛ p
pluuiā ignis sulphuris sup hec ciuita
tes Gen̄. xix. ꝛ p occasionē trib⁹ benia
myn ꝛ destructionē oim suarū ciuita-
tum ꝛ locoꝝ Judicū. xix. ꝛ. xx. capitu-
lis. Et p destructionē hyspanie igne et
gladio tpe regis Rodorici vltimi got-
toꝝ regis quia peccata carnis turpissi
mi regis vitise sui p̄decessores qui iu-
deos introduxit in regno. Et pctm̄ re-
gis Roderici sui successoris circa filiā
vel vxorē comitis. Juliani fuerunt po
tissima cā exterminij hyspaniaꝝ vt col
ligit ex cronica generali hyspanie vt ex
collectario hystoriarum fris Jobis de
podio. Auertat dn̄s scd̄m sniam ne pe
reāt boni cū malis p̄dicta mala ꝛ plu-
ma alia cogito oriri ex nimia ꝯuersati-
one ꝛ fauore infideliū in malis ꝯ sacro
rum canonū sanxiones nō attendētes
picula que ex p̄dictis oriunt. Sic̄ no-
tat Innocentius. iij. scribens epo. Se
noneñ. ꝛ epo Parisieñ. sic dicēs. Et si
iudeos q̄s ꝓpria culpa submisit perpe
tue seruituti pietas xp̄iano receptet ꝛ su
stineb it cohitatiōem illoꝝ. Ingrati tn̄
nobis esse non debent vt reddāt xp̄ia-
nis ꝓ grā ꝯtumeliā ꝛ de familiaritate
ꝯtemptū q̄ tanq̄ misericordit in nostraz
familiaritatē admissi nob in illaz retri
butionē impendūt quā iuxta vulgare
ꝓuerbiū. mus in pera: serpens in sinu ꝛ
ignis in gremio suis ꝯsueuerūt hospi-
tibus exhibere. patent hec extra de iu-
deis. c. ꝛ si iudeos. Vere iudei isti⁹ re-
gni sup omnes iudeos igratissimi sūt
xp̄ianis cū sustentent tanq̄ dn̄i in isto
regno qd̄ alibi minime fit p̄sertim i frā
cia ꝛ anglia vt supradictū est. vij. consi
deratōe vt impleat illud Exodi. xxiij.
ca. Non bitent in terra tua ne forte pec
care te faciant. In alijs tn̄ regnis si alt
qui sunt vitā captiuitatis ducūt ꝛ non
solū inter xp̄ianos qd̄ iuris ē. ſ3 etiā in
regnis machometoꝝ vbi xp̄i incarna-
tio credit ꝓpter errorē quē tāptauerūt
iudei ꝯ xp̄m inter eos ducunt vitā ma
gis miserabilē quā inter xp̄ianos. ꝛ ca
ptiuerij efficacis ac magꝭ hn̄t eos odio
ꝛ cōtemptui q̄ xp̄iani. Cū em̄ pncipiū
xp̄ianoꝝ detestabilis auaricia eos ꝓpt
lucra tempalia sustineat ꝛ xp̄iana mā-
cipia ipsis hr̄e pmittat ꝛ in moderato
vsuraruz fauore xp̄ianos expoliari cō-
cedat. Ipsi tamen iudei apud sarrace-
nos abiectissima ꝛ vilia operātes man
cipia ꝛ serui sunt paganoruz. Et extre-
mis conditionibus inter eos cōmora-
ri permittunt. Et si in aliquo cōtinget
eos contra legem machometi vel in vi
tuperiū eius aliquid opari crudeli exa
minatione contra eos ꝓcedunt. Vn̄
legi q̄ quidam iudeus pitissimus hy-
span⁹ dict⁹ rabi abrahā de la. capa. sic
ꝯgnomiat⁹ erat qr tā paup erat q̄ nūq̄
hr̄e potuit nisi illā capam veterē quaz
ducebat continue q̄ multa audiens de
sepultura ꝛ simulacro machometi pē-
dēti ꝟtute adamātiū ꝛ q̄ ei⁹ ornamētū
erat inn̄erabil' valoꝝ disposuit ire illuc
sub habitu sarracenico ꝛ sic factuz est.
Et cū eēt circūcisus ꝛ linguā sciret ara
bicā ꝛ caldeā incognitus ptransiuit re

putatus sarracenus. Et cū veniret in
mecā ꝛ ibi se fingeret religiosum ẜm le
gem machometi ꝛ vt talis acceptus ꝛ
quasi facti confidentes de eo ingredie
baẜ locū illū vbi simulacrū erat qꝺ oi-
bus non licebat ꝛ cū vidit temp⁹ opoꝛ
tunū adhibitis aliqbus succis alboꝝ
et aliquib⁹ sanguinibus debilitata fu
it ṽtus adamantiū ꝛ cecidit simulacꝝ
fractūqꝫ est opus mirabile ꝛ accipiens
aliqnos lapides ꝑciosos quos voluit
fugit in iudeā ꝛ exinde in hyspaniam.
Cū vero die quadā magne festiuitatis
sarracenoꝝ vellent simulacrū videre ꝛ
venerari: qꝛ non erat eis licitū oi tem-
poꝛe intrare inuenerūt fractū ꝛ turpiẜ
cōculcatū requirentes diligenẜ male-
factoꝛem. Inuenerūt finaliter ꝙ ille q̇
se fingebat religiosum fecerat ꝛ ꝯgno-
uerūt ꝙ non sarracenus ẜ iudeus erat
Querēres ergo eū ꝑ oēs suas ꝓuinci
as ꝛ non inuenientes q̄drīgentos sy
nagogas iudeoꝝ destruxerūt q̄rū vna
fuit synagoga toletana. Cū tunc illa ci
uitas a sarracenis possidenẜ: nunq̇d
hoꝛribilia ꝯmiserūt in regno isto: spēa-
liter circa sacramentuꝫ coꝛpis dn̄i ihu
xp̄i: ꝛ cōmittūt cū illud possunt vel fu
rari vl̄ a cupidis emere xp̄ianis. Non
sufficeret liber magnus capere eoꝝ cri
mina circa hoc. Sꝫ dixi vt excecatis ꝓ
latis ꝛ ꝓncipibus alijsqꝫ quoꝝ interest
intendere punitōi eoꝛundē: q̄ntūcūqꝫ
hec vel alia grauissima crimina ꝯmit-
tant oblatis muneribus seu mām̄ona
sue iniq̇tatis exptus sum de eis nullaꝫ
fieri vltionē: imo cū accusanẜ ab aliq̇-
bus oēs supꝛadicti ꝛ cōir in eoꝝ insur-
gēt fauoꝛē. In ħ ergo regno iudeoꝝ n̄
ḡuaẜ captiuitas cū ipi terre pinguedi-
nem edant ꝛ bona: non laboꝛāt terraꝫ
nec eā defendūt. sed malicijs ꝛ astucijs
suis laboꝛes xp̄ianoꝝ deuoꝛāt. ꝛ eoꝛuꝫ
sunt bonoꝝ heredes sic̄ de eis scriptū
ē Iheremie. v. cap̄. sic̄ de cipula plena

auibus: sic domus eoꝝ plena dolo: iō
magnificati sunt ꝛ ditati incrassati et i
pinguati. Sic ergo ꝓditōes ꝛ mala iu
deoꝝ vt dictū est transeunt sine pena ꝛ
pctis exigētib⁹ semꝑ in regno isto aliq̇
ipoꝝ nimis valent cū regibus ꝛ ea que
ad reges ꝑtinēt ꝑtractāt ꝛ talibus se in
miscent qꝺ hn̄t sub iugo et dn̄io xp̄ia-
nos. Et iō in regno isto tꝑibus fere oi-
bus obtinēt ꝓuilegia iux̄ velle semper
etiā in domo regia ē vnus magn⁹ mi-
les vel plures q̇ eoꝝ est aduocat⁹ ꝛ de
fensoꝛ a q̇cūqꝫ accusante. Et sic ceci iu-
dei cecos efficiūt xp̄ianos regni istius
Vn̄ accidit ꝓuerbiū antiquoꝝ vidisti
hic cecū q̇ videntē exequauit: cū tamē
scriptū sit Prouer. xix. nō decēt stultū
diuitie nec seruū dn̄ari ꝓncipibus. Sꝫ
arguet hic iudeus si nos viuim⁹. hi ci
captiuitate ꝛ meli⁹ ꝛ illaboꝛiosi⁹ vt tu
dicis. Ex hoc sequiẜ ꝙ magis spēaliter
ipe deus pꝛe liberis nos respiciat. ꝛ sic
scripsit moyses in lege. Cuꝫ fueritis in
terra inimicoꝝ vr̄oꝝ nec odio vos ha-
bebo vt imponā finē federi qꝺ pepigi
vobiscū. Rn̄deẜ ꝙ iudeoꝝ solaciū in vi
ta est ꝓpter pctā ꝓncipū istius regni vl̄
subiectoꝝ suoꝝ qui eos adiuuāt i hac
vita. Sꝫ ad dictū mosaycum cuꝫ dr̄ ꝙ
nō imponeret finē eis cū in captiuita-
te essent dico hoc fuisse duabus de cau
sis. Vna vt in ꝑpetua captiuitate ipsi
maneant ꝓpter ingratitudinis memo-
riā redēptōis messie ihu xp̄i de q̇ Iere
mie. xxiij. ca. Et dabo vos in obpꝛobri
um sempiternū ꝛ ignominiā eternam
q̇ nūqꝫ obliuioni delebiẜ. Scd̄a causa
est nō pn̄t hoīes se excusare qn pctis ꝛ
alijs malis subijcianẜ ꝛ ipi ad ħ vt talia
excitēt ꝑmanebūt. Nā videm⁹ nāliter
aīalia ꝓcreari ex aeris coꝛruptōib⁹ vt
putrefactio ibi incoꝛpoꝛeẜ: ꝛ aer coꝛru-
ptus in taliū sustētatōe minuaẜ vt aer
purus remaneat alijs aīalibus sine dā
no. Senseo ꝛ de ħ testimoniū ꝑhibeo

q̄ sūmus pōtifex ꝛ reges ceteriq̄ p̄nci pes xp̄iani deberēt adhibere remediū in p̄dictis cum effectu cū impatores ꝛ alij dn̄i antiquitus nō ꝑmiserūt eos viuere inter nos nisi vt de morte xp̄o ihū illato mūdo testimoniū ꝑhiberēt: q̄ in captiuitatē eos detulit sempiternā vt supra patuit p̄mo articulo. Et vt verū testimoniū eēt debuissent vti legis auctoritate Deutro.xxiij. q̄n moises eis maledictōes donauit dicēs: Fuiēs inimico tuo quem immittet tibi dn̄s in fame ꝛ siti ꝛ nuditate ꝛ oīa penuria ꝛ imponet iugū ferreū sup ceruicē tuā donec te cōterat: sequit ꝛ erit vita tua q̄si pendens ante te: timebis nocte ꝛ die ꝛ ñ credes vite tue: mane dices q̄s mihi det vesperum ꝛ vespere quis mihi det mane ꝓpter cordis tui formidinē qua terreberis ꝛ ꝓpter ea que tuis videbis oculis q̄re videt q̄ non est intentōis le ꝓphetice istius: sic eos viuere absolute Nam tanta libertas eis incentiuū prebet rebellandi: ꝛ ē causa quare a regno nūq̄ plaga discedat sic̄ scriptū ē Deutrono.xxxij. Incrassat⁹ ē dilectus ꝛ recalcitrauit. Incrassatus inpinguat⁹: dilatatus dereliquit deū factorem suum ꝛ recessit a deo salutari suo.

De iudeoꝝ conuersione in fine seculi.

Dodecima cōsideratio ꝛ vltia huius tercij libri est de iudeoꝝ cōuersione i fine seculi a sue duricia: nempe deus iusto iuditio oīa disponens licet iudeoꝝ gentē suis exigētibus culpis lōgo tp̄e ꝑmiserit ꝑclitari inuolui cecitati ꝛ criminibus tā horrendis vt supra i libro isto latissime declaratū est: in fine tamē seculi q̄ relicti fuerint nō ꝑibunt. Et vt explicē conceptum meum hec consideratio.viij. explicabit punctis. Primus erit quare iudeoꝝ cōitas nō ꝯuertit ad fidē xp̄i. Scd̄s si aliq̄ni eoꝝ voluerint cōuerti vtrū sint recipiendi. Tercius quis modus debet teneri in receptione iudeoꝝ ad fidem. Quartus an iudei sint ꝯpellendi ad recipiendū fidem xp̄i. Quintus qua pena sint feriendi ꝯuersi iudei redeuntes ad iudaismum. Sext⁹ q̄n recipiunt antixp̄m et decipient ab eo. Septimus q̄n cognoscēt se deceptos ꝛ ꝯuertent ad viā veritatꝭ fidei ihū xp̄i dn̄i nostri. Octauus erit an temp⁹ antixp̄i quo iudei sunt conuertendi possit determinate cognosci ꝛ de signis tēporibus eius aduentus.

Quare iudeoꝝ cōmunitas non cōuertitur ad fidē christi

Primus istius cōsideratōis pūctus est quare iudei in p̄nti tp̄e non ꝯuertunt ad fidē ihū xp̄i. R̄ndetur q̄ ad hoc possunt quatuor assignari cause satis efficaces. Prima ē icōsideratio veritatꝭ aduētus xp̄i. pro cuius intellectu notandū q̄ in libris thalmuth ꝯsiderant tres spēs materierum quarū vna est placitoꝝ siue causarum ciuiliū ꝛ criminaliū ꝛ de alijs dependentib⁹ int gētes eoꝝ ꝛ hec assiliātur legibus impatoꝝ inter nos. Scd̄a spēs ē eoꝝ q̄ vetant vel licenciant in lege sic̄ sunt cibi ꝛ alia ꝛ q̄ sunt res munde ꝛ q̄ immūde ꝛ de sacrificijs ꝛ orōnibus ꝛ festiuitatibus ꝛ hec sunt int eos sicut decreta inter nos. Tercia species materie est historiarū legis sicut creationis mundi ꝛ vite antiquoꝝ patruꝫ et miraculoꝝ in lege ꝛ de aduētu messie ꝛ conditionibus eius ꝛ de resurrectōe mortuorum ꝛ de die iudicij ꝛ de inferno ꝛ paradiso: ꝛ hanc particulam terciam vocant iudei Algadoth .i. anunciationes ꝛ singulare vocant agada.i. anūciatō. Itē vocāt ea imdiasor.i. glose morales ꝛ singlare vocāt imdias. et p̄dicte anūciatōes ꝛ glose morales nō

sunt oēs diuisim ab vna pte imo sūt di
sperse p diuersas ptes librorum thal·
muth intantū vt post septē vel octo le·
ctiones veniet aliq̄ auctoritas pdictar
annūciationū. Cū ergo rabini scolarū
thalmuth legūt suas lectōnes inq̄ntū
ptinent ad pmas duas spēs materiex
declarāt illa optime cū omnibus illis
glosis ꝛ expositōib' ꝛ in nouatōibus q̄
pnt ad ppositū suū applicare. Sz cuz
accedūt ad locū qui in aliq̄ tangit ma
teriā terciā. s. ānūciationuz. dimittunt
illud ꝛ nolūt legere dicētes q esse res d̄
qua nō exit aliq̄s fruct' qd ipsi faciūt
q2 nō est intentio eox laborare nec cō·
siderare nisi materias q̄ sunt de pāe lu
crando p qb' ppl's eox vulgaris hono
rant eos ꝛ dant salariū. ꝛ h mod' obser
uat p oēs rabinos in omnib' terris ꝛ i
omnib' tpib' ꝛ in oib' scolis eox. Et h
cā principalis obstiatōis eox est quia
scz nō ꝯsiderāt nec vident ea q̄ ptinent
ad predictā terciā spēm ꝛ vulgaris eox
ppl's manet ignorātia excecat'. Secū
da causa est in conferentia auctoritatū
sacre scripture q2 dato q aliq̄ mō cum
occurrit aliqd in lectōnib' suis de tcia
materia considerent nō est mix si vna
auctoritas vel due vel tres nō explicēt
ad plenū veritatē salutis cū aliqn vide
ant aliq̄ auctoritates vel obscure vel cō
trarie s3 deberēt illas scripturas ad iui
cem conferre cū oib' pphetijs tangen
tib' illā materiā. ꝛ deberēt vidē glosas
ꝛ translationes chaldaicas q̄ facte fue
runt per duos doctores. q̄ inter eos p
magis autēticis habent cū illi sup eas
dem auctoritates loquāt ꝛ nō est dubi
um qn statim illūinarent a spūsancto
si tales conferentias scripturax cū eo·
rum circūstantijs facerent ꝛ viderēt ve
ritatē sole clariorē. Vn̄ aug'i libro o·
ctuaginta triū questionū qōe. lxix. nō
potest inquit oriri error qn palliat no·
mine xpiano nisi de scpturis nō intel·
lectis. ꝛ hoc iō q2 ancedētia ꝛ subseq̄n·
tia nō ꝯtulerūt. vn̄ ibidē solet circūstā·
cia scripturax illūinare sniam. Vnde
hereses sunt orte p se legēdo. q̄ ꝯferen
do repulse sūt q2 ꝯferētes diuersas sen
tētias adduxerīt. q̄ ex se inuicē mutuo
inueniri potuerīt. q̄lr eēnt intelligendet
h mō meruerīt ꝯgnoscere veritatē ꝛ ve
nire ad viā salutis. Venerabilis petr'
alfonsi ꝛ mgr̄ alfonsus ꝛ mgr̄ iohes et
hieronim' de sctā fide d̄ qb' sepe facta
est mentio in isto volumie q̄ solennia
opa fecerīt recognoscētes vitatē fidi ca
tholice ꝛ errorē in q̄ fuerant inuoluti.
Tercia cā q̄ impedit cōuersionē aliqx
iudeox ē inordinat' amor ad vxores ꝛ
filios ꝛ pentes. Vn̄ expt' sum in h cāu
cū venerit ad me qdā de sapientiorib'
iudeis isti' regni q̄ mecū ꝯferens de se
cretis legis. affirmauit severacit crede
re fidē xpi. ꝛ q ad h iduct' erat diligēti
studio scripturax nō solū biblie s3 etiā
thalmuth ꝛ phox. Cūq3 ab eo q̄rerem
q̄re nō efficiebat xpian'. Rn̄dit q imo
summe desiderabat h iplere. Sed q2 ha
bebat prēm q̄ eū tenerrie diligebat co
gitās q cū sciret pre tristitia moreret.
Dixit q nō vincere poterat seipm nisi
faceret cū ꝯsensu pris. Dicebat etiā q
nō erat ali' mod' vt pdictū ꝯsensū pos
set hre nisi q ego tenerē modū cū rege
vt ipe capet. ꝛ poneret in carcere ꝛ ide
scriberet pri suo q esset necesse q effi·
ceret xpian' q2 alr nō posset euadere
mortē. Mihi aūt nō placuit h modus
palliat' mendacijs in lege xpi q2 qcqd
ipe hret in corde de veritate fidei. ppl's
acclamaret ipsum nō fuisse fctm̄ cristi
anū voluntarie s3 cōpulsus carceribus
ꝛ timore mortis quod non est honestū
in lege cristianorum q2 p veritate h'
legis recipienda relinq̄re debet quisq3
prēm ꝛ mrēm vxorē ꝛ filios frēs ꝛ soro·
res ꝛ agros vt centuplū accipiat ꝛ vitaz
eternā possideat. Durauit collocutio

p̄dicſs inter me ⁊ p̄dictū iudeū fe-
re per quatuoꝛ annos nec adhuc eſt fa
ctus xp̄ianus durāte in eo impedimē
to p̄dicto amoꝛis paterni inoꝛdiati
Non minꝰ etiā detinet eoꝝ aīos ne cō
uertant. cupiditas inoꝛdinata diuicia
rū ꝑ vſuras. cū hec ſit pignis q̄dā acq̄-
ſitio diuitiaꝝ ſine laboꝛe. vñ dr̄ in thal
muth. ꝙ q̄dam dña dixit vni rabino qꝛ
vidit ꝙ erat pulcer ⁊ gratioſus. Silis
eſt facies tua hn̄ti gregem poꝛcoꝝ vel
compꝛeſtanti pecuniā ſuā ad vſuram.
Quarta cauſa q̄ impedit conuerſionē
iudeoꝝ eſt inclinatio magna ad opini
ones ⁊ conſtitutiones ⁊ ceremonias et
conſuetudines quas hūerūt ⁊ habēt i
thalmuth. In qbꝰ toto tp̄e vite ſue fue
rūt nutriti. Vñ p̄ duo exempla h̄ oſtē
dit de iudeis ad lr̄am Ihere. xiij. Pri
mū exēplū eſt de nigredine ethiopis.
vñ dr̄ in textu. Si mutare poteſt ethi-
ops pellē ſuā. q. d. non poteſt mutare
nigredinē ſuā. Scd̄m exemplū eſt de
pardo q̄ non poteſt mutare varietatē
pellis ſue. Vñ dicit aut pardꝰ varieta
tes ſuas qꝛ vtrūq; p̄dictoꝝ eſt a natu
ra. ſic eſt de iudeis ꝙ nō p̄nt reuerti ad
bonū ꝓpter conſuetudinē ad malum.
qꝛ conſuetudo eſt q̄dam natura vt dic̄
ph̄s in libꝛo de memoꝛia ⁊ reminiſcen
tia. Sciendū tñ ꝙ hec ſilitudo nō te
net ſimpl̄r ſ3 tm̄ ſcd̄m q̄d. Illa em̄ na-
tura q̄ eſt cauſa nigredinis ethiopis i
nullo ſubiacet impio rōis. ⁊ ideo ethi
ops nō poteſt illā imutare q̄ntūcunq;
conet ad h̄. ſ3 hitus ex cōſuetudie pec
candi generatꝰ ⁊ p̄ modū nature incli
nans ad malū. cauſat ex inclinatione
appetitus ſenſitiui q̄ natus eſt obedi-
re rationi. Et ideo per conatū liberi ar
bitrij ad oppoſitū poteſt reuerti ad bo
nū tamen cum difficultate ꝓpter habi
tū inclinantem ad oppoſitū. ⁊ hoc di
citur impoſſibile ſcd̄m q̄d ꝓut dr̄. v.
methaphiſice. vno mō dr̄ impoſſibile
quod vix poteſt fieri aut cū difficultate
In exēplis aūt poſitis de ethiope et
pardo eſt impoſſibile ſimpl̄r ſm̄ natu
ram. tñ deo nō eſt impoſſibile. v̄ba ſūt
Nicolai de lyra in p̄dicto paſſu ⁊ in
veritate magna virtus coꝛdis ē neceſſa
ria vt poſſit hō declinare ab his in qui
bus a puericia fuit nutritus cū illa do
ctrina q̄ a teneris āniis eſt inhibita ſit
diuturna nec oēs homines ſunt ſuffi-
cientes violentare ꝓprias volūtates vt
ſimilia dimittant niſi ſolū illi quibus
deus fecit tantā gr̄am vt contemnerēt
gaudia ⁊ bona tp̄alia cū nihil ſint i cō-
peratione bonoꝝ ſpūalium ⁊ amplexē
tur veram ſpem ſaluatōnis animaru3
ſuaꝝ ⁊ boni finalis eterne btitudis eaꝝ
ſicut ꝓmittit venienti ad xp̄m. Iſa. lviij
Et requiē dabit tibi dñs deꝰ tuꝰ ſemꝑ.
Et implebit ſplēdoꝛibus aīam tua3
⁊ oſſa tua liberabit ⁊ eris q̄ſi oꝛtus irri
guus. ⁊ ſicut fons aquaꝝ cuiꝰ nō defi
cient aque. ſic et chꝛiſtus ait Mat. xj.
Regnū celoꝝ vim patitur et violēti ra
piunt illud. Et Iohis. vj. Nemo pōt
venire ad me. niſi pater meus q̄ miſit
me traxerit eum.

Vtrum iudei volētes cōuerti ſint ad fidem recipiendi.

ſEcundus punctus eſt. Vtru3
ſint recipiendi iudei qui volūt
ad fidem xp̄i cōuerti. hoc dico
qꝛ multi eoꝝ fuerūt et ſunt ita mali ꝙ
multa damna faciunt in eccleſia3 dei.
Veruntamē facta diligenti examina
tione de modo aduentus eoꝛum non
ſunt repellendi ex quo volunt intrare
ſub alis fidei chꝛiſtiane et licet non fa-
ciant bona intentione ſed pꝛopter lu
crum tempoꝛale tales baptizati ſūt et
recipiunt ſacramentū licet non rem ſa
cramēti que eſt gratia. tales ꝓpe ſalua
tionem ſunt cum pietate dei pluſq; illi
qui non intrauerunt. nec venit eis ad
voluntatem vt ſub illo intrarent. Et ꝓ

pter hoc dixerunt sapientes isrl' ꝙ sp debet homo laborare in lege licet nō faciat bona intentione. quia ex h poterit venire ad bonam intentionem. Et sic iudei taliter venientes poterūt venire ad rectam intentionē fidei cum dei adiutorio vel ex vsu quo exercitabunt in ea. vel quia deus faciet eis aliqua signa vt sic eū cognoscant in suis operibus. vel quia dabit eis aliquas tribulationes vt corrigantur ⁊ redeāt ad bonum. vel quia addiscent ex hoc ⁊ similibus libris qui ostendunt radices fidei ihesu christi veri messie diligenter in eis studendo. vl' ex eo ꝙ informabūtur continue a predicatoribus euāgelicis fidem christi nunciantibus ⁊ si tales infelices fuerint indurati intrinsecus iudayca perfidia. habebunt forte eorum filij vel nepotes seu alij q̇ ex eis procedent cognitionem huius catholice veritatis ⁊ saluabuntur.

Quis sit seruādi mod⁹ iudeos ad xp̄i fidem recipiendum.

t Ercius punctus est scire quis modus debet teneri in receptione iudeoꝝ venire volentiū ad fidē xp̄i ne quātū possibile fuerit det occasio maloꝝ q̄ sentimus a sp̄ūsctō modus ordinatus est est a quo quia vt cōiter deuiant recipientes nō est mirā diu3 si taliter receptos nō experiamur veros ēē christianos ⁊ iō recipiendi st cū multa deliberatōe ne ad vomitū redeant ⁊ modus ponit in decretis de cōse. di. iiij. iudei vbi sic hētur. Iudei q̄ꝝ pfidia freq̄nter ad vomitū redit si ad leges catholicas vēire voluerit per octo menses inter cathecuminas ecc'ie limē introeant. ⁊ si pura fide venire noscuntur tunc demum baptismi gratiā mereantur quia si casu alio periculum infirmitatis intra prescriptum tempus incurrerint ⁊ desperati fuerint baptizētur. Et si queras an debeat talis iudeus aliquam abstinentiā facere vel etiā dies queri signa ad sacrū conferendū Respōdetur ꝙ vtrūq3 debet fieri vt3 de cōse. di. iiij. ne qd̄ absit vbi sic d̄r ne qd̄ absit longa dilatio retro possit animas iudeoꝝ reuocare fratri nr̄o ep̄o loci illius loq̄r e vt pn̄ia ac abstinētia. xl. dierū indita aut die dn̄ica. Aut si celeberrima festiuitas occurrerit eos oīpotētis dei miscōia ꝑtegēte baptizes. Sic ergo patet ꝙ iudei die dn̄ica vel aliq̄ solēni die debēt baptizari. Sed nūquid iudeus q̇ est seruus xp̄iani si baptizet fiet liber. Rn̄det ꝙ nō scōm Ray. s3 remanet seru⁹ q2 seruit⁹ itroducta ē de iure diuino di. xxv. vj. die ⁊ ꝑ ius gentiu3 ⁊ iure canonico confirmatū. xij. q. ij. ecclesiā concordat gotfrid⁹ ⁊ hostiens. Addit ray. ꝙ vbi de bona ꝯsuetudine nō solent eē christiani serui consulerem ꝙ dn̄s in remissionē pctōꝝ manumitteret eū vel saltē ꝙ pecunia mēdicata vel seruitio ad tempus ꝓscito scōm arbitrium boni viri redimeret se. xij. q. ij. Cum redemptor.

Vtrum liceat iudeos ad baptismum compellere.

q Vart⁹ pūct⁹ est si iudei sint cōpellendi ad recipiendū baptismū hic sunt duo videnda. Primū est de paruulis iudeoꝝ. ⁊ scōm de adultis iudeis. Ad primū rn̄det sctūs thomas in scd̄a scd̄e. q. iiij. ꝙ nō lic3 inuitis ꝑentibus. Sed qn̄ ad annos discretionis ꝑuenerint pn̄t fidem suscipere etiam ꝑentibus inuitis. Concordat Guill'. dicens ꝙ nec licet nutricib⁹ occulte baptizare paruulos iudeoꝝ. Si tamen in articulo mortis ꝑuuloꝝ hec facerent non credo ꝙ peccarēt Doctor vero subtilis. scot⁹. in. iiij. dis. v. dicit ꝙ pueri iudeoꝝ pn̄t auferri ꝑentib⁹ inuit' ⁊ baptisari ⁊ h ꝑ ꝓncipes legislatores q2 legislatores pn̄t ordiare ad salute3 vni⁹c⁹q3 sbditi velit nolit. ita ꝙ pncepſ

ecclesie.v.g. Si respublica indiget bel
latoribus⁊ iudei filios suos talit differ
rent ꝙ essent inepti ad bellādū.tūc pn
ceps posset eos auferre a parentibus et
ipis inuitis posset eos facere nutriri⁊
instrui ad bellandum ita videt in ꝓpo
sito. Alij dicunt ꝙ nō debet fieri quia
ecclesia tenet oppositū ꝫ hoc nihil est
q2 quotidie pnt ab ecclesia noua insti
tui ꝑ salute cōi. Alij dicūt ꝙ non deb3
fieri ꝓpter ꝓphetiā Jsa.q2 reliqe israel
salue fient.ꝫ hoc non obstat q2 hoc pt
intelligi de fidelibus vel q2 etiā pnt ali
qui in aliqua insula saluari. Ad scōm
sc3 de iudeis adultis vtrū sint compel
lendi ad fidē suscipiendam hic dicit su
pradictus doctor scot⁹ vbi ꝰ ꝙ oēs de
berent compelli ad fidē q2 meli⁹ est cō
pelli ad beneagendū quā male agere
impune sicut ipi agunt.

Qua pena feriendi sint iudei conuersi ⁊ ad propria instituta redeuntes.

q Uintus puncius est qua pena
sunt feriendi iudei conuersi re
deuntes ad vomitū iudaismi.⁊
licet supradictū sit de pena qua feriri
debēt a iure. nunc libet hic explicare
duo. Primo qua pena sint feriēdi ex
lege regni. Scdo qua pena sint ferien
di ex lege regni ꝑ eos īstituta. Circa ꝓ
mū notādū.ꝙ in h regno castelle ē lib
qdā ātiqꝝ regu3 gothoꝝ q̄ ingua nr̄a
d2 el.furo.ni3go.vbi libro.xij.tit.ij.ca.
xvij.ad lr̄am p̄dictoꝝ pēa pōit.vt seqt
sic xp̄iani debēt ꝯq̄ri de illoꝝ mal' q̇ve
niūt ꝯ sctām fidē ihu xp̄i. Jta debēt te
nere tales modos ꝙ nul⁹ hō possit ha
bere veniā q̇ dimittit meli⁹ ꝓpositū ⁊ re
dit ad pei⁹. Et q2 audacia crudelior et
mirabilior debet hr̄e crudeliorē pena3
⁊ maius tormentū. Jō statuim⁹ hanc
legem.ꝙ ois xp̄ian⁹ ⁊ maxime illi qui
nati sūt de xp̄ianis siue sit vir siue mu
lier.qui inuentus fuerit ꝙ circuncidat
vel ꝙ habeat mores iudeoꝝ vel qui sit
inuentus de cetero ꝙ deus non man
det redire ad iudaysmū.recipiat mor-
tem a xp̄ianis vel a nobis ⁊ sic punit⁹
crudelissimis penis vt intelligāt q̄ntū
est exosum ⁊ excōicatū malū quod fec
⁊ ois bona sua hēat rex taliter ꝙ here
des nec ꝓpositi talium personarū non
consentiāt in tali errore.hec ibi. Secū
do declarat qua pena sunt feriendi ex
lege ꝑ iposmet iudeos instituta. Unō
in supradicto libro.xij.ti.ij.ca.xvij.scri
bit cōstitutio quedā siue lex. quam iu
dei toletani miserūt regi Sisyndo:c⁹
tenor talis est. Noster dn̄e potētissime
ac honoratissime rex Sisyndo nos oēs
iudei ciuitatis toletane q̇ sub scribere
hēmus vel facere signa ifra i hac lege
salutes nos recordamur ꝙ bn̄ ⁊ iuridi
ce alio tpe nos cōpellabatis ꝙ facere
mus fedus ⁊ scriptu3 ex p̄cepto regis
titilai q̇ iā transiuit ꝙ oēs deberemus
obseruare ⁊ tenere fidem xp̄ianoꝝ ⁊ sic
nos oēs fecimus. Sed q2 obstinatio
nr̄e duriciei ⁊ antiquitas erroris prm
nr̄orum nos impedit ne credam⁹ i do
mino nostro ihu xp̄o veraciter nec te-
neamus fidē xp̄ianoꝝ firmiter. Jdeo
nūc spōte ⁊ volūtarie rn̄dem⁹ vr̄e altitu
dini sic ꝓ nobis sicut pro nostris vxo
ribus ⁊ ꝓ filijs nostris per hunc nostꝝ
scriptū ꝙ de cetero nō faciem⁹ aliqne3
consuetudinem iudeoru3 iudeis q̇ no
luerunt baptisari nec habebimus ali
quē societatē cū eis vllo mō n̄ ꝯhem⁹
mr̄imonia cū aliqua nr̄i generis vsq3
ad sextū gradū.non faciemus incestū
cū aliqua muliere nostri generis nec
nos nec nr̄i filij nec nr̄aq3 generatio.ꝫ
ta3 viri quā femine deceto mr̄imonia
contrahemus cū xp̄ianis nō faciem⁹
circūcisiō3 nr̄e carnis.nō obseruabim⁹
pasca.nec sabbata sicut solebant obser
uare ceteri iudei nec alias festiuitates

non sepabimus cibos scđm eoꝝ ꝯsue-
tudinē non faciemus aliquā rē quam
hñt alij iudei in vsu ꝛ cōsuetudine nec
quō ipi viuūt sed oms credimus cum
mūda fide ꝛ cū magna volūtate ꝛ cuꝫ
magna deuotōe xp̄i ihu filij dei viui se
cūdū ꝙ euangelia ꝛ apl'i mandant. Et
illū ꝯfitemur ꝛ honoramus oms tene-
mus hāc sctām legē xp̄ianoꝝ veraciter
tā in diebus festiuitatuꝫ ꝗꝫ in mr̄imo-
nijs ꝛ cibis et in oibus alijs moribus:
nec dolū aliquaꝫ nec aliquā rōnem te-
nemus ꝯ̄ eā ex nr̄a pte vt non implea-
mus ꝛ faciamꝰ oia que ꝓmisimꝰ. De
carnibus porci ꝓmittimus obſuare
ꝙ si non poterimꝰ ꝯmedere qꝛ non ha
bemus eas in cōsuetudine semꝑ tamē
oia que cū eis cocta fuerint ꝯmedemꝰ
sine tedio ꝛ sine omni nausia. Et si ali
quis de nob̄ iuentus fuerit ꝗ faciet cō
tra ea ꝗ supradicta sunt vel ꝯ̄ minimū
eoꝝ vel ꝙ ausus sit aliquā facere ꝯtra
fidem xp̄ianam: vel si morā fecerimus
in faciendo ea que ꝓmittimus verbo
seu facto iuramus ꝑ illū met. pr̄em et
filiū ꝛ spm̄sctm̄ qui est vnus deus ꝛ tri
nus: ꝙꝙ quēcūꝙ oim qui inuentꝰ fue
rit trāsisse ꝑdicta vl' aliqđ eorū ꝙ nos
eū cōburemus vel lapidabimus. Et si
forte pietas vr̄a voluerit eiꝰ saluare vi
tā statī sit factus suus: ꝛ ꝙ detꝭ ipm et
oia bona sua cui volueritis ꝓ semper
vel qđ faciatis de eo ꝛ de bonis suis ꝙ
volueritis nō solū qꝛ hētis ptātē regis
ſꝫ qꝛ vobis cōcedimus ꝑ hūc nr̄m scri-
ptū. ꝛ istud fedus ꝛ scriptū fuit factuꝫ
trāsactis. xij. diebus kal'. Marcij in se-
xto anno quo vos regnastꝭ. hec ibi. Ec
ce vidimus qua pena feriendi sunt iu-
dei redeūtes ad iudaicas cerimonias
vel ad instituta eoꝝ non solū ex lege re
gia ſꝫ etiā ex lege ꝑ eos statuta: que nō
minus debēt obligare iudeos aliaruꝫ
ciuitatuꝫ ꝛ locoꝝ totius regni ꝗꝫ iude-
os ciuitatis toletane: cum illa imperia
lis ciuitas ab ātiquo nominetꝛ nec ma

ioris conditionis sunt alij iudei alibi
conuersi ꝗꝫ toletani. Credo ꝙ si vera fi
eret inquisicio presertim isto tempe ꝙ
innumerabiles ignibus traderentꝛ de
his qui iudaizare realiter inuenirentꝛ:
qui si hic non puniantur crudelius ꝗꝫ
publici iudei etn̄is ignibꝰ cremabūtꝛ.

Quō iudei recepturi sunt anticristum

Sextus punctus est videre quo
modo iudei recipient antixp̄m
ꝛ decipientꝛ ab eo. Erit em̄ anti-
xp̄s scđm sanctos nequissimus qui na
scetꝛ in babilone siue generabitꝛ de tri-
bu dan. Vñ super illud Geñ. xlix. via
dan coluber in via. Btūs ysidorus su-
pra pentateucō dicit ꝙ hoc est intellgē
dum de anticristo ꝛ ꝓpterea illa tribus
non annumeratꝛ in numero signatorū
Apoc. vij. super ꝗ dicit beda. ꝙ dan ꝑ-
termisit quia de illa tribu nasciturus ē
anticristus cuius aduentus vt ait apo
stolus: erit ſm opationem sathane: qꝛ
totū faciet instigāte dyabolo qui illum
possidebit atꝙ coopante: nec tamē ita
possidebit euꝫ ex toto vt vniatꝛ ei sicut
humanitati diuinitas in cristo: nec ita
vexabit eū vt careat rōnis iudicio alio
qn nō iputaretꝛ ei qcqđ ageret sicut fu
ribūdo. Comestor quidē dicꝛ ꝙ a ꝑnci
pio ꝯceptōis illiꝰ dyabolꝰ in vtero ma
tris eiꝰ descēdet cuiꝰ v̄tute deinceps ale
tur puer ꝛ nascetꝛ ꝛ adolescet. Sꝫ dicūt
alij ꝛ forte melius ꝛ veriꝰ ꝙ more cete
rū hoim a die cōceptōis sue hēbit āge
lū sui custodē vsꝙ ad annū discretōis
tūc extolletꝛ suꝑ omne qđ dr̄ esse deꝰ et
angeloꝝ ꝑsidio penitus destituto occupa
bit eū dyabolus ꝗ ideo tūc soluendus
dicitur: quia totā ptātem suā antiquaꝫ
sibi relaxatam per illum exercet ꝛ pro
voluntate sua inclinabit eum ad ma-
lum sicut possessor ad libitum suū tra
hit iumētū ꝛ in cūctis malis artibus
instruet eū. Cū ergo venerit iste ipius

antixp̄s filij iſrł̄ q̇ ab alexādro int̄ mō
tes Caſpios in plaga ſeptētrionali ſu-
per occianū vbi nūc eſt finis iperij ma
gni Canis inter duo caſtra dicta guth
ꝛ maguth fuerūt incluſi vt refert mgr̄
hyſtoriaꝝ ꝛ ſcd̄m ioſephuʒ facto terre
motu in ꝯſpectu principis mōtib∘ ca-
dentib∘ ſup montes ibidē ꝑtim monti
b∘ ꝑtim muro indiſſolubili ꝛ portis fe-
reis obſerati q̇ adhuc ibi dicūtur eſſe
incantati. nudi incedētes carnib∘ cru-
dis ꝛ arboꝝ fructib∘ viuunt ꝛ in maxio
nūero conſiſtūt intm̄ vt ſcd̄m aliquos
poſſent. xxiiij. regna iplere. q̇ etiam q̄-
dam celeſti virtute ꝛ montiū portaruʒ
ꝛ muroꝝ firmitate ꝛ iperatoris de ca-
tayo. ſ. magni canis vel regine amaſo-
nū milicia obſerati exire neq̄unt. exce
pto dūtaxat qꝛ ꝓ monſtro ip̄e magn∘
canis aliquos de eis qn̄qꝫ portis aper
tis extrahit ꝛ mirabili gr̄a in exercitu
ſuo ſecū ponit. Iſti predicto an̄xp̄o ad
ſūgent̄ v̄tute quoꝝ regnabit ꝛ erit mo
narcha potētiſſim∘. Et cōgregatis ali
is iudeis q̇ ſūt ꝑ orbē diſꝑſi veniēs hie
roſolymā circūcidet ſe dicēs iudeis ſe
eē xp̄m ipis in lege ꝓmiſſum chriſtuʒ
vero nr̄m fuiſſe deceptorē ꝛ magū. oēs
itaqꝫ iudei accedētes ꝛ ei adherētes cō
fluēt ad ip̄m. qꝛ ipi nimio ꝯ̄ſiderio fer
uent de aduētu meſſie ꝑ quē expectāt
a captiuitate liberari decepti ſignis et
allecti ꝓmiſſis. ꝛ qꝛ videbūt eū oī ꝓſꝑi
tate ꝛ gl̄ia clareſcere regeſqꝫ ſubiugare
Ideo illi longo excecati errore eū tāq̄ꝫ
verū meſſiā ſuū recipiēt ꝛ vt deū colent
ꝛ tāq̄ꝫ rex ꝛ dn̄s ab ipis metuet̄. Et pro
pterea apl̄s. ij. ad theſ̄. ij. vocat euʒ ho
minē peccati. filiū ꝑditōis q̇ aduerſat̄
ꝛ extollit̄ ſupra oē qꝺ̄ dꝛ deus. Aut ꝙ
colit̄ ita vt i tēplo dei ip̄e ſedeat quod
edificabit in irl̄m ſcd̄m quoſdā vł̄ vt ve
rius loquar ſcd̄m alios ipſe ſe dicet tē
plū dei oſtēdens ſe tanq̄ꝫ ipſe deus ſit.
hoc eſt qꝺ̄ dicit btūs aug∘. xx. de ciui.
dei. xix. c. ꝙ illud ꝙ nos hēm∘ de anti-
xp̄o in templo dei ſedeat. greci habēt
in tēplū dei ſedeat tāq̄ꝫ iq̇t aug∘ ip̄e ſit
tēplū dī. i. eccleſia. ex quo dicto accipi
tur argumentū ꝙ an̄xp̄s erit falſus cri
ſtianus ꝛ finget ſe viꝛ eccleſiaſticū ac-
cōmolaci∘ nocendū qꝛ in tēplū dei. i. i
modū eccleſie. ait aug. hoc idē vult frā
ciſc∘ de maronis in. iiij. diſt. xlviij. q. ij.
allegās augu. vbi ꝯ̄ ipſe etiam vt facili
us xp̄ianos ꝛ iudeos ad ritum ſuuʒ at
trahit. diem dn̄icum in fauorē xp̄iano
rum. ꝛ diem ſabbati in fauorē iudeoꝝ
faciet cuſtodiri. vtʒ in decretis de cōſe.
di. iij. ꝑuenit. Sic ergo patet qūo iud̄i
decipiētur ab antichriſto ꝛ qūo recipi-
ent eū vt meſſiā ſuū ꝛ colent.

Qūo cognoſcent ſe per anti-chꝛiſtum deceptos.

ſ Eptim∘ punctus eſt ſcire q̇mo-
do iudei cognoſcēt ſe deceptoſ
per antixp̄m ꝛ qūo cōuertēt̄ fi-
naliter ad fidē catholicā. Notandū er
go ꝙ poſtquā iudei receperūt antixp̄ʒ
tanq̄ꝫ meſſiam ſuū decepti ex his q̄ di
cta ſunt in precedenti puncto. tūc mit
tet deus ad eoꝝ ꝛ alioꝝ multoꝝ cōuer
ſionē helyam ꝛ enoch qꝺ̄ erit inter oc
cultum aduentū an̄chriſti q̇ eſt ꝑ nati-
uitatē ꝛ manifeſtū eius aduentū qui ē
per predicationē ꝛ apertā perſecutōnē
Tunc ergo predicti helyas ꝛ Enoch q̇
viui adhuc in paradiſo terreſtri reſ̄uā
tur venięt ꝛ manifeſte ſe oſ̄dēt i irl̄m ꝛ
incipient publice predicare ꝯ̄ an̄criſtū
deſtruētes eius ꝓceſſum ꝛ declarantes
manifeſte eius deceptiones ꝛ aſtucias
dyabolicas. Ipſumqꝫ corā oī ppl̄o ar-
guent mendacem ꝛ fallacem oſtēdent
ꝛ aperient theſauros abſcōditos iude
is de veritate ſalutis fidei ihū chriſti. ꝛ
ſicvt dicitur malachie vltio. Cōuertēt
corda patrum in filios. gloſa ad inſtru
ctionem poſterorum de fide ſaluato-
ris in quem ꝛ ipſi crediderunt ꝛ corda

filioꝝ ad prēs eoꝝ gloſa. qui percipiēt
fidē ꝙ̄ illi habuerūt. Vñ iudei ⁊ xp̄ia-
ni pari religione tūc in xp̄m ꝯſentient
Sic ergo iudei cognoſcentes ſe fuiſſe
deceptos in xp̄m credent ꝓ ip̄o mori
pati erūt vt dicit methodi⁹. c. xliiij. mi-
lia viroꝝ ex oī tribu iſrl' ꝓ xp̄o iterfecti
De predicatōe āt helie ⁊ enoch ⁊ facta
ꝯuerſione eoꝝ ſcribit̄ Apocal'. xj. Da-
bo duob⁹ teſtib⁹ meis. ſ. helye ⁊ enoch
⁊ ꝓphetabūt. i. predicabūt dieb⁹ mille
ducētis ſexaginta. glo. i. trib⁹ annis ſic̄
ip̄e xp̄s predicauit. amicti ſaccis. i. pre
dicātes pniam ⁊ exēplū oſtēdentes. hi
ſunt due oliue. i. ſpū̄ ſctō vncti ⁊ duo cā
delebra. i. lumē dātes alijs. Tūc vidēs
antixp̄s ſe ꝯfuſū ⁊ ꝙ detecta eſt ei⁹ ma-
licia exibit in publicā ꝑſecutōꝫ ⁊ occi-
det eos i irl'm. ⁊ iacebunt corpa eoꝝ in
plateis trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctibus ⁊ di
midio q2 nullus audebit ſepelire cor-
pora eoꝝ metu antixp̄i. vt q̇cūq3 vide-
rint timeāt eis ꝯfirmari. Occiſores āt
eoꝝ leti erūt ꝓpt̄ mortē eoꝝ. Sed poſt
tres dies ⁊ dimidiū reſurgent ⁊ occiſo-
res audiēt voces angeloꝝ dicētiū hely
as ⁊ enoch. attēdite huc ⁊ ip̄is videnti-
bus aſcēdēt in celū in nube ⁊ iſtō mul-
tū ꝯfirmabit iudeos cōuerſos ad fide3
xp̄i ꝑ eos. Sz ⁊ ampli⁹ confirmabūtur
ꝑ mortē antixp̄i q̇ ſcōm ꝙ dicit glo. ſu
per apl'm tribus annis ⁊ dimidio reḡ-
bit. Vñ dañ. xij. Jurauit angel⁹ ꝑ viuē
tē ineternū ꝙ in tp̄s. ſ. vni⁹ anni. ⁊ tpa
ſc3 duoꝝ ānoꝝ. ⁊ dimidiū tpis. i. dimi-
dij āni. ſ. regnabit antixp̄s. ⁊ ide3 dicit
glo. ꝙ hoc ſpacio dicit̄ deſolatio dura
tura ſub ātixp̄o. Quare aūt ita modi-
cū regnabit d̄clarat̄ a xp̄o Mat. xxiiij
vbi dī ꝙ niſi breuiati fuiſſent dies illi
non fuiſſet ſalua omnis caro. ſuꝑ q̇ di
cit glo. ꝙ hec tribulatio q̄nto ceťis gra
uior tanto erit breuitate mediocrior. ⁊
gregori⁹ q2 em̄ ⁊ ſuꝑbus ⁊ infirm⁹ aſpi-
cit eos dies quos ſingularit̄ malus in

tulit miſericordit̄ breuiabit. In fine ve
ro predicti tpis collocabit papillone3
⁊ ſoliū ſuū antixp̄s i monte oliueti. et
tunc dñs nr̄ ih̄s xp̄s vt ait Amb. oſten
det ſe ei ⁊ interficiet eu3 ſpū oris ſui. i.
ꝟtute precepti ſui. Ipſo nanq3 ih̄u cla
māte in aere moriet̄ antixp̄s ꝑ micha-
elem vt d̄r fulminatus maxia q̇3 pars
ſuoꝝ vt legit̄ a michaele interficiet̄ ⁊ ħ
viſo erit finalis ⁊ totalis ꝯuerſio ſiue
ꝯfirmatio ꝯuerſionis iudeoꝝ ad fide3
chriſti. Et ſi q̄ras vtꝝ occiſo anticriſto
ſtatim chriſt⁹ veniet ad iudiciū dico ꝙ
nō ħ ſcōm glo. dañ. xj. ꝓcedent̄ q̄dragi
ta dies ad refrigeriū ſctōꝝ ⁊ pniam ſb
uerſoꝝ. Quātū aūt ſit ſpaciū int̄ iſtos
xl. dies ⁊ finē mūdi nemo ſcit. Sed q̇d
fiet de miniſtris antixp̄i q̇ remanſerūt
poſt eius mortē d̄r ꝙ gaudebūt ducen
tes vxores ⁊ dicētes licet p̄nceps noſter
mortu⁹ ſit tñ hēmus pacē ⁊ ꝓſꝑitatem
⁊ cū talia dixerint repentinus ſuꝑ eos
veniet interitus ⁊ extūc eccleſia vſq3 ad
finem mundi conq̇eſcet pacificata. q2
extūc fraudulētia ⁊ ſeuicia diaboli ceſ
ſabūt. Viſum eſt ergo qūo iudei co-
gnoſcēt ſe deceptos ⁊ qūo cōuertent̄ fi
naliter ad fidē ih̄u xp̄i. Sed dicet ali-
q̇s nūq̇d hec finalis iudeoꝝ conuerſio
fuit a ꝓph̄is prenūciata dico ꝙ ſic. Et
p2io hec prenūciauit yſaias in. c. x. vbi
ſic hētur ſi fuerit ppl's tu⁹ iſrl' ſicut are
na maris reliquie cōuertētur ex eo. ſu
per quo dicit targū. Si fuerit ppl's tu
us iſrl' multus ſicut arena maris r̄ſidu
um ꝙ neq3 peccauit vel ꝙ penituerit d̄
pctō ꝯuertet̄ glo. rabi. Etiā ſi fuerit iſrl'
ſicut arena maris pre multitudie ego
cōflabo eos vt argentū ⁊ redigent̄ i mo
dicū reſiduū. Reſiduū vero illi⁹ modi
cū conuertet̄ ad bonū. Cauſa vero cō-
uerſionis in finem mundi ponit̄ i pe-
ret heleus. c. Cauſa ꝟo conuerſionis
ſcriptum eſt Abacuc. ij. qm̄ adhuc vi-
ſio ad terminū ⁊ loquet̄ ad finē ⁊ non

mentiet̃ si tardauerit rex.s.messias ex
pecta eum q꜡ veniens veniet ⁊ non tar-
dabit. Et forte dices ꝙ nos sumꝰ expe
ctantes ⁊ ipse nō imo sicut dictum est
Jsa.xxx. ꝓpterea expectet dn̄s vt mise
reat̃ vestri. ex quo igitur ip̄e est spectās
⁊ nos sumus expectātes qui retardat
regula iudicij est retardās nos cur ex-
pectamus ad recipiendū mercedē si
cut dictū est Jsa.xxx. Beati oēs q̄ spe
ctent eum. dixit rabi. Consūmati sunt
oēs termini vel fines ⁊ nō pēdet res ni
si in pn̄ia ⁊ in bonis opibꝰ. Rabi elya-
zar dixit si isrl̃ fecerint pn̄iam redimēt̃
si aūt nō. non redimentur. ꝫ deus san-
ctus ⁊ benedictus cōstituet eis regem
cuius statuta erunt durissima sic amā
⁊ reducet eos ad bonum hucusqꝫ thal
muth transumptiue in pugione i pte
finali.c.vl. scd̄o introducit Osee pro-
pheta q̄ in.c.iij. scd̄m expositōz mgr̄i
Nicolai de lyra declarat duo.s. statū
iudeoꝝ ab ascēsiōe christi vsqꝫ ad finē
seculi ⁊ eoꝝ ꝯuersionē finalē. De p̄io
dicit dies multos expectabis me hoc
dicit in signū ꝙ plebs iudaica specta
ret messiam ⁊ ad huc spectat non forni
caberis h̄ dicit q꜡ nō seruiūt ydol̃ ⁊ nō
eris cū viro.i.cū christo a quo ē modo
sepata ꝓpt̃ suā incredulitatem. h̄ ē ille
vir de quo dr̄ Jhere.xxxj. femia circū
dabit viꝝ gremio vteri sui seq̄tur ꝫ ego
expictabo te loquit̃ i ꝑsona dei qui ex
pectat iudeoꝝ finalē cōuersionē. ꝯn̄r
ꝫ declarat ꝑ prodigiale factū dicēs.q꜡
multos.q.d. factū predictū designat
ꝙ dies multos sedebūt.i. manebāt fi-
lij israel sine rege.i. sine principe sic vi-
demꝰ ꝙ nō habent de se regē nec p̄nci-
pem ꝫ alienis regibꝰ ⁊ p̄ncipibꝰ s̃uiūt
et sine sacrificio.i. sine altari.q꜡ nō pos
sunt sacrificare extra irl̃m a q̄ sunt ex-
pulsi ⁊ templum destructum et sine e-
phot. idest sine veste sacerdotali. quia
sublatis sacrificijs cessat vsus vestis et
sine seraphin.i. imaginibus in quibus
demones solent dare responsa ⁊ apud
iudeos non sunt talia ecce iudeoꝝ sta
tus ab ascensione dn̄i vsqꝫ ad finē. Se
quit̃ scd̄m.s. iudeoꝝ finalis conuersio
et post hec.i. post iudeorum abiectio-
nē ⁊ excecationem reuertentur filij is-
rael.s. ab errore suo. ⁊ querēt dominū
deum suum scꝫ deuote ⁊ dauid.i. dei fi
lium ib̄m xp̄m ⁊ ꝙ sic debeat intelligi
patet per translationē caldaicā apud
hebreos autenticā que sic habet. post
hec reuertentur filij israel ⁊ querēt cul
tum dei sui ⁊ obedient messie filio da-
uid regi suo. Sequitur i textu ⁊ paue-
bunt ad dominum.s. ip̄m reuerendo ⁊
ad bonū eius.s. timendo declinare ab
eo quod bonum est in oculis ipsius ⁊
subditur tempus in nouissimo dierū
id est circa finem mundi implebitur il
lud. Patet ergo quomodo finalis cō-
uersio iudeorum fuit aˈ prophetis pre
nunciata ac etiam inter medium tem
pus.

Utrum certis indicijs possit tempus antichristi determinate cognosci.

Ctauus ⁊ vltimꝰ punctus huius
O consideratōnis vltime tercij li-
bri est an tempus antichristi q̄
iudei sunt conuertendi potest det̃mia
te cognosci. Respondetur ꝙ presum-
ptuosum est hmōi viatori quocunqꝫ
mō h̄ velle inuestigare cū ip̄a sup̄ma ve
ritas h̄ voluerit nos nescire qd̄ beatus
augꝰ.xviij. de ciui dei.c.lij. declarās di
cit d̄ ātixp̄i tp̄e quō erit ipor̄tūe oio q̄
rit̃ si em̄ nobis h̄ voce prodesset. a quo
meliꝰ quā ab ip̄o d̄o mgr̄o intrrogāt̃ ibꝰ
discipl̃is dicēt̃ nō em̄ siluerūt isti apud
eū ꝫ a p̄n̄te q̄sierūt dicentes dn̄e si i tē
pore h̄ restitues regnū isrl̃. At ille non
est inquit vr̄m nosse tp̄a vel momenta
que pater posuit in sua potestate, non

vtiq3 illi de hora die vel anno ꝗ de tpe interrogauerūt quō istud accipe respō sum. Frustra igr̄ ānos q̄ r̄manēt huic seculo cōputare vel diffinire conamur cū hoc scire nō eē nr̄m ab ore veritatis audiamus. quos tñ alij q̄dringentos. Alij etiā mille ab ascēsione dñi vsq3 ad eius vltimū aduentū cōpleri posse dixerūt. quēadmodū aūt q̄sq3 eoꝝ astruat opinionē suā longū est demōstrare ꝛ nō necessariū. coniecturis q̄ppe vtuntur hūanis nō ab eis aliq̄d certum de scripture canonice auctoritate proferꝰ Oim em̄ de hac re calculantiū digitos resoluit ꝛ q̄escere iubet ille q̄ dicit nō ē vr̄m nosse tpa vel momēta. Hec ille. Huic snīe aug. cōcordat falsitas eoꝝ q̄ tempꝰ certū determinauerūt cū tam supradicti quā etiā alij de quoꝝ numero fuit arnaldꝰ de villa noua q̄ i tractatu quē fecit de fine seculi detm̄inat q̄ ante xp̄s erat ventur ꝰin q̄rtodecio centenario a natiuitate xp̄i ꝛ p3 q̄ sumus iam vltra p. lx. ānos. Quidā etiā alius magnꝰ p̄dicator p orbē discurrēs circa annū dñi. M. cccc. x. in sermone. Ecce h positꝰ est in ruinā declarauit tempore suo iam natū esse āñxp̄3 per plures visiones ꝛ exēpla cuiꝰ oppositū patet. Vnus alius pisieñ. p̄clusionē3 posuit affirmatiuā q̄ anno dñi. M. cccc. viij. ꝛ dimidio debebat apparere ꝛ publicari mūdo ꝛ anno dñi. M. ccc. lxx. viij. et dimidio erat nascuturꝰ. patet māifeste in assignatōe tpis aduētꝰ āñxp̄i omnes istos defecisse. ꝛ deficiēt quicūq3 alij p̄sumpserit predictū tempꝰ assignare. ꝗ dicet aliquis diligēs scire. licet tempꝰ determinatum presumptuosum sit assignare. non tamen erit illicitu3 signa inquirere vt his cautiores reddanꝰ fideles. Dico q̄ verum est non tamē inquiri debent talia signa curiositate sciendi. ꝗ animo seipm̄ ꝛ alios edificādi i timore dei. Sed nunquid aliqua talia inueniantur certa p̄pinq̄ eiꝰ aduentus. Dico q̄ in sacra scriptura inueniunꝰ prenūciata noue3 signa precipua p̄pinquitatis aduentus antixp̄i. Primū signū est totiꝰ mūdi generalis perturbacio de quo daniel p̄phetauit i ca. xij. veniet tēpꝰ quale nō fuit ab illo tēpore quo gētes ceperūt esse vsq3 ad tēpus illud qd̄ exponeꝰ xp̄s Mat. xxiiij dicit q̄ erit tribulatio magna q̄lis non fuit ab inicio mūdi ꝛ ibidē declarādo q̄ erūt iste tribulatōnes. dicit q̄ surget gens contra gentē ꝛ regnu3 aduersus regnū. pestilentie ꝛ fames ꝛ terremotꝰ erunt p loca. terroresq3 de celo ꝛc. Secundū signū est scisma ecclesie crudelissimū de quo dicit apl's. ij. ad thes. ij. qui tenet nūc teneat donec de medio fiat. sup quo btūs Aug. xx. de ciui. dei c. xix. dicit q̄d dixerit. s. apl's me p̄sus fateor ignorare ꝛ ibi recitat augꝰ. multoꝝ suspitōnes circa istō. quidā em̄ dicunt ipm paulū voluisse hoc dicere de Romano impio ad vitadū calūniam. alij aūt credunt neronē āñxp̄m futuꝝ ꝛ resurrectuꝝ. Alij aūt nōdū mortuu3 sed occultatū donec suo tpe reueletur ꝛ restituaꝰ in regnū dicit tamen ibi august. q̄ mira est sic opinātiū temeritas Sed istō dictū difficile ibidē ptractās dicit sic nō absurde intelligiꝰ q̄ tenet. s impium teneat donec de medio fiat. i. tollaꝰ de medio p āñxp̄m ipm̄ impiu3 vel aliter inquit. donec de medio ecclesie exeat ministeriū iniq̄tatis. quod. s. nunc est occultum. Ex prima autē expositione accipiꝰ argumentū q̄ āñxp̄s pugnabit contra romanū impiū ꝛ tūc oportet q̄ ille impator sit fidelissimus qui resistit ei. Ex scd̄a sequitur q̄ malu3 illius p̄secutōnis orieꝰ ab eccia vt i fra ipam sit prꝰ pugna intestina. Has duas illatōnes ponit franciscꝰ marōis in suis floribus de ciui. dei. c. q̄ s̄. Ex p̄dicta malicia nihil aliud videꝰ esse nisi

scisma grauissimū in ecclesia dei siue
discessio a fide. Istud est ergo signū p̄-
cipuū qđ debꝫ p̄uenire antixp̄m iuxta
illud.ij.ad thessal'.ij.nisi venerit discef
sio primū ꝛ reuelatus fuerit hō pecca-
ti filius ꝑditōis ꝛc̄.qđ exponūt docto-
res de discessiōe a fide. Qđ āt sit istud
signū manifestatiuū eius aduētus ptꝫ
qꝛ postq̄ȝ dixit.qui tenet nūc teneat do
nec de medio fiat.statim subiungit.Et
tunc reuelabit̄ ille iniquus. Terciū si-
gnū est multiplicatio vicioꝝ de q̊ xp̄c
ait Math.xxiiij.ꝛ qꝛ habundabit iniq̄
tas refrigescet charitas multoꝝ.ꝛ apl's
dicit.ij.ad Thimo.iij.c. In nouissimis
tp̄ibus instabunt tp̄a ꝑiculosa. ꝛ erunt
omnes seip̄os amantes. cupidi. elati.
blasphemi. parentibus inobedientes.
ingrati.scelesti.sine affectōe.sine pace.
criminatores incōtinētes. Immites si
ne benignitate.ꝓditores.proterui.tu-
midi.voluptatum amatores magis q̄ȝ
dei.habētes spēm quidē pietatis.virtu
tem eius abnegātes.Quartuȝ signū ē
neglectio siue cōtemptus sane doctrīe
de quo.ij. ad Thimo.iiij.erit.n tp̄s cū
sanam doctrinā nō sustinebūt ꝫ ad sua
desideria coaceruabūt sibi mgr̄os pru
rientes auribus ꝛ a veritate quidē au-
ditus auertent.ad fabulas aūt cōuertē
tur.Quintū signū est ꝑturbatio oīs p̄-
lature spūalis ꝛ terrenalis iurisdictōis
de quo Dañ.iiij. In tp̄e illo nō erit pri
ceps.neq̄ȝ ꝓp̄ha neq̄ȝ dux in pp̄lo meo.
qui.s.obseruet veritateȝ vite iusticie et
doctrine. Sextū signū ē vindicatio di-
uinalis ꝑ flagellū ꝛ correctōem.de quo
Ezechiel'.vij. Venit tp̄s.ꝓpe est dies oc
cisionis q̄ emit nō letet̄.ꝛ q̄ vēdit nō lu
geat.qꝛ ira suꝑ oēȝ populū. Septimū
signū erit cessatio verbi diuini quo mē
tes obscure ꝛ tenebrose ad verū lumen
gratie reducunt̄.deuiātibus ostēdit̄ sa
lutis via ꝛ errantibus manifesta fit se-
mita veritatis.hec oīa appropinquan-
te temꝑe antixp̄i ob defectū diuini ver
bi de mentibus hoīm dispꝫibunt.sic̄ no
tat beatus Berñ.in suo euangelio eter
no non in solo pane viuit homo. Alle-
gent illud Apoca.viij.ꝛ cū agnus ape
ruisset septimū sigillū factū est silētiuȝ
in celo quasi media hora. Septimum
nanq̄ȝ sigillū vt dicit septimū est iudi-
ciū in eccīa dandū. quidnam ꝑ celū ni
si eccīa dei exprimitur cuius equidem
multitudo ꝑ ꝯuersatōeȝ celestis eē de-
beret.quid hoc silentiū nisi defectio v̄-
bi dei. Nam ꝛ multi appareāt p̄dicare
verbū tñ dei adulterantes seip̄os p̄di-
cant non dñm iesum xp̄m. Sed notā-
ter hoc silentiū merito media hora fie-
ri dicit̄.qꝛ inter ꝑfectōem institutōnis
xp̄i ꝛ sue radiose doctrine ꝛ vite. ꝛ dif-
formitatē auersionis ꝛ diabolice ceci-
tatis qua auertet antixp̄c multitudinē
xp̄ianoꝝ post flagitia varijs modis q̄l
medius status est cū lumine veritatis
silentiū imponit̄.ꝛ vox ignorantie per
facti euidentiā incipit exclamare sicut
in Geñ.xviij.ca.đ zodomitis ꝛ gomor
rianis scriptū est.Clamor zodomoꝝ ꝛ
gomorreoꝝ multiplicatus ē. Gomor-
ra eñ cecitas ꝛ zodoma pecus silēs in
terp̄tatur.Ex hac nanq̄ȝ abisso ignorā-
tie dei ꝛ malicie mōi successum sumet
ꝛ ꝓsperabit̄ antixp̄c. sicut apoc.xj. ca.
scriptū est bestia.i.bestialis ꝛ crudelis
antixp̄c ascendet de abysso.i.ꝓsperabi
tur ꝛ successum habebit ex ignorantia
mundi qui ve abissus poterit appella-
ri.qꝛ mundus tunc ꝓpter defectū diui-
ni verbi ignorantia plenus erit in cun
ctis bonis.ꝓpterea Job.xx.ca.ait dicit
abissus.i. priuata ignorantia nō est in
me lumen.s.alicuius necessarie verita
tis.hoc ibi. Octauū signū est dubitatō
in fide.ꝛ pullulatio erroris ꝛ deceptio-
nū.de quo dicit̄.j.ad Thimo.j. In no-
uissimis tp̄ibus discedent quidē a fide
attendentes spiritibus erroris ꝛ doctri

ꝛ

nis demoniorum in ypocrisi loquentium mendaciū. Nonū signum est destructio eccie ad tempus. de quo ꝓphetauit Johānes Apoca. xij. ꝙ mulier. i. eccia fugit in desertū. vbi alit a deo p tps. et tpa et dimidiū tpis. Hec noue signa ꝓpinq̄ aduentus antixp̄i ex sacris scripturis colligere potui. videat et cōtempletur diligens lector si forte mūdū in p̄nti inueniet aliquibus de p̄dictis signis vulneratū. et recurrat diligentissime ad fortissimū defensorē iesum xp̄m dn̄m nr̄m. qui est turris fortitudis a facie inimici cuius singulari p̄sidio fides xp̄ianorum inuiolabilis sine fine pseueret.

Explicit liber tercius.

Incipit liber quartus de saracenorum bello.

Irriliter vt deus tradidit: iudeorū bello dissoluto. iam expin optet in hoc libro quarto saracēorum vires qd. s. cōtra nr̄m fidei fortaliciū possint. Pro cuius claro intellectu. xij. cōsideratiōes occurrūt intellectui ptractāde. quarum prima erit de origine machometi. Secūda de vita et moribus machometi. Tercia de q̄litate doctrie et legis machōeti. Quarta de fundamento legis Machometi. Quinta de cōcordantia et discordātia legis machometi cū lege xp̄i in articulis fidei et sacramētis. Sexta de morte machometi. Septima de successorib⁹ machometi. Octauo de bello saracenorum. per rōnes contra nomen xp̄ianū et contra veritatem vtriusq; legis. s. xp̄i et moysi. Nona erit de bellis et triumphis saracenorum et xp̄ianorum p arma corporalis vsq; in p̄ns tempus. Decima de possessione terre sancte p saracenos. Undecima est de his ad que compelli debent. saraceni viuentes inter christianos de iure et de his ad que compelli debent: ex ordinatōe regni. Duodecima erit d̄ fine legis saracenorum et de eorum perpetua seruitute sub iugo xp̄ianorum.

De machometi origine.

Rima considera tio huius quarti libri est de origine Machometi que tribus explicatur articulis. Primus est de origine machometi quo ad genus et locum. Secūdus de origine secte eius quo ad autorem. Tercius d̄ origine vtriusq; quo ad tempus.

De origie machometi quo ad genus et locum:

Rimus articulus est d̄ origine d machometi quo ad genus et locum. Circa quod notandum ꝙ machometus originē traxit ex hismaele filio patriarche abrahe. ex agar ancilla. Iste hismael fuit idolatra pessimus quem deus eiecit a domo paterna. iussitq; morari in deserto Pharañ. Geñ. xxj. eum vocatis hic fuit palustris sagittarius. infra eodem ca. habuitq; vexillum altissimū in quo scriptum erat superbia vite sub quo ip̄e militauit cōtinue. et innumerabiles homies ab eo decepti. Hic genuit cedar. de quo Genesis. xxxv. qui genuit hamel. qui tebich. qui hamessa. qui adech. qui adue qui adne. qui mahack idolatram pessimū. qui sacrificia fecit filio suo nisar. vt patet in libris generatōnis mahurith. Iste nisar fuit secundus angelus Sathane post hismaelem habens vexillū

altissimũ. in quo scriptũ erat vanitas mũdi sub quo ipse continue militauit ⁊ innumerabiles ab eo decepti. Hic genuit musar. qui alien. qui emosera. qui melich. qui vain. qui luije. qui galibez. qui caph. qui mirra. qui coidai. qui abdemenoph idolatraz pessimũ. qui habuit artem ismaelitaꝝ ⁊ vexillum nigzaris ⁊ claues omniũ idoloꝝ meque. vt patz in libro generatiõis maburith. Abdemeneph vero genuit abdemutaliph. qui abdalam. qui machometum ex emina vxore que fuit filia baijop. que concepit ⁊ peperit predictũ machometuz in villa quadam que dicitur ytrarip. que est prope mequam in arabia. Iste fuit tercius diabolicus angelus pro confusione generis humani qui habuit vexillum altissimũ in quo scriptũ erat concupiscentia carnis sub quo ipse militauit vsqz ad mortẽ. Omnesqz sectatores sui damnatissime sue secte. nec miruz si pessimus fuit. quia s'm apostolũ ad Roma. xj. Si radix sancta ⁊ rami. ⁊ per oppositum. Si radix pessima qualis fuit hismael ⁊ ramus. scilicet Machometus pessimus fuit. Et sic patz origo machometi quo ad genus ⁊ locum.

De origine secte machometi. quo ad auctorem.

s Ecundus articulus ẽ scire quo autore secta Machometi originem habuit. Circa quod aduertenduz ꝙ predictus abdalla pater machometi habebat magnã familiaritatem ⁊ societatem cum quodam iudeo astronimo qui valde peritꝰ erat in sciẽtia astronomie. Et erat etiam doctus nõ solum in lege iudeoꝝ sed etiam christianorum. ⁊ accidit sic ꝙ illo anno quo emma concepit machometũ fuit magna siccitas per omnẽ terram arabie: intantum ꝙ terra nõ poterat arari nec seminari. sic ꝙ iam omnino deficiente pane nihil aliud comedebant nisi herbas ⁊ radices campoꝝ. Cum vero venit tempus quo emma peperit filium predictus iudeus aspexit ⁊ signauit cõcordantiam stellarum ⁊ planetarum sup natiuitatem pueri. ⁊ intellexit per illã ꝙ puer ille debebat esse homo fortis et potens in regno ⁊ lege. Et cum hoc accidit abdolla nõ erat in terra illa. quia iuerat in hierusalem ad faciendũ orationem sicut tũc erat consuetudo. Sz cũ rediit narrauit sibi iudeus ille astronimus quicquid intellexerat de facto pueri. ⁊ post hec diebus paucis elapsis mortuus fuit abdolla in eadem villa de ytrarip. ⁊ eo tempore quo natus est machometus erant arabiani ⁊ affricani in magno cogitatu. quia nesciebant certitudinaliter ad quam credentiarũ se attinerent si ad credentiam xpianorum vl' iudeoꝝ seu ad sectam arrianorum. Et cum esset machometus quatuor annoꝝ dixit iudeus astronimus mentiendo ꝙ venerant duo angeli et extraxerant cor machometi. ⁊ eo diuiso per mediũ ꝙ extraxerunt ab eo vnũ coagulum sanguinis. ⁊ deinde ꝙ lauerant eum multum bene cum aqua clarissima ⁊ pulcerrima. ⁊ post hoc ꝙ põderauerant illud cum cordibus decez hominũ qui erant sue gentis. ⁊ deinde cum mille cordibus alijs. ⁊ ꝙ semp inuenerunt ꝙ cor machometi ponderabat plus ꝙ̃ omia alia. ⁊ ꝙ vnus angelus illoꝝ dixit alteri. si istud cor fuerit positum in pondere cum omnibꝰ cordibus omniũ hominũ que sunt in arabia. excedet in pondere omnia alia. Et ille iudeus dixit mentiendo ꝙ hoc dixerit sibi archangelus gabriel in visione. Cum autem Machometus esset octo annoꝝ mortua matre ⁊ auo eius. Abdemutaleph cepit eum in custo-

dia abutalip auunculus eius frat pris sui. ⁊ hic abutalip tradidit eũ docẽduȝ p̃dicto iudeo astronimo q̃ instruxit eũ in scientijs naturalib⁹ ⁊ in legibus iudeoꝝ ⁊ xp̃ianoꝝ. Ex qua doctrina tunc habita cepit ea que postea interposuit in illa mala secta quã cõposuit ad ꝑditõem aniarũ in eo credentiũ ordinatã. Addit etiã huic q̧ cũ esset machometus. xxv. annoꝝ tendens in egyptuȝ ꝑ q̃busdã mercantijs exercendis morabat ibidẽ cum iudeis ⁊ xp̃ianis ibi existentibus aliquo tp̃e anni. sp̃aliter cuȝ quodã monacho de antiochia cui⁹ nomen erat Johannes quẽ in sp̃alẽ amicũ habebat qui erat hereticus. ⁊ ab illo malo monacho habuit multa tã de noua lege q̃ȝ de veteri ad defensionem sui. cõtra iudeos ⁊ xp̃ianos quõ disputaret cum illis. q: quicq̃d euȝ docebat p̃dictus monachus totũ erat ꝯtra deũ ⁊ legem eius ad moduȝ heretici. Fuit etiã discipulus sergij mõachi. qui fuit hereticus arrianus. Hic Sergius in errorẽ nestorij incidens dum a monachis fuit expulsus in arabiã venit ⁊ machometo adhesit. Eũq̧ de veteri testamento ⁊ nouo plura edocuit vt tradũt ex q̃bus satis p̃ȝ vnde traxit ortũ secta pestifera machometi. q: a iudeo ⁊ monachis hereticis ⁊ diabolo principaliori magistro.

D origine machometi ⁊ sue secte quo ad tempus:

t Ercius articulus est de origine Machometi ⁊ sue secte quo ad tp̃s. Et lȝ multi multa dicãt. tñ cõmunius tenet q̧ incepit circa finem tp̃is eraclij q̃ impauit post focam. ⁊ habuit victoriã de filio cosdroe circa flumen danubij. ⁊ interfecit bestiã illaȝ q̃ habebat capita septẽ ⁊ septẽ diademata ⁊ decem cornua. de qua dicit Apoc. xij. Bestia illa fuit rex cosdroe bestialiter viuens. habebat. n. capita septeȝ. i. sex reges sibi subiectos ⁊ ip̃e erat septim⁹. Septẽ diademata erãt insignia regia illoꝝ regũ. Cornua decẽ erant decem acies in suo exercitu. vñ. j. macha. ix. Acies ordinata ad bellandũ vocat cornu. vbi dicit. bachides autẽ erat in dextro cornu. Hic cosdroe fecerat turrim argenteã in qua intermicantib⁹ gẽmis posuit thronũ suũ ex auro. posuit etiam ibi quadrigã solis ⁊ lune ⁊ ꝑ occultos meatus ⁊ fistulas aquas adduxerat vt quasi deus pluuiã videret infundere. ⁊ cum subterraneo specu eq̃s in circuitu trahentibus circũacta turris fabricata moueri videbat. ⁊ quasi quodãmodo ꝑ rugitũ tonitrui iuxta possibilitatẽ artificis mentiebat. Occisa ẽ aũt ista bestia ꝑ eraclium filio deuicto q: noluit salutiferis monitis xp̃ianissimi principis acquiescere. argentuȝ v̇o turris illius dedit militibus suis. Aurũ v̇o ac gemmas. i. vasa ⁊ reliqua vtẽsilia ad restauratõem ecc̃iarũ quas tyrannus destruxerat reseruauit. ⁊ lignũ sancte crucis qõ p̃dicta bestia in p̃dicta turri tenebat ierosolimã reportauit vnde ip̃e rapuerat. vt p̃ȝ in historia de exaltatõe sancte crucis. Circa finẽ v̇o h⁹ p̃clarissimi p̃ncipis venit machometus. ⁊ signat tp̃s Apoca. xiij. Vbi dicit q̃ h̃ȝ intellectũ cõputet numeruȝ bestie. i. machometi qui bestialis in vita sua fuit vt dicet. numerus. n. hoīs ẽ ⁊ numerus eius est. dc. lxvj. scȝ anni.

Sed ad q̃d referat iste numerus. p̃ȝ q̧ nõ refert ad numerũ annoꝝ vite ip̃i⁹ q: nõ tantũ vixit sed sexagintatrib⁹ annis. vt p̃ȝ in speculo historiali. ꝓpt qõ alij dixerũt q̧ refert ad duratõem legis eius que tantũ debet durare. Sed hoc nõ videt verum. quia lex illa fuit data circa finem temporis eraclij. vt dictuȝ est. qui cepit impare anno dñi sexcẽtesimo decimotercio. ⁊ impauit trigĩta

annis. a fine aūt huius tempis vsq̧ ad
p̄sentem annum . qui est. M.cccc.lix.
fluxit maior numerus vt pʒ conside-
ranti. ⁊ tn̄ adhuc durat lex machome-
ti. ꝓpter quod alij dicunt q̧ post mortē
machometi lex eius fuit correcta p̱ sa-
pientes saracenos. ⁊ ab illa correctōne
debet incipe numerus annoꝝ duratio
nis legis illius. Sed hoc nō videt̄ ꝓba
biliter dictū. tum quia non diceret̄ lex
machometi. sed sapientū. tum quia il-
li sapientes dicūtur fuisse discipuli ma
chometi. ⁊ sic eius correctio nō fuit pꝰ
datōem eius a machometo p̱ tp̄us no
tabiliter magnum. ⁊ sic ab illa correcti
one iam fluxerūt vltra numerū illum.
vt pʒ intuenti. ⁊ tn̄ lex machometi nō
videtur ita propinqua cessatōi euʒ no-
uiter gens eius occupauerit fere totaʒ
greciaʒ. ꝓpter qđ saluo meliori iudicio
videt̄ q̧ iste numerus annoꝝ sit incipi
endus ab incarnatōne dn̄i ⁊ terminan
dus in morte machometi. De quo pro
phetice loquit̄ iohānes euāgelista. qđ
sic declarari potest. Nam ab anno in-
carnatōis dn̄i vsq̧ ad finē imperij era-
clij fluxerunt anni sexcenti. xliij. vt di-
ctum est. ⁊ machometus vixit. lxiij. an
nis. vt dictum est. ⁊ isti numeri sil' iun-
cti facient septingentos ⁊ sex annos a
quibus oportet subtrahere annos qui
bus Machometus vixit cum eraclio.
Aliter illi anni bis computarent̄ vt pʒ
intuenti. Isti v̄o anni estimant̄ ꝓbabi
liter fuisse. xl. q2 machometus p̄io fu-
it pauper postea inualuit p̱ mercācias
⁊ postea per rapinas ⁊ fraudes anteq̄
attemptaret se regē faceret ⁊ legem dare
vt dicetur. quam legē dedit circa mor-
tem eraclij. Et sic de vita Machometi
vident̄ ꝓbabiliter fluxisse. xl. anni ante
tempus mortis eraclij q̄bus demptis
de septingentis sex remanent p̄cise. dc.
lxvj. ab icarnatōe domini vsq̧ ad mor
tem machometi. ⁊ s̄m hec pōt cōgrue
hec litera exponi. Numerus. n. hoīs. s.
xp̄i. qui fuit p̱fectus scientijs ⁊ virtuti-
bus ab instanti incarnatōis. ⁊ numerꝰ
eius. s. machometi est. dc. lxvj. quia tā-
tus numerus annoꝝ fuit ab anno quo
dominus factus est homo vsq̧ ad ter-
minū vite machometi. vt p̄dictum est
Sciendū q̧ liber Apocal'. fuit scriptꝰ i
greco vbi habentur hec nomina. Ante
mos Arnoyme Teytan. vbi nos habe
mus. dc. lxvj. cuius significatū propri-
um de antemos est cōtrarius. qđ pro-
prie conuenit machometo. qui fuit ⁊ ē
contrarius xp̄o. significatū propriū de
arnoyme est nego quia ip̄e negauit eiꝰ
diuinitatē ⁊ ip̄m esse filiuʒ dei. vt infra
dicetur. significatū ꝓprium Teytan est
sol'. gigas. Dixit em̄ xp̄m non fuisse so-
lem iusticie nec gigantē exultanteʒ ad
currendā viam a sūmo celo. sed signifi
catum accōmodatū istoꝝ vocabuloꝝ ē
dc. lxvj. Ad cuius intellectū sciendū
q̧ sicut in latino alique litere accōmo-
date sunt. ad significandū numeros. si
cut lr̄a c ponitur ꝓ centum. l ꝓ quinq̄-
ginta. ⁊ sic de alijs. Ita similiter in gre
co litere alique ponūtur pro numeris
⁊ ille quibus scribūtur hec nomīa an-
temos ⁊c̄. in greco significant hoc mō
dc. lxvj. ꝓpter quod in aliquibꝰ biblijs
ponit̄ sic. numerus. n. hoīs ⁊ numerus
eius est. dic lux q̄ dictio significat apđ
latinos numerum predictum per lite-
ras quibꝰ describitur. quia litera d po-
nitur ꝓ quingentis. j ꝓ vno. c ꝓ centuʒ
l ꝓ quinquaginta. v ꝓ quinq̧. x ꝓ decē
⁊ hec simul iuncta faciunt sexcentos se
xagintasex. qui numerus cōpetit ma-
chometo mō predicto. ⁊ quia ista po-
nuntur velate ⁊ obscure. Ideo p̄mittit̄
antedictum verbum hic est sapiētia. i.
res occulta. Et sic pʒ origo machome
ti ⁊ eius secte quo ad tempus. q2 ince
pit anno incarnationis dn̄ice sexcētos
sexagintasex.

De vita ⁊ moribus machometi:

Secunda conside ratio est de vita ⁊ moribus machometi que tribus explicatur pũctis. Primus est ꝙ vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinosa. Secundus ē ꝙ ei⁹ vita fuit ambitiosa. Tercius est ꝙ eius vita fuit morbo epilentico mõstruosa.

Q vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinosa.

Primus punctus est ꝙ vita machometi fuit bestialis ⁊ libidinibus plena. Unde machometus est illa bestia de qua ꝓphetauit Johannes apocalyp̃.xiij.dicens. Et vidi aliam bestiam.i.machometũ. vitã voluptuosaȝ que bestialis dicitur. primo ethicoꝝ.habenteȝ.qui fuit luxuriosus ⁊ libidinis ardore succensus. supͥ omnes homis orientalis regionis. iactãs se solum supra quadraginta homines: ex diuino munere virtutẽ generatiuaȝ ⁊ coeundi potestateȝ habere. vt scribit historie orientalis ecclesie libro primo capitulo.v. qui aliter appellatur liber epi Achoñ.qui fuit auctor huius libri Posuit etiam machometus in suo alchorano azoara.xlij.ꝙ deus secum dispensauit de fornicatione ⁊ adulterio et sibi soli hoc concessisse. Nam sicut certum est omnibus saracenis machometus diligebat quandã que dicebat maria iacobina.quam p̃sentauerat ei machoqueus rex iacobinoꝝ. due aũt vxores machometi.s.vna dicta ayosse filia hebebor nobilissima inter eas.⁊ abassa filia homor mouebãtur delotipia. que cum quadam die intrarent ad eum inuenerunt dictam iacobinam concubẽtem cum eo.⁊ dixerũt ei. decet ne sic facere ꝓphetam qui erubuit ⁊ iurauit se decetero nõ facturũ. ⁊ sic placate sunt ad iuramentũ eius. Cumq̃ modicũ tẽpus pertrãsisset non se potuit sustinere ab ea.⁊fecit ꝺ hoc legẽ quasi ex ore dei reuelantis sibi. Et tunc dixit in alchorano in ca.helmeteartẽ. qꝺ interp̃tat vetatio vel anathema. O ꝓpheta q̃d petis qꝺ de⁹ ꝯcessit tibi placari vxores tuas postules iam legem posuit vobis deus vt soluatis iuramenta vr̃a. ⁊ iterũ cognouit illam. Et dixit ꝙ deus dispensauit cum illo in iuramento. ⁊ supͥ hoc testes sunt michael ⁊ gabriel. ⁊ dixit illi vna de vxoribus. O machomete deus festinauit in tuo desiderio voluit per hec dicere forsitan.i. in collo se tuo ꝓ𝔭lauit incestui. Et addidit. nunquid deus p̃cepit tibi huiusmodi facere cum etiam in teip̃o hoc verbotenus de ceteris forsitan querit deus te placare ꝑ hmõi ⁊ appropinquare tibi. Ipse ꝟo duabus vxoribus totuȝ legit quod sequit̃ in capitulo vetationis. ⁊ ait q̃si ex ꝑsona dei. penitemini coram deo q: declinauerunt corda vestra. quasi diceret. de hoc ꝙ calumniate sunt eũ de incestu sequit̃ ꝙ cõtinuo si forte de⁹ vos repudiabit. ⁊ dedit ei ꝓ vobis vxores meliores saracenas fideles. locupletes penitentes. adorantes. laudantes. agiles. ⁊ virgines. que audientes dixerũt penitemur. Simile fecit quando accepit vxorem zeych nutricij sui dixit sententiam que est in capitulo helizabeb ꝙ deus dixit ei. tu zelas in anima tua quod deus ꝓpalat ⁊ formides homies sed iustum est ꝙ deum formides. cum eñ iam respuerit zeych maritauim⁹ eã tibi. O machomete ⁊ dixit zeych. Nũquid duxisti eam nuncia dei. Respondit ve tibi. deus maritauit eam mihi. q̃ postea iactauit se ꝙ deus maritauerat eam ⁊ non parẽtes eius. sic ergo vt cooperiret luxuriosam vitam suam blas-

vxores machometi

phemauit contra deum imponēdo si
bi ꝙ dispensauerat secum in iuramen
to ⁊ fornicatōne ⁊ adulterio. cū tñ ipse
met dicat nullum esse maius peccatuz
ꝙ̄ imponere deo mendaciaz. Item in
fra in alchorano azora .lxv. dic ꝙ para
disus suꝰ habet irriguos hortos. ⁊ vxo
res ⁊ concubinas virginesq; pulchras
⁊ ciphos aureos ⁊ argenteos et come
stibilia optima. Vñ in libro de doctri
na sua qui est autenticus apud eos. di
cit ꝙ primū ferculū paradisi erit iecur
piscis albi hic cibus summe delectabi
lis. Consequenter fructus arboꝝ ꝯclu
dens ꝙ ibi cūcta essent frustra si volu
ptas luxurie non sequit̄. Item in suo
alchorano cap̄. de baca concedit zodo
miā tam cum masculo ꝙ̄ cum femina
ꝓpter quod solū igne celesti deberet di
rimi secta sua. Patz ergo ex omnibus
supradictis ꝙ vita Machometi fuit vi
ta bestialis. quia fuit luxuriosus. ince
stuosus. adulter. ⁊ in crimine pessimo
maculatus.

Q vita machometi fuit superbissima ⁊ ambitiosa.

Secundus punctꝰ est ꝙ vita ma
chometi fuit vita ambitiosa. qr
ex inordinata ambitione domi
nandi ascendit ꝑ gradus malicie velut
alter lucifer. vt fieret rex hismaelitarū.
cum em̄ in primeua etate sua eēt mer
cator. ⁊ frequenter pergeret cum came
lis suis apud egyptum ⁊ palestinā cuz
iudeis ⁊ xpianis cōicans. non solū no
uum testamentū ⁊ vetus didicit. sed et
magus ꝑfectissimus est effectus. ⁊ cuz
curro canam ingrederet̄ ꝓuinciam cu
ius ꝓuincie dña tadiga vocabatur ⁊ di
uersas species quas machometus secū
attulerat dicta dña miraret̄ cepit ei di
cta mulier familiariꝰ adherere quā ma
chometus incantationū suarū viribus
cepit paulatim inducere in errorē. dice
batq; se esse messiam quē iudei adhuc
expectant futurū. suffragabant̄ quoq;
verbis ipius tam incantationū presti
gia ꝙ̄ caliditatis eius ingenia copiosa
qua opinione non solum dicta mulier
est decepta. sed omnes iudei ad quos
fama eius pertingere potuit ad euz cū
saracenis tanta rerum nouitate attoni
ti catheruatim confluebant. quibus ce
pit leges nouas fingere ⁊ eis tradere.
adhibens eisdem legibus testionia no
ui ac veteris testamenti quasi quendaz
colorem sui veneni. Usus consilio illi
us pessimi sergij monachi heretici arri
ani. quas leges hismahelite seu sarace
ni suas appellant. eumq; suū legislato
rē esse fatent̄. Prefata quoq; mulier vi
dens hominez iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ pa
riter testimonio approbatū pompa. et
sequela volatū. existimabat in eo diui
nā latere maiestatē. ⁊ cum esset vidua:
accepit eū sibi in maritū. sic ꝙ macho
metus totius illius ꝓuincie obtinuit
principatū. ⁊ incepit esse diues ⁊ potēs
sm̄ ambitōem sui desiderij. transiuitq;
dissimulatus in hispaniā anno vltimo
regis Richardi ⁊ venit in ciuitate Cor
dubeñ. ⁊ p̄dicauit ibidem suam malaz
doctrinam dicendo: ꝙ Jesus xp̄c fuit
natus de virgine opere spūssancti sed
tñ ꝙ non erat deus. Quod cum audi
uit beatus pater Isidorus archiep̄us
hispaleñ. qui tunc veniebat de curia ro
mana. statim misit homines suos ad p̄
dictam ciuitatē vt eū vinculatū sibi ad
ducerent. Sed diabolus apparuit sibi
⁊ dixit ꝙ recederet ab illo loco. ⁊ statiz
exiuit et fugiens nauigio transiuit in
affricā. in qua ⁊ in arabia decepit innu
meras gentes. qui omnes ei adheren
tes persarum regnū infestare ceperūt.
totumq; imperiuz orientis inuaserūt.
tantumq; preualuit hostium multitu
do ꝙ eraclius imperator romanoꝝ re

ſiſtere nõ potuit. Unde coactus ẽ oĩa
ſacra que erant in hieruſalez ⁊ ꝓcipue
ꝑcioſum lignũ ſancte crucis apud Cõ
ſtantinopolim apportare. Jam enĩ ꝑ
ſe cuz arabibus ⁊ alijs predictis natio
nibus cõiuncti duce machometo ſiriã
occupauerant ⁊ maximã ꝑtem paleſti
ne. quod fuit imperij Eraclij anno. xx.
Quõ aũt tamſubito tantã gentiũ mul
titudinẽ potuit ad ſe trahere inter cete
ra. vſus fuit quadam aſtutia vulpina.
Cum. n. videret ꝙ a ꝑdictis natiõibus
tanꝙ̃ ſummi dei ꝓpheta ⁊ nuncius co
leret. cepit ardentiſſima ambitõe gran
dia cogitare in corde ſuo. ſ. quõ poſſet
eſſe cõtrarius romanoꝝ imꝑatori. ⁊ q̃
modo poſſet gentes a dñio ſuo ſubtra
here. Et deinde cum ſuis deceptõnibꝯ
pugnauit viribus ſuis cõmouere oẽs
ppl'os ꝑdictarũ gentium in hoc facto.
oſtendendo eis quõ erant oppꝛſſi gran
di ⁊ amariſſima ſeruitute in dãdo red
ditus ⁊ tributa ſine mõ romanis. Et ꝙ
ꝓpterea venerant iam ad magnã pauꝑ
tatez ⁊ miſeriã. ⁊ ꝙ ab hoc damno ⁊ pi
culo futuro poterãt exire ꝑ vim ⁊ timo
rẽ ⁊ ꝑ ꝑtãtẽ multarũ gẽtiũ. ⁊ vetare tri
buta ac ſeruitutẽ tollere. affirmauit tñ
eis ꝑncipatũ tenere nõ poſſe niſi xp̃ia
noꝝ fide oĩno diuerterent. ſuaꝗ docu
menta ſeruarent. Simulanſꝗ vt ꝑdi
ctum eſt aliquid diuini numinis in ſe
habere. ⁊ preſtigijs multis ꝑ ipm oſtẽ
ſis hoĩes decipiens ꝓpheta maximꝰ ab
oĩbus i dicto ppl'o habebaṫ iudeos eti
am multos vt dictuz eſt. ita decepit vt
ipm crederent eſſe ſuũ meſſiã. Et ſic ac
cidit ꝙ poſtꝙ̃ ꝑdictis ſuggeſtionibus:
cõmouit ꝑdictas gentes. miſit eraclꝰ
imꝑator nuncios ſuos ꝓ colligẽdis tri
butis in affrica. qð cũ ſciuit machome
tus exiuit ad eos cũ illis quos cõmo
uerat. dixitꝗ eis ꝙ nolebant dare iꝑa
tori romanoꝝ tributa. ⁊ deinde pugna
uit cũ illis ⁊ interfecit illos. Et tũc ele
uatũ eſt cor eius ⁊ venit in arabiaz ⁊ in
ſiriã ⁊ in meſopotamiã quas ſuo dñio
ſubiugauit. Et deinde cõqueſtauit ce
teras ꝓuincias circũquaꝗ plus dece
ptionibꝰ ꝙ̃ viribus. aniando eos ꝙ pu
gnarent defendere ſe a romanis. vt ab
eoꝝ ſeruitute liberareṫ qð ⁊ fecerũt. Et
tunc ſomniauit eraclius imꝑator ꝙ ꝑ
ui mures naſcebãṫ in affrica q̃ rodebãt
fimbrias veſtimẽti ſui. ⁊ poſt hec cum
cognouit ꝙ machometꝰ cũ ei adheren
tibus occiderant nuncios ſuos in affri
ca ⁊ ꝙ nolebant dare conſueta tributa
ꝯgregauit magnũ exercitũ. ⁊ miſit cũ
eo theodoꝝ frẽm ſuũ q̃ tenebat impe
riũ orientis ð manu eius vt pugnaret
cũ illis rebellantibꝰ in affrica ⁊ reduce
ret terrã ſub ſuo dñio. Cũ ergo ꝑdictꝰ
theodorus venit in affricã pugnauit cũ
illis. ⁊ fuit ꝑmittente deo victus ab ill'
⁊ fugit. q̃ ſatis afflictus rediit ad ꝑdcm̃
imꝑatorẽ. ⁊ narratis oibꝰ q̃ acciderant.
petiuit iterũ maiorẽ exercitũ vt iret cõ
tra illos rebellatos. ⁊ tũc imꝑator nar
rauit ſibi ſomniũ muriũ qð vidẽat nec
ꝓpter hoc dimiſit exercitũ ſuũ mittere
imo maiorẽ ꝙ̃ prius cũ eodẽ theodoro
deſtinauit. Sed lz romani eſſent multi
qñ ꝑuenerũt in terrã illã ⁊ viderũt ꝑtã
tẽ machometi ⁊ audaciã quã ſecũ ha
bebat dubitauerũt multũ ð eo ⁊ pauo
re magno cõcuſſi voluerũt ſe retrahere
ad quoddã caſtrũ qð dicebaṫ gabatin.
qð cũ ſenſit machometus venit pꝰ eos
plures eoꝝ occidendo ⁊ vulnerando.
Romani ꝑo videntes ꝙ ſic moriebanṫ
puſillanimitate reſumptis viribꝰ ꝯuer
ſi ſunt ad eos ⁊ habuerũt ibi ꝑliũ ma
gnũ. ſed finaliter victi fuerũt romani ⁊
occiſus theodorus frater iꝑatoris. oẽſ
ꝗ ibi perierunt paucis exceptis q̃ i mõ
tibus ſe abſconderũt. ⁊ extũc ſublatuz
fuit romanoꝝ dñium in affrica ⁊ iugũ
ſeruitutis affricanoꝝ ceſſauit. Cunꝗ ꝰ
viderunt agareni ꝙ deuincerãt roma

nos vltra modū facti leti redierunt ad terrā sirie. ⁊ venerūt in ciuitatē damasci que ab antiquo fuerat caput regni xpianoꝝ. ⁊ ibi de beneplacito ⁊ voluntate oīm ꝑdictoꝝ eleuatus fuit in regē machometus. q₂ multū eū diligebant ⁊ appciabant. q₂ sic extraxerat eos de seruitute romanoꝝ. ⁊ regnauit. x. ānis. Hec ex generali historia hispanie. Ex qbus manifeste pꝫ quō vita Machometi fuit ambitiosa. q₂ vt efficeret rex ⁊ dn̄s. ⁊ vt haberet tanq̄ verus ꝓpheta dei fuit totū studiū vite sue.

Q vita machometi fuit morbo epilentico monstruosa.

Tercius pūctus ē ꝙ vita machometi fuit morbo epilentico mōstruosa. Sicut. n. vilis machometus libidinib⁹ ⁊ ambitōnib⁹ fuit plenus. sic etiā vt eius turpitudo aīe ondere exterius mōstruosus fuit in corpe. laborās caduco morbo siue epilentico ⁊ cū die q̄dā p̄nte Cadiga regina vxore sua caderet in terrā spumās velut porcus illa cernens nō modicū tristabat: eo ꝙ homini impurissimo iuncta mr̄imonio se videret. quā ille placare desiderās surgens eā talibus sermonib⁹ demulcebat. dicebat. n. cum Gabriele archangelo se habere colloquiū. nec vultus eius ferre posse splendorē. sed i ei⁹ aspectu mirifico virtutē carnis oīno deficere. ⁊ ꝓpter hoc ipm̄ cadere optebat. vt cum hec dixit laborauit vt suis incātatōibus ⁊ magicis artibus ac diabolo concurrente quo dirigebat facere aliq̄ mira. que miracula videbant ante illā ⁊ q₂ aliquo modo teste scptura diabolus in angelū lucis se transfigurat. diabolus intrabat in eo. ⁊ faciebat ei aliq̄ creatura futura ꝑdicere. ⁊ ꝑ istum modū decipiebat gentes. Credidit ergo ꝑdicta mulier eius falsis assertōnib⁹ ⁊ illusionib⁹ crediderunt ⁊ alie supradicte natōes eo ꝙ gabriel archangelus sepe a deo ad sanctos homines destinatur. ꝙ ex ore Gabrielis archangeli machometus leges illas susciperet quarū eis obseruantiā impabat.

De qualitate doctrine ⁊ legis machometi.

Tercia considera tio est videre qualis est lex machometi. Et licet ex supiorib⁹ satis clareat ꝙ homo tam bestialis ⁊ imūdus non potuit dare nisi legē sibi correspōdenteꝫ. Verūtamen vt fideles cognoscant falsitatē ei⁹ ⁊ quō non est lex dei sed diaboli septem passibus explicat. Primus erit de modo fallaci ꝙ dedit legem suā populo ei credenti. Secundus de erroribus sue legis. Tercius ꝺ fatuis sue legis fabulis. Quartus de malicijs sue legis. Quintus quō mille miraculis fuit confirmata. Sextus quō est lex contradictionis. Septim⁹ ꝙ in pluribus est ꝑ hoīem reuocata et a diabolo tanq̄ a principali actore constituta.

De modo quo fuit data lex machometi.

Primus passus ē videre modū quo secta ista Machometi fuit data. Circa qꝺ notandū est. ꝙ sicut fert est libellus quidem in ptibus transmarinis de eius fallacijs in quo legitur ꝙ ipe volens sibi cōsiliare animos populoꝝ dicebat se esse ꝓphetam ad eoꝝ salutem diuinitus destinatum vicꝫ vt legem iudeis ⁊ xpianis datam que nimis rigida erat ⁊ seuera initioꝝ ꝑceptoꝝ ꝓmulgatione temperaret. ⁊ vt eius missioni ad instar moysi attestari signa quedā ⁊ ꝓdigia videret. assignata die ad certum locum populū couo

canit.legē diuinitus missam in signis
⁊ ꝓdigijs accepturū.tunc eo sermotio
nante ad ppl'm.columba candida que
in vltio loco erat ad hoc fallaciter edo
cta.euolans suꝑ humerū eius stetit. ⁊
in eius aure iuxta morē solitū grana i
aure reposita cōmedens verba legis ei
suggerere videbat.Thaurus quoqȝ si-
militer ad hocipm cōsuetudine quadā
edoctus vt de manu eius pabulū acci-
peret ad vocē eius coram ppl'o venit.⁊
quasi noue legis mandata celitus mis
sa.que ipe cornib⁹ eius alligauerat de-
tulit.Sed ⁊ vasa quedaȝ lacte ⁊ melle
plena.que ipe in certis venis terre arti
ficiose ac latenter imiscuerat.quasi per
diuinā reuelatōem fecit effodi.⁊ popu
lo velut in signo future abūdātie quaȝ
ꝑ eiusdem legis obseruātiā mereretur
ostendit. Sicqȝ miraculis ⁊ magnali-
bus diuinis cōgratulantes ⁊ acclamā
tes seduxit. atqȝ ad legem suam quasi
diuinā recipiendā ꝯtinaciter animauit

De erroribus legis machometi

Secundus passus ostendit erro-
res legis machometi. Vñ oim
antiquoꝝ feces quas diabolus
sparsim semiauerat sil'in machometo:
⁊ ei⁹ lege recollegit ac renouauit. Ipse
nanqȝ cū sabellio negauit trinitatē ꝑso
narū in diuinis. Secūdo docuit xpm
esse puram creaturā cum arrio. Vnde
⁊ sergius monachus q̇ fuit mgr Ma-
chometi vt dictū est. fuit hereticus ar-
rianus.Tercio asserit ꝙ iudei nō occi-
derunt xpm sed quendā ei similē ⁊ ibi
cōuenit cum manicheo. Quarto dixit
ꝙ deus transtulit xpm ad se.sed appa-
rebit circa finem mundi.⁊ occidet anti
xpm.⁊ postea faciet eum deus mori.⁊
q: negat xpi passionē negat oia sacra-
menta eccie que a passiōe xpi sumpse-
runt efficaciā.⁊ in hoc ꝯuenit cū dona-
tistis hereticis.Quinto dicit ꝙ demo-
nes possunt saluari ꝑ alchoranuȝ.⁊ ꝙ
ipi audito alchorano multi ex eis facti
sunt saraceni.⁊ in hoc aliqualiter imi-
tat origenē qui dixit ꝙ adhuc demōes
saluabunt. Sexto dicit ꝙ qñ deus mi-
sit ꝓ eo gabrielem ꝙ ipe iuit ad deum.
⁊ deus imposuit ei manus. ⁊ tantā fri-
giditē sensit ex tactu manus dei super
humerū eius ꝙ frigiditas ꝑuenit vsqȝ
ad medullā spine dorsi.⁊ in hoc cōue-
nit cum acronio forti qui ponūt deuȝ
corporeuȝ.Septimo dicit spm̄sanctuȝ
esse creaturā.⁊ in hoc cōuenit cuȝ ma-
chedonio.Octauo dicit ꝙ aliqui ange
li facti sunt demones.q: noluerūt ado
rare adam.⁊ i hoc oino neminē imitat
Nono ponit ꝙ vltima hois beatitudo
est in comedendo ⁊ luxuriando.⁊ i ve-
stibus ꝑciosis.⁊ in hortis irriguis.⁊ in
hoc cōuenit cuȝ cherinto heretico ⁊ cū
quibusdaȝ paganis. Decimo ponit in
capitulo de mensa ꝙ familia sua nihil
oino valet nisi cōpleat legem ⁊ euange
liū ⁊ libꝝ sibi reuelatū.s.alchoranū. et
sic docuit gentes iudaizare.⁊ iō docuit
circūcisionē esse tenendā. ⁊ in hoc con
uenit cum vterne heretico. Vndeimo
docuit indifferenter accipe vxores alio
rum.⁊ in hoc videt cōuenire cū nicho-
laitis hereticis. Duodecimo docuit li-
cituȝ esse habere plures vxores contra
apl'm.j.Coꝝ.vij.⁊ ꝯtra cōstitutiōem ꝑ-
fectaȝ legis nature: erunt duo in carne
vna Geñ.ij.⁊ in hoc conuenit cū naza
reis hereticis licitū ponentib⁹ in noua
lege articulū de pluralitate vxoris. De
cimotercio docuit vti lotionibus ꝓ ba
ptismatibus in remissionē peccatoꝝ ꝯ
apl'm ad Ephe.iiij.vna fides vnum ba
ptisma.⁊ in hoc cōuenit cum nouatōis
⁊ donatistis hereticis baptisma reiterā
tibus. Decimoquarto docuit licitū eē
zodomiā tam cū masculo ꝗȝ cū femia.
vt ptȝ in alchorano capitulo de vaca.⁊

in hoc conuenit cum zodomitis hereti
cis. lz saraceni pallient hoc quibusdaz
honestis expositionibus. Hec aũt fuit
tota intentio machometi. vt. s. resecaret
quicq̇d erat arduũ in credendo. ⁊ quic
q̇d erat difficile in opãdo. ⁊ cõcederet
cõia ad que mũdani hoies ꝓni erant ⁊
maxime arabes. s. gulã ⁊ luxuriã ⁊ ra-
pinã. de virtutibus aũt puta de humi-
litate vel de pace. vel abstinentia. vł de
charitate dei ⁊ ꝓximi. vel de vltimo fi-
ne nihil notabile dixit. ⁊ qꝛ de omibus
his poterat eius falsitas ⁊ malicia dep̃
hendi tam ꝑ nouũ ꝙ̃ ꝑ vetus testamẽ-
tũ ꝗ̃ etiã ꝑ dicta phoꝝ. qui de virtutibꝰ
⁊ vltimo fine hois tractauerunt. mãda
uit oino ꝙ nihil crederent qđ esset con
trariũ huic legi. sed qui aliud crederet:
occideretur.

De fatuitatibꝰ ⁊ fabulosis le-
gis machometi.

Tercius passus est de fatuitati-
bus ⁊ fabulosis legis ⁊ doctri
ne machometi. Ex q̇bꝰ satis ap
parebit qđ non est lex dei. Non. n. lex
dei fabulosis ⁊ ridiculosis calificaꝫ q̃
potius ꝯuertunt hoiem in risum ꝙ̃ in
deuotõem. talis est lex machometi. vt
certũ est oibus eam legentibꝰ. ⁊ de mł-
tis quedã pauca lz magis notabilia re
feranꝫ. diciꝫ. n. in ca. de lenemelle ꝙ in-
terp̃taꝫ formica. ꝙ Salomon cõgrega
uit magnũ exercitũ angeloꝝ. vicz ho-
minũ ⁊ animaliũ. ⁊ qñ ibant inuener̃t
fluuiũ formicaꝝ. ⁊ tunc formica dixit.
O vos formice introite in habitacula
vr̃a ne interimat vos Salomon ⁊ mi-
lites eius. ⁊ subrisit formica. Et pꝰ pau
ca qñ reassignabanꝫ omnes aues in ex
ercitu inuentum est ꝙ deerat vpupa. ⁊
dixit Salomon. quid est ꝙ hic non in
ueniã vpupam puniam illam ⁊ decol-
labo eam vel assignabit rõnem quare
defuit. ⁊ stetit vpupa non multum lon
ge ⁊ ait: didici ꝙ vos nescitis ⁊ veni ad
vos de sabea cum veris rumoribus. in
ueni siquidẽ mulierem regnantem in-
ter eos. ⁊ comperi populum suum co-
lere solem abſq; deo. Item in capitulo
delchamar quod dicitur in tempe lu-
ne appropiquauit hora ⁊ fracta est lu-
na. quod exponentes doctores coruz:
dicunt ꝙ machometus stabat cum so-
cijs suis. ⁊ cum videret lunam appro-
pinquantem coniunctioni dixerũt ei.
ostende nobis aliquod ꝓdigium. ⁊ tũc
ip̃e iuuit lune duobus digitis. s. indice
⁊ medio. ⁊ tunc fracta est in duas ꝑtes
⁊ vna medietas cecidit supra montem
elikays qui iminet ciuitati meque: ex
vna ꝑte. ⁊ alia medietas super aliuz q̃
mons rubens appellatur situs ex alia
ꝑte ciuitatis. ⁊ cum sic fracta esset luna
venit ⁊ intrauit manicam camisie ma-
chometi ⁊ ip̃e integrauit eam. Item in
capitulo seba dicitur ꝙ vermis indica
uit mortem salomonis. vbi dicit glosa
ꝙ salomon dum staret innixus suꝑ ba
culum suum subito tantus dolor eum
arripuit ꝙ expirauit. nec tamen corru-
it diuino miraculo. demones autẽ qui
ei seruiebant videntes eum stare crede
bant eum viuere. ⁊ natus est quidã ver
mis de terra ⁊ corrosit baculum cui in
nitebatur. ⁊ tunc fracto baculo corruit
salomon. ⁊ concurrerunt demones et
inuenerũt eum mortuum. ⁊ extunc ce-
perunt hoibus nocere ꝓ posse. Itẽ ip̃e
machometus in libro narrationũ red-
dit cãm quare vinũ sit illicituz. ⁊ dixit
ꝙ deus misit angelos duos in terram.
vt bene regnarent ⁊ iuste iudicarent. et
fuerunt isti angeli aroth ⁊ maroth. cũ-
q; venisset mulier que habebat cãm in
uitauit eos ad prãdiũ. ⁊ dedit eis vinũ
bibere. qđ eis deus mandauerat ne bi-
berẽt ⁊ inebriati req̇sierũt eã đ luxuria

luna fracta

Salomon formice vpupa

⁊ consensit hoc ꝑcio ꝙ vnus doceret eã ascendere in celum ⁊ alius descendere. Cumqꝫ eam docuissꝫ ascendere in celũ ⁊ deus illam videret audita cã ⁊ modo fecit eam luciferꝛ ꝙ esset ita pulchra inter sidera sicut erat in terra inter mulieres. Data aũt occasione angelis q̇ peccauerãt vbi vellent puniri hic vel in futuro elegerũt magꝭ puniri in pñti quã in futuro. ⁊ tunc deus suspendit eos ꝑ pedes in puteo babylonis cuꝫ cathena ferrea. vsqꝫ ad diem iudicij. hec ⁊ similia multa cõtinent̃ in ꝑdicta lege ꝑ que quilibet sapiens poterit cognoscere fictionẽ ꝙ nullo modo sit lex dei. Nõ. n. lex diuina cõsueuit loqui hoibus ꝑ tales fabulas. sunt. n. sequentes machometũ illi de q̇bus ꝓphetauit Paulus a veritate quidẽ auditũ auertẽt ad fabulas aũt conuertent̃. Item dicit in libro narrationũ. ꝙ celum creatũ fuit de fumo ⁊ fumus de vapore maris. ⁊ mare de monte quodaꝫ qui vocat̃ caph qui cingit totum orbem ⁊ sustinet celũ. Dicit etiam ꝙ sol ⁊ luna erant equalis luminis ⁊ virtutis. ⁊ nõ erat distinctio inter diem ⁊ noctem. quadã aũt vice volabat gabriel. ⁊ accidit vt ala sua tangeret lunam que obtenebrata est sic̃ modo cernimus. Preterea dicit ꝙ natus est sus de stercore elephantis ⁊ mus ď stercore porci. ⁊ cattus de frõte leonis. qď narrat in hunc modũ. Nam cũ essꝫ noe in archa cum filijs ⁊ aĩalibus qñ ibant ad secreta nature inclinabat̃ archa. ⁊ maxime cum ibat elephas. ⁊ cũ vehementer timerent cõsuluit noe dñm qui ait. vade ⁊ inclina culum eius ad foramen stercorarie. ⁊ fecit sic. q̇ ⁊ stercorizauit. ⁊ natus est sus grandis satis de stercore elephantis. Cuꝫ aũt rostro forsorio grouolaret feces vt solet natꝰ ẽ mus ⁊ cepit rodere tabulas arche. ⁊ tũc maxime timuerũt ⁊ cõsulto dño noe ꝑcussit leonẽ in fronte. ⁊ egressus ẽ cattus ꝑ nares eius. ⁊ hec est cã vt dicit q̃re caro porci sit illicita. Dicit iteruꝫ in eodẽ ꝙ deus in fine mũdi occidet oẽm creaturã etiam angelos ⁊ archangelos ⁊ nihil remãebit viuũ nisi deus ⁊ mors que est quidã angelus qui dr̃ adriel. et tũc ꝑcipiet deꝰ adrieli ꝙ occidat seipm quo facto dñs insulcabit voce grandi: ⁊ dicet. vbi sunt satrape mundi ⁊ principes ⁊ post hoc resuscitabit oĩa. Ipe ẽt Machometus scripsit librꝛ vbi posuit duodecim milia verba stupenda. ⁊ cũ admirantes quererent vtrum oĩa illa essent vera. Respondit ꝙ soluꝫ tria milia veritatẽ hẽbant oĩa alia falsa erant. Cum igit̃ in ꝑdicto libro aliquid falsitatis deꝑhendit̃ dicũt saraceni ꝙ ħ dic̃ machometus. q꞉ non erant oĩa vera. ⁊ istud ẽ de illis residuũ totũ sp in suo robore ꝑseuerat. ita etiã faciũt saraceni ď alchorano. q꞉ cũ multa falsa ĩ eo ⁊ mẽdacia cõꝑhẽdãt̃ tñ ꝑꝑ quedã vera q̇ cõtinet q̃i verbũ dei ab eis colit̃. Nõ ẽ sic de euangelio xp̃i. q꞉ si in eo vnũ solum verbũ falsuꝫ inueniret̃. qď absit de euãgelio. vt dicit aug. cã iusta esset ꝙ totuꝫ euãgeliũ friuolũ reputaret̃. ⁊ vanũ. q꞉ modicũ fermẽtũ corrũpit totã massaꝫ ꝼm aplm̃. ⁊ hinc est ꝙ lr̃ati ⁊ magni sapientes inter saracenos non adhibent fidem sed fictiõeꝫ doctrine aduertũt in ꝑdicto libro. Cuiꝰ sunt duo signa. Primũ ꝙ renuunt disputare cum alijs sapientibus publice. Secundũ ꝙ nolũt adduci alchoranũ in publicum ⁊ dolẽt vehementissime cum ab alijs legitur ⁊ nullo modo vellent ꝙ in lingnas alias ⁊ litteras transferretur. Scimus enim ꝙ verum aurum neqꝫ lumen timet neqꝫ ignem. Et ideo quia christiani de veritate cunfidunt que fortissima ẽ ⁊ manet ineternum libenter cum alijs nationibus de euangelio conferunt: gaudentqꝫ cũ ab alijs nationibꝰ creditur. et desiderant ꝙ omnibus hoibus publi-

cet. ꝛ in linguas alias transferat. ꝛ non solum scripturis sed etiã picturis ꝛ co, laturis publice xp̄i passionẽ ostẽdũt ꝙ ab alijs natiõibus ludibrijs ꝛ ignominia reputat.

De malicijs legis machometi spurcissimi:

Quartus passus est de malicijs legis machometi. Cũ deus sit summe bonus ꝛ optimus scit optima adducere ꝯm dionisiũ si mala continet lex aliqua ꝯstat illã nõ esse a deo talis est lex machometi. vt pꝫ ꝑ totuꝫ alchoranũ. Dicit. n. in c a. elbacaph. et etiam in capitulo elcem quod interp̄tat demones. ꝙ ip̄m alchoranũ placet demonibus ꝛ in eo delectant. demões autem sunt praui ꝛ damnati in volũtate quibus nõ placet nisi qđ malũ ẽ igr̄ alchoranũ est malũ. Preterea alchoranuꝫ est cã oĩm maloꝝ vt occisiõis ꝛ rapine ꝛ piurij. ꝛ hmõi que quideꝫ mala sunt. Alchoranũ non solum ꝑmittit ꝫ mandat occisionẽ. nec est excusatio ꝙ mandat ꝙ occidant increduli. Dicit eĩ sine dubio ꝙ fideles nõ debent occidere fidelẽ. ip̄os aũt infideles p̄cipit occidi nisi soluant tributũ. ergo soluere tributũ est integra cã ꝙ occidant vel non occidantur. Preterea sicut in alchorano in pluribus locis legit nullũ ẽ maius malũ q̃ȝ imponere deo mendaciuꝫ Alchoranũ aũt deo imponit mẽdacia multa p̄ter illa que dicta sunt supius. que omnia redundant in deum. quõ ꝫ alchoranũ est sermo dei vt dicũt. Possumus aũt ostendere plura alia. Nam in capitulo elemphaal qđ interp̄tatur lucra. dicit ꝙ lucra sunt dei ꝛ nuncij. ꝛ ꝛ ꝙ debet deo quintã partem de his q̃ lucrant. Sed nũquid deus est ita malus ꝙ ꝑmittit rapinã vt inde insequat ꝑtem suaꝫ. s. quintã ꝑtẽ. An est ita pauper ꝙ non h3vnde alat pauperes suos scꝫ viduas ꝛ pupillos ꝛ peregrinos de q̃bus ibi loquit. nisi ꝑmittat rapinã vt inde lucret. Certe iam fecit machometus deum consortẽ sibi in malũ quem non põt habere consorteꝫ in bono. Qꝛ aũt p̄cipiat rapinã pꝫ asana. xij. vbi loquit saracenis in hunc moduꝫ. viri boni deum timentes factis ꝑ que vos ip̄si ꝓpinqui sui sitis studeatis ip̄siusq; nomie vsq; quo vos meliores ꝛ elatiores efficiamini p̄datores ꝛ expugnatores estote. Preterea lꝫ alchoranũ aliq̃ mõ ꝓhibeat rapinã vel piuriũ vel quedaꝫ alia mala. tñ ip̄a ꝓhibitio est quedaꝫ ꝑmissio. dicit. n. ne faciatis talia mala q̃ deo non placent. sed si feceritis ipse est misericors et miserator. qꝛ indulgebit vobis de facili. De rapina aũt nihil mãdat vnq̃ ꝙ restituat. nec ip̄i talem consuetudineꝫ hñt. sed sufficit saraceno ꝙ dicat nõ ẽ deus nisi deus ꝛ machometus est nuncius eius. De piurio ꝟo expresse dicit in capitulo elmeijde qđ int̄p̄tat mensa nõ imputabit vobis deus fraudatõem iuramẽti sed moderatõꝫ eius. q. d. piuriũ nõ obligat ad culpaꝫ sed ad penam. ꝛ postea subdit ꝓ transgressione ꝟo eius decem miseroꝝ cibatio seu eoꝝ vestitio. aut vnius captiui redemptio. q̃ aũt hoc nõ valet trib9 vĩ cibus ieiunabit. Ex istis sequũt oĩa mala. nõ eñ timent rapere vel fraudare nec piurare nec seruent fideꝫ tñ xp̄iani tenent ꝙ fides seruanda est hosti et etiam infideli. Ex supradictis satis pꝫ ꝙ lex machometi nõ est lex dei ex quo multas continet malicias ꝛ multa falsa ꝛ criminosa.

Qꝛ lex machometi non ẽ confirmata miraculis:

Quintus passus ẽ ꝙ lex machometi non est cõfirmata miracul' Ex quo quicũq; sani intellect9 poterit aduertere qđ nõ ẽ lex dei. qñ. n.

moysen misit deus ad pharaonē osten
dit magna miracula. helias. helizeus.
⁊ alij ꝓphete fecerūt magna ⁊ inaudita
miracula. ⁊ illi ꝑcipue omēs qui aliqđ
nouitatis attulerūt mūdo. xp̄c aūt ve-
nit ꝓprie cū ꝓdigijs ⁊ signis maximis.
sicut etiā in alchorano dicit᷑. Si aūt di
cant saraceni ꝙ plura ⁊ magna miracu
la fecit machometus. sicut est illud de
integratōe lune fracte ⁊ de fonte aque
quam cum digitis suis fecit emanare.
Hec friuola sunt ⁊ cōtra alchoranū eo
rū. ꝓhibet. n. machometus ꝙ nihil de
eo credant nisi ꝙ scptū ē in alcharano
de oibus inquit ꝓbs multa mentiti st
ꝙ ne de me verū teneat᷑ qđ alchorani
auctoritate fulcit᷑ q̄ cū miracula nō fa-
ceret oñdere volens cām deū cōseque͞n-
ter introduxit dicens. dn̄s dixit ad me
iō te miracula facere non ꝑmitto. qꝛ ne
tibi. s. contingat. sicut in alijs ꝓphetis i
miraculis timeo. suo ergo testimonio
ꝯuicit᷑ nullū fuisse miraculū seu signū.
Itē ipe machometus in alcharano fre
quenter recitat ꝙ cū hoies ei dicerent:
oñde signa q̄ fecit moyses ⁊ xp̄s ⁊ alij
ꝓphete. Rn̄debat qꝛ moyses venit cū
signis ⁊ nuncij ceteri. ⁊ maxime xp̄c q̄
venit cū maximis ꝓdigijs. ⁊ mūdꝰ nō
credit eis sed dicebant ꝙ erant malefi-
cia. iō nō ꝑmittit me deus facere mira
cula. nō. n. crederēt ꝫ veni in virtute ar
moꝝ. Sed hoc cōuincit᷑ expressum eē
mendaciū. quō. n. nō crederent ei si fa-
ceret miracula q̄ crediderūt ei sine mi
raculo. Talia. n. mādauit eis ad q̄ mū
dus ꝓnus est ⁊ currit sine aliquo mira
culo ⁊ mandato. s. ꝙ occiderent ⁊ rape
rent. ⁊ mlr̄ieres plurimas impregnarēt
⁊ ꝙ dentē ꝑ dente ⁊ oculū ꝑ oculo ex-
traherent. Ad hec aūt oia ita ꝓni sūt
mundani hoies. vt vix ⁊ cū magnis vl
tionibus ⁊ iudiciarijs penis ab istis va
leāt coerceri. Nō aūt induxit ꝓ signo
ꝙ sit missus a deo in virtute armoꝝ ex

pressam cōtinet falsitatē. non. n. sp̄ fuit
victor sicut moyses ⁊ iesus. enoch ⁊ he
lyas quos angelꝰ dn̄i sp̄ ꝓtexit ⁊ victo-
res fecit. Machometus aūt vincebat
aliqñ. ⁊ aliquo mō vincebat᷑ sicut ⁊ alij
tyranni. nā dentes eius in bello cōtriti
sunt. ⁊ facies collisa. sicut h̄r i bello qđ
vocat᷑ gasimetobor. vbi fuit vulneratꝰ
in ore. ⁊ amisit vnū dentē de prioribus
corruit quoqꝫ in foueā. ⁊ fuit valde tur
piter victus q̄uis in ꝑcedenti nocte ex
ꝑte dei sui cōtrariū ꝓmisisset hec in ꝑu
gione ⁊ alia silia. ꝑte secūda ca. viij. Ex
quo etiā ptꝫ ꝙ nō ē miraculū illud qđ
ꝓ signo inducūt vicꝫ ꝙ subito magna
ꝑs mūdi ei adhesit. Talem. n. legē con
stituit ⁊ talia mādata dedit ad que oēs
ꝓni sunt etiā sine mandato. vt supius
patuit. Dixit. n. iussit mihi deus terrere
gentes gladio donec testificent᷑ ꝙ non
est deus nisi deus. ⁊ ꝙ ego sum nuncius
eius. qđ si fuerit ꝯfessi sanguinē ⁊ pecu
niā suā saluauerunt. ⁊ inde saraceni di
cunt᷑ saluati. Nam quicūqꝫ recipiebāt
mandatū machometi. ipse ⁊ sui salua-
bant eū. ⁊ nō occidebāt nec expoliabāt
vnde ⁊ saraceni nō saraceni vocant᷑ sed
messalami qđ interp̄tat᷑ saluati. ipi aūt
vere credunt se esse saluatos. ⁊ deridēt
xp̄ianos q̄ nolunt dici messalami. i. sal-
uati vt ipi. sed volunt dici xp̄iani. Dū
aūt plures a machometo talē saluatōꝫ
accipent ex ꝑdicta causa. Postea fecit
ꝑconisari q̄cunqꝫ dixerit nō est deus ni
si deus intrabit paradysū etiā si latro
cinatus fuerit ⁊ fornicatus. Venit aūt
quidā ad machometū dictus hebidor
da. ⁊ quesiuit ab eo si hoc esset verū. Et
rn̄dit ꝙ sic. ⁊ addidit etiā si cū ꝑcedenti
bus biberit vinū. ⁊ etiā si occiderit ⁊ ad
iecit machometos etiā si turserit nasū.
hebidorda. ad ea aūt oia ꝯfirmāda nō
ostendebat miraculū sed nudabat gla
diū. Idem habet᷑ expressius in capitu
lo ꝓphetarū. vbi sic legit᷑. Dixerunt de

Machometo.s.ascultasti somnias seu
blasphemias vel certe poetizas fiat ad
nos saluantē cum miraculo vno ostende
quēadmodū missi sunt ⁊ priores. Rñ-
dit destruxit inquit deus ciuitates ante
eos q̄ nō crediderūt.⁊ q̄ p̄cesserūt vos
nō crediderūt.nec etiā vos miraculis
crederetis nisi ꝑ gladiū. vt sicut i capi-
tulo ꝓphetarū narraꝫ. Ait ve querenti-
bus miracula fieri ab eo ⁊ dixerunt ei.
Ascultasti somnias ⁊c. Rñdit sicut su-
pra.vsq; ꝑ gladiū. Audite ergo macho
metici si alchoranū visitatis.ipse est qui
affirmat machometū mille fecisse mi-
racula.longe aūt plures sunt quos cō-
sumpsit gladius q̄ꝫ qui gratis eū secuti
fuerūt.Declarat ergo ex supradictis le
gem machometi nullo miraculo fun-
datā esse ⁊ sic nō dicēdā lex dei. Fides
aūt xpiana que p̄cipit ardua tota ē fun
data i miraculis vtilibus ⁊ manifestis
que nō solū xp̄c fecit sed etiā apl'i pꝰ eū
etiā doctores q̄ euangeliū ⁊ apl'oꝝ dcā
exposuerūt.⁊ vsq; ad ista tpa durauerūt
miracula.s.de effugatōe demonū ⁊ cu
ratōe languoꝝ ⁊ resuscitatōe mortuoꝝ
Hec mirabilia faciūt xpiani ⁊ fecerūt
q̄ dicunt xp̄m crucifixū esse veruꝫ ⁊ so-
lum deuꝫ.Et si dixerint saraceni ꝙ ista
nō credant nec facta sunt ostendemꝰ eis
miracula magis.Constat.n.ꝙ totꝰ mū
dus colebat idola . ⁊ maxime romani
qui tenebant monarchiā mundi. hi re
ceperūt fidem xpianā.⁊ nō solum acce
ptauerūt xp̄m crucifixū esse verū deuꝫ
sed etiā expuerūt oēs alios deos q̄ tan
to tpe in idolis qui dabant eis respōsa.
nec imponebant eis aliqua grauia cuꝫ
fides xpiana tam ardua ⁊ insolita mū
do imponat.vt cōtēnere mundū cōtē-
nere seip̄m.diligere inimicos , orare ꝓ
ꝑsequentibus benefacere malefaciēti-
bus.aliena nō appetere.ꝓpria largiri ,
Hec oia mūdus acceptauit ⁊ ritū pri-
stinū dimisit.Aut igit̄ ꝓpter sufficiētia
miracula.aut sine miraculo.maiꝰ autē
miraculuꝫ fuit si sine miraculo ⁊ ꝑ ho-
mines imponētes simplices ⁊ pauper
rimos ꝓcurari potuit.⁊ hec fecerūt xpi-
ani nō alios occidendo sed morteꝫ ab
aliis eq̄nimiter tolerando.Cōstat autē
modis oibus fidem xpianā stupendis
miraculis eē fundatā legē etiā macho-
meti nullo fulari miracl'o.nō enī indi-
guit. ⁊ maxime quo ad carnales hoies
⁊ mundanos.Alij vo.s. intelligētes li
terati ⁊ virtuosi viri ei nullatenꝰ adhe-
serunt fidem.

Q est lex contradictionis.

ſ Extus passus est ꝙ lex macho-
meti est lex cōtradictonis.Sūt
enī in eo innūere cōtradictōes.
de quibus ꝓpter breuitatē octo subiun
gunꝫ. Primo se dicit esse generalē ꝓ-
phetā.⁊ tñ dicit ꝙ alchoranus datus ē
ei arabice.⁊ ꝙ nescit aliā liguā nisi ara
bicam. Item secūdo dicit in capitulo d̄
delbachara ꝙ interp̄taꝫ vaca ꝙ iudei ⁊
xpiani ⁊ sabei saluabūꝫ . ⁊ capitulo ad
miram.dicit postea ꝙ nullus saluabiꝫ
nisi in lege sarracenoꝝ. Item tercio mā
dauit eis ꝙ nō altricenꝫ cū hoibus alte
rius secte verbis asperis sed verbis mā
suetis.non.n.pertinet ad hoieꝫ dirige-
re sed ad deum solum.⁊ vnusquisq; ha
bet de se solo reddere rōnem ⁊ non de
alio.⁊ postea mādat in pluribus locis.
ꝙ occidanꝫ ⁊ expolienꝫ qui nō credūt
donec credant vel soluant tributū. pre
terea ipse dicit in capitulo libem ꝙ illi
qui recipiūt sine deo dñm alium tu nō
es patronus ⁊ ꝓcurator eoꝝ sed deus
reseruat sibi.Est igitur notabilis con-
tradictio qui ex vna parte auctoritate
dei totiens mandat ꝙ occidantur icre-
duli.⁊ ex alia parte deus mādat ꝙ eti-
am ꝓ tāto scelere nullus est ꝓcurator
ad puniendū sed soli deo reseruantur.
Iteꝫ quarto machometus in capitulo

zalr tenunti in fine iactat se q ipe nõ ẽ
de cõpellentibus.ꝫ quõ nõ est de ꝑpel
lentibus q̃ mandat q nõ credẽtes occi
dant ⁊ expolient. Item hoc in ca.õ va
ca cõcedit zodomiã tam cum masculo
q̃ꝫ cum femina. dicit.n. saracenis q nõ
polluant se cũ infidelib⁹ nisi credant et
de mulierib⁹ dicit. mulieres vr̃as aratu
ra vr̃a arate eas vt vultis. ⁊ tñ in eodẽ
capitulo prius dicit q illi zodomite tẽ
pore loth opati sunt abominabile vici
um ⁊ p̃stis natõibus insuetum. Itẽ.vj
ipe dicit q noe abraã ysaac ⁊ iacob ⁊ fi
lij eoꝝ fuerũt saraceni. ⁊ tñ ipe dicit q
mandatũ est ei q ipe essꝫ p̃mus sarace
nus. Preterea cõstat q nõ fuerũt sara
ceni q̃ꝫtũ ad ritum nisi postq̃ꝫ fuit data
lex saracenoꝝ. lex aũt saracenoꝝ est al-
choranũ. qõ quidẽ fuit datuꝫ post legẽ
moysi ⁊ euãgeliũ sicut habet in alcho
rano imo non sunt adhuc septingenti.
anni legis Machõe lxxxxv. ãni q fuit machometus cũ ipe
venerat circa ãnos dñi sexcentos. lxvj. si
cut patuit supra cõsideratõe. j. articulo
iij. Cõstat tñ q noe abraã ysaac ⁊ iacob
fuerunt ante legẽ moysi ⁊ euangeliuꝫ.
Item. vij. ipe dicit q deus ꝓhibuit au-
guriũ. ⁊ tñ ait auguriemini si aliter nõ
potestis in scissura datili. ⁊ qui hoc nõ
fecerit anathema sit. Item. viij. ipe dic̃
se missum arabibus. q: nunciũ nõ ha-
buerunt. dicit.n. q alchoranũ datũ est
eis solũ in lingua arabica. dicit.n. se ne
scire aliã linguã nisi arabicam. Vñ cũ
adhesissent ei quidaꝫ bacherra iacobi-
nus ⁊ salon persa ⁊ abda alba de ꝑside
filius seleã iude⁹ ⁊ quidã dicerẽt q ipsi
instruebant eũ. ecce cecidit in faciẽ suã
⁊ cõtracte sunt manus eius ⁊ pedes. et
socij cooperuerũt eũ vestib⁹ suis ⁊ ad
se rediens dicit deus misit me corripe
vos de s̃mone quẽ dixistis q tales me
docerent. legitq̃ꝫ eis vnã lectõnem al's
sñiam que est in fine lectõis elnael. qõ
interp̃tat palma que sic dicit. Scim⁹
q ipi dicẽt q instruit eũ homo. lingua
aũt qua loqueret ei ꝑseca. hec aũt ara-
bica patens est. ⁊ ex hoc dicit quõ põt
eẽ q illi instruant me quoꝝ vnus ꝑse-
cutus est ⁊ alter hebreus q̃ dixerunt ei
põt esse q lingua sua tibi loquat. ⁊ ex-
ponunt tu lingua tua oĩa notifica. hãc
inuenit responsionẽ. sed q̃ non poterat
instrui ab hebreo ⁊ ꝑsa qui sunt ꝓpinq̃
quõ poterat alt⁹ valde remote lingue
instruere. Ipe tñ post dicit se esse mis-
sum ad vniuersitatẽ gentiũ. Sed quõ
ibit ad oẽs gentes in septuaginta lin-
guis qui nescit recitare suũ sermonẽ ni
si in lingua arabica. Dicit tñ vñ hr̃ in li
bro ꝓphetatũ q dixit ei de⁹ nõ misim⁹
te nisi ad vniuersitatẽ gentiũ. ⁊ igit ma
nifesta cõtrarietas ⁊ aptũ mendaciũ q
sit missus solis arabibus ⁊ oibus gen-
tibus. Nõ igit alchoranũ est lex dei in
qua tot cõtradictões inueniũt. Vnde
sñia est machometi in capitulo elnesa.
qõ interp̃tat mulieres q si iste alchora
nus nõ esset a deo inuenirent vtiq̃ꝫ i eo
cõtrarietates multe. Sua igit sñia fit
in destructõeꝫ sue legis. q: ex quo vt vi
sum est multe manifeste cõtrarietates
sunt in eo nõ est lex dei.

Lex machometi non ẽ lex dei q: in multis ẽ per hoiem reuocata ⁊ q diabolus fuit principalis auctor alchorani.

[S]Eptimus passus est q lex ma-
chometi nõ est lex dei. q: est in
pluribus ꝑ hoiem reuocata. vñ
nõ est tale examen legis saracenoꝝ in-
ter eos quale int̃ xp̃ianos sepe fit ꝑ cõ-
silia generalia vbi veritas fidei repeti-
tis ignibus luce clarior innotescit. Cũ
saraceni qui eius noticiã habent ꝓ au-
tentico tenent actũ factũ ꝑ machome-
tũ abdulhaqui q̃ erat alphaꝫ in ciuita-
te que dicit malaga qui refert in suo li
bro versuũ reuocatoꝝ. q cũ ipe vidisset

multos locutos fuisse in modo q̊ aliq̃
versus alchorani reuocabant ⁊ ꝙ nul-
lus in hoc fecerat finē ꝙ recedendo a p̄
dicta ciuitate cōgregauit doctores re-
gule qui ei auxiliū dederūt cū auctori
tatibus ⁊ libris antiquoꝝ mgr̄oꝝ ⁊ ꝙ
sic cōposuit breuiariū certissimū de eo
ꝙ breuiariū reputatᷣ inter doctos ma-
gnū onus legis machometi ⁊ nō minꝰ
p̄iudiciū: qꝛ ostendit allegando sup er
eo alios passus alchorani ꝙ in ip̄omet
alchorano qͦ tenetᷣ ab oībus sarraceis
ꝓ legē sua data a deo sunt reuocati. cc.
⁊. xxvij. versus de quibus rōne guerre
sunt reuocati centū. xxiiij. versus ita ꝙ
sarraceni faciendo guerrā ꝯtra nō sar-
racenos ip̄i ꝯtradicūt legi sue in centū
xxiiij. passibus. verbū est magni pōde
ris dicere sunt reuocati. Aliud ē ꝯcor-
dare vnū passum cū altero exponēdo
⁊ declarando quō in suo casu intelligi
tur vnus passus ⁊ in alio alius sic̄ cum
in multis passibus videtᷣ esse ꝯ̄rietas
inter doctores xp̄ianos fit studiose et
autentice ꝑ generalia cōcilia ⁊ sanctos
p̄res hita examinatōe lōgo tp̄e cū car-
dinalibus p̄triarchis archiep̄is ep̄is et
doctoribus ac multis lr̄atis sue curie
⁊ extra. Sꝫ ꝙ aliqͦ cōciliū vł papa di
cat ꝙ aliq̃s passus euangelij sit reuoca
tus alienū est a suo ꝓposito ⁊ oīm xp̄ia
noꝝ ꝙ in lege dei fiat sic̄ in legibꝰ ciui
libus vel in aliq̄bus canonibus seu de
cretalibus specialitᷣ in regulis cancela
rie ꝑ q̄s expediuntᷣ bulle exeūtes a ro
mana curia quaꝝ seq̄ns papa appro-
bet q̄s vult reuocat: vel sic̄ in foris re-
gni castelle ⁊ ordinationibus qꝛ aliqui
reges faciūt aliquas ordinationes ad
quas magis attendunt q̄ꝫ ad antiquos
foros: ⁊ hoc est qꝛ reuocare legem spe
ctat ad suū factorem vel ad equalē seu
maiorem ptātem habentē. Quō ergo
potest reuocari lex q̄ putatᷣ esse dei per
aliquē aliū: qꝛ si verū est ꝙ esset dei nō

dico ꝑ hoiem sapientē ꝫ nec ꝑ dyabo-
lum vel aliqueꝫ angelū nec ꝑ oēs dya-
bolos hoies ⁊ angelos simul in vnum
coniūctos. Sꝫ ad reuocandū tot versꝰ
libri alchoran non fit mentio ꝙ fuit fa
cta ꝯgregatio vlis ex ꝑte oīm sarrace-
noꝝ: ⁊ ꝙ maiores eoꝝ cōgregarentᷣ re-
quisiti: ꝫ hn̄t ꝓ autentico dictū vniꝰ al
faqui: q̊ dicit ⁊ non ꝓbat nec forte suo
tp̄e fuit manifestū ꝙ pecierit cōcilium
sup̄ eo a doctoribus regule. Ex quibꝰ
satis clare patet legē machometi non
esse legē dei qꝛ nec autentice examinatᷣ
imo ꝑ vnū sarracenū in pluribus reuo
cata ⁊ si vnus dyabolus licet sit hoibꝰ
arius qꝛ eos respicit vt inimicos cuꝫ h̄
sit eius ꝓpriū officiū: nō tamen est ꝯ̄riꝰ
alteri dyabolo: qꝛ si sic iam esset in se di
uisus beelzebub nō posset stare regnū
eius: cū omne regnū in seip̄m diuisus
non sit stabile. Quō ergo potest dici
ꝙ sunt tot v̓sus alchorani reuocati cuꝫ
ab oībus sarraceis dicatᷣ liber a deo re
uelatus. cū ergo vnus dyabolꝰ non sit
alteri ꝯ̄rius ⁊ minus vnꝰ angelus alte
ri: mul: ominus deus sibi ip̄i. Et cum
omnes sarraceni habeant ꝓ autentico
ꝙ quedam dicta alchorani sūt alijs cō
traria: ⁊ ideo multa illoꝝ reuocata nec
debeat eis dare fides: videant sapien-
tes sarracenoꝝ ꝑ quem doctoꝝ lex eo-
rum debet dici cōposita: ⁊ cū nō a deo
ꝓpter ea que dicta sunt. Relinquitᷣ ergo
ꝙ a dyabolo mgr̄o machometi cuius
officiū ē: falsa veris immiscere ⁊ dulci
melle venenū: qꝛ si sic est ꝙ est in se cō
traria contento in ea in parte existente
vero ⁊ in parte mendacio dici poterit
auctor eius non verax ꝫ mendax: ⁊ ꝙ
debet attendi mendaciū est multū pe-
riculosum: quia de talibus taꝫ magnis
⁊ tam preiudicialibꝰ ⁊ dampnosis mē
dacijs sicut sunt multa contenta in al
chorano condempnancia animas suo
rum credencium in speciali hic ꝙ non

obstante q̄cunq̧ ɔtraria rõne in alchorano licet dicta p michaelem p gabrielem p deū p suos angelos ꝛ nūcios p̄cipiūt fieri guerrā cõtra omnes q̄ non tenent ptem suam: ꝛ non specificat hic quid cõtineant alij versus reuocati in multis grauissimis ꝛ piculosissimis. Sed cum hoc sit certissimuꝫ ꝙ deus p suā naturam non potest esse mendax angelus bonus siłr q2 confirmatus in grām dei: ʒ potest esse ꝛ est mendax dyabolus ꝛ homo. Si ergo lex machometi fm dictū illius alfaqui ꝛ doctoꝝ regule est ɔtraria sibi ipi: ꝛ ideo nõ data a deo nec ab angelo bono: sequit̃ cõclusio ex hac rõne quadrimembri sufficienti ꝛ hanc rõnem facit dñs cessariensis magister Johānes de Segobia in tractatu cõtra sarracenos. Est ergo pncipalis actor alchorani non homo sed dyabolus qui ex inuidia ꝑpria ꝛ ex ꝑmissione diuina ꝑpter peccata populi preualuit inchoare solemniter ꝛ efficaciter ꝑfidiam antixp̄i: quia videns dyabolus fideꝫ xp̄i crescere in p artib⁹ orientis: ꝛ ꝙ ydolatria iam defi ciebat deuicto cosdroe rege persarū ꝛ medorum per eracliū regem xp̄ianissimū: ꝛ ꝙ ipe eraclius destruxerat excelsaꝫ turrim quā ipe cosdroe edificauerat ex auro ꝛ argento ꝛ lapidibus p̄ciosis. et ꝙ crux xp̄i iam tantū erat per eracliū exaltata ꝛ amplius exaltanda: ꝛ cū non posset ipe dyabolus iā amplius defendere plures deos nec totaliter negare legem moysi ꝛ euangeliū xp̄i qd iam diuulgatū erat per totū mundū. Cogitauit perfectionem legis quasi medie inter nouū ꝛ vetus decipere munduꝫ ꝛ ad hoc exequēdū assumpsit quēdaꝫ hominem dyabolicuꝫ nomine machometuꝫ ritu ydolatrā fortuna pauperē mente superbissimū ꝛ maleficijs famosuꝫ vt supra visū est. Et q̄dē libentius assumpsisset dyabolus hoiem bone fame: si fuisset ꝑmissus sicut ꝛ libentius primuꝫ attemptasset hoiem per aliud animal in quo ipius malicia zelaretur q̄ꝫ per serpentem si fuisset ꝑmissus: sed non ꝑmisit diuina sapientia nisi vt talem assumeret ꝛ p talem hominē mundum inuaderet vt mūdus de facili aduertere posset qualis esset lex data p talem legislatorem.

De fundamento legis machometi

Quarta cõsideratio est scire in q̄ sarraceni firmant sue legis fundamentū Et patebit ꝙ nihil reale hñt ʒ totuꝫ est ficticiū ꝛ fabulosum ꝛ tam manifeste mendaciū ꝙ vnusquisq̧ rõe capax aduertere poterit hāc legē nullius firmitatis existere. Vñ d2 in alchorano i capitulo filioꝝ isrł laus eius sit q̄ trāsire fecit s̃uū sub vna nocte ab oratorio elharam que est domus meque vsq̧ ad oratoriū remotissimuꝫ que est domus sancta in ihrłm quā bñdiximus. Expositio huius sententie est in libro q̄ dicitur arabice halma hereig qd latine interpretat̃ in altū ascendere: ꝛ ideo vulgariter dicit̃ scala machometi: in q̄ sūt octuagintaquinq̧ capitula in q̄b⁹ narrat fictionem quandā sui ascensus ꝛ descensus. Ex q̄bus oibus breui sūmula cõpilaui intentum suū circa sue legis fundamentū. Dixit ergo narrans fictionem suam sic. Cū ego machometus essem mequa in domo mea ꝛ iacerē in lecto ꝑprio iuxta vxorem meam post multā vigiliā in lege dei cogitando aliquantū dormire cepi: ꝛ statiꝫ venit ad me gabriel angelus q̄ sub hac forma se mihi ostendit: q2 facies eius alba plus q̄ꝫ lac aut nix aliqua: ꝛ capilli erāt rubicundiores corallo: multo etiā rubicunda habebat supcilia valde ampla ꝛ os pulcerrimū ꝛ bene formatum: dentes

quidem albos ⁊ valde claros ⁊ indut⁹
vestibus omni re albioribus ac ditissi-
me operatis cum perlis ⁊ lapidib⁹ pci
osis: cinctus erat duab⁹ zonis auri pu
rissimi ⁊ eaꝝ quelibet amplior grandi
pal mo man⁹ ipius rubicunde queád-
modū ignis ⁊ ale ac pedes viridiores
omni smaragdo dixitq; mihi Macho
mete surge veni post me strigens te zo
na ⁊ circūuoluens caput tuuz atq; cor
pus tuella tua alba: quia deus vult ti-
bi multa sue potentie ac secretoꝝ suoꝝ
mirabilia ostendere in hac nocte. Cuz
ergo surgerem ac venirem ad portam
domus mee respiciens vidi q gabriel
tenebat per habenas quandā bestiam
quā mihi adduxerat cui nomē erat al-
borach que talis erat forme. Erat eniz
grandior azino ⁊ paruior mulo: babe-
bat faciem hominis: ⁊ crines ei⁹ erant
de perlis: pectus aūt de smaragdo: cau
da de robino: oculi clariores sole: pe-
des ⁊ vngulas habebāt ad modum ca
mele. Hec bestia erat zellata quadā zel
la sic mirabiliter cuz perlis ⁊ preciosis
lapidibus operta q nullus est qui di-
cere possit. Multa alia dic̄ de ornamē-
to huius bestie. Sequit̄ ⁊ hec bestia to
ta circūdata erat angelis qui custodie-
bant eam. Tūc dixit mihi gabriel ma-
chomete ascende super bestiam istaz ⁊
equita ⁊ cū appropiquarez bestie vt eq
tarem noluit sustinere. Et angel⁹ dixit
ei. Alborac morare quiete ⁊ sustine q
hic equitet super te: quia iuro p nomē
dei q nūq; te hō tal' eqtauit adhuc nec
etiā h durāte seclo eqtabit tūc bestia il
la dixit qs ē ǧ iste. et gabriel rñdit ei di
cēs: h ē machomet⁹ dei nūci⁹ ⁊ ꝓpha
magn⁹ ⁊ cū bestia h audiret statiz qeta
māsit ⁊ eqtaui: gabriel vero mihi scan
dile tenuit siue staffam et confestim al
borac ire cepit ita cito atq; suauiter q
nullum os hominis hoc dicere vale-
ret: ego nanq; respiciens passus eius vi
di q ita magni erant q inter vnuz pas
sum ⁊ alium erat tantum spacij q̄tum
possit homo longius ꝓxijs oculis re-
spicere a remotis. Et ibat directe v̄sus
templū iherosolymitanū ⁊ gabriel ve
niebat a dextris mecum. Et audiui q̄n
dam vocez bis mihi dicentem ha. ha.
machomete expecta me ⁊ ego nihil re
spondi. Deinde vidi quandā dñaz pul
criorem q̄ vnq; vidi que tribus vicib⁹
dulciter clamans dixit ha. machome-
te aliquantulū me expecta: ⁊ ego cum
appropinquassez ⁊ vellet mihi loq nō
modicum dedignatus reliqui eaz. Di
xitq; mihi gabriel: mō cognosco ma-
gnam in te scientiam fore: ⁊ dicam tibi
quare scias q vox illa que primo te vo
cauit erat lex iudeoꝝ ⁊ si respondisses
ei omnes tue gētes iudei facte fuissent
Vox vero secunda: lex xp̄ianoꝝ fuit:
cui si respondisses omnes tue gētes fi-
dei cristiane adhesissent: ꝫ domina illa
cunctis induta coloribus: que postre-
mo te vocauit est mundus iste qui de-
licijs omnibus plenus extat: et quia
expectasti eam: scias vero quia gentes
tue plus solaciorum plusq; deliciaruz
habebunt q̄ omnes alie gentes que
vnquam in preterito fuerint vel sint in
futuro: sed quia dedignatus reliquisti
eam nec sibi respondere curasti: tu ma
gis sine peccato eris q̄ fuerint omnes
alij prophete hactenus vel qui impo-
sterum subsequuntur: quo dicto tacu
it et duxit me i tēplū: et postq; fuim⁹
ante portam templi precepit mihi vt
descenderem ad quendam nigrum la-
pidem vbi soliti erant prophete descē
dere et descendi: et cum descendissem
gabriel angelus per habenas ligabat
alborac: et lapidem prenotatum ⁊ ac-
cipiens me per manum duxit in tem-
plum in quo inueni omnes prophetas
stātes i circuitu tēpli deit⁹ qs de⁹ illuc
venire ꝓ me honorādo ⁊ exire de eoꝝ

fecerat sepulchris stabant quidez omnes me expectando erecti sup pedes suos ꝛ cū viderūt me cūcti orones facere ceperunt. Tūc gabriel mihi dixit. Veni machomete ꝛ fac orōnez priusꝙ alij quia tu es rex ꝓphetarū oim ꝛ cūctarū gentiū dñs: qđ audiens misit me ante ꝛ feci duas orones satis leues. Deinde erexi me super pedes ꝛ statim omnes ꝓphete me salutauerunt gaudentes et mihi magnū honorē contulerūt ꝛ amplexantes me dixerunt mihi bona noua de maximo bono qđ deus mihi ꝑparauerat ꝛ meo populo vniuerso ꝛ ꝓ me deinde omnes deum rogauerunt. Alibi dicitur in .ij. libro doctrine sue ꝙ inuenit ibi abraham moysen ꝛ ihm filium marie ꝛ dicit ꝙ moyses obtulit sibi vnū vas plenū vino: ꝛ abraham aliud plenū lacte ꝛ ihs aliud plenū aqua Et tunc ego ait machometus audiui vocē quandā coram oibus astantibus celitus dicentis mihi. Si vas vini elegeris tu cū populo tuo ꝑibis. Si autē vas lactis submergeris. Si vero vas aque elegeris tu cū oibus tuis ad deū in perpetuū dirigeris. Et cū machometus ꝑdicaret hoc fundamentū in iherusalem cunctis astantibus in cōfirmatione sue fictōis addidit moyses erat ruphus ꝛ crispus: ihs filius marie erat flauus capillis ꝛ medie stature ꝛ videbantur ab eius capite aque ꝓsilire ꝛ tamen aqua non erat ibi. Abraham vō ꝓ certo mihi similis. Sequit̄ i ꝑdicto libro scale machomethi peractis orōnibus in templo vt supra. Ecce gabriel p manū me accipiens duxit ex̄ templū ꝛ ostendit mihi quandā scalā q̄ durabat a ꝑmo celo vsꝙ ad terrā vbi stabant. Erat eñ scala illa pulcrior res q̄ vnꝙ visa fuerit ꝛ ipsius pedes iuncti sūt ad lapidē illū ad quē descenderam ego ꝑmo ꝛ ꝑm⁹ grad⁹ erat de rubino. Scđs de smaragdo. Tercius de perla albissima ꝛ q̄libet aliorū de lapide ꝑcioso iuxta naturam suam cū perlis operato ex auro purissimo taz ditissime ꝙ nullū cor hominis cogitare hoc possit ꝛ erat circūdata angelis q̄ custodiebāt eā. Gabriel quoꝙ me per manū accepit ꝛ eleuans a terra posuit me sup ꝑmū gradum scale ꝛ dixit mihi. Ascen de machomete ꝛ ascendi ꝛ gabriel mecum similiter: angli vero cūcti associabant me qui erant ad scale custodiā deputati: ꝛ ꝓcedens p scalā vidi quendā angelū valde magnū q̄ sup cathedraz sedēs tenebat in manu sua tabulā q̄ndam q̄ ab oriente durabat vsꝙ ad occidentē qui vna hora tabulā respiciebat ꝛ alia mundū ꝛ ꝑcepit mihi gabriel ꝙ salutarez eū quia magnū tenebat locū coram deo: salutaui ꝛ ipe reddidit mihi salutationem capite suo ꝛ nō tātuz ore. Et dixit illi gabriel: quō non salutas hoīem meliorem de mundo: ꝛ ille q̄siuit a gabrieli dicens: quis ergo hic est: gabriel r̄ndit: hic machometus nūcius dei nostri. Et ille. Est ne ipe iā missus. Et gabriel dixit: vtiꝙ sine dubio ꝛ statim me salutauit angelus dicēs valde bona noua de maximo bono qđ deus mihi ꝑparauerat. Dixit etiā adhuc angelus ille ꝙ ego eram altior ꝛ honorabilior nūcijs oibus ꝛ de iure cūctorū dñs populorū. Et addidit. Scias machomete ꝙ ppl'us tu⁹ erit ille q̄ in hoc mundo manebit posterior ꝛ plus durabit quā omnes alij populi vniuersi: quia deus multū diligit gentē ppl'i eo ꝙ vitāt malū ꝛ faciūt q̄dez bonū: ꝛ sic ab illo expeditus: gabriel mihi dixit ꝙ ille erat angelus mortis. Quo audito mox versus ipm iui ꝛ dixi. Es tu angelus mortis: qui r̄ndit vtiꝙ. Postea q̄siui ab eo rogans ꝙ diceret mihi quō ipe de corpibus hoim aias extrahebat Qui respondit. Scias machomete ꝙ ab illa hora qua Adam qui fuit ꝑmus

hoim creatus est a deo ⁊ positus super
terrā dedit mihi deus hoc officiū vt ex
traham aias de corpibus hoiꝫ vſqꝫ ad
venturā iudicij diē magnā ita ꝙ nemo
viuus remaneat excepto solum deo ⁊
me etiā cū eodem debet. nanqꝫ postea
deus mihi aiam meā extrahere ac ipe
postmodū sine fine solus in vita ꝑdu-
rabili remanere. Et quesiui ab eo quō
cognosceret que aie iture essent in pa-
disum ⁊ que in infernum. Et rn̄dit ma
chomete nōne vides tu ꝙ noia cūctoꝝ
hoim q̇ quondā fuerūt ⁊ q̇ modo sunt
⁊ erūt vſqꝫ in finem p̄sentis seculi oia i
hac tabula scripta patent. Et etiā morſ
quā habiturus est ipoꝝ q̇libet nec nō
⁊ bonū ⁊ malū qđ deus iam illis p̄pa-
rauit iuxta meritū singuloꝝ: ⁊ iō bene
scio q̇ eoꝝ in ꝑadisuꝫ: ⁊ qui in infernū
sunt ituri. Narrat etiā ibi moduꝫ quō
mittit angelos bonos ꝓ bonis: ⁊ ma-
los ꝓ malis: ⁊ quō extrahit aias bono
rum cū dextera: ⁊ aias maloꝝ cuꝫ sini
stra. Sequit̄ et ꝓfectus inde vidi aliū
angelū ita magnū ꝙ tenebat caput su
um supra celum ⁊ pedes eius in abis-
sum qui factus erat ad modum galli:
cui deus ostendēt omnes horas q̇bus
fieri oīones debebant. Nan cū temp⁹
erat orandi veniebat quedam vox de
celo dicens: tu creatura q̄ deo es obe-
diens p̄cipio tibi ꝙ laudes deū: ⁊ mox
ille angelus alta voce dicebat: benedi-
cat̄ deus rex sanctissimus angeloꝝ et
aiaruꝫ ⁊ creaturaꝝ oim q̇ dicto galli q̇
sunt in terra hoc audientes ꝯfestim cā
tabant omnes ⁊ deū cantando lauda
bant dicentes in cātibus suis vos om-
nes qui obedientes estis deo surgite ⁊
laudate ipm: qm̄ idē potēs est suꝑ oēs
res ⁊ ipe fecit eas etiā ⁊ creauit. Et ꝓ-
fectus inde vidi quendaꝫ aliū angelū
cuius medietas erat ignis ⁊ medietas
niuis nec tn̄ ignis destruebat niuē nec
econtra qui etiā laudabat deuꝫ orans

ꝙ sicut in eo coniūxerat ignem ⁊ niuē
sic coniūgeret corda gentium que sibi
obedientes essent. Et ꝓcedens inde vi
di aliū angeluꝫ ita magnū ꝙ eius ma-
gnitudinem dicere non auderē saluta
ui eum: ſꝫ ipe in oīonibus exn̄s nō mi
hi rerpondit: dixitqꝫ sibi gabriel. Qua
re non salutas meliorem hominē vni
uersi seculi. Et ille q̇s est ille de quo di
cis. Et gabriel angelo: hic est macho-
met⁹ quē vides. Et ille. Est ne ipe mis-
sus adhuc. Et gabriel respondit vtiqꝫ
vere. Et ecce statiꝫ angelus ille ac alij
quos p̄mo viderā salutauerūt me ⁊ di
xerunt mihi valde bona noua de ma-
ximo bono qđ p̄parauit mihi deus: et
ꝓfectus inde vidi aliū angelū mirabi-
li modo magnū qui sedebat suꝑ sedeꝫ
⁊ tenebat intra manus suas pilam q̄ꝫ
maximam cū qua si ipse solū vnū ictū
daret celū destrueret atqꝫ terram: ⁊ cuꝫ
gabriel pilam respiceret eandeꝫ statim
plorare incepit. Et dixi ei. Cur ploras
Et ille machomete. Hic angelus the-
saurarius est inferni. Quo audito iui
versus eū ⁊ ipm salutaui. Verūtn̄ ipe
mihi non respondit. Gabriel aūt dixit
quō nō rn̄des meliori homini q̄ꝫ vnqꝫ
fuerit adhuc missus. Et rn̄dit sicut su
pradictuꝫ est de alijs. Et addidit ꝙ illi
qui de populo meo in inferno extite-
rint minus penaꝝ habebūt q̄ꝫ alij vni-
uersi ⁊ rogaui eū vt mihi diceret quō i
fernus factus est: ⁊ statim sic mihi nar
rare incepit Scias machomete ꝙ quō
infernus p̄mo factus est: deus fecit ac
cendi ignem suꝑ eum septuaginta mi
libus annoꝝ quousqꝫ factus est totus
rubens igne illo. Postea vero suꝑ illū
ignem fecit superaccendi per tantūdē
tp̄is aliū donec totus factus est albus
⁊ post hunc ignem fecit adhuc aliū su-
peraccendi: similiter per alia septuagi
ta milia annoꝝ ita ꝙ totus niger fact⁹
est ⁊ plusqꝫ aliqua res obscurus ignis

aūt iſte ſemper in ſeipo ardet mirabili
modo fortiter ꝭ tamen flāmam alium
non emittit. Queſiui iterū ab eo ſimi-
liter quō facti ſunt angeli iferni ⁊ quaꝫ
vitam ducunt. Et rn̄dit ſcias ꝙ deꝰ cre
auit eos omnes de igne ⁊ ſunt in igne
nutriti ⁊ ſi hora ſola de igne exirent ſu
bito morerentur nec poſſent ſine igne
viuere ſic̄ nec piſcis etiā ſine aqua. Et
ſimiliter creauit eos deus mutos ⁊ ſur
dos ⁊ miſit in corde eoꝝ tantū durici-
el ⁊ crudelitatis ꝙ hoc nemo recitare
valeret: neſciunt eñ q̇cq̇d aliud facere
preterꝙ̄ torquere crudeliter ⁊ affilige-
re peccatores: ⁊ ideo fecit eos deꝰ mu
tos ⁊ ſurdos ne audirent voces ſeu l̄a
menta pctōꝝ cū ipos affligunt. Et ſil̄r
fecit eos ita crudeles ꝙ ſi forte videāt
pctōres aliqua ſigna humilitatis ꝑten
dere ipi neqꝫ de pctōribuſ neqꝫ de ſolo
hūilitate curam habeant aut vllā etiaꝫ
pietatē. Nam ꝑter penam ignis infer-
ni quā ſuſtinent pctōres habent penā
aliā valde crudelem q̄ꝛ angeli qui ſunt
ibi maximis malleis ferreis torquent
⁊ malleant duriter pctōres ꝓpter ma-
ximā crudelitatem quē in eis eſt ꝓut i
alchorano loquit̄ deus dicēs: miſimꝰ
quidē infernū angelos noſtros fortes
⁊ duros atqꝫ crudeles vt noſtra māda
ta facient ⁊ obſruent ipſi quoqꝫ nobis
obediūt [..] oibus que mādamus ⁊ cuꝫ
theſaurariꝰ mihi hec oia retuliſſet ego
⁊ gabriel ab eo receſſimus timore pa-
ueſcentes nō modico. Et vltra ꝓfecti
ſumus quouſqꝫ venimus ad primum
celū: ⁊ hoc dicit̄ celū lune qō totū erat
ferreū ⁊ habebat tantū ſpiſſi in ſolidi-
tate q̄ntū poſſit homo ire in q̄nqꝫ ānis
⁊ tantūdem ſpacij erat inter ipm ⁊ ali-
um ſecunduꝫ celū. [.]abriel aūt pulſa-
uit ad portam ⁊ ſtatim venit ad nos q̄
dam angelus ita magnus ꝙ ipe in lon
gitudine habebat ſpaciū itineris hois
per mille annos ⁊ tantūdem in latitu-
dine: vidimus etiā portas celi que mi-
rabiliter pulcre erant ⁊ multos etiam
angelos cuſtodientes eos qui erāt val
de bene ac ditiſſime perornati. Tunc
gabriel venit ad vnā portarū vt intra-
ret quod cum vellet facere quidaꝫ an-
gelus dixit ei gabriel quid vis ⁊ quis
eſt tecum. Qui reſpondit: mecum eſt
machometus ꝓpharū ſigilluꝫ omniuꝫ
⁊ cūctoꝝ dominus nūcioꝝ: ⁊ volumꝰ
ibi intus intrare. Hoc autē dicto mox
nob porte aperte ſūt ⁊ intrauimꝰ: ⁊ cū
introiſſemus omnes āgeli qui erāt ibi
ſalutauerunt me ⁊ dixerūt mihi valde
bona noua de quibus non modicum
ſum gauiſus. Et reſpiciens vidi ꝙ ipſi
habebant facies hoim ⁊ corpa ad mo-
dum vacarum habebant etiaꝫ ad mo-
dum aq̄larū alas ⁊ erant hij angeli nu
mero ſeptuaginta milia quoꝝ quilibꝫ
habebat ſeptuaginta milia capita ⁊ qō
libet caput ſeptuaginta milia cornua
⁊ qōlibet cornu ſeptuaginta milia no-
doꝝ ⁊ inter vnū nodū ⁊ aliuꝫ erat ſpa
cium itineris hominis ꝑ quadraginta
annos. Vidi adhuc plus qō in qōlibꝫ
ꝑdictoꝝ capitū erant ſeptuaginta mi-
lia facieꝝ ⁊ quelibet facies habebat ſe-
ptuaginta milia ora ⁊ qōlibet os ſeptē
milia linguarū ⁊ q̄libet ex linguis illis
ſciebat ſeptem milia loquelarū ⁊ etiaꝫ
laudabant deū ſeptuaginta milibꝰ ho
rarū in die. Vidi etiā inter angelos il-
los duos homines ſedētes ſuper du
os ſedes claritatis q̄ nimis pulcri erāt
tam ſtatura corpoꝝ q̄ꝫ facieruꝫ forma
habebant eñ capillos ſuos omnes al-
bos ad modum niuis ⁊ barbas etiam
magnas in eundem modum albas et
veſtimenta ipōꝝ erant ita albiſſima ꝙ
vix poterat homo reſpicere ipa. Nam
circa ipoꝝ capita valde maximā clari-
tatem habebant. Et queſiui a gabriele
qui illi eſſent: qui reſpondens ait. Sci
as machomete ꝙ ille qui ſedit in ſuꝑe-

riori sede vocatur iohanna ibni zacha
ria qd̓ iterpretať iohānes filius zacha-
rie. Est em̄ hic ex dei ꝓphetis vn⁹. Jlle
tamen alius q̇ altius sedet vocať. yza
ibmmariem. qd̓ interpretať ih̄s filius
marie. Hic em̄ ih̄us spiritus dei est et
ipius etiā genitus verbo fuit. Quo au
dito iui versus eos ⁊ ipos etiam salu-
taui. Jbidem tandē q̄sierunt a gabrie-
le quis ego essem: gabriel aūt nomen
meū dixit eisdem ac ipi confestim salu
tauerunt me ⁊ dixerūt etiam mihi val
de bona noua de maximo bono quod
deus mihi p̄parauerat. Quibus visis
ꝓcessimus inde q̇usq; peruenimus ad
scdm̄ celū qd̓ totū erat ereū: ⁊ hēbat in
spisso tantum spacij q̄ntū poss; homo
ire in q̇ngentis annis ⁊ tantundem in-
ter ipm ⁊ aliud celū erat Gabriel vero
pulsauit ad portā ⁊ confesti; venit ad
nos quidam angelus q̇ aperuit nobis
eam ⁊ hic angelus ita magnus erat ꝙ
tendebat caput suū vsq; ad celu; septi
mū ⁊ pedes suos etiā vsq; ad fundum
terre. Hic narrat ꝙ vidit angelos qui
septuagesies millesies habebant ma-
iora corpora q̄; habuerunt alij angeli
quos viderat in alio p̄mo celo: et q̄n̄o
salutauit eos ⁊ qualiter ipi p̄ cognito
suo noīe p gabielem salutauerunt eu;
sicut supradictū est. Narrat etia; ꝙ vi-
dit inter eos ioseph filiū iacob etate se-
nem ⁊ sedentem in claritatis sede quē
cum salutaret ⁊ a gabriele cognosceret
ꝙ esset machometus dixit ꝙ ipe etia;
salutauit eum ⁊ dixit ei bona noua ⁊c̄.
Profecti ergo inde pueneru᷑t ad terci
um celū qd̓ totū dicit fore argenteu;: ⁊
ꝙ habebat in spisso spaciū itineris ho-
minis p quingentos annos ⁊ tantūdē
etiā inter ipm ⁊ quartū celū. Narrat h̄
q̄n̄o vocāte ad portā gabriele venit ad
eos quidā angelus ita magnus ⁊ fortꝭ
ꝙ si aliquis poneret super palmā eius
totū mundū cū oibus q̇ in eis sunt ni-
hil inde sentiret. Dicit etiā ꝙ vidit ibi
āgelos valde magnos hn̄tes facies va
carū ⁊ manus claritatis ordinati p acī
es ⁊ ita stricti ⁊ cōiuncti ꝙ homo non
posset solū pilam mittere inter eos et
q̄n̄o eos salutauit vt supra. Dixit etia;
ꝙ vidit inter eos enoch ⁊ helyam sedē
tes super sedes claritatis: ⁊ q̄n̄o gabri-
el notificauit eis nomen machometi ⁊
ipi suo noīe audito qualiter eum salu-
tiuerūt vt supra. Peruenientes ad q̄r-
tum celum dicit ꝙ erat totum de auro
purissimo: ⁊ ꝙ habebat tantū de spisso
quantū homo possit ire in quingentis
annis: ⁊ tantū inter ipm ⁊ aliud q̇ntu;
celū. Dixit etiā ꝙ pulsante gabriele ad
portam venit ad eos vnus angelus q̇
ita magnus erat ꝙ super pollicem de-
xtre sue manus tenebat omnes aquas
dulces ⁊ super pollicem sinistre ama-
ras. Dixit iteꝝ ꝙ vidit ibi septuaginta
milia angeloꝝ qui omnes habebāt fa-
cies aquilarū ⁊ eoꝝ quilibet septuagin
ta milia alarū: ⁊ quelibet ala septuagi-
ta milia pennarum: ⁊ quelibet penna
in longitudine habebat septuagita mi
lia cubitoꝝ: inter quos dixit se vidisse
aaron sedentē in sede claritatis diade-
mate splendido coronatū ⁊ q̄n̄o saluta
uit eū vt supra. Jn quinto celo qd̓ dic̄
totū esse de perla ⁊ habere tantū spacij
in spisso sicut est itineris hominis per
quingentos annos ⁊ tantundem inter
ipm ⁊ celū sextū vocante gabriele asse
rit ꝙ venit ad eos quidam angelus q̇
totus erat de igne: ⁊ habebat septē mi-
lia brachioꝝ: ⁊ i q̇lib; brachio septē mi
lia manuū: ⁊ i q̄lib; manu septē milia
digitoꝝ ⁊ ꝙ q̇lib; illoꝝ digitoꝝ lauda-
bat deū septe; milib⁹ horaꝝ i die. Dic̄
etiā se ibi vidisse mľtitudinē angeloꝝ
quorum facies erant ad modum vul-
turum et quomodo salutauit eos vt
supra. Et inter eos narrat se vidisse
moysen pulcherrimū sup sedē clarita-

tis sepentē ꝛ qūo salutauit eū ꝛ qualit
cognito eius noie a gabriele eis dixit.
Scias machomete ꝙ de⁹ tevult et po
pulū tuū magnis ieiuniȷs ꝛ nō paucis
oꝛonib⁹ onerare.tu āt roga ipm vt alle
uiet ea tibi qꝛ ppl's tu⁹ aliter sustiere ñ
posset. Jn sexto celo qȏ dixit totuȝ eē
de smaragdo ꝛ habere in spisso iter qn
gentoꝝ ānoꝝ ꝛ tantūdē itineris inť ipȝ
ꝛ septimū celū. Narrat etiā ꝙ gabriele
pulsante ad portā venit ad eos quidā
angelus qui septuagesies millies erat
maioꝛ ꝙ̄ aliquis ex aliȷs q̊s primo vi·
deratꝛ ꝙ talis erat eiſ magnitudo ꝙ si
ipe vellet facere celum obsorberet atqꝫ
terrā ꝛ nullus q̇ppe psentiret. Dixit eti
am se vidisse ibi alios angelos q̇ septu
agies millies maioꝛes erāt oibus pus
visis ꝛ ꝙ oēs erāt de smaragdis ꝛ plis
ꝛ de rubinis auro ꝛ argēto intmixtis ꝛ
equ⁹ gabrielis erit silr inter eos. Dixit
ꝙ salutauit eos ꝛ ipi noie suo a gabrie
le cognito etiā salutauerūt eū ꝛc̄. vt s̄.
ꝛ inter eos se dixit vidisse abraā i sede
maiestatis fulgentē plusqꝫ sol. ꝛ qūo
salutauit eū ꝛ ipe a gabriele cognito e⁹
nomine dicit ꝙ salutauit eū ꝛ dixit ei i
ter cetera. Scias machomete ꝙ deus
multū te diligit ac te inter alios nunci
os suos precolligēs. amoꝛe tui valde
pplm tuū amat dico nanqꝫ tibi ꝙ pa/
radisus tot⁹ est plenus hysꝟbis. scili/
cet zokhay halla bille dille halla qȏ in
terptaŕ sit honoꝛ ꝛ laus deo ꝛ sibi gr̄as
reuelam⁹ qꝛ nō est de⁹ ali⁹ pter eū nec
est virtus aut ptās alia nisi ipius di al/
tissimi atqꝫ magni. ꝛ dic̄ ꝙ rogauit euȝ
abraham ꝙ moueret pplm suū ꝛ dicēt
freq̄nter verba illa ꝛ ꝙ diceret etiā pplo
suo ꝙ muri padisi sunt de auro puris/
simo ꝛ menia ď auro puro ꝛ calx ď mo
sto ꝛ ꝙ h̄ padisus erat ppatus sibi ꝛ oi·
b⁹ credētib⁹ ꝛ tenētib⁹ legē ei⁹. Jn septi
mo celo qȏ totū dicit eē de rubino cla
rissimo ꝛ rubicūdissimo ꝛ hr̄e in spisso

iter quingentoꝝ ānoꝝ ꝛ tantūdē inter
ipm ꝛ octauū celū. Narrat ꝙ pulsante
gabriele ad portā venit ad eos quidaȝ
angel⁹ quē nemo q̄lis erat recitare va·
leret nisi solū deus q̇ ipm fecit ꝛ crea/
uit. Dixit etiam ꝙ cū introisset vidit q̇s
dam angelos q̊ꝝ magnitudinē ꝛ foꝛaȝ
recitare nō audet qꝛ de⁹ sibi ihibuit ne
alicui viuēti reuelaret dicit tñ ꝙ hēbāt
oēs oculos eleuatos ad deum ꝛ lauda
bant deū ꝛ ꝙ surrexit inter eos vnus q̇
erat celi almocaden qȏ iterptaŕ arabi
co elodo velut ille q̇ vocat sarracenos
cū oꝛōnes suas facere debēt ꝛ tamcito
cū surrexit ad oꝛōnes vocare icepit di/
cens halla huha kibar qȏ interptatur
magn⁹ ē de⁹. Post hoc aūt dixit le hil
le halla illala qȏ interptatur nō est de
us alius nisi deus. Dixit etiaȝ ad huc
baxsedu le halla hilla la. qȏ inť ptatur
testificemini silr machometū nūcium
dei eē. dixit etiā postea haya lasa la ha
hya lalphala qȏ interpꝛetaŕ venite ad
oꝛones vrās ꝛ ad pfectuȝ vr̄m ꝛ dixit ꝙ
ipe fecit sil' cū illis angelis duas oꝛatō
nes paruas ꝛ gabriel dixit sibi qȏ deus
pfecerat eū sup oēs alios nūcios ꝛ sup
oēs quos viderat in septē celis supius
enarratis. Dixit etiā ꝙ inť illos ange/
los vidit adā senē in sede claritat' sedē
tem coꝛonatū coꝛona claritatis puris/
sime ꝛ qūo eū salutauit ꝛ adam ei⁹ co·
gnito noie a gabriele qualr etiā ipm sa
lutauit ꝛ inter cetera dixit. Scias ma·
chomete tu q̇ pr̄ es filioꝝ meoꝝ ꝙ pa·
radisus clausus est ꝛ ꝙ neqꝫ xp̄ha neqꝫ
hō ali⁹ itroibit quousqꝫ tu ibi scis ꝛ po·
pol⁹ tu⁹ statuit quoqꝫ dn̄s ita eē. Jn oc
tauo celo qȏ dicit totū eē de vno topa/
sio pulcherrimo ad vidēdū moꝛtalib⁹
incognito quod habebat in spisso iter
quingentoꝛum annoꝝ. Narrat ꝙ pul/
sante gabriele ad poꝛtam venit ad eos
quidā angelus de claritate totus cui⁹
claritas septuagies millies maioꝛ erat

ꝙ claritas solis⁊ ꝙ hēbat angelꝰ ille se
ptuagita milia capitū⁊ q̄ōlibet caput
septuaginta milia facieꝝ⁊ q̄libet facies
septuaginta milia oculoꝝ⁊ q̄libet ocu
lus septuaginta milia pupillaꝝ ⁊ que
libet pupilla tremebat septuagita ho-
raꝝ in die territa dei metu. dixit etiam
ꝙ vidit ibi alios angelos q̄ erāt septua
gies millies maiores oībꝰ alijs supra
dictis⁊ vidit ibi quasdā kartinas q̄ se-
parabāt inter angelos ⁊ deū numeruȝ
aūt illoꝝ angeloꝝ dicit ꝙ nemo nouit
nisi solus deus. Ulteriꝰ dicit ꝙ intra-
uerīt primā sepatōȝ kartinaꝝ que erāt
septuaginta ⁊ venerūt ad aliā sepatōnē
aliaꝝ septuaginta diuersoꝝ coloꝝ⁊ sic
de septuaginta in septuaginta quous-
ꝙ ꝑuenerūt ad alias septuaginta sepa
tiones q̄ oēs de perlis. Et dixit ꝙ inue
nerūt alias septuagita sepatōes aque
⁊ totidem niuis⁊ totidē grādinis ⁊ to
tidem nebulaꝝ⁊ totidē tenebraꝝ⁊ to-
tidē ignis⁊ totidē claritatis ⁊ totidem
glorie dei⁊ totidē celoꝝ oīm quos ho-
mo cogitare valeat⁊ inter oēs sepatio-
nes erant tot angeli ꝙ a nemine posset
dici numerus eoꝝūdē q̄ nūꝙ laudare
deū cessabūt circa eas eundo ⁊ venien
do⁊ dicit ꝙ ibi reliquit eū gabriel solū
⁊ ꝙ assumpto vigore cordis transiuit
omnes illas sepationes quousꝙ ꝑue-
nit ad illā q̄ erat gloria dei. ⁊ ꝙ cuȝ ibi
appropinquasset audiuit vocē quādaȝ
dicētē sibi hagopcodem. ya. ab. ibi. ya
muhagmeth qđ interpretat̄ appropin
quate mihi amice machomete. Et dic̄
ꝙ hoc audito appropiquauit sibi ma-
gis. ⁊ ꝙ audiuit vocē aliā illud idē sibi
dicentē⁊ ꝓpinquiꝰ accedēs audiuit il-
lud idē hec superaddens. Scias ma-
chomete ꝙ tu es apud me magis ho-
noratus ꝙ oēs alij nuncij⁊ magis ex-
altatus etiā ꝙ oēs alie creature q̄s fe-
cerim siue sint angeli homines aut di
aboli. Et dixit ꝙ mox appropinquans

tantū ꝑfectus ē ꝙ inter deū⁊ ipm non
erat nisi spaciū duaꝝ balistaꝝ⁊ ꝙ tunc
salutauit deū⁊ deus eū. Et ꝙ deus q̄si
uit ab eo q̄uo ppl's suus faciebat ⁊ ꝙ
ipe responderat ꝙ erant multum sibi
obedientes⁊ ꝙ deus sibi dixit. macho
mete precipio tibi ꝙ facias pplm tuuȝ
ieiunare sexaginta diebus anno quoli
bet⁊ orōnes quinquaginta facē omni
die q̄ dicto dicit ꝙ recessit a deo ⁊ redi
ens inuenit gabrielē⁊ respiciēdo mira
bilē mansionē dei dicit. ꝙ vidit cathe-
drā dei intra quā erant. iiij. elemēta et
vtrūꝙ seculū et ꝑadisus et etiā infernꝰ
et celū et terra q̄ oia creauerat deꝰ itra
cathedrā illā. dicit etiā ꝙ hēbat. iiij. pe
des quoꝝ quilibet hēbat septuagies
millies plus longitudinis ꝙ sit a celo
vsꝙ ad terrā⁊ ꝙ illā cathedrā portant
in humeris suis. iiij. angeli quoꝝ quili
bet habet. iiij. facies. s. ante et retro ⁊ a
dextris et a sinistris et vna facies erat
hominis alia aquile alia leonis et alia
thauri et corpa eoꝝ plena oculis et ꝙ i
fine mundi angelus existens in figura
hominis regabat deū ꝓ hoībꝰ vt mise
reatur eis et pctā dimittat. Alius exn̄s
in figura aq̄le rogabat deū ꝓ auibꝰ ali
is exn̄s in figura leonis rogabat ꝓ be
stijs siluestribꝰ et exn̄s in figura tauri
ꝓ bestijs domesticis. Innumeralia fa
tuissima narrat de septē paradisis q̄s
narrat se vidisse inter que dicit ꝙ ille q̄
est in inferiori gradu supioris ꝑadisi
hȝ ad opus suū per oēs ꝑtes circa se tā
tum spacij quātū hō posset ire in q̄nꝙ
centum annis et ꝙ donat ei deus qui-
gentas feminas in vxores et. iiij. milia
virginum et octo milia aliarum q̄ nō
sunt virgines ad ei seruiendum i oībꝰ
rebus suis et ꝙ qualibet die venit ad
eos quidam angelus qui dicet eis cen
tum alpholia que sunt velut pāni au-
rei advestiendum et post multa dicit
ꝙ relinquerunt eum gabriel et ridubā

theſaurarius paradiſi ⁊ iterum rediit per eandem viam ad deum ⁊ ꝙ tūc deus dederat ei librum alchorani quem accepit de manu dei et dicit ꝙ abſtulit deus viſum ab oculis eius ⁊ reddidit cordi ⁊ ꝙ ſic vidit eum ⁊ ꝙ ipſe deus poſuit manum ſuā ſuper caput ſuum. ita ꝙ ipſius manus frigiditatem in corde perſentit et ꝙ mox ei omnem ſcientiā docuit ⁊ ꝙ ſciuit oēs res que fuerunt hactenus et que imposterum ſunt futura et dicit vlterius ꝙ rogauit deum vt alleuiaret ſupradictas quinquaginta orōnes populo ſuo non auſus erat aliquid dicere de ieiunio ne ſibi reputaretur guloſitas ⁊ ꝙ deus amore ſui alleuiauit eas deducendo ad quinqꝫ orōnes quas diceret populus machometi omni die. ſic ꝙ tres de die et due de nocte dicerent et ꝙ vnus almocadē vocaret ad dicendū eas et cum vocaret ꝙ mitteret digitos ſuos vbi decet ſequitur ꝙ petiit licentiā a deo et receſſit et cum veniret ad celū vbi erat moyſes enarratis ſuperioribꝰ de alleuiatōne orōnum dicit ꝙ eius conſilio iterum rediit ad deum pro alleuiatōne ieiunii ſexaginta dierum et primo reditu obtinuit decem dies. Secundo alios decem. Et tercio alios decē quouſqꝫ nō remanſerunt niſi. xxx. dies. ⁊ ſic dicit ꝙ ꝑ verecundia non fuit auſus amplius redire ad deum. Et finaliter pꝰ enumerat alia mēdacia que propter vitandam ꝓlixitatem omitto dixit ꝙ gabriel reduxit ipm ad ſcalā ꝑ quā aſcendit ⁊ ꝙ deſcenderunt ſimul vſqꝫ ad lapidē prenotatū. ⁊ ꝙ equitauit alborac expeditus a gabriele. ⁊ venit ad domū ſuā ⁊ inuenit vxorē ſuā in lecto que adhuc dormiebat cui enarrauit oīa que ei acciderant Et poſtmodū ꝑdicauit eadeꝫ in mequa ptibus ſuis caroixis ⁊ aliis gentibus. Hec pauca ſunt collecta ex maximo pelago mēdacioꝝ ꝑdci libri qui dr̄ ſcala machometi. Alibi legitur ꝙ cū predictā viſionē narraſſet machometꝰ gentibꝰ vniuerſis in illis ptibus. Sexaginta milia hoim cognoſcentes fictionē a lege eius receſſerūt. ⁊ euꝫ dicerent ei aſcende in celū de die nobis cernentibus ⁊ videamꝰ āgelos occurrētes nō recognouit falſitatē ſuā. ſed ait laus deo meo nunquid aliud ſuꝫ ego quā vnus homo ⁊ nuncius. Ecce viſuꝫ eſt fundamētū legis machometi. Vere hec ſola fictio viſionis debet ſufficere ad confutādū qcqd machometꝰ fecit Nā non ꝑmiſit eis ſpūſſctūs mentiri niſi ita māifeſte vt homo clare aduerteret fictionē nec inde reprobatōe propter claritatē ſue falſitatis non ſoluꝫ apud theologos ſed etiā apud nāles phoſ q vero nō vt hoīes ſed vt beſtie viuūt in voluti cecitate delicias carnis ſequentes velociſſimo curſu in dānatōis ꝑcipitium miſerabiliter cadūt. O infelix hō innumerabiliū animaꝝ dānatōnis tā O rabies ābitōnis et luxurie maledicta machometū decepiſti vt alios deciperet. O dei permiſſio et iudicium abſconditū et tā ſpurciſſimo atqꝫ beſtiali homini et tā apertis mēdaciis hoīes firmiſſime adhereāt etiā vſqꝫ ad mortem. Ipſe eñ ſeducit aliquo modo plꝰ quā āgelū aliqñ ſolū nunciū. aliquando ꝙ ꝓ āngelis incedit et qūo potuit tot āgelorum ſplendores ſuſtinē in celis q dicebat ꝙ qñ appꝛebat ei angelus gabriel ſemꝑ cadebat in terrā et expumās agitabatur et incuruabantur manus et pedes eius. Nec eñ in predcā viſione dicit ſe raptū ſicut fuit paulus ſed dicit ꝙ aſcendit ſil' in corꝑe et aīa cuius ſignū eſt vt ſupra patuit qꝛ dicit ꝙ deus tetigit eū māu ſua et ſenſit frigiditatē eius vſqꝫ ad medullā ſpīe dorſi eius et vſqꝫ ad cor. ergo deum et āgelos ponit corꝑaliter dimēſuratos q eſt hereſis damnata vt ſ. patuit libro. iii.

De cōcordia ꝛ discordia legis machometi cū lege christi in articulis fidei.

q **Vinta conside**ratio ē scire in quo cōcordāt ꝛ discordāt lex xpi ꝛ lex Machometi quo ad articulos fidei ꝛ precepta. Lex em̄ xpi q̄ excellentissima ē vt fuit declaratū libro p̄mo nō inordinata est in suis credibilib⁹ nec in suo processu sicut est lex machometi. ex q̄ satꝫ cōuincit nō eē a deo qꝛ q̄ a deo sunt ordinata sunt. vt dixit apl's ad Rom. xiij sicut in opibus nature ꝛ sacris scripturis patet cuilibet intuēti qꝛ ei lex moysi data a deo fuit ordinatissime incepit a creatōe mūdi. Deinde ꝓsecut⁹ est ordinē tpis ꝛ historie vtꝫ cuilibet intuēti ꝑ totū pentateucū ꝓphe etiā ī suis scripturis ordinate ꝓcesserūt etiaꝫ ordine tpis ostendētes quo tpe vel sub quib⁹ regibus semꝑ etiā seruātes ordinē historie vel ad min⁹ ordinē materie. euāgeliū etiā xpi ordinatissime ꝓcedit ordine tpis ꝛ historie ꝛ materie deīde etiam vita ꝛ doctrina ꝛ miracula xpi. In alchorano aūt nullus est ordo nec tēpus qꝛ nō dicit sub quibus regib⁹ vel quo tpe nec ibi seruatᷣ ordo historie. Nam primum capitulum a quo incipit dicit rubrica vel apertio libri ī quo sine dubio conueniēter incipit ab oratione et laude dei sed immediate post breuem orationem prosequitur opus et est capitulum secundum de vaca rufa quam immolauit moyses cuius historia est in leuitico. Tercium capitulum est de familia nostra qui fuit pater moysi et aaron. et statim sequitur. Quartum capitulum de mulieribus ꝛ sic de alijs ita inordinate ꝙ non est homo in mundo qui possit de ordine historie et capitulorum redde rationē nec ibi seruatur ordo materie. Nam nunq̄ꝫ vnam materiam prosequitur ordinate sed statim de vna materia se transfert ad alteram omnino extraneam recte sicut arrepticius nec etiaꝫ ibi seruatur ordo arguitionis vel alicuius probatōis. sed tota doctrina est ex suppositione et ponit vnam propositōneꝫ per severam et ex illa concludit quandam aliam que nihil habet facere cuꝫ ea sicut frequentissime dicit ꝙ deus ē excelsus ꝛ bonus et alchoranum ē lex saluationis et ꝙ deus est de⁹ et ꝙ nullus est alius deus nisi deus. et machometus est propheta veridicus seruus dei et qui deus est deus et ꝙ nullus ē deus nisi deus. Sed que sit ista cōclusio ꝙ machometus est veridicus ꝟu⁹ dei et quia deus est deus et sic de pluribus alijs dictis inordinatissimis q̄ causa breuitatis omitto. Est igitur lex machometi discordans in ordine a lege christi ꝙ vt clarius videatur et an sit aliqua concordantia inter eas ad ordinatissimam seriem articulorum fidei christiane descendo vbi tria preambula premittuntur. Primum est ꝙ articulus in proposito nihil aliud est q̄ꝫ veritas de natura diuina cum gratia ꝟm hugonem de sancto victore. et hec notificatio datur de articulo stricte et proprie sumpto ꝓut trahitur ad partes simboli apostolorum cuilibet em̄ articulo conuenit et est sensus. Articulus artat nos ad credenduꝫ de deo nō solum que dicuntur de deo per naturam vt credo in deum patrem omnipotentem hoc enim ad naturam diuinam pertinet sed etiam que per grām dicuntur vt qui conceptus est de spiritusancto. hoc enim pertinet ad gratiā vnde sensus est articulus ē veritas de deo continens naturam ꝛ gratiam. Secundū preambulū ē ꝙ simbolū secūdū naturalē ꝑbiam dicitur cōueniē

cia. Sic igit̃ ꝓpter cõuenientiam intel
lectuũ in veritate vna. ⁊ ꝓpter cõueniẽ
tiam aplo͂ꝝ siue patrũ in simbolo cõ-
ponendo ac etiaꝫ ꝓpter cõuenientiam
scripturaꝝ ex quaꝝ aggregatiõe factũ
est non imerito simbolũ fidei appellat̃
a sin ꝙ est con vel simul ⁊ bole ꝙ ẽ sen
tencia quasi sententia multoꝝ sit̃. Sꝫ
quia tria sunt simbola oportet causas
institutionis assignare. Vñ causa insti
tutõis simboli aplo͂ꝝ fuit fidei instru-
ctio respectu credendoꝝ ad saluteꝫ ne-
cessarioꝝ. Causa vero simboli athana-
sij fuit erroris exclusio ꝓpter multipli
ces errores pullulantes. Ratio autẽ si
ue causa simboli patrũ fuit fidei expla
natio circa dubitatões emergẽtes. Itẽ
simbolũ aplo͂ꝝ submisse dicit̃ vt stat⁹
aplo͂ꝝ ⁊ fideliuꝫ ṗmitiue ecclesie repre
sentet̃ qñ apl̃i ⁊ fideles non audebant
fidẽ xp̄i vsquequaq; confiteri in mani
festo. Simbolũ vero athanasij in ṗma
cantat̃ vt designet̃ ꝙ fides est ṗma mẽ
tis illuminatio. Sꝫ simbolũ patrũ in
missa cantat̃ vt in confessione fidei et
deuotione p̃paret̃ ad receptionẽ dñice
corporis cuius ꝑticipes ꝑ fidẽ efficimur
Terciũ p̃ambulũ est ꝙ si habeat̃ respe
ctus ad ea q̃ credenda sunt radicaliter
Articuli fidei sunt. xiiij. quoꝝ. vij. spe
ctant ad diuinitatẽ ⁊ septẽ ad humani
tatẽ ⁊ hec signata sunt Apocal̃. ṗmo i
septem stellis ⁊ septẽ candelabris au-
reis in quoꝝ medio filius hoĩs ambu-
lat. Sꝫ si habeat̃ respectus ad eos qui
simbolũ primũ ediderunt: tũc fidei ar-
ticuli sunt. xij. iuxta numeꝝ. xij. aplo͂ꝝ
qui sancto spiritu edocti non est dubiũ
aliquid potuisse latere de his q̃ spectãt
ad fidei cõplementũ: ⁊ vt maiorem ha
berent firmitudinem singuli apposue
runt ibi suas particulas ⁊ omnes insi-
mul singulas approbauerunt ⁊ hoc fu
it vt vna ecclesia que sup aplo͂s funda
re debebat haberet vnã fidei credulita
tem que fides catholica diceret̃: hec est
fides vniuersalis ⁊ ab vniuersis apl̃is
qui erant fundamentũ ecclesie vniuer
salis ⁊ hoc ante dispersionem. Et ideo
quia paulus ⁊ barnabas electi fuerunt
ad apostolatũ post dispersionẽ aplo͂rũ
siue diuisionẽ ad p̃dicandũ sicut patet
actuũ. xiij. in simbolo nihil apposuer̃t
⁊ sicut. xij. apl̃i sunt. xij. fundamenta
ecclesie vniuersalis sic. xij. articuli fi-
dei sũt. xij. fundamenta muri ciuitatis
ihrl̃m supne quasi. xij. lapides precio-
si quos enumerat beatus iohannes in
Apoc̃. xij. dicens ⁊ murus ciuitat̃ ha-
bens fundamenta. xij. ⁊ in ip̄is. xij. no
mina. xij. aplo͂ꝝ. Sequit̃ fundamentũ
ṗmũ iaspis ⁊c̃. ⁊ isto ordine ꝓsequar i
declaratione articuloꝝ ⁊ in conferẽtia
concordantie legis ⁊ discordantie leg̃
xp̄i ⁊ machometi.

De primo articulo fidei que est Credo in deũ patrẽ oipotentem creatorẽ celi ⁊ terre. et de proprietatibus iaspidis.

p Rimus articulus fidei xp̄iane
est. Credo in deũ patrem omni
potentem creatorẽ celi ⁊ terre.
Hunc in simbolo apposuit petrus ṗn
ceps apostoloꝝ. Et hic est primũ fun-
damentũ muri ciuitatis iherusaleꝫ su-
perne figuratũ ꝑ primũ lapidem p̃cio-
suꝫ qui dicit̃ iaspis Apoc̃. xxj. Hic em̃
lapis oculos purgat visum acuit ⁊ con
fortat, vt dicit̃ in libro de ꝓprietatibus
rerũ. Et sic iste articulus ꝑtinens ad di
uinitatem qui est de vnitate dei est pri-
cipiũ omnibus credentibus tollẽdi va
rios errores gentiliuꝫ plures deos po
nentiũ ⁊ acuendi ac confortandi visuꝫ
mentis. Itẽ ꝑ iaspidem figurat̃ prima
v̄tus theologica q̃ est fides q̃ nunq̃ in
sc̄tis marcessit ꝫ semp manet in virore
boni op̄is: sic iaspis viridis coloris est
In ill̃ quidẽ marcida ẽ imo mortua q̃

fidē hñt et nō cū fide opa. Vñ gregori⁹ in psona dñi. A me fide discrepat qui opib⁹ nō concordat. Hec ē prima i edificatio spūali. q: sine fide ipossibile ē placere deo ad Heb. xj. et nihil retinet qui fidē pdidit vt dicit seneca etc. Et illud prudentij pma petit campū dubia sb sorte duelli pugnatura fides. dicit āt pma virtus fides q: ex ipa cete generātur vt dicit glo. sup illō Math. j. Abraham genuit ysaac. ysaac genuit iacob. Glo. fides spem. et spes caritatē et b est intelligendū nō de hītib⁹ q̄ simꝉ oēs infunduntꝛ a deo. Sed de morib⁹ quorū vnus generatꝛ ab alio. In predicta etiā pticula quā btūs petr⁹ posuit i simbolo tres articuli continētur loquēdo de articulis vt hn̄t respectus ad ea q̄ credēda sunt radicaliter. s. articul⁹ de vnitate diuinitatis. et articul⁹ de psona patris et articul⁹ de creatōe. Credo in deum. Iste articul⁹ exponitꝛ in simbolo maiori vbi dr̄ Credo in vnū deū vbi excluditꝛ error gētiliū q̄ nō credūt i deū ꝫ in ydolū vꝉ aliq̄ꝫ creaturā. Vel excluditꝛ error manicheorꝫ q̄ dicūt eē pꝉes deos seu plura pncipia et accipitꝛ articul⁹ iste Deut. v. Vbi dr̄ audi isrꝉ de⁹ tu⁹ vnus est. Sed nūq̄ꝫ existens in pctō mortali dicere potest sine pctō. Credo in deū videtꝛ q̄ nō. q: dicit aug⁹. q̄ credere in deū ē credēdo in eū tendere. credendo eū amare et credēdo ei incorpari. Et ita videtꝛ q̄ talis mētitꝛ cū dicit credo i deum. Ad b rñdet mgr̄ alexand de ales in fine sui tercij q̄ sicut existēs in odio fraterno pt dicere orōꝫ dñicā sine peccato q: dicit eā i psona ecclꝉie sicut probatꝛ p illud Esdre. vj. obtulerūt. xij. vitulos p pplo dei. Glo. null⁹ in orone sibi aliq̄d petat vꝉ p se ꝫ p oibus q̄ habent vnū cōem prēm deū. Silr existēs in pctō mortali pōt dicere credo i deū sine pctō nec mentitꝛ cū nō sit fmo ipius ꝫ ecclesie pcipue cū simbolū in psona ecclesie dicatꝛ sit orō quedā. Itē dicit frater Johes Asteñ. in secundo libro summe sue titulo. lv. q̄ confessio fidei dicitur in simbolo quasi ex persona tocius ecclesie fides aūt ecclesie est fides formata que est in omnibus illis q̄ sūt de ecclesia numero et merito. Et ideo confessio fidei traditur in simbolo secundum q̄ conuenit fidei formate. vñ existens in peccato mortali nō mētitꝛ dicens. Credo in deum. Cū nō sit fmo eius ꝫ ecclesie. Sed q̄d dicendū siq̄s intuitiue videret deum nunq̄d mētiretur dicendo. Credo in deū cu fides sit secundū aplm argumentū nō apparētiū et iter fides ē credere quod nō videt scōm augustinū. Dico q̄ p illo tūc cū quis videt intuitiue deum dicere non potest veraciter. Credo in deum sicut patet de beatis in gloria paradisi. s. in quibus iam non manet fides nec spes sed caritas sola que nunq̄ꝫ excidit. Si q̄s vero in raptu intuitiue videt deum transiuitq̄ꝫ illa visio et certitudo remansit illius visionis. si respectus habeatꝛ et illud tunc visionis illius non pōt etiā veraciter dicere. Credo in deum sic potuit eē in paulo et sic legim⁹ in cronicis btī patris nostri dtī francisci. de fratre egidio laico viro vtiq̄ pfectissimo. qui ex eo q̄ in quodam raptu viderat deū dicebat q̄ cum sana consciētia non poterat dicere. Credo in deuꝫ. Sed si p⁹ raptum non haberetur respectus ad deum visum sed ad deum qui non videtur sed spectatur videri. tunc certissime non mentitur qui dicit credo in deum sed fideliter verum profert. Secūdus articulus in hac particula est patrem omnipotentē hic probantꝛ plura alia conseq̄ncia. Si eñ est omnipotēs potest creare celum et terram et potest dimittere peccata. et sic de alijs deo p prijs vt patuit in prohemio huius fortalicij fidei licet omnipotentia sit cōis

toti trinitati tñ p appropriatõꝫ attribuitur patri. Et ꝑm Richardū hec omni potentia icludit oẽm sciam ꝛ bonitatẽ summã ꝛ ex consequenti ꝓuidentiam respectu oim. Tercius articulꝰ ẽ. Creatorem celi ꝛ terre hoc exponens maiꝰ simbolū addidit visibiliū oim ꝛ inuisibiliū. Celū em̄ sumit̃ dupliciter est em̄ celū quod videtur ꝛ est celū quod non videt vt ꝓbat̃ p illud psalmi. celū celi domino qð nihil eẽt dicere nisi ad minꝰ eẽnt duo celi vtrūqꝫ ergo creauit deus cū vtrūqꝫ sit celū vt dic̃ scriptura. In principio creauit deus celū ꝛ terrã similr̃ et contenta ab eis. Celū inuisibile continet inuisibilia vt angelos. Celum vero visibile continet visibilia ꝛ corporalia. Ideo cõgrue secundū ꝙ exponit simbolū maius p celū intelliguntur inuisibilia oia q̃ nobis ꝫelant̃ ꝛ p terrã oĩa visibilia. sicut videtur psalmus dicere terrã aũt dedit filijs hoim. ꝛ licet creatio sit cõis toti trinitati cū opera trinitatis a dextra sunt indiuisa tñ p appropriationem attribuit̃ pr̃i. Et si queras quare hic dicit̃ creatorem ꝛ in maiore simbolo dicit̃ factorẽ. Respondetur ꝙ creare est de nihilo aliquid facẽ. facere vero vt cõiter dictū est cõe ad opari aliquid de nihilo ꝛ ad opari aliqđ de materia. Ut ergo ostendatur opator non tantū factoꝝ de nihilo vt angeloꝝ animaꝝ ꝛ pme materie ꝫ etiam oim ꝓductorū ex aliquo. Ideo ꝓfitemur nõ tantum creatorẽ ꝫ etiam factorem. Secta machometi concordat cū lege iudeoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ in vnitate dei ꝛ reꝝ creatõe. Ait em̄ machometꝰ in alchorano. Aso ara primaꝛ in pluribus seq̄ntibus deꝰ vester vnus est nec est aliꝰ preter ipsuꝫ piusꝛ gratus qui creauit celum et terram. terram in ymo celoqꝫ in summo disposuit ꝛ ymbres ac arbores eoꝝꝫ q̃ fructus producit. ꝛ licet in his duobꝰ sint nobiscum concordes saraceni ex sua secta statim tamen venenũm ifun dẽs discordat a lege xp̄i negans deum creatorem celi ꝛ terre esse patrem quia scðm saracenos nullus sit pater sine coytu. Hunc errorem xp̄i traxerunt a iudeis quos secum machometus habuit consortes vt supra patuit cum de eius origie ageretur. excecati ergo cuꝫ cecis iudeis negant esse patrem creatorem celi ꝛ terre. Nos aũt xp̄iani tenẽt fideliter in vnitate essentie esse tres psonas realiter distinctas per relationes originis saraceni cum iudeis non credunt quorum cecitas infra per alchoranum ostendetur.

De secũdo articulo qui ẽ Credo in iesum cristū filiū eiꝰ vnicū dominū nostrū ꝛ de ꝓprietatibus saphiri.

Secundus articulus est. Et in iesum cristum filium eius vnicū dominum nostrum. Hunc apposuit in simbolo andreas apostolus Iste articulus est scðm fundamentuꝫ ciuitatis hierusalem superne. et est figuratus per secundum lapidem preciosum qui dicitur saphirus cuiꝰ ꝓprietas est ꝙ corpus humanū vegetat ꝛ integra mẽbra conseruat. sic credere ihꝫ xp̄m eẽ filiū dei viui augmẽtat corpus ecclesie misticū qð prius erat i vna gẽte modica iudeoꝝ ꝫ mõ per hanc fidẽ ꝑdicatã se extendit ad multitudinem gentiliū cõuersoꝝ. Itẽ p hunc lapideꝫ p̄ciosum figurat̃ secunda virtus theologica que est spes sanctorum q̃ p celicam cõuersationẽ celo sereno sunt similes sicut saphirus ꝛ veri solis radijs percussi qui radij sunt amoris isignia que in sua conuersatione ꝛ in sua passione resurrectione ꝛ ascensione ostẽdit in se omnẽ terrenitatem reprimunt et fulgorem eternitatis emittunt dicẽtes

cum apostolo ad Phil'.iij.nostra conversatio in celis est. Et ad idem alios trahunt dicentes id Isa.ij. Venite ascēdamus ad montē dn̄i ⁊ ad domū dei iacob. Vn̄ eccl'.xliij. tripl'r sol exurēs montes radios igneos exsufflans ⁊ refulgēs radijs suis excecat ocl'os. montes ecclesie.i.p̄dicatores tripliciter exurit sol iusticie dū in tria facit ydoneos.s.ad fidem ⁊ ad operationem ⁊ ad predicationem vtriusq; ⁊ exufflat ab eis ignem concupiscentie ⁊ refulgēt in eis radij amoris q̄ excecant oculos nocture.i.malorum. Est ergo hic secūdus articulus. Credo in ihm cristum filiū eius.i.patris vnicum dominum nr̄m. Vnde augustinus libro de simbolo cum audis dei filium cognosce deum si eni est verus filius est illud quod est pater. Si ergo pater est deus filius ē deus vnicum.id est vnigenitum. In q̊ ostenditur q̄ licet a patre procedet filius ⁊ sp̄ussanctus tamen est tantū vn⁹ filius qui procedit a p̄re p modum generationis ihm xp̄m dominum scilicet iure creationis gubernationis ⁊ vlterius redemptionis. Est aūt dominium increatū ⁊ hoc nō appropriat filio cum dicat athanasius dominus pat. dn̄s filius. dn̄s sp̄ussctūs. Et ē dn̄ium creatū ⁊ hoc appropriatur vt etiā in q̄ntum homo credatur dominus creature. Math. vl. data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. Psalmista. oīa subiecisti sub pedibus eius. Glo. potestati eius oīa subiecisti vt omnes eum adorent. Nostrum dicitur p̄pter participationē nostre nature.s. humane et p̄pt executionē misterij redemptōnis in assumpta carne q̄z sibi vniuit in vnitate psone non pat nec sp̄ussanct⁹. Ad huius aūt articuli expositionē maius simbolū addit plura dicens. Et in vnū dn̄m ihm xp̄m ⁊c. Exprimūtur autē ibi de filio secundū diuinitatē quinq;

ad excludēdū quinq; errores arrianorum. Primus ē q̄ non ē eiusdem substantie cum patre contra qd̄ ibi dicit ⁊ in vnū r̄pete deum cū patre. Secundus error ē q̄ filius ē minor patre contra qd̄ dicit dn̄m nostrum ihm xp̄m.i. equalem patri ⁊ spirituisancto i dominio ⁊ potētia. Tercius ē q̄ non ē filius naturalis s; adoptiuus contra quod dicitur filium dei vnigēitum. Quartus ē q̄ ē natus ex tpe non ab eťno. contra qd̄ dicit ex patre natum an̄ oīa scl'a. Quintus error ē q̄ ē pura creatura dicit eni q̄ si filius eēt a patre ⁊ filius naturalis cum nullus pat sine sui diminutione ⁊ decisione generet filiū equalē sibi. ⁊ illud de deo dicē sit absurdū restat q̄ deus pat nun̄ꝗ̄ habuit filium naturalē. contra qd̄ dicitur deū de deo lumē de lumine. sicut eni lumen sine sui diminutōne generet aliud lum̄ sic p̄r filium. Causa erroris eoꝝ ē q̄ qd̄ ē creature attribuūt creatori. Ex p̄dictis ãt erroribꝰ inciderūt in p̄fundū erroris vt dicerēt xp̄m eē purā creaturā ⁊ nō esse deū naturalit s; adoptiue ⁊ per grãz. ꝯ qd̄ dr̄ deum veꝝ de deo vero genitū nō factū cōsubstantialē p̄ri.i.eiusdem substantie cum patre p quē oīa facta sunt. Augu. si p ipm facta sūt oīa iā nō ē factus iā nō ē creatura. dr̄ tam filius factus scd̄z hūanitatē ad Rom. .j. ⁊ in pluribus alijs locis. Et q̄ machometus fuit hereticus arrianus instructus vt supra patuit per Sergiū monachum arrianum hereticum. Idō in hoc concordans cum arrianis ⁊ iudeis dicit iesum cristum puram creaturam ⁊ sic discordans a christianis asserit christum non esse filium dei nec deum. Vnde azoara capitulo.xxj. Cōstanter dic deum vnum esse necessarium omnibus qui nec genuit nec ē generatus nec habet quēq; similem sibi Item azoara.xij. dicit omnes quidē

dicẽtes xp̄m ihm marie filiū deum exi
stere mẽdaces ⁊ increduli repti sūt. cū
xp̄s ip̄e dixisset filij israel in deū domi
nū ꝫ meū atq; vr̄z credite cui q̄sq̄s sociū
atq; ꝑticipē posuerit igressum paradi-
si illicitū sibi reptur⁹ in ignē ibit et̃nū
⁊ in plurib⁹ alijs locis sil'ia v̾ba profert
ꝫ mentita est iniquitas sibi q2 veraces
oẽs q̄ cõfessi sunt ihm xp̄m eẽ verꝫ deū
⁊ dei fil'ū repti sunt. Et ne hec veritas
ꝑiret pl'es q̄ȝ cẽtū mille volūtarie mor-
tẽ passi sunt. Probatio vero sua ē ho-
minis insensati ⁊ nihil intelligẽtis d̾ di
uina natura nec de ei⁹ eterna emanati
one ⁊ lȝ ꝯcedat xp̄m dixisse filijs israel
in deū meū atq; vr̄m credite. nõ ex h̾ se
quit̃ ip̄m nõ eẽ deū ⁊ dei filiū. cuȝ ipse
dixerit creditis in deū ⁊ in me credite.
sociū aūt se ꝑticipē deo nõ dam⁹ sicut
ipse putat. q2 cū dicim⁹ xp̄m eẽ deū nõ
aliū deū a p̄re ꝫ vnū ⁊ eūdē deū fidelit̃
ꝯfitemur. aliū tñ in ꝑsona. ⁊ licet ex di
ctis i p̄mo libro ꝯsideratõe. iij. clare ap
pareat ex q̄druplici examie. Hec veri
tas catholica q̄ ihs xp̄s ē ver⁹ fili⁹ dei.
Ad ꝯfusionē tñ saracenoꝝ oppositū
asserentiū ex eoꝝ lege volo illud osten
dere vt ꝓprijs armis vulnerẽt̃. Et sic cõ
fusi vel credant vel obmutescãt. Dicit̃
etiã in alchorano in capitulo amiram
Dicunt angeli btẽ marie maria deus
pretulit te ⁊ purificauit te sup oẽs mu-
lieres ⁊ post dixerūt angeli maria de⁹
euãgelisat vl' annūciat tibi de v̾bo suo
⁊ nomẽ ei⁹ ihs xp̄s fili⁹ marie. Et in ca
pitulo elneza dī nõ dicatis de deo nisi
v̾itatē q2 ipse crist⁹ fili⁹ marie est nūci⁹
dei ⁊ verbum dei quod ipse posuit i ea
per sp̄m scm̄. Asserit igr̃ oio q̄ ipse cri-
stus sit v̾bum dei. Querit̃ ergo quod
sit istud verbum dei. An v̾bum dī acci
dẽtale vel potius personale ⁊ reale. Si
dicunt saraceni q̄ est v̾bum dei vocale
tantum ⁊ accidentale hoc nõ potest di
ci. loquit̃ em̄ de deo alchoranū ⁊ etiaȝ
euangelium singulariter vt de vno ver
bo tantum. Verbū aūt dei vocale et
accidentale quod a deo est nõ est vnuȝ
ꝫ multa oia verba bona ⁊ sancta ⁊ vera
possunt dici v̾ba dei. Itẽ non esset ex-
cellẽs cã mendacio xp̄i quam alchora
nū intẽdit singularit̃ cõmẽdare q̄ ver
bum dei dicatur q2 verba dei dicit. naȝ
nõ solū xp̄s ꝫ etiã alij ꝓp̄he dixert̃ ver
ba dī. Si aūt accipiat̃ subalit̃ ⁊ ꝓprie ⁊
ꝑsonalit̃ sic v̾bum dei ē et̃num ⁊ verus
deus. sicut em̄ v̾bum quod egredit̃ de
ore corruptibilis homis corruptibile
eẽ nccẽ ē. Sic v̾bum quod ab et̃no ꝓ
greditur d̾ ore dī i ꝑ quod creauit celuȝ
⁊ t̃ram ⁊ intermedia vt v̾bo vtar alcho
rani nccẽ ē eẽ incorruptibile ⁊ et̃num
quicq̄d aūt ex d̾o processit eẽntialiter
ē de⁹. Vñ cum v̾bum aliquo mõ dif-
ferat a dicẽte ⁊ cõcipiẽte v̾bum ⁊ in d̾i
eẽntia nõ potest eẽ diuisio vl' distinctio
oꝑtȝ q̄ ibi sit dr̄ia ꝑsonalis ⁊ q̄ v̾bum
a dicẽte ꝓprijs ⁊ solis r̄lationib⁹ distin
guatur. hoc ē aūt v̾bum quo deus om
nia fecit dicit fiat ⁊ fit sicut in alchora-
no dicitur. ⁊ in hoc conuenit alchora-
num cum euangelio iohannis q̄d dic̃
omnia ꝑ ip̄m facta sunt quia igit̃ a di-
cẽte v̾bum concipitur ⁊ intellectualit̃
generatur ⁊ illud quod ab aliquo ge-
neratur in similitudine nature ⁊ speci-
ei dicitur filius. Hinc est q̄ verbuȝ dei
dicimus filium dei sicut si sol de se ge
neraret talem splendorem qui eẽt sol
illum solem ⁊ splẽdorẽ diceremus fili
um solis ⁊ in hoc tamẽ ē dr̄ia q̄ creatu
ris in quibus differt eẽ ⁊ eẽntia nõ p̄nt
multiplicari supposita sine multipli-
catione nature vt homo generat homi
nem. deus aūt in quo est idem esse et
eẽntia cum ex se generat v̾bum quod
deus est vt dictum est non generãt ali
um deum. quia diuina eẽntia nec diui
sibilis est nec multiplicabilis aliq̄ mõ
propter summã simplicitatẽ ⁊ ꝑfectõȝ

De Maria Sarracenj

Verbum Dei

& ratio potissima quare diuina essentia nõ est multiplicabilis. qꝛ est de se hoc: & qõlibet qd est de se hoc sicut soꝛ. est incõmunicabile et implurificabile. Natura vo humana qꝛ non est de se hoc: sed ↄtrahit ꝑ heceitates ideo plurificatur. dicamꝰ ergo ꝙ deus generat vbuz suũ qd deus est: sed nõ aliꝰ deus. bene est alia psona sed nõ aliꝰ deus. Machometus aũt quõ audiuit ꝙ xpiani dicebant deũ habere filiũ nesciuit cogitare ꝙ posset esse filius nisi de muliere. Et ideo nullũ aliud argumentũ induxit: nisi ꝙ deus nõ potest habere filium qꝛ nõ habet vxoꝛem & hoc ꝓ efficaci argumento frequentissime repetit. Hoc argumentũ est simile ac si diceret ꝙ deꝰ nõ est substantia. qꝛ nõ habet accidens vel ꝙ deus nõ viuit qꝛ nõ comedit vel respirat & talis imaginatio fantastica ẽ & fatua et hominis intellectu & ratõne carentis. nõ enĩ xpiani dant deo filium tanq̃ ex muliere: sed sicut est caloꝛ ab igne & splendoꝛ a sole & verbum a dicẽte vt dici que omĩa nasci vere & generari dicunt et non ex femina vel muliere filius enĩ splendoꝛ est & verbum eterni patris coeternꝰ & ↄsubstantialis et coequalis ei machometꝰ etiam nõ recoluit. qd dauid quẽ tñ ↄmendat dicit deũ habere multos filios adoptiuos ꝑter filium naturalem dicens. Ego dixi dij estis & filij excelsi omnes & tamen non ex muliere. Item machometꝰ dixit ꝙ virgo Maria potuit habere filiuz sine viro nunq̃d ergo potuit cogitare ꝙ deus potuerit habere filiũ sine muliere. Preterea dicit machometꝰ de deo i capitulo elmininũ ꝙ si deus haberet filium totus mundus esset in periculo. esset enĩ inter eos scisma sed hec suppositio est falsissima. supponit enĩ ꝙ deus nõ haberet filiũ nisi malũ & ↄtumacem & inobedientem & nos quidem dicimꝰ ꝙ filiꝰ dei est verbum dei & ars patris ꝑ quem omnia operat. verbum aũt conceptum & ars operatoꝛis etiam in homine nunq̃ discrepãt ab intellectu cõcipiente. nisi foꝛte machometꝰ blasphemãdo dicat ꝙ deus a semetipso discordat a suo intellectu & sua ↄceptio contradicit ei. Item cum iesus filius Marie sit verbum dei vt dicit machometꝰ: & verbũ dei vt declaratuz est filius dei. quare ergo nõ dicit machometꝰ ꝙ deus nõ potest habere verba. qꝛ nõ habz vxoꝛem. sicut dixit ꝙ nõ potest habere filiũ quia vxoꝛem nõ habet igit veruz dixit machometus qñ dicit ꝙ ihs xps est filius Marie & ꝙ est verbuz dei: sed nõ intellexit. si intellexisset dixisset ex q̊ est filius Marie est verus homo et ex q̊ est vbũ dei est verꝰ deus. Non enĩ est deus ↄpositus vel impfectus vt hõ cuius verbum & ↄceptio mentis & ars et operatio est inherens siue accidens, et ideo nõ hõ verbũ aũt dei est subsistens & quicq̃d est dei deus est. Vñ verbum dei est deus. Intellectus dei est deus & operatio dei est deus. Patet ergo contra saracenos quõ deus põt habere filium licet nõ habeat vxoꝛem & quomodo etiam iesus filius Marie est verus filius dei naturalis.

De tercio articulo fidei et de proprietatibus calcidonij.

t Ercius articulus fidei est. Qui ↄceptus est de spũsctõ natus ex Maria vgine. Hũc apposuit i simbolo iohes euangelista. Iste articulus est terciũ fundamentum ciuitatis irlm supne & est figuratꝰ ꝑ tercium lapidem pciosum q̃ dicit calcidoniꝰ. Hic enĩ lapis valet cõtra illusiones demonũ & virtutes ↄseruat vt dicit in lapidario. Sic & fides huiꝰ articuli valet ↄtra illusiones demonũ q̃ sepe iudeos ludificauerũt vt crederẽt ples eẽ xpm in lege ꝑmissum sic patuit latissime in p̊ et tercio li. xpiani vo hãc fidẽ amplexan

tes nunq̄ inuēti sunt illusi aliū q̄ ihm
xp̄m in messiā recipiētes ⁊ sic nō patit
illusionē sic etiā nō patit destructōem
virtutū ſ3 eas firmissime ꝯseruat in aia
bus fideliū. Predict⁹ lapis ſm ysido.
est ex lapidib⁹ ardentib⁹ sic̄tis paleti lu-
cerne vt dicit h̄ glosa. Calefact⁹ aūt a so
le vel digitoꝝ attritu palias ⁊ cartaꝝ
fila a se rape dicit ⁊ significat terciā v̄-
tutē theologicā q̄ est charitas sanctoꝝ
hec em̄ ab ipsis celata q̄si palet ī lucer
na. ſ3 cū ad alioꝝ vtilitatē exire cogitur
lux ei⁹ appareret q̄ nō sculpit. q2 aduers
nō secat. j. ad coꝛ. xiij. charitas oia suf
fert ⁊ vanā gloriā nec recipit nec retiet
hec amore xp̄i incarnatōnis ꝯsensa et
digiti a spūsc̄ti igne inflāmata peccato
res sibi ꝯiūgit cū nō solū amicos ſ3 eti
am inimicos ꝓpter deū carauitate cō
iūgit. Item p̄dict⁹ articul⁹ sumit ex il-
lo Math. j. inuētō ē in vtero hn̄s d̄ spi
ritusc̄tō. Et nota ꝙ amb. dicit li. de spū
sc̄tō ꝙ illud qd̄ ē ex aliq̄ aut ē ex ei⁹ sb̄a
vt fili⁹ ex p̄re aut ex ei⁹ ptāte vt ex deo
oia ⁊ sic sumit hic. de. q2 ptāte ⁊ opera-
tione spūssancti ꝯcept⁹ est xp̄c. Iō xp̄s
nō dr̄ fili⁹ spūssc̄ti. In simbolo v̄o ma-
ioꝛi explicat iste articul⁹ sic. Qui ꝓpter
nos hoies ⁊c. vsq3 ibi ⁊ hō fact⁹ ē. Ubi
nota ꝙ descendē dicit de filio dei nō ꝓ
prie ſ3 trāsumptiue ad significandū in-
carnatōe3. sicut em̄ q̄ descēdit de sursu3
in deoꝛsum tendit sic cū de⁹ fact⁹ est hō
de⁹ q̄ est sup oia infimā sibi naturā vni
uit. nihil ḡ aliud est hic descēdere q̄ in
carne hūili apparere in h̄ articulo con
coꝛdāt saraceni cū xp̄ianis q̄tum ad h̄
ꝙ xp̄c ih̄s fuit ꝯcept⁹ de spūsc̄tō ⁊ nat⁹
de Maria v̄gine ⁊ ꝙ ē messias in lege
ꝓmissus qd̄ vt clari⁹ videat. Notan-
dum ꝙ fuit quidam iudeus Toletan⁹
nomine samuel qui quandam disputa
tionem singularem habuit ꝯtra quen-
dam saracenū nomine albucalem apō
sectā ꝯmoꝛantē. Isti em̄ cōferentes de
veritate vtriusq3 legis cōicauerūt int
se libros suos. sic ꝙ iude⁹ legit sarace-
no bibliā ⁊ tradidit sibi transumptum
scōm ꝙ veraciter hr̄ apud iudeos ⁊ sa-
racenus legit alchoꝛanū iudeo ⁊ tradi
dit sibi transumptū ſm ꝙ veraciter hr̄
apud saracenos. Deinde ipsis absen-
tib⁹ ad inuicē lr̄is disputauerūt de ve-
ritate vtriusq3 legis ⁊ inter cetera p̄di-
ctus iude⁹ ꝯtra saracenū nitit ꝓbare ꝙ
xp̄c ih̄s est verus messias saracenoꝝ et
ꝙ saraceni false ⁊ ꝯtra veritatē viuū sic
dicens ꝑ alchoꝛanū quem mihi legisti
cui⁹ transumptū in arabico concessisti
quē apportaui ⁊ apud me recōditum
habeo tibi duo proboꝛare itēdo. Prio
ꝙ xp̄c quē colūt xp̄iani est vester verus
messias ⁊ sibi credere debetis ⁊ ipsum
tanq̄ verū deū ⁊ hoiem adoꝛare ⁊ reci
pere ⁊ cū hoc ꝓbauero leuiter scōm in
feram. s. vos nūc flere ⁊ cōtra veritate3
viuere nō t̄n istis ꝓbatōnib⁹ ꝓ me nec
ꝓ meis intendo adherē. Primum ad p̄-
mū scis ꝙ oīa q̄ dicam habeo ī alcho
rano v̄o q2 tu dixisti mihi ꝙ mlta erāt
in alchoꝛano cōtra vos ideo erāt d̄ me
dio sublata. Sed ista q̄ sequunt d̄ ih̄u
quē colūt xp̄iani recitabo fideliter pro
ut habent in sachara de familia. Dicit
em̄ machomet⁹ de ih̄u heic. id est ih̄us
est messias quē ꝓph̄a dixit esse futurū
heic. id est ih̄s est fili⁹ ysaac ⁊ ꝓphetarū
iustoꝝ ⁊ sanctoꝝ in recta linea vsq3 ad
Mariā virginē. Heic hiesus messias
habuit ptātem a deo faciendi mirabi-
lia sanandi omnem languoꝛem ⁊ infir
mitate3 eijciendi demones suscitandi
moꝛtuos ⁊ creditis expresse omnia mi
racula que euangelium xp̄ianoꝝ com
memoꝛat. heic. id est hiesum fecisse: vt
alchoꝛanus expresse testatur in zacha-
ra predicta etiam ibidem dicit ꝙ Heic
id est hiesus sciuit ⁊ scit etiam oīa se
creta coꝛdiu3. Unde verba machome
ti sunt ista in foꝛma. Heic id est iesus

ſciuit omnes libꝛos et omnē ſapientiā
moyſi ⁊ ꝓdicatōnez ⁊ ſciebat q̄d homi
nes comedebāt in domibus ſuis ⁊ q̄d
reponebāt in theſauris ſuis ⁊ hoc mo-
do cōtempſit diuitias et abiecit carna-
les ꝯcupiſcentias nec habuit delectati
ones que ſunt occaſio peccandi ⁊ cau-
ſa inobediendi. ⁊ intruducit in Alcho-
rano illud euangelij vulpes foueas ha
bent etiam eodem zachara ꝙ ieſus fu-
it conceptus de ſpirituſancto abſq; vi-
rili ſemine ⁊ natus de Maria virgine
⁊ de Maria dicit machometus ꝙ an-
gelus gabriel dixit: O maria deꝰ elegit
te ⁊ decorauit te gratia. ⁊ oꝛnauit et ꝑe
legit ſuꝑ oīs mulieres omniū filiorū
matres. ⁊ poſuit te quaſi vnū medium
inter homines ⁊ angelos dei in paradi
ſo deliciaꝝ. dicit etiam zachara. xxvij.
ꝙ heic id eſt ihs verbū dei ita ꝙ intelle
ctus nō vocat hoc nomine niſi ꝙ voca
bit arabice heic id eſt ihs ego ſum ſuffi
cientia tua ⁊ ego eleuabo ad me ⁊ puri
ficabo te ab infidelibus. Et in zachara
de familia dicit ꝙ nullus eſt quē nō te
tigerit ſathan ꝑter heic id eſt iheſum et
Mariam. Scis enī ꝙ hec oīa ſupra
dicta cōtinent in zacharis. ꝓdicto vero
alchoꝛani ⁊ omnia fideliter ⁊ veraciter
ſine diminutōne nec additione recita-
ui. Nunc ex iſtis colligo ſic iheſus eſt
de ſpirituſancto ꝯceptus ſine virile ſe-
mine de ſanctis ꝓphetis natus de vir-
gine conceptus ⁊ natus ſanctus igno-
ſcens omnē habens ſcientiaz ſcrutans
coꝛda hominum habens poteſtatē cu
randi ſanandi reſuſcitandi moꝛtuos et
meſſias ꝓmiſſus in lege a prophetis ꝗ
inq̄ꝫtum ſcrutans coꝛda hominum eſt
deus ⁊ conſequenter adoꝛandus ⁊ co-
lendus inq̄ꝫtum ſanctus ⁊ de ſanctis na
tus et meſſias et credendus ⁊ recipien
dus antecedentia omnia habetis in al
choꝛano vero et conceditis et vere ⁊ re

cte ergo ex eiſdem conſequentiam reci
pere debetis ⁊ non ſolum recipere: ſed
fideliter operari oppoſitum facientes
ſub palliato coloꝛe falſe et mendoſe vi-
uitis dixi ſub palliato coloꝛe quia vos
dicitis ꝙ verum eſt ꝙ iheſus fuit meſ-
ſias pꝛomiſſus: ſed machometus fuit
ab ipſo deo ⁊ de beneplacito ihu miſ-
ſus ad declarandum doctrinam dataz
ab ipſo iheſu quā ꝑ falſos ſcriptoꝛes
xp̄iani falſi habent ⁊ machometus ſpi
ritu dei viui et miſſus ad coꝛrigēda coꝛ
rupta ad declarandū veritatem vt ip-
ſe iheſus dixit diſcipulis. Ego mittaz
vobis de patre ſpiritum veritatis ⁊ do
cebit vos omnē veritatem ⁊ ſuggēt vo
bis omnia quecūq; dixero vobis. Vo
lo autem oſtendere per alchoꝛanum ⁊
ꝑ conceptionem ipſius machometi et
per natiuitatem ⁊ genealogiam et per
eius nutritōnem ꝙ talis nō potuit nec
debuit ad hoc eligi. Nam manifeſtuz
eſt ꝙ vos conceditis ꝙ machometꝰ eſt
de genere hyſmaelis filij abꝛae et agar
ancilla. ⁊ in hoc dicitis ꝙ ieſus eſt yſa-
ac ⁊ zara que erat vxoꝛ legitima ipſius
abꝛae et ideo de legitimis. Machome
tus vero de concubina quia de agar ea
dem zachara dicitis ꝙ Machometus
fuit conceptus de peccatoꝛibus ⁊ natꝰ
eo ꝙ parentes ſui erāt ydolatre et gen-
tiles de genere ſaracenoꝝ qui erant ꝑ-
uerſiſſimi peccatoꝛes vt aſſeritis. Con
ceditis etiā ꝙ cum eſſet. iiij. annoꝝ nu-
triuit eū in villa q̄ dicit hiatris quidaz
ꝑuerſus iudeꝰ geneaticꝰ q̄ nutriuit eū
⁊ docuit eum teſtm̄ vetꝰ ſeu legem mo-
ſaicā. ⁊ inſtruxit eū arte ſeu ſcia genea-
tica. Poſtea fuit traditus irl'm a quo-
dam patruo ſuo qui dicebatur ſicut tu
abiculus cuidam falſo xp̄iano q̄ erat
monachus ſancti Benedicti oꝛdinis q̄
monachꝰ inſtruxit ipm̄ falſe in natura
li ſcientia et in lege xp̄ianoꝝ et docuit

ipsum pvertere oms text⁹ vtriusq₃ leg₹ ⁊ sic effect⁹ geneaticus ⁊ in duob⁹ testamentis pverse ac false nutrit⁹ et instructus secessit in egyptū q₂ fames valida oppresserat totā arabiā ⁊ iunct⁹ est cuidam regine vidue noie Cadiga que postea extitit causa regni sui apō Damascū. Ecce aspicias qualiter ⁊ a quib⁹ cōceptus ⁊ quō nat⁹ ⁊ nutrit⁹ a quib⁹ instruct⁹ ⁊ quā doctrinam secut⁹ ⁊ nunq₃ a deo purgat⁹ nec illustrat⁹. q₂ de eius electōne a deo nec de plenitudine spiritus dei in eo vos nō habetis aliquam scripturā sicut tu asseris in q̄dam glosa. q₃ tu vocasti elemab. nisi q₂ dicitis q₂ ipse de seipso dixit q₂ omia q̄ mādabat p̄dicabat ⁊ docebat archangel⁹ Gabriel p̄dicabat ⁊ reuelabat sibi de celo. q̄ntus ergo sit iste. s. machometus et qualis sit rogo velis aspicere ⁊ clare videbis sana ꝯscientia q₂ talis ad tanta minime eligi valuit hec iude⁹ ille. Sʒ addunt ad hec ratōnes alie ꝯuincentes. Prima q₂ spūssanct⁹ non possit esse vilissime vite et vilicissime secte dator q̄lis est Machomet⁹ ⁊ eius lex vt supra visum fuit in secūda ⁊ tercia consideratonibus. Secūda q₂ paraclitus spiritussanct⁹ docuit aplos Joh. xiiij. ⁊. xvj docebit vos omnem veritatem. Machomet⁹ aūt nō vidit aplos vt constat q₂ fuit post eos vltra sexcentos annos vt patuit supra ꝯsideratōne prima articulo. iij. scʒ de origine machometi quo ad tempus. Tercia ratio est quia paraclitus spūssanct⁹ nunq₃ fuit nunci⁹ missus dyabolis ʒ machomet⁹ fuit nuncius missus hominib⁹ ⁊ dyabolis ipo teste in alchorano azachara. xvj. nō ergo fuit spūs veritatis missus a hiesu. Et sic patet q₂ ihs xp̄c bn̄dictus nō solum est verus messias xp̄ianoꝝ et iudeorūʒ sicut in p̄ libro oñsum est ʒ etiā est ver⁹ messias saracenoꝝ vt nunc ex alchorano deductū est. concept⁹ de spūsancto.

⁊ de Maria virgine natus. Sūt tamē discordes a xp̄ianis in hoc q₂ exponit i maiori simbolo. s. qui ꝓpter nos homines ⁊ ꝓpter nostrā salutē descendit d̄ celis ⁊ incarnat⁹ est ⁊c. vsq₃ ⁊ homo fact⁹ est. q₂ cum ipsi negent xp̄m esse filium eternaliter generatū vt supra patuit negant ꝯsiter incarnatiōeʒ filij dei. Dicūt eñ q₂ nō fuit aliq̄ necessitas q₂ ꝓpter hominem de⁹ incarnaret. ʒ q₂ ipse homo qui peccauit ageret pniam et satisfacēt pro peccato. Oportet ergo istis bestijs oñdere necessitatem incarnatonis. ⁊ q₂ nec angelus nec omnes angeli boni ⁊ mali. nec prim⁹ homo nec omes hoies puri simul iuncti pniam agentes potuerūt satisfacere ꝑ pctō primi homis sicut ⁊ dicit dn̄s cesarieñ. in suo tractatu ꝯtra saracenos. Unde captiu⁹ intellectus saracenoꝝ obumbratus caligie peccatoꝝ nō pōt intelligere iusticiā incarnatōis filij dei. Hec ē ei ꝓpria excellentia legis euangelice sup legem moysi. s. manifestare iusticiā dei que facta nō fuit tempe legis Moysi. sed fuit facta ⁊ impleta tempe euangelij. Et cum res postq₃ facte sunt omib⁹ rep̄sentant manifestius quā anteq₃ impleant proprie ꝓprium est legis gratie manifestare iusticiā dei quā venit implere in seipso. suus ꝓprius filius ihs xp̄c. Sic eñ declarauit ipse iohanni baptiste qñ venit ad suū baptismū. q₂ cum iohannes diceret sibi. Ego a te debeo baptizari ⁊ tu venis ad me. Respondit ei dicens. sine modo sic decet nos implere omeʒ iusticiam Math. iij. Sed q̄s pōt exprimere qualis est ista iusticia. Quis pōt ponere linguam in tam altū misteriuʒ p̄sertim cum cognoscam insufficiētiaʒ mei intellectus ad explicandum. ʒ cōfidens d̄ diuina pietate que illuminat accedentes ad se ⁊ q₂ quando cū humilitate accedit homo ad cor altum manifestat ei deus plus exaltatus. breui-

ter ꝛ clarius quã potero exponet diui-
na iusticia q̃ ꝑ legem euangelicã decla
rat nõ incipiendo in gradu altiori qui
est redemptio sanctoꝝ angeloꝝ sed ho
minũ qui erant in dura seruitute pro-
pter peccatũ primi hominis ex quo vo
luit plus obedire dyabolo q̃ꝫ deo ꝯme
dendo de arbore nõ ꝯcessa. ꝛ quia non
seruauit ꝑadisum terrestrem in q̃ posi
tus fuit vt operaret ꝛ custodiret illud.
sicut fit de isto q̃ dato sciẽter castro pro
quo fecit homagiũ inimico suo cõmit
tit ꝓditionẽ suo principi ꝙ ipse ꝛ sui fi-
lij tradunt exilio extra regnũ positi ex
tra gratiã dñi sui sic fuit iusticia. ꝙ pri-
mus hõ ꝛ oĩs ab eo descendẽtes eẽnt
serui ꝑ naturã volo dicere ꝙ nascerent
in pctõ ꝑ naturã sicut eoꝝ pater volun
tate deliberata voluit esse ipsi fuissent
filij ire. ꝫ si postq̃ꝫ creuissent et fuissent
intelligentes ꝙ in eorũ arbitrio fuisset
velle sicut nati fuerãt manere et ꝑma-
nere filij ire vel esse filij grẽ. tales noui
ter facti volendo audire doctrinã dei ꝛ
ꝛ seruãdo mandata ei⁹. ꝛ si obedissent
dyabolo sicut eoꝝ pater fecit pl⁹ q̃ꝫ dõ
adimplendo sua carnis desideria ꝛ nõ
spũs ꝙ semꝑ ꝑmanerẽt filij ire sicut na
ti fuerãt nõ digni hñre regnũ dei ex quo
sunt filij ꝓditoris. ꝛ vltra qꝛ deliberate
voluerũt plus societatẽ dyaboli q̃ꝫ dei
quanto tpe vixerũt in ꝫ mũdo. ꝙ simi-
liter habeãt societatẽ in alio dãnati cũ
eo ad penas infernales. In ꝫ tamẽ fit
filijs ade maior miſcõia q̃ꝫ filijs milit
ꝓditoris. q̃ licet nõ ꝯmittant ꝓditõnez
sicut pater fecit: imo displicet eis quia
sunt toto tempe vite sue extra regnum
exilio relegati. tali pena exñti iusta. q̃a
est in sola priuatõne sui amoris ꝛ gra-
tie nolendo ꝙ habitent in suo regno fi
lij sui ꝓditoris. Hec est pena filiorum
ade ꝙ sicut ipse fuit exclusus a paradi-
so ita descendentes ab eo solummodo
q̃ sunt filij sui ex eo essent indigni re-
gno dei. Et qꝛ hec pena est tam grãdis
cum sit tam ꝑiudiciale exilium hoim
a ꝑadiso. ꝛ similit qꝛ est tam vlis exten
dendo se ad oĩs hoies q̃ fuissent in ꝫ
mũsto geniti sicut adã suos ꝓprios fili-
os generauit. oñdit magnitudinẽ pcti.
ꝓpter qd̃ tam grandis pena fuit impo
sita. Ne oĩs hoies perirent necessaria
fuit recõciliatio ꝑ quã hoies fuissent in
grã dei q̃ ꝑ naturã nascebant in ira sua
ꝛ cum recõciliatio requirat ꝯdignam
satisfactionem ꝛ satisfactio ꝯdigna ẽ ꝙ
reparet damnũ restituẽdo ablatum. et
vltra hoc ratõne offense ꝙ det aliquid
de suo qd̃ pri⁹ ante offensam non debe
bat. sicut in lege ꝑcepit deus restituere
quinqꝫ boues ꝓ vno ꝛ. iiij. oues ꝓ vna
Exo. xxv. ꝓpter qd̃ in regno tenẽt ꝓ iu
sta lege septenaꝝ quilibet ꝑ seipm̃ põt
intelligere ex q̃ qualitas satisfactionis
debet esse ꝺm ꝯditõez pcti. grãde pecca
tum grandẽ requirit satisfactõez. Cum
ergo pctm̃ primi hois fuit tam magnũ
ꝯphendens oĩes ab eo descendentes
ꝙ ipse nõ poterat satisfacere ꝓ seipso.
quia ad satisfaciẽdũ nõ hẽbat q̃d daret
de suo qd̃ prius nõ deberet deo qñ q̃a
ab ipso receꝑat deo debebat totum qd̃
suũ erat. Unde si ꝓ seipso non poterat
satisfacere multominus ꝓ toto genere
humano facto seruo dyaboli rõne sui
pcti. ergo vt recõciliatio fieret require-
bat satisfactio debita restituendo quã-
tum fuit qd̃ accepit vel quantũ fecit de
damno ꝛ vltra hoc aliquã rem suaz nõ
debitã prius deo ꝓpter offensam q̃ꝫ fe-
cit hoc non potuit facere adam nec ali
quis suoꝝ filioꝝ. ex q̃ debebant deo q̃c
quid habebãt. Et quilibet vt saluet vel
non seu cum maxima difficultate est
sufficiens sua ꝓpria iusticia. manifestã-
te sacra scriptura ꝙ si fuerint in ciuita-
te tres viri iusti Noe. Daniel. ꝛ Job.
Isti sua iusticia liberabunt animas su-
as sed nõ potuerũt liberare aĩas filioꝝ

⁊ filiaꝝ suaꝝ. Cum ergo satisfactio requirat ꝙ in illo q̇ habet satisfacere sint duo. s. ꝙ sit ille q̇ debet satisfacere et sit ille q̇ pōt satisfacere. quaꝝ vna sine altera nō sufficit oportet intelligere ꝙ ille qui hēbat satisfacere ꝓ pctō Ade cum adam fuerit homo ꝙ fuisset nō angelꝰ q̇ nō debebat satisfactōez ꝫ ꝙ fuisset hō exquo homo fuerat q̇ peccauerat. Itē requirebat scdo ꝙ fuisset talis hō qui posset satisfacere ⁊ cū purus hō satisfacere nō posset exq̊ deo debebat totum qđ in eo erat ⁊ satisfactio requirit ratione offense ꝙ̄ peccās facit ꝙ det vltra et amplius ꝙ̄ accepit vel fecit de damno peccando. Vñ hac eadem rōne quilibet angeloꝝ nō poterat satisfacere cuꝫ vnusquisqꝫ eoꝝ deberet deo quicquid hēbat exq̊ ab ipso deo receperat qꝫ eēt ille qui nihil deberet deo vt sic posset satisfacere. certū est ꝙ in omībꝰ creaturis nō pōt inueniri vna sola q̇ deo non debeat aliquā rem cū oēs ipse debeāt deo quicq̄d habent exq̊ ab ipso receperūt ꝓpter qđ deꝰ solus est qui nihil debet deo cum deus a seipso habeat suū esse ⁊ non ab aliquo alio. quia interrogatis omībus intellectuꝫ ꝑticipantibꝰ siue sint homīes siue angeli boni ⁊ mali si ipsi dederūt esse deo vel aliquā reꝫ ꝓpter quā anteꝙ̄ deus daret eis eē qđ habent deus eis aliquid deberet. oēs rñderent ipse solus fecit nos et nō ipsi nos. Et ideo nos debemus ei quicq̄d habemus exquo ab eo recepimꝰ ⁊ ipse nobis nihil debet quia nihil ei dedimꝰ Hac ergo ratōne clara existente. ꝙ solus deus est ille qui nihil debet alteri: nec sibipsi cum ille qui debebat satisfacere ꝓ peccato primi hominis ⁊ omnium aliorum requirebat quod nihil debet deo ⁊ solus deus est iste ergo necessariuꝫ fuit. ⁊ sic omnibus modis expediebat ꝙ satisfactor pro genere hūano foret deꝰ ⁊ homo. hō q: homo fueāt qui peccauerat ⁊ sic homo satisfacē debebat. deus. q: ipse solus est quia nihil debet deo. ⁊ sic ꝓ satisfactōne hominis peccati. poterat dare de gr̄a dando de suo qđ nulli debet. hoc intellecto debemus ꝯsiderare. exq̊ homines nō poterant esse deo reconciliati nisi ꝑ ipsummet deū. q: nō erat qui satisfacere posset nisi ipe solus que fuit illa iusticia q̇ deū obligaret vt ipse deberet satisfacere ꝓ peccato primi hominis cuiꝰ ꝺ merito oēs ab eo descendentes erāt serui dyaboli oportet ad cognitionem huiꝰ videre ⁊ attendere principiū ⁊ ꝯditōeꝫ peccati qđ fecit primꝰ homo. Ecce ꝙ i hoc facto cōcurrūt tres. s. deus q̇ dedit p̄ceptuꝫ primo homini ꝙ seruaret paradisum ⁊ ꝙ non comederet de arbore vetida. Concurrit homo qui peccauit. q: fecit ꝯtrarium p̄cepti ꝑ deuꝫ et dati Cōcurrit tercio dyabolus qui sua astucia ⁊ deceptōne ꝑ mediū mulieris temptauit hominem ⁊ fecit ꝙ transgrederet p̄ceptuꝫ de istis duobꝰ. s. homini et dyabolo sic est ꝙ in casu explicato nulli eoꝝ facta fuerat aliq̄ offensa impleta volūtate cuiuslibet eoꝝ faciendo quilibet qđ volebat. q: homo cōplacuit sue vxori plus appetendo ꝑmanere in gratia sua ⁊ amore ꝙ̄ deo obedire. Dyabolus similiter impleuit voluntatē suam habita victoria ꝑ eum desiderata. Veruntamen hoc est verum ꝙ quilibꝫ eorum fecerat grandem offensam deo cōtra cuius voluntatem ambo fecerunt. Primus homo quia voluit plus obedire sue vxori ꝙ̄ deo faciendo voluntatem dyaboli ⁊ dyabolus quia cum deceptione contra voluntatem dei tulit seruum eius et fecit seruum suum. ⁊ sicut deo fuerat facta offensa per vtrum ꝙ si ambo voluissent reconciliari oportebat pro ambobus fieri satisfactōneꝫ. Sed cū dyabolꝰ noluisset deo reconciliari imo placebat sibi sp̄ inimicus dei

ꝑmanere qꝛ nolebat recognoſcere pec-
catū ſuū. qḋ nō erat in hoīe cuꝫ deſide-
raret liberari a dura ſeruitute quā ſen-
tiebat ſtando in ptāte diaboli. Ergo cū
ſolꝰ hō peniteret de pctō ꝑ eū facto vt fi
eret reconciliatꝰ deo pōt dici vno ꝺ du-
obus modis vel ꝙ ꝑ̊ fuiſſet facta debi-
ta ſatiſſactio deo qui offenſus erat. ⁊ ꝙ
dyabolꝰ ꝑ iuſticiā ꝑderet dominiuꝫ qḋ
ſuꝑ ipm̄ tenebat. Vel ꝙ deus de ptāte
ſua abſoluta ſine aliqua ſatiſſactōe re-
mitteret ade offenſaꝫ ſibi factā ⁊ ꝑ vim
ex q̊ eſt potentior dyabolo liberaret pri
mū hominē a ſubiectōne ſua: qꝛ ab eo
victus fuerat iuſte erat eiꝰ ſeruus nō re
putarent tanq̄ dubiū aliqui ꝙ deꝰ poſ
ſet ꝑ talem modū liberare primuꝫ ho-
minē a ſubiectōne dyaboli ⁊ reconcili-
are ſibi ſed tñ qꝛ cuicunq̄ principi ma
gne poteſtatis plus reputat̃ ad laudeꝫ
ꝙ ſit iuſtus q̄ ꝙ ſit potens poteſtate ſi
ne iuſticia tyrannidi reputata cū deus
nō ſolū iuſtꝰ ſꝫ etiā neceſſario eſt iuſtꝰ ⁊
tali forma iuſtꝰ ꝙ nō pōt dici deus niſi
intelligat̃ iuſtꝰ. Oportet ergo intellige
re ꝙ in recōciliatōne hoīs interueniret
iuſticia que primo poterat intelligi ſi
deꝰ ſicut magnꝰ dñs potens ⁊ iuſtꝰ dya
bolo ⁊ homini ex q̊ quilibet eoꝝ offen-
derat eū dedit penam ⁊ tormentū ſm̄
demeritū peccati ꝑ eos ꝯmiſſuꝫ dyabo
lo in penā peccati qḋ ꝯmiſerat tollen-
do hominē ꝑ vim ⁊ ꝯtra totam ſuā vo
luntatē a ſuo dominio. ⁊ homini ſicut
ꝓditori nolendo eū vnq̄ videre in ſuo
palacio neq̄ in regno ſuo: ſed ꝙ rema-
neret exilio religatus ꝓ ſemꝑ. Sed cū
deꝰ ſit non ſolū dominꝰ potens: ſed iu-
dex iuſtꝰ ⁊ pater miſericors. Ex quo ho
mo penitebat in pctō ꝑ eū ꝯmiſſo et ꝑ
ſeipſum nō poterat ſatiſfacere miſcōia
dei ꝑtinebat dare ei ſuccurſum ⁊ iuua-
men liberaret̃ a dyaboli ptāte. Sic tñ
ꝙ talis liberatio: ita temꝑaret̃ iuſticia
ꝙ dyabolus tenens hominē in ſua ſer-
uitute nō poſſet reclamare ꝙ ei eēt fa-
cta iniuſticia nec facere aliquā quere-
lam q̄ fuiſſet iuſta cum hec fuerat veri
tas ꝙ ipſemet deus attendens videns
⁊ ꝑmittens dyabolus ⁊ hō ſicut illi q̄ i-
trant in campū certauerant vnꝰ contra
alterum. ⁊ ꝯditio certantiuꝫ eſt ſi iam
vnus alterū nō occidit ꝙ victꝰ ſit ſeruꝰ
victoris. ⁊ cum arma primi hoīs vt de
fenderet ſe eſſent fortiora ad defenden
dum ſe q̄ arma dyaboli in ꝯmittendo
ſiue temptādo. fortitudo etiā homis ⁊
virtꝰ incōꝑabiliter erat maior q̄nto dya
bolꝰ cū oībꝰ ſuis artibꝰ ⁊ viribꝰ etiam ſi
fuerāt mille vicibꝰ plus nō poterat ho-
minē vincere niſi ipſe volūtarie voluiſ
ſet vinci. Ex q̊ ergo ſuus inimicus erat
minus fortis q̄ ipſe ⁊ ipſe voluit ab eo
vinci dictabat iuſticia ꝙ fuiſſet eius ſer
uus facto. ḡ ſeruo dyaboli ⁊ ꝯñter oīs
ab eo deſcendentes ad habendū libera
tioneꝫ de tam mala ſeruitute. ex q̊ ꝑ iu-
ſticiā homo erat ſeruus dyaboli. opor
tebat ꝙ non ꝑ vim ſed ꝑ iuſticiam fuiſ
ſet liberatꝰ de poteſtate. Et ſic vt libera
ret̃ a dyabolo req̄rebat̃ vt interueniret
iuſticia nō minꝰ requirebat̃ vt eſſet re-
conciliatꝰ in grā dei exiſtente deo patri
piiſſimo ⁊ iudice iuſto. Unde vt cauſa
fieret reconciliatꝰ deo ꝯtra queꝫ fuerat
ꝯmiſſum pctm̄ requirebat̃ ꝙ fieret per
hoīem q̄ tanti valoris vel plus eſſet ſi-
cut primꝰ hō ⁊ oīs ab eo deſcendētes
qui daret tantā ⁊ maiorē laudeꝫ et ho-
norē ⁊ gloriā quanta fuerit offenſa con
tra eū ꝯmiſſa. Tali ḡ ſatiſfactione req̄-
ſita vt genꝰ humanū reconciliaret̃ deo
vt dictuꝫ eſt ꝙ fuerat facta offenſa deo
per vtrunq̄ ſcilicet dyabolum ⁊ hoīem
nō oportet dicere ꝙ dyabolꝰ vellet face
re hanc ſatiſfactōeꝫ ex q̊ nolebat hoīem
liberari ab eius poteſtate et recōciliari
deo. qꝛ talem ſatiſfactōnem facere erat
ꝑdere dominiū ſuꝑ oīs hoīes ꝑ eū ni-
mium deſideratū. ⁊ iō diſplicens erat

corde si essent recōciliati cū ipso facto ꝑderet dominiū suū qđ sup ipsos tenebat. Item hāc satisfactōez ipe nō poterat facere cū ad satisfaciendū fuisset necessariū rogare deū ꝙ vellet parcē offēsam ei factā ad qđ reqrebat ꝙ talis intcessor eēt deo gratꝰ. qꝛ si inimicꝰ vel is q̄ displicet roget ꝓ iniuriante plꝰ ꝓuocat ad irā eū ꝙ̄ rogat. ⁊ hoc est manifestū ꝙ dyabolꝰ volūtarie erat inimicus dei ꝓcurās sp ꝙ ei fiant offense quantū plus pōt. Sic ergo ptꝫ ꝙ ꝑ dyaboluꝫ q̄ peccauerat exq̄ ipse nō requirebat immo sibi displicebat ⁊ abhoꝛrebat hois recōciliatiōez ⁊ nō minꝰ suā nō poterat fieri satisfactio hois. Ex alia etiā pte si oms angeli nō poterāt facere talē satisfactiōez. qꝛ nihil hēbant de suo ꝙ darēt deo quō diabolꝰ poterat q̄ vltra hec abhoꝛrebat ꝙ aliq̄ tpe talis satisfactio fieret. Videamꝰ ergo de hoīe q̄ fuit scđs in pctō ꝯmissio huic non deficiebat sic dyabolo volūtas vt eēt recōciliatꝰ quia sentiebat seruitutē eiꝰ durissimā deficiebat tam̄ ei ptās sicut supꝛa oñsum est Ipse g̃ ⁊ oms hoies ab eo descendentes angeli etiā nō potētes implere req̄sitam satisfactōez q̄d g̃ restabat exq̄ nō erat aliꝰ q̄ posset satisfacere nisi solꝰ deꝰ nisi ꝙ pꝛimꝰ hō ⁊ oms alij ex toto ꝑmanerēt ꝑditi si iam deꝰ nollet satisfacē ꝓ eis exq̄ ipse solꝰ poterat ⁊ nlls aliꝰ. Iteꝫ ꝯueniens fuit deum incarnari vt tanta humilitas in redemptoꝛe quanta fuit supbia in ꝑuaricatoꝛe. Sed supbia tāta fuit ꝙ homo voluit esse deꝰ ergo tāta debuit esse humilitas vt deus fieret homo. Item hoc debuit facere dꝰ vt vitaret inconueniens qđ sequebat. quia si deus non esset incarnatus vt satisfaceret ꝓ hominis peccato hoc est vel qꝛ non potuit. vel quia nesciuit vel qꝛ noluit. Si non potuit impotens fuit. Si potuit sed nesciuit ignoꝛās fuit. Si potuit ⁊ sciuit sed noluit ergo et inuidus fuit. que oīa sunt magna incōueniētia in deo scꝫ impotentia ignoꝛantia inuidia. Patet ergo ex ꝑhabitis necessariam ⁊ valde foꝛe ꝯuenienteꝫ incarnationē dei vt doceret se potius vincere ꝑ iusticiā ꝙ̄ per potentiā et vt ostenderet tanta humilitas in redemptōne quanta fuit superbia in ꝑuaricatōne. Et ne aliqđ incōueniens attribuat deo cum in eo minimum inconueniēs sit maximum impossibile.

De quarto articulo et proprietatibus smaragdi.

Quartus articulꝰ est. Passus sb pontio pylato crucifixꝰ moꝛtuꝰ ⁊ sepultꝰ. Hūc apposuit in simbolo Iacobꝰ maioꝛ. Et hic articulus ē quartū fundamentū ciuitatis hierusalem supne figuratꝰ ꝑ quartū lapideꝫ ꝑciosum qui dicit smaragdꝰ cuiꝰ ꝓꝓꝛietates ꝑcipue sunt q̄tuoꝛ. Prima ꝙ inclinat ad castitatē. Nam expertū est frangi in ptes cum ipsum gestans foꝛnicat Scđa est ꝙ moꝛbū caducū curat. Tercia est ꝙ tempestatē auertit. Quarta ē ꝙ in causis verba ꝑsuasoꝛia dat. Sic ⁊ ꝟa huiꝰ articuli fides carnales voluptates repꝛimit ſm Aug. in quodā sermone de. xl. sic dicentē. Congruit deuotioni nostre vt q̄ dñi crucifixionē celebraturi sumꝰ repꝛimenda ꝓ carnaliū voluptatū crucē etiā nobis faciemꝰ. Morbum caducū tollit. quia xp̄c moꝛtē nostram moꝛiendo destruxit vt dicit gregoꝛiꝰ in ꝑfatōne paschali. Tempestates nō solum carnis sed etiā mundi et dyaboli auertit qꝛ nihil a deo ꝙ nō equanimiter tolleret si xp̄i passio ad memoꝛiam reducatur. Gregoꝛius in omel. x. Bernardus super cantica in sermone. xxij. passio tua domine ihesu vltimuꝫ refugium singulare remedium deficiēte sapientia iusticia non sufficiente succumbentibus meritis illa succurrit cū

tamen defecerit virtus mea non ꝯturbabor non diffido scio quid faciā. Calicem salutaris accipiam dat etiā in causis fidei cōtra tyrannos contra hereticos ⁊ contra quoscūq̄ alios persecutores verba ꝑsuasoria veritate attestante Ego dabo vobis os ⁊ sapientiā cui nō poterūt resistere om̄s aduersarij vestri fides eñ passionis xp̄i dedit Stephano ꝙ om̄es ei⁹ aduersarij quantūcunq̄ ꝓhibiti nō possunt resistere sapientie ⁊ spiritui qui loquebaꝰ scilicet in ore ei⁹ vt patet in actibus. Item de smaragdo dicit ysidorus ꝙ a nimia viriditate dicꝰ amarus. q̄ omnes satis viride amarum dicꝰ omnes herbas ⁊ frondes viriditate superat aerem etiam vicinum ex repcussione virescere facit nulla gēma gratior oculis cui⁹ corpus extersuʒ sicut speculum imagines reddit Angrifes qui corpus pedes ⁊ caput habēt leonum currentes sup terraʒ vt leones ⁊ alas habent aquile quibus volant in aere aufarūt hominibus: ꝟ alimascus popul⁹ scilicet vnū habens oculuʒ pugnans cōtra eos eis aufert hec moraliter est. Quarta virt⁹ que dicꝰ castitas vel virginitas que virorū carnis integre seruat ⁊ in amaritudine penitentie motus malos castigat hec est gratior angelis ⁊ oculis xp̄i. quia virgines et casti sequunꝰ agnū quocūq̄ ierit apocalip. xiiij. et in se portat imaginem angeloꝝ ⁊ xp̄i Angrifes. id est demones multū nitunꝰ auferre: sed meus ⁊ intētio indiuisa a deo resistit ⁊ ꝯtradicit: et eam custodit illesam. qui eñ tales sūt indiuisi sunt sicut dicꝰ. j. Coꝝ. vij. Nō eñ habēt duos oculos vnū in terrenis ⁊ aliū ad deum ꝟ vnū tantū ⁊ illum figunt in deuʒ dicentes illud ps. Sicut oculi ancille in manibus domīe sue ita oculi nostri ad dominū deum nostruʒ ⁊c. Huic articulo nihil addit simbolū maius. Concordat cum predicto articulo Machometus in hoc ꝙ concedit ihesum christuʒ sub pontio pylato fuisse ꝯdemnatum morti. Discordat aūt a predicto articulo passionis ⁊ mortis xp̄i in alchorano azohara. v. ⁊ in pluribus alijs locis vbi in sententia dicit ꝙ quidam iudei voluerūt xp̄m occidere et ipse calide se subtrahens euasit nescio quem loco sui crucifixerūt putantes esse xp̄m. Creator autē leuauit christum ad se ⁊ est secum vsq̄ diem iudicij tūc scilicet sicut alij homines moriturus ⁊ resurrecturus. Sed tamē nullum inconueniens est saracenis concedere mortem Xp̄i cum ipsi teneant ꝙ nō est filius dei viui sicut nec nob xp̄ianis qui ipsum ꝯfitemur verum filiuʒ dei ꝙ sit mortuus ꝟm humanitateʒ. q̄ diuinitas mortalis nō est nec vnq̄ morietur.

De quinto articulo et de proprietatibus sardonicis.

q Vintus articulus est. Descendit ad inferos tercia die resurrexit a mortuis. Hūc apposuit in simbolo beatus Thomas. Et hic articulus est quintū fundamentū ciuitatꝭ hierusalem supne figurat⁹ ꝑ quintum lapidem p̄ciosum qui sardonieus dicitur cui⁹ ꝯpositio ex duob⁹ lapidib⁹ est. scilicet ex sardio ⁊ onice et est rube⁹ ex sardio ⁊ alb⁹ ⁊ niger ad coloreʒ vnguis ex onice. Inter ceteras hui⁹ v̄tutes mirabilis est vna potissima ꝙ accēdit animū ad gaudiuʒ quod trahit ex sardio. Sic ⁊ fides hui⁹ articuli accendit animos sanctoꝝ patrū in limbo cuʒ illuc xp̄c descendit liberans vinctos de lacu in quo nō erat aqua ⁊ hoc in sanguine testamenti vt patet zacharie. ix. Vere magnū gaudiū illoꝝ fuit cum btificati fuerūt in visiōe deitatꝭ ⁊ btā captiuitate ducti a miserabili captiuitate inferni. Accēdit etiā aios discipuloꝝ ⁊ sctā-

rum mulierū xp̄s resurgens. q2 gauisi sunt discipuli viso dn̄o Joh.xx. Omnes etiā fideles in fide hui⁹ articuli iocundant ꝯtemplantes ptātem inferoꝝ nō potuisse resistere saluatori descendenti nec ptātem nature eidē resurgēte gaudentq3 sperantes resurgere. q2 xp̄s resurrexit. Item p̄dictus lapis tricolor ē subtus niger medio candid⁹ superi⁹ rubeus. Et hic solus lapis p̄ciosus in signando nihil cere auellit p qd moraliter quinta virt⁹ que est sanctoꝝ patientia figurat p quā ab inferioribus.id est a mūdanis hominib⁹ in despectu sunt nigri ſ3 in medio sc3 in corde suo cādore ꝯscientie sunt lucidi ꝛ ardore martyrij quo citi⁹ ad supiora ꝑueniant sunt rubei. Hec etiā virtus nihil auellit. qa suis ꝑsecutoribus plene ꝛ ex toto corde remittit sciēs qd dicit dn̄s Luce.vj. dimittite ꝛ dimittet vobis ꝛ Eccl.xxviij.relinque ꝓximo nocenti te.ꝛ tūc dep̄cante tibi pctā soluent ꝛ hec virtus bene quinta dicit :q2 moleste circa quos est virtus patie corpus exprimit quod quinq3 sensib⁹ agit. Huic etia3 articlo nihil addit simbolū maius ad eius explicatōnem verūtn̄ cum dicit descēdit ad inferos intelligendū est ſm anima3 diuinitati ꝯiunctam corpe in sepulcro manente etia3 diuinitati ꝯiuncto. quia qd semel assumpsit nunq3 dimisit sec⁹ est de toto resultante ex corpe ꝛ ex anima quia ꝓpter eoꝝ sepatōnem xp̄us in triduo nō fuit hō ſm doctoꝝ ꝯcordia3 in tercio sniarū et q2 nullus error circa hoc fuerat exort⁹. Ideo in simbolo cū dicit descendit ad inferos nō fuit explicatum ſm animā. Sed oritur hic difficultas. q2 non videt hic esse articulus fidei cū iohannes baptista de h̄ dubitauerit. dubitare aūt de articulis fidei infidelitas est. Cū ergo ꝯstat ipsum fuisse fidelem ꝛ sanctum ꝛ de hoc dubitauerit videt q nō sit articulus fidei. Q2 autem dubitauerat patet per glosam sup illud Math.xj.tu es qui ventur⁹ es dicit ibi glo.cū ab herode sim occidendus ꝛ ad inferna descensur⁹ debeo te nunciare inferis sicut te nunciaui superis an ꝯueniat filiū mori an aliu3 ad sacramentum missurus es. Ad hoc respondet alexāder ibi supra q ē dubitatio infidelitatis qua nō dubitauit Johannes ꝛ est dubitatio pietat ꝛ sic dubitauit iohannes querens ex amore et pietate tu es qui ventur⁹ es licet nō dubitaret sicut mater videns filiū mortuum dicit es ne mortu⁹ fili mi. ꝛ hoc est qd dicit glo.nō fide.sed pietate dubitauit. Crisostom⁹ q nō ꝓ se sed ꝓ discipulis quesiuit. Huic articulo nō concordat machomet⁹ q2 cum nō ꝯcedat christum mortuū fuisse sed aliu3 sibi silem vt dictū ē in articulo p̄cedēti. Ideo negat eum descendisse ad inferos ꝛ resurrexisse tercia die.

De sexto articulo ꝛ de proprietatibus sardij.

Sextus articul⁹ est. Ascendit ad celū sedet ad dexterā dei patris omnipotentis. Hūc apposuit in simbolo beat⁹ Jacob⁹ minor. Hic articul⁹ fidei est sextū fundamentu3 ciuitatis hierusalē supne figurat⁹ p sextū lapidem p̄ciosum q̄ dicit Sardi⁹ cui⁹ virt⁹ mirabilis est q gaudiū accendit ꝛ pellit timorē ac etiā ingenium acuit talis est fides hui⁹ articuli q2 xp̄i discipuli ex hac fide amore accensi timore excusso ꝛ ingenio illuminato hāc veritatem vbilibet p̄dicauerūt. Et ideo p hūc sextū lapidē optime figurat sexta virt⁹ sanctorum que est constantia martirū. Hic em̄ lapis ſm ysidoꝝ est inter gemmas vilissima ꝛ rubrum spissumq3 habet colorem ꝛ ideo bene martyrū constantia per hunc signat.quia ipsi quasi vilissimi a mundo reputant. Ipsiq3 a

deo tanq̃ infirmi mundi electi q̃q̃ for-
tia ꝯfundenda facti rubri fluuio sang-
uine laureis dicant bene fulgidis. Et
ne mirum q꞉ lauerũt stolas suas ĩ san-
guine agni Apoca. vij. Et bñ sexta vir-
tus hec ponit q꞉ prim⁹ homo sexta die
format⁹ eadem die peccauit et eadem
die ď ꝑadiso eiectus est. ꝛ xp̃s sexta eta-
te venit ꝛ sexta die martyriũ sua passio
ne cõsecrauit. Huic articulo nihil ad-
dit simbolũ maius. Sed occurrunt
hic tres difficultates quaꝝ prima ẽ scḋm
quam naturam ascendit xp̃s in celum
Rñdet q̃ si li scḋm designet conditiõem
ascendentis sic ascendit scḋm q̃ homo si
ue scḋm naturam humanã q̃ loco conti-
net ꝛ motui subijci põt nõ aũt ascẽdit
scḋm naturã diuinã que est altior vniuer
sis ꝛ est immobilis ꝛ illocabilis. Si au
tem designet causam ascensionis ascẽ-
dit nõ scḋm q̃ homo sed scḋm q̃ deus qui
ascendit ex virtute diuinitatis sed non
humanitatis. Unde Aug. in sermone
de ascensione de nostro fuit q̃ fili⁹ dei
in cruce pependit de suo q̃ ascẽdit. A-
scendit aũt xp̃c ad summã partem celi
supmi. q꞉ cum sit nobilissimũ locatum
debet esse in nobilissimo loco qui ẽ su-
perior locus celi summi et sic intelligi
debet istud ꝑs. lxvij. Ascendit sup celũ
celi et illud ad Ephe. iiij. Ascendit sup
oẽs celos nõ tantũ aũt ascendit corp⁹
xp̃i sup omnẽ craturã corpalem ꝫ etiaꝫ
sup omnẽ spũalem q꞉ ꝓpter dignitateꝫ
vnionis eas oẽs excellit ad Ephesi. j.
Constituit illũ sup oẽm principatuꝫ et
ptãtem ꝛ sup oẽ nomẽ qḋ noiat in h
seculo siue in futuro põt etiã exponi q̃
xp̃c ascendit in celũ scḋm glo. ad Ephe.
iiij. qui descendit ipse est qui ascendit ĩ
gloriam ad equalitatem patris scḋm di-
uinitatem non in re: sed in noticia. tũc
eñ innotuit hominib⁹ eum equaleꝫ es-
se patri. Et si queras vtrum xp̃c scḋm q̃
homo in loco supradicto resideat: ita
q̃ nunq̃ alibi ad modicũ temp⁹ se trãs
ferat. Dico q̃ nõ ẽ asserendum scḋm Ri-
chardũ cum post eius ascensum narre
tur aliq̃ modo apparuisse aliquibus in
hac vita nec apparet aliqua ratõ vrgẽs
q̃ nunq̃ ad aliã partem celi se transfe-
rat. pie etiam credi põt q̃ xp̃us in celo
nullum habeat retro se sed omnes ele
cti respiciũt in faciem eius. Scḋa diffi
cultas est quid per dexteraꝫ intelligit.
Dicendũ q̃ ꝑ dextram intelligit gloria
vel honor deitatis scḋm damascenũ i. iiij
vel beatitudo patris scḋm Augustinum
in libro de simbolo scḋm illud ꝑs. dele-
ctatõnes eius in dextris vel iudiciaria
ptãs scḋm Augustinuꝫ in quodam ser-
mone de simbolo Sessio vero scḋm au-
gustinum ibidem designat vel habita-
tionem siue quietem vel regiã vel iudi
ciariam ptãtem. Si igitur si li scḋm desi
gnat conditionem nature xp̃us scḋm q̃
deus sedet ad dextram patris. id est in
equalitate patris. Scḋm autem q̃ ho-
mo sedet ad dextram patris. id est ĩ po
tioribus bonis patris ꝑ ceteris creatu-
ris. id est in maiori beatitudine habẽs
iudiciariã ptãtem. Si ṽo desginat vni
tatem suppositi sic etiam scḋm q̃ homo
sedet ad dextram patris scḋm equalita-
tem honoris scilicet inquantum in eo-
dem honore venerant filium dei cum
natura assumpta. Ex ꝑdictis patet q̃ q̃
cunq̃ ꝑdictoꝝ modoruꝫ sumat sedere
ad dexteram significat habere beatitu-
dineꝫ quandã demonstratiua ptãte qḋ
nulli alij nec angelo nec hoi ꝯuenit ni-
si soli xp̃o. Uñ ad hebreos. j. Ad queꝫ
aliqñ dixit angeloꝝ sede ad dextrã me-
is. id est scḋm gloriã in potiorib⁹ bonis.
põt tamen dici q̃ ois sanct⁹ q̃ est in btĩ-
tudine est constitutus ad dextram dei
scḋm illud Math. xxv. statuit oues a de
xtris. Tercia difficultas est vtrum pos
set dici prẽm sedere ad dextrã filij. Rñ-
det q̃ non li ad denotat cũ ꝑsonali di-

ſtinctione ordinem originis filiꝰ autem
⁊ ſpūs originant̄ a pr̄e ⁊ nō eſt ecōuer-
ſo. ꝫ ⁊ ſpūſſanctꝰ pōt ꝓprie dici ſedē ad
dexterā pr̄is vel filij licet ſm quendaꝫ
appropriatoꝝ attribuat̄ filio cui appro
priat̄ eq̄litas. Vn̄ aug. dicit ꝙ in patre
eſt vnitas: in filio eq̄litas: in ſpūſancto
vnitatis eq̄litatiſqꝫ ꝯnectio. Predicto
articulo ꝯcordat machometꝰ. q̄ꝛ conce
dit ꝙ ihs xp̄s aſcendit ad celos in cor-
pore ⁊ aīa vt patet in alchorano azoa-
ra. iij. nō eſt rei veritas ꝙ mortuꝰ fuit ꝫ
deꝰ eum aſſumpſit ſibi. Sed diſcordat
in hoc. ſ. in ſeſſione. ſ. ad dexterā patris
cum aſſerat ipſum collocatū in primo
celo ⁊ ibi ſedentē i altiori ſede q̄ꝫ iohes
baptiſta. Hos etiam duos narrat ſe vi
diſſe in p̄dicto celo primo cū ipſe aſcē-
dit ⁊ viſitaret deum ⁊ quō ſecū locutꝰ
eſt: vt pꝫ in libro qui dicit̄ ſcala Ma-
chometi diſtinctōne. xij. de quo dictuꝫ
eſt ſupra ꝯſideratōne. iiij. cum de fun-
damento legis Machometi inquire-
batur.

De ſeptimo articulo et de natura criſoliti.

SEptimꝰ articulꝰ eſt. Et inde ven-
turus eſt iudicare viuos ⁊ mor-
tuos. Hūc appoſuit in ſimbo-
lo beatꝰ philippus. Et hic articulꝰ fidei
eſt ſeptimū fundamentū ciuitatis hie-
ruſalem ſupne figuratꝰ p ſeptimū lapi
dem p̄cioſum q̄ dicit̄ criſolitꝰ. cuiꝰ vir-
tutes inter ceteras mirabiles ſūt ꝙ cō
fortat intellectū ⁊ p ꝯn̄s naturā huma-
nā diſtinctā ab alijs aīalibus p intelle-
ctū vt dicit̄ primo metha. ⁊ pellit timo
res nocturnos. q̄ꝛ fugit fantaſmata. ſic
et fides huiꝰ articuli ꝯfortat intellectuꝫ
in cognitōne iuſticie diuine finalit̄ ad-
implende p xp̄m q̄ꝛ pr̄ om̄e iudiciū de-
dit filio Joh. v. Pellit etiam timores
nocturnos. q̄ꝛ facit hoīes patos ad iu-
diciū illiꝰ diei ſub eundē ne pp eiꝰ cōſi-
deratōneꝫ peant cū fantaſmatibꝰ infer-
nalibꝰ qō p̄uidens xp̄c dicit Math. xx
iiij. Jō ⁊ vos eſtote pati. q̄ꝛ q̄ hora non
putatis filius hominis venturus ē. Et
q̄ꝛ p̄dictꝰ lapis auro ſimilis eſt cū mari
ni coloris ſimilitudine vt dicit yſidorꝰ
⁊ ſicut dicit hic gloſa videtur ſcintillas
emittere ita vt ſub aqua ad oculum ſo
lis ſtella aurea. videatur dictus acriſis.
qō eſt aurum. Jdeo optime p eum pōt
intelligi ſeptima virtus ſanctoꝝ qua ſe
curi puenerūt ad iudicium ſcilicet in-
nocentia baptiſmalis. mare em̄ ſignifi
cat baptiſmū Apoca. iiij. Jn cōſpectu
eius tanq̄ꝫ mare vitreum vbi facti ſu-
mus de cupro vel de plumbo auruꝫ p
batum: quia de filijs ire filij gratie ad
Ephe. ij. quā multi ſanctorū illeſaꝫ ſer-
uantes ſcintillas boni exempli alijs p
exhortatōnes bonas emittūt. quibus
eos ad amorē dei ⁊ primi accendūt q̄
virtus bene ponit̄ ſeptimo loco ꝓpter
dona ſpūſſancti que collata ſunt in ba-
ptiſmo. glo. tamen dicit ꝙ p auri fulgo
rem cum ſcintillis ſignificat̄ p̄dicatio
ſctōꝝ cū miraculis Sapie. iij. fulgebūt
iuſti. ſ. p candorē baptiſmalis innocen
tie ⁊ tanq̄ꝫ ſcintille in arūdineto diſcur
rent. Et ſi q̄ras q̄ ſunt illi viui iudican-
di. cū dicit̄ inde venturꝰ eſt iudicare vi
uos ⁊ mortuos. Dico ꝙ illi q̄ in eiꝰ ad-
uentu viui repient̄ q̄ in momēto mori
ent̄ ⁊ poſtea reſurgent cū eis q̄ p̄ erant
mortui. Huic articulo addit ſimboluꝫ
maiꝰ. Cuiꝰ regni nō erit finis ſm illud
Luce. j. ⁊ regni eius nō erit finis. Pre-
dicto articulo non concordat Macho
metus quo ad iudicium viuoꝝ ⁊ mor
tuoꝝ. negat em̄ xp̄m iudicem venturū
Sed dicit in alchorano Azohara. v. ꝙ
deus liberauit chriſtuꝫ ab incredulis ⁊
ſuppoſuit eos qui ſecuti ſunt euꝫ. eis q̄
non crediderūt verbo eius vſqꝫ ad diē
publice reſurrectōnis ⁊ ꝙ tūc deꝰ ad ſe
ipſum redditu xp̄i facto ꝯtrouerſiā ſu-
am atqꝫ litem diſcuciet. Eſt ergo finis

ſtre ſententie ibidem ꝙ ihs xp̄us circa tp̄us dei iudicij eſt moriturꝰ ⁊ ſicut alij hoies reſurrecturꝰ ⁊ ꝙ tūc deꝰ diſcuciet ꝯtrouerſiā ſuam. ſ. quis veriora de xp̄o dixerit vicȝ xp̄iani an machometꝰ et ꝙ tūc deus faciet iudiciū ꝯtra incredulos ⁊ dabit beneficia fidelibꝰ. Alibi tamen in alchorano tractando ſupra diē mortis. ac ſup diem qua viuens miſſurus eſt tenet deum eſſe venturuȝ ante diem iudicij annis. xl.

De octauo articulo et de proprietatibus berilli.

O Ctauus articulus fidei eſt. Credo in ſpm̄ſanctū. Hūc appoſuit in ſimbolo beatꝰ bartholomeus. Et hic articulus eſt octauū fundamentū ciuitatis hieruſalem ſupne figuratus ꝑ octauū lapidem ꝓcioſum ꝙ dicit̄ berillꝰ cuiꝰ virtutes mirabiles ſunt ꝙ ꝯtraſlites inuictū reddit ⁊ mitem facit atꝗ benignū ſic ⁊ fides huiꝰ articuli q̇s em̄ fecit ſamſonē inuictuȝ a leone niſi ſpūſſanctꝰ: vt patet iudicum. xiiij. Irruit ſpūs dn̄i in ſamſon. ⁊ lacerauit leonē q̇s nō erit victꝰ a dyabolo mūdo ⁊ carne niſi fidē huiꝰ articli habuerit p̄s. cxxxviij. Quo ibo a ſpū tuo ⁊ quo a facie tua fugiā. q̄ſi dicat vbicūꝗ fuero victus ero a ſpiritu ſctō ꝑ fidem diuiſus. Quis fecit inuictos apl̄os agnos xp̄i ꝯtra innumerabiles lupos iudeos gētiles ⁊ tyrannos niſi ſpūſſanctꝰ: anteꝗ̄ em̄ accipent ſpm̄ſctm̄ clauſi erant timidi ⁊ quaſi victi. Sed repleti ſpūſancto ꝑ fidem ⁊ amorē effecti ſunt omniū lupoꝝ iudeoꝝ gentiliuȝ tyrannoꝝ victores vt patet ex actibꝰ apl̄oꝝ ⁊ geſt̄ oīm martyrū. Fides etiam huiꝰ articuli facit hoiem mitem ⁊ benignū quia ſpūs ſanctus bonꝰ ⁊ ſuauis eſt atꝗ benignꝰ vt patet Sapientie primo ⁊. xij. tales efficit. ⁊ efficit ſpiritu ſſanctꝰ credentes intm̄ vt nō ſolū mites ⁊ benigni aſſerātur: ſed etiā filij dei. Vnde ad Roma. viij. Quicūꝗ ſpū dei agunt̄ hi filij dei ſunt. Item p̄dictus lapis gignit̄ in iudea nomen hn̄s a lingua gentis ſue. ſimilis ſmaragdo ex viriditate: ſ; tn̄ pallore. polit̄ autē ab indis in ſex angulare formas vt hebitudo coloris repcuſſu angloꝝ excitet̄. Aliter politꝰ nō habet fulgorē. ⁊ ſignificat octauā virtutē q̄ eſt ſanctoꝝ vita actiua in q̄ ſeruat̄ viror gratie ſ; tn̄ cū pallore ⁊ hec exerceri nō pōt ſine aliquo venialiū obfuſcatōne: ſ; ꝑ ſex opa miſericordie quibꝰ inſudant ex charitate ſpūſancti calorem recipiāt. q: in fructu recōpenſat̄ limpido lye Geñ. xxj. ⁊ bene ponit̄ octauo loco quia iſti mercedē hic nō recipiūt: ſ; expectant in octaua reſurrectōne ſm̄ cōſilium dn̄i Lu. xiiij. Cum facies ꝯuiuium voca paupes debiles claudos ⁊ cecos ⁊ beatus eris. q: non habent retribuere tibi. retribuet̄ em̄ tibi in reſurrectione iuſtoꝝ. p̄dictum articulum ſcilicet Credo in ſpm̄ſanctum exponit ſimbolum maius ardens dn̄m ⁊ viuificātem qui ex patre filioꝗ ꝓcedit qui cuȝ patre ⁊ filio ſimul adorat̄ ⁊ conglorificatur q̇ locutus eſt ꝑ ꝓphas vbi exprimunt̄ hec de ſpūſancto primo poteſtas ibi dominū. ſcdo bonitas ibi ⁊ viuificātem Joh. vj. ſpūs eſt q̇ viuificat exq̇ ſequit̄ ꝙ qui caret ſpūſancto mortuꝰ eſt. Ex hoc trahit̄ auctas Aug. xiij. d̄ ciui. dei. ca. ij. ſicut anima eſt vita corpis ita deus eſt vita anime. Tercio diſtinctio pſonalis ibi q̇ ex patre filioꝗ procedit Quarto equalitas ibi qui cum patre ⁊ filio ſimul adorat̄ ⁊ conglorificat̄. Et ꝑ hec. iiij. p̄dicta excludit̄ hereſis euticis ⁊ neſtorij qui dixerūt ſpm̄ſanctum eſſe ſeruum patris ⁊ filij ⁊ ꝙ dicit̄ filioꝗ addiderūt latini ꝓpter errorē grecoꝝ Quinto exprimit̄ doctrina ibi q̇ locutus ē ꝑ ꝓphas ꝯ errorē q̇rundā q̇ dixerūt ꝙ ꝓphe locuti ſunt ſicut phanatici: vt

montanꝰ ꝛ quidã aliȷ. Cum ꝑdicto articulo ꝯcordat machometꝰ in alchorano vbi dicit. misit deus spm̄scm̄ suum sup̱ nuncios suos et sup̱ credentes i eū discordat tñ in hoc ꝙ nō credit spiritū sanctū esse deū nec terciam in trinitate ꝑsonā sed flatum dei vt dicet in quinta consideratōne.

De nono articulo et proprietatibus topasij:

Nonus articulus fidei ē. Credo sanctā ecclesiā catholicā ꝛ ē sensus. Credo in spm̄scm̄ facientē sanctā siue sanctificantē ecclesiā catholicā. i. vniuersalem. Hūc apposuit simbolo beatꝰ Mathēꝰ. Et hic articulꝰ est nonū fundamentū ciuitatis irl'm supne figuratꝰ p̱ nonū lapidem p̄ciosū q̄ dicit topasiꝰ. Hic lapis valet ꝯtra iram ꝛ ꝯtra lunaticā passionē q̄ freq̄nter per demones iratos excitant vel augmentant. Expertū est etiā de eo ꝙ si mittat in aquā bulientē ita eā defluere facit ꝙ statim manu imissa extrahit. Sic fides ꝑdicti articuli ardorē furie demonum ꝛ tyrannoꝝ hereticoꝝ ꝛ quoꝝcunq̄ ꝑsecutoꝝ subito extinguit. Ideo dixit xp̄c petro Math. xvj. Et porte inferi n̄ p̄ualebūt aduersus eā. Portas inferi vocat furios demonū hereticoꝝ tyrannoꝝ ꝛ quoꝝcunq̄ ꝑsecutoꝝ q̄ p̄ualere nō pn̄t cōtra fidem ecclesie catholice fides huiꝰ articuli facit oleū ardens defluere intm̄ ꝙ Iohēs euangelista missus in doliū ardentis olei nō adustꝰ s; illesus exiuit. Item hic lapis s'm Isidoꝝ est omi calore resplendens. et s'm glo. supra ca. iiij. Exo. q̄uis sit oim coloꝝ maxime tñ est aurei ꝛ dicit topasiun quasi topadiū. i. oim coloꝝ a pan qđ est totū s'm glo. Hic duos maxime h; colores. s. aureū ethereū cū splendore solis tangit oim gemmaꝝ claritates sup̱at ꝛ in aspectū suū singulariter prouocat aspiciētes quē si pol' obscuras si

nō relinq̄s nature sue clariorē ꝛ nihil clariꝰ ē regibꝰ inter diuitias q̄ q̄ clarior est eo p̄ciosior ē. Etiā oim gēmaꝝ amplissima est p̱ hāc q̄ significat nona virtus sanctoꝝ q̄ est vita ꝯtemplatiua hec ex charitate est aurea ꝛ ex dulcedine etherea vbi deꝰ limpidiꝰ videt quantū hō singulariꝰ trahit. ꝛ q̄ tales sūt se honoribꝰ scl'i poliunt obscurant. q; turbantur ergo plurima sicut martha cū vnū nō teneant qđ necessariū est sicut Maria Lu. iiij. ꝙ aūt hic lapis oim colore resplēdet h̄ est ꝙ q̄ tales sunt oim virtutum lucē gerunt ad exemplū tabernaculi qđ eis monstratū est in mōte Exo. xxv. oia fac s'm exemplū qđ tibi monstratū est in monte. Hec ē gēmaꝝ latissima q; maxie cor dilatāt ꝛ bn̄ nono loco ponit q; q̄ tales sūt angelis q̄ sūt nouem ordines p̱ modulo suo in dei contemplatiōe assistant de q̄bꝰ dr̄ Mathei xix. Angeli eoꝝ sp̱ vident faciē p̄ris loco ꝑdicti articuli sctām eccl'iam simbolum maiꝰ. Et vnā sctām catholicam et apl'icam eccl'iam vbi ponunt duo effectus generales spūssancti. Primꝰ est vnitas intellectuū in fide. Scđs ē affectuū vnitas in charitate q̄ due vnitates notant cum dicit. Et in vnam sanctam catholicam vnam in fide et charitate catholica enim grece idem est ꝙ vniuersalis. apostolicam dicit. id est super apl'oꝝ fidem fundatā. Huic articulo machometus nō ꝯcordat quia cum neget fidem catholicam negabit ꝛ vnitatem fideliū in fide ꝛ charitate que ē ecclesia catholica ꝛ apostolica cuiꝰ signū est quia affirmauit suis sequacibꝰ principatum tenere non posse nisi a christianorum fide omnino diuerterent vt patuit supra consideratōne secunda in secundo puncto.

De decimo articulo ꝛ proprietate crisoprassus.

D Ecimus articulus est. Credo sã
ctorum ꝯmunionẽ peccatorum remis
sionẽ ⁊ est sensus. Credo in spi
ritũsanctũ facientẽ sanctã siue sanctifi
cantẽ ecclesiã in qua est ꝯmunio sctõrum
⁊ remissio peccatorum. Hũc apposuit sim
bolo beat⁹ symon chananeus. Et hic ar
ticulus est decimũ fundamentũ ciui
tatis hierusalem superne figurat⁹ ꝑ decimũ la
pidem ꝑciosum q̃ dicit crisoprassus cu⁹
virt⁹ est ꝙ valet ꝯtra leprã ꝙ nõ solum
pctã carnis ſ etiã aie desinat sic ⁊ fides
hui⁹ articuli valet ꝯ leprã pctõrum carnis
⁊ aie q̃ ꝑcipue in sacramentis baptismi
⁊ pnie auferunt. Hic lapis fm ysidorum
xvj. ethimo. est i colore quasi sit ex suc
co porri coangulat⁹ hñs auri guttas i
termicãtes ꝓpter q̃s tale nomẽ accepit
quia crisos aurũ sonat in greco et multam
silitudinẽ hz cum crisolito et significat
ꝑ eã decima virt⁹ sctõrum q̃ est desideriũ
celestis patrie ⁊ hoc ꝑ colorem. ꝑcessio
do tribulationũ ꝑ aurũ ⁊ quanto plus
scti patiunt ꝓpter deũ plus accendit ⁊
inflamat eorum desideriũ. quia vt dic greg.
ꝙ flatus carboni hec tribulatio chari
tati. Et bñ decimo loco ponit ꝓpter ob
seruantiã decalogi: vel quia isti festinant
venire ad decimũ ordinẽ angelorum qui
est ex hoibus reparand⁹ ⁊ dicit decimus
ordo cecidisse nõ quia fuerũt vnq̃ decem
ordines: ſ quia tot de diuersis agminib⁹
ceciderũt ꝙ possunt facere vnũ ordinẽ
loco ꝑdicti articuli dicit simbolũ ma
ius. Confiteor vnũ baptisma in remis
sionẽ pctõrum Joh. iij. Nisi q̃s renat⁹ fu
erit ex aqua ⁊ spũsancto nõ põt introi
re in regnũ dei. Nota ꝙ baptism⁹ dari
põt ab omibus in necessitate. Ideo fit
magis mẽtio de eo q̃ de alio sacramẽ
to in simbolo fidei q̃ ꝑtinet ad omes
nec fit hic mentio de ꝯmunione sancto
rum quia intelligit per hoc ꝙ ibi dicit
vnam. Vna enim ecclesia nõ tantũ fide
⁊ charitate sed etiã sacramentorum parti
cipatõne q̃ est ꝯmunio sanctorum. Vnde
ad hũc articulũ reducit fides de sacra
mentis quia in eis cõicant fideles ⁊ sunt
instrumenta sanctificandi ⁊ ex ꝯsequẽ
ti peccata remittendi. Item notanter
dicit vnum baptisma ꝓpter hereticos
qui dicũt quotiens homo peccat bap
tismum debere repeti ꝯtra quos apo
stolus ad Eph. iiij. vna fides vnũ bap
tisma. Huic articulo nõ cõcordat ma
chometus quia remissionẽ peccatorum
nõ ponit ꝑ sacra ecclesie: ſ ꝑ hoc ꝙ q̃s
dicit ⁊ ꝯfitet nõ est deus nisi de⁹ ⁊ ma
chometus est eius nuncius. Affirmãt
etiã saraceni solam corporis ablutionem
ꝑ aquã factam sufficere ad peccati re
missionem siue ꝯtritõne ⁊ ꝯfessione et
ꝯfessione. negant etiam vnum baptis
ma: sed multiplicant baptismata sua:
vt dicetur infra.

De vndecimo articulo ⁊ pro prietatibus iacincti.

V ndecim⁹ articulus est. Credo
carnis resurrectõnem. Hũc ap
posuit in simbolo beat⁹ iudas
thateus. Et hic articul⁹ est vndecimũ
fundamentũ ciuitatis hierusalem sup
ne figuratus per vndecimum lapidem
ꝑciosum qui dicit iacinct⁹ cui⁹ virt⁹ est
ꝙ dat membris vigorẽ ⁊ salutiferũ fa
cit saporẽ ⁊ contra pestiferos regiones
ꝓuocat etiã somnũ ꝓpter suã frigidam
complexionem ⁊ valet contra toxicũ.
Sic ⁊ fides hui⁹ articuli dat membris
vigorem cum propter fidem future re
surrectõnis fortissimi facti milites xpi
vicerant regna ⁊ crudelissima tormen
ta quasi suauissimos sapores gustaue
rũt quietũ somnũ accipientes quẽ de
us dat dilectis suis. Valet etiã contra
omẽ dyabolicum toxicũ hereticorum ali
am vitam ⁊ resurrectõnem negancium
Hic lapis fm ysid. ceruleum hz colo
rem ⁊ tũc optim⁹ ẽ qui nec rar⁹ est nec
densitate obtusus ſ vtroq̃ temperamẽto

luce purpuraq; refulgens. Hic aūt nō lucet eq̄liter sereno em̄ pspicuꝰ ḡtus est nubilo corā oculis euanescit atq; marcessit in os missus frigidꝰ est in sculpturis durissimis nec tn̄ inuictꝰ. Nā adamante scribit' ⁊ signat'. et p hoc significat' vndecima virtꝰ sctōꝝ q̄ est eorū discretio ⁊ ꝯpassio q̄ scd̄m deū oibꝰ et in oibus se ꝯformāt vt oms lucrifaciant. Vn̄ paulus p̄dicās fidē resurrectōnis dicit. j. ad Coꝛ. ix. oīa oībꝰ factꝰ suz vt oēs lucrifacerē. Et ad Ro. xij. Gaudere cū gaudētibꝰ flere cū flentibus significat em̄ circūspectionē p̄dicatoꝝ q̄ attendūt quid ⁊ quibꝰ est p̄dicandū vt maioribꝰ maiora ⁊ puulos lacte potēt minoꝝ. Hūc articulū explicat simbolum maiꝰ cūm dicit'. Et expecto resurrectionem moꝛtuoꝝ ⁊ s̄m Alexandrum in fine sui tercij est congruus ordo. Nam remissio peccatoꝝ est resurrectio anime q̄ ē resurrectio p̄ma. Ad istā ꝯsequit' resurrectio coꝛpis glorīosa i bonis q̄ est resurrectio scd̄a sicut dicit' ad Ro. viij. Scimꝰ qm̄ si spiritꝰ eiꝰ qui suscitauit ihm̄ inhabitat coꝛpa nostra resuscitabit ⁊ nos ꝓpter inhabitantem spm̄ ⁊c. tene tn̄ qd̄ dicit apl's. j. Coꝛ. xv. oms quidem resurgemꝰ ⁊c. Huic articulo ꝯcordat machometꝰ. Vn̄ dicit in alchoꝛano deus viuificabit moꝛtuos ⁊ ꝯsurgent exn̄tes in sepulchris sine dubio. Scd̄a hoꝛa qua venerit q̄ aūt his contradixerint in die iudicij punitōne ignea eos puniet. Hoc est vnū q' i sua fide magis roborat vtz Azoara. xiiij. q' q̄ impūgnauerit dicta sua in die iudicij deus iudicabit eum. similiter Azoara. xxj. q̄ cū aliquo dicta sua disputare voluerit q' dicat deus nouit facta vestra: qui in die iudicij iudicaturus est vos. Dicit' etiam azoara. xxiiij. q' in die iudicij clamabūt mali dicentes quis huiꝰ ꝓphete noticiam habuerat in via ⁊ iaz qui nunq̄ fuisset nominatus nec natꝰ ⁊ etiam q' demones acriter puniēt eos ⁊ q' dicet machmet deo iam domie populus iste meꝰ recta facie alchoꝛanum recipere ꝓperauit.

De duodecimo articulo et proprietatibus ametisti.

Duodecimꝰ ⁊ vltimꝰ articulꝰ est vitam eternam amen. Et ē sensus. Credo q' deus resuscitabit nos et dabit bonis vitam eternā. Hūc apposuit simbolo beatus mathias. Et hic articulus est. xij. fundamentum et vltimū ciuitatis hierusalēz supne. figuratus p. xij. lapidem p̄ciosum qui dicitur ametistus. Cuiꝰ virtutes mirabiles sunt q' facit homines vigiles ⁊ repellit malam cogitatōnem ⁊ vt dicit Aaron q' valet ꝯtra ebrietatem. Sic et fides huiꝰ articuli facit hominē vigilem vt in tremendo iudicio finali de factis dictis ⁊ cogitatōnibꝰ suis possit reddere ratōnem ⁊ sic vita ꝑfrui eterna. Predictus lapis s̄m ysidoꝝ inter purpureas gemmas principatū tenet purpureus est ꝑmixto violato coloꝛe et q̄si rosē nitoꝛe ⁊ leuiter quasdaz flamulas fundens nō ex toto igneū sed vini coloꝛez habens ⁊ est sculpturū facilis. p hunc significat' duodecima virtus sanctoꝝ que est humilitas ⁊ ꝯtemptus mundi cū desiderio tn̄ martyrij. sic fuit in confessoꝛibus quoꝝ multi nō defuerit martyrio sed martyrium defuit eis. sicut legitur de beato Martino. quia si martir non fuit palmaz tamen martyrij nō amisit. et de beato Francisco canit ecclesia. O martyr desiderio ⁊c. Vn̄ sancti infundunt flamulas consolationis et visitationis infirmoꝛum viduarū et pupilloꝛū et largitionis elemosynaꝝ quibus inflamant alios ad amoꝛē xp̄i de primo ysaie. lxj. vt consolarer omēs lugentes et ponerem ꝯsolatōez lugentibꝰ syon. de secundo Jacobi p̄ religio

munda et immaculata hec est visitare pupillos et viduas in tribulatõne eorum et immaculatũ se custodire ab hoc seculo. De.iiij. Luce.xj. Date elemosinã et oia munda sunt vobis. Vel secundum glo. flam mule significãt virtutẽ illã quã pro inimicis orant que est virtus virtutũ celorum varietas virtutũ multiplicitas Math.vj. Orate pro persequentibus et calũniantibus vos. et bene vltimo loco ponitur quia hũilitas est custodia oim virtutũ. Dicit enim Grego. quod qui ceteras virtutes sine hũilitate cõgregat quasi puluerẽ in ventũ portat. Vnde et paulus qui interpretatur modicus. scilicet hũilis. thronum.xij. meruit possidere. scilicet in vita eterna. loco dicti articuli dicit symbolum maius. Et vitã venturi seculi. Ex quo deus tanquam iustus iudex remunerabit bonos vita eterna consequẽs est quod etiã reprobos puniet pena eterna. Et ideo nõ ponit specialẽ articulũ de punitione malorum Hec enim est natura oppositorum vt vno dicto intelligatur reliquũ. Huic articulo concordat machometus et discordat in hoc quia profitetur bonos ibidẽ corporales delicias obtinere. Dicit enim in Alchorano quod qui in me crediderit in hortos eos pulcherrimos mittã vbi aque decurrũt placide et vbi absque labore requiescent. nubẽt etiam limpidissima nuptõne. Et iterum dicit quod dabit eis riuos lacteos sine saporis alteratione et clarum mel vinũque sapidissimũ. alibi etiã dicit in Alchorano quod ibi pãnis sericis induentur ornati monilibus aureis atque armillis preciosis. Dicit etiã ibi quod hẽbũt sedes perpetuas et quod proteget eos arborum vmbra nec frigore affligentur nec calore. oim fructuũ oim ciborum vescentur generibus quicquid appetit cuique suggesserit corã se confestim inueniet. accubabunt in delicijs et ãgeli pincernarum ministerio inter eos cũ vasis aureis et argẽteis deambulabũt in aureis lac. in argenteis vinũ afferẽtes et dicentes comedite et bibite in omni leticia et quod vobis deus promisit ecce completũ est iungentur virginibus quas nec humanus nec dyabolicus violauit contactus lacinicti coralli quã splendore formaque prestantioribus. Hec bona repromittit Machometus suis credentibus pro vita eterna. Quõ autem finalis beatitudo vite eterne nõ consistit in cibo tali nec etiã in alijs corporalibus ostendetur infra consideratõe octaua articulo.v. Et notandum hoc finaliter est causa quare machometus cõcessit aliquos articulos fidei xpiane et aliquos negauit cũ iudeis cautela fuit vt quõ in aliquibus loqueretur contra xpianos hebreorum rõnibus iuuaretur similiter cũ loqueretur contra iudeos iuuaretur argumẽtis fidei orthodoxe.

De discordia machometi in preceptis.

Non solũ in articulis fidei discrepat machometus a xpianis sed etiam in preceptis et cerimonijs Licet ergo in presenti libro annotare precepta machometi et eorum naturam vt habita eorum clara noticia euidenter pateat cuilibet intelligenti quam irrationabiliter se obligant sarraceni obediẽtie talis legis.

De discordia in orationibus.

Primũ preceptum machometi est quod quinquies tantum in die sarraceni orent. Vnde autem habuit hunc numerum orandi quinariũ patuit supra consideratione quarta. In illa fatua visione sed tamen vt veritatẽ dicamus hoc vtique machometus ideo precepit quia consilio doctorum suorum mediatricem inter iudeorum et xpianorum leges effici voluit suã non probitatis sue neque adiutorio dei. Iudei enim secundum legẽ ter in die orant, cristiani vero septies. sed iste nec ter nec septies sed quinquies orando terminum inter vtrunque posuit.

De precepto machometi in locutionibus suis antequam orent.

C

ſ Ecundū̃ ꝑceptū machometi ē ꝙ anteꝗ̃ orant vt ꝑfectã mundiciam habeant culum veretrũ manus brachia os aures nares oc̄los capillos decētiſſime ad vltimū pedes lauant qđ precipit fieri poſt coitum et egeſtionem niſi fuerint egroti vel in itinere. Et ſi forte ſit eis īpoſſibile aquã reperire tunc precipit eoſ mūdare puluere terre munde quaſi aqua tergendo quam ablutionē ꝑcipit etiam fieri modo verſo ſꝫ talis ablutio membroꝝ nō ꝑtinet ad orōnem. Ad orōnē quidem ꝑtinet mundari intrinſecꝰ non extrinſecus. Mūdicia aūt de ablutōe mēbroꝝ ꝑtinebat cultoribus ſtelle venerẜ qui volentes eam orare ad modum femine ſe aptabant ora ꝛ oculos tingentes quia vō punctus ſtelle veneris reo effectus eſt ideo precipit hoc. Diſcordat autē hec ablutio a baptiſmate xp̄ianorum multipliciter. Primo qꝛ baptiſma xp̄ianoꝝ ſolū ſemel fit. Vna ē enim fides ꝛ vnū baptiſma ſꝫm apl̄m. Baptiſma vō ſarracenoꝝ multiplicatur. Scd̄o qꝛ baptiſma xp̄ianoꝝ nō ſolum mundat corpus ſꝫ etiā aīam cū ſit aqua ſpūſſancti. Baptiſma vō ſarracenorum ſolū ſe extendit ad ablutionē membroꝝ ꝓpter immūdiciā eoꝝ ex coitu vl̄ egeſtione. vt pꝫ in Alchorano.

De tercio ꝑcepto machometi in preconiſatione alte vocis.

t Ercium preceptū machometi eſt ꝙ facta ꝑdicta ablutione publica voce ꝑconiſent vnū confitentes deum qui nullū vel ſimilē habeat vel equalem eiuſq; machometū eſſe ꝓphetã talē ꝑconiſationē ꝑcepit non id̄o qꝛ ꝯueniebat orōni ſꝫ qꝛ aliud nouū nequiuit imponere ſignum.

De precepto Machometi in ieiunijs.

q Vartum ꝑceptū machometi ē ꝙ ſarraceni in q̄libet āno mēſē integꝝ ꝛ amadē ieiunēt in quo alchoranū datū celitus aſſerit machometus ieiunātes autē tp̄e nocturno comedant diurno abſtineāt: ita vt ab ea diei hora q̄ nigꝝ ab albo diſtinguere ꝑ viſum poterūt filū vſq; ad ſolis occaſum nemo comedere bibere aut vxorẜ ꝯmixtione ſe ꝑſumat fedare. Poſt ſolis āt occaſum donec ad ſequētis diei crepuſculū ſꝑ eis cibo ꝛ potu ꝓpriiſq; vxoribꝰ ꝓut cuilibet liceat vti. Si aūt infirmitatis q̄s fuerit ꝑgrauatꝰ aut in via erit q̄diu aut lāguoris aut itineris durauerit tp̄s cōcedit eis q̄buſcunq; voluerint ꝛ veſci ſil̄ et vti. Sic tñ vt ꝙ vl̄ egritudis vel vie vel neceſſitate minus impleuerit poſtea emendū quō licuerit ꝛ dicūt ſarraceni ꝙ iſtud ieiunium ē ad reſtringendū vicia carnis preceptū qđ eſt iniciū ꝑnie. Sꝫ q̄d ꝓdeſt ꝑ diē ieiunare ꝛ nocte ter vel quater comedere ꝛ bonis carnibꝰ optimiſq; frui ꝛ mulieribꝰ vti h̄ nō debilitāt ſꝫ potiuſ corroborāt carnē ꝛ incendūt ad illicitos motus ꝛ actus.

De precepto machometi ī obſeruatione paſce

q Vintum preceptū machometi eſt ꝙ obſeruēt paſca. Notandū vō ꝙ ſicut hebrei ita ꝛ iſti menſes ſꝫm lunā cōputant. Vñ ꝛ paſca eorum qđ ipi poſt ieiuniū faciūt nō ſemper vno tp̄e ꝯtingit. Paſca aūt ſuū qđ dicunt nihil aliud eſt q̄ q̄dam memoria vel celebratio noctis cuiuſdā q̄ eſt in ipo mēſe in q̄ aſchoranū deſcēdiſſe dicūt. In ea q̄ppe nocte vigilātes ꝑ eccleſias ſuas q̄s vocāt meſquitas garriunt ſaliūt bibūt ꝛ inſaniūt diſcordant autē a xp̄ianis ꝛ iudeis qꝛ in lege moyſi ꝑceptum eſt obſeruari paſca in memoriam exitus de egipto. In lege aūt

christi preceptum est obseruare pasca
in memoriam resurrectionis xpi. Ma
chometus aũt pasca celebrari iniũxit
in memoria arietis ostensi abrahe i sa
crificiũ celebrandi loco filij sui. ⁊ cum
eorꝝ rex celebrat istud pasca ꝑcinctus
lyntheo mittit gladiũ ꝑ guttur arietis
⁊ statim sup aliqđ iumentũ deducitur
ad reginã. ⁊ si regina eũ videt añq̃ mo
riatur asserũt se bonã fortunã consecu
turos ãno illo q̃ pñs fuit ⁊ ꝓprijs ocu-
lis vidit m̃ narrauit. Sꝫ ⁊ ꝓ expeditio
ne pasce eorꝝ faciũt aliã supstitionem
qm̃ milites cũ rege eq̃tantes veniũt in
campũ magnũ et ibi facta q̃daꝫ fouea
currentes ꝑcutiunt cũ lanceis suis in-
tra illã foueã ⁊ sic expediũt suũ pasca.

De precepto machometi i peregrinatione ad mecham.

Sextũ ꝑceptũ Machometi ẽ q̃ oẽs sarraceni ꝑ singulos annos
semel vadũt ad domũ dei q̃ est
in mequa vidẽda ꝓpter solã recogniti
onem ⁊ ibi ꝑcipiunt adorare eã q̃ i cõ-
sultibus tegumentis inducti circuire
⁊ lapides prout lex ꝑcipit ꝑ media .s.
fimbria iacere retro ꝓ lapidando dya
bolo hãc domũ dicũt adã cũ de para-
diso exulasset domũ extruxisse ⁊ omĩ-
bus filijs eiꝰ donec abrahã aduenit lo
cum orõis fuisse. abrahã ãt dei seruus
eã roborauit ⁊ instaurauit ⁊ in ea dño
vota vouit ⁊ sacrificicia obtulit filioq̃
suo noĩe hismaheli post mortẽ reliquit
eiq̃ ⁊ oĩbus filijs eiꝰ ꝑ multa annorũ
curricula donec machometꝰ natꝰ est
orãdi domꝰ ꝑmansit. q̃ nato eandẽ deꝰ
sibi cunctisq̃ generationibꝰ suis here
ditariã vt ipi ꝓhibẽt ꝓmisit. ꝫ hec sar-
raceni non ex auctoritate habent ꝫ q̃si
cõmentum aliquod fingũt. anteq̃ eñ
legem predicasset domus hec ydolis
plena erat. et volenti scire qualis erat
domus illa ⁊ q̃ ibi secretum inesset et
cur illuc machometus ire ⁊ que i lege
inueniunt iussit facere venerabilis pe
trus alfonsi in suo dyalogo. titulo qui
to đclarat dicẽs. Duo filij loth .s. amõ
⁊ moab hãc domũ honorabant ⁊ duo
ydola ab eisdem ibi colebant alterꝝ ex
albo alterꝝ ex nigro lapide patratũ no
men quidem illius qđ est nigro lapide
erat merculicius dicebat nomẽ ꝟo al
terius chames. Alterꝝ qđ ex nigro erat
lapide in honore saturni alterꝝ ex albo
in honore martis erat edificatũ bis in
anno cultores eorꝝ ad ipa ascendebat
adoranda ad martem quideꝫ qñ sol in
in primũ gradũ arietis intrat qꝛ aries
honor est martis in cuius discessione
ꝓut mos erat lapides iaciebant. Ad sa
turnũ ꝟo qñ sol primum gradũ libre
intrat qꝛ libra honor saturni est q̃ thu-
rificabant nudi tonsisq̃ capitibus que
vsq̃ in hodiernũ diẽ in iudea celebrã-
tur vt dixi. Arabes ꝟo cũ amon ⁊ mo
ab ydola adorabant Machometꝰ aũt
post longum tempus veniens pristi-
nam cõsuetudinẽ nequiuit auferre. ꝫ
quasi quodammodo more inusitato
inconsutilibus tegumentis coopertos
domum circuire ꝓmisit. Sꝫ ne vide-
retur ꝑcipe ydolis sacrificare simula-
chrum saturni construxit in pariete in
angulo domus et ne facies appareret
dorsum erat tantum exterius situꝫ
alterum martis. scꝫ ydolum quia scul
ptum vndiq̃ erat subtus terrã et lapi-
dem suprapositũ misit. hoĩbus ꝟo qui
ad adorandũ ibi conueniunt lapides
istos osculari precipit ⁊ hũilitatis ton
sisq̃ capitibus inter crura lapides re-
tro iactare qui humiliantes dorsa de
nudant quod est signũ legis pristine.
Ecce qua intẽtione ꝑcepit supradicta
machometus. In libris quoq̃ illorũ
scriptũ est q̃ homat q̃dem ex decẽ soci
is machometi more solito lapides de-
osculans sic exorsus ẽ vobis inq̃t lapi

dibus dico ꝙ nec adiuuare nec nocere potestis syon. Sꝫ qꝛ machometus fecit illius morē exequoꝛ. ꝙ aūt dicūt lapidibus iaciendis demones effugare non ꝯsequēs rō videt̄ eē qꝛ qđ nō aliq̄ ꝑcipit̄ sensu corporeo effugare leuiter nequaq̄ pt. noīe ꝟo dn̄i fugant̄ demones. Et si dicāt sarraceni audiuisse aliquos dicentes demonia se vidisse ⁊ ea audisse ⁊ collocutus fuisse ⁊ sic possūt sensu ꝑcipi corꝑali. Dicendū ꝙ licꝫ angeli corporeo sensu non pn̄t ꝑcipi illis tn̄ q̄ ſm mandata dei incedunt visibiles fiunt silr̄ dyabolꝰ amicis suis visibilis apparet.

De precepto Machometi in preditionibꝰ captiuationibꝰ ⁊ occisionibus contrarioꝝ.

Septimū p̄ceptū est ꝙ aduersarios eius ⁊ eoꝝ ꝓphas p̄dentur captiuent interficiāt ⁊ oibꝰ modis ꝑsequant̄ atq̄ deleāt nisi resipiscāt ⁊ ad eoꝝ fideꝫ ꝯuerti voluerint aut seruitutis in dictū cēsum ꝑsoluerint ⁊ patet manifeste ꝙ h̄ p̄ceptū nō est ex dei oꝑibus neq̄ ꝓphetaꝝ q̄bus nunq̄ iussit cogere aliqueꝫ credere. Sꝫ machometus h̄ cupiditate p̄cepit pecunie vt inimicos suos destrueret ⁊ talis coactio nō debet fieri. imo si q̄s aliquē cōuertere velit nō ꝑ violentiā ſꝫ diligēter ⁊ dulciter h̄ facere debet sicut ipe machometus in suo testat̄ Alchorano sb̄ ꝑsona dn̄i ita ad ipm dicētis. Si vellꝫ dn̄s deꝰ tuus ⁊ sociꝰ seculi gentes crederēt cur ergo vt credāt cogis qꝛ nullꝰ nisi voluntate dei credit. ⁊ in alio loco vobis inq̄t gentibꝰ ꝟitas dei iā venit q̄ crediderit ꝓ semetipo fecerit. q̄ ꝟo errauerit ꝓ semetipo ⁊ ego nō sū supra vos baiulus sequere ꝟo deꝰ inq̄t qđ reuelat̄ tibi ⁊ expecta donec iudicet deꝰ q̄ sup oēs iudex ē. Itē i eodē dn̄s inq̄t deꝰ tuꝰ sb̄ vna lege si vellet cūctos sine discordia poneret fingit. Itē in alio loco tā̄q̄ sibi deꝰ loquat̄ nō inq̄t violētia in lege debet eē iā iusticia ⁊ ꝟitas apparet q̄ voluerit spōte sua credat. Iteꝫ i alchorano vos icreduli nō ꝙ oro orātis nec quē orat̄ oro ⁊ quē adorat̄ nō adoro m̄ lex vob̄ q̄ discors. ⁊ in alio loco ait. nō altricetis cū alterīꝰ legis gentibus nisi mollibꝰ ꝟbis. q̄re ḡ predari captiuari ⁊ gētes vi cogē ad credendū iussit h̄ oīa semitas dei eē fatet̄. Cū ḡ h̄ lex sibiipi ꝯdicat nulliꝰ ē firmitat̄ vl̄ momenti. Sꝫ iō machometꝰ p̄dari captiuare ⁊ gētes interficere iussit vt arabes q̄ deū ignorantes in deserto manebunt in p̄dicationibꝰ delectarent̄ et vt maxime illi crederent.

De precepto machometi in licentia comestibilium.

Octauū p̄ceptū machometi ē ꝙ sarraceni edant absolute de omnibꝰ carnibꝰ p̄ter carnē porci ⁊ sanguinē nec nō morticiniū. Vn̄ dicit in alchorano vos credētes edat̄ q̄cq̄d vr̄e fuerit volūtatis ex bona ꝑte sequit̄ a morticiniis ꝟo ⁊ porco ⁊ sanguine ⁊ ab aiali q̄libet ꝑempto nō in creatoris noīe vos abstinete de suffocat̄ ⁊ cōbustis ⁊ interfect̄ ꝑ lupos nisi vos mandaueritis vel vt debēt fuerint iugulate mime comedatis qđ fecit machometus vt in h̄ a lege sua nō solū iudei ſꝫ ⁊ nos xp̄iani deferremꝰ quō iudeis carnes suille ac leporine alioꝝq̄ aialiū nō ruminantiū sunt ꝓhibite ⁊ silr̄ pisces absq̄ squamis. lex ꝟo xp̄i xp̄ianis i esuꝫ humanū oīa ꝯcedit absolute.

De precepto machometi circa pluralitatem vxorum.

Nonum preceptum machometi est circa vxores. Vn̄ cōcessit sarracenis ꝙ eodeꝫ tēpore quattuor legitimas possunt habere vxores ⁊ qualibet repudiata aliā semp ac

cipere ita tamen q̄ nūq̄ quaternariū numerū transeāt. In repudio q̄z prece pit obseruari vt vsq̄ tres et q̄libet repudiare candē rursus recipe liceat ꝫ taliter tertio relicte spꝛete neq̄q̄ vsq̄ quo maritis alijs nupserint et ab illis relicte fuerint recipe mādat tūc āt ipe volentes prioribus maritis añ bene recōcilientur ꝛ sic recipiant. De empticijs vo atq̄ captiuis q̄scūq̄ voluerint habere dicit eis licitū esse ꝛ easdem vēdēdi denuoq̄ emendi liberaz potestatez habeāt sic tñ vt postq̄ grauidaz semel fecerint nequaq̄ eam alterius seruitutis iugo ꝯstringere possint Sz q̄ liceat cape quattuor vxores ꝛ qualibet repudiata aliā ducere hoc nulla q̄dem precipitur rōe. neq̄ eñ nisi causa filios ꝓcreandi p̄ceptū est vxorē recipe q̄ aūt empticias ꝛ captiuas q̄t libet pñt habere hoc q̄dam q̄stum ad sarracenos ad ulteriū q̄r multociēs emit aliquā stupratā a filio et ecōtra filius vel frater a pr̄e corruptā vel a fratre: ꝛ sic ptz discussio inter p̄cepta machometi. Quare āt machometus talia immūda fieri iussit causa fuit. q̄r ipse valde feminas diligebat ꝛ pnimiū luxuriosus erat ꝛ sicuti ipsemet ꝓfessus est vis luxurie hoim. xl. in eo manebat ꝛ maxime q̄a arabes valde luxuriosi erāt voluntati coꝝ satisfecit vt crederēt. In h̄ p̄cepto voluit machometus ponere differentiam inter legē suaz ꝛ legē moysi. q̄r lex mosaica mādauit viros posse libellū repudij dare mulieribus suis. quo recepto si ipsa nupsisset alteri viro q̄ primus maritus iam non posset eam ducere in vxorem. Oppositū mandauit machometus vt patuit. Discordat etiam a lege christi que ꝓhibet vxore viuente marito alteri nubere q̄a qui ipsam duxerit mechat: oppositum dicit machometus vt visum est.

De precepto machometi circa ꝓhibitionem aliquarū mulierum de propria cognatione

Decimū preceptū machometi ē q̄ sarraceni nō recipiant in vxores cōsobrinas nec nutrices lacte nec germanas lactis. Vñ dr̄ in Alchorano. oēs he mulieres vobis interdicte sunt ꝛ illicite vīz. s. mr̄es ꝛ filie sorores ꝛ neptes atq̄ matertere nutrices atq̄ germanas collectanee mr̄es ꝛ filie mulieꝝ vraꝝ si a vobis tacte fuerit sin autē licite sunt. H̄ āt fecit machometus vt a lege sua differret lex moysi in qua iniungit non accedere ad certas feminas ꝛ posse inibi cū ꝯsobrinis feminis germani vel germane filijs ꝛ vt etiam a lege sua differret lex xp̄i in q̄ vsq̄ ad q̄rtū gradū ꝓhibitio facta est. Sz ex q̄ tantā voluntatē voluit ońdere in hoc p̄cepto bonū fuisse nō vti alterutꝝ zodomia nec iniūgere p mandatū sicut ipe facit in alchorano in cap. de vaca. Alibi tñ mandat de ꝓpria cognatione habere vxores vt sanguinis ꝓles accrescat ꝛ fortius inter eos amisisse vinculum vigeat s̄m q̄ mos erat omnibus tunc temporis.

De precepto machometi circa obseruationem die veneris

Vndecimū preceptū machometi est q̄ sarraceni obseruent in q̄etem diem veneris q̄d ipe fecit ꝓpter duo. Primū est quia ipse pūcto stelle veneris rex effectus fuit vt supra patuit precepto scd̄o. Secundū vo est vt a lege sua differret lex moysi q̄ p̄cepit sabbatū obseruari ꝛ lex. christi que precepit diem dominicam

De precepto Machometi in orando versus meridiem.

Duodecimuz preceptū machometi est q̄ sarraceni faciunt orationem versus meridiē vbi est

mecha. Vn̄ dic̄ in Alchorano ī ꝑsona dei sibi alloquītis ⁊ suis credētib⁹ tibi tn̄ Nūc huc nūc illuc aspicienti tuisq3 ad meoꝝ ꝓrioꝝ noticiā q̄ sīt mediatores gētium testes suū ꝓbaꝫ ꝓpriū testem habentes orationis locum veracem ⁊ ydoneū deo testificante videlicꝫ versus mequā templiq3 sui mediū qd̄ abraham primo fundauit firmabo q3 semꝑ vbicunq3 fuerit faciem tuā orando vertas talem locum orādi instituit machometus vt deferret a iudeis qui orant versus occidētem. ⁊ a nobis cristianis q̄ oramus versus orientē quia ad orientē crucifixus est xp̄s ⁊ ad orientem ascendit in celum. Et intm̄ volunt esse discordes a xp̄ianis ꝙ in nullo penitus vellet confirmari vn̄ nos sedentes honorifice suꝑ menses manducamus ipi vo suꝑ terraꝫ iacentes nos cum mappis ipi sine mappis. nos sardinas p̄ caudā accipientes mittim⁹ in ignem ipsi vo p̄ caput eas accipiūt et caudas aduersus ignē mittunt: ⁊ sic d̄ alijs innumeris que secum cōuersantes experimento cognoscunt.

De precepto machometi circa iudicialia.

t Erciūdecimū preceptū machometi est ꝙ in possessionibus repetendis petitū testibus ꝯprobet ⁊ negator iuramento semet expurget. testes āt nullos nisi valde ydoneos ꝓbatasq3 ꝑsonas ⁊ quib⁹ sine iuramēto credere possint ꝓducāt. In q̄busdā etiam alijs mosayce legis morē custodiunt vt q̄ hois sanguinē fuderit eadē pena plectat̄. ⁊ quisq̄s in adulterio deprehēsus fuerit cū adultera pariter lapidetur. Qui āt cū qualibet alia fornicatus fuerit octingēta flagellis subiacebit furi talis indicta est pena vt prima ⁊ scd̄a vice octingenta flagella sustineant. Tercia manū. Quarta pedē amittet ⁊ qui cuilibet hoim membrūꝫ abstulerit digno precio r̄dimat. Et sic patet ꝙ in iudicijs faciēdis quo ad aliqua moysi consentiūt legi. In q̄busdā vo dissentiūt qd̄ ⁊ machometus fecit vt in hoc etiā aliquantulū diuersa eēt lex sua a lege moysi.

De precepto machometi ⁊ abstiuentia a vino

q Vartūdecimū p̄ceptū machometi est ꝙ sarraceni abstineant a vino qm̄ fomes est ⁊ seminarium hois peccati et illud bibere dicit maximū peccatū esse vuas tn̄ comedere ⁊ mustū potare etiā in apparatu lꝫ. Et licet sarracenis vinū sit ꝓhibitum ipsi tn̄ in occulto immoderate bibunt ⁊ inebriant̄. Causa āt p̄cipua q̄re a vino sꝑ abstinere iubent̄ est ne forte socij inebriati patefacerent ruinaꝫ ppl̄i. Et si tm̄ pctm̄ est vsus vini cur ergo i suo paradiso ꝓmittit riuū vini sicut s̄. patuit. consideratōe q̄rta. ⁊ q̄nta. articulo. xij. Alia causa fuit supius assignata consideratōe tercia in tercio passu vide ibi.

De precepto machometi circa modum heredandi

q Vintūdecimū p̄ceptū machometi est ꝙ in hereditate due filie vnico filio coequent̄ qd̄ fecit vt poneret differentiā legis sue a lege moysi ⁊ xp̄i qm̄ lex moysi iniungit ꝙ filie cū filijs nō sint heredes: xp̄s āt in hereditate eos eq̄les fecit.

De precepto machometi circa testimonia

d Ecimūsextū preceptuꝫ machometi est circa testimonia. Vnd̄ precipit in alchorano. ꝙ duarū mulieꝝ testimoniū p̄ualeat testim̄oīo vnius viri in quo differt a lege moysi in qua iniunctum est ꝙ nullo mō mulierum testimonia acceptent̄. et a lege christianoꝝ in qua in certis casib⁹ eaꝝ testimonia capiuntur.

De precepto machometi circa ꝓhibitionē disputatiōis cū q̄cunq̄ extraneo a lege sua.

Decimūseptimū ꝑceptū machometi est ꝙ nullus sarracenꝰ presumat in lege sua cum aliquo disputare vel discutere ꝙ fecit machometus ne falsitas sue legis in publicū veniret similis noctue fugienti lucem ⁊ oculis egris quibus odiosa est lux. In quo ostensa nebulosa cecitate sue legis excellentiam claritatis legis xp̄i manifestauit quam precepit xp̄s sup tecta predicari quia ipse palam locutus est mundo ⁊ in occulto nihil. sicut supra patuit libro primo consideratōne tercia. articulo primo.

De precepto machometi circa Circumcisionem.

Decimūoctauū ꝑceptū sarracenorum est ꝙ circumcidunt pueros. Istud autem non habent ex precepto Machometi cum nullibi reperiatur in alchorano sicut infra declarabitur: octaua consideratione articulo primo. Discordat etiā in circumcisione a iudeis quia ipsi circūcidunt die octauo: sarraceni ṽo omni tempe. Iudei ṽo etiam faciunt reuersionē in templum ⁊ sugunt caput veretri. sarraceni ṽo nō. Quomodo autem cessauerat sacramentum circumcisiōis dictum est s̄. libro primo: cōsideratione tercia. articulo. vj. puncto primo. Hec sunt precipua legis machometi mandata ab omī sarracenoꝝ gēte maxima celebratione habita. Alia ṽo plurima sunt que enumerare longū requirent sermonem ⁊ in tātam dementiā. Hic dyabolicus machometus venit vt ausus fuit affirmare ꝙ quātiscūq̄ peccatis q̄sq̄ obligatus fuerit ⁊ in die mortꝭ sue deo ⁊ sibi crediderit. dicit ꝙ in die iudicij ipso interueniente saluus erit. vsq̄ tunc ergo maneant sui credentes in inferno expectantes redemptionē vbi nulla est redemptio.

Tractat de vilissima morte Machometi.

Exta consideratio huius libri est de morte machometi dignū eñ erat vt finis eiꝰ ostēderet qualis ipe fuerat in vita ⁊ doctrina. Unde cum implerent. x. anni regni sui ab illo. s. anno quo fuit eleuatus in regem in damasco: computando q̄dam discipulus eius cuius nomen albunor voluit experiri si resurgeret machometus die tercia a morte ad vitam sicut ipe ꝑdixerat. Dixerat eñ ꝙ postq̄ decem anni sui regni essent impleti ꝙ debebat mori et resurgere tercia die corpusq̄ suū ea die deferendū ad celū Et ideo ꝙ non crederent sepulture q̄re predictus discipulus eius distempato quodam veneno tradidit ei ad bibendum occultissime. Machometus autem statim vt bibit mutatꝰ est ois color eius. ⁊ ideo intellexit ꝙ mors sua appropiquauerat. ⁊ dicit illis sarracenis qui ibi erant cum eo ꝙ ꝑ aquam saluarentur ⁊ veniam inuenirent quo dicto subito dedit aīam dyabolo mḡro suo. discipuli autem sui diligenter seruauerunt corpus expectando ꝙ resurgeret die tercia vt dictū ē Sꝫ postq̄ ipi viderunt ꝙ nō resurgebat vt ꝑdixerat ⁊ fetorē eiꝰ tolerare nō possent relicto corpore inhumato maxia ꝑs decessit. ⁊ pꝰ ix. dies mortis eiꝰ venit ꝑdictꝰ discipulus eiꝰ albunor vt videret quō iacebat ⁊ fm ꝙ narrat lucas tudēsis ī cronica sua inuenit corpꝰ a canibꝰ comestū corrosis ossibꝰ. Tūc albunor collectꝭ ossibus sepeliuit in ciuitate q̄dā q̄ dr̄ arabice meduaraziel. Sic ergo q̄ int eos prudentiores fuerunt deprehēsa seductoris falsitate omnia quecūq̄ dixerat

falsa ꝛ irrita estimantes considerantes etiā quō indignā vitā digna morte terminasset ab eius lege discesserūt.

De successoribꝰ machometi.

Eptima ꝯsideratio est de successoribus machometi lꝫ eñ turpissima eiꝰ mors ꝛ falsitas sue ꝓphetie clarissime iudicauerit falsitatē sue doctrine ꝛ immundiciam sue doctrine verūtamē occulto dei iudicio ꝛ dyabolo ꝓcurante incremētū accepit. Quatuor ḡ pūcta in pñti cōsideratione occurrūt ptractāda. Primus pūctꝰ ē ð astucia dyaboli pꝰ mortem machometi ne eius doctrina periret. Scd̄s v̇o erit de successoribꝰ eiꝰ Caliphis egyptio orientali ꝛ mirāmomolino occidētali. Terciꝰ de diuersitate gentiū q̄ sectā machometi suscipe noluerūt. Quartꝰ de diuersitate paganoꝝ q̄ in aliq̄bus imitant̄ sarracenos ꝛ in alijs differūt.

De astucia dyaboli ne periret secta machometi.

Primus pūctus huiꝰ ꝯsiderationis est de astucia diaboli pꝰ mortē machometi ne ꝑiret eiꝰ doctrina. Vñ cū ad exemplū p̄dictoꝝ viroꝝ prudentiū discedētiū a lege machometi q2 ipm mendacē ꝛ immūduꝫ in vita ꝯgnouerāt vt dictū ē in p̄cedēti ꝯsideratōe oēs fere alij vellēt discedere tūc ꝯgnati machometi ꝛ socij q̄ ꝑus in honore ꝛ reuerētia apð populū habebantur ꝛ occasione legis multa lucrabant̄ mesti ꝛ cōfusi cū multis blandicijs ꝛ ꝓmissionibꝰ ceperūt oibꝰ modis simplices attrahere ꝛ ad sectā p̄dictam eoꝝ aios inclinare specialiter autem dyabolus astucia sua vsus est q̄si quodam instrumento.s.quodā sarraceno pessimo qui dicebatur halij. Hic erat filius babitari vnus ex decem machometi socijs qui post mortē ipiꝰ regnum adeptꝰ est q̄ blande p̄dicauit et callide āmonuit ad credendū gentes ꝛ dixit illos nō bene intelligere machometi ſmonē machometus inq̄t nō dixit ꝙ ante sepulturā vel videntibꝰ hoībus subleuaret̄ in celū. Dixit q̄ppe ꝙ post sepulturā corpis angeli eū nesciētibus cunctis delaturi eēnt in celum. Vñ q2 statim eū nō sepelierūt iccirco fetere cepit vt statim sepeliret̄ hac igit̄ causa gentē in errore pristino parūper detinuit duo v̇o fratres scriptoꝝ machometi filij noīe hasam ꝛ hozam ieiunijs ꝛ vigilijs fortiter corpa macerantes pene ad mortem deuenerunt pater v̇o eoꝝ sepe filios ammonebat ne ꝑ tamlongam macerationē sua fatigarent corpora. Ipe āt videns illos stultos esse ꝛ ad mortis hostiū p̄ nimio labore iam deuenisse de machometo vti erat rem patefecit. Cognita āt neq̄cia illius a p̄re ceperūt comedere ꝛ bibere vinuꝫ.ꝛ sicut in sua lege fortiter antea ꝑstabant ita deniq̄ legē ꝯ̄uis nō ex toto dimittere ceperūt ſꝫ ꝛ quedā ꝑs gentis istos i ꝯsuetudine insecute sunt.

De successoribus machometi in Oriente ꝛ occidente.

Ecundus pūctus est de successoribus machometi ſm ꝙ narrat Aconeñ.eṗs in libro de rebus ꝛ statu terre orientaliū post mortē machometi Sarraceni quendā ex discipulis machometi loco eius elegerūt quem vocauerūt calepham quasi successorem siue heredeꝫ eo ꝙ dignitatis ꝛ principatus machometi successor existeret q̄ dignitatē ꝛ ptātem adeptꝰ cepit parti blandicijs ꝑtim ꝯminatione ꝛ metu pplos ad se reuocare ꝛ multitudinem hoīm cōgregare. Sꝫ quidaꝫ Ascali noīe contra p̄dictum calaphā inuidia concitatus ꝛ indignatōe ꝯmo

tus cōcupiscentia lucri ꝛ ambitōne se
cularis dignitatis tractus. modis qbꝰ
potuit ꝑ se ꝛ suos eidem se opposuit ꝛ
multiplr̄ expugnās nō cessauit donec
ipm̄ a principatu remouit. Post hūc
ergo quidā patruelis machometi no-
mine Halij cū obtinuisset principatū
vehemēter cōmoueri cepit ꝛ indigna-
ri. ꝙ successor machometi vocaret̄ cū
se digniorē ip̄o machometo reputaret
ꝛ ꝓphetam eximiū cui dn̄s familiariꝰ
ꝙ̄ machometus fuisset locutus se vel-
let ab oībus existimari. Hic ergo ꝛ cō
plices eius legi machometi maxime
detrahebant: ꝛ in ip̄m multa maledi-
cta ꝓferebant. Alios ritus ꝛ alias isti-
tutiones ꝛ aliū orandi modū ꝙ̄ tradi-
disset machometus p̄dicantes. Illi au
tē qui legē machometi tenere voluer̄t
in ꝑtibus orientis Calepham baldesen
sem statuerūt. q̄ in tanto honore ꝛ reue
rentia a suis habet̄ ꝙ nisi mandato au
ctoritate eius nullus ꝙ̄tūcunq̄ potēs
aut nobilis appellaret̄ soldanus ꝛ om
nes eius subditi tam reges ꝙ̄ alij. Pe
des eius ad terram vsq̄ ꝓstrati reue-
renter osculant̄. Successores aūt ha
lij de quo supra fecimus mentionē cō
tra singularem orientis Calepham se
dem suā erexerūt in terra egypti innu
meris diuitijs ꝛ delitijs affluētes. Vn̄
inter egyptios ꝛ inter oriētales pp̄los
magna sꝑ extunc fuit dissensio ꝛ odiū
implacabile: ꝛ in lege discordia ꝛ con-
tradictio saracenoꝝ. pp̄lis in duas par
tes diuisis. quadā parte halij ꝛ eiꝰ suc-
cessoribus adherente. maiori tn̄ parte
consentiente machomete ꝛ successori-
bus eius. Postq̄ vo soldanus tp̄alē
administrationē egypti: sub dn̄o suo
calepha egyptio adeptus est. timēs si
bi eo ꝙ Calephe nō imerito multis ac
cusantibus erat suspectus. vt ip̄e sala-
dinus ad vllum suꝑiorem haberet re-
spectum. sed ip̄i sibi ꝛ soldanus esse. ac
Calepha accessit ad dn̄m suum Cale-
pham egyptiū tanq̄ ei debitam ꝛ soli-
tam vellet exhibere reuerentiam ꝛ cla
ua ferrea quā gestebat i manibꝰ ex im
prouiso ip̄m ad terram ꝓstratum eie-
cit: ꝛ ꝑ proditionē occidit. Om̄es aūt
filios eius ꝛ cognatos ꝛ speciales ami
cos vel interficere iussit vel carceri in
perpetuo mancipari. extunc soldanus
baldasen̄. solus monarchiā ꝛ dignita
tem tam suꝑ egyptios ꝙ̄ suꝑ omnes
alios orientales obtinuit saladino cō-
pellente egyptios vt ei cōcorditer obe
dirent ꝛ nullū calepham aliū institue
re p̄sumerent. nec ritus alios ꝙ̄ alij ori
entales obseruarent. Princeps autē
orientaliū saracenoꝝ oīm qui legē ma
chometi obseruant potissimus qui ca
put imperij sui. ꝛ dignitatē: ꝛ regni sui
soliū i ciuitatem marchque q̄ quondā
carthago dicebat̄ collocauit. ꝛ nō solū
ethyopie ꝛ affrice: ſ; etiā hyspanie i ma
gna ꝑte dn̄at̄ orientali calaphe cū vni
uerso pp̄lo suo subiectus eē recusauit.
Sed ꝛ ip̄m regē ꝛ calepham reputās
miramamolim. i. regem gentium. se ꝛ
om̄es successores p̄cepit appellari lin
gua em̄ eoꝝ. mira idem est ꝙ rex ma-
molim aūt credentiū interpretat̄. Vn̄
inter orientales ꝛ occidentales sarace
nos magnū est scisma ꝛ dissensiōis ꝙ̄
plurimū vtiles xp̄ianis eo ꝙ isti illis i
prelijs ꝛ expeditionibus cōtra nos re
nuūt prestare subsidiū regno ip̄orū in
seip̄o diuiso ꝛ ex mag̃ parte dissoluto.

De diuersitate gentiū que le-
gem machometi suscipe nolue
runt.

t Ercius punctus est de diuersi-
tate gentiū q̄ legē machometi
suscipe noluerūt. Narrat supra
dictus doctor libro q̄. 5. ꝙ multitudo
gentiliū ꝛ idolatraꝝ copiosa ꝛ maxime
hi q̄ septentrionalem inhabitant regi-

onē circa paludes mathideos ⁊ in ptī-
bus vulgarie ⁊ coꝛmanie vſqꝫ ad fines
hungarie. ⁊ qui in cōfinio regni dacie ⁊
alijs ptibus adiacētibus cōmoꝛant le
gem machometi recipe noluerūt. ⁊ qꝛ
ab alijs ſaracenis oꝛiētalibus ⁊ occidē
talibus valde remoti ſūt p metū vl' vi-
olentiā nō potuerunt cōpelli, vnd' vſqꝫ
hodie quidam eoꝝ erroꝛem vetuſtum
retinentes idola colūt: venerant ⁊ ado
rant. Alij aūt moꝛe pecudis. nec legeꝫ
nec ſcripturā nec lr̄as vllas habētes ar
boꝛes ⁊ arbuſta ⁊ pecudes ⁊ generalit
quicq̊d in mane caſu alq̊ primū eis oc
currit: illud ꝓ deo reputantes: p totuꝫ
diem colūt ⁊ adoꝛant. Quidaꝫ aūt ex
eis ſe verū ⁊ ſūmū deū ignoꝛare confi
tentes: putantes deū tamē ignotū aliq̊
placare ſacrificio ⁊ obſequio venerari
carnes vel panē ſeu aliam hmōi obla
tionē in altum ꝓijciunt in honoꝛē illi
us qui deus ē ⁊ habitat in excelſis cla
mantes ⁊ dicentes: eius ſit oblatio hec
qui ſup omēs eſt ⁊ ſumme diuinitatis
inter alios obtinet pꝛincipatū.

De diuerſitate paganoꝛuꝫ in parte ſaracenos imitantiū.

q Uartus punctus eſt de diuer-
ſitate gentiū qui in aliq̊ mutan
tur ſaracenoꝝ legem dr̄nt. ⁊ in
alijs ⁊ pꝛimi dicunt torcomani q̄ in ter
ra turcoꝝ inhabitant. hi traxiſſe credū
tur oꝛiginē a ſeptentrionalibus ſarace
nis ſupꝛadictis. Unde noīe compoſi-
to a turcis ⁊ comanis: appellant thur
comani. De thurcis ſiquidē ex antiqſ
oꝛientaliū hyſtoꝛijs certū habemus ꝙ
ex ſeptentrionali regione exeuntes p-
ſarū fines ingreſſi non ſolū regionem
illam: ſꝫ vniuerſas fere oꝛiētales ꝓuin
tias armato manu occupauerūt violē
ter. Extunc aūt gens illa pꝛius rudis ⁊
inculta. nec habēt certam manſionem
ſed paſſim cum vxoꝛibus ⁊ filijs ⁊ pe-
coꝛibus vagans ⁊ paſcuarū cōmodita
tem ſectans regem ſibi pꝛefecit ciuita-
tes ⁊ opida poſſidere incipiēs agricul
ture dans opam que pꝛius de peculeo
tm̄ viuebat ac iura ſibi ciuilia conſtitu
ens. Hi aūt qui ſua ruditate pmanen-
tes pꝛioꝛem viuendi modum deſerere
noluerunt appellati ſunt thurcomani
In mltis aūt imitant illos ſaracenos
qui beduini dicunt. Iſti beduini ex a-
rabum gente pꝛincipaliter ceperūt oꝛi
ginem de quoꝝ ſtirpe dicūt deſcendiſ
ſe machometū. Hi aūt dogmatizātes
ꝙ diem moꝛtis a deo ſibi conſtitutum
nec pꝛeuenire poſſunt nec pꝛeterire nū
q̄ꝫ ad pugnam armati ꝓcedunt. ſꝫ ſolū
modo camiſiati pepulis moꝛe femina
rū: capita inuoluētes lanceis ⁊ enſib⁹
tantūmodo vtentes. ⁊ licet leuiter ⁊ d'
facili cōuertant in fugam. Alios tn̄ ſa
racenos timidos ⁊ ignaros reputant,
q̄ ſpicula ⁊ ſagittaſ a longe iaculantur
Sūt aūt nō ſolū xp̄ianoꝛum: ſꝫ ⁊ etiā
ſaracenoꝛum ⁊ pꝛoditoꝛes mendaces
⁊ conſtantes ⁊ amici foꝛtune ⁊ duplici
via gradientes his quos cernūt pꝛeua
lere libenter adherentes. Poꝛtant etiā
in capitibus pilleos rubeos cuꝫ pepu
lis in tentoꝛijs de pellibus aīaliū habi
tantes, ouinis etiā pellibus ⁊ capꝛinis
plerunqꝫ veſtiunt. nullam aūt haben-
tem certam manſionē in campeſtrib⁹
⁊ paſcuis turmatim partibus inceden
tibus vagi habitant ⁊ paſcuntur vber
tatem ſectantes diuerſas regiones cir
cuunt lacte viuentes ⁊ animaliū copi-
oſam multitudineꝫ ſecum trahentes,
Ipſi aūt penitus ocioſi tam equoꝛuꝫ
q̄ꝫ pecoꝛum vxoꝛibus ſuis pꝛocuratio
nem relinquūt. Sunt ⁊ alie gentes ex
oꝛientalibus partibus. qui legem ma-
chometi cuſtodiunt excepto ꝙ moꝛe
chꝛiſtianoꝛum ad oꝛtum ſolis adoꝛant
eo ꝙ patres eoꝝ qui chꝛiſtiani fuerunt
hunc modū oꝛandi eis reliquerunt ob

aliis saracenis heretici ꝛ ꝓphani repu
tant̃.ex quibus nõnulli ipm solũ deuз
summũ reputant.eo ꝙ inter omẽs cre
aturas visibiles precellentẽ hab et pul
critudinem. Sunt aũt quidaз alij mi
serabiles homines in montanis circa
iuga libani ĩ partib⁹ tripolitaĩs cõmo-
rantes.qui licet ex parte legeз macho-
meti obseruent:dicũt tamẽ se legeз al
teram occultaз habere quam non liceз
alicui reuelare nisi filiis eoꝝ:cum iam
adulte sint etatis: vt secreta pueriliter
nõ reuelẽt vel mortis articulo iminen
te cum patres in extremis laborantes
spem euadendi non habent. Vxores
aũt eoꝝ ꝛ filie in lege maritorũ ꝛ parẽ
tum suorũ ignorantes legem illam di
cunt se credere ꝙ si forte filius leuitate
illam legẽ quã vocant occultaз matri
sue reuelant.vxor a marito ꝛ fili⁹ a pa-
tre absq₃ vlla retractione necarent̃. Hi
aũt preter morem aliorũ paganorũ vi
num bibũt ꝛ carnes porcinas edunt ꝛ
ab omibus aliis tanq₃ heretici legis re
probant̃. Ipsi etiã pessima ꝛ abhomia
bilia ꝛ sexui feminee cõtraria in occul
to turpiter operant̃:sicut illis narran-
tibus q̃ ab illis recesserũt cognituз est
timẽt ne vxores eoꝝ eos relinq̃rẽt vl̃ cõ
temptui haberent.si execrabiles ritus
eoꝝ ꝛ imũdicias secte puersissime cog̃-
scerent.Est etiã in ꝓuincia fenicis cir-
ca fines ciuitatis Enthadensis qui ho
die vulgariter appellat̃ tortaza. quidã
ppl's scopolis ꝛ mõtibus vndiq₃ circũ
clusus inhabitãs habẽs castella.x.for
tissima:ꝛ ꝓpter viaruз angustias ꝛ ru-
pes inaccessibiles.inexpugnabilia cuз
suburbanis ꝛ vallibus oim fructuũ et
frugũ fertilitate fecũdissimis ꝛ ameni
tate iocundis. Hoꝝ aũt hoim qui Asi
nini nuncupant̃ multitudo numeruз
xl.M.excedere dicit̃. Preficiũt aũt si
bi capitaniũ non successione heredita-
ria.sed prerogatiua meritoꝝ quem ipi

veterem seu senem appellant.non taз
ꝓuecte etatis rõne:q₃ prudẽtia digni-
tatis p̃eminentia. Primus aũt ꝛ sum
mus in fauste religiõis eoꝝ abbas ꝛ lo
cus vñ principiũ habuerũt in ptibus ẽ
orientaliũ valde remotis .versus ciui
tatẽ baldorensem ꝛ ptes psidis prouin
cie. Hi aũt vngula nõ findẽtes neq₃ sã
ctũ a ꝓphano discernentes oẽm indif-
ferenter obedientiã superiori suo exhi
bitã sibi credũt esse vite eterne merito
riam. Vñ tante subiectõis ꝛ obedien-
tie vinculo mgr̃o suo quẽ senẽ noiant
astringunt ꝙ nil ita piculosum est aut
difficile ꝙ ad mandatuз dñi sui hylari
aĩo ꝛ ardenti voluntate amplecti ꝛ pfi
cere vereant̃. Senex aũt dñs eoꝝ pue
ros de populo suo in locis secretis ꝛ d̃
lectatõib⁹ facit nutrici ꝛ diuersis ydeo
matũ generibus diligenter imbutos ꝛ
instructos ad varias ꝓuincias mittit
cũ cultellis vt potẽtes homines taз ex
xpianis q₃ saracenis.vel q₂ ex aliqua
causa habet eos odio.vel ad p̃ces ami
corum suorum.seu etiaз ꝓpter imensẽ
pecunie precium sibi datum mandat
occidi promittens ꝓpter huiusmodi
mandati executionem longe maiores
delitias habituros in paradiso sine fi-
ne post mortem quam fuerint ille in q̃
bus fuerãt nutriti ꝙ si ꝓpter hmõi obe
dientiam eos mori contigerit marty-
res a suis iudicant̃ ꝛ inter sanctos ab
illo populo deputati in sũma habent̃
reuerẽtia. Parentes vo eoruз a magi
stro q̃ senex dicit̃ mltis muneribus di
tant̃:ꝛ si serui erãt d̃cetero liberi dimit
tunt̃.vñ miseri adolescentes seducti d̃
ꝓuẽto p̃dictoꝝ frm ad varias ptes mũ
di trãsmissi cũ tanto gaudio ꝛ d̃siderio
legationũ mortiferam suscipiũt ꝛ cum
tanta diligentia ꝛ sollicitudine ꝓfici-
unt sese variis modis transfigurantes
ꝛ aliarũ nationũ ritus ꝛ habitũ sibi as
sumentes.aliquando in spẽ mercatoꝝ

quãdoq; in specie clericorũ seu monachorũ ꝛ infinit aliis modis sese occultãtes ꝙ vix aliquis in vniuerso mũdo adeo cautus est ꝙ sibi possit ab eorum insidiis pcauere cõtra inferiores psonas aliqd machinari dedignant. Potẽtes aũt q̃bus ipi aduersant vel pcio magno se redimũt vel armati incedẽtes cum caterua satellitũ cuȝ suspitione ꝛ metu mortis sp incedũt. Hi aũt sup oẽs alios saracenos legẽ machometi ꝛ eius istituta diligenter ꝛ artissime seruauerũt vsq; ad tpa cuiusdã mgri sui q̃ naturali pditus ingenio diuersarũ scripturarũ excitatus studio xpianorum legẽ ꝛ xpi euãgelia cepit cũ omi diligẽtia legere ꝛ pscrutari admirãs xpi miraculorum virtutẽ ꝛ doctrine sanctitatẽ. ex quorum cõpassione ꝛ irrõnabilẽ cepit abhominari machometi doctrinã. ꝛ tandeȝ cognita veritate subditos suos artes maledicte legis studuit paulatim reuocare. Vñ exhortatus est eos ꝛ mandauit ꝙ vinũ cũ modestia biberent ꝛ carnes porcinas mãducarent. Tandẽ vo post multas ãmonitõnes ꝛ varias doctoris sue pdicationes in hoc oẽs cõcorditer consenserũt ꝙ relicta machometi perfidia pcepta baptismatis gra efficerentur xpiani. Ita tñ ꝙ eiusdẽ conditõnis essent ꝛ libertatis vt alii xpianorum lege subiecti isti erant tũc tpis frĩbus militie templi tributarii duo milia bisantiorũ eisdẽ annuatim psoluentes p securitate cuiusdã terre sue q̃ in cõfinio terre predictorum fratrũ sita erat q̃ multas eis molestias occasione ciuitatis inferre cõsueuerant. Prefatus aũt aȝisimorũ magister vnũ de familiaribus suis virũ eloquentẽ prudentẽ ꝛ strenuũ de quo plurimũ cõfidebat misit ad regeȝ hierosolymitanuȝ. Rex aũt intellecta causa legatõnis p tanti ppli visitatiõe ꝛ aiarum a laqueis dyaboli liberatõe deo gras agens nunciũ senis cũ sũmo honore ꝛ gaudio magnifice recepit ꝛ ipm ad pria reuertentem vt dño suo bonã regis ꝛ christianorum voluntatem ꝛ magnũ desideriũ denunciaret. ꝛ vsq; ad fines terre sue deduci precepit qui dum fines suos iam fere ingressurus tripolim ptransisset: quidam ex nostris vir belial ꝛ iniquus dei timorem ante oculos suos nõ apponẽs hoiem de regio ducatu ꝛ fidei xpianorum sinceritate confidentẽ improuisum nil ante sibi metuentem in detrimentũ xpiani nois et maxime ecclesie orientalis occidit. vñ ppls ille qui tanq; planta nouella nõdum radicatus erat in fide cũ ira magna ꝛ indignatione fidem nostram respuens ꝛ nostrorũ consortiũ suspectũ habens a tamsancto ꝛ honesto pposito resiliuit ꝛ vsq; ad tpus pñs christianos ꝛ dei ecclesiã psequi ꝛ infestare nõ pretermisit. In vno igit corporali homicidio predictus ille pditor aias innumeras interfecit. His igit ꝛ aliis innumeris monstruosis hoibus misera btlis regio orientalis corrupta ẽ. ꝛ alie q̃plures eius pnitioso exemplo sunt coinquinate contagio.

De bello saracenorũ p argumẽta cõtra fortalitium fidei.

Ctaua cõsideratio hui9 libri est de bello saracenorum p rationes contra nostrum fidei fortalitiũ suo ceco iudicio nimium efficaces non attendentes ꝙ est turris fortitudinis a facie inimici. ꝛ vt colligere potui ex diuersis libris deceȝ sũt argumenta quibus insultant contra nos. Primũ contra nomẽ christianũ. Secundũ contra christi conceptionem. Terciũ contra christi diuinitateȝ Quartum contra christi mortẽ. Quintum contra trinitatẽ psonarũ. Sextuȝ contra beatitudinem eternam in visione dei. Septimũ contra matrimoniũ

vnius vxoris tm̄. Octauū contra baptismū q̄ ad ablutionē interiorē. Nonū contra adorationē imaginū. Decimū contra veritatē vtriusq̧ legis quas dicunt esse corruptas ꝑ iudeos ⁊ xp̄ianos ⁊ nihil esse veritatis nisi quantum in alchorano continet̄.

Contendit ostendere christianos nō esse christianos.

Primū argumentū saracenorū est contra nomē xp̄ianū. Dicūt em̄ ꝙ illi q̄ vocant̄ xp̄iani non sunt christiani nec debēt vocari christiani. q2 sunt cōtrarij oibus dictis ⁊ fctis que oꝑabat̄ ⁊ dicebat ih̄s xp̄s. q2 xp̄us erat iude⁹ ⁊ seruauit sabbatū. ⁊ ip̄e dic̄ in euangelio Math. xv. Nō sum missus nisi ad oues q̄ ꝑierūt domus israel. Itē erat circūcisus. sequit̄ ergo ꝙ nihil habēt facere cū eo in pauco vel in multo imo sūt sui cōtrarij totaliter. ad hanc veneniferā oppositionē dupliciṫ respondet̄. Primo eius oppositum ex oꝑibus ostēdendo. Scd̄o ꝙ saraceni sic dicētes sūt cōtra legē suam. Primū sic ostendit̄. q2 exꝑientia teste possunt videre saraceni q̄ habitāt int̄ xp̄ianos quātā gl'iam ⁊ honorē ⁊ quāto corde xp̄iani faciūt ⁊ offerūt ih̄u xp̄o edificatis tā solennissimis ⁊ magnificentissimis ecclesijs in suo noie ⁊ sue beatissime matris ⁊ suoꝝ sctōꝝ dicatis in crucibus ⁊ calicibus patenis candelabris lampadibus ⁊ imaginibus ex auro ⁊ argento deaurato possunt iteꝝ videre ꝙ xp̄iani ieiunāt. xl. ob reuerētiā xl. dierū q̄s ih̄s xp̄s in deserto ieiunauit. ⁊ sic dicit lex saracenoꝝ de mēse romadan. q2 in eo descendit ꝙ ip̄m ieiunent saraceni data rōne ꝙ q̄ mensē cōfitet̄ ip̄m ieiunet. Quis ergo potest dicere de fidelibus ꝙ non sūt xp̄iani. ex q̄ xl. ieiunant. ⁊ sic confitentes vitam ihesu xp̄i sequunt̄ suū exemplū ieiunant similr̄. iiij. tp̄a anni ⁊ vigilias festiuitatū ihesu xp̄i sue matris. apl'oꝝ ⁊ mlt'orum alioꝝ sctōꝝ quorū festa solēnisāt nō solū cantando in mlt'a gl'ia laudes deo ⁊ illis. ſ ⁊ etiā dieb⁹ illis cessando a corꝑalibus laborib⁹ lucratiuis. Possunt etiā videre quātā deuotionē ⁊ honorē deferūt noi suo cū mlt'i ex xp̄ianis cū audiūt ip̄m noiare inclinant sua capita: ⁊ aliqui flectentes genua. ⁊ qualiter etiā eundē blasphemantes cū in iudicio accusant̄ publice puniunt̄. Non facio mentionē de secretis actibus cordis in cōtēplationibus nec d̄ lacrimis que de eoꝝ oculis sepe emanāt in magna abundatia memorando suam doctrinā. suas predicatōes. suos nobilissimos actus ⁊ ỽtuosissimos. suā vitā suā mortē. suū ad inferos descēsū. suam resurrectōnē a mortuis. multis ex eis secū resuscitatis. Itē memorādo ēt post suā resurrectōnē suā familiarē cū apl'is cōuersationem ꝑ dies. xl. anteq̄ ascenderet ad celos. In q̄bus suꝑ oēs angelos sedet ad dextrā patris sꝑ orādo ꝓ suis fidelib⁹. memorādo etiam q̄modo in mūdi fine veniet in maiestate sua ⁊ sui patris ⁊ angeloꝝ iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ꝙ dabit exeūtibus ad dexterā suā vitā eternā: ⁊ exeūtibus ad siuistrā tormenta sine fine. Quis ḡ saracen⁹ viuēs inter xp̄ianos pōt dicere nō esse xp̄ianos: nec talit̄ debere vocare illos q̄s cū tanta fide. cū tanta deuotione. cū tanta reuerētia ⁊ cū tanta gl'ia ꝯstat adorare ih̄m xp̄m. Secūdo declaro ꝙ saraceni h̄ dicētes sūt cōtra suam legē: nō dico solū illi q̄ habitant inter xp̄ianos ⁊ nouerūt supra p̄dicta: ſ etiā exeūtes in mequa loco secure eis s̄m alchoranū. cū ip̄mmet alchoranū in multis locis vocet eos xp̄ianos l'r̄e arabice noiant eos nazarenos qd̄ in idē redit. s. discipuli nazareni sic̄ xp̄iani discipuli xp̄i. q̄ ē mgr̄ oim fide-

liū.⁊ qm̄ apparuit paulo sic se vocauit
nazarenū. Dicēs ego sum ihs nazare-
nus quē tu persequeris. Sic ergo sarace
ni bñ pñt imponere fingere negare vel
affirmare de xp̄ianis q̄cq̄d eis placue-
rit qm̄ lex eoꝝ vocat eos xp̄ianos ipsi
dicūt ꝙ nec sūt xp̄iani nec ita debēt no
minari. Vñ bñ pñt cōsiderare sarace-
ni de xp̄ianis sic dicētes cuiꝰ alteriꝰ le-
gis volūt esse qm̄ nolūt affirmare esse
xp̄ianos. qd̄ tñ publice dicit lex eoꝝ
Et ideo ex q̄ suā volūtatē supponūt le-
gi sue negādo ꝙ ipa affirmat non ē mi
randū si silia faciūt de sctā sc̄ptura xp̄i
anoꝝ negādo tā irrōabilr̄ ihz filiū ma
rie esse filiū dei, quē sacra scriptura in
plibus locis veteris ⁊ noui testamenti
ꝓ tali noiat ꝙ sit filiꝰ dei suꝰ filiꝰ pmo-
genitus. suus filiꝰ ꝓprius. suꝰ filiꝰ verꝰ.
suus filiꝰ vnigenitꝰ. sic ꝙ vnꝰ solꝰ ē filiꝰ
ꝓprius dei genitus de sua sb̄a ꝓpria et
natura ⁊ nō multi. de q̄ vt nemo dubi-
taret. dicēdo iste est vel ille. deus pater
suū esse de nube loquēdo dixit eū ostē-
dendo, hic est filiꝰ meꝰ dilectꝰ. ⁊ si sara
ceni negāt sacrā scripturā quā habent
xp̄iani negāt legē suā in multis passi-
bus q̄ affirmāt ꝙ eaȝ debēt credere qꝛ
facit mētionē de scriptura moysi ⁊ ps.
dauid. de multis etiā ꝓphetis ⁊ euāge
lijs Affirmat em̄ alchoranū ꝙ illi sunt
credentes in deum: qui credūt ea que
deus iussit anteq̄ȝ machometus esset i
mūdo. Ad ea aūt que dicūt ꝙ ideo nō
sumus xp̄iani: quia non obseruamus
sabbatū nec circūcisionē. que ⁊ q̄ȝ ma-
nifeste sūt ratōnes quare lex moysi nō
debuit obseruari post publicationem
legis gratie. ⁊ excepto ꝙ moralia pre-
cepta manserūt cessauit impletis ꝑ ihe
sum mysterijs in ipsa contētis ad ple-
num in. j. libro fuit declaratuȝ. ⁊ redu-
co hic ad memoriā saltem vnū dictum
quod multū debent attendere iudei ⁊
saraceni vtentes circūcisione. ꝙ quādo
rex impleuit suuȝ pmissū si post aliqs
ducat ꝓ dimisso illud quod ipse ordia
uit bene potest intelligere ꝙ ei facit in
iuriam: quia ducendo tale ꝓ dimisso
dat intelligere nō esse impletū quod ꝓ
misit in tempore iam p̄terito ꝑ eū assi-
gnato. sic est de circūcisiōe quā deus d
dit abrae ꝓ signo cōfederatōis int̄ deū
⁊ eum quousq̄ȝ de suo semine nascere
tur ille q̄ habebat esse oim̄ gentiū bene
dictio messyas pmissus deus ⁊ homo
qꝛ ergo saraceni vtunt̄ circūcisione cō
tinuo sunt in ira dei sicut iudei, facien
tes deū mendacē ⁊ ꝑiurū nō implentē
quod pmisit ⁊ iurauit tempe determi
nato. Respondent ad hoc saraceni ex
vno falsissimo fundamento p̄supposi
to ꝙ contempta lege scripture ⁊ gratie
debent seruare solūmodo legē nature
quā abraā obseruauit: ex q̄ ipi nō legē
moysi nec xp̄i. ꝭ datam abrae soluȝ te-
nent ꝓ vera ꝙ debent esse sicut ⁊ ipse
circūcisi, ita ꝙ postq̄ȝ habita est lex ꝑfe
ctionis redeant ad legē nature in q̄ vi-
xerant ab initio mūdi: qm̄ homies nō
erant capaces maioris legis. sic̄ si post
q̄ȝ creuit in etate ⁊ est factus homo in-
telligens dicat ꝙ ei ꝯuenit loqui sicut
qñ erat puer sine sensu scire potest sic
puer. cogitare sicut puer, ludere pōt si
cut puer. cū hoc sit certū oibus homi-
nibus cū veniūt ad etatē ꝑfectaȝ debe
re facere illud qd̄ ꝑtinet ad talem eta-
tem ⁊ dimittere ea que faciebant cū ꝑ
uuli erant. Sed querendū est a sarace
nis quare circūcidunt̄. vt cum nesciue
rint respondere remaneant cōfusi i cir
cūcisione sua. Nō em̄ inuenit̄ expresse
dictū in alchorano ꝑ magistrū macho
meti ꝙ circūciderunt se ⁊ sui credētes
ꝭ isti sui credentes addiderūt dicendo
ꝙ ex q̄ fuit data lex abrahe ⁊ ipse fuit cir
cūcisus ꝙ necessaria est eis circuncisio

Circumcisio cessat

cū dicant ꝓfessores ⁊ obseruatores le-
gis abrahe ꝙ machometus fuit circū-
cisus non legit̄ in alchorano: sed in li-
bro sue generationis ⁊ vite narrat̄ ꝙ
ipo nato circūcidit eū Gabriel quan-
do balneauit cor eius ⁊ aperuit. ⁊ post
hec verba statim sequit̄. Et dicūt ꝙ na
tus est circūcisus. Ex quo ergo de sua
circuncisione dicunt duas opiniones
nullaȝ earū affirmando apparet ꝙ de
eius circūcisione nō sūt certi. nec talis
circūcisio sicut dicunt fuit circuncisio
abrahe que fuit nō ꝑ angelum sed ma
nu hois facta. ꝙ machometus nat⁹ sit
circūcisus hoc dicere est ad beneplaci-
tū. potuit machometus de facto si rex
fuit arabū vel princeps. vel subditi sui
inter se vel ex parte sua nō dei. dare su
is dimissam. quod tamen in libro suo
non continet̄ sic accidisse. Sed ꝙ my-
sterū circūcisionis datū abrahe quo-
modo iam totaliter cessauerat ⁊ fuit
anullatū potuerit iuste ordinari ⁊ con
tinuari clarū est ꝙ non. qm̄ iudei sicut
dictū est quando ea vtunt̄ sūt in conti
nua ira dei ⁊ odio de q̄bus sic dat̄ intel
ligi in eo ꝙ narrat̄ de vita machometi
nō fuit filius inter eos patre eoꝝ nō ex
pectante ꝙ angelus circūcidat puerū
quando die octaua facit eum statiȝ cir
cūcidi. ergo machometus fuit fili⁹ gen
tilis vel xp̄iani. si gentilis. videat q̄ ta-
le affirmat in qua reputatione teneret
eū mater sua videndo eū dissimilē pa-
tri ⁊ suo generi toto. si primo nō hab-
erat de ea reuelationē de qua tamē ni
hil narrat̄. ⁊ quomodo potest dici per
angelū circuncisus statim sicut natus
fuit. si natus fuit circūcisus hoc nulli
est dicere quoniā est contradictio i ter-
minis. Si iam forte dicat ꝙ circunci-
dit eum angelus in ventre matris sic̄
si a sua conceptione fuisset sanctificat⁹
⁊ in gratia dei cui nō concordant ver-
ba psalmi claritatis. Unde magister
machometi quem dyabolū intelligo
iurando per claritateȝ noctis quando
colligit̄ seu occidit. dicit sic. An nō te
inuenit dn̄s tuus orphanū ⁊ appropi-
quabit. inuenit te deuiū ⁊ direxit. inue
nit te paupereȝ ⁊ ditauit. Ecce scitas
tam ꝑ saracenos laudati religiosi ma-
chometi quē s̄m ꝙ ipsi intelligunt. de
us inuenit deuiū ⁊ direxit: ⁊ ad q̄d di-
rexit statim declarat ꝙ de paupere euȝ
ditauit: ⁊ quid dicat̄ in libro suo cōtra
diuitias cuȝ illas ⁊ luxurias ꝓmittat
dyabolus suis nō dicit̄. Sed hoc ē cer
tum q̄d difficile est ꝙ diuitias habētes
ingrediant̄ paradisum. dimittendo er
go hoc ex q̄ illud quod dicit̄ de circūci
sione machometi nō legit̄ in libro suo
ꝑ eos reputato ꝓ autentico illud ē ma
gis apparens ꝙ ipe ⁊ sui primi creden
tes ꝓ maiori vel multo magna parte
fuerūt xp̄iani nō circūcisi sed baptiza-
ti. Uerūtamē cū in alchorano dicat̄ d
magna instantia ꝑ eū ad iudeos vt es-
sent suicredentes existēti maiori labo-
re ⁊ principaliori intentione sua facien
di semper suum principatū maiorem
ꝑ eū tantū desideratū ꝓ concordia eo
rum que sibi adherebant forte fuerit i
troducta circūcisio que leuiter potuit
introduci cū in illis partibus esset mul
titudo iudeoꝝ: ⁊ est verisimile ꝙ mul-
ti eoꝝ erant neophiti ⁊ cū i m̄tis isto
ruȝ magno tempore duret affectio ad
legem moysi sicut vera ꝑ eos habita ⁊
suos patres habdēo fiduciam domini
temporalis multi illorum non contra
dicunt circuncisioni. Dicunt iterum a
liqui ꝙ durauit adhuc in illis partib⁹
heresis phariseorum ꝙ ad saluationeȝ
requirebatur cum euangelio obserua-
re legem moysi ⁊ non minus pensan-
dum est ex quo labor Machometi ⁊
suorum omnium successorum erat

adiungere principatui sic xp̄ianos sic
iudeos ⁊ gentiles ꝑ ip̄m ⁊ suos fuisse
ordinatum ꝙ sui credētes loco baptis
mi acciperēt elataher q̇ vtunt̄ qn̄ igre-
diunt̄ suas mesq̇tas. pōt ḡ alphaquini
saracenoꝝ ꝑ seipsos intelligere quāte
efficacie est ꝙ arguūt cōtra xp̄ianos ꝙ
circūcidūt se sicut fuit xp̄s: qn̄ ip̄i seip
sos reputātes ⁊ tenentes se ꝓ magnis
zelatoribus ⁊ imitatorib⁹ eius non na
scunt̄ circūcisi. nec expectāt ꝙ angelus
circūcidat eos sic̄ dicūt de machome-
to. Forte rn̄debūt ꝙ alia est rō in ma-
chometo: ⁊ alia in eis. ꝫ exq̇ in eis nō
verificat̄ ꝙ in sua ꝓphetia nō est miruꝫ
si imponēt xp̄ianis ōbere circūcidi ex
quo xp̄us fuit circūcisus sic̄ hoies ce-
ci vel debiles visus loquentes in eo ꝙ
nō vel paucū vidēt q̇ sequunt̄ ea q̄ pe-
dibus calcant vel manib⁹ palpant. sed
de eo ꝙ dicūt nō vidēt ꝙ est ante vł re-
tro ad dextrā vel sinistrā supra vel ifra
volo dicere ꝙ nō cōsiderāt causaꝫ qua
re ihs xp̄s fuit circūcisus nō habēs lo
cū in suis fidelibus postq̄ꝫ cessauit lex
moysi ⁊ fuit euacuata a virtute q̄ p̄mo
in eo erat qn̄ fuit puer. nec adhuc i no
cte ante mortē suā. q̄ꝛ fuit ꝑ eaꝫ obser-
uata lex moysi faciēdo pasca agni. vn-
de exq̇ fuit mutata substātia ⁊ natura
illarū rerū in q̇bus principalit̄ stabat
veritas legis moysi. lꝫ inueniant̄ scp̄ta
⁊ ꝙ iudei teneāt eam cū multa diligē-
tia in suis synagogis exq̇ deficit eis v̄-
tus nō obligat vt seruet̄ imo poti⁹ obli
gat vt nō obseruet̄. Qm̄ hoc est certuꝫ
⁊ notoriū oibus hoibus mūdi ꝙ non
existēte v̄tute rei significate ꝑ signū si
ille q̇ signū habebat vult ea vti sic̄ pri-
us ꝙ ipse factor reputat̄ falsus ⁊ men-
dax vel stultus sine sensu vt cū sit spe-
cialis diuisa militibus a nō militibus
quō aliquis eoꝝ suis demeritis priuat̄
a milicia si ducat eandē diuisam quaꝫ
primo ex substātia veritatꝭ habuit mu
tationē est reputatus mendax ⁊ dat̄ ei
pena ꝓ eo. non minus est ō illis digni
tatibus tam ecclesiasticis q̄ꝫ secularib⁹
q̇bus pn̄t priuari possidētes vel si nū-
q̄ꝫ habuerunt ⁊ vocant̄ tales. eadeꝫ ra-
tio concurrit circa mulieres exn̄tibus
aliȷs signis virginū ⁊ vxoratarū corru
ptarū. q̄ꝛ iste facerēt iniuriā suis maritꝭ
si ambularent in habitu in q̇ p̄mo am
bulabāt. sic facerēt iniuriā regi milites
si facta pace i se ducerēt signū quod p̄
mo erāt guerre vel ecōtra signo ip̄o fa
cto exn̄te falso: qm̄ nō est cōforme rei
ꝑ illud significate ꝓpriū. Exemplū cir
ca materiā de qua loq̇mur est de muli
ere que alio habitu vtit̄ qn̄ est virgo de
sponsata ⁊ alio qn̄ iam peꝑit. q̄ꝛ si post
q̄ꝫ peꝑit filiū vult ducere se sic̄ prius an
teq̄ꝫ pareret oēs vidētes deriderēt eaꝫ
reputātes eā mulierē insensatā specia-
liter si ip̄amet occidit suū ꝓpriū filiuꝫ
⁊ se vellet ostēdere ac si nunq̄ꝫ peperis
set. q̄ꝛ iā nō solū mˡier insensata ꝫ etiā
reputata sic̄ veracit̄ falsa ⁊ sine aliq̄ ex
cusatione. plena omī malicia. Hic ē ꝓ
prie casus synagoge societatis descen-
dentis ex semine abrahe quā oib⁹ aliȷs
dimissis generatōibus deus accepit i
fide ꝓ spōsa sua qn̄ abrahā credidit et
fuit ei reputatū ad iusticiā. Vnde ex il
illo tempore semper vixit in fide ⁊ spe
ꝙ ex illa debebat nasci messyas ꝙ non
erat in aliqua alia generatione ⁊ in si-
gnū predicte fidei abrahaꝫ sicut dictū
fuit accepit circūcisionem. Nato ergo
messya ex semine iudeoꝝ ⁊ impletis ꝑ
ipsum omnibus mysteriȷs sic est ꝙ vt
maneret in statu queꝫ primo tenebat
occidit filium ex ea natum quis pote-
rit iudicare nisi ꝙ sit totaliter sine sen-
su ⁊ plena oīm malicia. postea potuit
vti circūcisione ꝓ diuisa ei data quous
q̄ꝫ ex ip̄sa nasceret̄ filius ei ꝓmissus. ꝫ
ratio non minus culpat saracenos cō
fitentes natiuitateꝫ ihesu xp̄i ex maria

fides abrahe

virgine descendente ex genere iudeorum. Quo ipleto misterio circucisionis stati cessauit que primo erat diuisa et signu spalis amoris illius populi. Item circumcisio tenebat locu et conditionem vnius supplicationis continue ad deu vt recordaret sue misericordie fm q locutus fuit abrahe et aliis prib⁹ iudeorum q veniret ad medendu contritos corde: et ad pdicandu captiuis indulgentia et clausis daret apertione: et cosolatione lacrimantibus: impleto ergo et de ea habita pfecta noticia: circucisio que iudeis erat sicut queda supplicatio pmo reddit in abbominationem et odiu qto plus ducunt eam tanto se faciut magis indignos diuina consolatione: de quo tepus pteritu. M.cccc.lx. annorum est eis plus qua satis testimonium existendi continue in ira dei: et vt nunq habeat misericordia sicut circucisio dabat eis spem qua totaliter pdiderunt quado mutata substatia et notificata veritate misterii: circucisione q erat signu voluerut vti sicut prius bene potest hic dici illud broccardicu istius regni castelle athilo digonuera entbiendolo tu snegra. Supradictis rationibus coprehendentibus sarracenos plusq iudeos qn ipi postq cessauit suum misteriu ea rone qua fuit data abrahe vtunt circucisione q si attente voluerint cogitare in secret sacre scripture possunt sane intelligere q inquantu vtunt circucisione sic moyses cotinue accusat iudeos ante deu: q non crediderunt dictis eius: sic abraham accusat sarracenos false suam diuisa deducentes post impletoe pmissionis sibi facte et aliis prib⁹ cuius impletois ipimet sunt testes positi i paradiso p⁹ mortem ihu xpi: accusat eos iterum non minus abraham q confitentes se venire de hismael otradicunt eis diuina verba et mendacia dicunt: q non in hismael sz i ysaac semie e benedictio omniu gentiu: et dicut seipos esse illos de benedictoe in ysaac pmissa: vix sufficeret tempus si scriberem rones et causes occurrentes ad intellectu iniusticie totaliter irronabilis qua sarraceni comittunt in vsu circucisionis non habedo autenticu et expressum testimoniu qd suo magro sc machometo fuerit madatu. Verutamen si tale preceptu fingam non potest esse dei q deus no potest dare falsum testimoniu sic est circumcisio mutata veritate et suba illius qd significabat totali vitate cxnte pncipaliter in hoc q sit coformitas intellectus cognoscentis rei que cognoscit potest aliqs dicere q intelligit q sol sic relucet nobis et illuminat de nocte sic de die. Sz q natura rei non est conformis sua cognitio non est vera similit et eius dictu: et si illud qd dicit ponat in scripturis eade rone illa scriptura erit falsa vt notat dns Cesarien. in tractatu suo contra sarracenos.

Contra xpi conceptoem per spiritumsanctum

Secundu argumentu sarracenorum est cotra xpi conceptioem qua nos xpiani affirmamus de spiritusancto qui est tercia in trinitate psona qd ipsi non intelligentes licet asserant xpm de virgine natu et mariam vgine pmansisse: non tame intelligut spiritu dei tercia in trinitate psona sed potius malem flatu quale recipimus i hoie et alio aiante. Dicut em deo insufflante beata virgine de illo flatu virginem concepisse: qd volunt auctoritate et rone pbare sc q flatus sit in deo et q de tali flatu coceperit virgo. Unde dicit in ps. Flauit spiritus eius et fluent aque: spiritum istu intelligut materialem dei flatum. Item Gen. pmo Inspirauit in faciem eius spiraculum

D

vite q̄ sic intelligunt deus suo flatu in
sufflauit in corpus ade ⁊ ita creatus ē
spiritus in corpe ade illo flatu diuino
de eodē flatu itelligūt qd̄ legit̄ i euāge
lio. Insufflauit xp̄s i discipulos suos
⁊ ait. Accipite spiritū sanctum ⁊c. Sic
etiā intelligunt q̄ gabriel dixit ad ma
riam. Spūssanctus supueniet in te. et
illud qd̄ de xp̄o dicit̄: conceptus de spi
ritu sctō nat⁹ ex maria virgine. Rōne
etiā idē volūt astruere sic. Virgo ma
ria xp̄m genuit p se non alio median
te ẜ nec de virili semine eū cōcepit nec
de diuina sustātia ergo de quodā me
dio inter rōnabilem creaturā ⁊ deum.
Sz q̄d est mediū sup hoiem ⁊ infra de
um nisi flatus diuinus quo insufflata
pcepit virgo maria. Si flatus mālis im
pregnat terrā ⁊ germinare eā facit q̄d
mirū si flatus diuinus infecūdauit ma
riā. Ad hec rn̄det alan⁹ in suo q̄dripar
tico libro. iiij. capitulo pmo q̄ illi qui
hoc conant̄ asserere indigent pena ⁊ sē
su: q2 in deo mālis flatus non est cū sit
subā incorporea nec habet instrumēta
flādi vt fauces ⁊ hmōi. Si em̄ de⁹ cor
poreus esset variabilis esset nec in om
ni loco incircūscriptibiliter esset. q̄ aūt
deus incorporeus sit rōne non indiget
cū omnis ratio tam hūana q̄ diuina
hoc inrefragabiliter affirmat. Flatus
em̄ dei siue spūs dei dr̄ spūs sanctus q̄
pcedit a pr̄e ⁊ filio de quo dicit̄ spirit⁹
dn̄i ferebat̄ super aquas Gen̄. pmo et
xp̄s dixit spūs vbi vult spirat. Si spūs
sctūs aliq̄ volūtas ē rōnal' ē ⁊ ita māl'
flatus nō ē. Itē apl's dicit q̄ spūssctūs
postulat p nobis gemitibus inenarra
bilibus: xp̄s etiā ait. Ite pdicate euan
geliū omni creature baptizantes eos i
noie pr̄is ⁊ filij ⁊ spūssancti. Hic spūs
sanctus cōnūerat pr̄i ⁊ filio: ⁊ ita vna
est in trinitate psona: de hoc spū dr̄ fla
uit spiritus eius ⁊ fluent aque: cū em̄
spūs scz per gr̄am inspiratur pctōribus
que dicunt̄ aque pter fluxū peccato
rum aque fluūt. i. peccatores cōuertūt
fluūt pter fluxū lacrimarū p peniten
tie lamentū: q̄ aūt dicit̄ dn̄s inspirasse
spiraculū vite in corpus ade: sic intelli
gendū est spiritū hois creando cū cor
pori hois infudit: per hoc autē q̄ xp̄s
insufflauit in apostolos significatū est
q̄ gratiam spūssanctus infundebat in
eos. Supuenit aūt spūssctūs in virgi
nem gloriosam q2 ei infudit gr̄am suā
Eadem rōne dr̄ concepisse de spūsctō
id est ope spūssancti non de subā ipius
ipa em̄ vgo sola dei auctoritate de car
ne sua xp̄m concepit sine alterius rei
pmixtione: nec aliquis debet intelligi
flatus mālis vt iam dictū est a deo p
cedens rōnalē creaturā excedens q2 si
aliquis mālis flat⁹ pcederet a deo aut
esset eiusdē nature cū deo aut non. Si
esset eiusdem nature cū deo ergo esset
deus ⁊ ita de diuina natura cōcepit vir
go q̄ dictu ⁊ intellectu est horribile as
serere. Si vero ille flatus nō est diuine
nature querit̄ ergo cuius nature sit: si
corporee nature est ⁊ nō diuine erit an
gelus vel aīa cum spiritus sit: ⁊ ita bea
ta virgo de angelo vel anima concepit
Si aūt corpalis est nihil aliud q̄ aer es
se videt̄: ⁊ ita absurdissimū est qd̄ sequi
tur vt dicam⁹ vginē ex aere cōcepisse
hominē. Querit̄ itē a sarracenis vtrū
ex solo flatu facta sit illa conceptio: si
ex solo flatu cōceptus ē xp̄s qūo ex so
lo flatu flatus ē homo vel ipe flat⁹ fa
ctus ē homo fuit ille flatus anima xp̄i
vel vnitus anime xp̄i: si fuit vnitus aīe
xp̄i spūs sophisticus esse videt̄: corpus
etiā qd̄ xp̄s habuit fuit de carne virgi
nis aut nō: si non fuit de carne virginis
filius virginis non fuit. Vn̄ ergo car
nē habuit si de virgine habuit fuit fla
tus ille vnitus carni vt ex illis duob⁹
fieret conceptio ⁊ illo flatu aiaret̄ caro
ad hoc vt xp̄s fieret homo. Sz obijcit

sarracenus veritatis inimicus: si xps non fuit de suba diuina vel de flatu dei conceptus: quo ergo fuit dei filius. Ad qd rndetur: quod xps secundum humanam naturam fuit filius virginis: et secundum diuinam filius dei ab eterno a patre natus secundum diuinitatem. In tempore vero de virgine secundum humanitatem: quod aut xps fuerit deus et homo supra libro primo latissime probatum est

Quod christus non sit deus

Terciu argumentu sarracenorum est contra xpi diuinitatem. Arguunt enim contra nos si xps esset deus ipse de se hoc in euangelio declarasset: sed hoc est falsum quia nunquam hoc de se asseruit nec dixisse legitur se esse deum quicquid sit de argumenti sequela addunt quod insipienter dicunt scilicet quod nunquam de se xps asseruit se esse deum. Rndetur multiplici testimonio ipsius xpi oppositum esse verum. Unde marci. xiiij. habetur quod cum sacerdos interrogaret ihm dicens tu es xps filius dei benedicti. Rndit ihs et dixit illi. Ego sum est manifesta confessio quod xps est deus propter quod summus sacerdos scidit vestimenta sua etc. Item iohis. vj. Ego sum panis vite qui de celo descendi: si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Item iohis. viij. Ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite. Item ex pluribus alijs locis. Ego sum resurrectio et vita. Ego sum via veritas et vita. Ego sum ostium: per me si quis introierit saluabitur. Ego principium qui et loquor vobis. Ego sum alpha et o principium et finis: que omnia non possunt competere nisi deo vero vt patet cuilibet intuenti. In confirmationem huius iudei allegantes causam coram pilato quare deberet mori xps dixerunt quia filium dei se fecit. Et sic patet quod insipienter et stulte locuti sunt sarraceni in preallegato argumento.

Contra christi mortem.

Quartu argumentu sarracenorum est contra xpi mortem. Ipsi enim asserunt xpm immortalem et impassibilem fuisse qui conceptus de dei flamine: et ideo dicunt ipm non fuisse passum vel mortuum nec a mortuis suscitatum: sed asserunt loco eius hominem posuisse cum iudei vellent ipm cruci affigere quod ita nituntur probare: si xps de flatu diuino conceptus est sicut flatus diuinus incorruptibilis est: ita xps impassibilis. Preterea indecens esset xpm de flatu diuino conceptum et quodammodo dei filium crucis subire patibulum. respondetur quod xpus secundum quod dei filius est nec passus nec mortuus nec suscitatus est: sed secundum infirmitatem humane nature quam assumpsit de virgine: quia xps si carnem assumpsit aut passibilem habuit aut impassibilem. Si impassibilem vnde eam assumpsit. Si passibilem et pati et mori potuit et ex diuinitatis virtute a mortuis resurgere. Sed si de carne virginis passibilem carnem assumpsit et sic passibilis fuit: quod aut xps filius dei fuerit et secundum hoc immortalis et filius virginis et secundum hoc mortalis diligenter superius libro primo probatum est et etiam quod christus passus mortuus et suscitatus fuerit ibidem latissime probatum est in apertione. xij. thesaurorum Et si dicat sarracenus miserum esse christum subisse mortem secundum infirmitatem. Respondetur quod hoc non reputamus christi miseriam sed dignationem: quia ex summa misericordia fuit et dignatione quod christus carnem assumpsit et mortem subijt non quod meruisset hoc cum peccatum non fecerit vt et ipsi sarraceni fatentur sed vt a morte nos per mortem redimeret. Si enim rex aliquis misit[9] seruo sui iacenti in luto lutum itraret vt eum liberaret non hoc ascriberetur miserie regis sed dignationi. Ex verbis etiam ipsius alchorani eligitur predictus error. Unde ait in capi-

tulo.xxviij.in ꝑsona xp̄i dum inter ho
mines cōuersarer iniunxit mihi scꝫ de
us nec me virū difficilem ꝫ maloꝝ ex-
ꝑtem creauit ⁊ super me est diuina sa-
lus in die mee natiuitatꝭ ⁊ mortis a q̃
iterū viuus accedam. Hec ibi.

Contra trinitatem ꝑsonarum

Quintū argumentū sarracenoꝝ
q est ꝯtra trinitatem ꝑsonaꝝ. Cuꝫ
enī audiuit machomet⁹ ꝙ xp̄ia
ni ponebant in deo tres ꝑsonas nō va
lens intelligere sine pluralitate diuine
essencie: cogitauit ꝙ ponebant tres de-
os: ⁊ ideo negauit trinitatem in deo: ⁊
ideo dixit in alchorano in capitulo ele
nesa non dicatis tres q2 deus est deus
vnus licet pluralitas ꝑsonaruꝫ in deo
posset ostendi ex sacra scriptura ⁊ rati-
onibus sic̄ supra ꝓbatuꝫ est contra iu
deos libro. iij. ꝯsideratōe. iiij. articulo
xxiij. q2 tn̄ primū vt infra dicet̄ dicunt
esse corruptū. Scd̄m vero audire no-
lunt cū noluit credere nisi his que tra
dita sunt eis a suo magistro in alcho-
rano. Ideo ad eoꝝ confusioneꝫ ex eo-
dem alchorano volo ostendere plura-
litatem personaꝝ in diuinis ad qd̄ cuꝫ
non poterit respondere cōpellant̄ ītra
re conuiuiū v̄itatis. Queram⁹ ergo a
sarracenis quid sibi voluit alchoranū
q2 tociens induxit deuꝫ de pluralitate
loquenteꝫ. Dicit̄ enī in capitulo elbal-
kara in ꝑsona dei diximus āgelis ado
rate adam ⁊c̄. Ex hoc continuauit po
stea vsq3 ad finē libri aliq̄ modo loquē
do de deo in singulari aliq̄n in plurali
⁊ certissimū est oībus xp̄ianis iudeis ⁊
sarracenis ꝙ deus ē vnus ⁊ sol⁹ ⁊ sim-
plex: ⁊ non habet nec potest habere cō
sortem: quare igit̄ de se loquit̄ pluralit̄
nō possunt dicere ꝙ deus loquit̄ de se
⁊ angelis: dicit̄ enī ibi diximus angelis
hec ergo locucio dei est non angeloꝝ
ꝫ ad angelos. Itē scd̄o in capitulo sad
di2 ꝙ oēs angeli adorauerūt adam nisi
dyabolus: ergo oibus angelis dixit de
us. Tercio capitulo in multis locis in
alchorano induxit tales locutiōes de
deo in plurali in talibus actionibus in
quibus angeli nullo modo cōicant sic̄
in creatōe mūdi in iustificatōe ipij dici
tur in alchorano in pluribus locis in
ꝑsona dei nos nunq3 creauimus celuꝫ
⁊ terrā ⁊ intermedia ꝓ ludo et nos iu-
stificamus hominē ⁊c̄. ⁊ nos misimus
xp̄m filiū marie ⁊ dedimus ei spirituꝫ
⁊ euangeliū ⁊ miracula ⁊ talia in qui-
bus angeli nullo modo cōicare possūt
cum deo: angeli enī creati sunt a deo ⁊
non creatores cū deo creante celum et
terram ⁊ intermedia: nec possunt dice
re sarraceni ꝙ vox illa pluraliter sit ex-
cellentissimi creati ꝑ qd̄ deus oia fecit
vt dicunt. Constat enī ꝙ q̇cq̇d est ꝑter
deum est creatura a deo creata: ⁊ nulla
creatura potest esse concreatrix cū deo
Item. iiij. capitulo. Non potest etiā di
ci ꝙ deus pluraliter de se loquit̄ ꝓpter
diuersas quidditates q̄ sūt in eo sic̄ po
tentia iusticia ⁊ hmōi q̄s arabes appel
lant saphat. Ista enī sūt in deo nō acci
dentia: ꝫ sunt ip̄a diuina essentia. Vn̄
in deo nullā cōpositōem nec pluralita
tem faciūt vt ꝑ illa deus de se loq̄t̄ plu
ralit̄ cū tn̄ i āgelo ⁊ hoīe illa accidētia
aliquā cōpositōem faciāt: ⁊ certe talis
modus loq̄ndi scꝫ ꝙ deus de se cuꝫ sit
vn⁹ pluraliter loquat̄ inuenit̄ semel a
moyse introductus in gen̄. nam in for
matōe hoīs deus locutus est dicēs: fa-
ciamus hoīem ⁊c̄. Et dicūt iudei ꝙ est
vox dei ad angelos qd̄ ē ꝯtra sacrā scri
pturā q̄ nūq3 dic̄ hoīem creatū ad ima
ginē angeli: ꝫ ad imaginē dei: ⁊ hoc est
ꝙ statim subiūgit moyses post ista ver
ba dicēs ⁊ creauit deus hoīem ad ima
ginē ⁊ silitudinē suā ad imaginem dei
creauit illū. Est igit̄ vox dei p̄ris ad fi-
liū vel toti⁹ t̄nitatꝭ adinuiceꝫ: nā de⁹ q̄
ē vn⁹ ⁊ simplex in eēntia ē trin⁹ in ꝑso

nis ⁊ alchoranū illō simpliciť dixisset nisi ꝙ tenuit ꝙ nō potest esse distinctio ꝑsonarū sine distinctōe essentie. Ideo dicit in capitulo elneza. O familia liberi nolite vacillare in lege vr̄a ⁊ non dicatis de deo nisi veritatem qꝛ xp̄s ih̄s marie filius est nuncius dei ⁊ verbum dei qđ in ea posuit ꝑ spiritū sanctū suū Ecce hic noīat deū verbū dei ⁊ spiritū sanctū suū. Sꝫ timens ne per hoc diuina essentia diuideret vel multiplicaret vel determinaret statim subiūxit ⁊ nō dicatis tres quia deus est deus vnus. Ecce quantuꝫ appropinqūit ad illud qđ maxime arduuꝫ est in fide vt quasi cū iohanne diceret pater verbū ⁊ sp̄us sanctus hij tres vnum sunt. Induxit igiť in alchorano machometus deū loquentē pluraliter ⁊ nescit causam teneamus igiť cū eis cōiter ꝙ deus est vn⁹ ⁊ solus simplex ⁊ ipi habent in alchorano ꝙ deus est deus vnus ⁊ qđ habet verbū suū ⁊ spiritūsanctū. ⁊ sic tenem⁹ ꝙ ipse qui est vere deus vn⁹ ⁊ simplex ꝓprie de se loquiť singulariter: ⁊ qꝛ est trinus in ꝑsonis aliqñ loquiť de se pluraliter. Sꝫ quia late dictū est de patre ⁊ filio dicamus aliqđ in speciali de spiritu sancto cōtra sarracenos: ⁊ q̄ram⁹ ab eis qꝛ alchoranū frequentissime facit mentionē de spiritu sancto quis est iste sp̄ūsctūs. Nam in capitulo elbakara in ꝑsona dei dicit dimisim⁹ ⁊ dedimus ihū filio marie ꝙ faceret ꝓdigia ⁊ miracula manifesta ⁊ ꝑfecimus eum ꝑ spiritū sanctū: ⁊ idem repetit ꝑ omnia infra in eodem capitulo. Item dicit in capitulo elembra de maria in sufflam⁹ in ea de spiritu sctō ⁊ in pluribus alijs locis loquiť silia de spiritusācto. Queriť ergo qs est iste spiritussanctus: ⁊ non possunt dicere sarraceni ꝙ sit aliqua creatura pura vel aliqs angelus bonus: quia loquiť de eo singulariť vt de vno sancto nostro. Angeli vero sancti sunt multi et omnes sunt dei. Que esset igiť causa vt de eo singulariter diceret nr̄o ⁊ sctō. Et p̄terea nō esset magna cōmēdatio de xp̄o quē alchoranū intelligit singulariť cōmēdare ꝙ deus dedisset ei angeluꝫ custodeꝫ quia quilibet homo habet angelū custodem: nam deus facit sp̄us angelos ⁊ nūcios nr̄os sic dꝛ in alchorano i capitulo elmelaize. Et p̄terea angeli nō sanctificant hoīem: ꝫ deus imediate ⁊ solus sicut solus deus potest dimittere peccata vt dꝛ in alchorano. Si autē p̄dictus spiritussanctus sit vere deus ꝫ verus deus q̄ de spiritusancto loquitur dicens: dedimus sp̄m sanctū et insufflauimus de spiritu nr̄o: cuꝫ igiť diuina essentia sit vna ⁊ simplex et non possꝫ diuidi nec distingui: ⁊ ibi sit dās ⁊ datum dans q̄ dicit dedimus ⁊ dat⁹ spiritussanctus qui diciť datus est isufflatus ⁊ inter dantē ⁊ datū requirat distinctio oportet ꝙ de⁹ dans ⁊ insufflās ⁊ sp̄ūsctūs isufflatus ⁊ datus distiguātur ⁊ differant hec est distictio sola quā nos xp̄iani ponimus in diuis ꝑsonis ⁊ quā vocam⁹ distinctōem realem ꝑ relatōes originis stante vnitate indiuisibili diuie essentie. Patet ergo declarata trinitas ꝑsonarū in diuis cōitate essēcialiť ex alchorano machometi quā sarraceni nō intelligūt ꝑcussi cecitate.

Contra btitudinem eternam q̄ in dei visione ⁊ nō corporali refectione consistit.

Sextū argumentū sarracenoꝝ ē cōtra beatitudineꝫ eternā: ⁊ nos xp̄iani intelligimus ⁊ firmiť credimus scꝫ ꝙ cōsistit in dei beatifica visione ⁊ illa est sp̄ūalis refectio final' beatoꝝ: sarraceni vero tenēt in eterna beatitudine homines reficiendos materiali cibo ⁊ potu ꝙ sic auctoritatibus nituntur ꝓbare. De⁹ enī ꝓmisit iudeis

si bene agerent terrã lacte ꝛ melle manantē: ꝫ hoc intelligi nõ potest de materiali terra ꝓmissionis: qꝛ illa nõ manat lacte ꝛ melle: ergo in alia vite eterne. Item xp̃s ꝓmittens suis credentibus eternã refectõez dicit vt bibatis et edatis super mensaz meã in regno patris mei. Itē post resurrectiõem legiꝰ xp̃m de fauo mellis comedisse vt per hoc insinuaret: ꝛ post resurrectionem oẽs reficienꝰ melle. Ad hoc dicendũ ē istis bestijs ꝙ in eterna btitudine non erit aliq̃ mãlis refectio ꝫ spũalis: quia tũc hoies spũalia corpora hēbunt non potu vel cibo indigentia: qꝛ sic̃ attestaꝰ xp̃s hoies in pⁱadiso neqꝫ nubent neqꝫ nubenꝰ: ꝫ erũt sic̃ angeli dei in celo cibo ꝛ potu non indigentes: ꝛ Apl's ait ꝙ esca ꝛ potus nõ sunt regnum celoꝝ caro etiã ꝛ sanguis regnũ dei nõ possidebũt .i. alimenta carnis ꝛ sanguis in regno dei locũ non hēbunt ad lr̃az de terra ꝓmissionis intelligi nõ potest qđ dictũ est de terra lacte ꝛ melle manãte terra em̃ illa sterilissima est: ꝫ p terram manantē lacte ꝛ melle pⁱadisus celestis intelligiꝰ q̇ manare melle ꝛ lacte diciꝰ ꝓpter eterne ꝛ interne refectõis dulcedinem: mensam aũt xp̃i q̃ est in regno pr̃is sui vocat spũaliũ bonoꝝ refectionem que spũalis refectio nihil aliud ē q̃ꝫ diuina fruitio. Vñ in ps̃. Torrente voluptatis tue potabis eos. Que aũt maior insania poterit esse q̃ꝫ asserē hec est bonoꝝ p̃mia scꝫ esum mellis ꝛ potũ lactis nunq̃ꝫ sustinuerunt martires tot pⁱsecutões vt ad has deuenirēt refectiones voluit laurentius vri in craticula vt ad hec pⁱueniret gaudia suspensus ē vicentius in eculeo vt hoc frueretur cibo: certe si deꝰ daturꝰ eēt sua materialia fercula: credo ꝙ elegãtiora daret eis ciberia: xp̃s aũt post resurrectionem nõ ideo cõmedit vt p hoc insinuaret resuscitatis necessaria eē: ꝫ vt ꝓbaret eiꝰ resurrectio ꝟa eiusdez in nũero nõ solũ p auditũ cum dixit eis: pax vobis Luce vlti. qꝛ xp̃s hēbat talē modũ salutãdi: spũs em̃ malignꝰ nõ cõsueuit ãnũciare pacē ꝫ discordiã nec solũ p visum: cũ dic̃ discipul' videte manꝰ meas ꝛ pedes meos qꝛ egoipe sũ Luce vlti. Nec solũ p tactũ cũ dixit palpate ꝛ videte qꝛ spũs carnez ꝛ ossa nõ habet sic̃ me videt' hr̃e Luce vlti. Sꝫ etiã ꝓbauit suã resurrectionē eē verã ex gustu: qꝛ corpꝰ fantasticuz ꝛ sine aïa comedē nõ p̃t. Hac ḡ ex causa dixit discipul' suis hētis hic aliq̇d ad mãducãdũ illi tulerũt partē piscis assi ꝛ fauũ mell'. Vñ cibꝰ ille nõ fuit cõuersus in carnē ꝫ resolutꝰ in p̃iacentē materiaz. Sꝫ ne hec cã comedendi erit in resurrectõe generali ea q̃ in sacra scriptura de vita eterna repiunꝰ vt cibꝰ ꝛ mẽsa p silr̃itudinez vel exemplũ posita sunt. Nõ sic autez de secta machometi qꝛ ipe de vera beatitudine ꝛ de visione dei nullã oino facit mentionē qꝛ nec desiderauit nec apprehendit ea sola q̃ desiderauit ꝓmisit in q̇ aptissime fuit ꝯrius nõ solũ xp̃o ꝫ oibus ꝓphis ꝛ oibꝰ philosophis ꝛ oibũs rõne vtētibus q̇ oẽs cõiter cõcordant ꝙ vltia hois felicitas sit in cognitione solũ dei iuxta illud qđ dꝛ Johis Hec ē vita eterna vt cognoscãt te solũ deũ verũ ꝛ quē misisti ihm xp̃m ꝛ aristotiles in .iiij. ethicoꝝ ꝛ .xij. methaphisice dic̃ ꝙ vita q̃ est s̃m intellectũ ē optima igiꝰ gulosa ꝛ luxuriosa est pessima vita q̃ impedit itellectũ hois. Sed obmissis auctoritatibꝰ sacraꝝ scripturaꝝ quã nõ recipiũt saraceni licet recipere deberēt cũ ipe valde laudet ꝛ cõmēdet legē dei ꝓphetarũ sanctoꝝ doctrinã ac euangelium xp̃i fiat ratio contra eos qua ostendaꝰ ꝙ in illa felicitate eterna non erũt actus gule ꝛ luxurie. ꝛ arguitur sic. Ad hoc sumimus cibos vt corruptio que posset accidere ex cõsũptio

ne naturalis humidi nō sequat̄ vt etiā
cibos suminꝰ ⁊ augmentū ꝫ ista duo
non erūt ibi. Nam oēs in debita quāti
tate resurgent nec āpliꝰ poterunt mori
nec aliquo modo deficere. Nā sic dicit
machometus in sua doctrina vt patu-
it supra cōsideratōe. iiij. postꝙ omnia
mortua fuerint deꝰ occidet mortē ⁊ po
stea resurgent imortales ⁊ integri ergo
cibi sumptio non est necessaria aliquo
modo ⁊ eodez modo nec vsus venere-
oꝝ qꝛ nec tūc est necessariū ꝙ cōseruet̄
in spē qȯ non potest cōseruari in indi-
uiduo. Itē hoies resurgentes in ꝑpetu
um viuent ergo si cibo sempvterent̄ in
infinitū augebunt̄ eoꝝ corpa: aut erūt
ibi digestiones aut alie feditates vt tā
tum resoluat̄ ꝗtū cōuertit̄ qꝛ vtrūqꝫ
est incōueniens. Ad hec rn̄det macho-
metus in libro de doctrina sua dicens
ꝙ nō erit ibi egestio sordiū ꝫ purgatio
ꝑ sudorem. Et ponit exemplū de pue-
ro in vtero mr̄is qui vt dꝛ nutrit̄ ⁊ non
egerit. Sz exemplū ⁊ ratio eiꝰ nihil sol
uit sic patet inspicienti. Nā quedā sūt
de ꝑfectōe impfecti q̄ in re perfecta es-
sent imperfectio magna. Itez ista eua-
sio machometi nihil valet qm̄ corpora
resurgentiū ita erūt incorruptibilia ꝙ
nihil poterit resolui ex eis: ⁊ sic nō est
simile de vno ⁊ de altero de perfecto ⁊
imperfecto. Item si in istis actibꝰ esset
vltima hominis perfecto vt videt̄ ma
chometus expresse dicere: quid igitur
nūc oportet abstinere ab istis ⁊ nō ma
gis die ac nocte luxuriare ⁊ comed ere
vt hic etiaz felices sumus: ꝫ apud om-
nes homines etiam apud saracenos
reputatur virtuosius abstinere ab his
⁊ etiam ipsi saraceni habent viros cō-
templationis ⁊ concinentes quas ma
xime laudant. Item si in istis actibus
est vltima hominis felicitas quid faci-
et anima separata ante resurrectionez
que nec comedere nec luxuriare po-
test: nec angeli etiam vnqꝫ poterunt es
se felices: quia istꝭ omnino carēt. Pre
terea si habendo multas vxores ⁊ infi-
nitas concubinas et adolescentulas ē
vltima virorū felicitas vt patuit supra
consideratione quarta. Quomodo er-
go mulieres poterunt vnqꝫ esse felices
nisi habeant multos viros. Erit igitur
aut mulier felix aut vir felix: ⁊ mulie-
res adolescentule infelices et misere.
Rationabiliter ergo cōcluditur ꝙ om
nes tam viri qꝫ mulieres eoꝝ infelices
erunt et miseri sequentes id quo d de-
betur porcis et azinis scilicet gulam et
coitum.

Contra matrimonium vnius vxoris tantum

ſ Eptimum argumentum sara-
cenorum est contra matrimoni
um vnius vxoris tantum. Cuz
enim sit illicitū in lege xp̄i plures vxo
res simul vno tempore habere. Sara-
ceni oppositum asserentes dicunt lici-
tuz esse plures vxores simul habere si-
cut supra patuit consideratione quita
precepto nono: hoc nituntur probare
auctoritate patrum veteris testamen-
ti qui duas vxores simul habuisse le-
guntur vt Jacob et dauid et alij mul-
ti: ergo qua ratione licitum fuit eis ha
bere plures vxores eadz ratione ⁊ mo
dernis. Sed hoc non affirmant sarace
ni nisi vt luxurie sue satisfaciant: tota
enim eorum vita in fetore luxurie est
vt supra patuit. Dicenduz ergo ꝙ vna
debet esse vnius. Unde ⁊ deus vnam
dedit ade vxorez ⁊ non plures que eti-
am sacramento deseruit: quia per hoc
significatur ꝙ vna est spōsa xp̄i scilicet
ecclesia. Unde ⁊ lamech mortalit̄ pec
cauit qui primus plures vxores habu
it. In veteri autem testamento licituz
erat alicui plures vxores habē ad mul
tiplicandū genꝰ hūanū ad cultū diuū

tunc terrā replebat fecūditas. nūc aūt celū replet castitas a tpe em̄ iohis baptiste regnū celoꝝ vim patit̄ꝛ violenti rapiūt illud. In veteri aūt testamento a mr̄imonio nō excipiebāt nisi. xj. psone in nouo excipiūtur ifinite ꝛ vbi apostol⁹ dic̄. j. Coꝛ. vij. Quādiu viuit mulier alligata est viro vt nō possit alij nubere. sil̄r vir mulieri vt nō possit aliam ducere. Vn̄ vir si pl̄es vxores habeat adulter est. ꝛ sicut vna mulier non pōt sil̄ hr̄e plures viros sic nec vn⁹ vir pl̄es mulieres siml̄. Item dicit apl̄s ꝙ vir nō hꝫ ptātem coꝛpis sui ꝫ mulier sic ꝛ vir vxore sua viuēte nō p̄t accedere aliā Cū ergo saraceni dicāt xp̄m magnuꝫ pphām fuisse. qūo aūt de eius verbis ꝯdicere q̄ dixit mulierē nō esse relinquendam nisi cā fornicatōnis. Ipi aūt multis de causis relinquūt vxores sūt etiā inter eos q̄ dicūt mulierē relictā a marito nō debere ad eū regredi donec alt̄ cū ea cōueniat sicut patuit supra cōsideratōe q̄nta p̄cepto. ix. Et sic p̄uaricatores legis ꝛ euāgelij facti sunt. In lege em̄ scriptū est vt si q̄s vxorē suā qualibet ex cā dimiserit ꝛ voluerit ad eū q̄ꝫ regredi ipius est sine dubio. si tn̄ eā alter nō soꝛdidauerit. si alter eā tetigerit ab illo imppetuū phibita est in euangelio tn̄ n̄ ē licitū hōi vxorem suaꝫ sine cā fornicatōis dimittere ꝛ q̄ dimissam alterius in vxorē receperit adult̄ꝛ mechus iudicet̄. Item si xp̄m credūt tantū fuisse pphām ꝛ de virgine natū ꝛ de flatu diuino conceptū vt supradictū ē cur non celebrant eius conceptum vel eius oꝛtum.

Contra baptismum quo ad ablutionem interiorem.

Octauū argumentū saracenoꝝ est ꝯ baptismū quo ad ablutōꝫ interiorē nos em̄ solā ablutōꝫ coꝛpis dicim⁹ ꝛ fidelit̄ cōfitemur non sufficere ad remissionē pctōꝝ ꝫ exterioꝛ ꝛ interioꝛ p aquā spūssancti. Saraceni vero affirmāt solā coꝛpoꝝ ablutōnē p aquā factā sufficere ad pcti remissionem ꝙ volūt multiplici auctoꝛitate pbare. Ait em̄ Ezech. xxxvj. Effundam sup v os aquā mundā ꝛ mūdabimi ab oibus inq̄namentis v̄ris. Et iohes baptista fuit baptizās in aq̄ tātū. Mar. j. Joh. j. naamā etiā ablut⁹ septies in ioꝛdane liberatus fuit a moꝛbo lepꝛe. iiij. Reg. v. p q̄d significat̄ ꝙ aliq̄s p solaꝫ aque ablutionē liberat̄ a peccatis ade His ergo auctoꝛitatib⁹ dicti saraceni asserūt quodlibet pctm̄ moꝛtale homini remitti p solā aque ablutioneꝫ sine confessione ꝛ contritōne. Dicendū ergo ꝙ nō sufficit ablutio discreto ꝛ adulto sine contritōe ꝛ confessione nec puero sine trinitatis inuocatōne. Ezechiel vero aquā illā vocat mundā q̄ sanctificatur p verbū iuxta illud Augu. Accedit verbū ad elemētū ꝛ fit sacr̄mentum Johes āt nō baptisauit i pcti remissionē ꝛ sctificatōꝫ sed in assuefactōꝫ vel significationem nec pctā baptismo ei⁹ remittebātur. Ablutio āt aque q̄ naamā purgatus erat a lepꝛa significabat baptismū xp̄i quo q̄s liberatur a culpa. Ablutio āt aq̄ q̄ fit pcti remissio in baptismo iterari nō p̄t vl̄ debet quia significat passionē xp̄i ꝛ moꝛtē q̄ iteranda nō est nec sacr̄o baptismi dꝫ fieri iniuria. Semel ergo valet aq̄ ablutio. i. baptismus puero vel adulto it̄ata nō pdest. Errāt ergo pagāi q̄ singulis ablutōnibus coꝛpum suoꝝ credūt sibi remitti moꝛtale pctm̄. q꞉ si ita eēt videretur eē pcti incētiuū. Isti etiā multa de lege veteri obseruāt ꝛ ita q̄dāmō iudaisant. q꞉ vt s̄ patuit poꝛcū nō comedūt plures vxores sil̄ ducunt ꝛc̄. Et iā in p̄ libꝛo ostensuꝫ fuit legē moysi abolitā fuisse q꞉ veniēte veritate cessauit vmbꝛa ꝛ figura. xp̄s etiā eā ostendit consūmatā ꝛ in se impletā cū pēdēs in cruce dixit cōsūmatū ē vt patuit ibi s̄.

Cōtra veneratōꝫ ymaginum.

Onũ argumētũ saracenoꝝ est
n contra imagines que habētur
in ecclesijs ipi eñ cum iudeis
insultātes ꝯ nos dicunt hec nobis non
licere qꝛ facimus ꝯ diuinum preceptũ
Exod.xx. Deut.xxviij. ꝛ Leuiti.xxvj.
scꝫ non facies tibi sculptile nec omnē
similitudinē ꝛc. Derident etiā christia
nos qꝛ effigiant deum sublimi sedētē
solio et circa eum magno dignitatꝭ fa
stigio aquilā hominē vitulum ꝛ leonē.
Ad hoc dicendum est ꝙ si lex mosay-
ca prohibuit nullomodo sculptile fie
ri peccauit moyses qui fecit imagines
cherubin. Exod.xxv. ꝛ.xxxvij. ꝛ posu-
it in templo. quotienscunqꝫ etiā thuri
ficabāt āte archā ꝛ adorabāt similiter
faciebāt āte cherubin. Salomon fecit
etiā. vt dicitur .iij. Regum. vj. duo alia
cherubin maiora ꝛ omnes cortine que
erāt in tabernaculo erāt intexte multi
tudine cherubin. Et si dicas illud pre
cepit deus et erunt imagines āgeloꝝ
non hominuꝫ dico qd̄. verum est quia
tunc non erāt homines tales vt mere
rentur adorari ꝛ imagines eorum qꝛ
erāt increduli ꝛ rebelles nec erat hone
stum ꝙ sue anime essent in inferno ꝛ ꝙ
eoꝝ imagines adorarentur in terra. ꝫ
postqꝫ deus assumpsit carnē humanā
factus figurabilis ꝛ anime sctōꝝ sūt
in paradiso non est incōueniens ꝙ eoꝝ
imagies sunt ī ecclesijs ꝛ venerētur ab
hoibus. Qꝛ āt dicitur non facies scul
ptile ꝛc. Legislator declarat dicens nō
adorabis ea neqꝫ coles non eñ prohi
betur in illo precepto facere quācunqꝫ
sculpturā vel similitudineꝫ sed facere
ad adorādum. Ideo subditur nō ado
rabis ea neqꝫ coles eo. s. modo quo gē
tiles faciebāt in veneratōe deorum su
orum. i. demonũ qui erāt dij alieni q̄s
prohibet colendos esse dicens. Non
hēbis deos alienos corā me. q̄li āt spē
adoratōis deus adoratūr ꝛ q̄li christi
crux ꝛ imago virginis ac sctōrum ꝛ de
institutōe imaginū omnium errore ex
cluso latissime dictū est ī libro. iij. con
sideratione. iiij. argumento. xxiiij. vid̄
ibi. Qꝛ āt deus pingitur a christianis
in throno cū. iiij. animalibus non ē ir
rōnabile qꝛ cum ezechiel propheta vi
derit illā similitudinem et scripsit. pos
sunt christiani ad memoriā pingere.

Qꝛ lex mosaica ꝛ lex euangeli ca sunt corrupta per iudeos et christianos.

Ecimũ argumentū saracenoꝝ
d est ꝯ veritatem vtriusqꝫ legis. s.
christi et moysi q̄s dicunt esse
corruptas per iudeos ꝛ christianos.
Ad quod declarādum. Notādum est
ꝙ inter cetera ex quibus potest māife
ste videri ꝙ alchoranum non est lex dī
eo ꝙ ei non attestatur lex vetꝰ nec euā
geliū que ābo alchoranum testatur ꝙ
sint vere lex dei. Sed ipse machometꝰ
seipsum cōmendat ipse de se testimo
nium perhibet nos āt inuenimus le
gem dei esse quādā cautelā continuaꝫ
ab eodem artifice fabricatā vt vnꝰ aut
nullus alteri cohereat ꝛ correspōdeat
Et vnus propheta de altero prophe-
tat ꝛ mentionē faciat ꝛ omnes alij pro
phetauerunt de christo sicut patuit in
libro primo. Si igitur lex saracenoꝝ
esset lex dei ꝛ vocatio ad legem illā nō
esset peruersio sed conuersio vt ipsi di
cunt quomodo omnes alios ꝓphas
latuisset ꝙ nullus de eo dixisset aliq̄d
nos āt non inuenimus ꝙ moyses vel
aliq̄s ꝓphaꝝ vel ipse xp̄s aliq̄d dixerit
de machometo vł de sua lege nisi quā
do dixit de pseudo ꝓphis cauendis. di
xit etiā xp̄s ꝙ lex ꝛ ꝓphē vsqꝫ ad iohēꝫ
ꝓphetauerunt vt mundus sciret ꝙ ge
neralis ꝓpha non esset venturus vlteri
us. Machometus aūt se dixit genera

lē ꝓpham ꝙ aūt ipse nō sit ꝓpha vtiqꝫ scim⁹. Ad hoc aūt rñdent saraceni di-
centes ꝙ moyses ⁊ alij ꝓphe ꝓphetaue
rūt de machometo ⁊ ꝙ etiā xp̄s ꝓphe
tauit exp̄ssi⁹ oib⁹: q⁊ dixit etiā nomen
eius. Vñ dixit filijs isrl̄ euāgeliso vob
de legato dei ⁊ nomē ei⁹ machometus
Sed cū talis scriptura nō inueniatur
in euāgelio xp̄i dicūt saraceni ꝙ iudei
corruperūt legē moysi ⁊ ꝓphaꝝ ⁊ xp̄ia
ni corriperunt euāgeliū ⁊ nō remansit
nisi quātū est in alchorano de veritate
legis euāgelij. Sed ꝙ h̄ nō possit stare
Primo ꝓbo ꝑ alchoranū eoꝝ. Nam
dicitur in cap. de iona si fueritis in du
bio de hoc ꝙ reuelauim⁹ vobis petat̄
ab illis q̄ legerūt libꝝ prius q̄ȝ nos. Il
li āt q̄ pri⁹ legerint libꝝ q̄ȝ saraceni sūt
iudei ⁊ xp̄iani qui receperūt pētbateu
cū ⁊ euāgeliū sicut exponit machome
tus. ergo machomet⁹ dicit saracenis vt
petāt a iudeis ⁊ xp̄ianis de dubijs sed
si vt ipsi dicūt ꝓpha viridicus esset ma
chometus nūq̄ eos ad mēdacia testi-
monij mitteret nō igr̄ erāt viciati libri
iudeoꝝ ⁊ xp̄ianoꝝ tp̄e machometi nec
pn̄t dicere ꝙ postea fuerūt viciati nam
dr̄ in capitl̄o helgagar qd̄ interp̄tatur
recordatio. nos inquit in ꝑsona dei de
scendere fecimus recordatōȝ dei ⁊ nos
eandē custodiemus. lex moysi ⁊ euan
geliū apud eos dicit̄ recordatio. igr̄ de
us sp̄ apud suos fideles testimonium
sue creature s̄uauit añ machometum
⁊ cōseruabit etiā. Post p̄mo in capitu
lo helmaijde qd̄ interpretatur mensa.
Dicit̄ ꝙ iudex quidā dixit machome-
to quomodo iudei querebāt iusticiam
⁊ iudiciū ab eo si venerint ad te iudica
inter eos iuste q⁊ deus diligit iusticiaȝ
facientes ⁊ nūq̄ ab ipo peterent iustici
am cum sit apud eos ver⁹ testamentuȝ
in quo est dei iusticia. Preterea talis
corruptio scripturaꝝ nō potuit esse ge
neralis seu mānifesta q⁊ sic alienatōnes

sciuissent: nec ꝑticularis ⁊ occulta quia
sic aliqui codices integri ⁊ incorrupti
remāsissent ȝ in omni lingua ⁊ in oi ꝓ
uincia inuenit̄ lex ⁊ euāgeliū eodē mō
scripta. Preterea. iiij. euāgelia nō sūt
scripta nec eodeȝ tp̄e nec eodem loco
nec eodem ideomate nec ab eodē scri
ptore. Sed matheus in hebreo in iu-
dea. Johes in greco in azia. Lucas in
greco in achaya. Marcus in latino in
italia euāgeliū scripsit. ⁊ eoꝝ translatō
facta est in latio ꝑ hieronimū ⁊ ꝑ alios
añ tp̄a machometi ⁊ remāserūt exēpla
ria in oibus linguis. ergo nō potuerūt
ꝑ aliquos falsarios viciari quin māife
ste sciret̄. Preterea nihil est in fide xp̄i
ana ita maxime arduū sicut īcarnatio
dei. s. ꝙ homo ille sit deus. Et istō fuit
maxime difficile suadere mūdo. Vñ ⁊
romani et alij pagani propter hoc per
secuti sunt xp̄ianos trecentis annis cō
tinuis generaliter ⁊ distulerūt recipere
fidem ⁊ euāgelium quia dicebāt ꝙ ho
mo ille erat deus non q⁊ nō recepissēt
homines ⁊ mulieres plures deos ⁊ de
as ȝ q⁊ xp̄s fuit dict⁹ de⁹ absqꝫ licētia ro
manoꝝ q̄m ipi ꝓhibuerant ꝙ null⁹ di
ceretur deus sine auctoritate senatus
et etiā q⁊ iste deus non paciebatur con
sortem. Nam si istū deum reciperent
cogebātur omnes alios relinquere qd̄
etiā erat contra pacta prouinciaꝝ ⁊ le
ges ⁊ consuetudines romanoꝝ sicut ē
patuit libro primo consideratōne. iij.
articulo primo In examine. iij. Qūo
igitur christiani in damnationem suā
⁊ detrimentū fidei ⁊ ꝓuocationem ro
manoꝝ p̄ncipum mundanoꝝ hoc ma
xime arduū ⁊ min⁹ suasibile i suis scri
pturis ⁊ euāgelijs addidissent omnes
enim consentiebant hanc legeȝ eē san
ctissimam ⁊ rōnabilissimā hoc solo ex
cepto ꝙ rōnem hominū excedit scȝ ꝙ
ille homo sit verus deus ⁊ verus homo
magis igit̄ cristiani si aliquid de euan

gelio mutassent quod erat arduum et
min⁹ suasibile a pncipio subtraxissent
vt plures ad fidem accederent ⁊ addi-
dissent aliquid suabile q̃ȝ econtrario.
Preterea quomodo cristiani cum iu-
deis potuerunt cõuenire a quib⁹ odio
tam antiquo disconueniunt nec enim
iudei dicunt cristum esse deum nec bo
nũ hominẽ. Unde q̃ntum ad hoc ma
gis conueniunt cristiani cũ saracenis
qui dicunt ad minus cristuȝ uisse san
ctissimũ hominem. Preterea cristia-
ni ante aduentum machometi fuerũt
diuisi i diuersas sectas ⁊ precipue ori
entalis in iacobinos ⁊ nestorinos ne-
storini autem maxime conueniunt cũ
saracenis ⁊ machomet⁹ mandauit eos
singulariter honorari. et quomodo cõ
uenissent nestorini cum iacobinis qui
tanto odio diuiduntur ad viciandum
euangelium ꝙ adinuicem occiduntur
et tamen inuenitur apu dvtrosqȝ euan
gelium omnino idem sicut ⁊ apỏ nos
Preterea nomen machometi quare
cristiani subtraxissent de euãgelio cuȝ
ipse tantum cõmendauerit christum ⁊
matrem suam ⁊ euangelium vt dicit in
alchorano ꝙ in euangelio christi ẽ di-
rectio et perfectio et non subtraxerũt
inde nomen pilati qui flagellauit euȝ
et nomen iude qui prodidit eum ⁊ no
men diaboli et quare cristiani posuis-
sent in euangelio ꝙ xp̃s sit vere mortu
us ⁊ crucifix⁹ q̃ nec videnꝰ ei cõuenire
cũ sit vere deus vt in euãgelio habetur
⁊ q̃uo videꝰ consequens ꝙ duo tam di
uersa posuissent de cristo scȝ ꝙ sit vere
deus ⁊ vere mortu⁹. Preterea dato ꝙ
potuissent in omnib⁹ libris ponere ꝫ
quis potuit omnibus suadere ⁊ in cor
dibus gentiuȝ scribere ꝙ hunc occide
runt ⁊ tamen hoc suasum est toti mun
do vt susciperent illud principes et ti-
ranni philosophi et sapiẽtissimi homi
nes et etiam indocti et pauges ita vt
etiam calippha de baldaco moriretur
cristianus et fuit inuenta crux ad col-
lum eius vt testaretur facto q' ipe dñs
saracenoꝝ mortuus est vere cristianus
Et ideo iudicauerunt eum saraceni ꝙ
sequestratus sepeliretur ab alijs cali-
phis qui vidit sepulcrum testimoniũ
perhibuit ⁊ scimus quia verum est te-
stimonium eius. Omnibus igiꝰ mo-
dis constat ex auctoritate alchorani ⁊
rationibus validis ⁊ apertis ꝙ euange
lium est inuariabile et non viciatum
nec corruptum. Cum igitur macho-
metus super omnes alios libros com
mendat euangelium et post illud vet⁹
testamentum coguntur saraceni reci-
pere auctoritatem euangelij ⁊ veteris
testamenti. Preterea in alchorano in
capitulo helmeijde quod interpretaꝰ
mẽsa dicitur ꝙ familia liberi nihil om
nino sunt nisi compleant legem ⁊ euã
gelium. Familia vero liberi sunt sara
ceni sicut ibidem ostẽditur. Unde di
cit nisi cõpleant legem ⁊ euangelium
et quod reuelatum est sibi. Istud autẽ
quod reuelatum est accipitur alchora
num quod reuelatum est solis sarace
nis vt ipsi dicũt. hoc idem ostenditur
in multis locis in alchorano scilicet ꝙ
familia liberi unt saraceni sm inten-
tionem Machometi dicitur enim sa-
racenus in capitulo elnesa quod inter
pretatur mulieres circa finem ꝙ non
vacillent in lege sua. Unde ibi scribi-
tur. O familia liberi nolite vacillare in
lege vestra et nõ dicatis de deo nisi ve
ritatem ⁊c. hoc idem scilicet ꝙ familia
liberi sunt saraceni ostendit expresse
in capitulo loȝ in fine libri. Si autem
omnino voluerint dicere ꝙ est lex ve-
tus et euangelium corruptum osten-
dant integrum ⁊ corruptum et maxie
si vniforme ostenderint et in omni-
bus linguis sicut et nos ostendimus
eis ⁊ recipiemus quod tamen eis im-

possibile est ostendere. Patet igit̃ dictũ sarracenoꝝ insipiens ꝛ falsum esse scȝ ꝙ testamentũ vetus ꝛ nouũ sũt corrupta. Queramus iterũ a sarracenis quare nõ legũt nec hñt libros istos per maxime cuȝ machometus in alchorano frequentissime cõmendet legẽ moysi ꝛ iob ꝛ dauid ꝛ dicit psalteriũ ibꝛuȝl luminosum ꝛ sup oẽs alios libros cõmendat euãgeliũ in quo dic̃ ꝙ ẽ salus ꝛ directio vt dictũ est: qꝛ eñ xp̃s cõmẽdauit moysen ꝛ alios ꝓphas ꝛ xp̃iani eos non habebant: acceperũt eos a iudeis ꝛ fecerũt trãsferri de diuersis linguis ꝛ habẽt eos autenticos ꝛ legũt in suis scolis. Nõ hñt aliud qđ responderent sarraceni nisi sic̃ dictũ est dicere ꝙ illa sunt corrupta. Sȝ quõ tantus propheta qualẽ reputant machometũ tãtum cõmendasset exemplaria corrupta ꝛ dixisset ꝙ in eis eẽt salus ꝛ directio: vel quõ non p̃dixisset imposteruȝ corrumpenda: ꝗ potius dixit ꝯtrariuȝ ꝙ si sarraceni erant in dubio de alchorano ꝙ̃ peterẽt ab illis qui ante receperãt libros scȝ a xp̃ianis ꝛ iudeis sic̃ supra dictũ est in capitulo de Jona: potius aũt dixisset nõ credatis eis qꝛ hñt libros corruptos. Nõ est alia causa quare non legunt sarraceni p̃dictos libros nisi qꝛ sciũt sapientes ꝙ de facili depꝛehenderet̃ falsitas alchorani. Si libros sanctos ꝛ veraces legerent. Unde ꝛ alchoranus sibi maliciose ꝓuidit ꝛ posuit. iiij. r̃media ne deseret̃ a suis ꝛ ne falsitas eius dep̃henderet̃. Primũ est qꝛ mandauit eos occidi qui cõtrarium alchorano aliq̃d dicerent. Scõm ꝙ cuȝ alterius secte hoĩbus non disputarẽt. Terciũ quia ꝓhibuit ne eis crederent dicit eñ in capitulo vestra non credet̃ nisi illi qui sequit̃ legem vestrã cum tamen dicat ꝙ in euangelio est salus et directio. Quartũ est ꝙ ab eis totaliter separent̃ ꝛ dicãt mihi lex mea ꝛ vobis vr̃a ꝛc̃. Et post: vos ab eo liberi ꝙ operoꝛ: ꝛ ego ab eo liber ꝙ opamini: ꝛ hec dicit in capitulo Jone. Si igit̃ sarraceni bene acciperent cõsiliũ alchorani ꝓculdubio dirigerent̃: haberent enim euangeliũ ꝛ legem moysi ꝛ alias scripturas sanctas maxime cũ ipm alchoranũ cõmendando moysen dauid salomonem ꝛ alios ꝓphetas frequetissime dicat ꝙ non p̃fert vnũ alteri.

De bellis ꝛ triũphis sarracenoꝝ ꝛ xp̃ianoꝝ p arma corporalia a tẽpoꝛe machometi vsqȝ ad pꝛesens.

Ona considera- tio huius libri est de bellis ꝛ triũphis sarracenoꝝ ꝛ xp̃ianoꝝ p arma coporalea a tp̃e machometi discurrendo vsqȝ ad pñs tempus Sicut eñ ante incarnatõem populus electus ꝛ peculiaris dei erat populus iudeoꝝ ꝛ ꝓpterea eis ꝓuidit tãqȝ filijs de flagello correctionis scȝ pplm gentilium a quo sepe captiuabantur ꝛ occidebant̃ cum diuina pꝛecepta transgrediebantur sicut dicit̃ Amos. iij. tantũmodo vos elegi ex omnibus cognationibus terre. Jdcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras ꝛ Apocal. iij. Ego quos diligo arguo ꝛ castigo: sic ꝛ post xp̃i incarnatõem popul⁹ elect⁹ ꝛ peculiaris dei est popul⁹ xp̃ianoꝝ. Reprobato ꝗ pplo iudeoꝝ ꝓpter xp̃i moꝛtẽ ꝛ in captiuitatẽ ꝑpetuo ducto ꝓuidit de⁹ electo suo pplo xp̃ianorum de flagello correctõis scȝ populũ sarracenoꝝ per quem sepe captiuant̃ ꝛ occiduntur cum dei pꝛecepta transgrediunt̃ ꝛ vitatẽ sue legis relinquũt: piissimus tñ pr̃ eternus sic a paganis ꝑmittit flagellari filios suos ꝙ eos nõ sinit omnino deleri vt in tampuo populo respectu inũerabil' multitudis sar

racenoꝝ q̃ sunt velut arena maris sicci ⁊ infructuosi relucēt euidenť eiꝰ potē tia ⁊ clemētia infinita ⁊ sicut gētiles ñ sp vincebāt iudeos ꝫ sepe ab eis vincebantur mirabiliť cum p̄cepta altissimi custodiebāt. sic ⁊ saraceni nō sp facti sť victores ꝫ sepe mirabiliť victi sūt a populo electo xp̄ianoꝝ cū. s. diuinā volūtatē deuotissime conabātur iplorare. zelo sue sacratissime fidei succensi. Et vt ex diuersis scripturis ⁊ cronicis colligere potui. clviij. bellis famoſ. p̄sens consideratio explicabit. vt habeant in quo ɔtēplētur p̄ncipes xp̄iani. q ⁊ vidētes gloriosissima facta alioꝝ p̄ncipuz rōnabiliter dn̄t aīari ꝑpter honorez sacratissime fidei ad siĺia opanda. p̄serti his tpibus in quibꝰ expimentaliter videmꝰ ꝙ plurimū feruet rabies infidelium vt deleant de terra nom̄ xp̄ianum.

Vincūt saraceni fugato theodoro ⁊ aufertur tributū rōanoꝝ

pRimū bellū inter saracenos et xp̄ianos factum fuit in affrica circa ānū dn̄i sexingentesimum lix. tpe eraclij impatoriſ ⁊ bonifacij pape. iiij. Causa aūt p̄dicti belli fuit q ⁊ cū machometꝰ astutijs suis puertisset gētes illiꝰ terre ⁊ plurimū aliaꝝ elatꝰ non modicū in supbiā suā cogitauit q̃modo posset ɔ̄triari romanoꝝ impatori et gentes extrahere ab eiꝰ dominio in seruitute ⁊ accidit ꝙ p̄dictꝰ impator Eraclíꝰ misit nūcios suos ad p̄dictos affricanos ptes pro colligendis tributis vt moris erat ꝙ cū machometꝰ sciuit venit ad eos in manu forti et negato tributo eos occidit ꝑpť qͦ eraclius ipator ɔgregauit magnū exercitū ⁊ prefecit ei ducē frēm suū theodoꝝ q̃ iperiū orientis de manu eiꝰ tenebat. Veniēs ergo in affricā pugnauit cū machometo ⁊ deo pmittente victꝰ est theodorꝰ ⁊ fugit regressusqꝫ est ad imperatorem eraclium sine honore.

Vincūt saracēi ⁊ aufertur obediētia iperatoris romanorum in affrica.

sEcundū bellū saracenoꝝ cōtra xp̄ianos factū fuit circa idem tempus in affrica cū em̄ p̄dictꝰ theodorꝰ fugiens in primo bello ad īpatorē frēm suū rediret ⁊ oīa vt acciderant narrasset. Impator cogitās predictū machometū rebellantē subiugare maiorē exercitū cū predicto fr̄e suo destinauit. Sed licet romāi mľti eēnt cū venirēt in terrā ⁊ viderēt potestatem machometi pauore cōcussi voluerunt se retrahē ad quoddā castrū qͦ dicebatur gabathin. qͦ cū machometꝰ itellexit venit post eos plures e oꝝ ociden do ⁊ vulnerādo. ⁊ lꝫ resumptis viribus xp̄iani contra eos facies ostēderent finaliter tñ occisus ē theodorꝰ frater impatoris ⁊ romani victi sunt oēsqꝫ ibi perierūt paucis exceptis q̃ in montibus se abscōderūt. nā centū q̃nquagita milia de exercitu ipatoris dn̄o sic pmittēte ꝓstrati sunt ⁊ extūc sublatū fuit romanū dn̄ium in affrica ⁊ iugū ſuituť africanoꝝ cessauit. De his duobꝰ belľ laciꝰ dictū est supra consideratōe. ij. in scd̄o pūcto cū de ambitōe machometi ageret. Et si q̃ras cur deꝰ pmisit sic xp̄ianū ppľm dilectū suū p saracenos flagellari. Respondetur ꝙ sepe deꝰ iuste flagellat ppľm suū ꝑpter pctm̄ pricipis sicut ptꝫ. ij. Regum. de flagello misit deus in ppľm suū ꝑpter peccatū regis dauid sic in ꝓposito. Nā vt aliq̄ historie tradūt p̄dictꝰ impator predictū conflictum euticis errore fuit maculatus ⁊ cum filia sororis sue maria nomine matrimonio coniunctus alie historie dicūt ꝙ erat auersus a fide catholica ⁊ corruptus ab anastasio patriarcha iacobitarum ⁊ ita est opinandū. Nam q̃zdiu tenuit veram fidem om̄ia sibi prospere successerunt. sicut ptꝫ de

victoria quã hūit contra cosdroe regẽ persarum et de portatione ligni sancte crucis in hierusalez sicut plene hetur in historia exaltatõnis sancte crucis. Nihil em̃ est q ita nequeat occasui subiacere q̃ vera religio nihil quoq lumie clariore perfulget q̃ recta fides in pncipe.

Vincūt christiani ⁊ rex saracenorum captiuatur.

t Erciū bellū saracenorū ⁊ xp̄ianorum tpe eiusdem Eraclij impatoris accidit. Causa aūt q̄re illud bellū accidit vt ferūt quedam historie saracenorū fuit hec. quia du3 quidam miles eraclij impatoris distribuerat togas siue quitationes militibus et inter alios etiã saraceni sub impatore militantes venissent ad accipiendu3 togas predictus miles sine spada illis saracenis indignanter dixit vix sufficit impator dare togas militibus xp̄ianis q̃to magis istis canib⁹. Illi dolore et pudore incitati recesserunt sine vale. ⁊ cū venerūt vltra mare narrauerūt oia saracenis ⁊ sic eos cõmouerūt q omnes venerūt vno corde vt pugnarent cõtra xp̄ianos. Postq̃ ergo maria transiuerūt cõmissum est terribile preliū ⁊ multi ceciderūt ex vtraq pte. Veruntamẽ victoria cõcessa est christianis ⁊ rex saracenorum captus est in prelio et multi alij saraceni milites cum eo. Circa idem tempus fuit terremotus magn⁹ in terra ⁊ appuit in celo signu3 ad modum ensis triginta diebus quod ostẽdebat dominium quod saraceni debebant habere.

Vincūt saraceni ⁊ transfertur lignū sancte crucis a hierusalẽ in constantinopolim.

q Vartū bellū saracenorū ⁊ xp̄ianorū accidit post p̄dictū bellum paucis elapsis dieb⁹ tpe p̄dicti Eraclij impatoris ⁊ sedẽte in cathedrã petri Honorio primo. In quo bello mortui sunt multi ex vtraq pte ⁊ saraceni acceperunt terrã sirie ⁊ damasci et egipti. Eo tempore Eraclius impator cum esset astronimus vidit regnum vastãdum a gente circūcisa. quare mãdauit dagaberto regi frãcorū vt oẽs iudeos in regno suo p̄ciperet baptisari qd̄ et factū est ꝫ in hoc decept⁹ fuit q: gẽs circūcisa fuit gens saracena nõ iudayca vtraq em̃ circūcisione obseruat siq̄dem saracenus vt dictū est romano imperio rebellãtibus ⁊ vastata siria damasco atq egipto compulsi sunt cristiani crucẽ dñi a hierusalẽ Constãtinopoli3 apportare cuius maior ps post multa tempora ad instantiã lodouici regis francorum xp̄ianissimi anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo parisius est translata. Predictus ergo eracli⁹ impator propter infidelitatẽ destitutus a deo. xxx. imperij sui anno diem clausit extremū.

Vincunt saraceni ⁊ capiūtur siracuse.

q Vintū bellū saracenorū ⁊ xp̄ianorū accidit circa annū dñi sexingentesimū sexagesimū. Imperante constante Eraclij nepote et sedente in cathedra petri theodorico primo. Predicto em̃ tpe audientes sarraceni xp̄ianorū discordiã capta alexandria subito cū multis nauibus cecilliã inuaserunt et siracusas ciuitatem celebrem cecilie violenter ceperunt strages magnã per totã cecilliã fecerunt populorum. vix paucis euadentibus qui p fuga montiū ⁊ munitissima castra fugerunt. saraceni q facta magna cede hominum recesserunt predã magna3 secum apportãtes vna cū ornamentis que constãs de vrbe secū tulerat. Si ãt queratur cur deus permisit pplm suū

tā aſpere flagellari. Rōnabiliter reſpō
dere poteſt ꝙ ꝓpter pctm̄ pncipis ſicut
dictū eſt de eraclio impatore. Vñ iſte
impator conſtās fuit peſſimus in om
nibus impius ⁊ crudelis contra catho
licos. Cū em̄ acephalitaꝝ hereſi lapſ⁹
eſſet q̄ cū eutice vnā ſolā naturā vnāqꝫ
volūtatē in chriſto dño ꝯ veritatez ca
tholice fidei aſſueuerāt plures catholi
cos eo ꝙ ſue nolebat acqeſcere hereſi
verberauit crudeliter exulauitqꝫ iniu-
ſte ⁊ p diuerſa loca carceribus mācipa
uit qui cum oibus eēt exoſus vtpote
quia erat reprobatus a dño cogitauit
italiā de māibus ⁊ ptātibus longobar
dorū eripe ⁊ ibidē ſuū dñiū dilatare ſu
amqꝫ ſedē ipialem conſtituere in eadē
Et licet quod cōcepat executōe demā
dauerit cū ꝓficiſceret ꝯ longobardos
recedens de neapoli verſus romā. ⁊ cū
p. xij. dies in vrbe reſediſſet inuidens
et dolens romā tā pulchris tanq̄ꝫ mi-
rabilibus edificijs adornari ꝯ ciues et
vrbem iniquitatis ſue venena diffun-
dens maiorem ptem eorum q̄ ad orna
mentum ⁊ decorem vrbis cōſtructa fu
erant ab antiquo ornamēta. ſ. marmo
nia erea ⁊ multa alia bona impie depo
ni mādauit adeoqꝫ ꝓceſſit ſacrilega
eius ⁊ ꝓphana impietas vt etiā eccleſi
am btē dei genitricis marie ⁊ omnium
martirꝝ q̄ pātheon vocabatur ātiquit⁹
diſcooperiri ereis tegulis fecit ⁊ dicta or
namenta inuexit in tiberim fecitqꝫ cō
ſtātinopolim apportari. Iniquitas er
go huius impatoris cā fuit flagelli po
puli chriſtiani. ſed tātaꝝ iniquitatum
merito penā luit. Nā cum impius im
perator ſecreto in balneo lauaret ſui-
qꝫ milites eius ſeuiciā ferre non volen
tes occiderūt eum. Diligenter eſt ergo
hic attendendum q̄lia ſunt p̄mia ipio
ruz q̄ꝫdiu em̄ bonus fuit ⁊ ſctē eccleſie
debitā reuerentiā exhibuit ſibi ꝓſpera
ſucceſſerunt. Sed cuz ſe auertit a fide
a fide catholica mox infeliciter vixer it
et fine infeliciſſimo diem clauſit extre
mum.

Vincunt ſaraceni ⁊ fugit imperator romanorum.

Extū bellū inter arabes ⁊ xpia-
ſ nos vt narrat generalis hiſto-
ria hiſpanie accidit circa annuz
dñi ſexingenteſimūſexageſimūocauū
Impante conſtātino p̄dicti conſtant
filio. Hic congregauit pluſq̄ꝫ mille na
ues ⁊ trāſiuit maria vt bellaret cū moa
bia rege arabū. Ille v͛o cognito ei⁹ ad-
uentu miſit ꝯ ipm militē q̄ndā ſtrenu-
um nomie andalla ⁊ cōmiſſo duro cer
tamine victus eſt impator ⁊ relicto cā-
po fugit ad naues ⁊ regreſſus eſt con-
ſtātinopolim cū paucis qr multi d̄ ſuo
exercitu perierāt ⁊ captiuati ſunt. In h̄
impatore nō minus admirādum ē iu
diciū dei q̄ꝫ in p̄cedentib⁹, quia illi ſuo
peccato puniti. hic v͛o nō qr malus vi-
ctus eſt ab infidelibus ſed vt in dei ti-
more conſeruaretur ⁊ malis preberet
exemplum ne deſperent in tribulatōi
bus qui bonos permittit tribulari. vt
de Job et Thobia ſacra ſcriptura exē
plariter oſtendit vł forte, quia indiſcre
te ſe cōmiſit predicto certamini nō tā-
tum de deo q̄ꝫtum de ſua potentia cō
fidēs. Vnde predictus imperator bo
nus catholicus fuit et modeſtus. Pri
mum quoqꝫ quod fecit iuſta et debita
vindicatio patris ſui quoniam omneſ
quos in mortem patris conſpiraſſe cō
perit crudeliter interfecit. et eccleſias
que a tempore Eraclij proaui ſui im
perio ab hereticis deſtructa fuerant
reparauit contra omnes clericos ⁊ lai
cos principes et prelatos achephalo
rum et monachilatarum hereſi macu
latos tanquam verus catholicus et ze
lator fidei catholice ſue ſine repromiſ
ſione proceſſit et per iſtum ſecundum

omnes historias reparata est fides in grecia q̄ tpe pr̄is sui toto corrupta fuerat ꝛ integrata est etiā pax ꝛ fides inter latinos ꝛ grecos exstirpatis hereticorum zizanijs p pncipē memoratū. In quo est mature ac ꝓuide attendendū q̄ntū facit bonitas pncipis ad soliditatē fidei et bonū ꝛ quietē statū ecclesie ꝛ ecōtra malicia ꝛ infidelitas pncipis q̄ntū nocet. qd̄ ostēdūt isti duo pncipes pr̄ ꝛ filius. pr̄ em̄ q: mal⁹ ꝛ infidelis fuit et vilis hereticus fidē in oriēte corrupit statūq̧ ecclesie annihilauit. Filius vero q: bon⁹ iust⁹ verusq̧ catholic⁹ erexit ecclesiā ꝛ fidem catholicā reparauit.

Vincunt saraceni ꝛ perditur totaliter nomen christianorum in affrica.

s Eptimū bellū inter arabes et xp̄ianos circa idē tp̄s accidit i affrica in q̄ lꝫ saraceni nimium eēnt multiplicati xp̄iani tū nōdū erāt totaliter deleti. Vñ supradict⁹ abdalla de quo in pcedenti bello fecim⁹ mētionē veniēs in affricā vt eā subiugaret impio moabie regis sui. exiuit i occursum ei⁹ comes gregori⁹ q̄ tūc ibidē morabat ꝛ bellauerūt simul ambo ſ finaliter vict⁹ fuit comes pdiditq̧ ibi multos de suis ac relicto cāpo fugit et extūc pdiderūt xp̄iani honorē suū qui i affrica hitabāt ꝛ tota illa terra fuit posita sub infideli potestate.

Vincūt christiani ꝛ sarraceni efficiuntur tributarij.

o Ctauū pliū inter saracenos et xp̄ianos accidit circa annū domini sexingētesimūseptuagesimūseptimū tpe pdicti impatoris. Tūc em̄ saraceni ꝛ romani vt in generali historia hispanie continet magnū prelium hūert ꝛ cesa st̄ de saracenis.3000. pugnatorꝫ quo anno mortu⁹ est papa deo datus. Saraceni aūt eo tpe posuerunt treugas cū romanis p.xxx. ānos sub hac tū conditōe q saraceni darent romāis.3000. libras auri. ꝛ q̄ngēnta equos bonos.

Vincūt christiani ꝛ cremātur naues saracenorꝫ sub rege bāba

n Onū prelīū inter saracenos et xp̄ianos accidit circa ānū dn̄i sexingentesimū octuagesimūquartū. Imperāte iustiniano pdicti i patoris filio. ꝛ regnāte in hispania virtuosissimo rege bāba tūc em̄ applicuerunt ad littora hispanie.cclxx. naues saracenorꝫ ꝛ pcurrētes terrā illaꝫ maritimā fecerūt magna dāna ꝛ plurimos xp̄ianos occiderūt Sed statim vt cognouit predictus rex bāba misit velocissime suos exercitus ꝛ ceperūt naues ꝛ ignibus concremauerūt ac maiorem ptem arabū occiderūt ense. Aliosq̧ captiuos duxerūt ꝛ sic regressi sunt cum honore ad pdictum regē bambam.

Vincūt christiani multis militibus saracenorum occisis in syria.

d Ecimū bellū inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa ānū dn̄i octingentesimū tricesimū. Imperāte supradicto istiniano ꝛ sedēte in cathedra petri sisinnio. tunc em̄ romani Syriā puagātes bello terribili multa milia saracenorꝫ occiderūt vt in cronicis ipatorum continetur.

Vincūt saraceni in hyspania ꝛ occiditur consobrinus regis roderici.

VNdecimū bellū īter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit in hispania perāte leone.iij. ꝛ sedente in cathedra petri Cōstātino pmo ꝛ regnāte in regno castelle rege Roderico tūc muca rex affrice precepit Cariph cuidā capitanio suo q auxiliuꝫ ꝛ fauorē pditorꝫ

comiti iuliano daret cõtra xp̄ianos q̄ xij.milia electoꝝ ad pugnā ei tradidit ⁊ ipse secrete in nauibus mercatoꝝ hyspanie transduxit.postq̄ ḡ om̄es fuerūt in hispania cõgregati sunt in quodam mõte qui ab illo sarraceno arabice dr̄ gibla cariph ⁊ lingua nostra noiat̄ gibraltar ꝙ cū rex rodericus sciuit misit illuc quendā consobrinū suū q̄ dicebatur mingo cū magno exercitu q̄ sepe bellauit cū supradictis sarracenis ꝫ sꝫ fuit victus ⁊ finaliter interfectus est a sarracenis qui discurrentes ꝑ beticam prouinciam que est terra hyspaleñ ciuitatis multa damna fecerunt et non potentibus gothis bella sustinere terga sunt coacti ostendere inimicis suis nec ex fuga liberati sunt ꝫ fere ibi omnes perierunt.

Vincunt sarraceni et ꝑditur hyspania sub rege roderico vltimo rege gotorum.

Duodecimū bellū inter sarracenos ⁊ christianos fuit in hyspania circa p̄dictum tp̄s.s.post supradictum bellū. Cū em̄ supradictus muca videret strēnuitatem comitis iuliani in victoria p̄cedentis belli certificatus de eius fidelitate iterū cū maiori exercitu ipm̄ comitē vna cū cariph misit in hyspaniā q̄ cū applicuissent inceperunt statim destruere ꝓuinciā beticam que est gnadalquenir ⁊ ꝓuinciaꝫ lucene. Cum ergo rex roderic⁹ p̄dicta ꝯgnouit oēm exercitū gotoꝝ q̄ cū ipo erant cõgregauit quoꝝ nūer⁹ vltra centum milia armatoꝝ se extendebat ⁊ intrepide iuit ꝯtra eos iuenit ꝓpe flumē qđ dr̄ gnadalete qđ est ꝓpe ciuitatē assidonie q̄ nūc dr̄ xerim ⁊ cristiani erāt ante. Sarraceni ꝟo vltra flumen. Alii qui tamen dicunt ꝙ istud bellum fuit in campo q dicit̄ de sangonera que est inter murciaꝫ ⁊ lorcam. Rex ꝟo rodericus insedebat in curru siue in lecto eburneo indutus pānis põderis aurei ⁊ corona aurea coronat⁹ sicut mos tūc erat regū gothoꝝ ꝯmissum ē ergo bellum ⁊ durauit dieb⁹ octo.s.a die dñica vsq̄ ad diē dñicam sine intermissione mortuiq̄ sunt de exercitu sarracenoꝝ vbi p̄cedebat cariph sedecim milia hominū. Comes tñ iulian⁹ ⁊ q̄ cū eo erāt bellauerūt tam fortiter ꝙ confregerūt acies xp̄ianorū. cadentib⁹ ḡ plurimis ex vtraq̄ pte ⁊ dispersis xp̄ianis ac rege roderico qui magni cordis erat aliqñ fugiente aliqñ furibūdo impetu ī inimicos reuertente finaliter xp̄iani ñ potentes sufferre preliū terga verterūt inimicis suis fugientes. de morte āt p̄dicti regis in eodē bello dubitat̄. Veruntamē corona ⁊ indumēta ei⁹ ac calciamenta aurea equusq̄ eius q̄ dicebatur orella inuēta sunt in q̄dam tremedali apđ supradictū flumen gnadalete absq̄ corpe nec postmodū de eo aliquid scitū est nisi ꝙ i regno portugalie in quadā ciuitate q̄ dr̄ viso inuent⁹ fuit lapis vni⁹ sepulcri in q̄ talis erat scriptura. Hic iacet rex roderic⁹ vltimus rex gothoꝝ deficitq̄ in eodē bello tota nobilitas gothoꝝ. Post hec sarraceni nõ obstantib⁹ virib⁹ gothoꝝ totā hyspaniā ferro flāma fame attritā suo dominio mācipaūt ⁊ gentē quaꝫ p̄terita secula valde ptimuerāt ꝓstrauerūt. Si q̄s diligenter voluerit inuestigare cur de⁹ pmiserit tam graue flagellū in hyspania breuiter dici pt ꝙ ꝓpter peccata principū roderici.s.⁊ sui predecessoris vicise. Vicisa em̄ fuit ꝓbrosus ⁊ flagitiosus multaq̄ flagitia ꝑ hyspaniaꝫ seminauit ad voluptates carnis soluto pudicitie freno se fornicatiõib⁹ multis contulit plebemq̄ suā ad lasciuiā ⁊ luxuriā inclinauit ꝫ ⁊ epi ⁊ ecclesie ministri aspernabant̄ ecclesiastica officia ⁊ clausis foribus ecclesiaꝝ despiciebāt

ecclesiastica sacramēta ꝛ ne' aduersus
eum parens vniuersalis christiani ꝓ-
geniei insurgeret. Episcopis ceterisqꝫ
ecclesie ministris vxores lasciuus rex
habere precepit. Et ne romano obedi-
rent pontifici sub interminatione mor
tis ꝓhibuit. Hec quidem causa pere-
undi hyspanie fuit. tota enim gothoꝝ
nobilitas in cōuiuijs libidinibus ꝛ vi
cijs immersa altissimū ad iracundiaꝫ
prouocauit. Itaqꝫ vicisa dat⁹ est in re-
probum sensum intantū vt muros ci-
uitatum vrbium sui regni subuerterit
ne possunt ei resistere ciues paucis ex
emptis quas non ausus fuit destrue-
re. precepit etiaꝫ ꝙ destruct̄ armis vo
meres ꝛ falces facerent ad colendum
terrā quod ip̄e dolose faciebat sub co-
lore pacis ne ꝯ ip̄m possent insurgere
licet dicat Rodericus tudensis in cro
nica sua ꝙ rex rodericus fuerat ille q̇
precepit arma destruere. Roderic⁹ v̇o
successor vicise fuit vir belliger ꝛ dur⁹
ꝛ ad omne negociū expeditus vita ta-
men ꝛ moribus vicise non dissimilis:
qr cum vxore vel filia comitis Julia-
ni peccauit cū ip̄e suam in affrica face
ret legationē. qr ergo xp̄m reliquerāt
predicti principes cū pp̄lo suo ꝛ cōcu-
binali luxurie fetore se subderāt Ideo
merito deus ꝑmisit eos dari in repro
bum sensem ꝛ ꝙ p̄dictus comes iulia
nus ꝓditorie se iungeret sarracenis et
totā hyspaniā vt predictū est delerent.
Hystoria āt p̄dicte destructionis lati⁹
hr̄ in generali hystoria hyspanie.

Vincūt cristiani i aq̇tania et ꝓimitur aldramānus cū. lxxv. militib⁹ sarracenorum

Erciūdecimū bellū inter sarra
t cenos ꝛ xp̄ianos accidit in aqui
tania galliaꝝ ꝓuincia. Cuꝫ em̄
sarraceni hyspaniā subiugassent acci-
dit circa idem tempus regnāte in fran
corum regno theoderico rege quo vir
tuosus princeps karolus macell⁹ mi-
litabat ꝙ ip̄e karolus ligerim fluuiuꝫ
transiens endo neqꝫ ducem aquitanie
bellādo victū fugaret. Endo ergo dux
ꝑ om̄ia se videns karolo inferiorē sar-
racenos ab hyspania ꝯ karolū inuita-
uit. Sarraceni āt de tali inuitatione n̄
modicū gaudentes cum oibus eorum
familijs galeas habitaturi fluuiū ga-
renam transierunt omniaqꝫ in ore gla
dij deuastantes ecclesias dei cremaue
runt ꝛ om̄ia sine deletu etatis vel sex⁹
sanguine implent quib⁹ karolus prin
ceps strēnuus dei fretus auxilio q̇ spe
rantes in ip̄m non deserit animose ac
potenter occurrit ꝛ ex ipsis sarracenis
ccclxxv. milia vna cū ip̄oꝝ rege aldra-
māno victoriose peremit: de suis v̇o n̄
nisi mille quingentos amisit. Tūc en
do dux ad cor rediens karolo regi re-
conciliatus castra sarracenoꝝ disrupit
eorūqꝫ reliq̄as toto posse destruxit.

Vincūt cristiani ꝛ capitur ciuitas auionēsis de ptāte sarracenorum.

Tartumdecimū bellū inter sar
q racenos ꝛ xp̄ianos accidit post
p̄dictū bellum Auinione intm̄
em̄ sarraceni p̄ualuerūt in occidentali
plaga capta hyspania ꝙ ciuitatē cepe-
rant auinionen̄ ꝯ quos p̄dictus prin-
ceps karolus marcellus veniens bel-
lum maximū cū eis habuit ꝛ ciuitatē
auinionen̄ aggredit̄ aiose. Vn̄ sicut ȯ
hiericho legit̄ cū strepitu ꝛ sonitu tu-
baꝝ vrbem munitissimā cepit ꝛ hostes
fidei nr̄e vsqꝫ ad interfectionē cōtriuit
vt lati⁹ ꝯtinet̄ i historia regū francie.

Vincūt cristiani ꝑempt̄ duobus regib⁹ sarracenoꝝ ꝛ capitur narbona ꝛ plures alie ciuitates ꝛ loca a carolo marcello.

q Vintūdecimū bellū inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit post predictū bellū in vrbe verbona in qua p̄sidebat achinunā rex sarracenoꝝ ꝯ quē veniēs p̄dictus p̄nceps karolus marcell⁹ p̄dictū regem obsidet. In cuius obsessi regis subsidiū amorrea rex ex hyspania cū sarracenoꝝ graui multitudie venit cū quib⁹ karolus strēnuissimus ꝑaioso bello conggredit̄ ⁊ ambob⁹ regibus bello ꝑempt꜡ captoq̄ viribus ciuitate reliq̄as sarracenoꝝ vltimo ꝯtriuit exterminio. Hi eṁ qui euaserant karolo insequēte fugientes in ꝓfundū maris dimersi sunt. Demū karolus victoriosus p̄nceps Nemeansum Agothen̄ Aliasq̄ a gothie regionis vrbes a sarracenis inuasas triumphando cepit ⁊ in totū destruxit. Igit̄ arelatens̄ vrbe que a sarracenis capta erat ⁊ oibus alijs in circuitu capt꜡ sarracenos exterminauit in totū ⁊ sic sarracenis q̄ pene totā asiam totā libiam maioremq̄ ꝑtem europe inuaserant. Karolus strēnuissimus princeps dei fretus auxilio et romana ecclesia sibi fauente oēm spem sibi abstulit galeas inuadendi. Predictus etiā karol⁹ marentinū ꝓuīcie ducem q̄ sarracenos inuitauerant ad galeā inuadendū bellando deuicit totamq̄ ꝓuinciam sue subdit ditioni.

Vincūt cristiani ⁊ icipitur recuperatio hispanie cū mirabilibus dei occisis plusq̄ septuaginta milib⁹ sarracenorū ꝓpe oueten̄.

s Extūdecimū bellū inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit i hyspania ꝓpe ciuitatē oueten̄. Licȝ ei de⁹ ꝑmiserit tā aspe hispaniā flagellari q̄ tn̄ diuina pietas q̄s ꝑcutit tandē sanat surrexit q̄dā moll' ex cātabria noīe pelagi⁹ fili⁹ ducis sanille quē rex egita baculo ꝑcussȝ in capite occiderat i ciuitate q̄ dr̄ Tup p̄dictū pelagiū de⁹ sibi reseruauerat ꝓ eleuatōe ppl'i sui q̄ eleuatus in astucijs cū illis paucis xp̄ianis q̄ ibidē remanserāt fact⁹ ē eoꝝ rex ⁊ in scd̄o āno regni sui q̄ fuit āno ab incarnatione dn̄i septingentitrigintasex imꝑante leone.iij.⁊ sedēte in cathedra petri cōstantino.viij.mltitudo q̄si innumerabilis sarracenoꝝ venit ꝯ eū qd̄ cū rex pelagi⁹ sciuit in q̄ndā speluncā circa p̄dictā ciuitatē oueten̄. q̄ dr̄ lingua nr̄a cueua douga cū mille viris se reclusit cū plures cape nō posset. Est āt predicta spelunca vndis ex rupa scissa naturaliter cōstructa taliter qd̄ nullo ingenio hoim p̄t debellari. Est eṁ locus ita secur⁹ sicut si de⁹ fecerit ipm sciēter ꝓ illo casu. Predict⁹ ḡ rex cū oi ꝑaiositate de saluatōe p̄rie ⁊ spōse cristi agere festinauit credēs facile esse deo multos ꝯcludi in manu paucoꝝ. cū ḡ circūdaret̄ vndiq̄ a sarracenis in p̄dicta spelunca ⁊ vellent ipi sarraceni violenter spelūcam intrare xp̄ianosq̄ perimere oēs lapides oēs sagitte ⁊ quecunq̄ alia iaculabant̄ velut flamie vēti retorta mox reuersa iacientes sarracenos aliosq̄ existentes vulnerabant sic q̄ breui spacio. vltra.xx.milia sarracenoꝝ vna cū eoꝝ duce opa ꝓprijs armis ꝓ magna ꝑte perierūt. Alij vero fuerunt ita excecati vt nescirent quid facere deberēt. Videns aūt predict⁹ rex pelagi⁹ miraculū tā manifestū exiuit confidenter a p̄dicta spelūca cū suis ⁊ interfecit aldaman capitaniū sarracenoꝝ ⁊ plures alios milites eiusdem. Sȝ nec sexaginta milia q̄ remanserāt fugientes a bello vindictā diuinā euaserūt Nā cū sec⁹ vnū flumē qd̄ ibi ꝓpe ē gra derent̄ q̄ddā supciliū mōt꜡ a fūdamēto corruēs totā illā mltitudinē sb̄ aq̄ꝝ vndis ⁊ sub rupibus oppressit. Post hec

predictus rex pelagi⁹ fecit prelia multa et cepit ciuitatē legionen͂. q̄ asturijs nimiū est ꝓpinqua. ꝑdict⁹ rex pelagi⁹ regn͂uit.xiij.annis ⁊ mortu⁹ est in loco q̄ di cangas ⁊ successit ei in regno faulla filius eius q̄ solū regnauit duobus annis interfect⁹ a quadā vrsa cū q̄ sol⁹ voluit pugnare. et successit ei in regno Alfonsus prim⁹ gener regis pelagij q̄ dictus catholic⁹. vt. ī. dicet loco suo.

Vincunt xp̄iani in aq̄tania ⁊ perimūtur.ccc.lxxxv.milia sarracenorum

DEcimūseptimū bellū inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit sub ꝑdicto leone impatore ⁊ sedente in cathedra petri gregorio.iij. Tūc innumerabilis multitudo sarracenorum cū vxorib⁹ ⁊ filijs aq̄taniā intrauerunt vt ibidē habitarēt quib⁹ occurrit karolus marcell⁹ ⁊ ex eis.ccclxxxv.milia interfecit nec fuerūt isti illi sarraceni q̄s alias in aq̄tania debellauerat de quo dictū est s̄.bello decimotercio.

Vincūt xp̄iani perēpta inūerabili multitudīe sarracenoꝝ ⁊ destructis trib⁹ milib⁹ nauib⁹ quinq̄ȝ solū exceptis liberatur Constantinopolitana ciuitas.

DEcimūoctauū belluȝ inter sarracenos et xp̄ianos accidit circa idē tp̄s supra ciuitatē ꝯstantinopolitanā tūc eñ sarraceni ex egipto veniētes cū magno exercitu videlicet cū tribus milib⁹ nauiū ꝑdictā ciuitatē obsederūt ⁊ triennio obsessam tenuere Constantinopolitani quoq̄ȝ ad auxilium a scitis vulgaribus contra sarracenos congrediunt͂ orantibus v͂o sanctis viris in regia ciuitate triginta duo milia ex sarracenis sine suoꝝ lesione prosternunt: sarraceni quoq̄ȝ residui quorum erat innumerabilis multitudo p orationem sanctoꝝ viroꝝ fame frigore bello ⁊ pestilentia perierūt. Vñ quarto anno confusi ab obsidione recesserunt nauibus partim igne consumptis partim dimersis itaq̄ȝ ex tanta nauiuȝ multitudine vix quinq̄ȝ naues ad propria redierunt infra ciuitatem tamen triginta mila hominū pestilentia perierunt quod deus fecit vt suam potestatem ⁊ clementiam hoibus oñderet.

Vincūt xp̄iani in aquitania ⁊ perimitur rex sama cordubensis cum suis.

DEcimūnonū bellum inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit tempore sup radicti impatoris leonis circa ciuitatem tholosanam. Tūc enim sama rex cordubensis cum magno exercitu aquitaniam intrans terraȝ destruebat ⁊ obsedit ciuitatem Tholosanam qd̄ cum francigene cognouerūt venerunt in succursum ciuitatis cum endone duce eoꝝ. Rex v͂o sama cōtra eos exiuit ⁊ bello letali ꝯmisso cecidit sama sarracenorum rex mortuiq̄ȝ sunt ibi plutimi sarraceni. alij v͂o fugiētes euaserunt.

Vincunt xp̄iani ⁊ perimitur abdarramē dux sarracēoꝝ i aq̄tania a carolo marcello.

VIcesimū bellū inter sarracenos ⁊ xp̄ianos accidit duobus āñis post ꝑdictū bellū. Tūc abdarramen dux sarracenoꝝ inuitat⁹ ab endone duce contra regeȝ karolum marcellum cum multitudine graui transierunt flumen garronam quod transit iuxta tholosam ⁊ ignibus cōbusserūt ⁊ destruxerunt magnaȝ terram karoli regis francoꝝ. Cum autem predictus rex karolus sciuit d̄ misericordia altissimi confisus venit super eos et bello asperrimo cōmisso victi sunt sarraceni ⁊ rex karolus interfecit ꝑdictu abdar-

ramen ducem saracenoꝝ pluresq̃ sa-
raceni ibi ceciderũt. Alij aũt dare sunt
terga coacti. Fuerat ãt numer⁹ sarace-
noꝝ qui ibi venerant tricentisexaginta
octo milium captiuauit ãt mille quin
gentos quos dimisit inter milites su-
os sicut narrat. Sigebertus qḋ cũ vi-
dit predictus endo dux posuit se i po-
testate predicti regis petẽdo veniã hu
militer de errore quez fecerat. Rex v̄o
karolus q̃ erat pijssimus clementer pe
percit ei quo facto predictus dux inse
cutus est saracenos fugientes q̃ euase
rant in prelio ꝛ multos ex illis q̃i sine
numero interfecit.

Vincũt saraceni fugato endo ne duce frãcoꝝ ꝛ perẽpta mul- titudĩe cristianoꝝ ĩ frãcia.

Icesimũprimũ bellũ inter sara
v cenos ꝛ cristianos accidit circa
annũ dñi septingentesimũtrice
simũsextũ. Tunc em̃ abdarramen rex
saracenoꝝ collecto magno exercitu ꝓ
posuit debellare terrã regis karoli frã
coꝝ ꝛ fecit fieri pontes in fluminibus
in quib⁹ nõ erãt ꝛ applanare vias que
erant in aliquibus passibus difficiles
ꝛ magnã ꝑtez fluminis rodam ꝑ alue
os extraxit vt possit lenius ipm ꝑtrãsi
re ꝛ veniens supꝛ ciuitatẽ orlieneñ. eaz
obsedit ꝯ quẽ venit endo dux de q̃ su-
pradictũ est cum magna potestate frã
corum bellauitq̃ cũ eo ꝛ cecidert mul
ti ex vtraq̃ ꝑte ꝫ finaliter victi fuerũt
christiani ꝛ fugierunt. Saraceni v̄o in
sequentes eos vsq̃ ad rodanũ ꝑuene-
runt ibi franci timore mortis cogitan
tes liberari flumen p̄dictum intraue-
runt ꝛ mortui sunt ibidem fere om̃es
excepto duce ꝛ paucꝫ cum eo vbi vsq̃
in hodiernam diem apparẽt sepulcra
mortuorum.

Vincũt cristiani ꝛ fugatur se- cundus endo dux i frãcia

Icesimũsecundum bellũ inter
v saracenos ꝛ cristianos post p̄di-
ctum subsequẽter accidit. Vñ
predictus abdarramen cũ esset nimiũ
letus ꝓpter victoriã supradictam cogi
tauit vlterius ꝓcedere ꝛ destruere ter
ram francie ꝛ ꝑtransiuit flumina gor-
godomã. qḋ cũ sciuit endo comes pro
duxit iterꝝ ꝯtra eũ exercitũ magnuz et
pugnauit cũ eo scḋo. Sz iterꝝ deo per
mittente vict⁹ fuit ꝛ fugit ꝛ mortui ibi
fuerunt multi franci fideles.

Vincũt cristiani ꝛ perimitur p̄dict⁹ aderamõ i frãcia cũ mul titudĩe saracenoꝝ per carolum marcellum.

Icesimũtercium bellum inter
v saracenos ꝛ xp̄ianos post predi
ctum bellũ subsequẽter accidit
Cũ em̃ p̄dictus abdarramẽ elat⁹ i cor
de suo ꝓpter victorias habitas. q̃s sue
attribuebat industrie ꝛ ꝑtãti voluit vl
terius ꝓcedere ꝑ terrã francoꝝ inseq̃n
do p̄dictum endonẽ ducem vt eũ inter-
ficeret. ꝛ ꝑtrãsiuit petragoricã destruẽ-
do ꝛ cõburendo quicquid inueniebat
destruxit etiã ꝛ ꝯbussit ciuitatẽ q̃ di tor
res ꝛ ecclesiã sctẽ marie ac regia pala-
cia. Sz quia deo nunq̃ placuit supꝛbia
ꝛ ipe ponit terminos vite humane vo
luit q̃ ibi veniret ille maledict⁹ abdar-
ramen. Vñ cũ supradictus dux endo
fugiens a prelio veniret ad regẽ karo-
lum ꝛ oĩa q̃ acciderãt enarrasset, karo
lus q̃ erat vir belliger ꝛ sapiens in ar-
mis congregauit magnũ exercitũ ger
manorũ ꝛ gepidaꝝ et francoꝝ venitq̃
aĩose ꝯ abdarramẽ et pugnauit cuz eo
septẽ diebus in q̄bus neuter alteꝝ vin
cere potuit ꝫ bellũ vltimuz durauit ꝑ
totam diem vsq̃ ad noctem ꝛ finaliter
mortuus est ibidem abdarramẽ ꝛ mul
ti saraceni. Alij v̄o nocte fugientes in
galeam gothicam se receperũt mane

autem facto viderunt xpiani tentoria saracenoꝝ hoies vo nō videbāt. Euntes ergo quasi ad pugnā dispositi ⁊ neminem inuenientes expoliauerūt cāpum vbi maxias diuitias inuenerūt.

Vincūt xpiani et fugatur rex abdemalech cordubeñ. p francos perempta multitudine saracenorum.

v Icesimūquartuz bellum inter saracenos ⁊ christianos accidit circa annū domini septingentesimūquadragesimūprimū. Tunc em̄ abdemalech rex cordubeñ. collcō magno exercitu ꝓposuit debellare francorum regnum ⁊ veniens non transiuit montes pireneos. Franci vo cum audiuerunt ꝙ abdemalech veniebat contra eos circa montes pireneos preparauerunt se ad pugnanduz. Venīētes ergo pugnauerūt cum eo et interfecti sunt multi saraceni ⁊ rex abdemalech fugit ⁊ recollegit se in celsiberiam q̄ ē in littore yberij fluminis.

Vincūt xpiani i regno castelle ⁊ occiditur tebā rex cordubē sis ⁊ oēs saracēi q̄ cū eo venerāt

v Icesimūquintū bellū inter saracenos ⁊ cristianos accidit circa annū domini septingentesimūquinquagesimū. Tunc enim Theban rex cordubeñ. habuit bellū cū cristianis regni castelle ⁊ finaliter victus fuit ⁊ mortuus ibidē ⁊ oēs saraceni q̄ cum eo venerant ibi perierunt.

Vincūt xpiani ⁊ claret rex alfonsus catholicus.

v Icesimūsextuz bellum inter saracenos ⁊ xpianos accidit circa annū domini. dcc. liij. imperante supradicto leone et regnante in regno legionis rege alfonso catholico supradicto: qui ideo dictus fuit catholicus quia optime custodiuit precepta dei ⁊ ecclesie catholice fuit etiā serenissimus zelator fidei ⁊ refector christianoꝝ sancto exemplo ⁊ iste fuit primus rex qui vocatus fuit alfonsus ⁊ fuit filius ducis petri de cantabria ⁊ gener regis pelagij. Eo ergo tempore predictus rex congregato magno exercitu intrauit per terram camporum que clauditur quattuor fluminibus. s. deslacarrione pisorica. ⁊ dorio. ⁊ bellans cum saracenis conquisiuit illam deuictis saracenis ingressus est regnum portugalie. ⁊ obtinuit viriliter a saracenis portuz ⁊ betambragam viseum ⁊ flamam. habuitq̄ post hec plurima bella cum saracenis semper victoriosus existens. lucratusq̄ est vltra p̄dicta a saracenis ledismam salamāticam numanciam que nunc dicitur samora ⁊ omnez maritimam terram gelechie rediens i castellum bellauit cum saracenis ⁊ deuicit eos obtinuitq̄ senem septē mancas dominas saldanamq̄ amaijam mirādam segobiam abulā ozomam sepuluedam argautam vianam occani ⁊ rinerendicam carboneram aluegiam cisimeram alexancum transmireā subuertam trinicam bardulliamq̄ nūc dr castella antiqua alana ordimam viscayam aycon pomphanam besoriam q̄ nunc dr vicoria nauarram rucomam pancornum ⁊ tarracium quousq̄ peruenit ad montes pireneos. Multa alia loca obtinuit ⁊ renouauit necessarijsq̄ muniuit et reduxit ad terram xpianam multos xpianoꝝ populos q̄ timore saracenoꝝ fugerant p montes ⁊ deserta vagantes extraxitq̄ plurimos christianos captiuos de ptāte saracenoꝝ cum quibus terraz populauit ecclesias auro ⁊ argento ac lapidibus p̄ciosis decorauit. In cuius obitu audite sunt voces in aere dicentes: ecce quō iustus moritur ⁊ nemo cōsiderat, sublatus ē in-

stus a facie iniquitatis ꝛ anima sua et memoria est in pace. regnauit. xix. annis ꝛ sepult⁹ est in loco qui dr̄ cangas ꝛ successit ei in regno fruela fili⁹ ei⁹.

Vincūt cristiani fugato me ab rege cordubēsiū ꝛ perimuntur. liiij. milia saracenoꝝ sub rege fruela

V Icesimumseptimū belluz inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa annū domini septingentesimumquinquagesimūquartuz regnāte in regno castelle Fruela filio regis Alfonsi catholici. Tunc enim nicaph rex cordubeñ. cū magno exercitu iuit vt percurreret regnū galechie ꝛ cū ipse totam illam terram vastaret sciuit illud predictus rex fruela ꝛ congregato exercitu suo venit cōtra eum ꝛ ɔmisso duro certamine victus fuit rex nicaph ꝛ fugit a campo cum paucis de suis ꝛ perierunt in illo bello. liiij. milia saracenorum. ꝛ extūc rex fruela habuit regnum galechie quod ante sibi rebelle fuerat. Predictus rex fruela regnauit xiij. annis ꝛ mortuus est et successit ei in regno aurelius frater eius qui regnauit sex annis ꝛ nihil famosum fecit contra saracenos successit ei in regno donussilo. ꝛ nihil singulare fecit cōtra saracenos regūit septem annis ꝛ mortuus ꝛ successit ei in regno alfonsus secundus qui fuit filius regis fruela: de quo supra patet in hoc bello de cuius factis infra dicetur.

Vincūt xp̄iani ꝛ capitur galiana ac efficitur cristiana p̄ carolum magnum.

V Icesimumoctauū bellum īter saracenos ꝛ christianos accidit circa annū domini septingentesimumsexagesimū primū imperante Constantino. vj. Tūc infans karolus quia in aliquibus cōtradicebat patri suo francoꝝ regi Pipino venit in hyspaniam ꝛ declinauit ad regem galastram qui tunc erat rex toleti. Quare autem ad ipsum declinauerat historia narrat ꝙ ꝓpter eius filiaz galianā que mire pulchritudinis erat: recepto ergo honorifice predicto karolo a rege paucis elapsis dieb⁹ q̄daz potentissimus saracenus cuius nomē erat brāmante cū multitudine graui venit sup̄ dictaz ciuitatem toleti ꝛ fixis tentorijs in valle someriā obsedit eam aggredientib⁹ ergo saracenis a predicta ciuitate cum francigenis illis q̄ venerāt cū infante pugnauerūt cū brāmante ꝛ intm̄ fuit vigor francoꝝ accensus ꝙ vicerūt saracenos brāmantis. Illi vo̊ iterꝝ redeuntes ɔ̄ francos vicerunt eos qđ vidētes franci timuerunt valde. Sz comes eorum dux q̄ dicebat̄ don ibi morāte aiauit eos dicens. Scriptū est ꝙ cū deus vult pauci vincūt mł̄tos qđ verbū audientes aiati sunt ꝛ iterꝝ redeuntes cōtra saracenos bellauerūt ita fortiter ꝙ vicerunt eos. Sed resumptis viribus saraceni pugnauerunt contra francos ꝛ durauit pugna magna parte diei sic ꝙ aliquando vincebant̄ franci aliquādo saraceni nec alteri p̄ti finalis victoria cedebat Inter hec om̄ia p̄dictus infans karolus i palacio suo dormiebat et cū euigilasset a somno ꝛ neminē in palacio videret miratus est valde ꝛ cogitauit ꝙ sui tradidissent eū. Incepitq̄ pre ira ambulans p̄ palaciū secū loqui noiabatq̄ nomen suū p̄ris ꝛ m̄ris ac totū genus suuz vnde ipse veniebat que omnia audiens galiana de loco alto et secreto. Vn̄ eum contemplabat̄ ordinauit se festinanter ꝛ sola ingressa est ad infantem certificata ex auditis ꝙ hic erat karolus dominus francorū et licet infans Carolus vidit eam solam intrantem non ei assurrexit quia

nō habebat in cōsuetudine alicui mu-
lieri iclinare nisi solū ymagini ꝟginis
glo͛se ⁊ suo noie. Dixitq̨ galiana karo
lo. Si ego scirem vbi merces daꝛ pro
dormitione licet sum mulier ego irem
illuc ⁊ si vultis scire quare hec dico qꝛ
videꝛ mihi ꝙ nō est vobis cura succur
rendi gentis vr̄e q̄ est in magna p̄ssura
in ꝓlio sub valle someriā bellans ꝯ sa-
racenū brāmantem ⁊ si rex pr̄ meꝰ sci-
uerit ꝙ vos non estis ibi nō habebitis
bonū p̄miū. Tūc dixit ei karolus. Ga
liana si ego possum hr̄e vnū equū ⁊ ar
ma cū q̄bus possum ire illuc cito suc-
currerem eis. Et ait galiana. karole si
dederitis mihi fidē ꝙ me deduceris in
franciā vobiscū ⁊ me facietis xp̄ianaꝫ
⁊ ꝙ me in vxorem recipietis dabo vo-
bis q̄cunq̨ petitis. Promisitq̨ karolꝰ
om̄ia p̄dicta ꝙ audiens galiana sciens
ꝙ nō frangeret sibi fidem nimis gau-
dens ex promisso deduxit arma ⁊ ip̄a
manu ꝓpria armauit infantē tradidit-
q̨ sibi equū q̄ dicebaꝛ brākete ⁊ ensem
q̄ dicebaꝛ guiosa que in donis miserat
sibi supradictꝰ saracenꝰ brammante ⁊
⁊ celeri cursu venit in locū pugne et in
gressus est bellū aīose ⁊ primo impetu
ꝑimit manu ꝓpria. xij. de melioribus
militibꝰ brāmatis ⁊ m̄ltos alioꝝ. Ve
nit āt verbū ad brāmatē vbi residebat
in tentorio suo de nouo milite ingres-
so pugnā q̄ tanta damna fecerat ⁊ ira-
to aīo exiuit in pugnā querens militē
illū. cunq̨ eum inuenisset ⁊ ꝯgnouissꝫ
ꝙ ille erat equus quē miserat galiane
amplius est iratus ⁊ irruens in eum ⁊
nō minori aīo karolꝰ in brāmatē lācee
eoꝝ ꝯfracte sunt ꝑ pugnos euaginatis
ensibus mirabiles ictus m̄ltiplicabāt
⁊ miratus saracenus de fortitudīe mi-
litis xp̄iani q̄siuit ab eo q̄s esset ⁊ de q̄
genere q̄lois karolus fideliter sibi ape
ruit ⁊ tunc cepit ip̄m timere saracenus
ꝫ resumptis viribus dixit sibi ego fa-
ciam ꝙ nunq̨ redeas ad terrā tuā ⁊ ka
rolus respondit sibi qd̄ dicis in mani
bus dei est. ⁊ dixit brāmante ego te oc
cidam ⁊ eleuato gladio q̄ diciꝛ duran
darte ꝑcussit karolum grandi ictu. Et
precidit galeā cum magna ꝑte capillo
rum ⁊ cum magna etiā ꝑte armoꝝ cor
poris ꝫ tn̄ nō tetigit carnē eius. De q̄
ictu karolus miratus eleuato ense suo
ꝑcussit p̄dictū saracenū brāmantem ⁊
amputauit eius brachiū dextrū ꝙ i ter-
ram cecidit simul cū gladio durādar-
te. Videns āt se letaliter esse ꝑcussum
fugit a facie karoli ꝫ ⁊ karolus subito
descēdit de equo ⁊ cepit gladiū predi-
ctum ⁊ ascendens equū cū vtroq̨ gla
dio insequens p̄dictū brāmantē pluri
mos saracenos ante se reperiēs ꝑimit
Cūq̨ attinxisset p̄dictū saracenuꝫ brā-
mantē fugientē eleuato ense q̄ guiosa
dicebaꝛ ꝑcussit ip̄m q̄daꝫ ictu terribili
sic ꝙ ip̄m duas diuisit in ꝑtes ⁊ cecidit
mortuus in terrā q̄ fctō descēdit de eq̄
⁊ prescidit caput eiꝰ ⁊ accepit vaginaꝫ
gladij durādarte et om̄ia arma eius q̄
om̄ia deduxit galiane. Videntes autē
saraceni dn̄m suuꝫ mortuū terga sunt
dare coacti. xp̄iani ꝟo expoliauerunt
campū vbi multū auꝝ ⁊ argentū inue
nerūt tentoria m̄lta ⁊ ꝑlimas alias di
uitias. Post hanc victoriā audiuit ca
rolus mortē pr̄is sui ⁊ secrete recessit.
Deductaq̨ est galiana etiaꝫ furtim in
franciam factaq̨ est xp̄iana et accepit
eam in vxorem vt plenius continetur
in hystoria hyspanie.

Vincunt cristiani peremptis pluribus regibus saracenoruꝫ ca pluribus ciuibus captꝭ per carolum francorum regem

v Icesimūnonū bellū inter sara
cenos ⁊ christianos accidit cir-
ca annū domini septingentesi-

mūseptuagesimūseptimū. Tūc eñ ꝑdictus rex karolus rex francoꝝ ꝓ felicitatis magnitudine dictus magnꝰ. cōgregato exercitu venit sup ciuitates pampilonā ⁊ cesaraugustā quas tunc saraceni possidebant pugnauit contra reges eoꝝ ⁊ occidit eos: ꝓstrauitqꝫ muros ciuitatū. ⁊ cepit plures alias ciuitates saracenoꝝ ac sub ditione sua cōstituit. quas paucis elapsis diebus saraceni recuꝑauerūt Iste karolus simꝉ cū regno francie tenuit romanū imperiū: ⁊ fuit strenuissimꝰ fidei zelator.

Vincūt christiani ⁊ perimuntur sexaginta milia saracenoꝝ ꝑ regem alfonsium castū.

Ricesimū bellū inter saracenos
t ⁊ xp̄ianos accidit circa annū domini septingētesimūoctuagesimūseptimū regnante in regno castelle alfonso secūdo filio regis fruela: qui dictus fuit castus eo ꝙ sp̄ castitatē seruauerit. lꝫ habuit vxorē que ꝑm aliqꝰs fuit soror karoli magni supradicti. tūc qdēꝫ potens saracenus cuiꝰ nomē mechaij cum multitudine graui intrauit ascurias: ⁊ incepit destruere totam terram. contra quē predictus rex alfonsꝰ castus collecto exercitu xp̄ianoꝝ scelériter iuit: bellauitqꝫ cū eo in quodaꝫ loco qui dicitꝰ ledos ⁊ deuicit eū ac occidit. ⁊ perierūt in bello. lx. milia saracenorum. mlt̄a alia bella vicit ⁊ loca plurima obtinuit sicut infra dicetꝰ. ⁊ abstulit timorem a cordibus xp̄ianoꝝ contra saracenos. ⁊ regnauit. xlj. annis dilectus a deo ⁊ hoībus sepultus ē apud ouetū in eccl'ia sancte marie.

Vincūt saraceni ⁊ portāt saracenoꝝ terrā a morbona vsqꝫ ad ciuitatē cordubanā ꝓ mesqꝰta saracenoꝝ construenda.

Ricesimūprimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annūꝫ dn̄i septingentesimūnonagesimūprimū. Tūc Ixem amiramamolim misit vnū potentē saracenū cuiꝰ nomē erat abdemalich cū exercitu magno vt destrueret terram xp̄ianoꝝ. Ille ergo direxit iter suū contra ciuitates gerūdaꝫ ⁊ narbonam quas cūꝫ obsedisset post multa certamina obtinuit eas ⁊ multa alia loca circūquaqꝫ posuitqꝫ eas sub ditiōe sui dominij Ixeꝫ ⁊ tot fuerūt spolia que habuit ꝙ quinta ps deputata Ixem amiramamolim fuit. xlv. mille duplaurū auri. ⁊ cū his diuitijs ꝑfecit ꝑdictꝰ Ixem mesquitā cordubeñ. quē suus pater inchoauerat. que nūc est ecclesia maior ibidem. ⁊ intantū ꝑdictꝰ abdemelech oppressit xp̄ianos illiꝰ patrie ꝙ fecit memoriā illiꝰ facti ⁊ dominij ꝙ deducerent in curribus in predicta ciuitate narbone vsqꝫ ad ciuitatem cordubeñ. tantā multitudineꝫ terre ꝙ ex ea predictus Ixem fecit fieri vnam mesquitam intra fortaliciū predicte ciuitatis cordubeñ. pluresqꝫ alias mesqꝰtas renouauit ⁊ de nouo fecit.

Vincunt christiani ⁊ capitur narchimana a karolo magno.

Ricesimūsecundū bellū inter saracenos
t ⁊ christianos accidit circa annū dn̄i septingentesimum nonagesimūquartū. Tunc karolꝰ magnus rex francoꝝ de quo supradictuꝫ est in bellis. xxviij. ⁊. xxix. congregauit magnum exercitum ⁊ venit contra ciuitatem barchinonensem. quia saraceni violenter eam ceperant. cum esset sub eius dominio: bellauitqꝫ cum eis. ⁊ obtinuit ciuitatē: sed paucis elapsis diebus perdidit eam.

Vincūt xp̄iani ⁊ perimitur exercitus magnꝰ saracenoꝝ duces sub rege alfonso casto.

Vicesimūterciū bellū inter saracenos ꝛ christianos accidit circa annū dñi octingentesimūdecimū.tpe supradicti regis Alfonsi casti.Tunc duo exercitus saracenoꝝ intrauerūt galeciā.dux vnius exercitus dicebaꝭ abobales.dux vo alterius melchi.Sed sicut ipi intrauerūt aiose sic fuerūt expulsi viriliter.quia potestas ꝑdicti regis alfonsi casti pugnauit cum eis victiqꝫ sunt saraceni ꝛ multi eorum mortui.alij vo fugierunt.ꝫ christiani insequētes eos occiderūt vnū ducē eorum in loco qui dicitꝭ paron.alterū vo ducem perimerunt in flumine qui dicitur cepha.

Vicūt xpiani ꝛ pimitur ores rex meride per regē alfonsum.

Vicesimūquartū bellū inter saracenos ꝛ xpianos accidit anno dñi octingentesimoundecimo.Tunc em̄ ores rex meride congregauit magnū exercitū ꝛ venit vt ꝑcurreret terram regis alfonsi.firitqꝫ sua territoria sup beneuentū.Qd cū sciuit ꝑdictus rex alfonsus castus venit sceleriꝭ contra eum bellauitqꝫ cum eo.ꝛ occidit eum plurimiqꝫ de exercitu saracenorum ibi perierūt.In quo bello ostēsa est fortitudo Bernardi filij comitis sauxij didaci.quia multos ex saraceis perimit.

Vincūt christiani ꝛ occiditur rex badayos per regem alfonsum castum.

Vicesimūquintū bellum inter saracenos ꝛ xpianos accidit anno dñi octingentesimoduodecimo.Tunc altamam rex pascensis ꝗ vulgariter dicitꝭ badayos congregato magno exercitu venit sup samoram ꝛ obsedit eam.Rex aūt alfonsus castus predictus preparauit se potētissime et venit contra eum:bellauitqꝫ cum eo.et occidit eū ac plurimos saracenos cū eo:ꝛ qui potuerūt euadere fugierunt:sed rex alfonsus secutus est fugiētes viriliter ꝛ multos eorum interfecit.sic ꝙ paucissimi fuerūt qui euadere potuerunt per fugam.

Vincūt xpiani ꝛ perimuntur vltra duodecim milia saracenorum per regē alfonsū castum.

Vicesimūsextū bellū inter saracenos ꝛ xpianos accidit anno sequenti scꝫ octingentesimotredecimo.Tūc intrauit vnus magnus exercitus saracenorū in terram supradicti regis alfonsi casti.Et cum saraceni gloriarenꝭ in mltitudine sua diuisi fuerunt in duas ptes:quarū vna iuit cōtra locum illum vbi erat predictus rex alfonsus.Cū ergo sciuit rex alfonsus castus audacter iuit contra polnezerā Altera vo contra eos cū exercitu suo ꝛ fecit similiter duas ptes sui exercitus.Et cū vna misit bernardum de quo supradiximus contra illos saracenos ꝗ ibant contra polnezeram.ꝛ ipse iuit cū altera parte contra alios venientes ad ad se.Bernardus vo inuenit se cū pte sua ꝛ habuit preliū magnū cum illis racenis in loco qui dicitꝭ valde moro ꝗ est in fontaria portogalie ꝛ deuicit eos ꝛ plurimos ex illis interfecit.Sed rex alfonsus inuenit se cū altera pte ꝗ ibat contra eū ꝛ pugnauit cū illis ꝓpe flumen de ornesa:ꝛ interfecit ibi .xij.milia saracenoꝝ.ꝛ deinde insequens eos tot fuerūt occisi ꝙ paucissimi euaserūt ꝛ tunc rex alfonsus rediit de illo bello ditissimus ex spolijs saracenoꝝ.

Vincūt christiani ꝛ perimitur ꝓditor machometus ꝛ castrū scte cristine capitur per regem alfonsum castum.

Vicesimūseptimū bellum inꝭ

ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi octingenteſimodecimooctauo. Tunc ſaracenus quidā noie machometus q̄ cū multitudine magna ſaracenoꝝ venerat de merida ad regē alfonſū vt viueret cū eo predictus rex benigne eū recepit in vaſallū ⁊ iurauit illi ſaracenus ꝙ ꝑ ſemꝑ eſſet fidelis regi alfonſo ꝓpter q̄d predictus rex precepit ꝙ habitaret cū multitudine ſua in galecia. Sed qr predictus ſaracenus erat ꝓditor ſicut bellauit contra abdarramē filium alharema ramolim regis corduben̄ ⁊ videns ꝙ non poterat eū occidere ex timore concepto. venit ad ꝑdictū regem alfonſum ſic tranſactis duobus annis poſtq̄ fuit in galetia aſſumpſit eū dyabolus ⁊ eleuatus in ſuꝑbiā voluit ſimil'r facere proditionē contra regem alfonſum q̄obrem ꝯgregauit magnū exercitū ſaracenorū ⁊ incepit percurrere ⁊ deſtruere totam terrā. Qđ cum rex alfonſus caſtus cognouit cōgregato exercitu ſuo venit ſuꝑ illū ſaracenū. ⁊ lꝫ ipe nimiū confideret i multitudine militie ſue qñ ſciuit ꝙ rex Alfonſus veniebat ſuꝑ eū ꝑdidit cor ⁊ cōcepto grandi timore eleuauit ſe cū ſuis in quodam caſtro qđ dicit̄ ſctā chriſtiana. ⁊ rex alfonſus obſedit eū ibidē ⁊ fecit fieri multas foueas circūquaq; ⁊ ꝑforauerūt caſtrum in multis locis. Cum ergo ille ſaracenus vidit ꝙ tantū anguſtiabant̄ ⁊ ꝙ nihil aliud reſtabat ſibi niſi mors cū multitudine ſaracenoꝝ haberet reſumpto corde exiuit extra caſtrū ⁊ pugnauit cū rege alfonſo. Sꝫ in fine fuit victus ſaracenus ille cū oibus ſuis: ⁊ ipe fuit capt9 ⁊ caput ei9 abſciſum eſt. Sed ⁊ rex ſtatim caſtrū illū cepit ⁊ mortui ſunt in bello vltra .l milia ſaracenoꝝ ⁊ plures coꝝ deduxit captiuos. Et ſic reuerſus eſt rex alfonſus cuetū magnis cū diuitijs ⁊ honore. Predictus rex Alfonſus caſtus regnauit .xlſ. annis ⁊ mortuus eſt. Succeſſit ei in regno ramirus primus fili9 regis Bermudi.

Vincūt xpiani ⁊ ⁊ capitur iterum ciuitas barchmone.

t Ricesimūoctauū bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi octingenteſimodecimo nono. Tunc multitudo chriſtianoꝝ venit ſuꝑ ciuitatē barchinone quā ceperant ſaraceni. Poſtq̄ karol9 magn9 ipam conqueſtauit. Cū ergo predicta multitudo xpianoꝝ venit obſedit ciuitatem ⁊ poſt multa certamina capta ē ciuitas a xpianis ꝑ tota terra circūquaq;. mortuiq; ſunt ibi plurimi ſaraceni. Alhaca v° amiramamolim cū exiuit congregauit exercitū ſuum vt veniret ad recuperandam terrā ꝑditam: ⁊ cum ſe prepararet ad viam ꝑcuſſus eſt quadā infirmitate de qua mortuus eſt ⁊ ſic ceſſauit tempeſtas illa.

Vincūt chriſtiani occiſis ſeptuaginta milib9 ſaracenorū.

t Ricesimūnonū bellū inter ſaracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi octingenteſimouiceſimoſecūdo imꝑante ludouico karoli magni filio ⁊ ſedente in cathedra petri Eugenio papa. Ac regnante in regno legionis ramiro rege filio regis barremudi Hic aūt rex ramirus ſucceſſit i regno regi Alfonſo caſto ex eius precepto in morte. Cū ergo audierint ſaraceni ꝙ iſte regnabat miſerunt ſibi nuncios ꝙ ſi volebat habere pacem ⁊ amorē cū eis ꝙ daret eis quolibet anno centum domicellas xpianas quibus matrimonio copularent̄ ſicut fecerat olim rex manregac9. ⁊ ꝙ .l. illarū eſſent filie nobiliū. Alie v° quinq̄ginta filie ciuiū ⁊ burgenſiū quā ambaſiatā cum rex ramirus audiuit non modicum diſplicuit ſibi. quia rem tam inhoneſtam et

excomitam sibi nūciabāt⁊ ꝓpter ea cō
gregauit statim magnū exercitū ⁊ iuit
ad ꝑcurrendū subito terrā saracenoꝝ
ꝑuenitq; vsq; ad naijarā destruendo et
comburendo villas ⁊ castra.⁊ ꝙcquid
inueniebat.qd cū ꝑuenit ad noticiam
saracenoꝝ cōgregati sunt omēs simul
in vnū cōtra eū q̄si innumerabiles.et
habuerūt preliū cū eo in quodaȝ loco
q̇ dicit᷑ alnella:⁊ xp̄iani fuerūt in bello
illo q̄si victi ⁊ retrocesserūt paulatim
retrahēdo se a saracenis quosq; ꝑuene
runt ad collem vnum q̇ dicit᷑ clanno et
nox tenebrosa cepit eos ibi ꝓpter qd di
uisi fuerūt exercitus abinuicē.Cuȝ er-
go xp̄iani essent cōgregati in colle illo
multis lacrimis oꝛōnes fundebant ad
deuȝ ne eos relinqueret:sed succurre-
ret ⁊ iuuaret contra illos inimicos su-
os.Permanētibus ergo illis in oꝛōni
bus assiduis vt dictū est:rex Ramirus
somno grauatus ⁊ obdoꝛmiuit i som-
no illo.apparuit ei apl's iacobus dixit
q; sibi.Scias rex ramire ꝙ cū dn̄s no-
ster ih̄s xp̄s diuisit oībus fr̄ibus meis
apl'is omēs terre ꝓuincias mihi soli d
dit in custodiā totam hyspaniā vt eam
custodirem a manibus inimicoꝛuȝ fi-
dei:⁊ postq; hec dixit sibi appꝛopiqua
uit eidem ⁊ accepit eū ꝑ manū dixitq;
ei.sis foꝛtis aīo ⁊ bn̄ firmus:qꝛ ego suȝ
apl's xp̄i Jacobus.⁊ scias ꝙ venio ad
te iuuandū cōtra inimicos tuos:⁊ i ve
ritate certitudinaliter scias ꝙ deuices
eos cum adiutoꝛio dei.Dico etiā tibi
ꝙ multi d tuis q̇bus pꝛepata ē eterna
quies recipient ibi moꝛtē.⁊ vt in nullo
istoꝝ que tibi dico dubites videbis me
tu in bello ambulantē equo albo ma-
gnū vexillum gestantē.Tu ḡ statiȝ cū
omibus tuis valde mane cōfitebimini
de omibus pctis vestris ⁊ recipiat᷑ coꝛ
pus ⁊ sanguinē dn̄i nostri ihesu chꝛisti
que postq; feceritis in nullo dubitetis
intrare preliū barbaro ꝙ vulnerando il

los ⁊ iuocando nomē dei ⁊ meū.q̄nis
certitudinaliter scies ꝙ oēs deuinces
q̇bus di..tis:apl's di disparuit ante eū.
Rex aūt ramirus excitat᷒ a somno sur
rexit ꝓcepit ꝙ venirent᷑ ep̄i ⁊ abbates.
⁊ omes alij nobiles sui palacij q̇ cū ip-
so erant ⁊ narrauit eis oīa que viderat
⁊ audiuerat que ei dixerat apl'us iaco
bus.Perceptis ergo diuinis sacramē
tis ingressi sunt preliū in dei nomie ⁊
apl'i iacobi ante se.⁊ statim cū ingrede
rent᷑ preliū apparuit eis apl's Jacob᷒
sicut ꝓmiserat confoꝛtans eos ad bel-
lum:ꝫ ⁊ ipse terribiliter ꝑcutiebat sara
cenos.Chꝛistiani aūt cū viderūt apo-
stolū iacobum eos cōfoꝛtantem ⁊ ma
gnam cedē in saracenos facientē:irru
erunt viribus viriliter in hostes:confi
dentes in adiutoꝛio dei ⁊ apl'i Jacobi
magnis vocibus acclamātes ⁊ dicen-
tes:deus adiuua ⁊ sancte iacobe.⁊ sta
tim saraceni fuerūt victi.⁊ moꝛtui sūt
ex eis septem milia:⁊ q̇ euadere potu-
erūt ꝑ fugam liberati sunt.Tūc cepit
rex ramirus calagurram ⁊ pl'a alia ca-
stra:⁊ deinde redijt legionē diues ⁊ ho
noꝛatus.⁊ ex illo die habuerūt xp̄iani
in cōsuetudine cū ingrediunt᷑ bella cū
saracenis inuocare dicendo.deus ad-
iuua ⁊ sctē iacobe.⁊ tp̄e istius regis in
cepit oꝛdo sctī iacobi.Vn̄ saracenis in
secuta est felicitas.ex illo etiā tūc nūq;
fuerūt ausi petere a xp̄ianis redditus
neq; parias domicellarū cū nimiū op
pꝛimeret eos pꝛedictus rex ramirus i
foꝛtitudine dei ⁊ apl'i iacobi.Pꝛedict᷒
rex ramirus fuit mitis ⁊ pius bonis.ꝫ
terribilis ⁊ foꝛtis malis.qꝛ latronibus
extrahebat oculos.diuinatoꝛes ⁊ incā
tatoꝛes ignibus comburebat.

Vincūt chꝛistiani solutis se-ptuaginta nauibus igne.

Q Uadragesimū bellū int᷑ sarace
nos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i
octingētesimonouicesimoquarto

imperante predicto Ludouico ⁊ sedē-te in cathedra Petri valentino papa. Tūc applicuerūt ad portū galecie normāni qui erant gentes crudelissime et pagane neqꝫ vnqꝫ fuerūt vise in terra illa. Et venerūt ibi in multitudine magnā nō solū hoīm: ſ etiam nauiū. qd cū predictus rex ramirus audiuit: statim ꝯgregato suo exercitu iuit illuc cōtra eos ⁊ pugnauit cū eis in loco q dicit delpharo. Sed lꝫ normāni essent gētes aspere ⁊ fortes victi tamē fuerunt: ⁊ multi ibi perierūt. ⁊ q euadere potuerunt p mare fugierūt: ⁊ pdiderūt ibi. lxx. naues qs ignibus cōcremauit rex ramirus. Lucratiqꝫ sūt ibi xpiani magnas diuitias ⁊ reuersus ē predictus rex i ciuitatē legionensez cū magnis diuitijs ⁊ honore. Regnauit aūt sexannis ⁊ mortuus est feliciter: ac sepult9 ē in ciuitate ouetē. ⁊ successit ei in regno Ordone9 ei9 primus filius.

Vincunt christiani occisa plurima saracenorū multitudine:

Qvadragesimūprimū bellū int saracenos ⁊ xpianos accidit anno dñi octingētesimovicesimo sexto. impante supradicto Ludouico. ⁊ sedente in cathedra Petri gregorio iiij. ac regnante in regno legionis Ordoneo supradicti reg ramiri filio. Cū predictus rex rediret de vasconia que ei rebellauerat i pncipio regni sui ⁊ p9 occisionē pluriū illorꝫ illā subiugasset nūciatū est ei quō magn9 exercitus saracenorꝫ veniebat cōtra eum. q audito aiose venit cōtra eos. pugnauitqꝫ cum eis ⁊ deuicit eos plurimis eorꝫ trucidatis. reliqui vo fugierūt ⁊ reuersus ē cū victoria ⁊ honore ac cum plurimis diuitijs ⁊ multitudine captiuorꝫ. Iste rex fuit mitis ⁊ pius ⁊ zelator iusticie ⁊ populauit multas ciuitates ex quibus rex alfonsus castus expulerat saracenos. ⁊ extūc manserunt deserte.

Vincūt christiani captis duobus ducibus saracenorūm.

Qvadragesimūsecundū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit anno sequenti scꝫ octingētesimouicesimoseptimo. Tūc eñ dux quidaꝫ saracenus nomine Muca ab eucatin cum multitudine magna venit in cathaloniam vbi fecit plurima damna. deinde transiuit in prouinciaꝫ ⁊ Franciam pcurrens ⁊ destruens qcquid inuenire poterat: vbi plurimos christianos in bello occidit ⁊ cepit duos duces christianorū quorum vn9 dicebat Saucius. alius vo petrem et honoratos ferro carceribus mancipauit.

Vincūt christiani peremptis innumerabilibus saracenis.

Qvadragesimūterciū bellū inter saracenos ⁊ christianos accidit anno dñi octingentesimouicesimonono. Tūc predictus Muca saracenus eleuatus in supbiam cum exercitu magno venit vt percurreret terram regis ordonij pdicti: ⁊ cepit vnū locum qui dicebat albaida: ⁊ circūdedit eaꝫ muro forti ⁊ turribus plurimis quod cum sciuit predictus rex Ordoneus congregato exercitu suo venit velociter ⁊ obsedit predictū castrum. tūc predictus Muca non erat ibi: ſ statiꝫ cum audiuit q venerat rex ordoneus ⁊ obsederat castrum albaide. venit citius quo potuit vt succurreret castro. et cum puenit ad montem qui dicit gardusio: fixit ibi tentoria sua. Rex aūt ordoneus cum cognouit hec diuisit exercitum suum in duas partes. quarū vnam dimisit in obsidione castri. ⁊ cū altero occurrit predicto Muce saraceno. bellauitqꝫ cum eo ⁊ perempti sunt ibi gladio christianorꝫ vltra. xij. milia de militibus saracenorū exceptis p ed

tibus quorum cedes fuit quasi innumerabilis. mortuus est etiam ibi quidam gener muce qui dicebatur Dan. Sed et ipse muca tribus vulneribus lancearū percussus cū paucis que remanserunt fugit a bello dimisit in bello quecunque habebat. Collegerunt ergo christiani spolia campi: et inuenerūt diuitias vltra modū et regressi sunt cum rege Ordoneo in castrum. Et post septem dies cepit ipm et interfecit omnes saracenos quos intus inuenit: et captiuabat mulieres cū paruulis earum. Destruxitque castrum vsque ad fundamentum et reuersus est ad terram suam cū diuitijs et honore. Cum predicta que acciderāt muce cognouit quidam eius filius cuius nomē erat Lupus qui presidebat Toleti timore magno percussus. cepit quecunque habebat et venit ad regem ordoneū factusque est eius vasallus. qui postea pro regis ordonei seruitio multa bella contra saracenos: superauit semper victor existens.

Vincūt christiani occiso rege Core saracenorum.

Quadragesimūquartū bellū inter saracenos et christianos accidit anno sequenti scilicet octingentesimotricesimo. Tunc enim predictus rex ordoneus produxit exercitum suum magnū: et iuit ad percurrendū terram saracenorū que dicitur geste et corea. Rex aūt saracenus predicte ville que dicebatur Seüth. exiuit contra eū et cōmissū est durū bellum nimis: sed finaliter victus fuit rex saracenus et mortuus ibidē cū multitudine saracenorum. et rex ordoneus cepit tunc villam et inuenit intus multitudinem saracenorum cum mulieribus et filijs quos omnes deduxit captiuos et muniuit villam illam ac dimisit in fideli custodia.

Vincūt christiani et capitur ciuitas salmātina a rege ordonio

Quadragesimūquintū bellū inter saracenos et christianos accidit eodem supradicto anno. quia cū supradictus rex ordoneus rediret de predicto bello victoria habita venit cū exercitu suo super vnū saracenum qui dicebatur moyseios et dicebat se regem salmantinum: habuitque bellū cū eo et victus est rex saracenus cū omnibus suis et cū cede plurima saracenorum et tūc rex ordoneus ingressus est ciuitatem et captiuabat saracenos plurimos cū mulieribus et paruulis quos intus inuenit et reuersus est ad legionē cum magnis diuitijs et honore.

Vincūt saraceni et occidūt prope toletū. viij. milia xpianorum.

Quadragesimūsextu bellū inter saracenos et christianos accidit anno dñi octingentesimotricesimoquinto. Tūc saraceni ciuitatis toleti audiētes quod abdarramē amiramamolim hyspanie erat mortuus qui reliquerat xv. filios et xij. filias. et quod machometus eius filius regnabat pro eo rebellati sūt et miserūt veloces nuncios predicto regi ordoneo quod daret eis adiutoriū contra eum. Rex aūt ordoneus noluit ire illuc in persona: sed misit eis vnū filiū suū cum magno exercitu asturianorum et nauarrorū. Cū aūt predictus machometus hoc sciuit preparauit se cū multitudine graui et venit super toletū: posuitque insidias in quodam torrente qui dicitur tolete: et ipse cū paucis venit contra ciuitatem Speculatores aūt qui erant extra ciuitatē cū viderent eū venientem cū paucis gētibus cogitauerūt quod non erant plures et notificauerūt existentibus in ciuitate. Christiani ergo et saraceni toletā venerūt cōtra eū: et cōmisso prelio exierūt illi qui erant in insidijs et mortui sunt de christianis octo milia.

de toletanis ꝟo.xiij. milia. Sed ⁊ pro
memoria illius victorie canis ille ma-
chometus fecit amputari plurima ca
pita illorū ⁊ transmisit illa cordubam
⁊ in maritimas partes ⁊ i affricā. Pre
dictus aūt rex ordoneus regnauit de-
cē annis ⁊ mortuꝰ ē ex q̄dā infirmitate
q̄ dr̄ podogra in oueto: ⁊ ibi sepultꝰ ē.
successit ei in regno filiꝰ Alfonsus.iij.

**Vincūt saraceni ⁊ capitur ro
ma: ac magna pars tussie a sol
dano babylonie deuastatur.**

Quadragesimūseptimū bellum
q inter saracenos ⁊ christianos ac
cidit circa mortē predicti Gre-
gorij pape.iiij. q̇ fuit ꝺm q̄sdam hysto-
riographus anno dn̄i octingentesimo
tricesimooctauo. His tp̄ibus porten-
tū singulare apparuit primo in signo
ꝟginis: ⁊ ab illo signo in signū leonis
cancri. geminoꝝ. thauri cucurrit ibiq̄
se figens globū igneū emisit: iubarūq̄
plixitatē deposuit. imꝑator q̄ȝ ista di
ligenter examinans cū Egmardo phi
losopho cōtulit: ſ; eiusdem potēti effe-
ctū exprimere noluit. Tūc imꝑator sb
iunxit ꝙ regni mutationē principisq̄
mortē pretendebat. Tunc egmardꝰ ad
confortationē principis ꝓphete testio
niū introduxit dicens a signis celi ne
timueritis q̄ gentes pauent. ⁊ ait impa
tor: nō aliū timere debemꝰ nisi illuȝ q̇
nostri ⁊ huiꝰ creator est sideris: ſ; eius
clementiā laudare tenemur q̇ nostraȝ
inertiam talibus amouere dignat̄ iudi
ciis. Qui ergo talia portenta cū appa
rent oībus cōiter tangūt. Ideo oēs ꝓ-
posse ad meliora festinare debemus vt
misericordiā in illo dn̄ante cōsequi va-
leamus. Et lȝ tūc impressio illa impe-
ratorē non tetigerit: tetigit tamē totuȝ
statum ecclesie ex aduentu saracenoꝝ
ad partes romanas. q2 tūc quidaȝ sce-
lerati xp̄iani miserūt ad soldanū baby
lonie vt veniret romā asserentes ꝙ leui
ter possit totam ytaliam possidere. Tā
ta igit̄ saracenoꝝ multitudo suꝑueni-
ens intrauit ytaliam vt totā suꝑficiem
terre quasi locuste viderent̄ implere ac
ꝑ portam cenrelensem intrās vi armo
rum romaȝ cepit ciuitasq̄ leonina ex
poliat̄ oīno: ⁊ ecclesia scti Petri stabu
lū eq̄ꝝ efficit̄. ⁊ nō solū ꝑ saracenos ro
ma tunc capta fuit: sed ⁊ magna pars
thussie deuastat̄.

**Vincūt xp̄iani ⁊ expellūtur a
roma ⁊ tuscia saraceni.**

Quadragesimūoctauū bellū in
q ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
statim post p̄dicta. Nam ad pe
titionē pape Gregorij .iiij. supradicti
Gurgo marchio lombardie cuȝ lom-
bardis ⁊ ludouicus rex francoꝝ cum
gallicis venientes post plurima bella
saracenos cū multo effusione sanguis
a roma ⁊ tota illa terra fugauerunt. q2
dictus Gregorius papa ⁊ Ludouicus
imꝑator quasi eodem tp̄e decesserunt.
Ideo sunt notanda q̄ circa finē vtrius
q̄ contigerunt. Unde appropinquāti
bus ad morteȝ fuit maxima solis ecli-
psis tm̄ ꝙ fuit obscuratus aer ⁊ tene-
bratus sicut ī nocte ita ꝙ sidera appa
rebant. Item luna sic recessit a sole ꝙ
lumē recipe videbat̄ sicut ī nouilunio
Post h̄ egritudo impatoꝝ grauit̄ inua
sit q̇ statim ꝓuide de impio ⁊ regni et
aīe sue saluti disposuit ⁊ eccl'iastica sa-
cramenta suscepit. mītaq̄ cū deuotiōe
migrauit ad xp̄m. ⁊ gregoriꝰ papa q̄si
in eodē tp̄e diē clausit extremū. H̄ ex hi
storia collecta fr̄is iohis de padua.

**Vincūt christiani occisa sara
cenorum magna multitu dine.
⁊ eccl'ia scti iacobi edificatur ꝑ
regem alfonsum magnū ex lapi
dibus muro forti.**

Quadragesimumnonum bellum inter saracenos et christianos accidit anno domini octingentesimotricesimo nono imperante Lothario filio supradicti imperatoris ludouici. et sedente in cathedra petri Sergio papa. ij. Ac regnante in regno legionis rege alfonso. iij. qui fuit dictus magnus. Iste fuit filius supradicti regis ordonij. de quo supra gloriosa bella narrata sunt. Et fuit rex piissimus elemosynis clarus. ipse fecit ecclesiam sancti iacobi ex lapidibus muro et forti ope fabricata. que primo erat de terra. Eo ergo tempore predictus rex alfonsus magnus congregauit exercitum suum ex prouincialibus et vasconibus et nauarris venit contra terram saracenorum: confregit et destruxit quecunque inuenit et cepit per vim villam quandam que dicebatur tunc leticia quam ignibus concremauit et occidit omnes saracenos quos ibi inuenit et reuersus est Ouetum magnis cum diuitijs et honore.

Vincunt christiani peremptis pluribus saracenis per regem alfonsum

Quinquagesimum bellum inter saracenos et christianos accidit sequenti anno scilicet octingentesimoquadragesimo. Tunc magnus exercitus saracenorum regis Toleti venit ad percurrendum et destruendum terram regis Alfonsi magni. Cum ergo predictus rex sciuit venit cum exercitu suo ad eos: et bellauit cum eis in littore fluminis dolei. victique fuerunt saraceni. et perdiderunt ibi omnia que portauerant: ac mortui sunt ex saracenis quingenti. xl. Alij vero terga sunt dare coacti Sed et rex alfonsus secutus est eos viriliter et occidit multos ex eis ac captiuauit. reuersusque est ouetum cum magnis diuitijs et honore. In predicto bello fuit strenuissimus miles Bernardus del carpio de quo supra mentio facta est consobrinus regis Alfonsi casti. Multas enim cedes in saracenos fecit non solum zelo fidei: sed desiderio liberandi patrem suum comitem dictum sancii: de quo supradictum est. quem rex alfonsus castus in carceribus posuerat. quia sine scitu sui acceperat in vxorem sororem suam de qua predictum est Bernardum habuit. sed licet propter hoc rebellauerit regi predicto: et vt debellaret regem fecisset castrum illud quod dicitur delcarpio prope salmanticam et aluam de tormes. tamen nunquam potuit ipsum videre nisi mortuum dato castro regi cogitans ipsum recipere viuum. vt plene continetur in generali hystoria hyspanie.

Hoc bello vincunt christiani sub bernardo delcarpio. et capitur balbastrum cum alijs locis.

Quinquagesimumprimum bellum inter saracenos et christianos accidit circa idem tempus. Nam cum supradictus Bernardus delcarpio tradidit supradictum castrum regi et vidit patrem suum mortuum. fuit a rege Alfonso magno expulsus a regno suo et venit in regnum Francie. sed cum in curia regis francie non fuisset receptus sicut ipse optauerat. reuersus est versus hyspaniam. et tunc habuit cum saracenis tria magna prelia: et semper fuit victoriosus. Occidit enim plurimos eorum et habuit ex spolijs innumeras diuitias. cum quibus postea conquisiuit ex illo loco vbi predicta prelia habuit vsque barbegal. et lucratus est barbastrum et segorbe et montem album.

Vincunt christiani sub rege alfonso et liberatur coymbra ab obsidione saracenorum.

Quinquagesimumsecundum bellum inter saracenos et christianos accidit anno domini octingentesimo quinquagesimoquarto. Tunc predictus rex alfonsus magnus congregato exercitu suo iuit ad succurrendum

coimbriam quā tenebant saraceni obsessam. ꝛ pugnauit cū eis ꝛ deuicit eos cepitq́ꝫ eam ꝛ posuit sub dominio suo ꝛ ꝓsecutus est saracenos ꝑcurrens plures alias ciuitates.

Vincūt christiani sub rege alfonso magno. ꝛ pro tuitiōe patrie edificatur castrū magnum:

Quinquagesimūterciū bellū inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit anno dn̄i octingentesimo sexagesimo. imꝑante luduico fratre supradicti lotharij impatoris ꝛ sedente in cathedra petri Nicolao papa p̄. Tūc supradictus rex alfonsus magnus ꝯgregato exercitu magno xp̄ianoꝝ iuit ad ꝑcurrendā terram toleti ꝛ cremauit ac destruxit quecunq́ꝫ inuenire potuit ꝓstrauitq́ꝫ multa castra ꝛ fortalicia q̄ saraceni possidebant. ꝛ captiuauit plurimos saracenos. qd̄ videntes saraceni timore magno ꝑcussi miserunt ei nuncios suos nūciātes eidē ꝙ sibi darent tributū si cōcederet eis pacē. Rex aūt alfonsus cōcessit eis treugas ꝑ tres annos ꝛ reuersus est in terrā suam cū magnis diuitijs ꝛ honore. Sed cū reuerteret cepit vnū castrū qd̄ tenebāt saraceni qd̄ dicebat quiqualubel. Istō castrū nō intrauerat in treuga. ꝛ occidit ibi multos saracenos. ꝛ post hoc fecit vnū castruꝫ magnū in maritimis asturiarū ꝓ defensione illius terre ne nauigantes inimici illā destruerēt ꝛ nomē illius castri dicit Gordon. Et intra castrū fecit vnā ecclesiam sub noīe sancti saluatoris quā fecit consecrari a duobus archiepīs ꝛ vno epō ꝙ multis donis decorauit spāliter dedit illi eccīe quandā crucē de puro auro ornatā pluribus lapidibus quā ip̄e mandauerat fieri. Fecit etiā in eccīa sancti Jacobi quandaꝫ capellā mire pulchritudinis ꝛ dotauit ꝓdictaꝫ eccīam plurimis hereditatibus ac ornauit illam auro ꝛ argento. necnō ornamentis ꝛ lapidibus p̄ciosis. Fecit etiam iste gloriosus rex alfonsus super corpa sanctoꝝ facūdi ꝛ primitiui ecclesiam mire magnitudinis ꝛ pulcritudinis. circa littus cey quā etiam dotauit ꝛ honorauit multis necessarijs.

Vincunt christiani per regeꝫ alfonsum magnuꝫ in senectute sua:

Quinquagesimūquartū belluꝫ inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa annū dn̄i octingentesimū octuagesimūsecūdū. Cū. n. predictus rex alfonsus magnus. xlvj. annis regnasset reliq̄t regnū ꝛ dedit illud filio suo garchie. ꝛ peregrinatus est i sanctū Jacobū. ꝛ cū reuerteret rogauit filiū suū regem garchiam ꝙ traderet sibi gentes cum q̄bus adhuc semel vel bis posset ire cōtra saracenos in senectute sua qd̄ rex Garchias concessit eidem. Iuit ergo cū exercitu magno ꝛ cremauit ꝛ depredatus est ꝛ destruxit magnaꝫ terram saracenoꝝ. ꝛ reuersus est in nauarram cum grandi multitudine captiuorum ꝛ multis diuitijs et honore. Post hoc venit samorā vbi de infirmitate sua gloriose finiuit. ꝛ sepultus est in ecclesia sancte marie ciuitatis oueti cū vxore sua regina dn̄a xymena.

Christiani per regem gersiaꝫ vincunt capto ayolas rege saracenorum:

Quinquagesimūq̄ntū bellū inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit circa annū dn̄i octingentesimum octuagesimūterciū. Cum. n. p̄dictus rex garchias post mortē patris regnaret in primo anno regni sui congregauit magnū exercitū suū ꝛ iuit ad ꝑcurrendaꝫ terram saracenoꝝ. confregitq́ꝫ multas villas ꝛ cremauit eas. ꝓstrauitq́ꝫ mul-

ta castra. ⁊ pugnauit cum quodā saracenoꝝ rege qui dicebaꝛ ayolas ⁊ deuicto bello cepit illum regē ⁊ reuersus ē in terram suā cum multitudine captiuoꝝ ac cum magnis diuitijs ⁊ honore sed cum reuertereꝛ ex culpa illoꝝ q̄ regem saracenū obseruabāt solutis a vinculis fugit. Rex p̄dictus garchias anno tercio regni sui mortuus ē feliciter in ciuitate zamore. ⁊ deductū est corp⁹ eius ad ciuitatem oueti vbi honorifice sepultus est.

Vincunt christiani sub rege ordonio secundo. ⁊ capitur ciuitas rogel:

q Vinquagesimūsextū bellū inꝛ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idez tp̄s. Mortuo. n. p̄dicto rege garchia regnauit ꝓ eo frater eius ordoneus secūdus filius supradicti regis alfonsi magni. Iste ordoneus tp̄e patris sui cōgregauit magnū exercitū ⁊ intrauit terram saracenoꝝ ⁊ ꝑcurrit illam. ꝑcurrit etiaz ꝓuinciā beticā que est terra de gualderquenir ⁊ confregit multas ciuitates cremauitq̧ eas ⁊ destruxit ac plurimos saracenoꝝ captiuauit. cepit etiam in illo primo ingressu vnam de nobilioribus ⁊ fortiorib⁹ ciuitatib⁹ saracenoꝝ que tūc dicebaꝛ roges ⁊ reuersus est in terram suam diues et cum honore.

Isto bello vincunt christiani sub rege ordonio secūdo. ⁊ capta talauera ignibus crematur

q Vinquagesimūseptimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octīgētesimo octuagesimosexto. Tunc p̄dictus rex ordoneus secundus ꝯgregato exercitu suo iuit ⁊ obsedit talaueram. Saraceni v̄o cordubenses ⁊ alij circūuicini cuz hec audiuerunt venerūt ad succurrenduz ad p̄dictam villam. Sed cum adiutorio altissimi rex ordone⁹ pugnauit cuz eis ⁊ deuicit eos. ꝑempti sunt etiaz ibi multi saraceni. Alij v̄o p fugam euaserunt. ⁊ tunc rex Ordoneus cepit illam villam ⁊ dep̄datus est quicq̄d ibi inuenit ꝓstrauitq̧ muros ville ac illaz ignibus cremauit. ⁊ sic reuersus est in terram suam diues ⁊ cum honore. deduxitq̧ captiuū ducem exercitus cordubeñ. Alij tamen dicunt q̧ p̄dictam cōquistam fecit iste ordoneus tēp̄e regis garchie fratris sui.

Per regē ordoneū secūdum capitur castrū albanie ⁊ christiani vinicunt.

q Vnquagesimūoctauū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i octingētesimo nonagesimo. Tunc. n. p̄dictus rex ordoneus timens q̧ ꝑderet tp̄s suū si desisteret ab oppugnatōne inimicoꝝ fidei xp̄iane ꝓduxit exercitū suū magnū et iuit vt ꝑcurreret terraz meride. ⁊ cōfregit ac destruxit igne ⁊ ferro quicq̄d inuenit. Cepitq̧ vnū castrū q̄d dicebatur calabri ⁊ nunc dicit albame. Sic ergo post plurima certamina ⁊ victorias reuersus est in terrā suā cum multitudie captiuoꝝ vtriusq̧ sexus, ⁊ anteq̄ egredereꝛ de terra saracenoꝝ venerunt ad eum potentiores meride ac terre lucene. ac etiam rex passensis qui dicit bedadios petētes ab eo treugas ꝓpter q̄s concedendas multitudinē immēsam pecunie obtulerunt eidē. ⁊ reuersus ē legionem cum magnis diuitijs ⁊ honore. Et tunc fecit mirificū illud tēplū ecclesie maioris in eadem ciuitate vbi prius erat suum regale palacium. Iacet sepultus rex in ecclesia p̄dicta retro altare maius in pariete vbi trāsitus gētium efficiꝛ circularis. successit ei in regno filius eius alfonsus quartus q̄ regnauit quinq̧ annis sed nihil magnifi

et fecit contra saracenos. Hic motus quadā leuitate voluit ordinē intrare ⁊ de facto sic fecit renuncians regnū suū fratri suo ramiro. ⁊ cum pauco tempe remaneret in religione in monasterio sancti fecundi ꝓpe ceyam exiuit ab ordine ⁊ venit legionē. ⁊ rebellauit cum eadē ciuitate fratri suo volens iteruꝫ regnare. qđ cum frater eius rex ramirus cognouit venit sup eum cum magno exercitu quem contra saracenos parauerat. ⁊ obsedit eum in eadem ciuitate duobus annis. finaliter dedit se rex alfonsus fratri suo regi ramiro qui eum cepit ⁊ posuit i carcerib⁹. ⁊ alios duos filios regis fruele q̄ rebellauerāt ei. extraxitq̄ oclos eoꝝ. ⁊ post duos annos rex alfonsus p̄dictus cecus mortuus ē ⁊ sepultus ibi legionis in monasterio sancti pauli.

Vincūt xp̄iani per regē ramirū secundum occisis. lxxx. milibus saracenoꝝ. ⁊ captiuato rege sesar augustano ꝓditore.

Quinquagesimūnonū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa idem tēpus. Tunc abdarramen rex cordubeñ. ⁊ albenihaya rex cesar augustanus qui se fecerat vasallum regis ramiri cū terra sua cuꝫ multitudine graui venerūt vt ꝑcurrerent terram regis p̄dicti ramiri. ⁊ accesserūt vsq̄ ad locū qui dicit̄ simianchas. qđ cuꝫ rex ramirus sciuit exiuit cōtra eos cuꝫ exercitu suo ⁊ cōmissum est duꝝ bellū Sed cum adiutorio altissimi victi sūt saraceni ⁊ albeniahaya ꝓditor fuit captus. mortuiq̄ sunt de saracenis. lxxx. milia. Hec victoria fuit habita in die iusti ⁊ pastoris. ceteri vo saraceni fugierunt ⁊ recolligerūt se in quodā castro cum abdarramē. Sed rex ramirus insequens eos obsedit eos ⁊ captiuauit plurimos eoꝝ abdarramē furtim euadente. ⁊ reuersus est p̄dictus rex collectis spolijs campi innumerabilibus ⁊ cum rege ꝓditore vinculato ac cū multitudine captiuoꝝ in honore in ciuitatem legionensem.

Bello. lx. vincunt christiani sub rege ramiro secūdo:

Sexagesimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini octingentesimo. nonagesimosexto. Imperante heinrico primo. ⁊ sedēte in cathedra petri Johāne. xix. Tunc p̄dictus rex ramirus secundus ꝯgregauit exercitū suū. ⁊ obsedit quoddam castrū qđ antiquit⁹ dicebat̄ agraui. nunc vo dicit̄ calatrana. Saraceni aūt alioꝝ castroꝝ circūuicinoꝝ cū exiuerunt venerūt vt succurrerent p̄dicto castro de calthrana. ⁊ cōmissum est durum bellum inter eos ⁊ regem ramirū sed finaliter victi fuerunt saraceni perempta multitudine saracenoꝝ ⁊ reuersus est in terram suam cum magnis diuitijs ⁊ honore. Iste rex ramirus cum infirmaretur grauiter oueti precepit se differri ad ciuitatē legionensem vbi exexpoliauit se a regno qđ recepat a fratre suo alfonso dicens hec verba. Nudus egressus sum ex vtero m̄ris mee: ⁊ nudus reuertar illuc: dñs mihi adiutor non timebo qd faciet mihi homo. Quibus dictis aīam dedit in manib⁹ creatoris. ⁊ sepultus est in monasterio sancti saluatoris eiusdē ciuitatis quod ipe fecerat ꝓ filia sua domina elnira. et regnauit pro eo filius eius ordoneus tercius.

Vincūt christiani hoc bello. lxi. ⁊ capitur castrū de tharaco ꝑ comitē fernandū gundisalui:

Sexagesimūp̄mū bellū int̄ saracenos et xp̄ianos accidit circa annum dñi noningentesimum

Tũc regnante in regno legionis supra
dicto ordoneo tercio. Excitauit de⁹ quen
dam virũ i armis strenuũ. sibiq dilectũ
comitẽ. s. fernãdũ gundisalui. cui⁹ filia
scz dña viraca vxor supradicti reg erat
comes castelli qui ex desiderio seruiẽ
di deo incepit bella durissima ꝯtra sa
racenos. Et pmo cõgressu deuictis sa
racenis obtinuit castrũ qd dicit de tha
raco qd est situatũ in altitudine cuius
dã rupis pcise. Vnde saracenis euenit
tribulatio magna.

Vincunt xp̃iani et almansor cum. xij. legionibus bellatorũ fugatur per comitem fernãduz gundisalui cum. ccc. equitibus ex reuelatione quadã sibi facta

f Exagesimũ secundũ belluz int
saracenos et xp̃ianos accidit an
no dñi nongentesimo primo.
Tunc almanzor q erat potentior sara
cenus existentiũ circa mare sub abdar
ramen amiramamolim hispanie et re
gis cordubeñ. cum audiuit q comes
fernandus gundislai ceperat pdictum
castrũ de caraco iratus ac turbatus fu
it valde quare ꝯgregauit magnã ptãtẽ
regũ saracenoꝝ et militũ. aliarũq gen
tiũ quoꝝ numerus. xij. legionũ militũ
Vna legio est sex milia sex centũ sexa
ginta sex. Cum vero pdictus comes fer
nandus gundislaui cognouit q almã
zor veniebat cõtra eũ in multitudie taz
graui. et q mirabat dicens q nõ eẽt lo
cus in quo nõ quereret eũ misit statiz
nuncios suos p totuz castellũ vasallis
suis dicens q venirent ad eum. q2 ni
miũ eis indigebat. qui visis lr̃is para
to animo vnanimiter venerũt ad eum
cum qbus habuit consiliũ suũ qd esset
melius ire obuiam almanzor vel expe
ctare eum et inter alios miles qdaz di
ctus gundisalus didaci sic locutus est
O dñe nõ mihi videt tp̃s bellandi cuz
istis saracenis. Sed si aliquã viã posse
mus inuenire p quam istud bellũ im
pediret hr̃em ego ꝓ bono cõsilio si vo
bis placeret. nec ꝓpter hoc debem⁹ hr̃e
ꝓ incõuenienti cõtribuere eis aliquid
aliud quicqd illud esset p quod posse
mus mitigare iras saracenoꝝ et lucrari
treugas eoꝝ. q2 in multis alijs reb⁹ ex
pendunt diuitie. in hoc ergo non debe
mus excusari. q2 in bello ponit homo
aliquotiens aiam et corpus. et nihil ei p
dest aurum et argentũ et quicqd aliud.
Item saraceni sunt multi et bene arma
ti. nos vero sumus pauci et armis vacui
et si ꝓpter peccata nr̃a vincimur omẽs
erimus cõfracti et tota castella pdetur:
et ponet sub potestate saracenoꝝ. Sed
si istud bellũ non daret habere ꝓ bono
cõsilio et ꝓ meliori q nos possem⁹ face
re vt non pderemur. sic ex nr̃o defectu
nec aliquid nobis ꝓdesset sine adiuto
rio dñi nr̃i Jesu xp̃i. Dñe si locut⁹ sum
sine modo peto veniã. et dicet vnusquisq
illud qd sibi melius videt. Istud cõsi
liũ non placuit pdicto comiti fernãdo
gundislai et quasi iratus dixit. Amici
volo respondere dono grandi saluo di
daci. et enarrando quecunq dixit ostẽ
dam q nõ soluz nõ sunt dicenda sz nec
audienda. Ipse dicit primo q excuse
mus bellum. sed cum homo nõ possit
excusare nec fugere mortẽ debet mori
honorificentius quo poterit. et sic treu
gas lucramur contribuendo eis aliqd
cum sumus dñi efficeremur serui. et vñ
deberemus castellũ extrahere a pena
et oppressione in qua est amplius ei du
plicaretur. Cum ergo omnes vnde nos
descendimus feruẽter fidelitate deco
rati et in eius obseruatione gloriabant
Ideo nõ curauerũt de morte sua. et isto
mõ impleuerũt quicqd voluerũt. et pu
gnauerunt viriliter ne aliquid indecẽs
facerent. ꝓpter qd reputari pñt nec vo
luerũt habere hereditatẽ vnde ipi mi

nus valerent q̃ omnes alij viuẽtes in toto mundo. ꝛ ꝓpter eoꝝ magnã fidelitatẽ vicerũt semp inimicos suos. q꞉ ꝓpter mortis timorẽ nũq̃ errorẽ aliquẽ facere voluerunt nec aliquid qd̃ eis in inhonestũ esset. ꝛ isto mõ ipi vicerũt inimicos suos. Qd̃ ergo illi fecerũt debꝫ in memoriã nr̃am venire ꝛ cõcordãdo nos cũ eis ac eoꝝ facta obseruãdo nũq̃ errabimus. Dimittamus ergo iam enarrare parentũ magnalia ꝛ redeam⁹ ad factum nr̃m ꝑparemus nos vt eamus ad bellum. ꝛ ꝓpter mortis timorẽ nullatenus dimittamus. q꞉ cuꝫ dei adiutorio ꝛ nostre fidelitatis vincem⁹ inimicos nr̃os ꝛ extrahemus castelluꝫ a pena ꝛ cõfractione in qua est. nec eorũ multitudinẽ pauere debemus. q꞉ plus põt vnus leo q̃ decem oues. ꝛ occidẽt triginta lupi triginta milia agnos. Sitis certi amici q̧ nos vincemus alimã zor hac vice. ꝛ erit magnus honor me⁹ vester aũt maior ac de me facietis meliorẽ hoiem totius hispanie. Cum ergo ꝑdictus comes finiuit orõnem suã mouit se cum exercitu suo de loco qui dicitur muneon vbi tunc erat. ꝛ venit in locum qui dicit̃ lara. ꝛ inde ascẽdẽs equũ suum intrauit montẽ vt venationi vacaret. Inuenitq꞉ apruꝫ quendã ꝛ secutus est eum solus. aper vo fugiẽs cum recollegit se in quadã spelũca in qua solebat manere sed nõ secutus ibi intrauit quandã ecciam puam ibi ꝓpiquã. ꝛ posuit se retro altare. Eccia aũt illa tota erat exterius coopta quadam herba que dicit̃ edera sic q̧ nihil ei⁹ videbat̃ in qua tres monachi pauprime viuebant. ꝛ vocabat̃ eccia illa sanct⁹ petrus. Comes autem ꝑdictus insequẽs aprum non potuit in equo pre arborũ spissitudine intrare post aprum. descẽdit ergo de equo ꝛ ligauit euꝫ ad arborem secure. ipse vo secutus est vestigia apri pedes ꝛ ingressus est ecciam ꝑdictam. ꝛ accessit vsq꞉ ad altare vbi porc⁹ iacebat. cũ aũt respexit locuꝫ ꝛ vidit q̧ erat eccia timuit ꝛ noluit accedẽ ad altare. nec occidere aprum. lꝫ ipe multũ bene poterat illum occidere ꝛ aït. Dñe deus quem timent omnes res mundi. si ego in hoc erram tu debes mihi veniam dare. cum ego nihil scirem hui⁹ sanctitatis. q꞉ si ego sciuissem nõ intrassem ibi vt talia facerem. qnimo venissem in peregrinatõem ꝛ oblatõnes tribuissem. Sed parce mihi tu pater potentissime fili virginis marie. ꝛ da mihi vigorem ꝛ adiuua me contra gentẽ paganam que venit ad destruendã castellam. quia si tu non seruas eam ego ꝓ perdita illam habeo. tu ergo dñe illam obserua ꝛ custodi eam. Cum autẽ finiuit ꝑdictus comes orationẽ suã venit ad eum vnus triuꝫ illoꝝ monachorum qui dicebatur pelagius. ꝛ interrogauit eum quis eẽt ꝛ quid peteret. Comes vo ei nihil zelauit. dixitq꞉ ei q̧ segregauerat se a gente sua ꝛ intrauit ibi dẽ post illum apꝝ. Tũc monachus dixit ei. Rogo te ꝓpter deũ ꝛ ꝓpter tuam bonitatẽ q̧ sis ista nocte meus hospes ꝛ dabo tibi panem ordei vt comedas. quia de tritico non habeo. ꝛ dabo tibi de alijs que potero habere. Qd̃ cũ comes audiuit nõ refutauit sed cõuiuiuꝫ acceptauit. ꝛ mãsit ibidẽ illa nocte. Altera vo die demane dixit monach⁹ ille pelagius comiti. Certissime credas q̧ diriget deus negocia tua. ꝛ deuices oẽm potestatẽ illius almanzor. prelíuꝫ magnũ habebis cum eis sed certissime vinces eos ꝛ tot ex eis occides q̧ non erit numerus. Item scias certissime q̧ recuperabis vnam magnã partem terre ꝛ effundes sanguinem regum ꝛ magnatũ. ꝛ felicitas tua erit tãmagna q̧ ꝑ totum mundũ exibit sonus militie tue. Verũtamẽ scias ꝓ certo q̧ eris captus bis. Et oia que tibi dico certitudinalr

pelagius

scias sic fore vẽtuta. Sed ⁊ ante terciũ
sequentẽ diem eris positus in magno
cogitatu. qꝛ videbis totam gentẽ tuaꝫ
vltra moduꝫ pauore ꝑcussam propter
vnum terribile signum quod videbunt
nec erit ibi aliquis tam fortis ꝙ nõ lan
guescat timore. Sed tu statim cõforta
eos melioribꝰ verbis q̃bus poteris ex-
ponendo signũ ⁊ ipi statim ꝑdẽt timo
rem. ⁊ exnunc vade feliciter. inuenies-
qꝫ omẽs tuos tristes planctus ⁊ luctus
ꝓpter te facientes ⁊ cogintantes ꝙ sis
captus vel mortuꝰ a saracenis. ⁊ ꝙ ma
neant sine dominio ⁊ sine aliquo tuto
re. Sed rogo te ⁊ peto istud donum ꝙ
postq̃ deuiceris campũ recordaris hꝰ
pauꝑcule societatis ⁊ huiꝰ tam pauꝑri
mi loci ⁊ tam pauꝑis hospitalitatis sic
recepisti. qꝛ nos tres monachi sumus
soli facientes pauꝑem vitam. ⁊ si deus
nobis nõ mitteret suã mercedẽ deuora
rent nos bestie fere hꝰ montis. Comes
ṽo rñdens ei dicit: frater pelagi amice
nõ timeatis ꝑdere seruitiũ qꝺ mihi fe-
cistis. qꝛ si deus concedit mihi hãc litẽ
vincere. ego ꝓmitto huic loco totã me-
am quintã ꝑtẽ oĩm que lucratus fuero
⁊ vltra hoc cuꝫ mortuus fuero hic p̃ci
piam sepeliri corpus meũ. vt hic locus
factus ꝓpter me sit melioratus ⁊ magis
honoratus. faciamqꝫ alterã eccłiaꝫ ma-
iorem hac vbi possint manere plures
monachi et maior conuentus. Et da-
bo eis in quo viuant ⁊ omnia que eis
necessaria fuerint. Sic ergo facto vale
venit p̃dictus comes in p̃dictũ locum
de lara. ⁊ inuenerat suos sic dixerat pe
lagius monachus. sed eoꝝ tristicia ver
sa est in gaudiũ ⁊ leticiam. Narrauitqꝫ
eis oĩa que sibi acciderant cum mona-
cho pelagio. Altera aũt die p̃cepit mo
ueri gentes eius qui ita pauce erant ꝙ
mille saraceni erant ꝓ vno xp̃iano. Sꝫ
lꝫ essent pauci erant tñ optimi milites
⁊ habebant bonũ cor adiuuandi dñm
suũ. Venerunt ergo ad locum vbi mu
tuo se videbant xp̃iani ⁊ saraceni. ⁊ tã-
ta erat multitudo saracenoꝝ ꝙ mõtes
⁊ valles videbant coopri eis. veniebãt
qꝫ sonantibus tubis ⁊ anafilis ⁊ faciẽ
tes magnũ tumultũ. ac cum grandi le
ticia cogitantes ꝙ vincerent ⁊ caperẽt
oẽs illos xp̃ianos. ⁊ tãta erat multitu
do ⁊ magnitudo vocum illoꝝ ꝙ vide-
bant ꝙ totus mundus veniebat ibideꝫ
Comes aũt fernandus gundisalui exi-
stens in loco suo oĩa circũspiciens cu-
piebat se iam videre cũ illis. Et ecce il-
la hora accidit signuꝫ qꝺ sibi p̃dixerat
monachus pelagius. quia vnus de mi
litibus eius fortissimis ascendit equũ
vnum pulchꝝ ⁊ velocẽ. vrgensqꝫ cũ cal
caribus vt exiret ante eos aꝑta fuit ter
ra ⁊ deglutiuit eum cũ equo suo. Tũc
fuerunt oẽs ꝑcussi timore magno dicẽ
tes. ꝓpter peccata nr̃a istud accidit no-
bis. ⁊ bene apparet ꝙ deus dereliquet
nos. ⁊ fuerat nobis melius consiliuꝫ si
reuersi fueramꝰ. qꝛ ocularit videmꝰ
ꝙ deus vult iuuare saracenos. quõ er-
go nos poterimus ire cõtra eũ. Sꝫ tũc
virtuosus ille comes dixit eis. Amici
non faciatis sic, nec velitis lucrari ma
lũ nomen ꝓ semꝑ. nec ꝑdatis cor sine
vulneribus. nec ostendatis in vobis ta
lem pusillanimitatẽ. qꝛ ego volo vobis
ostendere quid vobis ostendit istud si
gnũ. Unde ex quo nos facimus terrã
submergi cuꝫ sit tam dura ⁊ tam fortis
quid aliud erit qꝺ nos possit sufferre.
Et vos omnes estis hoies alte nobili-
tatis. ⁊ video nunc corda vr̃a languen
tia timore cõtra gentes que nõ sunt ni-
si vmbra. ⁊ iõ vos nolite timere qꝛ ego
hac die desiderabã me videre cũ almã
zor in campo. ⁊ exꝑiri quõ scitis castel
lã custodire dñm vr̃m. Postq̃ ergo p̃-
dictus comes finiuit sermonẽ suuꝫ re-
sumptis viribus suoꝝ militũ. sicut vir
sapiens in bello p̃cepit deuolui vexillũ

ſuū. ⁊ iuit virili aīo ⁊ ſine timore ꝑcute
re ſaracenos ibantqꝫ caſtellā clamātes
caſtilla caſtilla. Cōmiſſum eſt ergo du
rū bellū. ⁊ milites xp̄iani intantū fuerīt
accenſi deſiderio pugnandi ⁊ adiuuā-
di dn̄m ſuū ꝙ nihil cogitabant de mor
te ſua. tāſtrēnuiſſimi ergo fuerunt ꝙ vi
cerunt poteſtatē ſaracenoꝝ. ⁊ fugit Al
manzor cū paucis. Hac die deus ma-
nifeſte oſtendit ſuā poteſtatē in hoc ꝙ
tres centi milites xp̄iani tantā multi-
tudinē ſaracenoꝝ ⁊ tā potentē virū ſicꝫ
erat almanzor vicerūt. Victis ergo ſa-
racenis fugierunt a campo. Sed ⁊ co-
mes fernandus gundiſalui ſecutuſ eſt
eos cum aliq̄bus de ſuis. ⁊ occidit plu
res eoꝝ. ⁊ expoliauerunt campū victo
ria habita. ⁊ inuenerūt in tētorijs mul
titudinē auri ⁊ argenti. ⁊ vaſa ⁊ arma:
⁊ alia plura. ſic ꝙ facti fuerūt ditiſſimi
ꝓ ſemꝑ. Et exinde venit predictus co-
mes cū oībus ſuis ad ſupradictū mo-
naſteriuꝫ ſancti petri. ⁊ dedit ibi multa
donaria que inuenerat in tentorijs ſa-
racenoꝝ. deditqꝫ multitudinē diuitiaꝝ
monacho pelagio amico ſuo. Et reuer
ſus eſt in ciuitatem ſuam burgeñ. cum
oībus ſuis vbi aliquibus diebus ſtetit
ꝓpter vulnera ſananda illoꝝ qui in bel
lo vulnerati fuerant.

Hoc bello. lxiij. vincunt chri-ſtiani per comitē fernandū gundiſalui plurimis ſaracenis ca-ptis ⁊ trucidatis:

Sexageſimūtercīū bellū inter ſa
racenos ⁊ xp̄ianos accidit circa
idē tp̄s. Tunc ſaraceni dolētes
de victoria quaꝫ habuerat p̄dictus co-
mes fernandus gundiſalui. ⁊ ſcientes
ꝙ ipe cuꝫ rege ordoneo. iij. ſupradicto
erat vinculo amoris colligatus. cōgre
gauerūt exercitū magnū. ⁊ venerūt ſu
per ſanctū ſtephanuꝫ de gormatio qui
eſt in littore dorij. ⁊ obſederunt caſtruꝫ
illud ⁊ ꝑcurrerunt totam terrā vſqꝫ ad
burgis. quod cū ſciuit p̄dictus comes
fernandus gundiſalui venit anioſe cō
tra eos cuꝫ militia regis ⁊ ſua. ſecutuſ
qꝫ eſt eos vſqꝫ dorū bellans ⁊ occidēs
plures eoꝝ. deuictiſqꝫ ſaracenis reuer-
ſus eſt in terrā ſuā cuꝫ multitudine ca-
ptiuoꝝ diuitijs ⁊ honore. Eodeꝫ anno
mortuus eſt p̄dictus rex ordoneus. iij
zamore. ⁊ ſepultus ē in eccia ſancti ſal
uatoris ciuitatis legioneñ. quā cōſtru
xerat pater eiuſ. ⁊ regnauit poſt eū ſan
xius prim⁹ qui fuit dictus groſſus ex
eo ꝙ pre pinguedine equitare nō pote
rat niſi cū difficultate. Iſte fecit pacem
cum ſaracenis. quia curauerunt euꝫ a
pinguedine ſua. regnauit octo annis ⁊
occidit eū quodaꝫ venenato pomo co-
mes gundiſaluus qui dominat̄ vltra
dorium. ⁊ ſic iſte qui nihil glorioſuꝫ fe
cit cōtra ſaracenos male finiuit. Iacet
ſepultus apud legioneꝫ in eccia ſancti
ſaluatoris iuxta patrem ſuū. Et regna
uit ꝓ eo ramirus tercius filius eius.

Vincunt xp̄iani ꝑ comitē fer-nandū gundiſalui: ⁊ fugatur ſe-cundo almanſor perempta in-numerabili multitudine ſarace-noꝝ.

Sexageſimūquartū bellū inter
ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit an
no dn̄i nongenteſimo decio
quinto. Tunc ſupradictus Almanzor
dolens nimiuꝫ quia eum defecerat co
mes fernandus gundiſaluus. ſicut di
ctū eſt ſupra. lxj. tranſiuit vltra mare i
affricam. ⁊ p̄cepit p̄dicari per omnem
terram ſaracenoꝝ ꝙ venirent ad adiu
uandū eum contra xp̄ianū hiſpanic. ⁊
ad defendendū terram quam ſui p̄de
ceſſorres lucrati fuerant. Saraceni au
tem cum audiuerunt hanc p̄dicatōeꝫ
ꝑ totam terrā diuulgataꝫ venerunt ad

cum sine numero . sicut qui veniūt ad
indulgentiā cruciate quā nos xpiani fi
deliter accipimus cuꝫ sedes aplica de-
bitis circūstantijs compensatis illā cō
cedit. ⁊ vltra ꝑdictas gentes innume-
ros. cōgregauit etiam ille almanzor to
tam ptātem andaluzie. ⁊ sic venit cum
exercitu quasi innumerabili contra ca
stellam. vt destrueret totā terrā. ⁊ vt ca
peret ꝑdictum comitem ⁊ occideret si
posset. Que omnia cum cognouit ꝑdi
ctus comes fernandus gundisalui cō-
gregauit silr omes castellanos. ⁊ venit
ad locuꝫ qui dicit predra vita. Sarace
ni vo erant in vacinas. Comes autem
reliquit gentē suam in eodem loco de
predra vita. ⁊ ipe solus cuꝫ duobus mi
litibus iuit velociter ⁊ secrete. vt vide-
ret monachū pelagium amicū suū su-
pradictū qui ei dixerat altera vice ꝙ vi
ceret certitudinaliter almāzor . ⁊ signa
que accidere habebant. ⁊ cū accessit ad
locū dictū est ei quō iam decesserat a ꝑ
senti vita. qd cū comes audiuit ꝯtrista-
tus est valde. ⁊ ingressus ē ecciam illaꝫ
vt rogaret deum vt secum faceret miaꝫ
flexis ergo genibꝯ ante altare fecit hāc
orōnem in habundātia lachrymarū di
cens. Dñe cū magno amore tibi seruiē
di ego sustinui multa aduersa ⁊ dimisi
multa solatia. ⁊ sum in maxima inimi
citia cum saracenis ⁊ xpianis. qr reges
hispanie timore saracenoꝝ obliti sunt
tui qui es dñs eoꝝ. ⁊ facti sunt vasalli.
⁊ cuꝫ ego ꝙ timore mortis errabāt ma
le contra me. Ego nunꝙ volui socitatē
nec amorē eoꝝ. ⁊ sic remāsi ego solus
ab omnibus derelictus inter omnes q
videntes me segregatū ab oibus vt ini
micū me respexerunt. Et cum saraceni
cognouerūt ꝙ nolebāt eis obedire cō-
gregauerūt magnos exercitꝯ vltra ma
re ⁊ citra mare ⁊ venerūt sup me. ⁊ ego
cum tuo adiutorio deuici saracenū al-
manzor ⁊ oēem eius ptātē ⁊ occidi ibi
plures eoꝝ. Tu dñe dixisti ꝑ Esaiā pro
phetā ꝙ nunꝙ deficeres tibi seruienti-
bus. ego aūt omēs alios reliqui vt tibi
seruirē. peto ergo dñe ꝑ mercede ꝙ ha
beam ego tuū adiutoriū. ⁊ vt defendas
castellā. qr tota terra affrice venit super
me. ⁊ da mihi sensum ⁊ fortitudinē vt
ego vincam hunc saracenū almanzor.
⁊ oēem eius ptātem. ⁊ cum faceret au-
guratōem captus est quodā dulci som
no ⁊ dormiuit ibi an altare. Apparuit
ꝙ sibi ille monachus sanctus pelagiꝯ
indutus vestibus candidis sicut nix. ⁊
dixit ei dormis fernāde gundisalui sur
ge ⁊ vade ad gentē tuam . qr deus con
cessit tibi quicqd postulasti ab eo. ⁊ sci-
as certitudinaliter ꝙ vinces saracenū
almanzor et oēm eius ptem. ⁊ ꝑdes ibi
multos d gente tua. ⁊ adhuc dixit tibi
plus dñs noster. ꝙ qr tu es eius vasal-
lus ⁊ ei facis seruitiū toto corde ꝙ mit
tit tibi aplm iacobū. ⁊ me cum multi-
tudine angeloꝝ ad adiutoriū tui. ⁊ ap-
parebimus omnes in bello cuꝫ armis
albis. ⁊ quilibet nrm ducet crucem in
suo vexillo. ⁊ cū saraceni viderint nos
vincebunt ⁊ dimittēt tibi campū. ami-
ce dixi tibi qd mihi mandatū fuit dece
tero volo recedere. ⁊ sic recessit a predi
cto comite. vigilans g ipe ⁊ cogitās in
illa visione orando deū humiliter. au-
diuit quandā vocē dicentē sibi surge ⁊
vade in viam tuā. qr iniuste ꝯ me agis
cuꝫ tantū demoraris ⁊ nō des treugas
almanzor. nec facias cum eo paceꝫ ali-
quā. facies aūt de gente tua tres acies
⁊ intrabis tu cum paucioribus ex par
te orientis. ⁊ in illa acie ego ero tecum.
ꝑcipies etiā ꝙ secunda acies ingredia
tur ex pte occidentis. ⁊ in illa acie erit
beatus iacobus. Tercia vo acies intra
bit ex pte aquilonis. ⁊ si sic oia feceris
non dubites quin deuincas almanzor
⁊ ego sum enulianus qui tibi venio h
nūciare. ⁊ scias ꝙ durabit bellū tribus

diebus. Postq̃ sanctus enulianus p̄dicta nunciauit exiuit comes a sancto petro ꝛ venit velociter in p̄dictū locū de predra vita vbi dimiserat gentē suā quā inuenerat iratam contra se dixerūt q̃ ei. dn̄e sine modo facis magnū malū. ꝛ si errauerītis iuste accidet vobis. q̄ sicut latro qui egredit ad furandū segregamini ꝛ lꝫ vos queramus inuenire nō possumus. ꝛ sumus in hoc valde mali. q̄ tantū vos sufferimus. Vn̄ petimus ꝓ mercede q̄ nō faciatis nos ꝓditores. q̄ nunq̄ fuerūt patres nostri nec parentes nr̄i. nec vnq̄ fuerūt i mūdo fideliores q̄ illi vnde nos veniam⁹ Comes aūt fernandus gundisalui rn̄dit. Amici rogo q̄ me audiatis. q̄ non resipisco de hoc q̄ feci. ꝛ cū sciueritis. non iudicabitis q̄ tantū errauī. q̄ ego iui ad heremitoriū sancti petri vt viderē amicū meū fratrem pelagiū. ꝛ cum accessi audiui q̄ erat mortuus. ꝛ ostenderūt mihi locū vbi iacebat sepultus. Et deinde intraui ecciam ꝛ fudi orōnē ꝛ venit ad me p̄dictus monachus vbi iacebam dormiēdo. dixitq̄ mihi exsurge amice q̄ hora est. excitatus autē nihil potui videre. ꝛ sic existens audiui vocē magnā mihi dicentē de celo s̄m intellectū meū. Comes fernande gundisalui. surge vade viam tuam. q̄ die tercia vinces almanzor ꝛ oēm eius potestatē reprehendit etiam me q̄ tantum tardabā. ꝛ q̄ ille cuius amore pugnabā adiuuaret me. ꝛ q̄ in heremitorio illo alia vice fui bene cōsultus. sic q̄ deuincerē almanzor. Iō nunc iterum iui vt haberē consiliū cū illo amico meo pelagio. Et vt seruarē vos omnes ne ꝓpter defectū meū erraretis. q̄ necessarium est vobis consiliū dei ꝛ hoim. q̄ ex quo almanzor tammagnū exercitū cōgregauit multū interest nobis vt taliter faciamus q̄ deum habeam⁹ ꝓ nostra parte. Et iō sumus oēs bōi milites q̄ non possumus fugam accipe ex aliqua pte. Et lꝫ velimus ire in aragoniā vel nauarrā. vel ad oēs alios vicinos nostros oibus sumus odiosi. ꝛ si peccatis nostris exigentibus victi fuerimus omnes vindicabunt de nobis. ꝛ erim⁹ captiui ꝛ miseri filijq̄ nr̄i capient a sarracenis. Qui aūt iacet captiuus priuatur omi bono ꝛ vellet plus mortē quā vitam cum videt sua hereditari ab inimicis suis. que vobis dico oīa bene intelligitis. ꝛ si ꝓpter peccata nunc sum⁹ victi nūq̄ nr̄a recupabimus. Dico aūt vobis ex parte mea que cogito facere q̄ lꝫ ipi vellent me accipe ad vitā. scitote q̄ citius occidam meipm̄ q̄ me tradam captiuitati. Et iō oportꝫ q̄ firmetis inter vos q̄ quicunq̄ fugerit a campo vl' se dederit captiuitati timore mortis q̄ sit ꝓditor. ꝛ cū mortu⁹ fuerit q̄ sit cum iuda in inferno imppetuū. Cum aūt castellani audierūt que dixit predictus comes placuit eis oino ꝛ oēs inierunt fedus inter se q̄ ante se exponerēt morti q̄ se dare captiuitati. Altera ergo die de mane p̄cepit p̄dictus comes q̄ omnes armarent vt darent bellū sarracenis. ꝛ ordinauit acies suas sic ei p̄ceptū fuerat in eccia sancti petri. mandauitq̄ donogustio gūdisalui d̄ salas. ꝛ filijs suis ac duobus ꝯsobrinis comitis q̄ irent in prima acie in qua fuerūt ducenti milites. Deditq̄ eis sex milia peditū d̄e montaneis qui omnes erāt homines veloces ꝛ valentes. In secunda acie posuit ꝓ duce donūlupū de viscaya cum illis determināya et de birnana ꝛ de castella veteri de castro ꝛ de asturijs fuerunt. fueruntq̄ in summa ducēti milites ꝛ sex milia peditū. Comes do fernandus gūdisalui fuit in tercia acie. ꝛ cum eo rodericus de conia ꝛ nunnos d̄ cama. ꝛ belas qui quos ipa die comes fecerat milites viginti etiā scuti feri sui quos etiam eadem die fecerat

milites sūma oim istius aciei fuit qnq̄
ginta militū ⁊ triū miliū peditū. prece-
pitqꝫ oibus p̄dictus comes ꝙ si prima
die nō possent vincere saracenos cū au
dierint buccinā suam ꝙ retraherent se
a ꝑlio. ⁊ omēs cōgregarent̄ sub vexillo
suo. Postq̄ꝫ ergo omnes sic ordinauit
venerunt omnes in tentorijs suis. ⁊ ve
niente nocte viderunt ꝑ aera rabidum
quendā serpentē venire sanguine cruē
tatū: ⁊ quasi vulneratū emittētē tā for-
tes abiles ꝙ nullus fuit ibi tam audax
quin timeret ⁊ tāmagnos igneis emit
tebat ꝑ os ꝙ oēs de exercitu se videbāt
adinuicem. Cū aūt hec viderēt excita-
uerūt comitē qui iam dormiebat. ꝫ tn̄
cum ipe surrexit iam serpens ille trāsi-
ret. Attendens aūt p̄dictus comes po-
pulum suū pauore ꝑcussum. q2 ex illa
visione ꝯceperant ꝙ erāt vincendi a sa
racenis. Precepit ꝙ oēs cōgregarent̄
ad eum. dixitqꝫ eis. Amici isti saraceni
sunt incātatores ⁊ nigromantici ⁊ suis
inuocatōibus vocant diabolū q̇ ꝓ eis
facit multa pauorasa. Aliquis aūt sara
cenus qui ista scit facere fecit illam vi-
sionē ꝑ aera apparere vt eos terreret ta
li arte mala. cum ergo vos sitis hoīes
intelligentes bene debetis scire ꝙ dia-
bolus nihil vobis facere pōt. q2 bn̄ no-
scitis ꝙ dn̄s noster iesus xp̄c ꝑtātez eis
abstulit. cōmendemus nos ergo deo q̇
oia fecit. q2 ipe potentissimus dandi ⁊
tollendi quicq̇d voluerit. ⁊ nihil ꝓpter
talia signa demus. Eat ergo vnusquis-
qꝫ in hospiciū suū ⁊ d̄ bono mane sitis
oēs armati in campo. Adiuuabit em̄
nos deus pater sua pietate. ⁊ de hoc si
tis certissimi ꝙ vincemus eos. talibus
ergo verbis comitis cōfortati oia sic fe
cerunt. ⁊ in gallicantu surrexerūt oēs
⁊ audierunt missam suam. orauerūt ac
de peccatis suis cōtriti ⁊ ꝯfessi fuerunt
⁊ rogauerūt deū ꝙ adiuuaret eos con
tra saracenos. Post hec equitauerunt
omnes bene armati oibus armis suis.
⁊ cum venit aurora parauerunt acies
suas sicut eis mandauerat comes. Sa
raceni silr̄ parauerunt acies suas ⁊ cō-
missum est ꝑliū magnū mortuiqꝫ sunt
multi ex vtraqꝫ parte. occiditqꝫ p̄dict⁹
comes quendā regem affrice saracenū
⁊ impletus est campus corporib⁹ mor-
tuoꝝ tā ex xp̄ianis q̄ꝫ ex saracenis. nec
alteri partiū cōcessa est victoria eodem
die. Verūtn̄ expulerunt xp̄iani sarace
nos a tentorijs suis ⁊ manserunt ipi il-
la nocte in eisdem in q̇bus inuenerunt
omnia necessaria. steteruntqꝫ ꝑ totam
noctem armati. Altera aūt die ordina-
te sunt acies in campo ex vtraqꝫ parte.
⁊ venerunt saraceni cōtra xp̄ianos ma
gnis vocibus acclamentes intantuz ꝙ
videbat̄ ꝙ totus mundus descendebat
in ꝓfundū. xp̄iani silr̄ audita missa ex-
euntes contra eos inceperūt prelium:
⁊ durauit per totam diez nec tamē vna
pars alteram vincere potuit. Fuerunt
⁊ in hoc secundo bello etiā multi mor
tui ex vtraqꝫ parte. ⁊ plurimi vulnerati
⁊ reuersi sunt xp̄iani supueniēte nocte
in tentorijs suis ceci tristes ⁊ vulnerati
Et prima vigilia noctis p̄cepit comes
p̄dictus vocari omnes suos ad se dixit
qꝫ eis. Amici rogo ꝙ sitis fortes ⁊ n̄ lā-
gueatis propter angustias p̄teritas. Di
co ei vobis in veritate ꝙ cras vsqꝫ ad ho
ram nonaz habebitis maximū succur-
sum taliter ꝙ vincetis bellum istius sa-
raceni almanzor. Si ergo vultis ꝙ vin
dicam⁹ nos simus cras bono mane in
campo omnes ante solis ortum. ⁊ viri
li animo in eos irruentes nō dem⁹ eis
spacium. quia scitote ꝙ ꝑvim dimittēt
nobis campū. ⁊ dico vobis ꝙ euadere
non poterint quin sint mortui vel victi
Ibimusqꝫ post eos ⁊ vindicabimur de
malis que nobis intulerunt. Sum em̄

bene securus de nobis ꝙ non erim⁹ vi-
cti. Citius enim nos permitterem⁹ mo
ri ꝙ̄ tali pati. Post verba comitis vnus
quisqꝫ iuit in mansionē suam dormie-
runt ⁊ quieuerunt. Surgentes aūt bo-
no mane sicut eis p̄ceptū fuerat arma
uerunt se ⁊ saraceni silr̄ ac exierunt in
campū vt bellarent. Cōmissuꝫ est ergo
durissimū bellum inter vtrosqꝫ. ⁊ xp̄ia
ni ducebant ante se signū crucis domi
ni nostri iesu xp̄i orantes toto corde vt
deus iuuaret eos contra inimicos su-
os. ⁊ tam grandis erat sonus lanceaꝝ ⁊
ictus ensium ac alioꝝ armoꝝ ꝙ longis
sime audiebant̄. ⁊ lꝫ multi xp̄ianoꝝ in
terissent. d̄ saracenis tamen nō erat nu-
merus intantū vt habeant ꝙ enarrant
viuentes. Et p̄dictus comes vidit ꝙ al
tiores homines sue aciei erant mortui
⁊ ꝙ alij erant deordiati ⁊ tristes. ⁊ ꝙ ci-
to possent deuinci si nō succurrent̄ ir-
ruit in saracenos viriliter animans suos
ad victoriam. sed tot fuerūt mortui de
xp̄ianis ꝙ non cogitabat iaꝫ amplius
redire in castellaꝫ. Cū ergo esset in ma-
xima pressura incepit ſ̄mente orare deū
manibus pugnans ⁊ dicens. Dn̄e ex q̄
non possuꝫ hanc litem eradicare nolo
liberare vitam meam licet possim. q̄a
intrabo talem locum prelij vbi occidar
quia si euadereꝫ mortē postmodū mo
rerer pre dolore videns castellā sub po
testate saracenoꝝ. Et licet nos sumus
magni peccatores cōtra nos nolite ira
sci. ne velitis totam hanc terrā destrue
re esset etiam magnum malum si per-
deretur terra tam honorabilis ⁊ tā bo-
na. O domine iesu xp̄e ⁊ quare nō im
plestis que mihi misistis nunciari. ꝙ. s.
succurreretis in hoc bello. ⁊ si ego non
defeci vobis quare vos deficitis mihi
⁊ quia sic est ꝙ vos non estis contem-
ptus de me in aliquam culpam ego ce
cidi. Recipite ergo hunc comitatum
meum in vestra custodia al's totum de
strueretur radicitus. Cum ergo comes
p̄dictus talia inter se ⁊ deum loqueret̄
querulose licet semper pugnans virili
ter audiuit vocem quandam de celo di
centem sibi fernande scias ꝙ crescit ti-
bi magnū adiutorium. magnus enim
succursus accedit ad te. Cum autem p̄
dictus comes eleuauit oculos suos in
altum ⁊ videret quis esset qui secum lo
quebatur. Et ecce vidit apostolum ia-
cobum stantem super se cum multitu-
dine militū ⁊ militaribus splendenti-
bus armis crucis signo insignitis ſ̄m
ꝙ sibi videbatur qui omnes ibant po-
tentissime ꝑcutere saracenos aciebus
suis ordinatis. Quos cum viderūt sa-
raceni timore magno percussi sunt ne-
scientes quid facerent mirabantur etiā
multum vnde venerant ille gentes ar-
mate ⁊ insignite omnes vno signo. Di
xitqꝫ Almanzor. Quid potuit hoc esse
vel vnde potuit euenire taꝫ magna po
testas comiti fernando. Et cum xp̄iani
qui iam erant quasi victi viderūt apo-
stolum iacobum iam fortificati sunt et
resumptis viribus irruerunt in sarace
nos ⁊ occiderunt multitudinē magnā
eoꝝ. Alij v̄o terga sunt dare coacti fu-
gientib⁹. ergo saracenis a campo secu-
tus est eos comes predictus duob⁹ die
bus ⁊ duabus noctibus. ⁊ occidit plu-
res eoꝝ. alios auteꝫ captiuauit. Quar
ta autem die reuersus est cū gente sua
ad locum predicti belli de bacinas. et
quesierunt christianos mortuos inter
saracenos mortuos. volebat eniꝫ vnus
quisqꝫ ducere mortuum suum in locū
suum. Sed nobilis comes dixit eis. nō
habeo ꝓ bono vt ponatis dolorē in lo-
cis vr̄is. q̄ꝛ planctib⁹ ⁊ lacrimis ñ pote
rim⁹ aliquē eoꝝ ad vitā reducē. recipite
ḡ cōsiliū meū. Ego habeo hic vnū he-
remitoriū q̄ est locus valde honorabil'

⁊ haberē ego ꝓ bono ꝙ ſepelirent̄ ibi. Ego etiam ꝓmiſi ꝙ corpus meū ibi ſepeliet̄ cum mortuus fuero ⁊ pugnabo vt locū illū diuitijs ⁊ honore cōpleam feceruntq̄ omnes iuxta cōſiliū comitis. ⁊ ſepelierūt ibi mortuos ſuos. Dicit̄ nunc locus ille ſanctus petrus ď arlancha. vbi fuerat ille ſanctus mōachꝰ pelagius. ⁊ reuerſi ſunt vnuſquiſq̄ in locū ſuum cum magnis diuitijs ⁊ honore.

Vincunt chriſtiani ⁊ angelus dn̄i pugnat ꝓ milite miſſas audiente cum deuotione:

ſ Exageſimūquintū belluz inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit circa annū dn̄i noningenteſimum octauū. Tūc mortuo ſupradicto rege ſanctio ⁊ nobili comite fernādo gundiſalui. ⁊ regnante ramiro tercio filio p̄dicti regis: cum comes gratias fernandi filius p̄dicti comitis fernandi gūdiſalui eſſet in caſtro ſancti Stephani ď gormacio. quē ipe vi lucratus fuerat a ſaracenis ibi exiſtēs habuit multa bella cum ſaracenis. ſed vnū ſignāter hic annotabo ꝓpter vnū ſingulare miraculū qđ ibi accidit. Dolentes. n. ſaraceni de perdito caſtro quadā die venerunt i multitudinē magna de gormacio ad vadum qui dicit̄ eleaſtaial. Quod cuz p̄dictus comes ſciuit exiuit ad eos cum ſuis audita vna miſſa ⁊ cōmiſſum eſt durū bellū inter vtroſq̄. miles aūt quidā p̄dicti comitis q̄ dicebat̄ fernandꝰ cuotobinos remanſit armatus genibꝰ flexis in eccia p̄dicti caſtri audiēs alias miſſas que dicebant̄ a mōachis quos ibi deduxerat comes a monaſterio ſancti petri de arlancha. habebat. n. miles ille in cōſuetudine nō exire ecciam q̄uſq̄ oēs miſſe eſſent finite. Angelꝰ aūt dn̄i eius figura in ꝑſona armis ⁊ equo aſſumpta apparuit in bello qui tā fortiter bellauit ibidē ꝙ nullus ei ſimilis fuit Nam iſte occidit militē illū ſaracenuz q̄ ducebat vexillū ſaracenoꝝ. ꝓpter qđ factū eradicati ⁊ victi fuerūt ſaraceni. Reuertentibus ergo de bello cū victoria querebat comes ꝓ illo milite fernādo cuotobinos q̄ tam viriliter ſe habuerat ⁊ nō potens ipm̄ reperire in cāpo miratus. venit in caſtrū ⁊ inuenit quō miles ille erat clauſus in eccia p̄ verecundia nō auſus apparere. q̄r nō fuerat in bello. ⁊ ſic vocato ad ſe ac cognito miraculo inuenit in lorica eiꝰ ⁊ armis ſui equi oia ſigna ictuuz que ſibi in bello dederant ſaraceni. ſicut ipi viderant et intellexerūt oēs ꝙ ꝓpter deuotōez quā ille miles habebat in auditōe miſſarū: deus miſerat angelum ſuū in eius effigie. vt ſuppleret vicē eius in campo tēpore illo. ⁊ dederunt omnes ꝓpter tam manifeſtū miraculū gratias deo ⁊ virgini glorioſe.

Meritis apoſtoli ſancti iacobi vincunt chriſtiani percuſſis grauiſſima infirmitate ſaraceni

ſ Exageſimūſextū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i noningenteſimo triceſimo tercio. Tūc q̄dā rex ſaracenoꝝ cuiꝰ nomen alidraxi cū multitudine paganorū intrauit regnū portugalie ⁊ ꝑuenit deſtruendo quicq̄d inuenire poterat vſq̄ ad ſanctū iacobū. Sed ꝓpter honorem apl̄i iacobi cū xp̄iani reſiſtere non poſſent bellauit deus cōtra ſaracenos ꝑcuſſit. n. deus oēs ſaracenos quadaz infirmitate grauiſſima. ſic ꝙ oēs perierūt intātū ꝙ nō remaneret q̄ noua alioꝝ nūciaret in terra ſua. Eodē anno infirmatus fuit rex ramirus tercꝰ ⁊ mortuus eſt in ciuitate legioneñ regnauit. xxv. ānis. ⁊ ſucceſſit ei i regno donꝰ beriundo filius regis ſaucij cōſobrinus regis predicti ramiri.

Vincunt christiani per regē beriundo. ⁊ iteruz a saracenis vincūtur eodē bello p almāsoꝛ

Exagesimūseptimū inter sara-
ſ cenos ⁊ xp̄ianos accidit āno do
mini noningētesimo tricesimo
quinto. Tunc almanzoꝛ videns discoꝛ
diā magnā inter xp̄ianos cōgregauit
exercitū suū magnū saracenoꝝ ⁊ xp̄ia-
noꝝ q̄ cum eo se defederauerāt ⁊ intra
uit terrā xp̄ianoꝝ. Incepitq̄ destruere
ꝓuincias legionis ⁊ castelle ⁊ nauarre
xp̄iani aūt erāt sic discoꝛdes q̄ nullus
erat qui alterū vellet adiuuare. ⁊ intan
tū ꝓcessit illa vice q̄ a flumine doꝛij q̄d
erat tunc signū diuisionis inter sarace
nos ⁊ xp̄ianos ꝑuenit destruendo vsq̄
ad flumen q̄d dicit̄ estolam. ⁊ ibi fixit
tentoꝛia sua. Q̄d cū sciuit rex beriūdo
exiuit ꝯtra eū cū exercitu suo. bellauit
q̄ cum eo viriliter. ⁊ moꝛtui sunt pluri
mi saraceni. Peruenit rex beriūdo bel
lans ⁊ occidens vsq̄ ad tentoꝛiū almā
zoꝛ. Q̄d cū vidit almanzoꝛ iratus ve-
hementer ꝓiecit in terrā pileū aureū:
q̄d ferebat in capite ſm moꝛē saraceno
rū in signū coꝛone. Erat. n. cōsuetudis
saracenoꝝ regū mittere in terrā ꝑdictū
pileū in signū magni doloꝛis. ⁊ ire re-
spectu suoꝝ. q̄ꝛ non vincebāt inimicos
Q̄d videntes saraceni resumptis viri-
bus irruerūt viriliter in xp̄ianos intā-
tū q̄ secuti sunt eos vsq̄ ad poꝛtas ciui
tatis legioneñ. ⁊ post paucos dies cepe
rant ciuitatē nisi fuiss3 multitudo plu
uiarū yemis. ꝓpter quā necessario ha-
buit recedere almanzoꝛ. ⁊ sic reuersus
est in ciuitate coꝛduben̄ cum diuitijs ⁊
honoꝛe.

Vincunt saraceni et capitur ciuitas lagioneñ. per almāsor.

Exagesimūoctauū bellū inter
ſ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit an
no dn̄i noningentesimo tricesi-
mosexto. Tunc supꝛadictus almanzoꝛ
venit cuz multitudine graui. ⁊ obsedit
ꝑdictā ciuitatē legioñ. ⁊ tāta fuit ⁊ vio
lenta expugnatio vꝛbis q̄ cōfregit mu
rū in duabus ꝑtibus. s. ex ꝑte occiden-
tis ⁊ ex ꝑte meridiei. Comes autē gale
cie guilhelmus gundisalui q̄ ibi vene-
rat ex regis ꝑcepto vt defenderet ciui-
tatē. iacebat tunc in lecto multū infir-
mus. ⁊ cū sciuit q̄ murus erat ruptus
in duplici parte. fecit se armari oīb⁹ ar-
mis. ⁊ deferri in lecto ad locū vbi mu-
rus erat magis confractus. q̄ꝛ ibi erat
maioꝛ pꝛessura ⁊ periculosioꝛ locus. H̄
aūt ipe faciebat vt ibi occideret̄ anteq̄
videret cōfractōez ciuitatis. Ip̄o ergo
iacēte in lecto tribus dieb⁹ defendit lo
cum illuz ruptū ⁊ moꝛtui sunt plures
ex vtraq̄ parte. sed finaliter occisus est
ibi. ⁊ statim capta fuit ciuitas. ⁊ pꝛece-
pit almanzoꝛ q̄ frangerent̄ om̄es poꝛ-
te ciuitatis. ⁊ q̄ destruerēt̄ turres que
erant ibi ex marmoꝛibus mirabilit̄ fa-
bꝛicate. Et cum ꝑdictus almanzoꝛ de-
structa ciuitate voluit intrare monaste
riū monachoꝝ sancti claudij extra mu
ros vꝛgens cū calcaribus equū suum
nō potuit ip̄m mouere ab eodē loco s3
equus ibi crepuit medius. ꝓpter q̄d ꝑ-
dictus almanzoꝛ destitit a destructōne
ꝑdicti monasterij. ⁊ dedit ibi multa do
naria ſm q̄ in eodē cōuentu p̄nte illu-
strissimo rege currico q̄ nunc regnat a
pꝛioꝛe eiusdē audiui. Asserebatq̄ se vi-
disse de donarijs illꝰ que dederat almā-
zoꝛ ꝓpter ꝑdictū miraculū. ⁊ reuersus
est almonzoꝛ coꝛdubam cum magnis
diuitijs ⁊ honoꝛe.

Vincunt saraceni ⁊ occidun tur proditorie septem infantes de lara.

Exagesimūnonū bellum inter
ſ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit cir
ca ꝑdictū tp̄s. Tunc q̄dam mi

les q̇ dicebaẗ rodericus belasquas fin-
xit se facere bellū saracenis velle ⁊ oc-
cultet tractauit cum almansoꝛ quomō
moꝛti traderet septē frēs qui dicebanẗ
septē infantes de lara cū eoꝝ p̄re gun-
disaluo gustios q̇ erant foꝛtissimi bel-
latoꝛes q̇ eo tempꝫ repiri poterāt i mū
do. Causa aūt quare ip̄os tradidit moꝛ
ti fuit vindicatio de aliqb⁹ iniurijs q̄s
vxoꝛ sua ⁊ ipse se reputabant recepisse
ab eis. Deduxit ergo eos suis verbis
blandis ꝓditoꝛie cū exercitu magno vſ
qꝫ in cāpū de almenara. ⁊ p̄misit illos
infantes vt deꝑdarenẗ campū. Ipsi vo
habebant secū ducentos milites suos
qui exeuntes subito apparuit multitu
do innumerabilis saracenoꝝ veniens
supꝫ eos ⁊ factū est p̄lium magnū sic ꝙ
interfecerūt multos ex saracenis. ꝫ de
xp̄ianis moꝛtui sunt in illo certamine
illi ducenti milites. sic ꝙ non remanse
runt nisi septē infantes p̄dicti. Et cum
viderunt ꝙ ibi nihil restabat nisi vince
re vel moꝛi cōmendauerūt se deo. ⁊ in
uocauerunt ap̄lm iacobū. ⁊ irruerūt vi
rili animo in saracenos interfecerẗ plu
res ex eis. sic ꝙ nullus erat qui ante au
sus esset expectare eos. sed tāta erat sa-
racenoꝝ multitudo ꝙ p̄ lassitudine re-
traxerunt se ad quendā collē vt abster-
gerent facies suas a pulverib⁹. ⁊ cū ibi
ꝑuenissent inuenerūt ꝙ vnus eoꝝ defi
ciebat. s. fernādus gundisalui q̇ in bel-
lo moꝛtuus fuit. ꝓpter cui⁹ moꝛtem ni
miū doluerunt. Existentes ergo ibi ha
buerūt verbū suū cum saracenis petē-
tes treugas quousqꝫ nunciarēt p̄dicto
roderico belasquas si vellet eos iuua-
re ⁊ cōcesserunt eis. Miserūt ergo di-
dacum gundisalui vnū ex eis sed nihil
potuit obtinere. Reuersus ergo ad fra
tres suos narrauit eis crudelitatē illi⁹
ꝓditoꝛis. ⁊ factum est ꝙ mille equites
q̇ erant cū p̄dicto roderico belasquas
mouerūt se vt venirent ⁊ succurrerent

infantibus. Sed cū cognouit ꝓditoꝛ il
le q̇ erat eoꝝ capitane⁹ verbis suis fal-
lacibus impediuit aduentū eoꝝ nō tā
sic potuit impedire qn̄ trecenti illoꝝ
transirent ad eos aīo moꝛiendi vel vi-
uendi cum eis; videntes ꝓditōez sui ca
pitanei. Iuncti ergo illis irruerūt secū
do in saracenos. ⁊ factū est p̄lium asꝑ-
rimū tale quale nunqꝫ quis audiuit in
tam ꝑuo numero. ⁊ tanta fuit cedes sa
racenoꝝ ꝙ anteqꝫ aliquis eoꝝ occide-
retẗ ꝑimerūt vltra duo milia saraceno-
rū. Sed finaliter bellando intra multi
tudinē tamgrauē moꝛtui fuerūt illi tri
centi milites ⁊ remanserunt soli p̄dicti
sex infantes. ⁊ tam fessi erant ꝙ iam nō
poterant leuare brachia ensibus suis.
Cum aūt viderūt eos ita fessos capita
nei saracenoꝝ. s. viara ⁊ galue ꝓpter eo
rū strēnuitates traxerūt eos a pressura
belli. ⁊ duxerūt eos ad tētoꝛia sua. ⁊ fe
cerunt ꝙ deponerenẗ arma eoꝝ. dede-
runtqꝫ eis ad comedendū panē ⁊ bibē
dū vinū. Sed cū ꝓditoꝛ ille rodericus
belasquas hoc cognouit misit nūcios
suos capitaneis illis dicens ꝙ ipi ma-
lefaciebant cōcedentes vitā talibus ho
minib⁹ sicut illis. ⁊ ꝙ de hoc posset eis
malū euenire. ⁊ ꝙ si sic facerent ꝙ ipse
nō rediret amplius in castellā ꝫ iret ad
almanzoꝛ ⁊ faceret ꝙ caperenẗ ab eo.
timentes ergo illi ne aliquid malū eis
eueniret ab almanzoꝛ excusantes se ab
infantibus. ꝓpter hoc reduxerunt eos
cum armis suis. sicut pꝛimo erant in
campū vbi pꝛimo fuerant. quos cū vi-
derunt saraceni pulsatis atamboꝛibus
suis irruerūt in eos in tanta multitudi
ne. sicut cadit pluuia de celo. ⁊ factum
est p̄liū crudelius qꝫ pꝛius fuerat sic ꝙ
bꝛeui tp̄e occiderunt duo milia ⁊. lx. et
vltra saracenos sicut narrat histoꝛia. ⁊
inter ceteros frater minoꝛ qui dicebaẗ
gundisaluus gundisalui terribilioꝛa ⁊
mirabilioꝛa super alios faciebat. ꝫ tan-

ta erat multitudo saracenoꝝ ꝙ nō po-
tuerunt eos tolerare. ⁊ intātū fessi erāt
ꝙ nullo mō poterant iam moueri nec
equi coꝝ. Et lꝫ amplius bellare voluis
sent armis carebant. q2 iam confracte
enses eoꝝ. Cum ergo saraceni viderūt
ꝙ nō habebant arma occiderūt equos
coꝝ ⁊ ceperūt eos ⁊ expoliātes eos ar-
mis suis decapitauerut eos vnū post
alterū. sicut nati fuerant in ocul' p̄dicti
p̄ditoris roderici belasquas. Et cū p-
uenerūt ad gundisaluū qui erat mior
coꝝ videns oēs frēs suos ante se de-
capitatos cōcepto grandi dolore resū-
psit vires ⁊ quodā pugione qd̄ habuit
in manibus irruit in illū qui decapita
uerat fratres suos. p̄cussitq; ipm i gut-
ture ⁊ mortuus est. cepitq; subito eius
ensem ⁊ occidit cuꝫ eo vltra. xx. sarace
nos vt narrat historia. Captus est fina
liter ⁊ decapitatus est ibi. Ecce quid fe
cit p̄ditor ille. sed postmodū hec prodi
tio notabiliter fuit vindicata. q2 q̄dam
filius patris coꝝ quē habuit in quadā
sarracena q̄ dictus fuit mudaica gundi
salui postmodū occidit illū ⁊. xxx. milli
tes eius cum eo ⁊ vxorem eius ignib⁹
cremauit. sicut plenius continet in ge-
nerali historia hispanie.

Vincūt saraceni ⁊ cōburitur ciuitas sancti iacobi ab almansor ⁊ deducuntur campane ad mesquitam cordubē. pro lampadibus in signum victorie.

s Eptuagesimū bellū inter sara-
cenos ⁊ xp̄ianos accidit anno
dñi noningentesimo quadrage
simoquinto. Tunc almanzor cōgrega
uit exercitū magnū ⁊ intrauit p̄uinciā
que dicit portugalia. destruxitq; villas
⁊ castra loca. ⁊ cum p̄uenit ad mare p̄-
currit ⁊ destruxit terram galecie ⁊ p̄ue
nit vsq; ad ciuitatē sancti Iacobi quaꝫ
cōbussit. intrauitq; sine timore vbi iace
bat corpus beati iacobi vt cōfringeret
eius monumentū. Sed factus fuit q̄-
dam sonus terribilis circa eū quo ter-
ritus fuit. Verūtamē accepit campa-
nas minores quas secum deduxit in si
gnū victorie quas posuit p̄ lampadib⁹
in mesquita cordubeñ. vbi magno tp̄e
steterunt. Sed anteq̄ almāzor recede-
ret de terra illa p̄cussus fuit ille cū exer
citu suo a deo p̄pter peccatū p̄sumptio
nis ⁊ feditatū quas fecerat in eccia san
cti iacobi quadā terribili ⁊ fetida infir-
mitate quā dicunt medici detiarea: sic
ꝙ quasi omnes sui exercitus fuerūt ibi
mortui ⁊ confusi. ⁊ q̄ euaserunt postea
mala morte. s. subitanea finiuerūt. et cū
hoc sciuit rex beriūdo misit plures gē
tes ad montana vbi se eleuauerāt sara
ceni remanētes ⁊ oēs ibi occisi sunt sic
ꝙ vnus ex eis nō remansit. ⁊ almāzor
reuersus fuit in terrā suā cū paucis.

Vincunt christiani perempta multitudie saracenorū per comitem castelle garsias fernandi.

s Eptuagesimūprimū bellum in
ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno dñi noningentesimo qua
dragesimoseptimo. Tunc quidam sa-
racenus qui dicebatur abdemelique fi
lius almanzor congregauit exexercitū
suum vt percurreret ⁊ destrueret terrā
xp̄ianoꝝ. Qui perueniens vsq; ad ci-
uitatem legioneñ. destruxitq; quecūq;
reliquerat almanzor pater eius tam in
muris q̄ in turribus vsq; ad pauimen
tum vt non possent amplius illud edi
ficare christiani. Sed supradictus co-
mes castelle garsias fernandi venit vi
riliter contra eum cum multitudie mi
litum ⁊ peditum qui fecit predictum
saracenum eleuari a predicta ciuitate
legioneñ. Secutusq; est eum fugien-

tem̄ ꝛ interfecit plures saracenos sic ꝙ ille saracenus cum magna pena ꝛ periculo reuersus est in ciuitatē cordubeñ. nec amplius ausus fuit attentare ꝑcurrere terram xp̄ianoꝝ.

Hoc bello vincunt christiani mortuo almāsor ac peremptis innumerabilib⁹ saracenis per regem beriūdo.

Eptuagesimūsecundū bellum inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit anno dn̄i noningētesimo q̄dragesimooctauo. Tūc supradict⁹ rex legionis donus beriundo videns mala que saraceni ꝯtinuo inferebant xp̄ianis scripsit regi garsie nauarre. ꝛ predicto comite castelle garsie gundisalui. ꝛ ꝓpter fidei ꝛ salutē p̄rie ꝯfederati sunt contra saracenos. ꝛ ꝑduxit exercitum suum magnū. Rex p̄dictus beriundo ꝛ lꝫ infirmus esset fecit se deduci in lecto cui cōiūctus est p̄dictus comes cū militia sua. Rex p̄dictus garsias nō venit in persona sed tñ misit exercitū suū. Omnes ergo p̄dicti coniuncti sunt in quodam loco ꝓpe seriam qui dicit̄ arabice canantaasor q̄ð nostra lingua dicit archambourm. Almanzor etiā de quo supradictum est ꝯtraxerat exercitū suū magnū ꝛ intrans ꝑ castellam destruxit quicquid inuenire poterat. Cum ergo ꝯuenit ad eos habuit cum illis ꝑlium suū magnū quod durauit ꝑ totā vnam diem vsqꝫ ad noctem. sic ꝙ vna ps alteram deuincere non poterat. mortui tñ sunt ex parte saracenoꝝ quasi sine numero. ꝛ dimissum est bellum ꝓpter noctem superuenientē. al's ibi fuisset capt⁹ vel mortuus almanzor. Cum ergo vidit p̄dictus almanzor destructiōeꝫ gentis sue. non fuit ausus expectare bellū sequentis diei. ꝛ fugit de nocte. cūqꝫ ꝑuenisset ad locuꝫ qui dr̄ bolgaecorax p̄ dolore ꝛ tristicia infirmatus est. nec vltra amplius comedit ꝛ bibit. ꝛ sic mortuus est. sepultusqꝫ est in medina celi. Rex aūt p̄dictus cum oibus alijs xp̄ianis sequenti die parauerunt acies suas ad bellandū cogitantes saracenos stare in tentorijs suis. ꝛ cum hora diei spectarent ꝛ nullum saracenū inuenerunt accesserunt ad eoꝝ tentoria ꝛ expoliauerunt campuꝫ. Comes vo garchias fernandi secutus est saracenos qui tot ex eis interfecit ꝙ paucissimi remanserunt viui. ꝛ reuersus est cum multitudine captiuoꝝ. Sic ergo ꝯuersus ille almansor qui sepe in bellis cōtra xp̄ianos fuerat victoriosus miserabiliter illa die a xp̄ianis fuit victus ꝛ mortuus. Illa aūt die qua almansor fuit victus ꝛ mortuus fuit visus quidā homo sub figura pastoris in littore gadalquenir. Clamans ac magnū planctū faciens. Dicebat. n. primo inarabico. ꝛ deinde lingua castellana. Incanātarazor ꝑdidit almanzor ꝯtātem ꝛ fastū suū hac leticiam. Cordubeñ. aūt qñ volebāt ire ad illum hoīem ꝛ ab eo querere quis erat ꝛ cur plorabat eleuabāt aū oculos eorum ꝛ non videbant eum. Iterum apparuit in alio loco dicens in lingua nostra en canantarazor perdio almanzor elantabor. Credit̄ ꝙ ille diabolus in figura hoīs q̄ dolebat de destructōe saracenoꝝ ꝓpter mala que inferebant xp̄ianis sub duce pessimo Almanzor. Sequenti anno mortu⁹ ē feliciter p̄dictus rex beriundo. ꝛ sepultus est in ciuitate legioneñ. in ecc̄ia sancti iohānis baptiste. regnauit. xxvij. annis. Et successit i regno rex alfonsus quintus filius eius ꝛ incepit regnare cum esset etatis q̄nqꝫ annoꝝ.

Hoc bello vincunt saraceni ꝛ capitur ciuitas abuleñ. moritꝰqꝫ in carceribus comes Garsias fernandi.

ſ Eptuagesimūtercium bellū inter saracenos τ xpianos accidit anno domini noningentesimoqnquagesimonono. Et regnante ī regno legionis Alfonso quinto pdicto. Tūc ꝓpter discordiam magnaȝ inter predictum comitem garsiam fernandi τ filium eius sauciū saraceni congregauerūt exercitum magnū τ venerūt vt percurrerent terram xpianoꝝ ceperūtqȝ abulam que tūc populata fuerat. Deinde venerūt boromā et sanctū Stephanū destruxerūt. Destruxerūtqȝ villam τ p totam illam terrā crudeliter occidebāt xpianos. Cum aūt pdictus comes sciuit amarā destructōnem nō potuit sustinere et licet gentes sue essent diuise inter se τ filiū eius ꝓposuit mori ꝓ defensione patrie. Venit ḡ viriliter ꝯtra saracenos bellauitqȝ cum eis animose sed deo pmittente victus fuit in bello τ captus a saracenis: sed paucis elapsis dieb⁹ mortuus est in carceribus de vulnerib⁹ que recepat in bello et successit ī comitatu castelle pdictus fili⁹ eius saucius qui postmoduȝ optime defendit terrā suam τ lucratus est penāfiel τ sepulnedam maderuelum monteion et recuperauit gormacium τ sanctuȝ stephanum τ osomā que perdita fuerant cum eius pater esset in carcere. Iste fuit primus qui dedit libertatem militibus castellanis ꝙ nō contribuerēt nec irent ī exercitu nisi domin⁹ daret eis solidum suū. quia ante ꝯtribuebāt τ ibāt in exercitu sine solidata.

Bello. lxxiiij. vincūt christiani per regem alfonsum quintū τ vindicatur mors comitis garsie fernandi.

ſ Eptuagesimūquartū belluȝ in Saracenos et xpianos accidit āno dñi noningentesimoseptuagesimotercio. Tūc pdictus rex alfonsus quint⁹ τ comes castelle sauci⁹ non potentes sufferre iniuriam quam fecerant saraceni in occisione comitis garsie fernandi congregauerūt exercitum magnū vna cum adiutorio nauarroꝝ ꝓpter fedus qđ inierat pater regis Alfonsi cum eis τ puenit ad regnum toleti comburens et destruens quicquid inuenire poterat. Et ptransiens inde puenit vsqȝ ad ciuitatem cordobeñ. depdando τ destruendo gladio et igne qcquid inuenire poterat. Qđ videntes saraceni vt eos dimitteret in pace dederūt ei magnū thesaurum τ plurima dona. Similiter rex toleti τ corduben. et reuersi sunt in terrā suā vindicata morte predicti comitis τ cū magnis diuitijs τ honore. Predict⁹ rex alfonsus quintus reedificauit muros τ turres ciuitatis legioneñ. q destruxerat almanzor τ fili⁹ eius. regnauitqȝ. xxvij. ānis τ mortuus est in portugalia. Congregauerat em̄ exercitū suū magnum ex desiderio seruiēdi xpo τ iuerat in pdictam terrā vt caperet villā illā q dr viseo q tūc erat saracenoꝝ: τ cū die quadā in armis respiceret hincinde murū vt videret portaȝ debiliorē ad ꝯquirendum pcussus fuit sagitta in spatulis τ sentiēs se vulneratū ad mortē facto testamēto τ pceptis sacris feliciter migrauit ad dñm τ sepultus est in ciuitate legioneñ. apud pꝛeȝ suū supradictū. Regnauitqȝ ꝓ eo fili⁹ ei⁹ don⁹ berſundo terci⁹.

Vincūt christiani τ liberatur pampilona a manibus saracenorum.

ſ Eptuagesimūquintū bellū inter saracenos τ xpianos accidit circa idem tpš. Tūc eñ tpe yemis venerūt saraceni in multitudine graui vt caperent τ frangerēt ciuitatē pāpilone. Rex aūt sauci⁹ nauarre stabat tunc vltra portus q dicit derontes valles et

Cum sciuit doluit vehemēter ⁊ collecto
exercitu suo disposuit se. magno ꝑicu-
lo ꝓpter niues magnas q̄ erāt in ꝑtibꝰ
illis. Et cū vidit ꝙ aliter trāsire nō po-
terat fecit abarcas de corijs crudis lo-
co sotulariū ꝓ se ⁊ ꝓ omni gente sua: ⁊
sic transiuit portꝰ de nocte sine aliquo
dāno licet cū magna pena ⁊ ꝓpterea di
ctus fuit postmodū rex sauciꝰ abarca.
Cum ḡ fuit mane apparuit subito irru
ens suꝑ saracenos q̄ obsessam tenebāt
ciuitatē ⁊ tot interfecit ex eis ꝙ vix re-
mansit q̄ posset renūciare in partibus
suis q̄ acciderāt ibidez. Iste rex ambu
lans cū suis abarcis fecit multa bella
cū saracenis ⁊ ꝯquisiuit multa loca in
celtiberia ⁊ in carpentania q̄ vsq̄ i ho-
diernū diē dicunt Donisaucij abarca.
Regnauit. xxv. annis ⁊ successit ei i re-
gno nauarre filiꝰ eiꝰ donus garsias tre
merosus sic dictꝰ. q: cū ingrediebatur
bella tremebat valde in principio licet
pꝰ ingressum esset fortissimꝰ miles q̄ di
ctus fuit abarca sicut pater. Quo mor
tuo successit ei in regno filiꝰ eiꝰ dictus
sauciꝰ maior. Hic duxit in vxorē dn̄az
elnirā filiā comitis saucij castelle ex q̄
habuit duos filios quoꝝ vnꝰ fuit dictꝰ
donꝰ garsias ⁊ aliꝰ donꝰ fernandꝰ. quo
rū pr̄ nō remanente ꝓle infante garsie
filij comitis saucij castelle cepit comi-
tatuz castelle ex ꝑte vxoris sue. Et ipso
mortuo donꝰ fernandꝰ filiꝰ eiꝰ q̄ duxerat
in vxorē dn̄am saucīā sororem regis le
gionis doni beriundi de quo supradi-
ctū est de eius cōsensu in eius nuptijs
ductus est rex castelle. Rex aūt ꝑdictꝰ
donꝰ beriundo regnauit in regno legi-
onis decem annis ⁊ mortuus ē in quo
dam bello qd̄ accidit sibi cuz predicto
rege Fernando et fratre eius rege gar
sia nauarre quod bellum celebratum
prope Cariorem in quodam loco q̄ di
citur nantada in valle tamaron sic ple
nius continet in generali historia Hy
spanie. et sepultus est in ciuitate legio-
nen̄. cū vxore sua dn̄a Therasia. Quo
mortuo ꝑdictꝰ rex fernandꝰ collecto ex
ercitu suo iuit legionē et obsedit eaz et
finaliter receptus est in regem legionis
q: ei ꝑtinebat ⁊ sic ꝯiuncta sūt ista duo
regna ⁊ ipse dictus est rex castelle et le
gionis et vocatus fuit rex fernandus
magnus.

Vincūt christiani ⁊ capiuntur quinqz reges saracenorum per Rodericum

SEptuagesimūsextum bellū in-
ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno domini Millesimo. xvj.
Regnāte in regno castelle ⁊ Legionis
supradicto rege fernādo magno. Tūc
excitauit deꝰ quendā virū sibi dilectuz
⁊ armis strennuū dictū Rodericuz de
viuar. Iste fuit filiꝰ cuiusdā nobilis mi
litis q̄ dicebat Numꝰ laynes quem ge
nuit ex vxore sua legitima therasia nu
mens filia comitis Numi aluaros de
maya licet aliq̄ alia asserāt tn̄ hec ē rei
veritas sicut pz in cronica ꝑdicti regis
fernādi magni. Cum ergo ingrederent
eo tp̄e quinq̄ reges saracenoꝝ vt ꝑcur
rerent castella transierūt suꝑ ciuitatem
burgen̄. ad montes doca ⁊ ꝑcurrerunt
ville foracū ⁊ sctm̄ dominicū delacalsa
da ⁊ lucromū ⁊ nayaraz totāq̄ illā ter-
ram ⁊ extrahebat magnā prisam capti
uoꝝ bestiaꝝ gregū ⁊ armentoꝝ. Cū er
go ipsi irent cū tam grādi ꝑda ꝑdictus
Rodericꝰ ꝯuocauit totā illā terrā ⁊ de-
dit illis saltū in montibꝰ doca. bellauit
q̄ cū eis ⁊ deuicit eos cepitq̄ ꝑdictos
quinq̄ reges viuos ⁊ cepit totā ꝑdam
suā ac cum illis captiuis regibꝰ ⁊ cum
tota preda venit ad matrem suā ⁊ diui
sit spolia nobilibus ⁊ omnibus alijs q̄
fuerūt cum eo in bello ⁊ facta est leti-
cia magna ac laudauit deum propter
victoriā ⁊ mercedē quā sibi fecerat. Di

xitcꝫ nō habeo ꝑ bono tenere reges captiuos ſꝫ habeo ꝑ bono liberare eos vt vadāt libere in terrā ſuaꝫ. Soluit ergo illos quincꝫ reges ſaracenos ⁊ pcepit ꝙ abirent: ſꝫ ⁊ ipſi regratiati ſunt ꝓpter tantū beneficiū venienteſcꝫ in terrā ſuam benedicebāt ei ⁊ miſerūt ei parias cognoſcentes ſe volūtarie ſuos eſſe vaſallos. Hic rodericus pegrināſ in ſanctum iacobum recepit btm̄ Lazarū ſub ſpecie leproſi in ſocietate ſua in menſa ⁊ lecto quem inuenit iacentem in luto in via horrētib⁹ ꝗ̄ omīb⁹ qui cū eo erāt nocte illa qua ſecū fuit in lecto cū dormiret rodericus inſufflauit ille leproſus flatu magno ꝑ ſpatulas Roderici ſic ꝙ flatus ille puenit vſcꝫ ad pectus ⁊ euigilans nō inuenit leproſuꝫ illū apō ſe nec ampli⁹ eū videre potuit licet a lecto ſurgeret ⁊ euꝫ diligenter quereret. Reuerſus ergo ad lectū et luminarib⁹ incenſis cū diligenter cogitaret in his que ſibi in illo leproſo acciderant poſt paululū. Ecce apparuit vir quidem albis indutus veſtib⁹ qui dixit ei. Roderice dormis. Tūc rn̄dit et dixit nō dormio: ſed quis es tu q̄ tanta claritate et odore venis. Tūc ille rn̄dit ego ſum ſanctus Lazar⁹ quē tu recepiſti ⁊ cui multa bona feciſti ſub ſpecie gaui ex dei amore ⁊ ꝓpter honorē ⁊ bonuꝫ qđ mihi feciſti ꝯcedit tibi deus vnū magnū donum ꝙ cum flat⁹ ille quem ſenſiſti tibi euenerit ſcias ꝑ certo ꝙ oīa q̄ inceperis in bellis vel alias oīa feliciter cōſūmabis. Tuus honor creſcet de die i diem ⁊ erit timor tuus ſup ſaracenos ⁊ xp̄ianos ſed et inimici tui tibi nuncꝫ nocere poterūt morieris morte honorabili nuncꝫ eris victus ſed ſemper victor exiſtens. quia deus concedit tibi ſuam benedictionem fac ergo ſemper bonum et ſic diſparuit. Ille autē ſurgens a lecto genib⁹ flexis in terra fudit oratōnem ſuā ad deum gratias agens ꝓpter tāta beneficia. Hic poſt peregrinatōnem ſuam intrauit in campū cuꝫ Martino gundiſalui deuicit ⁊ occidit eum ꝓpter qđ lucratus eſt ciuitatē calaguritanā ꝑ rege fernando. quia erat queſtio ſup eadem inter pdictum Fernandum regem et regem ramirū aragoni cui⁹ eſſet et facta eſt concordia int eos ꝙ illi duo milites pugnarent et ꝑti victoris ciuitas ꝯcederet.

Hoc bello vincūt chriſtiani ⁊ occiditur de alymaymon rex ſaracenorū.

Septuageſimūſeptimū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Milleſimo. xix. Tūc rex garſias nauarre ⁊ rex ſaracenoꝝ Alymaymon ꝯgregauerūt exercit⁹ magnos ⁊ in loco qui dicit recurnaſeta factum eſt pliuꝫ magnū ⁊ mortuis pluriſmis ſaracenis victus eſt rex Alymaymon ⁊ mortuus in bello a pdicto rege Garſias.

Chriſtiani vincunt per rodericum de viuar peremptis plurimis ſaracenis.

Septuageſimūoctauū bellū inter ſaracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dn̄i Milleſimo. xxvij. Tūc cum ſupradictus rex Fernandus magnus eſſet in galechia venerunt Saraceni cum exercitu magno vt conquererent extrematuram gentes vo illi⁹ terre miſerunt veloces nuncios predicto roderico viuar vt eis ſuccurreret qđ cū audiuit non detinuit ſe: ſed miſit ſtati pro parentibus et amicis ſuis ⁊ venit contra predictos ſaracenos qui deducebant predam magnam captiuorum gregum et armentorum: et inuenit eos inter Achenſiam et ſanctum Stephanum de Gormatio. Irruit ergo in in eos virili animo et commiſſum eſt

bellū campale asperrimū vbi plurimi ceciderūt saraceni. Deuicitqꝫ saracenos ⁊ secut9 est fugientes p. vij. leucas occidendo ⁊ vulnerādo eos et reuersus est honorifice cū tota preda quā ducebāt saraceni ⁊ tot fuerūt spolia campi i eo ꝙ valuit q̄nta ps fuit ducentoꝝ equorum ⁊ valor centū miliū marcaꝝ argēti que oīa diuisit sine cupiditate bellatorib9 suis ⁊ reuersus est in terrā suā cū diuitijs ⁊ honoribus.

Hoc bello vincunt christiani per regem fernandum magnuꝫ et capitur viseū.

Eptuagesimūnonū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo.xxxiij. Tūc p̄dict9 rex fernand9 magn9 congregauit exercitū suū magnū ⁊ iuit ꝯtra saracenos portugalie ⁊ meridie et badayus. q̄ oīa hec tūc possidebant saraceni ⁊ cepit viribus ceam ⁊ guneam q̄ sunt in portugalia ⁊ plura alia castra que erāt circūcirca ⁊ licet in illis remanerēt saraceni ꝓ vasallis suis fortalicia tamen semp ꝑmanserūt in regis ꝑtāte ⁊ obsedit viseum vbi mortu9 fuerat rex alfonsus socer eius ex sagitta de quo supradictuꝫ est ⁊ in tanta ꝑssura tenuit eam obsessā ꝙ cepit eā ⁊ cepit illū saracenū q̄ infecerat sagita regē alfonsū. Extraxitqꝫ oculos ei9 ⁊ p̄scidit etiam ei9 manus ⁊ pedes. In his rodericus supradictus fuit strennuissimus miles.

Vincunt christiani ⁊ capitur lamegū ⁊ plura alia loca per fernandum magnū.

o Ctuagesimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimo.xxxiiij. Tunc supradictus rex fernandus magn9 cōgregato exercitu suo iuit super lamegum ⁊ licet ciuitas esset fortissima statim tamen obsedit eaꝫ ⁊ tot ingenia ac castra lignea posuit circūquaqꝫ et tam fortissime conquestauit eaꝫ ꝙ vi armorum cepit eam in qua inuenit multitudinem diuitiaꝝ ⁊ cepit captiuos oēs saracenos quos intus inuenit quoruꝫ maiorem ꝑtem retinuit ꝓ edificatione ecclesiaꝝ que ꝓstrate fuerāt et post hec iuit sup castrū sancti martini quod iacet sup riuū de malua ⁊ cepit eū ac deinde obsedit terrasam et cepit eam. Reuersusqꝫ est in terram suam cum diuitijs et honore.

Isto bello vincūt christiani et p9 septem annos capitur conubra per regem fernandū magnum aperiēte sctō iacobo portas ciuitatis.

o Ctuagesimūp̄rimuꝫ bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimo.xxxv. Tūc predict9 rex fernandus magn9 cōgregato exercitu suo voluit habere cōnubram ⁊ ꝯsilio p̄dicti Roderici de viuar pegrinat9 est in sctm̄ Jacobū dixit eī sibi ꝙ de9 iuuaret eū ad capienduꝫ illā ⁊ insup q̄ð in reditu volebat ꝙ euꝫ faceret militē ⁊ ꝙ credebat se receptuꝝ militiā ꝯ conubrā. Acqeuit ḡ illustris rex ꝯsilio ei9 multas el'ynas p viam distribuens ⁊ mā\[s\]it ibidem in orōne tribus dieb9 petens a deo adiuuari in eo ꝙ desiderabat meritis apl'i iacobi. Venit ergo post hoc cum exercitu suo magno ⁊ obsedit conubriā. posuitqꝫ ingenia ⁊ castra lignea circūquaqꝫ sed villa erat tam fort' ⁊ tam magna ꝙ septē annis stetit in ei9 obsidione ⁊ ꝑpter tantaꝫ dilatōnem tempis et inopiam victualium iam volebant xp̄iani dimittere obsidionem. sed monachi cuiusdam monasterij qui vsqꝫ in hodiernum dieꝫ dicit larmano viuentes de labore manu

um suaꝝ ex longo tpe fecerãt magnaȝ ꝓuisionẽ victualiũ secrete hẽbant eñ multitudinẽ tritici ⁊ ordei milij ⁊ leguminũ sentiẽtes ergo ꝙ rex volebat recedere venerũt velociter ad regẽ ⁊ dixerũt ei ꝙ nõ amoueret obsidionẽ, q2 ipsi darent cibaria ex his q̃ longo tpe ꝯgregauerant ⁊ factũ est sic. Naȝ dederũt sufficientiã exercitui quousq; saraceni deficiebãt fame. fames ergo ⁊ pugna sine intermissione deduxerũt saracenos ad hoc ꝙ venerũt ⁊ ꝓcidentes añ regẽ fernandũ petierũt ꝓ mercede solã vitaȝ ⁊ ꝙ darent ei villã ⁊ oĩa q̃ hẽbant. Pius ergo rex ꝯcessit eis vitam ⁊ ipsi dederũt ei villã. quadã die dñica hora tercia. Sȝ interi ꝙ p̃dict⁹ rex erat i p̃dicta obsidione. accidit ꝙ quidaȝ eps grecie dictus assian⁹ ꝑegrinatus est in sanctuȝ iacobũ ⁊ cũ esset ibideȝ audiuit ab hominib⁹ ciuitatis ꝙ sanct⁹ iacob⁹ apparebat sicut miles in bellis xpianorum succurrẽs eis qđ verbuȝ displicuit sibi ⁊ dixit nõ vocetis eũ militẽ ȝ piscatorem. Et cũ in hoc ꝑtinaciter ꝑmaneret placuit deo ꝙ eideȝ dormiẽti apparuit sanct⁹ iacob⁹ portãs in manib⁹ quasdã claues ⁊ dixit ei hylari vultu tu tenes in derisũ ꝙ me dicũt militẽ xpiani ⁊ asseris ꝙ nõ sum miles. Ideo nunc veni ad te vt hoc tibi ostendã nec amplius dubites de militia mea q2 suȝ miles iesu xpi ⁊ adiutor xpianoꝝ ꝯtra Saracenos ⁊ cũ hoc diceret tradit⁹ ẽ sibi equ⁹ albissim⁹ in quẽ ap̃l'us ascendit armat⁹ oibus armis mirabiliter splendẽtib⁹ ad modum militis ⁊ dixit ei ꝙ volebat ire in adiutorium regis fernandi qui iacebat sup conubriã ꝗ iam septẽ annis eam obsidentẽ ⁊ vt sis mag⁹ certus dico tibi ꝙ cũ his clauib⁹ quas in manib⁹ teneo cras hora terciaꝝ aperiã ei portas ciuitatis conubre ⁊ dabo eã regi Fernando quib⁹ dictis disparuit. euigilãs ergo a somno p̃dict⁹ eps assyan⁹ bono mane ꝯuocauit clericos ⁊ oẽs habitãtes in ciuitate dixitq; eis que viderat ⁊ audiuerat diem ⁊ horã signatã apertionis conubre et sicut dixit veridice sic repertũ est. Et tũc p̃dictus rex cepit p̃dictã ciuitatẽ ⁊ fecit militem p̃dictum rodericũ de viuar in maiori mesquita conubre cingendo sibi ensem ⁊ dando ei pacẽ i ore ⁊ fuit vocat⁹ ruidas ⁊ reuersus est rex ꝑ sanctũ iacobũ in terrã suã cum honore.

Titulos sequentium bellorũ inuenies plene in registro cum quotationibus et foliorum indicibus.

O Ctuagesimũ secundũ belluȝ inter saracenos ⁊ xpianos accidit ãno dñi Millesimo. xliiij. Tũc p̃dict⁹ rex fernand⁹ magnus ꝯgregato exercitu suo magno ad ꝑcurrendã terram saracenoꝝ ꝯquisiuit quedã castra Vñ plurima mala eueniebãt xpianis scȝ gormatio vadũ regis aguilerã barbiguã ribam sctm̃ morã ⁊ multas alias turres. Vñ speculabant̃ sarraceni propter q̃s xpiani erãt discooꝑti cũ intrabant terrã illam q̃s oẽs destruxit. Destruxit etiã plura alia fortalicia q̃ erant in valle de bargeter⁹ ⁊ in circuitu tyrazone vsq; medinã celi ⁊ exinde venit in cantabriã ⁊ expulit inde saracenos posuitq; eã sub dñio suo et oĩa mõtana ouen destruxit igne ⁊ ferro. Et exinde venit toletũ ⁊ ꝑimit plurimos Saracenos ⁊ captiuauit destruxitq; talamancam. alcalam ozedam ⁊ lucrat⁹ est plurima alia loca regni toleti ⁊ multitudinem diuitiaꝝ q̃ oĩa dimisit cũ militibus suis. Et exinde venit sup guadal ⁊ faiariam ⁊ obsedit eam nec requies dabatur habitantib⁹ in ea pre multitudine ingeniorum ⁊ machinaꝝ quare illi Saraceni habuerunt mittere nũcios suos ad regem Toleti vt liberaret eos

bello vel donis. Rex q̄ ille almaymon multitudinem auri et argenti multosq̄ꝫ pannos p̄ciosos misit regi fernādo petens treugas vt venirent ad eum secure qd' ei ɔcessum ē. Venit ḡ rex ille saracenus ⁊ factus est vasallus reg. fernandi sic ꝙ quolibet anno dabit ei parias ⁊ reuersus est Fernandus in terram suam cum magnis diuitijs et honore.

Octuagesimūterciū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo.l. Tunc predict⁹ rex fernand⁹ magn⁹ ɔgregato exercitu suo venit in portugaliā ⁊ obsedit montē maiorem vbi plurima damna recipiebat conubra ⁊ tam fortiſ expugnauit eā machinis suis ⁊ breui tēpore habuit eā. Ibi apparuit strēnuissim⁹ miles ruidas de viuar q̄ vadēs vt obseruaret colligentes herbam tres lites saracenoꝝ deuicit. Mouit ḡ rex illustris exinde exercitū suū in algarbium cōburens ⁊ destruēs quicq̄d inuenire poterat captiuādo destruēdo ⁊ occidendo saracenos quousq̄ꝫ p̄uenit ad ciuitatē hispaleñ. Et tūc benabamecb alimucan⁹ rex hispaleñ. videns p̄das ⁊ mag̃ dāna q̄ p suū regnū rex fernand⁹ faciebat misit ei nūcios suos cū magnis diuitijs ⁊ fact⁹ est ei⁹ vasall⁹ concedens ei parias quolibet anno. Rex autem fernandus habito cōsilio suoꝝ recepit eū in vasallum et dona petiuitq̄ꝫ ab illo rege saraceno corpa sanctarum iuste ⁊ ruphine. Si volebat eius amorem habere. Respondit rex saracenus ꝙ nesciebat vbi erant illa corpa. Verūtamen ꝙ si ipse sciret vel quicūq̄ꝫ alius ꝙ sibi placebat ⁊ nō solum illud sed in omnibus alijs in quibus sibi possꝫ cōplacere. Et tūc reuersus est rex fernandus samorā cum magnis diuitijs et honore ⁊ populauit eandem ciuitatē que a tempore almanzor destructa fuerat. Et ex illo loco misit duos ep̄os. s. legioneñ. ⁊ astoriceñ. ⁊ comitem miniū ac duos diuites viros ad regeꝫ hispaleñ. p honorabilibus illis corporibus sanctaꝝ iuste ⁊ ruphine. Qui cūꝫ p̄uenerūt ad p̄dictaꝫ ciuitatē hispaleñ. recepit eos ille rex saracenus cum honore ⁊ exposita ambasiata: rex habitu suo cōcilio respondit ꝙ de corpibus illis nihil sciebant. Verūtamen ꝙ darēt ei parias. Ep̄i aūt illi cū sancti viri steterūt in oratōne trib⁹ diebus et ieiunijs quib⁹ sic in oratōne p̄manentib⁹ apparuit sanct⁹ ysidorus dicens eis. Serui dei nō est volūtas dei ꝙ corpa beatissimaꝝ virginū iuste ⁊ ruphine extrahantur ab hac ciuitate. q: hec ciuitas debꝫ conqueri a xp̄ianis ⁊ vult ꝙ hic maneant p ɔsolatōne eoꝝ. Sed deus habet p bono semp vestram sanctitatē ⁊ propter honorē regis fernandi a quo recepit multa seruitia ꝙ deducatis corpus meū in ciuitatem legioneñ. et cum audiuerūt timuerūt timore magno et steterūt p aliquā morā attoniti ⁊ muti propter magnā claritatem ⁊ sentiētes mirabilem ⁊ nō assuetū odorē. ⁊ tunc sanctus ille confessor ysidorus fecit signū crucis sup eos ⁊ statim redierunt in seipsis ⁊ interrogauerūt eum quis esset. Qui r̄ndit ego sum ille ysidorus q̄ fui archiep̄s hispaleñ. tūc facta gratiaruꝫ actōne petierūt ab eo ꝙ eis ostenderet locū sepulture ⁊ ostendit eis dādo certa signa eis quomodo iacebat in sibylia veteri ⁊ disparuit ab oculis eorum Illi vero venerunt ad regem dicentes ꝙ volebant ei ostendere quod petebāt placuit regi et venit cum militib⁹ suis ad locum signatum ⁊ fodiens presente rege inuenit sepulchrum sancti confessoris et aperientes sepulchrum exiuit odor mirabilis in modū alnusqui et balsami qui profuit in salutem non solum xp̄ianorum sed etiam saracenorum et extracto corpore honorifice in-

noluerũt ossa illa nobilibus pannis et rex propter miraculum qđ viderat do luit de concesso ⁊ voluit accipere illud si potuisset. Sed cu3 hec cogitauit am plius corpus illud videre non potuit: ⁊ motus est intellectus eius in aliđ sic ꝙ obliuioni tradidit que cogitauerat: ⁊ post hec mouerunt se episcopi ac alij ambasiatores cum precioso illo corpo re per viam suam plurimis miraculis chorusando. ⁊ cum puenerũt legionẽ et rex fernandus sciuit. iuit ad eos cũ solenni ꝓcessione. ⁊ cum magno hono re posuit illud sanctum corpus in quo dam monasterio quod ipse fecerat in monumento aureo super altare maius ⁊ extunc ecclesia illa vocata est sanct[9] ysidorus quam dotauit lapidib[9] preci osis auro ⁊ argento ac plurimis posses sionibus. Est autem monasterium il lud qđ ego vidi canonicarum regulari um vbi sunt sepulture multoꝝ regum quorum imagines tenent cruces ĩ ma nibus sinistris et in dextris enses eua ginatos.

Ctuagesimumquartum bellu3 inter saracenos ⁊ xp̃ianos acci dit circa ꝑdicta tempa. Tũc eñ ꝑdictus rex fernandus magnus ad re quisitõnem regine domine sancie vxo ris sue cõgregauit exercitum suũ mag num ꝯtra saracenos carpentanie ⁊ cel tiberie que sibi rebellauerãt deditq̃ ei ꝑdicta regina de suis thesauris magñs diuitias ꝓ stipendijs militum. Cum ḡ ꝑdict[9] rex puenit ad terras illas in tan tum confregit illas ⁊ tot saracenos oc cidit ⁊ captiuauit ꝙ ꝑ vim ⁊ contra eo rum volũtatem reduxit terras illas ad pristinam seruitutem ⁊ reuersus est in terram suam cũ magnis diuitijs ⁊ ho nore deditq̃ regine in recompensatio nem eoꝝ que sibi ꝓ exercitu suo dede rat om̃s parias illoꝝ saracenoꝝ. Celti beria est illa terra q̃ vadit a sancto Se bastiano ex parte occeani maris indi rectum vsq̃ mare cesarauguste qđ est mare mediterraneũ ⁊ ex flumine ybe ro vsq̃ ad regnũ morcie vocaẗ carpen tanea. Iste rex fernandus liberauit re gnũ ne esset subiectu3 impatori nec re cognosceret superiorẽ in tpalib[9] et hec fuit cã quare fuit vocat[9] magn[9] sic ple nius ꝑtineẗ in generali historia hispa nie. Hinc illustri regi beatus ysidorus reuelauit diem mortis sue vt se dispo neret ꝓ ingressu beatitudinis eterne q̃ vt venit añ corp[9] beati ysidori ⁊ genib[9] flexis ac coronat[9] regia corona sic ora uit. Dñe ihũ xp̃e cui[9] est omnis ptãs ⁊ om̃e regnũ. q2 tu es rex omniũ regnoꝝ ⁊ rex oĩm gentiũ dñe reddo tibi nũc re gnũ qđ mihi dedisti: ꝫ peto ꝓ mercede ꝙ anima mea sit posita in luce cui[9] nõ est finis quib[9] dictis expoliauit se ve stimentis suis regijs auro decoratis et abstulit coronã quã tenebat in capite ⁊ posuit eã sup altare et indut[9] est cilicio circa carnẽ. ⁊ iterũ fecit oronem ad de um ⁊ absolut[9] est ab ep̃is de pctis suis ⁊ statim ibi recepit vltima3 vnctõnem sparsitq̃ cineres sup se ⁊ precepit se de duci in pegrinatõe3 ad sctãm mariã de almasã que est ꝓpe cabesom vbi noue3 dieb[9] stetit ⁊ appropinquãte morte fe cit se deduci in cabesom ⁊ ordinato te stamẽto suo diuisoq̃ regno trib[9] filijs sc3 sancio alfonso ⁊ garsie post pniam lachrymabilẽ triũ dieru3 die quarta q̃ fuit dies sancti iohis baptiste hora. vj. data bñdictõne filijs suis migrauit ad dñm sepult[9] est in ecclesia sancti ysido ri ciuitatis legioneñ. iuxta prem suum quẽ ipse deonã fecerat deduci. Regna uitq̃ vigintiduob[9] annis et sex mensi bus ⁊ successit ei in regno castelle san cius fili[9] ei[9] prim[9] alfonsus in regno le gionis ⁊ garsias in galecia ⁊ portuga lia.

Ctuagesimūquintum bellū in-
o ter saracēos et xp̄ianos accidit
anno domini Millesimosexin
gentesimoseptuagesimo. Tunc predi-
ct⁹ rex sauci⁹ videns q̄ rex Fernādus
pater suus ꝑ honore fidei xp̄iane con-
questauerat ꝓuicias portugalie ꝛ luci-
tanie hispaleñ. cordubeñ. toleti celtibe
rie ꝛ carpentanie suntq̄ reges eaꝝ facti
tributarij ei. Ideo cōgregato exercitu
venit sup ciuitatē cesaraugustanam ꝛ
obsedit eam ac cum ingenijs ꝛ machi-
nis plurib⁹ de die et nocte eam fortissi-
me expugnabat ꝓpter qd̄ post mlt̄a dā
na que receperūt saraceni rex ciuitatis
misit regi Saucio multitudinē mag-
nam auri ꝛ argenti ac lapidum precio
soꝝ ꝛ factus est eius vasallus cum tota
terra sua ꝛ tributari⁹ cum omnib⁹ eius
sic q̄ quolibet anno darent ei certū q̇d
et firmata hac pace. Reuersus est rex
saucius in terrā suā cum diuitijs ꝛ ho-
nore. Iste rex sauci⁹ nō fuit ɔtentus de
diuisione regnoꝝ quā fecerat pater ei⁹
fratrib⁹ suis. Et ideo desiderio habēdi
om̄ia regna licet penā ꝑditōnis posuis
set pater cuicūq̄ eoꝝ frangenti disposi
tionem ei⁹. Congregauit exercitū ma-
gnum. ꝛ iuit primo ɔtra regem Garsi-
am fratrem ei⁹ qui erat rex portugalie
ꝛ galecie. Et post plurima bella deuicit
eum et captum carcerib⁹ mancipauit.
Deinde bellauit ɔtra regem Alfonsuz
fratrem suū qui erat rex legionis ꝛ de-
uicto eo ī campo atq̄ capto posuit euz
etiam in carcerib⁹ licet pluribus aliq̊ꝝ
fuerit solutus cum conditōne q̄ efficere-
retur monachus ꝛ sic factum est. quia
in monasterio sancti facūdi accepit ha
bitū monachalem sed non ꝑmansit. q̄
dimisso habitu recessit ꝛ venit ad regez
alymaymon toleti cum quo moratus
est honorifice vsq̄ ad mortem fratris
sui rebis saucij. Sicut ergo mansit rex
sauci⁹ rex castelle legionis ꝛ portuga-
lie: sed adhuc ɔtent⁹ voluit capere Sa
morrā quā dederat pater su⁹ sorori sue
dñe vrrace. Venit ergo sup eandē ciui
tatem ꝛ post plurima bella exiuit ꝓdi-
tor quidā de ciuitate qui dicebat velli-
do dulpho q̇ fact⁹ priuat⁹ regis q̄ ꝓmi
sit sibi dare moduz quō ciuitas capet.
Roguitq̄ regē die quadā vt ambo irēt
soli lentis passib⁹ vt viderēt circūqua-
q̄ ciuitatē ꝛ q̄ ei oñderet locum ingres
sus. Cū ergo iuissent ꝛ cū rex locum vi
disset descendit ab equo circa flumē vt
solaciaret. tradiditq̄ venabulū qd̄daz
deauratum qd̄ manu gestabat p̄dicto
vellido dulpho ip̄e v̇o secessit ad secre
ta nature q̇ cum ꝓditor ille ex aduerso
cerneret inclinatū ꝑcussit regem ꝑ spa-
tulas sic q̄ venabulū ꝑ pectora ei⁹ exi-
uit subito fugiens recepit se in ciuita-
tem. Sic ergo maledictio paterna ɔp-
hendit eū vt sic ꝓditorie moreret. Jacz
sepultus in monasterio deonam. ꝛ suc
cessit in regnis p̄dictis Rex alfons⁹ q̇a
rex garsias mortu⁹ etiaz fuit in vincu-
lis vt pleni⁹ ista ɔtinent in generali hi-
storia hispani.

Ctuagesimūsextū bellū inter sa
o racenos ꝛ xp̄ianos accidit āno
domi Millesimooctugesimo-
tercio. Tūc p̄dictus rex alfonsus sext⁹
q̇ dict⁹ fuit brano post mortē regis sau-
cij fratris sui q̇ decesserat sine ꝓle hūit
om̄ia regna ei⁹ pacifice ꝛ in tanta pace
ꝛ iusticia tenuit regna sua qualis non
fuerat post excidiū hispanie. Hic ergo
rex propter quedam federa ꝛ iuramen
ta que fecerat regi toleti Alymaymon
cum fuit in eius potestate. scilicet nun
q̄ eundi contra eum nec contra filium
eius adiuuandi eum contra quemcun
q̄ contrarium cum audiret q̄ erat ob-
sessus a rege Cordubeñ. congregauit
exercitum suum magnuz ꝛ venit in ei⁹
succursum. Cū ergo cognouit rex cor-

dubeñ. ꝙ rex Alfonsus in multitudie graui veniret ⁊ esset i elias timore magno percussus fugit ⁊ tunc iterum rex Alfonsus firmauit federa p̄dicta tenēs in potestate sua regem Toleti in tentorio suo inuitatum ⁊ circundatum quigentis milibus armorū sicut ⁊ ipse tenuerat eum in ciuitate toleti ne videretur iuramenta seruare que fecerat. Existens in alterius potestate sed libere ⁊ post hec ambo reges cum exercitibus suis mouerūt se contra terram reg. corduben. cremantes et destruētes villas loca et castra ac quecunqꝫ inuenire poterant et reuersus est rex Alfonsus in terram suam cum diuitijs ⁊ honore.

o Ctuagesimūseptimū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimooctuagesimoquarto. Tūc predictus rex Alfonsus sextus brano tercius rex castelle congregauit exercitum suū magnū: ⁊ intrauit terram Saracenoꝝ comburens et destruens quicq̄d inuenire potuit ⁊ tantū timorem incussit Saracenis ꝙ oēs saraceni toti⁹ hispanie facti fuerant tributarij.

o Ctuagesimūoctauū bellum inter Saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimooctuagesimoquinto. Tūc predictus rex alfonsus sextus tercius rex castelle misit rodericum didaci qui a quinqꝫ regibus quos deuicerat vt supradictū est fuit cognominatus lingua arabica cid qđ idem est ꝙ domin⁹ ad regem hispaleñ. corduben. ⁊ granate. Inter q̄s tunc magna versabatur discordia ⁊ inimicicia ⁊ m̄lti milites nobiles regni castelle iuuabant almudafar regem granate cum potestate sua. Qui oēs iuerunt contra regem hispaleñ. et licet p̄dictus adruidas scripsisset regi granate ꝙ nō bellaret cōtra regē hispaleñ. quia erat vasall⁹ regis alfon si noluit acq̄escere p̄cibus ei⁹: ꝫ intrauit ⁊ destruxit vsqꝫ ad locū q̄ dicit cabra quicq̄d inuenit. Qđ cum cognouit p̄dict⁹ adruidas ꝯgregauit oēs saracenos ⁊ xp̄ianos q̄s tunc habere potuit ⁊ iuit virili aīo ꝯtra eos Sed deridentes eū milites q̄ erant cū rege granate nūciauerūt ei ꝙ nō exirēt ꝯtra illū ꝓpter eū nec ꝓpter alios sibi similes. Quo audito cogitauit ꝙ nō esset ei honor si non ꝑmitteret eos venit ḡ ꝯtra eos ⁊ bellauit cū eis in campo ⁊ durauit bellū ab hora terciaꝝ vsqꝫ ad sextam horā ⁊ ceciderūt multi ex parte regis granate ac deuicit eos fugierūtqꝫ per vim a campo saraceni ⁊ cepit in bello comitem garsiam ordone⁹ ⁊ alios milites q̄ iuuabāt saracēos tenuitqꝫ eos i vīclis trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ ⁊ dimisit eos p̄cepit ergo victoria habita spoliari campū ⁊ reddidit predam quā portabat regi hispaleñ. sic vt vnusquisqꝫ cognosceret q̄ sua erant ⁊ reuersus est ad regem alfonsum cū magnis diuitijs ⁊ honore ⁊ cū parijs p̄dicti regis hispaleñ. Et extūc saraceni ⁊ xp̄iani inuocauerūt eum adruidas campeator que omnia multū placuerūt regi Alfonso.

o Ctuagesimūnonū bellū int̄ saracenos ⁊ xp̄ianos accidit post p̄dictū bellū paucis elapsis diebus. Tunc eīn rex alfonsus sext⁹ predictus ꝯgregauit exercitū suū magnum ⁊ intrauit terrā saracenoꝝ in vuandalia vbi plurima damna eis intulit. Sꝫ cū ipse esset in partibus illis bellās cōgregati fuerūt ex aduerso plurimi Saraceni ⁊ intrauerūt p regnum castelle obsederūtqꝫ gormacium ⁊ fecerunt in terra illa multa mala et dāna. Cid autem ruidas campeator qui remanserat

infirmus in recessu regis ꝛ iam ꝯuale-
scebat audito damno quē saraceni faci
ebant ꝯgregauit om̄s gentes quas po
tuit ꝛ iuit ꝯtra terrā toleti ꝛ ꝑcurrit illā
destruens quicq̄d inuenire poterat: et
deduxit secū preter alias diuitias. vij.
milia saracenoꝝ inter viros ꝛ feminas
ꝛ sic reuersus est in castellā cū honore
Istud factū seminariū inuidie fuit in-
ter milites castelle. Et ideo tenuerunt
modū cum rege Alfonso q̄ cum cam-
peator esset expulsus a regno et sic fa-
ctum est ꝛ cum recederet nocte q̄dam
cum dormiret dictū est ei in visione va
de audacter ꝛ noli timere. q: semp tibi
bene erit dū viueris erisq̄ diues ꝛ ho-
norat⁹ ꝛ in suo recessu cepit vnū castrū
saracenoꝝ qđ iacet sup henares ꝛ dicit
castreyon gentes v̄o sue ꝑcurrerūt ter
ram illam vsq̄ guadalfaiariam. Et cō-
gregatis omnib⁹ spolijs quinta ps de
putata ipsi cum fuit vendita Sarace-
nis precio trium millium marcharum
argenti.

n Onagesimū bellū inter saracē-
nos ꝛ xp̄ianos accidit sequenti
die. Cum em̄ p̄dictus Cid rui-
das campeator iret in ꝯfinib⁹ regni bel
lauit cum saracenis de alcozar et occi
dens plurimos eoꝝ cepit locum illū
quadā arte mirabili ibi inuenit plures
diuitias. ꝛ istud factum magnum intu
lit timorē saracenis omnib⁹ terolij et
calatainbȳ ꝓpter qđ scripserūt regi va-
lentie abuacar q̄ acciderant dicētes q̄
si non succurreret eis q̄ etiam caperet
terram eorum.

Onagesimūprimū bellum int
saracenos ꝛ christianos accidit
paucis elapsis dieb⁹ post predi
ctum bellū. Quia tunc rex valentie vi
dit supradictas lr̄as ꝛ misit duos reges
cū trib⁹ milib⁹ armatoꝝ ꝛ cū oib⁹ alijs
gentib⁹ illi⁹ frontarie venerūtq̄ supra
locū dealcozar ꝛ obsederūt ibi ipm cid
ruidas campeatorē cum militia sua te
nueruntq̄ ibi eū obsessum trib⁹ hebdo
madib⁹ ꝛ abstulerūt ei aquā. gētes aūt
q̄s cū hēbat in numero erāt pauce. q̄a
solū erāt q̄dringenti eq̄tes ꝛ tricēti pe
dites. Vidētes aūt q̄ aquā ꝑdiderant
die quadā parauerūt arma sua ꝛ arma
uerūt se secretissime et subito aptis ia-
nuis exeūtes irruerūt viriliter in sara-
cenos ex inspirato. Sed ꝛ illi videntes
eos venire pauerūt se vt meli⁹ potuerūt
ꝛ statim factū est prelium magnū ceci
derūtq̄ plurimi saraceni. Sꝫ et int ce-
tera strennuissima q̄ ibi fecit ipse ad q̄n
dam militē saracenū feriēs ense nudo
diuisit in duas ꝑtes vt equū suū daret
cuidā militi suo q̄ pedes pugnabat equo
suo mortuo ꝛ vnū regē illoꝝ duorū q̄
dicebat feris ꝑcussit letalit ꝓpter qđ de
dit terga. Ali⁹ v̄o rex q̄ dicebat gualue
fuit etiam ꝑcussus in capite a martino
antolmes milite strenuo ꝓpter qđ etiaꝫ
dedit terga. Videntes ḡ saraceni q̄ re-
ges fugiebāt ꝛ om̄es ipsi timore ꝑcussi
relicto campo fugierūt ꝛ secuti sūt eos
xp̄iani occidētes ꝛ vulnerātes eos sine
numero q̄usq̄ ꝑuenerūt ad portas te-
rolij ꝛ calambij. q: rex feris fugit tero
liū ꝛ gualue calatambiū et inde reuer-
sus est cū bellatorib⁹ suis ad locuꝫ vbi
fuerat bellū expoliauerūt campuꝫ vbi
multas diuitias inuenerūt ꝛ inter cete
ra de equis saracenoꝝ postq̄ ꝯgregaue
rūt eos q: erāt spersi inuenerūt q̄ngen
tos ꝛ decem deferūt de equis xp̄ianoꝝ
xv. ꝛ intrauerunt castrū suū de alcozar
cū magnis diuitijs leticia ꝛ honore de
eq̄s v̄o quos habuit ꝑ parte sua viriu
osus Cid misit. xxx. cū sellis ꝛ frenis ꝛ
singulis ensib⁹ pendentib⁹ ex arzonib⁹
in donū regi alfonso castelle p̄dicto vt
haberet amorē ei⁹: q: irat⁹ erat ab eo vt
supradictū est.

n Onagesimūsecundū belluʒ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini. Mlxxxviij. Tūc ꝑdict⁹ Cid campeator cuʒ esset eius timor sup oīs saracenos cesaraugustanos valentinos ⁊ sup oīs illaꝝ partium acceptis elect militib⁹ suis iuit ad ꝑcurrendā terrā saracenoꝝ ⁊ ꝑuenit vsqꝫ ad locum qui dicit̄ huerta ⁊ vsqꝫ ad montē aluanū spacio quinqꝫ dieruʒ et exiuit son⁹ ei⁹ inter omnes saracenos ⁊ xp̄ianos. ꝓpter qd̓ comes remon berēgel barchinonen̄. q̄ in sua recōmendatione habebat illos saracenos coniunctus fuit Benalphaie regi denie. Qui magnis exercitib⁹ ꝯgregatis secuti sūt predictū Cid campeatorē cogitātes ꝙ ab eoꝝ manib⁹ euadē nō posset ipse q̄t ad tūc deducebat magnaʒ predā. ꝑuenerūt ergo ad eū nupmar de tonar nec predict⁹ comes remon voluit acceptare verba honesta ipsi⁹ Cid sibi nūciantis ꝙ nihil ducebat de suo ⁊ ꝙ dimitteret eū in pace. Videns ḡ virtuos⁹ Cid eoꝝ superbiā q̄ tollere volebāt ea q̄ ipse lucrat⁹ fuerat ab inimicis dei ⁊ leg nostre irruit in eos viriliter et ceciderunt multi ex parte aduersa. Alij vō q̄si innumero fuerūt vulnerati ⁊ deuicit eos cepitqꝫ predictū comitē viuū ⁊ lucrat⁹ est illa vice ensem q̄ dicebat̄ colada. Sed post terciū diem virtuosus Cid liberauit comitē predictuʒ et remisit eum ad partes suas cum duob⁹ militib⁹.

n Onagesimū tercium belluʒ inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimooctuagesimonono. Tunc predictus benalfaie vna cum predicto comite Remon venerūt cum multitudine graui et obsederūt castrum de Almenar regis cesaraugustani qui erat valde confederatus ipsi cid campeatori. misit ergo rex cesaraugustanus pro Cid campeatore sibi confederato vt succurreret castro ipsius qui venit super eos et commissum est durum bellū effusaqꝫ est multitudo sanguinis. sed finaliter vicit eos Cid qui nunq̄ȝ victus fuerat et fugiert̄ d̓ campo rex abenalfaie ⁊ predictus comes secutusqꝫ ē eos per tres leucas occidens ⁊ vulnerans plurimos eorum ⁊ reuersus est cum multitudine captiuorum ⁊ cum magnis diuitijs ⁊ honore in ciuitatem cesaraugustanam vbi honorifice et cū magna leticia fuit receptus.

n Onagesimūquartū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno domini Millesimononagesimo. Tūc predictus rex Alfonsus sextus brano tercius rex castelle venit in succursum cuiusdam vasalli sui saraceni contra vnum vuandaluʒ qui se eleuauerat cum castro de rueda qd̓ est prope cesaraugustam. Saracen⁹ autē ille qui se eleuauerat cum castro habuit verbum suum cum infante ramiro qui erat ex parte regis Alfonsi dicens ꝙ volebat dare castrum predicto regi Alfonso ⁊ exiuit colloquendo cū rege inuitauitqꝫ eū ad prandiū intra castrū ḡ rex nō acceptauit ꝯuiuiū illuminat⁹ a deo q̄ erat ꝯuiuium proditōnis. Intrauerūt ergo cum eo ad conuiuiū ꝑdictus infans et comes garsias q̄ cum fuerūt intra castrum occisi sunt lapidibus qd̓ factū nimis displicuit regi ⁊ cogitādo vituperiū qd̓ sibi fecerat ille saracen⁹ misit pro Cid ruidas campeatore q̄ libenter venit ad mandatū ei⁹ ⁊ recepit euʒ rex honorifice. Narrauitqꝫ sibi dāna q̄ receperat ab illo saraceno. Tūc pepcit ei ⁊ inuitauit eū ꝙ veniret secū in castellā ḡ noluit acq̄escere q̄usqꝫ ꝯcessit sibi sequētia. scʒ ꝙ cū aliquis

nobilis haberet exiret de regno ꝙ dare
tur eis spaciū .xxx. dierum. Scd̄o ꝙ ni
hil faceret ꝯtra aliquē nobilē nec ciuē
nisi primo eēt exaudit⁹ sicut dꝫ esse de
iure. Tercio ꝙ nihil faceret cōtra foros
⁊ priuilegia ad bonos vsus villaꝝ ⁊ lo
coꝝ. Quarto ꝙ non faceret impositio
nes inordinatas. Quinto ꝙ si contra h̄
faceret ꝙ ꝓpter hec tota terra possit re
bellare ⁊ eleuari quousqꝫ fieret emēda
ꝑ regem q̄ om̄ia rex cōcessit sibi ⁊ iterū
inuitauit euꝫ ꝙ secum veniret: sed ipse
noluit quousqꝫ vindicaret ip̄m de illo
saraceno ꝓditore. Regratiat⁹ est ḡ rex
Alfonsus sibi ⁊ reuersus est in castellā
Virtuosus v̄o Cid obsedit castrū p̄di
ctuꝫ ⁊ in tanta p̄ssura posuit eū quous
qꝫ moriebant̄ fame nec poterāt iaꝫ bel
lare p̄ fame ⁊ volebant sibi dare castrū
si saluaret vitaꝫ eoꝝ: sed ipse noluit vt
vindicat regē cepit ergo virib⁹ castrum
⁊ captiuauit saracenū illū aliuosalas ⁊
om̄s qui erant cū eo om̄es occidit pre
ter aliuosalas ꝓditore et aliquib⁹ suis
quos misit regi alfonso placuit ḡ regē
cum vidit p̄ntem siue donū ipsius cid
campeatoris et fecit magnā iusticiam
de isto proditore ⁊ socijs eius et regra
tiatus ipsi Cid quia vindicauerat eum

Vnagesimūquintū bellum in
n ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno dn̄i Millesimononagesi
moprimo. Tunc p̄dictus Cid campe
ator ꝯgregatis militib⁹ suis iuit ad per
currendā terram benalfaie regis denie
ꝙ cum rex ille sciuit doluit valde ⁊ mi
sit veloces nūcios ad petrū regem aro
gonie cum quo erat federat⁹ ꝙ veniret
ad adiuuandū eū ꝯtra Cid campeato
rem. q̄ etiā dolens q̄ cū intrauerat ter
ram suā sil'r ꝯgregauit exercitū suum ⁊
ambo reges venerūt sup eū q̄ erat edifi
cando quoddā castrū sup modella q̄d
dicebat̄ alcola parauerunt ergo ibi acies
suas ⁊ ꝯmissum ē durū bellū ⁊ cecide
runt multi ꝫ finaliter habuit victoriaꝫ
Cid campeator de illis duob⁹ regibus
⁊ fuit captus rex aragonie cū mult' co
mitibus ⁊ militib⁹ suis. Alij v̄o dederūt
terga ⁊ cum hac honorabili p̄da reuer
sus est cesaragustā vbi cuꝫ magna leti
cia ⁊ honore recept⁹ fuit a rege et filijs
ei⁹. Sed virtuosus Cid ꝯpatiens regi
petro ⁊ suis militibus. q̄ xp̄iani erant
soluit eos ⁊ ꝑmisit eos ire libere in ter
ram suā. Et post hec venit Cid campe
ator in regnū cū diuitijs ⁊ honore qui
receptus fuit a rege alfonso honorifice
deditqꝫ sibi multas villas ⁊ castra ac p̄
uilegia ꝙ quēcunqꝫ locum caperet a Sa
racenis vel alijs inimicis esset suuꝫ iu
re hereditario ⁊ successoꝝ suoꝝ.

Vnagesimūsextum bellum in
n ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno domini Millesimonona
gesimoquinto Imperante heinrico et
sedente in cathedra petri gregorio se
ptimo. Tunc predictus rex Alfonsus
brauo tercius rex castelle congregauit
exercitum suum magnum ⁊ venit sup
toletum. Erat em̄ iam solutus a iuram̄
to quod fecerat alymaymon regi tole
ti propter eius mortem et filij sui ysen.
Venit ergo predictus rex et cogitauit
quomodo capere possit ciuitatem illā
tammagnam ⁊ tamfortem et recorda
tus est verbi quod audierat cum esset
sub arbore i horto regis predicte ciui
tatis quando erat cū predicto rege aly
maymon. Querebāt enim inter se cō
siliarij predicti regis ipso presente re
ge quomodo possit capi ciuitas illa tā
fortis et respondit vnus illorum ꝙ nō
poterat capi nisi septem annis esset ob
sessa sic ꝙ nulla prouisio possit intra
re: et tunc in octauo anno posset ca
pi pre fame. Istud verbum audiuit

rex Alfonsus licet ipsi cogitarēt ꝙ dor
miebat sic ergo cū venit ex hoc verbo
abstulit eis panem ⁊ vinū ⁊ fructꝰ per
iiij. annos ⁊ hoc vndiꝗ ꝑ totam terrā
⁊ tenuit eam obsessam alijs q̄tuor ānis
ex quadruplici parte ciuitatis ⁊ cū in-
tra ciuitatem esset populꝰ sine numero
defecerunt eis iam victualia ⁊ sub qui
busdam pactis data est eis ciuitas in
die sancti Vrbani mēsis may et capta
ciuitate illa que quondā fuerat honor
⁊ gloria gottorum exiuit inde ⁊ ꝑcurrit
om̄s terras circūquaꝗ et cepit tūc san
ctam Eulaliam maquedam albanam
argancam scalonā ozedā butragā ateu
siam ozaman berlangā et medinā celi.
⁊ plurima alia loca ⁊ reuersus est tole
tum vbi collocauit thronū suū ⁊ fecit
ibi habitatōnem suā ⁊ facta est mesqui
ta maior ecclesia cathedralis dicta san
cta Maria ⁊ fecit ꝙ eligeret archieṗs
qui esset primas hispaniarū et dotauit
ecclesiā illā pluribꝰ villis castris locis
⁊ possessionibus honorifice sicut ⁊ nūc
est ⁊ in die ꝯsecratōnis ecclesie obtule-
rūt rex ⁊ regina de thesauris suis ⁊ po
suerūt in illa ecclesia reliquiarū multi-
tudinē quas habebāt ꝓpter quas verā-
das ⁊ indulgentias obtinendas cōcur
rit ibi multitudo ppl'i ex toto archiepi
scopatu certis tempibꝰ anni.

n Vnagesimūseptimū bellū in-
ter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit
anno dn̄i Millesimononingē-
tesimoseptuagesimo sedente in cathe-
dra petri vrbano scdo ꝑdictꝰ papa āno
dn̄i Millesimononagesimosexto apd̄
clarum montem aluernie in mense no
uembris consiliū celebrauit vbi expo-
sita est miseria ciuitatis hierusalē de-
decus xp̄i ⁊ obprobrium nunciat con-
silium ⁊ auxiliū postulat. Vnde occi-
dentis populi innumerabilis multitu
do duces comites ⁊ nobiles ignobiles
diuites et pauperes episcopi clerici et
religiosi senes pueri ⁊ puelle dolentes
loca sancta prophanari a gentibꝰ ⁊ tur-
cis ab appulia ꝓuincia lingua occita-
na hispania Acquitania britania nor-
mania Schocia flandria francia ger-
mania lothoringia borgondia lombar
dia alijs ꝓuincijs regnis et terris nul-
lo vnꝗ angariante sed om̄s pari fide ⁊
voto ⁊ deuotōe iniurias xp̄i vltū ire se
parantes signo crucis signati pace fir-
missima vbiꝗ terrarū composita de ter
ris suis egredientes nullū in tanta mul
titudine regem habentes nisi christū
sepulchrū ipsius tanto tempe sub ser-
uitute redactū proponūt reddere liber
tati ⁊ quanto quiscūꝗ pronior erat ꝑ-
us ad mūdi militiā tanto erat pronior
modo ad dei militiam exercendā. Iu-
deos vero in vrbibus quas transibant
credere compellebant vel trucidabant
Vnde multi zelo paterne legis mutuo
se peremerūt. Alij credere se simulan-
tes post ad iudaismum relabantur. Et
si querat quis incitauit predictum vr-
banum papam vt crucem predicaret ⁊
quis tantam multitudinem commo-
uit. Respondetur ꝙ hoc venit ex inspi
ratōne diuina que facta fuit cuidā pau
peri religioso viro gallico qui dicebat
Petrus heremita. qui cum peregrina
retur in sanctum sepulchrum videns
loca sancta ab impijs irreuerenter tra-
ctari videns etiam venerabilem simo-
nem ciuitatis patriarcham cum subdi
tis suis viliter ⁊ cū omi abiectōe ⁊ plu
ribꝰ oppressionibꝰ affligi commota sūt
viscera eius vehementer ⁊ cepit anxiꝰ
contristari ⁊ cogitare si quomodo posset
afflictis subuenire. Cum aūt quadam
nocte dominice resurrectōnis in eccle-
sia lachrymis ⁊ orationibꝰ dn̄o suppli-
cans ꝑnoctaret lōgo vigiliarū labore fa
tigatꝰ supra pauimentū eccl'ie somno
hūanitꝰ irruente cepit paululū dormi-

tare dominꝰ aūt ihesus xp̄us apparuit
ei in somnis iniūgens ei legationē ad
dominū papam ⁊ ad principes occidē
tales ꝓ liberatōne terre sancte quā le-
gatōnem ipse fideliter adimpleuit ve-
niens ad predictū papam ⁊ oīs alios
principes xp̄ianos cū literis p̄dicti pa
triarche ⁊ alioꝝ fideliū hierosolimis
ꝯmorantiū. Sic ergo congregati sunt
oīs supradicti cum Petro heremita
Erāt aūt huiꝰ sancti exercitꝰ eminenti-
ores Adamarꝰ podieñ. ep̄us Godefri-
dus dux lothoringie Eustaciꝰ ⁊ baldo-
niꝰ fratres eꝰ Robertꝰ comes flandrie.
Rodolphus comes meteñ. Hugo ma
gnꝰ frater regis francoꝝ Stephanꝰ co-
mes blesensis Raymundꝰ comes colo
se ⁊ sancti Egidij destimondꝰ dux ape-
lie Robertꝰ comes normanie. Anshel
mus de aboldumūte Raymundꝰ tore-
ne. verū aūt ꝙ sit ruidas campeator su
erat inuitatꝰ ab istis principibus ꝓ isto
passio faciendo ꝓpter eiꝰ magnā famā.
Sed ipse occupatꝰ cum rege Alfonso
ꝯtra saracenos in expugnatione toleti
⁊ alioꝝ locoꝝ vt infra dicet̄ ꝫ ab illo cō
niuio facto excusauit exposita etiā sua
sctā occupatōne ⁊ credunt̄ tūc transfre
tasse plus ꝙ̄ ducenta milia xp̄ianorū
inter q̄s Gulsheriꝰ de turribus multos
insultus hostibꝰ inferens atq̄ damna
vna die rugitū leonis a serpente circū-
ligati audiuit q̄ socijs dissuadentibus
accedens audater serpentē truncauit
leonem liberando cuiꝰ rei leo immemor
eundē sequit̄ vt leporariꝰ et ꝙ̄diu in il-
la terra fuit multa fecit ei comoda i ve
natōnibꝰ et bellis et quacūq̄ vidit dn̄o
aduersari subito ꝓsternebat nec domi-
no redeunte in naui positū derelinque
re voluit: ꝫ nautis nolentibꝰ eum reci-
pere vtpote animal crudele secutus est
dn̄m suū natando ꝑ maria quousq̄ de
fecit Anno ḡ p̄dicto scilꝫ Millesimo-
nonagesimoseptimo exercitꝰ dn̄i fines
paganoꝝ attigit ⁊ factū est primū bel-
lum magnum cum saracenis ad pon-
tem fluminis pharphar nono kalēdas
marcij vbi multo saracenoꝝ sanguine
effuso victi sunt a xp̄ianis. Et capte sūt
ciuitates Nicea ⁊ laodicia et licet eēnt
tanti in exercitu tanta fuit rerum om-
nium abundantia vt aries vno dena-
rio. bos vero tantum nummis duode
cim venderet̄.

n Onagesimūoctauū bellum in-
ter Saracenos ⁊ xp̄ianos acci
dit anno p̄dicto scꝫ Millesimo
nonagesimoseptimo. Cum eīm exerci-
tus domini p̄dicta obtinuisset loca et i
manu impatoris Constantinopolita-
ni reliquisset ꝓfectus inde varijs trans
cursis regionibꝰ ⁊ ꝓlixi itineris diutur
no labore plurimū fatigati mense sep-
tembri ante ciuitatē anthiochie. Nam
q̄ tūc erat saracenoꝝ subiecta dominio
castra locauerunt. Cum aūt ꝑ menses
vero nouem in obsidione ciuitatis cō-
tinue laborarent ⁊ varijs tribulationi
bus essent oppressi videlicꝫ fame frigo
re yemalibꝰ ymbribus ⁊ multimodis
egritudinibꝰ ac diuersis morbi generi
buos a turcis in ciuitate ꝯmorātibus
sibi illatis paꝝ ꝓficissent nec vllis bel-
licis instrumentis ꝯtra munitissimam
ciuitatē p̄ualerent. Respexit deꝰ affli-
ctionem ppl'i sui ꝑ quendā fidelē xp̄ia
num in ciuitate sub infideliū dn̄io cō-
morantē q̄ de nocte ꝑ scalā dn̄m boa-
mūdū principē tarentinū clam cū mi-
litibꝰ in ciuitatē recepit. Illi v̄o portas
vi aperiētes interfecto eiꝰ duce noie ac
ciano cū alijs fere. xj. milibꝰ q̄busdam
alijs vinculis mancipat̄ ciuitatē nobi
lem multaꝝ ꝓuinciaꝝ a diebꝰ antiquis
metropolim ⁊ mediatricem diuio mu
nere possederūt.

n Onagesimū nonū belluꝫ int̄ sa-
racenos ⁊ xp̄ianos accidit anno

domini Millesimonanogesimoocta-
no. Capta em̄ anthiochia vt p̄dictum
est mox superuenit corobanꝰ magno cū
exercitu paganoꝝ ⁊ xp̄iani obsident tā
taq̄ fame afflicti sunt vt vix se aliqui ab
humanis carnibꝰ abstinerēt inedia er-
go vrente ⁊ fame intolerabili cōpellē-
te de necessitate facientes virtutē pau-
ci ꝯtra multos ad preliū coacti sūt ex-
ire lancea dn̄i scā qua latꝰ eius in cru-
ce fuerat pforatū q̄ pauloante sub ter-
ra p reuelatōez repta fuerat eos ꝓ ve-
xillo p̄cedente exercitū xp̄ianoꝝ innu-
merā infideliū multitudinez audacter
ingrediens et brachio extento viriliter
pugnans diuino ꝓtectus adiutorio glo-
riose de hostibꝰ obsidentibꝰ triūphauit:
alijs gladio trucidatis alijs terga ver-
tentibus equoꝝ velocium p̄sidio fuga
elapsis expoliauit ergo campū exerci-
tus dn̄i ⁊ tantū auri ⁊ argenti equorū
⁊ victualiū copiā inuenerūt vt omnes
cumulatu diuitijs et victualibꝰ supra
modū abundātes cū ymnis ⁊ laudibꝰ
ciuitatē ingressi dn̄o ꝓ tanta victoria grā-
tias retulerūt. lacea vō xp̄i fuit p hunc
modū reperta. Apparuit em̄ sanctꝰ an-
dreas cuidā rustico ꝓuinciali dicēs ve-
ni ostendā tibi lanceā xp̄i ⁊ rusticus is-
dem capta anthiochia fodiens in eccle
sia sancti Petri in loco ostenso p̄sente
Raymūdo comite tholosano et capel
lano suo lanceā inuenit. Dubitantibꝰ
aūt plerisq̄. quidam Bartholomeꝰ no
mine christi sibi apparente certificatꝰ
ignē licet pedū quez fieri iussit illesus
trāsiuit cū lancea ⁊ sic exercitꝰ domini
fiduciā habens in xp̄o ⁊ lancea a tem-
pore apostoloꝝ inuisa intrepidus pro-
cessit.

Centesimum bellum inter Sara
racenos ⁊ xp̄ianos accidit anno
domini Millesimononagesimo
nono. Tūc exercitus domini domini-
um ciuitatis anthiochie Boadmun-
do predicto concedentes ordinatis ec-
clesijs ⁊ clero ac patriarcha ⁊ stipēdijs
vnde sustentari possint. Siriciq̄ ꝓfici-
scentes marchiā ⁊ barrā multasq̄ castel
la regionis illius expugnant tanta fa-
me afflicti q̄ corpora saracenoꝝ fe-
tentia edere compelluntur et inde pro
fectus exercitꝰ domini ad interiora si-
rie larga dei manus refocillatus est et
tandem montana hierosolimorū con-
scendens ante sanctā ciuitatem perue-
nit tentoria figens et castra f̄m milita-
rem disciplinaz collocans ex om̄i par-
te ipsam vrbem obsidione vallauit. Est
autem hierusalem ciuitas in mōtanis
sita riuis fontibus et siluis carens ex-
cepto siloe vbi aqua sufficienter habet
legitur q̄ priusq̄ exercitus domini hie
rusalem applicuisset quadam colum-
ba desup exercitu p̄dicto volās ab anci
pite grauiter plagata est. circa quā rep
te sunt litere quas deferebat talis sen-
tentie Rex acharon duci Cesarie salu-
tem. generatio canina venit gens con-
tentiosa contra quaz per te et per alios
defendas tuā legē indica idem vrbibꝰ
alijs. Erectꝰ ergo petrarijs et alijs belli
cis instrumentis et scalis muro appli-
catis multū laborantes parū in prin-
cipio ꝓfecerūt. quibusdā em̄ ex nostris
sagittaꝝ ymbre grauiter sauciatis. alijs
vero molarium in missione peremptis
machinis etiam ligneis ex magna par
te igne succensis ab his qui in ciuitate
erant maxime ledebātur. Dum etiam
in eadem obsidione prouictus et etiaz
aque penuria laborarent ex conducto
communi om̄s quotidie nudis pedi-
bꝰ orādo septē diebꝰ circuierūt ciuitatē
tandem die octauo q̄ fuit idus iunij fe
ria que specialiter est dies crucifixi ar-
dore animi succensi ⁊ crucis signo mu
niti prompto animo pro illo parati
mori qui pro ipso eodem die mortuus

est strennui dñi pugilles scalas mũris
immittent℞ p sagittas ⁊ spicula p lapi-
des desup venientes ⁊ ingentia saxa p
gladios ⁊ laceas ⁊ ignes supra muros
ascendendo ciuitas sancta hierusalem
a xp̃ianis capit̃ et in porticu Salomo-
nis paganos egredientes tot occiderũt:
vt in sanguine occisorum vsq; ad equo
rum genua equitatent sic diuino mu-
nere ciuitas sancta hierusalem a xp̃ia-
nis capit̃ ⁊ libertati eorum est reducta:
que p annos circiter. ccc. sexaginta. p⁹
q̃ secunda vice ab imperatore Eraclio
fuit capta ab imũdis saracenis fuerat
possessa grãs referẽtes saluatori nr̃o do
mino Jhesu xp̃o patriarcham latinũ et
tam clerum q̃ ecclesias ordinantes du
cem Godefridũ de bullon militẽ strẽ
nuũ ⁊ virum deo ⁊ hominib⁹ acceptũ
dñm ciuitatis vnanimiter elegerunt q̃
licet ciuitatis administratõnez ad mul
ta℞ p̃cum instantiã suscepisset p reue-
rentia tamen xp̃i et cordis humilitate
noluit rex appellari nec coronã aureaʒ
deportare vbi dñs nr̃ coronat⁹ fuit pro
nostra redemptõne.

C Entesimũ primũ bellũ inter sa-
racenos ⁊ xp̃ianos accidit pau
cis elapsis dieb⁹ a captõne san-
cte ciuitatis hierusalẽ. Tũc eñi cuʒ p̃n-
ceps de repatriãdo tractaret. Ecce rex
saracenoꝝ cum centũ milib⁹ equitum
⁊. cccc. milib⁹ peditũ ad bellandos cri-
stianos ascalonã venit quib⁹ exercitus
dñi in quo nõ erãt nisi quinq; milia eq
tum. et. xv. milia peditũ occurrẽs deo
p eis pugnante ⁊ nube ab estu solis p-
tegente saracenos solo impetu territos
piectis armis eos in fugam conuertit
⁊ in hoc bello facto. vj. kal. augusti ce-
si sunt centum milia paganorum. In
portu vero ascolone vsq; duo milia suf
focantur eorum vero qui in mari ⁊ in-
ter spineta ɔsumpti s̃t numerus igno-
ratur. His gestis reuersus est exercit⁹
domini in sanctam ciuitatem cuʒ ma-
gnis diuitijs et honore et mansit ibidẽ
supradictus Godefridus electus in re
gem. Alij vero principes ad ꝓpria cum
honore sunt reuersi.

C Entesimũ secunduʒ bellũ inter
saracenos ⁊ xp̃ianos accidit su
pradicto anno domini Millesi
mononagesimonono. Tũc rex Alfon
sus sext⁹ terci⁹ rex castelle de quo dictũ
est supra ɔsilio Abenhʒ reg̃ hispaleñ.
cui⁹ filiã caydã noie cepat in vxoreʒ fa-
ctã xp̃ianã q̃ vocata fuit maria vt nihil
eẽt in hispania q̃ eis ñ subiugaret̃ mi-
sit i affricã p saracenis q̃ dicebãt almo
randes. Erãt ei mirabiles bellatores ⁊
placuit regi marrochioꝝ ɔplacẽ regi al
fonso ⁊ misit ei militiã magnã illoꝝ q̃-
b⁹ p̃fecit capitaneũ vnũ algnaselũ suũ
maiorẽ q̃ dicebat̃ halyabenaxa. Nunc
p̃dicti almoranides tunc obliti dñi sui
eleuauerũt miramamolim ⁊ reuersi sũt
i optatã p̃tẽ q₂ ɔgregati s̃t cũ alijs sara-
cenis vt expuguerũt regẽ hispaleñ. q̃ de
derat filiã suã i vxorẽ occulte xp̃iano ⁊
q₂ erat amic⁹ reg̃ xp̃iani. Venerũt g̃ ɔ̃
p̃dictũ regẽ ⁊ ip̃e occurrit eis nõ tã pre
pat⁹ ad bellũ sic pot̃at ⁊ debuerat ⁊ oc-
cisus ẽ in bello q̃ facto eleuat⁹ i supbiã
ille saracen⁹ q̃ se fecerat vocari mirama
molim venit cũ sua multitudine g̃ul ɔ̃
terrã reg̃ alfonsi ⁊ obsedit bucles. Tũc
ãt rex alfons⁹ p̃dict⁹ erat infirm⁹ ⁊ dolu
it vehement̃ q₂ nõ pot̃at ire in p̃sona ɔ̃
ros ꝫ misit illuc filiũ suũ vnigenitũ quẽ
hũerat ex illa p̃dicta cayda vxore sua
xp̃iana q̃ dicebat̃ infans don⁹ sanxi⁹ al
fõsi ⁊ erat adhuc puer ⁊ cũ eo misit co
mitẽ donũ garsiam de cabra q̃ nutriret
eũ ⁊ m̃ltos alios comites ⁊ nobiles cũ
exercitu mag̃ ⁊ venerũt ꝓpe villesiũ. Cũ
g̃ saraceni obsidẽtes viderũt xp̃ianos
dimiserũt obsidionem ⁊ venerũt ɔ̃ eos

et ordinatis aciebus cōmissum est du-
rum bellū et permittente deo ac peccatis
forte exigentibus victi fuerūt xpiani
et ibi vbi maior erat ptās xpianorum cum
predicto infante filio regis ibi occurrit
maior multitudo saracenorum. Infans
aūt sentiens equū suū vulneratū dixit
nutricio suo comiti: pr vulneratus est
equus meus: et dixit comes fili sitis fir
mus alias vos eritis vulneratus: et ce-
cidit statim equus mortuus cū eo: qđ cum
vidit pdictus comes timēs mortem i-
fantis descendit subito de equo suo et
cooperuit infantē cū scuto et ibi defēdēs
infantē plurimos saracenos cum ense
suo occidit sed tanta fuit eorum multitudo
quod non potuit sustinere quia absciderunt
ei vnū pedem quodā ense et qū vidit quod
nō poterat se cōtinere dimisit se cadere
re super puerum vt moreretur prius quam ipse et
ibi occiderūt comitē illū. Ceteri vero co
mites habuerūt infantē et fugiebāt cum
eo quantū poterant cogitantes euade
re mortē. Saraceni aūt videntes eos i
secuti sunt eos: et quia nō poterāt tam ci-
to fugere cū puero sic voluissent attin-
xerūt eos: et transeūtes vltra eos occi-
derūt ibi infantem et comites: et in me-
moriam illius victorie posuerunt sara
ceni nomē loco illi septē porci: sed post-
modū mutatus est locus ille et vocatus
est septē comites. Alij aūt qui euaserūt
venerūt toletū ad regem et factus est plā
ctus magnus a rege pro filio suo sicut ple
nius continetur in generali historia hi
spanie. Tunc fuit perdita concha quā
habuit cum vxore sua cayda habuerūt
etiā saraceni: tunc huete et huclesemn
quesiuit rex alfonsus a sapientibus quare
re milites sui non poterāt tolerare bel
la sicut solebant. Et responsum est ei quod
erat quia sepe intrabant balnea et quia
nimis vacabāt delicijs et extūc rex alfō
sus fecit quod destruerentur oia balnea regni
sui et fecit milites laborare mltum exercitibus

Centesimūtercium bellum inter sa
c racenos et xpianos accidit anno
dñi Millesimocentesimo. tūc
victoriosus pnceps Godefridus de bul
lion expeditis alijs pncipibus collecto
exercitu suo attendens quod ciuitatē san-
ctam nō posset retinere nisi fines suos
vellet ampliare et hostes vicinos a se lō
gius repulsare licet essent paucissimi re
spectu circūstanciū nacionum quia habe-
bant ab oriente Arabes moabitas et
amonitas a meridie vero ydoneos egi-
ptios et philisteos: ab occidēte aūt ciuita
tis maritimas perolomaydā siue accō
et tiron et trippolim et omnes alias vsque
ad anthiochiam: a septemtrione vero
tyberiadam et cesaream philippi et regi
onem decapolios et damascum: malu
erunt tū pro xpo aīas suas morti expo-
nere quam missa manu ad aratrū retrospi
cere et negotiū imperfectū relinquere nō
ergo cōfidentes in sua fortitudine nec
in multitudine sed in sola dei protectione
spem habētes et salutifere crucis vexil
lum semper in plio deferētes inimicis
partim fugatis partim trucidatis ptim
carceri mācipatis vrbes munitissimas
et castra inexpugnabilia xpo subiece-
runt. Vñ in illo suo pmo egressu cepit
ciuitatē ioppen in littore maris sitam.
Et ciuitatem ramata nobilem populo
sam muro valido circūdatam et turri-
bus excelsis in campestribus sitam: ce
pit etiā ciuitatem porphiriam in litore
maris quasi miliaribus .iiij. ab accon
distantes: et ciuitatē tyberiaden in ga-
lilea que est supra stagnum genezareth
sita. Quibus subiugatis reuersus est
gloriosus princeps in sanctam ciuita-
tem cum leticia et honore. In fine su-
pradicti anni mortuus est pnceps gode
fridus et electus est concorditer et in re
gem inunctus baldoninus frater eius
miles strennuissimus: qui postmodū
diuino fretus auxilio regnum suū dila

tauit. Nam ipse expugnauit azur et cesariam philippi et accon que alio noie dicit tolemayda et ciuitatem berid et ciuitatem sydonis et monte regale et plurima alia loca cepit ac multa alia loca fortalicia: ac deinde ab aliis successoribus multis bellis et multa effusione sanguinis dilatatu fuit regnu iherosolomitanu in ciuitatibus villis et castris sicut latissime narrat acconen. epus i libro de rebus et statu terre orientalium que propter breuitatem relinquo.

Centesimuquartu bellu inter saracenos et xpianos accidit paucis elapsis dieb9 post pdictum bellum. Tunc enim predictus rex alfonsus. vi. iii. rex castelle ex ira magna quam habebat contra saracenos: tum quia interfecerant filium eius: tu propter alia dampna que fecerant in terra eius congregatis exercitibus magnis liber ab infirmitate venit in terram saracenorum directe contra illum saracenum q se fecerat vocare miramamoliz q tuc erat in ciuitate cordubeñ. et obsedit eu ibi: qui cum cognouit potestatem excedentem regis alfonsi non fuit ausus exire contra eum. Cum ergo sic essz obsessus quidam saracenus nobilis cui9 nome erat abdallar venit de nocte cu multitudine magna saracenorum et dedit saltum eximprouiso in exercitu regis alfonsi: xpiani aute sentientes eos capietes celeriter arma sua bellauerut cum eis et occiderunt maiorem partez eorum et captiuauert saracenu pdictu abdallar qui et interfecerat rege hispaleñ. pdictum patrem regine domine marie cayde. Ceperunt etiaz plures alios cuz eo. Precepit ergo rex alfonsus q duceretur saracenus ille ante eu et madauit q duceretur ad locuz vbi posset eu diuide saraceni de ciuitate et q cocideretur corpus mebratim in frusta quia interfecerat socruz suum vt dictu est. Precepit etiam q ducerentur alii nobiles saraceni qui fuerant cum eo et q comburerentur viui in codez loco: qd cum viderut saraceni de ciuitate timore magno percussi firmauerunt pacez cum eo q darent ei tributum omniuz terrarum quas possidebant citra mare et miserunt multum aurum et argentum ac multitudinem lapidum preciosorum ac alia plurima dona. Et tuc rex alfonsus contentus de his que fecerat in cursu illo: et quomodo confregerat et honorauerat illum saracenum. Aliu qui se vocauerat miramamolim reuersus est in terram suam cum magnis diuitiis et honore et ex tunc predictus rex predictus rex alfonsus tenuit regnum suu in pace et dederut ei saraceni citra mare quolibet anno tributa siue partias suas.

Centesimuquintum bellum inter saracenos et xpianos accidit anno domini Millesimocentesimoprimo. Tunc nicaph rex marrochiorum qui erat miramamolim congregato magno exercitu almorauidu trasiuit mare cui congregati sunt et vniti omnes saraceni vuandalie venit ergo super regem hispaleñ. et obsederunt ciuitatem atq ceperunt eam et inuenerunt ibi illum proditorem qui se fecerat vocare miramamolim et pscidit caput eius: et exinde venerunt supra cordubam et ceperunt eam: et factum vnum dominiu saracenorum citra et vltra mare quod primo non erat: quo facto intrauit miramamolim cu suo exercitu magno per terram regis alfonsi et peruenit vsq ad baldayos. Rex autez alfonsus predictus cu erat semper cesaragustam et tenebat eam obsessam. Cum ergo sciuit ingressum pdicti miramamolim in terra suam eleuauit se ab et obsidione et venit cum exercitu suo et cum multitudine francorum que venerant in

adiutorium eius et commissum est bellum asperrimum iuxta badayos in quodam loco qui dicitur arabice cella que et lingua castellana sathalias dicitur: et permittente deo victi sunt xpiani et multi dederunt terga nemine persequente. Rex autem alfonsus sustinuit bellum cum illis qui secum remanserant vsque ad noctem et tam viriliter bellabat rex quod nullus saracenus erat qui ausus esset ponere ante eum et mouet eos de loco illo retraxitque eos vsque ad tentoria nicaph que bene erat fortificata fossatis: et cum cogitaret fortissime pugnans eos inde extrahere superuenit quidam nuncius qui dixit ei quod insidie quas posuerant saraceni venerunt ad depredandum tentoria sua quod cum audiuit dimisit bellare illos et reuersus est ad suos et cum reuerteretur inuenit se cum illis qui depredabantur tentoria bellauitque cum eis: sed fuit victus et perdidit multos ibi de suis et ipse vulneratus fuit lancea: superuenien te ergo nocte diuisi sunt abinuicem bellantes et illi pauci xpiani qui remanserunt coniuncti sunt regi alfonso et reuersus est cum eis ad ciuitatem que dicitur corya. Saraceni similiter recesserunt ad terras suas et nicaph transiuit in affricam. Istud bellum fuit feria sexta prima die nouembris anno quo supra.

Centesimumsextum bellum inter saracenos et xpianos accidit anno domini Millesimocentesimosecundo. Tunc supradictus rex alfonsus sextus congregauit exercitum suum et intrauit terram saracenorum et peruenit vsque ad ciuitatem hispalensem destruens quicquid inuenire poterat et reuersus est in terram suam cum magnis diuitijs et honore.

Centesimumseptimum bellum inter saracenos et xpianos accidit anno domini Millesimocentesimo tercio. Tunc enim rodericus didaci Cid campeator cum multitudine xpianorum obsedit ciuitatem valentie et tenuit eam obsessam nouem mensibus in quibus fuerunt multa prelia et effusus sanguis sine mensura tam xpianorum quam saracenorum et tam angustiata fuit ciuitas pre fame quod compulsi sunt saraceni comedere canes murilegos et mures plures: etiam pauperes comedebant carnes saracenorum mortuorum et tot moriebantur fame quod platee erant plene sepulcris et non erat sepulcrum in quo non essent ad minus decem saraceni. Alij autem exeuntes a ciuitate tradebant se libere manibus xpianorum sed cum comedebant statim moriebantur et compellabant eos ipse Cid redire ad ciuitatem vt in maiori numero magis opprimerentur fame: et si aliquem ipse de exeuntibus poterat accipere mandabant eum comburi vt timerent exire. Videntes autem maximam pressuram famis fecerunt conuenientiam suam firmatam cum predicto roderico didaci vt mitterent nuncios suos ad regem morsie et ad regem cesaraguste qui si infra. xv. dies non succurrerent eis darent sibi sine mora ciuitatem placuit pactum istud roderico didaci et transiuit cum hac conditione quod nullus illorum nunciorum portaret pro expensis vltra quinquaginta morobetinos. Recesserunt ergo nuncij. Sed rodericus didaci fecit quod nauta cum quo transire debebant teneret eos quousque ipse iret ad eum. Iuit ergo statim et mandauit quod inquireretur si plus ducebant quam. l. morobetinos: et inuentum est quod portabant multitudinem auri et argenti et lapidum preciosorum: et omnia cepit et diuisit quilibet. l. morobetinos sicut pactatum fuerat. Cum ergo transiuit tempus et non habuerunt succursum predictorum regum tradita est ei nobilissima ciuitas valentie que solacium et delicie saracenorum erat. Et ipse Cid intrauit eandem eleuato vexillo suo ante eum cum magna lleticia et

honore ⁊ precepit ꝙ poneret vexillū
suū in altiori turri fortalicij ciuitatis.
Et ex illa die oīa fortalitia q̄ erant do-
minij ciuitatis fuerūt posita sub eius
ptāte ⁊ ꝓ honore fidei catholice: oēs
mesquite saracenoꝝ facte sunt ecclesie
⁊ posuit ibi sedē epalem ⁊ redditus ne
cessarios et facti sunt nouem prochie
maior āt ecclesia dedicata ē scto petro.

Entesimūoctauū bellū inter sa
c racenos et xpianoꝝ accidit An
no dñi Millesimocentesimoq̄r
to. Tūc cū fama ꝑditiōis valentie per
omnes terras saracenoꝝ ꝑuolaret int
ceteros rex hispaleñ. dolens vehemen
ter cōgregauit exercitū suū magnū scʒ
xxx. milia hoim armoꝝ ⁊ veloci⁹ quo
potuit venit sup ciuitatem valentie et
obsedit eam. Virtuosus vō Cid cam
peator exiuit ad eū cū militia sua ⁊ ha
buit bellū cū eo circa ortū qui dr de vil
la noua ⁊ deuicit euʒ pluribus sarace-
nis interfect⁹. Ipse vero rex hispalen.
cū tribus vulneribus fugiens euasit ⁊
ꝓsecutus est saracenos vsqꝫ iatibaʒ: suf
focatiqꝫ sunt in flumine q̄si tria milia
saracenoꝝ ⁊ tanta fuit cedes eoꝝ ꝙ de
xxx. milibus qui venerāt nō euaserūt
vltra mille q̄ngentos ⁊ reuersus ē vtu
osus Cid in locū vbi fuit bellū ⁊ expo
liatis tentorijs tanta fuit multitudo
diuitiarū ꝙ pars q̄ cecidit in sortē pedi
toꝝ fuit quinqꝫ miliū marcarū argenti
⁊ ingressi sunt ciuitatem nobilem valē
tie cū magnis diuitijs ⁊ honore. Nūe
rus aūt exercitus eius erat mille quin
gentoꝝ equitū quoꝝ mille erant nobi
les genere ⁊ quatuor miliū peditum ⁊
tūc misit illustri regi alfonso sexto su-
pradicto in presentem ⁊ donuʒ de sua
quinta parte que ei euenerat in sorteʒ
centum equos cum sellis ⁊ frenis mi
rabiliter adornatos: ⁊ rogauit vt mit-
teret sibi vxorē suā dñam ximenam cū
duabus filijs suis que manebant in sā
cto petro de cardenam. Rex autē illu-
stris gaudenter recepit donū ⁊ honori
fice misit sibi vxorem ⁊ filias suas q̄s
postmodum tradidit in vxores comiti
bus garrionis. Sed quia illi ꝯmiserūt
quoddam aleue contra eas victi ꝓpter
hoc ante ꝑdictū regem in campo ante
garrionē tradite fuerunt postea ꝑ eun
dem regem in vxores infantibus na-
uarre ⁊ arragonie filijs regū sicut ple-
ni⁹ cōtinet i generali historia hispanie.

Entesimūnonum belluʒ inter
c saracenos ⁊ xpianos accidit an
no dñi Millesimocētesimoq̄n-
to. Tūc cuʒ ꝑdictus virtuosus Cid cū
vxore sua ⁊ filiabus suis dña elmira ⁊
dña sole in pace ⁊ solacijs essent in pre
dicta ciuitate valentie esse quidā nun-
ciauit ipsi certitudinaliter q̄uo ymes
miramamolim rex marrochioꝝ dolēs
de ꝑditōe valentie cū quinquagita mi
libus armatoꝝ veniebāt ad obsidendū
ꝑdictā ciuitatem. Qd' cū cognouit ꝑ-
dictus Cid ꝑcepit ꝙ oia castra sui do-
minij ꝑparent ⁊ ponerentur in eis oia
necessaria ad pugnā similiter in ciuita
te. Congregauitqꝫ oēs gentes quas po
tuit habere tam de saracenis q̄ꝫ de xpi
anis ⁊ omnia hec facta sūt breuissimo
tempore. Venit ergo multitudo ꝑdi-
cta saracenoꝝ ⁊ fixis tentorijs suis ste-
terunt supra ciuitatem ⁊ tantus fuit eo
rum tumultus cum suis atamborib⁹
⁊ vocibus ꝙ dña ximena cum filiabus
suis que nunqꝫ similia viderant timue
runt valde. Sed virtuosus Cid dixit
eis dña ximena ⁊ mee filie non timea-
tis. Ego eñ cogito deuincere hos sara
cenos ⁊ cum eoꝝ diuitijs vos meas fi-
lias honorifice ⁊ ditissime maritabo ⁊
illos a tempores faciaʒ venire añ vos
buxinas vero ꝓ honore ecclesie faciaʒ
reseruari. Congregatis ergo bellatori-
bus suis ad signum campane exierūt
in campum cum insidijs ⁊ ordine vir-

mosissimi Cid campeatoris: quos videntes saraceni ordinatis etiã suis aciebus cõmissum est durissimũ bellum sic quod vndique videbant exire equi sine dominis suis. Et cum saraceni essent multi tenebãt xpianos iã i magna pssura. Et tũc virtuosus Cid aians milites suos clamauit dicens: deus adiuua et beate iacobe: et cũ dixerit exiuit aluarhanes quidam miles strennuus cum trecentis militibus et insidijs et pcusserunt saracenos ex aduerso scz ex parte maris. Cogitantes aũt saracani quod erãt multe gentes timuerunt valde et inceperunt dare terga et secuti sunt fugientes occidendo et vulnerando vsque ad qndã castrum qd dicit torquera pcusso ymes miramamolim ab ipo Cid et tanta fuit cedes saracenorum quod de quinquaginta milibus pdictis nõ euaserũt vltra quam mille quingenti et reuersus est virtuosus Cid cũ milicia ad locũ belli vbi inuenerũt spolia multa nimis et inter cetera inuentũ est vnũ tentoriũ illius miramamolim nobilius quam vnquam aliquis viderat et reuersus est in ciuitatẽ valentie brachijs vsque ad cubitus plenus sanguine ex vulneribus occisorũ et cũ magnis diuitijs et honore. Et tũc virtuosus Cid misit dño suo regi alfõso castelle pdicto ex quinta sua pte ducentos equos cum sellis et frenis pendentibus singulis ensibus ex singulis sellis eorum: misit etiam sibi in donũ tentorium pdictum mirabile que omnia gaudenter recepit predictus rex eistẽs in valle oliueti.

Centesimũdecimũ bellum inter saracenos et xpianos accidit anno domini Millesimocentesimosexto. Tunc rex bucar rex marrochiorum cum .xxx. regibus saracenorum subito apparuit spacio vnius leuce ppe valentiam et factus est tumultus magnus in ciuitate ex subditis rumoribus et ascendit virtuosus Cid supra turriz altiorem fortalicij cum consiliaribus suis vt videret eorum exercitũ quem videns incepit ridere ostendens magnũ gaudium: descendens ergo de turri facto signo campane congregati sunt omes sui bellatores: quibus dixit virtuosus Cid quõ volebat dare bellũz regi buccar et illis .xxx. regibus et hilari animo placuit omnibus sperantes victoriam reportare. Exierunt ergo ordinati sm modum suũ. Eo tempore quo tempore saraceni non cogitabant: cum ergo venerunt ad locum vbi viderunt tentoria saracenorum precepit vt irent lentis passibus et ipe ibat cum suo equo qui dicebatur bauieca: quos cũ viderunt saraceni ordinauerunt subito acies suas et venerũt contra eos satis inordinati cum non cogitarent de aduentu ipius Cid super eos Cum ergo vidit eos inordinatos predictus Cid precepit vexillum suũ sceleriter ire contra eos et factum est prelium magnum sic quod ceciderunt multi ex vtraque parte et durauit bellum de mane vsque ad horam nonam nec poterant saracenos eradicare ab illo loco pre multitudine et tanta erat multitudo mortuorum peditũ etiaz xpianorum quod nõ poterant cuz equis ambulare inter eos sed placuit deo quod ab hora nona inceperũt saraceni dare terga et secuti sunt eos xpiani occidendo et vulnerando et in illa sequela vidit ipe Cid regem buccar et euaginato ense secutus est eum vt eum occideret sed quia ille ducebat velocem equũ cuz cognouit quod Cid sequebatur eum fugit velocius et non potuit eum attingere sicut voluisset: licet cum peruenerũt ad mare ppe ipsum iret et tunc emisit a manu ensez suũ super buccar percussitque eum: sed ille percussus intrauit subito nauiz et Cid descendit et accepit ensem suũ et spatã regis buccar que ei ceciderat

quam vocauit tysonam et reuersus est ad locum belli deuictis saracenis vbi tot spolia habuerunt q solū de equis quinta pars que cecidit in sortem ipi⁹ fuit tricentoꝝ equoꝝ. Deuictoqꝫ buccar rege marrochioꝝ cum alijs.xxx.regibus reuersus in ciuitate valentie cū magnis diuitijs letitia et honore. Et tūc misit regi alfonso castelle in donū ex pdictis spolijs centū equos cum sellis suis et frenis mirabiliter adornatos et.lxxx.saracenos captiuos q oia rex pdictus exñs in valle oliueti gaudenter recepit. Tūc etiā soldanus psie videns q sanctā ciuitatē ihrl'm ceperant xpiani et ml'tas alias ciuitates et loca timēs q tota eius terra pderet si trāsiret pdictus virtuosus Cid in partes illas pro iuuamine xpianoꝝ. Ideo audita eius celebri fama vt eū in amicū posset confederare misit ei ambasiatorē suū per mare et cū peruenit valentiā receptus est honorifice ab ipo Cid et psētauit sibi dona que sibi mittebat soldanus scʒ multa iocalia auri et argenti et pciosos ac nobiles pannos de serico et auro mirabilis contexture et multa alia q non sunt in ista terra: presentauit sibi etiam vnā librā mirre et balsami pciosi, cum q postmodū fuit corp⁹ ipius Cid balsamatuʒ in eius morte. Dedit etiam sibi vnū archidricben de nobilioribus q fuerunt in mūdo qd vsqꝫ in hodiernū diē manet in monasterio scti petri de cardenā et de his oibus recept⁹ remisit eū cū honore ad pdictū soldanū cuʒ suis etiā donarijs inito federe inter eos.

Centesimū vndecimū bellū inter saracenos et xpianos accidit anno dñi Millesimocētesimo septimo. Tunc pdictus rex buccar dolens qūo sic turpit victus a Cid cāpeatore et qūo interfecerat et captiuauerat eius gentes: et qūo expoliauerunt eū et tam magnis diuitijs. Ipe in xpiana psona pdicauit in affrica cōuocans oēs ppl'os sicut nos facimus tempore cruciate et cōgregatus est ad eū ppl's innumerabilis cū quo transiuit mare vt veniret super valentiā et se vindicaret. Cuʒ ergo pdicti rumores puenerunt ad aures ipsius Cid inter cetera precepit q omnes saraceni habitantes intra ciuitatē egrederent foras et q habitarent I alcudia q facto cū nocte illa iaceret in lecto suo pdictus Cid hora medie noctis cogitans qūo se haberet in aduentu tante multitudinis saracenoꝝ. Ecce subito impletū est palaciū illud claritate magna et quodā mirabili odore: et cū ipe miraret illius insolide claritatis et odoris apparuit ei vir qdaʒ indutus vestibus albis sicut nix qui canus et crispus videbat in manibus suis claues gestans. Dix itqꝫ ei dormis roderice vel quid agis: et ille rūdit: qs est⁹ vos qui a me hec qritis. Et ait illi: ego sum sanctus petrus pnceps aploꝝ q venio ad te cū scelerio⁹ mandato q̄ illud qd tu cogitas de rege buccar scʒ q habes dimittere hunc mundū et ire ad vitam vbi nō est finis et pfigit tibi terminus xxx. dieꝝ a psenti die. Verūtn vult tibi deus facere hanc grām q tu mortuus cū gentib⁹ tuis habeas victoriā de rege buccar pter honorem tui corpis qd erit cuʒ adiutorio apostoli Jacobi quē deus mittet ad bellū illud. Sʒ ante hec oia tu facies penitentiaʒ de peccatis tuis et saluus eris: hec oia concessit tibi dñs ihs xps pter amorē meuʒ et pter reuerentiaʒ quā semp habuisti ad ecclesiam meam monasterij sancti petri de cardenan. Que cum audiuit virtuosus Cid p gaudio dimisit se cadere de lecto in terram et cecidit ad pedes apl'i volens osculare pedes eius et dicit ei apl's. Non labores in hoc quia nō poteris accedere ad me: sʒ sis certus

quod omnia que dixi tibi sunt tibi concessa: sic dispa ruit ab oculis eius et remansit in palacio illo quidam magnus et suauissimus odor cuius qualitas effari non potest: et predictus Cid remansit fortificatus et ita certus de predictis sic si iam transissent omnia illa. Et die facto conuocauit ad fortaliciū suū omnes milites suos et narrauit eis visionem illā cū lacrimis nihil eis occultans faciet ergo secundum consiliū meū et deuincetis regem buccar et .xxxvj. reges qui venerūt cum eo. Perceptis ergo sacramentis et facta penitentia pctō ꝑ suorum cū nō remanerent nisi septē dies de spacio prefinito precepit vocari ad se vxorem suam dominā ximenā et mandauit quod adducerent ei vasa illa argentea in quibus erat balsamū et mirra que sibi miserat soldanus magnus persie. Et cū vidit ea ante se precepit adduci quandā cupam auream in qua ipse bibat et accepit de illo balsamo et mirra mixto cū aqua rosea ad quantitatem vnius cocliaris et bibit et sic per illos septem dies fecit nihil aliud comedens nec bibens. Et factū est corpus eius pulcrius et recentius quam ante excepto quod cōtinue deficiebat sic quod non poterat se mouere in lecto: penultima ergo die antequam deficeret vocauit vxorem suam et venerabilē episcopū ciuitatis iheronim et alios milites parentes et amicos quibus confidebat. Dixitque eis: scitis quod rex buccar erit hic vna istarum dierum et circūdabit ciuitatem cum sua potestate magna: ea ergo que vos habetis facere vt vincatis sunt hec. Primo postquam fuero mortuus lauabitur corpus meū quod satis intrinsecus mūdum teneo: laudetur deus vt crastina die que est dies vltima vite mee recipiam corpus dominicum et lauato corpore abstergatur bene et vngetis ipsum totum caput et os pedes et omnia alia membra cum balsamo et mirra quod superfuit in his vasculis argenteis et nullus sit ausus propter mortem meam clamare nec ostendere dolorē: ne forte saraceni sentiant mortem meam: et cū venerit dies vt appropinquat ciuitati rex buccar precipietis quod omnes gentes ascendent super muros et quod sonēt tubas ananfiles et facient maiores leticias que potuerūt fieri per homines: et cū fuerit dies qua volueritis ire cū corpore meo in castellam facietis quod egrediantur omnes gētes secretissime sic quod non intelligant saraceni qui sunt in suburbibus et precipietis onerari gerulas aliasque bestias cum omnibus illis diuitijs que sunt valentie sic quod nō remaneat ibi aliquid quod sit alicuius valoris: et cum factum fuerit precipietis incellare equum meum bameca et armabitur bene corpus vero meum ornabitis optime et ponetis me super equū taliter quod non possum cadere ponetis etiam in manunu mea ensem meū tyson et eant semper apud me episcopus dominus iheronimus et gildias priuatus meus vnus ad dexteram et alius ad sinistram qui dirigunt equū meum: et vos petre berundē portabitis vexillum meum sicut consueuistis: vos vero aluarhanes ordinabitis acies et ite ad bellandū cū rege buccar: sitis enim certi et non dubitetis quod habebitis victoriam me existente mortuo sicut mihi deus concessit. Sequenti vero die facto testamento suo hora terciarum recepit corpus dominicum de manu episcopi genibus flexis et cum multis lacrimis: quo percepto reclinauit se in lecto dicens: domine ihesu christe cuius est omnis potestas et cuius sūt omnia regna tu es super omnes gētes et omnia sūt ad preceptū tuū: ideo domine peto hanc misericordiā vt anima sit vbi est finis sine fine quibus dictis virtuosus Cid tradidit animam in manibus creatoris. Post tres aūt dies mortis eius apparuit rex buccar cū potestate sua super valentiam et fixa sunt tentoria. xv.

milia sicut narrat analfaxar historiographus saracenorum bellabāt cōtinue cōtra ciuitatē q̄tū poterāt et illi de ciuitate defendebāt ciuitatē cum magna leticia sicut eis p̄cepat Cid qd durauit per nonē dies quia xp̄iani p̄pabāt oia sua ad du cendū in castellam sicut p̄cepat eis gloriosus cid. Bucar vero rex vidēs quod Cid tāto tpe nō egrediebat̄ ad eos cogitauit quod nō erat ausus exire. Et ideo volebat facere machinas ad capiendū virib⁹ ciuitatē. Sed die duodecia omnib⁹ p̄paratis et posito ipius corpe Cid in equo suo sicut mandauerat tali dispositione quod videbat̄ viu⁹ hora media noctis apta est vnica porta ciuitatis q̄ tendit versus castellā et ordinatis aciebus cum omnib⁹ oneribus exeūtes secretissime et in magno silētio sic quod videbatur quod nō essent ibi. xx. milites irruerūt subito in saracenos qui inuenientes eos inermes nec potētes pre cōfusiōe magna ordinare seipos. quia videbat̄ regi bucar et illis. xxxvi. regib⁹ quod veniebant ex pte xp̄ianorum sup eos vltra sexagita milia militū q̄ erāt albiores niue et āte eos viderunt virum militē sup equū albū sedentē in manu sinistra gestantem vexillū albū et in manu dextra ensem qui videbatur sicut ignis. Videntes ergo bucar et reges p̄dicti cedē maximā saracenorum suorum quā faciebāt isti milites timuerūt valde et dederūt terga fugientes vsque ad mare xp̄iani aūt insequentes eos occidendo et vulnerādo puenerūt vsque ad mare et tāta pressura vt ingrederentur in nauib⁹ quod scdm historiam viginti illorum regū fuerūt ibi mortui et decē milia saracenorum suffocati. Rex vero bucar cum aliis qui euaserant pressuram illā eleuatis velis nunquam amplius sunt reuersi. xp̄iani aūt victoria habita reuersi sunt ad tentoria et expolia to campo vbi innumeras diuictas iuenerūt receperūt eas quas portare poterant relictis ibi pluribus aliis sine numero. et sic venerūt corpe ipius Cid in castellā cū magna leticia et honore et sepelierūt sicut ipe p̄cepit in scō petro de cardenā. Saraceni vero q̄ erant in alcudia vidētes quod oēs xp̄iani recesserant a ciuitate et nihil dimiserāt in eadem ingredientes iterum populauerant eam. Fuit aūt predictus virtuosus Cid dominus p̄dicte ciuitatis quinque annis. Rex aūt alfonsus sextus supradictus cū audiuit victoriam quā Cid campeator habuerat mortuus et quō ducebatur in equo suo bameca. ac si eēt viuus venit p̄sonaliter ad sctm̄ petrum de cardena sceleriter de toleto et honorauit eum in sepultura sua in qua etiā fuerūt infantes arrogonie et nauarre cum suis vxoribus q̄ filie fuerūt ipi⁹ Cid. Predictus vero rex alfonsus sext⁹ bravo regnauit. xliii. annis et septē mensib⁹ et p̄ceptis sacris feliciter migrauit ad dn̄m anno dn̄i. M. cxxviii. Jacet sepultus in monasterio sancti facundi in eius morte ex medio lapidū qui erant ante altare sancti ysidori in ciuitate legionū. tribus dieb⁹ manauit aq̄ qd fuit signū lacrimarū regni propter damna secutā post eius mortē. Ipe vero nō reliquit filiū heredē. Veruntn̄ quia ipe dederat filiā suā dn̄am orracam in vxorē comiti Raymundo tolosano qui erat de genere gothorum et in illa p̄dictus comes habuit vnū filiū cū pficisceret̄ in irlm̄ in passayo supradicto quē baptizauit in iordane et iō vocauit eum alfonsum iorday. Ideo iste post multa damna q̄ acciderāt in regno fuit eleuatus in regē et post factus est imperator.

Centesimum duodecimū bellū inter saracenos et xp̄ianos accidit post mortem regis p̄dicti alfonsi pauco elapso tpe. Tunc em̄ regi arroganum alfonso cum esset cum exercitu suo in regno castelle facta cōcor

dia et pace inter eũ et regem alfonsum paruulũ dimittẽs ei quicquid i regno suo tenebat. Nũciatũ est quõ magna multitudo saracenorum itrauerat regnũ suũ arrogonie qui nimis dolens recessit statim vt occurreret illis et inuẽit eos in quodam loco regni sui qui dr effergat et bellauit cum illis dicens. sed qui nunquam fuerat victus ibi victus fuit a saracenis et mortuus. Alij dicũt quod nõ fuit mortuus ibidem sed duxit post hec vitam peregrini per mundum incognitus. Et dicitur in cronicis quod hoc accidit ei quia expoliauit ecclesiã sancti ysidori et plures alias ecclesias castelle post mortem regis alfonsi sexti brano volens ipe regnare.

Centesimũtredecimũ bellũ inter saracenos et xpianos accidit anno dñi M.cxlvj. Tũc cũ lodouicus rex francorum audiuisset ciuitatem edisse captam fuisse a turcis zelo fidei succensus mesopotanee cõpatiens ab Eugenio papa iij. apud berseliacum cruce signatus est cũ pncipibus pegrinatõrum pponens transmarinam anno sequenti. Millesimocẽtesimoqdragesimoseptimo. Sanctus bernardus chorardo regi apud franchonburg constituto et pncipibus fere cunctis signum crucis affixit et socij pegrinatõnis vltra modum multiplicantur naualis exercitus de anglia flandria et de lothoringia collecto ij. idus aprilis de tremundo portu anglie cum ducentis nauibus profectis iiij. kal. iulij vlix bonã applicuit et illã post iiij. mensiũ obsidionem capiunt hostesque quorum numerus erat ducenta milium et quingẽtos deuincunt licet cristiani xiij. milia vix essent. Chorardus rex cum innumera multitudine pegrinationem egreditur mense mayo et vt ad expugnandum yconium inconsulto diuertit deficientibus victualibus fame afflictus redijt et psequentibus eos turcis multos pdidit. Rex vero francorum ludouicus etiam aggreditur pegrinationem et euocatus hi imperatore grecorum nauibus eius aberosolimis euebitur. Anno millesimocentesimoqdragesimooctauo franci per deserta asie dolo et astucia grecorum qui calcem farine miscuerũt crebro insultus thurcorum patiẽtes fame cruciati ita vt quidam equorum et asinorum carnibus vescerentur tandem multis fame pereuntibus ceciliam veniunt et inde anthiochiam palestinam nauigio petierunt hay medius comes marianeñ. in cipro et alfonsus comes tholose et sancti egidij apud cesaream palestinam obierunt et adeo tunc male successit regi francorum quod a grecorum manibus captus imperatori grecorũ tursolium obsidenti ducitur presentãdus. Quem rogerius rex cecilie expoliata grecia et vastata vsque constantinopolim a captione liberauit.

Centesimũ xiiij. bellũ inter saracenos et xpianos accidit ãno domini Millesimocentesimoseptuagesimo. Tunc supradictus rex alfonsus septimus rex quartus castelle et nepos regis alfonsi qui lucratus est tholetum posita tota hispania sub eius dominio factus fuit impator et coronatus in ciuitate legioneñ. et confirmatus per papam vt de cetero vocaretur imperator hispaniarum. Postquam ergo regnum arrogonie castelle et legionis pacifice tenuit et oẽs reges saracenorum hispanie sibi obedirent tanquam vasalli remanserunt due ciuitates que nõ recognoscebant eum dominum scilicet boetia et almeria. et propter illas subiugandas congregauit exercitum magnum et venit primo super boetiam et obsedit eam et aliqui non seruantes eidẽ fidelitatem recesserunt quod cum cognouerunt saraceni omnium illarum par

tiū congregati sunt ꝛ venerunt ibi sta tim vt facerent imperatorē alfonsum cessare ab obsidione. Sed cū hec a saracenis agerentur apparuit sanctus ysidorus in visione predicto imperatori confortans eum et dicens. Crastina die dabis bellum istis saracenis viriliter ꝛ ego veniam in adiutorium tuum. Su os ergo dum sol emitteret radios sup terram preparauit se imperator alfonsus cum sua militia ad bellandū. Venerunt ergo animose ad locum belli irrueruntq; in saracenos ꝛ factum est durum bellum ac ex utraq; parte plurimi ceciderunt. Rex aūt sancius filius imperatoris strenuissime se habuit in illo bello et vidit imperator beatū ysidorum ambulantem in bello ex parte sua et cognouit eum propter quod viribus resumptis confortantes milita res suos sine dubio sperantes victoriā obtinere. Cum ergo cognouerunt cristiani beatum ysidorum bellare cū eis ꝛ pro eis confortati sunt nimis. Sed ꝛ saraceni pusillanimes effecti non potentes sustinere bellum terga sunt dare coacti. cristiani aūt videntes eos fugientes secuti sunt eos et mortui sunt omnes qui venerant in adiutoriū boetie. Videntes aūt saraceni qui erant intra villam q̄ non poterant resistere imperatori alfonso apertis ianuis ciuitatis receperunt eū omnia fortalicia sibi submittentes ꝛ propter miraculū quod in illo bello fecit beatus ysidorus statim imperator virtuosus fecit edificari ecclesiam vnam in honorem sancti ysidori sub conuentu canonicorū regularium datis honorifice omnibus necessarijs tam in crucibus q̄ in calicibus vestimentis et libris q̄ etiā in possessionibus et hereditatibus sicut necessarium eis erat.

Centesimūdecimūquintū bellū inter saracenos ꝛ xpianos accidit āno domini Millesimocētesimo septuagesimoprimo. Tunc predictus imperator capta boecia cōtentis ꝛ aiatis militibus suis cum eodem exercitu venit super almeriam. Est eñ ciuitas in litore maris mediterranei ꝛ intermi nis granate. fixis ergo tentorijs super eandem ciuitatem cum aliquibus diebus in obsidione permansisset venerūt in eius auxiliū. Comes raimūdus barchinonen. ꝛ ianuen. cū classe sua p mare. qui fideliter adiuuantes impatorē hita victoria cepit almeriā. omnem aūt pdam ciuitatis et terminorū eius dedit impator alfonsus ianuensibus ꝛ iter spolia inuentū est vas lapidis preciosi vnius elmoralde quantitate vnius scutelle. ꝛ ianuenses dixerunt impatori q̄ daret eis illud vas ꝛ q̄ oia alia distribueret eis quibus vellet. q2 ipi cū illo vase eēnt contenti. placuit aūt impatori ꝛ cōcessit eis vas quod ꝛ ipi vsq; in hodiernū diē p magno iocali obseruant sicut ait diui vocantes illud vas sanctū grisale. Alia aūt spolia dedit raymūdo comiti marchionen. Capta ergo ciuitate et relicta in securitate vt decebat reuersus est in castellā cū iret per viam ifirmatus est ex laboribus bellorū ꝛ viarū ꝛ cū veniret ad locū qui dicitur delas fesne das videns quandā arborem que dicitur ensina magne q̄titatis ꝛ virentibus folijs placuit ei descēdere sub eadem arbore vbi pceptis sacramētis ꝛ facto testamēto feliciter migrauit ad dñm. Inter cetera laudatur impator predictus alfonsus de iusticia. Unde legitur in sua cronica q̄ cū quidā agricola de regno galicie conquereretur eidem q̄ infans quidam in suo loco acceperat iniuste bona sua statim misit lrās suas illi infanti q̄ restitueret ei bona sua. sed ille parum curans de lrīs eius. Iterum rediit predictus agricola ad impatorem cum querela tunc predictus imperator secrete

ssime cum duobus aut trib⁹ comitib⁹ recessit a ciuitate toleti ꝛ velocissime itinerauit quousq̧ peruenit ad locū fctā ergo diligenti inquisitōe secrete cū pretoribus loci illius venit ad domū ifantis ꝛ precepit ꝙ vocaretur dicereꝶq̧ ei ꝙ erat ad portam imperator qui eum vocabat. Ille aūt nō modicū miratus de tam subito ꝛ inexcogitato aduentu voluit fugere sed statim captus est et interrogatus ab imperatore de illa iniusticia ꝛ quare lr̄as suas non impleuerat obmutuit. Quare continuo mandauit ipm suspendi in porta dom⁹ sue ꝛ reuersus est impator in ciuitatē toleti. Iste aūt impator reliquit duos filios quorum primogenitus dicebatur sanci⁹ alius vo fernandus. Primo dedit regnum castelle. Scdo aūt regnū legionis. Sepultus est aūt in ecclesia maiori ciuitatis tholetane regnauit ꝛ imparauit .xl. annis ꝛ successit ei i regno fili⁹ sanci⁹ quint⁹ rex castelle q̄ tante virtutis fuit ꝛ tam iustissime gubernabat ꝙ vocatus fuit a pplo rex sancius desiderat⁹ regnauit solū anno vno. qui feliciter finiuit ꝛ sepultus est toleti apud impatorem patrem suum ꝛ successit ei in regno filius eius alfonsus octauus vj. rex castelle. Qui incepit regnare cū esset paruulus sc₃ etatis .iiij. annorum ꝛ orta est diuisio magna inter milites castelle propter eoꝝ interesse q̄s sc₃ eū haberet in potestate sua tanq̄ tutor q̄usq̧ esset etatis .xv. annoꝝ ꝑpter quod plurima damna in regno euenerūt vsq̧ ad ꝑfinitum temp⁹ receptis ꝑmijs tirānoꝝ iusto dei iudicio vt latius continetur in generali historia hispanie. Incepit regnare iste alfonsus octau⁹ Anno Millesimocentesimoseptuagesimosexto.

Centesimum decimūsextū bellū inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit Anno domini Millesimocentesimo .lxxxvij. Tunc quidā miles qui dicebatur fernandus roderici qui aliqua fortalicia predicti regis alfonsi occupaui tenebat vsq̧ ad tempus prefinitū .xv. annorum cum tempus fuit impletum tradidit omnia fortalicia regi et ipe statim recessit a regno et transiuit ad saracenos accepta ergo multitudine saracenorum disposuit venire super ciuitatem roderici que tunc edificabatur a rege fernando legionis fratre regis alfonsi predicti. Erat em̄ locus adhuc sine muris ꝛ ideo leuiter expectabat eum expoliare. Apparuit ergo in visione beatus ysidorus sacriste ecclesie sue vigilanti in sacrario ꝛ ostendit ei aduentum fernandi roderici cū multitudine arabum ꝛ precepit ei ꝙ iret velociter et nūciaret regi legionis fernādo. Venit ergo ꝛ nunciauit predicto regi hec omnia. Rex aūt gratias agēs deo congregauit exercitū suum ꝛ venit velocius quo potuit ad succurrendū xp̄ianis ciuitatis roderici que iam obsessa erat a saracenis et cum non haberent muros acceperunt tam viri q̄ femine currus et quadrigas ꝛ vasa magna vinaria archas lectos ligna ac oīa alia que habere potuerunt et posuerunt circūquaq̧ loco muri quousq̧ veniret rex fernandus. Venit ergo ad locum predictus rex fernandus qui nūq̄ fuerat victus et confidens in dn̄o ex diuina reuelatione beati ysidori irruit viriliter in saracenos bellauitq̧ cum eis ꝛ deuicit eos et tanta fuit multitudo mortuorum saracenorum ꝙ non erat qui eos dinumerare posset. aliqui autem euaserunt per fugam. Alij vero iugo captiuitatis sunt traditi. Et tunc murata fuit ciuitas Roderici et reuersus est rex Fernandus cum leticia et honore. Post mortem hui⁹ regis fernādi legiōis successit ei i regno eodē

filius eius alfonsus q̄ in senectute sua habuit bellū magnū cū albebuc q̄ erat dn̄s vuandalie ⁊ deuicit eū:⁊ tūc lucratus est meridaȝ montages badayos et casseres atq̄ȝ alcantecam: ⁊ populauit plurima alia loca ꝓpter que regnū suum erat dilatatum.

Centesimūdecimūseptimū bellum inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimocētesimooctuagesimo nono. ¶Tūc erat in affrica miramamolim saracenus quidam noīe iustet malcemdo. Hic eleuatus in supbiam transiuit mare cū potestate magna ⁊ venit yspolim ⁊ ibi mouit exercitū suū per campaniaȝ cordubē transiuitq̄ȝ portū que dr̄ delmiradel: qd̄ cum rex alfonsus octauus cognouit cū iam transierant .xv. anni etatis sue ⁊ pacifice possideret regnū suū sic ꝙ reges arrogonie ⁊ nauarre erant eius vasalli. Congregauit ex improuiso maiorem exercitū q̄ȝ potuit ⁊ venit in locum de alarthos nec voluit expectare reges arroganum ⁊ nauarre nec multos alios qui veniebant in adiutorium eius. Sȝ ipse cum paucis q̄s ad manū potuit habere de locis circūuicinis ⁊ cum didaco dn̄o viscaye nec erāt ibi nobiles regni dixerat em̄ ꝙ ita boni erant milites stremature sic̄ nobille qui lingua nostra dicunt̄ fids dalgue. Et ideo illi ꝓpter hoc vituperiū nō venerunt ad bellum. Cū ergo p̄dict⁹ rex alfonsus octauus esset in loco de alarchos fortaliciū p̄parando: ecce superuenit miramamolim cū potestate magna saracenoꝝ quoꝝ non erat numer⁹ ⁊ cum rex alfonsus esset magni cordis irruit in saracenos ⁊ cōmissum est durum bellum. Et noluit deus ꝙ xp̄iani exirent ex illo bello cum honore cum non essent vnius animi nec tradiderāt domino suo auxilium sicut debuissent victi: ergo fuerūt ibi xp̄iani ⁊ multi eorum mortui: ⁊ rex alfonsus fuit in bello vulneratus ⁊ extractus a suis violēter quia ipe voluit ibi mori: et cognouit rex alfonsus ꝙ hec ei acciderāt ꝓpt errorem que ipē fecerat contra deuȝ sicut ei reuelatum fuerat per angelum ⁊ ꝓposuit in corde suo decetero seruire deo: intellexerat enim ꝙ potestas dei castigauit euȝ crude ꝙ sibi multū profuit: quia seruiens deo nunquid aliq̄d postmodū cepit ꝙ non gloriose finiret vt patet in cronicis hispanie latissime.

Centesimūdecimūoctauū bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimocentesimō. lxxxvij. tēpore friderici imperatoris ⁊ vrbani pape .iij. Post em̄ iherosolomitanum per xp̄ianos valde fuerat dilatatum post multa bella ⁊ gloriosas victorias de saracenis in quib⁹ semper pauci de pluribus triūphabāt sicut breui cathalogo regū terre sancte postq̄ȝ habita fuit a xp̄ianis p̄t annotari quia godefridus de bullon. Primus qui ibi principatum tenuit anno vno cum paucis p̄ncipem militie soldani egiptioꝝ cum infidelium innūera multitudine in p̄lio superauit. Rex baldouin⁹ q̄ ei successit p̄m⁹ latinoꝝ ihr̄lm h̄ cū tricent̄. lxx. militib⁹ ⁊ trecent̄ peditib⁹ p̄ncipe militie caliphe egypti q̄ secū .xj. milia eq̄tū et. xxx. milia peditū adduxerat superauit p̄ vbidictum principem cum quinq̄ȝ milib⁹ saracenis interfecit alij autem per fugam euaserunt. Et iterum cum quingentis equitibus et duobus milibus peditum presidem astolicarum veniētem cum innumera multitudine deuicit cesis ex eis .iiij. milibus alijs in fugam conuersis regnauit annis .xviij. Et successit ei alius baldouin⁹ de burgo qui in primo regni sui anno cuȝ septingentis equitibus cū gario p̄ncipe turcoꝝ potētissimo q̄ secū innūerā mul-

titudinē turcoꝝ habebat bellauit ⁊ de
uicit eum .iiij. milibus saracenis inter
fectis alijs vinculis mancipatis cū re
liquis vero saracen⁹ ille vix euasit. Ali
ud aūt bellū habuit cū rege damasce
noꝝ cui⁹ exercit⁹ erat .xv. militū eqtuȝ.
ipse vero baldouin⁹ hēbat mille .c. equi
tum ⁊ duo milia peditū hūc etiam de
uicit duobus milibus saracenis mor
tuis plurimis captiuatis. Alij aūt cuȝ
principe suo terga dederūt de xpianis
aūt ceciderūt .xxiiij. Regē etiā ascolo
nitaꝝ qui cū multitudine egiptioꝝ ve
nerat in bello cū suis paucis ꝓstrauit
Item doloquinū damascenoꝝ regem
qui venerat cum exercitu magno i bel
lo. Quarto contriuit duob⁹ milib⁹ ex
hostib⁹ interemptis de xpianis vero ce
ciderūt equites .xxiiij. pedites āt .lxxx
Hic baldouin⁹ regnauit .xiij. annis et
successit ei in regno gener eius fulco
comes hic cū paucis militibus suis ꝯ
innumerā turcoꝝ multitudinē que de
perside ebulerat triūphauit trib⁹ mili
bus interemptis ⁊ multis alijs i capti
uitate detentis regnauit .xj. annis. suc
cessit ei in regno baldouin⁹ primogēi
tus eius filius q̄ nono regni sui anno
quosdā nobiles turcoꝝ satrapas cum
vniuerso exercitu suo circa ptes gero
concianas in prelio supauit interfect⁊
ex eis quinq̧ milibus reliqs cuȝ igno
minia ⁊ cōfusione fugientib⁹. In .xv.
etiā regni sui anno cū pncipe damasci
noradino congrediens fugiente nora
dino cum parte exercitus sui reliquis
interemptis rex victor campū obtinu
it regnauit .xxiiij. annis sine liberis et
successit ei in regno frater eius Alma
ricus. Hic primo regni sui anno ptib⁹
egipti cum dargan pncipe militie egi
ptiorū congreditur ⁊ facta magna stra
ge hostium cū paucis diuinitus victo
riam obtinuit. In secūdo aūt plio hñs
secum .ccclxx. milites pugnauit cū pn
cipe soldani damasci qui secum duce
bant .xij. milia turcoꝝ. Arabū aūt .xj.
milia ⁊ interfecit ex hostibus mille qn
gentos de xpianis vero centū ceciderēt
regnauit ānis .xij. ⁊ successit ei i regno
baldouin⁹ fili⁹ ei⁹ hic diuino iudicio le
pra pcussus regnum nihilominus re
xit qui anno .iij. sui regni cuȝ .ccclxxv.
equitib⁹ circa ptes ascalone occurrēs
saladino qui cū .xxvj. milib⁹ eqtū veni
ebat supauit ipo saladino cū pte exer
citus fugiente alijs trucidatis alijs vi
culis mancipatis. De xpianis aūt .iiij
aut quinq̧ dñi dicuntur cecidisse. In
alio aūt prelio circa tyberiadē cū septi
gentis equitibus occurrens saladino
qui .xx. milia equitū secū habere dice
batur ipm supauit mille hostibus int
emptis de xpianis vero paucissimi ce
ciderūt. Cū aūt pdictus rex ꝓpter eius
egritudinem vxorem ducere voluisset
duas sorores quas habebat sibillā pri
mogenitā ⁊ ysabelem iuniorē duobus
viris nobilibus genere vxores dedit si
billā vxorem bernardo de longa spar
ta marchioni montis ferrati. yȝabeleȝ
vero tradidit dño eufrido de throno.
mortuo aūt dicto bernardo ⁊ relicto q̄
dam paruulo filio cui nomen baldoui
nus rex pdictā vxorē suā tradidit cui
dā adolescenti de pictauēsi comitatu
guidoni fidelissimo cui etiā eo ꝙ infir
mitate nimiū grauabatur totius regni
administratōnē cōmisit. ꝫ regis indi
gnationē incurrens ꝓcurationem et
administrationem amisit. Et tunc rex
conuocatis regni maioribus nepoteȝ
suum paruulum baldouinum regem
inungi fecit et tam ipm ꝙ regeȝ negȝ
cia prouidentie tutele comitis tripoli
tani cōmisit. non multo aūt tempore
post baldouino rege leproso viam vni
uerse carnis ingresso minore etiaȝ bal
douino defuncto prefatus guido pro
curante vxore sua sibilla ad quā regnū

iure hereditario pertinebat sublimatꝰ
est in regem non requisito assensu co-
mitis tripolitani qui totius regni tūc
procurator erat. Unde valde indigna
tus presertim cuz ipe ad regnum aspi
raret absq₃ regis consensu cuz quo rā
corē ⁊ inimicitias extruxerat cū saladi
no treugas fecit ⁊ vt maiorē in regno ⁊
ꝯ ipm regē defensionē hr̄et ⁊ nocendi
manet cū dn̄a tyberiadis ⁊ totiꝰ galilee
mr̄imoniū ꝯxit. Un̄ factū est in regno
ꝑiculū ⁊ ꝑniciosa discordia quibusdaz
comiti fauentibus alijs regibꝰ adherē
tibus quā diuisionem cum saladinus
cognouit cogitans ꝙ immenso forami
ne discordie facile pateret insidiantibꝰ
ingressis ex omnibus sibi subiectis re
gionibus multitudinem pugnatoruz
congregauit ex egipto arabia ⁊ meso-
potania tam equites q̄₃ pedites cōtra
cristianos conuocando. Dicitur autē
.l. milia equitū exceptis peditibus in
comitatu suo secum traxisse ⁊ permisit
ante faciem suam decem milia electo
rum militum qui per terram comitis
tripolitani qui tunc treugas cū sarace
nis habebat per partes sc₃ tyberiadis
et nazareth vsq₃ ad suburbia accon trā
sierunt vt more suo cristianos prouo
carent si forte incaute ⁊ inordinate ꝓ-
seq̄ntibus possent ꝑimere vel captiuos
retinere nec effectu caruit astuta impi
orum imaginatio quia magister mili
cie templi cum fratribus suis plusq̄₃.
lxx. incaute egredientes cuz magistro
hospitalis qui d̓ castello suo beluer re
uertebatur cum decē fratribus inclu
si sunt ab eis iuxta casale roberti. licet
aūt non nisi centumuiginti milites in
comitatu suo haberet .x. milibus sara
cenorum mirabiliter resistentes mul
tis ex eis interfectis ipe tandē fere oēs
interfecti sunt vel retenti. magistro āt
templi cum paucis fuga elapsis, ma
gistro vero hospitalis trucidato ꝑmo
die may cruentam de cristianis repor
tarunt victoriam. Ex quo facto aiosio
res saraceni effecti mensio iulij sequē
ti omnibus viris suis in vno congre-
gatis regni cristianorum. ex parte da-
masci ciuitatem scilicet tyberiadez ob
sederunt. Jam enim comes tripolita-
nus cuius erat ciuitas a saracenis cap
tus treugis recesserat eo ꝙ imponeret
sibi ꝙ contra regem ⁊ regnū mala plu
rima machinans saracenis confedera
tus fuisset. Munitat igitur predictam
ciuitatem contra saracenos vxore sua
in presidio relicta. Dominus aūt gui-
do rex hierosolimitanus ⁊ Raymun-
dus comes tripolitanus cum omni-
bus fere totius regni nobilibus cum
equitibus ⁊ peditibus quotquot habe
re potuerunt diuino auxilio dei desti-
tuti saladino ⁊ suos occurrentes tento
ria sua circa fontem tephoritanū loca
uerūt de multitudie: siquidē sua plus-
q̄₃ de diuino auxilio confitentes. A p̄-
mo em̄ introitu latinorum ⁊ terraz san
ctam cristiani tot milites in vno prelio
congregare nequiuerunt. Erant enim
mille ducenti milites loricati pedites
aūt cū armis ⁊ arcubus ⁊ balistis circi
ter .xx. milia infausti expeditōne inter
fuisse dicuntur. die aūt sequenti cum
de cristianorum exercitu versus obses-
sam ciuitatem leuiter progrederetur
copiosa equitum multitudo exercitꝰ
saladini a dextris ⁊ a sinistris christia-
nos proterue nimis infestans sagittis
et spiculis tam equos q̄₃ equites sine
intermissione vulnerans in loco arido
⁊ inaquoso exercitū cristianoꝝ castra
locare ⁊ tentoria figere coegit ꝙ prudē
ter attendens saladinꝰ seq̄nti die prius-
q̄₃ ad aq̄s exercitꝰ cristianꝰ ꝑuenire po
tuisset iuxta thronū et hin ordinat⁊ se-
cūdū militarē disciplinā aciebus xp̄ia
noꝝ tam equitibꝰ q̄₃ equis sitientibus
Saladinꝰ dimicaturꝰ hostiliter occur-

rit. Erant aūt dies feruētes valde. mē-
se āt iulio. iiij. nonas eiusdē i festo trās-
lationis scti martini anno incarnatōis
dñi supradicto. s. millesimocentesimo
octuagesimoseptimo tradidit dñs po
pulū xpianoꝝ infinitis pctis eoꝝ exi
gentib⁹ i māib⁹ impioꝝ adeo ꝙ xpiani
subito terga dātes ab inimicis fere oēs
a maxio vsqꝫ ad minimū trucidati sūt
vel in captiuitate detēti in tantā ei for
midinē z pusillanimitatē hūiliauit eos
dñs ꝙ vn⁹ ex hostib⁹ versauice centum
ꝑsequebat ex xpianis. z quidā arma
sua turpiter ꝓiicientes in manib⁹ ini
micoꝝ se gratis tradebant facta autē
magna strage cesoꝝ. Guido etiā rex
hierusalem z magister militie templi
cū multis aliis tam maiorib⁹ ꝙ mino
ribus ordinis in captiuitate detentis
abierūt absqꝫ fortitudine ante faciē
subseqntis vt aūt certis indiciis z eui-
dentib⁹ signis deū visibiliter offensum
agnoscerent z diuine ꝓtectionis clipe
um ab ipis recessisse nō dubitarent li-
gnū salutifere crucis qd die illo tene-
broso secū in prelio detulerūt lamēta-
bili infortunio amiserūt et post pau-
cos dies saladin⁹ ille inimicus christi
non solū ciuitates plures ac alia loca
regni sed z ciuitatem sanctam hierusa
lem occupauit cui⁹ excidii tota causa
fuit. qr vt dictū ē tota terra erat facino-
rib⁹ plena z rar⁹ erat in monasterio et
rarior in seculo quem non morb⁹ vel
luxurie vel auaritie infecisset. dedit eti
am opam proditor comes tripolitan⁹
Cum supradictus vrban⁹ papa terci⁹
audiuit captā esse hierusalem ab ini-
micis christi pre dolore post modicū
obiit.

Centesimūdecimūnonū bellū
inter saracenos z xpianos acci
dit anno dñi Millesimocente
simooctuagesimonono. Tempore cle
mentis pape tercii tūc crescente rumo
re lamentabili de terra sancta pleriqꝫ
assumpte crucis signo hierosolimam
ire posuerūt videlicet philipp⁹ rex frā
coꝝ z heinric⁹ rex angloꝝ z fridericus
octuagesimusoctau⁹ imperator z guil
lerinus rex cecilie qui iter maris libeꝝ
fecit et a piratis et turcis per margari
tū classis sue ducem fit ergo ingens cō
motio partiū diuersaꝝ gentiū per ma
re et per terras partes petentiū trans-
marinas rauenaten. et pisanen. archiē
pisules cū magno de italia agmine tiri
appulsi sunt. Fridericus imperator fi
nes imperii aggredit cū multitudie i-
finita. de frisia vo z dacia naues. l. de
flandriis quoqꝫ trigintaseptē de fran
tia etiam et campania ꝙ plures illu-
stres militie titulis gloriosi etas nulla
meminit nec refert historia tantā mo
tionem populoꝝ. Philippus et Ri-
chardus francie et anglie reges apud
mesanam vix appulsi non valentes ꝓ
gredi ibidem yemarunt ad quos ab-
bas Joachim veniens vocatus ab eis
de calabria sciscitatis de futuris respō
dit ꝙ mare quidē transirēt sed parum
ꝓficerēt ne dū adesse tpa quib⁹ recupā
da foret hierusalem ꝙ et ita contingit
Nam solū achon ciuitatē decursu fe
re biennio qn ceperat obsideri fuit ca
pta per reges predictos vbi philippus
rex francie fuit infirmus z ido appara
tu suo duci burgundie cōmisso rediit
a partib⁹ trāsmarinis. Imperator vo
ad quosdā locoꝝ augusti adueniēs re
perit multitudinē thurcoꝝ cū quibus
bellās triūphauit postqꝫ fluuiū qndā
transiturus mergit z vix extractus pau
lo post moritur. fuit quidē vir magna
nimus qui post karolum magnū i ge
stoꝝ magnificētia parem non habuit
cui⁹ exercit⁹ antiochiā venit vbi dū fixa
corpa reficiunt z epulis intendunt tot
obiiūt vt de tāto exercitu pauca milia
remanerent. Richardus anglie rex p⁹

multa naufragia rediens ꝑ haustriam
trāsire secrete deliberās a duce captus
traditꝰ impatori a quo ꝑ annū detentꝰ
exactione maxima reddit suo regno.

c Centesimūuicesimū.bellū inter
saracenos ⁊ xpianos accidit an
no dñi. M.ccxvij.tpe honorij
pape tercij. Tunc congregatur exer-
citus achon cū regibꝰ hierl'm cypri hō
garie ⁊ ducibꝰ haustrie bauarie frācisqꝫ
ꝙpluribꝰ ⁊ germanis redeūtibus vero
hongaris aliq egiptū applicantes da
myatā capiūt pereūtqꝫ tam ferro ꝙ fa
me octuaginta milia saracenoꝝ deni-
qꝫ captis cardinali tēplarijs ⁊ hospita-
laꝝ totoqꝫ exercitu excepto rege qui a
cardinali discordās recesserat. damya-
taqꝫ ꝑ annū a xpianis fuerat possessa
ꝓ eoꝝ redemptōe fuit reddita pagāis
hoc tpe ab eodē papa btūs pr̄ nr̄ fran
ciscus regulam confirmauit.

c Centesimūuicesimūprimū bel-
lū inter saracenos ⁊ xpianos ac
cidit anno dñi Millesimo ducentesi-
moxxxiij. Tunc predictus rex Alfon
sus. viij. nepos impatoris cū regnasset
quinqꝫ annis videns damna que sara-
ceni continuo inferebant xpianis nec
tradens obliuioni quādo fuerat victus
ab illo miramamolim affricano supra
dicto consilio habito cū magnatibꝰ re
gni sui diffinitū fuit ꝙ melius erat ꝙ
ponerent se in fortuna belli ꝙ sufferre
continuo tāta dāna saracenoꝝ ⁊ factū
est ꝙ infans fernādꝰ regis predicti fili
us misit ad papam pro cruciata vt suc
cursum haberet pater eius ꝯ saracenos
qui loca eius ceperāt et insuper minas
dederāt scꝫ veniendi ad destruendū re
gnum. papa aūt vidēs ꝙ erat iusta pe-
ticio concessit ⁊ mandauit ꝙ predica-
ret per omnia regna cristianoꝝ ꝑ an-
num ante terminum prefiniti belli af-
firmati tam per saracenos ꝙ per xpia-
nos ⁊ interim ꝙ crux predicabat pdcō

habito consilio congregauit rex alfon
sus exercitū suū ⁊ intvt ꝑcurreret ter-
rā saracenoꝝ ⁊ cepit tūc alcalā ⁊ ixurq
ram ⁊ grandum ⁊ cubas ⁊ reuersus est
in terrā suā ꝓpter itēpestatē yemis. Et
tūc in mense februarij cū esset in ma-
iori loco mortuꝰ est filiꝰ eiꝰ infans fer-
nandus de quovalde doluit qꝛ vnicus
ei erat. licet filias haberet ⁊ sepultus ē
in monasterio monialiū ciuitatis bur
geñ. qđ dr̄ lashuelgas. Illud eñi mo-
nasterium cum quodā solemni hospi
tali ꝓpe eū edificauerat predictus rex
alfonsus. viij. ⁊ mirabiliter dotauit oi
bus necessarijs. Cum ergo tpus veris
veniret quo solent reges ad bella ꝓce
dere congregatis exercitibus suis vēit
ad ciuitatem toleti vbi inuenit multas
gentes cruce signatas diuersaꝝ natio
nū ⁊ linguaꝝ ⁊ tunc etiā accessit ibidē
rex petrus arrogonie cum toto exerci
tu potestatis sue ac alie multe gentes
regni francoꝝ venerūt etiā ibi omnes
prelati magnates milites scitiferi et ci
ues regnoꝝ suoꝝ gentes etiā ex italia
roma lombardia almania ⁊ portuga-
lia ⁊ precepit rex alfonsus ꝙ cōputarē
tur omnes gentes que venerunt extra
regnū suū et inuenti sunt. x. milia equi
tum et. c. milia peditum ⁊ locutus est
virtuosus rex alfonsus cū omnibꝰ ca
pitaneis ⁊ pncipibus oīm exercituū ⁊
dedit eis omnia necessaria qui nimis
contenti de eo promiserunt sibi ꝙ vel
vincerēt bellū vel morerentur cum eo.
Dato ergo solido illis quibus dandū
erat datis etiā plurimis armis non ha
bentibus ⁊ bestijs plurimis ad portan
dū necessaria inuentus est numerꝰ be
stiarum. lxx. milium. Egressus ē ergo
alfonsus rex cū exercitibus suis a tho
letho die lune. xij. mēsis iunij ⁊ appro
pinquātes ad terram saracenoꝝ cepe
runt statim malagon ⁊ calathranā vete
rem. Et tunc appropinquauit ibidem

rex sancius nauarre cū toto exercitu ꝑ tantis sue ⁊ inde ꝓcedētes venerūt ad locū qui dr̄ gnadabira qui est sub monte delmuladar ⁊ inde accesserunt ad locū q̄ dr̄ lalosa ex quo loco viderūt tentoriū ipsi⁹ miramamolim qđ erat totū coloris rubei saraceni aūt ceperūt totū illū transitū. ⁊ ideo christiani trā- sire non poterant ad miramamolim sine maximo periculo ꝓpter asperitatem ⁊ artitudinem vie. Cum ergo pre dicti reges essent in consilio quid sup hoc agere deberent ecce apparuit eis angelus dn̄i sub forma pastoris qui di xit regi alfonso ꝙ ipe ostenderet eis vi am per quam secure possent trāsire. ⁊ insup pascua virentia ⁊ fontes delecta bilissimos ad bibendū: ⁊ sic factū est. Venerunt ergo ꝑ viam quā eis osten dit ⁊ inuenerunt in altitudine illa quā ascenderunt planiciē magnā ⁊ omnia que dixerat eis angelus dn̄i. Illū aūt amplius videre non potuerūt ex quo cognouerūt illū fuisse angelū domini ⁊ cum cognouerunt saraceni ꝙ christi ani transirent ad predictum locū do- luerunt valde. Fixis ergo ibi tentorijs suis in loco vnde poterant videre sara cenos ⁊ econtra manserūt ibi trib⁹ di- ebus vt requiescerent modicū a labo- ribus suis. In predictis aūt tribus die- bus semp tenuerunt saraceni suas aci es ordinatas. Die autē dn̄ica hora me die noctis que erat. xvj. dies iulij. audi ta est vox quedam de celo ab omnib⁹ existentibus in exercitu xp̄ianoꝝ di- cens. Surgite fili dei armamini ⁊ ite ad bellū qua voce ab omnibus audita confortati sunt nimis perceptis ğ salu taribus sacramentis cum venit lux di ei exiuit exercitus dn̄i armatus ⁊ ordi natus. Saraceni similiter ordinauerūt acies suas. Erat aūt exercitus eorum octuaginta milia equitum. peditū vo non erat numerus quia non remansit aliquod regnum saracenorum de quo non fuerunt ibi saraceni inter q̄s erāt multi reges ⁊ principes ⁊ vbi erat ten torium predictum rubeū illius mira- mamolim fecit fieri circulū magnum quasi currale constructū vndiqꝫ ex ho minibus armatis circūligatis cathe- nis ad crura ne aliquo mō fugere pos sent quoꝝ numerus erat vltra centum milia saracenoꝝ nigroꝝ qui oēs ha- bebant adergas enses ⁊ lanceas ⁊ itra circulum illū erant multi reges et alij magni dn̄i quasi triginta milia ad ser- uandum miramamolim. Intra erant etiam sagittarij inumeri et multitudo archaꝝ que plene erant sagittis. extra circulū vo predictū erant tot acies ter ribiles ordinate ꝙ pauor erat ad vidē dum ⁊ tanta videbat̄ mltitudo ꝙ nul lus poterat numeꝝ existimare. In me dio vo tocius multitudinis erat pre- dictus miramamolim armatus ⁊ indu tus desup quadā nigra almosia ⁊ su- per illam alia inconsutilis tenens en- sem ad collum ⁊ libeꝝ alcorani ante se Cū ergo reges cristiani inceperūt mo- uere se ꝯtra inimicos xp̄i subito appa ruit eis crux pulcerrima in celo mul- torum ⁊ mirabiliū coloꝝ quam oēs christiani viderūt vt narrat in cronica sua rodericus archieꝑus ꝓpter qđ sig num oēs xp̄iani fuerūt nimiū ꝯfortati ⁊ irruerunt viriliter ⁊ ordinatissime in saracenos ⁊ factum est ꝑlium mag num. Die eadē dn̄ica que fuit. xvj. di es iunij ⁊ post plurimā cedem sarace- norum ꝯfractū est currale ex multipli ci parte ⁊ victi sunt saraceni mirama- molim vo cū pauc̄ euasit. Secuti sūt aūt xp̄iani tota die ⁊ tota nocte sarace- nos fugentes occidētes ⁊ vulnerātes eos ⁊ reuersi sunt in locū belli qui dici tur vulgariter laslanas. de tholosa in- uenti sunt mortui saraceni. cc. milia. Ꝺ xp̄ianis vo solū. cc. ⁊. xxv. ꝑsone. ⁊ ste-

terunt ibi reges christiani cum toto exercitu suo octo diebus expoliantes campum et tantam multitudinem auri et argenti ibi inuenerunt quod vix poterant sufficere ad colligendum. vt videret rex Alfonsus In illis autem duobus diebus nihil aliud combustum est pro cibarijs preparandis in toto exercitu nisi solum haste lancearum et sagittarum saracenorum sed nec terciam partem comburere potuerunt et dedit rex alfonsus regi arrogonum tentorium illius miramamolim et precepit dono didaco domino viscaye quod diuideret campum qui in hunc modum diuisit dicens. Domine omnes diuitias quas nos et vos milites vestri habere debemus huius belli miramamolim eo modo quo sunt intra currale omnes sunt reges arrogonum et reges nauarre. Vobis autem domine honorem belli do quia vos habere debetis. Alij vero gentes gaudeant de his que habuerunt quod verbum placuit omnibus regibus et processerunt inde cum leticia magna et ceperunt castrum debilkes et ferrarbonos et castrum quod dicitur lasnanas de tholosa. Et inde venerunt baeccios et neminem intus inuenerunt. Progredientes vero vltra irruerunt in ciuitatem vbetensa que plena erat saracenis fugientibus vltra .xl. milia et obsederunt ciuitatem et breui spacio capta est ciuitas sic quod nullus saracenus euasit quin fuerat mortuus vel captiuus vbi etiam plurimas diuitias inuenerunt et destruxerunt ciuitatem vsque ad fundamentum. Quo facto reges arrogonum et nauarre propter infirmitates varias exercitus inualescentes felici expeditione in regna sua sunt reuersi. Rex vero alfonsus cum magna leticia et honore reuersus est tholetum vbi magnifice remunerauit milites suos et extraneos. Hic magnificus et virtuosus rex Alfonsus octauus post plurima bella et gloriosas victorias. cum iret vt se videret cum regi alfonso legionis infirmatus est in quodam loco prope areuelum qui dicitur garsimin[9] vbi preceptis sacramentis et facto testamento feliciter migrauit ad dominum anno .liij. regni sui et successit ei in regno filius eius henricus primus .vij. rex castelle. Jacet autem sepultus in supradicto monasterio monialium burgensi quod ipse construxerat. Regnauit autem rex henricus predictus .xiij. annis qui ambulans ludendo cum pueris suis in ciuitate Palensi casu percussa quadam tegula cecidit et percussit regem in capite de quo mortuus est et sepultus est in predicto monasterio burgensi apud fratrem suum infantem fernandum et successit ei in regno rex fernandus filius regis alfonsi legionis et domine beringarie filie supradicti regis alfonsi nepotis imperatoris quia predictus rex henricus non reliquit proles et in hoc rege fernando mortuo patri suo regi legionis coniuncta sunt regna castelle et legionis pro semper.

Centesimum .xxij. bellum inter saracenos et christianos accidit anno domini millesimo ducentesimo .xxx. tempore gregorij pape .ix. Tunc iacobus rex arragonum congregata classe sua per mare venit super maioricam et deuictis saracenis cepit ciuitatem et totum illud regnum.

Centesimum .xxiij. bellum inter saracenos et christianos accidit anno domini millesimo ducentesimo .xxxviij. Tunc iacobus rex arrogonum congregato exercitu suo venit super valentiam et obsedit et cepit eam pluribus bellis saracenorum deuictis.

Centesimum .xxiiij. bellum inter saracenos et christianos accidit circa annum domini millesimum ducentesimum quadragesimum secundum tempore celestini pape quarti tunc tartari cum magno exercitu hungariam et poloniam vtramque armeniam ruciam et alapiam vastant et vsque ad fines germanie peruenerunt.

Cum antez timerent responsuz habuerunt et dictum est eis. Ite securi quia spiritus diffidij et incredulitatis et discordie precedent vos sicque factum est. Ante eñ introitum eorum rex pricipes clerus et populus diffidebāt. et ideo in introitu eorum parare se nolebāt. et cum tartari se defenderēt per regnū hungari timore confusi fugerūt et multa milia hungarorum sunt occisi.

Centesimū.xxv. bellū inter saracenos et xpianos accidit anno dñi millesimoducētesimo quadragesimo nouo tpe Innocentij qrti. Tunc rex francorum Ludouicus qui postmodum fuit sanctus et canonisatus zelo fidei succensus tribus fratribus suis cruce signat9 et congregata magna classe nauigās per mare applicuit portum cipri vbi hiemauit. In sequenti autem vere veniens damiatan littora nili plena saracenis inuenit defendentibus sibi terram sed bellans cū eis viriliter cum balistis fugauit et terruit eos adeo que ciuitatem munitissimam liberamque dimiserunt fugientes quam rex et sui mirātes intrauert esta te ac sequenti hieme tenuerunt.

Centesimum.xxvj. bellum iter saracenos et christianos accidit anno domini millesimoducētesimoquinquagesimo. Tunc predict9 rex Ludouicus cum exercitu suo contra soldanum babylonie egreditur sequens predictum nili alueum videlicet saraceni preliari cum eo formidantes transitum precluserunt sed Robertus frater regis suspicans que eodē cursu vltima responderent primis in quadam aggressione villā occupat almoseram vbi inito certamine saraceni plurimos perimunt cristianos. Inter quos frater regis fuit perditus nec inuētus Consequenter regis exercitus tāto fuit subiectus infirmitatib9 que coci et alij armis non vsi assumebantur ad excubeas et diurnas custodias loco egrotātium dominorum quod saraceni presentientes regem insequunt et in quodaz loco interclusum cum fratribus suis karolo et alfonso capiunt et alios plures interficiūt et plures retinent captiuos sed tractu habito cum soldano rex cuz captiuis magna interueniente pecunia liberatur et damiata redditur saracenis propter quam pecuniam soldanus fuit postea a suis interemptus vasallis et damiata dirupta nec ad man9 iterato perueniret cristianorum. Rex vero ad ciuitatez rediens aconeñ. vero quinquennio illis mansit in partibus multaque loca muniuit et captiuos plurios redemit. Quo tempore facta est subito crucis signatio pastorum illorum et puerorum in francia vsque ad numerum circiter xx. milium dicentiuz se angelos vidisse et ad vlciscendum regem missos esse Inter quos aliqui magistri vocabantur signantes more episcoporum aquam benedicentes matrimonia cōiungentes religiosos vero et clericos spoliātes interdū verberantes et interdum occidentes et nullus restituit seu cōpescuit malignantes. Sic ergo per legiones ad diuersos portus maris.s. mersiliaz et brandusiaz peruenientes inanes et vacui redierūt. sic que in breui tempore vt fumus euanuerunt. ferebat autem que vetulus de monte q arfacides dr a puericia duos clericos scismarinos in carcere detinuerat nec vnque eos dimittere voluit donec ab eis vt regni frācie pueros sibi adducerent firmam promissionez accepit. Ab his ergo estimabātur benedicti pueri quibusdam falsis visionum rumoribus atque promissionibus ad se cruces signandos electi.

Centesimū.xxvij. bellū iter saracenos et christianos accidit āno

domini millesimo ducētesimo sexagesimo tercio tempe vrbani pape quarti. Tunc manfredus tirannice retinens patrimoniū ecclesie.s.regnū cecilie exercitum magnū saracenoꝝ in eundē patrimoniū introduxit. Sȝ pdict⁹ papa Vrbanus quartus p crucē signatos victoriā reportauit ꝛ de pr̃imonio ecclesie ipsos fugauit. ꝛ tunc contulit karolo fratri Ludouici regis francie predictū regnum cecilie: hic fuit frater sancti ludouici fratris nostri.

c Entesimū.xxviij.bellū inter saracenos ꝛ xp̃ianos accidit āno dn̄i millesimo ducētesimo lxiiij Tunc iacob⁹ rex arogonū cōgregato exercitu suo ciuitatem murcie saracenoꝝ que rege castelle tributaria erat obsedit ꝛ expugnauit ꝛ cepit.

c Entesimūxxix.bellū inter saracenos et xp̃ianos accidit anno dn̄i millesimo ducētesimo lxvij Tunc predict⁹ rex fernādus scōs viij. rex castelle āno regni sui.xv.p̄cepit filio suo infanti alfonso vt intraret ꝛ per curreret terrā saracenoꝝ q̄ cū exercitu suo destruxit terrā ciuitatꝭ cordubeñ. ꝛ cepit plonā ꝛ venit ɔ̄ terrā hyspaleñ. ꝛ xeriseñ.ē destruxit quicquid inuenit fixitq̧ tētoria sua sup ruinā guadalete Rex ꝟo saracenoꝝ abēhuc cū h̄ sciuit cōuocauit clamorib⁹ totā terrā ꝛ venit ad locū dexerit posuitq̧ regale suū inter villas ꝛ xp̃ianas fecitq̧ septē acies in quaꝝ q̄libet ad minus erāt mille eq̄tes.peditum ꝟo non erat numer⁹.xp̃iani ꝟo etiam ordinauerunt acies suas ꝛ inuenti sunt mille equites ꝛ duo milia peditū.ducebant autem secum q̄ngētos saracenos q̄s captiuauerat: hos statim decapitauerunt.Cōmissum est ergo bellum asperrimū inter vtrosq̧ ꝛ cum adiutorio altissimi ꝛ sancti apostoli Jacobi qui apparuit christianis in bello victi fuerunt saraceni ꝛ tot fuerunt mortui ex eis q̧ non fuit numerus eoꝝ estimatus.

c Entesimum.xxx.bellum inter saracenos ꝛ christianos accidit anno domini supradicto millesimo ducentesimo lxvij. Tunc eñ soldanus babylonie vastata armenia antiochiam obsedit quā post aliquos dies captam occisus et captiuis viris et mulieribus in solitudinē redegit.

c Entesimū.xxxj.bellum īter saracenos ꝛ xp̃ianos accidit āno domini millesimo ducētesimo lxix. Tunc predictus rex fernādus secundus octauus rex castelle cōgregato exercitu suo obsedit vbedaȝ cepitq̧ eam viribus ꝛ reuersus est cum honore in ciuitatē Toleti.

c Entesimū.xxxij.belluȝ inter saracenos ꝛ xp̃ianos accidit anno dn̄i millesimo ducentesimo lxx. Tunc supradictus rex francorum ludouicus non territus laboribus preteritis ꝛ expensis de q̄bus supradictuȝ est. Johānesq̧ comes murneñ.philippus ꝛ petrus liberi eius pictauie frater eius attribateñ.q̄ȝ ꝛ britanie comites. Theobaldus rex nauarre multiq̧ milites atq̧ plebes ꝛ ecclesiaꝝ prelati veniunt ad mare.vj.kalendas Julij. ꝛ ab aquis mortuis incipiunt nauigare insiditq̧ eis cōsiliū vt regnum tonicij q̄d trāsfretantib⁹ dabat xp̃ianis impedimentum p̄mo subiceret sue potestati. Eodēq̧ mense circa festū btē marie magdalene ad portū karthagenis repulsus saracenis litt⁹tuentib⁹ applicuerunt ꝛ ciuitatē capiūt in instāti.ac castra ɔ̄ tonciū posuerūt quā cū p mensem obsedissent occulto dei iudicio infirmitas in exercitu inualuit sic q̧ fili⁹ regis comes niuerneñ.iohs ꝛ post eñ legatus cardinalis episcop⁹ albaneñ. obierunt. Deinde benedict⁹ rex ludouicus in vigilia sancti Bartholomei

obijt videnscp exercitus xpianorum qz tu te non valebat hiemare in ptibus trasmarinis primitus rege Conicio facto tributario regi cecilie et xpianis captiuis libere dimissis et qz fides cristiana p predicatores et minores liberet predicaretur remeauit.

c Entesimū.xxxiij.bellū inter saracenos et xpianos accidit ano dñi millesimo ducentesimo septuagesimo primo. Tūc rex pdict9 Fernandus cupiens seruire xpo cogregauit exercitum suū et venit sup ciuitatē cordubeñ. obseditqz eam et post multa bella data est sibi ciuitas et tūc virtuosus rex fernandus remisit campanas ad ecclesiam sancti Jacobi quas duxerat almansor sicut supradictum fuit. Post hec cepit Arionam et pegalgaiar et metixar et carthenaz cepit etiā illoraz quam ignibus cremabat et obsedit granatam ppter quod rex granate factus est eius vasallus tributari9 et tradidit tunc regi fernando gibenium deinde cepit carmonā et constantinam et acalamdelrio.

c Entesimū.xxxiiij.bellum inter saracenos et xpianos accidit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimonono tempe Nicolai pape quarti. qui primo fuerat generalis ordinis minorum. Tunc soldan9 babylonie congregato magno saracenorum exercitu tripolim ciuitatez obsedit et dū letanie fierent sancti Marcij capta fuit ciuitas occisis captiuisqz christianis pluribus xpianitatis nomen deletum fuit in eadem.

c Entesimū.xxxv. bellum inter saracenos et christianos accidit āno dñi millesimo ducētesimo octuagesimonono. Tunc pdictus rex fernandus scōs octau9 rex castelle cōsiderans qz ciuitas hyspaleñ. erat d pn cipalibus mundi qz receptaculū terre et maris desiderio magno concupiuit habere illā. Vocato ergo raymundo bonifacio tūc almiranti pcepit sibi qz statim congregaret maiorem classem p mare quam posset et veniret sup ciuitatem hyspaleñ. et factū est ita. Rex vo per terram cum exercitu magno venit et sic mare et per terram obsessa est predicta ciuitas hyspaleñ. xvj. mensibus in quibus fuerunt bella multa in aq et in terra et effusus plurimus sanguis specialiter saracenorum sicut plenius cōtinetur in generali hystoria hyspanie. Quare nō valentes sustinere bella saraceni cum essent nimis continuo angustiati tradiderunt regi fernando nobilissimā ciuitatem hyspaleñ. ex pacto qz extraherent omīa bona sua. Intrauit aūt predictaz ciuitatē vtuosus rex fernandus scōs in die sancti Clemētis anno dñi Millesimo ducentesimo nonagesimo. Et post hec lucratus est villam que dr xeres delafrontera et medinam delalbohera et alcalam delos gōsales et beier et calis et sant lucar d barrameda et archos et librixā et omīa alia vsqz ad mare octo annis stetit hic vtuosus rex fernandus in frontaria saracenorum qz nō venit in castellaz et postqz lucratus fuit ciuitatem pdictā hyspaleñ. ordinabat iam transire in affricā et multi reges affricani concordauerant se subdere sibi si trāsisset. Sz infirmatus est in predicta ciuitate hyspaleñ. et sic videns se infirmū et declinantē ad mortem vocato ad se filio suo ifanti alfonso primogenito quē habuerat in vxore sua regina beatrice dixit ei. Ego dimitto tibi terram citra mare lucratam vl' tributariam et si tu sustinueris regnuz sicut ego tibi dimitto eris tal' sicut ego et si plus acquisieris eris melior me. et si de hoc aliquid perdideris non eris talis sicut ego. Et data bñdictione predicto filio suo alfonso fcā confessione

⁊ ordinato testamento petiit corp⁹ dñi cum. Et factū est cum quidam religios⁹ intraret ad eū cū xp̄i sacratissimo corpe in manibus suis videns virtuosus rex pcepit se expoliari vestib⁹ regiis ⁊ indui aliis vestimentis pauci valoris descē ditq₃ de lecto in terrā cū maxia humilitate ⁊ genib⁹ flexis sup terrā restē quā dam ligauit ad guttur suū ⁊ accepta cruce in manibus suis adorauit eā lachrimosis gemitibus ⁊ dicēdo verba magne fidei ⁊ deuotionis. Quo facto petiit veniā ab oībus circūstantibus ⁊ cum oēs ei pepercerūt recepit corpus dñicū cū magna reuerētia ⁊ dei timore. ⁊ cū reclinat⁹ iterū esset in lecto mādauit sacerdotib⁹ q̄ cantarēt letaniam ⁊ te deum laudam⁹. ⁊ sic tenēs candelam incensam in manib⁹ feliciter migrauit ad dñm anno dñi millesimo ducētesimo. xciij. Regnauit. xxxv. annis. ⁊ sepultus est honorifice in ecclia maiori hyspaleñ. Et successit ei in regno vt dictū est filius eius alfonsus. ix. q̄ fuit ix. rex castelle.

C Entesimū. xxxvj. bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit āno dñi Millesimo. cccxvj. Tūc p̄dictus rex alfonsus non⁹ ꝯgregato exercitu suo venit in terram saracenoꝝ ⁊ obsedit quandā villā que dr̄ texeda et cepit. post hec cepit villā cericēsem bis cepit etiā meblam ⁊ algarbiū ⁊ gibraleon ⁊ huelmam ⁊ sepiā ⁊ morā ⁊ alcabim ⁊ castꝝ marim ⁊ tamrā ⁊ farum ⁊ laule ⁊ edificauit de nouo villā regalē Regnum etiā murcie qd̓ ab ei⁹ subiectione fuerat eleuatū iterū sibi subiecit. Ipse etiā obsedit aliezriam p terrā ⁊ p mare multis diebus ⁊ posuit ducē sui exercitus infantē petꝝ filiū suū et nō fuit ꝯsecutus finis qꝛ soluta fuit classis maris p saracenos vltra marios. Qui quadam astucia nouerūt galeas ⁊ naues christianoꝝ esse vacuas ꝓpter infirmitates inualescentes erant fere oēs christiani in terra cum infante Petro. Subito ergo irruentes saraceni occiderunt paucos infirmos quos inuenerunt in galeis ⁊ sic breui spacio soluta fuit classis christianoꝝ ꝓpter quod infans petrus cū exercitu suo habuit dimittere obsidionē cum p mare libere saraceni mitterent iam ꝓuisiones i ciuitatem. Predict⁹ rex alfonsus non⁹ fuit tante magnificentie q̄ veniente ad eum quadam imperatrice cōstantinopolitana vt eā adiuuaret ad redimendum maritū suū impatorē quē captiuū tenebat soldanus babylonie ⁊ erat preciū. l. quantala argēti cui⁹ precij duas ptes tenebat impatrix quaꝝ vnā sibi dederat papa. Aliā vero rex francoꝝ Ipse solus soluit totā redemptionē eo pacto q̄ restitueret pape ⁊ regi frācoꝝ ptes q̄s receperat ꝓpter qd̓ regnū tūc remansit in magna pauptate. Fuit etiā tante fame q̄ mortuo impatore almanie fuit electus in impatorem in discordia tñ de qua electione fuit certificat⁹ p lr̄as pape ⁊ p ambasiatores almāie. qꝛ tñ multū tardauit in dispositiōe in viā vt pacificaret regnū suū licet arriperet viā nō obtinuit. Vñ certificatus in via de discordia almanoꝝ ⁊ de ingressu saracenoꝝ in regno suo reuersus est cū esset ꝓpe auinionē vt succurrēt regno suo qꝛ hic fuit rex magne sapientie ⁊ fecit librꝝ q̄ dr̄ lacptidas. Vñ regitur regnū castelle ⁊ est originale in camera regis sicut ego vidi. Et vtinā bñ attenderent reges successores ⁊ attenderent ⁊ executioni mādarent ordinē regiminis illi⁹ libri quia si hoc fieret crederem nullum regnū christianorū in regine regno castelle equipari. habundantia tamen ⁊ delicie rerum hui⁹ regni ⁊ inordinata cupiditas tirannorum ponūt velamen ante oculos p̄sidentium vt non solū p̄dictum librum sꝫ nec

honorem legis xprie attendant. et ideo semp vacantes in abysso cupiditatum et discordie nullum regnum fere xpianorum est sic in bono regimine offuscatum sicut est regnum castelle.

c Entesimum.xxxvij.bellum inter saracenos et xpianos accidit circa idem tempus. Cum enim pdictus rex alfonsus nonus recessisset a regno ad imperium suscipiendum et dimisisset regnum sub dominio filij sui infantis fernandi tunc abenyncaff rex vltra marinus transiuit mare cum multitudine graui vocatus et inuitatus p regem granate donus minimus qui psidebat in frontaria et notificauit pdictum transitum infanti fernando et interim ipse occurrit cum gentibus frontarie saracenis ex parte ecclesie erant autem pauci christiani in pparatione potestatum saracenorum. sed quia videbant se iam acies adinuicem ne forte diceretur quod fugiebant. Irruerunt viriliter in saracenos et mortui sunt plures ex vtraque parte. Cecidit etiam ibi predictus preses donus numus cuius caput abscisum misit abenyncaff presentatum regi granate et sic ea die concessa est victoria saracenis.

c Entesimum.xxxviij. bellum inter saracenos et christianos accidit paucis elapsis diebus post predictum bellum. Cum enim p totum regnum castelle diuulgaretur ingressus pdictus saracenorum omnes prepauerunt se vt irent ad frontariam. Inter quos primus qui accessit fuit infans saucius archiepiscopus toletanus cum aliquali multitudine militum christianorum et quia fuit sibi nunciatum quod multitudo saracenorum prope martos cum preda magna transibant noluit expectare alios milites qui veniebant. sed ipse cum suis occurrit saracenis et bellauit cum eis. Sed quia saraceni incomparabiliter erant multi victi fuerunt christiani et captus est predictus archiepiscopus et denudatus lancea occisus est et abscisum caput eius et manus dextera in qua annulum tenebat de morte predictorum duorum. scilicet doni numi et archiepiscopi toletani valde doluit predictus rex alfonsus audiuit enim eorum mortem cum esset in via imperij et ideo veniens guerram magnam fecit sarracenis. Regnauit xxxij. annis et abstulit sibi regnum in vita filius eius saucius propter quod maledixit eum veruntamen in morte reuocauit maledictionem suam et dedit litteras sigillis aureis sigillatas p ciuitatibus villis et castris ne possent annotari de proditione post eius mortem quia eleuauerunt se contra eum. Legitur etiam in cronicis quod hic rex alfonsus nonus dixit quandam blasphemiam contra deum. scilicet quod si ipse fuerat cum deo quomodo mundum creauit quod multi defectus qui ibi fuerunt facti non transissent. propter quod verbum cum die quadam oraret in oratorio suo ante ymaginem virginis apparuit sibi angelus ex parte dei et reuelauit sibi sententiam mortis prefixo sibi termino ab illa die vsque ad.xxx. dies inclusiue et factum est sic quoniam in prefixo termino ab angelo discessit ab hac vita et sepultus fuit apud patrem suum regem fernandum in ecclesia maiori hyspalensi. et successit ei in regno saucius filius eius decimus rex castelle qui regnauit nouem annis nihil fecit contra saracenos. Et successit ei in regno fernandus tercius filius eius vndecimus rex castelle qui regnauit.xv. annis et mortuus est. Causa autem mortis eius fuit quia precepit occidi duos scutiferos de carnayal et non fuerunt exauditi. Et ideo illi videntes iniusticiam citauerunt regem vt compareret coram deo.infra.xxx. dies ad dandum rationem huius iniusticie et sic factum

fuit quia in p̄fixo termino mortuus ē
et eo die quo mortuus est venerūt noua
quō infans petrus frater eius cepat alcan
dete quā obsessam tenuerat pluribus
diebus et successit ei in regno filius eius
alfonsus.x.rex castelle.xij. Jacet autē
sepultus p̄dictus rex fernandus terci
us in ecclesia maiori corduben̄.

Centesimū.xxxix.bellū inter sa
racenos et xp̄ianos accidit āno
dn̄i millesimoducentesimono
nagesimoprimo. Tunc acon nobilissi
ma ciuitas obsessa a saracenis capitur
xiiij.kal' Junij occisis plusq̄.xxx.milli
bus xp̄ianorum vtriusq̄ sexus. Causa āt
amissionis p̄dicte ciuitatis dr̄ dn̄orum et
nationū diuersitas facientiū ibi cōtra
riam voluntatem.

Centesimū.xl.bellū inter sara
cenos et xp̄ianos accidit anno
dn̄i millesimotricentesimodeci
mo.tpe Clementis pape quinti. Tūc
hospitalarij cū exercitu xp̄iano i festo
Assumptionis btē marie v̄ginis insu
lam Rodi capiūt que caput est vicina
rum insularum et extunc redacta fuit sub
dominio xp̄ianorum. Inde aptus appa
ruit in terrā sanctā transitus cristiāis
sequēti anno annullatus et cassatus fuit
ordotemplariorum qr in sua prophana
ꝓfessione abnegabāt xp̄m et expuebāt
sup crucem in obprobrium crucifixi et
adorabant dyabolū sub specie cati sic
plures de maioribus eorum ꝯfessi fuerūt.

Centesimū.xlj.bellū inter sara
cenos et xp̄ianos fuit circa ānū
dn̄i millesimū.cccxiiij.regnāte
in regno castelle rege alfonso nono fi
lio regis fernandi tercij predicti sub tu
toribus positis qr puulus Tūc infans
petrus auūculus vnus de tutoribus supra
dicti regis alfonsi. Congregato exerci
tu venit ad ciuitatē vbeten̄. et cum eēt
ibi die martis nona die may bono ma
ne appropinquāt ibi milicie regni gra
nate. Infans vo petrus confisus d' ad
iutorio altissimi exiuit ad eos et factū
est prelium magnum & victi fuerūt sa
raceni et mortui sunt ex eis mille quin
genti saraceni et qui erant inter eos ho
mines signati et magni domini et se
cutus est fugientes saracenos p q̄nq̄
leucas occidens et vulnerās plures ex
eis et post paucos dies obsedit Calnil
et albanar cepitq̄ eos et reuersus est cū
honore in ciuitatem corduben̄.

Centesimū.xlij.bellū inter sara
cenos et cristianos accidit āno
dn̄i millesimo .cccxliiij. Tunc
dominus Johannes manuel sup pre
dicto regi alfonso.x.et.xij.regi castelle
cum esset in frōtaria granate: audiuit
quomodo rex granate mittebat quen
dam saracenum qui dicebatur hosom
cum tota sua potestate contra ciuitatē
corduben̄.et q destreret totam terram
vsq̄ ad portam ciuitatis. Exiuit ergo
hoc audito predictus dn̄s Johes ma
nuel cum exercitu suo et cū magistris
ordinū et consilijs frontarie et venit ea
die vsq̄ ad flumē qd dr̄ guadalquenir
et ibi fuit factū graue bellum. Et inter
vtrosq̄ victus est hosom et plurimi sa
raceni trucidati q cum rex Alfonsus
sciuit gauisus est valde de victoria ha
bita dixitq̄ se voluisse in p̄dicto bello

Centesimū.xliij.bellum inter sa
racenos et xp̄ianos accidit āno
domini millesimo.cccxvij. tūc
dn̄s alfonsus infre admirandū maris
militans supradicto regi alfonso cum
sex galeis et sex nauigijs que dicuntur
lenonis et cum octo nauibus bellauit
cum.xxij.galeis saracenorum.deuicit
q̄ eos et cepit.iij.galeas et sūmerse sunt
in aqua q̄tuor et captiuati sunt ac mor
tui quasi mille ducenti saraceni.

Centesimum.xliiij. bellum iter
saraceno et christianos accidit
anno domini millesimotricen

tesimotricesimonono. Tūc infans pi: raso filius regis belamarin transiuit mare cum septem milibus equitum et triginta milibus peditū vt destrueret terram christianorum. Sed cum magister de alcancar et Gundislaus martini de oueto hoc nouerunt coniunctiq fuerūt cum gentibus ciuitatis yspalē. et Serisen. qui occurrētes preditos saracenos cum duobus milibus equitū et .ccc. peditibus irruerunt fortiter i saracenos: et factum est preliū magnum in loco qui dicit vega de pagana vbi victi fuerūt saraceni predicto infante picato et quasi omībus alijs saracenis q cum eo transierunt.

c Entesimūquadragesimūquintum bellum inter seracenos et christianos accidit āno dñi Millesimotricentesimoqdragesimo. Tūc donus alfonsus infre admirādus maris ballauit cū classe saracenorū corā alsesira: et pmittente deo victi fuerunt christiani et pierunt et capti fuerūt a saracenis octo galee et sex naues. mortuusq est ibi ammirandus et maior pars christianorū.

c Entesimūquadragesimūsextū bellum inter saracenos et christianos accidit anno dñi supradicto. Tunc em̄ in mense May incepit rex balamarin cū exercitibus suis trāsmare mediterraneū cū quo veniebant rex tonisu et rex bugie. durabatq trāsitus eorū vsq in finem octobris. Numerus aūt equitū qui transierunt fuit vltra octuaginta militū. peditū aūt ppter eorū nimiam multitudinem non erat numerus. et tūc perierūt omēs cristiani q erant in vndecim galeis etvna naui corā carifa cū tempestate maris tenentes predicti saraceni obsessam pdictam villam ab ingressu mensis augusti angustiantes eam sine intermissione. Venit etiam in eorū adiutoriū rex granate cū septem milibus equitū et peditū maxima multitudine. Obsedentibus ergo pdictis regibus saracenis tarifam venit vox hec ad regē Alfonsum nonū .xij. regem castelle predictū et ad regem alfonsum portugalie q diuina clemētia in vnū congregati cū tredecim milibus equitū. et viginti milibus peditum venerūt vt succurrerēt predicte ville obsesse: et cū puenerūt ad vadum carise: miserūt in nocte ad predictam villam obseruantes decrementum maris qngentes milites qui exeūtes ab aquis p horam maris transeuntem intrauerūt nocte carisam ignorantibus saracenis. Altera vo die de mane venerūt saraceni aciebus suis ordinatis ad transitū predicti vadi et inceperūt bellū cū christianis: qbus bellātibus exierūt christiani q erant in predicta villa cū introeuntibus et irruerūt in tentorijs saracenorū occidētes et expoliantes totū regale eorū: quia non erant q resisterent eis. Quod audiens rex almoafen cū alijs regibus et saracenis vt succurrerent vxoribus suis et filijs subito redierūt ad tentoria. Reges vo christiani cū exercitu suo dicentes fugiūt. dederūt post eorū terga: et sic placuit altissimo q seraceni victi fuerunt et fugientes tot fuerūt mortui ex eis q nō est aliquis q posset eorū numerum estimare et mortua est ibi horra vxor regis belamarim et ipe rex fugit in aliesiram in quadā equa q nō bibebant nisi lac camelorū et comedebant annonā mundatam et passas mūdatas que sicut aquila currebat tanta erat eius velocitas. et expoliantes christiani tentoria saracenorū et campū inuenerūt tātū de auro et argento q nō est aliquis q excogitare posset. Fuit etiā captiuatus infans abenamar filius regis benamaim et eductus ē ad regē alfonsū. Habita g gliosa victoria tāte mltitudinis

saracenoꝝ in signū victorie predictus rex castelle vexillū suum dño pape benedicto.xij.misit qđ vsq; in hodiernū diem in capella pape cammone cōservat. Fuit aūt predictū in die oīm sanctoꝝ anno quo supra. Et reuersi sūt predicti reges xp̄iani in regnis suis cum magnis diuitijs ꝛ honore. Sequenti vo anno predictus rex alfonsus castelle obsedit alcalam de bencayre q̄ nunc dicit alcalaria real. cepitq; eam ꝛ locomon ꝛ carcaboy ꝛ pryego ꝛ rute ꝛ benamixi matreya que a magnis tēpibus fuerant saracenoꝝ.

Centesimūquadragesimūseptimū bellū inter saracenos ꝛ xp̄ianos accidit anno dñi. Mcccxlij. Tunc bellauit classis christianorum scz castelle que erant quinquaginta duarū galiarum ꝛ triginta nauiū cū classe saracenoꝝ que erat galiarū ꝛ nauigeorum que dicunt lenons.xcvj. ducebant etiā saraceni multitudinē capraꝝ sed dño coopante vicit classis castelle ꝛ soluta est classis saracenoꝝ submersaq; sunt in mari.xxxvj. galee saracenoꝝ ꝛ ceperūt.xxij. Alijq; fugierunt perieruntq; in bello nauali vltra viginti milia saracenoꝝ. Eodē etiā anno bellauerunt galee xp̄ianorum cū duodecim galeis saracenoꝝ que ferebant victualia aliezere: victiq; fuerūt saraceni ꝛ soluta classis eorum.

Centesimūquadragesimūoctauū bellū inter saracenos ꝛ christianos accidit anno dñi Millesimotricentesimoquadragesimoquarto. Tunc supradictus rex alfonsus.x. ꝛ rex.xij. castelle volens augmentari in corona regni sui. attēdens etiam quomodo gibraltar fuerat sua ꝛ steterat super eam cu maximis laboribus ꝛ expēsis: nec potuit eū recuperare ꝓpter malaꝝ damna que sui vasalli ꝛ natales in regno suo faciebant volens quasi emēdam accipere ꝓ gibralter. Congregato igit exercitu suo magno intrauit terram saracenoꝝ ꝛ obsedit aliezirā. ꝛ vt leuius eam accipet fecit ꝓpe eam aliā villam ꝛ circūdedit eā muro: ac populauit eam. ꝛ vocauit eam aliezirā nouā quo facto elapsis viginti mensibus sue obsidionis in vigilia oliuaꝝ.xxvij die marcij cepit aliezirā eo pacto q dimitteret saracenos exire salua eoꝝ vita. Et sequenti anno dñi Millesimo tricentesimo.xlviij. fuit prima pestilētia in regno castelle. ꝛ q: habita aliezira vidit ad oculum predictus rex Gibralter q̄ sua erat ꝛ cōcupiuit reducere eam ad regnū suū si posset. Ideo collecto exercitu suo magno obsedit eam p mare ꝛ terram anno dñi Millesimo tricētesimoquadragesimonono. Et sequenti anno qui fuit ann⁹ iubileus cū predictus rex teneret predictam villā obsessam in die veneris sancta.xxvj. die Marcij cū esset in plano ꝓpe mare fuit sibi ꝓpi natū venenū ꝛ mortu⁹ est ibidem. ꝛ vbi ꝓditio illa tractata fuit nūq̄ amplius nata fuit herba neq; nascetur vt narrat hystoria hyspanie. Et sepultus est in ecclesia maiori cordubē. regnauit.xx. annis. ꝛ successit ei in regno petrus filius eius.xiij. rex castelle. Iste fuit vir sanguinū ꝛ amicus saracenoꝝ quē occidit rex Heinricus secundus i montiel ꝛ successit in regno.

Centesimūquadragesimūnonū bellū inter saracenos ꝛ christianos accidit anno domini Millesimo.ccclxix. Tunc rex machomat granate congregato exercitu suo venit super aliezirā ꝛ obsedit eā ꝛ vndiq; angustians sine intermissione cepit eā die lune que fuit sexta augusti occisis pluribus christianis Et deinde anno dñi Millesimo tricentesimoseptuagesimoquinto destruxit eandem villam vsq; ad fundamenta predictus

rex machomat granate.
Centesimūquinquagesimū bel-
c lū inter saracenos ꝛ christianos
accidit āno dñi quo supra. Tūc
eñ in mense septembri sequenti quidā
capitaneus qui dicebat mucer leo bel
lauit viriliter cū classe saracenorū que
exibat de aliezira ꝛ ducerent ibi vxores
suas: ꝛ peremptis ibi plurimis saracenis
victoria habita soluta fuit classis sara-
cenorum.

Centesimūquinquagesimūpri-
c mū bellū inter saracenos ꝛ chri
stianos accidit āno quo supra.
Tūc rex granate collecto exercitu suo
cepit vitream ꝛ marchenā ꝛ deduxit
secū plurimos captiuos. Subsequen
ter anno dñi Millesimotricentesimo
septuagesimonono. die lune. x. May
fuit eclypsis solis: ꝛ sequēti die martis
mortuus fuit predictus rex heinricus
scḋus. ix. rex castelle in scṫo Dñico de
lacalcada: et lȝ fuerit sepultus p̄mo in
ciuitate burgeñ. finaliter tamen dedu-
ctus est Toletū: et ibi est sepultus ī ec-
clesia maiori in sua capella. Predict⁹
rex nihil famosum fecit contra sarace-
nos. Regnauit. xiiij. annis. ꝛ successit
ei in regno Johes filius eius primus
q̄ fuit. xv. rex castelle. h etiā nihil famo
sum fecit contra saracenos: fuit victus
a portugalie exercitu in bello quod di
cit de aluiberata anno dñi. Mccclxxx
vij. Intrauit regnū castelle dux de al-
bencastre cū ducissa vxore sua filia re-
gis petri pretēdēs habere regnum. In
trauit etiā cū eo rex portugalie: ꝛ sub
secuta est pax anno dñi. Mccclxxxviij
q̄ tradita fuit in vxorē dña katherina
filia predicti ducis infanti Heinrico fi
lio regis iohānis. Predictus rex iohā
nes currens quēdam equū in alcala d
benenares cecidit equ⁹ sup eū ꝛ occidit
eū āno dñi. Mcccxc. regnauit. xij. ānis
ꝛ successit ei in regno p̄dictus rex hein
ricus scḋs filius eius cū esset etatis. ix
annorum. hic fuit. xvj. rex castelle.

Centesimūquinquagesimūsecū
c dū bellū inter saracenos ꝛ chri
stianos accidit āno dñi. Mcccc
sexto. Tūc cū esset firmata treuga p̄di
cti regis heinrici tercij. cuȝ yncas rege
granate fracta fuit p saracenos q̄ veniē
tes ad villam que dicit quesada ignib⁹
eam cremauerūt Eo tempe erāt in vbe
da petrus manrique ꝛ dydacus fauciꝰ
de benamdes ꝛ alfonsus de aualos et
in baeca erat senescallus ꝛ alij multi-
milites xp̄iani qui sit cōgregati egres-
si sunt contra saracenos ꝛ acceperunt
anterioritatē eorum q̄ recedebant cū pre
da. bellauerūtq; cū eis in campo q̄d di
cit delos coleiares. ꝛ lȝ numerus sara
cenorum esset. vj. milia equitū. ꝛ. x. milia
peditū. Christianorum vo vsq; ad nume
rū mille ducentorū equitū ꝛ peditum
concessit de⁹ tñ victoriā xp̄ianis truci-
datis ex saracenis q̄si duobus milibus
De xp̄ianis vo mortui sūt q̄si. c. inter
q̄s mortu⁹ fuit senescallus ꝛ dñs alfon
sus de aualos capitane⁹ comitis stabi
lis castelle. ꝛ dñs martinus lupi d aua
los. Regnauit predictus rex heinric⁹
tercius. xvij. annis ꝛ mortu⁹ ē ac sepul
tus in ciuitate toleti. Hic fuit deuotis
sim⁹ btī patri nr̄o Francisco intantū vt
arma regia cordis minorum circūdaret ꝛ
fuit de iusticia laudatus. successitq; ei
in regno fili⁹ ei⁹ Johes scḋus qui fuit
vicesimus rex castelle.

Centesimū. liij. bellū int saraċe-
c nos ꝛ xp̄ianos accidit anno dñi
Mccccix. Tunc rex iohes por
tugalie cū haberet q̄nq; filios scȝ duar
te q̄ post eū regnauit. petrū. heinricuȝ.
iohem ꝛ fernanduȝ q̄s desiderabat fa
cere milites infantē petrū ꝛ heinricuȝ
q̄ erant iaȝ in etate ad militiā dispo si
ti. Et cū magnā festiuitatē ordinaret ī
vlixbona ciuitate ad suum desiderius

implendū consilio cuiusdam numera toris predicti regis in aliud est mutatū: quia affuūt quod cum illa pecunia que i illis festiuitatibus exponeretur pauca addita alibi possent infantes effici milites cum magno dei seruitio et honore grandi regie dignitates et filiorum suorū quod exposuit de captione cepte vel alicuius alterius ville maritime in affrica. Placuit regi consiliū et approbatū est ac celeri expeditione negocij decimi visus est predictus rex dupli avisatione. quia primo misit ambasiatores suos per duos galeas in ceciliam sub colore tractus matrimonij. qui euntes et redeuntes explorauerūt diligenter ciuitatem cepte intrantes in eam cum securitate ac si vellent solatiari: et modicum a laboribus maris recreari. Qui redeuntes ad predictū regem nunciauerunt omnia quomodo erant disposita in predicta ciuitate. Secunda auisatio fuit. quia habita predicta cognitione ne ea que fieri debebāt cognosceret quod esset contra eos: misit continuo ambasiatores suos propter aliquas causas ad deuastandū ducem britānie: et erat secretū quod predictus dux accepraret de fastationem illam certificatus quod nō erat regis intentio ire contra eū sed in alias partes vbi esset magnū seruitiū dei. Acceptauit ergo predictus dux et redeuntibus ambasiatoribus exposita acceptatione statim diuulgatū est quomodo rex volebat ire contra ducē britānie et parata est magna classis in qua fuerunt cum rege et filijs fere. lx. milia pugnatorum in quorū recessu ab vlixbona ciuitate facta est magna pestilentia et mortua est regina philippa: et pacto honore sepulture: factus ē eclipsis solis magnus: propter que signa multi timuerūt: sed tubis acclamātibus statim omnes classem introierunt animati per regem: et venerūt ad finem sancti Vincentij et miserunt anchoras suas in berrafaron: qui locus ē regni algarbij portugalie: et ibi exeunte rege cum filijs suis duarte petro et heinrico. quia alij remāserant in regno cū essent paruuli cum alia filia sua: que nunc est ducissa burgundie et audiuit missam in ecclesia sācte marie predicti loci: qua audita expositū est quod de publico via sua erat contra saracenos icepta. Erāt eni primo admirantes cum viam oppositā duceret duci britānie. Ingressi ergo sunt classē iterum eleuatis velis prospero vento venerunt ante septē paucis diebus. licet distare fere. per. l. leucas. et sic accedentes circūierunt montē almiue qui vndique circundatur mari: sic quod nō patet aliquis ingressus nisi per mare vel per ipsam met ciuitatē: et miserūt anchoras in portu qui dicitur barbasote qui est ex vna parte ciuitatis ad partē occidentis vbi inceperūt habere consiliū quō possent terram accipere et qualiter possent situare regale ad expugnandū ciuitatem. Quod videntes saraceni: exierūt a predicta ciuitate in multitudine graui quod mirum erat ad videndū: et tunc factus est ventus magnus sic quod sine periculo classis nō poterat ibi permanere quare necesse fuit eis eleuare anchoras an eliaziram in regno castelle et capientes terram inuenerunt ibidem plurimos delectabiles fructus et recreati sunt. et ibidem habito consilio multi dicebant quod rediret in portugaliam vel ad aliū locum quē leuius possent capere: quia nō erat possibile ceptam capere secundum multitudinem saracenorum quam viderant ante ciuitatem: et quia omes saraceni maritimi recurrerent ad ciuitatem. et quia etiam fortaliciū ciuitatis erat magnum. Rex vero cū esset animosus noluit retrocedere ab incepto sperans in dño ciuitatem obtinere. Cū ergo hec agerent felix aura flauit: et ingredientes classem velis

elevatis. Altera die in aurora die memorabili scꝫ vigilia assūptōis vginis gl'iose que mēse augusti cadit venerūt iterū mittere ancoras ante ceptaꝫ ex pte gibraltaris q̄ est ex pte oriētis: ⁊ ordinauerūt ꝙ missis anchoris statim extraherent batelles quos in nauibꝰ deducebant: ⁊ ꝙ in eis primo in quolibꝫ eoꝝ irent certi hoies armoꝝ: ⁊ ꝙ galee cū eis ostēderent ꝙ volebant ire ad capiendū terram ex pte castri: qđ est ad ptem cerasanarū: vt oēs saraceni irent ī illam ptem. ⁊ ꝙ postq̄ saraceni eēnt nimiū multiplicati ad illā parteꝫ alinue quod est factū. ⁊ ceperūt terrā in vict⁊ saracenis saltantes a batellis ⁊ galeis sicut melius poterant: sic ꝙ aliq̄ erant in mari vsq̄ ad pectora: ⁊ alij plus vel minus taliter ꝙ bellātes cū saracenis: ⁊ saraceni defendendo terrā: sic belluꝫ est inceptū cuꝫ his saracenis q̄ ibi erāt in pte illa ⁊ cū alijs q̄ continuo succurrebant de ciuitate: ⁊ sic bellando cum eis retraxerūt eos quousq̄ fecerūt eos intrare p portam ciuitatis: ⁊ intantuꝫ angustiauerūt eos sine intermissione ꝙ nō habuerūt saraceni potestatē claudendi portas ciuitatis: ⁊ sic intrauerūt xpiani mixtim cū eis ad ciuitatem ad bellandū in vicis ⁊ carerijs: ⁊ durauit die illa bellū intra ciuitateꝫ vsq̄ ad horam vespertinā: quousq̄ se retraxerūt saraceni ad fortalicium ciuitatis: ⁊ alij ad villā que est ex altera pte ciuitatis q̄ dicit fex. Sed intantū xpiani angustiauerūt castrū ⁊ predictā villaꝫ ꝙ eadē die captū est castruꝫ ⁊ villa illa taliter ꝙ eadem die tota ciuitas cū castris suis fuit posita in potestate xpianoruꝫ ⁊ dimissa a saracenis. Mortui aūt sunt ibi plurimi saraceni: ⁊ alij facti sūt captiui. alij vo p rupes fugierūt. Perq̄rentes aūt christiani domos ciuitatis inuenerunt multitudinem diuitiaruꝫ ⁊ multas saracenas coquentes panes ⁊ preparantes ollas p saracenis cibādis. De xpianis aūt solus vnus mortuus inuētus est q̄ dicebat Bascus fernandi de cayde ex ictu cuiusdam saxe missi de castro cū iret ad succurrenduꝫ infantē heinricū qui cuꝫ saracenis ante oēs bellabat in porta cuiusdaꝫ domus. Eadem die qua predicta ciuitas capta fuit: rex predictus cū filijs suis ī pane et aqua ieiunabant nec aliquid manducauerunt quousq̄ tota ciuitas fuit capta.

Centesimū quinquagesimūq̄rtum bellum inter saracenos et xpianos accidit circa annū dñi Mccccx. Regnāte in pdicto regno castelle rege iohe scđo q̄ incepit regnare anno dñi Mccccv. ⁊ fuit positus sb tutoribꝰ scꝫ matri sue illustre regina domina katherina ⁊ infante fernādo. Suscepta ergo gubernatiōe regni p infantem fernandū cōgregato magno exercitu venit in terram saracenorū: ⁊ obsedit antequerā quā mirabili machina murū excedente viriliter cepit: occisa saracenorū multitudine. Predictus īfans fernandus post hoc cepit regnuꝫ arogonie ⁊ factus est rex arogonū.

Centesimūquinquagesimūquitum bellū inter saracenos ⁊ cristianos accidit anno dñi. Mccccxxx. Tūc pdictus rex Iohes secūdꝰ cōgregato magno exercitu intrauit terram saracenoꝝ ⁊ posuit regale suuꝫ ppe ciuitatē Granate. vbi. xix. diebꝰ stetit. Egredientibus g̊ saracenis die quadam a pdicta ciuitate multitudine magna ꝯstupati ex inspirato cōiuncte sūt acies vtrorūq̄ ⁊ factū est prelium magnū plimisq̄ saracenis trucidatis alijsq̄ in fugam versis victi sunt saraceni. Quidā aūt saraceni specialr sagittarij multitudine nō pauci alijs fugiētibus sub q̄busdā ficulneis remanserūt cogitātes se ibidē posse ōfendi ⁊ nō paruā

damna posse inferre xpianis quasi ex latibulo pugnãtes. Ad qs milites cristiani equis dimissis pedes intrauerũt quoꝝ gladijs pierũt. Illa die vt fertur capta fuisset granata si debit' ordo pugne obseruatus fuisset. Tpe prediti regis iohis scdi plurima castra saracenorũ p xpianos capta fuerũt cũ multa effusione sanguinis saracenoꝝ. Regnauit aũt. xlviij. annis ꝛ mortu' est in villa valisoletana anno dñi. Mccccliij. ac sepultus in monasterio cartusiensiũ d miraflores ciuitatis burgeñ. Hic tenuit quendã prenatũ a puericia sua q̃ dicebat Aluarus de luna: quẽ intantuʒ honorauit q ipm fecit mgrm scti Jacobi cũ quo multas tribulatões pass' est ꝛ multo tpe a militibus regni: ꝛ finaliter ꝓpter nõnulla que sue maiestati circa eũ indecentia videbant. Fecit em publice p iusticiã in supradicta villa decapitari. Cui' caput nouẽ diebus stetit affixũ clauo in palo alto. corpus vo in medio platee tribus dieb' inhumatũ remansit. Et cũ esset vir tante potentie: ab omibus tamẽ suis in fine relictus fuit: q ꝛ tamẽ in tãta pressura ad dñm accessit corde cõtrito ꝛ humiliato ꝛ pedibus meis lʒ indignis se p generalẽ confessionẽ totius vite sue inclinauit. Credo ipm fm signa q̃ vidi misericordiã dei cõsecutũ fuisse. qꝛ scriptuʒ ẽ In quacunq; hora ingemuerit peccator oim iniquitatum eius: nõ recordabor. Et successit predicto regi iohanni in regno filius eius heinricus quart' qui nũc regnat. xviij. rex castelle ꝛ vtinaʒ feliciter ad dei glĩam regnet. ꝛ vtilitatẽ reipublice. Hic primo regni suo anno cũ exercitu suo magno intrauit terram saracenorum ꝛ obtinuit viriliť villaʒ que dicit ximena: ꝛ destruxit stiponam: habuit etiã bullaʒ cruciate cõtra saracenos ꝛ continuauit guerram. iiij. annis. In qb' nõ modicũ saraceni sunt fame afflicti in signũ etiã voluntatis expugnationis regni granate cepit diuisam malogranatorũ p ornamento armorum regaliũ. Quid erit. de' nouit: cui' est causam ꝛ finẽ belloꝝ agnoscere. Multa em impedimẽta offeruntur: specialiter diuisio militũ in regno contra ipm ꝓpter que iaʒ hoc anno. lx. plus timet guerra in regno q̃ contra infideles: quod deus sua pietate auertere dignet.

Centesimũquiquagesimũsextũ bellũ inter saracenos ꝛ xpianos accidit anno dñi. Mccccliij. tẽpore nicolai pape quinti. Tunc em imperator thurcoꝝ congregato magno exercitu p terram: ꝛ magna classe ꝓposuit nomẽ delere xpianum viribus suis. In primo ergo ipe obsedit ciuitateʒ q̃ pera dicit. quaʒ post plurima certamina cepit. xxviij. die may ꝛ intrans eandem ciuitatẽ crudelissime occidit omnes christianos a sex annis ꝛ supra ꝛ sequenti die. scʒ. xxix. intrauit portũ constantinopolitane vrbis vigore belli et pluribus artibus guerre. Obsedit ergo ciuitatẽ constantinopolitanã p mare ꝛ p terram potentissime: ꝛ eam angustians sine intermissiõe finaliter eaʒ deuicit ꝛ cepit: ꝛ ingressus ciuitatẽ inuincibilẽ cedem fecit in xpianos. Alijs vo pedibus ꝛ manibus ligatos in captiuitatem duxit monochos etiam et monochas consecratas vituperose ex monasterijs extractas ac si meretrices ꝛ ꝓstibulo instituite essent trahebat cõtra eas pagens tanta ꝛ talia qualia de pecudibus quis sine rubore vix dicere auderet. Adolescentulos vo a decẽnio ꝛ infra cogebat sue spurcissime fidei adoratores existere. Et vltra hoc intrauerunt thurci in illo eximio ꝛ claro templo sancte Sophie ꝛ sacratissimas imagines sctoꝝ atq; sanctarũ pedibus cõ-

culcauerunt:et omne genus vituperij sup eas fecerũt:⁊ in sacra altaria ascendentes saliebant vociferando iubilantes:⁊ machometũ hymnis ⁊ laudibꝰ extollentes. Ascenderunt etiam illi nepharij thurci ad sublime tegumẽ eiusdem alte ⁊ famose ecclesie sancte Sophie ⁊ crucem eius cacumini infixam deiecerunt ⁊ dirupuerunt. Sacra vero corpora sanctorum laniabant ⁊ deuastabant. Plurima etiam vituperia fecerunt in sacris crucibus⁊ calicibus.⁊ intantũ eorum vesana rabies exarsit ꝙ a prima hora diei vsqȝ ad meridiem totam vrbem nudatam ⁊ desertam reliquerunt:sic vt non latinũ.non grecũ non armeniũ.non iudeũ.nec aliũ quẽuis hominez de habitatoribus ciuitatis intra eam dimiserunt. Hec ex epistolis Isidori cardinalis rutenẽ.q̃ p̄sens fuit in excidio ciuitatis ⁊ Francisci rostarij ducis venetorũ transmissis ad Nicolaum papam quintũ vt de remedio in futurũ ꝓuideret contra hũc thurcorũ imperatorem qui se vocat inimicũ crucis xp̄i:⁊ intantũ odio habuit christianos ꝙ cũ aliquez viderit existimans se in visu deturpatũ ⁊ sordidatum: ꝓprios oculos abluit ⁊ abstergit. vt dicit predictus cardinalis. Et est diligenter aduertendum ad tria singularia que desolationez predicte ciuitatis precesserunt quorũ duo predixit q̃daz antiquus phus grecus qui Leo dicebat. Unde in ecclesia sancti Demetrij predicte ciuitatis vt mihi quidam grecus qui ꝓprijs oculis sepe vidit:narrauit. Erat quedaz colũna marmorea tota operata ad modũ scacoruz sic ordinata ꝙ incipiendo a principio in vno scaco ponebat nomen impatoris:et in sequenti nomen patriarche q̃ presidebãt ⁊ predixit phus predictus ꝙ cũ facta fuisset impletio oĩm scacorum illius colũne tunc perderet ciuitas cõstantinopolitana. ⁊ sic de facto accidit:q̄ presidentibus constantino imperatore ⁊ gregorio patriarha in quoruz tempore capta fuit ciuitas predicta fc̃tã fuit impletio vltimorũ scacorũ columne Scd̃m q̄d p̄dixit predictus phus leo fuit ꝙ tpe Constantini debebat perdi ciuitas cuiꝰ verba in p̄dicta columna erant hec Constantinus me fecit:⁊ cõstantinus me dissoluet:⁊ sic impletuz est. Istud em̃ fuit mirabile preuideri tali excidioni a pho quod esse nõ potuit nisi a spũ dei. Primus em̃ qui imperauit ⁊ nobilitauit predictã ciuitatem fuit vocatus Constantinus qui dedit patrimoniũ ecclesie:mater sua fuit vocata Helena:⁊ primus patriarcha fuit vocatus Gregorius. Ultimus autẽ qui ibi impauit ⁊ p̄didit ciuitatẽ mortuus in bello dicebat etiã constantinꝰ ⁊ mater sua helena. ⁊ patriarcha etiaz Gregorius vocabat. Terciũ vero mirabile quod precessit captionẽ ciuitatis fuit visum p thurcos xp̄ianis nihil videntibus. Unde cum quadam nocte vigilantes thurci in obsidionem respicerent versus ciuitatem viderunt subito multitudinẽ luminum ad modum candelarum vndiqȝ sup turres ⁊ muros ciuitatis ꝙ respicientes ⁊ admirãtes timuerunt valde. Arguentes ex h̃ miraculo ciuitatem esse sub diuina ꝓtectione:⁊ cum retulissent qui viderãt imperatori theucroruz ipse simulauit pretunc. Altera vero nocte apparentes predicte candele super turres ⁊ muros vise sunt eleuari in celum. Et tunc teucrus ille magnꝰ interpretans visionez illam dixisse fertur. Candele que apparuerunt descendentes significauerunt ꝙ deus in temporibus preteritis protegebat hanc ciuitatem.sed candele eleuate in celum designant ꝙ deus recessit ab eius custodia. Nunc ergo ait est tempus debellandi eam: et sic ardẽtis

rabie irruerūt in ciuitatē nobilissimā: et ceperūt eam vt dictū est. Et voco illaȝ ciuitatē nobilissimā. q: fm ysid. in lib. ethymol. xv. ¶ Constantinopolis est in tracia quā edificauit ex noīe suo cōstātinus solam rome meritis et potentia adequatā. Hanc cōditaȝ primo a pausiua rege spartanorum et vocatam bisantiū vel quia tantū patet inter atriaticum mare et ꝓpontidē. vel quia sit receptaculū terre et maris. Unde et eam constantinus aptissimā condere iudicatis vt receptaculū sibi mari terraq; fieret. Unde et nūc romani imperij sedes et totius caput est orientis: sicut roma occidentis Hec ille. Sic ergo hec nobilissima ciuitas imo quasi totū grecie imperiū occulto dei iudicio traditū est in manus impiorum sicut etiā methodius martyr ꝓphetizauit inter cetera dicens grecia in captiuitate et occisione erit sicut plenius dicet infra consideratione. xij in primo passu.

Uincūt christiani cruce signati fugato thurco et cesis octuaginta milibus thurcorū iohāne capistrano nomē ihesu deuotissime inuocato.

Q Entesimūquinquagesimūseptimū bellū inter saracenos et xpianos accidit anno dñi. Mcccclvij. sedente in cathedra petri Calixto papa. iij. qui in memoria huius belli instituit festū duplex transfiguratōis domini nostri ihesu christi cū gratijs et indulgentijs solēnitatis corporis xpi. ex cuius bulla plumbea quā oculis ꝓprijs vidi. ordinē istius belli et victorie diuine ad ꝓpositū annotaui vbi sic pdictus papa inter ceteros ait. Om̄ pater ille misericordiarū ac pijssimus xpianorum ꝓtector et vite nostre defensor omnipotens deus. postq; in die celebri beatorum aplorum petri et pauli: dū sacra missarum solennia in eorum basilica agerem⁹ lrās nostras sup generali orōne per vniuersos christicolas faciēda lectas: et fauente dño vbiq; obseruatas fecim⁹ publicari pijs orōnibus et opibus suis afflicti ppli aliq̄ntulū mitigatus feritatem ipsius viperij et imanissimi thurci cultoris execrabilis machometi ꝓxima estate decursa cū suo pene innumerabili in quo plurimū confidebat exercitu infideliū et thurcorum cōtriuit et castri balgradi in regno hungarie ad ripam danubij situati: qd vndiq; obsessum et coangustiatū dirupere satagebat obsidione soluta p crucē signatos: et hūgaros ad modū pplares q̄uis pauciores numero et inermes ex nostra ordinatione et institutōe dilecto filio legato nostro de latere illuc destinate iniūcta ac nūcijs et lrīs sepius repetita: ex sincera fide quā gestamus in ipo saluatore nostro: cui⁹ est res adunare: dispersas et dsperatas ꝓtegere ac supborum precipue infideliū et xpiane fidei inimicorum potētiam conterere et etiam debellare sub strenuo vaynoda Johanne celebris me morie fidei nostre catholice acerrimo defensore: et pro ea atq; fidelibus ꝓpugnatore christianeq; cohortis duce dignissimo: cui neq; fides neq; spes petientevictorie defuere militantes presente pariter Johāne quodaȝ de capistrano ordinis fratrū minorum ꝓfessore viro quidam optimo et meritorum apō deum et homines eximio: et nomen iesu christi in quo salus nostra consistit fiducialr et assidue cū omni pplo circūcepto voce vnanimi iuocātevexillo q̄ȝ sacratissime crucis cū magnis clamoribus et vocib⁹ eleuate ad celū. Unī ineffabile vti a cūctis dari sperabit aduenit auxiliū. Mira res die memorabili btē marie magdalene celesti psidio cōmunitus ppls fideliū impetu i hostes viriliter facto eundē ferū thurcū cum

fuis sacrilegis cōplicibus in turpem ⁊ damnosam fugā conuertit: deditq; ipe miserator dn̄s ⁊ fidelis in manu paucorū tam ferocis inimici ⁊ innumerabilis exercitus cum maxima strage victoriam vltra q̄ȝ mens estimare posset humana: dn̄s em̄ potens ⁊ sup exercitus ⁊ tyrannos q madian ⁊ orientales populos ad numerū locustarū in manu tradidit gedeonis Onie etiā sacerdoti contra heliodorū ciuitatē sanctam ihr̄lm ꝓphanare mollientē p̄sidiū p̄buit ⁊ iuuamen ꝓ nobis contra insolentissimos hostes miraculose pugnauit. O bone ih̄u dux ⁊ saluator noster fortitudo vera ⁊ tutissimū certūq; p̄sidiū ad te confugientiū xp̄ianorū ⁊ pietate qua ipos ꝓprio sāguine redemisti gladiū tuū super inimicorū capita fugientium intromittens non pauciores sese mutua cede necarūt q̄ȝ a nostris in prelio interempti fuissent. Nā vt a fidedignis accepimus in ea pugna. xl. milia occisi totidemq; supstites in turpeȝ fugam versi sese mutuo trucidātes defecerunt. Castra incensa machine ⁊ istrumēta bellica omnia direpta sunt vt cōfusus abiens ipe tirannus et p̄ timore iam multis mensibus nō apparens inter latebras seu munita oppida se recepisse dicat ⁊ diuinā p̄sentiēs vltionem in suā pditionem futurā intra Constātinopolitanaȝ peramq; ciuitates se reclusit. Illasq; mur⁊ ⁊ an̄ muralib⁹ munire frustra decertet min⁹ attēdēs q̄ nisi dn̄s custodierit ciuitatē frustra vigilat q custodit eā. Hec ex p̄dicta bulla.

C. lviij. bello vincūt xp̄iani in affrica per regem alfonsum portugalie.

Centesimū. lviij. bellū inter saracenos ⁊ xp̄ianos accidit anno dn̄i Millesimo. cccclviij. Tunc rex alfōsus portugalie armata magna classe transiuit in affricam ⁊ obsessa q̄dam villa forti maritima q̄ dr̄ alcacartagner ac fortissimo bello angustiata cepit eā ⁊ xp̄ianis populauit vt muniuit armis ⁊ victualijs necessarijs. Dolētes aūt saraceni affricam bis iam duorum annorū interuallis cū innūerabili multitudine bellatorū venerūt vt eā obtinerent: ꝫ plurimis eorū perempt⁊ vacui semp redierunt. Et q̄ inter p̄dicta villam ⁊ mare erat aliquale spaciū vbi venientes saraceni se ponebant ne per mare posset se cursus dari eidem. Rex p̄dictus in regno portugalie fecit quadrari lapides in tanta multitudine q̄nta necessaria erat ꝓ duplici muro construendo a predicta villa vsq; ad mare lapidibus ergo p̄dictis a sufficiēti calice p nauiga in p̄dictū locū deduct⁊ tāta fuit multitudo lapicidarū: q̄ paucis diebus facti sunt muri cū turribus necessarijs: sic q̄ cū saraceni cognouerūt opus quasi finitū erat ⁊ factus est loc⁹ q̄si inexpugnabilis a saracenis in magnum subsidiū ⁊ vtilitatē xp̄ianorū trāseuntiū p illud secretuȝ mare mediterraneum: distat aūt p̄dicta villa a cepta sex leucis ⁊ a portugalia vt fert̄ fere cētum leucis: ⁊ a tarifa que est etiā locus xp̄ianorū istius regni castelle ex altera parte maris stricti tribus leucis: et sic ista duo loca q̄si claues maris stricti.

Decima cōsidertio est de possessione terre sancte per saracenos que duobus explicatur punctis.

Decima consideratio hui⁹ libri quarti est de possessione terre sancte p saracenos vbi duo puncta occurrūt declarāda. Prim⁹ est scire cām quare saraceni tenent terrā sanctam. Secūdus vero pūctus erit. Si xp̄iani vellēt facere

guerram saracenis ad terrã sanctã capi
endam quis locus esset eis cõuenienti
or in orbe ad incipiendũ talẽ guerram
Extollunt eñ se saraceni dicentes se te
nere veritatẽ legis: q꞉ possident terraꝫ
sanctã. Insultant etiã iudei ꝯtra xp̃ia-
nos dicentes: ꝙ lex xp̃ianoꝝ nulla est
nec ih̃s nazarenus est messias in lege
ꝓmissus q꞉ nõ possident terrã sanctaꝫ
ih̃rl'm. Ideo ad hec declaranduꝫ tres
rõnes assignant̃ ꝑ f̃rem vincentium in
ſmone. Ecce ascẽdimus iherosolimaꝫ
Prima ẽ ad excusatõeꝫ xp̃ianoꝝ. Se-
cũda ꝓpt̃ cõfusionẽ saracenoꝝ. Tercia
est ꝓpter cõuersionẽ iudeoꝝ. Circa ꝑ
mũ notãdũ est ꝙ null⁹ xp̃ianus est ita
sanctus qn peccet excepto xp̃o ⁊ virgi
ne maria. Vñ Eccl's. vij. nõ est homo
iustus in terra q̃ faciat bonũ ⁊ nõ pec-
cet: ⁊ de⁹ nõ vult ꝙ xp̃iani peccẽt in il-
la terra in q̃ filius dei passus est ꝓ pec-
catis hoim q꞉ h̃ reputaret ad maximã
iniuriã: de agarenis ỽo nõ ita iniuriat̃
q꞉ canes sunt: multũ eñ displicent re-
gi ⁊ indignaret̃ si filij sui vl' milites mi
gerent in camera sua: si aũt canis min
get non curat. Idẽ in ꝓposito de terra
sctã multũ displiceret xp̃o si nos filij ꝑ
baptismũ facerem⁹ in ea corruptiones
⁊ pctã: ꝫ de agarenis tanq̃ de canibus
nõ curat: ⁊ cõcordat auctas xp̃i dicen-
tis ih̃rl'm calcabit̃ a gentib⁹ donec im-
pleant̃ tempa nacionũ Luce. xxj. tunc
eñ cuꝫ omnis plenitudo gentiũ intra
uerit omnis isrl' saluus erit vt habetur
ad Rom. xj. Et sic patet ꝑma ratio scꝫ
ꝙ ꝓpter excusationẽ xp̃ianoꝝ ne pecce
mus in camera sctificata regis regum
ih̃u xp̃i non possidemus terrã sanctã.
Vñ sic̃ patuit supra bello centesimo
Ih̃rl'm capta fuit per cruce signatos
xp̃ianos: ⁊ q̃diu vixerunt in sanctitate
⁊ sine offensa xp̃i possederũt terrã san-
ctam. Sꝫ cum multiplicata fuerunt in
eis mala ⁊ offense xp̃i continuo expul
si fuerũt a terra illa: ⁊ introducti fuer̃t
canes saraceni ad seruanduꝫ illam sic̃
patuit supra consideratõe nona huius
libri bello. cxviij. Scd̃a ratio est ꝓpter
confusionẽ saracenoꝝ: ipi eñ sunt filij
xp̃ianoꝝ q꞉ vix sunt octingenti anni ꝙ
sunt. Vñ beatus Augustinus fuit epi
scopus yponeñ. Sꝫ machomet⁹ a ser-
gio deceptus decepit eos ⁊ iõ agareni
sunt xp̃iani renegati ⁊ ꝓpterea retinẽt
adhuc aliq̃d de fide xp̃iana ⁊ credunt
⁊ aliq̃d non credunt nãq̃ꝫ vt xp̃iani ꝙ
vnus est deus creator oim: ꝫ non cre-
dunt ꝙ ille deus sit tres ꝑsone: ⁊ in cõ-
fusione ipoꝝ ipimet ostendũt locuꝫ in
quo xp̃s fuit baptizatus vbi tota trini-
tas apparuit. Scd̃o credũt ꝙ fuit ho-
mo purus ⁊ ver⁹ ⁊ sctũs de spũsctõ in
maria virgine conceptus: ꝫ nõ credũt
ꝙ sit deus: ⁊ in confusionẽ sue creden-
tie ostendũt locũ vbi suscitauit lazaruꝫ
ꝓprio imperio qd̃ non potuisset nisi fuis
set deus. Tercio credũt ꝙ est in celo: ꝫ
non credũt ꝙ est in sacramento altaris
⁊ in cõfusionẽ eoꝝ ostendunt xp̃ianis
locum cenaculi in quo xp̃s illud sacra
mentũ instituit. Itẽ nõ credũt xp̃i pas
sionẽ: tñ in eoꝝ confusionẽ ostendunt
vbi xp̃s fuit crucifixus ⁊ sepulcruꝫ vbi
corpus fuit sepultum. Itẽ agareni ba-
ptisant̃ ꝫ non cum forma verborum ⁊
ipi ostendunt locuꝫ vbi xp̃s constituit
sacramẽtũ baptismi cũ forma illa. In
noie p̃ris ⁊ filij ⁊ spũssancti in eoꝝ con
fusionem. Itẽ dicit dauid: fac mecũ si-
gnũ in bonũ vt videant q̃ oderũt ⁊ cõ-
fundant̃. Vñ sicut custodes portaruꝫ
in domibus regũ xp̃ianoꝝ cuꝫ haberi
possent sunt hoies difformes vt ethio
pes sic ꝙ nullus intrare potest nec fili
us neq̃ꝫ milites nisi per manus illorũ
sic xp̃s in palacio suo terre sctẽ permis
tit ꝙ custodes portaruꝫ illius p̃rie sint
hoies difformes scꝫ bestiales macho-
metici: ne scꝫ filij sui milites xp̃iani ad

interiora secretoꝝ terre sancte admittā
tur nisi ꝑ manus illoꝝ: nec ex hoc seqꝛ
honorabiliores esse genitores diffor-
mes filijs ꝛ militibus caris imo h̄ ceci
dit in confusionē ianitoꝝ ꝛ honorē fi-
lioꝝ ꝛ militū. Nūqd etiā in domibus
magnoꝝ in castris in nauibus maris
immo etiā in domibus rusticoꝝ custo
des ꝛ vigiles sunt canes ne qs ingredi
atur nisi homo pacis: ꝛ ad honorē ta-
lis loci ꝛ patet ꝙ sic etiā custodes ꝛ vi
giles terre sancte sūt canes saraceni ne
qs ingrediatur ad interiora secreta vbi
xp̄us in hūana natura ambulauit nisi
fuerit homo pacis: ꝛ ad honorē illius
loci quales sunt ꝑegrini xp̄iani visitan
tes terrā scām: ꝛ patet ꝙ istud cedit in
cō fusionē saracenoꝝ ꝙ assimilent ca-
nibus custodiētes domos. Itē in con
fusionē cuiuscūqꝫ ꝟtuosi ē sustinē ali-
qd falsum ꝓpter auariciā. Cū ergo sara
ceni se reputent ꝟtuosos ꝛ credāt falsū
esse ꝙ ihs nazarenus fuit mortuus ꝛ se
pult⁹ ꝛc. ꝛ tn̄ hoc sustinēt ostendentes
ꝑdicta loca vt dictū est cū magna dili-
gentia ꝓpter auariciā: qꝛ ꝓpter interes
se qd recipiūt a ꝑegrinis xp̄ianis ergo
po ssessio terre sancte per saracenos est
in eoꝝ confusionem. Non em̄ ꝑmitte
rent ꝑncipes xp̄iani pro toto auro mū
di si inter eos esset sepulcrū machome
ti ꝙ visitaret ꝛ honoraretur a sarac̄eis
sicut faciunt xp̄iani in terra sancta cuꝫ
hoc non solum crederet in confusionē
xp̄ianoꝝ: ꝫ etiā in contumeliā creato-
ris scientes falsuꝫ esse ꝙ honor debeat
exhiberi bestiali ꝛ spurcissimo macho-
to: quia honor ꝛm phm est ꝑmiū virtu
tis que in machometo locū non habu
it ꝓpter abissum criminū in eo conten
toꝝ sicut patuit supra consideratione
prima hui⁹ quarti libri ꝛ quasi per to-
tum: est ergo in confusionem sarace-
noꝝ possessio terre sancte ꝛ in honoreꝫ
xp̄ianoꝝ. Tercia ratio est ꝓpter cōuer-
sionem iudeoꝝ. Iudei nanqꝫ ꝛm ꝙ ex
lege moysi sunt assueti ꝛ nutriti terre-
ni sunt ꝛ sperant ꝙ messias ducet illos
ad illam terram ꝛ dicunt intra se: ecce
habebimus iherosolimam: ꝓpter hoc
ihus xp̄s verus messias voluit ꝙ nec
xp̄iani nec iudei habeant illā terram:
qꝛ nō venit vt daret illā terrā ꝫ celestē
de qua dauid. Credo videre bona dn̄i
in terra viuentiū: ꝫ illa est terra moriē
tium. Ideo apl̄s ad Hebre. vlti. non
habemus hic ciuitatē manentē ꝫ futu
ram inquirimus. Cessent ergo sarace-
ni ab excellentia sua: siliant iudei ꝛ cō
uertant a miseria sua. Consolent xp̄ia
ni in filiatōe ꝛ militia sua: qꝛ xp̄s dedit
eis ꝑtātem filios dei fieri his q̄ credūt
in noīe eius. Iohis. j. Sꝫ que haꝝ gē-
tiū habet vel tenet verā legem licꝫ su-
pra libro ꝑmo sit latissime declaratum
potest tn̄ hic exemplariter declarari ꝑ
parabolā illius diuitis qui habet vnū
lapidem preciosum magni valoris et
tres filios ꝛc. Dominus iste diues est
christus deus et homo: et tres filij sūt
tres populi iudeorum aggarenorum
et christianorum: dicit primo genitus
scilicet populus iudeoruꝫ. Ego habeo
lapidem id est legem veram: quia eam
dedit miraculis confirmatam. Dicit
populus christianus: non immo ego
habeo legem veram: quia mea lex con
firmata est miraculis q̄ non possunt ni
si per deū fieri. Demones poterāt face
re miracula moysi. Popul⁹ aggare-
nus dicit: immo ego habeo legē veraꝫ
Nūc ponderem⁹ lapidem: primo pō-
deretur in scītitate lex moysi ꝛ eā pōde
rat salomō q̄ dicit de terrenis q̄ ꝓmit-
tunt in lege moysi: vidi cuncta q̄ fiunt
sub sole. Et ecce vniuersa vanitas. Ec-
clesiastes. j. modicū ponderat id est nihil
valet. Videam⁹ sectā machometi q̄n-
tū pōderat qd ꝓmittit riu⁹ lactꝭ mellis

olei vini mulieris ⁊c̃. Hec est vita por
coꝝ nihil ponderat. Vere magnꝰ do-
lor esse debet p̄latis ecclesie ⁊ doctori-
bus fidei xp̄iane si attente considerēt
sectā maledictā saracenoꝝ videre tan-
tam multitudinē aīaꝝ rōnabiliū sicut
sunt saracenoꝝ que redempti sunt san
guine ihū xp̄i esse inuolutas in erro-
re dānatiōis: quia non intelligūt scri-
pturam diuinā: ⁊ qđ peius est nec vo-
lunt intelligere neqꝫ audire ẜ ꝙ inclinē
tur ad ea ⁊ sequenť q̄ debenť porcis ⁊
azinis: lex xp̄ianoꝝ q̄ ꝓmittit gloriam
celestem q̄ est infiniti ponderis ⁊ valo
ris: qꝛ plus pōderat vna dies glorie q̄
oīa bona huius mūdi. Ecce ꝓmissio q̄
cunqꝫ fecerit voluntatē patris mei qui
in celis est intrabit in regnū celorum.
Math. vij. Ponamus ergo in celum
cor nr̄m ⁊ spem oīa terrena despicien-
do: quia ẜm apl̄m scđa Chorinth. iiij.
qđ in p̄nti est momentaneū est: ⁊ leue
tribulationis nostre supra modum in
sublimitate eternū glorie pondꝰ opať
in nobis nō contēplantibus nobis ea
que videnť ẜ que nō vidēť que eñ vi
denť temporalia sunt: q̄ aūt non viden
tur eterna sunt.

Que sit terra aptior pugnādi contra sanctam terram.

De scđo puncto huius cōsidera
tionis scꝫ quis locus esset cōue
nientior in orbe ad capiendum
terrā sanctam. Rñdeť ꝙ si xp̄iani vel-
lent incipere guerrā ad terrā sanctā ca-
piendam ⁊ alia loca q̄ amiserunt nul-
lus locꝰ nulla terra cōuenientior est q̄
hispania qđ sic declaratur. Certuꝫ est
ꝙ in vniuerso quiqꝫ loca possunt con-
siderari sicut notat magister Raymū-
dus lalij i q̄daꝫ tractatu suo ꝑ que pos
set incipi talis guerra sicut sepe attem
ptatum fuit. Primus locus est in ter-
ra īꝑatoris cōstantinopolitani ⁊ ter
ra turcoꝝ. Deinde per terraꝫ armenie
vsqueqꝫ ꝑueniret in siriā: ⁊ hec via nō
est multum laudabilis quia est valde
grauis ⁊ difficilis ⁊ nimis longa: ⁊ sic
requirit magnū exercitū ⁊ multas ex-
pensas. Scđs locus locus est insula q̄
dam que raycet appellať situata ꝓpe
alexandriā. Posset eñ illa insula cum
galeis ⁊ militibus capi ⁊ detineri: ẜ hic
locus etiaꝫ non est laudabilis quo ad
p̄sens tū qꝛ via est nimis longa nimis
etiā requirit expensas ⁊ bellatores cō-
tra illaꝫ. Tercius locus est regnū cipri
⁊ terra hermenie ẜ ista via etiā non est
laudabilis: tum qꝛ illa terre nō sunt oī
bus sane sicut experti sunt q̄ trāsierūt:
tum etiaꝫ quia illa via est nimis longa
⁊ cōiter requirit nimis de nauigātibꝰ
⁊ pugnantibus ⁊ expensis: tum tercio
quia ꝑ cipruꝫ ⁊ hermeniā non possent
sufficere victualia neqꝫ equi. Quartus
locꝰ est tunicīū ẜ nec iste locus laudabi
lis est eo ꝙ multe gentes in eo cōmorā
tur ⁊ consequenť nimis requirit de ex
ercitu ⁊ de equis ⁊ de hoc satis ꝓbabi-
le expimentū datū fuit qñ sanctus Lu
douicus rex francoꝝ trāsfretauit sicut
supra patuit ꝯsideratione. ix. huiꝰ. iiij.
libri bello. cxxij. Quitꝰ locꝰ ē hispania
i ꝑte eiꝰ q̄ đr andalusia vbi ē almaria
malica granata algesira tarifa ⁊ hic est
locus amenissimus ⁊ congruentior oī
bus p̄dictis eo qꝛ facilior ad acq̄rendū
ꝓpter. iiij. rōnes. Prima ratio est qꝛ p̄-
dictus locus est circūdatus per mare
mediterraneū ex vna parte: ⁊ ex alia ꝑ
te ꝑ regnū arogonie ⁊ castelle: ⁊ istud
īpediret ꝙ nō possēt iuuare eos alij sa-
raceni. Scđa rō est qꝛ multū iuuat ad
guerrā faciēdā fertilitas terre ⁊ multi-
tudo equoꝝ de ꝓpinquo in q̄bꝰ habū-
dat inter ceteros mūdi ꝑtes hispania.
Tercia rō est: qꝛ ē terra sana: ⁊ iō timo
re infirmitatū nō solueret exercitꝰ sic
alibi factū eē đr. Et patet etiā ꝙ ē ꝓpin-

bullissima respectu illorum locorum. Quarta ratio est quia rex bellator cum suo exercitu posset guerram incipere presuppositis supradictis: et quia habet terga secura et sic accipiendo modo unum castrum et deinde unam villam: et sic successiue deducendo saracenos semper ante se et multiplicando continue exercitum et hito regno granate rex bellator cum suo exercitu ampliato ad maiorem barbaram scilicet in affricam poterit leuiter transire scilicet in regnum cepte quod non distat nisi septem miliaria et in aliquo loco nisi per tres leucas solum presertim isto tempore talis locus esset conuenientissimus cum cepta et villa alia que dicitur alcaltagner sint in potestate regis portugalie. et sic ex illa parte inciperent debellare saracenos tergis securis deducendo eos ante se modo lucrando unam villam modo aliam etc. quousque peruenirent tonicium semper multiplicando exercitum quod optime et securissime fieri potest ut dictum est propter propinquitatem hispanie et eius fertilitatem et quia retro se nihil timerent et sic paulatim ne bellator rex posset facere guerram sanam saracenis et acquirere terram sanctam ihierusalem et totum regnum egipti: patet ergo clarissime quod nulla terra in mundo est conuenientior xpianis ad incipiendum guerram pro terra sancta capienda quam hispania. Beatus ergo rex bellator qui propter zelum fidei catholice hec cogitauerit et in opere posuerit sperans omnia predicta acquirere per ihesum xpm in cuius manu sunt omnium potestates et iura regnorum.

Quomodo xpiani habere se debeant de iure et ordinatione regni erga saracenos viuentes inter nos.

Undecima consideratio huius .iiij. libri est de his ad que compelli debent saraceni viuentes inter nos de iure et ex ordinatione regni. Circa primum notandum quod ut traditur in titulo de iudeis et saracenis in clementinis principes xpiani sub obtestatione diuini iudicij a duobus debent compescere saracenos sibi subiectos scilicet ab inuocatione publica nominis machometti et a peregrinatione quam facere solent ad sepulcrum cuiusdam saraceni. Unde sacrum concilium ibidem sic ait: cedit quidam in offensam diuini nominis et obprobrium fidei xpiane quod in quibusdam mundi partibus principibus xpianis subiectis: in quibus interdum seorsum interdum vero permixtim cum xpianis habitant saraceni sacerdotes eorum zabzaba nuncupati vulgariter in templis seu mesquitis suis ad que idem saraceni conueniunt ut adorent ibidem perfidem machometum diebus singulis certis horis in loco aliquo eminenti eiusdem machometi nomen xpianis et saracenis audientibus alta voce inuocant et extollunt ac in verba quedam in illius honore publice profitentur. Ad locum insuper ubi olim quidam sepultus extitit saracenus quem ut sanctum alij saraceni venerantur et colunt magna saracenorum comunidem partium et aliarum confluit publice multitudo ex quibus nostre fidei non modicum detrahitur et graue in cordibus fidelium scandalum generatur. Cum autem hec diuine maiestati displicentia non sint aliquatenus tolleranda sacro approbante concilio ipsa in terris xpianorum fieri deinceps districtius inhibemus vniuersis et singulis principibus catholicis sub quorum dominio saraceni morantur et fuerunt predicta sub obtestatione diuini iudicij obnixius iniungentes quatenus ipsi tanquam veri catholici et xpiane fidei seduli zelatores abprobrium quod tam ipsis quam ceteris xpicolis per premissa ingeritur debita consideratione pensantes ipsum ut prouide eterne beatitudinis premium assequantur de terris suis omnino auferant et a suis subditis auferri procurent inhibendo expresse ne

p̄fata inuocatio seu ꝓfessio nominis ipi⁹ sacrilegi machometi publice aut ꝑegrinatio ꝑlibata ab aliquo in eorū existente dn̄io audiant attemptare de cetero vel quolibet sustineri. Qui vero qui secus ꝑsumpserint taliter ob diuinam reuerētiā castigent̄ ab ipis ꝙ alij eoꝝ exemplo ꝑterriti a ꝑsumptōe simili arceant̄ hec ibi sctissime ordinatum ꝫ negligenter custoditū spe͞aliter ꝑmū cuꝫ altis vocibus de die ⁊ de nocte tales ꝓclamatōes faciant saraceni: ⁊ nō solū nō castigant̄ a ꝑncipibus: veꝝ etiā ⁊ defendunt̄ ⁊ rarus est qui ꝓpter fidei honorē reclamet cōtra eos: quinimo tāta est ignorātia ꝑdicte inhibitōis in ꝑncipibus ⁊ clero ac populo ꝙ nō cogitant ꝑdictas inuocatōes siue ꝓclamationes esse in offensā diuine maiestatis ꝙ non sine culpa est ante deum cū talis ignorātia nō excuset: q2 ignorātia facti non iuris excusat. De alijs autem ad que cōpellendi sunt saraceni tam de iure ꝗ̄ ex ordinatione regni sufficiant que dicta sunt libro ter cio consideratione.xj.

Ista.xij.consideratio tractat de fine legis saracenorum ⁊ de eoꝝ ꝑpetua seruitute sub iugo xp̄ianoꝝ sub quatuor passibus

Dodecima ⁊ vltima

cōsideratio huius libri iiij.est de fine legis saracenorum ⁊ de eoꝝ ꝑpetua s͛uitute sub iugo xp̄ianoꝝ iā finē oportet dare huic.iiij. libro de bello saracenoꝝ in hac vltima cōsideratōe ad quam explicandā.iiij. passus cōuenit ꝑtrāsire. Prim⁹ est de castigatione finali fienda ꝑ saracenos. Scd̄s est de cessatōe sue legis. Terci⁹ est de tempe ꝗ̄ debet cessare. Quartus vo erit de ꝑpetua seruitute saracenorū sub iugo xp̄ianoꝝ.

De castigatōe finali fienda ꝑ saracenos in ꝑp̄lo xp̄ianoꝝ.

Primus passus ē ꝙ ꝑ saracenos fiet diuina castigatio terribilis i oibus regnis mūdi ꝓpter pctā populi s͞m ꝙ multi ꝑdixerūt: ⁊ primo methodius martyr quē btūs Iheronimus in opusculis suis laudat loquens de fine seculi: cui⁹ ꝓphetia sequit̄. In nouissimo autē sexto millenario seculi exient filij ysmaelis de heremo et erit aduentus eoꝝ castigatio sine mensura ⁊ sine misericordia ⁊ tradet de⁹ in manibus eoꝝ oīa regna gentiū ꝓpter peccata que opata sunt ꝯ ꝑceptuꝫ dei. Iō tradet nos deus in manus barbaroꝝ q2 obliti sumus ꝑcepta dn̄i: facient eni xp̄iani multa illicita: q2 maculabūt seipsos adeo ꝙ turpissimū est ad dicendum: ꝓpterea tradet illos de⁹ in manus saracenoꝝ: persida erit in captiuitate ⁊ occisione capadocia: ⁊ in captiuitate ⁊ occisione cilicia. In tribulatōe erit terra sirie erit in solitudine ⁊ eius h̄itatores captiui ducent̄. Sicilia silr̄ ⁊ h̄itatores eius in gladio ꝑibunt. Grecia in captiuitate erit ⁊ occisione: affrica erit silr̄ egiptij orientales: et Asia sub graui tributo in auro ⁊ argento erit: Hispania gladio ꝑibit ⁊ captiui ducētur h̄itatores eius. Gallia germania agatonia varijs prelijs erūt deuorate: multi ex eis ducent̄ captiui romani in occisione erūt ⁊ cōuersi in fugā. In insulis maris erūt in desolatōe ⁊ obtinebunt filij ysmaelis introitū ab aq̄lone ⁊ oriēte ⁊ meridie ⁊ occidente: ⁊ replebit̄ iberosolima cūctis gentibus qui captiui ducentur ⁊ replebit̄ terra ꝓmissionis oibus gentibus ⁊ erit iugū eoꝝ graue super omnes gentes ⁊ erūt omnia sub iugo eoꝝ ⁊ tributo ⁊ omnia ornamenta diuitū eoꝝ erunt ⁊ que fuerint in ecclesijs sanctoꝝ siue aurū aut argentuꝫ

sive lapides preciosi et omnia ornamenta eorum erunt et distribuent ministeria dei et erunt sacerdotes sicut populus quia ecclesie incendio cremabuntur et erit tribulatio magna et multa corpora proijcientur in plateis eo quod non sit qui sepeliat ea et erit saracenorum iter a mare usque ad mare et erunt regiones in viam et vocabitur via eorum vie angustie et gradientur simul iuvenes et senes divites et pauperes: et cum gemitu et afflictione dicent beati sunt illi qui nos de hac luce precesserunt. hoc beatus paulus predixit: nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit etc. Quid enim aliud est discessio nisi disciplina qua corripientur universi habitatores terre a filijs ysmael propterea onagrum appellavit deus ysmaelem patrem eorum propter hoc in desolationem tradet omnem terram et erunt multe urbes deserte: non enim sunt homines isti sicut alij gentes sed sunt filij ysmael is de heremo venturi et sunt hominibus odibiles. Audi igitur imitatores eorum qui de heremo exituri sunt mulieres vteris pregnantes habentes: pregnantesque cum mulieribus simul interficient in ecclesijs sanctorum: cum mulieribus concubent et sacratis vestimentis ecclesie induent seipsos et vxores eorum. Iumenta sua ligaturi sunt ad sepulcra sanctorum tanquam ad presepia et erit tribulatio maxima super christianos qui habitant super terram: et tunc apparebunt fideles qui fuerunt in christo credituri: non enim propterea mittet deus has tribulationes supra christianos vt iusti deleantur qui in christo sunt credituri: sed vt manifestentur qui in ipso erunt fidelissime credituri sicut ipsa veritas dicit Beati eritis cum persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversus vos mentientes propter me: gaudete et exultate etc. sic enim persecuti prophetas qui fuerunt ante vos: sed qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. hec ille. Eandem sententiam tradit magister in historijs scolasticis super idem Gen. xvj. Hic erit homo ferus: vbi nos habemus ferus hebreus habet phara quod sonat onager. de ysmaele dictum allegans predictum methodium dicentem onagri et capre a deserto omnem bestiarum supergradientur rabiem et mansuetorum numerus contereretur ab eis: dixit enim de filijs ysmael: futurum est autem vt exeant adhuc semel et obtinebunt orbem terre per octo ebdomedas annorum: et vocabitur iter eorum via angustie quia patrem eorum ysmael vocavit dominus onagrum. In sacris locis interficient sacerdotes et ibidem cum mulieribus dormient: ad sepulcra sanctorum religabunt iumenta et hoc propter nequiciam christianorum qui tunc erunt de quibus dicitur in novissimis diebus. Erunt homines sese amantes etc. Et tunc implebitur quod dictum est per Ezechielem fili hominis voca bestias agri et exhortare illas dicens. Congregamini et venite eo quod sacrificium magnum ymmolo vobis manducante carnes fortium et bibite sanguinem excelsorum. hec ille. Secundo predictam castigationem christianorum per saracenos predixit abbas ioachim in speculo visionum libro. viij. capitulo. xlj. dicens quod aves nigre habentes nomen duabus literis confectum videlicet alphabeti latinorum prima atque octava future sunt in discrimine atque destructione crucis signatorum: quod exponens doctor peregrinus dixit quod prima litera est a octavo vero litera est h. Aves igitur nigre sunt mauri sic dicti propter habitum nigrum cappe nigre quem habent a nicolao apostata eorum doctore: nomen autem ipsorum ex duabus literis conficitur scilicet a et h: quoniam aggareni ab agar matre et ysmaelite a filio ipsius nuncupati sunt. Tercio predictam castigationem christianorum predixit sanctissima femina hyldgardis que prophetavit anno domini Millesimoseptuagesimonono in libro revelationum dei parte tercia capitulo decimoquarto. dicens ventura sunt mala guerre et bellorum victorie super populum christianorum propter tirannidem principum et cu-

p̄did͛tatē ꝓlatoꝝ eius. Sequit͛ cadetq̄
pp̄ls xp̄ianꝰ in manu hircoꝝ capraruꝫ
ꝛ bestiaꝝ p̄ quas bestias intelligit͛ be-
stiales ꝛ fetidos saracenos. Quarto ꝓ-
dictā castigationē xp̄ianoꝝ ꝓdixit ci-
rillus in ep̄la de occurrentibꝰ malis in
orbe simbolo .xxix. dicens in sexta die
magna seculi ventur ꝰ est hircꝰ violator
castitatis a plaga meridionali ꝛ intra-
bit limites occidētales ꝛ viuā ouē come
det ꝛ dentibꝰ suis carnes agnoꝝ crudas
dilacerabit arietes pedibꝰ conculcabit
ꝛ agnū ouis filiū cornibus ventilabit.
q̄d exponit venerabilis abbas ioachiꝫ
sup̄ trenoꝝ vltio sic dicens. Hircꝰ ma-
chometꝰ est agnus ouis filiꝰ xp̄s filius
virgis cornibꝰ .i. p̄tātibꝰ suis xp̄ianum
pp̄lm ventilabit .i. multiplici flagello
guerraꝝ vexabit oueꝫ viuā comedet .i.
sctām m̄rem ecclesiā catholicā viribus
franget ꝛ ep̄atꝰ ꝛ dioceses q̄pl̄es peni-
tus cessabit ꝛ dentibꝰ suis carnes cru-
das agnoꝝ dilacerabit q꞉ p̄uuli etiam
adulti vtriusq̄ sexꝰ relicta fide xp̄i sectā
machometi assumēt ꝛ vbi nomen xp̄i ꝛ
nomen virginis venerabātur blasphe-
mentur ꝛ nomē machometi in magna
veneratōne hēat͛ a plaga meridionali
venire dicunt͛ q꞉ in eadē p̄te mauri flo
rent ꝛ imperant. Limites aūt occiden
tales p̄tes .i. stremitates xp̄iane credūt͛
hec aūt ioachim. Quid aūt sit de veri
tate ꝓdictaꝝ p̄phiaꝝ deus nouit cuius
iudicia abissus multa.

De cessatōe legis saracenorū

s Ecundꝰ passus est q̄ lex sarace-
noꝝ non est p̄petuo duratura ꝫ
debet cessare q̄ sic ostēdet͛. Cer-
tum est q̄ nullū violentū est p̄petuum
vtꝫ .iij. phisicoꝝ. nemo etiā diu cōtinet
violenta imperia f̄m senecā tragedia.
vj. Cū ergo imperiū ꝛ dn̄ium saraceno
rū sic in orbe violentū p̄tꝫ q꞉ per arma
ꝛ violentiā intrauit vt latissime declara
tū est supra consideratōe scd̄e huiꝰ .iiij
libri in scd̄o puncto ergo imperiū ꝛ do
miniū saracenoꝝ nō est p̄petuum nec
diu duraturū ꝛ ꝯseq̄nter nec lex eoꝝ q̄d
est intentū. Item ꝛ hoc q̄d obtinet͛ tre-
pida manu nō est diu duraturū. ꝫ tale
est imp̄iū saracenoꝝ. p̄tꝫ q꞉ est raptū p̄
arma violentoꝝ vt dictū est ꝛ vt dicit se
neca tragedia prima rapta ceptra tur-
pida obtinent͛ manu ergo imp̄iū sara-
cenoꝝ nō est diu duraturū ꝛ ꝯseq̄nt͛ nec
eoꝝ lex. Item tercio sic illud imp̄ium
cuiꝰ ius solū est in armis nō est diu du
raturū ꝫ imperij saracenoꝝ ius solū est
in armis patet q꞉ machometꝰ nō ostē-
dit aliud miraculū quo ius sui impe-
rij ꝛ veritas ostēderet͛ legis ꝫ nudabat
enseꝫ ꝛ eleuabat in manu: ac si diceret
nullū aliud ius v̄ri imp̄ij ꝛ dn̄ij ꝛ legis
hētis in orbe nisi in armis. Sic dice-
bat litus raptū tenens imp̄ium hercu
lis ꝛ timēs eū p̄dere tragedia p̄ma se-
nece ius est in armis ergo ꝯcluditur q̄
imp̄ium saracenoꝝ nō est diu duratu-
rū ꝛ sic lex eoꝝ cessare debet. Unde ꝛ
doctor s̄btilis scotꝰ in p̄mo sniaꝝ que-
stōne scd̄a ꝓlogi via septima obijciēs
ee p̄manētia secte machometi dicit q̄
p̄phia est apud eos ꝛ q̄ secta eoꝝ ē fini
enda. Unū ꝛ ante captionē ciuitatꝭ da
miate liber quidē inuentus fuit arabi
ce scriptꝰ cuiꝰ autor ꝓdixit q̄ndā reges
xp̄ianū methā ciuitatē debere destrue͛
ꝛ ossa machometi disp̄gere quod erit
signum destructionis sue legis.

Quo t̄pe lex machometi ꝛ eiꝰ dominium debet cessare.

t Ercīꝰ passus est de t̄pe quo lex
machometi et eiꝰ dominiū de-
bet cessare. Circa q̄d dici posset
saluo meliori iudicio q̄ tūc cessabit q̄n
pp̄ls cristianus fuerit debite castigatꝰ
Unde f̄m augustinū ꝛ fuit iam dictuꝫ
in p̄ncipio none consideratōis huius
libri .iiij. an̄ incarnatōꝫ dn̄i pp̄lus dei

electus erat ppl's iudeoꝝ post incarna
tionem vero est populus cristianoꝝ.
et sic ille erat ppl's dei electus ꝛ tamen
dedit ei flagellū infideliū gentiliū Ita
nūc religioni xpiane sibi dilectissime
dedit flagellū infideliū saracenorum.
Nūc aūt ſm pliniū in tercio libro sue
phie flagellū seu virga non cōburet ꝙ
diu peccator ꝛ seru⁹ inutilis nō corrigi
tur. Hic refert ipe ꝙ socrates sciscitat⁹
quare manipulū virgaꝝ nō cōburerēt
post magnā ꝛ longā verberatōꝫ pardi-
ni discipuli sui filij magni prepositi re
spondisse dr ꝙ nec cōbureret quousqꝫ
correctū ꝛ emendatū p̄sensisset. Refert
etiā plato magnus phs de doctria āti
quoꝝ libro.ij.ca.xliij. ꝙ dū vna dierū
montē pigamū ascenderet subito tre-
muit ꝛ mugit⁹ horribiles emisit arbo-
res sciscitabāt quare tremuit ꝛ mugit⁹
dederit mons respondit qm̄ pastorem
vigilantē ꝛ custodientē gregem suam
ego video ꝛ arbores dixerunt vt ꝛ tu
cū sis mons alt⁹ valde ꝛ magn⁹ vnuꝫ
times pastoreꝫ. Qui respondit timeo
ꝛ mugeo qꝛ ignē portat i pera qui me
dio flato ignis incēso me destruet vos
ꝙ oēs vsqꝫ ad radices ꝯburet ꝙ futuꝝ
consideras malū in orbe venturꝝ cum
lacrimis tractatum qui de lamentatio
num mira breuitate de malis in seclo
futuꝝ in seculo descripsit ꝑ quē dicūr
greci aristotilem alexandrum in mul
tis instruxisse ꝛ deum pastorem igneꝫ
in pera fuisse. Alexandrum in grecia
totius mundi monarcham primum
mons magnus totus mundus iste ar
bores ciuitates villas ꝛ castra ꝛ reges vel
lentes existētes in ipis hec plato. De⁹
ergo sp flagellū ponit sicut pi⁹ paṫ su
is filijs dilectis quib⁹ sufficienter casti
gatis flagellū igne comburit scōm ꝙ
notat beatus augustin⁹ in libro de ver
bis dn̄i in tractatu.xix. Vbi sic ait nō
leteris impie vel tirāne qm̄ virga vl' fla
gellū efficeris nouit eīn prudēs doctor
nec ignorat pius pr̄ post castigatōneꝫ
ꝓmouere discipulū ꝛ post debitā emē
datione paternali hereditate ꝓficē fili
um flagellū ꝗꝫ siue virgā incendio flā
maꝝ cōburere. hec augustin⁹. Patet
ergo ex ꝓbabitis ꝙ facta cōdigna casti
gatione ppl'i xpiani destrueret impiū
saracenoꝝ ꝛ sic cessabit eoꝝ superstitio
sa secta siue lex.

Quart⁹ iste passus est de perpetua saracenorū seruitute sub iugo cristianorum.

Quartus passus ꝛ vltim⁹ est de
ꝑpetua captiuitate seu ſuitute
saracenoꝝ sub iugo xpianoꝝ
Hanc aūt seruitutē predixit methodi
us martir loquēs de fine seculi. Vnō
postqꝫ ꝓnunciauit castigatōꝫ xpianoꝝ
ꝑ saracenos. Subseqn̄r dixit ꝛ p⁹ tri-
bulationē dieꝝ que facta erit a filijs is
maelis desolata erit oīs terra ab eis et
erūt oēs amicti ornamentis ex auro ꝛ
purpura ꝛ splēdidis vos vestimentis tā
ꝙ spōsi dicentes. Ecce vicimus terraꝫ
in fortitudine nostra ꝛ oēs q̄ habitant
in ea. Tunc recordabir dn̄s de⁹ scōm
suā miscōiam quā ꝓmisit diligentib⁹
se ꝛ eis q̄ in xpo sunt credituri ꝛ libabit
eos de manu saracenoꝝ. Surget aūt
xpianoꝝ gens ꝛ preliabitur cū eis ꝛ oc
cidet eos gladio ꝛ captiuas ducet mu-
lieres eoꝝ ꝛ interficiet infantes eorum
ꝛ descendent filij ysmaelis in gladiuꝫ
ꝛ tribulationē ꝛ afflictōꝫ ꝛ reddet illis
dominus mala que ipsi alijs fecerāt ꝛ
irruet super eos malitia septies tm̄ qn̄
tum in alijs gesserūt ꝛ occidet illos do
minus in manus cristianoꝝ ꝛ erit re
gnum cristianorum exaltatum super
omnia regna et imponent cristiani iu
gum super eos graue et erunt serui q̄
remanebunt ꝛ tunc pacificabitur ter-
ra que ab eis fuerat destructa ꝛ qui ca-

ptiui fuerant ab eis reuertentur in frã suam z multiplicabuntur homines su per terram z erit indignatio magna re gis romanoꝝ sup eos qui xp̄m nega uerunt et erit pax z tranquillitas ma gna super terram qualis non fuit an tea nec erit similis post illaȝ pro eo ꝙ in fine seculorum erit leticia z pax sup omnem terram z requiescent a labori bus. Hec erit pax de qua dicit apl'us ad Thes.v. Cum fuerit tranquillitas magna z securitas tūc veniet repētin⁹ interitus a quo liberari mereamur fe liciter per ih̄m xp̄m dn̄m nr̄m q ē tur ris fortitudinis a facie inimici cui sit honor et gloria sine fine Amen.

Explicit liber quartus.

Incipit liber quintus z vltimus: tractans de bello demonum contra fidei fortalicium.

Issolutis he reticoꝝ iudeoꝝ z sarace noꝝ bellis. Restat expiri in hoc libro q̄nto z vltio hui⁹ volumis de demo num viribus q̄d scȝ possint contra no strum fidei fortalicium. z vt meū pos sem explicari conceptū duodecim cō sideratōnes circa bella demonū occur runt pertractande. Pria erit an sint demones et de quiditate demonum z eoꝝ nobilitate ac natura. Secunda de eorum sciētia. Tercia de bello de monum in celo. Quarta de eorum habitatione. Quinta de eorum pote state et preeminentia. Sexta de bel lo demonum contra humanum gen⁹ postꝙ ceciderunt de celo vsq; ad cristi aduentum. Septima de perditione dominij eoꝝ per iusticiā in xp̄i aduen tu. Octaua de proprietatibus z malitiis demonum. Nona de bello demonū post aduentum xp̄i. Decima de di uersitate demonū et si possunt haberi spūs familiares. Vndecima de q̄li tate et figuris corpum in quib⁹ appa rent et si possunt hūana corpa vl' ani mas subintrare. Duodecima quo fi ne debent terminari bella demonum.

Prima cōsideratio ē de quatuor punctis.

Rima cōsidera tio est an sin^t demones et de quiditate demonū z de eoruȝ nobilitate ac natura. quatuor ergo pū cta in hac consideratōe sunt videnda. Primo an sint demones. Scdo quid est diabol⁹. Tercio q̄lis est eius nobilitas Quarto qualis ē eius nā.

An sint demones in mundo z si sunt q̄ sunt eorum nomina.

p Rimus punctus est an sint de mones z que noia eoruȝ. Quo ad primū nō discrepāt iudei et saraceni a xp̄ianis qꝛ apud iudeos scri ptū est esse diabolos z de pncipib⁹ eo rum busa z azael esse appellatos. Dice bant etiā iudei in euāgelio insultātes ꝫ xp̄m demoniū habet z insanit. Joh. x. Et iteꝝ in beelzebub pncipe demo nioꝝ eijcit demonia. Math. xj. q̄d nō affirmarent nisi diabolos crederēt eē. Non em̄ possunt negare q̄n scriptum sit in. j. Reg. xvj. ꝙ spūs mal⁹ agitabat saul. Saraceni etiā concedunt demo nes esse z illos pncipes demonū quos vocant iudei busa z azael. Ipi vocāt in lingua arabica aroth z maroth: nos ve ro xp̄iani de hoc certā fidē habem⁹ cū euangelica doctrina hoc expsse in plu ribus locis exprimat. Et iō de h̄ nulli dubium esse debet: sed cum certitudie affirmare demones esse in mūdo. De mones vero non nominamus nos cri stiani nisi eo mō quo in sacra scriptu

rs nos repimus scdm modū suarum emptationū. Unde cū temptat de superbia vocatur diabolus.i.deorsū fluens Apoca.xx. quando de inuidia dicitur sathan id est aduersarius. Math.xvj. quando de ira dicitur exterminator.j.Corinth.x.qr ira ponit animam extra terminos suos.qn de accidia dicitur demonium. id est sufficiens iniquitas. Math.viij.quia sufficit ad puniendū hominez. quando de auaricia dicitur leuiathan.id est additamentū Job.iij quando de luxuria dicitur asmodeus id est facture iudicium Thob.iij.quia propter luxuriam iam dñs mundum iudicauit diluuio Gen.vj.quando de gula dicitur behemoth id est animal. Job.xl quia gula reddit hominez bestialem. Item vocatur belial quod interpretatur absq iugo vel absq dño. Judi.xix.qr propesse pugnat contra eum cui debet esse subiectus. Item vocatur beelzebub Lu.xj.quod interpretatur vir muscarum pro immundicia et sordibus idolatrie et sanguis eis imolati ad quē multitudo muscarum cōueniebat patet ergo demones esse et que nomina eorum scdm xpianos iudeos et saracenos.

De quiditate demonuz.

Secundus punctus est scire qd est diabolus. Pro cuius declaratōne notandū qr fuit opinio platoni corum precipue apulei sm qr refert beatus aug. octauo de ciui.dei.capi.xvj. allegans varronē q fuit platonicus qr demones sunt genere aialia. animo passiua.mente rationalia.corpore aerea.tēpore eterna. Si aūt obijciatur qr demones non possunt dici animalia cū sint sbe incorporee. Dicendū est qr non loquitur hic augustinus scdm mentē xpianam vt dictum est.sed sm opinionē platonicorum. Et ideo irrationabiliter loquuntur sic diffinientes demones cuz hoc attribuūt augustino. Unde isdez augustinus scdm mentem xpianam et rectam fidem diffiniens demones libro eodem capitulo.xxij. dicit sic. demōes spūs nocēdi cupidissimi.a iusticia penitus alieni superbia tumidi. inuidia liuidi fallacia calidi. Quidem alii dicunt qr demones sunt substantie rationales incorporee ingrate deo damnationis hominum cupidissimi.

De nobilitate demonum.

Tercius punctus est qualis est nobilitas demonū. Pro cuius noticia sciendū qr loqui possumus de demonibus dupliciter vel quo ad bonitatem moralem vel quo ad bonitatez nature. Si loquamur de bonitate morali boni homines meliores et nobiliores sunt demonibus. Unde augustinus de ciuitate dei ca.xv. loquens de demonibus scdm opinionē platonicorum qr vniuntur corpibus naturalibus et physicis sicut aie nre et qr illa corpa demonū sunt incorruptibilia dicit nō iō demones meliores sunt hoībus qr habēt corpora meliora.s.incorruptibilia. Alioquin multas bestias hoībus pferemus Quis em inqt hominū.videndo eqbitur aquilis et vulturibus. Aut qs odorando canibus.quis velocitate leporibus ceruis et omnibus auibus.qs multum valendo leonibus et elephantibus. quis diu viuendo serpentibus qui etiā deposita tunica.senectutem deponere et in iuuentutem redire perhibentur. Sed sicut his omnibus meliores rationando sumus. Ita etiam demonibus honeste viuendo meliores esse debemus. Hec aug. patet ergo qr in moribus nobiliores sunt boni homines demonibus. Si vero loquamur de nobilitate nature.nobiliores sunt demones hominibus quantūcūq sanctis sicut deducit ex dictis augustini.ix.de ciui.dei.ca.ix.vbi dicit qr animal ex aia et corpe constat.quorum duū aia quā

ũcunqȝ viciosa est melior corpe: q̃ntũ tũcunqȝ bene dispositio: sic dicit ꝙ aurũ licet surdidũ argento q̃uis purissimo carius estimat. Ex q̃ dicto elicit frã ciscus de maronis in floribus suis duas cõclusiones. Prima est ꝙ demões sunt meliores hoibus q̃ntũcunqȝ sctis q2 sicut aia vitiosa excellit corpus qd'cunqȝ ꝓpter excellentiorẽ naturaȝ. Ita substantia spũalis omnẽ substantiam corpalem. Scd̃a conclusio ꝙ meliores sunt angeli q̃buscũqȝ aiabus separatis q̃ntũcunqȝ beatis: q2 maior est excellẽtia nature fm quã angeli superãt ipos cũ maior sit excellentia de genere substantie q̃ȝ excellentia gr̃e q̃ est quedam forma accidentalis. Et isto mõ ponũt etiã meliores aia xp̄i. Hec ille.

De natura demonum.

q Partus pũctus est q̃lis est natura demonũ. Ad qd̃ breuit respondet dupl'r. Primo ꝙ corũ natura nõ est mala ȝ bona. Vidit eñ deus cũcta q̃ fecerat ꝛ erant valde bona Geñ.j. ꝙ aũt diabol⁹ sit malus nõ habet ex natura ȝ ex vicio. Scd̃o d2 ꝙ coꝶ natura cũ mortalis ꝛ dissolubilis ȝ ex dei gr̃a coꝶ natura est imortalis ꝛ indissolubilis sicut ꝛ bonoꝶ angeloꝶ Vñ plato in libro thimei. loq̃ns in ꝑsona dei ad angelos dicit: dij deoꝶ q̃ꝶ opifex et magister ego sum vos vestra natura corruptibiles estis mea aũt voluntate incorruptibiles manetis. Istud dictuȝ allegat Augusti. xiiij. de ciuitate dei capi. xvj. dicens. Sententia fuit pl'onis deos ꝛ angelos eẽ mortales fm suã naturam ꝛ dissolubiles: quia sunt facti a deo tamẽ diuina volũtate indissolubiles. Et q2 diuinũ cõsiliũ ꝛ voluntas sunt validiora q̃ȝ sit eoꝶ natura: idõ dicit pl'o ꝙ non dissoluentur. Et hec videtur fuisse intentio purphirij qui fuit pl'onicus in capitulo de d'ria vbi dic Sumus eñ rationales nos ꝛ dij. I. angeli. ȝ mortale additũ nobis sepat nos ab illis quasi dicat mortales erant angeli sicut ꝛ nos ex natura: ȝ diuina voluntate immortales facti sunt ꝛ sic differunt a nobis.

De scientia demonum.

s Ecunda cõsideratio est videẽ q̃lis est scia demonũ. Hic sunt tria puncta declaranda. Primus est de scia demonũ. Scd̃s est cuius scia artes magice exercentur ꝛ si possunt sine pctõ exerceri. Tercius est de arte notoria si est a deo vel a demonibus.

De scientia demonũ ante casum ꝛ post casum.

p Rimus punctus est de scia demonũ. Circa qd̃ notanduȝ ẽ ꝙ dupliciter possum⁹ loquĩ de scientia demonum. Vno mõ de illa scia quã habuerũt añ casuȝ suũ de celo ꝛ sic dicit magister sniaꝶ in. ij. distinctione iij. ꝙ triplicem cognitõem naturalem habebant scȝ ꝙ facti erant a quo facti erant ꝛ cũ quo facti erant scȝ cum celo empirreo materia ꝓma ꝛ tpe noticiaȝ etiã habuerũt boni ꝛ mali ꝛ qd̃ appetẽdũ ꝛ respuendũ illis eẽt. dic etiã beat⁹ Aug⁹. loquẽs de noticia angeloꝶ ante casum. xj. de ci. dei capitulo. vij. ꝛ. viij. ꝙ cũ sit alia noticia angeloꝶ matutina ꝛ alia vespertina quaꝶ prima est reruȝ in verbo ꝛ scd̃a reꝶ in genere ꝓpo quãdo fuit dictũ factũ est vespere ꝛ mane dies vnus Geñ.j. Ibi accipit mane ꝓ noticia matutina ꝛ vespere ꝓ vesptina Et fm hoc ponunt dies sex fm ꝙ angeli illa sex genera creaturaꝶ q̃ ibi numerant cognouerũt noticia matutina ꝛ vesptina in ꝓmo instãti q̃ oia fuerũt sil' creata fm illud Ecci. xviij. q̃ viuit i eternũ creauit oia sil'. Si vo loq̃mur de noticia demonũ post casuȝ dic magister i scd̃o sniaꝶ distinc. vij. ꝙ demo-

nes licet ſint obſtinati in malo triplici
tn̄ ſcie acumine vigent. ſ. ſbtilitate natu
re tꝑum experientia ⁊ reuelatōe ſpūu̅ꝫ
ſupnoꝝ. Primo intelligūt naturalia
pn̄tia. Scd̓o mō naturalia futura ſic̄
tꝑa pluuioſa vel ſicca ⁊ eclipſes ſolis ⁊
lune ⁊ hmōi. Tercio mō intelligūt vo·
lūtaria ſed de cognitione futuroꝝ con
tingentiū dicit dn̄s bonauentura in ſe
cundo ſn̄iaꝝ ꝙ licet demones nō pn̄t
per ſe ſcire futura contingētia certitu·
dinaliter tn̄ freq̄nter vera p̄dicūt quia
euētū futuroꝝ aliq̄ mō p̄ſentiūt. q̄tu·
oꝛ modis ſm̄ augu. ſup gen̄. ad lrāꝫ qꝛ
aut preſentiunt talia ingenij a ſenſus
acrimonia vt qn̄ vidēt aut ꝯſiderāt dili
genter ad q̄d inclinet affectio mea. vel
q̄ ſint inducētia vel retrahentia aut p̄·
ſciunt talia tempoꝝ expientia. ſ. ꝙ ex
talibus viderūt accidere ſili̓a. Aut ter·
cio talia preſciūt demones cautela do
loſa vt qn̄ ꝓponūt aliquid facere ⁊ pri·
mo p̄dicūt q̄ſi ſit aliq̄d futuꝝ. Aut q̄r·
to talia p̄dicūt demones aliena doctri
na vt qn̄. ſ. diuino iudicio ꝑmittūt ali·
q̄d a bonis angelis addiſcere. Vn̄ ptꝫ
ꝙ demones futura ꝯtingentia ⁊ ſi poſ
ſint ꝓbabiliter opinari neq̄unt tn̄ certi
tudinaliter ſcire. De cognitōe v̓o tem
poꝛaliū ⁊ mutabiliū dicit btūs augu.
viij. de ciui. dei. c. xxj. ꝙ angeli bōi cer·
ciꝰ iſta tꝑalia ⁊ mutabilia nouerūt q̄a
eoꝝ p̄ncipales cauſas in v̓bo dei ꝯſpi·
ciunt quibꝰ cūcta oꝛdinātur. demones
aūt nō eternas ⁊ cardinales cauſas in
dei ſapia contemplātur ſ; quoꝛundaꝫ
ſignoꝝ nobis occultoꝝ maioꝛi expien
tia multo plura q̄ꝫ hoīes futura ꝓſpici
unt. Deniq̄ꝫ autē iſti ſepe nūq̄ꝫ illi oio
fallūtur ꝙ ibidem declarans dicit. Ali
ud em̄ eſt tꝑalibus tꝑalia mutabilibꝰ
mutabilia ſcire eiſq̄ꝫ tempalem ⁊ muta
bilē motū ſue volūtatis ⁊ facultatis in
ſerere q̄d demonibꝰ certa rōe ꝑmiſſuꝫ
eſt. Aliud aūt in eternis atq̄ꝫ in cōmu·
tabilibꝰ dei legibꝰ q̄ in eiꝰ ſapia viuunt
mutationes reꝝ p̄uidere dei q̄ volūta·
tem que tā certiſſima q̄ꝫ potentiſſima
eſt ſpūs eius ꝑticipatōe cognoſcere ꝙ
ſctis angelis recta diſcretione donatuꝫ
eſt. Ex quibꝰ ſequūtur duo documēta
Primū eſt ꝙ ſcti in dei legibus eťnis
ꝯtēplātur futura qꝛ h̓ hoc dicit exp̄ſſe
Secundū documentū eſt ꝙ ſcti in di·
uina volūtate cognoſcunt iſta futura
contingentia qꝛ dicit ꝙ dei voluntateꝫ
q̄ certiſſima eſt ⁊ oīpotens iſta nouerť
Sed remanent due difficultates. Pri
ma eſt ſi demones hūerunt noticiam
ꝓphiaꝝ aduētus xp̄i dicendum ꝙ ſic
Cognouerūt etiā ꝙ xp̄s in lege ⁊ ꝓphiſ
ꝓmiſſus deberet eſſe verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ hō
⁊ ꝙ debebat ꝓ humano genere de vir·
gine naſci ⁊ pati in genere. nunq̄ꝫ tamē
in ſpecie cognouerūt ꝙ in hoc homie
xp̄o iſta cōplerentur. Sciebat em̄ dia
bolus ꝑ ſcripturas ⁊ ꝓphas ꝙ xp̄s ven
turus erat verus deꝰ ⁊ verꝰ hō. Etiā ſci
ebat tp̄s natiuitatis xp̄i eē impletum
ꝑ ebdomadas dāielis tn̄ neſciebat cer
titudinalit ꝙ ih̄s nazarenꝰ eſſet ip̄e cri
ſtus. Verutn̄ ꝓpter eminentiā ſciētiatis
hēbat quādam coniecturā ꝙ ip̄e eſſet
verꝰ xp̄s ⁊ hoc voluit expiri ꝑ tēptatōꝫ
⁊ ꝑ illam illum inducere ad pctm̄ ſi in
ueniret purꝰ homo ſed neutrū obtinu
it licet temptauit eū de concupiſcētia
ſupbia ⁊ auaricia Vnde licꝫ ille demō
q̄ xp̄m in deſerto temptauit fuerit int
demones acutioꝛis ingenij nunq̄ꝫ tam̄
ſcire potuit ꝑ certitudinē. vtrū ih̄s eēt
q̄ erat ꝓmiſſus in lege ad ſalutē mūdi
⁊ deiectionē diaboli niſi per quandaꝫ
coniecturam. et ideo pꝛocurauit criſti
captionem per iudeos intelligens ꝑ
aliqua ſigna ꝙ ip̄e eſſet verꝰ xp̄s ⁊ ꝑ cō
ſequens ꝙ per eius moꝛtem expoliare
tur infernus hoc perpendit per eiꝰ pa
tientiā et per ſcripturaꝝ impletionem
et foꝛte ꝑ ſctōꝝ patrū in limbo exiſten

tium exultationem. Ideo mortem eius impedire voluit per vxorem pilati cuius preces efficaces credebat in cospectu viri sui vt notat Nicolaus de lyra sup math. Secunda difficultas e si demones cognoscant cogitationes nostras Respondetur q soli deo cognite sunt scdm coem opinione doctor z h videtur p illud quod dicitur. j. Reg. deus at intuetur cor z. j. pal. vj. tu solus nosti corda filior hoim dicit tn hic Nicolaus de lyra sup illud ad heb. iiij. viuus est sermo dei zc. Et discretor cogitationum z intentionu cordiu q licet aliqui doctores dicant ipam cogitatone nostra ee cognoscibile pure sbe spuali tamen de intentione cogitatois ipi pcedunt q est cognoscibilis soli deo verbi gra si cogitem de muliere dicut q hoc pot cognoscere angelus bonus siue malus. Etiam ex naturalibus h si cogite de muliere intentione decipiendi ipam vel ad bonu informandu cognoscit solus deus. Et pter hoc subdit apls z intentiones cordis q cognitio xpi no solu se extendit ad ipas cogitatones. h etia ad cogitationu intentiones quod vtz demonibus non couenit. Ad istud etia ppositu loquit augu. de diffinitionibus sic dicens. Internas animi cogitatones diabolu no videre. Certi sumus sed motu eas concipi ab illo z affectonu indicijs colligi expimento didicimus. secreta at cordis solus ille nouit ad quem dicimus tu solus nosti corda filior hoim

Q artes magice demonu scia exercentur.

Secundus punctus est cuius scia artes magice exercent z si pnt sine pcto exerceri. Ad primuz respondetur q artes magice exercentur scientia demonum sicut traditur in secundo sniarum distinctione septima. Vnde ibidem dicitur q eor scia z vtute artes magice exercent qua sciam et virtutem hmoi opando a deo demoes acceperut vel ad fallendu fallaces vel ad monendum fideles vel ad exercitandam z pbandam iustor pacietia. Ad scdm dicitur q artes magice vel diuinationes no possunt exerceri vel a demonibus consiliu vel auxilium reqri absq pcto nisi forte in hoc casu vbi deus diabolu subijceret homini iusto sic de aliquibus viris sctis narratur. Voluntario aut comertio non potest sine peccato. Nam aut est ibi pctm infidelitatis vtpote si ho demoni crededo attribuit ei aliquid diuinu aut e ibi peccatu ydolatrie vtpote in oblationibus z sacrificijs. Aut est ibi pctm inobedie tie saltem q facit c phibitionem dei z ecclesie. ratio huius phibitonis est quia talis peccat in deum dum recurrit ad diabolu quasi no sit oipotens deus xpianor z oino sufficiens z benignus. Itez peccat in seipm dum se comittit discrimini corpis z anime. Item peccat i ecclesiam dum habet comertium cu illo qui est omnino prescisus z ecclesie aduersarius. et ideo in caracteribus magnum peccatum est. quia est ad ministerium demenu innocandu q hmoi ex se non habent virtute h solu ex pactione diaboli. Sic em pandit diabolus illis qui fiunt ei familiares q tlia signa recognoscant z ad ea se psentes offerant. Ostendunt em demones se p illa cogi vt aliquid virtutis ostedant se haberi in hmoi artibus in quibus sut multa nephanda per que abducitur homo a fide z cultura dei. Et ideo hec facit diabolus non q in illis delectet sed potius in infidelitate facientiu sut aut hec magice artis nigromantia piromantia aeremantia ydromantia geomantia z ciromatia que sunt diuinationes in mortuis quo ad primam in igne. quo ad scdam in aere. quo ad tertia in aqua. quo ad quarta in tra. quo ad quintam z in manibus. quo ad se-

ptam tales magici malefici vulgo nū-
cupantur ob facinorū magnitudinem
nigromātici dicunt quibus pcantatōi
busvident resuscitari mortui ad int-
rogata respondere. Alij dicuntur ican
tatores qui artem verbis pagunt. Alij
dicunt arioli qui circa aras ydolorū
nepharias preces emittunt et funesta
sacrificia offerunt hisqz ebrietatib9 de-
monū responsa accipiunt. Alij dicunt
aruspices quasi horarū inspectores di-
es enī et horas in agēdis negocijs opi-
busqz custodiunt et quid per singula
tpa obseruari debeat homo intendūt
exta etiam pecudū inspiciunt et ex eis
futura predicunt. Alij dicunt augures
quivolatus auium et voces intendūt.
Aliaqz singula rerū vel obseruationes
improuisas hominib9. Alij dicuntur
astrologi eo qz in astris augurantur.
Alij dicunt geneatici ppter natalicium
consideratōnes qz p cursum si derum
nascentiū mores actus euentusqz pre-
dicere tonant quevulgo mathematici
dicunt. ydromātici ab aquis dicti sunt
Est enī ydromātia in aquarū inspectōe
vmbras demonum euocare ibi que ab
eis aliena audire prenunciant. Etiam
demones interdū p aliquas figurasvl
signa que in rebus inanimatis appa-
rent que si fiant in aere vocat aeromā
cia. si in igne pirogancia. si in viscerib9
animaliū inuiolatorū in aris demonū
vocat aruspicia si p sternutatōnes ho
minūvel membrorū saltus vel motus
quorūcūqz animaliū dicit augurium.
Sivero fiat ex aliquib9 signis in spa-
tula alicui9animalis apparentis voca
tur spatulantia qui sub nomie ficte re
ligionis p quasdam quas vocant sctō
rum sortes diuinatōis sciam pfitētur
Aut quarūcūqz scripturarū inspectiōe
futura pmittūtur. Sivero tales figu-
re vel signa fiant in terra dr geomācia
a geos quod est terra. Sivero in plan
tis manuū dicitur ciromancia a ciros

qd est manus talibus portentis p de-
monum fallacias illuditur curiositas
humana qūo id imprudenter scire ap
petit qz nulla rōne inuestigare ei cōue
nit. Vndevitāda sunt a xpiano et oim
penitus execratione repudianda qz in
istis oibusvel expresse de modo iplo-
ratur aut propter petitionem homis
se occulte demon ingerit hanc maledi
ctā artem primus. Zoroastes iuenit
qui solus natus est ridendo hunc Ni
nus rex assiriorum bello interfecit. Et
si queras quid tales magi facere pnt.
Respondetur qz ipe permissione dei
elementa concutiunt mentes turbant
hominū minus in deo cōfidentiū sen
sus illudunt ac sine vllo veneno hau-
stoviolentia tm carminis ledunt et int
dum peremunt. Magi ergo fm priua
tos contractus quos habent cū demo
nibus agere artem eorū que ars magi
ca non est supra ordinem naturalium
causarū immo fit virtute actiuorū natu
raliū. tamen est supra cōprehensionem
hominum et facultatem ppter tria pri
mo quia demones magis cognoscūt
actiuorum naturaliū virtutum qz ho
mines. Secundo quia celerius possūt
ea congregare. Tercio quia actiua na
turalia que assumunt vt instrumenta
se possunt extendere ad maiores effe
ctus ex virtute aut demonum arte qz
exvirtute seu arte hominum. Inde ho
minibus videntur miracula et stupen
da que per aliquos artifices fiunt et sic
patet qz magi veritatem spernentes et
mendacia credentes seducti a demo
nibus eis coaptantur cū quib9 sine fi
ne pibūt Hz pla alia de magicis artib9
ex li. d ciui. di trāsūptiue i dcret. xxvj.
questio. v. ca. nec mirum.

Ars notoria est illicita et a de monib9 inuenta.

T Ercius punct9est de arte noto
rie si est a deo vel a demonibus

et si possunt demones infundere sciē-
tiam aliq̃. Ad primū r̄ndetur scd̃m fra
trē iohem astaxeñ. i summa sua ꝙ ars
notoria ē illicita ⁊ inefficax. Vñ argui
tur a demonib⁹ inuenta. Illicita em̄ ē
q̃ vtit̃ q̃busdā ad sciam hn̄dam q̄ non
habent scd̃m se ꝟtutē causandi sciā sī
cut inspectōe quarūdā figurarꝫ ⁊ ꝓla-
tione quorundā ꝟborꝫ ignotorꝫ ⁊ alijs
hmōi. ⁊ iō hmōi ars ñ vtit̃ his vt cau⸗
sis ꝫ vt signis ñ āt vt signis d iuinit⁹ īspi-
ratis sicut sunt sacr̃alia signa. Vñ re-
stat ꝙ sunt signa vana ⁊ supstitiosa ⁊ ꝑ
ꝯñs cōtinētia q̃dā pacta significatōnū
cū demonib⁹ ꝓhabita ⁊ federata. Ars
igitur notoria q̃si a diabolo inuenta ē
a xp̄iano penitus repudiāda ⁊ fugien-
da sicut ⁊ alie artes nugatorie ⁊ noxie
supstitionis vt august. dicit scd̃o de do
ctrina xp̄iana. Est etiā hmōi ars inef-
ficax ad sciam acquirendam cuȝ em̄ ꝑ
hmōi artem nō attendat̃ acq̄sitio scie
scd̃m modū hoi connaturalē. s. in ad i-
ueniendo vł addiscendo conseq̄ns est
ꝙ iste effectus expectat̃ a deo vel a de
monibus. Certū est aūt aliquos a deo
sapiam ⁊ sciam ꝑ infusionē hūisse sic
de salomone legit̃. iij. reg. iij. ⁊. ij. paꝛ. j.
xp̄s em̄ dic̄ discipul̄ suis Lu. xxvij. ego
dabo vob̄ os ⁊ sapiaȝ ⁊ sciaȝ cui nō po
terūt resistere ⁊ cōtradicere oēs aduer
sarij vestri. sed hoc donū nō dat̃ q̃bus-
cūq̃ cū certa obseruatione ꝫ scd̃m ar-
bitriū spūsscti ꝰm illud. j. Corinth. ij.
Alij dat̃ ꝑ spm̄ ꝰmo sapie ⁊c̃. ⁊ postea
subditur hec oia opat̃ vn⁹ atq̃ ideȝ spi-
ritus diuidens singulis ꝓut vult. Ad
demones aūt nō ꝑtinet illuminare itel-
lectum. Acquisitio aūt sapie ⁊ scientie
fit ꝑ intellectus illuminatōȝ ⁊ null⁹ vn-
q̃ sciam ꝑ demones acquisiuit ⁊ sic pȝ
solutio ad scd̃m. possunt tn̄ demones
hōibus colloq̄ndo aliquarꝫ sciarꝫ exꝓ-
mere documenta ꝫ hoc nō querit̃ ꝑ ar
tem notoriā. Et si dicas ꝙ danielis prio

pueris abstinentibus dedit deus scien-
tiā in omni libro ⁊ sapiam. Sed obser
uantia artis notorie est ꝰm quedaȝ ie-
iunia ⁊ ꝰm quasdā abstinētiā. ergo per
artem illā potest haberi talis sapiētia
⁊ scientia. Respondet̃ ꝙ illi non absti-
nebāt ꝰm vanam obseruātiam art̄ no
torie ꝫ ꝰm auctoritatē legis diuine no
lentes cibis gentilium inquinari. Ideo
merito obedientie a deo sciam conse-
cuti sunt ꝰm illud psalmi sup senes in
tellexi q̄ mādata tua exquisiui.

De bello demonū in celo.

Ercia cōsidera-
tio est de bello demonū in ce
lo. Cuȝ em̄ angeli fuerūt crea
ti in celo empireo. vt dicit Beda. ⁊ alle
gat mgr̄ i. ij. sniarꝫ distin. scd̃a oēs an-
geli fuerunt boni creati ⁊ sine vicio. vñ
innocentes sunt creati non tamen vir
tutibus prediti q̄ stantib⁹ apposite fu-
erunt vtȝ ibidem non tamen fuerūt ap
posite cadentibus. boni em̄ fuerūt ad
deum conuersi quod est deo adherere
mali aūt fuerunt auersi a deo quod ē
odio habere vel inuidere. Inuidie em̄
mater est supbia qua voluerūt se parifi
care deo vtȝ eodem libro distinctōe. v.
Et cum esset inter omnes angelos lu-
cifer excelsior. nec inter stantes aliquis
fuit eo dignior eminentiaȝ sue nature
⁊ ꝓfunditatē sue scie perpendens i su
um creatorem supbiuit intm̄ ꝙ deo vo
luit se equare. vtȝ libro eodem distin-
ctione. vj. dixit eniȝ in corde suo illud
Isa. ix. Ascendam in celum vbi dicit
magister distinctione secunda li. scd̃o
ꝙ celum vocat equalitateȝ diuinā deo
em̄ se parificare volebat. q̄ breuissima
morula fuit. vt dicit magister sniarum
morꝫ ergo vt creati fuerunt angeli q̃dā
deo adheserunt ꝑ caritatem. quidā ve-
ro cum lucifero deo restiterunt per su
perbie prauitatem ⁊ sic inter vtrosq̃ fa

ctum est prelium magnum in celo mi
chael ꝛ angeli eius ꝛc. ꝛ non preualue
runt draco ꝛ angeli eius. neqꝫ locꝰ in-
uentus est amplius eoꝝ in celo. Apo-
calipsis. xij. hoc aũt prelium in celo nõ
est intelligendum materiale sed spiri-
tuale quod factum fuit quando boni
ꝛ mali diuersos effectus et consensus
habuerunt quando dixit lucifer. Ascẽ
dam in celum ꝛ ero similis altissimo.
vbi mgr̃ dicit non per imitationez sed
per equalitatem potẽtie vbi supra. Ec
ce affectus ꝛ cõsensus superbie. Et ecõ
uerso boni angeli humilem habuerũt
affectum. Unde michael dicit̃ preliaſ
se cum dracone quia michael interpre
tatur quis vt deus. Ecce humilitas et
reuerentia. Uñ ps̃. lxxxij. Dñe quis si
milis erit tibi quasi dicat non. Lucifer
superbus nec quicunqꝫ alius sit ergo
michael cum angelis suis facto prelio
magno habuerunt victoriam ď super
bo lucifero ꝛ ei adherentibus qui pre
cipitati sunt de celo. Et vt dicit Fran-
ciscus de maronis in tractatu angelo-
rum duplex fuit ibi pugna. quaꝝ prĩa
sumpsit inicium a lucifero sicut enim
nunc impellit homines ad peccandũ
sic ꝛ tunc impulit sanctos angelos ad
consentiendum sibi ꝫ viriliter restite-
runt. Scd̃a pugna sumpsit iniciuz ab
archangelo michael. videns autem ꝙ
alter deliquerat ꝛ ꝙ morte dignꝰ erat
ꝛ ꝙ in celo cum sctĩs angelis habitare
non debebat expulit eum viriliter ꝛ in
istum aerem caliginosum ſm Petrũ
apostolum deiecit. ij. Petri. ij. licet lu-
cifer restiterit q̃ntum potuit sed non
preualuit vt dictum est. Et si querat̃
quanta fuit mora inter creationez an-
gelorum ꝛ casum eoꝝ de celo. Docto
res cõiter dicunt ꝙ fuit morula parua. s.
a principio aurore vsqꝫ ad creationem
lucis vbi dr̃ deꝰ diuisit lucẽ a tenebris
Sed tñ geraldus odonis in suo scd̃o
sententiaꝝ distinctione quarta. questi
one quarta. dicit ꝙ fuit mora septẽ di-
erum ad minus inter instans creatio-
nis ꝛ ꝯuersionis bonoꝝ ꝛ inter instãs
creationis ꝛ auersionis maloꝝ ꝙ sine
preiudicio sñie melioris ꝓbat duplicĩ
ratione ꝑ cuius ꝓbatione supponat̃
ad pñs ꝙ angeli fuerũt creati prĩa die
ꝟ dicit mgr̃. Tunc arguit̃ sic. Mali an
geli post lapsum nõ fuerũt valde boni
id est optimi. qꝛ post lapsuz nunqꝫ fu
erũt boni. ꝫ septimo die a primo instã
ti creationis sue fuerunt valde boni ğ
ad minus inter primũ instãs creatõis
ꝛ lapsum maloꝝ fuerũt septẽ dies. mi
nor ꝓbat̃ ꝑ textũ qꝛ vidit deꝰ cuncta q̃
fecerat ꝛ erant valde bona ꝛ factnm ẽ
vespe ꝛ mane sextꝰ dies: septimo ꝟo di
ei benedixit deꝰ. Geñ. ij. Ex quo sic ꝑt
scd̃o argui. Angeli mali post lapsum
nunqꝫ receperũt benedictionẽ dei sed
die septimo receperũt benedictionem
dei ğ añ diẽ septimum nõ fuerũt lapsi
ꝓbatur in contrariũ ꝑ textũ Geñ. ij. c.
Et benedixit deꝰ diei septimo. glo. id ẽ
omibus creaturis ğ oẽs creature rece
perunt benedictionẽ dei die septimo.
Et si dicat̃ ꝙ natura spiritualis opat̃
in instanti a fortiori q̃ꝫ sol q̃ radiũ in in
stanti ꝓduxit. Cũ ergo prĩa opatio an
geli fuerit ꝯuersio vel auersio ğ in istã
ti fuerũt cõuersi vel auersi. Rñdet pre
dictus doctor ꝙ prima opatio nõ fuit
cõuersio vel auersio ꝫ fuit admiratio:
qꝛ in illis septem diebꝰ steterunt in ad
mirationibꝰ stuporosis opeꝝ sex dieꝝ
ꝛ istud vr̃ ꝓbabile nisi aliq̃s sanctꝰ ex
presse dicẽt oppositũ. Sꝫ die. vij. cũ de
us bñdicẽt illi diei bñdixit cũctꝭ opibꝰ
ꝛ bñdictõe accepta q̃i licẽtia ꝛ mãdato
accepto ꝙ oia facerẽt debitũ suũ ãgeli
diuisi sunt in tres ptes. oẽs eñ firma-
uerũt se i amore. q̃dã i amore bonitatꝭ
q̃dam in amore diuine iusticie. q̃dam
in amore ꝓprie ptãtis ꝛ excellẽtie ꝛ hec

Liber quintus

tercia ps vltima corruit. de qua dicit Johes in Apocal.xij. q draco de celo cadens secū traxit terciā ptem stellarū prius vo nihil faciebat nisi q stabat i admiratōe stuporosa. Videbāt em̄ subito celū extendi ⁊ de nihilo pduci et sic de alijs opibus de qbus oēs hoies pñt mirari oibus diebus vite sue. Et si vlterius querat qd fuit illd pcm̄ tāte grauitatis q illud nō potuit sustinere celū. Rñdet q qnqz fuerunt peccata q prim⁹ cōmisit angelus in celo. primū fuit pcm̄ luxurie nō carnalis ſ spiritualis fm scotū in.ij.sniaꝝ.distinctiōe vj.questione.ij. hec āt spiritualis luxuria nihil aliud est q̄ʒ amor inordinatus suijpius ⁊ sic lucifer se suūqz priuatuʒ bonū excecatus inordinate dilexit intm̄ q pcessit vsqʒ ad ɔtemptū dei. Vñ btūs Aug⁹.xij. de ciui.dei ca.j. ponēs dr̄iam inter bonos angelos et malos dixitqz in mundi principio boni angeli a malis fuerūt diuisi q2 illi in cōi bono q est de⁹ ɔstiterūt. Alij poti⁹ sua potestate delectati velut sūmū bonū sibi ipis eēnt a cōi bono ad ppria defluxerunt. Ex quo dicto accipiunt duo documenta theologica. primū est q principiū om̄is boni moralis ē amor boni cois q2 boni angeli in h pmo meruerūt. Scdm̄ est q pncipiū ois mali moral' est inordinata dilectio boni pprij. q in demōibus fuit pria radix pcti. Scdm̄ fuit pcm̄ supbie ⁊ psumptōis videns em̄ se lucifer nobilissimū in donis naturalibus nō dedit honorē deo ſ inaniter glīat⁹ est in seipo. Vñ aplis gloriantibus de ptāte eis data sup demones xp̄s dixit Luce.x. Videbā sathanam ppter eius inanā glīam qi fulgur de celo cadentē. de qua supbia dr̄ Eccī x. Iniciū om̄is peccati supbia est. Tercio peccauit pctō auaricie ⁊ ambitionis q2 videns se pulcerrimū sup oēm creaturā quā de⁹ ɔdiderat oib⁹ ɔcupiuit preesse seipm reputās ad h dignū ad qd attigisset si stetissʒ fm Anselmū. sic em̄ in pmanendo.xij. excellētias habuisset q2 fuisset optima creatura fuisset deo acceptissim⁹ fuissʒ felicissim⁹ fuisset deo simillim⁹ fuisset pulcerrim⁹ fuisset deo familiarissim⁹ fuisset dulcissimus fuisset potentissim⁹ fuisset omnium pōtifex fuisset oim pnceps fuisset oim doctor ⁊ fuissʒ oim pr̄. Sʒ q2 sine meritis ppria auc̄te ɔcupiuit p esse dereliquit nolēs deo subesse ysaie.xiiij. sup astra celi exaltabo soliū meū. Quarto peccauit pctō inuidie ⁊ emolatōis. Vñ inuidia est tristicia de apparēti psperitate alteri⁹ ſ lucifer ɔtristatus est q2 deus oibus perat ⁊ nulli suberat ergo inuidit. de qua inuidia dr̄ Sap.ij. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terraꝝ. Quinto peccauit peccato ire ⁊ indignatōis q2 vidēs se deiectū a padiso deliciaꝝ ascendit ei⁹ malicia vsqʒ ad odiū dei ⁊ tūc cadēs de celo bellauit ɔtra hominē vt dicet. i. cōsideratione.vj. Et fact⁹ est homicida. Vñ iohannis.viij. Ille erat homicida ab inicio ⁊ in vitate non stetit. Non est ergo mirandū si sic miserabiliter lucifer cū sibi adherentib⁹ victus cecidit de celo cū tam grauissime peccauerit ɔ creatorem suū. Et si queras qt demones ceciderūt. Rñdet q fm q notat in suma veritatis theologyce.li.ij. In quolibet ordine angeloꝝ sunt tot legiones quot sunt vnitates in legione ⁊ sic in quolibet ordine sunt sex mille sexcente sexaginta sex legiones angeloꝝ. Et cū tercia ps angeloꝝ ceciderit sicut notat a mgro. distinctiōe.vj. libri scdi.c.j. quia cecidit draco ⁊ traxit secū terciaʒ ptem stellaꝝ celi Apocal.xij. sequitur q erit summa legionū oim angeloꝝ.lix. milia ⁊ noueʒ cente.iiij. legiones ⁊ diminuendo plus summa oim erit trecēta nonaginta nouē cōpota ⁊ nouē centa

viginti milia z.iiij.angeli. Sequit etiam q demones q ceciderut de celo sm compationem noue ordinu angelox sut decem z noue milia nouecente nonaginta octo legiones demonu quox summa sm veram pputatione est centu triginta tria pputa z trecenta sex milia ac sex centa sexaginta octo demonia: sicut ptz distinctione .xiiij. scdi capitulo notandum. Opinio tu cois doctox est q tot ceciderunt quot pnt vnu angelox ordinez pstituere z coiter nuerus angelox cadentiu est sex mille sexcente sexaginta sex legiones. qz totide sunt legiones i quolibet ordine quot sunt vnitates in legione vt dictu est. Erit g vera summa demonu cadentiu sm hac pputatione z .xliiij. coputa z .iiij. centa triginta quinque milia z quingenta quinquaginta sexaginta sex demonia. Ex quibus manifeste patet excessus numeri bonox angelorum sm vtraque via expellentiu pdcos demones de celo z iubilantiu an deuz in secula seculox ptz etia ex pdictis numerus saluandox. Ad h em venit filius dei qz vt ait Paulus ad Ephesios pmo pposuit in eo in dispensatione z plenitudinis tpis instaurari oia in xpo que in terris z in celis sunt. s. supplendum numex angelox cadentiu in celo z renouando oes pctores in terra. Nunc aute de saluandox nuero fuit duplex opinio doctox. Augustinus vult q tot saluabunt quot ceciderut z sic dic sic supra dictu e. Gregorius vo dicit q tot saluabunt quot remanseru t. z allegat illud. Constituisti terminos populox iuxta numex filiox dei tenendo ergo q due partes angelox remanserunt. s. sex chori cum in qualibet legione sint sex milia sexcente sexaginta sex legiones patet diminuendo q eox summa est ducenta sexaginta sex computa et sexcenta tredecim mila z trecenti triginta sex angeli totidem ergo anime erut saluande. Quibusda vo placet q i pa radiso erunt duo parietes sic q numerus supplebit per virgines z in altero pariete tot erunt anime saluandoru qt angeli sunt in altero pariete quicquid sit de numero saluandox deus determinate nouit qui solus numerat multitudinem stellax z eis omnibus noia vocat z hoc videt mihi securius dicendum cuz ecclesia hoc videat tenere vt patet in collecta. Deus cui soli pgnitus est numerus electorum in supna felicitate locandus.

De habitatione demonu post casum.

Quarta cosideratio est de habitatione demonu. Circa q notandum q locus demonu post suum lapsum a celo vsque ad diem extremi iudicij non est locus subterraneus quem vocamus infernu sed aer caliginosus in quo multitudo demonum inhabitat z hunc locu sequestratum puidit diuina clementia ne nimis acriter nos tentarent. Non tamen nimis longinquum seu remotuz vt possent nos exercitare. Unde q habitent in aere caliginoso hoc diuine sententie est. Q vo ad nos veniunt hoc diuine permissionis est. z cum duplex intersticium sit probabile videtur q ipi sint in medio vbi est turbulentia et varietas impressionum z hinc est q frequenter commouent ventos pluuias z tempestates. vtrum vo aliqui detrusi sint in inferno ego nescio nec a sanctis inuenio determinatum hoc autem bene credo q aliqui tendunt illuc ad torquendas animas scdm q habent deputata inter se maledictionis officia verba sunt domini Bonauenture de loco habitationis demonum libro secundo.

Ex superbia oia mala procedunt ... mali superbia est Aug. lib. de natura et gra ... [handwritten marginal notes, largely illegible]

Holim ... 129 ... haec salua ... [handwritten marginal notes, illegible]

distinctione.vj.dicit ꝙ Lucifer ⁊ illi q̄ peccauerunt de celo empireo ceciderūt in istuz aerem caliginosum q̄ est eis vt carcer vsq ad diem iudicij. ⁊ hoc pro-pter nr̄am ꝓbationem. ⁊ subsequēter dicit ꝙ demones alternatis vicibꝰ tendunt in infernū qꝛ illuc aīas detinent atq cruciāt. Huic etiā sententie cōcordat btūs Augꝰ.viij.de ciuitate dei.ca..xxij.vbi dicit ꝙ demones in hoc aere habitant qꝛ de celi sublimitate deiecti merito irregressibilibus transgressio-nibus in hoc sibi congruo velut carcere damnati sunt. Ex quo dicto accipit documentū ꝙ demones vsq ad diem iudicij sicut dicit mgr̄ in inferno non sunt inclusi ſ; in h̄ aere caliginoso cōiter detenti. Sz est dubitatio vtr̄ vbicūq sint demones puniant igne materiali. qdam voluerūt dicere ꝙ sic licet dicant ꝙ minus intense q̄ post vltimam damnationē ⁊ hoc ꝓbant p̄ quandam glosam sup̄ illud Jacobi qrto. inflam-mata a iehenna que dicit sic. Jehenna est diabolꝰ ꝓpter quē facta est: sicut em̄ iehenna sp̄ ardet sic dyabolꝰ vbicunq sit siue in aere siue sub terra secuz fert sp̄ tormenta flāmar̄. ſ; hoc nō videtur intelligibile ꝙ ignē cremantē vbicūq sint secum circūferant. Et ideo dicunt alij ꝙ demōibꝰ differt pena ignis vsq ad diem iudicij. tum vt eor̄ exercitiuz nō obmittat. tum etiā vt diuina clemētia ostendat q̄ sustinet vasa ire apta in interitū in multa patientia qua retribuet oibus ſm fructū adinuentionuz suar̄. Et h̄ positio videt ꝓbabilior et illa glosa si inspiciant sequētia non intelligit de flāma ignis mālis ſ; de flamma vicior̄.s.supbie ire ⁊ inuidie qbus continue torquent. Hec de mēte dn̄i bonauenture in scdo sententiar̄.

De potestate demonum ⁊ supra quā gentē maiorem principatum habeant.

Quinta consideratio est de ptāte demonū cū em̄ habitū sit ꝙ demones habitant vt cōiter in aere caliginoso videnduz est de eor̄ potestate qnta.scz ē. Ad qd̄ respōdet beatus Job in capitulo.xlj.dicens de dyabolo ꝙ nō est ptās sup̄ terram q̄ compat ei. ⁊ dī sup̄ terrā ad differentiam ptātis q̄ in celo est que est dei et sctōr̄ angelor̄ si tn̄ loquamur qt̄ū ad cōditionem nature nō est ptās nec in terra nec in celo equalis sue potentie. Vn̄ de lucifero scribit Ezechiel.xxxj. Om̄e lignū padisi non est assilatum ei et pulcritudini eius qm̄ speciosum eū feci. Sz orit difficultas qꝛ si nō est potestas sup̄ terrā q̄ ei ꝯparet vt expositum est sequit ꝙ ꝙ sua ptās ē infinita qꝛ finitū finito est ꝯpabile. infinito vo nō. Rn̄det ꝙ h̄ accipit ꝯparatio p̄ equatione. comparet.i.equet nec loquit de ꝯparatōe ſ; de equalitate. Vn̄ Grego..xxxiiij. Moral. Ptās eius sup̄ terraz cunctis eminentior ꝓhibet qꝛ ⁊ si actionis sue merito inter hoies cecidit naturam tn̄ sue magnitudinis nō amisit cuiꝰ adhuc viribꝰ hūana oia supat licz sctis hoibus meritor̄ suor̄ delectione subiacet. Vn̄ ⁊ eisdem sctis ꝯ hūc decertantibus ⁊ retributōis sue meritū crescit quo ille ab eis vincit qui p̄ nature potentiā q̄i iure se hoibus supesse gloriatur. h̄ greg. Sic g̃ lz loqndo de fortitudine nāli nō sit ptās sub deo super terraz q̄ compet dyabolo si tn̄ loqmur de ptāte q̄ dat a gr̄a iusti hoies potentiores sunt demone. Et sic intelligitur dictū Augꝰ. ꝙ nihil est fortiꝰ aio habēte charitatē. ⁊ illud canticor̄.viij. Fortis est vt mors dilectio. Notandum ē ſm mgr̄m in scdo. distinctōe.vij. ꝙ demones multa pn̄t p̄ nature subtilitatē que tamen non possunt per dei vel bo

norum angelorum ꝓhibitionem quedam etiam nõ possunt facere licet a supioribus angelis ꝑmittant̄ q2 a deo id facere nõ ꝑmittunt̄ ꝑmissa tñ fuit eis potestas detrudẽdi sctõs pr̃es in limbo ãn aduentũ christi: q2 licet deleret̄ in eis culpa originalis peccati et actual' q̄tũ ad maculã ⁊ q̄tum ad diuinã offensam ⁊ q̄tum ad reatum iehenne nõ tñ q̄tũ ad reatũ visionis diuine vt notat alex. in tercio sniarum. Et si queras vtrum demones aliqd timeant videt̄ ꝙ nõ q2 de diabolo dr̄ Job. xlj. ꝙ fact9 est vt nullum timeat. glosa nec deũ nec q3 passur9 est Rñdetur ꝙ glosa illa intelligit̄ de tiore filiali vel iniciali q̄ nõ est in demonibus non de timore naturali quo naturaliter timent tormenta q2 isto mõ dr̄ Jacobi. ij. demones credũt ⁊ ꝯtremiscunt. ⁊ Math. viij. ⁊ Luce. viij. Timebant puniri ab eo licet ergo magna sit demonũ ptãs nõ tñ sic q2n sit alia superior quã timẽt. Vñ Aug9. sup ps̃. Dyabolus vult plurimũ nocere ⁊ nõ põt q2 ptãs sua est sub potestate. Nã si tm̃ posset nocere dyabolus q̄tũ vult. aliquis iustorum non remaneret. Querunt iudei Exodi. viij. quare magi pharaonis nõ potuerũt facere cinifes: ⁊ respõdent ꝙ causa est q2 demones nõ habẽt potestatẽ sup aliqd corpus minus grano ordei qd appet irrationabiliter dictum q2 q̄ habet ptãtem supra maius habet potestatem supra min9 licet nõ ecõuerso. Sed causa potissima quare non potuerũt facere illud signũ est q2 nihil pñt nisi q̄tũ volũtas diuina permittit ⁊ eius bonitas infinita. Ad istõ etiã ꝓpositũ loquẽs Ambrosi9 sup Lucam dicit sine ꝑmissione dei diabolum non posse nocere ꝯgnoscas. nec potentiam dyaboli magis timeas q̄ dei offensam. Et chrisostomus sup Matheum dicit in primis grauis ⁊ insustinubilis est impetus dyaboli quem si q̄s forti animo sustinuerit in secundo iueniet eum in fortiorem q̄to eñ plus ꝑcussus fuerit magis refrigescit ⁊ deficit ⁊ sic se ingerũt demones pctõribus vt faciant eos ruere in pctm̃ sic refugiunt qñ vident peccatorẽ a deo exauditum ⁊ liberatum ⁊ dicit mgr̄ in. ij. distinctione. vj. ꝙ dyabolus q̄ de aliquo vicio aliquẽ tentauit hoiem cũ supat9 ab eo fuerit deinceps illũ hoiem de illo vicio de quo supatus est tentare nõ licebit. Sic ergo pt3 quantitas ⁊ defectus potentie demonũ. Dicẽt forte ꝯsiderans scire que gens est in mundo supra quã dyabolus maiorẽ ptãtem habet. Rñdetur ꝙ h̄ est gẽs iudeorum. Vñ sciendum sicut notat Nicola9 de lyra supra Matheũ ꝙ potestas dyaboli fuit eiecta quodãmõ a pplo iudaico per legis dationẽ que excludebat cultũ demonum ⁊ inducebat ad colendũ vnũ deũ verum ⁊ sic eiectus trãsit ad possidẽdum gentiles sine lege ⁊ ꝓphetarum oraculo viuentes. Et ideo eos tenebat in ydolatria subiectos. Sꝫ adueniente xp̄i predicatõe ⁊ aplorum: iudei ꝑ maiori pte fuerunt increduli. gentiles ãt deuote fidem xp̄i ad ꝑdicationẽ xp̄i ⁊ aplorum acceperunt ⁊ sic dyabolus eiect9 ab eis ꝑ fidem xp̄i reuersus est ad possidendum pplm iudaicũ errore excecatum. ⁊ sic facta sunt nouissima hui9 populi peiora prioribus Mathei. xij. quia status populi iudaici peior ẽ mõ q̄ fuit a principio ante legẽ datã et sic maiorem potestatẽ sup eum demones habẽt q̄ sup alterum q2 regressus dyabolus ad pplm iudaicũ assumit septem spũs nequiores se ⁊ ingressi habitant ibi Marci. xij. ꝑ quos septem spiritus vniuersitas vitiorum intelligit̄. Sꝫ remanent due difficultates. Prima est si demones possunt facere miracula. Respondetur ꝙ solus deus põt facere miracula. Vnde cum aliqua virtus fini

Miracula demonum

ta propriũ effectum operatᷓ ad quē determinatᷓ non eſt miraculũ licet poſſet eſſe mirꝝ alicui q̇ illam ṽtutem non cõprehendit ſicut mirũ videtᷓ ignaris ꝙ magnes trahit ferꝝ uel ꝙ aliquis paruus piſcis ſit retinens nauē. Cum ergo dyabolus ſit creatura ⁊ notum eſt ꝙ om̄is creature potentia eſt limitata ad aliquē determinatũ effectuꝫ vel ad aliquos. quicq̇d ergo virtute dyaboli vel cuiuſcunqꝫ creature fit non p̄t dici miraculum ꝓprie. Et ſi ſit mirꝝ creature ṽtutem illius nõ ꝯprehendenti. Qđ aũt fit ṽtute diuina cum ſit infinita vere miraculum eſt cũ de ſe incõprehenſibilis eſt. Vñ ⁊ Aug⁹. ſcđo de ciuita. dei ca. xviij. loquens de grauitate pſecutionis antichriſti. ſ. ꝑ quē illā opabitur dicit tunc ſoluetᷓ ſathanas q꜡ ꝑ illũ antixp̄s in omni ſua virtute mirabiliter q̇dem ꝫ mendaciter opabitᷓ. Seq̇tᷓ enim deus dyabolũ iſta ꝑmittet facere iuſto ſuo iudicio q̄uis faciat ille iniquo malignoqꝫ conſilio demones ergo nõ faciunt miracula ꝫ quedā mira Et ſi dicantᷓ miracula ſunt falſa quoniam mortales ſenſus per fantaſmata decipit vt qđ non facit facere videatᷓ. ⁊ talibus ſignis ⁊ falſis miraculis ſeducentur q̇ ſeduci merebuntᷓ ꝓ eo ꝙ dilectionem veritatꝭ non receperũt vt ſalui fierēt. Et iđ dicit apl̄s. ij. Theſſa. ij. mittit eis deus opationem erroris vt credant mendacio. Demones tñ ꝓprie ṽtuti dimiſſi poſſunt facere ea q̄ cauſari p̄nt ex motu locali ⁊ ꝯſequentᷓ poſſent ignem de celo aereo inferi⁹ emittere ⁊ ventũ turbinis ꝯmouere ſicut ptꝫ Job primo. Et iſto mõ antixp̄s faciet ignē de celo deſcendere ꝑmittēte deo demõis ptāte. vt ptꝫ Apocalᷓ. xiij. Sciendum etiā ꝙ ſꝫm ꝙ dicit Hiero. ꝙ licet ṽtute magica poſſint aliqua miracula fieri. vt illa que ꝑtinent ad curioſitatem tm̃ ⁊ vanitatem ſicut ſymon magus faciebat ſtatuas ambulare loqui ⁊ ridere ⁊ ſimilia. vt habetᷓ i itinerario clementis. Sed illa que ſunt ſalubria vt curatio languidorꝝ illuminatio cecorum ⁊ hmõi nõ poſſunt magicis artibus ſiue a demonib⁹ fieri. Et ideo talia cum fiunt debent attribui ṽtuti diuine qualia xp̄us faciebat. Et ſi dicas ꝙ in vita ſancti Bartholomei legim⁹ ꝙ quidā demon curabat infirmitates Reſpondetᷓ ꝙ hoc faciebat non ſanando ꝫ a leſione quaꝫ faciebat ceſſando.

Scđa difficultas eſt ſi demones ſunt differentes poteſtate volo dicere ſi inter demões ſunt p̄ncipatus q̇bus alij alijs potentiores dicantᷓ. Reſpondetᷓ ꝙ ſic quia de dyabolo dr̄ Job. xlj. ꝙ ipſe eſt rex ſuꝑ filios ſuperbie. ⁊ mgr̄ ſententiarꝝ ſcđo. diſtinctione. vj. ca. iiij. dicit ꝙ durante mundo angeli angelᷓ homines hoīb⁹ demones demonibus preſunt. ⁊ ſꝫm gradus ſcientie hñt gđ⁹ p̄ſidentie. Item ſuꝑ illo Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternũ q̇ paratus eſt dyabolo ⁊ angelis eius. dic̄ ei⁹ rõne ſubiectionis ſꝫm glo. Sꝫ obijceret aliquis ſi principat⁹ ⁊ p̄latio eſt inter demones aut erit in eis ꝑ naturaꝫ aut ꝑ violentiā aut de iure. Non ꝑ naturā q̇a tunc in iudicij die inter eos p̄latio non ceſſaret qđ eſt ꝯ ſacrā ſcripturam q꜡ tunc euacuabit xp̄s oēm p̄ncipatũ ⁊ ptātem. Nec ꝑ violentiā q꜡ tũc ſemꝑ eſſent diſcordes cũ tñ ſꝑ concordent ꝯ hoiem impũgnandũ. Nec etiā de iure q꜡ ſꝑ p̄ciperēt ꝯ deũ in quo nõ eſt obediendum. Itē ẛuitus ē introducta ꝓpter pctm̃. vt dicũt theologi ꝙ̃ ſi eſt ſeruitus inter demones tũc lucifer cũ ſit ſũmus pctõr deberet oib⁹ ſubici cuius ꝯtrarium dixit Job. ſ. ꝙ ipſe eſt rex ſuꝑ filios ſuꝑie. Rñdetur ꝙ ſicut multi latrones principi latronũ voluntarie ſe ſubmittũt vt in vnũ ꝯueniāt. ſ. in rapina ſic oēs demones lucifero ſe volũ

tarie subijciũt vt in vnũ conueniãt cõtra hominẽ impugnando. Vñ ꝛ eadẽ prelatio est inter demones assumpta voluntarie sicut inter angelos de iure diuino rõne pminentie naturalis vt diuine institutionis ꝛ sicut cuilibet regno ꝛ prouincie prefigit vnus angel⁹ bonus tanq̃ princeps vt colligit ex illo Daniel.x. Princeps regni persarũ restitit mihi.xxj.diebus ꝛ nũc reuertar vt prelier aduersus psaꝝ principem et paulopost. Cũ eñ egrederet apparuit princeps grecoꝝ ꝛc. Sic etiã cuilibꝫ regno ꝛ puincie pfigit a demonib⁹ vn⁹ demon tanq̃ princeps. Ex quo etiã sequit ꝙ sicut cuilibet ciuitati ꝛ cuilibet castro pfigit a deo vnus angelus bonus de negocijs cõibus curã hñs quãtum sibi possibile est sic etiã cuilibet ciuitati ꝛ castro pfigit a demonib⁹ vnus demon ad negocia cõia pturbanda q̃tum sibi possibile est. Sequit etiã tercio ꝙ sicut cuilibet archiepo ꝛ epo ꝛ sacerdoti prochiali pfigit a deo vn⁹ angelus bonus curã hñs de negocijs ad salutẽ aiaꝝ ptinentib⁹. Sic cuilibet p dictoꝝ pfigit a demonibus vn⁹ demõ curam habens de pturbatõne salutis aiaꝝ ꝛ q̃nto sanctioꝛ est psona tãto potentioꝛ est dyabolus ei assignat⁹. Et nisi deus gloriosus cuilibet officio pref geret aliquem angelũ oĩa cõia officia demones impedirẽt. Infert etiã ex p dictis ꝙ nõ solũ vn⁹ demõ est pnceps alioꝝ demonũ ꝫ etiã maloꝝ hoim. vñ in euangelio dyabolus sp vocatur pnceps huius mũdi qꝛ dñat hoibus mũdialiter viuentib⁹ inq̃tũ se ei subiciũt per pctm̃.

De bello demonũ post casuꝫ de celo.

Sexta considera-ratio ẽ de bello demonũ postq̃ ceciderũt de celo vsq̃ ad aduentũ xpi

Videns eñ dyabolus se expulsũ a celo i magñ tñ ptãte relictũ cogitauit quõ possit displicere deo in oĩb⁹ sibi ꝯtrari. ꝛ qꝛ vidit primũ hoieꝫ in terrestri padiso collocatũ innocentia decoratũ ac oĩm bestiaꝝ pisciũ ꝛ volatiliũ dñm nec non possessuꝝ in celo sedes q̃s ipse cũ sibi adherentib⁹ p supbiam amiserat. Doluit vehementer ꝛ inuidẽs ei⁹ felicitati ꝓposuit ipm debellare ꝛ totalit inficere cognoscens ꝙ ex putrida radice non pñt nisi poma vermiculosa generari. Bellauit ḡ cũ hoie pmo p mediũm mulieris ꝛ miser hõ licet eẽt fortioꝛ demone p innocentiã ꝓiecit tñ armis innocentie sue vt mulieri ꝯplaceret ꝯflicto deo ꝛ tradito padisi castro sibi ꝓmisso inimico dei.s. dyabolo negata obedientia regi supmo.s. deo libere se tradidit ꝓditoꝛ fact⁹ in manib⁹ dyaboli. ꝛ sic habita victoria de hoie pmo indignatus de⁹ ꝓpter ꝓditionẽ ꝛ qꝛ sic armis innocẽtie ꝓiectis captiuũ dyaboli se fecerat cũ posteritate sua eiecit ipm de terrestri padiso Geñ.iij. ꝛ misit ipm i exiliũ locũ bestiaꝝ ꝛ lacrimarum vallẽ. Expulso ḡ hoie p'io de padiso gaudẽs nõ modicũ dyabol⁹ cogitauit quomodo amplius possit displicere deo ꝛ videns duos filios adam.s. abel ꝛ cain quoꝝ primus erat a deo dilectus. bellauit contra eos p artem diuisionis ꝛ inuidie ꝛ deuicit. Cain qui fratrẽ suum abel occidit Geñ.iiij. bellauit etiam contra filios. Sed p carnis concupiscentiã ꝛ deuicit eos cum scilicet acceperunt filios hoim.s. descẽdentium de cain ex quib⁹ ꝓcreati sunt gigantes a seculo viri famosi Geñ.vj. ꝛ cum viderat multiplicatuꝫ genus humanum bellauit ꝯ eum per luxuriam ꝛ tam viriliter pugnauit ꝙ deuicit eũ sic ꝙ i toto genere humano soluꝫ octo persone mundi ab illo vicio reperte sunt immunes. De alijs auteꝫ scriptũ

est ꝙ omnis quippe caro corrupat vi-am suam ꝓpter qđ indignatus est de⁹ mundū castigauit diluuio generali in tm̄ ꝙ solum dicte octo ꝑsone in archa noe libate sunt. vt pꝫ Ген. vij.ꝛ.viij. Per quas iterū ꝓpagatū est genus hu manum. bellauit ꝯ filios noe ꝛ deuicit cham cū ꝯ paternū honorē verēda pa tris discooperuit. Gen.ix. ꝓpter quod meruit maledici bellauit ꝯtra chalde-os ꝑ ydolatriam ꝛ deuicit eos cū ignē adorauerūt. Gen.xj. Bellauit ꝯ genus filiorū noe. ꝛ deuicit eos ꝑ supbiam vo lentes turrim edificare que vsqꝫ ad ce lum ꝯtingeret. ꝓpter qđ indignatus de us vnū labiū qđ ante erat diuisit ꝛ cō-fudit. vt patet Gen.xj. bellauit ꝯ zodo mas ꝛ gomorreanos ꝛ deuicit eos per pctm̄ ꝯ naturā ꝓpter qđ indignat⁹ de⁹ igne celesti destruxit illas quinqꝫ ciui tates cū habitatoribus eorū ꝛ cūcta ter re virentia exceptis solū loth vxore et filiabus suis. vt pꝫ Gen.xx. Bellauit ꝯ filios abrahe.s. ysaac ꝛ ysmahel. ꝛ de uicit ysmael cū fuerit vir supbus ona-ger palustus sagittari⁹ ꝛ ydolatra pes-simus. vt pꝫ Gen.xxij. Bellauit ꝯ fili os ysaac.s. iacob ꝛ esau et deuicit esau ꝑ gulam vendidit eīn ꝑmogenita pro-pter lenticulā Gen.xxvj. De his in ꝑ-sona dei dicit ꝓpheta iacob dilexi. esau aūt odio habui. Bellauit etiaꝫ ꝯ filios iacob.q̄ cum essent.xij. deuicit.xj. eorū ꝑ crimen pessimū ꝛ inuidiā ꝛ facti sūt venditores fratris sui innocentis Jo-seph Gen.xxvij. ꝓpter qđ indignatus est deus tradidit eos ī captiuitatē qua dringentis āms ꝛ vltra in egyptū. Bel lauit etiam contra egyptios ꝑ crudeli tatem intantū vt affligerent filios isrl' n luto et latere ꝓpter quod permisit deus indurari cor pharaonis vt ad ni hil pietatis moueretur. ꝛ indignat⁹ de us contra egyptios occidit primoge-nita eorū ꝛ submersit eos in mari rubro filijs israel liberatis Exo.xiiij. Bella-uit iterum contra filios israel per ydo latriam ꝛ deuicit eos cum scꝫ fecerunt vitulū ꝛ adorauerunt propter quod ꝛ alia crimina quibus vulnerauit eos indignatus deus peremit eos in deser to Gen.xxxiij. Sic ꝙ de sex centū mi libus qui exierunt de egipto solū duo scilicet caleph ꝛ iosue intrauerūt terrā ꝓmissionis. Bellauit etiam contra fi-lios israel in deserto ꝛ deuicit aliquos eorū ꝑ murmurationē.s. dathan ꝛ aby-ron ꝛ thore propter quod indignatus deus aperuit terram ꝛ descenderūt vi-uentes in infernū. sicut patet Numeri .xvj. Bellauit iterū ꝯ filios israel ꝑ ho-micidium ꝛ deuicit eos cum scꝫ occi-derunt prophas amicos dei et imple-uerunt hierusalem sanguine eorū vsqꝫ ad os propter quod ꝛ indignatus de-us tradidit eos in captiuitatem baby-lonie septuaginta annis. Bellauit cō-tra saul primum regem israel. ꝛ deui-cit eum per inobediētiam propter qđ indignatus deus tradidit eos in capti uitatem ꝛ scidit regnū israel ab eo pri-mi Regum.xv. ꝛ ipe seipm̄ crudeliter necauit. primi Regum vltimo. Bella uit contra regem dauid per superbiaꝫ luxuriam ꝛ homicidium ꝛ deuicit eū scilicet numerauit populum: scđi Re-gum vltimo. Accepit Bersabee vxorē vrie ꝛ interfecit vriam: scđi Regūꝫ.xj. ꝓpter qđ indignatus deus licet penitu erit percusso populo non edificauit si bi templum siue domum quā cogita-uerat. Bellauit contra salomonem ꝑ luxuriam ꝛ ydolatriam ꝛ deuicit eum quia adamauit mulieres alienigenas ꝛ fecit multa templa ydolorum. vt pa-tet tercij Regum vndecimo. Bellauit contra Roboam per superbiam ꝛ de-uicit eū ꝓpter qđ indignat⁹ dn̄s recessit isrl'a domo eius vsqꝫ in presentem di-em. vt patet tercij Regū.xij. Bellauit

Saul
Dauid
Salomon

contra Iheroboam p ydolatriā: ⁊ de
uicit eū: q: peccare fecit: isrl' vitulos au
reos adorando vide.iij. Reg.xij. Bel
lauit cōtra sennacherib p supbiā ⁊ de
uicit eū cum blasphemauit contra de
um isrl'. ꝓpter qd indignatus deus per
cussit p angelū suū in castris assyriorū
centū ⁊ octuagintaquinqꝫ milia ⁊ ipm
occiderūt ꝓprij cū ydola in tēplo suo
adoraret. ptꝫ Esa.xxxviij. Bellauit cō
tra nabuchodonosor p supbiā ⁊ deui
cit eū cū fuit glificatus in edificio ba
bylonis ꝓpter qd indignatus est deus
⁊ ꝓiecit eū a regno: ⁊ septē annis cum
feris habitabat sicut bestia Daniel.iiij
Bellauit cōtra oloferne principē mili
tie nabuchodonosor p superbiā.gulā
⁊ luxuriam ⁊ deuicit eū: ꝓpter qd indi
gnatus est deus: tradidit eū in manus
sancte mulieris Judith que pscidit ca
put eius. Judith.xj. Bellauit contra
aman p supbiam ⁊ deuicit eū cū pre
sumpsit pimere isrl'. ꝓpter quod indig
tus est deus: pmisit q suspenderet pa
tibulo ⁊ q deleret genus ei' Hester.v.
Bellauit contra regē antiochū p sup
biam ⁊ deuicit eū cū dixit se facturum
irlm congeriē sepulchri iudeorum. ꝓpter
quod indignatus est deus pcussit eū
plaga insanabili viscerū suorum.ij. Ma
chab.ix. Bellauit cōtra vniuersū po
pulū gentiliū p ydolatriā ⁊ deuicit eū
sicut ptꝫ Sap.xiiij. Cū p vniuersū or
bem romani imperantes ydola adora
rent. Unde ⁊ tūc rome templū Pan
theon erat cōstructū sic dictū. q: simu
lachrū erat oim deorum. Contra alios in
numerabiles bellauit ⁊ varijs vulneri
bus pctorum infixis de eis viriliter triū
phauit: ⁊ eorum aīas captiuas post hanc
vitam ad inferos deducebat: quā ca
ptiuitatē ⁊ miseriam deplorantes pres
antiqui gemitibus inenarrabilib' cla
mauerunt ad deū: vt mitteret liberato
rem: dicentes. Ueni ad liberandū nos
dn̄e deus virtutū ⁊ ps.lxxix. ostēde fa
ciem tuā.i.filiū tuum humanatū ⁊ sal
ui erimus. Et iterū Esa.lxiiij. Utinā
disrūperes celos ⁊ descenderes.a facie
tua mōtes defluerent: ⁊ cū gemit' hu
mani generis audiret altissim' misert'
ste sup eum: ⁊ misit in tpe plenitudinis
filiū suum redemptorem ⁊ liberatorē
⁊ tunc dyabolus finaliter bellauit con
tra filios isrl' p maliciam ⁊ inuidiam ⁊
deuicit eos. cū scꝫ occiderunt redēpto
rem messyam suū. ꝓpter qd indignat'
deus: tradidit eos in perpetuam capti
uitatem: sicut supra declaratum fuit li
bro primo ⁊ tercio.

De perditione domnij demonū in aduentu christi.

Septima cōsidera
tio est q demones in aduentu
xpi p iusticiam pdiderūt dn̄ium suum
quod sup genus humanū habebant.
Fecerat eni grandem offensam dyabo
lus deo tam deceptorie ⁊ fraudulenter
contra dei voluntatē eius seruū tulit ⁊
fecit seruū suum. quo nō obstāte si vo
luisset reconsiliari deo ꝓ eo sicut ꝓ ho
mine satisfecisset noluit tamen. imo ei
placuit semp permanere inimicus dei
peccatū suū non recognoscens q non
erat in hoie: imo dolebat de peccato vt
deo reconciliaret. Et ideo ne dyabol'
possit conqueri de iniusticia si forte de
us de sua potestate absoluta vt violen
ter sine aliqua satisfactione liberasset
hoiem p iusticiā. Debuit pdere dn̄ium
qd supra hoiem tenebat. qui hō ex eo
q ab eo victus in padiso terrestri fue
rat iuste seru' su' erat. Qr aūt deus i ta
li hois liberatione debuit vti iusticia ⁊
nō absoluta potētia. ptꝫ. p tanto q: de'
est necessario iustus ⁊ taliter iustus q
non potest dici deus si nō intelligatur
iustus. Et iterū. q: laudabilior est prin
ceps qui vtit iusticia q̄ potentia solū

Quō aūt primus homo nec omēs homines. nec oēs āngeli boni.nec etiam omēs demones simul nō potuerūt satisfacere ꝓ hoie:ſꝫ solū deus ⁊ hō vt declaratū est supra lib.iiij.cōsideratōe.v in.iij.articulo fidei.Nō eñ totus mūdus soluere valebat debitū primi hois vt Apoc.v.Nemo poterat in celo nec in terra neqꝫ subtus terrā apire librū neqꝫ videre illū.i.implere redēptionē humani generis q̄ ab eterno scripta fuit in libro diuine dispositōis:vt ꝑ christū solū impleret̄. Librū ergo ipe solus aperuit:q₂ solus penam crucis nobis mortis debitoribus tulit. Vñ dixit ps̄ lxviij.Que nō rapui scꝫ xp̄s tūc exsoluebaꝫ.Mirabant̄ aūt hoies potestatē magnā dyaboli ⁊ eius dñium suꝑ hoines ⁊ dicebant illud Esa.xlix. Nunq̄d tollet̄ a forti preda.i.humanū genus a dyaboli potestate.aut ꝙ captū fuerit a robusto saluū esse poterit.Et rñdet deus ibidē.hec dicit dñs equidē ⁊ captiuitas a forti tollet̄:⁊ qđ ablatū fuerit a robusto:saluabit̄ scꝫ ꝑ xp̄m. Unde seq̄tur ibidē:q̄si musto sanguine suo iebriabunt̄.⁊ sciet om̄is caro q₂ ego dñs saluans te redemptor tuus fortis Jacob. Et cōfirmat̄ ꝑ dictū saluatoris Johis xij.Nūc iudiciū scꝫ discretōnis est mūdi:nūc princeps hui⁹ mūdi eijciet̄ foras scꝫ a dñio ⁊ ptāte tyrānica suꝑ hoines. Unde ipe dyabolus dicebat̄ princeps mūdi:q₂ dñat̄ in hominibus mundo deditis.Et sic dicit Paulus ad colocēn.ij.Expolians scꝫ christus principatus ⁊ potestates traduxit confident̄ id est dyabolum exterminauit longe a potestate quē habebat.Et si queras q̄ modo quē xp̄us tenuit vt vinceret dyabolū:⁊ eius dñium auferret. Respondet̄ ꝙ fuit modus quo piscis capit̄ hamo sub esca absconso:q₂ volens capere escam nō videns hamū capit̄ ab hamo.sic christus volens preliari cū dyabolo in sua passione abscondit suā fortitudinē.suam pulchritudinem.suam sanitatem.suā dignitatē in cruce. Cuꝫ eñ ꝑ virtutem fortitudinis deberet cuꝫ dyabolo preliari totā eam abscōdit tenendo manus fixas ⁊ clauatas in cornibus crucis. Vñ Abacuc in.iij.ca.loquens de cruce xp̄i dixit.Cornua scilicet crucis in manibus eius ibi abscondita est fortitudo ei⁹.⁊ patet fortitudo sua ibi in abscōdita.q₂ ꝑ eam vicit fortissimā mortē ⁊ fortissimū dyabolum. Nā sequit̄ in illo eodē ante faciē eius ibit mors:egrediet̄ dyabolus ante pedes ei⁹ scꝫ victus ⁊ nudus a suo dñio ⁊ potētia quā primo tenebat. Abscōderant eñ demones laqueus mortis pedibus nr̄is in ligno sciētie boni ⁊ mali Et ideo xp̄s abscondit eis laqueū.vnde capti sunt in ligno crucis,Et iđo dixit ps̄. Veniat illi scꝫ dyabolo laque⁹ quē ignorat ei ⁊c̄.Abscōdit etiā in cruce suā pulchritudinē in turpitudinem cū esset preciosus forma p̄ filijs hoim ps̄.xliiij.Ibi nō erat ei species nec decor absconditus vultus eius ⁊ despect⁹ Vñ nec reputauim⁹ eum.Esa.liij.Abscondit tercio suā sanitatē in infirmitate:q₂ vt dicit̄ Esa.cap̄.eodē.Nos reputauimus eū q̄i leprosum ꝑcussuꝫ a đo ⁊ humiliatū virū doloꝝ ⁊ scientē infirmitatē. Abscondit quarto suā dignitatem in cōtemptū ⁊ vtilitatē:q₂ cū latronibus ⁊ homicidis:cuꝫ iniquis ⁊ sceleratis deputatus est Esa.cap̄.eodē.Cū tamē esset sūme dignitatis ⁊ excellentie.q₂ verus deus ⁊ verus hō sicut fuit declaratū supra lib.j.Sic ergo in christi passione egressus est dyabolus victus ante pedes eius ꝑdita potestate ⁊ dñio liberato hoie ab eius captiuitate Et ideo in figura hui⁹ legit̄.j.Reg.xvij ꝙ dauid occidit leonē ⁊ predam ei⁹ tulit ab ore hui⁹ leonis. Petebat ꝓpheta liberari dicens.Salua me ex ore le

onis.ps̄.xxj.Et in signū victorie habi te ligauit xp̄us humani generis inimi cum scʒ dyabolū.ꝛ sic ante faciem iuit mors.i.dyabolus victus ꝛ ligatus sic in triumphis victi solent ire ante victo rem ligati. Unde Apoc.xx. Apprehē dit draconē serpentē antiquū qui ē dy abolus ꝛ sathanas ꝛ ligauit eū ꝑ ānos mille.i.vsqꝫ ad tp̄s antichristi:ꝛ ponit ibi tempus determinatū ꝓ indetermi nato.Et qꝛ tunc resumet violentaʒ po testatē:ꝛ exiet ꝑ affluentē malignitatē vt mittat pp̄ł'os in errorem. Ideo tūc dicit solui. Signū aūt manifestuʒ ꝑdi tionis dn̄ij demonū fuit cessatio ydola trie in vniuerso mūdo ad predicatōnē christi ꝛ apł'orū ꝑ quam ydolatriaʒ fe re vniuersum orbem captiuuʒ tenebat cū ydolis.vt deus coleret.

De ꝓprietatibus ꝛ malicia demonum.

Ctaua cōsidera-tio est ď ꝓprietatibus ꝛ malicia demonū.Circa primū vt notat Johis viij.Christus assignauit tres ꝓprietates precipuas diaboli. Prima ꝙ est homi cida ab initio.quia homo in specie hu mana ponit ꝑ aiam. Jdō ille magis ꝓ prie est homicida q̇ aiam interficit per pc̄tm̄ mortale q̄ꝫ iste q̇ interficit corpꝰ: ꝑ quod homo ꝯuenit cū brutis. Hoc aūt fecit dyabolus a principio mūdi. quia ꝑ suggestionem eius primū pec-catū homini contigit: ꝛ in hoc officio continue ꝑseuerauit. Secūda proprie tas dyaboli ibideʒ est ꝙ in veritate nō stetit.i.in debita obedientia ad deum. Res em̄ dicunt vere inq̄ꝫtum confor-mant veritati prime a qua veritate de-uiauit dyabolus per peccatū superbie Tercia est ꝙ mendacium ex ꝓprijs lo quit.id est ex habitu malo in quo ē ob stinatus.ꝛ subdit causa.qꝛ mendax est ꝛ pater eius.i.ipsiꝰ mendacij. Qui em̄ mendacia ab alijs inuenta soluʒ refert mendacia dicit ꝫ qui ea facit mendax dicit ꝛ ꝓpter hoc dyabolus dicit pater mendacij.qꝛ primū mendaciū adinue nit dicens mulieri Gen.iij. Nequaq̄ꝫ moriemini. Sed est difficultas cū sint mendaces si possunt demones cōpel-li ad dicendū veritatē. Dicit ꝙ sic. Cō pellunt em̄ fallaces spūs ad dicenduʒ veritatē ꝛ salubria nobis:sicut exēplifi cat btūs Augꝰ.viij.de ciuit.dei cap.x-xvj.de dolore demonū q̇ loquebant ꝑ hermen antixp̄i aduentū de suis futu-ris penis apud memorias sctōꝝ mar-tyrū quas iminere cernebant. In mul tis em̄ ait Augꝰ.talibus locis torquen tur ꝛ confitent ꝛ de possessis hoim cor poribus eijciunt. Sūt ꝛ alie vigintidue demonū ꝓprietates quarū viginti nu-merant in.ij.lib.sūme veritatis theolo gice scʒ ꝙ sūt spūs impuri humani ge neris inimici mente rōnales nequitia subtiles.nocēdi cupidi ꝑ supbiam tu-midi sp̄ in fraude noui imutant sensus inqnant effectꝰ vigilantes turbant dor mientes ꝑ somnia inquietant morbos inferūt tempestates concitant in ange los lucis se transformant.sp̄ in infernū suū secū portant. In ydolis diuinum cultū sibi vsurpant.sp̄ bonis dn̄ari ap petūt magice artes ꝑ eos fiunt bonis ad exercitiū dant semp̄ fini homis insi diant.hec ibi. Vicesimaprima demo-nū ꝓprietas est ꝙ sp̄ ambulant in cir-culo. Vn̄ ps̄.ď demonibus ait. In cir cuitu impij ambulāt. Itē cū dn̄s que-reret a sathan Job.j. Unde venis. Re spondit. Circuiui terraʒ ꝛ ꝑambulaui eam:qď quadruplr̄ intelligi pōt.pmo sic.Circuiui terrā.i.data est mihi vl'is temptādi diligentia:qꝛ pauci sunt in q̇ bus nō habeant locum vestigia mea. Secūdo sic exponeret dyabolꝰ si pos-set inclinari ad suū pc̄tm̄ cognoscēduʒ

mendacium dyaboli

ꝓprietates demonum

Job

Circũiui terram.i.in hoc me ostendo remotũ a virtute ⁊ obstinatũ in malo q₃ sp sum in circũferentia ⁊ nunꝙ pos sum venire in lineam p quã veniam ad mediũ quod est virtus. ¶Tercio sic circũiui terram ꝓpter anxietatẽ labozis Vñ glo.sathan laborans terrã circũit. q₃ quietus in dei culmine stare cõtem psit. Quarto sic circũiui terrã ꝓpter h ꝙ dyabol⁹ ẽ serpẽs tortuosus.vñ Esa. xxvij. Visitabit dñs sup leuiathan ser pentẽ tortuosũ.⁊ sicut motus circularis q̃tũ est de se nunꝙ cessat.sic ⁊ dyabolus nunꝙ quiescit.⁊ q₃ sp in circulo est ideo nunꝙ rectus:ꝫ magis tortuosus est. Recte ḡ dicit de demonib⁹ recte in circũitu impij ambulant. Et si queras qualiter circũit dyabolus. Respondit glo.sup illo verbo.j. Petri.v. Circũit querẽs quem deuoret:dicens. Circũit tanꝙ hostis obsidens muros clausos explorat an sit ps aliqua murorꝫ minus stabilis cui⁹additu ad interiora penetret. Offert oculis formas illicitas ⁊ faciles voluntates ⁊ visu destruat castitatẽ.aures p canora tẽptat ⁊ molleat xp̄ianũ iniurijs lacescẽtibus ad cedẽ instigat,honores terrenos ꝓmittit vt adimat celestes.⁊ cũ latenter nõ põt fallere apertos addit terrores. in pace subdolus in ꝑsecutõne violẽt⁹ cõtra quẽ tm̃ anim⁹debet esse pat⁹ ad resistendũ q̃ntũ ille patus est ad repugnandũ. Hec ibi. Vicesimascdã dmonũ ꝓprietas est ꝙ sunt crudeles imo seuissimi:⁊ est crudelitas demonis in tribus. Primo in ꝑsidendo. vñ Esa.xix. Tradã egyptũ in manu demoniorum crudeliũ. Scdõ demon est crudelis i puniẽdo Prouerb.xvij. Semp iurgia querit malus.angelus aũt crudel' mittet cõtra eum. ¶Tercio est crudelis i nõ miserendo. Jhere.vj. Crudelis ẽ ⁊ nõ miserebit.⁊.j. Petri.v. Aduersari⁹ vester diabolus tanꝙ leo rugiens circũit querens quem deuoret. Est em̃ figuraliter bestia illa de qua dicit Gen̄.xxxvij. Fera pessima deuorauit filiũ meũ ioseph. Multe alie sũt ꝓprietates demonũ quas nõ sufficere calamo explicare.idõ hec sufficiãt ꝓ pñti. Videndũ est ḡde scdõ sc₃ de malicia demonũ q̃ q̃drupl'r explicare põt. Primo demones aliq̃ modo suadũt bonũ:ꝫ nõ ꝓpt bonũ ꝫ ꝓpter malũ finẽ:vt cũ instabilibus hoibus in bonũ suadẽt ingressũ religionis.sciẽtes ꝙ nõ pmanebũt sed apostatabũt. Non aũt talia suadẽt stabilibus hoibus in bonũ. Secundo demonũ malicia ostendit cu₃ decipiunt hoiem suadendo malũ sub specie boni.vt piurare ⁊ iuramentũ falsum facere ꝓ rebus alterius conseruãdis. ¶Tercio demonum malicia ostenditur cu₃ decipiunt hominem disuadendo bonũ tanꝙ nociuũ:vt cũ disuadet ꝓbo ⁊ stabili viro ingressu₃ religionis ne de h peniteat ⁊ egrediẽs confundat. In cuius ꝑsona Bernardus sic loquens ait. Noli inq̈t precipitanter agere.diu cõsidera diligenter intuere: magnũ ẽ qđ ꝓponis ⁊ opus egens magna deliberatione.expire ꝙ possis amicos cõsulere ne post facta penitere cõtingat. Cõtra cui⁹consiliũ Bernardus subiũgit.hec est sapiẽtia mũdi aialis ⁊ dyabolica inimica salutis suffocatrix vite.mater tepiditatis ci⁹que solet deo vomitũ ꝓcurare. Cũ em̃ vbũ dei esse non dubites: qđ opus es deliberatõne vocat te magni ꝯsilij angelus. Quid ergo adhuc cõsiliũ prestolaris.quis em̃ sapiẽtior ⁊ fidelior illo.ab ore putei iehenne eripi or ⁊ cõsiliũ petã amicos cõsulat q̃ non legit inimici hoĩes domestici ei⁹ Michee.vij. Supradicto modo dyabol⁹ malicia sua aliq̃n disuadat aliquibus orationẽ vel elemosinan:ne p hoc incurrat vanam gloriam. Quarto dmonũ malicia ostenditur cum decipiunt

hominē disuadendo malū vt ducunt
ad penas. aliqñ īpantiam in victu et
in somno: vt inducāt indiscretā absti-
nentiā ꝙ est peius: ⁊ sic eiꝰ malicia mil
le nocēdi modos hꝫ. xvj. q. ij. cap̄. visis
sꝑ. Rugit aduersus hoies q̄ quidē rugi
tus nihil aliud est ꝙ̄ eiꝰ volūtas ⁊ ardē
tissima cupiditas nocēdi. Vñ glo. suꝑ
hoc verbo tanꝙ̄ leo rugiens dicit. Si-
cut rugitus leonis impedit aures ne a
liū sonum recipiant. sic dyabolus fide
liū mentes terrēdo vel illicita ingeren
do a via veritatis ne vocē xp̄i audiant
auertit. Et si queras nūquid sꝑ crescit
malicia dyaboli. Ad qd̄ rñdet doctor
seraphicus Bonauētura in. ij. lib. snia
rū ꝙ in dyabolo crescit malitia volun
tatis q̄tū ad vim administratiuā q̄ cō
uertit ad hoiem: ꝫ nō q̄tū ad contem-
ptiuā q̄ est simplex ⁊ auersus a deo. qꝛ
q̄tū ad hanc nō est in statu demerēdi.
Sed nunq̄d malicia demonū aliq̄ via
impediri pōt: dicit ꝙ sic. Quadruplr
em̄ impediri pōt. Primo ꝑ terminum
pcti positū a deo. Secundo ꝑ resisten-
tiam bonoꝝ spirituū. Habet em̄ ange
los. vnū bonū ad custodiā ⁊ vnū ma-
luꝫ ad exercitiū. Tercio ꝑ liberū arbi-
triū homis nō cosentientis. qꝛ dyabo-
lus neminē vincit nisi volentez ab eo
vinci. Vñ ambrosiꝰ de vita btā ⁊ ponit
xvj. q. j. ca. Non est. Voluntariū mili
tem elegit sibi xp̄s: voluntariū sibi ser
nū dyabolus actionat. neminez iugo
seruitutis astrictum possidet nisi se ei
prius peccatoꝝ ere vendiderit. Quar-
to ꝓpter peccati abhominatione. quia
demones nobilioris nature detestant
peccata vilia. Hec sufficiant ꝓ presen
ti de ꝓprietatibus ⁊ malicia demonū.

De bello demonū post aduē-
tum christi vsꝙ̄ ad diem iudi-
cij.

Nona considera-
tio est de bello demonum post
christi aduentū vsꝙ̄ ad diē iudicij. vnd̄
licet demones ꝑdiderant ptātem quā
primo suꝑ humanū genus habebant.
⁊ eoꝝ princeps victus ⁊ ligatus vsꝙ̄ ad
prefinituꝫ tp̄us sit in inferno. vt supra
declaratū est cōsideratiōe. iiij. Permit
tunt tamē demones habere cōsilia sua
cū suo principe lucifero ⁊ temptare ho
mines ꝓ eoꝝ exercitio: ⁊ vt istud bellū
possimus intelligere imaginemur ec-
clesiam fideliū tantū vnam ciuitatem
dei: que dicat fidei fortaliciū: vel ciui-
tas iustificatōnis siue bone consciētie
que duodecim ꝑfectionibus decorat:
Primo est in situ cōgruenti. qꝛ in me-
dio vbi virtus habitat longe ab extre-
mis scꝫ vicijs ⁊ pctis. Secūdo est pul-
chra ⁊ excellens. qꝛ maior pulchritudo
hois est in bona cōscientia. Tercio est
in securitate: quia non timet aduersa.
Quarto est sana: qꝛ in bona cōscientia
nō potest habitare infirmitas peccati.
Quinto est situata in loco delectabili
qꝛ nunꝙ̄ est vera delectatio vbi non est
quies cōscientie. Sexto est in bona di
spositione: qm̄ in circulo edificata est
ꝑ operū ꝑfectionē. Septimo habet cō
cordiam ciuiū. qꝛ sꝑ hō in statu iustifi-
catōis diligit ꝓxim suum sicut seip̄m
Octauo habent priuilegioꝝ abundā-
tiam: qꝛ nō ē sub lege pcti. Nono quia
habēt victualiū abundantiaꝫ. qꝛ nihil
ibi deficit vbi gr̄a abūdat. Decimo hꝫ
bonū regimē cū volūtas rōnis sibi su
bijciat. Undecimo est libera a captiui-
tate ꝑ xp̄m: ⁊ etiā qꝛ bona cōsciētia nō
est sub seruitute diaboli. Duodecimo
hꝫ amorē ⁊ charitatez qd̄ pulchrificat
totā ciuitatē. Ista est illa ciuitas ir̄lm
descēdens de celo ornata a xp̄o sic spō
sa pulchra ⁊ excellens vbi ip̄e habitat
ꝑ grām deꝗ̄ Apoc. xxi. Huic ciuitas

pulcerrime vt fortissima esset xp̄us po
suit murū antemurale: ⁊ fossatū mu
rus est charitas que oīa sustinet hūc
custodire debent prelati ecclesie: ep̄i ⁊
clerici q̄ stare debēt ad portam ciuitatꝭ
vt si venerit aliquis de pugna dyaboli
vulneratus ꝑ pctm̄: dent sibi medici-
nam penitētie: ⁊ si venirēt paupes in-
digētes tribuant eis de bonis ecclesie
qꝛ bona clericoꝝ pauperū sunt. Secū
do posuit antemurale ꝙ est iusticia et
equitas q̄ sunt in defensionē muri. ⁊ h̄
antemurale defendere ⁊ custodire de-
bent principes xp̄iani q̄ positi sunt ꝓ
iusticia ministrāda in mūdo. Vn̄ sap.
j. dicit. Diligite iusticiā q̄ iudicatꝭ ter-
ram. Hi etiam debent ad portas ante
murale: vt si forte inimici venerit et vo
luerint impugnare murū cum fuerint
inter murū ⁊ antemurale eos capiant
⁊ faciant iusticiā expedientē. Tercio
posuit xp̄s predicte ciuitati fossatū ꝓ-
fundū qd̄ est humilitas. Istud custo-
dire debēt religiosi q̄ debēt esse funda-
ti in vera humilitate: ⁊ eā oībus veniē-
tibus predicare. Quid dicā de hac ci-
uitate: si tales sūt custodes vere ipa est
gl'iosa ⁊ habitans in cōfidentia sopho
nie. Scd̄o gl'iosa q̄ntum ad pulchritu-
dinē ⁊ habitans in cōfidentia q̄ntū ad
sua magna fortalicia. Merito ꝗ glori-
osa dicta sunt de te ciuitas dei. ps̄. teste
Talis fuit hec ciuitas in primitiua ec
clesia qn̄ ipis fidelibus erat cor vnum
⁊ aia vna: vt legit in Acti. Vidēs ergo
dyabolus felicitatē ⁊ gl'iā predicte ci-
uitatis: doluit vehemēter cognoscens
ꝙ in ea multe aīe liberate a manibꝰ eiꝰ
ad sedes celestes vnde ipe ceciderat an
geloꝝ manibus cū gaudio ferebantur
nō curans debellare iudeos. saracenos
nec hereticos ⁊ alios obstinatos iuxta
dictū Gregorij. qꝛ illos temptare negli
git q̄s quieto iure se possidere sentit.
Cogitauit ꝙ predictā ciuitatē debella-
re posset ⁊ primo inter cetera excitauit
contra eam ꝑsecutionē gentiliū q̄ du
rauit toto tp̄e apl'oꝝ ⁊ ducentis annis
vltra. In qua ꝑsecutōe ⁊ bello vltra. cc
milia hoim vtriusꝫ sexus ꝓ veritate fi
dei ⁊ zelo ciuitatis iustificatōis siue bo
ne cōsciētie martyrio coronati sunt sic
libro. j. cōsidera. iij. articulo. j. in examī
ne. iij. latissime declaratū fuit. In quo
bello nihil lucratus est diabolus ꝫ po
tius miserabiliter victus ab illo bello
cessauit cū ꝑ talē ꝑsecutionē plus mul
tiplicarent fideles ⁊ fortior efficiebat
ciuitas iustificatōnis vere fidei ⁊ bone
cōscientie. Suscitauit etiā bella heret
coꝝ: quorū hereses ꝑ diuersa ꝯsilia ex-
aminate dāꝑnate sūt: ⁊ plīmi eorū igne
cremati: sic ꝙ coꝝ in publico nō ē vox
neqꝫ sonus: licet in occulto nimiū seui
at ista pestis. sicut. s̄. lib. ij. declaratum
est. quare cū sit maliciosissimꝰ: vt in p̄-
cedenti cōsideratōne dictū fuit non va
lens quiescere. Cogitauit cōtra p̄dictā
ciuitatē aliam edificare que dicēt baby
lonie. i. confusionis ⁊ dyabolica cuius
fundamentū posuit contemptū dei su
per qd̄ edificauit duodecim abusiones
que sunt principes. iniustus. curialis
adulator. miles sine fide. cōsiliariꝰ sine
veritate. cōmissarius sine pietate. pre-
latus sine caritate. aduocatus de rapa
citate. clericus ignorās. religiosus sup
bus. mercator falsus. iuuenis sine ve-
recundia. ppl's sine amicicia. Murus
predicte ciuitatis dyabolice dicit ani-
mositas ⁊ diuisio. Antemurale dicit i-
iusticia ⁊ oppressio. Fossatū vo dicit
supbia ⁊ ambitio: ⁊ sic in oībus ista ci-
uitas cōtrariat prime ciuitati. De his
duabus ciuitatibus dicit Augꝰ. de ci-
uita. dei. Duo amores fecerūt sibi du-
as ciuitates: qꝛ vna incipit a ꝯtemptu
sui vsqꝫ ad amorē dei. ⁊ hec est ciuitas
iustificationis. Alia vo incipit a contē
ptu dei vsqꝫ ad amorē sui: ⁊ hec est ciui

tas diaboli et destructionis. Cum ergo ex diuina pmissione vidit dyabolus se potentē ad expugnandū magna pte pdictam ciuitatē ordinauit exercitū suū in triplici acie. In prima posuit capitaneū sathan. in scdo beelzebub. in tercio vo mamonā. Primus capitaneus bellauit et cōtinuo bellat cōtra religiosos q custodiūt fossatū. et pdictus dyabolus portat p armis suis supbiā. simulationē et ambitionem. Cōmittit ergo inter vtrosq durū bellū et vulnerati sunt ac trucidati specialr plurimi religiosi si q ferūt habitū humilitatis in corpe et leonē supbie in corde. exterius apparent hoibus humiles capite in terrā inclinato: s corde sūt altiores celo. Pūvidi tēporibus meis duos religiosos duorum ordinū informatorū q a mūdo segregati: sancti viri mundū cōtemnentes exterius videbant sic victos a demone q sua claustra relinquētes mūdanis fauoribus adherētes epi facti sūt nō vocati: s vt erūnas fugerent ordinū suorū q fuit in magnā confusionē pdictarū religionū et causa multarū murmurationū. Ipi vo facti sunt inuerecūdi: ac si nihil eorū statui indecens fecissent vt surdi in omnibus ptransibant. Bellat etiā dyabolus cū aliis religiosis p ambitionē: et intantū vulnerat eos ambitione miserabil. q cū non efficiunt plati in ordine int dei seruos viuere nō possunt imo exeuntes ad alios se trāsferūt vbi possunt suas ambitiones implere non attendentes q cū ppli xpm voluerunt facere regem fugit in montem Joh. vi. Charitas etiā nō est ambitiosa. i. Cor. xiii. sup quod dicit Augusti. Ocium sanctū querit charitas veritatis negocium suum suscepit. necessitas charitatis quā sarcinā si nullus imponit vacandū est veritati. si aūt imponit suscipienda est pter charitatis necessitatem. Alios aūt religiosos inuenit dyabolus desiderantes visiones et reuelationes: et quia raro tale desiderium absq radice superbie et presumptionis: seu vane curiositatis inuenit iusticia dei pmittente veniunt in illusiones et deceptiones dyaboli p quē modum seminat dyabolus in maiori parte temptatōnes spūales huius temporis: et indicat in corde illorū qui sunt ministri antichristi. et sic cadūt plurimi religiosi vulnerati supbia a demonibus. Eapropter fugiendū est tale desideriū sicut venenū cum non concedant visiones et reuelationes vere pter tale desiderium: sed solum procedunt ex pura bonitate dei et in anima existente in magna humilitate. timore et reuerentia et feruenti amore dei. Alios aūt religiosos vulnerat et precipitat dyabolus cum in orationibus quas faciunt sustinent aliquam consolationem que fundat in presumptione siue existimatione superba suipsius: aut inducente ipsos in ambitionē sui pprii honoris et glorie. aut in vita ista aut in paradiso: cum talis consolatio principaliter includat saturitatem et refectionem sue pprie affectionis. Ex quo sequit multitudo maxima pessimorū viciorum et errorū. et ideo talis consolatio fugiēda est oino: et solum illa est sustinēda que sequit ppriam cognitionē sui et pfectā sensibilitatem tue nihilitatis et tue imperfectionis cum magna subiectōne tue magnitudini et altitudini dei per altā reuerentiam: et cum magno desiderio honoris dei. quia in talibus vel similibus debet fundari talis consolatio Cauere etiam summe debent deuoti religiosi ab omni sentimento et visione q̄tumcunq alta et q̄tumcunq appareat certa si ducat eorum cor in opinionem. presumptionē aut affectionē contra aliquem articulum fidei aut contra bonos mores et bonas honestates cū

sine dubio ex pte dyaboli sint. Hec est doctrina illius illuiati et sancti viri fris petri de scto yo in qbus suis notabibili bus de remediis contra temptatões spuales q fuit vnus de principalib9 re formatoribus orginis nostri in hoc re gno castelle. O qm debilitatũ est fossatũ ciuitatis dei: et qm pauci veri religiosi hu miles inueniunt in orbe psertim cum multi cadũt ex simlata sanctitate que sm Hierony. duplex est iniqtas. Ta les em sepulcra dealbata plena spurci cia mortuor nuncupari debent. Sz li cet innumeri cadant et peant de fossa to victi a dyabolo. Aliqui tamẽ semp manent q viriliter resistũt quos deus cognoscit et reseruat p defensione sue ciuitatis dilecte. Sed accedit secunda acies bellator diaboli beelzebub et dat scdm preliũ antemurale quorũ arma sunt oppressio. distractio. iniusticia et i dignatio. et cõmittit hoc bellũ forte sic q multi principũ et militũ inueniri sunt vulnerati in capitibus: noia vulneruz ab armis dyaboli nuncupant oppres sio populor. destructio impotentum. Iniusticia et indignatio de talibus pn cipibus et militibus dicit Ezech. xxii. ca. Principes eius in medio eius qsi lupi rapientes predam ad effundẽdũ sanguinem et ad pdendas animas et sic antemurale iusticie et equitatis rũpit: qr vigiles scz curiales et cõsiliarii dor miũt non vigilãt p bono ciuitat sed p bono pprio cõsulendo principibus in iusticias oppressiones adulando eis et laudando eor malũ regimen. De tali bus principibus dicit dñs p pphetam Osee. viii. Ipsi regnauerũt et nõ ex me principes extiterũt et nõ cognoui eos. Vere isto tempore magnam victoriaz et grandem predam de principib9 et mi litibus reportat dyabolus. Cum vix in ueniatur qui non studeat tyrannice p sidere potiusq recte in suo regimie fa cere. Nec querunt iam principes con siliarios virtuosos et honestos: sed ho mines vulpinos astutissimos et fraudu lentos quibus possint suas militias et tyrãnides colorare p adinuẽtiones dy abolicas exquisitas cuz quibus capti uati a dyabolo pibunt sine fine. Iaz vi carius xpi nihil fere pt in ecclesiis pro uidere nisi q principibus placet. et sic sepe puident de dignitatibus et bene ficiis ecclesie viri insipiẽtes viri scelera ti: paruuli lactãtes et qui nondũ a ma terno vtero exierũt. Sic ergo antemu rale ciuitatis iustificatõnis quasi totũ videt diruptũ et expugnatũ p demões licz aliquos deus suo occulto iudicio semp reseruet in quibus seruet veritas iustificationis: qui ita paucissimi sunt q in tanta multitudine malorũ nõ ap parent. semp tamẽ ad numerũ septem reseruant. iuxta illud. iii. Reg. xix. Re seruaui mihi in israel septẽ milia viro rum qui non curuauerũt genua ante baal. Per qs intelligunt viri fideles se ptem donis spũssancti: pulchriformit illustrati: qui non curuant genua dya bolo bellatori p consensum. Accedat ergo tercia acies demonũ bellatorum volentes murũ capere violenter s nõ possunt. quia vt dictũ est mur9 est cha ritas que fortissima est. Charitas eni nunq excidit. i. Cor. xiii. Qñ vidẽs ca pitaneus hui9 aciei qui mãmona dicit vt possit triumphari de custodib9 mu ri armauit milites suos fortissimis ar mis auaricie et symonie: et cuz murus nimiũ angustiaret: venerũt prelati nõ pauci ad p lamentũ cum mãmona et re scatati sunt. Dic mihi quis est in eccle sia qui nõ sit rescatatus p mammona vis tu aliquid in ecclesia: oportet q p mo roget p te mãmona. vis epari ha beas p te aduocatũ mãmonã. qr a ma iori vsq ad minorẽ oẽs auaricie studẽt et a ppha vsq ad sacerdotẽ cũcti faciũt

Hieremie.vj. Iam nihil valēt electio-
nes canonice in ecclesijs cathedralib⁹
sed fauor ꝛ pecunia . nihil scīa ꝛ sancta
vita ꝫ astuta mámone malicia. ꝛ sic ru
ptus est murus ciuitatis iustificatiōis
ꝓ magna pte, ꝛ multi vigilantes occi-
si sunt. qꝛ non vigilant illi tales ꝓpt cu-
ram aiarū sed bursaꝝ. Ideo dicit bernꝰ.
quē mihi dabis ꝺ numero ꝑlatoꝝ q̄nō
magꝭ studeat bursis euacuandis q̄ꝫ vi
cijs extirpandis. plus studēt in salmo
ne q̄ꝫ in salomōe. Merito ḡ de his cō-
querit̄ dn̄s Ezechiel̄.xxij. Sacerdotes
eius cōtempserūt legē meā. polluerūt.
sanctuaria mea. inter sanctū ꝛ ꝓphanū
nō habuerunt distantiā ꝛ inter polutū
ꝛ mundū nō intellexerūt. ꝛ a sabbatis
meis auerterūt ocůlos suos ꝛ coinq̄na
bar in medio illoꝝ. Rupto ergo muro
ꝛ ꝑemptis talibus custodibus iniquis
ex vulnerib⁹ auaricie ꝛ simonie ingre
diunt̄ demones ciuitatē sanctificatōis
ꝛ occidunt filios .s. cogitatōes eoꝝ capi
unt mulieres affectōes ꝛ viros .s. ꝯsen-
sus quos captiuos in damnatōeꝫ per-
petuā abissi infernalis deducūt ꝓ ma-
gna pte. ꝛ ciuitatē ignibus exponūt vt
remaneat lapis suꝑ lapidē. qꝛ quasi ni-
hil iusticie. nihil humilitatis. nihil cha
ritatis remanet in illa ciuitate. Sic er-
go incenderūt electā ciuitatē sanctitatꝭ
ꝛ desertas fecerūt vias ꝓpriis ecclīastici
xlix. hanc desolatōem ꝓuidens salua-
toꝛ noster dolens de talium aiaꝝ dam-
natōe suo sanguine redempturū fleuit
super illam .s. ciuitatē iustificatiōis q̄si
ei diceret. o ciuitas mea dilecta. o spūa
lis habitatio mea quis te sic destruxit.
quis te in abissum mersit. o ciuitas me
lius tibi fuisset nunq̄ꝫ fuisse. vbi sūt mu
ri charitatis. vbi ē antemurale iusticie
vbi est fossatū humilitatis vbi sunt tui
ꝑlati charitatiui. vbi principes iusti. vbi
sunt hūiles religiosi oīa submersa sunt.
Et quis poterit cōtinere lachrymas si

cū deuotōe voluerit cōtemplari q̄t anie
pereunt religiosoꝝ. quot aie principū.
quot aie ꝑlatos. quot aie subditoꝝ sub
vtroq̄ꝫ brachio ex eoꝝ malo exemplo ꝛ
regimine de illis. Sed licet quasi .vij.
numeri in hoc demonū bello cadāt re-
ligiosi ꝓncipes ꝛ milites ꝑlati ac eccle-
siastici subditi etiā sub vtroq̄ꝫ brachio.
sꝑ tn̄ manent aliqui in q̄bus saluat̄ ve-
ritas fidei ꝛ iustificatio bone cōscientie
ꝛ si nō nisi duo viri fideles remanerēt
in mundo in eis saluaret̄ ecclīa que est
vnitas fidelium charitatis vinculo ad
unata. nō est aūt dubitandū quin aliq̄
tales sint in mundo. qꝛ ꝺm Chrisosto.
iusti sunt in mūdo sicut medulla in ar
boꝛe qua deficiente deficit seu perit ar-
boꝛ. ergo si non essent aliqui iusti peri
ret mūdus. fluctuat ergo nauicula pe
tri sed nō mergit̄ belloꝝ turbinib⁹ qui-
buscunq̄ꝫ. qꝛ poꝛte inferi .i. demonū fu
rie nō ꝓualebunt aduersus eam cū sit
turris fortitudinis a facie inimici. Et at
tente intuendū est q̄ istud bellū diabo
li nunq̄ꝫ cessat imo cōtinuo crescit ꝛ ag
grauat̄. Unde dicit ysido. libro .j. de su
mo bono q̄ quanto ꝓpinquius finem
mundi diabolus videt. tanto crudeli⁹
ꝑsecutōes exercet. vt qui se cōtinuo dā
nandū cōspicit socios sibi multiplicat
cū q̄bus iehenne ignib⁹ abdicat̄. Resū
ptis ergo viribus ꝛ captis armis xp̄ia
ne militie. de q̄bus supra libro primo
cōsideratōe prima dictū fuit vigilādū
est ꝛ viriliter pugnandū cū demonib⁹
qꝛ vt dicit aplūs ephe.vj. nō est nobis
colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē
.i. aduersus hoies q̄ sūt caro ꝛ sanguis
ꝛ ꝑ consequens visibiles. sed aduersus
principes ꝛ ptātes .i. demōes qui sunt
hostes inuisibiles. ꝛ dicit principes et
ptātes. qꝛ angeloꝝ oꝛdines non solum
sunt per grām sed etiam ꝑ naturā. ꝛ sic
de singulis oꝛdinibus ceciderunt aliq̄
in q̄bus naturalia ꝑmāserūt integra vt

dicit Dionisius.⁊ inferiores obediant
supioribus vt possint nocere hoibus.⁊
ꝑ principes ⁊ ptātes intelligunt alij or
dines demonū. Sequit aduersus mū
di rectores. hic noie mundi nō intelli-
git vniuersitas creaturarū que nō regi
tur a demonibus sed a deo ⁊ angelis si
bi ministrantibus.sed intelligit vniuer
sitas maloꝝ hoim.sic dicit Jo.j.mun-
dus eum nō cognouit qui ꝑ demones
regunt inquantū ꝑ eos ad pctā mouē-
tur.ꝓpter qꝺ subdit ad declaratōez hu
iusmodi intellectus tenebraꝝ harū.di-
cunt.n.mali hoies tenebre.qꝛ sunt in-
uoluti tenebris ignorantie ⁊ culpe.cō-
tra spūalia neqcie.i.cōtra spūs nequā
siue malignos.qꝺ dicit ad ostendēdū
ꝙ ꝑ rectores mūdi hic demones intel-
ligunt in celestibus.i.in hoc aere caligi
noso qꝺ frequenter in scriptura celum
noiat in quo demones habitāt vsqꝫ ad
iudiciū.vt supradictū fuit. ꝓpter quod
etiam aues celi noiant Math.xiij.vbi
dicit ꝙ aues celi comederunt semē qꝺ
cecidit secus viam.Sic exponit predi-
ctum verbū Nicolaus de lira sup epi-
stolaꝫ ad Ephe.ꝓpterea accipite arma
turā dei.s.virtutū.vt ꝓdictū est.vt possi
tis resistere insultibus demonuꝫ in die
mala.i.in pñti vita vbi iminet tētatio
nū pugna vsqꝫ ad diem iudicij que etiā
erit dies mala malis ⁊ amara valde.vñ
⁊ iohānes papa scribens ysaac ciracu-
sano epo.xvj.q.ij.ca.visis.ꝺ astutia dia
boli ⁊ bello cōtra ecciam catholicaꝫ.ac
de munitōe nr̄a dicit sic.nec ignoramꝰ
astutiam eius conat nanqꝫ a principio
ruine sue vnitatē eccie rescindere chari
tatē vulnerare sanctoꝝ operū dulcedi-
nē inuidie felle inficere.⁊ oibus modis
humanū genus ꝑuertere ac ꝑturbare.
Dolet.n.satis ⁊ erubescit charitatē quā
in celo nequit hr̄e.hoies constantes ex
lutea materia in terra tenere. Vñ opꝫ
quantū fragilitati nr̄e cōcedit vt omēs
aditus nocendꝰ eius versutie muniā-
mus ne mors ingrediatur ꝑ portas no
stras. Hec ibi.

De diuersitate demonū et si possunt habere spūs familiares

Decima considera
tio est de diuersitate demonū.⁊
si pñt habere spūs familiares. Pro de
claratōe primi notandū est ꝙ sicut bo
ni angeli sunt distincti in noueꝫ ordini
bus.⁊ cum eis aie sancte.sic etiā demo
nes.qꝛ a nouē ordinibꝰ ceciderūt.sunt
distincti in nouē ordinibus. ⁊ cum eis
anime damnate. Et illi demōes q̄ erāt
altiores hierarchie facti sunt peiores.⁊
inferiores in meridionali ꝑte quoꝝ ꝓsi
dentē vocauit dauid demonē meridia
nū.Est aūt vox cōis multoꝝ ꝙ sunt.x.
differentie demonū quidā dicunt fata
Alij dicuntur vulgariter donen de casa.
Alij dicūt incubi ⁊ succubi. Alij faciūt
ꝓlia.alij comedunt ⁊ bibunt cū homi-
nibus apparent in somnis.alij vt dicūt
fiunt spermate ⁊ ex odore viri ⁊ mulie-
ris cum coniungunt.vel ex radijs pla
netarū. Alij sunt masculi ⁊ femine.ali-
qui sunt mundi ⁊ aliqui imundi. alij il
ludunt viros ⁊ feminas qui xurgume
siue bruxe vulgariter nuncupant.mul
ti asserunt se talia vidisse ⁊ quasi tenēt
quasi certa.sed quid veritatis cōtineat
cōsequenter declarabit.

De fato.

Prima differentia demonū ē de
fatis.voluerūt quidā simplices
dicere ꝙ fata sunt quedā femie
quas dant spūs sup creaturā nouit na
tam. Vñ ⁊ seneca tragedia pma i cho-
ro primo loquit de eis quasi ꝺ qbusdā
sororibꝰ siue deis que sic disponūt vitaꝫ
humanā ꝙ nullus pōt ꝑtransire ordi-
nem ab eis dispositū sic:dicēs dura ꝑ-
agunt pensa sorores.nec sua retro filare

nolunt ad genus hoīm. fetur rapidū
obnia fatis icerta sui. Sequit certo ve
niūt ordine pce.i.sorres ille que dispo-
nunt vitā humanā nulli iusso cessare li
cet.nulli scriptū pferre dicet. ꝙ aūt fa-
ta sint tales femine vel dee disponetes
vitā humanā error est. Unde dicit au-
gu.super Johā.sermone tercio.qui edi
ficent ad credenda fata.i.talia fiūt cor-
da eoꝝ fatua.Et fm vitatē si alicui no
men fati tribuat nulli nisi volūtati dei
tribuēdū est.fm aug.v.de ciuit. dei ca.
viij.q2 ille summus deus optime ꝛ ve-
rissime credit cuncta scire anteq̄ fiant.
ꝛ nihil inordiatū relinquere.Quia er-
go diuina voluntate cuncta disponūt
cum sit prima regula in ꝯtingentibus
ideo fatū non mulieres nō dee nō vis
positōis siderū sed diuina voluntas fa
tum appellabit. Unū fatū isto mō dicit
a forfaris.ꝛ sic fatū dicit quicq̄d deus
fatur. Si plura vis videre de fato ꝛ for
tuna ac diuina puidentia. vide in dia-
logo fortune libro.j.ca.ix.vbi latissime
de hac materia locutus sum . Sed q̄d
dicendū est ad illos qui dicunt se talia
fata vidisse. Rūdet ꝙ si talia accidant
nō femine sed demones sunt qui nolūt
imitari ꝛ deridere illud ꝙ deus dixit p
angelū abrae de natiuitate ysaac.ꝛ illō
qō dixit angelus matri sampson. ꝛ il-
lud qō dixit angelus zacharie patri io-
hānis baptiste.ꝛ qō dixit angelus ma-
rie virgini de xp̄o anteq̄ cōcipet.

Secunda differentia demo- num.

S Ecunda differentia demonū ē
illoꝝ qui dicunt duen de casa.
Experiunt sepe hoīes de nocte
in domib9 suis vigilantes in lectis suis
ꝙ ambulat aliquis p domū mutando
frangendo res aliquas ictus magnos
dando specialiter in vasis vinarijs am
mouendo etiā a capitibus hoīm birre-
ta sua.ꝛ tollendo omnes rupas quas
in lectis sup se habent. in quoꝝ aliq̄b9
bus ego expt9 sum. Cum.n.iuuenis
essem ꝛ iacerē in quadā domo quadra
ta cuius solū vnica erat porta ab intus
bene clausa cum alijs tribus socijs in
eodem lecto. Ecce subito in tempeste
noctis silentio audiuimus extra portā
quasi sonū quē apothecarij faciunt in
mortariolis ereis in fracturā specierū
euigilantes ergo ꝛ mirantes quid hoc
esse posset tali hora cessauit modicū so
nus ille.ꝛ post paululū sensibiliter au-
diuim9 intra domū sub mensa quadaꝫ
que ibi erat sub qua manserat cophin9
quidē quasi plenus nouis nucibus. et
tantus ibidē sentiebat a nobis sonitus
nucū ꝯfractarū ac si ibidē plurimi por
ci grofolantes nucesq̄ ꝯfrangētes am
bularent.de quo non modicum stupe-
facti eramus cum ianua optime ab in
tus esset clausa ꝛ nullus alius esset in-
gressus. Post paululū vo cessante so-
nitu illo in angulo p̄dicte quadre no-
bis opposito:subito apparuit quidam
paruus splendor ꝛ nunq̄ amplius vi-
dimus nec aliquid sensimus. Quidaꝫ
autē ex socijs qui maioris etatis erat
ꝛ vir satis peritus dixit nobis ꝙ non ti
meremus.quia erat quidam spiritus
malus nobilis aerarchie qui alia ma-
la non operabatur nisi ludos illos. sed
die facto nuces sicut dimisimus inue-
nimus. Faciunt etiaꝫ luctam cum ho
minibus ꝛ plura alia aliq̄bus pauoro-
sa.ꝛ fm veritatē tales nō sunt homies
nec mulieres sed sunt quidā demones
qui volunt deridere homines volētes
imitari angelū qui luctatus est cuꝫ ia-
cob.ꝛ angelū qui locutus est cū Moy
se.ꝛ angelum quē vidit Josue in cam
po hiericho.ꝛ licꝫ multa damna de no
cte in domibus videantur egisse.nihil
tamen damni de die reperitur. Nec

res aliqua mutata de loco suo. sed quelibet in suo ordine sicut primo erat. est ergo illusio quedã taliũ demonũ derisor͞ que ad nihil aliud extendi põt nisi ad talem hoĩm derisionẽ.

Tercia demonũ differentia ẽ.

Tercia differentia est quorundã demonũ qui incubi ꝛ succubi nuncupant. qui homines generare dicunt. tales.n. demões in specie hominũ viror͞ aliquo mõ. Aliqñ incũbunt feminis ꝛ aliqñ in specie feminarũ succumbunt viris. Quõ aũt tal' generatio efficiat declarat doctor seraphicu ꝛ bonauentura sup secũdũ sniarum in scripto suo. dicens ꝙ in actu generationis sunt duo. s. seminis decisi constitutio fm neruos ꝛ virtutes caloris tali speciei cõpetentes. ꝛ sic est solius illi⁹ cui dedit deus vim generatiuã vel propagatiuã. ꝛ hoc nullo modo competit demonibus assumẽtibus corpus. Item est ibi seminis pfecti transfusio ꝛ transfusi susceptio. ꝛ hoc põt ꝯpetere demonibus. Primo.n. demones succũbunt viris in specie mulieris ꝛ ex eis semen pollutõis suscipiunt ꝛ quadã sagacitate nature ipm semen in sua virtute custodiunt. ꝛ postmodũ deo pmittente fiunt incubi. ꝛ in vasa mulieris transfundunt ex qua transfusione homines generari possunt. non tñ sic generati sunt filij demonũ sed homis. Hec ille. Isto mõ fert generatũ fuisse merlinũ. Vnd legitur in historijs brittanor͞ ꝙ rex bortegris qui brittaniã regebat totius insule in se odia considerans. Inito cõsilio cuz sapientibus quid agere deberet ad tutamen sui iussit ꝯuenire artifices qui ei castrũ fortissimũ fabricarent. sed cum opus terra absorberet suasum est ei a magis ꝛ cõiectoribus. vt hoiem sine patre natuz quereret. ꝛ eius sanguine lapides ꝛ cementa aspgi pcipet. ꝛ sic suũ edificiũ stare posset. Querit ergo merlinus qui illis tẽpibus natus erat cuius ortus tradit fuisse mõ subscripto Quidã.n. dicunt eum fuisse filiũ cuiusdam monialis filie cuiusdaz regis que clementia vocabat. Richardus vo dicẽ eaz nõ fuisse monialẽ sed dicit ꝙ inter moniales nutrita fuit in eccia beati petri de vrbe baemadim. Huic autẽ demon apparebat in specie pulcherrimi iuuenis quã sepius alloquens deosculabat. tandẽ eam cognoscens grauidã dereliquit. Cũqꝫ huius facti noticia ad pdictũ regem bortegeriũ peruenisset stupefactus rex a magis pquirit vtrũ hoc possibile videret qui responderũt ꝙ sic qr phor͞ historie hec affirmant. Refert eñ apoleyus inter lunam ꝛ terram eẽ demones incubos certa. qd nec beatus aug. discordat. vt i. xv. libro de ciui. dei patet. Hic merlinus a nũcijs regis requisitus. cum inuentus fuisset corã rege cum matre adducit. Qui regẽ interrogauit cur ipe cuz mre sua vocati fuissent. Cui rex cãm vocationis apperuit dixit quoqꝫ ꝙ vnum castrũ seu turrim edificari mandauerat. sed fundamẽta in loco firmari nõ poterant. qr quiqd i die edificabat in nocte totũ absorbebatur. Cunqꝫ magi ꝛ cõiectores de causa requisiti fuissent. Responderũt nullo mõ posse in loco fundamenta firmari. nisi inueniat homo sine patre cui⁹ sanguine lapides ꝛ cementa aspgant. Tu aũt diceris eẽ talis. ꝛ ppter hoc te pquiri fecimus. Ad que verba merlinus respõdit dicens magos ꝛ cõiectores fuisse mentitos. cãmqꝫ aperuit ppter quaz non poterant firmari fundamenta asseruit quoqꝫ stagnũ sub fundamẽto eẽ ꝙ totũ qd struit absorbet. Querit ergo fodiendo ꝛ sic inuenit. Tunc mandat merlinus euacuari stagnũ p riuos ꝛ incepit tunc aperire mysteriũ futuroruz. sicut plenius continet in collectatione historiar͞ fratris Johannis de podio.

Non ergo ꝯm ea que supradicta sunt: mirandū est si sic homines generent̄ ꝑ demones incubos ꝛ succubos. lꝫ istud raro inueniat̄. frequenter tñ experiunt̄ aliq̄ne femine etiā deo dedite ꝛ nimiū deuote tales demones ad se veniētes. qui eas vigilantes a lectis extrahūt vel orantes amplexant̄. ꝛ quadā dulcedie somni soporate euigilantes inueniunt se pollutas ac si cuꝫ viris miscerēt̄. nec remediū se habere posse. dicunt nisi solum cū ligno vere crucis xp̄i. in cuius p̄ñtia accedere nō p̄nt tales demones sicut istis tempibus experte sunt q̄ hoc bello tribulant̄. De viro etiam quodaꝫ deuoto audiui ꝙ semel cū esset in orōne sentiebat in aere quandā dulcedinē cantus venire ad se qua appropinquā te soporabat̄. ꝛ euigilans inueniebat se pollutū. Plura alia de istis spiritibus accidunt que longū essent enarrare. tales. n. demones volunt deridere hoies ꝛ volunt imitari angelos q̄ loquebant̄ cum daniele ꝛ cum zacharia. ꝛ cū sancto iohanne q̄ quasi sp̄ erant cuꝫ eis in cubiculo suarū habitationū.

Qualiter demones videntur facere prelia.

Quarta differentia est aliquorꝫ demonū qui vigilantibus per vias apparent quasi exercitus magni. qui cū magnis tumultibꝰ incedere vident̄. ꝛ vulgo dicit̄ huesta antigua. Aliq̄n etiam videntur facere p̄lia magna. tales. n. volunt imitari p̄lia regis senacherib ꝛ constantini ꝛ alia multa. de q̄bus supra libro. iiij. ꝯsideratiōe ix. dcm̄ est. In quibꝰ ipi lucrati sunt nō quam multitudinē animarū.

Quō demones in forma humana videntur comedere.

Quinta differētia est aliquoꝝ demonū q̄ inter hoies se apparent cōmedentes ꝛ bibentes quasi associantes se eis. Tales volūt deridere homines ꝛ volunt imitari angelos q̄ cuꝫ abraā cōmederūt ꝛ ꝑ viam fuerūt ꝛ raphaelē angelū qui socius fuit Thobie iunioris q̄ cū eo comedere ꝛ bibere videbat̄. ꝛ xp̄m qui sociatus est ꝑ viā lucam ꝛ cleophā ꝛ ad mensaꝫ cū eis fuit Vñ legit̄ in vita beati germani q̄ cuꝫ p̄dictus sanctus quadā nocte hospitatꝰ fuisset in vna domo. ꝛ post cenā mēsa iterū pararet̄. admiratꝰ quesiuit ab hospitibus cui denuo mensa pararet̄. qui cū dicerent ꝙ bonis illis viris ꝛ mulieribus que nocte incedūt ꝑpararent. nocte illa statuit sanctus germanus vigilare. ꝛ ecce vidit multitudinē demonū ad mensam in formis viroꝝ ꝛ mulierū venientē q̄ eis ꝑcipiens ne abirēt cunctos de familia excitauit ꝛ quesiuit si ꝑsonas illas cognoscerent. qui cū oēs vicinos ꝛ vicinas dicerent esse misit ad domos singuloꝝ. ꝛ ecce in suis lectulis sunt inuēti. adiurati ergo ꝑ sanctū germanū demones se esse dixerūt qui sic homines illudebant.

Quō in somnis terrēt hoies.

Sexta differentia demonū ē eoꝝ q̄ in somnis hoibus apparent: eos inquietantes diuersis modis somnioꝝ. terrēt etiā dormiētes intantū vt euigilans hō sentiat se totum horribilitatū ꝛ alteratū ex p̄ñtia spiritꝰ maligni. Vñ Job. iiij. In horrore visionis nocturne quō solet sopor occupare homies. pauor tenuit me: ꝛ tremor ꝛ oīa ossa mea pterrita sunt. ꝛ cum sp̄s me p̄ñte transirent inhorruerūt pili carnis mee. nec mirū q: magnū pauorem ꝛ tremorē sequit̄ piloꝝ erectio. ꝛ sic h̄ sequar ad p̄ñtiam sp̄s boni cuiusmodi erat iste qui Job apparuit ꝛ terruit. multo fortius sp̄s malignus terrorē ꝛ pauorē inducet. Quō. n. sit sp̄s malꝰ signū est ꝙ cum homines sic euigilāt ꝛ nomen iesus cuꝫ deuotōe semel noiat

facto signaculo crucis securat̃ stati ani
mus a tali alteratõe demone fugato. ta
les. n. demones volunt deridere hoies
ꝛ appetunt imitari q̃ apparuerunt in
somnijs ꝓphis. ꝛ ioseph sponso virgi-
nis ac alijs pluribus sanctis.

Demonũ eoꝝ qui generãtur ex cõiunctõe viri ꝛ mulieris.

s Eptima differẽtia demonũ est:
ẜm aliquos insipientes q̃ dice-
re voluerũt ꝙ sunt aliqui demo
nes siue spũs q̃ fiunt odore aeris cum
hõ accedit ad mulierẽ. ꝛ ꝙ aliqui etiaꝫ
fiunt ex radijs planetaꝝ cũ mutuo rep
cutiunt̃. Et dicũt ꝙ illi q̃ meliores sunt
veniunt in somnijs hoibus ꝛ faciũt ꝙ
somniẽt. ꝙ dormiũt cuꝫ mulierib⁹ ꝛ re
cipiunt illud semen ex quo nouiter effi
cit̃ vnus spũs. que oia sunt falsa ꝛ erro
nea. cũ a principio facti sint oẽs angeli
siue boni siue mali. nec facta fuit crea-
tio alicui⁹ maligni spũs postq̃ꝫ cecide-
rũt a celo. sicut nec postea creatus ẽ ali
quis bonus angelus.

Quõ apparent in specie ma- sculi vel femine.

o Ctaua differẽtia demonũ ẽ eoꝝ
qui in spẽ viroꝝ ꝛ feminarũ ap
parent. q̃ ẜm veritatẽ nec sũt ma
sculi nec femine. Verũtñ aliquib⁹ eoꝝ
placet plus societas viroꝝ ꝛ alijs muli
erũ. Et causa huius diuersitatis ꝛ ẜm
dispositões diuersas quas inueniũt in
viris vł feminis ad suas deceptões cre
dendũ. sicut legim⁹ de eua ꝛ fitonissa ꝛ
pluribus alijs mulierib⁹ cuꝫ q̇bus dia
bolus lucratus est multũ. Et ido tales
demones adheserũt mulieribus. ꝛ nõ
adheseꝛt helye. nec samueli. nec nathã
nec helyseo. nec alijs plurib⁹ sanctis ꝓ-
pter quos ipi ꝑdiderũt multitudinem
aiarũ. nec tales demones adheseꝛt vir
gini marie nec susanne. nec sãcte lucie
margarethe. katherine. nec alijs pluri
bus virginibus ꝛ feminis sanctis. ꝓpt̃
quas multũ demones ꝑdiderũt. Vñ
isto mõ plus diabolus quiescebat cuꝫ
egea q̃ꝫ cũ vxore sua maximilla ꝛ plus
cum datiano q̃ꝫ cum vxore sua alexan-
dra. ꝛ plus cũ maxentio q̃ꝫ cum vxore
sua. ꝛ sic de de pluribus alijs.

Qũo dicuntur mũdi ꝛ imũdi

n Ona differentia demonũ ẽ eoꝝ
qui mundi ꝛ imũdi dicunt̃. Vñ
ꝛ Luce. xj. saluator dixit. Cũ im
mundus spũs exierit ab hoie ꝛc. Dici
tur aũt spũs imundus ꝓpter tria. Pri
mo ꝓpter imundiciã ꝓprie iniquitatis:
ezechieł. xxviij. repleta sũt interiora tua
iniqtate ꝛ peccasti. s. peccato supbie. et
eieci te de monte sctõ dei. i. de celo em
pireo tanq̃ꝫ leprosum. Secũdo ꝑꝑ im
mundiciã suggestionis. qꝛ feda ꝛ imũ
da suggerit. est eñi diabolus ad modũ
leprosi. qui statim inficit cor hũanum
cum se ei applicat ꝑ cõsensum. Jõ orat
eccia in collecta. Da quesumus domi
ne pplo tuo diabolica vitare contagia.
Tercio dicit̃ imũdus ꝓpter imudiciã
habitatõis. qꝛ nõ habitat nisi in imun
do loco. i. in existẽte in peccato morta
li. Ad similitudinẽ vpuppe que nidifi
cat in stercore. Vnde demones dicunt
dño math. viij. si eijcis nos hinc mitte
nos i gregẽ pecoꝝ. Aduertẽdũ tñ ꝙ ꝓ
pri diabolos habitat in hypocritis Lu
ce. xj. ꝛ ingressi habitant ibi. sedet i aua
ris diuitibus. ps̃. sedet in insidijs diui
tibus. dormit in voluptuosis. Job. xl.
sub vmbra dormit. regnat aũt in super
bis. Job. xlj. Jpe rex sup filios supbie.
Aliqui eoꝝ dicuntur mundi qd̃ sic in
telligendũ est ꝙ illi demones q̃ fuerũt
de altiori ordine volũt plus decipe lim
pidiores ꝛ puriores creaturas. sicut pꝫ
de lucifero qui tentauit primũ hoiem
ꝛ xp̃m in deserto. ꝛ sic de plurib⁹ alijs
sanctis. Vnde Alexander papa. iij. q.
j. c. nulli. dicit diabolus non cessat cir

cuit querens quẽ3 deuoret. ꝛ querere
quos ex fidelibus perdat. ꝛ maxime il
los quos ardentiores in seruitio salua
toris eiꝗ familiariores inuenerit. ꝛ in
tantũ desiderat impugnare seruus dei
mundus ꝛ sanctus ꝙ nõ solũ vnus mit
titur cõtra vnu3 sed sepe plurimi. Vñ
in cronicis minoꝝ legiẗ ꝙ cum sel' de
mones tpe beati francisci cõgregarent
cum principe suo vt deliberarent. quõ
possunt ordinẽ sancti francisci nouiter
incipientẽ destruere septẽ milia demo
nũ fuerũt electi contra q̃nꝗ frẽs quos
beatus franciscus ad vnũ heremitoriũ
destinauerat vt illos a mũdicia vite cõ
tẽptu mũdi ꝛ vera hũilitate auerterẽt.
qꝛ ergo tales demones plus sequunẗ
homines mundos ꝛ sanctos. Jõ ð no
minatõe extrinseca demones mũdi ap
pellare possunt. lz in se imũdissimi sint
peccatis vt dictũ est. Demones ꝟo in
ferioris ordinis lz nõ possint decipere
ꝑsonas altioris vite. placet tamen eis
cum immũdi efficiunẗ ꝛ turpes in pec
catis. ꝑsertim delectanẗ demones cum
auertant aliquem a vera fide iesu xpi
dñi nostri. quia de alijs virtutibus paꝝ
curant sine fide. Ideo dicitur. j. Pe. v.
cui resistite fortes in fide. Sobrij ergo
estote ꝛ vigilate.

Qño illudunt feminas q̃ bru xe vel xurgine nuncupantur.

Decima differentia demonu3 est
eoꝝ qui decipiunt mulieres ali
quas vetulas maledictas q̃ xur
gine siue bruxe nuncupanẗ. Sciẽdũ
ergo est ꝙ sunt queda3 male gentes vi
ri ꝛ mulieres apostate in fide ꝛ heretice
creature ꝛ false qui seipos dant volun
tarie diabolo. ꝛ diabolus recipit eos ꝛ
dat eis ꝙ per suas artes falsas eis ap
pareat ꝙ ambulant ducentas leucas.
ꝛ ꝙ redeunt in spaciũ. iiij. vl' quinꝗ ho
rarum. ꝛ ꝙ destruunt creaturas suggẽ
tes sanguinem eoꝝ. ꝛ ꝙ faciũt alia ma
leficia que volunt ẜm diaboli volunta
tem ꝙ est eis ꝛ illis qui eis credũt ma
gna deceptio ꝛ illusio diaboli. Veritas
aũt huius facti est ꝙ quando iste male
persone volunt vti his pessimis fictõi
bus consecrant se cum verbis ꝛ vnctõi
bus diabolo. ꝛ statim diabolus recipit
eos in opere suo ꝛ accipit figurã earu3
ꝛ fantasiam cuiuslibet earu3. ducitꝗ il
las per illa loca ꝑ que desiderabãt cor
pora ꝟo earum remanent sine aliqua
sensibilitate. et cooperit illa diabolus
vmbra sua ita ꝙ nullus illa videre pos
sit. ꝛ cu3 diabolus videt in fantasijs ea
rum. ꝙ impleuerant que volebant nõ
ammouendo ab eaꝝ fantasijs diaboli
cas fantasias que viderũt reducit illas
imaginationes coniungens cum suis
ꝓprijs motibus ꝛ corporibus. ꝛ tollit
vmbram suam desuper corporibꝰ earũ
ꝛ statim videre possunt. existẽtia tamẽ
illoꝝ nunꝗ ab illo loco absens fuit sed
solum actio cum idolo ꝛ fantasia fue
runt illis rebus que diabolus eis ꝑsen
tauit. ꝛ que fec. ꝑ quolibz eoꝝ. ꝛ ꝙ hoc
facit diabolus. non est mirum. quia il
la operatur vt derideat miseras aĩas
volens imitari ea que deus verissime ꝑ
angelos bonos fecit. sicut qñ deducit
abacuc ꝓphetam per pupillum de iu
dea in babilonem realiter cum sua ꝑñ
tiali existentia ꝛ actione. Sed ꝙ diabo
lus habeat potestatẽ mutandi existen
tiam alicuiꝰ creature. nec facere ꝙ trãs
eat vnum corpus per aliud sine dam
no vnius vel amborum. vel ꝙ transeat
maius corpus per spacium impropor
cionatum loco. vt videlicet ꝙ ingrediã
tur tales persone per parua foramina
domoꝝ. vel ꝙ sit sil' vnu3 corpus in di
uersis locis vel diuersa in vno ꝛ silia lz

demones facere non possunt cum hec repugnent naturali phie. et solũ p miracula aliq̃ talia a deo sunt possibilia fieri. vt dictũ fuit supra cõsideratõe. v. hus libri cũ d ptãte demonũ ageret. Illud tñ qd diabolus põt facere est q vnũ p altero videat. et q illud qd natura põt facere in vno mense ipe põt facere i pũcto. et causa est. qr scit applicare actiua passiuis. sicut pz in his que fecerũt magi pharaonis. Qd tñ diabolus faciat q vnus hõ cõuertat in serpentẽ vl' auẽ vel plantã. hoc ẽ sibi impossibile. et iõ in hoc multi puersi xpiani alchimiste sunt decepti habentes pacta cũ demonibus cogitantes q p eoꝝ artẽ ferrum cõuertet in aurũ. Qd aũt vna res sit et videat altera hoc bene põt diabolus facere deo pmittẽte. Sic. n. sepe facit diabolus vt plurimos decipiat. Sic. n. legitur in hystoria sancti clemẽtis et sancti cipriani et sancti germani et alioꝛum multoꝝ. qr accipiebat figuras aliquoꝝ viroꝝ et mulierũ ad decipiendũ pplm. et ad diffamandũ creaturas dei. Et iõo nõ est credendũ q hoies vel mulieres cõuertant in anseres vel aliis silib9. ea ergo que scelerate mulieres credũt et pfitent. s. se cum diana dea paganoꝝ nocturnis hoꝛis et cũ herodiade. et nimia mulierũ multitudine equitare sup q̃sdam bestias et multa terrarũ spacia in tempeste noctis silentio ptransire eius q iussionibus obedire velut dño. et cũctis noctibus ad eius seruitiũ euocari et q ab illis possunt alique creature in melius vel in deterius cõmutari. Aut in spẽm vel siltudinẽ aliã transfoꝛmari. oia sunt falsa et errones. et nõ a diuino spũ sed a maligno vt dictũ est talia fantasmata mentibus eaꝝ irrogant. qr cum alicuius aiam per talem credulitatem subiugauerit sibi transfigurans se in angelũ lucis. et transfoꝛmãs se in diuersarũ psonarũ spẽs atq siltudies mentẽ quã captiuã tenet multipliciter deludit. et nullus debet venire in tantã stulticiã vt credat hec oia que in somniis et spũ tantũ fiunt etiã in coꝛpe accidere cum etiam paulus nõ audeat asserere q fuerat raptus in coꝛpe. Quecũq ergo talia crediderit. s. postq̃ sup talibus audierit veritatẽ vel asseruerit. s. ptinaciter pculdubio infidelis est et pagano deterioꝛ. xxvj. q. v. epi. et qr nimium habundant tales puerse mulieres in delphinatu et in vasconia vbi se asserunt cõcurrere de nocte in quadã planicie deserta vbi est aper quidã in rupe qui vulgariter dicit elboch debisne. et q ibi cõueniunt cum candelis accẽsis et adoꝛant illũ apꝛ osculãtes eũ in ano suo. Ideo capte plures earũ ab inquisitoꝛibus fidei et cõuicte ignibus cõburunt. Signa aũt cõbustarũ sunt depicta qualiter. s. adoꝛant cum cãddelis p dictũ aprũ in domo inquisitoꝛis tholosani in magna multitudine camisearũ sicut ego pꝛiis oculis aspexi.

De spiritibus familiaribus.

Circa secundũ pꝛincipale huius decime cõsideratõis. s. vtrũ possint haberi spũs familiares. Respondet ad hoc beatus aug. viij. de ciui. dei ca. xiiij. q apoleyus platonicus scripsit q socrates habuit deũ vnu3 ex illo genere minimũ. qui dicunt demones cum quo habebat amiciciã et cõsilium a quo phibet inquit aug. solitus amoueri vt desisteret ab agendo quõ illud qd agere volebat non psperere fuit euẽturũ. Ex quo satis clare videt accipi argumentũ q ille phs habuit familiarẽ spm. sed est difficultas si ille spũs erat bonus vel malus. videretur alicui q esset angelus bonus. quia ceteri futura pnunciare non possunt nisi foꝛte diuino iudicio sicut fuit supꝛa declaratum consideratõe secunda huius q̃nti

libri. nec obstat quia dicit aug. ꝙ dicebatur demon. q2 apud grecos idem significat ꝙ plura cognoscens. Dixit tñ doctor illuminatus franciscus de maronis in floribus suis supͬ isto passu ꝙ magis credit ꝙ fuit malus angelus. q2 socrates paganus ⁊ infidelis erat. Sic ergo ptꝫ ꝙ demones tanq̃ familiares spũs pñt haberi in damnatõem tñ illorũ q̃ suam familiaritatẽ hr̃e cõtendũt. Cauendũ est etiã ab incauta inuocatõne demonũ. Vnd̃ Greg. in li. dialogorũ narrat ꝙ stephanus pr̃sbyter de itinere rediens mancipio suo neglig̃eter p̃cepit dicens. veni diabole discalcia me ad hanc vocẽ ceperũt caligarũ corrigie cum summa velocitate solui ꝙ vt presbyter sensit expauit. ⁊ magnis clamoribus dicit recede miser. nõ. n. tibi sed mancipio suꝫ locutus. sicq3 ex magna pte solute suarum caligarũ corrigie remanserunt. ⁊ sic ptꝫ ꝙ lꝫ aliqui nolunt hr̃e demões familiares ex mala tñ cõsuetudine loquendi de diabolo ipi efficiunt familiares eis vt subito faciant q̃ incaute mandant.

p̄sbr

De qualitate corporũ in quibus demones apparent.

Decima consi-

deratio est qualia sunt corpa in q̃bus demones apparent. ⁊ si possunt humana corpora vel aĩas subintrare Juxta ergo tria que querunt trib⁹ punctis pñs consideratio explicabit. Primus erit de qualitate ⁊ figuris corpoꝝ in quibus demones apparent. Secundus erit de subintratõe demonũ in corporibus obsessoꝝ. Tercius erit si pñt demones essentie anime illabi quod ẽ siam subintrare.

De qualitate ⁊ figuris corporũ in quibus demones apparent.

Primus punctus est de qualitate ⁊ figuris corpoꝝ in quib⁹ demones apparent. Circa qd̃ notat seraphicus doctor bonauentura dicens in suo secũdo loquens d̃ angelis bonis ⁊ malis qd̃ in angelis duplex ẽ vis. s. cõtemplatiua qua cõuertunt ad deum ⁊ fruũt eo ⁊ administratiua ꝺm quam descendũt ad nos ⁊ cõdescẽdũt nobis. ⁊ vt cõgruentius nobis cõdescẽdant indigent solatio corpis assumpti. qd̃ assumunt angeli sicut organũ vl' instrumentũ ad opandũ. ⁊ sicut signũ ad seipos manifestandũ. ⁊ sicut opimẽtũ vel habitaculũ ad conseruandũ vel ad nos letificandũ ⁊ cõfortandũ. ⁊ sic corpus assumptũ cõiungit angelis sic instrumentũ motori. Hoc. n. magis req̃rit exigẽtia ex pte nr̃a q̃ ex pte sua. Et est sciendũ ꝙ corpus effigiatuꝫ hũana effigie magis cõpetit opatiõe spũs rõnalis. Jdeo angelus bon⁹ assumit corpus non qualecunq3 sed hũana effigie insignitũ. Et istud corp⁹ sic assumptũ dicit esse corpus elementare. Nõ quia sit ex quatuor elementis plena mixtõe cõmixtũ sicut est corpus ꝯplexionatũ. nec q2 sit ex puro ⁊ simplici elemento formatũ. sed q2 principaliter formaẗ ex aere cuꝫ mixtione aliqua altert⁹ elemẽti. sicut videmus in nube que nõ ẽ corpus plene mixtũ. habet tñ in se naturas pluriũ elementoꝝ. per hunc auteꝫ modum est corpus ab angelo sumptũ q2 principaliter ab aere esse formatum intelligitur cõcurrente ad hoc natura alicuius vaporis aquei vl' terree. q̃ quidem facit tam ad varietatẽ cõdepressationis q̃ ad multiformitatem coloris. hanc aũt non optꝫ angelũ de longinq̃ cogitare cum aer pro magna sui parte sit cõmixtus vaporibus. Scd̃m veritatem aũt tenendũ est ꝙ angeli tam boni q̃ mali assumunt corpora nõ de natura celesti sed elementari nõ simplici

duplex vis

Corpus

angli tam boni q̃ mali

ter nec plene mixta sed medio mō. vt
pote ex aere vaporabili. angelus tamē
malus accipit ex pte inferiori. bonꝰ vo
ex supiori. De figuris vo corpoꝝ in q̄
bus demones apparent vt plurimum
sunt turpissime. Et ĩō si fm eius diffor
mitatē in peccando ꝑmitteret deus ꝙ
correspōderet figura corpis assumpti.
nō esset aliquis hō viuens q̄ eius visio
nē horribilē posset tolerare. Vñ ꝛ vir
go gloriosa ꝓ singulari dono petijt a fi
lio ꝙ in morte sua nō appareret ei dia
bolus. credendū est ꝙ xp̄c eius dulcissi
mus filius reuelauit sibi turpitudinē
eius. ꝛ hinc est ꝙ pictores oēs deformi
tates serpētinas ꝛ brutales quas vidēt
ꝛ quas excogitare possunt depingunt
in figuris demonū. Vnde legit̄ d̄ quo
dam pictore ꝙ quotienscūqꝫ pingebat
imaginē virginis cū oī studio ipaꝫ pul
cerrime effigiebat. sed cū pingebat dia
bolū cum oī diligētia difformius quo
poterat describebat. ꝓpter qd̄ indigna
tus diabolus ꝯ eum ꝓcurauit quō pi
ctor ille haberet verbū cuꝫ vxore cuius
dam militis illius ciuitatis vbi erat. et
finaliter tantā ardorem posuit int̄ eos
ꝙ concordauerūt se mutuo. ꝛ nocte q̄
dam acceptis plurimis iocalibus auri
ꝛ argenti recesserunt. diabolus autem
cum vidit ꝙ erant extra ciuitatem ascē
dit campanile ecc̄ie ꝛ pulsauit campa
nam sicut cōsueuit pulsare ꝓ igne vel
ꝓ accipiendū armis. exeuntes autem
homines per totam ciuitatē querebat
quid hoc esset. Rñdit diabolus q̄ pul
sabat ꝙ pictor ille portabat extra ciui
tatē vxorē talis militis. exeūtes g̃ pro
pter illam vocem ceperunt pictoreꝫ il
lum cum militis vxore ꝛ posuerūt eos
in carcerē. maritus vo q̄ p̄sens erat in
captōe eius sperans ꝙ altera die ambo
ꝑ iusticiā pimerent̄ dolens de pulchri
tudie capilloꝝ vxoris p̄scidit capillos
eius quos secum duxit ad domū suaꝫ.

Cuꝫ ergo valde angustiati ꝛ timōre cō
cussi ambo nocte illa manerēt in carce
re. recordatus est pictor de virgine bea
ta quam ipse summe pulcerrimam de
pingebat. ꝛ cum magna deuotōe recō
misit se sibi quatenus dignaret̄ eos li
berare a periclo illo. Et ecce regina an
geloꝝ dei mater pulcerrima apparuit
eis in carcere. soluitqꝫ eos a vinculis ꝛ
aperuit portas carceris p̄cepitqꝫ picto
ri ꝙ iret in domū ac si nihil sibi accidis
set. p̄cepit etiam mulieri illi ꝙ iret ī do
mū suam ꝛ secrete iuxta maritū suuꝫ q̄
in lecto erat accūberet et disparuit vir
go beata. Illi vo impleuerūt oia sicut
eis p̄ceperat. Cūqꝫ euigilaret miles in
uenit apud se vxorem suam. ꝛ miratus
quesiuit quis esset que rñdit quasi ad
mirans ꝛ quis debeo esse nisi vxor vr̄a
Et ille. nunquid ego te cepi cum picto
re ꝛ dimisi in carcere heri. ꝛ deduxi ca
pillos tuos quos manu ꝓpria a capite
tuo p̄scidi. Respondit illa somniastis
illud domine. Ille ergo surgēs a lecto
quesiuit capillos ꝛ nō inuenit ostēdēs
ꝛ illa caput suum nihil deficiebat de ca
pillis eius. Venit ergo vir eiꝰ ad alios
ciues qui secum fuerant in captione. ꝛ
quesiuit ab eis si recordabant̄ de tali
facto qd̄ acciderat die p̄teritat. Dixerūt
ꝙ sic narrauit quō vxor sua erat in do
mo cum oibus suis capillis. ꝛ dicebat
ꝙ erat somniū. Venerunt etiam in do
mū pictoris ꝛ inuenerūt eū ac si nihil
male fecisset occupatū in picturis suis
ꝛ finaliter meritꝭ virginis gloriose oēs
in vnum cōcordauerunt ꝙ illud fuerat
somniū. Ecce ergo quāta demonis ma
licia ꝓpter picturā sue difformitatis. Et
notandū ꝙ lꝫ diabolus vt cōiter sicut
depingit̄ in talibus deformibus figu
ris se p̄sentet. sicut cum decepit euam
sub figura serpentis. sepe tñ deo ꝑmit
tente vt leuius decipiat transfigurat se
in angelū lucis fm apl'm. sicut etiaꝫ le

git apparuisse in figura crucifixi. Sed
diceres in quo tunc pōt cognosci ꝙ sit
angelus malus. Rñdet ꝙ in.iiij. Pri
mū est qꝛ lꝫ in talibus figuris se repsen
tet. sꝫ tñ si diligēter inspiciat ducit ali
quā difformitatē vt caudā vel quid si
mile. Secundū est ꝙ si apparēs in pn
cipio letificat ⁊ post recessum tristē ho
minē dimittit. nō sic angelus bonꝰ. qꝛ
in principio turbat. sicut pꝫ de gabrie
le cū apparuit danieli Dañ.viij. ⁊ cuꝫ
apparuit virgini Luc.j. qꝛ turbata ē in
sermone eius. ꝫ post recessum dimittit
hoiem cū magno gaudio ⁊ leticia. Ter
ciū est ꝙ indurat hoiem in malo ꝙ sug
gerit. sicut declarauit beatꝰ pr̄ nr̄ fran
ciscus fri rufino in hoc piculo laborāti
vt pꝫ in cronicis minoꝝ. Angelus aūt
bonus nō indurat in malū: ꝫ auertit a
malo ⁊ mollificat ac inclinat ad bonū.
Quartū est ꝙ si aliquid ei turpe respō
deatur p illū cui apparet in eius ꝯtem
ptū ⁊ derisionē statim euanescit. sic pꝫ
in dicta cronica minoꝝ. qꝛ cū beatꝰ frā
ciscus vellet liberare p̄dictū frēm rufi
nū inter cetera dixit sibi vt intelligas ꝙ
ille q̄ tibi appuit in figura crucifixi nō
ē xp̄c ꝫ diabolus dices ei cū tibi appa
ruerit ⁊ dixerit ego sum xp̄c api os tuū
⁊ pouā tibi feces. qd̄ cū faceret fr̄ rufinꝰ
indignatꝰ diabolꝰ cuꝫ magno tumultu
recessit cōfringēs lapides ⁊ rupes. Vñ
⁊ vsqꝫ in hodiernū diē apparet horribil'
illa fractura rupiū in mōte aluerne.

De subintratiōe demonuꝫ in corporibus obsessoꝝ.

Ecundus punctꝰ ē de subintra
tōe demonū in corpibus obses
soꝝ ⁊ de expulsione eoꝝ. Circa
hoc notādū ē ꝙ nō ē ponēdū in dubiū
ꝙ sit obsessio corpoꝝ p demōes cū euā
gelia hoc manifeste expmāt in pluribꝰ
locis. Sꝫ diceres quō demones pñt in
trare corpa ⁊ ea obsidere. Rñdet ꝙ de
mones p naturā subtilitatis sue ⁊ spūa
litatis pñt quecūqꝫ corpa penetrare. et
in eis sine obstaculo ⁊ ipedimēto sub
sistere. Itē p rōnē sue ptātis pñt ea cor
pa in qbus sunt cōmouere ⁊ cōturbare
⁊ iō demones subtilitate et ptāte natu
re pñt corpa hūana penetrare et ita in
trare pñt etiā vexare nisi ꝓhibeāt a vir
tute superiori. ⁊ cū pmittit a deo itroi
re ⁊ vexare dicunt corpa obsidere. Et si
queras quare hoc pmittit deus. Rñde
tur ꝙ ꝓpter tria. vel ad sue glorie osten
sionē vel ad peccantis correctōem. vel
ad nr̄am instructiōem. Sꝫ ex q̄ istaruꝫ
causarū determinate hoc deus pmittat
latet hūanā industriā ꝓpter hoc. qꝛ oc
culta sunt dei iudicia. Verba sunt dñi
bonauenture in scdo sniaꝝ di.ix. Et si
velis scire sup quos habꝫ diabolus ma
iorē ptātē ad obsidendū eos post xp̄i
passionē. Rñdet ꝙ sup excōicatos pre
scisos ab eccia hꝫ diabolus potestatē
vexādi corpaliter. Vñ.j.Coꝝ.v. Iudi
co illum qui hmōi est tradere sathane
in interitū carnis. In nō p̄cisis aūt po
testatē nō habet diabolꝰ nisi q̄ntū a deo
pmittit vt dictū est. vel ad peccati puni
tōem vel ad alioꝝ terrorē ⁊ correctō. eꝫ
vel ad glorie dei ostensionē. vel ad bo
norum coronā ⁊ exercitatōem. Et si di
cas. nunquid ante passionē xp̄i habe
bat potestatē etiam vexandi homines
Respondet ꝙ habebat potestatē vexā
di corpaliter omnes p̄terqꝫ illos solos
q̄ priuilegio solo tuebantur a dño Job
j. nōne tu vallasti eum. non tñ vtebat
diabolus semper potestate puniendi.
vt maiorem haberet potestatē seducē
di per culpā sicut ⁊ nunc excōmunica
tis ⁊ infidelibus. sic em̄ diabolus omit
tit aliquando mala facere vt peius fiat
quia non vexando excōmunicatos. vt
in primitiua ecclesia. tales sententias
minus vitant homines et minus ti
ment. Et hinc est ꝙ sunt multi precisi

excōicati qui nō essent si eos vexaret. Et notandū q cum aliquem vexat diabolus pōt p voluntate sua p linguā hominis diuersa formare verba. Et iō arrepticij aliqn loquūt ideoma ignotū sicut purus laicus latinū qd est manifestū signū demoniaci. Vn̄ ⁊ demō qdā rusticū obsidens reqsitus a quodā magistro cōiurante quare nō recte loqbat latinū. Rn̄dit nō possuz domare labia illius rustici. Et si qris cām quare demones aliqn̄ sm varietatē lune magis affligunt hoīes q̄ alio tpe. Rn̄det q ē duplex cā sicut notat nicolaus de lira sup math. ca. xvij. declarās quare discipuli nō potuerūt curare lunaticū. Prima cā est vt p hoc creatura dei. s. ipa luna infamet. vt hiero. ⁊ chrisost. dicunt. Secunda est q pter mollicie cerebri in nouilunio qn̄ abūdant humida sup que luna hz dominiū cerebrꝝ est aptius: vt demon in ipo aliquid operet. hinc demones sm certa augmenta lune pturbant hoīs fantasiā qn̄ pſiderāt cerebrū ad hoc esse dispositū. Nunc videndū est de eoꝝ expulsiōe. Circa qd notādū est q demones non nisi virtute diuina pn̄t a corporibus expelli imediate vl me diantibus angelis qui freqnēter in talibus sunt executores diuie volūtatis. nec aliqua res sensibilis aut virtus corporalis pōt in eis aliquid agere directe vel indirecte cū sint oīno spūales substantie p qd pn̄t ad aliqd cōpelli. nec p cōseques ab obsessis corpibus expelli. Verūtn̄ ex euangelio xpi duas doctrinas habemus ad demōes expellēdos. Prima est vlis. s. p nomen iesu. math. vltimo. In nomie meo demonia eijcient. Alia est particularis. q est qoda genus demonioꝝ q nō eijcit nisi in oratione ⁊ ieiunio. vt ptz Math. xvij. Vn̄ sicut in diuersis rebus corpalibus administrandis diuersi angeli a deo preparant ⁊ diuersoꝝ ordinū. sic etiā in diuersis tentationibus demones habēt spālē affectū. q aliqui potentissime tētant de diuitijs cōgregādis aliq de honoribus appetendis. Vn̄ ⁊ aliq dicūt spūs superbie ⁊ aliqui spiritus luxurie. Iste aūt demon de quo loquit xpc habebat virtutē tentandi potissime de vicio carnis qd viciū potissime refrenat p orōnem ⁊ ieiuniū. ⁊ p cōsequens demon in talibus tentans p talia superatur. Radix tn̄ expulsionis demonū vera credulitas ē vt declarat a xpo ca. eo. Cū. n. quererēt discipuli quare nō potuissent expellere illū demonē. xpc respondit pter incredulitatē vestraz. Et si queras. an aliquo mō virtute herbarū vl armonie possint expelli demōes Respondet q ita parua posset esse illa vexatio q penitus expelleret. qd facerent nō agendo in demonē cū sit spiritus sepatus sed agendo in ipm vexatū a demonio. Vexat. n. diabolus sm dispositōem maiorē vel minorē melancolicā vel colericā ⁊c. Herbe aūt ⁊ armonie multū pn̄t imutare dispositōez corporis cū quedā inclinēt ad leticiā quedā ad tristiciā. qd etiā ptz de armonijs. vt ptz. viij. politic. vbi Aristotiles vult q diuerse armonie habent puocare diuersas passiones in hoīe. hec etiā refert boetius in musica sua. ⁊ auctor de ortu sciarū vbi loquens de vtilitate musice dicit q valet ad curandū vel alleuiādū diuersas infirmitates. ⁊ ita patz q herbe ⁊ armonie causare possunt in homine dispositionē contrariam illi vexationi qua diabolus vexare conatur hominem. Ex quo sequitur q ceteris paribus fit vexatio debilior non videtur tamen quomodo herbe vel armonie: possunt in homine dispositionem aliquam causare propter quaz homo nullo modo vexare posset a demōe si permitteretur. quia diabolus mouēdo solum localiter vapores ⁊ ipsos spiritus

inordinato motu possent hoiem multum vexare. herbe autem vel armonie nullā dispositōem causare pñt in hoie sua naturali virtute p quā phibereṫ demon pdictā cōmotōem facere. Cōtingit tñ qñq; q diabolus nō pmittiṫ hominē vexare nisi vexatōe ita pua q per aliquā fortē dispositōem ad cōtrariuз totaliter tollereṫ. ꝛ tūc alique herbe vel armonie possent corpus hois ita ad ꝯrium disponere q illa vexatio totaliter ammovereṫ. v.g. diabolus qñq; posset hoiem vexare vexatōe tristicie ita debiliter q p alquas herbas vel armonias que haberent causare dilatatōem ꝛ diffusionē spirituū qui sunt motus ꝯtrariȷ̄ tristicie totaliter āmovereṫ illa tristicia. Qꝫ aūt dici. j. Reg. xvj. q saul q̄ vexabaṫ a demone alleuiabaṫ qñ David citharā pcutiebat coram eo ꝛ q recedebat spūs malus. Dicendū est q bñ verū est q per tactū citharę virtute naturali illius armonie alleuiabaṫ aliquantulū afflictio saulis inquātū illa armonia aliq̄liter dulcorabat appetitū eius p auditū p quā dulcoratiōem redebaṫ minimus actus ad illam vexatōз. Sз q spūs malus recederet a saule qñ david citharizabat corā eo. hoc erat pter vim crucis qđ satis expsse diciṫ in glo. vbi diciṫ sic. erat david cāticis musice eruditus diversoꝝ sonoꝝ rōnabiꝉ. moderatorꝗ; cōceptus vnitatez essentie significat que varijs modis quotidie resonat david in cithara sua malignum spm̄ cōpescuit. nō qꝛ tanta esset vis in cithara sed in signo crucis que in ligno ꝛ cordarū extensione gerebaṫ que iam tunc demones effugabat. hec de mēte Richardi in qōnibus de quolibet sine piudicio sniē melioris. Ex pdictis excludiṫ vnus error in quo istis tēpibꝰ incidunt aliqui exorciste quō cōiurāt obsessos a demonibꝰ. ꝛ illi demoniaci rñdent ꝛ dicunt q sunt homines mortui vel vivi qui ambulant ibi. ꝛ hec est alia spēs deceptionis diaboli qꝛ bñ scit diabolus omnes qui male vivūt. ꝛ vt ponat eos in desperatōe ꝛ audiētes in errore. Dicunt ego sum talis hō vel talis mulier qđ tñ est falsum. qꝛ vna substantia existentis vel assistēs nō pōt eē in altera. nec minꝰ in duobus locis. ꝛ vt diabolus celet ꝛ coloret suā deceptōez. dicit ergo sum talis homo et ambulo in hac pena pter talia peccata que feci. et fingit modū loquendi eiꝰ ꝛ modū ambulandi. ꝛ iō faciatis q dicanṫ p me tales misse ꝛ silīa. vt exeam ab hac pena ꝛ totū est falsum ꝛ deceptio magna. qꝛ si exorcista sapiens ꝛ virtuosus cōiuraverit eum recte. ipe dicet si est spūs etiā si sibi displiceat. qꝛ nunq; legimꝰ q xp̄c vel sancti tales spūs invenerūt in oībꝰ quos sanaverūt. Sed demones cambiant ꝛ alterutrāt noīa q citius pñt facere q̄ figuras. cōstat aūt q ipi laborāt vt alterutrent figuras ad inhonoratōз ꝛ diffamatōem servoꝝ ꝛ creaturarū dei vt supradictū est. ergo multo fortius et levius alterutrabūt noīa. ꝛ decipiunṫ simplices in hoc q pcipiūt eis q faciunt dicere missas ꝛ facere alia bona. cū multotiens diabolus suadeat bonum pter malū finē. sic̄ supra patuit octava cōsideratiōe cū de malicia demonū agereṫ. sic hic pcipiunt bonū pter malū finē. s. vt tales si vivūt desperēt. ꝛ vt alij audientes in errorē involuāṫ. Nūquid in vitaspatrū sepe legimus q diaboli movebant antiquos senes q facerent sancta opa. O insipiētes exorciste nunq̄d legistis in euāgelio Luce. xj. q erat iesus eijciēs demoniū. fortassis invenistis in euāgelijs q erat iesus eijciens hoies de corpibus obsessoꝝ. nūq̄d dans doctrinā xp̄c eijciendi demones in fine euangelij marci dicit. Signa āt eos q̄ crediderint hec sequēṫ. In noīe meo demonia eijcient. non dicit hoies

eijcient ab hoibus. Rñdeat insipiēs exorcista si verū est q petrus est in corpe iohānis qs dedit ei talem ptātē ad expellendū eum inde. q2 xp̄c nō dedit potestatē nisi ad expellendum demones. Errāt ergo nimis exorciste cū sua ignorantia credentes diaboli mēdacia. et facientes q alij simplices credant. ꝛ idō digni sunt magna pena apud deum et hoies. Sed remanet vna magna difficultas. si verū est q hoies mortui non possunt ambulare in hoibus viuis. sicut demones. quō ergo dicunt illi q transpasanẗ vel rapiunẗ de hoc mūdo ad alterū q viderunt aliquos hoies vel mulieres qui adhuc viuebant in p̄nti vita sustineri graues penas in alio mundo Sicut ergo isti sunt hic ꝛ illic vt viuāt hic ꝛ ibi puniantẗ ita. nō erit mirum q hoies viui vel mortui lʒ sint in suis existentijs alibi q ambulent sicut demones in hoibus. Pro solutōe hmōi notandū q nulla psona pōt videri in duobus locis naturaliter. q2 absentia p̄sentie priuat visionē in oī loco ab accusatōe sua. Reqrit. n. noticia intuitiua .iiij. scʒ p̄ntiam existentiā causatōem ꝛ motōem potentie. sicut notat franciscus d maronis in plogo sui primi sniaruʒ. q. xvij. Tenenduʒ g est tanq̄ veruʒ q nec angelus bonus nec malus nec homo sanctus nec mulier sancta. nec homo puersus nec mulier puersa p̄nt eē sił in diuersis locis. q2 cum gabriel erat cuʒ daniele vel cum zacharia. vel cū virgine maria, ptunc nō erat in alio loco. sic etiam demones. q2 cum azmodeus (d quo thobie. iij.) erat in domo sare. non erat i alio loco. ita etiā nec viuētes p̄nt hic viuere ꝛ esse simul in alio mundo. q2 impossibile est q sint p assistentiam hic ꝛ ibi. Quid ergo est dicendū ad ea que dicunẗ. Rñdeẗ q est vna cōsideratio talis cum homo viuus transit ante speculū vel ponit se ante eūm. tūc speculum oñdit imaginē suā nō diminutā in sua assistentia. ꝛ cū inde āmoueẗ nō apparet imago in speculo. sic hō q viuit. ꝛ est in peccato imago eius potest apparere in sepulchro infernali quasi in speculo ante qd est. ꝛ cū iustus etiaʒ viuit imago sua. vel nomen videẗ in libro vite ꝛ in cōuiuio eternali. qd autem hoc posset esse ptʒ. q2 xp̄c dixit de talibus Luce. x. gaudete q2 noia vr̄a scp̄ta sunt in celis. ꝛ sic etiā noia maloꝝ scripta sunt in inferno. ꝛ tñ maioris efficacie sunt nomina q̄ imagines in speculo. nō est ergo verū q hoies male viuētes sint in inferno sed bene eoꝝ nomia vel figure.

Q demones nō possunt eēntiam anime intrare.

Tercius punctus huius consideratōis est an demōes possint illabi essentie aīe q est aiam penetrare. vel an possunt malas cogitationes imittere. Ad primū diciẗ q ista est ppꝛietas solius dei. sol9. n. qui creauit aiam pōt eēntie eius illabi ip̄aʒ substātialiẗ intrare ꝛ penetrare. Jō eccia cantat in himno vsq3 sol illabitur. ꝛ in collecta amorē peccatoꝛib9 nr̄is purificandū illabere. Sed nec bonus angelus nec malus illabi pōt eēntie aie vt itret subaliter in ip̄am p eēntiā penetrando Sic g demones nō p̄nt itrare cor hois .i. aiam hois p eēntiā sed tm̄ potentiaʒ .s. p suggestōeʒ quā extra opaẗ. sic diciẗ ozee. vij. oēs adulterātes qi cliban9 succensus a coqnēte. q aūt mgr̄ inqrit distinctiōe octaua scdi sniaꝝ an demōes subaliter intrant corpa obsessoꝝ. vel iō dicanẗ intrare vel exire. q2 ibi malicie sue opus exercent dei pmissiōe. vel nō exercent ꝛ determinat q nō subaliẗ intrēt corpa hoiʒ ſʒ pp malicie sue officiū intrare dicūẗ d qb9 pellere dicūẗ. tñ nō

nocere sinunt. sed hoc nõ facit ad ꝓpositũ. q2 ipe ꝛ beda ibi loquunt de corde. ꝛ patz ꝙ ibi cor accipit ꝑ spũ rõnabili. Vñ ꝛ adducũt illud Hester. v. cur ten tauit sathanas cor tuũ de quo constat ꝙ nõ erat obsessus a demone. Sz ẽ difficultas. q2 aliqui libri hũt anama cur impleuit sathanas cor tuũ. Si ergo diabolus implet cor videt ꝙ possit aie illabi. Rñdit sanctus Tho. in summa ꝯtra gentiles libro. iiij. ca. xviij. ꝙ cũ diabolus sit creatura ñ implet aliqd pticipatione sui. nec põt mentẽ inhabitare per suã subam. sed dicit aliquos iplere ꝑ effectũ sue malicie. Vñ ꝛ Paul9 dicit ad quendã Actu. xiij. O plene oim dolo ꝛ oim fallacia nõ est sic de spũsancto q̃ cũ sit deus ꝑ suam subam mentẽ inhabitat ꝛ implet. Tenẽdũ ẽ est ergo ꝙ demones intrare pñt corpa sed nõ corda .i. non pñt illabi aiabus. Nec obstat ꝙ diabolus rõcinet ꝛ formet verba ꝑ os obsessi cũ hoc nõ veniat ex defectu aie sed ex debilitate corpis ꝙ sic accidere solet qñ spũs imũdus sedet in illis ptibus seu mẽbris in qbus cõtinet fortificatio aie imponit in eisdẽ magnã ponderositatẽ cuiusdã oneris qõ sustinere nõ pñt. ꝛ sic qi cõfringens sensus q̃ sũt ianue intellectus quadã obscuritate nigra accipit ptatẽ in illis qõ sepe cõtingit ex corruptõe vini vel febris vel magni frigoris vel ex alijs debilitatib9 q̃s cognoscimus inuenire ab extrinseco. ꝛ ne diabol9 hoc ꝓbaret in Job. qñ habuit a deo ptãtem sup carnẽ suã fuit ei inhibitio posita a deo ꝑ hec verba. ecce in manu tua est verũtñ aiam illius serua Job. ij. quasi diceret sibi deus solo modo obserua qõ nõ amoueas ei. intellectũ debilitando mẽoriã aie ipius opprimẽdo ei9 intellectũ. ꝛ sapiam cordis eius suffocãdo eius principalẽ habitatõem oneris in cõpetẽti. lz ḡ diabolus imisceat se carni. nõ tñ põt anie misceri. sic ꝙ ipam penetret cũ hoc sit solius deitatis. vt dictũ ẽ. Hec .n. sola potestatẽ hz penetrãdo naturã aie talit ꝙ nõ solũ eam apphendit ꝛ vndiq3 eã circuit sed ipam sic penetrat ꝙ intimior ẽ aie q̃ aia sibiipi. Circa secũdũ vo an scz demões possint imittere malas cogitatões. ꝛ videt ꝙ sic. q2 diabolus misit in cor iude vt traderet dñm Jo. xiij. In cõtrariũ est beda qui sup illud euãgelij Math. xv. õ corde exeũt male cogitatões furta homicidia ꝛc. dicit ꝙ diabulus nõ est imissor malarũ cogitationũ sed incensor. Dicẽdũ ergo ꝙ diabolus põt dici immissor cogitationũ vno mõ ꝑ hoc. s. ꝙ imagines rerũ sensibiliũ delectantiũ imprimit instrumẽto imaginatõis. q2 data est ei ptãs vt misceat seipm senbilit imutet ipm. qñq3 sic permittit imiscẽ imaginib9 rex delectabiliũ. ꝛ sic imittit cogitatões de reb9 delectabilibus. sicut aliqs ponens ante me speculũ imittit mihi visum rei que resultat in specl'o. Scit .n. diabolos ꝙ delectabile apphensum mouet. ꝛ iõ imittit apprehẽsionẽ rei delectabilis vt apprehensio rei delectabilis moueat hominẽ ad cõcupiscendũ rem delctabilẽ ꝛ sic põt dicere immittere cogitatõem sed non potest mittere cogitetionẽ malã que sit peccatũ que ẽ mala volũtas. Et iõ bene dicit beda ꝙ diabolus nõ ẽ imissor malax cogitationũ. i. malax voluntatũ. q2 nõ eas imittit ꝓprie nisi per actõem vel cãm voluntariã. ꝛ sic apphensio delectabilis generat malã volũtatẽ nõ tanq3 cã necessaria sed tanq3 occasio. mittit ergo diabolus cogitatiões mali per modũ consulentis. sicut angelus bonus immitit cogitationẽ boni. ꝛ talis immissio proprie dicitur suggestio.

Quo fine debeat termiari bellum demonum.

Duodecima ac ultima cōsideratiōe optz iam finē ponere huic libro que tribus passibus mensurabit. Primus erit de causa q̄re, demones sunt in mūdo. Secūdus de cessatōe sui belli ꝛ principatus. Tercius de eoꝝ ꝑpetua reclusione ꝛ punitōe in inferno.

Quare demōes sunt ī mūdo.

Primus passus ē scire quare demones sunt in mundo. Ad qđ breuiter rn̄detur ꝙ cā quare demones sunt in mundo est ꝓpter exercitium bonoꝝ. ꝛ ꝓpter decorem vniuersi cōsistit.n. decor vniuersi in quadā difformitate rerū. vt pz in sole luna ꝛ stellis. pz etiam in difformitate elemētoꝝ volatiliū pisciū. serpentū. brutoꝝ ꝛ faciem hoim. ptz etiam in diuersitate tēpoꝝ ꝛ lucꝫ ac tenebraꝝ. Siṁ qđ fieri pōt quare mali hoies sunt in mūdo cum tn̄ noceant bonis. ꝛ ptz cā. q2 ois malus fm aug. vel ideo viuit vt corrigat vel vt p eum bonus exerceat. In q̄ decus relucet vniuersi. Vn̄ ad ꝓpositū aug. in .xj. đ ciui. dei ca. xviij. dic ꝙ de⁹ non crearet vllum angeloꝝ vel hoīm quē malū esse futurū p̄sciuisset nisi pariter nosset quibus eos bonoꝝ vsibus cōmodaret atq̄ ita ordinē seculoꝝ q̄si pulcerrimū carmen ex q̄busdā q̄si antitetis honestaret. Et si queraẗ quid vocat aug. antiteta dr̄ ꝙ st qu edā locutōis ornamenta que fiunt p cōtraria. sicut loquiẗ ap̄ls. ij. Coꝝ. vj. Per gloriā ꝛ ignobilitatē. p infamiā ꝛ bonā famā. Vnđ sicut in talibus varietatib⁹ apparet decor. ita in vniuerso decor boī magis refulget ex iusta punitōe mali ꝛ bonitas angeloꝝ ex malicia demonū.

De cessatione principatus et belli demonū cōtra genus humanum.

Secundus passus est de cessatōe belli demonū cōtra genus humanū. Cum.n. fuerit cōpletus numerus electoꝝ ꝛ vniuersum suū cōpletum habuerit decorē cessabit in finali iudicio. cessabit omnis p̄sidētia et principatus demonū sic ꝙ nō remanebit nisi principat⁹ eternus iesu xp̄i dn̄i nr̄i. Vnde diciẗ .j. Coꝝ. xv. cū euacuauerit oēm principatū ꝛ ptātem ꝛ virtutē. optet aūt illū regnare donec ponat oēs inimicos sub pedibus eius sup q̄ dicit glo. dum durat mūdus angeli angelis p̄sunt. demōes demonib⁹. homines hominibus ad vtilitatē viuentiū vel deceptōem. sed omnibus collectis iam omnis p̄latio cessabit. q2 necessaria non erit. Hanc aūt p̄latōem dr̄ xp̄c euacuare. q2 suos omnes exaltrabit in regno qui hic fuerunt humiles. sicut ip̄e ex humilitate regnat. Principatū dicit maiores. ptātem minores. Virtutem dicit illos q̄ mirabilia faciunt vel fortes homines. sed tūc cessabit omis creature p̄latio in angelis ꝛ hominibus. cessabit timor. regnabit charitas. non erit inter p̄sidentes ꝛ subditos vlla dissensio. Optet aūt illū. i. xp̄m regnare. tunc. s. apte. interim aūt regnat occulte donec ponat inimicos suos. s. demōes ꝛ damnatos voluntarios vel coactos in futuro iudicio sub pedibus eius. id est sub plena subiectione. vt ip̄m hominē deū ꝛ regē oim agnoscant. Et ē sensus interim optz regnū eius manifestari donec eū regnare fateanẗ oēs inimici ei⁹. tūc.n. ipij eū regnare ip̄a r̄gni ei⁹ māifestatōe ꝯfusi fatebūẗ. nec ē intelligēdū ꝙ tūc xp̄c desinet r̄gnare. q2 li donec nō facit exclusionē futuri regni. sic Math. j. diciẗ de ioseph ꝛ maria ꝙ nō cognoscebat eā donec pepit filiū suū p̄genitū. Et si q̄ras qūo ḡ angeli manebūt euacuato pncipatu. dic ꝙ mācbūt

ordines angelorum distincti quantum ad eminentiam glorie secundum hierarchias et ordines et sic etiam demones manebunt distincti quantum ad magnitudinem pene secundum hierarchias et ordines vnde ceciderunt.

De reclusione perpetua demonum in inferno.

Tercius passus et vltimus est de reclusione perpetua demonum in inferno. Unde cessante bello demonum in facie iudicis magni domini nostri iesu christi audient demones vna cum damnatis illam terribilem sententiam. Math. xxv. discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Et sequitur. Ibunt hij in supplicium eternum. Super quo verbo dicit glo. frustra ergo origenes spondet liberationem post multos annos malis hominibus et ipsis demonibus dixerat enim origenes quod post hanc sententiam ite maledicti in ignem eternum post multos dies .i. post mille annos visitandi et liberandi sunt. sed hec ecclesia non recipit dictum est enim ibunt impij in supplicium eternum. quod autem eternum est omni fine caret. Et sicut gaudium eternum ita et supplicium. hec ex interlineali glo. super illud Esa. xxiiij et congregabuntur in congregationem vnius fascis in lacum. et claudentur ibi in carcerem nunquam ergo liberabuntur. sed in momento in ictu oculi dabitur executioni sententia christi. Sic ergo subito data sententia demones cum condemnatis detrudentur perpetuo ignibus infernalibus. Unde Apoc. xviij. Hoc impetu mittetur babylon. et vltra iam non inuenietur. Et iterum Apoc. xx. diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris. vbi et bestia et pseudo prophete cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et sicut demones cum damnatis ibunt in ignem eternum. sic angeli boni cum electis ibunt cum christo rege seculorum in vitam eternam quam nobis concedat iudex ille supremus verus deus et verus homo iesus christus. saluator noster alpha et o principium et finis. qui dedit mihi pauperculo et inutili seruo suo potentem librum principiare et finire. ¶ Tibi ergo iesu dulcissime qui dedisti noticiam fidei illis quos traditurus ante mundi initium nosti. ¶ Tibi cuius magnitudo incomprehensibilis. cuius gloria inextimabilis. cuius iussio fortis. cuius dispositio iusta. cuius iudicia vera. cuius clementia super omnia opera tua extenta. ¶ Tibi quem nemo nisi corde attingit purgatus. quem nullus nisi operibus in inuenit probatus. cui nullus adest nisi mente et corpore castus. ¶ Tibi qui es cecorum oculus infirmantium verissima salus. pes claudorum. lingua mutorum. fortitudo omnium seculorum. ¶ Tibi qui es vite via salutis vita. et omnium te postulantium inuictissima dextra. ¶ Tibi qui es diuitie pauperum. consolatio tribulantium. erector humilium et destructor extollentium. ¶ Tibi a quo incrementum accepit iustus. sanctificatur perfectus et coronatur in bono opere consumatus. ¶ Tibi qui odis iniquos damnas iniustos. deijcis elatos. et confundis superbos. ¶ Tibi qui das penitentibus veniam peccato. mortuis vitam nec abnegas te rogantibus misericordiam consuetam. ¶ Tibi qui peccatores non despicis sed delicta condemnas non odis peccantes sed peccata detestas non hominem sed scelera in sectando consumis. et non creaturam sed culpam extirpas. ¶ Tibi cuius iusticiam iniquitas nostra commendat scelera nostra te iustum affirmant. quia vnde iustus es inde iniustos odis. vnde sanctus es. inde peccantes punis. Unde verus es. inde mendaces condemnas. et vnde mitis es inde superbos detestas. ¶ Tibi qui ab initio creaturam singulari misericordia foues potentiali virtute regis ineffabili consilio vel potestate disponis

Tibi qui contritorum non despicis preces nec desperatiũ te puro corde spernis clamores. Tibi qui frigidas mentes igni tui amoris incendis et initiũ boni operis plerũque nobis nescientibus quibusdam occasionibus formas. Tibi a quo initium est virtutum et augmentũ ac perficitur inchoatum. Tibi bone iesu qui es turris fortitudinis a facie inimici sit honor et gloria benedictio et gratiarũ actio sine fine Amen.

Anno incarnate deitatis millesimo quadringẽtesimo nonagesimoquarto vicesimaquinta die mensis februarij. hic liber (quẽ fidei fortalitiũ editor intitulauit) impressoria arte Nurmberge impensis Antonij koberger inibi ciuem est consummatus.

Laus deo.

na z nocturne illos z ui
lat fuit sicut hora tenebri
te in mutatis ut neuerint
siz oīa pacta sint alsa Pon
Q bucti ...

ous tunc vigint V iuas ac
ator b dignt dnc A Ex i a
to i plateas z uicos ciuita
tis z paupes ac debiles ce
os z claudos compelle intr

V z excelsa uiā demolie
z dissipabunt z i ... tc
vie z configet z cessabit
violā uiā z contēret ... tclu.
bit uiā z telebūtu- opa

fiat z opp
net z co
mea i eis
dns hec d
Ezechiel

uu mcam
Ego dns ds
ur h d
ncat pcis
os terra

nomē [illegible] dici hui⁹ inqua
cōfirmatus est rex babi
lonis adueniu in tir hodie
et dicens pabam ad omni
iniquitatem et petolam

[illegible] ad [illegible] in i die
ciuitatis petri. Benedictus
primo anno imi tempore xpi
iustis ve Capta edificatur
ai terris alia omnia ut i die

[illegible] nunc [illegible]
nunc nos sum⁹ sicut in
dicit paulus testis dicens
nos sum⁹ mes fines seclo
in tempore [illegible] ergo [illegible]

1 7 1

de die sab pq medii noctis ad diem lune hor e in vigilia laurencii facta e coniunctio
lune in xxo gradu capricorni fsq fin

Ego petrus mortus in bnthom fateor p presentes me recepisse duos flor a Mathia banso protunc vinso S Anne Lrats et nunc feria 2a an purificacionis adhuc restat Item die ss Valentini Anno domini 1421 tota recepi summam sex marcarum 20e de bitu zaxizky sindeis defuncti in bresa pampm ut ab genitore testamenti sibi p eius commissi presentibus honorabilibus dominis petro et Jacobo S Anne Lrats

Item die veneris vr mensis septembris honorabilis dominus Joannes de Sobotha altarista ad S Martinum et muneos pozn consobrinus olim domini Michaelis bledz de Sobotha villa in districtu pozn inter poznania et Schamotuli sitta a me Mathia banso quondam rectore scolarum et predicatore in Schamotuli In consistorio poznanien in presentia Nicolai publici notarii aliis & notariis et personis ceteris fide dignis presentibus testibus ad hec vocatis et rogatis recepit octo flor in quibus p tres fertones num polonicalis computando unum viz nomine pro expensis et munera pro tot terleaki ius vigore executorialium Lrats in usq Lrats missarum sicut ipse quitat et ab omnibus p amplius impedimentis absolvit et in parte dimisit et hec quia me medietas solucionis attingebat totaliterque solucionem a me recepit prout plenius et efficatius ad acta consistorii pozn insertum et inscriptum est

Fortalicium
Fidei
1497